Ч. 219. Чернівці, четвер 2. (14.) жовтня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділяхі сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Історія одного конкурсу.

В Czernowitzer Ztg. оголошує дирекция нашої вищої ґімназиї конкурс на посаду суплента для науки православної релїґії в рускій викладовій мові. Поданя має ся вносити до краєвої ради шкільної до дня 7-го падолиста с. р.

На подібний конкурс, оголошений в иньших відносинах, як наші буковиньскі, не було би потреби звертати увагу загалу; єго прочитали би кандидати на катехитів, подали би ся о ту посаду, власть шкільна вибрала би з них одного — і справа була би полагоджена. Так було би деинде, але в нас навіть такий невинний конкурс має цїлу свою сумну історию, котру треба записати на вічну памятку, щоби знали наші наслїдники, які трудности мали буковиньскі Русини поборювати на кождім кроцї в часї спільного панованя Нїмцїв з Волохами на Буковинї.

Православним катехитом, що вчив по руски в нашій ґімназиї був о. Іванович. Але він уже другий рік нездужає і тому мусить дати ся заступати другим. Спершу заступали єго декотрі сьвященики провізорично, а відтак, коли не було надії, що о. Іванович скоро подужає, показала ся потреба оголошеня конкурсу на сталого заступника катехити в ґімназиї. Сей конкурс був оголошений єго року в лїтї. Між иньшими подав ся на посаду суплента катехита один православний сьвященик-Русин, котрому і консистория виставила сьвідоцтво, що він міг би бути катехитом. Але сей сьвященик був адмінїстратором парохії на селї, так аби він не дай Боже не став катехитом та консистория наказала єму дальше заряджувати парохією, поки не буде обсаджена сталим парохом, а тимчасом краєвій радї шкільній предложила поза конкурсом своїх кандидатів на заступника катехита, але на жаль таких, що на них правительство зі своїх причин не могло згодити ся. З того вийшло таке, що на одних кандидатів не годила ся консистория, бо то були Русини, на других не годило ся правительство, бо мало на них деякі підозріня, — а ту руский катехит був доконче потрібний! Якже-ж ту порадити? Найшла ся рада, ще й яка! Де йде о Русинів, то там і краєва рада шкільна і консистория вміє собі легко порадити, очивидно не так, щоби з того була користь для Русинів, лише так, щоби притім хоч дещо зискали Нїмці і Волохи. Взяли і назначили суплентом катехита о. Ореста Попескул, а що він не вміє рускої мови, то єму позволили вчити рускі дїти релїґию — по нїмецки. І вийшло так, що і консистория вдоволена, бо руских дїтий таки не вчать по руски, і краєва рада шкільна вдоволена, бо їх учать по нїмецки. Mein Liebchen, was willst du noch mehr?...

На сей зимовий піврік недужий о. Іванович просив знов о відпустку до лїтного півроку. Єму дали відпустку, але казали найти собі заступника, що учив би по руски. Такий заступник найшов би ся уже й без конкурсу, бо як раз згаданий повисше кандидат-адмінїстратор парохії не має вже тепер що адмінїструвати (до села прийшов уже парох) і міг би сьміло обняти катехитуру. Ба! коли консистория єго не хоче, хоч не може єму нїчого закинути, бо сама узнала єго відповідним кандидатом! Отже нехай на радість консисториї і ради шкільної учить о. Попескул дальше по нїмецки, а тимчасом треба взяти ся на штуку і розписати знову конкурс! Взяли і розписали знову конкурс з речинцем до 7-го падолиста.

Конкурс той сам про себе на око цїлком невинний, а що за ним криє ся! Бо що з него вийде?

О. Іванович має відпустку до другого семестру; як дальше з ним буде, не знає очивидно нї він, нї нїхто другий. Заступник на єго місце потрібний був на сей піврік. Теперже кандидати, коли які найдуть ся, мали би подавати ся на єго місце до 7-го падолиста. По тім речинци возьме консистория поданя кандидатів і буде їх, як звичайно, держати в себе найменьше місяць. Мине падолист і з консисториї підуть поданя до краєвої ради шкільної; там полежать нехай лиш два тижні. Прийдуть небавом одні і другі сьвята різдвяні, а по сьвятах за три тижні конець першого семестру! Vivat! не потрібно вже руского катехита, бо хто схоче ним бути через один місяць? Обійде ся і без него, — а тимчасом уже один піврік учив о. Попескул по нїмецки. Консисториї радість і шкільній радї радість! А Русинам фіга з маком!

Грядуче поколїнє.

1) Оповіданє

Мирона Кордуби.

Колись прожитись тра було невміру,
Щоб стратити любов, запал і віру;
Днесь — перші наші мисли є сумнївом,
Погордою, відразою і гнївом.
Мы дїти критики, знаня й розваги,
В котрих чужого досьвіду є сила;
Хоч і дали-б нам Ікарові крила,
Не мали-б в гору злинути відваги.
Ми страт не знаем, бо й не мали зразу
Нїчого.....

К. Тетмаєр, переклад В. Щ.

I.

Простора саля відчитів польского етноґрафічного товариства була рясно осьвічена. В лавках сидїло кільканайцять чоловіків; вони позісовували ся у купки та говорили про щось. На серединї стояв чотиро-угольний стіл, вкритий зеленим сукном, а коло него три, шкірою підбиті фотелї.

Двері знова отворились. Вийшла молода людина, трохи пригорблена, в окулярах.

— А здоров, Семенюк! — гукнув до него один, старший вже мужчина, що з двома ще якимись добродіями сидів трохи по-заду близь вікна. Се був єго добрий знакомий, ґімназиальний професор Косевич.

— І ти прийшов сюди? — поспитав він дальше, коли прихожий підходив до него.

— Здорові, товаришу! — відказав той, стискаючи єго руку. — Прислали менї запрошене на нинїшний відчит, так чому-ж не прийти? І так маю тепер трохи вільного часу, а послухати все воно цїкаво.

— Сїдай коло нас!... А! ви ще не знакомі: — додав професор, замітивши ваганє молодця — мій товариш Семенюк; добродїй Свистун, товариш Бурлацкий.

Всї три подали собі руки і посїдали. На хвилину настало мовчанє. Щоб єго перервати, глянув Семенюк на годинник.

— Але се вже осьма.... Відчит мав початись пів до осьмої.

— А ти звідкіля приїхав що не знаєш, які у нас звичаї? — відповів на се Косевич. — Скажуть пів до осьмої, так дякуй Богови, як пів до девятої нїчне ся.

— Ще до того відчит Павловича! — докинув зі значучою усьмішкою Бурлацкий.

— Хто-ж се той Павлович? — поспитав молодець троха счудований сею заміткою. — На запрошеню стояло, що читати-ме добродїй Павлович. Однак хто се він, зовсїм не знаю.

— Ти не знаеш, хто Павлович? — Ви про Павловича ще нїчого не чули? — закричали Косевич з Бурлацким сьміючись. — О, бій же ся Бога! Не говори хоч сего голосно, щоб другі не чули! Таж се першорядний етноґраф!

Семенюк збив ся з пантелику. Не знав, чи товаришї на правду се говорять, чи лиш шуткують. Тож почав звиняти ся, що він властиво занимає ся більше ґеоґрафією, тож не диво, що всїх етноґрафів не знає.

— Таж Павлович також перший ґеоґраф — замітив Бурлацкий. — Тож і ви повинні єго знати.

— А також історик і сьпівак — докинув Косевич.

— Тай аранжер не аби який — вмішав ся Свистун.

І всї три почали реготати ся.

Семенюк поглядав то на одного, то на другого, не розуміючи, до чого се йде. Єго змішане побуджувало їх до тим більшої веселости. На лице вибігли єму сильні румянцї.

Перший Бурлацкий перестав сьміяти ся. — Не гнївайте ся, — сказав — що ми вам відразу не пояснили, але згадка про Павловича все мене побуджує до веселости. Се, бачите, окінчений слухач прав, кандидат на доктора прав і фільозофії... ну, відтак і на катедру університетску. Скоро єго близше пізнаєте, то самі осудите. Я не хочу вам єго характеризувати, щоб не вироблювати у вас упередженя.

Тимчасом саля наповнювала ся що раз більше людьми. По більшій части були се вже старші панове о червоних лицях з великими лисинами. Семенюк, перебуваючи лиш коротко

А як дальше буде?

Не журім ся! Вже ґерманїзатори і румунїзатори знайдуть новий спосіб, як дальше кривдити Русинів, і як навіть обходити виразний наказ міністерства, що катехит має учити по руски...

Православна консистория веде до унії!

Почав ся зимовий семестр на черновецкім університеті і вже ученики повписували ся на факультети. На факультет православної теольоґії не вписав ся тепер анї один Русин. Торік на всїх вісьмох курсах теольоґії були тілько чотири Русини (на яких 50 Волохів), а сего року вже нїкому з руских студентів і не прийшло на думку вчити ся на православного сьвященика. Се обяв такий, що годї его пропустити без уваги, годї не спитати ся, що з того всего може вийти, до чого доведе господарка румунїзаторів консисторских?

По наших руских селах рускі школи сповняють тепер свою задачу в порівнаню з давними часами навіть дуже добре. З тих шкіл уже й виходить, а ще більше вийде молодїжи, справдї письменної і вже не такої темної, як були еї батьки. Та молодїж за яких десять лїт займе господарства і стане розпоряджати ся в селах очивидно вже на иньший, бо розумнїйший лад, як розпоряджали ся їх попередники-батьки. Се нове письменне поколїнє буде вже читати ґазети і книжки, буде вже займати ся справами, що обходять ширший загал, буде придивляти ся уважнїйше порядкам у своїм селї і думати над тим, як би ще лїпше собі жите уладити. Одним словом, се нове поколїнє буде цїлком певно більше підготовлене до розуміня суспільного ладу і буде знати, що ему потрібно.

І кого се нове руске поколїнє застане на місци сьвященика у своїх селах? Застане панотцїв, самих Волохів, котрі чим більше схотять бути волоскими патріотами (до чого мають не лиш право, але й обовязок), тим більше будуть дивити ся на наших руских селян як на чужинцїв, котрими не варто й займати ся так, аби з того була користь Русинам, хиба що на тім зискали би Волохи. Але рускі селяни вже тодї не дадуть собі так по носї їздити, як доси давали; они вже будуть розуміти, який панотець їм належить ся і що він повинен уміти, і як він до них повинен говорити і як ними займати ся. І що вийде з того? Та пропасть, яка вже тепер є поміж православним духовенством а православним руским селяньством, стане ще більша. Не треба бути пророком, аби се передвидїти. Зі зростом сьвідомости у наших селян відносини поміж чужим по народности панотцем а ними мусять заострити ся.

Так! але наші селяни без панотцїв і потім не обійдуть ся; отже коли не найдуть на Буковинї таких панотцїв, котрі мали-б до них серце і ними займали ся, то найдуть собі їх зовсїм недалеко, бо в сусїдній Галичинї. Будуть се правдиві рускі сьвященики, хоч, що правда, унїяти. Але наші селяни взагалї не такі нетолерантні в справах релїґійних, як консисторія, і — як на се були вже докази — свій перехід на унїю легко годять зі своїм сумлїнем, а в тім випадку готові бачити ще й великі користи для себе — і що з того вийде? Будемо мати раранецких історий стілько, що православна консистория аж тодї за голову схопить ся, але буде мусїла випити то пиво, яке собі наварила. А хто заведе наших селян до унії? Православна консисторія! Як галицкі радикали на своїх зборах сьпівають многая лїта старостам і комісарям за те, що їх переслїдують, бо задля того зростає радикальна партия, — так Русини-унїяти будуть сьпівати православній консисторії многая лїта за те, що переслїдуванем православних Русинів помогла до зросту унії.

А чому-ж не йдуть Русини на православну теольоґію? хто їм боронить? Були би рускі сьвященики, а они не хочуть!... — І нїчо дивного, що не хочуть! Хто може мати охоту бути православним сьвященником, коли (як в сегодиїшній першій статї розказано) Русин не може добити ся навіть мізерного заступництва катехитури! Се-ж треба би бути вже хиба без голови, аби добровільно лїзти під кнут прав. консисторії, коли можна без такої ласки обійти ся. Молодим панотцям за румунїзацию дають червоні пояси в нагороду, а старі рускі сьвященики, хоч би найлїпші, нехай загибають без нїякої признаки, що хтось їх роботу цїнить! Они-ж Русини, отже вороги!...

Треба було з двайцять лїт роботи, аби Русинів так відстрашити від прав. теольоґії. Перше на тім факультетї бувало Русинів і Волохів звичайно по половинї (Русинів було нераз і більше), а нинї от до чого дійшло! Анї один Русин не вписав ся на теольоґію! І то в нас на Буковинї, де все таки православному духовеньству жиє ся значно лїпше, як в Галичинї унїятскому! Видко, яку добру славу має прав. консистория у Русинів, коли навіть жаден батько-Русин не хоче мати сина прав. сьвященником!

Та нехай! Єсть се вічна буковиньска справа, о котрій ми списали цїлі гори паперу — на жаль — без потрібного успіху. Голоси такі, як наш, на консисторских совітників не мають впливу, але прийде небавом час, що заговорять рускі села, заговорять подібно, як Раранче, і тогди — як се вже також бувало — всї великі і малі совітники прибігнуть до нас з просьбами, аби ми ратували ситуацию. Ми тодї будемо ратувати, але вже не православну консисторию, тілько своїх Русинів.

НОВИНКИ.

Черновцї, дня 13. жовтня 1897.

Конкурс розписаний на посаду учителя при 1-кл. школї в Роґожештах, серетского повіту, з рускою виклядовою мовою. Кандидати мають виказати ся знанем нїмецкої і волоскої мови і на управнене до удїлюваня науки православної релїґії. Подавати ся треба до 15-го падолиста с. р.

у столици, не знав майже нїкого. Навіть кількa панночок засїло у останній лавцї.

— Се сама, бачиш, аристократия зійшла ся — обясьнював прихожому Косевич. Павлович уже уміє постарати ся о дібрану авдиторию. Сей грубий добродій у золотім цвікрі то властитель великої фабрики перфумерий; его сусїд з чорною бородою то банкир... А там, поглянь, як раз против стола, сей мужчина худий з довгим носом... Видиш? То ґраф, котрому захотїло ся грати ролю мецената науки. Всї вони почитають Павловича мов ґенія!

— А чому так мало академиків, чи вони так мало цїкавлять ся відчитами?

— О нї! Лиш Павлович нерадо їх запрошує. Они зараз рвуть ся до критикованя, а се ослаблює ефект відчиту. А онде в кутку бачиш два люда — се журналїсти, запрошені, щоб сейчас завтра появила ся вістка у часописях про нинїшний відчит.

В ту мить отворили ся двері. У салю вийшов молодий чоловік середного росту, сухорлявий. На перший погляд кидалась у вічі напружена мов струна постава, голова більша, чим у звичайної людини, піднесена у гору, і буйний волос загорнений на потилицю.

— Се Павлович! — шепнув Семенюкови товариш. Прихожий скинув швидко футро та берлячі і почав витати ся. Перш за все підбіг до ґрафа і поклонив ся ему мало не в пояс. За се удостоїв ся устисненя ґрафскої руки. Відтак прийшла черга на других панків: з кождим витав ся менче або більше сердечно з квасно-солодкою усьмішкою на устах, поправляючи що хвилї монокль. Коли узрів панночки, почвалив дрібним кроком в їх сторону та протягнув обі руки перед себе.

— А, що за щасте, що й панї тут! — кликнув своїм троха писклявим голосом. — Се велика честь для мене.

І присїв коло них з усьміхненим обличем, та перекинув кілька слів. По хвилї, перепрашаючи, що має ще з деким поздоровкатись, завернув в сторону наших знакомих.

— Витайте, пане професор! — заговорив до Косевича, подаючи ему праву, а Бурлацкому лїву руку. — Здорові були, пане!... А! панове ще менї не знакомі!

— Се мій товариш Свистун, — зарекомендував Косевич — кандидат нотариальний.

При імени „Свистун“ висунув Павлович два пальцї, але при словах „кандидат нотариальний“ додав ще один.

— Дуже менї приємно пізнати...

— Се знова добродій Семенюк, студент.

Прелеґент скривив ся і подав два пальцї, нїчого не кажучи. До журналїстів кивнув лише здалека протекцийно головою і пустив ся йти знову до ґрафа. Однак як раз відчинили ся бічні двері, а в них показав ся старий довгобородий мужчина, а за ним другий, молодший, з грубою книгою під пахою.

Всї встали зі своїх місць. Се був предсїдатель товариства і секретар. Оба забрали місця при зеленім столї.

Предсїдатель заложив окуляри і з кусника паперу прочитав монотонним голосом:

„На порядку дневнім відчит пана Теофіля Павловича про Мадярів, новий етноґрафічний елемент в Европі.“

Павлович підняв ся з лавки і дрібним ґрациозним кроком поплив радше, як пійшов, до зеленого стола. Тут віддав предсїдателеви поклін подібний, як перед тим ґрафови, відтак з усьмішкою кивнув головою публицї. Здійняв монокль, відкашельнув двічи, та розгорнув старанно обвинений зшиток паперу.

Почав ся відчит. На сали панувала тишина, переривана лише легоньким шипінем ґазу. Рівним, свобідним, хоч може занадто писклявим голосом вичитував Павлович свою річ. На початку, серед водопаду буйних фраз змалював роскішний образ наддунайскої землї. Се цїль мандрівки всїх азийских народів... але не всї дійшли до неї, а лише одному удало ся тривко тут осїсти. Се були Угри. Відтак наступав глубокоучений родовід Мадярів. Цїлими десятками порівнувалось слова угорскі з фінськими, еврейскими, а також вогульскими і остяцкими. По довгих аргументах „pro і contra“ визначив прелеґент їх

Акад. Тов. „Союз“ просить нас оголосити, що деяким особам і родинам, котрі рікрічно бувають на вечерницях „Союза,“ сим разом на вечерниці, що мають відбути ся дня 24-го с. м., через помилку не вислано запрошеня. Тож просить ся, щоби ті родини зволили ласкаво зголосити ся о запрошене в товаристві (ул. Петровича ч. 2), де їм сейчас зі всякою готовостию доручать відповідне запрошене.

Два головні крикуни парляментарні, посли Іро і Шенерер, уже стратили охоту дальше перебувати в парляменті, бо вже не дуже подобали ся, навіть своїм, і сегодня — як нам з Відня телеґрафують — покинули парлямент. Посол Іро повідомив, що складає мандат, а посол Шенерер просив о відпустку на цілий місяць і дістав еї. Сї дві вісти не лише здивували, але і дуже забавили нині цілу раду державну. Певно всї побажали їм цілком отверто: „З Богом Парасю!“

Хто ширить антисемітизм? Ми оногди подали виспідок виборів до комісиї для вимірения доходового податку в Чернівцях і вказали на те, що жиди виступили дуже визиваючо против християньских горожан, не допустивши до выбору ні одного християнина. Тепер доносять з Радівців, що й там в III. і IV. колї вийшли самі жиди членами комісиї. Ми справдї не розуміємо, як властиво жиди опісля зможуть числити на якусь симпатию між християнами. Чей же они знають, що хто вітер сіе, бурю збирає...

Клопоти фільозофа. В Чернівцях мешкає при ул. рускій один окінчений слухач фільозофії М., котрого фахом є хемія. В тім самім домі, віддїлені тоненькою стїною, живе фризиер з своєю молодою жінкою і слугою. Молода залюблена пара все пересиджувала вечери разом; фризиер голубив свою жінку; не обійшло ся без попїлунків і любощів, — а бідний фільозоф мусїв то все слухати. Стало ему маркотно самітному, найшла на него туга і він втікав з хати, аби хоч в гарній природі найти яку-таку відраду. Ходив сюди-туди улицями, зайшов навіть у лїсок — дарма, его таки тягло назад до хати. Приходить, а ту молода пара все ще не може досить налюбувати ся собою. Фільозофа взяла нетерпячка, а небавом став навіть заздрісний. „Що то, думає, они такі щасливі і мені лише оскомину роблять. Навіть при книжцї не дають менї сидїти!“ Загадав фільозоф страшне, треба псувати втїхи молодої пари. Злоба взяла у него верх. Зробив малу дїрку в тоненькій стїнї і коли молода пара саме присягала собі вірність аж до смерти, пускав тою дїркою приготовлений амонїяк! Неприємно наполохані зривали ся фризиер зі своєю жінкою, шукали за причиною того несамовитого запаху і вкінци таки винайшли виновника. Тепер фільозоф буде мусїв толкувати ся перед судом.

Перенесене мощий двох славяньских учених. В недїлю відкопано на віденьскім кладовищу св. Марка мощі двох славних мужів славяньских, Копітара і Караджіча. При екскумациї були присутні сербский амбасадор Михалович зі всїми урядниками амбасадорскими, заступники міністерства осьвіти, академії умістности, віденьского університету, надворної бібліотеки, віденьский бурмістр Люеґер, заступник президента парляменту др. Крамарж, богато славяньских послів і представителї славяньских товариств. При тій нагодї промовляли Словінець, радник двору Шукле, Люеґер, б. сербский президент міністрів Новакович і проф. Муко. Потім перенесено мощі на зелїзницю, а то Караджіча на дворець державної зелїзниці, а Копітара на дворець полудневої зелїзниці. Караджіча мають після указу сербского короля похоронити в катедрі білгородскій; а Копітара похоронили вчера в Люблянї заходом „Словіньскої Матиці.“ На люблянську урочистість вислали львівскі Русини-народовці привітну телеґраму.

Недобровільні гумористи. В гумористичних ґазетах читаємо нераз дуже комічні сцени, які виходять з забудькуватости фільозофів, взагалї професорів. От нераз такий глубокоучений професор вийде без капелюха на прохід, або кланяє ся і перепрашає стовп лїхтарняний, о котрий вдарив ся, або знов скаже в своїй задумчивости щось такого, що є з чого сьміяти ся. Звістно, богато з тих жартів видумані ґазетярами. Сегодня-ж ми можемо оповісти нашим читателям правдивий факт, який лучив ся недавно кільком професорам с у ч а в с к о ї ґ і м н а з и ї. У висших клясах тої ґімназиї держать професори г у м а н і ї с т и ч н і лекциї, за що дістають осібну нагороду. Так було і минувшого року. На потвердженях, які ті професори виставили державній касї, читаємо: „Н. Н., професор при гр. пр. висшій ґімназиї в Сучаві, одержав за три годинї г у м о р и с т и ч н і...“ І то читаємо у всїх десятьох потвердженях...

Ще дещо про рільничу школу в Чернівцях. Підчас торжественного отверення нового будинку для рільничої середньої школи в Чернівцях розповів бар. Мустацца, яко заступник виділу краєвого, вкоротцї історию тої школи. Товчок до заснованя рільничих шкіл дало 1853 р. товариство для краєвої культури. Тодїшний голова того товариства др. Христоф Петрович випрацював обширне пропамятне письмо і передав его краєвому правительству. Президент бар. Генінґер не відносив ся до того проекту відклонно; бо всї знали, що в тім часї, де господарка натуралїями перемінила ся в господарку грошеву, де отже рільник мусїв свою господарску поліпшити вже задля великої і все зростаючої конкуренциї — що в тім часї конечно треба було оснувати школи, котрі стали би розсадниками лїпшої господарки. Однак правительство зробило все зависимим від вступних робіт, котрі поручено товариству для краєвої культури. В тім наступили неспокійні часи і аж 1863 р сойм ухвалив внесене пос. Івана Прункула, котрим жадає ся основаня рільничої школи. Але хоч видїл краєвий все приготовив до того дїла, оно таки йшло пиняво; знов наступив 1866 р., а з ним австрийско-пруска війна. Аж 1868 р., в часї цїлковитого занепаду народного шкільництва, видїл краєвий взяв ся енерґічнїйше до дїла, і 1-го жовтня 1871 р. отворено рільничу школу в Чернівцях. Держава призначила для неї суму 14.700 зр., релїґійний фонд дав 3% позичку і річну субвенцию в сумі 2000 зр., міністерство осьвіти 500 зр., а решту доплатив край. Коли в 1886 р. в Австриї наступила реорґанїзация рільничих шкіл, розширено також при черновецкій рільничій школї плян науки; число учеників росло, будинки стали за тїсні. Сойм рішив збудувати нову школу і призначив для неї 65.000 зр., а правительство від себе дало 25.000 зр. і завдяки прихильности правительственних кругів станув вскорі отсей новий гарний будинок, котрий в понедїлок передано до ужитку для учащої ся молодїжи. — Так розповів коротко, але ясно бар. Мустацца історию черновецкої рільничої школи. Его виводи були місцями дуже інтересні. Загал довідав ся, які великі суми край видавав і рік-річно видає ще на ту школу. Але одно загал не довідав ся і одно замовчав бар. Мустацца, а іменно: які успіхи принесла та рільнича школа для піднесеня рільництва в краю? Се питане незвичайно важне і тим більше насуває ся кождому, бо загально знане, що успіху так як би не було. Ті, що покінчили черновецку рільничу школу, зовсїм не віддають ся своєму званю. І тому цїлком справедливо підношено гадку, чи би не міг релїґійний фонд принимати тих окінчених студентів яко економів на свої добра. А то доси рільнича школа не довела до тої цїли, яку їй витичено вже з самого початку. Чому оно так? Де тут хиба? І як би можна зарадити сему? Коли край видає тілько гроший на ту школу, то нехай же край має з того пожиток. От про се забув бар. Мустацца в своїй промові спімнути, хоч загал був на се дуже цїкавий. Може би хоч тепер post festum можна про се щось близшого довідати ся? Коли вже бар. Мустацца не схоче се пояснити, то може би хтось иньший підняв ся се зробити. Всякі пояснення ми з вдячностию приймемо і подамо радо загалови до відомости. Ждемо на відповідь.

Самосуд. Чим в краю був давнїйше хлопский самосуд, т. є. що люди як зловили якого конокрада або иньшого злодюгу, то самі робили собі справу. Звичайно злодїй умирав від побоїв. Такі самосуди практикують ся в Америцї під назвою „lynch“! от недавно в Индианї товпа народу виломила двері від арешту, в котрім находило ся пятьох опришків, і повішила їх на деревах. — Опришки ті були великим пострахом для доокрестних фармерів, на котрих засїдали ся вечерами, а коли ті повертали з міст, обрабовували їх. Деколи нападали на доми фармерів і там допускали ся страшних мордів, та послїдними часами удало ся полїциї полапати тих иташків і посадити до вязниці, а нарід, довідавши ся о тім, не дав діждати опришкам суду, а вимірив сам справедливість.

Звірска пімста пяниці. Перед двома тижнями щез без вісти дзвонар при церкві св. Павла в Брукселї, вигнаний із служби задля налогового піяньства. Забрав він з собою чотиролїтнього хлопця одній родині, з котрою жив в близших зносинах. По довгих безуспішних гляданях при помочи полїциї одержала та родина вкінци лист від згаданого дзвонара, в котрім заповів їй, що анї его самого, анї дитини не побачуть більше. Постановив піместити ся на них за се, що не хотїли дати ему напити ся на кредит. Кілька днїв опісля витягнено з каналу трупа дзвонара з двома ключами. За їх помочию стали перешукувати мешканя і шпихлїрі при церкві і вкінци найдено на піддашу одного шпихлїра тїло хлопчика, на-пів гниюче, повішене на посторонку.

вітчину над берегом Обу і Іртишу. На кінець пійшла бесіда про високе післанництво Мадярів, охоронювати Славян перед ґерманїзациею.

Відчит скінчив ся; посипались гучні брава. Автор встав з розрадуваним лицем і кілька разів поклонив ся публиці. Голова і секретар зложили ему ґратуляциї.

Щоб докінчити формальностий, поспитав голова, чи не хоче хто забрати голосу до сего відчиту.

Всї вже лагодили ся іти, кому би прийшло на думку критикувати такий високо-вчений відчит!..

— Прошу о слово! — кликнув хтось з заду. Всї здивовані обернули ся. Павлович з гнївом закусив уста; голова закашляв невдоволений:

— Добродїй Семенюк має слово! Лише прошу держатись річи!

Косевич штовхнув его з усьмішкою. — Дайте спокій! — шепнув ему на ухо. Але вже пропало!

— Перш за все, хочу поспитати добродія прелеґента, чи відчит сей він вважає інформуючим, а потім рад би-м знати, на якій розправі він опертий — чи має се бути праця самостійна?

— Я не розумію, як може товариш щось подібного питати!—кликнув сей голосом дегко дрожачим від гнїву. — Се не мій звичай бавити ся в компіляциї.

— В такім случаю мушу вам заявити, що ваш відчит є лише компіляция. То, що ви сказали, давно вже люди передумали. Що знов до охорони Славян через Мадярів...

— Перепрашаю — перервав голова, остро міряючи Семенюка. — Ваша критика переходить границї чемности і сходить на річи особисті. Тому відбираю вам слово. Чи має ще хто яку замітку зробити?

Нїхто не озивав ся...

— Тому, що нїхто не зголошує ся, я дякую добродієви Павловичови, що зволив свою цінну роботу відчитати у нашому кружку і замикаю нинїшне засїдане.

За хвилю всї розійшли ся. На скрутї коритаря побачив Семенюк ще Павловича, як держачи по-під руки двох дневникарів, об чімось горячо з ними розговорював...

(Дальше буде.)

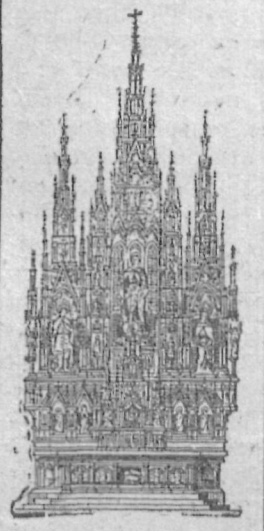

ХРИСТИЯН МАЛЬКНИХТ

ц. к. упривілєйована фірма

в

С. Ульріх-Ґреден, Тироль

поручає свої деревляні вироби церковних річий, як престоли, казальниці, статуї сьвятих всякого рода і величини, плащениці, Гроби Хр., вертепи, релїєфні вироби мук Ісуса Христа — все гарно вироблене і по уміркованих цїнах. Також приймає ся й замовленя на иньші подібні вироби з дерева.

Ілюстровані цїнники, образки і рисунки висилає ся на жадане безплатно.

Припоручення:

Вп. Пане!

Статую Марії з Люрд одержав я в бездоганнім станї. Викінчене чудове. Ми дуже задоволені, і взагалї кождий, хто лише ту статую бачив. Ґратулюю Вам до сего успіху і можу Вас кождому як найлїпше припоручити, бо не лише виріб справдї гарний, але й цїни дуже низькі.

З поважанем

Франц Янич, парох в Bars Lekér, Угорщина.

Ваша Всечестність!

Статую св. Йосифа з додатками я одержав. Все в порядку і без всякого найменшого ушкодженя. Статуя, підставка і бальдахин після Вашого запевненя вироблені дуже добре. Тому ще раз дякую Вам за солїдне викінчене тих річий і пересилаю долучену суму з виразами щирого признаня.

З глубоким поважанем

кс. Михайло Ґура, капелян в Бохнї, Галичина.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втираня:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою **Ріхтера Liniment з котвицею** і пильнувати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим дьвом у Празї.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток

для чемних дїточок.“

32 сторінки. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я орблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважанем

В. Данилевич,

машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. зелїзничій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 24737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ після всїх можливих комбінаций в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене аґенциї в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця паньска ч. 35.

У Власюка дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, риж, крупи, хлїб, булки і дріжджі. Цукор, каву і чай. До церкви сьвічки, великі і малі; віск і кадило. — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань**, сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надїю, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не підуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій своему повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї Ігнатія Власюка!

В Чернівцях виходить уже тринайцятий рік руска ґазета

„БУКОВИНА“.

Від 1. сїчня 1896. року появляє ся она що дня кромі неділь і сьвят. Поміщає статї про справи буковиньскої Руси, але познакомлює читателїв також із справами Русинів в иньших землях руских. Дбає о добірні і цїкаві фейлетони і взагалї о материял такий, що обходить кожду руску родину. Що „Буковина“ цїкава і для галицких Русинів, сьвідчить значне число передплатників еї в Галичинї. Передплата лише 10 злр. Адреса редакциї і адміністрациї „*Буковини*“: Чернівци улиця Петровича число 2.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 220. Чернівці, пятниця 3. (15.) жовтня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Нїмцї а ми.

Наші статї про народне шкільництво і про т. зв. рускі паралєльки здивували декого, очивидно лише тому, що ті люди, котрі тепер дивують ся, не читали наших давних статий, спокійних порад і покликів, аби наші кривди справедливо полагодити. Таке іменно лучило ся нашим Нїмцям; они тепер дивують ся, чому „нараз“ рускі народовцї так остро виступили против них; притім стало їх положенє трохи невигідне, бо нашими статями викрили ся їх ґерманїзаторскі змаганя і їх почислено також між напастників, зовсїм не лїпших, як Волохи.

Здивованє Нїмцїв — як кажемо — толкує ся тим, що они наші накликуваня до справедливости і умірковапости все пускали мимо, не прикладаючи до них більшої ваги, а то тому, бо ми то робили в спокійнім тонї і з великою здержливостию. Відповідно до нашої програми нам незвичайно богато залежало і залежить на спокою в краю, на справедливім полагодженю відносин Русинів до иньших народностий в краю, отже також до Нїмцїв. Але коли нас тепер зі всїх сторін провокують, коли нашу здержливість толкують собі слабосильностию і з тої причини хотять над Русинами і дальше переходити немов до порядку дневного, тодї є нашим обовязком: стати в оборонї прав нашого народу, відперти ворожі напади сусїдів і виказати сьвітови їх зовсїм не сусїдске, не справедливе і не тактовне поступованє. Чей кождий призпасть, що ми супроти добрих і щирих союзників поступали все і всюди щиро, нелукаво; ба, що більше, наші посли в соймі неодно промовчували ради союза з нїмецкими лїберали і вірменьскими дїдичами. Ми лише від часу до часу так устами наших послів, як в нашій ґазетї записували поодинокі випадки нарушеня прав руского народу чи то Волохами, чи Нїмцями, чи навіть Поляками.

Наші уваги були все диктовані бажанєм справедливого укладу краєвих відносин. Ми навіть учили найспокійнїйше в сьвітї, як повинні би робити наші сусїди, аби не заколотити спокою в краю. Супроти Нїмцїв нагадаємо лише деякі справи, от як: справа рускої паралєльки, котрої вже з самого початку не устроєно так, як сего Русини мають право жадати на підставі законів. Чи ми тодї виступали остро против Нїмцїв? Нї; ми заняли вижидаюче становище, а притім заохочували нарід до висиланя своїх дїтий до тої „рускої“ паралєльки. За се ми діждали ся навіть від декого закиду, що занадто рожево глядимо на сю преважну справу. — Возьмім знов справу виборів до черновецкої ради громадскої і пригадаймо собі зраду нїмецких лїбералів на нашу некористь в другім колї. Вкінци, щоб не шукати далеко, пригадаємо ще поступованє тої ради громадскої з петициею „Рускої Школи“ в справі основаня рускої народної школи в Чернівцях. Ми вибрали з великого числа несправедливостий — найбільше дїє ся їх в краєвій радї шкільній, де властиво Нїмцї є панами ситуациї і нераз тяжко кривдять Русинів — лише три випадки є найновійшого часу і більшої ваги. І нехай же тепер хто скаже, чи ми тодї, хоч мали до того повне право, остро виступали против Нїмцїв? А тут лише Нїмцї провинили! Ми нарочно здержували звичайно наше незадоволенє, в надїї, що чей послухають наших спокійних рад і упімнень.

А що робили Нїмцї? Чи їх спамятали наші накликуваня до справедливости? Нї, зовсїм нї! Ті наші накликуваня мали як раз противний наслїдок, який повинні були мати. Замісць застановити свої ґерманїзаторскі забаганки раз на все і направити те, що зробило ся злого Русинам, Нїмцї набрали ще більше „духа ратнаго,“ ще більше бундючили ся ще гірше стали кривдити Русинів у всїх їх правах. Мабуть наші сердешні нїмецкі Міхлї толкували собі наше поступованє так, що ми признаємо нїмецке верховодство на Буковинї. Вслїд за тим ішли, як кажемо, нові, ще прикрійші насильства: дальше ґерманїзованє „рускої“ паралєльки, непошанованє і маловажанє рускої мови в черновецких народних школах, крутарство з рускою православною катехитурою при ґімназиї, а вкінци крайна зухвалість в справі рускої народної школи в Чернівцях. З того ми прийшли до переконаня, що Нїмцї занадто легко беруть цїлу справу; що они як beati possidentes думають ту силу, яку захопили давно в свої руки, уживати на ґерманїзацийні замахи; що они в добрий і лагідний спосіб не дадуть ся відвести з тої дороги; а противно що они чим раз то

Грядуче поколїнє.

2) Оповіданє

Мирона Кордуби.

II.

(Дальше).

На другий день сонце вже високо підкотило ся в гору, коли Філько — так звали Павловича по імени — протер очи з просоня. Аж о 3-ій годинї над раном вернув домів. Треба було відчит запивати.

Коло ліжка стояв столик, а на нїм порозкладувані ріжні дрібниці; на краю лежала пушка з тютюном і мошонка, а побіч сего малий дзвінок. В комнатї було все уставлено зручно і симетрично, то-ж і робила она приємне вражінє.

А—а! — позїхнув Павлович. — Але-ж бо я змучений!

І в тій хвилї підніс голову та поглянув у зеркало на противній стїнї. На лици дїйсно були видні слїди нічної гульнї, то-ж наш добродій скривив ся:

— Мене ті „заливаня“ нищать! Так дальше бути не може; а то в кілька лїт і постарію ся!

А постаріти ся бояв ся він більше всего. Природа не поскупила ему красних, хоч не мужеских черт лиця і ті він шанував до пересади.

Подумавши хвилю, задзвонив нервово. В ту мить відчинила служниця двері, але зараз і зачинила та побігла кудись. За хвилю вернула з кухликом кави та булкою на підставцї.

— Чи я все потребую аж дзвонити на снїдане? — завважав Філько невдоволений.

— Даруйте, пане доктор, але я не хотїла вам ставляти кави на столї, бо ви ще спали, а то була би гет вистигла!

— З почти нічого вчера не було до мене?

— Вчера нї! але нинї прийшов один лист і якась часопись. Чи може принести? Се є у панї!

— А до чорта! Чи я не казав уже тисяч разів, що все, що до мене приходить, має менї тут на столї лежати! Принеси мерщій!

Служа шатнулась за листом. По хвили Філько вже оглядав адресу.

— Е! се від Нанцї! Що вона хоче від мене?

І не роздираючи коверти кинув лист на бік та забрав ся пити каву.

Відтак підсунув подушки в гору, запалив папіроску, розгорнув часопись та став читати. Се була его щоденна лектура. Тут находив він найновійші відомости, а з ними і невичерпане жерело до розмов на цїлу днину. Особливо пильно читав фейлєтони, бо ті вже нераз дуже стали ему в пригодї.

Лектура забрала несповна годину часу. Годинник уже вказував $^1/_2$12, коли наш панич встав, щоб кинутись у ґалю. Се було друге дуже важне дїло, яке що рана чекало і забирало ему чимало часу. У велику мидницю налляв зимної води, розпустив її горячою, так що теплота винесила 18° Ц. Від коли прочитав, що зимна вода причинюєсь до згрубіня нашкірника, все мив ся у воді лїтній. Втер лице рушником, усїв перед зеркалом, трохи не притулив ся до него і став старанно вишукувати усї прищики на лици: кождий зараз засмаровував якоюсь білою мастию зі слоїка і втирав її в тїло. За тим ішло укладане волося, причім вуса, щоб гучше куни держались, перевязав білим платком. Коли указка на годиннику пересунула ся о годину дальше, все було вже в ладї. Філько стояв перед зеркалом та завязував шовкову хусточку на шиї, силкуючись пригадати собі, як то мав учора ґраф завязано.

— Пане доктор! — відхилила служниця в друге двері — прийшов до вас листонос з грішми!

Мов іскрою електричною рушений, кинув ся молодець до дверий. Тут ему на стрічу явив ся вже й листонос.

— Грошї! грошї! — заговорив прихожий відсапуючи, та відчислив купочку паперців.

За той час підписав Філько переказ і відав ему враз з шістачком „на пиво.“

— Що се таке! — кликнув, перечисляючи грошї. — Лише пятьдесять золотих?! — Миттю схонив відтинок переказу та швидко перебіг его очима.

— А то кара Божа з тим старим! — кликнув, кидаючи папером об землю. — Вічно: не маю більше і не маю! Та я мав би за пятьде-

більш аґресивно виступають против Русинів. Коли так, то й ми мусїли з тим числити ся, і ми мусїли добирати иньшої, острійшої зброї для оборони наших прав. Визвані до борби, ми єї приймаємо, хоч не знаємо, чому Нїмцям конче захотїло ся борби і чому они по доброму не хотять бути справедливими. Хочете війни, добре, нехай буде раз і так! Ну, і розпочала ся борба; з одної сторони борять ся Нїмцї за свої ґерманїзаторскі забаганки; з другої сторони Русини, котрі хотять осягнути ті права, які їм на папери признав закон. Ми не сумнїваємо ся, що симпатиї кождого справедливого і людяного чоловіка мусять бути по нашій сторонї, а ся певність додає нам ще більшої відваги, кріпить наші сили.

Такі думки ми уважали потрібним висказати супроти того, що декому здавав ся наш острий виступ против Нїмцїв замало умотивованим. Тепер, думаємо, нас уже всї порозумїють.

А тепер звернемо свою увагу на новий, відрадний об'яв серед Нїмцїв. Они орґанїзують ся в новозаснованім Verein der christlichen Deutschen in der Bukowina. Се молоде товариство почало видавати осібний місячник і тепер перед нами лежить перше число тої ґазетки Bukowiner Bote. Перечитавши передову статю п. з. „Що ми хочемо," нам мимоволї прийшло ся порівняти забаганки певної ґрупи черновецких Нїмцїв, а виводи в тій статї. Там каже ся: „Ми хочемо мати стовариш ене, котре би Нїмцїв на Буковинї скрїпило і піднесло в них національну сьвідомість, піддержало їх моральне і материяльне добро і подало їм можність лучити ся, в найріжнороднїйших випадках собі помагати і сполученими силами неодно зробити, до чого они задля свого розбитя не були спосібні." Се програма тих Нїмцїв і треба признати, що такі змаганя не заколотять спокою в краю. Фактом є, що на Буковинї живуть Нїмцї, отже они мають право старати ся о своє добро. А коли до сего будуть змагати орґанїзациею самих лише Нїмцїв, заопікуваним лише самими Нїмцями, а не нападами на иньші народности, то таке стовариш ене витаємо з щирою радостию. Кождому своє!

Дальше лише ся в тій програмовій статї: „Оскільки наша змога, хочемо з иньшими народностями на Буковинї жити в мирї і згодї і піднесенем добра наших племенників змагати до піднесеня цїлого краю. Хто знає оцїнити наші цїли і віднесе ся до нас в щирій приязни, того витаємо сердечно яко союзника. В сїм взглядї буде Bukowiner Bote підносити свій голос: як ласка Божа, богатьом на втїху, нїкому на шкоду."

„Нїкому на шкоду" — се іменно повинно бути старанем Нїмцїв. Однак доси якось Нїмцї не дуже держали ся тої засади, як ми се вже виказали. Коли-ж тепер нове нїмецке товариство хоче поступати так, аби нїкому не шкодити, отже і Русинам нї, то гаразд; таке товариство можна щиро повитати в надїї, що оно злагодить горячкові уми деяких ґерманїзаторів, покаже їм невластивість їх поступованя та шкоду, яка з того виходить не лише для краю, ало і для самих Нїмцїв. Коли се нове товариство ставить ся на становище нїмецко-національне, то оно цїлком добре знає, як то мусить болїти иньшого націонала, коли его хотять сусїди кривдити на кождім кроцї; а се іменно робили Нїмцї доси. Тому радо приймаємо ту вість, що від тепер Нїмцї хотять старати ся о добро Нїмцїв так, щоби з того не вийшла нїкому кривда.

Ми тепер в такім самім положеню, як той римский консул, що став перед народом і сказав: тут маєте мир, а тут війну; вибирайте! Ті слова можемо тепер сказати нашим буковиньским Нїмцям. Ми все готові до мира подати нашу руку, але коли нас визивають до борби, то нема иньшої ради, як єї приняти. Однак тепер хочемо надїяти ся, що нове нїмецко-національне товариство погамує тих кількох-розгорячених своїх інтелїґентів і тим приверне знов часи прихильних відносин між Русинами а Нїмцями на Буковинї.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 14. жовтня 1897.

Загальні збори вижницкої філії товариства „Руска Шкода" в Вижници відбудуть ся у вівторок, дня 26-го с. м. (в день св. Параскеви) о годинї 1-ій пополудни в Вилавчу (почта Руский Банилів) в місцевій народній школї. Порядок дневний: 1) Відчит п. уч. Володимира Григоровича; 2) відчитане протоколу з послїдних загальних зборів і справджене того ж; 3) справоздане о станї філії товариства; 4) справоздане касове; 5) вибір нового виділу; 6) вільні внесеня. — Всїх пп. членів і гостий запрошує ся на сї збори до як найчисленнїйшої участи. Від виділу виж. філ. тов. „Руска Школа": *Михайло Коралевич*, голова. *Пилип Андрюк*, секретар.

З Путилова пишуть нам: Наше місточко празнувало минувшого тижня двояке сьвято. В день іменин цїсаря, дня 4-го с. м., правили в церквах православнїй і унїятскій торжественні богослуженя, а численно зібраний нарід горячо молив Всевишнього, щоби удержав найяснїйшого монарха ще довгі лїта для добра австрийскых народів. З тої нагоди новівали з церков, урядів і замітнїйших домів хоругви, а найкраще був прибраний будинок суду повітового: по середині повівала австрийска хоругов, а по боках руска синьожовта і краєва синьо-червона. Перед будинком була поставлена гарно прибрана тріюмфальна брама, а на горі видніли ся напнси: „Витайте!" і „Willkommen!" Се Путилів витав свого начальника суду, п. Лучаковского з его женою. Перед місяцем виїхав п. Лучаковский до Чернівців на курс правничий, сердечно пращаний путилівскою інтелїґенциєю, котра щиро бажала его скорого повороту. І Провидїне сповнило ту надїю: Путилів витав п. Лучаковского вже яко судового совітника і радує ся, що улюблений начальник суду і дальше буде жїж нами перебувати. На стрічу над'їзджаючим п. Лучаковскому і его женї пішов величезний здвих народу з музикою. Відтак промовив ад'юнкт Розенфельд по нїмецки, а о Г. Яворовский з Киселиці по руски. Пп. Лучаківскі були до глубини свого серця зворушені тою щиростию, яка пробивала ся в принятю, а п. совітник у своїй відповіди подякував передовсїм найяснїйшому монархови, що по-

---

сять золотих вижити цїлий місяць у карнавалї! О! не діжде того!

І швидкою ходою почав крутити ся по комнатї. По хвили схопив мошонку зі столика і перехилив еї отвором на долину. З середини посипало ся лише кілька мідячків.

— Вчерашна „кнайпа" сильно мене підтягла!... Пішло 15 золотих, які дістав за заставлений золотий годинник! А ту старий присилає мізерну пятьдесатку на цїлий місяць! Єму видить ся, що Львів то все одно що Ордів! Хаха-ха! — засьміяв ся якось неприродно.

Але гнїв не тревав довго. За хвилю хусточка вже була як слїд завязана, що не мало причинило ся до поправленя его гумору. Тепер усїв на фотелику та почав ножиком та щіточкою вичищувати нігтї.

Зір его упав на покинутий лист. „А! лист від Наниї! був бим і забув на него! Що она може до мене писати?" І розірвав коверту. З середини випав кусник паперу, записаного дрібним письмом, і цьвіточка.

— А! — се щось знов про любов — рушив Філько плечима.—Що се дївчатище мене переслїдує!

З невдоволеном забрав ся до читаня. Що хвиля кривив лице, два рази навіть сплюнув, а вкінци з досадою кинув листом. „Цікава собі! Мати еї намавляє йти за якогось управителя дібр замуж і она питає ся мене, що я на се скажу! — А йди собі на чотири вітри! Думаєш, що тим способом спонукаєш мене до осьвідчин? Нема дурних! Иньша річ бавити ся: що гарна, мушу їй признати... Але женити ся!? В приданім має лиш добре серце, а ее троха за мало!... Иньша річ Ірма... Ся має грошики, грошики! А я їй подобаю ся! я певний, що подобаю ся... Але час уже на обід!

З такими думками накинув на себе пальто, вигладив циліндер та надів его на голову. Запалив на відходнім папіроску, взяв з кута лїсочку з кістяною галкою, та приглянув ся собі в зеркалї. Обернув ся в право та лїво, усьміхнув ся вдоволений та закрутившись на занятках вийшов за двері.

В переднокою наказав ще служниці, щоб за годину все було в комнатї уладжене, бо він зараз по обіді верне домів.

Посвистуючи якусь пісоньку, дрібним а швидким ходом вибіг на улицю.

III.

В північно-західній сторонї Львова є пригород сего міста. Партерові домики розкинені по обох боках широкої улиці, на котрій дармо шукав би ти хідника, надають ему подобу провінціонального галицкого місточка. На весну ту грязь непроходима, — в зимі лиш вузенькі стежечки вказують, що туда ходять люди. За те у лїтї там чудове житє. Кождий дімок, окруженний цьвітником, виглядає прегарно. Білі хати відбивають ся різько від темної зелені яблоневих садів. Від головної улиці розбігають ся вузенькі вигинані вуличкы, котрі кінчають ся на широкім оболоню. Ті сторони вже менше приємні, бо забагнені, а перепливаюча тамтуди річка Полтва відстрашує своєю воною всяку животину.

На скрутї одної такої вулиці, кілька лиш кроків від головної дороги, пишає ся простора, розмальована рожевим цьвітом хата. Вхід до середини веде з боку через рундук, украшений виноградом. Обійшовши по-за угол хати, можна замітити ще другий вхід крізь вузкі та низькі двері. Се щось неначе буда, приліплена до стіни. Она призначена на те, щоб хоронити комнату, яка ту за другими дверми находить ся, від студени в часї зими.

В час, про котрий тепер вести мемо річ, стояла на дворі сильна зима. Всюди до вкруги хватав за серце якийсь сум, коли з оживленого Львова прийшло ся у ті місця. Від часу до часу чути було хиба дзеленкане санчат, що гнали ся по головній дорозї. Рундук не пишав ся зеленою винограду; — обсохлі бадиля висїли на дротяних кратах, мов лахи на кістяку. На подвірю стояла назгортана велика купа снїгу, ріжнородно украшена слїдами помий, які сюди виливали ся. На даху, штахетах, та на купі снїгу скакали ворони та виводили свое сумне, монотонне кра-кра-кра...

Вже стало вечеріти. У комнатї, до якої входило ся заднїми дверми, таки невидно зробило ся. Лиш веселий огонь шипів у печі та кидав слабе сьвітло на поблизьку стїну. При вікнї, затемненім ще цьвітами, сидїло дївча та пильно вдивляло ся у взірець до мережаня.

зволив ему і далше жити між щирими путилівскими людьми, а потім присутним за милу несподіванку. Опісля в путилівскім Касині ще ішли сердечні розмови, що всї кінчили ся бажанем, аби нашому совітникови Лучаковскому і его подрузї судило ся ще довгі лїта тїшити ся тими великими симпатиями, на які они собі вповнї заслужили в цїлім повітї.

Низшу рільничу школу в Кіцмани отворено вчера (13. с. м.) відповідним торжеством. З Чернівців приїхали на отворене школи президент краю гр. Гоес і директор релїгійного фонду Ульман, з міністерства рільництва був барон Шварц-Майлера, з послів прибули Стоцкий, Мустаца, Тимінський; кромі них були кіцманьскі урядники і духовеньство. Всїм впало в очи, що з селян не було при отворенню нікого, хоч виправдали ся тим, що їх не прошено; за те знов не було також ані одного дїдича, хоч дїдичів прошено на отворене. — В прикрашеній салї школи вступну промову до зібраних мав барон Мустаца. Говорив спершу по руски про вагу школи і заходи тих, що дали початок і поміч до основаня школи. Відтак по німецки виїс оклик на честь цїсаря і передав ключі від школи управителеви Жуковскому. На се відповів п. Жуковский промовою, спершу нїмецкою, а потім рускою, в котрій підніс також значінє школи не лише для господарства, але і для вихованя учеників, котрих має ся учити їх прав і обовязків (познакомлювати з законами) і закінчив відкликом до родичів, учителїв і учеників. По тих промовах всї зібрані стали оглядати цїлий заклад.

Цїла школа і будинки господарскі, виконані після плянy інжинера Косиньского з Кіцманя, представляють ся справдї дуже гарно під кождим взглядом. Они і будовані і розложені з великим розумінем потреб рільничої школи, з вигодою, а можна навіть сказати з комфортом. На приклад стодола так подобала ся господарям, що еї оглядали, що 16 з них замовили собі пляни еї у п. Косиньского. Заклад має вже і своє іміне, коні і корови, а до господарских робіт машини і т. д. На жаль до того всего бракує відповідного числа учеників, котрих вчерашного дня було тілько 7, а то 2 з Лужан, 1 з Кіцманя, 1 з Неполоківців, 1 з Станівців, 1 з Юрківців, і один син учителя з Галичини. Хлопці самі молоді, може занадто молоді для такої школи і роботи.

„Школьска Матіце ческа,“ заложена 1880 року, служить на взір, кілько можна зробити спільними силами там, де є добра воля. Цїль еї: закладати народні школи, гімназиї і захоронки. Средства до осягненя сеї цїли — то добровільні, звичайно дрібні лепти. В протягу перших пяти лїт свого істнованя зібрала сеся Матиця 804.000 зр., а в однім пятім році мала 149.793 зр. доходу. Каніталу сего ужито на удержане 33 захоронок, 23 шкіл і 2 гімназий. В 1890 Матиця обходила десятилїтні роковини свого заснованя. Загальна сума зібраних в протягу тих десяти лїт жертв виносила 1,578.086 зр., а видатки вийшли до 1,367.800 зр. В одинайцятім році свого істнованя удержувала Матиця 1 гімназию, 33 народних шкіл і 33 захоронок. До 1895 р. зібрала она над 2,500.000 зр. Нині удержує она 47 народних шкіл о 123 клясах, 41 захоронок о 55 віддїлах і одну цїлу гімназию. У всїх тих научних заведенях учить ся над 14.000 дїтий. В 1895 р. дійшли видатки Матиці до 237.922 зр. річно.

Грецка колегія в Римі, котру віддано тепер під провід Авґустинів, містила доси у себе Греків, Італьо-Греків (Альбанців обряду грецкого), Мельхитів, Румунів, Русинів і Болгар. Румуни і Болгари перейшли тепер до колегії Урбана, удержуваної в Пропаґанді, а для Русинів коштом цїсаря австрийского вибудовано осібну колегію і повірено еї кое. Єзуітам. В колегії грецкій остались лише Греки і Мельхити, о що головно старав ся померший патриярх Юсиф. Тепер більше число Греків і Мельхитів може бути приняте до властивої колегії грецкої.

Спасенний винахід. Винахідник стрільного пороху був монахом; а тепер знов католицкий съвященик хоче відняти ему его силу, значить, зробити ею нешкідливим. Сей антипод Бертольда Шварца називає ся Казимір Цейлєн і є съвящеником-Редемптористом в Америцї. Він винайшов таке сукно, що крізь него куля не перейде. Винаходець так розповідає: Тканину я роблю власними руками з шовку і вовни і піддав еї опісля довгому хемічному процесови. Тканина є з чистого, білого шовку, потім приходить на то верства вовни, а на то ще раз шовк. Тканини шовкові і вовняні роблять ся з'осібна і з'осібна треба їх піддати хемічному процесови. Потім їх зшиває ся, так що убране грубе на $^1/_2$ пальа. Таке убране важить до три фунти. Коли тканину будуть вирабляти машиною, то оно стане ще лекше. Винаходець каже, що цїлу тканину можна уживати яко підшивку до убрань і тодї чоловік певний супроти куль. То буде щось для іспаньских і французских міністрів! Проби будуть сими днями робити на звірятах, котрі вберуть у ту ткатину; опісля сам кс. Цейлєн вбере ся в ню і скаже на себе стріляти з віддаленя на 20 кроків.

Небувалий поєдинок. З Будапешту доносять до віденьских часописий: В Люґош на Угорщині лучила ся небувала пригода. Судия Ерінай в наслїдок клевети зі сторони місцевої інтелїґенциї був примушений визвати всїх обиджаючих его, загалом 40 осіб, на поєдинок. В недїлю відбули ся два поєдинки: перший з властителем більшої посїлости Хрістоманосом на пістолети, в котрім нїхто не одержав рани і другий на шаблї з судиею Талайді. В другім поєдинку одержав Ерінай тяжку рану в праву руку, через що дальші поєдинки відложено на пізнїйше.

Вистава котів відбуває ся в Монахові. Більше як 80 котів, від звичайних наших аж до дуже рідких оказів котів індийских з Саматри, виставлено на показ і продаж. Цїни поставлено нечувані; за одного, і то певно такого, що не травить миший та щурів, домагають ся 1.000 марок... У нас платять ще тим, що молоді котята кидають у воду....

Телеґрами „Буковини“.

З дня 14-го жовтня 1897 року

Відень. Міністер судівництва переніс судового секретаря др. Лупу з Чернівців до Сучави, а секретаря Василя Кибича з Сучави до Чернівців.

Відень. На вчерашнім засїданю ради державної ставила нїмецка опозиция кілька внесень на поіменне голосованє. Опісля прийшло під нараду внесенє послів Гохенбурґера і Вольфа на обжалованє гр. Баденого за виданє розпорядженя з дня 2-го червня с. р. до шефів країв, як мають правительственні чинники поступати при зборах. Гр. Баденї заявив, що буде придержувати ся лише річних обставин, в котрих має бути нарушене законів. Міністерство внутрішних справ дійсно видало таке розпоряджене, але се відповідає дотеперішній практиці, що міністерство внутрішних справ видає своїм підвладним властям розпорядженя в інтересї правильної адміністрациї. В тім розпорядженю нема зовсїм нїчого протизаконного; его видано з огляду на неспокій в парляментї, котрий опісля на зборах ще збільшав ся. Треба доконче було докладно поучити правительственні чинники про закрес їх прав і обовязків, бо се подекуди було неясне, а в буджетовій комісиї часто давали ся чути скарги в сїм взгляді. Аби запобігти тим закидам, видано згадане розпоряджене. Президент міністрів рішучо протестує против того, немов заступники правительства ставили на зборах бесїдникам сїти тим, що давали їм виговорити ся, а потім виступили з обжалованєм против них. *(Неспокій і заперечене на лївици.)* Гр. Баденї кликнув: „Я не дам собі перебивати криком і галасом; я маю таке саме право, як кождий посол. Се лежить в моїм інтересї і в інтересї послів, щоби я виговорив ся; инакше я зречу ся поки-що слова і се зречене віднесе ся також до двох других внесень. *(Гучні оплески на правици.)* Також власти не толкують згадане розпоряджене яко наставлюване сїтий бесїдникам на зборах. Сам пос. Вольф жалував ся на перериване бесїд правительственними заступниками. З другої сторони він знов твердить, що розпоряджене наказує урядникам не переривати бесїдникам. Розпоряджене, котре не було призначене для публичности, одержало прізвище тайне розпоряджене, чим побуджено фантазию; а що те розпоряджене видано в „протизаконній“ дорозї, то надано ему ріжнородні толки, що дійшли аж до обжалованя міністрів. Президент міністрів обурений на того урядника, котрий проти свого обовязку і присяги зрадив те розпоряджене. Було би лїпше, як би посли не були зробили ужит-

---

Пальцї еї механічно майже виводили хрестик за хрестиком на широкім кусні полотна.

Як-же она при роботї чудово виглядала! Єї великі очи з напруженя зробили ся ще більші, а зіниця чорніла мов уголь. Біле личко покрило ся легким румянцем від утоми: мов кров змішала ся з молоком... Буйний чорний волос, трохи недбало загорнений, укладав ся в фантастичні кучерики. З-заду звисала довга груба коса, перевязана стяжечкою. Попри се було еліпно на лици дївчати якесь зворушене: груди филювали неспокійно... а навіть від часу до часу добувало ся крізь коралеві устечка легеньке зітхане... Однак руки працювали невтомимо.

Дв рі від другої комнати отворили ся. На порозї стала старша вже женщина.

— Нанцю! та вже зовсїм темно! Шкода очий — промовила підходячи близше. — Що ти там довбаеш?

— Нїчо, мамочко, мережаю!

При тих словах встала та зложила старанно щитво.

Лице ґаздиної зморщило ся з негодованя. — Я вже тобі раз казала, щоб ти покинула то мережане! Також приплило тобі до голови! Мучитись для якогось вітрогона, що може про тебе й думки не має!

— Мамочко, мамочко! — просило дївча — не сердьте ся! Коли-б ви знали, яку менї приємність робить то мережане. Я тодї при кождім хрестику думаю про него...

— Досить, досить уже тих дурниць. Нанцю! — кажу тобі: Заверни ся, поки час, бо опісля буде за пізно! Прецінь я мати, хочу лиш добра для тебе! Філько лиш бавить ся тобою: з сеї муки хліба не буде... Так моє серце менї віщує! Він має широкі пляни та мрії про будуччину, вганяє ся за сьвітовою славою, а такому треба г оший, богато гроший! Він се мабуть і сам добре розуміе і тому що раз рідше навідує ся до нас... Нанцю, ти будеш нещаслива... Він за великий самолюб, щоб міг щиро кохати!

В очах дївчати появили ся дві великі важкі слези та мов перли покотили ся по гарнім личку, лишаючи вогкий слїд за собою.

— Мамочко, які ви немилосерні!... — Ви чуете якесь упереджене до него... Філько не такий злий, як вам бачить ся!“ — і благаючим поглядом глянула на засумовану матїр.

— Боже, Боже мій! — зітхнула мати. — Моє положене справдї розпучливе! Бачити, як дочка з замкненими очима летить у пропасть і ще до того відтручує мою руку, що хоче еї ратувати! О, нещаслива та година, коли его Ґенко сюди привів!

— О мамо, тодї як він з Ґенком сюда прийшов, не була перша наша стріча!

(Дальше буде.)

ку з того віроломства. Австрийскі урядники знають свої обовязки і се лежить в інтересі народу, котрого заступниками є посли, щоби урядники не забували на свої обовязки. (*Гучні брава і оплески на правици*). — На тім перервано засїданє.

Відень. На сегоднїшнім засїданю ради державної вернув заступник президента палати Абрагамович до вчерашних запитань пос. Руса в справі роздачі справозданя квотової депутациї та дословного тексту того розпорядженя ґр. Баденїого з дня 2-го червня с. р. Бесїдник відповів, що пос. Рус яко член квотової депутациї цїлком добре знає, що ті рішеня є тайні і що їх не вільно оголошувати.

Що-до предложеня автентичного тексту мінїстерияльного розпорядженя, то бесїдникови не пристоїть право, ставити таке жаданє до президента мінїстрів. — Пос. Рус вніс отворенє дискусиї над сею відповідою, а на жаданє пос. Ґроса голосовано над сим внесенєм поіменно. — Засїданє треває дальше.

Відень. Польскій приватній ґімназиї в Тїшинї надано право публичности на 1897/98 р.

Відень. Зложенє мандату пос. Іро і відпустку, яку взяв пос. Шенерер, уважають загально знаком розладу в нїмецко-національнім клюбі. В парляментарних кругах говорять, що посли Вольф і Кіттель вступлять до клюбу Дїпавлїого.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ

повинна находити ся

Народописна карта

україньско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найлїпше виконані, й по найдешевших цїнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster — Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

Є також оправлені дїловодчі протоколи та окладинки до катальоґів і тижневників.

Замовленя з провінциї виконують ся відворотною почтою.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця паньска ч. 35.

У **Власюка** дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, риж, крупи, хлїб, булки і дріжджі. Цукор, каву і чай. До **церкви сьвічки, великі і малі; віск і кадило.** — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань,** сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надїю, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не підуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій свому повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї Ігнатія Власюка!

ПОІЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівцїв**

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	$\boxed{8^{19}}$	8^{54} *	12^{32} *	$\boxed{4^{04}}$	10^{25} *
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	$\boxed{11^{48}}$	3^{51} *	8^{32} *	—	6^{35} *
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{45}	4^{30}	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.

з Гадікфальви					
до Радівцїв . . .	6^{10}	10^{03}	2^{28}	6^{12}	8^{05}
з Гатни					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу . .	10^{10}	2^{01}	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3^{27}	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}
з Вами					
до Рус-Молдавицї . . .	3^{46}	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з Карапчева					
до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	6^{15}	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до **Чернівцїв**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв, ...	$\boxed{11^{28}}$	3^{20} *	7^{57} *	$\boxed{8^{11}}$	6^{10} *
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8^{09} *	12^{12} *	$\boxed{3^{50}}$	10^{00} *
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	8^{00}	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до Гадікфальви					
з Радівцїв	5^{42}	8^{55}	1^{15}	5^{50}	7^{47}
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12^{58}	6^{25}	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4^{42}	8^{42}	1^{30}	6^{30}	8^{37}
до Вами					
з Рус-Молдавицї. .	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	9^{05}

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до Карапчева					
з Чудина н. С.	5^{55}	5^{55}	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

$\boxed{}$ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 221. Чернівці, субота 4. (16.) жовтня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

„Які ті Русини немудрі!“

Дивно нераз слухати, як Поляки говорять про Русинів! Они нас так мало знають, так мало розуміють, що можна їх цїлком сьміло підозрівати, що зовсїм не хотять нас знати і розуміти. Видко се хоч би з того, що у своїй лїтературі мають уже переклади і з найменьших лїтератур европейских або й азийских, а з нашої лїтератури і не думають дещо подати своїм землякам. Ще давнїйше, в часи „украïньскої школи“ в польскій лїтературі були у Поляків якісь ідеальні симпатиї до нас, до нашої минувшини, нашого житя; польскі поети любували ся нашими козаками і степами, нашими звичаями і житєм не меньше, як наші поети; був, як здавало ся, якийсь спільний ідеал, що одушевляв і Русинів і Поляків; — а сегодня все зійшло на немилосерну борбу між нами а Поляками, симпатий обопільних нїяких не видко, а в ненависти одні других перемагають. Поляки все люблять повтаряти, що лиш ми, Русини, воюємо ненавистию, а они більше терпимі. Яка поправдї та їх терпимість, то було видко найлїпше підчас галицких виборів; не було одної польскої ґазети, в котрій можна би було прочитати, не скажемо, прихильне, але хоч справедливе слово про Русинів. Такий тепер настрій між Поляками а Русинами.

Але коли майже кождий інтелїґентний Русин знає польску мову і Поляків, через що знає, за що їх має цїнити, а за що не любити, тодї майже нема Поляка, котрий би знав, що і в нас найшло би ся неодно, за що ми заслугуємо, аби з нами не обходити ся як з наймитами; що і в нас можна цїлком сьміло неодно любити і за то нас цїнити, а не лише ненавидїти або вважати нас недозрілими дїтьми. Цїнити і любити когось можна лише тодї, коли знає ся его добре; Поляки знають нас лише з полїтичних борб з ними, а що в тих борбах справдї дуже мало є моментів етичних, то й гадають, що ми всї загалом заслугуємо лише на маловаженє. Притім забувають завсїгди, що як би ми лише на підставі полїтичних подій мали судити Поляків, то також не могли би здобути ся на що иньше, як на — погорду. А вже нове поколїнє польске, виховане серед нових обставин, і не тямить навіть давнїйших традиций, що одушевляли колись Богдана Залєского; оно від польских публїцистів навчило ся тепер дивити ся на нас з-гори і в потребі давати нам прикро відчувати свою висшість. Зарозуміле, чванливе та безсердешне нове поколїнє польске в Австриї! Навіть там зарозуміле, де чисельно слабе і немічне. Навіть на такій Буковинї Gazeta Polska думає після слів недавно померщого поета, К. Уейского, що „польский рух має відродити зруйнований сумнївами сьвіт, поставити его на третім степени его розвою, зблизити єму третю епоху, духа“...

З такої зарозумілости походять і всї ті теперішні польскі падканя над нами, які ми неполїтичні і немудрі, як то ми не розуміємо свого власного інтересу, і які в нас самі дикі, гайдамацкі інстинкти! Ми на Буковинї слухаємо сего правильно від Gazet-и Polsk-ої, хоч, коли вже ми самі не можемо відродити ся, то повинен нас був відродити той славний польский дух, що має спасти цїлий сьвіт. От що читаємо в Gazet-ї Polsk-ій з нагоди наших статий про ґерманїзацию в рускій паралельці та про справу вижницкої школи:

Каже, що за кривду для польскої мови в Вижници „варто дати відправу Русинам і їх почутю справедливости. Они вміють ту справедливість накручувати, як їм потрібно на ріжні способи.“ Яка-ж та відправа нам? Найцїкавійші в тій відправі загальні замітки. „Може то — каже — і справедливо (нарікає „Буковина“ на ґерманїзацию в ґімназиї), але нехай Русини самі боронять ся, бо за опіку (!) над ними, за нашу поміч, подавану в добрій вірі, дістали ми красну нагороду від братів Славян на кождім кроцї. Які они неполїтичні і які немудрі! Потопаючи в пащецї румунїзму, кривджені на поли шкільництва і церковної єрархії, замісць бути солїдарними між собою, дїлять ся на партиї старо- і молодоруску. Замісць як Славяни лучити ся з Поляками, хоч чисельно несильними, але за то сильними своїм суспільним становищем і інтелїґенцией (на Буковинї?!), кидають ся на нас, обиджують нас, підсувають негідні інсинуациї, заохочуючи (?) темні маси отверто до пожарів, затроюваня пасовиск і до страйку. Волохам зненавиджені, (а Поляками люблені? — *Ред.*), жидами материяльно визискувані, Нїмцями ігноровані, Русини в

Грядуче поколїнє.

3) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(*Дальше*).

— Та-ак?... А се я щось нового довідую ся! Доси я зовсїм не підозрівала тебе, щоб ти могла з чимось навіть перед рідною матерю крити ся. Ну, як бачу, ти гарні поступи робиш.

— Мамо, мамочко, не гнївайте ся! — просила Нанця, цїлуючи руки матери. — Я знала, що я зле роблю, тому важко менї було признати ся вам. Але мене сумлїнє все гризло, що я вас ошукувала, тож я рішила при першій нагоді все вам як слїд розказати. Не забувайте, мамо, що й ви були молоді й любили, а коли хто любить, той не все може слухати здорового, холодного розуму. Любов чоловіка опянює...

Мати, що досї стояла сперта на комоду, усїла на мягкім фотели. Нанця так і пригорнула ся до неї:

— Ви тямите, мамочко, сї вечериищ, на яких я в перше була?... Се буде як раз рік тому за дві недїли. Сей день дуже важний для мене. Як знаєте, я бавила ся тогдї знаменито. Панічі розривали мене в танци. Тогди я Філька в-перше побачила. Він не танцював богато... більше розмовляв з мужчинами, чим крутив ся коло панночок, хоч сам був пристойнїйший усїх.. Так бодай менї видало ся. А коли танцював зі мною кадриля, то старав ся мене забавити, такий був дотепний!... Оповідав менї, що за кілька днїв відїздить до родичів, що дуже тим тїшить ся, бо за домом сильно стужив ся... Се менї так подобало ся, бо-ж се у мужчин майже нечуване... коли пращав ся зі мною, сказав: — Дякую вам пані, — нинїшний вечір я почислю собі до найщасливійших.

— О, я знаю! — перебила мати. — Облесних слівець він не щадить, бо се нїчо не коштує! Се мід, на який мужчини панночок так зручно ловити уміють!

— Нї, нї, мамочко! Сто разів нї! Я вмію розріжнити, що щире, а що банальне. Він се сказав так щиро, як може тепер не говорить!... По его відходї менї видала ся саля пустою, хоча ще богато, богато пар танцювало! Тодї я сказала тобі, що мене голова болить і ми поїхали до дому. Менї серце так стиснуло ся від болю і жалю... Я чула ся такою опущеною... У ночі я порядно виплакала ся і менї стало троха лекше.

— Довго я ще думала про него... Занятя домові та на почтї трохи розбивали мою тугу. Рана у серци поволи стала вигладжувати ся... Лиш як я оставала сама, зараз ставав менї его образ перед очима. Не правдивий, не реальний — а якийсь видуманий, фантазийний, мов образ ангела... Так надійшла весна. Ми почали у недїлї ходити у мійский город на прохід. Четвертого червня — сей день тямити-му до смерти — я була тодї сама з Ґенком, зустріли ми ся в друге... Я его вже з-далека пізнала і аж затремтїла з несподіванки. Ішов сам і бездушно дивив ся в бік. Аж від погляду моїх очий обернув ся в другу сторону. Побачив мене, станув мов вкопаний, і почервонїв ся сильно. Ми перейшли так, що не мав часу і поклонити ся... Боже! Який він видав ся менї гарний! Я навіть рада була, що він менї не поклонив ся, бо знала, із-за чого се стало ся. Лише гнївали мене уваги Ґенка, котрий сьміяв ся з того „незнакомого,“ що так комічно найшов ся...

— Я переконала ся, що люблю Філька. Се мусїла рішучо перед собою признати. Коли вже до сего дійшло, треба було рішити ся на дальше. Не надумуючись довго, я написала до него лист.

— Ти писала до него лист? — кликнула мати зриваючись. — Сего то вже за богато!

— Але-ж я нїчого знова такого не писала! Повідомила лише его, що за кілька днїв буду у церкві на Жовківскім пригородї. Він там і прийшов та оповідав менї крізь дорогу, що також старав ся зі мною порозуміти ся, та не знав нї мого імени, нї адресу. Врочім бояв ся, що лист дістане ся в ваші руки, мамо! Так стрічали ся ми кілька разів, але се звертало занадто увагу людий коло нас. Бо він мене відпроваджував аж до нашої вулички... Се мусїло перервати ся. Тодї Філько зазнакомив ся з Ґенком, коли сей з Долини приїхав на вакациї, і прийшов з ним до нас... Дальше вже, мамочко, самі знаєте!... Не гнївaєте ся ви на мене?... Прощаєте, що я се в

репрезентациї законодатних тїл не мають сьвітлого гороскопу. Коли люди з їх партиї дібють ся якої власти, то перше своє жало звертають против Поляків. Терен — школа, цїль — усуненє польскої мови, способи до того — рівноправність язикова!“

Не богато тут сказано, але досить, аби всякий міг пізнати, які ми неполїтичні і немудрі, а які Поляки полїтичні і мудрі... На партиї дїлимо ся, з Поляками не йдемо разом (буковиньскі Поляки силоміць загортають до себе Вірмен, з котрих ледви одного-двох можна справдї зачислити до Поляків, і говорять нам небилиці про свою сильну інтелїґенцию), гайдамацтво ширимо — і ідемо просто в пропасть, ідїже нїсть болїзни нї печали нї воздиханія... І за що нас жде така смерть перед часом? За те, що не лучимо ся з Поляками і за їх опіку платимо їм невдячностию. Які ті Русини справдї ще й невдячні своїм опікунам! Які були гайдамаки і опікунів різали, такі й остали ся по нинїшний день. Das ist schon halt so eine Nation...

Та вже, як буде, так буде, може нас колись польский дух відродить, відродивши перше самих Поляків, а поки-що мусимо бути мудрі своїм розумом, який маємо, а не позичаним. Вже-ж, не всюди і не завсїгди ми дуже полїтичні і дуже мудрі, — та що дїяти? Таке нещасте трафляє ся дуже часто і — самим Полякам... І в них так, як у нас, богато лиха походить не від неполїтичних сусїдів, а від самих-же синів польского народу, котрі гадають, що суть опікунами Русинів, а у себе навіть не розкажуть людям поправдї, чи всї Русини нїчо иньше, лише самі гайдамаки. Ті Поляки, розуміючи так свій патріотизм, приносять своєму народови більше шкоди, як користи. Они працюють над самоубійством свого народу, бо нарід не стає сильнїйшим від того, що не розуміє своїх сусїдів, лише від того, що їх розуміє. А що до наших нападів, обид, інсинуаций і т. п. на Поляків, то тут найбільшу рацию має Уейский, котрий каже, що „від убійства жаден нарід не може згинути, але може згинути від — самоубійства.“

Сельский полїтик.*)

III.

А правда, пане редактор, що я довго мовчав?.... Ви певно думали, що і я поїхав вже десь у Канаду, як той редактор на пенсиї Ґеорґій Н. Савчук, котрому знудило ся людий учити і драпнув в Америку та з відтам пише свої „посланія“ до „Буковиньскихъ Вѣдомостей,“ в котрих удає нараз, що розуміє мову анґлїйску та француску, коли д р у ґ і нею говорять*).... Ой нї, — я сиджу дома біля печи, та рад, що дихаю! Як менї тепер до полїтики, коли на дворі студінь, що аж кости тріщать, а дровець дасть Біг, та до того ще і бараболя в поли лежить невикопана! Хиба загляну колись в ґазети та вичитаю моїй старій щось нового. А начитав я ся сими днями богато цїкавого, як н. пр. що межи великими панами вибухала якась зараза нездности, ба сварки і мало що не бійки, — відай хтось між них перцю посїяв! Одні кричать не своїми голосами, — тай ще де? у п а р л я м е н т ї! другі сварять ся на остатне, — а декотрі, таки найбільші пани, гай собі на пістолята та стріляти кулями в себе!.... Такі ґрубяньства — кажу я до моєї старої — які чути тепер у державній радї у Відни, не відважив би ся навіть наш крикун Проць Заведія при засїданю громадскої ради вимовити, як „feiger Haderlump,“ „ich hane ihm eine Ohrfeige herunter“ і пр. Тай ще кажуть, що наш мужик „простий“! Ой нї, він дуже делїкатний та полїтичний, — хиба коли ему вже таки донече до живого, тоді сплюне він у кулаки тай....

Як би то менї притрафило ся, то я би на чорта ще кликав яких-там сьвідків, се-б то секундантів та стріляв кулями. По що?! Щоби чужу душу на свою совість брати? Нї! У кождого Русина є здоровенний кулак, отже і в мене. Я би противника обробив і без сьвідків своїми кулаками, щоби попамятав руский місяць; а коли-б він мене перемагав, тоді я-б кликнув на сусїда: Климе сюда! А той-би менї так н а с е к у н д у в а в, як треба. Ось так зробив би мужик, з своїм противником, — але великим панам се не лицює, — звичайно, пани...

Читав я також передними часами, що лукавецкий дїдич Coco Vasilco заснував у Вижницї якусь: „вижницко-путилївску раду,“ до котрої мабуть приступило пару панотців і скілька двірників. Ну, питаю ся я межи людьми: що сей панок нараз зачав швендати ся поміж руский нарід, ба, в Чернівцях, ба на передвиборчім зборі в Кіцмани і все говорить, що він Русин? Аж менї поволи все розяснило ся і я пізнав, куда стежка в горох! Вуйко Волан старіє ся і рад би свому сестрінцеви придбати мандат на посла будь в соймі в Чернівцях, будь у державній радї у Відни. Пійди синку, — сказав старенький, — і покрути ся троха між людьми; до одного усьміхни ся ласкаво, другому подай руку, третому шепни в ухо, що ти Русин, потім збери собі пару панотців та заколоти там якусь „раду,“ аби мати підчас виборів, що небавом наступлять, свою „лейбґвардою“, а побачиш, що они всї тебе виберуть і — згода!“ Але пізнали ся вже і наші сьвященики і нарід на фарбованих лисах та здогадали ся, куда йде стежка в горох, бо, як зачуваю, відтягають ся поволи всї від того „общества,“ котрого видїв п. Coco вже другий раз скликує і най пан Coco їздить і до Відня, не лиш до Львова, щоб заманїфестувати ся там Русином, — все ему не поможе і він зістане с а м, бо нарід уже знає, що паньскі інтереси то не інтереси народні, що п а н C o c o не пасує до мужицкого п о с т о л а.

Читав я далї, що ректор університету перестерегав молодїж, аби не записувала ся так громадно на правничий факультет, бо нема там для неї виглядів. Коли я се прочитав, то таки зараз погадав собі: А дайже тобі Боже здоровле за се файне слово! Може хоч так переначить ся дотеперішний натиск жидів до судів та до адвокатур: Де прийдеш, все жид! Жид адвокат, жид судия, — а Господи! Тому наші люди вже йдуть аж до Городенки до п. Окуневского в судових справах, бо їм уже жидова досить надоїла.

„А ти чула, Катре, — кажу я вчера до моєї старенької при вечері, сербаючи того мізерного борщику, — що у Чернівцях хотять побільшити електричну колїю від ринку аж до митрополичої резиденциї і до горецкого цвинтаря? Ото собі полюбили тото чудо! А я би ним не їхав, бо чув, що якусь бабу та старого

(* Глядїть в новинках про Савчука. — Р е д.

тайнї перед вами держала?... Мамочко, мамунечко, промовте! не мучте мене!

— Не я, а ти сама себе мучиш! Коли-б була все відразу розказала, було-б ще зарадило ся. Але тепер бою ся, чи вже не запізно... Доню — додала по хвили чутливійшим голосом — прийди вже раз до розуму! Трафляє ся тобі гороша партия, подумай! Павлович не для тебе, ваші вдачі дуже неоднакі... А має він тебе покинути, так лучше нехай я ему перша дім вимовлю! Добре, Нанцю?

Дівчинї дух заперло. — Ох! — прошептало ледви чугним голосом. — Лише менї за тамтого не згадуйте. А вимовите Фількови дім, то я збожеволїю, смерть собі заподїю! Кажете, що Філько мене не любить! Нехай, побачимо. Коли се правда... але нї! нї! се не може бути!

— Я знаю, що Павлович тобі так закрутив голову, що ти ему більше йменш віри, як матери!

— Нї! се менї серце так каже. Впрочім чи я потребую конче йти замуж? На почтї маю удержанє; не буду на ласцї рідні... Та й так не вабить мене тепер сьвіт... Остаточно вступлю до монастиря...

— Наню! не плети дурниць! — перебила мати мягеньким уже голосом і судорожно обійняла дочку. — Ох, коби ти знала, як менї гірко!

— Мамо, моя дорогесенька, мамочко!...

І обі залили ся рясними слезами.

IV.

На другий день по відчитї зібрало ся в льокали товариства „Буржуазия“ численне товариство людий, переважно академиків. Галас, гамір, стукотня, мов у судний день. В однім кутку салї спорило чотири люда про причини еміґрациї селян, та сильно вибивали пястуками по мраморнім столику, яж пиво зі склянок переливало ся через верх. Один, старший вже віком, з сильним запалом і перейнятем доказував ясно, як на долони, що для нашого мужика нема денде спасенія, як хиба в Патаґонії. Він почав на сю тему велику бесїду та вимахував притім широко руками. Небаром підійшло ще кілька людий у сей кінець... Зараз знайшов ся опонент. Прихильникови Патаґонії перебили бесїду, а опонент назвав его виводи ідіотичними. До Патаґонії везти нашого мужика, значить, засудити его на смерть від морозу. Нам потреба зорґанїзувати широку еміґрацию до Камеруну... З часом дала би ся там основати й руска республика на взір Либериї!... Проект прийняли з одушевленем, а бесїдникови поставлено „чвертку“ вина. За се мав він предложити свій проект видїлови...

На середині комнати грали в біляр. Киї стукотїли, кулї ляскали ударяючи одна об другу. При однім карамболї завела ся горяча суперечка, чи він важний, чи нї. Довкола біляра стояли купками знавцї, критикуючи удари грачів.

Близько дверий сидїло трох молодих академиків. У них одяг був троха вже зношений, тай не пили они нїчого — видко незаможні були. Розмова їх вела ся поважно. Один читав найновійше число „Фабрики загальної опінії“ — так шутливо звали они часопись урядову.

— Як далеко поступив ти зі своєю „Зеленою кіткою.“

— Вже написав три послїдні яви... Тепер обдумую, як би то уложити прольоґ... Проект вже маю: буде се образ на селї: Баби лїпять пироги та сьпівають пісень. Лише що-до детайлїв я ще не рішив ся...

— А спіши ся, бо конкурс вже розписаний!...

— Але як дістану нагороду!... Я сего впрочім певний. То собі, Модю, погуднем! Маєш слово моє: половину призначую на кнайпу.

— Слухайте, слухайте — перебив живо той, що читав журнал. — „Генїй“ держав вчера знова відчит. Є звістка у „Фабрицї.“

— Ану, прочитай.

„Товариство етноґрафічне дало вчера новий доказ свого житя і знаменитого розвою. Молодий, але знаний вже в научних кругах учений, п. Теофіль Павлович, мав перед численно зібраною публикою відчит п. заг. „Мадяри, етноґрафічний елемент в Европі.“ З кождого слова прелеґента пробивало ся глубоке знане і знамените опановане предмету. Сподїємо ся, що п. Павлович подасть свій відчит до відомости ширших кругів, оголосивши его друком. — Засїдане почтив своєю присутностю знаний меценат науки ґраф Д.

— Та менї говорив щось про той відчит Бурлацкий, — замітив Модьо — казав, що Семенюк мав Павловича сильно „знищити.“

— Справді!? А то було-б щось знамените!...

З сусїдної комнати долїтав голос грачів.

— Чотири.

— Без аду!

— Сім перших

— Пас...

— Мізерка.

дїда переїхали, — а менї не конче по бабиних та дїдових костомах по містї проїзджати ся.“

Редактор „Буковиньскихъ Вѣдомостей“ здає ся зле спав, бо ему приснило ся, що п. проф. Стоцкий хоче нас віддати під крила Росиї. Се таке, як коли би хто твердив, що п. Kołakowski хоче Русином стати і всїх Поляків віддати під крила Русинів, в що і сам п. Kołakowski не хотїв би вірити і я не вірю. От нише ся, аби тільки писалось, бо той пан Стоцкий всїм великий в очах, як п. інспектор Попович „Gazet-ї Polsk-ій за те, що не завів у Вижницкій школї польскої мови як викладової. Хоч сей пан не має права рішати над тим, котра мова має бути викладова, старає ся він в обемї свого уряду кождого задоволити... Але він є Русином і то ревним, дїяльним Русином, а то в нас на Буковинї страшний проступок, коли хто упоминає ся за своїм народом і не допускає до того, аби его кривдити. Тодї чіпають ся такого чоловіка раз Волохи, другий раз жиди, третий раз Поляки, бо кождий би рад наш нарід і дальше так кривдити, як доси, той нарід, котрий від всїх упосаїдженый; але дарма! Один, два, десять стануть ся мучениками, що їм буде колись в славу, а нарід таки доборе ся свого права. І смішно і жалко булоби в Вижници, метрополї Гуцульщини буковиньскої, заводити Польщу. Може таки зараз всїх Гуцулїв у конфедератки повбирати, заснувати у Вижници „Czytelni-y polsk-y“ і зробити з них справжних „Sokołów“?! Я би вам, пане інспектор, одну добру раду подав, щоби ви на такі пусті крики не зважали і далї так чесно поступали, як доси. А нападе вас ще хто за вашу ревність, тодї потїшайте ся переконанем, що вас нарід і учительство любить та засьпівайте собі ось що:

Ой зза гори за краком
Здибав я ся з штурпаком.
Я штурпака минаю,
Цураю ся, втїкаю,
Він за мною на вздогінь,
Причепив ся, як та тїнь.
Врештї виджу, з ким дїло
Обернув ся я сьмідо,
І сказав му: сараку,
Ти дурненький штурпаку!

А, правда, маю ще до вас, пане інспектор, одну просьбу: Закажіть-но ви всїм учителям, аби они не скидали гроший на „Народний Дім“ в Чернівцях, бо Волохи шаліють зі злости. А далї: чого ви приходите на кожду учительску конференцию і научаєте там учителїв, чого треба? Но що? Аби нарід просьвічав ся? Тодї буде панам і всїм дармоїдам та пявкам зле: Покиньте все се, просить вас через мене наш арендатор.

На сегодня досить, бо стара кричить, що пробачайте безрога якась рие на нашій ниві; але на другий раз напишу вам, милий пане редактор, щось дуже цїкавого.

Здоровлю щиро всю Русь і вас, черновецкі братчики.

Ваш руский Сенека.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 15. жовтня 1897.

Руский хор в Чернівцях. Минувшого понедїлка відбула ся друга проба руского хору. Сим разом явило ся вже більше руских сьпівакїв, але все ще замітили ми неприсутність деяких сьпіволюбивих черновецких Русинів. Сьпів іде жваво вперед головно завдяки стараням дирїента. Слїдуючого понедїлка, дня 18-го с. м., відбуде ся дальша проба о ½8 год. вечером в сали „Народного Дому.“ Просимо ще тих кількох Русинів, котрі не явили ся минувшого разу, тепер конечно прийти на пробу.

Іменованя. Йосиф Куделка іменований лїсничим асистентом при дирекциї прав. рел. фонду в Чернівцях. — Адвокатский кандидат В. Лїбляйн іменований судовим авскультантом в Мостарі в Герцоґовинї.

Відзначене. Вдова по покійнім нашім наслїднику трону, архикнягиня Стефанія зарядила, щоби видану секретарем буковиньского товариства для охорони звірят, п. Володиславом Стшалковским, брошурку „Охорона звірят в Дальматиї“ долучити до еї бібліотеки. Заразом надіслала архикнягиня згаданому товариству на его цїли суму 20 зр.

Видїл філії „Рускої Школи“ черновецкого заміского повіту скликує збори на день 7-го падолиста с. р. (на св. Дмитра) о 11-ій год. перед полуднем до школи в Нових Мамаївцях. Програма зборів: 1. Отворене зборів; 2. відчитане протоколу; 3. дидактичний відчит п. уч. Евгенії Ярошиньскої „Про те, як має школа дїтий до правди призвичаювати“; 4. дидактичний відчит п. надуч. Ілія Прокоповича: „Вартість власної сили учителя є головним чинником его успішної дїяльности; 5. вільні внесеня. — Видїл філії товариства „Руска Школа“ черновецкого заміского повіту запрошує сим членів філії і всїх руских Вп. панів учителїв і панї учительки черновецкого повіту на збори. Порядок зборів видїл вишле кождому Вп. членови. З причини важних точок програми зборів просимо на збори численно прибути і касиера філії, п. надучителя Ілію Прокоповича о своїй участи найдальше до 26-го с. м. повідомити.

Від видїлу філії „Рускої Школи.“

З румуньского консуляту. Цїсар дав дипльомови нового румуньского консула в Чернівцях, Константина М. Когалнїчеану, свое exsequatur.

Подав ся на еміґрацийного аґента бувший редактор Селянина Ґеорґій Савчук з Нових Мамаївцїв. Маємо на се цїлком певний доказ в руках. Не знаючи очивидно, як наша ґазета відносить ся до еміґрацийних аґентів, прислав нам з Бреми властитель кораблїв і еміґрацийних аґенций Ф. Міслер грубезний лист, в котрім кромі своїх книжочок, захвалюючих тепер еміґрацию до Арґентини, прислав нам ще письмо самого Ґ. Савчука, адресоване до нашої редакциї, з просьбою о его поміщене. В тім письмі Ґ. Савчук не має що лїпшого писати, як захвалювати також Арґентину для наших мужиків. До недавна захвалювали еміґрацийні аґенти Сполучені Держави, відтак Бразилїю, потім Канаду і Тексас; казали, що нема лїпших країв для наших господарів, як ті; а тепер, коли вже еміґрация туди рве ся, давай захвалювати Арґентину, аби Міслер дальше зарабляв на перевозї наших еміґрантів. І хто ему до того помагає? Ґеорґій Савчук! В своїм листї виличає Арґентину і думає, що ми ему сей лист помістимо без ніяких заміток від себе! Ми листу не поміщаємо, бо то обманьство, і остерігаємо всїх, аби не дали ся обдурити. Дурили нас доси жиди-аґенти, а тепер починають дурити свої аґенти, удержувані Міслером.

Наслїдки темноти. Дня 30-го серпня покусав скажений пес в Сучаві, Іцканах і Бордуженах кілька осіб, між ними також дїти. Всїх вислано до Букарешту, де покусаних лїчено після методи Пастера; лише трое дїтий лишили ся дома, бо родичі — темні люди — послухали ради таких самих темних людий, як они, і пішли до Іліпешт до якогось „чудотворного“ селянина. Однак 11-лїтний ученик Константин Лукачук заслаб саме 40-го дня на скаженину і за дальших два дни умер в сучавскім шпитали. А дитина Никуліки заслабла також на скаженину; мати, котру пес також ранив, втїкла зі страху до Бордужен. — От що може темнота! Як би були пішли лїчити ся до Букарешту, а не до якогось там „чудотворця“-обманщика, не були би такі страшні наслїдки.

— Contra — і хтось ударив пястуком о стіл, аж грошї розсипані задзвенїли. Зпоміж гамору мож було розрізнити лиш голос Бурлацкого.

Була вже десята година, коли шаркане ніг по паркетї дало знати, що ще хтось надходить... Двері отворили ся, а в них показав ся Павлович.

А!... а!... Павлович... Філько... розлягло ся по цїлій сали, а се вказувало, що прихожий був тут добре знакомий. На всї боки почало ся витане і стискане рук.

— Чого так пізно? — спитав один.

— Хиба не знаєш, що вчу ся до докторату!

— Або тобі богато треба вчити ся!

— Та се правда, але знаєш, деякі люди маркітні на мене, завидують... Треба бути на всякий случай приготованим!

— Ґратулюю, ґратулюю — говорив знова Модьо, стискаючи подану собі руку. — Читав у часописи про ваш вчерашний відчит. Сильно вас похвалили.

Павлович скривившись махнув рукою. — Ет! ті журналїсти дурні! Науковий відчит збувають кількома стрічками. Я сего вже не розумію... А таким справозданям з театру посьвячують цїлі шпальти...

— Я чув, що ви мали випадок з Семенюком.

— А сей пострілений... Вирвав ся, знаєте, як сень з колопень! Я навіть не вважив відповідним ему відповідати... Але-ж голова товариства знищив его, знищив!... Певно відпаде ему охота пхати ся до сего, чого не розуміє!

— Може сотворимо партию — звернув ся Павлович до кількох паничів, що вийшли з другої комнати.

— Можемо — кликнув Бурлацкий радісно. — Я що йно встав від одної партиї преферанса.

За хвилю у чвірку засїли за круглим столиком.

— Павлович перший роздає — оповістив придушеним голосом один із граючих, викинувши перед ним трефа. — Будеш мати нинї щасте.

— Е! я ніколи не маю щасте у грі.

— За се в любови! О, знаємо, знаємо!

— Що хочете від мене? — боронив ся зачіплений — хочете мене натягати?

— По ґульденови до нулї — візвав Бурлацкий, кидаючи дві корони... — Е ви, Павлович, лиш десятками валите. Не маєте дрібних?

— Нї, не маю!

— То ваш батько мусить бути сильний богач! — Сім без аду. — Кілько ви дістаєте місячно з дому?

— Які ви цїкаві!

— Прецї, скажіть! — Пукшин! роздавай скорше. — Я вам отверто скажу, що дістаю 90 зр.

— А я 120 зр. — кликнув Філько, не заїкнувшись.

(Дальше буде.)

Телєґрами „Буковини“.

З дня 15-го жовтня 1897 року

Відень. Вчера поставив в радї державній пос. ґр. Дубский іменем нїмецкої більшої посїлости внесене, щоби палата над внесенями о ставлене ґр. Баденїого в стан обжалованя перейшла до порядку дневного, але висказала правительству нагану за видане розпорядженя з дня 2-го червня с. р.

Відень. На сегоднїшнім засїданю повідомив президент палати Катрайн, що при поновнім виборі вибрано до леґітимацийної комісиї Дашиньского. Опісля голосовано поіменно над внесенем пос. Кінмана, аби петицию против шкільного внесеня Ебенгоха дословно видрукувати в протоколах парляменту; внесене відкинено. На внесене пос. Кайзера відбуває ся дальше поіменне голосоване в справі протоколу. — ½1 год. пополудни; засїдане тревае дальше.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Дністра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Дністер“**, після **всїх можливих** комбінацій в **товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язиці.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отеї

друксорти шкільні

як найлїпше викопані, й по найдешевших цїнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoli — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster —Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

є також оправлені дїловодчі протоколи та окладинки до катальоґів і тїжневників.

Замовленя з провінциї виконують ся відворотною почтою.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток

для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІҐНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця паньска ч. 35.

У **Власюка** дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, риж, крупи, хлїб, булки і дрїжджі. Цукор, каву і чай. **До церкви сьвічки, великі і малі; віск і кадило.** — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань**, сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надїю, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не підуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій своему повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї **Ігнатія Власюка!**

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівців**					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	8 19	8* 54	12* 32	4 04	10* 25
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	11 48	3* 51	8* 32	—	6* 35
до Садаґури, Бояна, Новоселиці	6 45	4 30	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8 14	5 35	—	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятниці.					
з Гадікфальви					
до Радівців	6 10	10 03	2 28	6 12	8 05
з Гатни					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10 10	2 01	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3 27	6 30	10 09	2 16	7 18
з Вами					
до Рус-Молдавиці	3 46	6 47	9 13	11 32	2 50
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.					
з Карапчева					
до Чудина н. С.	8 54	10 07	6 15	—	—
Перший поїзд їде що понеділка другий з винятком понеділка, нїчний кождої днини.					

приходять до **Чернівців**					
з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	11 28	3* 20	7 57	8 11	6* 10
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8* 09	12* 12	3 50	10* 00
з Новоселиці, Бояна, Садаґури	—	11 13	9 50	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6 35	10 37	8 00	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третий поїзд не їде в понеділок.					
до Гадікфальви					
з Радівців	5 42	8 55	1 15	5 50	7 47
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12 58	6 25	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4 42	8 42	1 30	6 30	8 37
до Вами					
з Рус-Молдавиці	8 42	12 59	2 04	3 22	5 45	9 05
Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.					
до Карапчева					
з Чудина н. С.	5 55	5 55	—	—	—
Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.					

| поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнійше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 222. Чернівці, неділя 5. (17.) жовтня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Спростоване?

Повітовий інспектор шкільний з Вижниць, п. Туркевич, прислав нам таке спростоване:

„В числї 216. Вашої часописи наводите, яко би я і Швайцер всїма силами старали ся руский віддїл при вижницкій школї не отворити, що есть нечемнов неправдов, бо рускі кляси через поділ инших кляс вже від 23. вересня с. р. отворені, хотяй громада до тепер ще потрібних комнат на рускі кляси не дала, і ходять вже до них 52 хлопців і 33 дївчат.

Чи при вижницких школах польска, чи руска, француска або яка инна мова запроваджена, то річ властей шкільних і родичів, котрі дїти в школї мають і они можуть ся упоминати, если яку кривду мають, а я і Швайцер маем точно по сповняти, що власть шкільна наказуеть. Чи то відповідне і чи справедливе, то нам так на тім залежить, як псови на пятім нозї, бо моі і Швайцера дїти в черновецких школах, а в Вижници не маем ані пяди землї ані жадного бурдею, за щобим шкільний податок оплачувати мали і з котроі причини нарікати бим могли. Кажете, що п. Колаковский найшов собі „Rusina, co go boli“ а честна редакция найшла собі двох а властиво аж трох поляків, що єї солев в очах, а найбільше інспектор Туркевич. Прошу тілько трохи терпливости, а за короткий час станить русин інспектором сего повіта і тогди зобачите, чи поляк, чи русин в такім самім часі для рускої справи і шкіл більше зробив“.

Хоч тілько перший уступ сего письма становить властиве спростоване або, лїпше сказавши, просте заперечене того, що ми написали про пп. Туркевича, Швайцера і кс. Енцінґера, поміщаемо і другий уступ письма п. Т., а чому, те буде далї сказано. Перше-ж подамо докази, що правда по нашій сторонї, хоч вона не тільки п. Т., але й нам немила; бо не надїялись єї від інспектора шкіл руских.

Дамо на доказ, що не опираемо ся, як Gazeta Polska, тілько на „опінії публичній,“ котра вже від давна закидує п. Туркевичеви неодно, що не годить ся з его становиском яко інспектора руских шкіл, а про що ми доси мовчали, але що наші закиди, зроблені тром вижницким Полякам, онерті на фактах і то ось яких.

П. Швайцер не виконав першого наказу і не отворив руских кляс зараз, а робив противні заходи і отворив рускі кляси аж по другім наказї. П. Туркевич знов замість наглядати безпроволочного виконаня розпорядженя, мовчав до того, ба й спирав посередно заходи п. Швайцера, чим проволїкло ся отворене руских кляс, а все на те, щоби жидівска рада враз із кс. Енцінґером мала досить часу запротестувати проти руских кляс, котрі-б були й до нинї не отворені, наколи-б не був наспів другий острий наказ з-гори, проти котрого пп. Туркевич і Швайцер не могли вже онерти ся, хоч би й уданим невіжеством. Публична опінія вказуе також на п. Туркевича, яко властивого мотора, без котрого п. Швайцер, знаний із своєї архитрусливої вдачі, не був би відважив ся, робити нїяких трудностий дотично отвореня рускої кляси. А що ся опінія дуже віргідна, бачимо і з того, що п. Туркевич пише спростоване не тільки за себе, але й за п. Швайцера, котрого „має на сумліню.“ Надто е докази й на те, що п. Туркевич висказував ся за полишенем давного жидівского порядку у вижницких школах, отже проти рускої мови викладової, що також мусить нас утвердити в тім, що наші інформациї вірні.

Подавши так достаточні докази, що ми не пишемо на вітер, і не опираемо наші жалоби на одній „публичній опінії,“ звертаемо увагу кого слїдуе на другий уступ письма п. Туркевича, котрий в драстичний спосіб показуе засади, якими поводуе ся сей п. інспектор, що не знае иньшої журби, як о свої личні справи. Зважившись се й виходяче вже з сего письма недостаточне знанє рускої мови і правописи, скажемо враз із п. Т., що справдї вже крайний час, аби его місце заняв чоловік із лїпшими засадами і відомостями...

Упоравшись із спростованем п. Т. і Шв., мусимо за одним заходом згадати й про третого товариша, кс. Енцінґера, що веде перед в „публичній опінії“ Gazet-и Polsko-ї, яко єї дописуватель. О его а тим то й „G. P.“ жичливости для Русинів, на котрих ще сьміе нарікати, най посьвідчить факт, що сей ксьондз голосував разом із вижницкими халатниками виразно проти рускої мови викладової, а по раз другий протестував разом із кагалом проти руских кляс. Так то виглядае та „публична опінія,“ на котру п. Колаковский єдино покликуе ся, коли ходить о те, щоб напастувати „Rusina, co go boli,“ котрий, підносимо се зі всею рішучостию ще раз, в управильненю язикових справ у вижницкій і рогізняньскій школї не брав участи, а провинив ся супроти Поляків хиба в тім, що в кіцманьскій школї запровадив законний лад, котрий шовінїстам не в лад. Та годї, ми з ними не братались нїколи й не будемо і о їх „опінїю“ не стоїмо, а оставляемо їм радо їх приятелїв Мартиновичів, Тиміньских і т. п. консерватистів. Чориеня Gaz. Pol. омнють нас найскорше і найпевнїйше в публичній опінії рускій, збаламученій як раз тими капанами.

Грядуче поколїне.

4) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(*Дальше*).

— О, коли так, то я беру вас на мецената гумористичної часописи, котру видавати-му від марта — вмішав ся Пукшин. — Я не йду.

— О! о! ви видавати-мете гумористичну часопись?

— Нашому поетови захотїло ся троха свою кишеню прочистити і свій мозок висушити — завважав сьміючись Бурлацкий. — Десь люди не мають що иньшого до роботи та видавати часописи!

— А вже-ж годї кождому так, як ти, безнастанно байдики бити! — уразив ся Пукшин. — Пас!

— Що ти хочеш від мене? — хіхотав ся далї Бурлацкий. Сім четвертих!... — хиба я не живу, як пан? Консеквентно вертаю домів о пятій рано. Кладу ся спати і сплю до третої. — Павлович знову впав! — О четвертій я вже зібраний і вмитий йду на снїданє. Звичайні „человеки“ тогди підвечіркують. Щоб вже не вертати ся домів, перечитую в кофейнї вечірні часописи, а часом, як знайду партнера, граю в більяр. О девятій обідаю, чи там по вашому вечеряю, тай приходжу сюда на преферанса або фербля. Відтак до нічної кофейнї на чорну каву, причім часом щось читаю або пишу.

— Так се все правда? — счудував ся Павлович. — Менї оповідали товариші про ваше ексцентричне житє, але менї видало ся оно неімовірним.

— Видко, що ви ще не чували про декадентске житє. Се тепер в Парижи, а навіть у Відни в модї, то-ж я хочу показати, що у Львові також не лиш самі консерватисти і ретроґради! З того, що мої батьки і дїди в ночи спали, а в день працювали, ще не виходить, щоб я так само мав робити. Побачите, що за кількапайцять лїт всї пійдуть за моїм приміром.

— Дуже можливо! Я узнаю рацию вашого способу житя — осудив Павлович. — Просте два! — Отже ви на правду думаєте видавати гумористичну часопись, добродію Пукшин? — звернув ся до поета, навязуючи перервану розмову.

— Contra! — крикнув Бурлацкий.

— Зовсїм серіозно! Думаю назвати єї „Довбня“, а маю запевнених 800 передплатників. Лише брак менї на початок каптталу. Коли-б ви менї сказали, до кого удатись — шепнув тихійше Павловичови на ухо, — то я-б зі своєї сторони робив вам рекляму. Рука руку мие.

Павлович зрадїв. — Добре — підхопив борзо — я вас поручу Павлишинови. Я его дуже добре знаю, се навіть мій якийсь вуйко. Він тепер, знаете, провідник партиї і ему дуже познадобить ся ваша часопись.

— Ви золотий чоловік! — урадував ся поет, стискаючи попід столом руку свого протектора. — Моя мрія здїйснить ся! Я давно об сїм думав, але так ні звідси ні звідти не мав відваги удавати ся до Павлишина.

— Спустїть ся на мене!

— Ще лиж 40 кр. в пулї — замітив четвертий грач, перечисливши гроші, що лежали в мисчинцї.

— Коби так Павлович не „клярував“ з Пукшином і більше уважав, то ми скоро-б скінчили! А то наде раз-за-разом, як би найняв ся — відповів Бурлацкий, числячи леви в руках.

— Будете на балю „жіночого клюбу“ в четвер? — спитав его Павлович, роздаючи карти.

— Також питанє! Скажіть менї, чи я коли який баль опустив! А ти, поете, будеш? — звернув ся до Пукшина.

— Прийду, хоч би лиш на те, щоб подивляти жіночу красу. Моє серце рветь ся до всего, що красне. — Фляшину сливовиці! — кликнув до послугача, що як раз туда переходив.— Треба запити інтерес!

— Як то? а гуляти не будеш?

— Розуміе ся!

— А то чому?

— Nemo saltat nisi sobrius — задекретував поет. — Впрочім не вмію.

— Ха, ха, ха! Ти не вмієш гуляти? — здивував ся Бурлацкий, а й Павлович отворив широко очи. — А звідкіля-ж ти такий вирвав ся? Правда: зі Стоянова! Треба було просити свого татуня, най би потряс трохи мошонкою, коли ему вже раз захотїло ся мати сина в сурдутї — процїдив цинїчно, прижмуруючи очка.

Пукшин спалахнув! — Так ви менї витикаете моє селяньске походжене? Такий ви поступовець? З вас вилазить буржуазник!

— Цить! успокій ся — не роби спектаклю, бо всї зглядають ся, — цїдив дальше Бурлацкий крізь зуби глумливим голосом. — Твій гнїв не робить на мене найменчого вражіня... ефект зовсїм хиблений! Що-до танцю, то сей належить до необходимости в житю в висших сферах. Лише роблю тебе уважним, щоб ти не прийшов в жакетї, так як на наш баль!

— Прийду так, як менї подобае ся!

— Перепрашаю! Або мусиш убрати ся від-

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 16. жовтня 1897.

Памятник Томащука відслонять торжественно завтра, в неділю, о 11-ій год. перед полуднем в міскім городі. О сей памятник постарали ся черновецкі лібералі ще за тих часів, як они мали в черновецкій міскій раді верх. Немов передчуваючи свій скорий упадок, они заняли ся сею справою, щоби пошанувати память того, котрому мають найбільше завдячити. Константин Томащук був родом Русин, але опісля став горячим прихильником Німців, стовпом ліберальної партиї. (Єго родина тепер признає ся до Волохів. Був він чоловіком великого таланту і сьвітлого ума, та ужив той свій дар на хосен — Німців. Коли єго вибрали послом до ради державної, він вступив в члени старої ліберальної лївиці, в котрій відгравав виднійшу ролю. Треба признати, що головно єго стараням завдячують Чернівці свій університет. Коли єго 1875 р. основано, став Томащук єго першим ректором. Німці мають всяку причину, відносити ся до него з як найбільшим пошануванем; але буковиньскі Русини глядять на те торжество з мішаними чувствами: нас може радувати, що ось то син нашого народу здобув собі таку славу, але заразом мусить нас болїти, що той Русин всї свої сили посьвятив не рускому народови, а Німцям. А на жаль таких людий у нас богато. Томащук боров ся за ідеї старого, зжидовтїлого ліберальізму, котрий тепер в цїлій Австриї пїлковито підупав. Малі недобитки в Чернівцях завтра мабуть схотять воскресити ті застарілі ідеї, однак нема сумнїву, що небавом за ними і сам загине.

Дещо з парляменту. Тому, що ми подаємо справозданя з ходу нарад в парляментї лише коротенько в телеґрамах — чей за те, що ми не подаємо дословно галабурди в раді державній, нїхто на нас не прогнївае ся, — хочемо дещо, що більше інтересує Русинів, подати хоч в коротцї: І так на вторковім засїданю поставив пос. Окуневский пильне внесене, щоби застановити виборчі процеси в Галичинї, і інтерпеляцию до міністра внутрішних справ за заборону складок на дім „общества им. Качковского“! — На тім засїданю скінчила ся дебата на правительственним предложенем запомог для потерпівших від елементарних нещасть. Віденьскі часописи донесли, що внесене на замкнене дебати поставив Поляк ґр. Борковский, але „Дѣло“ і нерозлучний від него „Ґалїчанїн“ написали, що то пос. Барвіньский поставив таке внесене. „Дѣло“ не могло здержати ся і подало до того від себе замітку досить наївну. Ми цїкаві лише, відки „Дѣло“ взяло ту відомість. — На тім же засїданю відбули ся вибори до поодиноких комісий. До буджетової комісиї, найважнійшої зі всїх, вибрано з-поміж Русинів пос. Барвіньского, а з буковиньских послів Лупула; до легїтимацийної комісиї для вирифікациї посольских мандатів вибрано з Русинів пос. Вахнянина, з буковиньских послів бар. Василька; до петицийної комісиї увійшли з Русинів о. др. Гробельский, а з бук. послів о. Цуркан. — На засїданю в четвер поставив пос. Попович і тов. внесеня на основане висшого краєвого суду в Чернівцях і на основане волоских і руских паралельок при черновецкій учительскій семинариї. Онодги ми подали після донесень ческих ґазет, що іменно заступник буковиньских Русинів, пос. Винницкий, ставить таке жадане до правительства, а тепер Волохи хотїли би евентуально похвалитн ся чужим трудом!

Приклад для Русинів. В першім числї орґану нїмецко-національного товариства, в Bukowiner Bote, читаємо дуже поучаючу для Русинів статю про орґанїзацию. Товариство повстало що йно минувшої зими, отже ще навіть рік не минув від єго заснованя, а оно вже числить 1017 членів! Найбільше число доставили Чернівці, але окрім того має товариство ще богато членів на провінциї, і так є в: Якобенах і Пожориттї по 53, Сатульмаре 50, Іаїшештах 45, Сучаві 43, Іцканах і Валепутнї по 32, Айзенав 31, Гліботї 26, Люізенталї, Сторожинцах і Тереблештах по 15, Ґурагуморі, Радівцах і Вижницях по 13, Ґлїттї 11, Молодїєві і Шварцталю по 9, Фалькев 8, Брасидї, Кімполюнґу, Серетї, і Жучцї по 7, Путнї і Станівцях по 6, а в Дорна Ватрі 5 членів; надто ще в иньших буковиньских громадах і поза Буковиною є члена. Навіть женщини не остали ся по-заду і вписали ся числом 40 в члени сего нїмецкого товариства. Щоби лекше було збирати членьскі вкладки, має товариство по цїлім краю своїх мужів довірия. Товариство помогло вже кількома хлопцям при вступі до школи і задумує закладати народні нїмецкі читальнї. Взагалї треба признати, що нове товариство нїмецке розпочало всесторонну акцию і, судячи по дотеперішній орґанїзациї, доведе справдї до того, що буковиньскі Німцї становити муть одноцїльну і сильну партию в нашім краю. — Коли все те порівнати з тим, що Русини мають, а коли порівнати число 50.000 християньских Німців з 268.000 Русинами, то встидно нам стає, як легко ми даємо себе перевисшити нашим сусїдам. А чому? Бо в нас руский селянин байдужий, жалує дати на народні інституциї й одного крайцаря, мовляв, „пани вже самі зложать.“ Цїлком инакше дивить ся на таку орґанїзацию нїмецкий селянин; він радо жертвує хоч би лише одну шістку на місяць на своє товариство, бо знає, що з того випде користь для всїх Німців, отже й ему. А ми лише знаємо сказати, що громада великий чоловік, тай тілько всего! О якімсь почутю національної гідности серед рускаго загалу трудно говорити. На словах всї патріоти, а коли приходить ся до дїла, то з сто Русинів відтягають ся 90 і кажуть: моя хата з краю; я бідний і т. п. Не треба жертвувати десятками, пятками і девами, але чей кождого, й найбіднїйшого Русина стало би на рік жертвувати 10 кр. і тодї ми мали би річно 26.800 зр. та могли більше заопікувати ся рускими дїтьми по школах, могли би навіть одержувати власним коштом справдїшну руску ґімназию, могли би збудувати величавий „Народний Дім;“ взагалї ми могли би розпочати ширшу акцию. А так що? Кидаємо об себе патріотичними фразами, а притім закладаємо — з малими виїмками — руки і подивляємо наших рухливих сусїдів! Ох, Русини, коли з вас будуть люди?!

Знов скривджене Русинів Німцями. В четвер відбували ся в черновецкій раді міскій вибори до поодиноких секций. Для Русинів найважнїйша безперечно шкільна секция, особливо в теперішнім часї, де справа рускої народної школи в Чернівцях переходить ріжні інстанциї. І що-ж ми бачимо? Ті Німцї, що на устах мають все медові слова, і сим разом тяжко скривдили черновецких Русинів, не допустивши ні одного Русина до тої секциї. До неї вибрано трех Німців і одного жида, двох Волохів і одного Поляка. Спитаємо тепер: хто має заступати ся за більше як 1000 рускими школярами в тій секциї? Чи се так розуміють Німцї мирне пожите з Русинами? Ні, панове; мабуть ваші слова не були щирі, бо инакше не можемо собі витолкувати таке несправедливе поступоване. Quousque tandem? До чого то має довести?

Мінїстер зелїзниць Ґутенберґ видав до зелїзничих дирекций циркуляр, в котрім домагає ся, аби дирекциї при обсадї концептових посад звертали увагу на знане, і то поправне знане язика нїмецкого у кандидатів. Урядники концептові, котрі вже служать, а не мають знання того язика, або лиш поверховне, обовязані в найкоротшім часї навчити ся, а притім треба звернути їх увагу, що від того буде залежати їх аванс. Нововступаючих до служби концептової кандидатів можуть дирекциї візвати, щоби піддали ся іспитови з нїмецкого язика, а іспит має виказати, що они знають нїмецкий язик на стілько, що можуть ним стилево (stylgerecht)

повідно до товариства, в яке входиш, або „коли ти не пиріг, то не пирожи ся.“

— Блазен! — кинув Пукшин і затряс ся зі злости.

— Що?! — заревів Бурлацкий і поблїд мов стїна і жовта рукавичка „glasse“ полетїла Пукшинови в лице. — До двох днїв розправимо ся! Я тебе навчу! — Пане Павлович, прошу вас на секунданта! На другого попрошу Косевича.

Міжтим всї, що ще були в комнатї, зібрали ся коло столика наших грачів, приваблені криком. Зараз почались винитування, про що пійшла сварка, хто кого визвав і таке иньше. Се знову дало тему до загальної дискусиї. Одні брали сторону Пукшина і признавали ему справедливість. Модьо сильно обрушив ся.

— Сего Бурлацкого треба би раз провчити — кликнув до автора *Зеленої кітки*. Він занадто фудульний!

Другим імпонувала відвага і героїзм Бурлацкого. — Пукшин — говорили — неможливо рубашний. Може се его змінить.

Наші грачі не кінчили пефераиса. Павлович замітив, що вже пів до другої. Пулю, в котрій уже було тілько кільканайцять крейцарів, роздїлено між усїх. Почали пращати ся.

— Куди йдете? — спитав Бурлацкий, подаючи руку Павловичеви.

— До дому! Я вже й тамту ніч цїлу прогуляв!

— А я на чорну каву.

V.

На другий день була неділя... Фільо встав в лихім гуморі. Не досить, що батько мимо карнавалу не прислав більше, як звичайно, ще вчера програв в дурного пефераиса „з жидиком“ кругло 7 зр. Як в болото кинув! Одно, що его троха тїшило, був дуель Бурлацкого з Пукшином. — „Се буде нова нагода показати себе людям“ — подумав, защібаючи жілетку. — Секундант не наражений на нїчо... Цїлий поединок скінчить ся на однім „стришкови,“ але люди мати муть про що балакаги.

Довше і стараннїйше, чим звичайно, збирав ся він нині. Се-ж неділя, день важний в его житю. Перш за все треба було показати ся сьвітови в церкві, а відтак пополудни приходили звичайні відвідини у Старецких — себ-то у Нанцї та еї матери.

До церкви ходив Павлович що неділї і що сьвята. Але не робив сего з якогось пістизму релїґійного. Набожність і віру, які виніс з домашного вихованя, стратив ще тодї, як сидів на лавцї ґімназияльній. З другої сторони годї его було вважати атеістом. Взагалї релїґійна справа не морочила ему голови; в тім напрямі був цїлком рівнодушний і нїколи над тим не застановляв ся. Тож і нїколи не рішив ся отверто анї на сю, анї на тамту сторону. Бо і по що сего? Єму з тою нерішучостию було дуже вигідно. Між товаришами съміяв ся з духовеньства і критикував сьвяте письмо, між клерикалами і „особами впливовими“ кидав громи на атеістів і циніків. І обі сторони вважали его своїм. Перед самим собою часто признавав, що „in rebus dubiis pars tutior eligenda est“ і часто навіть у вечір відмавляв молитви, само-по-собі зовсім бездушно думаючи про що небудь иньше.

В церкві ставав коло першої лавки, на найбільш видному місци. В приписаний час все клякав і оставав на вколїшках навіть хвилину довше, як другі. Цїлий час, здавалось, був затоплений в глубокій молитві, але хто близше ему приглянув ся, пізнавав, що на его лици малювала ся бездушна нудьга. По службі божій ішов ще до костела „na dwunastówkę,“ щоби побачитись з кількома особами з „висших сфер.“ Тут звичайно заставав Ірму, що клячіла коло вівтаря. Чекав все, поки она встала і виходив зараз за нею. При кропильниці говорив еї своє „dzień dobry;“ мачав пальці у сьвяченій воді і хрестив ся цїлою долонею. За те удостоїв ся почести, що панна назвала его раз „najprzyjemniejszym z Rusinów.“

(Дальше буде.)

володїти. Циркуляр сей опирає ся на тім, що після §. 20. орґанїзацийного статута урядовим язиком в зарядї державних зелїзниць є нїмецкий, а після §. 7. точки 4. реґуляміну знане нїмецкого язика в слові і письмі є обовязуючим услівєм до принятя на становище в службі державних зелїзниць.

Про реформу податкову буде на просьбу бук. палати торговельної мати штири відчити директор черновецкої фінансової дирекциї, радник двору Колязий. Відчити відбудуть ся в сали ґімнастичного товариства в днях 19, 21, 23 і 26-го с. м. о 6-ій год. вечером.

Справа вдів і сиріт сьвященичих. З Відня доносять: Мінїстер фінансів др. Білиньский, подавши палатї посольскій своє exposé до прелїмінару буджетового на 1898 р., звернув ся сам до пос. Вахнянина і оправдував ся, длячого в буджет на слїдуючий рік не вложив субвенциї для фондів вдовичо-сирітских по руско-католицких сьвящениках. Причина невставленя квоти запомогової до буджету лежить в тім, що доси ще не наспіло до рук его предложенє мінїстра просьвіти в тій справі. Ми не мали ще нагоди розвідатись, длячого ся пекуча справа залягає в мінїстерстві просьвіти і віроісповідань. Жалували би ми лише, як би показалось, що не всї Ординарияти в тій справі висилали свої представленя до мінїстерства просьвіти. Що таке представленє вплинуло вже перед фериями до мінїстерства просьвіти від Ординарияту епархії львівскої, се знаємо докладно з переписок, які вели ся в тім дїлї межи рускими послами а о. митратом Білецким. О других Ординариятах отже о перемискім і станїславівскім, до котрого належить також Буковина, не можемо сказати нїчого позитовного. Наколи же представленя такі не вплинули, то порадно би було, щоби сей недостаток доповнено як найскорше з уваги на долю вдів і сиріт по сьвящениках. Вскорі розвідаємось про сю справу докладнїйше.

Едвард Белямі, голосний і щасливий автор книжки п. з. „Рік 2000,“ видав в Америцї нову повість під заголовком „Equality.“ Нова книжка вийшла з друкарнї перед тижнем в казочно великім числї екземплярів. Автор і видавцї не чекали навіть трех днїв, а цїле видавництво розкуплено до остатка. Таке нечуване поводженє Белямі і иньші ему подібні писателї завдячають в першім рядї реклямі, котра в Америцї дійшла справдї до вершин досконалости на всїх полях.

Об'їхати сьвіт в трийцяти трех днях і то за цїну 500 долярів і з всїми перворядними вигодами буде можна легко, скоро лише скінчить ся будова сибірскої зелїзницї. Плян такої подорожи буде виглядати так: З Ню-Йорку до Бреми 7 днїв, з Бреми до Петербурга $1^1/_2$ дня, з Петербурга до Владивостока 10 днїв, з Владивостока до Сан Францїско 10 днїв, а звідтам до Ню-Йорку $4^1/_2$ дня. Кошта самої подорожи винесуть 282 долярів, а їзда, місце в спальнім ваґонї і т. д. 218 долярів.

Риби подешевіють за недовгий час. Новобудовані росийскі зелїзницї будуть возити ваґони, нарочно устроєні для вивозу живих риб. Тому, що доси задля браку зелїзниць не можна було перевозити риби, є їх в сибірских ріках велике множество. Тепер можна буде їх легко перевезти і тому ми небавом будемо мати дешеві риби.

І жебрацтво поплачує. До московского шпиталю прибув недавно на курацию старик в лахманах. При записї заявив, що є з заводу жебраком і додав, що на всякий случай бажає повірити зарядови шпиталю трохи гроший, які має при собі. Сестра милосерна зацїкавила ся і запитала его, кілько тих гроший. Відповів їй: „Сам не знаю, я не рахував.“ І подав сестрі досить велику шкіряну торбинку. Зачали числити і показало ся, що в торбинцї було більше, як 10 тисяч рублїв. З дальших допитів оказало ся, що гроші ті зібрав жебрак 35-лїтною жебраниною.

Рідкість. В Цилеї лучив ся незвичайно рідкий, а може навіть одинокий доси випадок, що диюрнїста, котрий сего року вступив до війска, мусїли нагнати тому, що він за грубий. Се він певно не завдячує своїй скупій пенсиї.

Страшний нарід ті ґазетярі! — так пише нам наш знакомий. — Що лиш котрий почує цїкавого, то зараз і пустить в ґазету; що не дочує, те вигадає, а з мухи зробить вола. Оттаке то зробив і Ваш дописуватель, пане редактор, пустивши в сьвіть сьмішну пригоду, яка справдї лучилась оногди, але зовсїм кому иньшому, а не тим, кому єї приписав Ваш дописуватель. Мене-ж, що чув і переповів сю сьміховинку, гризе зумлїнє за єї неточне повторенє в „Буковинї“, проте і пишу до Вас, п. редактор, се спростованє, і то не на жарт, — а таки на підставі того § 19., що то з ним, як знаєте, нема що жартувати редакторам, котрі не мають, як Бук. Вѣд. „соломяних“ плотів, ізза котрих можуть безкарно обкидувати людий болотом. — Тому послухайте і надрукуйте отсе моє спростованє, але памятайте, на підставі § 19.! „Недобровільними гумористами,“ що замісць написати „гуманїстичні лекциї,“ написали „гумористичні лекциї,“ не були сучавскі професори, а д и ю р н ї с т, що писав для них асиґнату ремунерациї; бо вже-ж годї повірити, щоби аж кільком, хоч би найбільше розсїяним ученим лучилась така сама пригода. А щоби Ваш дописуватель не кпив собі на другий раз з професорів, то й Бог его покарав его-ж таки новинкою, в котрій виставив і себе на сьміх, бо говорить про якісь гуманїстичні „л е к ц и ї,“ а се були звичайні фільольоґічні години. Добре ему так, а я зарікаюсь, що від нинї в присутности ґазетярів наберу в рот — пива й нї чичіркну; бо-ж то поганий вам нарід, най Бог боронить!

(Коли вже вп. „простуватель“ признає ся, що его сумлїнє гризе, то мушу і я до того потроха признати ся. Але з того зараз таки бачити, що хоч я належу до „страшного народу“ ґазетярів, то я таки не такий страшний, бо маю навіть таке сумлїнє, що мене гризе. Я думав, що професори так дуже заняті своїм фахом, що навіть забувають на монету і не мають часу турбувати ся такими банальними річами, як квіти. — А то бачу, я їх тим скривдив... Та ще як скривдив! Думав, що коли професори вчать, то справдї виходять лекциї, а тепер вп. „простуватель“ перечить тому сам. Га, Боже, прости менї се, що я думав, що професори вчать... Тепер я вже смирно годжу ся на слова вп. „простувателя,“ а ще більше годжу ся на те, щоби в рот набрати — пива! Лише коли вже вп. „простуватель“ має таке делїкатне сумлїнє, то повинен і притім згадати „страшний нарід“ ґазетярів та не давати їм часу грішити. *Сокрушений дописуватель „Буковини.“*)

Що коштують дїти? Один париский економічний тижневник, котрий зі взглядів патріотичних напоминає Французів, аби старали ся мати богато дїтий, бо инакше буде зле з їх народом, представляє їм рівночасно табелю видатків одного господарства в Парижи, від 20-го квітня 1872 до 19-го квітня 1897, отже через 25 лїт. З того ми довідуємо ся таке. Батько, солїдний урядник, мати, знаменита господиня, обоє „дуже добре ситуовані,“ виховали двоє дїтий, сина і доньку. Син був на вихованю в колеґіюм парискім, опісля в лїцею, вкінци вступив до війскової школи. Єго сестра виховувала ся в школах аж до хвилї, в котрій дістала свої дипльоми. Табеля видатків тої родини, ведена день за днем, виказує, що син коштував своїх родичів 48.000 франків до хвилї, коли став офіциром; а донька аж до послїдних іспитів 25.000 франків. В хвили, коли устає рахунок, має син 24, а панна 17 лїт. Припускаючи, що від тогди они не будуть родичів нїчого вже коштувати, то ті двоє дїтий коштували разом 73.000 франків. З того можна вносити, що у Франциї коштує вихованє хлопця пересїчно 2.000 франків на рік, а панна що найменьше 1.500 франків. Коли зважить ся, що француский урядник з 3000 фр. річної платнї, дрібний промисловець, середний купець має виховати свої дїти таким коштом, то легко зрозуміємо, що він не може собі позволити на такі збитки, як пів тизня дїтий.

Досить надзвонив ся. В Анґлїї, в парафії Тетней, помер найстарший анґлїйский дзвонар, роджений 1800 р. Він був на своїм становищу від 1814 р. і дзвонив на побіду під Ватерльо, на смерть короля Юрия III., на вступленє на трон Юрия IV., на его смерть, на вступленє на трон Вільгельма IV., вкінци на вступленє на трон Вікториї в 1837 р. і на єї два ювилеї.

Пси в чоботах — се нова новина з Америки. Винайшов се якийсь так званий „песїй тато,“ а за его приміром пішли і другі паничі. Тепер вже пси не дістануть нежиту... але коби незадовго самі пани не мусїли ходити без чобіт....

Нечувана проява божевільства. Niewe Rotterdam Courrant доносить: Перед кількома днями станув перед полїцаєм на улици якийсь порядно одягнений мужчина і зажадав, аби его увязнено, бо він забив власну жінку і дитину. Заведений на полїцию, зізнав, що зове ся Кароль Мілер, є годинникарем і має 32 лїт. „Нинї — зізнав він — серед роботи якийсь внутрішний голос казав менї підрізати ножем горло жінцї і дитинї.“ Інспектор полїциї думав зразу, що має дїло з піяком, але Мілер витягнув нараз з кишенї дві пари людских уший і сказав: „Тепер чей і повірите менї!“ Повідомлено о тім самого директора полїциї, а сей удав ся безпроволочно до мешканя обжаловуючого себе і найшов его жінку і дитину без житя, з головами майже відтятими від туловища і з обтятими ушима. Мілер зізнав дальше, що в той сам спосіб забив вітця свого і матїр та що в часї своїх подорожий по цїлім сьвітї женив ся чотирнайцять разів і всї нещасні жінки забивав в часї їх материньства. Все те зізнав він чванливо, наче-б оповідав про які геройства, а все так притомно, що зовсїм не виглядав на божевільного.

Від вінчаня до гробу. О сумнім випадку доносять ґазети з ґубернії вітебскої в Росиї. Кілька днїв тому в Резентові відбуло ся весїлє якогось Казриля Грікмана з панною Вайншток з Вишкова. На весїлє з'їхали ся численні гостї, а по вінчаню кількох молодих людий забажало устроїти прогульку до лїса, положеного по другій сторонї місцевої ріки. В тій цїли приготовлено човна. Ледви що один човен, разом з 12 особами, а між ними і нововінчаною парою, відплинув о яких 60 кроків від берега, коли дістав ся на вир і в одній хвили перевернув ся. Двох, що вміли пливати, о власних силах щасливо добили ся до берега, а дві женщини, вхопивши ся переверненого човна, змогли удержувати ся на поверхни води, доки не надплинув їм в поміч другий човен. Пятого виратував від неминучої смерти жовнїр, котрий з нараженєм власного житя скочив до води і витягнув тонучого. Прочих сїм осіб, а в їх числї і молода жінка, помимо скорої помочи найшли смерть у филях води.

Ніч в товаристві тиґра. Головні місцевости на острові Джава, там, де не заложено ще зелїзних доріг, получені знаменито із собою дорогами. Для обезпеки подорожних, особливо Европейцїв, котрі задля великої спеки в день звикли по найбільше подорожувати в нічних годинах, побудовано вздовш тих доріг, в відступах на одну анґлїйску милю, доми безпечности. За кождим таким домом є уладжена лапка на тиґрів, що повстає з лїйковатої, шість до вісїм метрів глубокої ями. „В дорозї із Самаранґ до Амбаранїї, кріпостної місцевости на самій серединї острова,“ оповідає один подорожний, „по цїлонічній томлячій їздї верхом, дістав ся я досьвіта до одного домка безпечности, що стояв біля одного села на узгірю. Заким вступив-ем до середини, роздав ся відразу голосний крик поза домом; я удав ся чим скорше туди і побачив всїх сторожів безпечности, як серед страшного крику, з переляканими лицями обступили одну отверту яму, а на єї днї побачив я великого тиґра і одного Джаванина. В вузкім просторі ями сидїли они недвижимо один попри другім. За моєю радою принесли сейчас з дому кріпку сїт і закинули тиґрови на голову і кадовб, а тимчасом спущено до ями драбину і кликано на Джаванина, щоби вилазив. Однако-ж бідачиско не рушав ся навіть, лише здеревілий витріщив широко перелякані очи на свого страшного сусїда, так що доперва силою добуто его на верх. Коли з перестраху отямив ся, оповів нам, що вечером перед тим вийшов із свого села відвідати свою любку, котра мешкала зараз недалеко дому безпечности. В темряві відай збив ся він з

дороги і попав на місце за домом, де нечайно стратив почву під ногами і провалив ся на якийсь мягкий предмет. По запаху пізнав на свій превеликий страх тиґра. Але звірюка була рівно-ж перестрашена тягаром, що упав їй на голову, бо ані не рухнула ся з місця. Так провели чоловік і звір неповорушно, один тісно коло другого, цїлу ніч. Кождої хвилї надїяв ся він, що тиґр кине ся на него і розшарпає его; вкінци не міг зовсїм мислити. Коли сторожа приготовила з рогожі для цїлковито знесиленого молодця постїль і він зняв з голови свое накривало, побачили ми на превелике здивоване, що довге волосє ледви двайцятилїтного чоловіка наслїдком смертельної тревоги побілїло як снїг."

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найлїпше виконані, й по найдешевших цїнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster —Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

є також оправлені дїловодчі протоколи та окладинки до катальогів і тижневників.

Замовленя з провінциї виконують ся відворотною почтою.

Не залишіть прочитати!

Зьвісованая р. 1885-ім. — Літні плащі (беерцігери) від 14 зр. в гору.

М. ФЛЯИШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівцї, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінциї виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Т. Т.

Сим маю честь повідомити П. Т. Публику, що я **з днем 24. липня с. р. отворила у Вижници,**

ТОРГОВЛЮ МІШАНИХ ТОВАРІВ

разом з

комнатою до снїдань.

Поручаю Впв. місцевій і доокрестній публицї

каву, чай, цукор, вино, Портер, пиво,

СЬВІЧКИ ЦЕРКОВНІ і СТОЛОВІ,

папір, прибори шкільні, фарбу і щітки.

Висилка на село виконує ся відворотною почтою.

Услуга скора, цїни низькі!

З глубоким поважанем

АННА МОСКВА.

„РУСКА БЕСЇДА"

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА"

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки"

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток

для чемних дїточок."

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА"

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,"

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ"

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки," а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих роспійских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші

легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

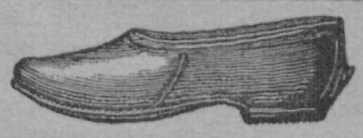

КАЛЬОШІ,

з заду витяті для пп. офіцирів.

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ**

для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Найновійші!

черевики для ГІМНАСТИКИ з ґуми.

а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від шїв за білє др-а Єґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи

почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	.	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	.	2·50 „	
„ дам, „ „	.	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурования	.	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплювання	.	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою		1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти		1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger		1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „		1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	.	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикования!

Найновійші Краватки

вузли, маши, Левалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

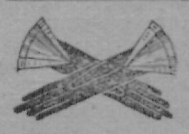

Рукавиці Glacé,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад

ЦИЛЇНДРІВ і кляків,

з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад

з фабрики

І. ҐІКЛЯ і Синів

в

Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр., для мужч., тирольскі від 1·18—2·28

„ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18

„ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛІ

з зеліззними ручками

з чистого шовку від 3·— — 6·—.

на-пів зі „ „ 1·38 — 1·98.

з чистої вовни „ 1·58 — 2·18.

на-пів з вовни „ 0·98 — 1·58.

з анґлійскими дерев ляними ручками від 0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

ПАРАСОЛЇВ

полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛІЙСКІ

ПАЛИЧКИ.

Величезний вибір

БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.

„ „ з фалдами „ 1·38 „

„ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, французково крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНЇРИ і МАНШЕТИ

Манжети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.

Манжети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.

Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.

Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв

6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івзна Хромовского.

Ч. 224. Чернівці, середа 8. (20.) жовтня 1897 року. Рочник XXII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Перегляд часописий.

Справедливі замітки читаємо в 227-ім числї „Руслана“ :

Коли шкільні власти на довголїтне домаганє Русинів-народовців заходило ся коло того, щоби в школї завести правопись, уживану новійшими рускими письменниками (ту окричану фонетику, і тим улекшити шкільній молодїжи науку і поправне писанє, найшли ся опікуни для руского народу і в „Русской Радѣ“ і в „Народномъ Домѣ“ і в „Гал. Русской Матицѣ,“ і в „Ставропигійскомъ Институтѣ“ та „Обществѣ им. Качковского,“ що по цїлім краю розвели страшну агітацию, як би Руси грозило справдї якесь страшне нещастє. Розіслано поміж руский нарід тисячі виготовлених петиций против фонетики, притягано і старих і малих і неписьменних до підписуваня, висилано ті петиции і до ради державної і до мінїстерств, ба навіть до цїсаря. Тимчасом правопись війшла в уживанє і в школах, а по части і в урядах, а наші селяни побачили, що не така то страшна та „фонетика,“ як єї малювали ті, що їх наклонювали до підписів, переконали ся, що се була лише забаганка москвофільскої шайки, котра хотїла каламутити поміж руским народом.

Прийшла відтак на чергу иньша справа: виборча реформа. Оттодї і „Руска Рада“ і „Народна Рада“ і „Народна Воля“ надрукували також чимало петиций за загальним голосованєм, розсипали по селах і містах, збирали підписи і посилали ті петиции до ради державної і до сойму краєвого.

Коли в 1895 роцї при виборах до сойму перепали деякі проводирі опозиційні, зробив ся також великий рух, скликано збори, списано пропамятне письмо і вислано депутацию громадну до цїсаря, ухвалено видати се пропамятне письмо не тілько в рускім язицї, але і в нїмецкім та французкім, отже не жалувано ні коштів, ні заходів.

Коли-ж сегорічне слотливе лїто зничило мало що не весь добуток наших хлїборобів, коли не тілько не було що з поля зібрати, щоби вижити до нового хлїба, але нема навіть декуди чим засїяти поля і коли вже тепер заглядає голод та всяке з ним сполучене лихо під сїльску стріху, нїхто з тих опікунів руского селяньства не прийде єму в поміч хоч би з порадою, що і як єму робити в тій нуждї.

Правительство предложило в радї державний закон, щоби ухвалити 8 мілїонів зр. на підмоги для попікодованих повенями і иньшими нещастями, але сї підмоги дістануть ся переважно Чехам і Нїмцям, бо з тих країв наплили тисячі петиций, в котрих виказано шкоди нанесені повенями, зливами і т. д. З Галичини прийшло ледво кількапайцять петиций! На що-ж можуть рускі посли покликувати ся в своїх домаганях о підмоги для нашого краю і народу, котрий дїйсно тепер у великій нуждї, коли майже нїхто не надсилає петиций? Ми знаємо, що нарід наш, прибитий недолею і горем, не вміє собі порадити, не знає, як до сего взяти ся. Але-ж се обовязок рускої інтелїґенциї, прийти ту в поміч руским хлїборобам, зібрати потрібні дані, виготовляти петиции і надсилати до ради державної.

Справа підмог для пошкодованих тепер перейшла до буджетової комісиї, де засїдає також рускій посол Барвіньскій. Отже крайна пора поспішити тепер ще з надсиланєм петиций до ради державної, бо буджетова комісия розпочала вже свої роботи і до 14 днїв має предложити справозданє посольскій палатї. Не занедбаймо отже упімнутись о то, що нам належить ся і то робім сей час! —

Посол о. Танячкевич просить всї рускі часописи, подати таке єго письмо:

Заряд звязку господарів низшої Австриї, дїлаючий яко комітет для скликаня віча з відпоручників селяньства з цїлої Австриї, рішив остаточно — скликати таке віче до Відня на день 14-го падолиста сего року. Дотична ухвала запала на нарадї дня 15-го сего місяця, в котрій взяло

Грядуче поколїнє.

5) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(*Дальше*).

З нинїшного „серклю“ вернув Павлович домів далеко веселїйшим, чим рано. При виході з костела панна Ірма була така ласкава, що спитала єго, чому так змарнїв. На се відповів, що учить ся до доктората, а при сїм сильно томить ся. Панночка радила єму не мучити ся дуже, бо здоровлє вартнїйше, чим докторат. Замітила також, що читала про єго відчит.

Наш „ґеній“ — як єго товариші між собою звали — чув ся близьким здїйсненя своїх мрій! „Я зробив на ню вражінє“ — думав, міряючи великими кроками свою комнату. Не гарна вона, не гарна... де їй до Нанцї!... Але має сорок тисяч і дві каменицї! Се головна річ... Коли-б лише схотїла мене!... Ну, але сего я можу бути певний...“

Тимчасом зближала ся година трета. Се був час, коли Філько звичайно ішов до Нанцї... А й нинї мимо гадок про Ірму привичка взяла верх. Впрочім між нудьгою у себе дома а забавою у Старецких нїчого було довго вибирати.

За кілька хвиль накинув на себе футро та попрямував у знану нам сторону.

Нанця сидїла при столї та читала книжку. Докладнїйше виразившись, скажемо лише, що книжка розгорнена лежала перед нею.. Очи були, правда, звернені на книжку, але відбігали що хвиля, споглядаючи на повільно посуваючі ся вказівки годинника. Від часу до часу перевертала она картку, але, чи здавала собі справу з прочитаного, — ледви! Сї думка була далеко — далеко...

Мати сперла ся на софу та задрімала на хвилину... Довкола тишина... лише від часу до часу пробивав ся веселий регіт дїтий, що бавили ся у снїгу на улици.

Нараз двері скрипнули — пес у будцї почав гавкати, мати пробудила ся і зараз стала поправляти на собі одежу.

Нанця почервонїла з радощів, грудь захвилювала ся сильнїйше.

— Мамочко — се він!

— Ну, то вийди напротив.

Нанця чим скорше пурхнула радше, як вийшла. Але за хвилю вернула ся з сумним лицем.

— То лише швець принїс направлені черевики.

І звісивши головку ізза обманеної надїї, почала бавити ся книжкою та перевертати картки, не пробуючи вже більш читати. По хвилї встала, щоби поправити собі волосє перед зеркалом.

Навіть саму паню Старецку напала нетерпячка. Не знала, до чого на-разї брати ся. Остаточно попало їй в руки послїдне число часописи; заложила на ніс окуляри та почала читати.

Знов почув ся скрип дверий і лаяне пса... Нанця сильно почервонїла, ще сильнїйше, чим за першим разом... Заки мати вспіла вийти на стрічу, дало ся чути стуканє до дверий і на порозї показав ся Павлович.

— Цїлую руцї — проголосив з веселою усьмішкою, схиляючись до руки пані Старецкої... Здорові були, панно Нанцю! Як-же вам живеть ся?

— Спасибіг, спасибіг! Просимо сїдати — відповіли обі враз.

— Я думав, що вже пань не застану... Так тихо було. Але, видко, маю щасте!

— Ми нїкуда не ходимо — відповіла мати. — Не маємо так богато знакомих... До братової вибираємо ся вже у буддень, щоб неділю віддати вам до розпорядимости.

Нанця покраснїла знова як вишня.

— Щось ви, панно Нанцю, сегодня сумнї! — звернув ся до неї Павлович. — Чи не міг би я знати, яка сему причина?

— Я? Зовсїм нї! Я все однака. — Впрочім чи-ж маю причину бути веселою?

— Але й сумною нї!

— Може...

— Читали ми вчера в часописях — замітила мати— вість про ваш відчит! Ґратулюю... робите поступи... Але навіть не були ласкаві нас повідомити!... Може й ми хотїли-б послухати.

Павлович змішав ся. — Де-ж би я сьмів трудити панї тілький сьвіт! Не було й по що... Аж як буду мав який відчит „en grand,“ то скористаю з заяви панї добродійки. То була лише така суха, наукова розвідка.

І розмова урвала ся. Якась душна атмосфера запанувала між ними. Філько покрутив ся на кріслї і оглянув ся очима по комнатї; шукав за предметом до розмови.

На маленькім столичку лежав альбом.

— А! як бачу, панна Нанця дістали від когось презент — кликнув і взяв книжку до рук. — Але картки ще порожні... Ще нїхто не вписав ся.

— Се я сама собі купила... Коли хочете, можете бути першим!

— Добре! — прошу лиш о перо і чорнило. — Я зараз впишу ся. Не терплю людий з

участь двайцять послів селяньских, правдивих представителїв народу.

Проґрама сего віча зістала так уложена: Президия складає ся з вісьмох членів, репрезентантів всїх вісьмох народностий в Австриї, а визначає їх кожда народність з'окрема. Повитанє довершає ся всїми членами президиї і кождому членови зіставлено свободу промовляти чи в части, чи в цїлости в мові питомій свого народу. В проґраму рефератів входять: 1) орґанїзация заводова селяньства; 2) угода з Угорщиною; 3) біржевий гандель збіжем; 4) о податках і належитостях. Промовляти можна буде при кождім рефератї. Але час — як для референта, так і для поодиноких вічевиків, беручих участь в дебатї — строго ограничений. Реферати будуть переложені на всї мови австрийских народів і роздїлені межи участників. Реферати кінчать ся резолюциями, о котрих одноголосне принятє ходить, бо від того залежати буде їх сила і успіх віча. А сего цїлковито сподївати ся можна, бо комітет дає повну поруку, що він постарає ся о таких референтів, котрі переняті потребами селяньства цїлою душею і докладно їх розуміють. Иньші предмети, взглядно предложеня чи резолюциї, котрі не входять в проґраму сего віча а з котрими відпоручники поодиноких народів прибути можуть, будуть передані комітетови екзекутивному до полагодженя.

Мабуть не потребую і доказувати, що участь репрезентантів нашого селяньства на тім вічу є безвзглядно конечна, а певно, що тілько пожадано би було, щоби тая участь була як найбільша, найповажнїйша. Але вага буде лежати в тім, щоби ті, що прибудуть, могли уважати ся поправдї репрезентантами, взглядно репрезентациєю нашого народу — як що-до способу висланя, так і що-до того, з чим они вислані, з чим они прибули.

В тій цїли я предкладаю:

а) щоби в кождім полїтичнім повітї скликано в як найкоротшім часї віче, і вибрано бодай одного відпоручника;

б) щоби ті відпоручники зібрали ся разом, роз'яснили становище своє до справ, котрі на вічу трактовані будуть, і уложили ті евентуальні специяльні жаданя нашого селяньства, з котрими би репрезентация нашого народу явити ся мала на вічу.

Переведенєм сих справ — з природи річи нїкому так не годить ся занятись, як нашим полїтичним товариствам, котрих дякувати Господу Богу маємо майже в кождім повітї, а кожде з них по мисли статута свого є покликане заступати економічні справи народу. А в сїм випадку припильноване сеї справи стає для нас великим полїтичним актом, як знов противно — недопильноване було би найтяжшим полїтичним гріхом — найлекше беручи. Аргументация легка: Ми не маємо аліянтів! Для нашого хлопского народу рускоґо може бути лишень селяньство цїлої Австриї правдивим аліянтом. Длятого caveant consules....

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 19. жовтня 1897.

Вижницка філїя „Рускої Школи" пригадує так своїм членам, як і всїм тим вп. учителям і учителькам, котрі ще не є членами, а хотїли би взяти участь в зборах філії, що загальні збори відбудуть ся у Вилавчу дня 26-го с. м. (в день св. Параскеви) о 1-ій год. пополудни. На порядку дневнім стоять дуже важні справи, а передовсїм розходить ся о вибір нового голови філії, бо дотеперішний рухливий і заслужений голова н. Коралевич в наслїдок авансу мусить попрацати вижницких Русинів. Тому повинні не лише члени вижницкої філії, але взагалї руске учительство того дня зібрати ся як найчисленнїйше, аби то гарне торжество, обходити величаво. Філїя постарала ся також о забаву з танцями, так що й панї і панни не будуть жалувати малого труду їзди до Вилавча. Аби гостям, котрих сподївають ся богато, було вигіднїйше, будуть в день зборів чекати фіри, а то на зелїзничім двірци у Залучу о 10-ій год. зраня, а у Вижници в 8-ій год. зраня. Вижницка філїя „Рускої Школи" поробила як найбільші приготовленя для тих зборів, щоби они випали сьвітло і гідно, а тепер є обовязком патріотичного учительства з своєї сторони присутностию причинити ся до величавости зборів. Вкінци має ще філїя малу просьбу до своїх членів, а то: щоби ті з членів, котрі доси не вплатили ще вкладки, як найскорше зголосили ся у касиера філії.

Памятник Томащука відслонено в неділю торжественно в Чернівцях в міскім городї. Присутні були президент краю ґр. Гоес, впр. митрополит Аркадій, ґенеральний вікарий Репта, численні заступники урядів, а передовсїм черновецкого унїверситету і иньші гості. Іменем комітету мав др. Ґольденберґ відповідну промову, почім серед сьпіву черновецкого товариства відслонено памятник. Загально підносять, що бюст зовсїм не вдатний, бо хто на него гляне, дуже слабко може в нїм пізнати Томащука. Відтак промовив від унїверситету теперішний ректор Гільберґ, а опісля підписали присутні гості грамоту, котру замуровано. На тім скінчило ся торжество. Між публикою роздавано видруковану житепись Томащука. Для нас Русинів цїкаве ще се, що Buk. Nachrichten назвали покійного Томащука, проводира лібералів, einen überzeugungstreuen Rumänen! Що то вже з тими Русинами не вирабляють: роблять его Нїмцем, вибирають на проводира, а потім ще величають его Волохом. Чиста комедия.

Примусове обезпечене від огню. Правительственний проект закона о обезпеченю будинків від огню містить кромі постанов о добровільнім обезпеченю також дальші постанови, після котрих краєве законодавство може постановити, що всї будинки, або певні їх роди, з застереженєм певних виїмків мусять бути обезпечені від огню. Услівєм примусового обезпеченя є утворене краєвого загального заведеня обезпечень, котрого статути мусить потвердити держава. Краєві заведеня асекураційні мусять основувати ся на взаїмности. Край не потребує основувати новйх товариств асекураційних, але може заключити умову з істнуючими товари-

---

тупою фантазиею, що тижнями держать альбум у себе, заки кілька стрічок напишуть!

Нанця шатнулась за чорнилом. За хвилю встала й мати:

— Бавте ся, дїти, самі — сказала з усьмішкою, — а я йду прилагодити підвечірок.

Молодята видимо зрадїли, що їх полишено самих. Они чули таку потребу виговорити ся у двое...

Під блискавицями карих очий та вражінем пишного личка, Павлович зовсїм позабув на Ірму, на раншину стрічу і на сорок тисячів. Він попав під чари дівчати і чув ся зовсїм обезсиленим та онесьміленим...

Взяв перо в руку, зробив на воздусї два колеса і задержав ся.

— Що тобі Нанцю вписати?

Від тижня дали собі слово, що коли будуть самі, говорити-муть лиш „ти" до себе.

— Маєш! — здивувалась панночка. — То ви мене... то ти мене питаєш ся? Сам лучше повинен знати, чим я.

— То я впишу вірш з Шекспіра?

— В твоїй воли... хоч...

— Що „хоч"?

— Волїла би щось власного.

— Даруй Нанцю, але я не поет.

— Так пиши, як знаєш...

Павлович наново розмахнув ся і перо заскварчіло на папері. Нанця сперла ся на лікті та глядїла на его лице...

За хвилю все було готове... Ще раз заскварчіло перо, сильнїйше, чим звичайно. Се Павлович підписував своє імя. Відтак передав альбум панночцї, дивлячись на неї питаючим зором.

Нанця почала читати голосно:

„Zweifle an der Sonne Klarheit,
„Zweifle an der Sterne Licht,
„Zweifl' ob lügen kann die Wahrheit,
„Nur an meine Liebe nicht."

Замкнула альбум і зітхнула.

— Що ви знов... ти знов посумнїла! — завважав жалїсним голосом панич.

— Коби я могла сему вірити! — прошепотїло дівча і спаленїло.

— Се щира правда, Нанечко, найщирійша — і горячі поцїлуї посипали ся на еї руку. Нанця й не пробувала боронити ся...

— Я тебе від першої стрічі щиро полюбив; твоя стать все стояла перед моїми очима я... я... тебе боготворю!" — шептів Павлович дальше, вдивляючись в еї личко. — А ти чи коли хоч згадуеш мене?

Нанця видивила ся здивована на него: — Чи-ж я ще мало доказів дала, що менї на вас... на тобі дуже... дуже залежить? Чи не перша я до тебе написала, хоч не повинна була, чи-ж не виходила тобі на стрічу, хоч знала, що мене люди судити муть? Чи-ж се не доказ, що я тебе лю...

— Докінчи се слово докінчи, — просив Філько, обнимаючи еї стан. — Оно таке солодке.. миле...

Але дівчину опустили сили зі зворушеня... Еї головка опала зовсїм безсильно на плече молодця... Пяний з радощів і чуства зложив на еї чолї перший поцїлуй...

Нараз вона зірвалась і схопилась за голову.

— Боже! що я зробила... О, я нещаслива!

— Прибіг, Нанечко, успокій ся! Що тобі?"

Коло дверий розлягли ся кроки. Нанця мерщій пригладила волосе і сїла на своїм місци. Війшла мати, несучи на підставці кухлики кави і тїсточка. Павлович кинув ся замкнути за нею двері...

— Що ви обоє такі червоні? — поспитала, дивлячись здивованим зором то на дочку, то на Філька. — Чи не посварили ся ви о що?

— Але-ж борони Боже! — запротестував панич і замяв ся...

— Се від печи так!... Страшно днесь напалено! — видусила панночка і ще гірше почервонїла.

— Може бути... А чому-ж ти менї не скажеш?— звернула ся мати до дочки. — Я стара то змерзаю, а вам молодим може справдї за горячо! Ще пан Павлович як вийде на зимно, готов перестудитись.

І побігла засунути жар глибоко у піч, щоби погас.

— Прошу брати — припрошувала опісля — може не смачно зроблена... не так, як у кофейнї!

— Але-ж противно! дуже смачно — впевнював Павлович.

вами взаїмних обезпечень в цїли переміненя їх на загально краєве заведеня.

Чи не можна би щось такого і у нас зробити? В Данїї є удїлове товариство для вивозу яець, основане в 1895 р., а его осїдком місто Вайле (Veile) в полудневій Ютландиї. Доси має оно звиш 18.000 членів, а кождий член платить річну вкладку в сумі 50 ерів (Ör; один ер є трохи більше, як наш сотик або пів крейцара, а 50 ерів значить 33 і три чверти крайцара або 56 нїмецких феників) і дістає за то місячно газетку „Вивіз яець," видавану товариством. Товариство се складає си з 344 товариств окружних, розкинених по цїлім краю. Дотеперішна дїяльність і успіхи товариства були такі: Товариство вивезло за час від 20. квітня аж по конець грудня 1895 р.: 952 подвійних сотнарів яець, але вже за цїлий 1896 рік аж 8452 подвійних сотнарів, або рахуючи на штуки, около 17 мілїонів штук. Виходить з того, що кождий член доставив товариству більше-меньше 1000 яець. (Замітне то, що в Данїї, подібно як і в Бельгії, продають яйцї не на штуки, але на вагу). Найвисша цїна, яку осягнено в 1895 р., була: 47 крейцарів за фунт (около 10 яець), а то значить, що одно яйце платило ся більше, як по півпята крйцаря. В 1896 р. пішла цїна ще більше в гору, бо за фунт платило ся 51 кр.; або одно яйце більше як по 5 кр. Найнизша цїна за оба роки була: 26 кр. за фунт, або яйце по 2 кр. Пересїчно платило ся в 1895 р. 28 кр. за фунт або за штуку більше, як по півтретя крайцара, а в 1896 р. по 26 кр. за фунт. Як видко, з повисшого, суть то розмірно високі цїни і продуценти були би їх не осягнули, як би були продавали торговельникам кождий окремо. — Ну, нам, що правда не рівнати ся з Данцями, бо в Данїї нарід просьвічений і кождий селянин не лиш уміє читати і писати, але й розуміє добре вагу спілки торговельної, тому й так велике число членів в згаданім товаристві, а все-ж таки, чи не можна би й у нас в той спосіб взяти торговлю яйцями в свої руки і позбути ся тих посередників, що скуповуючи яйцї, страшно використують продуцентів. Варто, щоби над тим подумали наші господарі, та й собі спробували взяти в той спосіб торговлю яйцями в свої руки. Ми гадаємо, що се найлїпше могли би зробити наші крамарі, коли би схотїли порозуміти ся з собою. Кождий крамар в спілці з господарями своєї громади або найблизшої околиці міг би утворити один такий кружок торговельний а всї разом могли би утворити одно велике товариство на цїлий край, котре би взяло вивіз яець за границю в свої руки. Що більше, таке товариство, як би було рухливе, могло би навіть взяти в свої руки також і перевозову торговлю яець з Росиї, котра є дуже велика і нинї іде головно на Нїмеччину. Сусїдні сторони Росиї певно охотнїйше зверталисьби до нас з своїми посилками, бо то було би для вих вигіднїйше. Розуміє ся, що тогди треба би старати ся о зносини торговельні з Росиею. Ми гадаємо, що над сими нашими гадками варто би подумати Може знайде ся хтось, що схоче їх ширити дальше. В парі з торговлею яйцями піднеслась би у нас і годівля дробу, а та доставила би знову материялу до торговлї самим дробом.

Процес о викраденє мобілїзацийних плянів. В Петербурзї зачне ся незадовго великий процес против сїмох осіб, обжалованих о викраденє в міністерстві війни мобілїзацийних плянів і спроданє їх чужій державі. Головними обжалованими є: радник державний Парунов і его дочка, один урядник з міністерства війни і бувший ад'ютант команданта кріпости, котрої пляни викрадено. У сего ад'ютанта знайдено дуже компромітуючі письма. Всї обжаловані сидять в слїдчій вязници в Петропавловскій кріпости.

Благородні людоїди. Людоїдство — як пише один французский ученый в часописи Journal des Debats — у диких народів випливає переважно з благородних чувств, если вже не з чистої любови ближнього. У Тибетанців пожиране старих людий є найбільшим доказом поважаня для них. Кукумуси в полудневій Америцї їдять своїх ближних в тім переконаню, що в жолудку буде їм теплїйше, нїж в зимнім гробі. Цїкавий сей ученый нагадує одного східного монарха, котрий на закид, що своїх підданих обтяжає занадто великими податками, відповів: „Хочу їх учинити щасливими; чим більше будуть убогими, тим скорше дороблять ся раю Магомета".

Безпечна мошонка. До львівскої полїції припроваджено оногди Яна Хрістамана, панка, що жив з ласки своєї любки. Але видко удержане, яке давала ему жертволюбива суджена, не вистарчало для него, коли приятелька віддала его панка до полїції, обжаловуючи, що украв їй 6 корон. Підчас слїдства пан Ян нагло змінив ся дуже і ослаб, так що трохи не зімлїв. Але зараз показало ся, що сей обяв не походить із сорому, але звідси, що обжалований з боязни, щоби не найшли при нім украдених 6 корон, сховав їх до — жолудка. Жолудок якось не дуже противив ся проти сего, що ужито его місто мошонки, бо властитель его сидить цїлком здоров в арештї.

Рідного вітця убив скритоубійчо обшарник Франц Шіляґій на Угорщинї за те, що той спродавши часть ґрунту не віддав ему всїх гроший. Добрий син забив 80-лїтного старця сокирою, і то в ночи, коли той снав. Справа сеся тим цїкавійша, що забитий батько допустив ся перед лїтами такого самого злочину, бо убив свого вітця і брата, за що довгі лїта відсидїв у вязници.

Утїк на вкраденім возї. Вольф Бернштайн фірман з Бережан, зголосив ся сими днями на інспекцию полїциї у Львові і доніс, що оногди віддав на Личаківскій улици пару коний і віз 13-лїтному хлопцеви Моцкови, незвістного назвища, щоби їх відпровадив на площу Голуховских, але той в одній хвили кудись щез. Цїлої півтора доби шукав в розпуцї Бернштайн згуби, а доперва тодї доніс о тім полїциї, котра однакож не могла вже ему порадити, хиба пішки і без коний вертати до Бережан.

Телеґрами „Буковини".

З дня 18-го жовтня 1897 року

Відень. Півурядовий Fremdenblatt констатує, що поголоски о крізї міністерияльній скоро затихли і не побоює ся о долю угодової провізориї з Угорщиною, бо жадна партия не схоче свою тактику розтягнути також на питаня державні, питаня могучости Австриї. Дотеперішні досьвіди показали, що такою тактикою партиї втратили право на провід. Проте є обовязком всїх партий затямувати дальший розстрій замотаних парляментарних відносин і відважно піднести язикове питанє перед парлямент, до чого внесенє Дінавлїого подає нагоду. Дальше каже сей півурядовий орган, що в лїберальних і нїмецконаціональних кругах зачинає первістне недовіріе против Дінавлїого уступати, та й ческа праса приходить до пересьвідченя, що законне управильнене спору не дасть ся оминути.

Відень. На сегодншнім засїданю ради державної поставив пос. Штайнвендер внесенє, щоби одну петицию дословно надрукувати в протоколї і зажадав над сим внесенєм поіменного голосованя, котре саме тепер (1/2 1 год. пополудни відбуває ся.

— Бо то та молочарка не все добру сметану принесе, а від сметанки много залежить!

— Коли так, то нинї і сметанка мусить бути добра! — рішив гість тоном знатока.

Якийсь час чути було лиш хрупане тістечок і цокіт підношених і ставляних склянок. Мовчанє знов перервала Старецка.

— Даруйте за питанє, але ви нинї чогось не сьої, — звернула ся до Філька — чи не маєте ви якої неприємности, або чи не стрілo вас яке нещасте?

— Нещасте, — ні, але маю одну неприємність: мушу бути секундантом при однім поєдинку...

— Секундантом — скликнули обі женщини. — І ти... ви менї нїчого не казали! — додала Нанця з докором.

— Бо се впрочім дурниця — боронив ся малий герой, урадуваний, що викликав вражіне.

— Може ви самі маєте поєдинок, а не хочете лише признатись? — завважала недовірчиво Старецка.

Нанця поблїдла...

— Е! се ні! Слово чести, що ні, — додав, бачучи несупокій на лици дївчини.

— Але чи вам грозить яка небезпечність? — питалась господиня дальше. — Бо я зовсїм не розуміюсь на кодексї дуельовім.

— Се залежить від дуелю... від его закінченя. Коли скінчить ся малою раною — то нїчо. Але як смертию... Секунданти відповідають перед судом.

— А Боже хорони вас від сего! — сплеснула Старецка в долонї. — А що, Нанцю, я не казала, що щось буде!... Менї снила ся чорна корова з кривими рогами.... а се віщує лихо!

— Чи не могли-б ви від сего вимовитись? — поспитала Нанця, котру цїла сеся приключка сильно занепокоїла. — Нехай собі другого пошукають секунданта.

— Се не можливе, панно Нанцю!... Се обовязок чести. Від сего годї вимовитись.

— „Так зараз по поєдинку... коли він?

— В понедїлок, се-б то завтра.

— Так прийдїть зараз сюда, щоб нас успокоїти. Правда, мамочко, най пан Філько прийдуть сюда?

— Се залежить від него... Я не можу жадати, щоб тїлький сьвіт летїв, щоб нас успокоїти. Хоч рада була би...

— Коли панї позволять, то радо прийду.

Нанця врадувана простягла до него руку по-під стіл, дякуючи очима. Молодець горячо стиснув подану руку і задержав еї в долони. Дївча й не пручало ся.

— Але, але, — пригадав собі Павлович по хвили загальної мовчанки. — панї, розуміє ся, прийдуть на баль в четвер?

— Се залежити-ме від сего, чи ви там будете! — вирвала ся панночка.

— Не знати, як нам здоровле допише! — перебила мати та строго глянула на дочку. — Мабуть, що будемо.

— В такім случаю й я — вневнив панич, кивнувши головою.

І повела ся широка розмова про балї, строї, танцї... Павлович був у тім напрямі „битий" і говорив мов би найвисший авторітет. Порішено, що Нанця має убрати ся в синю сукню, бо їй в нїй найлучше до лиця.

— Однак, панно Нанцю, ви і в жовтій сукни чудово виглядаєте, — поспішив ся панич додати — хоч я сеї краски знести не могу. Гарному у всїм гарно....

Вже була осьма година, як Павлович встав з місця.

— Панї простять, але мушу спішити ся домів. На мене жде докторат.

— Коли так, то не задержуємо, хоч було би нам дуже приємно — відповіла панї Старецка, й собі встаючи.

— Цїлую ручї!

— Майте ся гаразд, добраніч!

— Мамунечко, — попросило дївча — я проведу пана Філька до брами, бо там мабуть уже пес спущений.

— Ну, то проведи. Але не бав ся!

Молодята вийшли. — Фільку! — прошептала панночка, зараз за порогом. — Я така неспокійна о сей дуель! Менї все здає ся, що се ти бити ся маєш.

(Дальше буде).

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го. грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“**, після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язиці.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найлїпше виконані, й по найдешевших цїнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster — Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

Є також оправлені дїловодчі протоколи та окладинки до катальоґів і тижневників.

Замовленя з провінциї виконують ся відворотною почтою.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождy поодиноку книжочку.

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця паньска ч. 35.

У **Власюка** дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, риж, крупи, хлїб, булки і дріжджі. Цукор, каву і чай. До **церкви сьвічки, великі і малі; віск і кадило.** — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань**, сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надїю, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не підуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій своему повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї Ігнатія Власюка!

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівцїв**					
до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	[8 19]	8* 54	12* 32	[4* 04]	10* 25
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	[II 48]	3* 51	8* 32	—	6* 35
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6 45	4 30	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8 14	5 35	—	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятниці.					
з Гадікфальви					
до Радівцїв	6 10	10 03	2 28	6 12	8 05
з Гатни					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10 10	2 01	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3 27	6 30	10 09	2 16	7 18
з Вами					
до Рус-Молдавицї	3 46	6 47	9 13	11 32	2 50
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на етациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.					
з Карапчева					
до Чудина н. С.	8 54	10 07	6 15	—	—
Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.					

приходять до **Чернівцїв**					
з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв	[II 28]	3* 20	7* 57	[8 11]	6* 10
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8* 09	12* 12	[3 50]	10* 00
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11 13	9 50	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6 35	10 37	8 00	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.					
до Гадікфальви					
з Радівцїв	5 42	8 55	1 15	5 50	7 47
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12 58	6 25	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4 42	8 42	1 30	6 30	8 37
до Вами					
з Рус-Молдавицї	8 42	12 59	2 04	3 22	5 45	9 05
Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на етациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.					
до Карапчева					
з Чудина н. С.	5 55	5 55	—	—	—
Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.					

[—] поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчер кнем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 225. Чернівці, четвер 9. (21.) жовтня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Про ситуацию.

Кождого дня можна в ґазетах читати, що проводирі клюбів парляментарної більшости або екзекутивний комітет зійде ся на нараду про ситуацию і як би приборкати обструкцию нїмецку. Вже з того, що такі вісти повтаряють ся щодня, можна висновувати, що чомусь та парляментарна більшість робить богато крику, а до дїла не бере ся. Слів богато, а дїл не видко. Безперечно, се має свою причину, а она в тім, що правиця вичікує дїл від правительства, а правительство знов чекає на правицю... Тому то не без рациї кажуть, що між правительством а правицею веде ся тиха борба, зоґсїм не меньша, як між правительством а Нїмцями.

Міжтим Нїмцям вже остогидла обструкция. Виходить се ясно з промов тих Нїмцїв, що доси промовляли за обжалованем ґр. Баденїого; виходить се також з заколоту в таборі нїмецких націоналів, котрих проводир Шенерер в тій найважнїйшій хвили подав ся о довшу відпустку. Очивидно, коли Нїмцї бачать, що всякі їх змаганя не доведуть до бажаної цїли, то приходить їм на гадку добирати иньших способів. Знають они дуже добре, що внесене на обжаловане упаде великою більшостию голосів, а так само они знають, що угодова провізория з Угорщиною перейде великою більшостию голосів, бо за нею будуть „aus Staatsnothwendigkeit“ голосувати нїмецка більша посїлість і одна часть лїбералів. Розуміє ся, коли правительству удає ся помимо обструкциї переперти такі важні справи, як вибір делеґаций і угодову провізорию, то се мусить Нїмцїв знеохотити. Они-б навіть раді тепер покинути обструкцию, але чей мусять найти до того якусь приличну форму. Тому то они так дуже бажають уступленя ґр. Баденїого, і лише его уступленя, а не других мінїстрів.

Голодній кумі все хлїб на умі, — таке то й з Нїмцями. Бажаючи уступленя Баденїого, они підхоплять всякі, хоч би навіть найнеімовірнїйші вісти та розширюють їх, або таки самі фабрикують такі вісти. Таке іменно стало ся сими днями. В парляментї і дневниках розійшла ся вістка, що ґр. Баденї звірив собі управу і хоче подати ся в димісию. Межи мотивами, що мали вплинути на таку постанову президента кабінету, подавано в першім рядї се, що правиця відносить ся холодно до кабінету, а з другого боку не заходить ся коло приверненя ладу в парляментї посредством строгшого регуляміну. Іменно підношено ту обставину, що в часї обжалованя, коли обструкция переривала ґр. Баденїому его оправданє, правиця заховала ся байдужно, та що доси з-посеред правиці, іменнно з-посеред найбільше інтересованих Чехів, не обізвав ся нїякий голос в оборонї шефа кабінету. Вість про намірену димісию здементували однакож офіцияльні часописи як найбільше рішучо. „Fremdenblatt“ заперечив просто сю поголоску, а „Reichswehr“ осудила єї яко звичайне „бажанє“ опозициї, додаючи, що теперішний кабінет яко цїсарский, а не парляментарний, не може рефлектувати нї на брутальність лївиці, нї не потребує помочи і оборони правиці. Но тих заявах офіцияльних замовкли слухи про димісию. Деякі дневники пригадали собі, що ґр. Баденї тїшить ся повним довірєм в „горі“ і causa finita.

Отже ґр. Баденї остає ся, обструкция також; а що правиця на се? Чи най дальше буде, як бувало? Значить, чи знов буде правительство вичікувати акциї зі сторони правиці, а правиця знов чекати-ме на дїла правительства? Коли правительство яко цїсарске, а не парляментарне, тїшить ся повним довірїем цїсаря і не потребує ласки правиці, то готова та комедия тягнути ся в безконечність. А повстала — як доносять віденьскі часописи — та комедия тому, бо Чехи поставили такі жаданя, яких австрийске правительство не може сповнити. Може се й правда, що Чехи ставлять за далеко сягаючі жаданя, се-ж можливе, а після послїдних вістий навіть імовірне. Сегоднішні телеґрами доносять іменно, що в ческих кругах об'явила ся охота згоди з правительством. Що найменьше послїдні заяви Крамаржа і Ґреґра кажуть припускати, що Молодочехи, не попускаючи нїчого із своїх жадань, в найблизшім часї трохи помякнуть і не будуть такими упертими, бо бачать, що хоч би правительство хотїло сповнити їх жаданя, то не мо-

---

Ґрядуче поколїнє.

6) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(Дальше).

— Але-ж я дав слово чести, що нї.

— Я вірю, вірю, — але прийдеш завтра? — і глянула на него своїми великими очима.

— Прийду — відказав Філько твердо, цїлуючи єї ручку.

— Па....

— Па!... Добраніч — нахилили ся до себе і уста їх злучили ся в довгім, безконечнім поцїлуєви.

Павлович вертав домів оголомшений. Кров у его жилах розбурхала ся мов море під бурю — живчик бив сильно прискореними ударами. Прийшовши домів переконав ся, що він до всякої роботи нині неспосібний. Тому спер ся на фотели і потонув у мріях....

VI.

У вечер того самого дня зібрало ся кілька знакомих нам вже академиків у Косевича. Старий кавалер — на подружне житє дивив ся з боку сильно скептичного — жив собі досить вигідно. Платня, яку брав що першого, вистарчала ему вповнї. Житє его плило одностайною струєю, подїлене між школою а касином та кофейнею. Колись занимав ся пильно наукою і слїдив за єї розвоєм. Тепер закинув і сесе. Між молодежию мав повагу із-за сердечности, з якою до неї відносив ся, а також із-за цинїзму, якого у него була велика мірка, а який всїм молодцям сильно імпонував.

Всї позасїдали за округлим столом. Косевич „зафундував“ кождому по фляшцї пива. Дим тютюневий мов хмара унесив ся понад головами сидячих. Бурлацкий свистав якогось модного марша, а Семенюк перевертав книжки на полици професора.

— Цїкавий чоловік! — завважав Пукшин, вказуючи кінцем папіроски на Семенюка. — Як де узрить книжку, то кидає ся на неї, як кіт на сало. Вам би до щастя нїчого не бракувало, коби лише вас обложити книгами! — Чуєш ти, мой! Черваку книжний! — гукнув, бачучи, що Семенюк собі нїчого з его бесїди не робить.

Зачеплений підвів очи з книжки та з малюваженем глянув на Пукшина, поправляючи окуляри.

— Та знаєте, годї щоб кождий був такий, як ви! Я мудрощів з фейлетонів не черпаю.

Всї зареготали ся....

— А треба тобі було?! — кликнув Косевич, і собі съміючись. — Не казав я тобі: „Не заривай Семенюка, бо кусає.“ Ти не знаеш, як він колись-ту нашого „ґенія“ знищив!

— Ов-ва! — відповів пост. — Він думає, що всї мудрощі поїв!

— Та Семенюк ще „ембріо“! Я колись також сильно палив ся до книжок, — але тепер, бачите, помудрійшав!

І засьміяв ся цинїчно, — а за ним вся молодїж. Лиш Семенюк запротестував.

— А звідкіля ви розуму набрались, як не з книжок? Через що помудрійшали, як не через читане!

— А, розуміє ся! — відповів „патриярх“ — так Косевича звали товариші — іронїчно. — Через читане я прийшов до переконаня, що все, що надрукуване, то бляґа. Чоловік напихає ся чужими поглядами мов гуска начинкою і дурнїє зовсїм!

— Зовсїм розумно — підхопив Бурлацкий, а й Пукшин кивав головою. Прочі товариші з подивом вдивились в Косевича.

— Пересаджуєте! Треба в такім случаю уміти з книжок користати — спорив студент дальше.

— Але-ж кажу тобі лише щиру правду. Подиви ся на наших „ученых.“ Маєш їх у Львові досить... Не есть же кождий з них ідіотом?

— В такім случаю — вмішав ся Модьо — яким чином по вашій думцї можна дійти до правдивого образованя?

— Яким? — розгорячив ся професор. — Холодною обсерваванею подій і людий, але своїми очима, своїм розумом, а не позиченим книжим! Я властиво дивую ся, що нинїшна молодїж якась слїпа чи що! Кождий хотївби бути славним, кождий хотївби щось писати. Виправдї для краю се пожиток, бо продукция паперу підносить ся, але для вас се рішуча страта часу.

же сего зробити в такій ситуації, як теперішна. Коли ся вістка правдива, то можна в найблизшім часї сподївати ся зміни у внутрішній ситуації. На випадок, коли-б Чехи стали більше охочими до згоди, то правительство скорше згодить ся на жадання цїлої правиці і повинно би розпочати свою акцию. Міжтим правиця з'орґанїзує ся і стане супроти знеохоченої вже нїмецкої обструкції сильнїйшою.

Поки-що характеристичною ситуації є непевність. Вічні наради і ріжні поголоски. От знов минувшої суботи відбула парляментарна комісия засїдане, щоби обговорити ситуацию і посунути наперед свою орґанїзацию. Ухвали покрито поки-що опоною тайни. Рівночасно відбула ся того-ж дня і рада мінїстрів. Впрочім розлягає ся по парляментї глуха тишина. Посли, покоривши ся ферiями до вторника, розїхали ся були в свояси. Комісиї і клюби скликані були доперва на 19-го і 20-го с. м., а на порядку дневнім клюбових засїдань стояли стеоротипні слова: „обгорівка ситуації політичної." Посли думають богато, але дїл нема. Знов же сегоднїшні телеґрами доносять, що в понеділок відбула ся також нарада комісиї, на котрій був також гр. Баденї. Ухвалено зараз по переведеню розправ над поставленем мінїстерства в стан обжалованя приступити до нарад над угодовою провізориєю з Угорщиною. Раджено також над способом, як би перемогти обструкцию, і над постулятами правиці, а передовсїм над язиковим внесенем Діпавлїого. Раджено, але що ухвалено: чи зломить ся нїмецку обструкцию, чи правительство гадає вже раз взяти ся за сповнованє жаданъ правиці — Бог вість, все ще непевне.

Ся непевність дає також нагоду до всяких комбінацій і поголосок, хоч би й до такої, що парлямент буде відрочений на 14 день. В тім часї мала би наступити якась нова акция в цїли приборканя обструкції. І ся поголоска показала ся гнеть безпідставною. Натомісць є певною річию, що бар. Діпавлї безперестанно конферує з менерами лївиці і старає ся позискати їх для свого внесеня язикового. Дехто уважає се внесенє яко одиноке средство, щоби Нїмців витягнути з болота обструкційного. Бар. Діпавлї запоручає притім, що він свою справу уважає зовсїм серіозною і що лише через принятє єго внесеня Нїмці в Чехії і на Моравї будуть в силї, обезпечити свою екзистенцию національну на будуче перед ростучою в тих краях лявіною слявяньскою. Заходів бар. Діпавлїого не спиняє правиця, хоч з другого боку ся полїтика Діпавлїого на власну руку трівожить подекуди правицю і спиняє в дечім єї акцию.

Судячи після слів півурядового Fremdenblatt-у, котрі ми подали у вчерашних телеґрамах, правительство годить ся на внесенє Діпавлїого. Вийшла би знов борба, а то зі сторони національних меньшостий, се-б то Русинів, Словінцїв і Хорватів, котрі в краєвих соймах засуджені на меньшість і були би віддані на ласку і неласку більшостий. Се вже підніс „християньско-славяньский Союз," до котрого входять заступники згаданих трех народностий, і хоч в засадї не противний внесеню Діпавлїого, заявив ся против него. Можна би те внесенє аж тодї приняти, коли-б національним меньшостям забезпечено цїлковиту рівноправність і рівновартність. Півурядовий Fremdenblatt пише в сїй справі так: „Ситуация в парляментї остане і по ухваленю угодової провізориї трудною, позаяк правительство не може поперестати тілько на параґрафі основних законів о видаваню розпоряджень з конечности; отже обовязком всїх сторонництв є повздержати дальше замотане парляментарних відносин, а язикове питанє відважно виточити перед парляментом, до чого внесенє Діпавлїого подає добру нагоду." Певно, нагода є, і ми певні, що заступники всїх народностий скажуть в сїй справі своє тверде слово, а передовсїм мусять сказати заступники національних меньшостий і мусять внести від себе конечні поправки до того внесеня. Але чи ті поправки сподобають ся національним більшостям, се-б то головно Нїмцям і Полякам, се ще велике питанє. З того готова вийти кріза серед парляментарної більшости, коли не прийде до цїлковитого порозуміня.

Тепер ще все тихо, всї вичікують якоїсь акциї: правиця готова боронити правительство, коли оно заспокоїть єї жаданя, Чехи навіть готові до уступчивости, а Нїмцям надоїла вже обструкция. А що правительство? Оно чекає. Мабуть думає, що правиці стане за богато того вичікуваня і она сама возьме ся до акциї, а правительство буде тому всьому приглядати ся. Рахунок сей трохи непевний, бо правиці готово справдї стати за богато того вичікуваня і она може махнути рукою на таке правительство, хоч би оно й було „цїсарске, а не парляментарне."

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 20. жовтня 1897.

Іменованя. Ґустав Фанта іменований поборцем податковим, а Ізидор Попович і Вільгельм Геслер контрольорамй податковими.—Комісарями фінансової сторожі в X. рянзї іменовані Віктор Лео, Альфред Енґел. і Кароль Гавит.

Філїя тов. „Руска Школа" в Серетї відбуде свої загальні збори в понеділок, для 1-го падолиста с. р., о 2-ій год. пополудни з звичайним порядком дневним в будинку хлопячої школи. Просить ся членів о як найчисленнїйшу участь.

Військова музика буде завтра, в четвер, і відтак кождого четверга грати від 11—12 год. перед полуднем перед черновецким магістратом.

Концерт. Музичне товариство в Чернівцах уряджує дня 22-го с. м. в пятницю о пів до 8-ої годині вечером великий вокально-музикальний концерт з богатою програмою. Ціна від 4 зр. за льожу аж до 40 кр. за вступ (для студентів 25 кр.).

Господарскі справи. На вічу філії „Просьвіти" в Станїславові, що відбуло ся дня 13-го

— Дїйсно — патриярх має рацию! — забрав слово Пукшин. — Возьмім приміром такого Павловича. Сего чоловіка присїла якась страсть! Видумав собі, що конче мусить бути славним чоловіком і рве ся як худа шкапа при навантаженім возї. Ну, припустїм, що стане дїйсно ученим. Але скажіть, який хосен має суспільність з нинїшних учених? Цїлі томи списують на те, щоб рішити питанє, чи Данило Заточник то історична, чи мітична стать, або чи державу Руску оснували Нормани, чи нї! І на що-ж придасть ся се знати? Якийсь жмуток паперу записаний нїсенїтницями, не варт і фунти клоча, у них вважає ся памятником. І ему посьвячує ся десятки розправ! Ідіоти ті, що їх пишуть, а ще гірші ті, що се читають! Я вже волю фейлетон прочитати, бо там хоч поінформую ся о питанях, які тепер на часї!

— Славно, славно! Пукшин! — загукали всї гуртом.

Семенюк був побіджений на цїлій лїнії. Докази противників промавляли до его переконаня, хоч душа чула велику безодню, яку годї було чим виповнити. Слова Пукшина переконували его розум, але серце їм противило ся.

— Як я бачу, то поет розумна людина — завважав Косевич, підкручуючи довгий вус. — Геть переймив мої погляди... То, що ви тепер чули від него, то саме я ему товмачив чотири тижнї тому.

Пукшин спаленїв. Дехто, особливо Бурлацкий, став іронїчно сьміяти ся.

— Ви повинні тїшити ся з того, що ваша наука не йде на марне — підхопив один з „менчих," пускаючи клуб диму.

— Я й кажу, що Пукшин зробив ся зовсїм „можливим." Коби ще свої вірші та драми покинув, можна би его назвати вже розумним. Колись ту вів „кнайпу" знаменито.

— Що-ж ви можете судити о моїх віршах? — обрушив ся поет. — Ви мабуть анї одного з них не читали!

— Але-ж, Пукшинку золотий! — прецї не вимагати-меш від мене, щоби я „вірші" читав!

Слово „вірші" вимовив з натиском, чудно перекривлюючи лице.

— Так чому кажете, що они злі?

— О Боже мій! Який ти ще запаїснїлий у своїх поглядах! Що кому з твоїх віршів, чи так, що кому з віршів взагалї? Такий собі перший-лучший поет-голодранець, не має за що з'їсти порядного обіду, тай в животї ему бурчить! Так находить его якась туга, телячі сентименти, ну, і пише вірші до незабудьки або рожі, — а думає о румяним котлетї свиньскім. І то зовуть ідеалїзмом! Не знаю, чи тепер богато ще дурнїв одушевляє ся поезиями! У нас мабуть ще доста, — бо ми все з-заду поступаєм! — Але дивіть ся на Американцїв! Чи багато в них поетів?...

— Що, ми против засади пустили ся на учену бесїду?—вмішав ся з негодованем автор „Зеленої кітки." — Я вже давно прийшов до сеї засади, що книжками не варто собі голови забивати. Займім ся чим реальнїйшим. Може би післати по горівку?

— Чекай! ще одна справа домагає ся полагодженя, — перебив ему патриярх. — Виправдї нема тут другого секунданта, — тут знова чудно перекривив лице — але ми без него порадимо собі! Думаю — звернув ся до Бурлацкого і Пукшина — люди поступові... признасьте, що часи дуелїв належать до минувшини. Тепер між державами рішати-ме суд мировий, не то вже між поодинокими людьми. Отже ви вашу справу передаєте судови мировому?

— Добре — відповіли оба вороги.

— Виборн — се найглупша институция, яку сотворено, — продовжив патриярх. — Найлучшим доказом сего наш сойм. Проте я іменую Семенюка і Думу, славно звістного драматурґа, що має в найкоротшім часї сплодити „Зелену кітку" — судиями мировими, а себе предсїдателем. Обі сторони стають до переслуханя!

З великою повагою почав ся переводити протокол. Обі сторони спорючі та численних свідків переслухано, а їх зізнаня списував один з судиїв на аркуши паперу.

— Протокол уже готов — оголосив предсїдатель. — Суд виходить тепер до сїнний, щоби нарадити ся над засудом.

Незабаром і проголошено засуд:

„Зваживши, що добродїй Бурлацкий — перший дав добродїеви Пукшинови причину до гнїву;

— зваживши, що добродїй Пукшин ужив в приличнім товаристві неприличного слова;

— зваживши вкінци, що оба своєю суперечкою заколотили супокій прочих товаришів: —

жовтня вивязала ся над першою точкою проґрами, т. є. над справою подїльности ґрунтів, горяча дебата. Висше двайцять людий забирало голос. Здорові уваги були п. Гурика, о. Бариша, о. Бачиньского, п. Полотнюка і п. Короля, делеґата головного видїлу „Просьвіти.“ Остаточно збір рішив ся поки-що против заборони дїленя, бо треба би перше приготовити місце для тих, котрі ґрунту не дістануть, а то через двигнене просьвіти, закладане фабрик, шкіл промислових і т. д. — Другою точкою проґрами був виклад д-ра Коцюби „о годівлї безрог.“ На обговорене справи „Підгірскої спілки“ для торговлї безрогами не стало часу. Люди, котрі більше в тій цїли прибули, зволять вибачити, а заразом приняти до відомости, що по роботах буде скликане віче чисто лиш в справі торговлї.

Женщини в службі зелїзничій на Угорщинї. Число управнених касиерок зелїзничих на Угорщинї зросло так значно, мимо що всї відповідні місця для женщин давно вже заняті, що дирекция королївских зелїзниць угорских, оголосила комунїкат, зносячий дальшу практику і еґзаміни службові для женщин, на так довгий час, доки управнені вже касиерки не найдуть поміщеня. Виданий в тій справі угорским мінїстерством торговлї комунїкат забороняє дирекциям дальше принимане подань о посади.

Кривоприсяга? Перед трибуналом у Львові відбула ся дня 18-го жовтня остаточна розправа против о. Йосифа Терлецкого, гр. кат. сьвященика і інспектора шкільного окружного в Яворові, тепер засуспендованого, о злочин обманьства з §§ 197. і 199 з. к., сповненого зложенем фальшивого сьвідоцтва перед судом. Предметом розправи було зізнане, яке о. Терлецкий зложив в розправі, перепровадженій против редактора Monitora в грудни м. р., котрий о. Терлецкому в статї „Zakapturżony szakal“ закинув залицяне до учительки Елеонори Онуфрик, тепер замужної Недзьвецкої. По відчитаню акту обжалованя, на внесене заступника державної прокураториї, ухвалив трибунал вести розправу тайно — з огляду на публичну моральність. До розправи покликано 14 сьвідків. По нарадї видав трибунал засуд увільняючий о. Терлецкого від карної одвічальности і від коштів поступованя карного.

Убив брат брата. В Репужинцях тому кілька днїв Андрій Люник убив свого брата, 42-лїтного Ґеорґія Люника. Судова комісия поїхала туди на слїдство.

Дрібні вісти. В преображеньскій церкві при „Народнім Домі“ у Львові ведуть ся тепер запопадно дальші роботи. Каменярі — одні уставляють камінні спіральні сходи на хори, другі обтїсують великі каменї на ступенї до порталя; мулярі виправляють у внутрі гарні банї на ризницях і стїни в ризницях, а иньші робітники рівняють і шутрують в церкві землю на поміст. При сїй нагодї згадаємо, що і роботи коло віднови церкви св. о. Николая ведуть ся тепер досить запопадно, головно з-надвору. — Нові стемплї будуть видані з новим роком. Буде їх 35 родів, а написи на них будуть звучати не на ґульдени і крейцарі, а на корони і сотики. — Княжна Ельвіра бурбоньска, котра утекла з малярем Фолькі, виточила свому вітцеви Дон Карльосови процес о зворот віна своєї небіжки матери. Дон Карльос заявив, що має право досмертного уживаня майна. Процес із сторони княжни веде двох адвокатів з Медіоляну. — Затонув корабель „Трітон“ перед кількома днями недалеко острова Куби. На покладї парівця находило ся 150 осіб, межи ними жовнїри і війскові урядники. Всї утонули — виратовано лише дві особи. — В Спаа виграв картяр Бонїверт 150.000 франків. Коли в ночи вертав з грішми домів, невислїджені злочинцї забили его на дорозї, гроші забрали, а трупа кинули у воду. — В Кіцмани оснувало ся нове жидівске товариство запомогове, котре має поставити божницю і спомагати своїх членів в бідї та в недузї. — Лїкар в Гаваннї др. Астудільо найшов спосіб при помочи рентґенївского проміня привертати слїпим зір так, що ті розпізнають предмети. — У Відни обходили дня 18-го с. м. також память пок. Томащука. Волохи відказали ся від сего обходу.

Наука, штука і лїтература.

Ein nordrussischer auf Holz gemalter Kalender aus der Zeit um 1600. Wien, 1896. — Так називає ся нова праця д-ра Володимира Мильковича. В Ставропигійскім Інститутї у Львові находить ся здавна мальований на дереві календар у формі тріптихона, котрого вартости і значіня доси не знали. Коли др. В. Милькович працював у згаданім інститутї і видавав документи его, котрі появили ся п. з. Monumenta confraternitatis stauropigianae leopoliensis, поставив він собі за задачу пояснити і видати також сей календар. — і отсе ми у названій розправі, виданій віденьскою центральною археольоґічною комісиєю також окремою відбиткою, находимо потрібні поясненя.

Автор розправи, др. Милькович, знаний із своїх праць над календарями. В роцї 1890 вийшла его розправа про перґаміновий календар в Люблянї, котрий довго ждав на фахового оцїнителя, бо навіть на виставі 1875 р. у Відни не міг его нїхто відчитати. Розправа над сим календарем зробила тодї в сьвітї научнім значне вражінє. Не меньш вдачною є й та нова розправа про календар на дереві і тому, що се праця нашого земляка, годить ся, аби Русини дещо більше про неї дізнали ся.

Календар зроблено, як се автор доказує, около 1600 року. На нїм намальовані сьвяті з кождого дня і поодинокі сьвята. Календар служив до „воспоминанія“ при богослуженю і заразом до науки. Над кождою фіґурою є напись, — а всї написи др. Милькович відчитав. Автор старає ся доказати, що сей календар був призначений або для Москви, для митрополита, для монастиря, або для когось иньшого. Не будемо вдавати ся в ширший розбір сеї розправи, а вкажемо тілько на єї значінє. Єї вартість лежить в представленю річи і в методї. Описуючи сей календар, автор висказує свої погляди на ріжні питаня істориї штуки, на ріжницю поміж західною а всхідною візантийскою штукою, що для нас є незвичайно важне.

Автор, котрий сими питанями займав ся пильно у Відни, звидїв богато музеїв австрийских і заграничних, а остатними часами займав ся специяльно ними через кілька місяцїв в Римі, може очивидно про них сказати богато своїх ориґінальних і цїнних поглядів. У нас, у Русинів, нема нїкого, що стільки попрацював би у тім фаху, хоч він для нашої науки має велике значінє. Кождий сьвященик повинен би сю книжку перечитати, бо не лише навчить ся богато, але і зверне увагу на штуку і археольоґічні скарби по церквах. Кілько то цїнних річий і памяток по наших церквах марнує ся, роздаровує ся, продає ся, а натомісць купує ся лихі образи, або як то у нас малює ся церкви против духа церковної традициї і навіть засад штуки! Кілько тисячів видає ся на богомазів, яких у наших церквах повно, а в кого їх купує ся? У жидів, що псують змисл до штуки у нашого народу, а кромі того і не відповідають нашим традициям! А др. Милькович обговорює у згаданій розправі традициї церкви, при поодиноких сьвятах показує, як представлювано їх в давнину і переходить цїлий історичний розвій тих образів так зі становища штуки, як і істориї.

Особливо треба піднести методу автора. Він не описує кождий образ з'окрема, він радше вказує на виобразовані типові представленя і розкладає таким чином цїлу византийску іконоґрафію на типи, що цїлу справу робить простїйшою і більше ясною. Ті типи, які можна найти на цїлім всходї, відрисовані і в розправі. — *ом.*

Телеґрами „Буковини“.

З дня 20-го жовтня 1897 року

Відень. По поіменнім голосованю над внесенем Штайнвендера, відбули ся ще два поіменні голосованя, але при третім замкнув президент засїдане задля браку комплету і назначив продовжене засїданя на вечер.

Відень. Вечірне засїдане розпочало ся о $^1/_4$7 год. Нїмецкий націонал пос. Вольф протестував против назначуваня вечірних засїдань, а потім внесли обструкцийники цїлий ряд поіменних голосовань, причім прийшло до суперечки між обструкцийниками а предсїдателем. О 1-ій год. по півночи, по тринайцятім поіменнім голосованю, відповів заступник президента палати Абрагамович на запитане лїбералів в справі спростованя стеноґрафічного протоколу і заявив, що приступає до порядку дневного. З того настав величезний крик, але предсїдатель не зважав на голоси лївицї: „Ми зго-

---

— Засуджує ся добродїя Бурлацкого, щоби поставив три чоботи пива, а добродїя Пукшина, щоби постарав ся о дві фляшки „Altvater'a.“

Присутні почали плескати в долонї. Бурлацкий засьміяв ся; Пукшин почіхрав ся в потилицю.

— Прийде ся опісля кілька днїв голодувати — пробормотів, поглядаючи в свою маленьку мошонку.

Оба „вороги“ — подали собі руки і пійшли виконати засуд. За хвилю появило ся все те на столї і почав ся пир.

Перша чарка пійде — приказував Косевич — за щасливий склад обставин, що нашої свободи не каламутить присутність „квасно-солодкого“ ґенїя!

Всї випили з усьмішкою.

— Десь то він тепер обертаєть ся? — поспитав Модьо.

— Де? — відповів Бурлацкий. — Легко догадати ся... Певно у Старецкої.

— Цїкаві ті „чловеки“ — підхопив патриярх. — До бабів як до меду липнуть! Зараз би то женило ся і намножувало лише пролетарияту, й без сего вже численного. От хоч би наш Дума! Ко-б на сьміх узрів де яке дївчатище, вже й крутить ся коло неї... Тьфу! з таким поколїнем!

— Перепрашаю — протестував зачіплений, сьміло бючи пястуком об стіл — ви переборщуєте! Менї вже дївчата остогидли... Я вже порішив дати всему спокій.

Всї засьміяли ся іронїчно. Знать нїхто не вірив у щирість слів Думи.

— Прошу я вас! — відозвав ся знову Косевич. — Се річ давно вже доказана, що супружество, до того в такій формі, в якій воно тепер буває, інституция страшно перестаріла. Лише якомусь дивному консерватизмови, що присїв черепи нинїшних „чловеків,“ треба приписати єї істноване в теперішних часах поступу... Одинока розвязка тої квестиї, а з сим і цїлої квестиї жіночої, єсть загальна вільна любов. Єсть се нова форма, котра має будучність перед собою! Новійшими часами я занимав ся студіованем сеї справи і кажу вам, що зібрав цїкаві дати!

— Так ви хочете все звести до стану звірячого!... Та-ж навіть бузьки живуть парами! — обурив ся Семенюк.

Однак другі, а перший з всїх Дума, признали справедливість поглядів Косевича.

— Ви ще ембріо, а тим самим ідеалїст — промовив знова той послїдний. — Як я був у вашому віцї, думав так само. Але жите — се школа. Дивіть лиш на мене! Коли-б я оженив ся, мав би коло себе бабу, щоби менї вічно туркала, кількоро верескливих бахорів, а евентуально ще тещу на голові. Пращай тогди, кофейньо, клюбе, пращайте й ви товариші! Не могли-б ми певно так свобідно собі дискусию вести. А тепер я пан. Гроші, які беру, менї самому вистарчають: з жінкою то була-б вже нужда. Ходжу, де хочу і коли хочу, а що найголовнїйше, на нїщо не потребую оглядати ся!...

(Дальше буде).

лосили ся о слово що-до формального“ — і удїлив слово Молодочехови пос. Герольдови, котрий мав промавляти против обжалованя ґр. Баденїого. В сїй хвили настав пекольний галас. Обструкциїники били кулаками в свої пульти, иньші витягають шуфлядки і стали ними вимахувати; серед галасу не можна нїчого розуміти. Вкінци навіть прийшло до бійки на кулаки. Предсїдателя Абрагамовича струтили обструкциїники з президияльного крісла. В тім перебрав провід нарад президент палати Катрайн і перервав засїданє. По чверть годинї знов виступив Катрайн і відложив засїданє на сегодня 11-ту год. перед полуднем.

Відень. На початку сегодиїшного засїданя ради державної висказав президент палати Катрайн свій глубокий жаль задля галабурд на вчерашнім вечірнім засїданю, котрі понизили цїлий парляментаризм. Бесїдник вказує на се, що заступник президента Абрагамович нехотячи зробив помилку, коли дав голос пос. Герольдови. Сей згодив ся, щоби перед ним промавляли три посли, котрі просили скорше о голос, як він. Пос. Функе спитав, чому заступник президента Абрагамович не піддав під голосованє его внесенє, щоби президент міністрів ґр. Бадені був в сали під час наради над внесенєм на его обжалованє. Абрагамович вказав на регулямін, котрий ему се зборонює. — 1-а год. пополудни; засїданє тревае дальше.

Відень. Урядова Wiener Ztg. оголошує іменованє міністериального радника Ґерстля ґенеральним інспектором австрийских зелїзниць.

Відень. Міністер заграничних справ ґр. Ґолуховский поїхав до Буданешту враз із секциїним шефом Мерейом.

Білгород. Міністерство Сіміча подало ся в димісию, котру король приняв. Кажуть, що король хоче повірити зложенє нового міністерства сербскому амбасадорови в Царгородї Владанови Ґеорґевичови.

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найлїпше виконані, й по найдешевших цїнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster —Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

Є також оправлені дїловодчі протоколи та окладинки до катальогів і тижневників.

Замовленя з провінциї виконують ся відворотною почтою.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток

для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

Одинокий склад і продаж правдивих російских кальошів і черевиків до снїгу.

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпани і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Кальошні

легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

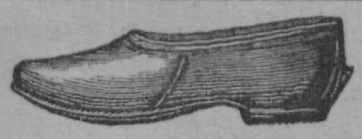

КАЛЬОШІ,

з заду витяті для пп. офіциров.

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ**

для мужчин і женщин, дївчат і хлопців.

Найновійші!

черевики для ґімнастики з ґуми.

а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цїн за білє др-а Еґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопців „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплованя	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопців, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки

вузли, машни, Левалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

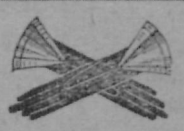

Рукавиці Glacè,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад **ЦИЛЇНДРІВ і кляків,** з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад з фабрики І. ҐІКЛЯ і Синів в Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр., для мужч., тирольскі від 1·18—2·28 „ хлопців тироль. від 0·78—1·18 „ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ

з зелїзними ручками

з чистого шовку	від 3·— — 6·—.
на-пів зі „	„ 1·38 — 1·98.
з чистої вовни	„ 1·58 — 2·18.
на-пів з вовни	„ 0·98 — 1·58.
з англійскими дерев. ляними ручками	від 0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ПАРАСОЛЇВ полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛІЙСКІ ПАЛИЧКИ.

Величезний вибір **БІЛЯ**

для мужчин, гладке	від 1·10 поч.
„ „ з фалдами	„ 1·38 „
„ „ гафтоване	„ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, французково крою від 0·98 поч.

Корестки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНЇРИ і МАНШЕТИ

Манжети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.

Манжети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.

Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.

Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопців 6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 226. Чернівці, пятниця 10. (22.) жовтня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Віденьска гр. кат. парохія.

Відень, 18-го жовтня 1897.

Причину до сеї дописи дає нам послїдна проповідь от. Хомишина в нашій церкві сьв. Варвари про сумні відносини у віденьскій парохії та — львівска депеша до N. fr. Presse, повторена за „Галичанином,“ що наш парох от. Т. Сембратович має стати суфраґаном у Львові, аби вести дїла львівскої архидиецезиї.

Обі ті справи дотикають безпосередно нашої парохії, то-ж очивидно визвали они деяку сензацию і серед прихожан.

Отець проповідник вказав на дуже невідрадний стан віденьскої парохії. Се правда, і нїхто не заперечить, що проявляє ся з церковного становища повний занепад; але не винен тому лише сам загал Русинів у Відни, а винна в головній мірі сама управа парохії. Веденє приходу не можна уважати лише за драбинку для своїх самолюбних змагань чи забаганок, — як тут дехто гадає — але треба над парохією по душпастирски натрудити ся, на що примір полишив серед нас недавний ще бувший сотрудник от. крил. Пюрко. Він дав доказ, що примірний і запопадливий душпастир може дійти до повного успіху.

Тимчасом тепер у Відни ні отець парох, ні его сотрудник от. В. Садовский, — котрий справдї не знати в чім сотрудничить, бо і для самого пароха, очивидно дїяльного, нема тут що так богато робити, — не задають собі зовсїм нїякого труду у веденю своеї пастви.

Проповіди від них не почуєш нїякої, хиба з уст якогось захожого сьвященика, Авґустиянця або пробуваючого у Відни посла Танячковича і пр. Про катехизациї анї чувати, хиба знов змилосердить ся якийсь сьвященик-доброволець. Але домашним наотцям, саме тим, що їх обовязком було би заняти ся як слїд релїґійно-духовою кермою тутешної рускої кольонії, виставленої, особливо у верствах простолюдя, на против-церковні впливи, — тим се вповнї байдуже...

Они заняті або своїми безуспішними комбінациями про владичі тіяри або думають про свої артистичні (?) забаганки на пр. о зложеню гарного міпаного хору церковного і о театральних виступах в церкві.

От. Хомишин назвав сей хор от. сотрудника чистою зневагою церкви, підносячи, що в сїм хорі висьпівують всякі люди, а лише не Русини, і то без чувства релїґійного, а лише за заплату.

І справдї суть там Чехи, Хорвати, Нїмцї, ба і нехристи-жиди обох полів, а найменьше Русинів, а надто що поза тим хором укриває ся, то дїйсно вже чиста соблазнь, котра на жаль вже всїм тут у Відни звістна і до морального скріпленя наших людий чей зовсїм не може послужити. Противно, там, де слїдувало-б бачити примір моралї та етики, звідтам тхне як раз гнилию, і то ще так прилюдно, що прихожани розказують собі всяку всячину з власного поміченя або й з оповістий очивидцїв...

Потрібно хору м у ж е с к о г о, р у с к о г о, що був би, як завсїгди в нашім обрядї, окрасою нашої церкви, але не міпаного з всякої збиранини, що справдї є зневагою і соблазнию нашої церкви, як слушно замітив і отець проповідник.

Очивидно не годить ся також, аби управляв тим хором от. сотрудник і вигинав ся на хорах на всї боки з артистично-театральною пластикою і мімікою, але міг би дириґувати акийсь сьвітский Русин, а такий певно найде ся.

Вправдї хто чужий глядить на дириґента от. Садовского, то певно не спізнасть, що він сьвященик, бо сей ні своїм виступленем, ні поведенем, ні виглядом не виявляє зовсїм сьвященичого званя (носить величаву бороду, о чім писав вже злобно й „Monitor“), але вже-ж дириґентура і то ще така театральна на хорах в церкві — для сьвященика не личить... Чей же знайшов би собі о. С. прецїнь якесь пригіднїйше заняте при церкві, а положив би конець ропотови людий в парохії та бодай трохи притихли би ті глухі, а на жаль правдиві вісти, що ширять лише деморалїзацию!

Тут шукайте, отче проповідниче, причини лиха і не лайте пастви, коли брак відповідних пастирів. Чей в руках самої єрархії церковної лежить змога доконати поправи лихих відносин, а се вже би край-

---

Грядуче поколїнє.

7) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(Дальше).

— Най жие безженність! — гукнули товариші.

— Най жие! — повторили другі, і розмова знов зійшла на „ґенія“ Павловича.

— То кажеш, „ґенїй“ у Старецкої? — питав ся Модьо в Бурлацкого.

— А де-ж би?

— А возьме він еї?

— Ого! — відповів патриярх. — Не такий він дурний, я его знаю.

— Се справдї диво, як про того хлопця всїляко говорять. Косевич, знаеш ти дещо більше про „ґенія“?

— Знаю.

— Може би ти нам розповів?

— Чому нї? Можу розповісти. Але то треба починати все da саро. Хочете слухати?

— З охотою.

VII.

Косевич підпер ся пястуком і пустив кілька клубів диму:

— Я случайно мешкав кілька лїт недалеко села, звідкіля „ґенїй“ родом, то-ж пізнав его минувшину та его характер наскрізь. Та зарозумілість і ділетантизм, які у него тепер так ярко пробивають ся, є результатом атавізму та дивного вихованя, яке одержав.

Мати Павловича то якась шляхтянка. Сидїла, сидїла у своему гнїздї, та якось нїякий лицар не приходив. Коли надійшли „небезпечні лїта“ вийшла за питомця, першого, який навинув ся. Сим нещасливим був старий Павлович. Дістав ся під кормигу своеї „жіночки“ — мов від у ярмо. З роду вже „бала“ став жінчиним попихачем.

— Теофіль — се, бачите, імя нашого „ґенія“ — був одиноким наслїдником роду Павловичів. Одинак був божищем своїх родичів, а особливо матери, котра его забрала під свою опіку. Слуги оповідали злосливо, що Павловичева рядить своїм мужем, а малий Фільо Павловичевою... Всї поступки дитини хвалено і апробовано; чим більшу стрілив нїсенїтницю, тим більше дивували ся его розумови і дотепови. А нехай би батько поважив ся коли настукотїти на синка!... Малий Фільо зараз в крик, — летїв до мамцї жалуватя ся, що тато вибив, хоч татови й не снило ся бити. А вже тогди мав ся тато, мав!...

Се й зіпсувало дитину зовсїм, що вже й без сего мала вроджену гордість в спадщинї по матери. Привикла, що еї всї хвалили, подивляли, що всї бажаня еї і забаганки мусять зараз і сповнити ся. Розуміє ся, еї прикмети, вкорінені в дитину, не уступили опісля, але противно з лїтами виступали тим яснїйше у всїх его поступках.

Прийшов час дати Фільо до школи... Післали его спершу до сїльскої шкілки в місци. Хлопець швидко запізнав ся зі своїм новим положенем. В два місяцї по вписї до „штуби“ допровадив до сего, що учитель написав лист до батька, жадаючи укараня „шибеника“ дома. В противнім случаю, заявив, укарає его публично в школї.

На попівстві настав судний день. Павловичева млїла, дістава спазмів: Еї сина, еї найдорожшу дитину съміють називати „шибеником.“ Той „бельфер,“ той „брус,“ важить ся грозити, що Фільо вибє публично в школї. Прислала мужа, щоб зараз писав до інспектора, до намістника, або хоч би й до самого цїсаря, щоб учителя суспендували. Ледви з тяжкою бідою удало ся попови успокоїти жінку. Фільо відобрали зі школи і порішено спровадити якого „директора“ до него.

Під „пановапем“ директорів вело ся хлопцеви як в раю. Наукою не морочили ему голови — се було виразне бажане Павловичевої — і потурали малому пустакови у всїм. Директори пронюхали, звідки вітер віе, і до сего й приноровлювали ся. Лиш один хотїв показати свій авторитет і раз потягнув Фільо за ухо. Его сейчас й віддалили.

Прийшов час, коли Фільо мусїв кидати родинну стріху. Йшло вже ему на одинайцятий рік. час віддати до ґімназиї, так казали всї. Хоч до міста було лиш чотири милї, мати відвозячи сина плакала як по умершім. І перші два роки що неділї вантажила тарадайку всїляким мясивом і тїстами та їхала відвідувати сина.

ний час зробити. То-ж починїть в тім зглядї стараня в інтересї нашої парохії і церкви взагалї. Риба воняє від голови. Нема належитої дбалої управи в парохії, все в зарядї в розладї, парохію здали на отця сотрудника, а сей більше мірянин і сьпівак, як сьвященик, — так що-ж і вимагати богато від полишеної пастви, она іде в розтїч. А отець парох, бувший ректор, за котрого зі звістних причин втратили ми семинарию у Відни, не журить ся тим занепадом парохії, ні обваленою церквою, бо він занятий утопіями своєї карієри, як і сьвідчить видумана телеґрама о недалекім єго іменованю на суфраґана. Хтось хиба зашутив собі з бувшого отця ректора, бо чей неспроможний відповісти висшим обовязкам, а ще й в управі архидиецезиї, той, хто не в силї управляти з успіхом такою невеличкою парохією, як наша у Відни, або давнїйше горсткою питомців. А з того факту, що давнїйше парохи своєю знаменитостию доходили найвисших єрархіяльних становищ, годї висновувати правила, щоби прихід сьв. Варвари у Відни був для кождого, гідного чи негідного, доконче етапом для єго личної карієри.

Впрочім най там про себе кождий творить і забагає, що єму подобає ся, але з загального церковного і народного становища треба вимагати, аби парохія не упадала, — як се стверднв і отець проповідник, а ми добавимо — із за недбалости або суєти тих, котрих сьвятим обовязком званя єсть єї піддвигати!...

Парохіянин.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 21. жовтня 1897.

Ювилей 50-лїтного сьвященьства впр. митрополита Аркадия буде буковинська православна диецезия торжественно обходити дня 7-го падолиста (в день св. Дмитра). Осібний комітет під проводом впр. ґенерального вікария о. Репти уложив таку програму: На провінциї будуть в неділю, дня 31-го с. м., читати торжественні богослуженя. В Чернівцях відбуде ся в суботу, дня 6-го падолиста, о 7-ій год. вечером вечірня в митрополичій каплици; в неділю, дня 7-го падолиста, о ½9 год. зраня торжественне богослуженє в митрополичій катедрі, а о 11-ій год. перед полуднем поїдуть патрони православних церков, сьвященики, диецезани і иньші депутациї до резиденциї, щоби зложити впр. митрополитови свої желаня.

Зложив посольский мандат. У нас на Буковинї не розгоріла ся борба так дуже, як в деяких иньших краях Австриї, і тому зложене посольского мандату звертає на себе більшу увагу. Довідуємо ся именно, що посол на буковиньский сойм краєвий, лїберал Кароль Гібш зложив свій посольский мандат. П. Гібш заступав у соймі місто Радівиї, але задля старого віку мусїв вже в минувшій сесиї взяти відпустку, тим більше, що переселив ся до Відня. До того ще візвали єго минувшого року виборцї до зложеня мандату, бо-ж се природно, що коли посол мешкає так далеко від своїх виборців, а ще до того такий слабий, як п. Гібш, — що виборцї хотїли би мати рухливійшого посла. Отже по довшій надумі п. Гібш зложив свій посольский мандат. Але чи буде виписаний поновний вибір, то велике питанє, бо-ж каденция соймова вже кінчить ся.

Іменованє. Черновецкий окінчений правник Бруно Герберт Лютінґер іменований концептовим практикантом при горішно-австрийскім намістництві.

З черновецкого унїверситету. До першого, правно-історичного іспиту в осїннім речинци зголосили ся 63 кандидатів. З них відтягнули ся перед іспитом 31, 8 перепали на один рік, а 24 здали іспит з добрим успіхом. Се характеристично, що на нашім унїверситетї від двох лїт відтягає ся така велика маса кандидатів від іспиту. Цікаво було би сконстатувати, де тому причина.

Великий аванс при почтї. Віденьска ґазета Neues Wiener Journal доносить, що в другій половинї падолиста будуть 220 почтових асистентів іменовані офіциялами, а 120 офіциялів старшими офіциядами. Заразам перетворить ся 300 місць урядників X-ої кляси ранґи на посади старших почтових урядників.

Про податкову реформу мав у вівторок виклад директор черновецкої фінансової дирекциї, радник двору Колязий. Зібрало ся понад 300 осіб, між ними президент краю ґр. Ioec, президент суду Веселий і богато урядників та купців. Перший виклад посьвятив прелеґент загальним засадам оподаткованя. Сегодня буде говорити про доходовий податок, опісля дня 23-го с. м. про рентовий податок, а вкінци дня 26-го с. м. про податок особисто-доходовий.

Зміни віроісповіданя в Чернівцях представляють ся після урядових даних за час від 1890 р. до кінця 1896 р. так: З 54.000 жителїв нашого міста змінили за той час своє віроісповіданє 531, значить більше-меньше 1%. Римо-католицке віроісповіданє втратило 118 членів, з котрих 76 перейшли на православіє, 35 на протестантизм, 3 на жидівске. 2 стали греко-католиками, а 2 безконфесийними. Грего-католицке віроісповіданє втратило 95 вірних; з них перейшли 83 на православіє, 8 на римо-католицке, 4 на протестантизм. Православна церков стратила 239 віроісповідників; а то перейшли 147 на греко-католицке, 83 на римо-католицке, 7 на протестантизм, а 2 на жидівске. Протестантів перейшло 28 на римо-католицке, 10 на православіє, 3 на греко-католицке, 1 на вірм.-католицке, а 3 стали безконфесийними. Жидів перейшло 21 на римо-католицке, 6 на протестантизм, 4 на православіє і 1 на безконфесийність. Взагалї прибуло за згаданий час 22 римо-католиків, 57 греко-католиків, 8 протестантів, 1 вір.-католик. Утратили православіє 66 вірних, а жиди 28.

Народне віче скликує москвофільско-народовецко-опозиційний, т. зв. консолїдаційний комітет до Львова на день 1-го падолиста с. р. о 10-ій год. зраня в „Народнім Домі.“ Відозву, котрої одну часть сконфіскувала львівска судова прокураторія, підписали по-при Романчуку москвофіли Богдан Дїдицкий, Роман Бачиньский, др. Володимир Ясеницкий, др. Лев Павенцкий, др. Евгеній Петрушевич і др. Іван Добрянський. На вічу будуть радити: 1) о сегорічних виборах до ради державної і процесах за вибори; 2) о політичнім положеню галицких Русинів; 3) о економічнім положеню народу у всходній Галичинї.

Скандал пос. Шаера. У Відни відбули ся в неділю збори социял-демократичних робітників, в котрих найбільше взяли участь польскі робітники. Коли говорив пос. Козакевич, явив ся в сали знаний з свого процесу о образу маєстату пос. Шаєр, прихильник Стояловского. Він переривав бесїду Козакевича, так що сей обрушив ся і став робити Шаєрови викиди. Збори зажадали від Шаєра пояснення, чому він, хоч вибрано єго яко опозиційного посла, так пони-

---

В ґімназиї не любили єго товариші. Призвичаєний помітувати всїма дома, постунав так само і тут. Та відносини тут склали ся иньші. В науках постунав середно, однак честилюбивість єго домагала ся чогось більшого. Так став дуже приєднувати собі ласку професорів, часто-густо навіть коштом своїх товаришів. Через се переселили єго з третої лавки до першої, але товариші оминали єго і прозвали „фаґасом.“ Проте все Філько найшов і там свій елемент, своїх одномишленників. Кількох „паничиків,“ що подібно думали, як він, навязали з ним приятельскі зносини. Та се не охоронило єго перед ворогами. Одного разу змовила ся ціла кляса і обкидала Павловича снїгом, коли виходив зі школи.

Тут хлопець піймив, що єму треба статись „популярним.“ Се не була річ легка. Товариші не вірили єму з-першу. Та єго нагла зміна, щирість та услужність, з якою став обходити ся з ними, почали єму приєднувати їх серця. Він став приносити тїста, що єму мати привозила, до школи і обдїлювати усїх. Се до решти переломило леди. А коли до сего взяв кілька разів участь в „шутках“ школярских, розуміє ся, ховаючись за плечі других, з'єднав собі повне довіре.

Але се не вистало. Філько мав вроджену жажду старшування. Захотїлось єму чимось визначитись зпоміж товаришів і заімпонувати їм... Се було вже в пятій клясї. Кождий школяр чув ся вже совершенним чоловіком, горожанином. Щоби пописати ся один перед другим своїм образованем, проковтували десятками книжок без вибору. Тут мав Філько поле до попису. Перешнирив батькову бібліотеку, новиписував наголовки книжок та авторів і величав ся перед товаришами, що дивували ся єго очитаности, а вже-ж нїхто не потрафив лучше воювати фразами та гаслами, як Павлович. Нераз умів він одного дня доказувати як раз противне сему, що говорив попереднього дня, і се очаровувало всїх. Товариші вважали єго ґенїєм, а й Філько сам мав о собі таке переконанє.

Одного разу дізнав ся, що десь-там істнує тайне товариство між ученикамн висшої ґімназиї. Зараз порішив оснувати щось подібне і в С... Думку сю приняли з одушевленєм! На найблизшу неділю зібрало ся 50 учеників, між ними й много „семаків“ за містом в ярочку. Перш за все вибрано голову: не тяжко догадати ся, що став ним Павлович. Голова іменував собі до помочи видїл, де був бібліотекар, писар, касиер, і господар, хоч не було на чім господарити, анї що у касї держати, а до бібліотеки зібрали аж чотири книжки. Голова зараз зарядив, щоб кождий з зібраних зложив присягу, що не зрадить тайни. Кождої збірки визначувалось чотирох членів на сторожу, яка розставлювала ся на горбинах, щоб часом „вороги“ їх несподівано не заскочили.

Треба було уложити статут. Філько відпайшов десь на стриху дома статут „Просьвіти“ і „Дністра“ і з того зложив один, та предложив зборам до затвердженя. Говорилось там про заложене каси пожичкової, держане научних відчитів, основуване філій на провінциї і т. п. Три місяцї нараджували ся над статутом і вводили ріжні поправки і доповненя. Остаточно ухвалили цїлий проект і писар мав се переписати для кождого члена. Товариство мало свою назву „Поступ“ і свою печать, яку один з членів вирізав з дерева. На нїй була з'ображена подоба якоїсь птиці — яку годї було пізнати — а довкола йшла надпись „Бог батько — Русь мати.“ Щоби члени могли пізнавати себе, — хоч всї себе дуже добре знали—мали всї носити сурдут запнятий лиш на послїдний ґузик з долини.

Під енергічною рукою Павловича сипали ся відчити як з мішка. Хто на призначений час не виготовив свого відчиту діставав публичну нагану. А вже-ж найбільше гарував голова товариства своїми розправами. Говорив і про Маркіяна Шашкевича і про вплив природи на чоловіка і про напади татар. а навіть про систему фільозофічну Спіноци. Товариші не могли надивувати ся єго очитаности... Лиш один якийсь злобний „семак“ говорив, що головним жерелом відчитів голови є лексикон Маєра. Розуміє ся, що нїхто сему не вірив.

Надійшли вакациї. На загальних зборах порішено розвинути аґітацию, щоб і по иньших містах позакладувано такі товариства. Повизначувано делеґатів, які мали сим зайнятись. Павловича вислано до міста К., що лежало від С. з десяток миль. Голова відчував цїлий тягар почести, який на нїм тепер спочивав, написав кільометровий лист до одного знакомого в К., домагаючись, щоб ему на стрічу вийшла якась

зив ся, що поцїлував пос. Яворского в руку. Замість оправдувати ся, став Шаер уривочно витати збори іменем своїх виборців. Збори переконали ся, що Шаер був пяний і тому спонукали его до того, що вскорі вийшов з салї. Тепер Віденчуки мають гецу, бо видїли на зборах пяного посла-селянина. Клюб Стояловщиків так обурив ся тим скандалом, що виключив Шаера зпоміж себе. Внесене на виключене поставив пос. Данеляк. Як чути, то Шаер хоче вступити до Кола польского, котрому завдячує задержане свого посольского мандату.

Все з Нїмеччини. Вже аж надто часто спостерїгають у нас в Австриї, що в нашій державі заводять все те пізнїйше, що в Нїмеччинї вже від давна істнує. Таке дїяло ся в справах зелїзничих і иньших, от хоч би в справі нової цивільної процедури. До того великого ряду наслїдуваня приходить ще один факт, а іменно має австрийска жандармерия замість дотеперішних капелюхів з перами дістати гельми, подібні до пруської пікельгавби.

Жінки XX-го столїтя. „Prophet“ каже, що причина ґалянтериї щезне у жінок двацятого столїтя. Маловажні комплементи не будуть вже робити жадного вражіня на гарний пол. Вихованє панночок буде цїлком практичне, їх чувства будуть такі самі, як у мужчин. Серце буде мати лише фізіольоґічну вартість. Любов стане не потрібна для житя, і хиба лишить ся яко забава для втомлених. Але женщина буде з любовю так обходити ся, як тепер на приклад з циґареткою, котру курить ся по обіді. Супруже не буде більше сполученем двох душ самоналоженою звязию, лише сполученем двох атомів великого сьвіта. Словом, жінка XX-го столїтя вже не буде женщиною, а — лихим другим виданем мужчини. Варто буде жити в тім столїтю, коли Prophet не бляґує.

Знов окрадене церкви. Сего тижня виломив невисліджений злодїй двері до православної церкви в Беркишештах і вкрав зі скарбонки около 15 зр. Підозріне пало на знаного злодїя, шевця Олександра Шилецкого в Беркишештах. Жандармерия найшла при ревізиї у него дома ґрошї, церковну сьвічку і кусень з церковних ризь. Сей виелїд комісиї доказує, що Шилецкий мусить бути в звязи з крадїжами в церквах в Капукодрулуй і Пальтиноссї. Він не хоче признати ся до вини; его передано до суду.

Ювилей камінного вугля. Камінний вуголь знаний і уживаний е вже сїмсот лїт. В роцї 1197 знайшов один бельґійский коваль, що звав ся Hullioz, рід чорної землї і, кинувши еї в огонь, пересьвідчив ся, що она горить дуже добре. Був се камінний вуголь. Вуголь деревляний і взагалї дерева були тогдї дуже дорогі, отже се і спонукало коваля, що став уживати вугля камінного, а від его назвиска названо новий рід опалу „houille“. Вже в 1228 р. були закопи вугля в Liege і Hainaut в Бельґії. В Анґлії допервa 1340 р. дістало кількох фабрикантів позволене уживати камінного вугля, бо до того часу уважали ужите его шкілливим здоровлю. Загальне ужите камінного вугля в Анґлії наступило в сто лїт пізнїйше. В тім самім часї зачала також Франция використовувати свої поклади вугля. Перший едикт дотично законів вугля вийшов у Франциї 1601 р. Австрия і Чехія пізнали допервa в XVIII віцї значінє сего продукту. Вперве почато шукати вугля в Австриї 1757 р. За те Нїмеччина уживала его вже около 1200 р. З нагоди 700-лїтного ювилея так хосенного продукту земного загадали бельґійскі промисловцї видати обширну історию вугляного промислу на цїлім сьвітї і оголосити міжнародний конкурс на найдальше ідуче улїпшене копальняно-вугляної техніки з увзглядненем забезпеченя житя і здоровля робітників. Здаесь, що до тої гадки прилучить ся також круг вугляних промисловців французских і анґлїйских.

Polnische Wirthschaft. В краківскім товаристві обезпечень виктрито знов нову „nieformalność.“ З Кракова наспіла именно вість, що в краківскім товаристві взаїмних обезпечень викрито знов більшу крадїж. По сумних для сего товариства досьвідах з Пнячками-Калиновскими та Лещаками-Лещиньскими публика вже й не сумнівала ся, що щось на річи є. Аж ось Przegląd так „успокоює“ еї. „Перед кількома роками — пише він — один високий урядник сеї інституциї допустив ся тої nieformalności, що потребуючи грошей виняв з дирекцийної каси в Кракові цїнні папері вартости 60.000 зр. і заставив їх в краківскій філії австро-угорского банку за 30.000 зр. На місце забраних паперів зложив сей урядник иньші, котрих австро-угорский банк не хотїв принати. Перед двома роками сей пан викупив тоті папери з банку і звернув їх касї товариства, отже покрив своє надужите, заким ще его викрито. Лише тілько є правди в розсїваній по місті поголосці.“ З того комунїкату Przegląd-у можна почути ся, що то є nieformalność! А що такі „неформальности“ в Краківскім товаристві вже не новина, то річ звістна.

Дотепні леґіонїсти. Як милою є служба в заграничних леґіях французских, ствердили наглядно своїм поведенем три Швайцари. Запис до леґії обовязує на пять лїт; не могучи однак видержати тяжкої служби, а не маючи иньшої дороги увільнити ся від неї, три згадані охотники зараз по вписї постановили сповнити крадїж, волїючи вязницю, як військову службу. Отже в трійку до спілки украли годинник, а хотяй кара випала острійше, нїж припускали, то преціньчотири роки тяжких робіт видала ся для них лекшими від служби. По еї відбутю, видалені з французских границь, отже і з леґій, вдячні собі за щасливий помисл, вернули до вітчини, де очивидно взяли ся до дальшої крадежи.

Як в казцї. В Анґлії лучув ся недавно випадок, виказуючий, як небезпечним орудем в руках обманьщиків буває гіпнотизм. Молода панночка міс Raynor, що була лекторкою у одної панї в Laemington, вийшла кинути лист на почту і щезла без слїду. Виховане і характер тої панни було порукою, що не ходить тут о любовну пригоду, отже повідомлено зараз полїцию і еї родичів в Derby. Допервa по кількох днях шуканя довідала ся полїция, що міс Raynor находить ся при акторцї Ґенрієтї Steet в Льондонї і що там віддав еї директор одного театру, до котрого звернула ся о поміч. Mis Raynor оповідає, що в хвили, коли кидала лист, зблизило ся до неї кількох чорно убраних джентельменів; один діткнув ся пальцем еї чола, панна стратила притомність і обудила ся аж в ваґонї їдучого дуже скоро поїзду, а напротив неї сидїло двох панів і знов один діткнув ся пальцем еї чола. Она попала в сон і обудила ся допервa в Льондонї, обкрадена з грошей і дорогоцїнностий. Праса анґлїйска приписує ту дивну подію гіпнотизмови.

Ворон воронови дзьобає очи. Гнат Пелех, старий львівский злодїй украв десь 1000 зр. зібрав камратів і стали гостити ся. Гнат підпив собі і ляг спочити у жида під лавою, а добрі товариші украли ему 900 зр. Полїция довідалась, що Пелех міняв тисячку (за зміну дав якомусь жидови 20 зр.), стала шукати его і найшла, як гірко плакав над злобою братів-злодїїв. Мимо втрати не хотїв признатись, де украв тисячку, отже дали ему час нагадати ся, замкнувши его до арешту. Але лучилось таке, що до Чернівців заїхав якийсь панок з любкою, станув в гостинници і почав „широко“ жити. А що панок той не виглядав на пана, то его поспитали, хто він є і звідки має при собі 580 зр. Він назвав себе, сказав, що дістав спадщину, і був би може вивинув ся з рук полїциї, як би інспекторови не прийшло на гадку, і ему дати час нагадатись. Панка замкнули на день-два до арешту. Так стало вже двох, що нагадують ся: один в арештї у Львові, другий в Чернівцях. Тимчасом лучилось таке, що ревізор львівскої полїциї Ґінсберґ поїхав собі на відпустку до Чернівців і відвідав нашого інспектора полїциї. Почали балакати се й те, зговорились і за панка, що нагадуесь в черновецкім арештї. Ґінсберґ хотїв мати щасте пізнати его — і дивіть ся! — се давні знакомі. Панок — то славний у Львові злодїй Чеканьский — і показало ся, що то він обікрав Пелеха. Полїция у Львові покрутила ся сюда-туда, виловила цїлу пачку злодїїв, Чеканьский приїхав закований до Львова, та лиш один Пелех не хоче признати ся, кому украв тисячку, а річ ще дивнїйша, що дотепер нїхто не зголосив такої шкоди...

Померли. Николай Василевич Ковалевский, бувший учитель ґімназиї, полїтичний засланець на Сибір, упокоїв ся сими днями в Киеві. Покійник, полїтичний приятель пок. Михайла Драгоманова, чоловік поважний, полишив в руках одного галицкого радикала записки із свого заслання. Повернувши з Сибіру, жив з приватних лекций, а був дуже добрим педаґоґом. В. є. ..! — Платон Сїнкевич, професор ґімназияльний VIII. р. в Золочеві, помер наслїдком запаленя легких в ночи дня з 17-го на 18-го жовтня. В. є. п.! — В Станїславові помер нотар др. Генрик Затай в 59-ім роцї житя.

громадка людий. Випадало преціньсе зробити з огляду на товариство „Поступ“...

Вість про приїзд делеґата з С. швидко розбігла ся по місті К. і порушила всїх. В означений день гурма молодїжи залягла перон. Коли Павлович вискочив з ваґону, вийшов перед него один з тамошних „головачів“ та привитав его довжезною промовою.

Приїзд Павловича назвав бесїдник епохальним фактом в розвою житя молодїжи в К., зазначив, що его подвиги около товариства „Поступ“ всїм знані і що очи всїх звернені на заслуженого голову цїлого молодечого руху.

Молодого героя та промова видимо зворушила. Він туй-туй не прослезив ся і не кинув ся бесїдникови на шию. Але якось запанував над собою. Своїм пробиваючим голосом відповідав на промову Думи, — бо се він був тим бесїдником з К. Подякував горячо за привіт, на який він вповнї не заслужив. Вневнив, що за добро Руси-Украіни буде бороти ся до послїдної каплї крови. Він рад би сизим соколом полинути понад широкі луги та степи, де гуляло вільне козацтво, скупати ся в Днїпрових хвилях та спочити на могилї батька Тараса. „В менї пливе кров Маркіяна Шашкевича,“ — говорив Павлович з емфазою — „великий сей поет то мій дїд або моеї матери стрик. Та кров додає менї сили та енерґиї, щоби безнастанно „стояти на поприщи народнім.“

(Дальше буде).

Переписка редакциї.

Вп. І. Ом. в Мал. „Руска Бесїда“ передала надісланий скрипт до фахової оцїнки; яка она вийде, дамо Вам знати. Питаєте, чи маєте дальше трудити ся на сїм поли. Очивидно. Навіть на випадок, що дещо може не буде придатне, то все таки варто посьвятити труду для сеї справи. Тож не жалуйте й дальшого труду. Пізнїйше напишемо Вам більше.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 21-го жовтня 1897 року.

Відень. На вчерашнім засїданю ради державної поставила лївиця внесене, щоби розпочати дебату над поведенем президиї палати. Однак в поіменнім голосованю відкинено се внесене. Потім перейшла палата до порядку дневного. Вкінци принято в поіменнім голосованю 161 голосами против 141 внесене молодоческого посла Ґ е р о л ь д а, щоби палата над внесенем поставленя ґр. Баденїого в стан обжалованя за видане звістного розпорядженя з дня 2-го червня с. р. — перейшла до порядку дневного. Засїдане тревало 10 годин і скінчило ся о 9-ій год. вечером.

Відень. (1/4 1 год. пополудни.) Сегоднішне засїдане ради державної розпочало ся кількома поіменними голосованями.

Софія. Собраніе скликано на день 27-го с. м.

Париж. Парлямент зійшов ся в великім супокою. На жадане президента мінїстрів Мелїна рішено суботнїшне засїдане призначити нарадам над інтерпеляциями.

Гармонїї відзначені найвисшими нагородами з дуже приємними тонами поручає по дешевих цїнах ц. к. прив. фабрика гармонїй і орґанів **Б. Ф. Чапека у Полїчка** в Чехії.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“**, після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ

повинна находити ся

Народописна карта

україньско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця паньска ч. 35.

У Власюка дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, риж, крупи, хлїб, булки і дріжджі. Цукор, каву і чай. **До церкви сьвічки, великі і малі; віск і кадило.** — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань**, сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надїю, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не підуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій свому повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї **Ігнатія Власюка!**

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з Чернівцїв

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	$\boxed{8^{19}}$	8^{54}*	12^{32}*	$\boxed{4^{04}}$	10^{25}*
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	$\boxed{11^{48}}$	3^{51}*	8^{32}*	—	6^{35}*
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{45}	4^{30}	—	—	—

з Глїбоки

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.

з Гадікфальви

до Радівцїв	6^{10}	10^{03}	2^{28}	6^{12}	8^{05}

з Гатни

до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10^{10}	2^{01}	—	—	—

з Іцкан

до Сучави	3^{27}	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}

з Вами

до Рус-Молдавицї	3^{46}	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з Карапчева

до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	6^{15}	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до Чернівцїв

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв	$\boxed{11^{28}}$	3^{20}*	7^{57}*	$\boxed{8^{11}}$	6^{10}*
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8^{09}*	12^{12}*	$\boxed{3^{50}}$	10^{00}*
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—

до Глїбоки

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	8^{00}	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до Гадікфальви

з Радівцїв	5^{42}	8^{55}	1^{15}	5^{50}	7^{47}

до Гатни

з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12^{58}	6^{25}	—	—	—

до Іцкан

зі Сучави	4^{42}	8^{42}	1^{30}	6^{30}	8^{37}

до Вами

з Рус-Молдавицї	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	9^{05}

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до Карапчева

з Чудина н. С.	5^{55}	5^{55}	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

$\boxed{}$ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 227. Чернівці, субота 11. (23.) жовтня 1897 року. Рочник XXII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Рада державна.

Не подаємо правильно довших справоздань з засїдань ради державної, бо певно наші читателї мали би за то до нас великий жаль. Ті засїданя виглядають звичайно так прикро, а так мало з них користи, що справдї опис їх міг би підкопати в людий віру в вартість парляментаризму. Посли, „цьвіти народів,“ дуже часто подібні до народного лабазу. А все-ж не можна думати, що парляментаризм уже звів ся. Він лиш у нас тепер переходить тяжку недугу, по котрій мусить настати виздоровленє. Більше дня заспокоєня цїкавости читателїв, як з потреби їх подаємо опис одного такого для нарад в радї державній. Сей опис вистарчить нам знов на якийсь час, бо ледви чи так скоро змінить ся що на лїпше.

Засїданє ради державної у вівторок рано розпочало ся поіменними голосованями. Зараз при третім з ряду голосованю не було комплету, тож наслїдком того відрочено засїданє до вечера.

О годинї 6. вечером розпочато засїданє знов поіменним голосованєм над внесенєм п. Гінтера, чи раніше засїданє по причинї недостачи комплету могло ухвалювати, чи ні. Над сею справою голосовано тепер знов поіменно і відкинено внесенє 136 голосами проти 80.

Вольф забрав голос у справі формальній. Перед полуднем — говорив він — президент знайшов ся в таких обставинах, що мусїв замкнути засїданє. Отже §. 48., котрий преціньо президия виконує совістно (лївиця сьміє ся) назначує, що в такім случаю президент після власного уподобаня визначує день і годину слїдуючого засїдання. З того виходить льогічний висновок, що на слїдуюче засїданє треба вибрати такий речинець, щоби можна було доручити запрошеня всїм членам палати. В противнім случаю могла би президия запросити собі тілько більшість, а на такім засїданю міг би шеф правительства дуже легко приєднати собі апробату для своєї провізориї угодової (цїлком справедливо! з лївиці). Рішучо застерігаємо ся супроти такого поступованя. Много членів з лївиці не одержало запрошень. (Лївиця потакує). Впрочім годї було инакше зробити, бо нїякий член парляменту не має обовязку вистоювати тут в палатї від 2. години до 6. і вичікувати на служачого, що буде розносив запрошеня. Ми не одержали запрошеня, тож протестуємо супроти того. Крім сего ставлю іменем лївиці внесенє, щоби неправне засїданє замкнути. Ставлю дальше внесенє, щоби голосовано картками і домагаю ся поіменного голосованя над моїм внесенєм, а коли би его відкинено, тодї жадаю поіменного голосованя над замкненєм дискусиї.

Предсїдатель перечить закидам Вольфа, покликуючи ся на приняту практику і запитує, чи внесенє о тайне голосованє достаточно підперте.

Вольф: Домагаю ся поіменного голосованя над внесенєм о тайне голосованє Най президия трохи пильнїйше уважає на те, що говорять посли. (Правиця заперечує і обурює ся. Голоси: Безличність!)

Предсїдатель: Вибачте, пане посол, але чи-ж є можливо, серед такого неспокою в палатї докладно все почути? Як довго я президентом палати, мушу собі випросити висловлюванє супроти мене в такім тонї. (Правиця оплескує).

Слїдують відчитуваня петиций. П. Гінтер ставить внесенє, щоби петициї громад п. Грос і Пріс о знесенє язикових розпоряджень долучити до протоколу і жадає поіменного голосованя. Внесенє упало 150 голосами супроти 60.

П. Шікер мотивував петицию громади Саар против язикових розпоряджень, жадаючи долученя до протоколу і поіменного голосованя. П. Абрагамович зробив увагу, що має голос тілько до поставленя внесеня (лївиця заперечує). На случай відкиненя першого внесеня, жадає п. Шікер, щоби зміст петициї видрукувати яко залучник до протоколу, і жадає поіменного голосованя (оплески на лївици).

Віцепр. Абрагамович жадає поданя внесеня на письмі (на лївиці протести). П. Шікер виготовляє внесенє на письмі, а тимчасом в палатї гамір і крики. П. Нітше просить о голос, хоче поставити запитанє. Віцепрезидент не хоче удїлити голосу, бо ще не полагоджено внесеня п. Шікера. (Лївиця перечить).

П. Нітше записує ся до голосу.

П. Шікер: Здає ся менї, що нема

Грядуче поколїнє.

8) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(Дальше).

Всї з одушевленєм прийняли бесїду. Павлович умисно добирав фраз та слів найменч уживаних, то-ж цїлу ту бесїду, а ще більш еї внутрішний звязок ледви чи хто порозумів. Але се як раз викликало ефект. Делеґата винесли з двірця на руках. Ще того самого дня мав він в одній хатї за містом ще одну бесїду. Послухати зійшлось чимало і зі старших. Павлович балакав про потребу „ораня рідної ниви і запряганя себе в тяжкі упруги.“ Щоби показати примір, як треба в тім напрямі поступати, щоби дійти до пожаданої цїли, оповів широко та довго своє власне житє. Само по собі вийшло то оповіданє троха инакше, як его тобі тут змалював.“

— Розуміє ся! — засьміяв ся Семенюк.

„Матура пійшла Павловичеви легко. Професори почали також вірити в его ґенїяльність, а коли наш „ґеній“ в дечім показав ся круглим дураком, то толковано, що годї, щоб чоловік у всїх напрямах визначав ся. До сего прилучила ся обставина, що Павлович умів о річи, о котрій не мав понятя, або о книжцї, котрої на очи не бачив, з таким „резоном“ говорити, немов би зуби на тім з'їв. На другий день по матурі прийшов у ґімназию в цилїндрі та з лїсочкою і кожному з професорів подавав руку. Се сильне зробило вражінє на молодшу братию.

Дальше нема вже що розказувати... Павлович записав ся на права, при чім ходив й на фільозофічні лекциї. Тамтого року укінчив „quadriennium“ і тепер хоче докторизуватись з права і фільозофії. Чи єму се вдасть ся, покаже будучність. Я сумнїваю ся. Але що він високо скінчить, то більш як певно. Серед теперішних обставин поплачує лише бляґа і безличність „а обі ті чесности наш „ґеній“ має“.

Косевич гірко засьміяв ся. Семенюк зітхнув.

„Не так пощастило ся другому бесїдникови, — додав патриярх по хвили — Думі стала пристрасть наслїдуваня Павловича „каменем претковенія.“ Не маючи сих спосібностий, що Павлович, пустив ся на широку воду тай потонув. Вистунив із шестої ґімназияльної та став „ґрунтувати“ всї заведеня наукові: почав на ветеринариї, а скінчив на школї торговельній. Тепер займає ся писаркою.

На комнатї міжтим гудїло як в улию.

— Заклад в десятку, що випю!

— Але не випеш!

— Ну, то заложи ся!

— Коли ти не віддаш! Пожиченого гроша не віддаєш, а мав би програне звернути. Се було би проти твоєї засади! — сьміяв ся Бурлацкий.

— Хто казав, що не віддам? Най лиш дістану гроші! Батько обіцяв за два днї прислати! — боронив ся Дума.

— Ту сьпіванку давно вже знаємо...

— Бігме, що віддам! — божив ся Дума — лиш тимчасом пожичте менї хто „паперця,“ бо не буду мав чим завтра вижити!

— Нема дурних! — вмішав ся Косевич — віддай менї перше моїх 15 золотих.

— І моїх 8 золотих — докинув Бурлацки.й

— А моїх шість шісток — завважав Пукшин.

— Тай мого золотого — закінчив Семенюк.

— То він і тебе напомнував? — зареготав ся патриярх до Семенюка.

— А що-ж! — --

— Вже пів до третої! — замітив Бурлацкий, витягаючи свій годинник. — Здорові були, товариші! Я йду ще на чорну каву!

— Цїкавий чоловік! — кликнув Пукшин, коли Бурлацкий вийшов з комнати. — Що він властиво цїлими місяцями і лїтами робить?

— Що? — відозвав ся Модьо — нїчо! Вже щось осьмий рік студиює права тай годї! Два рази сїдав до другого іспиту тай провалив ся! Тепер і не пробує вже сїдати! Житє его пливе між спальнею а кофейнею.

— Що-ж батько на се? — здивував ся Семенюк. — Відкіля бере він тілько гроша?

— Батько — відповів Косевич — він на товстій подільскій парохії. Має его лиш одинака і манери сина сильно єму імпонують! Нехай, каже, — вигуляє ся, вишумить. За треби каже собі

обовязку таке формальне внесенє предкладати на письмі.

Віцепрезидент: Даруйте пане, але для мене рішаючим є реґулямін. (Бурливі запереченя з лївиці.) Але-ж панове, та чейже позволите говорити предсїдателеви (неумовкаючі крики на лївици). Мої панове, яке-ж ваше поведенє? Чи ви думаєте, що президент на те тут, щоби ви мали кого зневажати? Я добре знаю § 14. реґуляміну, але ту йде о скомбіноване внесенє, то-ж треба єго подати на письмі. В тім однім на позір внесеню є аж три.

Шікер відчитує внесенє своє і вручає єго на письмі. Вольф: Прошу о голос в справі дневного порядку. П. Функе: Прошу о голос в справі формального трактованя. Віцепрезидент ставить питанє в справі поіменного голосованя над поставленими внесенями. Вольф: Прошу передше о голос. Віцепр. Не могу вам, пане посол, удїлити голосу. Вольф: Я стою при моїм домаганю. Віцепр. Тепер маємо голосованє. Вольф: Пане президент, держіть ся реґуляміну (великий несупокій).

П. Нітше: Просив я о голос до формального трактованя справи. (Віцепр. удїляє ему голос.) Не люблю я висувати ся навперед, але коли вже в такий незвичайний спосіб трактує ся реґулямін палати, то може се порушити навіть такого посла, котрий через 10 лїт був членом бюра палати. Параґраф 14. виразно каже, що формальних внесень не повинно предкладати ся на письмі (лївиця заперечує.) Віцепр. Прошу мене не вчити (голосні запереченя з лївиці). Знаю докладно реґулямін (несупокій на лївици). Нітше: Що-до тої квестиї не можу ставити ніякого внесеня, але напятнувати муху таке поступованє! Віцепрезидент просить секретаря п. Дейма, щоби відчитував імена. Вольф кричить: Менї не дали ви голосу, поступилисьте, пане президент, супроти реґуляміну. Приступлено серед великого заколоту до голосованя. Коли відчитано назвище Брезновского — закликав Вольф: Нї, то звичайний шімель — то не є петиция! Внесеня Шікера упало 138 голосами супроти 45.

П. Нферше відчитав петицию одного товариства нїмецкого і домагав ся видрукованя єї в протоколї, хотяй би на се й не було ухвали (сьміхи на правици). Над першим внесенєм вносить поіменне голосованє (сьміхи на правици), над евентуальним внесенєм (сли не буде ухвали) також. (Велика веселїсть на лївиці і іронїчні брава з правиці). Коли внесеня достаточно підперто, а секретар зволїкав викликувати назвища, відозвали ся з ческих лав голоси: Голосувати! Що се? хочемо голосувати! (сьміх на лївици).

Президент: Прошу панів. Один з послів просив мене о інформацию; я думав, що маю удїлити ему голос (оплески на лївици, крики на ческих лавках). Простїть, панове то чейже можна дозволити! Так поступає ся з кождим послом, котрий мене запитує. (Демонстрацийні оплески на правици і брава іронїчні на лївиці, Молодочехи накликують до лївиці: Коли-ж ви думаєте обжаловувати мінїстрів? Голоси з лївиці: Як ранні когути запіють! Веселість). Внесенє Нфершодо відкинено 154 голосами супроти 52, рівно-ж відкинено і евентуальне внесенє.

П. Мосдорфер вносить петицию громади Бемім-Кан і домагає ся вписаня єї в протоколї, тайного голосованя і поіменного над евентуальним внесенєм що-до протоколу. (Сьміхи і іронїчні окліки межи Чехами.) Оба внесеня відкинено.

Таке саме дїє ся, коли п. Гібнер відчитує петицию. На подібних сценах і серед загального вже розяреня наближує ся північ. Тринайцять поіменних голосовань!

В часї промови п. Герольда правиця громадить ся коло него. Лївиця починає бити шуфлядами пультів і кулаками о пульпіти. Посли з лївиці виходять на естраду коло предсїдателя і грозять ему пястуками, що не хотїв удїлити голосу п. Функому.

Зачав говорити Герольд. В сали не чути анї слова з єго бесїди; оглушаючий крик. Кількох Чехів летить до лавок лївиці, де сидить Вольф і прочі Шенерериани. Настає цїлковитий заколот. Чехи видерають Шенерериянам деревяні верхи пульпітів, котрими тамті виправляють страшний галас.

Через те повстає великий заколот; заходить обава, що туй-туй посли будуть валити ся дошками від пультів. Герольд залишає свою бесїду. Посли Крумгольц і Вольф взаїмно кидають ся на себе.

Навкруги Вольфа найбільше тиснуть ся, здає ся, що леда хвиля розпічне ся бійка на пястуки. В палатї вічний заколот і крик. Посли з лївиці беруть штурмом естраду президента, засипують єго стіл зеленими зошитами з реґуляміном і пробують здрулити Абрагамовича з естради. Правиця і лївиця стають против себе, як дві ворожі армії. Була хвиля, коли здавало ся, що ті два табори на правду побють ся. Нараз Катрайн, що сидїв доси в центрум, зриває ся, біжить до естради президента і спихає з неї Абрагамовича. Серед пекольної бучі лївиця починає сипати оплески Катрайнови, що усунув Абрагамовича. Катрайн кричить на цїлу губу, щоби перекричати крикунів: Перериваю засїданє. За те знов правиця обурює ся на президента, з єї лавок відзивають ся голосні крики: То нечуване! Гамір не тихне. По сторонї лївиці панує найбільше обуренє. Катрайн опускає салю. За ним члени екзекутивного комітету правиці йдуть до єго бюра, де відбуває ся нарада. По кількох хвилях входять до салї, а президент каже, що відкладає засїданє на середу. Засїданя не замкнено, лише відложено.

солоно платити, щоб лиш синок мав за-що шуміти!

Примір Бурлацкого якось зле подїлав на товариство, бо один за другим почали крутити ся по комнатї, а вкінци забирати ся до дому. Послїдний остав ся Дума. Пращаючись шепнув Косевичови:

— Пожичте менї „паперця.“ Завтра вам віддам!

— Завтра менї не віддаш, то знаю, а нинї, як дістанеш, то зараз в кофейнї і пустиш.

— Бігме що нї!...

— Але не кленись, бо я тебе знаю... Не маєш вже нїчого?

Дума перевернув калитку отвором на долину.

— Анї сотика!

— Ну, то маєш шістачка на „браму“ — говорив патриярх з повагою, витягаючи мішочок з дрібними грішми.

— А прийдеш завтра о 12-ій, то дістанеш золотого.

— А нинї рішучо нї?

— Рішучо!

VIII.

Перед салею „Народного Дому“ вже від пів години рух величезний. Повозки, двокінні та однокінні, гуркотять безупинно. Панї та панночки в широких ротундах пообвивані хустками ідуть лавою по камінних сходах, вистелених суконом. Тут розмова зливає ся з гуркотом повозок на дворі і трісканєм дверцят замиканих „будок,“ в один величезний гамір. Вільною ходою пливе тота маса на перший поверх та вливаєть ся у великі шклянні двері. При касї стиск, — більший ще у комнатї до розбираня. Тут звивають ся вже паничі в кусих фраках і помагають знакомим панночкам роздягати ся. Гамір не втихомирює ся. Накликуваня на послугачів, бренькіт гроший, окліки при витаню та здоровкане складають ся на шум, серед якого може голова завернути ся. В сусїдній комнатї ще стовпились при зеркалї... Панночки причісують волося, та поправляють цьвіти... Ще раз оглядають ся від ніг до гокови, чи все в порядку, і сперті на рамени комітетових входять на салю.

Саля швидко наповнялась. Коло дверий попід колюмнаду товпила ся громада молодців у чорних фраках та білих рукавичках. Довкола, понід стїни на кріслах, сидїли панночки у ріжнобарвних строях, мов мак у городї. Де-не-де пишали ся й народні, гарно мережані костюми і дзвенькали дукачі й коралї. На ґалериї сидїла музика, та пробувала голосу своїх інструментів.

Для Павловича був нинї день горячий. Жіночий клюб покликав єго на комітетового, а така почесть не стрічає кого небудь. Проте звивав ся як муха в окропі. Вводив панночки на салю, роздавав карнети, наставав на обслугу в комнатї до роздяганя. щоб швидше порала ся. Навіть порнав щось коло кручка ґазового, нарікаючи, що сьвітло якесь дуже мляве....

— А! пан Теофіль нинї комітетовий! — задзвенїв жіночий голос за єго плечима.

Павлович швидко обернув ся... перед ним стояла Ірма!

— Ірма прийшла на баль „жіночого клюбу“!! — прошибло ему крізь голову. Того він нїяк не сподївав ся! В першій хвилї забув язика в ротї. Подав лиш панночцї рамя.

— Так есть.... — відповів гикаючись — Проспли мене.... Але панї прийшли на руский баль! Сего я не сьмів сподіватись....

— Пшепе-ж я також Русинка — відповіла Ірма ломаною русчиною.

Павлович здивував ся ще більш.... Панї дїйсно Русинка?.... Я не знав.... Все панї ходять до костела, я думав, що Полька.

— Та дарма! — відповіла панночка вже по польски. — В церкві така задуха... Я раз пійшла на Йордан, то трохи не зомлїла!... Мій татко Поляк, але мамця Русинка... В церкві слюб брали. Правда, мамко?

— Е, що там! Чи Русинка чи Полька то все одно, один Пан-Біг над нами — відповіла мати.

Павлович посадив панї на кріслї, найближше музики, та віддалив ся з низеньким поклоном. На чоло єго набігли хмари:

— Глупа істория! Тепер обі будуть... Як ту вилїзти з того клопоту. Ще готова котра пізнати ся на моїй роли... Або й обі... Се було би найлучше! Коби був знав, що Ірма прийде, я був би Нанцї не просив!

А Нанця вже сидїла побіч своєї матери як раз напротив Ірми та все водила оком за своїм Фільком...

— Зачинають... зачинають... — пролетїло між молодежию, що розбігла ся по ріжних бічних комнатах. „Просїть до коломийки!“ — кликнув аранжер та підійшов до музики. Коло го-

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 22. жовтня 1897.

Цїсар надав спенсіонованому майорови 41-го полку піхоти Аркадиеви Чернявскому лицарство з титулом Edler von.

Ще з черновецкого унїверситету. Ми вже вчера подали результат з осїнних іспитів правничо-історичних. З 63 кандидатів здало іспит ледви 24, а майже дві третини з них перепали. Се дуже сумно, бо що-ж відразу стало ся, що від двох лїт таке велике число студентів відтягає ся від іспиту? На наше вчерашне питане дав нам один практик таку відповідь: Або студенти не вчать ся вже так пильно, як попередними роками, — а в се не хоче ся вірити; або сему винен той один предмет, що его додали до попередних іспитових предметів, іменно австрийску історию державну, — але й се неімовірне; або — і в тім мабуть сук — тому всему винен термін в марті, який заведено від двох лїт. Студент в лїті не вчить ся, бо его манить гарна природа, отже замість в липни, постановляє сїдати до іспиту в жовтни. Прийде жовтень, а студент констатує, що здало би ся ему ще дещо більше привчити ся. Що-ж, в марті може сїдати до іспиту, коли відтягне ся в жовтни; прецїнь він притім тратить лише кілька місяцїв. Приходить март, а на студента находить страх перед іспитом, думає: коли вже пропали кілька місяцїв, можна замість в марті здавати іспит в липни. І так пропав цїлий рік! Думаю, каже нам наш інформатор, що іменно та заманчивість мартового речинця е найголовнїйшою причиною того сумного явища.

Рільнича анкета. Краківский клюб консерватистів подав був свого часу до галицкого сойму петицию, в котрій просив о скликане анкети в справах, котрі дуже обходять галицкий стан рільничий, як поділ ґрунтів селяньских, реформу кредиту селяньского, поділ двірских обшарів і т. п. Галицкий сойм згодив ся на ту просьбу і ото в середу зійшла ся у Львові рільнича анкета під проводом галицкого маршалка краєвого, гр. Станїслава Баденїого. В ній беруть участь з Русинів член галицкого видїлу краєвого др. Даман Савчак, бувший посол Йосиф Гурик і п. Федорович (пос. Тит Заячківский перешкоджений). Анкета має радити над предложеними справами, однак голосованя притім нема, а галицкий видїл краєвий має на підставі висказів анкети розпочати від себе акцию в тих преважних справах.

Передовсїм прийшла під нараду справа роздробленя селяньских ґрунтів. Розходило ся притім розслїдити, чи і оскілько той об'яв е наслїдком або великого зросту сїльскої людности, котра не має чим иньшим занимати ся, або неограниченого права дїлити ґрунта, або вкінци наслїдком нездорових кредитових відносин. Проф. Крижановский добачає причину того об'яву в лихім уставодавстві; проф. Оленховский однак доводив, що тому винні лихі економічні відносини. П. Тад. Федорович тої гадки, що всему винен великий зріст сїльскої людности, хоч знов селянин може найти роботу і на селї, коли він рухливий. За то після гадки сего пана справа гірше стоїть з дїдичами. Єму супротивив ся проф. Скалковский, котрий виказав, що на селї може селянин дуже мало що заробити, і такі заробітки треба уважати побічними доходами, з котрих годї селянинови вижити. Коли хоче ся помогти селянинови, то лише дорогою економічною тим, що при удїлюваню пожичок має бути постановлена неподїльність ґрунту. П. Йосиф Гурик полемізував з Федоровичом і доводив, що заробкові відносини селян на селї, а особливо по паньских добрах, зовсїм не е такі рожеві, аби селянин міг так легко рішити ся, зробити з своїх дїтий паньских наробків. Кождий селянин хоче долю своїх дїтий забезпечити, а що майже у всїх ремеслах відносини ще гірше, то він волїе дїлити свій ґрунт. Після гадки сего бесїдника дасть ся то грізне роздроблене селяньских ґрунтів усунути лише посередно через ограничене утиску податкового, через осьвіту, поправу економічних відносин і т. п. З тими виводами згодив ся проф. Оленховский, котрий ще додав, що закони мусять бути загальні, не можуть вдавати ся і в найменьші подробицї: отже тут зміна закону так само нїчого не поможе, як в Польщі. П. Стефан Сенковский доказував над підставі статистичних даних, що селяньскі ґрунта в Галичинї задовжені на 54 міліонів зр.; з того 17 міліонів пожичені на 4 — 8%, а про решту годї щось певного дізнати ся. Пересїчно платить селянин 8 ¾%, а то безперечно за богато, бо-ж его доходи на то не вистарчають.

На тім скінчило ся перше засїданє.

На другім засїданю в середу вечером розходило ся о то, що належить зробити, аби охоронити істнуючі селяньскі господарства і середну власність земску перед загладою. Велика часть бесїдників заявила ся за постановленем певного minimum, значить, розділ селяньских ґрунтів міг би наступати лише до певної міри. І так др. Гука заявив ся за тим, щоби ґрунта низше 100 зр. катастрального доходу не вільно дїлити; др. Пілят хоче, щоби за minimum поставити чверть морґа! Проф. Оленховский доказував, що коли селянинови не позволять дїлити ґрунту, не позволять також продавати або задовжувати одїдичених ґрунтів, то він сходить на певного рода арендаря і не може ворохнути ся в господарстві. Не устави, тілько сама економічна поміч може витворити середну власність і заховати біднїйшу. П. Йосиф Гурик признав небезпечність роздробленя ґрунтів, але наразї не бажає собі ограниченя права поділу, бо-ж позбавлений ґрунту хлоп не має ще досить заробку з роботи ручної, а знов той, котрий би дістав ґрунт і має решті родини виплатити певну суму гроший, попав би в страшні довги. Неподїльність ґрунтів узнав за передчасну. Посол Бойко жадав, аби закон зборонив жидам купувати селяньскі ґрунта. Др. Скалковский уважає улекшене кредиту для селянина, аби міг купувати ґрунта, одиноким средством против роздробленя селяньских ґрунтів. Проф. Пілят зробив уважним, що треба би добре застановити ся над тим, що мають робити селяни, котрі не дістали би жадноло ґрунту, лише певну суму гроший.

На тім скінчило ся друге засїданє.

Український театр під управою М. Кропивницкого дає від середи представленя в Великім театрі у Варшаві. Лучає ся се перший раз, що українське слово загомонить на сценї правительственного Великого театру в Варшаві, де доси звичайно раз до року давала серию представлень якась росийска трупа з Москви, Киева або Петербурга. Малоруским трупам, если коли навідались до Варшави, дозволювано грати лише в приватних салях театральних.

Виклади про руску лїтературу має устроювати в часї від 15-го падолиста до кінця марта 1898 черновецке товариство Коменїюса. Вже минувшого року були такі виклади, але на жаль час був занадто коротко визначений, так що прелеґент проф. Шпойнаровский не міг подати ширший огляд з рускої лїтератури. Тому варто би, щоби хоч сего року призначено на сей предмет більше годин. В свій час ми подамо в сїй справі дещо близшого до відомости ш. читателїв.

Велика кривда дїе ся робітникам при трачці Лева в Баяшескулї. Робітникам не виплачують заробок грішми, але они дістають замість того карточку, так що они мусять все закуповувати в коршмі жидівскій, бо жаден иньший крамар не хоче приняти такої карточки. Се найгірша форма використовуваня робітників, котра їх змушує купувати злий товар дорого у жидівского коршмаря, і еї заборонив закон промисловий. Чей промисловий асистент Смичиньский запобіжить сему лиху як найскорше.

Новий клюб в парляментї. За старанем словіньского посла Шуклього — котрий тому виступив з клюбу, бо его не вибрано як що року до буджетової комісиї — і буковиньского посла Стефановича утворив ся в парламентї клюб „диких“ послів, до котрого мають, з виїмкою Міттермаера і Шаера, належати 12 послів. Більша часть їх заявила вже свій вступ до того клюбу.

Люеґер а женщини. На зібраню женщин у Відни заявив др. Люеґер, що з цїлої сили старати ся буде о позискане всїх християньских женщин до свого сторонництва. Нинї мають вже женщини право голосованя при виборах до податкових комісий, в будуччинї узискають може також право при виборах то ради міскої, до сойму і парляменту, а тоді християньско-соціяльна партия возьме верх. Женщини утворять армію амазонок, котра здавить противників. Справі тій віддам ся з цїлим запалом — закінчив бесїдник; — нехай нїхто не думає, що ставши бурмістром, перестану бути аґітатором. Буду ним завсїгди, а всякі глумленя із сторони ворогів прийму з обоятностию. — Віденьскі женщини помагають при виборах, аґітують, а наші що?

Хіньский Соломон. Перед трема роками жила в Нанкинї щасливо хіньска пара, але вскорі розлучили їх, бо чоловік мусїв ити у війну против Японців. Жінка чекала довго на свого чоловіка, але коли їй стало за богато того вичікуваня, рішила, що він вже помер, і вийшла замуж за иньшого Хінця. Жие собі молода пара щасливо, — се-ж що йно медові місяцї — аж нараз являє ся перший чоловік здоров і жадає жінку для себе. На се не пристав другий чоловік, бо они побрались цїлком після закону. Справа прийшла перед суд. Судия рішив, що жінка має якийсь час жити цїлком окремо від обох чоловіків. За кілька тижнїв прикликав обох чоловіків і заявив їм, що жінка вмерла, отже один з них мусить заплатити кошта похорону. Перший чоловік відрік ся від всего і не хотїв о заплатї нїчого знати: за те другий чоловік приняв ся заплатити похорокні кошта. Тодї судия привів до него жінку і передав ему еї живу і здорову. Жінка дуже втїшила ся своїм другим чоловіком і разом они хвалили мудрість хіньского Соломона.

Perpetuum mobile винайдене? „Тульскія ґубернскія Вѣдомости“ доносять, що до редакциї тої ґазети прийшов молодий чоловік Федір Нестеров, 19-лїтний син селяньский, з просьбою, аби ему допомогли дістати ся до Петербурга, куда він хоче завести свій винахід perpetuum mobile. Устрій того апарату коштував его 900 рублїв; Нестеров видав на него всї свої гроші і лишив ся тепер без шелюга в кишени. Заразом запевнив Нестеров, що він свій

ловних дверий стало на хвилю глїтно... На сали зароїло ся чорними фраками.

Музика заграла коломийки. Попереду пустило ся кілька, потім кількайцять пар. Зацокотїли обцаси, забрящіли коралї. Один—другий пустив ся вже щупака.

Павлович підійшов до Ірми.

— Я дякую — відказала з усьмішкою — коломийки з роду не танцювала.

— Се нїчого! Панї потребують лиш іти!

— Ні, ні, дякую... Я-б нїколи сего не танцювала. Се занадто ексцентричний танець... пахне ще селом.

Філько вернув ся. Зі злости загриз вуса... Я вічно дурницї мушу стріляти — подумав, ударяючи рука об руку. Що йно з тою церквою виїхав... а тепер хотїв, щоб панночка з аристократичиюго дому танцювала коломийки!... Я тако-ж не буду!

Але очи его побігли в сторону Нанцї... Як раз она відмовляла якомусь...

— А! правда, що я еї просив ще в недїлю! — мало не кликнув, та підбіг швиденько до неї.

Личко дївчати випогодило ся. „Вкінци пригадали собі! — промовила на-пів з радостю, на-пів з докором, подаючи милому ручку.

— Але-ж де-ж би я міг позабути! — запротестував той швидко. — То сей проклятущий уряд комітетового так мене задержав... Я мусїв розглянути ся всюди, чи все в порядку.

(Дальше буде).

винахід пробував через штири місяцї і не лише він, але й учені професори найшли его знаменитим. Тепер же хоче винахідник дістати ся до Петербурга, аби там показати свій винахід.

Страшне нещастє лучило ся в Ґрембові, коло Тарнобжеґа. На пасовиску підпалила з зависти одна дївчина другу, коли тая спала. Нещаслива прокинулась в полуміни і почала втїкати. Иньші дїти, побачивши таку живу смолоскипу, злякались і повтїкали. Доперва один селянин, що сушив сїно, підбіг до неї, але вже в хвили, коли одїж на нїй згоріла. Нещастна жертва сконала на місци.

Грижа совісти. В Опаві віддала ся в руки суду 60-лїтна вдовиця Францїска Ґотвальд і признала ся, що перед 21 роками забила свого 80-лїтного вітця таким способом, що зіпхнула его з печи, я еї муж добив его куснем дерева. При секциї тїла зізнали були, що старець сам упав і забив ся. Муж еї не може бути потягнений до одвічальности, бо в 1888 роцї повісив ся у вязници.

Невинно засуджений. Цїкавий процес відбуде ся небавом перед віденьским судом. В 1877 р. украв хтось челядникови Чапельцї із замкненого куфра годинник і мошонку з грішми. В тій самій хатї спав з окрадженим купець В. Єго арештовано, але він лише признав, що видїв тої ночи, як якийсь незнакомий чоловік вибрав з кишенї Чапельки ключ, отворив куфер і забравши гроші втїк через вікно. Але думаючи, що злодїй узброєний, В. не здержував его. Сему толкованю суд не дав віри і засудив В. на 8 місяцїв арешту. Будучи в арештї, побачив В. на подвірю иньшого засудженого Рубая і казав, що пізнає в нїм того злодїя. При новій карній розправі увільнили Рубая, хоч у него бачили по тій крадїжи годинник. Купець В. відсидїв вже давно кару і тепер є купцем у Відни. Аж тепер віденьский суд дістав письмо, в котрім Рубай признає ся до вини, і небавом відбуде ся процес, котрий викаже невинність купця В.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 22-го жовтня 1897 року.

Відень. Субкомітет буджетової комісиї приняв на вчерашнім вечірнім засїданю правительственний проект о кредитї для потерпівших від елементарних нещасть і піднїс суму з вісїм мілїонів на 9.550.000 зр.

Відень. По кількох поіменних голосованях на вчерашнім засїданю пос. Тірк полемізував против виводів Герольда. Дальше обговорив випадки в Хебі і заявив ся за обжалованем Баденїого задля тих випадків. На тім перервано засїданє.

Відень. На початку сегоднїшного засїданя ради державної внїс пос. Кіттель поіменне голосованє над видрукованем одної петициї. Внесенє відкинено. Відтак перейшла палата до порядку дневного. Пос. Шікер говорив за обжалованем Баденїого. (Год. $^1/_4$1 пополудни; бесїдник говорить дальше.)

Будапешт. Підчас розправи над угодовою провізориєю пос. Кошут заявив ся против, пос. Апонї за нею, але в тім не добачає висказаня довірія для правительства. Президент міністрів Банфі заявив, що угода може лише парляментами бути ухвалена; угода на підставі австрийского розпорядженя неможлива. Вкінци принято угодову провізорию великою більшостию голосів.

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця паньска ч. 35.

У **Власюка** дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, риж, крупи, хлїб, булки і дріжджі. Цукор, каву і чай. **До церкви сьвічки, великі і малі; віск і кадило.** — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань**, сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надїю, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не підуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій свому повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї **Ігнатія Власюка!**

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівцїв**

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	$\boxed{8^{19}}$	8^{54}*	12^{32}*	$\boxed{4^{04}}$	10^{25}*
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	$\boxed{11^{48}}$	3^{51}*	8^{32}*	—	6^{35}*
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{45}	4^{30}	—	—	—

з **Глїбоки**

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.

з **Гадікфальви**

до Радівцїв	6^{10}	10^{03}	2^{28}	6^{12}	8^{05}

з **Гатни**

до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10^{10}	2^{01}	—	—	—

з **Іцкан**

до Сучави	3^{27}	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}

з **Вами**

до Рус-Молдавицї	3^{46}	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з **Карапчева**

до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	6^{15}	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до **Чернівцїв**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв	$\boxed{11^{28}}$	3^{20}*	7^{57}*	$\boxed{8^{11}}$	6^{10}*
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8^{09}*	12^{12}*	$\boxed{3^{50}}$	10^{00}*
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—

до **Глїбоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	8^{00}	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до **Гадікфальви**

з Радівцїв	5^{42}	8^{55}	1^{15}	5^{50}	7^{47}

до **Гатни**

з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12^{58}	6^{25}	—	—	—

до **Іцкан**

зі Сучави	4^{42}	8^{42}	1^{30}	6^{30}	8^{37}

до **Вами**

з Рус-Молдавицї	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	9^{05}

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до **Карапчева**

з Чудина н. С.	5^{55}	5^{55}	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

$\boxed{}$ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 228. Чернівці, неділя 12. (24.) жовтня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Стяганє податків.

Правдиве нещастє наше — то спосіб, в який у нас етягають ся податки. В громадї, котра має дурного, або несовісного начальника і єго помічника писаря, податки все не в порядку. Не в одній громадї буває так, що люди поплатили давно вже всї податки, а тут злїтає на село екзекуция, і громадска толока іде на лїцитацию, або люди другий раз платять — вже зложений податок. Таке дїє ся тогди, коли стягнені з громади податки — замість до податкового уряду, замандрували в кишеню начальника громадского.

В иньших знов селах дїє ся так, що ті, котрі мають ласку начальника, не платять жадних податків, а щоби через них громада з податками не залягала, стягає уряд громадский з других — подвійний, або й потрійний податок.

Ті, що не уміють або не хотять піддобрити ся несовісному начальникови громадскому, платять дуже часто податок не лиш за себе, але і за приятелїв начальника. Щоби таке не дїяло ся, щоби стягнених податків не міг загортати начальник і щоби один не платив за двох і трох, коли приятель начальника не платить жадних податків, найлїпше було би зробити так, щоби податок стягав сам податковий уряд. Тогди податки не пропадали би і не було би з ними такого шахрайства як тепер. Тогди громада не потребувала би також тілько платити свому писареви.

Зачуваємо, що таке заведуть вже від нового року. Податковий уряд сам буде стягав податки державні (цїсарскі) і краєві додатки.

Не розуміємо, чому уряд не хоче стягати також і громадских додатків?

Ті громадскі уряди, котрі не уміють добре стягати податків державних, не будуть уміли добре стягнути і тих податків, котрі ідуть на громадскі потреби. Такий начальник, котрий шахрував при податках державних, буде також шахрував при стяганю громадских додатків. З громадскими додатками будуть ще більші шахрайства як з цїсарским податком.

Коли громадский уряд стягав цїсарский податок, тогди наглядав єго податковий уряд, тогди не один начальник бояв ся шахрувати. Як тепер податковий уряд стягне сам свій податок, не буде дивив ся, чи громадскі додатки стягнені чи нї; не буде дивив ся, чи Гриць нїчо не платить і чи Іван платять за себе і за Гриця; не буде дивив ся, чи громадскі додатки пішли до громадскої каси, чи може за громадскі грошї начальник справив хрестини свому синкови.

Вже й тепер не було порядку з громадскими додатками. В якім селї начальником є несовісний чоловік — а таких є у нас чимало — там платять громадскі додатки лиш ті, котрі не уміють єму піддобрити ся; хто зайде собі з таким начальником в приязнь, той додатків громадских не платить — за него платять бідаки і ті, котрі против такого начальника-дериплкіри „бунтують ся“. В многих громадах на Буковинї, жиють начальники в дуже добрій згодї з жидами. В таких громадах не платять жиди жадних громадских додатків. В однім селї — звуть єго Лужани — вираховано, що жиди не заплатили тисяч і триста гульденів громадских додатків! Хтож за них заплатив, як не бідні мужики?!

Як дїяло ся в Лужанах, дїє ся також і в иньших громадах, де начальником дурак, або жидівский приятель. Хто таку громаду допильнує, щоби громадский податок платили всї, а не лиш самі бідаки — за себе і за жидів?!

Найлїпше було би, як би податковий уряд стягав і громадскі додатки і щоби потому виплатив громадї се, що їй належить ся.

Щоби податковий уряд міг стягати не лиш державний податок, але і всї громадскі додатки, треба установити нове право. Таке право може установити краєвий сойм.

Правда, що людям було вигіднїйше платити в громадї, бо як буде стягав податковий уряд, треба буде ходити з податком до міста. Правда, що люди будуть тратили час, але за те будуть певні, що заплатять лиш те, що повинні платити, а не як то нераз тепер було, що платили і за себе і за других; як хто зложить грошї в податковім урядї, не буде бояв ся що ті грошї з громадскої каси десь про-

---

Грядуче поколїнє.

8) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(Дальше).

Почали танцювати... Павлович дав ся пірвати скочному танцеви та пустив ся вихиляса... То чудно викидав ногами, дороблюючи химерними жестами, то дріботав швиденько, що годї було схватити рухи ніг. Підчас „голуба“ шепнула єму Нанця:

— Бій ся Бога! не муч ся так!... Такий червоний — додала про себе пірвана другими танечницями в колесо.

— Панночки хрест! Паничі подають начнам праву руку! Коломийка в колесо! Присюди! — кликав той, що вів танцї, мало не охрип.

— О одну панночку вперед!

І тягла ся коломийка, аж саля дудніла. Від часу до часу пролїтали крізь салю оплески, коли котрий з паничів пописував ся зручностю або витревалостю в „щунаку.“

Музика перестала... Перший танець скінчився. Пари почали проходжувати ся по сали.

— Ох, добре, що вже скінчила ся та коломийка! — промовила Нанця, опираючись на рамя Павловича.

— Чи тобі не подобає ся сей танець!? — поспитав той скоро.

— Але-ж противно... дуже гарний... Але танцюючі так далеко від себе... навіть балакати не годен, а преці розмова в танци богато значить! Иньша річ при круглих танцях... там майже лице дотикає об лице!

Павлович засьміяв ся... Єму подобала ся щирість та наївність дївчати. Хотїв уже щось на се відказати, коли случайно глянув у сторону Ірми. Она сидїла коло матери, балакаючи з якимось паничем, однак попри се пильно дивила ся на Павловича і Нанцю. Се мабуть еї зір спонукав єго мимохіть повести тамтуди очима.

Зараз прийшла єму знову на тямку цїла цїкавість єго становища. Туй-туй не вимовив голосно пословиї, що як раз прийшла єму на гадку.

„Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim“ — се так годило ся до него тепер... Стане одній дворувати, образить ся друга... коли жадній — обі будуть маркотні. Треба рішити ся — думав, ведучи мовчки Нанцю довкола салї.—Або та, або тамта! Сеї будуть єму завидувати із-за краси, тамтої із-за богацтва...

— Чого ти тепер так посумнїв? — поспитала панночка, котру здивувала та нагла зміна на лици товариша.

— Не!... не говоріть менї на салї „ти“ — бо ще може хто почує — перебив панич.. Як раз проходили они попри Ірму.

Дївча спаленїло. — Як не хочете, то нїколи не буду говорити — ледви промовила.

— Але, Нанечко! — шепотів Філько нахиляючись до неї — Ірму вже минули давно — я се кажу лише з огляду на твоє добро... Ти ще не знаєш сьвіта!... Котрийсь з товаришів мігби підхопити і взяли-б тебе на азики... А я не хотїв би, щоб ти через мене терпіла.

І говорив се так переконуючо, що личко панночки випогодило ся знову.

— Перепрашаю — вихопила ся по хвили зпід єго рамени — мамочка кличе мене!

Павлович склонив ся і відійшов до товаришів. Однак до їх живої розмови не мішав ся.

Заграли вальса. Молодець, надаючи своєму лицю усьміхненчий вид підбіг дрібним кроком до Ірми. Окружили раз салю, але розмова не клеїлась... Ледви панночка усїла, підбіг до неї иньший. Павлович, ще більше невдоволений з захмареним лицем вийшов до буфету.

Не було сумнїву, що Ірма невдоволена... заздрісна. Надскакуване Нанцї може еї зовсїм зразило... Треба рішити ся. Ах рішитись!... Се слово видавалось єму так страшним. Остаточно треба було колись рішити ся, але сю хвилю старав ся відсунути як можна найдальше. Сеж так вигідно мати кождої хвилї свобідний вибір або сюди, або туди! Замикати собі з одного боку дорогу, на се треба відваги, а сеї не було.

— Що ви так призадумались? — кликнув Бурлацкий, влїтаючи задиханий до комнати. — Чому не танцюєте?

— Я нинї щось не свій!... Голова мене болить... А чому ви так пізно прийшли? На коломийцї не були!

— Я-ж нїколи коломийки не танцюю. По правдї кажучи, я дивую ся, що той танець ще терпить ся на балях! Сї рухи при нїм то чисто

падуть і треба буде податок заплатити ще раз, та ще й з коштами екзекуції.

Ще лїпше було би скасувати всї додатки до податків. Ладу з тими податками не буде так довго, як довго будуть ті рїжного рода і найрїжнїйшого ґатунку податки: є податок ґрунтовий, два домові, заробковий, доходовий, і ще кільканайцять иньших. До того ще всякі додатки краєві, повітові, громадскі, якісь конкуренциї, шарварки і т. и. Аж голова кругом ходить, як станеш їх вичисляти. Через ті „додатки“ не у всїх громадах платять люди однакі податки. В одних громадах платять люди лиш державний податок. В других платять ще й додатки; в одних меньше, в других більше. В одних платять додатків половину того, що державний податок, в других більше; в иньших додатки суть такі великі, як самий цїсарский податок. Як би скасовано всї додатки, платили би люди у всїх громадах однакий податок. На потреби краю і громад, мусїла би тогди давати гроші цїсарска каса.

Що такий спосіб можливий, показує се, що до податку від чистого зиску (доходово особовий), який тепер завели, не буде платило ся жадних додатків. За те всї ті гроші, котрі з того податку збере ся більше, як те, що потребує державна каса, віддасть державна каса на потреби країв. Так само мож зробити і при всїх иньших податках. Здає ся, що славні наші додатки до податків щезнуть аж тогди, коли скасують всї податки, а замість них, заведуть один податок від чистого зиску.

З Працї.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 23. жовтня 1897.

Буковиньский видїл краєвий іменував д-ра Казиміра Папа секундарем при краєвім шпитали в Сучаві.

Почта. Місце експедиторки в Терешенах одержала Ольга Григоровичева з Глїбоки; а місце експедитора в Добринівцях одержав Володимир Варницкий з Борівців.

З державних зелїзниць. Інжинер і начальник стациї в Глїбоцї Зіґфрід Буш перенесений до Чернівців, а рахунковий офіциял Роберт Адамович іменований начальником стациї в Глїбоцї.

З румуньского консуляту. Новоіменований румуньский консул в Чернівцях Константин Коґальнїчеану перебрав вже свій уряд.

Рільнича анкета. Трете засїдане галицкої рільничої анкети відбуло ся в четвер; на нїм раджено над ограниченем задовженя селяньских господарств. Розходило ся тут о три питаня 1) чи треба старати ся о припис, що ґіпотеки можна обтяжувати лише довгами амортизованими постепенною сплатою капіталу; 2) чи треба старати ся о заведене пожичок ґіпотечних, получених з обезпеченем на житє; 3) чи належить старати ся о то, аби за малі довги не вільно продавати ґрунту. Ґр. Рей відповідає на перше питане „так,“ бо ґіпотечний кредит вже тепер є за легкий, а як би зго для селян розширити, то тим би знищило ся їх до решти; і на друге питане бесїдник притакнув. П. Ґурский предкладає заложене Райфайзенівских кас і передає предсїдателеви іменем краківского клюбу консерватистів проект орґанїзациї ґіпотечного кредиту в сполученю з особистим кредитом. Проф. Охенковский*) підпис, що кредит повинен би ограничати ся на цїли продукцийні, а то наш селянин часто пожичає ґроші на сплату податків, рат і т. п. Бесїдник також промавляє за заведенем Райфайзенівских кас. Натомість др. Скалковский не вірить в можливість застосованя Райфайзенівских кас до наших відносин і бачить більші користи в пошираню розвою істнуючих в Галичинї повітових інституций кредитових. П. Гурик підпис добрі прикмети громадских кас ощадности і для пожичок, котрі селянинови уділяють дешевий кредит, легко до сплачуваня, бо малими ратами тижневими. Каси Райфайзенівскі не можуть між нашими селянами здобути собі популярність, бо опирають ся звичайно на взаїмній неограниченій поруцї. Ґр. Рей підпис, що пожички галицкого краєвого банку дуже невигідні для селянина, бо для них потрібно великих обезпечень і кошта притім надто великі. Селянам треба дешевого, і скорого кредиту таки в селї. П. Ґурский думає, що довги амортизувати треба би в 10—30 лїтах, бо та ґенерация, котра зробила довг, повинна его також сплатити.

Дальше стала анкета нараджувати над тим, як помогти задовженим дїдичам. Між Русинами нема майже нїяких дїдичів, то ся справа нас вже меньше обходить. Най собі пани радять, як самі хотять, аби лише без шкоди для селянина. Про вартість тої анкети для руских селян ми ще скажемо своє слово иньшим разом.

Всенародне віче у Львові заборонене! Дирекция державної полїциї у Львові вислала на руки москвофіла Богдана Дїдицкого — ми цїкаві, чому не на руки голови комітету о. Озаркевича, або п. Романчука? — письмо, котрим заборонює скликане на день 1-го надолиста с. р. до Львова всенародне віче. Мотиви заборони такі: „Відозва (яку оголошено — *Ред.*) та, взиваюча до як найчисленнїйшого прибутя делеґатів на то віче, усправедливляє і похваляє в уступі, окресляючім поводи скликаня того віча, каридостойні чини, які ся приключили в тоцї сегорічних виборів до ради державної, заключає в своїй основі знамена преступленя з § 305 з. к. і з того поводу сконфіскувала прокуратория державна згадані числа часописий „Дїла“ і „Галичанина.“ Обставина, же така підбурююча і колїдуюча зі законом карним відозва вийшла від комітету скликуючого віче, в полученю з першим пунктом порядку дневного „обговорюванем процесів повиборчих“ будить узасаднену обаву, що подібні підбурюючі карідостойні енунциациї повторять ся в тоцї обрад віча, і з того поводу ц. к. дирекция полїциї на підставі § 6. закона

*) У вчерашній новинцї через помилку стоїть замість Охенковский — Оленховский. Просимо ш. читатїв справити ту помилку.

азийскі!... Щось не мов би танець Команчів або Ірокезів.

— Справедливо говорите!... Але я, бачите, мушу против засади робити з себе Бог-зна що... Менї випадає числити ся з опінїєю. А знаєте, щоби то за крик був, колиб я важив відтягнути ся від участи. Як я раз — лише в кружку приятелїв — высказав ся, що Русини за слабий елемент, щоб міг своїми силами устоятись, то звели таку бучу!... Бодай не приказувалось!

— Вихилїм по одному! Треба крїпити ся!

— Гаразд!... Як-же бавите ся нинї?

— Так як на рускім бали бавити ся можна! Нема нї за гріш „шику,“ анї уложеня! А вже то наші панночки дикі, дикі!... Скажи на сьміх який жарт, так зачервоніє ся як гуска тай годї... Анї пари з уст! Нема то як Польки! Ще піддасть чоловікови шутку.

— Тим то я в клопотї, що властиво підчас танцю балакати! — нарікав і собі Павлович пониваючи.

— Але як я бачу, то й Семенюк звиває ся! Червак книжковий танцює! Також цїкаве з'явище!

Павлович глянув і зморщив чоло. Семенюк танцював з Нанцею і щось веселого їй розказував, бо обоє сьміялись:

— Та танцює! Як горобець підстрілений!

— Але дивіть! дивіть! бере косу Зузю... Ха-ха-ха! не мав що вибрати!

— Він мабуть усї панночки за покотом обтанцьовує! А що, я не казав! Тепер гуляє з Манею.

І випили ще по одному. Бурлацкий показав ся знову на сали та кинув ся між гуляючих.

Між тим Семенюк змахав ся гулянем, та холодячись хустинкою підійшов до Пукшина.

— Щасливі, що не гуляєте! Се дуже вигідно так сидїти та придивляти ся як другі скачуть та ноги зривають!

— Ба! — відповів фільозофічно поет — хтож вам каже гуляти! Можете також сидїти.

— На се менї не позваляє сумлїне. Бійте ся Бога! поставте ся в положене такої панночки, що не сияє красою перед другими і не має богато знакомих... Може останний гріш видала на сукню, числила днї і години, доки вечериці не надійшли і раптом з сего всего продає петрушку! Дивить ся, як другі бавлять ся, а сама чує ся опущена в тій велелюдній пустини. Значить немов би еї запросили на пир і казали дивити ся як другі їдять а самій нїчого не дали.

— Чекай! якийсь еґомосць суне до нас — ледви мав час промовити поет, коли вже круглолиций, присадковатий отець добродїй хопив Семенюка за рамя.

— Вкінци знайшов вас! — кликнув радісно, простягаючи до студента руку. — Я знаю! — перебив ему, коли Семенюк хотїв ему представити ся. — Ви той, що танцювали з моєю дочкою. Осьде сидить в синїй сукни!

— Дїйсно.... Я мав ту приємність!

— Так ходїть зі мною! — І потягнув студента за собою до буфету.

Пукшин цмокнув устами та повернув попід колюмнаду. Тут прилучив ся до него Модьо.

— Не нудить ся тобі так бездїльно стояти, та лише приглядати ся танцеви.

— Хто-ж тобі казав, що я стою бездїльно. Я слїджу за проявами житя, щоб мати тему до своїх творів. А чей пристанеш на се, що вечериці, то один з найцїкавійших хвиль нашого житя, що характерностю своєю так різько виріжняють ся від буденної тяганини. Ту все йде живійшою ходою. Всї пристрасти чоловіка та скриті прикмети виходять на верх....

— Не традуй, не традуй!.., — перебив Модьо — ще залетиш знов від психольоґії на поетів індийских, як колись-тут. А се страва дуже не смачна.... особливо на балю. Диви лучше, як Дума прибрав ся!... Бігме! панич чистої синьої крови. Цїкав я, кого він „натягнув!“ Таж его всї вже знають. Дивн.... дивн.... — додав швидко, коли Дума в танци пролїтав попри них — навіть chapeau claque має!

— Кого натягнув? — повторив поет, пильно дивлячи ся за танцюючими. — „Проста річ! Позичив у одної знакомої панночки — у Манї Ц., знаєш? — золотий годинник, буцїм-то на нинїшні вечериці, тай заставив его!“

— Скандал! — обурив ся поет.

— Певно, що скандал! Над такими людьми годї мати милосерде. Мешкає з Семенюком і той бідака мусить ще за него платити частку, бо є за мало сьмілий, щоб его викинув. Іть у газдинї, котрій вже винен Біг-зна кілько. А убирає ся мов перший панич а на балях пускає людям тумана в очи.

— Але, але де Семенюк подів ся? Я его тут перед хвилю бачив!

— Пішов з якимось попом запивати ся! Старий думає, що зловить его для своєї дочки! ха-ха-ха!

Вже було по півночи. Панічі і панночки сильно помучені раз у раз холодили ся, чим хто міг. Треба було троха відпочати. Музика перестала грати. Наступила павза.

Саля стала зараз опорожнюватись. Все висипали ся в бічні комнати. Долїтаючий звід-

з дня 15-го падолиста 1867 ч. 135 Д. з. д. заказує сим відбутє сего віча.“ — „Дѣло“ запевняє своїх читачів, що комітет зголосить протест против тої заборони.

Новий лїкар від очий в Чернівцях. По смерти д-ра Ончула дуже давала ся в нашім містї відчувати потреба специялїста-лїкаря від очий. Тепер на місце др-а Ончула прийшов гідний наслїдник. Єсть ним новоіменований лїкар при краєвім шпитали в Чернівцях, др. Евдоксій Прокопович. Він був лїкарем маринарки і в роках 1891, 1892 на корветї „Фазана“ відбув подорожи до Африки, Америки і до Азиї. Потім був через три роки у віденьскій клїнїцї, яко лїкар від очий, у доктора гофрата і професора Ернста Фухса. Дальшу практику відбував у Швайцариї і Нїмеччинї, поки вкінци осїв на стало в Чернівцях. Лїчить всякі слабости а специяльно слабости очий. Мешкає в краєвім шпитали в II. павільонї, на першім поверсї і ординує від 2. до 4. години.

Новий клюб в парляментї зложили, як ми вже вчера доносили, „дикі“ посли, котрі доси не належали до жадного клюбу. З руских послів вступили до того „Союза безклюбових послів“ Окуневский і о. Танячкевич, а з буковиньских послів Стефанович, Штравхер і Волян. Презесом нового клюбу вибрано Словінця Шуклього. — З тої нагоди пишуть віденьскі ґазети, що до сего клюбу приступив Волох др. Волян. Мабуть славний „вождъ“ наших „консерватистовъ“ не прогнїває ся за те на віденьских ґазетярів. Они-ж ще нїколи не бачили, щоби п. Волян виступив в оборонї Русинів, а все лише видїли, як др. Волянови з утїхи за приязнь з Волохами щезав з голови навіть через одну ніч сивий волос і що Волян чує ся щасливим лише в товаристві Волохів. То-ж єму не стала ся нїяка несправедливість, коли єго називають Волохом. Що найменьше Русини на тім нїчого не стратили, а противно можуть бути раді, що позбули ся такого посла.

В Чернівцях велико-міска мода проявляє ся у всїх напрямах, навіть що-до самоубійств. От вчера пополудни якась женщина з лїпшого стану ходила по мостї над Прутом, довго дивила ся на филї і потім кинула ся у воду. Коли приплив човень витягнув сторож вже трупа. Доси ще не вислїджено, хто та женщина і яка причина сего самоубійста.

Найдений скарб. Сего тижня виорав в Блищиводах під Жовквою двірский паробок горнець зі срібними монетами, всього 140 штук. Монети ті походять з XVII віку, а крім того найшли ся між ними 12 більших, масивних срібних монет з невиразними, мабуть грецкими написями.

Поєдинок на біциклї. Зналисьмо поєдинки, зналисьмо біциклї, треба було ще вимислити поєдиок на біциклї. А о се постарали ся два Американцї, котрі залицяли ся до одної панни. Постановлено рішити справу на місци бою і під такими услівями: Оба противники мали стати о 150 метрів від себе і на даний знак летїти один против другого, так щоби зійшли ся і ушкодили ся. Хто більше поранить ся і кого біцикль буде більше поломаний, той побідив. Все пішло після проґрами. Коли оба Американцї сильно зіткнули ся, впали оба без памяти, а біциклї розбили ся на малі куснї. Не було жадного побідителя, бо лише два побіджені, з котрих кождий повандрував до шпиталю. Зрештою се не таке страшне дїло, бо коли два Американцї могли поєдинкувати ся на льокомотиви, то поєдинок на біциклї проста іграшка.

Нещасливий випадок. Дня 11-го жовтня в Закопанім вийшов пополудни на прохід до Чорного ставу Казимір Пйотровский, студент фільозофії берлиньского унїверситету. Вже надійшла ніч, а Пйотровский не вертав. Занепокоєний отець, властитель дібр з Волинї, вислав о 3-ій годинї в ночи кількох гірняків на звіди, а о 6-ій годинї вибрав ся сам глядати за сином. Але задля великих снїгів і браку живности мусїли вскорі з нїчим вертати. Що йно вечером того дня вислано зараз провідників, а на другий день рано знов 8 людий, але всякі гляданя указали ся безуспішними. Через слїдуючи три дни ходили глядачі з псами по горах, та все вертали з нїчим. Аж минувшої недїлї вийшло около 20 людий і що йно їм пощастило ся найти тїло неживого туриста. Нещасний, вибравши ся без провідника і живности зблудив між скалами і наслїдком надмірного умученя та голоду імовірно зомлїв. Тїло найдено над гірским потоком без ушкоджень. За вишуканє заблуканого сина визначив був отець нагороду в квотї 500 рублїв.

Сумний конець нічної гулятики. Купець Леопольд Вайнтравб в Веспрімі прийшов в ночи домів трохи пізнїйше як звичайно. Тут зараз накинула ся на него сердечна жінка мокрим рядном. Роз'ярений до крайности, добув Вайнтравб револьвер, застрілив жінку, а відтак себе.

З цїкавости чи з вдячности за услуги при виборах поставив руский социялїст пос. Яросевич в парляментї інтерпеляцию до мінїстра в справі конфіскати москвофільского „Ґалїчанїна.“ Далеко зайде руский нарід з такими цїкавими послами.

Цїкава борба кипить тепер межи анґлїйскими і американьскими ґазетами; ходить їм — нїхто би не сказав — о чистоту американьских і анґлїйских дам. Анґлїйскі ґазети твердять рішучо, що русяві дочки Альбіону перевисшають під зглядом гарности і чистоти всї иньші, американьска знова праса приписує пальму першеньства ексцентричним, рухливим Американкам. Англичанки в тій цїкавій борбі мабуть програють. З статистикою в руцї виказують Янкеси, що Американка уживає два до три рази в місяць купели, француска дама лише раз, а Американка-schoking купає ся лиш двічи на рік. Анґлїйскі часописи на се обурені, та на жаль доси не здобули ся на який небудь відповідний доказ.

Померли о. Іван Галяревич, гр. кат. парох в Заланові, рогатиньского повіту, в 71-ім роцї житя, а 43-ім сьвященьства; — в Чернівцях почтовий контрольор Роберт Прокопович в 56-ім роцї житя.

Добре домашне средство. Між домашними средствами, котрі уживають ся звичайно до усмирюючого і лагодячого натираня при простудах і т. д., занимає перше місце Liniment. Capsici comp. в лябораториї Ріхтера аптики в Празї. Цїна дуже дешева: фляшка по 40 кр., 70 кр. і 1 зр. Кожду фляшку можна пізнати по знаній червоній котвици.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 23-го жовтня 1897 року.

Відень. На вчерашнім засїданю ради державної по пос. Шікерови промавляв ґр. Баденї. Він подав після урядових даних образ з подїй в Хебі, з чого виходило, що правительственні власти поступали притім цїлком після закону. З лїкарских сьвідоцтв виходить, що лише одна особа було тяжше ранена, і то небезпечно. Бесїдник кінчить свою промову тим, що при таких подїях міродайні два становища: по перше, щоби правительственні власти поступали цїлком після закону, а по друге, щоби они так поступали, аби з того не вийшло пошкодованє публичних інтересів. Бесїдник є того переконаня, що він не зробив нїчого незаконного і думає далше придержувати ся свого законного становища. (*Оплески на правицї, запереченя і неспокій на лївицї.*) Молодочех Страньский внїс перейти над внесенем, щоби ґр. Баденїого за подїї в Хебі поставити в стан обжалованя, до порядку дневного. Чех Шварц висказав надїю, що в Чехії настане спокій і що прийде до угоди; лїберал Функе остро виступив против правительства, почім замкнено засїданє. Слїдуюче засїданє у вівторок.

там брязкіт ножів та звенькіт склянок казав догадувати ся, чим занимали ся гостї.

Філько тимчасом уже вспів піддобритись Ірмі. Знова споглядала на него богата панночка ласкавим оком. Тепер підбіг до неї та попросив у буфет.

— Але-ж панї знаменито бавлять ся — заговорив ведучи єї по-під рамя. — Навіть годї вас схватити. Ледви один посадить, уже другий бере.... Я мав уже кілька разів то нещастє, що припізнив ся.

— Ви хотїли сказати, що богато танцюю! Але до забави ще далеко. Правда, деякі панночки вважають кручене по сали з мужчиною забавою, але я не з таківских.

— Що-ж бракне ще вам, панї?

— Що? Дивує мене, що такий осьвічений чоловік, як ви, ще питає! У вас Русинів брак тої нїжности, елеґанциї, високих манерів, які цїхують приміром уже хоч би й Поляків, не згадуючи про Французів. Ви не є, коротко кажучи, comme il fant.

— Павлович троха почервонїв.

— Але не беріть сего до себе, прошу вас! — докинула панночка, замітивши се. — Ви та пан Бурлацкий то ще зьвізди на нинїшних вечерницях. Ваше поведенє вповнї підходить під мої вимоги.

— Зовсїм справедливо! — відповів панич урадований похвалою а ще більше порівнанєм єго з Бурлацким. Бурлацкий імпонував єму і він нераз старав ся єго наслїдувати.

— Русини за много ще мають сельских звичаїв — додав сїдаючи перед заставленим столом. — Сказавши по правдї, ми ще не маємо своєї аристократиї! Тим то й розвій наш такий млавий, тим то й ми такі нещасливі!

Між тим панночки й собі ходили парами та гуторили. Про все йшла бесїда між ними а найначе про нинїшну забаву та про паничів.

— А вже нїхто так не потрафить подобатись як Павлович — защебетала панна Оля, деканівна з Б.

— Сего-б я не сказала — заперечила Ґеня, що будучи семинаристкою вважалась авторитетом між панночками. — Пристойний, се правда, але...

— Дує ся як сич! — вмішала ся Мися; присадковата, товстенька дївчина з цїкавим носиком і зареготала ся на цїлу губу.

— Пс! — скартила Ґеня — хто видїв так сьміяти ся голосно. Се не випадає! От менї лучше припав би до вподоби той... Ой, як же він зове ся!...

— Хто, хто такий? — поспитали дївчата цїкаво

— А сей доктор медицини... Сей білявець з заличками... От і він, стоїть з паном Бурлацким.

— А! Дума!... Який же він доктор медицини? — засьміялась Оля. — Хто тобі таких дурниць наплїв?

— Як то нї? Таже він сам менї так представив ся — відповіла Ґеня занепокоєна.

Оля засьміяла ся ще дужше: — А то сьмішно! Та він цїлої ґімназиї навіть не скінчив!

Але Ґеня не дала збити ся: — Що мене се впрочім обходить! Доста, що знаменито уміє вести розмову підчас танцю.

— Може — рушила Оля плечима. — Що-ж він таке тобі сказав!

(Дальше буде).

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Ціна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождy поодиноку книжочку.

КОТВИЦЯ.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати *лише* фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯИШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівцї, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінциї виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Звісованая р. 1885-ім.

Літні плащі (іберцігери) від 14 зр. в гору.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця паньска ч. 35.

У **Власюка** дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, ряж, крупи, хлїб, булки і дріжджі. Цукор, каву і чай. **До церкви сьвічки, великі і малі; віск і кадило.** — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань**, сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надїю, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не підуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій свому повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї **Ігнатія Власюка!**

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих роснйских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші

легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панів	1·65

КАЛЬОШІ,

з заду зититі для пп. офіцирів.

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ**

для мужчин і женщин, дївчат і хлопців.

Най-новійші!

черевики для ґімнастики з ґуми.

а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від нїн за білє др-а Єґера після цїнника.

Великий склад **КОЛДЕР** до *подо*рожи почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопців „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплювання	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шнавґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопців, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикования!

Найновійші Краватки

вузли, машни, Левалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

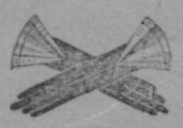

Рукавиці Glacè,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ **СКЛАД**

правдивих **ШНУРІВОК** з фішбінами.

Одинокий склад **ЦИЛЇНДРІВ і КЛЯКІВ,**

з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад

з фабрики

І. ҐІКЛЯ і Синів

в

Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і цьвітної барви, почавши від 1·18 зр., для мужч., тирольскі від 1·18—2·28 „ хлопців тироль. від 0·78—1·18 „ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛІ

з зелїзними ручками

з чистого шовку	від 3·—	— 6·—,
на-пів зі „	„ 1·38	— 1·98,
з чистої вовни	„ 1·58	— 2·18,
на-пів з вовни	„ 0·98	— 1·58,

з англійскими дерев'яними ручками від 0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

ПАРАСОЛЇВ

полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛІЙСКІ

ПАЛИЧКИ.

Величезний вибір

БІЛЯ

для мужчин, гладже	від 1·10 поч.
„ „ з фалдами	„ 1·38 „
„ „ гафтоване	„ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, французково крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в инших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах.

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНІРИ і МАНШЕТИ

Манжети, I. сорта, почвірні, 6 штук 1·80.

Манжети, II. сорта, почвірні, 6 штук 1·50.

Ковнїри I. сорта, почвірні, 6 штук 1·95.

Ковнїри II. сорта, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопців

6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 229. Чернівці, вівторок 14. (26.) жовтня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Язикове питанє в Австриї.

Послїдні вісти, які прийшли з Відня, доносять, що шанси звістного внесеня бар. Діпавлїого стоять вже лїпше; значить, можна сподївати ся, що помимо всяких галабурд в парляментї і помимо роз'ярёня вкінци чи скорше чи пізнїйше народні заступники таки возьмуть ся до полагодженя сего в Австриї преважного питаня.

Вже з самого факту, що наша держава складає ся з ріжнородних народностий, з котрих нї одна не має чисельної переваги, пояснює, що кожда народність хотїла би добити ся повної рівноправности. А що й тут грає мова велику, перворядну мову, то в Австриї вже віддавна істнує язикове питанє. В Чехії то питанє повстало ще в часї трийцятьлїтної борби, потім притихло, але вкінци ще з більшою силою вибухнуло і тепер розгоріла ся національна борба на цїлій лїнії. Так само стоїть справа в других краях ческої корони. Не меньше борять ся Словінцї і Хорвати в полудневих австрийских краях о права своєї мови, а так само мусимо й ми Русини крок за кроком виборювати нашій мові приналежні єму права, так в Галичинї, як і на Буковинї. Правительство старало ся в ріжні часи ріжними розпорядженями коли вже не полагодити те питанє, то хоч успокоїти славяньскі народности. Видавало розпорядженя, але чи они мали сподїваний Славянами наслїдок, се вже иньша річ. Все і всюди так бувало, що сильнїйший елемент краю не хоче добровільно поступитись слабшому, а коли з якоїсь причини мусить попустити з неправно загарбаних прав, то все таки цїлу справу так покрутить, аби не втратити як найменьше. Таке робили Нїмцї в Чехії і на Мораві, таке робили і роблять Нїмцї взглядно Італїянцї з Словінцями і Хорватами, таке робили і роблять в Галичинї Поляки з Русинами, а те саме дїє ся з Русинами на Буковинї.

Правда, ми маємо ще від 1867 р. основні державні закони, а в них знаний артикул 19-ий, котрий висказує безусловну рівноправність всїх народів і їх повне право на береженє і плеканє своєї народности і мови, а заразом рішучо постановляє, що в краях, заселених кількома народностями, кожда з них має дістати можність наук в своїй рідній мові: все-ж таки за трийцять лїт конституцийного житя доси постанови того артикулу остали по більшій части лише на папери, а від того майже у всїх краях держави веде ся чим раз завзятїйша борба національна, котра тепер спиняє навіть таку машину державну, як раду державну. По всїляких звістних пригодах і пробах тепер вкінци вирину внесенє бар. Діпавлїого, котре нїби то має покласти конець національним боркам. Все-ж таки веде ся засадничий спір, хто властиво компетентний до полагоджуваня національних справ: чи сойми, чи рада державна? Як відомо, автономісти, до котрих тепер зачисляє ся вся парляментарна правиця, а передовсїм Чехи і Поляки, раді би і не чути в радї державній нїчого про справу національну, а полагодженє еї відсилають до соймів, де з другою краєвою народностию будуть вже уміли дати собі раду. А знов народи, що є або справдї або штучно в меньшости, раді би в радї державній бодай узискати яку-таку охорону перед нахабними більшостями. Отже Politik поміщає статю якогось Словінця, що в часах виданя основних законів був також послом в радї державній, а тепер застановляє ся над питанєм: хто в Австриї компетентний до полагодженя язикової справи? На питанє, чи 19-ий артикул основних законів потребує ще окремого закону, котрий би постановляв спосіб его переведеня, відповідає автор, що нї, — бо инакше мусїло би се виразно бути зазначене, як се стало ся справдї при иньших артикулах основних законів (при 8., 9., 12. і 20.). З днем оголошеня основних законів, отже з днем 22-го грудня 1867, став той артикул правосильним, а мінїстерство мало обовязок виконати его. Так і справдї стало ся з иньшими артикулами основних законів (2., 13., 14. і и.). Мінїстри, котрі на основні закони складають присягу, були обовязані, зараз заняти ся виконанєм 19-го артикулу: повинні були видати до підвластних властий потрібні інструкциї; повинні були постарати ся о урядників з потрібною кваліфікациєю; в разї потреби повинні були постарати ся в законодатних репрезентациях о нові закони або зміну давнїйших і вкінци пильнувати, щоби урядники, хотрі теж присягають на основні за-

---

Грядуче поколїнє.

10) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(Дальше).

— От звичайно, як панич — зарумянилась Геня. — Порівнував мене з пучком рожі, впевнював, що я королева нинїшних вечерниць. Остаточно сказав — хоч я сему не вірю — що коли-б не я, то був би не приходив на нинїшний баль.

— Тай менї то саме говорив! — кликнула Мися, широко отвираючи уста зі здивованя. — Бігме! так як би ти підслухала!

— А я се чую від него кождої забави таке! — докинула Оля, дусячись зі сьміху. — Але я его вже знаю!

Нанця була сумна-невесела. Єї вразила пересадна чемність, з якою поводив ся Павлович супротив Ірми. Правда, замітила, що Семенюк більш танцює з нею, як иньшими панночками, та все коло неї присїдає ся. Та й старала ся бути для него ласкава. Раз із-за того, що подобалась їй розумна та не пересадна розмова і щирість молодця, а по-при се хотїла привести Фільку у заздрість та покарати за занедбуванє еї.

Ірма перегуляла ще один танець та заявила, що їде вже домів. Довше оставати ся не може, бо годї для вечерниць „жіночого клюбу“ тратити цїлу нїч. Вирочім довше оставати навіть не випадає.

Павлович урадуваний, хоч сего не показував, відвів панночку та еї матїр до повозки.... Ірма побажала єму веселої забави, а він їй солодких сонних мрій. Навіть завважав, що рука панночки довше, як треба було, остала в его долони.

Повозка покотила ся по камянному помостї, а наш молодець побіг, перескакуючи по чотири сходи, назад у салю. Кинув оком по танцюючих парах, шукаючи Нанці. Зустрів еї з Семенюком та закусив уста.

— Той смаркач все менї влазить в горох! Але я его провчу.

Як лише Нанця усїла, дрібним кроком підійшов до неї.

— Ви вже відвели свою панночку? — поспитала его Старецка з іронїєю.

— Яку панночку „мою“? Не знаю тут нїякої, до котрої би міг сесю назву приложити.

— Та я знаю, що она ще не ваша, але може нею бути! Та, котрій ви цїлїсенький вечер надскакували!

— Мамочко! дайте спокій — проспла Нанця і пустила ся з Фільком у танець.

— Яка ти добра, що оборонила мене перед материю! — шептав їй за вальсом панич. — Я нїчого не винуватий.

— Але-ж я не домагаю ся, щоб ви оправдувались передо мною — перебила Нанця голосом, в якім пробивав ся жаль.

— Ой ти гніваєш, ся на мене! Я рад, що її позбув ся; се дочка моєї тїтки, себ-то моя родичка.... Винадало менї еї якось забавити, бо иньші, як ти бачила, не кватили ся.

— Чи правду кажеш!? Не шуткуєш?

— Слово чести даю.... Нанцю, ти не віриш менї?

— Простїть!... Я чула ся така нещаслива. Менї видало ся, що ви мене покидаєте для иньшої....

— Але-ж ти, Нанечко, ще дитина!.

. . . . . .

Павлович вертав з вечерниць дуже вдоволений. Була се вже пята рано, тож поступив відразу до кофейнї на снїдане. Его голову займала одна думка так сильно, що не міг еї в собі здушити. Наливаючи шоколяду у склянку, прошептав півголосом, хоч нїхто не слухав:

— Я переплив щасливо між Скиллею та Харибдою.

IX.

На другий день, а була се пятниця, Семенюк вернув о 2-ій пополудни вже з лекциї університетских та обіду, коли Дума ще спав. Скрізь по комнатї панував величезний нелад. Манжети, ковнїрець, рукавички, хусточка, кілька фляшинок перфуми — все то валялось розкинене по столї. На долївці всюда повно брудного біля побіч буденного платя, а на кріслї лежав покинений фрак та жілетка.

Се вразило прихожого немило. — Доки менї ще сего терпіти? — поспитав себе знегодованем. — Через него не можу нїчо робити. Коли

кони, совістно їх держали ся. Чому-ж те все не стало ся доси? Бо не було доси анї такого правительства, анї такої більшости в радї державній, що мали би до того добру волю і потрібну силу. Друге питанє заходить: чи тілько соймы є управлені до управильненя національної рівноправности? Рішучо нї! Атже-ж соймы не мають впливу на мінїстрів, котрі не відповідають нї за що перед соймами. Так само годї ждати, щоби більшість соймова оказала ся справедливою для меньшости. Придивім ся врештї иньшим артикулам основних законів, і так: пр. арт 2. постановляє, що всї громадяни є рівні перед законом; арт. 3. каже, що публичні уряди є доступні для всїх громадян. Кому-ж прийшло би до голови, що правосильність тих артикулів мають аж соймы управильнити? Певно, що і соймы мають не тілько право, але і обовязок так в законодавстві, як і в адмінїстрациї заховувати національну рівноправність; але они не можуть переступати границь краєвої автономії і не мають власти змушувати до того мінїстерства або державне законодавство або державних урядників. Силу до сего має лише рада державна. Віддавати справу національної рівноправности соймам, — значило би учинити §. 19-ий ілюзоричним. Внесенє-ж бар. Діпавлїого жадає — як ми про се вже обширнїйше писали — від ради державної лише ухвали основних постанов для закону о національностях, а властиві постанови мали би право ухвалювати краєві соймы. Значить, коли-б те внесенє принято без зміни, то національні меньшости були би віддані на поталу більшостям соймовим, а сего не бажає жадна народність. Тому бачимо, що передовсїм славяньскі національні меньшости, се-б то Русини, Словінцї і Хорвати, злучені в „христиньско-славяньскім Союзї," домагають ся забезпеченя прав для тих меньшостий. В минувшім тижни відбув той „Союз" засїданє, на котрім обговорювано дуже докладно внесенє Діпавлїого. Поодинокі бесїдники виражали ся о щирости сего кроку бар. Діпавлїого дуже некористно. Через се внесенє забагнить ся лише управильненє питаня язикового в Австриї. Меньшостям велять ждати на закон язиковий, а симчасом старі кривди упослїдженя меньшостий будуть продовжати ся. Наколи правительство рішило ся Полякам і Чехам признати їх права язикові в дорозї розпорядженя, то може сю методу примінити і до других народів. Закон язиковий симчасом можна ухвалювати. Крім того годї від такого закону надїяти ся справедливої полагоди питаня язикового, наколи рада державна мала би лише право, ухвалити его в загальнім нарисї, а проче полишити соймам краєвим. По годиннїй розправі рішено відтак на внесенє пос. Вахнянина, піддержане Повшем і Лягінією, таке: „Союз" не відкидає a limine внесеня бар. Діпавлїого, се значить, що члени „Союза" віддадуть свої голоси за відосланєм его до окремої язикової комісиї, але возьмуть дальшу участь в дискусиї над законом лише під вимінкою, наколи наберуть пересьвідченя, що закон сей наміряє взяти національні меньшости в оборону проти насильства більшостий. Що-до евентуального принятя самого-ж закона застерігає собі „Союз" зовсїм вільну руку.

Судячи після того, як Чехи поступають в екзекутивнім комітетї з иньшими Славянами, можна надїяти ся, що они не схотять кривди своїх братів і допоможуть їм в тій борбі о свої права. Тому маємо надїю, що „Союз" дібє ся своєї цїли, а тим самим дочекали-б ся Русини тої хвилї, де би вже не потребували в кождій, хоч би поменьшій справі іти панькати у теперішних можновладцїв. Тодї нам будуть признані наші права і нїхто не посьміє їх накручувати на свій лад. А тепер оно цїлком инакше. Тепер пр. на Буковинї, для котрої навіть такий панґерман, як Шенерер, не жадає нїмецкої мови яко державну, мусять Русини за руску народну школу вести завзяту борбу. А все лише тому, що признавано на папери права, а в практицї дїє ся инакше. Може внесенє бар. Діпавлїого, хоч оно не стоїть на висотї цїлковитої справедливости, подасть нагоду направити хоч почасти ту кривду, як дїє ся славяньским дїйсним і штучним меньшостям вже цїлими віками.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 25. жовтня 1897.

Від видавництва. Задля завтрішного сьвята св. Параскеви вийде слїдуюче число „Буковини" аж в середу.

Асистент промислового інспектора в Чернівцях, п. Людвик Смичиньский, буде від сегодня урядувати щодня в своїм бюрі при ул. Мецґера ч. 20 від 9-ої год. зраня до 1-ої год. пополудни. Він також готов по урядових годинах давати ради робітникам, навіть в неділю і сьвята, коли то робітники ще найбільше часу мають для полагоджуваня своїх справ.

Доповняючий вибір одного посла з міста Радівців, котрого посол Гібш, як ми се вже донесли, зложив свій мандат посольский, хоче буковиньский краєвий видїл виписати ще сеї осени. Як звістно, теперішна соймова каденция буковиньского сойму кінчить ся вже на другий рік, так що теперішний сойм відбуде ще лише одну сесию.

Комедия в черновецкій міскій радї. Наша міска рада є нераз місцем бурливих сцен, батьки міста сварять ся, причать; але дуже помилив би ся той, хто би думав, що они не вміють також забавити ся. Найлїпшим доказом на се було оногдашне засїданє. Один міский урядник видає — і треба признатя, на загальне задоволенє — вказівник черновецкий, де поміщує всякі зміни в урядах черновецких, де зазначує зміни помешкань черновецких горожан. Коли той урядник просив о субвенцию на своє видавництво, міска рада відмовила ему. Однак справа ще не пропала. Пішли торги і вкінци прийшла справа знов під обради міскої ради і тепер — на знак великої консеквентности — вже удїлено субвенцию в сумі 200 зр. Але деякі радні скритику-

---

спить, закидає стіл так, що годї где приміститись, а коли встане, так ему й губа не замикаєть ся. Базїкає та базїкає без кінця!

Перейшов кілька разів комнату, причім завадив о купу шматя на земли. Се збільшило его сердитість.

— Вставай! вставай! — гукнув на цїлу хату. — Доки ще вилежувати-меш ся?

Дума заворухав ся, пробурмотїв щось під носом та обернув ся на другий бік.

Так Семенюк не давав за вигране... Схватив сплячого за рамя та потермосив сильно.

— Га? — промовив той, протираючи очи. Повів довкола по комнатї мутними очима та протягнув ся, позїхаючи на цїлу губу.

— Якої дїдчої мами будиш мене так досьвіта? — поспитав кравлячись.

— Досьвіта! ха! ха! ха! Друга година то у него досьвіта!

— А хоч би й друга! Що тобі се вадить? Диви, який вередливий.

— Вередливий — не вередливий, а таки вставай. До мене має прийти незабаром Свистун та Косевич, тож який лад застануть?

— Але я вчера бавив ся, бавив! Буде що внукам розказувати. Бігме, таких вечериць я вже давно не мав.

— Ти певне знова здобув кілька жіночих кріпостий. Се твоя спеціяльність! Ти тим лише й займаєш ся.

— А що думав? Таки здобув! Я не знаю, що се такого, але панни линуть до мене, як до меду. Знаєш Геню?... Та семинаристка... Правда, що гарна?

— Ну, то що з того?

— Позавтра маю з нею rendez-vous у церкві.

— Неправда.

— Бігме! Можеш прийти подивитись.

— Так що-ж зробиш з Ядзею та Зенькою?... покинеш?

— Хиба-б здурів! У Ядзї все така смачна вечера, а у Зеньки варить стара все для мене на підвечірок шоколяду. Впрочім серце чоловіка має чотири перегороди. То-ж всї три помістять ся. Ще одна комірчина останесь... Для кого би? для Олї!

— Деканівної?... — Що то, то нї!

— Не бій ся! Ми все дражнили ся, дошколюємо собі, — але то найпевнїйша дорога до любови. Се навіть перший період любови.

Кажучи се, обтирав ся Дума рушником. По хвили зачав укладати річи на столї. Під руки попала ему его мошонка.

— О, я ще пан! маю ще шістачка; буде на вечеру!

— Вже лиш шістачка — здивував ся Семенюк, здвигаючи раменами. — Тільки всего з 15-ти золотих!

— А що-ж ти думав? Як чоловік йде на вечерницї, то мусить показати ся якось по людски. Годї всїм бути такими скупиндрягами, як ти.

— Так чим виживеш до кінця місяця?

— А мене то що обходить? Добре, що на днесь маю; хто би завтрішним журив ся!

У дверий почулось пукане. Заповіджені гостї з'явились.

— А! як бачу, мої ембріони по вчерашнім балю висипляють ся! — засьміяв ся Косевич.

— Се лиш мій товариш! — відповів Семенюк. — Я встав вже о 9-ій. Треба було йти на виклади!

— Але-ж то з вас педант — замітив Свистун, добродушно сьміючись. — Я на кождім викладї бував консеквентно лиш два рази на курс. Раз, щоби взяти „візу," а вдруге за „тестою."

— А чому ви не були на вчерашних вечерницях? — поспитав Дума Косевича.

Запитаний засьміяв ся.

— Я на вечерницях? Лишаю се молодшим, що ще шалїють за спідничками.

— Що би то ви вже удавали старого! — зашуткував Свистун. — Що иньшого я. Хоч маю вже „більші посїлости"—і показав на своє величезне черево, вводячи его в дрожанє через сьміх.

— Ет! ті балї то таке дурне, що аж страх! Я колись також туда ходив, але відтак сприкрило ся. Танець робить лише на ембріонів вражінє. Чоловік, що вже закоштував тих солодощів життя, не находить в нім вже нїякої приятности.

— Так ви робитесь вже відлюдком? — поспитав Семенюк.

— Відлюдком? — нї. Побачиш, що й ти, так за два роки, таким самим будеш. Я вчера також ходив на вечерницї і бавив ся лучше може від вас всїх.

— А то де?—поспитав живо Дума, цїкавлячись. Свистун моргнув кумедно очима:

— От були ми оба з Косевичом на масковім балю в кофейнї Р.

вали видавництво так, що той міский урядник написав до міскої ради письмо з протестом і зрезиґнував з удїленої єму субвенциї. Чи то не гарна забава?

Кацапске pium desiderium. Вже коли роходило ся о заміщене перемиского епископского престола, галицкі москвофіли пустили в сьвіт байку, що епископом в Перемишли має стати віденьский парох о. Теофіль Сембратович. На підставі вірних інформаций ми тодї спростували ту вість і опісля таки показало ся, що правда по нашій сторонї. Москвофіли тодї вже видумали иньшу байку, іменно що станїславівский епископ піде до Перемишля, а его місце займе о. Теофіль Сембратович. І се показало ся лише байкою. Тепер же сими днями пустив „Ґалїчанїн“ таку вість у сьвіт, що о. Теофіль Сембратович має стати епископом-суфраґаном львівского кардинала-митрополита. Але й сю вістку можемо тепер спростувати на підставі добрих інформаций, бо такої пропозициї нїхто не робив і нема потреби до іменованя суфраґана, позаяк кардинал Сембратович сам займає ся справами львівскої архидиецезиї. І сим разом показує ся, що така комбінация не є нїчого иньшого, як pium desiderium львівских москвофілів, котрі конче хотїли би о. Теофіля Сембратовича видїти епископом. Але тим они єму роблять справдї медвежу прислугу, бо своїми комбінациями его лише компромітують.

Осторога для еміґрантів. В Кормон, пограничнім містї між Австриєю а Італїєю, находить ся тепер 135 завернених з Бразилїї галицких еміґрантів. Всї они виїхали були до Парани, та мимо заходів австрийского консуляту в Ріо де Жанейро не удало ся їх нїгде примістити. Правительство бразилїйске вислало їх своїм коштом до Ґенуи, звідки дістались до Кормон, а тепер будуть відставлені до місць приналежности. Число бездомних наймитів і дїдів збільшить ся у нас о 135, а все через нерозум, бо від коли то вже клепле ся нашим людям, що до Бразилїї не мають по що їхати!

На пос. Рошмана, котрий вибраний до ради державної з міст Серету, Радівцїв і Сучави, лютують ся тепер черновецкі жиди за те, що він брак участь в партийнім з'їздї Нїмцїв в Інсбруку і там не протестував против антисемітизму! З тої нагоди пригадують єму, що его вибрано головно за помочию жидівских виборцїв, отже він не повинен їм за те відплачувати невдячностию.

Шинкар-полїтик. В однім шинку черновецкім, і то зовсїм не першорядним, забавляли ся два гостї так довго, поки не стали о щось сварити ся. Але що один мав сильнїйший голос, то другий не міг прийти до слова. Се мусїло его розсердити і тому він взяв ся до більш переконуючого арґументу, до кулака. Але всїм перешкодив їм господар словами: „Панове, коли хочете бити ся, то йдїть до Відня до парляменту; у мене порядний шинок....“

Нова процедура цивільна має обовязувати з днем 1-го сїчня 1898 р. в тих лише процесах, в котрих пізваний не відповів перед кінцем року обороною на позов. Коли-ж уже відповів, то процес буде і по новім роцї ведений після старої процедури, т. є. письменно. Взагалї доперва в осени слїдуючого року увійде нова устна процедура в стале ужите. В трибуналї апеляцийнім буде она заведена зараз з новим роком.

Велику несподїванку донесли льондоньскі ґазети. Старий маляр Карло Вільсон малював фасаду високого дому і через неосторожність впав з руштованя, так що коли его підняли, він був цїлком омлїлий і без чутя. По дорозї до шпиталю він прийшов до себе і не хотїв на жаден спосіб піддати ся оглядинам лїкаря. Коли-ж его до того присилували, він попросив лїкаря о розмову в штири очи і єму таке розповів: „Я не хотїв, щоби відкрили, хто я; але тепер мушу заявити, що я женщина.“ З дальшої розмови показало ся таке: Катерина Комбс родила ся 1834 р., а 1856 р. вийшла замуж за одного маляра. Однак супруже житє склало ся нещасливо, чоловік забрав вкінци гроші і дорогоцїнности тай втїк до Австралїї. Жінцї лишило ся лише робітницке убранє свого чоловіка-маляра. Она вбрала ся в то плате і пішла шукати роботу у мецената свого чоловіка. Сей дав їй нагоду вивчити ся малярства і вскорі она стала знаменитим малярем і зарабляла більше, як звичайно женщини зарабляють. Сорок лїт знали Катерину Комбс під іменем Карла Вільсона і она задумує і дальше працювати під тим іменем.

Кучки з перешкодами. Минувшого понедїлка підчас жидівских сьвят вибух в Перешишли в божници огонь. Цїкаві жиди-злодїї запалили в сїнях купу старих бублій, а коли перелякані їх братя і сестри почали тиснутись до дверий, жиди-злодїї крали, що попало під руки, порозбивали пушки і позабирали гроші. Жидівцї Пастернаковій украли брошку вартости 200 зр. Оттакі то були кучки в Перемишли!

Рукавички королевої. Гарну анекдоту розповідають про італїйску королеву Марґарету. Королева казала сего лїта селяньскій дївчинї зробити собі на уродини пару шовкових рукавичок на власний кошт. Означеного дня одержала королева дїйсно гарно вироблені рукавичи, а яко нагороду післала дївчинї иньшу пару рукавичок. В одній рукавицї були гроші, а в другій цукерки. Заразом написала королева дївчинї, щоби дала їй знати, котра рукавичка зробила їй найбільшу втїху. Небавом дістала королева таку відповідь: „Дорога королево! Твої дарунки коштували мене богато слїз: батько взяв рукавичку із грішми, а цукерки мій брат.“

Випадок на зелїзници. Коли села Фрайденталю на буковинскій льокальній зелїзници Вама-Руска Молдавиця підложив невислїджений доси злочинець на шляху дерево, так що машина поїзду випала із шин і один паляч тяжко скалїчив ся.

За півчверта лева 5 лїт вязницї. В пятницю ставали перед львівским судом присяглих два селяни із Ставчан коло Львова, 53-лїтний Михайло Небога і 35-лїтний Николай Бедрило, обжаловані о то, що 14-ого серпня с. р. напали на вертаючого домів Івана Сендаковского, селянина з Кормицї, звалили его на землю і, придавивши колїнами, стали кричати: „Давай дїду гроші!“ Так зневолили его до відданя їм цїлого майна 3 зр. 50 кр. На підставі вердикту судиїв присяглих трибунал засудив Небогу на пять лїт, а Бедрила на чотири роки тяжкої вязницї, заостреної постом. Пан Мільковский, що то украв 10.000 раз більше, бо 35.000 зр. буде мати двох товаришів, та ще й лишить їх в криміналї. Тут дуже ярко показує ся ріжниця межи крадежию а рабунком.

Нова експедиция до північного бігуна. З Християнїї доносять, що керманич „Фрама“ при експедициї Нанзена, Свердруп, хоче вдруге вибрати ся до північного бігуна. Норвеґске правительство відступило єму на ту цїль корабель „Фрам“ і дало ще 20.000 корон на потрібні поправки корабля. Решту коштів заплатить один норвеґский богатир. Експедиция вибере ся в дорогу в червни 1898 р. В нїй возьмуть участь 16 Норвезцїв, а зголосили ся до участи також кілька учених. Експедиция обчислена на два роки, але харчу возьме „Фрам“ з собою на штири роки. Свердруп хоче поздовж норвеґского берега Ґренляндиї дістати ся аж до того місця, де вже вічний лїд. Там уладять ся на зиму і санками хотять дістати ся до північного кінця Ґренляндиї. Свердруп надїє ся, що зможе також подати якісь вісти про долю Андре'ого.

— Жартуєте! — сказав Семенюк, дивлячись то на одного, то на другого. — Та-ж там збирає ся найбільша зволоч!

Патриярх засьміяв ся.

— Не гірши ся дитинко. Що йно там мож житю з-близька приглянути ся. Чи в „Народнім Домі“, чи у Р. — цїль танцю та сама з тою ріжницею, що у Р. я не потребую грати комедиї, тільки відразу приступаю до розвязки „жіночого питаня.“

Семенюк, хоч вже мимоволї піддавав ся впливови Косевича, рушив тепер раменами. Єму видав ся цинїзм сего чоловіка впрост огидливим.

— Не псуйте молодого студента! — вмішав ся й собі Дума, виймаючи з кишенї патриярха папіроску зовсїм безцеремонно. — Він вчера стратив серце.

— Не маю твого звичаю, що вечера у три панночки відразу влюблюватись — відгриз ся зачіплений.

— Може ще скажеш, що нї? Не бій ся... Всї се спостерегли, що ти коло Нанцї Старецкої щось за много підтанцьовував.

— Що? Коло Нанцї Старецкої? — здивував ся Свистун. — Та-ж она вже з Павловичем заручена.

— Се не може бути! — ледви промовив Семенюк і побілїв.

— Заручена — ще нї — завважав професор. — Але там Павлович вже давно крутить ся.

Всї посїдали довкруги малого столика та позакурювали папіроски...

— Я прийшов властиво до тебе за орудкою — почав Косевич, змінюючи свій шутливий доси голос на поважний. — Перш за все слово чести, що мовчати-меш як гріб, без огляду на се, чи пристанеш на предложенє, чи нї!

— Слово чести — промовив сей, подаючи єму руку, не мало здивований.

— Отже річ така. Павлович оголосив тепер наукову розправу, щось про здобутє Царгорода через Монґолів...

— Хиба через Турків — поправив Семенюк.

— Турки чи Монґоли, то все одно!... Отже та розправа має бути его докторскою дисертациєю. Я, знаючи Павловича як свою кишеню, майже певний, що его мозок не випродуковав сеї розправи. Се більш як певне... Повирізував певно з ріжних француских та нїмецких книжок, тай уложив мозаіку. Розходить ся отже лиш о те, щоб вишукати ті дїла, з яких то забране, і знищити его в якій часописи так, щоб й до докторату не допустили. Най би раз мав научку за свою гороїжність. Я звернув ся з тим проєктом до тебе, бо ти ще „палиш ся“ до книжок та істориєю троха займав ся. Підписувати ся не потребуєш, а ми з'уміємо додержати тайни.

Семенюк зразу зрадїв. Той Павлович єму всюда ставав на дорозї... Перш-за-все у Нанцї. Але незабаром завагав ся.

— Нї! — відповів рішучо по короткій задумі. — Се було-б нечестно, шкодити єму при іспитї... Коли се правда, що кажете, так по докторатї напишу в науковім журналї рецензию і тогди підпишу ся. Най знає, з ким має до дїла. Я не трус, щоб ховатись перед противником за пліт.

— Але-ж через се прийде „ґенїй“ легко в посїданє того степени, якого другі в потї чола добивати ся мусять. Опісля він буде зі всїх сьміяти ся.

— То не моя річ, об тім судити, а тих, що его питати-муть. Ще раз кажу рішучо, що руки до сего не приложу.

— Та я за дурно не хочу, — напирав Косевич дальше. — Часопись, в котрій се має бути поміщене, платить по чотири золотих від сторони. Я від себе додам друге стільки...

Студент спалахнув.

— За кого ви мене держите?! — крикнув на цїлу комнату, аж патриярх напуджений подав ся в-зад, а Свистун вибалушив очи як баньки. — Так ви думаєте мене платнею спокусити до підлоти? Нїколи!

Косевич й собі нахмарив ся. — Я сподївав ся, що ти вже вилїчив ся з твоїх дивних етичних поглядів, але бачу: ошиб ся. Не хочеш ти, знайде ся иньший... Лиш тям, що ти дав слово чести не зрадити нас!

— Сего не потребуєте менї пригадувати!

Щоб затерти лихе вражінє, професор побалакав ще трохи, кинув кілька дотепів, яких єму нїколи не бракло, але незабаром розпрощав ся й вийшов, а за ним поплїв ся Свистун.

(Дальше буде).

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦІ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Ціна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождy поодиноку книжочку.

Перша на Буковинї

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі як: дїла, брошури, оголошеня, табелї, цїнники, рахунки, карти візитові, запрошеня весїльні, карти заручинові, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п.,

в мовах рускій, польскій і нїмецкій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарнї!

П. Т.

Сим маю честь повідомити П. Т. Публику, що я **з днем 24. липня с. р. отворила у Вижници,**

ТОРГОВЛЮ МІШАНИХ ТОВАРІВ

разом з

комнатою до снїдань.

Поручаю Впв. місцевій і доокрестній публицї

каву, чай, цукор, вино, Портер, пиво, СЬВІЧКИ ЦЕРКОВНІ і СТОЛОВІ, папір, прибори шкільні, Фарбу і щітки.

Висилка на село виконує ся відворотною почтою.

Услуга скора, цїни низькі!

З глубоким поважанем

АННА МОСКВА.

Гармонїї відзначені найвисшими наградами з дуже приємними тонами поручає по дешевих цїнах ц. к. прив. фабрика гармонїй і органів **Б. Ф. Чапека у Полїчка в Чехії.**

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих российских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші

легкі, 75 грамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·35

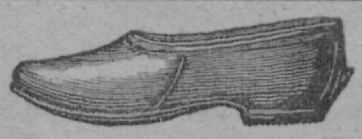

КАЛЬОШІ,

з заду ватяті для пп. офіцирів.

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ** для мужчин і женщин, дївчат і хлопців.

Найновійші!

черевики для ґімнастики з ґуми.

а 1·10

Кальошї для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цїн за білє др-а Ґєра після цїнника.

Великий склад **КОЛДЕР** до *подорожи* почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопців „ „ „	2·50 „	
„ дам, „ „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіпляванья	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопців, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до гімнастикованя!

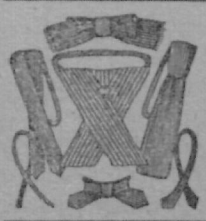

Найновійші Краватки

вузли, мани, Левалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

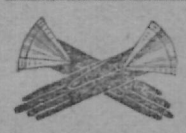

Рукавиці Glacè,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад **ЦИЛЇНДРІВ і кляків,** з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад з фабрики **І. ҐІКЛЯ і Синів** в Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иншої барви, почавши від 1·18 зр., для мужч., тирольскі від 1·18—2·28

„ хлопців тироль. від 0·78—1·18

„ дїтий капелюшки моряків боброві в рїжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від 3·— — 6·—.

на-шів зі „ „ 1·38 — 1·98.

з чистої вовни „ 1·58 — 2·18.

на-шів з вовни „ 0·98 — 1·58.

з англійскими дерев ляними ручками від 0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР **ПАРАСОЛЇВ** полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛІЙСКІ **ПАЛИЧКИ.**

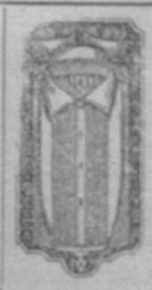

Величезний вибір **БІЛЯ**

для мужчин, гладке від 1·10 поч.

„ „ з фалдами „ 1·38 „

„ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, французково крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНЇРИ і МАНШЕТИ

Манжети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.

Манжети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.

Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.

Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопців 6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 230. Чернівці, четвер 16. (28.) жовтня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Res ruthenicae.

Під таким заголовком розпочали черновецкі Bukowiner Nachrichten ряд статий про рускі справи зпід пера одного „буковиньского Русина.“ Статї заповідають ся дуже цїкаво і, оскілько можна з першого уступу вносити, написані зі зрозумінєм річи. Хоч ті статі, як виходить із введеня, призначені більше для Нїмцїв, котрі дуже слабо або инодї й зовсїм не інформовані про рускі справи; отже хоч в тих статях найдемо безперечно богато нам знаного, то все таки буде не від річи подати нашим читателям ті статї в рускім перекладї і евентуально в потребі додати наші уваги.

Автор тих статий пише так:

Перед кількома днями пустила нїмецка ґазета черновецких Волохів*) у сьвіт сензацийну вість, що проводирі руских народовців стали москвофілами. Хто хоч троха знає відносини, тому не треба казати, що се чиста неправда; для нїмецкої публики се цїлком байдуже, як повстала ся вістка, чи з незрозуміня річи, чи може із злої волї. Але-ж як можна взагалї відважити ся, оголошувати такі безсовістні і злобні клевети? Чи не належить побоювати ся, що вже слїдуючого дня цїла черновецка праса висьміє того клеветника? Нї, того нема що побоювати ся. А чому нї? Бо руских справ не знають добре навіть читателї полїтичних часописий в Чернівцях, а не то у Відни.

Може неодин нїмецкий читатель подумає собі: „Мене зовсїм не кортить довідати ся, які полїтичні партиї істнують між довговолосими рускими селянами і рубачами; най они всї передовсїм навчать ся читати, поки хотять грати яку полїтичну ролю.“ І з тим він кине сї виводи. Але се було би дуже нерозумно. На Буковинї становлять Русини чисельно релятивну більшість (42%), в Австриї они — після чисельности — занимають четверте місце, в Европі пяте; а коли-б они, як сего бажають москвофіли, приняли письменну мову Москалїв і злили ся з ними, то заняли би перше місце, — так є, перше місце в Европі. Коли так, любий нїмецкий читателю, то оно прецїнь варто, щоб ти, поки довговолосі селяни навчать ся читати або без Аз-Буки устно зачнуть полїтикувати, дав ся від Русина в дечім поучити про Русинів. А то часто навіть найповажнїйші віденьскі часописи напишуть такі нїсенїтниці про рускі відносини, немов би то було в Парижи або Мадридї. Ба, навіть на Буковинї є такі люди, котрі думають, що рускій народовець а москвофіл (Jungruthene und Altruthene) то щось такого, як Молодочех і Старочех. Буковиньский Нїмець повинен інформувати ся про те, як стоїть під взглядом полїтичним чисельно в краю найсильнїйший нарід; а так само повинен інформувати ся австрийский Нїмець про четвертий з ряду що-до чисельної сили нарід в державі; і взагалї повинен кождий полїтик, котрого цїкавлять також справи по-за его вітчиною і в дальшій будуччинї, живо тим інтересувати ся, чи проводирі сего мало цивілїзованого, але великого і сильного народу змагають до того, аби злити ся із ще більшим народом московским чи нї. Фільозоф Гартман порушив се важне питане перед несповна 10 роками в журналї „Gegenwart“ і прийшов до такого висліду, що Русинам — відповідно до інтересів заходу — припадає важна роля. Най би се навіть було лише мрією, однак нїмецкий читатель набере з тих слів Гартмана пересьвідчене, що може без ваганя і ущербу для себе звернути свою увагу на наші виводи, котрі мають на цїли вірно змалювати партийні відносини між Русинами.

I.

В нашій маленькій провінциї між самими Русинами веде ся вже довший час на малі розміри трагічна борба, яка в Галичинї приняла широкі розміри, а на угорскій Руси зовсїм убила духово пів мілїона рускаго народу. Борба справдї йде на житє й на смерть, бо одним іде о житє народу, а другим о смерть его. Нїгде не видано, щоби цїла партия в народї жила десятки лїт неґациєю сего народу, а у Русинів она жиє і руйнує власний нарід. В якій цїли? Кому з того була би користь, коли-б Русини справдї перестали бути Русинами, а стали Москалями, так як того бажає собі москвофільска партия?

Аби дати ясну відповідь на сї питаня, кождий полїтик, котрого цїкавлять справи по-за его вітчиною і в дальшій будуччинї, живо тим інтересувати ся, чи проводирі сего мало цивілїзованого, але великого і сильного народу змагають до того, аби злити ся із ще більшим народом московским чи нї. Фільозоф Гартман порушив се важне питане перед несповна 10 роками в журналї „Gegenwart“ і прийшов до такого висліду, що Русинам — відповідно до інтересів заходу — припадає важна роля. Най би се навіть було лише мрією, однак нїмецкий читатель набере з тих слів Гартмана пересьвідчене, що може без ваганя і ущербу для себе звернути свою увагу на наші виводи, котрі мають на цїли вірно змалювати партийні відносини між Русинами.

I.

В нашій маленькій провінциї між самими Русинами веде ся вже довший час на малі розміри трагічна борба, яка в Галичинї приняла широкі розміри, а на угорскій Руси зовсїм убила духово пів мілїона рускаго народу. Борба справдї йде на житє й на смерть, бо одним іде о житє народу, а другим о смерть его. Нїгде не видано, щоби цїла партия в народї жила десятки лїт неґациєю сего народу, а у Русинів она жиє і руйнує власний нарід. В якій цїли? Кому з того була би користь, коли-б Русини справдї перестали бути Русинами, а стали Москалями, так як того бажає собі москвофільска партия?

Аби дати ясну відповідь на сї питаня,

*) Се-б то Bukowinaer Post, котра подала ту вістку з „Бук. Вѣдомостей.“ — *Ред. Бук.*

Грядуче поколїнє.

11) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(Дальше).

Семенюк ще не міг з роздраженя прийти до себе й розгорнувши книжку не здолав зібрати гадок, щоб еї читати. Знетерпеливлений кинув книжку на полицю та забрав ся до рисованя. Се була одинока забава, якій віддавав ся у вільних хвилях. Рисував несогірше, хоч нїколи не учив ся сего, тай крив ся з своєю забавкою, щоб товариші з него не сьмiялись.

Дума мастив вусики помадою та підкручував їх перед зеркалом.

— Я на твоїм місци прийняв би предложенє Косєвича — заговорив, обертаючись до товариша.

— А я на твоїм також — відповів сей злосливо.

— Ти бо цїкавий собі чоловік! Немов учора на сьвіт прийшов! З твоїми принципами ти згинеш у сьвітї.

— Вже й ти починаеш?... Великі поступи починаеш робити в школї патриярха!

Хвилево запанувала мовчанка. Дума почав свистати якусь пісоньку.

— Але цїкав я знати, що Косєвич терпить до Павловича? — поспитав тепер Семенюк. — Певно его ненавидить, коли аж за такі средства хапає. А на відчитї, здавалось, так щиро витали ся!

— Ти ще не знаеш Косєвича! То старий лис! Він потрафить з найзавзятїйшим ворогом цїлувати ся...

Семенюк почав витирати радиркою на папері. Так столом потряс, що аж вода у шклянцї хлюпнула через верх.

— Тю, навіжений! — скрикнув Дума. — Похлянав менї новий сурдут!

— А чого они оба з „генієм“ так ненавидять ся, се иньша річ... — продовжав відтак дальше спокійно. — Раз оба поперечились сильно і Павлович, будучи у Павлишина, — се его якийсь мабуть свояк — описав патриярха яко деморалїзатора молодїжи. Павлишин оповів се якомусь з ради шкільної і наш професор туй-туй не вилетїв. Лиш проворність спасла его. Але від сего часу поклав собі за мету: знищити „ґенїя.“

— Се правда, що той Павлович то страх несимпатична людина... Я від часу відчиту его знести не можу... а попереду навіть не знав его зовсїм.

— Так чому не хотїв ти писати против него?

— Бо, прошу я тебе, писати критику для науки самої, є річ хосенна і з научного боку конечна. Але пускати у сьвіт наскрізь на те, щоб комусь шкодити в одержаню якоїсь університетскої почести, — се вже погано.

— Але сего нїхто не знав би! Кого-ж ти потребував би бояти ся?

— Хоч би й своєї совісти!

— Совісти? — се дитиньство!

— Хиба у тебе!

— У мене і у всеї поступової молодїжи.

X.

У Старецких міжтим нове нещасте дома. Ґенко, брат Нанцї, посварив ся зі своїм шефом і стратив посаду. Вже третий день як сидить на леду. До дому мимо візваня матери не хоче приїхати, бо знає, що Нанцї з маленької платнї, яку дістає, тяжко себе з материю виживити. „Не хочу сидїти на карку Нанцї,“ — відповів телеґрафом.

Пані Старецка в розпуцї. Нанцї з плачу очи позапухали. Боять ся, щоби Ґенко не заподїяв собі що. Може вже житє собі відобрав!... А ему се не велика річ!

До того приходить ще один лист від Рїґера. Так звав ся той управитель дібр, що старав ся о Нанцю. У послїдне просить рішучої відповіди.

Нове пекло... Мати приказуе, грозить, плаче... Нехай собі і Нанця не забиває голови Павловичем! Бачила прецїнь найлучше на остатнім балї, як ему на нїй залежить. За Рїґером могла-б цїла родина знайти спокійне пристановище... От брат тепер без місця, може з голоду гине... Остаточно кинулась дочцї на шию, заклинаючи еї на кости батька, щоб не губила себе, брата і матери...

Бідне дївча терпіло страшно. Прикази і грозьби матери болїли еї, але та послїдна просьба шарпала еї серце. Чи не посьвятитись їй для

ми мусимо взяти москвофільский рух в звязи з тим рухом ріжних народів в Европі, які сего століття почули право на своє національне житє. Нема такого кутка в Европі, де-б не піднимали ся давно пригнетені народи, дбаючи про те, щоб розвинути свою самосьвідомість і здобути собі право, жити і розвивати ся по своїй волї. Але про те, що означає слово національність, є дві зовсїм собі противні теориї, котрі один наш історик характеризує в той спосіб:

Першу теорию боронять ті люди, що живуть в централїстичній державі; се теория француско-росийска, по якій народність є те, що складає державу. Се державно-національна теория. Друга теория, якої держать ся переважно нїмецкі, анґлїйскі, італїяньскі учені, — є так звана етноґрафічна. Она обстоює за тим, що всяка ґрупа людий, яка складає один тип, становить націю. По сїй теориї національність виробляє ся, таким способом, самою природою, а не державою. Тимчасом межі етноґрафічні а державні дуже рідко сходять ся. Звичайно розпадає ся нация на кільки держави, або держава складає ся з кількох, кількадесятьох і більше наций. Відродженє народів в 19-ім столїтю полягає на тім, що кожда етноґрафічна одиниця вимагає, щоб їй дали право на істнованє власної культури, щоби в державнім законодавстві забезпечені були їй всї права та потреби. З сего погляду і ведуть боротьбу всї народности, отже і ведуть усї Русини, переконані на підставі ріжних фактів, н. пр. істориї Ірляндиїв, котрі мимо 700-лїтного впливу Англичан на них по нинїшний день суть непримиримими ворогами Англичан, що національність залежить не лише від мови, але она обхоплює всї функциї душі чоловіка.

Першу теорию, т. є. державно-національну, заступала і заступає до сегодня централїстична Росия. Там офіцияльні сфери пересьвідчено, що народність є те, що складає державу, а що в Росиї є велике число ріжнородних народностий, то старають ся всїх переробити силоміць на одну державну націю, росийску. В Росиї кромі иньших народів жиє звиш 20 мілїонів таких самих Русинів, як австрийскі, так що етноґрафічні границї Русинів сягають від Сяну і Прута аж по Кавказ. Переводячи свою державно-національну теорию на практицї, правительство росийске здавна переслїдувало Русинів, а 1876 року царским указом майже зовсїм відняло росийским Русинам (Малоросам, Українцям) свободу рідного слова і загамувало силоміць відродженє народу, яке в них почало ся від 1798 року (на другий рік буде 100-лїтний ювилей відродженя). Се загамованє національного руху на Українї мало такий вплив, що дальше веденє его переняли австрийскі Русини, котрі, хоть чисельно далеко слабші від Українців, набрали через те у них великого значіня, бо на австрийскім конституцийнім ґрунтї могли підтримувати дальше силоміць загамований в Росиї розвій власного народу.

Але чотири мілїони австрийских Русинів, попри ту тяжку задачу зберегати до лїпших часів свою народність і власну культуру, мали вже здавна і другу тяжку задачу, а именно мусять бороти ся по нинїшний день з синами власного народу, бажаючих переміни его на росийский. Сей об'яв датує ся ще з часів передконституцийних, коли то голови Славян заняла утопія якоїсь всеславяньскої держави з всеславяньскою мовою. Росия, як найбільша славяньска держава, мала інтерес в тім, аби підтримувати сю утопію, і она підтримувала єї вже в 1850-их роках в австрийских Русинів. З часом сей невмовимий ідеал всеславяньскої держави приняв більше конкретну форму, а именно таку, що Росия мала би бути сею державою, а росийска мова мовою всїх Славян. Иньші Славяни зовсїм не згодили ся на те, щоби потонути в росийскім морю, і задержали в найлїпшім випадку більше або меньше виразні симпатиї до Росиї, і ті симпатиї піддержувані часто агітациєю самої Росиї; однак в Русинів виступила від 1866 року явно партия, котра сказала, що австрийскі Русини після своєї мови, культури і істориї також Москалї. І та партия по нинїшний день кромі ширеня політичних симпатий до Росиї, займає ся ще й московщенєм рускаго народу, зовсїм анальоґічно до того, що офіцияльна Росия робить у себе на Українї. Роботу сю у нас підтримує Росия грішми, аґентами, часописями, товариствами, банками і т. п., а приличняли ся до єї підтриманя довгий час ріжні австрийскі правительства, не розумїючи цїли сеї роботи, або не зважаючи зовсїм на Русинів, видавши нас на ласку і неласку сильнїйших сусїдів, в Галичинї Поляків, а на Буковинї Волохів. І Поляки справдї до недавна бачили більший інтерес в тім для себе, аби навіть іти з москвофілами против Русинів, маючи надію тим скорше їх з'асимілювати, як на Буковинї по нинїшний день Волохи з тої самої причини побивають Русинів також рускими москвофілами. Де в партиї нема народного ідеалу, то там очивидно можливі спілки і з ворогами наций.

Таким чином вийшло для Русинів незвичайно трудне положенє: в Росиї безнадїйність, насильна русифікация; в Австриї тяжка робота за всю широку націю пр. слабих силах, а притім ще домашна борба з ренеґатами. В политичнім взглядї два противні напрями: з одної сторони вся надія на Австрию, з другої сторони вся надія на Росию; і після того дїлить ся також робота і агітация на два цїлком собі противні напрями. В національнім взглядї бачимо з одного боку як на рускі сили досить енергічну культурну роботу, з другої сторони нищенє сеї власної культурної роботи, а ширенє росийскої. А те все ведене з одної сторони майже виключно слабими власними силами, а з другої сторони при забезпеченій посторонній помочи, і мілїонових запомогах (як н. пр. один мілїон рублїв з державної каси на львівский банк). На цїлій лїнії трагічна борба, якої тепер не переживає в такій мірі жаден нарід в Европі, борба, яка Русинів коштує богато і поту і крови, а як на Українї, то й богато зломаних на віки екзистенций.

Видимо з того, яка важка, не лише для Буковини, але також для Австриї і цїлої Европи важна борба відбуває ся перед нашими очима. Аби заслонити вагу сеї борби, старають ся москвофіли її представити яко борбу научну о правопись. Москвофіли уживають именно яко средство для московщеня штучно златану „історичну" правопись, а народовці приняли відповідну рускій мові фонетичну правопись. Розуміє ся, до того обманьчивого глуму прилучують ся радо вороги

матери? Чи не віддати ся за Ріґера, щоб лиш уратувати брата?

Але той сумнїв коротко тревав. Себе посьвятити могла... Але Фількa? Она вірить твердо, а бодай хоче вірити, що Філько еї любить. Може не так сильно, як она его, може троха меньше... Може мужчини не можуть инакше любити... Так чи-ж має она право роздирати ему серце, зірвати той узол, що звязав їх з собою? Нї! Вже за далеко зайшла... Вертатись — за пізно. Для любови треба принести жертву... нераз і жорстоку жертву... Хоч би й брата...

Боже! Боже... Як то страшно попасти в таку крайність. Вибирати між братом а милим... Нї! Она не покине Фількa! Такої жертви Іенко від неї не жадати-ме.

— Мамочко! не мучте мене більше, бо збожеволїю — просила вкінци.

Мати уступила. Кричї не зігнеш, скорше зломиш. Через полудень трохи успокоїли ся мати і дочка. Пополудни мав прийти Павлович. Дївча хотїло навіть затерти слїди слїз на лици, але очи почервонїлі вказували на сумно перебутї хвилї.

Панич прийшов, як звичайно: усьміхнений, веселий і сейчас почав розказувати якийсь анекдот. Однак вдарив его дивний настрій матери і Нанцї. Усьміх їх був вимушений; дївча кілька разів зітхнуло.

— Що се стало ся? — прошибло ему крізь голову. — Коби хоч на яку бучу не зібрало ся.

Розмова вела ся уривано, мляво... крутила ся коло послїдного балю.

— Вже відвідували ви свою панночку? — не втерпіла мати, щоб не поспитати.

— Пан Філько казав, що се его родичка — боронила Нанця.

— Ет! панови Павловичови можна все говорити. Впрочім є ріжні родички.

Панич чув ся обиджений, поправив ся нетерпеливо на кріслї, але вгамував ся троха:

— Не знаю, чому пані добродійка менї не вірять! Чи переконали ся, щоб я коли минув ся з правдою?

— Та паничі вважають дуренє жінок геройством.

— Я не з таківских! — заперечив Павлович. Впрочім коли пані не вірять, даю слово чести.

— Сего я від вас не жадала тай не мала права жадати!... Ви чоловік свобідний — докинула з гіркою іронїєю. — Можете робити, що вам ся подобає!

Нанця, бачучи, на що заноситься, заметушила ся та вибігла до другої комнати. Був се вже послїдний час, бо одна сльоза за швидко вихопила ся і упала на білу скатерть на столї.

Павлович змішав ся сильно. На лице виступили румянцї. Він зрозумів, що надходить рішуча хвиля, а еї він найбільше бояв ся.

— Я не розумію, до чого пані добродійка се прикладають — ледви видусив крізь горло.

— Час вже, щоб ми розмовились, як розумні люди, пане Павлович! — заявила Старецка рішучо. — Коли-б жив батько, то его-б се річ була, а так тепер сей обовязок паде на мене, слабу жінку.

(Дальше буде).

Русинів, щоби удержати Нїмцїв в незнаню правдивого стану річий і відвернути їх увагу від тої борби.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 27. жовтня 1897.

Іменованя при черновецкій почтї. Управитель почти в Іцканах Олександер Мар іменований старшим управителем черновецкої почти, а контрольор Ґустав Гек старшим почтовим контрольором при черновецкій почтї в середмістю.

З черновецкої фінансової дирекциї. Рахунковими офіциялами іменовані асистент Лазар Настаси, тимчасовий офіциял Ріхард Ломмер і контрольор податкового уряду з Тахав, Зіґель.

Всенародне віче до Львова скликують др. Іван Литиньский ще з трома Русинами на день 4-го падолиста с. р. до великої салї львівского „Народного Дому.“ Програма віча така: 1. Галицкі Русини супротив теперішної ситуациї политичної; 2. розширене автономиї країв і подїл Галичини; 3. о виборах до сойму краєвого і до ради державної; 4. хлїборобска справа у всхідній Галичинї; 5. внесеня участників віча.

„Консервативна“ шопка. Читаємо в „Бук. Вѣдомостяхъ,“ що у вівторок, дня 19-го с. м., відбули ся у Вижници збори „вижницко-путилівскої Ради,“ новозаснованого повітового политичного товариства о напрямі москвофільскім. Редакция „Бук. Вѣд-ей“ старає ся надати тим зборам великого значіня і тому одушевляє ся промовами кількох православних сьвящеників. Але читаючи те справоздане, зараз же кидає ся в очи брак змісту тих промов, хиба що кілька фраз та „вонь і кадило“ для Коко Василькиі мають бути тим змістом. Дійсно відносить ся вражіне, що ті збори мов би на се лише скликані, аби устроїти п. Василькови, котрий страшно намагає ся вже тепер в политицї для евентуального позискання посольского мандату, овацию. Ну, та на се не потрібно було стягати нарід з далеких гір. Нарід хоче почути щось реальнїйшого, як би его виратувати з біди, а фраз ему не потрібно. Тому і не можна прикладати якої небудь ваги тим зборам, що були — як виходить з того справоздання в „Бук. Вѣдомостяхъ“ — нїчим иньшим, як москвофільскою шопкою. Замітне ще, що на ті збори прислав з Відня п. Волян телеґраму, в котрій бажає, щоби то нове товариство сталось могучим борцем „за народъ и вѣру.“ Шкода, що „консерватист“ Волян не додав, за який імечно нарід; а ще більша шкода, що лицар папского ордеру не додав, за котру іменно віру має ся та „виж.-пут. Рада“ бороти....

Де у них совість? Коли ми в 224-ім числї нашої ґазети подали статю „Руслана“ в справі петиций руских громад о запомоги задля нужди, „Галїчанїн“ кинув собі з того і виписав таку страшну небилицю, що то розходить ся лише руским „правительственним“ послам повеличати ся петициями яко доказом довірія народу до них. Цїла відповідь „Галїчанїна“ була так написана, що зовсїм не заохочувала рускі громади до висиланя таких петиций. Львівскому ґенеральному штабови москвофілів очивидячки зовсїм нїчого не залежало на тім, що бідні рускі селяни стоять безпомічні супроти сегорічного неврожаю, що їм грозить просто голодова смерть. Що їм на тім залежить, коли люди гинуть?! Їм з тим навіть лїпше, бо між народом тодї розпука возьме верх; ну, а тих темних, тай до того ще здеспероваиих селян легко справити на ту дорогу, на яку хоче ся львівским москвофілам. Та крайно безсовістна аґітация не остала без наслїдків, бо з Галичини вплинули лише дві рускі петициї, хоч руска праса так богато написала ся про нужду по руских громадах! Тепер вже буджетова комісия покінчила свої наради над проектом о запомогах для потерпівших від елементарних нещасть, отже тепер навіть петициї ледви чи богато поможуть. Коли отже рускі громади не дістануть такої запомоги ex officio, як би їм належало ся, то най подякують тій несовістній аґітациї „Галїчанїна,“ котрому дали ся піддурити. „Галїчанїн“ дуже добре відчуває, якого лиха він накоїв, і рад би тепер якось викрутити ся з сего прикрого положеня та позбути ся одвічальности. В тій цїли пише в новинках вторкового числа таке (подаємо в рускім перекладї): „Чи буде яка користь з тих петиций, чи нї — тяжко сказати наперед, але аби їх подавати, не коштує так богато труду і коштів, аби справу заспати.“ Чи се не фарисейство? І де у тих людий совість?

Як звичайно повстають пожари збіжа. Від кількох недїль непокоїла якась злобна рука спокійних мешканців села Рясна руска під Львовом. Майже кождого тижня і то все в ночи з суботи на недїлю горіли будинки господарскі в тім селї і то все в одній части села близько коршми. Дійшло до того, що товариства асекураційні не хотїли вже з Рясни приймати обезпечень. Люди удавали ся до властий, пильнували самі цїлими ночами, пильнувала і жандармерия, відправляли ся богослуженя і т. д. Від дня, котрого відслужив о. Фолис зі Скнилова службу Божу в рясеньскій церквї, щоби упросити змилуваня Божого над бідною громадою, через три недїлї не горіло в селї. Люди успокоїли ся. Аж ось в суботу, дня 23-го с. м., в ночи на недїлю горить знов стодола господаря. Люди кинулись до огню тихцем і побачили, що злобна рука засьвітила ще сїрник під сусїдним стіжком і підпалила его; люди метнулись туди і зловили злодія, а був ним жид, син місцевого коршмаря. Жидок почав кидатись на господарів, але що було їх пять, то не удалось ему вирвати ся з рук. В недїлю жандармерия, скувавши вітця і сина, переслухувала громадян. Про сего коршмаря оповідають люди, що перед кількадиньми роками прийшов до Рясни в обдертім халатї, підперезаний шнурком та з кусником палицї в руцї. Нинї має ґрунт в селї, сидить на коршмі, торгує волами, позичає панам і хлопам гроші, товстенький і поважно визирає. В переважній части горіли стодоли і стіжки з пашнею і збіжем, а що бідні погорільцї, не маючи чим годувати худоби, спродавали еї, то пан арендар — повага в селї — ставав їм в пригодї і купував людску худобицю. Сподівають ся, що слїдство і розправа в сїй справі викриє цїкаві річи! Так то не лише в Галичинї, але й на Буковинї повстають пожари збіжа! Як би то в нас були троха лїпше припильнували, то може неодна така сїльска поваґа була би дістала ся до Іванової хати. А так возьме ще й гроші з асекурациї.

За-молоду пустили ся на бездорожє. В Дубниках украдено сими днями пани Леонтинї Витковскій два шнурки коралїв. Ті коралї вартости яких 200 зр. хотїла заставити минувшої суботи якась женщина в касї ощадности. Урядник помітив, що та женщина — то перебраний в жіночу одїж хлопець, котрий достерігши викрите утїк. Полїцийні доходженя дали сумний результат, бо викрито, що крадежи допустили ся два молодиї, ученики одного наукового заведеня. Один з них перебрав ся за женщину, щоби за коралї лекше дістати гроші. Молодих переступників арештовано.

О великих повенях доходять вісти з Італії. Причиною нещастя були хмароломи в кількох околицях. Найсильнійше виступили ріки Рено і Панаро. В містах Анконї і Корколїя завалило ся під напорами води богато домів, наслїдком чого множество родин остало без дому. Утопив ся також ґр. Рікотті. Рух зелїзничий і телеґрафічний здержано цїлковито. Подібної повени не було в Італії від р. 1842.

Сензацийний процес скінчив ся в Росиї. Цар Александер II. був морґанатично повінчаний з княгинею Долгоруковою, котра живе тепер в Парижи. На кілька лїт перед смертию записав цар княгини великий маєток і заразом назначив опікуном дїтий з того свого супружества барона Тавбе, члена одного з найперших родів Курляндиї. Барон опікував ся майном дуже несовістно, через що скривдив властителів на 2,130.000 рублїв. Коли справа виявила ся, хотїли зразу цїлу справу затаїти, однак родина княгини дошла до процесу, а той, по переведеній тайно розправі, скінчив ся 12-го с. м. увільненем барона Тавбе.

Коти годинниками. В Хінах ще не заведені такі годинники, як у нас, і мабуть нїколи або хоба за довгі часи їх там заведуть, бо ощадний горожанин небесного царства не потребує їх, аби знати, котра година. А хоче він се дізнати ся, то він біжить до першої-лїпшої кітки — а є їх там величезна маса — і піднесе їй віко тай зараз знає. Він переконав ся, що зїниця в рїжних часах дня то розширює ся, то знов зменьшує ся. То діє ся відповідно до стану сонця і сьвітла, навіть і тодї, коли небо захмарене.

Тресовані бузьки. Знаєм о тресованих конях, псах, малпах, свинях, медведях, слонях, тиґрах, львах, вужах, птахах і блохах, — тепер будемо оглядати і тресованих бузьків. У Відни дає якийсь Француз представленя, на котрих попису ється цїла громада тресованих бузьків. Тресура їх має тревати довго; за те вивчені показують рїжні штуки, причім найсьмішнїйше має відбивати поважна їх повільність. Може й справдї вивчать бузьків і того, аби приносили щасливим і нещасливим подружим такі дарунки, о які посудже їх цїлий сьвіт....

Дрібні вісти. В буджетї державнім на 1898 р. вставив мінїстер осьвіти і віроісповідань суму 50.000 зр. на будову гр. кат. духовної семинарії в Станїславові, а на таку саму семинарию в Перемишли 15.000 зр. При обох позициях замічено, що кошта будови ще не обчислені докладно. — Львівский магістрат знов скривдив бідні рускі дїти в школї ім. Маркіяна Шашкевича, на котрі призначив з великої суми 6000 зр. лише 60 зр., хоч до тої школи ходить може ще найбільше бідних дїтий. — В околицях Сянока і Кросна появило ся множество слимаків, котрі цїлковито знищили озимину. — Віденьский лїкар Др. Леопольд Мілер, асистент проф. Фухса, викрив бакциль египетского запаленя очий. — В Перемишли застрілив ся капітан 45-го полку піхоти Рудольф Юнґвірт задля невилічимої слабости. — Жінка одного посесора коло Варшави повила дві близнючки-дївчатка, а що у неї вже й так є десять дочок, то тепер має їх разом дванайцять: є о чім думати! — Угорска палата панів рішила видати судам епископа Майлята за те, що вихрестив протестантску дївчину, котра не скінчила ще 18 лїт; на Угорщинї є се заборонене карним законом. — В Чернівцях основало ся нове жидівско-національне академічне товариство.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 26-го жовтня 1897 року.

Відень. Fremdenblatt обговорює внесене Дінавлїого і підносить, що се язикове внесене і угодова провізория не стоять в жадній звязи з собою, але й не виключають себе, коли бере ся справу річево, а не з полїтично-тактичних взглядів. Австрийска полїтика конче вимагає й одного і другого, угодової провізориї і язикового закону. Для обох справ найшов би ся при добрій волї час і певність.

Відень. На засїданю ради державної відчитав перший заступник президента палати А б р а г а м о в и ч письмо президента Катрайна, в котрім сей повідомляє, що складає чин президента палати.

Відень. Наслїдком резиґнациї Катрайна запанувало в парляментї велике зворушене. Причиною тої резиґнациї уважають непорозуміне дотично заостреня реґуляміну; иньші знов подають яко причину негодоване правиці на Катрайна за умову з лївицею для тимчасового застановленя обструкциї; а знов иньші внесене Дінавлїого.

Відень. Вибір нового президента палати наступить за найблизшім засїданю. Яко кандидатів називають Діпавлїого, Фухса і ґр. Зедвіца.

Відень. В буджетовій комісиї говорив пос. Барвіньский про елементарні нещастя у всхідній Галичинї і про реґуляцию Днїстра і Прута.

Чернівцї, дня 27-го вересня 1897.

Відень. В радї державній інтерпелював вчера п. Люеґер і тов. президента мінїстрів в справі промови угорского президента мінїстрів Банфіого, з котрої можна би вносити, що Угорщина хотїла би евентуально вмішати ся у внутрішні справи Австриї. П. Ґрос поставив внесене на обжаловане цїлого мінїстерства за розпоряджене з дня 24-го серпня дотично устави о податку від цукру. Опісля промавляв п. Бендель через дві годинї за обжалованем Баденїого задля хебских подїй. Іменем більшої посїлости нїмецкої внїс пос. Бернрайтер перейти над внесенем о обжаловане до порядку дневного, але висказати правительству нагану за его поведене. Палата приняла 172 голосами против 145 внесене Молодочеха Страньского на перехід до порядку дневного.

Відень. На сегоднїшнім засїданю ради державної предложив мінїстер фінансів Білиньский проект закону о управильненю платнї державних слуг. Засїдане розпочало ся поіменним голосованем.

Будапешт. Nemzet заявляє, що оногдїшні виводи Банфіого були упімненем для Австриї, щоби она не нарушувала угоди з 1867 р. і щоби свої обовязки виконувала точно. Угорщина не має права мішати ся в австрийскі справи, але з другої сторони зможе й сама хоронити свої конституцийні права та великі інтереси держави. Ту промову треба уважати моральним піддержанем австрийского правительства для погамованя, евентуально усуненя обструкциї в австрийскім парляментї.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

КОТВИЦЯ.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати *лише* фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові,** котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ

повинна находити ся

Народописна карта

україньско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

ХРИСТИЯН МАЛЬКНИХТ

ц. к. упривілєйована фірма

в

С. Ульріх-Ґреден, Тироль

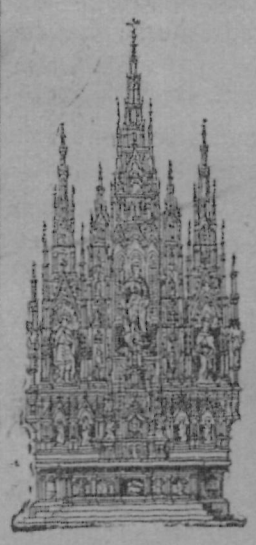

поручає свої деревляні вироби церковних річий, як престоли, казальницї, статуї сьвятих всякого рода і величини, плащеницї, Гроби Хр., вертепи, релїєфні вироби мук Ісуса Христа — все гарно вироблене і по умірковaних цїнах. Також приймає ся й замовленя на иньші подібні вироби з дерева.

Ілюстровані цїнники, образки і рисунки висилає ся на жадане безплатно.

Припорученя:

Вп. Пане!

Статую Мариї з Люрд одержав я в бездоганнім станї. Викінчене чудове. Ми дуже задоволені, і взагалї кождий, хто лише ту статую бачив. Ґратулюю Вам до сего успіху і можу Вас кождому як найлїпше припоручити, бо не лише виріб справдї гарний, але й цїни дуже низькі.

З поважанем

Франц Янич, парох в Bars Lekér, Угорщина.

Ваша Всечестність!

Статую св. Йосифа з додатками я одержав. Все в порядку і без всякого найменьшого ушкодженя. Статуя, підставка і бальдахин після Вашого запевненя вироблені дуже добре. Тому ще раз дякую Вам за солїдне викінчене тих річий і пересилаю долучену суму з виразами щирого признаня.

З глубоким поважанем

кс. Михайло Ґура, капелян в Бохнї, Галичина.

В Чернівцях виходить уже тринайцятий рік руска ґазета

„БУКОВИНА“.

Від 1. сїчня 1896. року появляє ся она що дня кромі недїль і сьвят. Поміщає статї про справи буковиньскої Руси, але познакомлює читателїв також із справами Русинів в иньших землях руских. Дбає о добірні і цїкаві фейлетони і взагалї о материял такий, що обходить кожду руску родину. Що **„Буковина“** цїкава і для галицких Русинів, сьвідчить значне число передплатників єї в Галичинї. Передплата лише 10 злр. Адреса редакциї і адмінїстрациї *„Буковини“*: Чернівцї улиця Петровича число 2.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 231. Чернівці, пятниця 17. (29.) жовтня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Res ruthenicae.

II.

Руский нарід може похвалити ся перед Европою старшою власною культурою, як ті народи, котрим доля судила мати свого власного або з заграниці позиченого князя на троні, або котрим історичні події зроблять таку реклямy (як н. пр. Вірменам) в Европі, що вганяючі за новинами Нїмці або Французи або Анґлїйці зараз познакомлять з їх культурою своїх земляків. На руский нарід ще не прийшла черга; Европі пильнїйша річ займати ся культурою африканьских племен... А що руска мова ще мало знана в Европі, і мало кому на думку приходило в европейскій мові частїйше говорити про Русинів, то на заході, а навіть і на Буковині просто не мають понятя о тім, що Русини перед заснованєм теперішної росийскої держави цїлі столїтя грали ролю в істориї, а буковиньскі румунїзатори не хотять вірити, що колись навіть на їх молдавскім дворі говорило ся по руски, а не по волоски. Нарікав в свій час Брандес, що его земляки не вміють собі реклямы робити в Европі; а як Русини повинні на то нарікати!

Через то, що нїхто „в Европі“ не чув про змаганя руских народовців, наші правительства довгий час інформували ся безпечно у москвофілів, що Русинам потрібно; Волохи, а по части Поляки ще й доси пересьвідчені (і не без раціи), що красше мати в краю москвофілів, бо з тих ренеґатів вправдї можуть бути Москалї, але так само можуть бути і Поляки і Волохи (і бувають!). Тому то ми бачимо на Буковинї сей незрозумілий для Европейця об'яв, що, коли ту йде завзята борба між Русинами і Волохами, є ґрупа людий, з роду Русинів, котрі якось то вміють погодити з власною совістию і йдуть разом з Волохами. Нїчо дивного! адже анї Волохам анї Русинам-москвофілам не йде о самостійний розвій руского народу! Коли їм не вдає ся его відразу змосковщити, то добре хоч спільними силами здержувати его розвій. І отсе здержуванє нашого розвою відбуває ся всїлякими можливими способами на поли церковнім і шкільнім і в публїцистиці фальшивим інформованєм публики о руско-народній партиї. В часописях, писаних по волоски і по нїмецки, пише ся несотворені річи про ту партию і аж до знудженя часто повтаряє ся ріжні підозріня, почавши від таких, що они хотять власної держави, польонїзациї і латинїзациї, аж до висьміваня найдрібнїйших об'явів нашого житя. Н. пр. Волохи, котрі зовсїм недавно змінили свою славяньску азбуку на латиньску, настілько неконсеквентні, що важать ся Русинам дорікати за малу реформу їх правописи, яка вийшла з розвою рускої мови супротив церковно-славяньскої мови. За ті самі ідеали, які у себе вважають Волохи сьвятими, роблять они Русинам закиди. А щоби ту суперечність і несправедливість закрити, беруть ся они до другої несправедливости до обманюваня публики, аби она не знала змагань нашої народної партиї. До того видумують они ріжнородні, суперечні собі вигадки. Ту ми після тих вигадок найбільші сервілїсти австрийскі, а заразом революціонери, що бажаємо власної держави; ту ми найбільші польонофіли і щиримо польонїзацию, а по правдї боремо ся з ними не слабше, як з другими; ту ми нїби хочемо всюди на Буковинї унїї і латинїзациї, а по правдї тремтимо за се буковиньске православіє, яке нам є мостом до 20 мілїонів православних Русинів за кордоном; ту ми нїби ширимо польонїзацию нашою правописию, а поправдї дбаємо лише, аби наш нарід не спольщив ся і не змосковщив ся; ту ми задля гнету на Украйнї і плачемо і нарікаємо і зовсїм уже стратили серце до Росиї, а ту москвофільско-волоскі видавництва голосять на цїлий край, що ми нараз з австрийских сервілістів поробили ся русофіли. Buk. Post, зачувши сю остатну новину від своїх москвофільских спільників, робить великі очи, дивує ся сїй нечуваній пригодї, не вірить, але хоч не вірить, таки повтаряє еї для своїх читателїв. Се справдї характеристичний спосіб поступованя сеї ґазети...

(Дальше буде).

Грядуче поколїнє.

12) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(Дальше).

Філько сидїв як на жару... — Погана квестия! — подумав.

— Скажіть менї, добродїю, але так щиро і отверто: Яка цїль вашого буваня у нас?

Молодець повів мутними очима по комнатї, шукаючи якого будь виходу.

— Признаю ся панї добродїйцї, що я доси не здавав собі з сего справи. Такий короткий час... так швидко перебіг! Нїколи й було роздумувати про се. Прийшов раз з Ґенком... опісля панї мене запрошували приходити... тай я приходив.

— Так! се правда, що я вас запрошувала... Але я не думала, що дійде до сего, до чого дійшло. Коли я хотїла вам дім вимовити, було вже за пізно.

Панич прийшов міжтим до себе:

— Боже мій! — промовив. — Що-ж природнїйшого, що коли наближити оливу до огня, она займеть ся.

— Так коли-б ви чесно думали, то самі запобігли би тому. А тепер!... Тепер скажу вам отверто, що Нанця через вас мене не хоче слухати!

На се годї було найти відповіди... Почудося лиш легке зітханє і на хвилю залягла мовчанка.

— Нанцю! Нанцю! — кликнула мати, не встаючи з місця. — А приладь там підвечірок!

— Я вже приладжую — відповіло дївча, відхиляючи двері, і знов скоро сховалось.

Павловичови се було вельми не по-нутру... Се значило, що днесь з Нанцею не буде міг розмовитись сам-на-сам.

— Скажіть же менї, — говорила дальше мати — що я маю дальше дїлати. Бо ви, добродїю, вігнали мене в страшне положенє. Чей не станете домагатись від матери дозволу на се, щоб могли бавитись дочкою.

— Але-ж я не думаю про нїяке бавленє ся! Я беру сю справу з серіозного боку.

— З якого-ж? Як ви собі представляєте розвязку сего всего?

Ох! Се було найстрашнїйше питанє. Єго бояв ся наш герой вже від початку розмови. Тепер не було виходу... Треба рішитись.

Павлович ще не був до сеї степени зінсований, щоб під таку хвилю инакше говорити, як думає. Тому й сказав собі у думцї, що треба посьвятитись і зречи ся Ірми. І щира любов Нанцї, якої догадував ся за словами матери, уймила его. Вкінци й не було иньшого виходу. Обставини настроюють волю чоловіка.

— А вже-ж панї самі добре знають, що розвязка одинока лиш можлива — промовив певним голосом. — Буду просити о руку Нанцї.

Старецка гірко засьміяла ся.

— Тепер се сказати прийшло вам так тяжко, а що-ж буде за рік... за два... Впрочім ви ще маєте далеку дорогу перед собою. Розважте самі! Найскорше можете про женитьбу подумати за два-три роки. Чи ручите ви, що ваше чувство — припустїм, що оно тепер істнує — видержить ту пробу? Вважайте, що тепер завязуєте дївчинї сьвіт, а коли-б опісля мали зрадити і звихнути цїле житє еї!... Ще раз прошу вас, застановіть ся зріло над цїлою справою. Тепер не жадаю від вас відповіди, бо хочу, щоб она була результатом не хвилевого настрою, а зрілої розваги. Сподію ся, що до тижня зможете порішити ся на сю або другу сторону.

Павловича ті прості, щирі слова тронули. Він встав та поцїлував Старецку в руку.

— Я вже давно рішив ся, — відповів — але як панї добродїйка жадають, я ще глибше роздумаю сесе.

Старецка встала і почала накривати до підвечірку. Небаром внесла Нанця на підставцї поналивані кубки. Всї троє мовчки взялись за їдло.

Нанця догадувала ся, що між милим а материю зайшло щось незвичайне, бо одно і друге виглядало дуже поважно. Дївча хотїло вичитати з їх лиць, який оборот взяла справа, але годї було.

Особливо лице панича прийняло вид маговий, безвиразний.

Мовчанка ся видалась їй вже за довга. Павлович собі відкашельнув щось зо два рази, але не міг перепхати слова крізь горло.

— Я стріла вчера того панича, що коло

Голоси праси.

— —

(В Буковинї заносить ся на зміну або комбінациї про будучий сойм буковиньский. — Дещо про перше австрийске віче хлїборобів.)

Нїмецкий орґан буковиньских Волохів Buk. Post в своїх двох послїдних числах страшно бідькає ся на краєве правительство, се-б то на ґр. Ґоеса, що він хоче знищити спокій в краєвім соймі. Тепер, як звістно, мають Волохи завдяки поганому вчинкови Тиміньского і Воляна більшість в соймі. Волохи пакують на тій підставі в краю, як самі хотять, і хоч та більшість після запевненя Buk. Post їй не є aus Herz gewachsen, то таки та ґазета бє на ґвалт, що ходять поголоски, немов краєве правительство в слїдуючій соймовій каденциї хоче постарати ся о иньшу більшість соймову, до котрої мабуть Волохи не ввійшли би. Перед такою евентуальностию мають Волохи великий страх і длятого Buk. Post плаче, страшно плаче. Треба передосїм зазначити, що то поки-що лише поголоски і длятого належить всякі вісти в сїй справі принимати з великою резервою. Але-ж все таки цїкаво послухати голоси праси в сїй справі.

І так Gazeta Polska пише ось що:

„Буковиньский сойм має вправдї відбути ще одну сесию, але вже тепер в лонї поодиноких сторонництв робить ся вступні приготовленя до виборчої кампанїї на весну слїдуючого року. Є то немов приготовлене терену для неминучої борби, вишукуване окопів і згромаджене потрібної амунїциї.

Перший крок в тім напрямі зробили християньскі Нїмцї, котрі очивидячки наміряють вже при найблизших виборах виступити яко сторонництво наскрізь народне, відрубне від давних лїбералів і зібране около власного прапору. Сей табор може назвати себе щасливим, бо тїшить ся мабуть щирою симпатиєю, коли не протекторатом рішаючих особистостий в тутешнім краєвім правительстві. Фактом є, що коли ще взагалї не було мови о повстаню тої нїмецкої фракциї на Буковинї, вже правительственні впливи обдарували мандатом одинокого тодї „Нїмця-народовця,“ проф. Рошмана, і хто знає, чи сей випадок не зродив цїлого нїмецко-християньского сторонництва. Послїдні вибори до черновецкої міскої ради могли би також послужити яко один доказ більше на те, що нїмецко-народний рух повстав не в масах, але в горі і виходячи відтам прибрав конституцийну форму нїмецко-християньскої орґанїзациї. Орґанїзация, хоч як встидливо випирає ся полїтики, не є нїчим иньшим, як мобілїзациєю нової, доси у нас небувалої армії, котра небавом виступить на аренї борби, аби здобути мандати для своїх проводирів.

З становища нашого польского сторонництва народного не маємо нїчого сказати анї за, анї против розлому лїбералів на „Нїмцїв християньских“ і „нехристияньских.“ Инакше дивить ся на справу волоский табор. Орґан того сторонництва Buk. Post довідує ся вже, немов в рішаючих кругах відбували ся довірочні умови і немов їх цїлию мало бути введене до сойму що найменьше трех нїмецких народовцїв і то коштом волоских мандатів. Правительство має взагалї бути незадоволеним з теперішної більшости соймової — правду сказавши, дуже неприродної — і радо би на иньшій підставі уґрупувати відносини в краєвій репрезентациї. Що є правдою, а що здогадом в повисших вістях, не знаємо сказати, але коли правительство дїйсно не має великих симпатий для аспіраций теперішної соймової більшости, то нїхто не заперечить, що не лише в Нїмцїв-народовцїв, але широко по-за тим табором найде лише — признане.“

По тих виводах говорить Gaz. Polska про се, що навіть в теперішній волоско-„руско-консервативній“ соймовій більшости заносить ся на розлом; бо п. Коко Василько з Лукавця здобув собі симпатиї буковиньских москвофілів і тепер старає ся такі-ж симпатиї здобути у народу всякими зборами і промовами, а Волохи не можуть єму простити, що він з Волоха робить ся Русином. Тут Gaz. Polska помилила ся грубо. Передовсїм Коко Василько властиво не є жадним Волохом, лише Русином з роду, а коли тепер признає ся до Русинів — тут не розбираємо, чи з переконаня, чи лише з інтересу — то тим самим він не робить кривди Волохам. А зрештою без помочи Волохів москвофіли на Буковинї є чисто неможливі, отже ті „рускі консерватисти“ мусять ся під кождим услівєм держати ся Волохів, коли хотять хоч ще зо два-три роки животїти в нашім краю. Отже Волохи не мають жадної причини гнївати ся нї на Коко Василька, нї на „консерватистовъ.“

Недавно тому появила ся в часописях відозва о. Танячкевича в справі австрийского віча хлїборобского, щоби Русини старали ся взяти як найчисленнїйше участь в тім вічу, щоби як найбільше прибуло наших селян і задля того взивав, щоби кождий повіт скликав віче в сїй справі і вибрав бодай одного відпоручника, щоби ті відпоручники уложили відтак спільно специяльні жаданя нашого селяньства, з котрими репрезентация нашого народу мала би явити ся на вічу. В тім добачував автор згаданої відозви великий акт полїтичний, бо союз селяньства цїлої Австриї з хлопским, як він каже, народом руским. Ми писали о тім в 224-ім числї „Буковини.“

Не хочемо — каже на то „Руслан“ — зовсїм зменьшати значіня і ваги згаданого хлїборобского віча, і признаємо, що оно мати-ме великий вплив на дальшу ходу хлїборобских відносин в нашій державі. Однак треба справи брати так, як они є, і в одушевленю не перецїнювати їх значіня для наших хлїборобів. Участь наших селян в тім вічу мусить бути з конечности хиба лише пасивна, бо передовсїм справоздавцї промавляти-муть в незрозумілій для наших хлїборобів нїмецкій мові, а також і длятого, бо по обговореню референтами тих чотирох предметів, на порядку дневнім поставлених, не буде часу і на таких вічах нема і звичаю на широкі розправи. Тим-то не треба робити нашим хлїборобам надїї, що они, приїхавши на се віче, будуть могли бодай „виговорити ся“ і тим дати собі пільгу в своїм горю.

Дальше треба і се взяти під розвагу, що кошта висилки таких повітових відпоручників селян на віче і їх удержане за великі в порівнаню з вислїдком і що тих коштів нема кому покривати. Було би отже далеко практичнїйше, щоби на віче прибули інтелїґентні Русини, котрі займали ся хлїборобскими справами і знають докладно потреби руского народу, або щоби чи то поодинокі громади, чи то повіти висилали свої домаганя і потреби на руки руских послів, котрі і так возьмуть участь в хлїборобскім вічу, отже могли-б ті справи піднести, коли тілько буде час по промовах справоздавцїв забрати голос.

У нас на сором нема навіть найменьшого завязку хлїборобскої орґанїзациї, нема руского товариства господарского, отже з таким незорґанїзованим союзником мабуть не так скоро будуть робити спілки, котрі могли би бути великим актом полїтичним. Отже не робім собі таких рожевих надїй, а прикладаймо до всего реальну міру.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 28. жовтня 1897.

Руский хор. Минувшого понедїлка відбула ся третя з ряду проба сьпіву руского хору, який зложив ся з членів і гостий руских това-

---

мене на вечерницях „жіночого клюбу“ вертїв ся — заговорила перша панночка, кусаючи кусень цукру. — Як він зове ся?... Представляв ся менї, але я забула.

— Се певно думаєте про Семенюка — відповів Павлович усьміхаючись. — Я також спостеріг, що він чув якусь предилекцию до вас. Майже з нїким иньшим не танцював.

— Ну! так маєте соперника — вихопилась дївчина і почервонїла.

Павлович махнув рукою:

— Таких соперників не бою ся.

— Але він сильно несьмілий! Представте собі: я йшла з бюра, як звичайно, трохи призадумана. Аж ту хтось менї кланяєсь... Я швидко обертаю ся, щоб побачити, хто се, а тека вихоплює ся менї з рук. Семенюк — бо се він був — скочив чим скорше збирати розсипані папері. Я дуже змішала ся. Ще, погадалам собі, подумає, що нарочно кинула, та причіпить ся до мене... Але він лиш віддав теку, уклонив ся ще раз і пійшов.

Павлович надув уста невдоволений:

— Я-б вам не радив, панно Нанцю, близше знакомитись з отсим чоловіком.

— Та Нанця зовсїм з ним ще не познакомила ся й не думає про се — відповіла мати.

— Але чому не радили-б? — поспитало дївча цїкаво.

— Бо се погана людина.

— Погана, кажете — здивувалась. — А він так невинно виглядає. Що-ж він такого зробив?

— Богато розказувати, а слухати мало — відповів панич, здвигаючи раменами.

— Вже пан Павлович має причину, коли так каже — завважала Старецка. — А ти не будь знов така цїкава!

Знова стало на часочок тихо. Старецка взяла з полицї часопись і розгорнула.

— Чи бачили ви — поспитала — у фейлетонї є гарні вірші якогось нового поета... Я бодай ще нїколи того імени не стрічала: С. Пукшин.

— Що? Пукшина вірші видруковані? А, — то десь тїшить ся поет! — кликнув Філько, сьміючи ся.

— То ви єго знаєте?

— Се один з моїх товаришів... а властиво знакомих. Позволять панї число?... Я дуже цїкавий.

— Прошу — і Старецка передала єму часопись.

Молодець понурив ся між листки, а Нанця й собі туди нахилилась і почала зразу по тихо, а відтак вже й голосно читати:

Одного нарештї ранку
На захід очима скинув
І на північ подивив ся,
Повернув лице до сонця
І щось чорне в морі бачить,
Завважа на хвилях синє.
. . . . . .

— Є то якийсь дуже мудрий стих, — годї єго й зрозуміти... Що се значить? — поспитала.

Але не дожидаючи відповіди, кликнула:

— Мамочко! — у вівторок грають „Учителя“ Франка; є оповістка. Підемо мамо? — правда? Мися менї розказувала, що то дуже сьмішне.

— Ще побачимо, як се буде... А ви вже були на сїм, пане Павлович?

— Нї... Я з переконаня не ходжу до руского театру. Там мож собі лише смак артистичний попсувати. Нїчого нужденнїйшого собі представити не можу... Анї порядної музики, анї одної порядної сьпівачки... А кусники!... Самі парубки і дївки виступають, так як би найняли ся наші автори занудити публику.

Нанця здивована поглянула на него.

— Ви щось за остро судите своє. Иньші народи все своє хвалять, а ми одні кидаємо на своє гнїздо болотом. Годї, щоб відразу вийшов наш театр на висоту заграничних... А коли всї придержувати-муть ся тої засади, що ви, так нїколи й не вийде.

— О!... о! Як бачу, панї велика патріотка.

— А ви нї?

— Зовсїм нї... Патріотизм то фанатизм, а я вважаю всякий фанатизм сьмішним... перестарілим.

— Спаси-Біг за комплемент.

— Але-ж я сего до вас не прикладаю, панно Нанцю. Впрочім ви ще молоденькі, — ще зміните ваші погляди.

риств. Сьпів вже тепер йде жваво вперед, так що хор зможе ще в сім карнавалї в павзах на вечерницях виступати зі сьпівом цїлком нових на Буковинї пісень. А коли ш. сьпіваки пильно приходити-муть на проби, то можна буде намять Шевченка обходити концертом о власних силах. Тому-ж ще раз просимо всїх сьпіволюбивих Русинів, щоб як найпильнїйше і як найточнїйше приходили на проби сьпіву, які відбувають ся кождого, отже слїдуючого понедїлка о ½8 год. вечером в сали „Народного Дому.“

Іменованя судових канцелїстів. Львівский висший краєвий суд іменував диюрнїстів Раймунда Чепа канцелїстом в Серетї, Пія Фрожиньского для Сучави, Івана Яворского і Івана Богдановича канцелїстами у Вижници. Окінчені правники Франц Машик і Отто Ернст іменовані концептовими практикантами при черновецкій фінансовій дирекциї.

Членом іспитової комісиї для народних шкіл на Буковинї іменований головний учитель учительскої семинариї др. Раймунд Фридрих Кайндль на час теперішної каденциї.

Демократичне товариство в Чернівцях розпочинає в недїлю, дня 31-го с. м., о 4-ій год. пополудни в ратушевій сали ряд своїх відчитів. В недїлю буде говорити п. Адольф Вальштайн про демократизм. Вступ на салю вільний для членів, котрі мають також право прийти з родиною і знакомими. Відчит заповідає ся дуже цїкавий.

З державних зелїзниць. Зелїзничий ад'юнкт в Гатнї Дольницкий іменований начальником стациї в Єзуполи; начальник стациї в Тисьменици Авраам Равх перенесений яко товаровий касиер до Гатни, а ад'юнкта в Чернівцях Адольфа Лїпна приділено до управи зелїзниць в Чернівцях.

Руско-народний театр переїздить з Бучача до Підгайцїв на шість представлень, а потім з днем 10-го надолиста до Бережан.

Цех „клюбу безклюбовцїв.“ Антисемітска Deutsche Zeitung доносить, що з того клюбу парляментарного — про котрий ми вже доносили — виступив антисемітский посол Фоллер, бо до того-ж клюбу належить також черновецкий посол-жид др. Штравхер. А ті два посли не могли на себе спокійно дивитись, а ще меньше разом сидїти і радити.

Першим містом в Европі, осьвітленим „ацетилином,“ есть Тотіс в Угорщинї. Заведено там то осьвітлене в часї гостини цїсаря Вільгельма II-го не лише на площах і головнїйших улицях, але також в парку, цїсарскім мисливскім замку і рїжних приватних домах. У Відни осьвітлено на пробу ацетилином площу Франца.

Цигани в опері. Угорскі часописи доносять, що на особне бажане нїмецкого цїсаря інтендант берлиньскої опери удав ся до Будапешту і заанґажував звідтам дві циганьскі капелї Беркеш і Радіч на гостинний виступ в берлиньскій надворній опері. Через чотири вечери будуть сими угорскої музики вигравати в опері ті угорскі народні мельодиї, що так подобали ся нїмецкому цїсареви в часї его недавного побуту в Будапештї.

Напасть на селян. Вже то ті наші сердешні „приятелї“ придумують рїжну напасть на наш нарід. Роблять его лїнюхом, злодїєм, палїєм, а тепер навіть і шахраєм. І так Вик. Post, та моралїзуюча жидівско-волоска газета, в своїм послїднім числї видумала таке: В Чернівцях продають жиди рибу, але нераз злу, зіпсовану. Вправдї полїция конфіскує їх, але все таки проворним жидам удає ся сховати такі риби. Приходить селянин з села і купить таку злу рибу і хотїв би може дещо заробити на нїй тай йде по домах продавати. На тім часом терпить жолудок купуючих. Отже Post уважає тут селянина за того виноватого і підсуває ему намір обдурити купуючих! У тих Мошків мозок вже перестає функціонувати правильно, бо замісць виступити против жидів-обманщиків, котрі обдурують селян, а посередно також купуючих, ті Мошки підсувають такий злий намір лише селянинови, котрий може навіть і не розуміє ся на тих рибах! „Не напасть ли то?“

Щедрий запис. Перед кількома днями умер у Варшавї купець Едвард Чабан. Его житє то неначе ілюстрация твору Смайльса о самопомочи. Опустивши дім родичів 12-лїтним ледви хлопцем, пукав щастя на суши і по морю і помимо недостачі фахового образованя на рїжних ремеслах і промислї доробив ся мілїонового маєтку. Що важнїйше, маєток сей завдячав виключно спиртови до інтересів, скорому орієнтованю, а передовсім витревалій працї. Тому і на сих мілїонах, здобутих честним способом, не тяжить нїяка кривда людска. І не досить на тім. Умираючи бездїтно (полишив лише одну незамужну сестру), записав Чабан 570.000 рублїв на добродїйні цїли. Між иньшими записав 30.000 на університетскі стипендиї у Варшавї, Львові і Краковї, а також 50.000 рублїв на нагороди за наукові працї для краківскої академиї. Так розуміє цїнити осьвіту навіть Поляк, але чи можемо ми Русини похвалити ся такими прикладами?

Їдовиті гриби. Учитель народної школи в Шманьківчиках, чортківского повіту, вступивши до одної селяньскої хати, застав в нїй свою ученицю Каролину Шафран, в хвили, коли она пекла на огни їдовиті гриби „мухомори,“ приладжуючи з них страву для родини. Настрашений учитель відобрав від дївчини згадані гриби і поучив еї о їх страшній їдовитости, а для пересьвідченя еї о тім дав ложку вивару з тих грибів котови, котрий по пів годинї погиб серед страшних судорогів. Коли би не случайна поява учителя, то родичі, що були під той час в поли, були би по своїм поворотї застали чотири трупи своїх дїтий. — Рівночасно з тою пригодою лучив ся в другім селї чортківского повіту, в Базари, випадок отроєня їдовитими грибами, що позбавив житя двоє людий.

Звірский муж. Перед судом в Атанта, в американьскій державі Ґеорґія, ставав сими днями робітник Тома Шав під зикидом, що намірав позбути ся жінки в страшний спосіб. Намовив еї, аби їхала поїздом, котрого вискоченє з шин він сам приготовив, вирвавши шину на мості над рвучим потоком Стоне-Крік. В тім злочинї мав він подвійну цїль; позбути ся жінки і рівночасно дістати від зелїзниці відшкодованє за еї смерть. Попередно пробував вже Шав отруїти нещастну. Злочинця зрадив его спільник.

Дрібні вісти. Посьвящене ново-збудованої православної церкви в Камені відбуде ся в недїлю, дня 31-го с. м. — В недїлю відбуде ся на черновецкім університетї промоция Стефана Дінулескула на доктора богословія. — Судовий секретар Максиміліан Кобиляньский перебрав вже управу повітового суду в Заставнї. — В Чернівцях помер спенсіонований ґімназияльний професор Леонгард Гайдер в 47-ім році житя. — З днем 1-го надолиста с. р. отворить ся в Селетинї для судового повіту Селетина податковий уряд і уряд депозитовий. — Вийшло справоздане інспектора черновецких міских шкіл зі стану міских шкіл в 1896/97 р. Про се справоздане ми ще поговоримо.

— Що-до сего — ніколи!

— Не сперечай ся з паном Павловичем — скартала мати. — Він більше учив ся, чим ти, то й лучше знає.

Дївча зітхнуло. Їй видало ся. що той ідеал, о якім доси мріла, та який так ясно доси сияв, зблїд троха. Слова панича вразили глибше еї молоде серце, чим він може й надіяв ся.

XI.

Вже о годинї семій було гамірно по бічних комнатах салї, в якій давав свої виставки руский народний театр. Се було щось незвичайного. Коли правильно ледви половина салї була заповнена, а незаняті крісла вистарчали на вигідне поміщене усенької стоячої публики, то днесь були всї місця за-здалегідь розхапані.

Широкою, чорною лавою плила жива струя по вистелених коврами сходах на гору. На малій платформі стиск... не суди Боже! Стіл критий червоним сукном, на якім розкинені білети та гроші, — суваесь на всї сторони. Малий чоловік з ясною борідкою, сивавий вже трохи, що продавав карточки, які треба було показати при входї на салю, крутив ся як муха в окропі. Даремні були его уваги, що нхатись нема чого, що через сесе опізнюєсь лиш его роботу. Ще лиш місця для стоячих були вільні. Ті, що не могли роздобути жаданого білету, а було таких не мало, мусїли пропихатись в-зад та робити собі дорогу ліктями. Многі минали касу та спішили впрост на салю. Се ті щасливі, що за-здалегідь забезпечили собі місце.

Касу замкнено... Білети розпродані до одного. Більш пускати зборонила полїция. Богато ще вижидаючих обурили ся на се. Іх потїшено, що кусник сей грати-муть ще кілька разів.

На сали всї місця вже були битком виповнені. Всюда вела ся голосна розмова... Тут-тотам чути було придавлений сьміх. Все то робило враженє розбурханого моря. Вже тепер зробило ся душно. Один і другий глянув на свій годинник:

— Вже час-би! Чому не починають?

Та стали поодиноко виходити на коритар, щоб прохолодитись. В-мить зібралась тут купка студентів.

— Але-ж днесь повно, повно... Як оселедців в бочцї — заговорив один, холодячи ся хусточкою.

— Ще з-роду не бачив у нашім театрі тілько люда.

— Кажуть, що кусник має бути гарний.

— Диви, диви... — прешепотїв иньший. — Яка краля йде.

На закрутї сходів появила ся Ірма з материю.

— Що за краля! — засьміяв ся другий. — Павле! дай-но ему очка, бо він недобачує!

— Правда, правда — поправив ся той перший. — Се лиш від еї пишного одїня такий блиск іде! Мусить бути богачка або...

— Або?...

— Ну! або „приятелька“ якого богача — доповнив і зареготав ся.

— Міжтим обі женщини вже перейшли.

— Здурів... — кликнув той, що его Павлом звали. — Таж се Ірма, одна з найбільш посажних панночок у Львові.

— Та я не знаю — боронив ся перший.

— Дзвонять! дзвонять! — пролетїло між паничами. З салї долетїв їх слабий звук дзвіночка.

Всї кинулись юрбою, щоб зайняти свої місця. Папіроски ледви до половини доналені покидали на землю. У дверех дігнали Ірму і стовпились. Один навіть мабуть чи не штовхнув еї, бо сказав „Pardon.“ Гнївна панночка усунула ся і війшла послїдна.

— А то бруси! — процїдила до матери, — І то має бути інтелїґентна молодіж!

Мати лиш рушила раменами.

Як раз дириґент орхестра підніс свій смичок до гори і залунав якийсь скочний танець. Який — годї було на-разї розібрати, — мабуть ґальоп. На ґалериї почули ся голоси невдоволеня.

— Та се доперва орхестр починає грати! — кликнув якийсь і скривив ся позіхаючи.

— Якого чорта заказують на пів до осьмої, коли вже осьма доходить, а ще не почали? — докинув другий вже нетерпеливий.

Тут і там далось чути тупанє ногами. В той час вдруге зазвенїв дзвіночок. Занавіса піднесла ся.

(Дальше буде).

Телєґрами „Буковини“.

З дня 28-го жовтня 1897 року.

Відень. На вчерашнім засїданю ради державної відбули ся 13 поіменних голосовань. О 5-ій год. пополудни припоручив пос. Яворский приняти предложене другого віцепрезидента Крамаржа, щоби на сегодняшнім засїданю передовсїм прийшло під нараду внесене на обжаловане мінїстерства, а вечером угодова провізория з Угорщиною. Лївиця робила крик і галас, а при голосованю вийшла з салї. Предложене Крамаржа принято. Так само принято внесене Яворского, щоби кождого дня вечером відбували ся наради над угодовою провізорией.

Відень. Півурядовий Fremdenblatt констатує, що вчерашне рішене парляменту зближило угодову провізорию значно до здїйсненя. Німецконаціональні сторонництва попали на терен, де їх жде лише важка одвічальність. Жадне австрийске сторонництво не сьміє бавити ся в обструкцию, де розходить ся о інтереси держави, о орґанїзацию монархії. Обструкция може свої національні жаданя боронити на иньших полях, але не сьміє здержувати більшість від сповненя доконечних обовязків супроти монархії. — Клерикальний Vaterland підносить, що на серіозну відозву Nemzet-a відповіла обструкция вчера 13 поіменними голосованями. Цїлком инакше поступила правиця, котра хоч змагає до того, аби парлямент взяв ся за свої природні задачі. Отже угорске упімнене найшло відгомон між австрийскими патріотами на правиці. Vaterland надіє ся, що правиці не стане тяжко удержати союз з Угорщиною, тим більше, що становище Угорщини є цїлком льояльне.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найлпше виконані, й по найдешевших цнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster —Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

Є також оправлені дїловодчі протоколи та окладинки до катальогів і тажневників.

Замовленя з провінциї виконують ся відворотною почтою.

Гармонії відзначені найвисшими нагородами з дуже приємними тонами поручає по дешевих цїнах ц. к. прив. фабрика гармоній і орґанів **Б. Ф. Чапека у Полїчка в Чехії.**

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ після всїх можливих комбінаций в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнійші услівя і видає полїси і квіти в рускім язиці.

Зголошеня о удїлене аґенциї в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівців**					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	8 19	* 8 54	* 12 32	4 04	* 10 25
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	11 48	* 3 51	* 8 32	—	* 6 35
до Садаґури, Бояна, Новоселиці	6 45	4 30	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8 14	5 35	—	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятниці.					
з Гадікфальви					
до Радівців	6 10	10 03	2 28	6 12	8 05
з Гатни					
до Качики, Іурагумори, Вами і Кімполюнґу	10 10	2 01	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3 27	6 30	10 09	2 16	7 18
з Вами					
до Рус-Молдавиці	3 46	6 47	9 13	11 32	2 50
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.					
з Карапчева					
до Чудина н. С.	8 54	10 07	6 15	—	—
Перший поїзд іде що понеділка другий з винятком понеділка, нїчний кождої днини.					

приходять до **Чернівців**					
з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	11 28	3 20	7 57	8 11	6 10
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	* 8 09	* 12 12	3 50	* 10 00
з Новоселиці, Бояна, Садаґури	—	11 13	9 50	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6 35	10 37	8 00	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третий поїзд не іде в понеділок.					
до Гадікфальви					
з Радівців	5 42	8 55	1 15	5 50	7 47
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Іурагумори, Качики	12 58	6 25	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4 42	8 42	1 30	6 30	8 37
до Вами					
з Рус-Молдавиці	8 42	12 59	2 04	3 22	5 45	9 05
Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.					
до Карапчева					
з Чудина н. С.	5 55	5 55	—	—	—
Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.					

▭ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнійше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 232. Чернівці, субота 18. (30.) жовтня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.
Виходить щодня кромі днїв по неділяхі сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата 10 зр.

Проповідь віденьским Русинам.

В числї 226-ім „Буковини“ в статї п. з. „Віденьска гр. кат. парохія“ порушено лихі відносини в сїй рускій парохії. На сї відносини, як сказано в дописи з Відня, нарікав на проповіди о. Гр. Хомишин. Що зміст сеї проповіди подав наш дописуватель вірно, потверджує також віденьский дописуватель „Галичанина,“ котрий каже, що о. Хомишин „явившись на амбонї виступив з неприличними нападами против приходника, приходского сотрудника і прихожан. Перших двох критиковав о. Хомишин яко невідповідних до управи приходом, яко поступаючих не так, як сьвященики повинні і прч. Дальше критикував о. Хомишин церковний хор...“ „Галичанинови“ подобало ся назвати сю проповідь скандалом в церкві, бо ему йде о добру славу его вічного кандидата на епископа о. Теофіля Сембратовича, і він, аби відплатити ся о. Хомишину за сей „скандал,“ накинув ся на него з інвективами, посуджуючи его навіть, що сам написав допись до „Буковини.“ О. Хомишину, котрий є ріґорозантом, ті напасти прийшли не в пору, і він присилає нам „спростоване,“ котрим не богато „простує“ нашу допись з Відня, але за то богато в нїй сам потверджує. І з нашої дописи і зі знаного поступованя „Галичанина“ в справі о. Т. Сембратовича і зі спростованя о. Хомишина видко ясно, що „es ist etwas faul“ у гр. кат. парохії в столицї держави і що заряд еї треба поручити людям більше способним до веденя еї. Номіщаючи такі дописи, як наша про віденьску гр. кат. парохію, ми мусимо звернути увагу наших читателїв на се, що вправдї про неодні помилки і забаги людий говорить ся явно в ґазетї, але неодні і замовчує ся з уваги на скандальність їх. І лише той, хто знає закулїсові тайни, признає, що такі немилі і для самої редакциї критики поступованя людий потрібні в інтересї поваги народної. А які нераз бувають ті закулїсові тайни, то видко хоч би з такого зовсїм сьвіжого прикладу: перед нашою дописю з Відня про гр. кат. парохію „Галичанинъ“ знав з „достовірного жерела,“ що о. Т. Сембратович має стати суфраґаном кардинала, — се так творить ся опінїю публичну — а по нашій дописи у вчерашнім „Галичанинї“ уже читаємо, що „назначеніе суффрагана для львовского митрополита отсрочено, якъ кажется, на неопредѣленное время.“ І се вже „Галичанинъ“ так кілька разів то іменував о. Т. Сембратовича епископом, то деґрадував его. Правдива комедия, відіграна перед публикою...

Застерігаючи для нашого віденьского дописувателя дальші можливі до прилюдної відомости вісти про відносини гр. кат. парохії у Відни, подаємо проповідь о. Хомишина, котру він називає спростованем, хоч то простоване зовсїм не писане, як повинні писати ся спростованя:

„В послїдній моїй проповіди в церкві сьв. Варвари у Відни — пише нам о. Хомишин — вправдї порушив я був недбальство, але не пастирів тої-ж парохії, лише самих парохіян і старав ся ярко їм представити їх скрайну байдужність до богослуженя, а передовсїм до слуханя слова божого, котре в церкві голосять ся що недїлї рано і пополудни і то не захожими сьвященіками, але самим о. парохом або о. сотрудником, а тілько на жаль люди не приходять, а інтелїґенция таки нїколи не являє ся. А коли би в церкві нїколи не можна було почути проповідий від місцевих сьвященіків тої-ж парохії, як то закинув автор дописи в „Буковинї,“ то з яким чолом сьмів би я був невинно докоряти парохіянам за їх скрайну байдужність до слуханя слова божого?! Послїдного разу, прошений о. сотрудником, котрий через закатаренє не міг функціонувати, сьпівав я службу божу і говорив проповідь, причім однак змінив я звичайний порядок т. є. нарочно зачав пізнїйше службу божу, а проповідь говорив аж по евангелію, щоби більше людий посходило ся. (В церкві сьв. Варвари є такий порядок, що о 10. год. говорить ся проповідь, а о $10^1/_2$ починає ся сьпівана служба божа). То-ж певно велику несподїванку зробив я тим всїм парохіянам, котрі нїколи не приходять на проповідь, а на службу божу зволять явити ся або в половинї або при кінци. Користаючи отже з їх присутности бодай хоч сим разом підчас проповіди, сильний зробив я докір за їх байдужність і недбальство в виповненю обовязків християньских. Здає ся (!), що і „парохіянин,“ мимо — вправдї порушив я був недбальство, але не пастирів тої-ж парохії, лише самих парохіян і старав ся ярко їм представити їх скрайну байдужність до богослуженя, а передовсїм до слуханя слова божого, котре в церкві голосять ся що недїлї рано і пополудни і то не захожими сьвященіками, але самим о. парохом або о. сотрудником, а тілько на жаль люди не приходять, а інтелїґенция таки нїколи не являє ся. А коли би в церкві нїколи не можна було почути проповідий від місцевих сьвященіків тої-ж парохії, як то закинув автор дописи в „Буковинї,“ то з яким чолом сьмів би я був невинно докоряти парохіянам за їх скрайну байдужність до слуханя слова божого?! Послїдного разу, прошений о. сотрудником, котрий через закатаренє не міг функціонувати, сьпівав я службу божу і говорив проповідь, причім однак змінив я звичайний порядок т. є. нарочно зачав пізнїйше службу божу, а проповідь говорив аж по евангелію, щоби більше людий посходило ся. (В церкві сьв. Варвари є такий порядок, що о 10. год. говорить ся проповідь, а о $10^1/_2$ починає ся сьпівана служба божа). То-ж певно велику несподїванку зробив я тим всїм парохіянам, котрі нїколи не приходять на проповідь, а на службу божу зволять явити ся або в половинї або при кінци. Користаючи отже з їх присутности бодай хоч сим разом підчас проповіди, сильний зробив я докір за їх байдужність і недбальство в виповненю обовязків християньских. Здає ся (!), що і „парохіянин,“

Грядуче поколїнє.

13) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(*Дальше*).

Деякі встали, щоб лучше побачити.

— Сїдати, сїдати — почулось за ними. Се ті, що сидїли-позаду, протестували.

Всї посїдали. Тут то там блисли льорнетки. Представленє почало ся.

Нанця сидїла з материю у третому ряду. Пильно вдивила ся на сцену, кидаючи від часу до часу оком на голубий кусень паперу. Се був спис осіб, що виступали в тій штуцї.

— Хтось запізнив ся! — сказала до матери, вказуючи на порожне крісло по лївому боцї коло себе.

— Положи там мою мантильку! — відповіла тота. — Може й нїхто не прийде.

А міжтим на сценї пересували ся хвилї так добре знаного житя сїльского учителя.

— Мамо — завважала Нанця, коли перший акт добігав кінця. — Се таке сьмішне, а притім сумне заразом! Не знати чи плакати, чи сьміяти ся.

Один панич, припізнившись, почав пхати ся наперід, шукаючи свого місця.

— В третім рядї — сказав ему послугач, глянувши на білет.

Семенюк звернув ся туди і узрів порожне крісло.

— Се моє! — подумав, і почав сунути ся боком між ряди. Вже був коло свого місця, коли спостеріг Нанцю. Она брала мантильку, щоб ему зробити місце.

— А! що за щасте! — сказав так голосно, що сейчас почали по-заду пшикати. Се его змішало.

Панночка лиш мовчки відклонила ся.

Перша дїя скінчила ся. Посипали ся грімкі оплески. Запала занавіса... Музики почали строїти свої інструменти. На салї зробило ся свобіднїйше: значна часть публики висипала ся до бічних кімнат. Однак з крісел мало хто й рухав ся.

— Якже панї, добре бавлять ся днесь? — почав вдруге Семенюк.

— Спаси-Біг! добре — відказала Нанця. Ми прийшли, щоб подивитись на нову виставку. Вельми інтересний кусник!... Хоч може не для кождого — докинула.

— Я сподїю ся, що для кождого... Критика дуже похвалила сю комедию.

— Певне... Але є панове, що їх виставка зовсїм не займає! Они приходять під кінець першої дїї, а виходять в поливині третої...

— А, се до мене! — спаленїв студент. — Повірте, що зовсїм несправедливо. Се на засїданю одного научного кружка я так довго забарив ся.

— Коли так, то беру свої слова назад... То ви дїйсно так дуже займаєте ся наукою?... Менї пан Павлович говорив, що ви... дуже пильний. — Хотїла властиво сказати „коваль“, так як виразив ся Павлович, але задержалась.

— Працюю, се правда; хоч може меньше, як повинен. Що нинї варта чоловік без працї? Кожда одиниця має якусь задачу до сповненя і мусить всїма силами старатись сповнити еї. Инакше стає ся лиш завадою другим, гнилою колодою... і сьвіт переходить над нею до порядку дневного.

— Гарно говорите — сказало дївча і мимохіть прийшли їй на гадку слова Павловича: „Се погана людина.“ На такі слова по еї думцї Семенюк виновнї не заслужив, коли теперішна его бесїда не була комедиею. „Кому йняти вірy? — застановилась А вже-ж — Філько мусить его лучше знати,“ рішила. „Без підстави не судив би.“ Не буду перша починати з ним розмови.

Стала водити очима по салї. Тут ворушня тревала без упину. Дзвіночок дав знати, що занавіса знова підносить ся, тому й усе тиснуло ся на свої місця.

Очи панночки задержали ся на Ірмі. В мить нова думка приплила їй до голови.

— Пане Семенюк! — поспитала, нехтуючи свою первістну постанову. — Хто є та панночка? — і кінцем вахляра вказала на перший ряд.

— Та у пишній сукни?

— Та!

— Се панна Ірма Зарицка, велика богачка, Русинка, але балакати по руски не вміє — поясняв Семенюк. — А ся побіч неї, то еї мати.

— Ах! то мабуть своячка пана Павловича?

— Павловича? Хиба по Адамі та Еві!

автор дописи в „Буковинї,“ належить до тих панів парохіян, котрі з засади не приходять слухати слова божого, бо коли би все був приходив на час, почув би був що неділї проповідь, голошену о. сотрудником або о. парохом.“

Дальше оповідає нам о. Холишин дещо зі своєї житєписи, але ми то поминаємо. Відтак каже: „Коли я сам не говорив проповіди, то говорив або о. парох або о. сотрудник, о чім можуть посьвідчити ті люди, котрі все бувають на вечірни і на науцї. Тож цїлком не слушно „парохіянин“ докоряє менї, щоби я не лаяв пастви, але шукав причини упадку в браку відповідних пастирів. На доказ подам ще і ту обставину, що недавно тому, коли люди сходили ся на вечерню і на науку, то декотрі з пастви не приходили зовсїм до церкви, тілько вижидали на площі коло церкви, а по богослуженю людий особливо стану робітничого та служниць провадили до „кнайпи“ і там до пізна забавляли ся та обсьмівали сьвящеників, щоби в той спосіб відтягнути людий від церкви. Хто отже винен?“

Чи о. Хомишин сам був також у кнайпі, чи мав там свого шпіона, що так посуджує парохіян, не довідуємо ся зі спростованя, хоч потрібно би се знати, коли о такі річи парохіян посуджує ся. Справу церковного хору представляє о. Хомишин подібно, як наш дописуватель. Він пише так:

„Справдї, порушив я ту квестию (хору) але тілько в змислї чисто лїтурґічнім, іменно оскілько хоральний сьпів в засадї не годить ся з нашим обрядом, а відтак щоби знов докорити парохіянам, що всякі браки в тім зглядї належить приписати їх власній винї. Однак категорично заперечую, мов би то я мав на цїли через то піддати під критику личність дириґента о. Садовского, або его захованє в хорі та відносини его морального житя, або моральне поведенє участників хору, або що о. Садовский невідповідний на дириґента, і що замість мішаного хору відповідав би лучше мужеский хор під управою сьвітского чоловіка і т. п. Цїль моя була тілько та, щоби бодай побіжно доказати, що наш обряд, а особливо сьпів підчас богослуженя є так уложений, що цїла церков має брати участь, а не кілька одиниць в хорі, бо в тім случаю є тілько монополїзация, через що дїє ся велика кривда сьпівови нашої церкви. За се однак годї винувати місцевих сьвящеників, бо сьпів спільний в церкві сьв. Варвари неможливий серед теперішних обставин, бо люди не являють ся на богослуженє, а коли приходять, то така їх коротка присутність подобає більше на етикетальну візиту, нїж на христіяньску участь в богослуженю. Отже брак той треба заповняти хором, бо неустанне сольо дяківске для декотрих парохіян було би, здає ся, за нудне і прикре для їх нїжного слуху.

Але і той хор, який є в церкві сьв. Варвари, не відповідає своїй цїли, бо складає ся з людий чужої народности, не розумїючих анї язика анї духа нашого богослуженя, а до того многі участники суть платні, тож не дивно, що такий сьпів зневажує наш обряд і не возвеличує Бога. Хтож знов тому винен? Не хор, не дириґент, але самі парохіяни, котрі встидають ся рускої сьпіву в рускій церкві і не знаходять жадного інтересу для себе. Бо еслиб, як то слушно зазначив я в моїй проповіди, в церкві сьв. Варвари роздавано ордери, ранґи, запомогу, добрі посади, то певно найшло би ся повно добровольцїв і жарких участників так в богослуженю як і в сьпіві церковнім. Що декотрі личности в хорі сьпівають за гроші, то цїлком природно, бож Нїмець, Хорват, Чех, або Нїмкиня не схоче безінтересовно сьпівати і спомагати руске лїнивство.

Хто отже винен?“ —

Сказавши таку проповідь віденьским парохіянам, о. Хомишин при кінци свого дивного спростованя каже ще проповідь нашому дописувателеви. Але що та проповідь уже таки зовсїм не належить до спростованя, то ми єї не подаємо, лише замітимо, що велике дїло знати, хто в церкві повинен сьпівати, але не менше дїло, особливо для тих, що пишуть спростованя, знати також кілька параґрафів закона прасового...

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 29. жовтня 1897.

Іменованя при війску. Полковник-бриґадир в Чернівцях Альфред Март іменований ґенералмайором. Дальше іменовані при 41-ім полку піхоти: майорами капітани Йосиф Шуберт, а капітан Павло Димітрієвич майором при 3-ім п. піх. Надпоручником став поручник Франц Доплер, а поручниками кадети Йосиф Паджорний, Антін Ґерцгофер, Рудольф Люкс; а яко поручників при 80-ім п. піх. перенесено Мартина Травтмана і Артура Гассака. — При 22-ім полку краєвої оборони іменовані майори Вінкентий Мікулї і Адольф Файт підполковниками. Капітан II-ої кл. Адольф Флекер став капітаном I-ої кл.; надпоручник Кароль Арц капітаном II-ої кл.; поручники Іван Янушевский, Йосиф Шветич, Франц Шустер, Франц Крінінґер і Франц Мізар стали надпоручниками, а кадет Ріхард Фрід поручником.

Перенесеня. Судовий авскультант Кароль Вамм перенесений на власне жадане до Відня.

Княжий процес. Ми вже доносили, що бурбоньска княгиня Ельвіра, котра втїкла з малярем Фольким, подала через адвокатів Піянтаїду і Позіого до суду жалобу против свого батька Дон Карльоса за спадщину по матери. Єї мати Марґарета померла в 1893 р. і в тестаментї постановила, що єї цїлий маєток мають подїлити на штири рівні части, а то для княгинь Беатріци, Алїс і Ельвіри, а четверта часть має припасти княгинї Бланцї і синови Томови разом, котрі від моденьского князя унаслїдили маєток. Однак Дон Карльос побирав без перешкод аж до повнолїтности своїх дїтий ренти з цїлого маєтку. Тепер же Донна Ельвіра жадає свою частку, котру їй признають. Лише ренту 8000 зр. річно з маєтку, який зложений у Відни, не хоче Дон Карльос видати своїй донцї, хиба що она покине маляра Фолькіого і піде в монастир. На то відповіла Донна Ельвіра: „Аби вступити в монастир, то я не потребую ані Дон Карльоса ані его грошей.“

Нанця покрасніла: — Так бодай казав менї сам пан Павлович!

Семенюк здивував ся. — Павлович се вам казав, панно Нанцю?... То чудно! Я-ж знаю панну Ірму від дитинних лїт, то-ж знав би, що Павлович єї родич.

Панночцї потемнїло в очах. Здало ся, що крісла, люди, сцена, цїла саля крутить ся з шаленою скоростю перед єї очима... В ухах почало шуміти. Під ногами немов отвирала ся пропасть. Лице збілїло мов крейда. Руками судорожно хватила поруч від крісла.

— Що панї? Панно Нанцю! Пробіг!

— Нанечко, що тобі дитинко?... — кликнули відразу мати і панич.

— Нїчого... Менї лиш душно зробило ся... Се перейде... І почала швидко вахлювати ся.

Так се, що єї серце віщувало, правда! Она відразу підозрівала, що Філько неправду говорить, коли впевняв, немов то Ірма єго родичка.. Але коли дав слово чести, вірила єму свято... А він єї дурив! Доки не було иньшої, бавив ся нею... Тепер она єму навкучила ся... Боже! Боже!...

І знов голова закрутила ся а серце так здавив біль!... Немов хто у жменю схватив та підсунув аж під горло...

Але нї! Се неможливе!... То Семенюк хоче їх поріжнити і пускає брехню. Але в якій цїли? Га!... годї знати! Не дурно перестерігав Філько перед ним. „Се погана людина.“

— А коли се правда?... Яка будучність єї чекає?

— Чи я вас чим нехотячи вразив? — поспитав панич, не сьміючи глянути на Нанцю. Єго вразила та нагла переміна дівчати і він надармо здогадував ся, яка сему причина. — Даруйте, прошу. Я нераз такий неоглядний в бесїдї...

— Але-ж нї.... Се не ваша вина! — впевнювала панночка. — Але я нині дуже нещаслива!

— Щож такого? Скажіть прошу!

— Нїчого.... нїчого.... То так лише....

А на сценї пересували ся ріжні лиця. Публика сьміяла ся, плескала в долонї, викликувала артистів.... Нанця дивила ся пильно на сцену — але нїчого не бачила.... І не чула нїчого.... тілько один страшний шум, що лотоками бив об єї уха. Сидїла немов змаґнетизована. Навіть коли спустили занавісу і по довгім плесканю публика почала рухатись, забираючись домів — она ще сидїла. Аж мати взяла єї за рамя.

— Нанцю, що тобі? ходїм уже домів.

Встала бездушно і почала одягатись.

На дворі була темна ніч. З півночи дув сильний вітер і нїс з собою великі платки снїгу. Всякий, хто міг, замовляв візників, щоб їх повезли домів. Заки Старецька дібрала ся до них, всї були вже зайняті.

— Що тут робити? — поспитала мати дивлячись у чорну пітьму. — Під таку хвилю нам самим іти.... а до того ще так далеко!

— Ах мамочко, йдїм вже! менї все одно тепер!

В єї серце шалїла буря не менча як на дворі. З любостию вслухувало ся дівча у ту дику мельодию яка находила відгомін у єї груди. Природа видимо відчувала се, що й вона. Ся обставина облегчувала трохи тягар, який єї давив. Бодай природа не сьміяла ся з єї горя.

Дорога була тяжка. Снїг нападав грубою верствою, а під ніч нїхто й не думав промітати хідників. Треба було йти мов у якій пісковій пустини. Мати вже сильно примучилась. Кілька разів уже ставала відпочати.

— Коби хоч дібрати ся щасливо до дому! — замітила. — Так темно, всюди пусто.... Щоби борони Боже не стрітити яку лиху людину! Якби знала, що така пора, була би просила пана Семенюка, щоб нас провів.

На кінци улиці показали ся дві тїни, як раз коло лїхтарнї, якої ще не вспів загасити вітер.

— Не бійтесь, мамо! — успокоювало дівча, чуючи що рамя матери почало дрожати.

— Педейдїм на другу сторону, може нас не побачать!

Але надхожі швидкою ходою приближали ся.

— Пст — Дума! — кликнув один, вдивляючись на другий бік дороги.

— Ну?

— Та не бачиш? Он-де йде дві самиці!

— Ага, ага! — Як швидко перебирають ногами! Думають, що втечуть перед нами.

— Лише уважай, що тут рів. Чи твоя голова позводить ще тобі его перескочити?

— Дурниця! — кликнув Дума, перескаку-

нити до монастиря, вже той маєток, що я его маю в руках, є за великий і до того я не потребую віденьскої ренти. Але власне тому, що хочу в сьвітї жити і уживати жите, мушу домагати ся тої ренти річно 8000 зр.“ Зрештою треба додати, що Донна Ельвіра має вже й так досить маєтку, лише видко ідеальний маляр ним ще не задоволений. Перший термін в тім процесї визначений на день 17-го сїчня 1898 р. в Лукка.

Пиво а полїтика. Член анґлїйского парляменту, лїберал Льоґан, великий приклонник товариств тверезости, відкрив, що анґлїйский нарід під лїберальним правительством консумує о много меньше пива, як в часах, коли при кермі є консерватисти. Від року 1881 пересїчний річний приріст консумциї пива виносив під правлїнем лїбералів 171.180 бочок, за правлїня консерватистів 1628.713 бочок. Та дивна звязь, заходяча між консумциею пива а напрямом полїтики, є зовсїм не злим проблемом для дотепних анґлїйских полїтиків; она має ту добру сторону, що — як говорить приповідка — „на двоє баба ворожила.“ Для Льоґана приміром виникає із сего моральний висновок: „Вибирайте лїбералів!“ Лїберальний дневник Daily News пише: „Ми добачуємо радше причину сего явища в природнім пригнобленю мас, коли правлять торисси. Видять они, як кожду обітницю ломить ся, і віддають ся піяньству.“ За те торисси можуть так арґументувати: „Лїберали відбирають бідним людям пиво, котре є їх одинокою потїхою! Тому то, скоро лише скінчить ся їх правлїне, загальна радість об'являє ся в питю величезної скількости куфлїв за здоровле торисів.“

Геройскі редактори. В Ню-Йорку засуджено на 20-лїтну тяжку вязницю Евангелину Ціснерос, Іспанку, але найшли ся люди, що увільнили еї силою з вязниці. Зробило се трех редакторів. Учинок їх викликав ентузіястичне узнане в цїлій Америці. Навіть секретар стану для внутрішних справ Сполучених Держав явно виразив радість по причинї увільненя хорошої Евангелини. Факт сей напружає ще більше відносини між Іспанією а Сполученими Державами. Імовірно Іспанія буде домагати ся видачі панни Ціснерос, чого Американці відмовлять.

Ввічливий пастор. Льондоньский проповідник Guy Pearse є для женщин незвичайно ввічливий. Перед кількома днями говорив на тему: Ева і яблоко. Длячого сатана дав женщинї яблоко, а не мужчинї? Слухачі мужеского роду наставили цїкаво уха, бо були певні, що учують щось о „марнім пороху“ і о жіночім лукавстві. Здивували ся однакож чимало таким поясненем питання: „Сатана дав яблоко не мужчинї, але жінцї, бо знав, що мужчина з'їв би его сам, а добросердна жінка подїлить ся....“

Сїмсот жидівских родин мешкає в місточку Лопатинї коло Бродів. Є люди, що памятають, як були там лише дві жидівскі родини. А нарід в тамтих сторонах тверезий, на ярмарки не видати пяних, хиба якого зайду. Також і грунти там не дуже обтяжені. Звідки-ж взяли ся жиди? Пояснює се дописуватель Ruch-у katolick-ого ось як: Ото католицкий двір в Лопатинї пустив усї фільварки жидам в аренду, а один фільварок бере кількананайцять родин. Коли з Росиї почали жиди утїкати до Галичини, осїло їх чимало в Лопатинї, а той сам католицкий двір побудував їм склени і хати. В той спосіб найшло вже сїмсот родин жидівских, а за кілька лїт буде їх ще більше... Ось хто плодить жидів на Руси!

Найбільша кухня на сьвітї є мабуть в Парижи. Там реставратор Марш має реставрацию, в котрій услугують не більше і не меньше, як 4000 кельнерів. Справді варто подивити ся на величезну кухню, де безнастанно працюють 60 кухарів і 100 помічників. В найменьший котел можна налляти 100 кварт води, а в найбільший 500 кварт. На кождій з 50 величезних сковородів можна нараз по 300 котлетів спечи, а в один великий горнець іде нараз 225 фунтів бараболь або якої ярини.

Polnische Wirthschaft рве ся. В краківскім товариствї обезпечень викрито знов значне спроневірене. Показує ся, що здефравдована сума доходить тепер понад 60.000 зр., а в міру дальших доходжень і строгих шконтрів сума та мабуть значно збільшить ся. Дефравдацию викрито в віддїлї обезпечень на жите, а начальник сего віддїлу Чеслав Кешковский перебуває від місяця на урльопі і місце его теперішного побуту начальній его власти поки-що незвістне. Спроневірене сповнено в сей спосіб, що на рахунок високо і давно обезпечених осіб затягано позички і побирано значні виплати фіктийним небіжчикам. Тревало се довгі лїта. Що-до способу викритя спроневіреня, то о тім ходять двоякі толки. Після одних вістий мав шеф відділу взаїмного кредиту, Кребель, при контролї у львівскій філії викрити якусь підозрілу позицию, котру переслав до Кракова до сконтрольованя. Та позиция викрила систематичні і значні надужитя в житевім віддїлї. Друга вість подає, і се мабуть імовірнїйше, що на слїд дефравдациї навело безіменне письмо, надіслане до дирекциї, подаюче як найдокладнїйше подробиці, котрі вставлено в рахунки. Розслїдила то сейчас спеціяльна комісия. Наслїдком викритого спроневіреня суспендовано сейчас неприсутного шефа Чеслава Кешковского. Подали ся також до димісиї ґенеральний секретар львівскої репрезентациї Красуцкий і репрезентант того-ж товариства посол Ґноїньский. Цїлковита реорґанїзация львівскої репрезентанциї наступить небавом. Цїкаво лише, що цїлими роками можна було в краківскім товариствї красти гроші, а при ріжних шконтрах і справозданях все було w porżądku! Нїчого собі porżądek!

Нульман і его ваґони. В Чікаґо умер оноді американьский фабрикант Жорж Пульман, котрий вперве збудував великі спальні, їдальні і сальонові ваґони, щоби подорож на довгих американьских зелїзничих лїнїях з одної сторони приємнити, а з другої сторони час подорожи тим скоротити, що подорожні в поїздї заосмотрені всїм і не потребують на стациях переривати їзди. Для фабричної будови сих ваґонів оснував Пульман акцийне товариство Pullman Car Co., котрого головним шефом був він. Фабрика і варстати товариства находять ся в осібній дїльници міста Чікаґо, в так званій Pullman-City. Ся місцевість складає ся з 1500 домів для робітників в числї 8—10.000, дальше з одного банку, театру, готелїв, шкіл, церков і торговиць. Все те належить до фабричного товариства Пульмана. В варстатах вибудовує ся річно 200 ваґонів Пульмана, 500 особових, а 10.000 товарових ваґонів, котрі разом представляють вартість 10 до 12 мілїонів долярів. Пульман походив з дуже убогих родичів, а перед смертию оцїнювано его маєток на 50 мілїонів долярів.

Замісць на полюване — до Іванової хати. Оногди перед відїздом стрийского зелїзничого поїзду з головного двірця у Львові роздав ся в однім ваґонї третої кляси сильний гук, а заразом побачено, що всї подорожні наполохані чим скорше втїкають з сего ваґона. Полїция вдала ся в справу і викрила, що се стрільба Івана Мазяка вистрілила в ваґонї, а набій був такий сильний, що вирвав кусень стелї з бляшаним дахом. Сам же Іван Мазяк зізнав в протоколї полїцийнім, що він властиво з фаху кантиняр, але се заняте ему накучилось і він хотїв собі коло Пустомит заполювати на звірину. Всїв до ваґону з стрільбою, готовою до вистрілу, а коли вийшло більше людий, він хотїв зняти капелюх, а тут стрільба вистрілила... Мазяк опинив ся з всїми приборами мисливскими в Івановій хатї.

Катастрофа в Севастополи. В ночи дня 9-го жовтня с. р. густі хмари залягли видокруг над містом. О годинї 11-ій отворили ся небесні застави і почав ляти майже через дві годинї сильний дощ. З сїрих, оловяних хмар спливали на нещастне місто цїлі потоки води. В короткім часї горішна часть міста найшла ся під водою, котра з незвичайною силою ударяла на дїльниці, положені низше. Бушуючий елемент підмулив мур, що окружав притуловище для дїтий, і почав вдирати ся до партерових мешкань, де були уладжені спальні. Дїтий з бідою лише уратовано і перенесено на горішні поверхи. Вода понищила мости і унесла крамарекі буди. На улицях вода сягала до високости трех і чотирех метрів, унесла меблї, господарскі знаряди, псів, котів і дріб домовий. Зелїзно-дорожний дворець заляла вода аж по перший поверх. Богато домів завалило ся під напором води. На улицях і площах потворили ся вирви, глубокі до чотирох сяжнів. Зелїзнича шлюза знищена, не остало з неї нї слїду. Доперва о третій годинї вода стала опадати. Зразу нїхто не вмів понятя цїлої грози нещастя. Доперва день переконав мешканців о величинї катастрофи. Дуже богато осіб втратило тої ночи цїлий свій маєток. Засоби живности, що находило ся в приватних і правительственних складах, улягли цїлковитому знищеню. Другого дня місто не мало цїлком хлїба. Цїни продуктів для поживи підскочили о 300% в гору.

Убійство на улици. В неділю, дня 24-го жовтня, вечером найшов в Бучачи міщанин Крижановский смерть на улици в страшний спосіб. Один жид, одинокий сьвідок, представляє цїлу подію так: Крижановский з незвістної причини ударив в лице 17-лїтного хлопця. Хлопець, звістний впрочім із злого житя, відгрожував ся, а вкінци нїби то перепросив ся. Крижановский тимчасом пив пиво в шинку з двома свояками. Коли свояки відійшли, приступив до него сей хлопець і, очивидно шукаючи зачіпки, палягав, щоби ударив его ще раз, а одну руку держав значучо сховану в-зад. Колотнечу перервав жид і виправив хлопця з шинку. Вийшов і Крижановский, веселий, несподіваючись нїчого, — а за яких 6 мінут вже не жив. Лежав на земли, кровію залитий. Убійник правдоподібно підрізав шевским ножем Крижановскому горло. Нещасливий поточив ся ще кілька кроків від місця злочину і упав без житя. Був він добре збудований і доперва перед місяцем вернув з війска. Сумний випадок переразив всїх мешканців міста. Убійника, що зове ся Вишневский, зараз увязнено.

Померли о. Петро Стефанович, гр. кат. парох в Кобаках, косівского деканату, і консисторский совітник, в 66-ім роцї житя, а 42-ім сьвященьства: — ґр. Фердинанд Гомпеш, посол до ради державної з курії сїльскої Ланьцут-Нисько.

ючи за товаришем рів, що віддїляв хідник від дороги. Самим вином не захмелиш ся нїколи!

В одну мить були вже коло жінок.

— Е мой! Се лиш одна щось варта — завважав Свистун, заглядаючи безлично їм в очи. — Друга вже ветха!

— Але коло тамтої варто походити! — мляснув язиком Дума

Нанця з материю добули послїдних сил і пустили ся бігчи. Та миттю Дума схватив Нанцю за рамя.

— Чого тїкаєш, серденько! Ходи зі мною! Добре? Побавимось троха!

Дівчати збігла вся кров з лиця. Шарпнула ся з усеї сили і відважно станула против напастника.

— Пане! Коли ви пяні, то йдіть переспати ся, а то закличу полїцая!

— Ха-ха-ха, котику! Ще гороїжить ся! Видко, ще не освоєна. Ходи, голубко, ходи!

— Панове, майте милосердне над слабими женщинами! — просила мати.

— Свистун! займи ся старою! — кликнув Дума і на силу обійняв Нанцю за стан.

Панночка у друге вирвалась і маленька еї рука опинила ся на лици напастника. „Геть!“ — кликнула на цїлий голос, відскакуючи на бік.

— О, сего вже не дарую! — заревів Дума. — Мусиш бути моєю. Нї сьвятий Боже не поможе.

(Дальше буде).

Телєґрами „Буковини“.

З дня 29-го жовтня 1897 року.

Відень. Вчера о 11-ій год. перед полуднем відбуло ся вінчане ґр. Ванди Баденївної, доньки

президента міністрів, з гр. Адамом Красиньским. В костелї Am Hof явили ся найбільші достойники, ґенерали, депутациї і т. п. Цїсарска пара і архикнязї ґратулювали президентови міністрів гр. Баденїому з тої нагоди.

Відень. Президент міністрів гр. Баденї одержав вчера вечером телеґрами від папи римского з ґратуляциями, а заразом апостольским благословеніем для новоженців.

Відень. Вчерашне засїдане ради державної отворено о 1/2 1 год. пополудни. Віцепрезидент Крамарж спімнув о пок. послї гр. Гомпешу, потім відбуло ся кілька поіменних голосовань, почім о 1/2 3 год. перервано засїдане до вечера.

Відень. Вечірне засїдане розпочало ся вчера о 7-ій год. вечером. Явило ся дуже богато послів. Пос. Гофман-Веленгоф протестує іменем нїмецких народовців, а пос. Функе іменем лїберале против сего вечірного засїданя і називають рішене такого порядку парляментарного протизаконним і насильством. Пос. Дашиньский прилучив ся до того протесту. Опісля пос. Ґрос вніс, щоби взяти під обраду правительственний проект о продовженю закону о податку від цукру. Пос. Кайзер вніс, щоби дальше читано вплинувші петиції і внесеня. Віцепрезидент Абрагамович відповів, що після ухвали парляменту не сьміє ті внесеня піддати під голосоване і уділив голос пос. Лехерови в справі угодової провізориї. (*Великий галас.*) Пос. Вольф накликував безнастанно президента, за що сей его кликав до порядку. Відтак перервано засїдане на 10 мінут, почім президент знов уділив голос пос. Лехерови. (*На лївици повстав крик і галас.*) Пос. Вольф вніс замкнене засїданя і безнастанно стукотав на своїм пультї. Та сцена тревала більше, як пів години. Пос. Лехер говорив тихонько і незрозуміло, а пос. Вольф все накликував президента і голосно держав промови. Вкінци вніс пос. Лехер замкнене засїданя, але палата відкинула внесене. Настав спокій і пос. Лехер міг продовжати свою промову.

Відень. В радї державній скінчив пос. Лехер о 9-ій год. зраня свою 12-годинну (!!) промову. Лївиця ґратулювала ему до тої витревалости. Підчас промови Лехера приходило часто до бурливих сцен, бо президент не хотїв на жаданє лївиці переривати засїдане. Відтак відкинено в двох поіменних голосованях внесенє лївиці на замкненє засїданя. Вкінци на внесенє пос. Пфершого наступило довірочне засїдане.

Відень. В доповненю до телеґрафічного справозданя із вчерашного вечірного засїданя доносять ще: Кількох послів з лївиці жадало, аби міністрів прикликати на засїдане і щоби голосовано поіменно. Се викликало на правиці протест. Віцепрезидент Крамарж заявив, що голосованя не можуть відбути ся, а коли на се повстав пекольний галас на лївиці, покликав пос. Кайзера і Дашиньского до порядку і відобрав їм вкінци слово. (*На правиці оплески, на лївиці голоскі протести.*) Віцепрезидент заявив, що повідомить міністрів о тім жаданю палати. На внесенє пос. Пфершого наступило довірочне засїдане, почім публика опустила ґалериї.

Відень. Півурядовий Fremdenblatt потверджує, що міністер заграничних справ гр. Ґолуховский поїде до Монца, бо помимо бажаня італїйского короля він ще не мав нагоди особисто представити ся достойному союзникови нашого цїсаря. Перед кількома тижнями гр. Ґолуховский дістав запрошенє від італїйского короля і тепер він поїде в гостину до Монца на два дни.

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найлїпше виконані, й по найдешевших цїнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster — Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

Є також оправлені діловодчі протоколи та окладинки до катальогів і тижневників.

Замовленя з провінциї виконують ся від ворот ною почтою.

Гармонії відзначені найвисшими нагородами з дуже приемними тонами поручає по дешевих цїнах ц. к. прив. фабрика гармонїй і органів Б. Ф. Чапека у Полїчка в Чехії.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівців**						приходять до **Чернівців**					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	8 19	* 8 54	* 12 32	4 04	* 10 25	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	11 28	* 3 20	* 7 57	8 11	* 6 10
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	11 48	* 3 51	* 8 32	—	* 6 35	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	* 8 09	* 12 12	3 50	* 10 00
до Садаґури, Бояна, Новоселиці	6 45	4 30	—	—	—	з Новоселиці, Бояна, Садаґури	—	11 13	9 50	—	—
з Глїбоки						**до Глїбоки**					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8 14	5 35	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6 35	10 37	8 00	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятницї.						Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.					
з Гадікфальви						**до Гадікфальви**					
до Радівців	6 10	10 03	2 28	6 12	8 05	з Радівців	5 42	8 55	1 15	5 50	7 47
з Гатни						**до Гатни**					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10 10	2 01	—	—	—	з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12 58	6 25	—	—	—
з Іцкан						**до Іцкан**					
до Сучави	3 27	6 30	10 09	2 16	7 18	зі Сучави	4 42	8 42	1 30	6 30	8 37
з Вами						**до Вами**					
до Рус-Молдавиці	3 46	6 47	9 13	11 32	2 50	з Рус-Молдавиці	8 42	12 59	2 04	3 22	5 45	9 05
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.					
з Карапчева						**до Карапчева**					
до Чудина н. С.	8 54	10 07	6 15	—	—	з Чудина н. С.	5 55	5 55	—	—	—
Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.						Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.					

▭ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нїчний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 233. Чернівці, неділя 19. (31.) жовтня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.
Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата 10 зр.

Res ruthenicae.

III.

Розуміє ся, хто на такі інформациї про Русинів-народовців спускає ся, той може про них мати поняте таке, як про епокаліптичну бестию. А тимчасом змаганя Русинів-народовців такі прості і ясні! Жити хочемо своїм житем — от і вся загадка розвязана! А бажаючи жити, як можемо і вміємо, так даємо собі раду в теперішних обставинах і думаємо над тим, що дальше з нами буде?

Що-ж буде дальше з нами, з Русинами? Се питане може обходити не лише Русинів, але і австрийску державу, оскільки для неї Русини як нарід на граници мають вагу, і ті народи, з котрими Русини жиють в суміш або в сусїдстві. Сим питанем заняла ся „Буковина.“ (І ту познакомлюють Buk. Nachrichten своїх читателїв з нашими статями в чч. 212. і 223,) та що з них поробили Бук. Вѣдомости, Галичанинъ і Buk. Post.) Аж нараз, каже, читають Нїмцї в Buk. Post сензацийну вістку з табору Русинів-народовців і неодин з них гадає собі: „Так то воно? Отже одні і другі Русини кнутофіли? Тепер чорт знає, о що властиво люди сперечають ся!“

Отже яка та нова нечувана пригода в таборі руских народовців на Буковинї? Они стали нараз русофілами! Хто не вірить тому, нехай собі прочитає Бук. Вѣдомости або Buk. Post! Очивидна річ, шкода й заходу говорити богато про ті інсинуациї, обчислені на несьвідомість читателїв.

Яке загальне положене Русинів, се вже я розповів. З того положеня виходить, що коли тепер в австрийских Русинів є симпатиї до Росиї, котра у себе давить 20 мілїонів Русинів, то ті симпатиї можуть очивидно основувати ся не на руских народних ідеалах. Лише такі Русини можуть симпатизувати з Росиєю, що відрікають ся своєї мови і народу, намісць природної нації ставлять державну і суть росийскими підданими або хотять ними бути. У Русинів-народовців в теперішних обставинах можлива тепер лише антипатия против Росиї і она справдї є у них. Русини-народовцї не будуть же цїлувати ту руку, що на Украйнї їх бє, а в Австриї московскими аґентами їх переслїдує і гнете. Они можуть собі бажати, щоби гнобитель прозрів і став справедливим; але доки такого звороту нема, про симпатию годї й думати. Натомісць можлива у них і оправдана симпатия до Австриї, оскільки тут дана нам в порівнаню з другими народами спроможність дбати про власну культуру. Ся спроможність є; правда, она досить часто з ріжних причин обмежена, але вже ся обмежена спроможність в порівнаню з гнетом на Украйнї здає ся росийским Украйинцям незвичайним добродїйством і тому в них, оскільки більше відчувають свій гнет, остільки частїйше звертають ся очи на Австрию, де їх братам вільно дбати о розвій свого народу. Нїчо дивного, що в росийских Украйинців зовсїм природним способом на перекір всїм стараням обрусителїв виховує ся значна симпатия до Австриї.

Симпатиї або антипатиї даного народу до держави може собі правительство в спокійний час маловажити; оно має вийско, жандармів, арешти, шибеницї, щоби всяких „революціонерів“ утихомирити. Се правда. Але і се правда, що мають же держави в тім якийсь інтерес, коли не тілько дома дбають о симпатиї населеня, але й за границями своїми волять, аби їх любили, нїж як би мали ненавидїти. В самих найновійших часах бачили ми чудні об'яви взаїмної прихильности до себе Росиї і Франциї, прихильности, з котрої сподївають ся обі держави найбільшої користи аж на випадок европейскої вийни. Подібна рахуба спонукує Росию, піддержувати в Австриї москвофільство. В такий сам спосіб повинна і Австрия забезпечувати ся, підтримувати бодай у себе розвій Русинів, чим зискує собі симпатиї Украйинців. На випадок вийни на граници Росиї, Галичини і Буковини можуть дїяти ся чудні річи, а іменно готова москвофільска робота принести для Австриї зовсїм не милі несподїванки. Нарід бідний і переслїдуваний полїтично дає знаменитий ґрунт, на котрім уже в богато пограничних околицях зросла туга за меньшими росийскими податками, а вже корінє запустила віра в спасителя з півночи. В тих околицях росийске вийско великих перепон від самого населеня не найде; а може бути противно...

Тому то москвофільска тактика ви-

Грядуче поколїне.

14) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(*Дальше*).

— Пст, пст, полїцайник біжить! — шепнув Свистун товаришеви.

На улици показала ся дїйсно стать у довгім плащи. Оба напасники розскочили ся і побігли в противні сторони.

— Що тут стало ся? Що ту такого? — спитав сторож безпечности надбігаючи.

— Ах — заговорила крізь слези Старецка — якихсь двоє волоцюг вчіпило ся нас.

— А чого-ж ви так пізно самі йдете? Що ви за одні?

— Я тут мешкаю недалеко. Ми ходили до театру, а годї було назад візка дістати, так ми мусимо пішки вертати.

— Ах тут з тими нічними кавалерами годї собі раду дати! Маєте щасте, що я тут був недалеко та почув ваш крик. Але криків по ночи виробляти не вільно! Подайте менї свою адресу, щоб я міг завтра донести про се. Я не можу вірити вам на слово. Треба вам буде ставати в комісариятї!

— Але-ж ми нїчого не винні — сказала перестрашена Нанця. — Се нас напали...

— Може бути... Я дуже вірю... Але то все треба до уряду донести. Се мій обовязок.

— Щоби украсти тих двох панів?

— Та то не знати, як то ще буде... Скорше! подайте своє імя!

Але панї Старецка троха більше знала сьвіта чим у вікнї. На долони „сторожа“ опинила ся кругленька корона.

— Дякую, дякую! — відповів сей кланяючись. — То вже не треба адреси... Може відпровадити, щоби ще якої пригоди не було?

— Спаси Біг! — відповіла сеся. — Ми живемо тут недалеко. Зайдемо вже самі.

Змучені, перестрашені, рознервовані добили ся за кілька хвилин до своєї хатчини. В саму пору, бо на довше не старчили-б їх сили. Нанця так і впала на софу і гірко-гірко заплакала.

XII.

— Здоров був, товаришу!

— А! здоров! Що чувати нового?

І Бурлацкий з Косевичом подали собі руки.

— Куди йдеш?

— От так вибрав ся провітрити ся троха. А ти куди?

— Я також туди.

— Ну, так ходїм разом.

Побрали ся по-під руки і повільною ходою пустили ся в одну з головнїйших улиць Львова. Погода стояла чудова, зірки так і обсипали небо. Воздух холодний, сьвіжий, аж любо віддихати. Мимо морозу богато любителїв проходу вештало ся по улицях, то товпило ся довкола красших виставок.

Наші товариші йшли якийсь час мовчки. Бурлацкий від часу до часу поглядав на прохожі панночки, і або пялив у них цїлий зір, або видував з пересердя уста. Се було у него мірилом, чи припала она ему до вподоби, чи нї. Косевич почав злегка свистати. Нараз обізвав ся, немов щось собі пригадав.

— Знаеш що?

— Нї не знаю! Як скажеш, може буду знати.

— „Ґенїй“ впав!

— Як то „впав“? Де?

— Ну! та значить з его докторатом „caput“!

— Так він сїдав уже до докторату? Коли-ж? Чому нїкому не сказав? Чи так, він казав, що аж за кілька недїль сїдає. Коли-ж его спалили?

— Та він і не сїдав до докторату, але его письменну розправу відкинули.

— Сю розправу „Про здобуте Царгорода Турками?“

— А що-ж! Я чув, що се мала бути нужденна компіляция. На честь нашого унїверситету треба сказати, що професори полапали ся на тім.

— Та бо Павлович кілька разів оповідав менї про сю свою розправу. Дуже чванив ся нею, мов пава хвостом. Казав, що користував ся щось аж тринайцяти жерелами!

магає між иньшим підтримуваня вічного невдоволеня Русинів до кождого теперішного австрийского правительства, а заразом вихвалюваня росийских порядків. Чей же се дїє ся не для піддержаня симпатий до Австриї? Се вічне руйноване національних змагань Русинів і грубо тенденційне інформоване публики москвофілами приносить свої плоди, шкідливі не лише Русинам, але і державі. І москвофіли нїчого так не боять ся, як того, щоб ширший сьвіт не дізнав ся, які правдиві їх наміри. Коли се стане ся, они кидають ся тодї, як скажені. Возьмім на се фактичний доказ:

Торік 16-го червня мав руский посол Барвіньский в делеґациях промову, котра дуже добре поінформувала би була широку публику про положене Русинів, коли-б та публика була про неї дізнала ся. Даруйте, що я тепер, коли розяснюю темні, баламутні і фальшиві понятя про партийні відносини у Русинів, наводжу слова Барвіньского. Він сказав між иньшим:

Не маю нїякої причини сумнївати ся о щирости мирних змагань сучасного росийского правительства, а свобідний розвиток балканьских держав без вмішуваня Росиї в їх внутрішні справи, радо повитає кождий щирий приятель европейского мира. Однак, кому хоч троха відомі внутрішні обставини росийскі, сей не зможе заперечити, що в росийскій суспільности є могутні і вплывові чинники, які пруть до рішучих перемін в посїданю культурних народів і держав, явно ворогують проти культури так званого „гнилого западу," проти середньо-европейского союза мирного, а іменно проти австрийско-угорскої держави. Сї чинники, що бажали-б Росиї витиснути пятно всероснйскої держави одноцїльної і тому зітхають за давним середньовічним ладом московским, силкують ся вливати на прилюдну опінїю, оскільки вона там може проявити ся, і на урядову Росию. Не буду тут розводити ся про се, якими способами переводить ся там „обрусеніе" не тілько славяньских народностий Поляків, Русинів, Чехів, але й Нїмців, Лотишів, Фінів, Вірменів, Волохів і Грузинів. Не думаю також морочити С. Делеґацию численними подїями, з яких можна би впевнити ся, що наслїдком впливу панславістичних чинників українсько-руска народність в Росиї есть зовсїм безправна, що їй не дано нїякої спроможности культурного поступу, позаяк мова Українців, яких там живе до 18 мілїонів, виключена з школи і церкви, а росийска цензура здержує і робить неможливим розвиток українсько-рускої лїтератури. Нехай менї буде вільно навести печувану подію, що навіть українсько-руских перекладів латиньских і грецких класиків, словарів і граматик, наукових Записок не тілько не вільно печатати в Росиї, але не вільно таких видань з Галичини впускати до Росиї. Се не моя річ, анї не місце тут, висловлювати свій погляд, яким способом росийске правительство зможе виправдати таке поступоване перед лицем Европи при кінци XIX. ст., систему, що змагає до „обрусенія" всїх народностий і перетвореня їх в одноцїльну державу. Се вельми сумні обставини внутрішні, що по віки остануть поганою плямою в росийскій істориї і се мусимо полишити розвазї росийского правительства. Однак думаю, що се не може бути байдужне анї для австрийско-угорскої монархії і її правительства, анї для свобідного розвитку тут поселених славяньских народностий, коли для сеї панславістичної системи благотворительний комітет з своїми філіями і з підмогою всяких аґентів веде явну пропаґанду письмом і словом, щоби їх приєднати для сеї асимілящйної ідеї. Се нуртоване спиняє також свобідний і самостійний розвиток рускої народности в австрийско-угорскій монархії і шкодить державним інтересам. Щоби не далеко сягати, позволю собі вказати на бенкет, устроєний росийскою прасою підчас вінчаня царского в Москві, де ославлений буковиньский ґазетяр і аґент (Купчанко) вніс тоаст на злуку з Росиєю нїби то стогнучих в ярмі австрийскім Славян, як се звіщали ріжні часописи. Правительство обовязане отже спинити такі нуртованя, щоби не баламучено прилюдної опінїї і народних мас такими змаганями....

Пособлюване свобідного національного і культурного розвитку всїх в нашій гарній монархії посселених народів, заспокоене їх потреб — се засоби, якими можна основно усунути лихо. Лише незрілі, неосьвічені народи небезпечні для держави. „Лишім, каже один полїтик-Німець, наші південнославяньскі народи в їх первістних обставинах, то певно стануть вони добичию Росиї, жертвою панславізму. Славяньский нарід, якого житє есть без висшого змісту і ясної сьвідомости, якого мова не має лїтератури, дасть ся легко зловити росийским висланникам приманою племінної єдности. Дайте однак славяньским народам могутну самосьвідомість, їх народному житю міцно уживлений осередок, їх мові історию, а тодї вони самі берегти-муть свою індивідуальність і не дадуть ся розтерти в племінній саламасї московскій."

Сей уступ з промови посла, рускоґо народовця, в делеґациї допік москвофілям до живого. І „Бук. Вѣдомости" не могли тодї затаїти свого невдоволеня, а вже „Галичанинъ" назвав Барвіньского галицким Дон Кіхотом на услугах Поляків, бо „українофільска пропаґанда придумана Поляками і єзуітами і они ведуть еї також в Росиї при участи нанятих до сего орудій. Українофільске питанє в Галичинї зі всею примішкою радикального соціялїзму має служити цїлям польскої полїтики, котрої представителї старають ся вмовити також в австрийске правительство, що збунтованє України послужить на добро Австриї, що таким способом ослабить ся Росия на граници Австриї. Під таким претекстом, під видом українофільства, повстає серед галицко-руского народу розлад, а через розлад — наше національне і полїтичне пригнетенє в Галичинї і на Буковинї і успіх латинїзациї і польонїзациї нашого народу." „Український сепаратизм — каже — перестав бути лїтературним питанем, а перемінив ся в полїтичне." З тої причини „Галичанинъ" не находив слів обуреня на те, що „Поляки пустили п. Барвіньского дразнити Росию." Але потїшав себе надїєю, що Росия не перестане „помагати учащимся въ Россіи славянамъ и жертвовати на богоугодныя (!) и благотворительныя цѣли въ славянскихъ земляхъ." А на конець потїшив „Галичанинъ" Русинів тим, що „якъ лай собаки не остановить мчащого ся поѣзда, такъ нападки въ вкусѣ п. Барвиньского не задержать Росію въ ея государственномъ, а русского народа въ его національномъ и культурномъ развитіи" (то значить: в розширеню панованя Росиї над всїми Славянами і в московщеню всїх).

Оттак говорять москвофіли, коли Русин обстане за своїм народом. Замість подякувати п. Барвіньскому, що він на такім поважнім місци розяснив положене

— Ха-ха-ха! — засьміяв ся Косевич. — Аж тринайцяти жерелами! То не що будь!

— Так що-ж він думає тепер почати з собою? Та-ж він мрів про унїверситетску катедру.

— Власне се найчудняйше — зареготав ся Косевич у друге. — Представ собі, що він внїс рекурс до міністерства просьвіти. Се вже прямо дитиньство!

— Розуміє ся! Се ему так поможе, як мерлому кадило.

— Добре ему! Може тепер трохи присяде — докинув Косевич, не вміючи придушити своє вдоволене.

— Я думаю, що нї! Противно, такі людиї по такій невдачі стають ще більше певними себе, виходячи із становища, що сьвіт за глупий, щоб їх зрозуміти. Се вже „sui generis" збочене умове.

— Тай то правда!

— До того ще, чув я, коло его дївчини иньший починає ся крутити — додав Бурлацкий по хвилї задуми.

— Хто-ж такий? Може Дума?

— Е, сей нї, але — Семенюк!

— Що? Сей міль книжковий палить ся до спідничок? Шкода хлопця!

— Менї розказував Дума — він мабуть разом з ним живе: — Колись тут — каже — вернув пізно домів, на потемки розібрав ся, та головою до подушки... Як зачне хлипати! До чиста висповідав ся перед Думою!

— Дурак! — відповів холоднокровно Косевич. — Хоче мабуть, щоб цїле місто про се знало. Не мав кому оповідати, та Думі!

— Ну, як ему щастить ся у панни? — поспитав по хвили у Бурлацкого.

— Та як?! Догадати ся легко. Дївчина влюблена в „ґенія," тож обходить ся з Семенюком „per nogam." Та се хлопця не лиш не зражує, але ще більш розпалює. От ще ембріон! снить про якусь любов:

— Се нїчо дивного! Кождий з нас переходить телячі лїта. І я їх переходив!.... Они й підкосили мене. Шкода хлопця, бо се щира душа! А ідеалїст! що другого такого прийшло би ся шукати. Ся невдача готова за глубокий слїд лишити в его душі.

— Але вилїчить его! Стане инакше глядїти на сьвіт.

— Правда твоя. Але сей спосіб буде такий, що прожене одну хворобу, а знищить цїле тїло. Семенюк не Дума, що потрафить пів копи панночок нараз зводити.

— Про вовка помовка, а вовк суне — сказав Бурлацкий, узрівши Думу, як виходив від фризиера.

— Добрий вечер! — гукнув той із-далеку... Хвалити Бога, що зустрів вас. Маю до вас одну орудку.

— А то яку? — поспитав Бурлацкий, кривлячи уста.

— Прошу вас, позичте менї дванайцять корон до завтра.

— Що? Ви ще сьміете!? Чи позабули ви, що дали менї слово чести, що давний довг віддасьте 15-го лютого? А 15-го коли вже минуло? То ви так додержуете слова чести?

— Та я віддав би вам, — відповів Дума так нечайно заатакований — але я не мав грошa.

— Так! Віддати не мав чим, — вмішав ся Косевич — а передвчера мали за що санкувати ся по-за місто. Я бідолаха пішов пішки на прохід, а той як панок поїхав собі.

Дума зовсїм змішав ся. Обернув ся сюдатуда, а вкінци попращав ся з товаришами, немов би нїчо між ними не зайшло.

— Дивний чоловік! — завважав перший Бурлацкий.—Грав би ролю першого льва сальонового а тут вітер по кишени свище.

— Я передше, поки не знав его вдачі, підпомагав ему. Нехай, думаю, вийде на люди — грошi,- се марниця. Менї правда, розказували, що се за дїленько, але я вважав се за обмову, клевету. Аж поки сам не переконав ся. Раз приходить до мене і каже, що не має що їсти, що вже другий день о хлїбі обходить ся. Менї стало жаль хлопця і „позичив" ему пятку. Так що-ж? Довідую ся від Семенюка, що мій „павпер" прийшов того дня вечером пяний домів і наїсь цїлу купу помад, перфум, перевязку на вуса і таке иньше.

Бурлацкий став сьміяти ся. Патриярх кивнув рукою.

— Показує ся, — промовив по хвилї —

свого народу, москвофіли, нїби-також Русини, казять ся, бо могло здержати ся московщене, отже знищене рускаго народу.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 30. жовтня 1897.

Іменованя. Правительственний концепіст Роберт Швемшуг, колишнїй член „Союза,“ іменований маґістратским секретарем. — При фінансовій дирекциї в Чернівцях іменовані податковий контрольор Кароль Сіґаль рахунковим офіциялом, а податковий практикант Леопольд Ґоффман рахунковим асистентом.

Ще аванс у війску. Майор Юлїй Ортіс іменований підполковником при 14-ім полку гузарів; капітанами при 41-ім п. піхоти стали Володислав Волянський і Франц Ульсперґер, а поручниками при тім полку Емеріх Супанч і Артур Гассак, а поручник Кольоман Артнер став надпоручником при 14-ім полку гузарів.

Заявленє. Дирекция товариства взаїмного кредиту „Дністер,“ стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, подає сим до загальної відомости, що на підставі рішеня Ради надзираючої з дня 27-го жовтня 1897 р. процент від вкладок щадничих знижений буде від 1-го сїчня 1898 р. з 5% на 4½% річно, отже зарівно нові, як і дотепрішні вкладки щадничі опроцентовані будуть від того дня по 4½%; а від пожичок, удїлюваних від дня 1-го сїчня 1898 р., платити ся має 6% відсотків і ½% додатку на кошта адмінїстрациї, разом 6½% замісць 7%. — *Від Дирекциї товариства взаїмного кредиту „Дністер“ у Львові.*

Про нову цивільну процедуру буде на загальне жадане викладати проф. др. Сведль через шість тижнїв в університетскій сали. Виклади будуть, почавши від дня 9-го падолиста с. р., відбувати ся щодня від ½ 6 год. до 7 год. вечером. Хто би хотїв взяти участь в тих викладах, має зголосити ся в адвоката д-ра Кона або в адвокатского кандидата д-ра Френдля.

На адресу черновецкої дирекциї почт. Теперішне уряджене почти, як показує ся, вже не відповідає вимогам, які має право ставити публика. Рух листовий і грошевий збільшив ся так, що треба вже конче зміни на лїпше. Именно богато народу товпить ся коло бюрка урядника, на котрого руки передає ся рекомендовані листи. Тому, що листів таких надає ся в Чернівцях на головній почтї незвичайно богато, а один однїський урядник не може скоро упорати ся з роботою, публика мусить вистоювати дуже довго, инодї навіть більше, як пів години, поки може передати урядникови свій лист. Очивидно публика нетерпеливить ся, нарікає на непорядки, а урядник тимчасом пріє під страшним тягаром. Тут конче треба би приставити ще другого урядника, і то як найскорше. Може би хв. дирекция почт в Чернівцях взяла сю гадку під свою зрілу розвагу і зарадила лихови хоч би навіть сейчас.

Державним слугам хоче правительство підвисшити платню. Як ми вже доносили, внїс мінїстер фінансів дотичний проект в радї державній. Після того проекту дїлить ся платня на чотири кляси 700, 600, 500 і 400 зр.: активальні додатки вимірюють після 50, 30, 25 і 20 процент від платнї. Дальше признає ся додатки службові в квоті 50 зр. за 10 лїт служби: ті додатки вчисляють ся до пенсиї, але не можуть переступити квоти 100 зр. На се поліпшене платнї потреба півчверта мілїона зр., котрі мають взяти ся з податку від цукру і транспорту. Без ухваленя тих податків нема що й думати о поліпшеню платнї.

Найновійше спроневірене в краківскім товаристві взаїмних обезпечень прибирає з кождим днем все більші розміри. Показує ся, що Чеслав Кешковский спроневірив крім фондів товариства також депоновані у него фонди спріт на кількадесять тисяч, так що кромі інституций паде жертвою того спроневіреня ще богато приватних осіб. Кешковский перебував у Загірю і там деґеваний урядник товариства повідомив его о відкритю спроневіреня. Кешковский зрозумів, що тепер всему конець, отже скористав з того повідомленя і утїк.

Цїла мілїярда мінутів мине з упливом сего року від того часу, як народив ся Ісус Христос. Вправдї треба для цїлої мілїярди мінутів 1903 лїт, числивши рік по 365 днїв; однак тому, що при означеню року рождества Ісуса Христа почислено шість лїт за мало, то на новий рік минають не 1897 лїт, а 1903 від рождества Христового.

Чи шкідлива їзда біциклим? І так, і ні. Коли би хтось, впрочім зовсїм здоровий чоловік, деколи сїв собі і мірним темпом та не дуже далеко поїхав, то не зашкодило би. Але їздити день в день по кілька годин, то ледви чи робить яку приємність, а є безвзглядно шкідливим, як то сконстатували многі поваги лїкарскі. Особливо шкодить їзда молодим людям понизше 20 лїт і таким, що суть слабі на груди або на серце, і котрі легко западають на недугу горла. При їздї на біцикли мусить чоловік сидїти згорблений, похилений наперед, а у молодих людий, у котрих кости все ще ростуть і суть податливі, може легко настати скривленє хребта і звужене клїтки грудної. Підчас їзди чоловік дуже розгрівае ся, а рівночасно навіть при теплім і спокійнім воздусї виставлений на перестуду, що може дуже легко викликати яку запальну хоробу, легких або горла. Через форсовну їзду настає сильнїйше, а не рівномірне кружене крови, що знову має вплив на серце. Відтак треба ще й то зважити, що мимо ґумових обручок на колесах біцикль все таки трясе і підкидає раз по раз дуже борзо; то-ж і дуже скора їзда має також шкідливий вплив на устрій нервовий. Наконець не виключені суть також і нещасливі пригоди, по найбільшій части тяжке калїцтво, коли не смерть. На то не треба зважати, що їзду на біцикли захвалюють яко спосіб гіґієнїчний особливо для тих, що змушені богато сидїти. Рекляма нинї захвалює неодно, що або й зовсїм до нїчого не придатне, або просто шкідливе. Коли хтось для спорту управляє їзду на біцикли, то можна ему хиба лиш сказати приповідкою: „Добре дуріти, коли приступає.“

Кровавi битви. Яка була найкровавша битва в XIX. столїтю? На се питанє дає відповідь сьвіжо видана книжка нїмецкого полковника ґенерального штабу Отона Верндта. Безвзглядно найкровавшою в біжучім столїтю була битва під Липском, де на поли битви забито і ранено 90.000 людий. Втрати під Асперн винесли 66.000, під Бородіно 62.000 людий. В більших битвах новійших часів під Кеніґрец згинуло 32.000 людий, під Ґравельот 27.000. Взглядно найкровавша битва, в котрій процент убитих і ранених найбільший, є битва під Асперн, де процент сей виносив 38 цїлого числа борючих ся.

По 1000 поцїлуїв на годину. Залюблені посилають собі звичайно в листах сотки, ба навіть тисячі поцїлуїв. В практицї ті об'яви любови є і мусять бути меньше щедрими, бо так солодка навіть річ, як поцїлуй, вичерпує сили. Сьвіжий доказ на се зложила одна любовна пара. В однім нїмецкім сальонї говорено о любови, коли хтось — певно статистик — запитав присутних, кілько поцїлуїв можна дати і принятн в означенім часї. На се молодець, повний огня і запалу, заявив, що підіймає ся зложити 10.000 поцїлуїв в протягу 10 годин на устах своєї судженої, під услівєм, що що пів години вільно буде відітхнути і покріпити сили. Заклад станув. Розпочала ся серия поцїлуїв. В першій годинї замінено 2.000 пуцїлуїв, в другій 1000, в третій 750... і на тім мусїли перестати. Молодець, повний запалу і огня, дістав корчів в губах і стратив притомність; наречена обімлїла, а відтак дістала нервової горячки, котра на кілька тижнїв привязала еї до ліжка. Вінчане молодої пари відложено ad infinitum.

Небезпечні атраменти шкільні. Липский бактеріольоґ Мариман занимає ся від довшого часу бактеріольоґічними дослїдами над ріжного рода атраментами. Після справозданя, оголошеного в Centralblatt für Bakteriologie, з 67 родів ґалюсового атраменту всї містили в собі плїсневі грибки, бактериї і мікроби. З 11 родів атраментів анілїнових (з нїґрозини) мали всї в собі також малі плїсневі грибки навіть в хвили отворенія неуживаної ще фляшки. Мариман ужив до своїх дослїдів також прібку атраменту нїґрозинового. Культура атраментової бактериї септичної защіплена мишам потягала смерть в протягу 4 днїв. Легко отже зрозуміти, як небезпечне є занечищуване таким атраментом ранки, викликаної задрасненем пальця або руки. Може оно викликати затроене крови і нехибну смерть. Тому осторожно з атраментами!

Кілько маємо волосїв на голові? Один з французских статистиків обчислив се в припущеню: на однім квадратовім цали шкіри має рости 1066 волосїв, що однакож є зависиме від барви. Найбільше волосїв мають голови русї, бо около 143.007, голови темні до 105.000 волосїв, а руді лиш 29.200 волосїв. Нїхто хиба не справдить сего.

Добре домашнє средство. Між домашними средствами, котрі уживають ся звичайно до усмирюючого і лагодячого натиранья при простудах і т. д., занимає перше місце Liniment Capsici comp. з лябораториї Ріхтера аптики в Празї. Цїна дуже дешева: фляшка по 40 кр., 70 кр. і 1 зр. Кожду фляшку можна пізнати по знаній червоній котвици.

що милосердие, се одно з найглупших чувств, які в душі чоловіка повстають.

XIII.

В домі, де Павлович винаймав свою комнатчину, великий несупокій. Особливо ґаздиня споглядає все тревожно в сторону дверий від комнати молодця і від часу до часу наслухує.

Якже не бути їй непокійною! Саме в полудне прийшов Філько блїдий мав смерть. Не кажучи нїкому ні слова, тріснув лише дверми, що аж вікна зазвенїли, і заховав ся у своїм мешканю. За кілька хвилин чутно стало судорожний плач. Післану служницю, яка мала спитати ся, що паничеви „хибує,“ нагнав з криком.

— Вже перестав плакати — говорила до себе ґаздиня, наслухуючи. — Ходить по комнатї... Що се може бути? Може батько ему вмер!.. Ще готов бідолаха що собі зробити!...

Кажучи се несьміло і осторожно, відхилила двері, що вели до Павловича. — Пане доктор! — промовила півголосом — що вам такого?

— Але-ж прошу менї вже раз дати спокій! кинув ся Павлович з пересердя. — Чи я ще у своїй комнатї стану невільником?

Ґаздиня з тревогою вийшла за двері. Павлович перейшов сердито ще раз поздовж комнати. Відтак став при вікнї і бездушно вдивив ся в виднокруг, на якім видко лиш було дахи снїгом покриті. На городци бавили ся дїти; лїпили бабу з снїгу....

(Дальше буде).

Телєґрами „Буковини“.

З дня 30-го жовтня 1897 року.

Відень. Вечірне засїданє, котре розпочало ся в четвер о 7-ій год. вечером, перетворено вчера, в пятницю, о 10-ій год. зраня на тайне і оно тревало аж до пополудня. При кінци засїданя відповів віцепрезидент палати Абрагамович на запитанє пос. Штайнвендера щодо уступленя президента Катрайна, що Катрайн ще на весні заслаб був. А загально знаною причиною слабости була журба, що в парлямснтї не дасть ся перевести жадне дїло. Думка, що при терішнім реґулямінї парлямент не зможе нїчого зробити, довела его майже до розпуки. Внесенє Яворского на заведенє вечірних засїдань не було ему знане, бо Катрайн зрезиґнував ще перед тим, як Яворский зредаґував своє внесеня.

Відень. Тайне засїданє тревало вчера до 6-ої год. вечером. Відтак було засїданє знов яв-

не. Зараз спочатку прийшло до бурливих сцен, коли пос. Єнджейович говорив за угодовою провізорією. Вкінци о 10-ій год. вечером закінчено засїдане, котре тревало 27 годин.

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найлїпше виконані, й по найдешевших цїнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster — Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

Є також оправлені дїловодчі протоколи та окладинки до катальогів і тижневників.

Замовленя з провінциї виконують ся від ворот ною почтою.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток

для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

КОТВИЦЯ.

Linіment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з антики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Не залишіть прочитати!

Засновано в 1885-ім. р.

М. ФЛЯИШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівцї, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінциї виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Літні плащі (беріґери) від 14 зр. в гору.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

НОВА ФІРМА РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих російских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші

легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

КАЛЬОШІ,

з заду витяті для пп. офіцирів.

Великий вибір

ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ

для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Най-новійші

черевики для ґімнастики з ґуми.

а 1-10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цїн за білє др-а Еґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи

почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплюваня	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з' козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ . .	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки

вузли, мани, Левалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

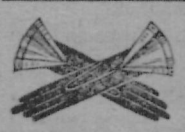

Рукавиці Glacè,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад

ЦИЛЇНДРІВ і кляків,

з фабр. Месмера і Сп.

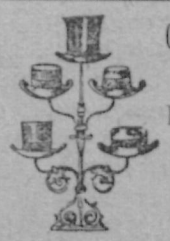

Одинокий склад

з фабрики

І. ҐІКЛЯ і Синів

в

Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иншої барви, почавши від 1·18 зр., для мужч., тирольскі від 1·18—2·28

„ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18

„ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛІ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від 3·— — 6·—.

на-пів зі „ „ 1·38 — 1·98.

з чистої вовни „ 1·58 — 2·18.

на-пів з вовни „ 0·98 — 1·58.

з анґлійскими дерев ляними ручками від 0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

ПАРАСОЛЇВ

полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛІЙСКІ

ПАЛИЧКИ.

Величезний вибір

БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.

„ „ з фалдами „ 1·38 „

„ „ ґафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, французково крою від 0·98 поч.

Кореетки для мужчин, гладкі, ґафтовані, білі і в иншими барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНЇРИ і МАНШЕТИ

Манжети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.

Манжети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.

Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.

Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв

6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 234. Чернівцї, вівторок 12. жовтня (2. падолиста) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Res ruthenicae.

IV.

В попередних трох статях виказав я, які суть справдїшні ідеали Русинів-народовцїв, яке їх дїйсне положенє, яке значінє мають они як нарід роздїлений між дві сусїдні держави, і як в виду того їх значіня поступає Росия з ними. Рускі москвофіли учать нарід так, як би бажали, щоб той нарід колись уже відповідно спрепарований міг без великих мук влїзти ся у деспотичну росийску форму; рускі народовцї учать нарід того, щоб жив своїм житєм, і дбають о таке вихованє єго, аби легко не дав ся вдавити у ту деспотичну форму. Рускі народовцї зі своїми намірами не криють ся; рускі москвофіли свої остаточні наміри ховають за цїлу масу всїляких дрібнїйших суперечок, інсинуаций, видумок і т. п. І тілько при якихсь важних нагодах говорять ясно про своє велике значінє та про свої остаточні наміри. Така нагода була зовсїм недавно, бо тому два роки, і при нїй виявило ся, як в Росиї стали сумнївати ся, чи дасть ся з усїх Славян поробити Москалїв, і як поправдї они представляють собі панславістичні ідеали. Славяньскі краї мали би стати росийскими ґубернїями під енерґічними ґубернаторами, — оттак вкінци сформулували ся давні панславістичні ідеали. Цїкаво послухати, що тодї писали москвофільскі видавництва про руский нарід, про єго державне значінє. Було се так:

Року 1894-го на зборах славяньского благотворительного комітету проф. Ламаньский доказував, що Славяни обманюють Росию. Росия любить їх так щиро, а тимчасом они невдячні не узнають працї добродїїв і опікунів Славянщини. Длятого радив проф. Ламаньский не оглядати ся на Славян і лишити їх своїй судьбі. На зборах того самого товариства 1895 року виступив полковник і редактор „Свѣта“ Комаров і старав ся доказати, що торічна бесїда Ламаньского навела прочих Славян на гадку, що Росия їх ненавидить. Славяни повинні, каже, безусловно вірити Росиї, бо она їх любить як матїр. Велике серце росийского народу переповнене любовю і не памятає зла. Славяни повинні старати ся всїми силами о то, щоби Росия стала ся осередком Славян, а аж тодї вільно їм подумати о своїх власних інтересах...

Але редактор „Ґражданїна,“ князь Мещерский, відповів на то самодурство полковника Комарова дуже рішучо і отверто, а єго відповідь поставила в правдивім сьвітлї ту любов Росиї до Славян, то „широке серце“ росийского народу, о котрім Комаров повстав на зборах. Кн. Мещерский сказав: „Комаров є фантастом, котрого проповіди о сполученю всїх Славян при помочи Росиї не мають нїякої основи. Нехай собі бесїдники з благотворительного комітету говорять, що хотять, але то річ зовсїм певна, що будуча істория Росиї не буде вязати ся з пробами якогось духового сполученя Славян. Коли-б настали якісь зміни, то Росия поробить з балканьских держав попросту ґубернїї, а славяньских „братів“ поставить під власть енерґічних ґубернаторів. То єсть історична правда.“

Кн. Мещерский сказав щиро і отверто правду. То ждало би і всїх иньших Славян, не лиш тих, що на Балканї...

Якже-ж супротив таких слів могли австрийскі москвофіли заховати спокій? Они же жиють для сеї і з сеї ідеї всеславяньскої, а радше всеросийскої, цїлі довгі лїта морочать тим голови Славян, а ту князь Мещерский каже просто, що проповіди о сполученю всїх Славян при помочи Росиї не мають нїякої основи... І от львівскі москвофіли 1895 р. заплакали гірко. Львівский „Галичанинъ“ писав о „притѣсненіи“ Славянства в Австриї через „подпольный трудъ антиславянской политики,“ а найбільше через „видуманє“ україньско-руского народу, против котрої то полїтики Росия за своїми границями не хоче виступати; — а віденьскі москвофіли з круга Parlamentär-а (ч. 97) з тугою констатували, що від часу, як Росиї не повело ся з Болгариї зробити росийску ґубернїю, она „плює на всїх Славян.“ Ми — писав редатор Parlamentär-а — лично пересьвідчили ся в Петербурзї, Москві і Київі, що Росияни справдї махнули рукою на всїх Славян. В Росиї загальна славянофобія і тому радив редактор „сьвятій“ Росиї навернути ся, покинути свою ненависть до Славян. „Хто, каже дословно, боре ся тепер за се, щоби православна Росия стала духовим осередком Славянщини, ми (т. зн. австрийскі москвофіли) чи Росияни? Що ми робимо, то звістно, все таки щось з того єсть; а що Росияни роблять, то також звістно; з того нема нїчого... Власне, каже, длятого, що ми такі великі прихильники Росиї і православія, якими мабуть є мало самих Росиян (!), просимо нашого приятеля і товариша, пана Комарова... покинути свою славянофобію. Росия, що має іти на чолї Славянщини, мусить навернути ся, доки ще час. Тревала росийска славянофобія може на заходї і всходї витворити страх перед Росиєю, через що вся Сланянщина згинула би“ і т. д.

Виходило з тих слів Parlamentär-а що австрийскі москвофіли мають себе за більших Москалїв, як самі Москалї... Як звичайно, порода яничар...

Славянщина під гнетом, а в Росиї вже дехто починає на Славян плювати. „Подивім ся — писав „Галичанинъ“ — н. пр. в Австриї на руский нарід і другі славяньскі народи. Польскі полїтики видумали (!) окремий малоруский нарід — і старають ся зискати Малоросию для своїх полїтичних цїлий на основі доктрини о окремім, самостійнім україньскім народї, ідентичнім з австрийскими Русинами. Облудна дїятельність польских полїтиків сягає у сферу інтересів росийскої держави, бо она заносить на Україну аґітацию, вимірену против Росиї, стараючись відорвати від неї Україну і взяти єї для інтересів польскої полїтики, котрої коріфеї запевняють знов австрийских полїтиків, що піддержуванєм україноманїї, яко розкладового елєменту в росийскім націоналїзмі, і кромі того піддержуванєм нїгілїстично (!) сепаристичних змагань ослаблює ся Росию, могучого сусїда і друга Австриї“...

Таке нещастє на думку москвофілів грозить Росиї від „винайденого“ народу руского. І в Росиї мусять бути справдї такої думки, бо коли „плюнули“ на иньших Славян, а радше ті Славяни настілько дозріли, що не хотять бути Москалями, і коли дійшло аж до того, що більший Москаль, як самі Москалї, К. Жівний „плюнув“ на Росию і перестав видавати Parlamentär-а, бо вже не діставав рублїв, — тодї у Русинів анї одно москвофільске видавництво не упало, а противно в Галичинї удало ся москвофілам втягнути у свою спілку ще й опозицийних народовцїв. Видко з того ясно, що комусь дуже залежить на тім, аби пограничний нарід руский не виходив з всеросийского похміля, коли вже не національного, то хоч полїтичного.

Тодї „Галичанинъ“ (в квітни 1895 року), навчав австрийске правительство:

„Ми справдї не розуміємо, який інтерес може австрийска полїтика мати в піддержуваню всїми можливими способами украінїзму.“ А Волянові „Буков. Вѣдомости“ (в червни 1895 р.) писали подібно: „Нинї не піддержують ся і не нагороджують ся ті, котрі кріпко і непоколебимо стоять при австрийскім прапорі, а піддержують ся і нагороджують ся ті Русини, котрі помагають Полякам збудувати коштом Австриї независиму Польщу і надїють ся, в глупотї і заслїпленю своїм, що попри ту чужу будову удасть ся їм злїпити і свою Русь-Україну.“

Подібні москвофільскі арґументи не мають нїчого иньшого на цїли, як успати австрийске правительство або зробити єго байдужим до Русинів-народовцїв і не допускати до дальшого розвою руского народу. Бо коли трудно зрозуміти, який інтерес може австрийска полїтика мати в піддержуваню всїми можливими способами украінїзму, то дуже легко можна зрозуміти, який інтерес може мати після своєї теориї росийска полїтика в нищеню укра-

їнїзму в Росиї і Австриї. Се-ж проста дорога до сотвореня нових росийских губерній...

Отсе такі задушевні думки руских москвофілів, котрі ту засипують піском очи австрийскому правительству і себе величають найбільшими австрийскими патріотами, а ту заразом працюють для руїни Австриї; відвертанем підозріня від себе на народовців, інсинуациями і сплетнями на других, закривають свою роботу, в котрій на жаль помагають їм на Буковинї ще й націоналїсти-Волохи...

Австрийска держава має великий інтерес в тім, щоби піддержувати всїми силами українїзм, і коли она того не робить, а допускає н. пр. до таких виборів, як в Галичинї, то тим собі лише грубо шкодить, тим справдї ширить і між Русинами-народовцями деспературизм і антипатию до себе зі всїми наслїдками того. В тім же може мати інтерес хто иньший, але не Австрия. І така Buk. Post, котра повинна знати, що Росия обходить ся з бесарабскими Волохами зовсїм так само, як з Українцями, повинна найменче мати причини насьміватн ся з руских народовских ідеалів та ще й підпирати москвофільску роботу. Се є провінціональна короткозорість, се є сліпий фанатизм.

Так то має ся дїло з Русинами. Ми Русини-народовцї хочемо остати ся Русинами, розвиваємо свою власну лїтературу, пишемо нашою мовою, так як говоримо, займаємо ся вихованем народу, а против сусїдних народів виступаємо лише там, де чуємо ся покривдженими в наших народних і суспільних правах. І все те робимо отверто перед цїлим сьвітом: ми не маємо що скривати і не потребуємо своєї роботи встидати ся. Бажаємо добра рускому народови, бо лише національне вихованє може нарід зробити щасливим і великим. Працюємо і для добра Австриї, бо вчимо нарід любити і цїнити конституцийну Австрию, де народність поважають. Ми заставляємо наш нарід брати участь в европейскій культурі і полїтиці, тим що не даємо его прилучити до деспотичного кольоса, котрий грозить забрати всю стару цивілїзовану Европу.

Москвофіли роблять всему тому на перекір. Між ними і нами бездонна пропасть.

Але чи ми не сказали перше, що Русини-народовцї могли би погодити ся з Росиею, скоро би она — що тепер не є зовсїм неможливе — признала Русинів і дала їм спокійно розвивати ся, що найменче австрийским Русинам? Певно! А чи тодї Русини-народовцї не стали би такими самими москвофілами, які теперішні москвофіли? Нї! Москвофілами можуть Русини-народовцї стати лиш такими, як можуть бути германофілами, польонофілами і т. п., але нїколи такими, щоби бажали належати до росийскої держави, або навіть до росийского народу. І тодї поміж народовцями а москвофілами лишилась би бездонна пропасть, хиба що москвофіли покинули би бути тим, чим тепер є, що певно сталось би, як би Росия, бажаючи знекати собі Русинів, відмовила своєї помочи і опіки москвофільскій партиї.

А тепер, любий нїмецкий читателю, вибирай, з котрою з тих двох партий маєш держати, коли прийде ся тобі в публичнім житю поміж ними вибирати!

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 1. падолиста 1897.

Іменованє. Краєвий президент іменував окінченого питомця учительскої семинариї Николая Проданчука тимчасовим учителем-помічником при черновецкій гр. пр. народній школї.

Осїнний аванс. При стаднику в Радівцях іменовано надпоручника Оскара Глязера рітмайстром. —В рахунковій бранжі іменовані надпоручниками поручники Мойсей Бодек і Гнат Постольский при 41-ім полку піхоти.

З черновецких міских шкіл. Учителька-помічниця Ольга Білянкевич іменована сталою мол. учителькою при міскій школї при ул. двірскій, Каролина Маер іменована учителькою-помічницею при хлопячій школї при ул. палати краєвої.

Для молодих правників. Станїславівска дирекция державних зелізниць оповіщує, що в тій дирекциї є два місця аспірантів з річною платнею по 500 зр. до обложеня. Кандидати мусять виказати ся цїлковитим окінченем правничих студий з всїми іспитами та докладним знанем волоскої мови в слові і письмі. По зложеню трех службових іспитів наступить іменованє концїпієнтом з річною платнею 700 зр. і системизованим додатком на помешканє в сумі 240 зр. Подавати ся треба до 15-го с. м.

Стипендиї з прав. релїгійного фонду по 600 зр. річно одержали сьвященичі сини-академики: медики Константин Мандриля, Октавіян Георгіян і Николай Бачинський; а стипендиї річно по 500 зр. одержали сїсничі техніки Аркадій Прокопович і Валерій Мирконович та слух. фільозофії Валериян Тимкович для науки в гірничій академії.

Гімнастичне товариство устроює з нагоди окінченя малого прибудованя в пятницю, дня 5-го с. м., концерт, сполучений з танцями.

Рада надзираюча товариств взаїмних обезпечень і взаїмного кредиту „Днїстер“ відбула дня 27-го жовтня с. р. звичайне (квартальне) засїданє під проводом заступника президента о. сов. Алексея Тороньского при участи 10 членів Ради і в присутности правительств. комісаря, ц. к. совітника намістництва А. Гута. По відчитаню протоколу з попереднього засїданя Дирекция предложила подрібне справоздане о дїлах і станї товариства взаїмних обезпечень „Днїстер“ разом з рахунками приходів і видатків і пробний біляне на день 30-го вересня с. р., з котрого показує ся, що товариство взаїмних обезпечень „Днїстер“ дальше красно розвиває ся, число обезпечень значно збільшило ся, фонди товариства зросли і стан з з кінцем вересня с. р. є взагалї користнїйший, як в попередних лїтах. Именно видано сего року до кінця вересня 40.201 важних поліс (по відтрученю сторн) з премією 182.394 зр. 8 кр. на суму 21,351.507 зр. обезпеченої вартости, отже прибуло о 9.225 поліс, 38.977·20 зр. премії і 4,428.298 зр. обезпеченої вартости більше, як в роцї 1896 в тім самім часї. — Фонд резервовий виносив з днем 30-го вересня с. р. 68.752 зр. 61 кр., отже збільшив ся за 9 місяцїв с. р. о суму 14.021 зр. 57 кр. Цїнних паперів докуплено сего року в сумі 38.300 зр. номінальної вартости, так що з кінцем вересня було цїнних паперів в сумі 107.245 зр. номінальної вартости (або 106.206·85 зр. вартости після курсу); всї папери цїнні зложені з депозитї галицкого Банку краєвого. Крім того має товариство вкладок щадничих в Банках в сумі 26.322 зр. 30 кр.

Рівно-ж предложила Дирекция справоздане о дїлах і станї товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ по день 30-го вересня 1897, показуючи також на цифрах білянсу, що товариство кредитове розвиває ся значно, і з власних вкладок і з вплачених удїлів без помочи кредиту банкового удїлило позичок в девяти місяцях 1897 р. на скрипти 349, на векслї 30, разом 379 в сумі 161.330 корон; в минувшім роцї удїлено позичок 471 в сумі 169.405 корон, отже всїх позичок дотепер удїлило товариство 850 на суму 330.735 корон. З позичок сплачено сего року 48.017 корон 98 сот., в попереднім роцї сплачено суму 37.569 кор. 26 сот., отже разом сплачено 85.587 кор. 24 сот., а позістало з кінцем вересня до сплаченя 743 позичок в сумі 245.147 кор. 76 сот. — Вкладок прибуло сего року 168.763·91 корон, звернено 51.988 кор. 42 сот., а позаяк з минувшого року позіставало вкладок на 124.193·63 корон, тож з кінцем вересня 1897 позістало ще вкладок 240.969 корон 12 сот. Членів прибуло 341, так, що разом з попередними було в дни 30-го вересня с. р. 830 членів з 871 деклярованими удїлами на суму 43.550 корон, на котрі вже вплачено 32.600·41 корон. — Фонд резервовий товариства кредитового збільшив ся о 782 кор. 94 сот. і виносить 1.760 корон 95 сот., з чого 1200 корон ульоковано в цїнних паперах.

Рада надзираюча приняла оба справоздана комісиї ревізийної з доконаного шконтра рахунків і вальорів обох товариств з вдоволенем до відомости. — Відтак рішила Рада надзираюча знизити від 1-го сїчня 1898 процент від вкладок до обороту (щадничих) з 5% на 4½%, як також знизити процент від удїлованих позичок на 6½% замість дотеперішних 7%. Вкінци ухвалила Рада надзираюча статут емеритальний для урядників товариства, а по затвердженю сего статута загальними зборами товариства і компетентними властями утворений буде з вкладок урядників і товариства фонд пенсийний для забезпеченя емеритальних пенсий урядникам, пенсий для вдів і заосмотреня сиріт. — Рівно-ж ухвалила Рада надзираюча заложити для пересоналу товариства касу запомогову на случай недуги, котрої статут рівно-ж буде предложений до потвердженя компетентним властям.

Новий референт в міністерстві віроісповідань. Дотеперішний референт др. Альфонс Гайнефеттер пішов в пенсию, а на его місце іменовано надзвичайного професора церковного права д-ра Макса Гуссарека-Гайнляйного. Сей родив ся 1865 р. в Брешбургу; его батько є фельдмаршал-поручником на пенсиї.

„Торговельник“ деревом. В бюрах краківскої дирекциї полїциї відбував ся в послїдних двох днях правдивий з'їзд торговельників дерева та властителїв тартаків з Галичини, Буковини і Угорщини. Приїздили они примушені конечностию, бо стали жертвами спритного обманця, що виставив їх на грубі страти. Якийсь Пінкас Вебер з Кальварії, чоловік дуже хитрий — і підприємчивий, кинув ся на торговлю деревом. Его цїлий фонд складав ся з кількох печаток з шумними написами, котрі доказували, що він мав в кількох місцевостях „центральні магазини,“ „головні склади“ і т. ин. Вебер розіслав кількох агентів, котрі на его рахунок закуповували великі скількости дерева і материялу будівляного. Цїлі транспорти ішли до Кракова, Освіцима, Відня і т. д. і там зараз на двірци Вебер то дерево продавав. А що купував на кредит, даючи в найлїпшім случаю малий завдаток, а продавав за готівку, то ясна річ, що робив знаменити інтереси. Продаючи дешево, навіть дешевше, як властителї лїсів, мав богато купців. Інтерес ішов так добре, що п. Пінкас постановив перенести ся на постійне мешканє до Кракова і тут при улици Божого Тіла заложив „канцелярию.“ Коли на него напирали, аби платив, давав вірителям перекази на віденьскі фірми і векслї, як опісля показало ся, фальшиві. Остаточно мірка перебрала ся і хитрий п. купець опинив ся в арештї. Увязнено і его жінку, що сховала „торговельні книги“ свого чоловіка. Дотеперішні зізнаня пошкодованих виказують, що Вебер зарвав їх на близько 60 тисячів зр.

Польска напасть. Посли Шаер, Данилък і тов. поставили в радї державній інтерпеляцию, що „полякожерця“ інсп. Попович усунув науку польскої мови з вижницких шкіл. Не дивуємо ся, що хоч би й тверезий селянин Шаер повірив Енцінгерови, він бо яко клерикал не міг допускати,

що ксьондз пише неправду, але дивно нам, що між прочими послами польскими, підписаними на інтерпеляції, не найшов ся ніхто, хто би знав, що всї рішеня важнїйших справ, якими є й установленє або усунене науки мови, можуть послїдувати тільки на підставі ґреміяльних ухвал ради шкільної краєвої, а не на розпоряджене одної особи. Що управильнене язикового устрою вижницких шкіл послїдувало на підставі ґреміяльного рішеня, в котрій інсп. Попович не брав участи, бо не є членом ради шкільної, може переконатись кождий із витягу з протоколу засїданя краєвої ради шкільної, з дня 25-го серпня с. р., оголошеного в ч. 198 урядової ґазети черновецкої. Про сю інтерпеляцію довідуємо ся з Вижниці, що інсп. Туркевич, котрий, як сам каже, турбує ся шкільництвом, як пес пятою ногою, присилував управителїв обох тамошних шкіл, щоби подали Енцінґерови статистичні дані, потрібні до інтерпеляції. Так то „покірний висшим властям“ п. Туркевич надуживає свого становиска, щоби приневолити підвладних собі учителїв до придбаня матеріялів до жалоб супротив зверхної власти шкільної. Ми цїкаві, як усправедливить він се своє поступованє, за котре перед сьвідками приняв на себе відвічальність, а поки-що записуємо сей факт, на довід, що п. Turkiewicz тілько за руске шкільництво дбає, як пес за пяту ногу, а за польске не вагаєсь навіть надуживати своєї власти.

Запротестовані вибори мають передовсїм провірити ся, чи они відбували ся законно. Таке провірене наступає в легітимацийній комісії ради державної. З буковиньских виборів запротестований лише вибір посла з міст Серету, Радівців і Сучави д-ра Рошмана. Провірене сего вибору поручено пос. бар. Василькови. Запротестовані вибори Барвіньского і д-ра Гробельского придїлено п. Меруновичеви, а Вахнянина п. Ольпиньскому.

Еміґрацийні аґенти перед судом. Перед судом в Тернополи ставали сими днями Максиміяян Блюменфельд, Лея Блюменфельд і Франциска Москаль. Они розсилали селянам письма, в котрих заневняли, що селяни дістануть безплатний перевіз до Америки, де „один корець збіжа, після їх заневнень, приносить 100 корців, де землю роздають даром, кілько хто потребує, а до того ще додають господарскі знаряди.“ Суд засудив Максиміяяна Блюменфельда на 6 місяців, Лею Блюменфельд і Франциску Москаль на 3 місяці арешту.

Дорого коштують наше місто електричний трамвай і електричне осьвітлене. В пятницю вечером відбуло ся надзвичайне засїданє черновецкої ради міскої, в котрім взяли участь також віденьскі знавці проф. Шленк і інжинер Рос. Дискусия тревала три годині. Фірма Шукерт і Спілка, котра збудувала трамвай і завела електричне осьвітлене, жадала 844.000 зр., знавці заявили, що досить 830.000 зр., а міска комісия рішила, що всего належить виплатити 815.000 зр. На тім і стало. Тепер хоч горожани нашого міста знають, кілько платить ся за ті заведеня. Однак мабуть ні один не найде ся, котрий би сказав, що ті електричні заведеня справдї тілько варта. А коли, як се в місті загально говорять, міска рада за богато заплатила, то повстає питанє: чому батьки міста так легко дають ся надувати нїмецким фірмам, хоч наше місто матеріяльно досить лихо стоїть?

Нове спроневірене в краківскім товаристві обезпечень переступає в страшний спосіб первістну суму, яку зразу означено. Нині принайменьше всї вісти твердять з цїлою рішучостию, що загальна спроневірена сума переходить 200 000 зр. самих фондів товариства, а великі втрати потерплять також особи приватні, котрі вложили гроші до депозиту і мали побирати високі проценти. Спроневіренє сповняв злочинник не одноразовою маніпуляциею, але через довгі лїта веденим фальшованем в книгах Яко шеф віддїлу обезпечень на житє побирав Кешковский 6.000 зр. річної платнї, а вів житє на 30 — 40 тисяч річно. Жив по княжому. Найбільше гроший видавав на нічні гулятики з женщинами, відтак на гру в біржу і в карти. Дефравдант мав також позаривати богато осіб приватних, бо в обігу є значна скількість его векслїв. Родина злочинника ще доси не хоче сказати, де він перебуває, але ходять вже поголоски, що злочинник утїк кудись через Угорщину. Оповідають також, що дирекция постановила, щоби шкоду, заподїяну недавними дефравдациями Пнячка-Калїновского і Лещиньского Тадея (свояка Кешковских), покрили директор Іноїньский і секретар Красуцкий, позаяк крадїж сю уможливила лише недостаточна контроля, а властиво цїлковитий брак еї. Уступити має також синдик львівскої репрезентанциї др. Белїньский.

Дивогляд. До одної селянки в Котул-Острици прикликали молодого лїкаря з Боян на поміч. Лїкар мав трудну роботу, бо селянка родила дитину з двома головами. Аби уратувати мамі житє, треба було зробити операцию, причім однак дитина, і так неспосібна до житя, згинула.

Дурисьвіт. В послїдних роках найшло ся дуже богато астрономів і не-астрономів, котрі віщували сему сьвітови близький конець. Легковірні люди вірили тим вістям і продавали свої маєтки за пів-дармо та хотїли ще зажити сьвіта перед кінцем. Потім показало ся, що сьвіт таки все ще не кінчить ся, і люди тяжко нарікали на тих дурисьвітів та на свою легковірність. Такий дурисьвіт появив ся недавно в Анґлії. Називає ся він Harris. Він сказав, що в 1900 р. сей сьвіт раптом щезне. Але проте Harris наймив у Льондонї помешкане на цїлих 15 лїт, отже геть далеко за 1900 р. Видко, сам не вірить в своє пророцтво.

Цукор подорожіє. Міністерство фінансів внесло в парляментї проект податку від цукру. Податок мав би виносити 6 зр. за 100 кільоґрамів. Очивидно фабриканти відібють собі сей податок на людях, котрі потребують цукор для свого ужитку. Вже тепер обчисляють, що цїна цукру підскочить на 44 кр. за кільоґрам. Се робить правительственний проект дуже непопулярним і робить его просто неможливим.

Немав щастя один злодїяка, що будучи льокаєм у апеляцийного урядника Михайла Туляна в Букарештї, обікрав его на двайцять кілька тисяч франків і щез без вісти. Пан Ян Весоловский, так зве ся та людина, забравши дорогоцїнности у свого службодателя, удав ся до Будапешту, де перемешкує его любка, бувша служниця Юлїянна, і провів там кілька веселих днїв. Відтак, не почуваючись безпечним, прибув з Буданешту до Галичини. Щоби змилити слїди на случай гляданя за ним, удав ся до Потутор під Бережанами, звідки надав річи до Городка, а сам приїхав до Львова, не перечуваючи, що полїция вже знає о его прибутю. У Львові удав ся Весоловский до свого „камрата“ з війска по пораду, як би то продати свої дорогоцїнности, заневняючи его, що если его не зрадить, „будуть мали на 7 лїт спокійну голову.“ „Камрат“ порадив ему удати ся до одного золотника у Львові, котрий сейчас догадав ся, о що ходить, і повідомив полїцию, а та взяла Весоловского під свою опіку.

Дрібні вісти. Нянька Бойчук задушила за підмовою свою любовника 4 місячну дитину Перльмана в Звинячу. Злочинницю і еї спільника арештовано. — В Іванківцях завалила ся при будованю хати Зоіци Циганюк і вбила еї. — Посол до ради державної о. крилошанин др. Іван Гробельский занедужав на нервозність. Був лїчити ся в санаториї Лямана коло Дрездна, однак повернувши назад до Відня, занедужав знов, мабуть задля дразливих сцен в парляментї. — В копални вугля в Глиньску, власности ґр. Романа Потоцкого, занав ся шиб, і то так, що житю 24 робітників, занятих в підземелю, грозила небезпечність; однак на щастє удало ся їм дійти до бічного шибу і так спасти житє. — В Антверпії торговельник дияментами Шанцер, жид родом з Кракова, покрав дияманти вартости 50.000 зр. і утїк. — За убійство дитини засудив трибунал суду присяглих у Львові Анну Табаку з Тарасівки коло Горинця на три роки тяжкої вязниці; она признавала ся в слїдстві, що коли в ночи повела незаконну дитину і почула еї плач, задушила еї, а труна занесла до лїса і прикрила листем; при розправі заперечила се, а казала, що дитина упала головкою на камінь і забилась. Присяглі не затвердили питань що до скритоубійства, а затвердили їх що до убійства.

Добре домашнє средство. Між домашними средствами, котрі уживають ся звичайно до усмирюючого і лагодячого натираня при простудах і т. д., занимає перше місце Liniment Capsici comp. з лябораториї Ріхтера аптики в Празї. Цїна дуже дешева: фляшка по 40 кр., 70 кр. і 1 зр. Кожду фляшку можна пізнати по знаній червоній котвици.

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найлїпше виконані, й по найдешевших цїнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster — Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

Є також оправлені дїловодчі протоколи та окладинки до катальоґів і тижневників.

Замовленя з провінциї виконують ся відворотною почтою.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНОГО КРЕДИТУ

„ДНІСТЕР,“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою,

платити буде від **вкладок** до обороту (щадничих) від дня **1 го н. ст. січня 1898** по **4½ %** проценту, а від **позичок** удїлюваних побирати буде **6½ %**.

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,
най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я орблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважанем
В. Данилевич,
машинїст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. зелїзньчій (Banhofstrasse) ч. 26.

П. Т.

Сим маю честь повідомити П. Т. Публику, що я **з днем 24. липня с. р. отворила у Вижници,**

ТОРГОВЛЮ МІШАНИХ ТОВАРІВ
разом з
комнатою до снїдань.

Поручаю Впв. місцевій і доокрестній публицї
каву, чай, цукор, вино, Портер, пиво,
СЬВІЧКИ ЦЕРКОВНІ і СТОЛОВІ,
папр, прибори шкільні, Фарбу і щітки.

Висилка на село виконує ся відворотною почтою.

Услуга скора, цїни низькі!

З глубоким поважанем
АННА МОСКВА.

„РУСКА БЕСЇДА“
в Чернівцях
улиця Петровича ч. 2.
має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“
для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“
з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток
для чемних дїточок.“
32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“
Дарунчок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“
сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“
з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.
Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

КОТВИЦЯ.

Liniment. Capsici comp.
з аптики Ріхтера в Празї,
загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиранє:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей
загально улюблений лїк
все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати *лиеш* фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Не залишіть прочитати!

Заснована в 1885-ім. р.

М. ФЛЯИШЕР
робітня одягів для мужчин
Чернівцї, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінциї виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Лїтні плащі (іберцігери) від 14 зр. в гору.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,
ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші
легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

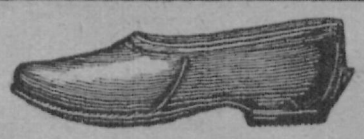

КАЛЬОШІ,
з заду витяті для пп. офіцирів.

Великий вибір
ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ
для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Найновійші

черевики для ґімнастики з ґуми.
а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!
даємо лише ми від цїн за білє др-а Єґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи
почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплюваня	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки
вузли, маши, Левалїєля до вязаня,
від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

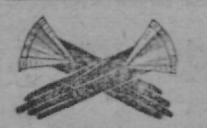

Рукавицї Glacè,
з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ **СКЛАД**
правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад
ЦИЛЇНДРІВ
і кляків,
з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад
з фабрики
І. ГІКЛЯ
і Синів
в
Найтішайни
КАПЕЛЮХІВ
для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр.,
для мужч., тирольскі від 1·18—2·28
„ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18
„ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ
з зелїзними ручками

з чистого шовку від	3·— — 6·—.
на-пів зі „ „	1·38 — 1·98.
з чистої вовни „	1·58 — 2·18.
на-пів з вовни „	0·98 — 1·58.
з анґлїйскими деревляними ручками від	0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
ПАРАСОЛЇВ
полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛЇЙСКІ
ПАЛИЧКИ.

Величезний вибір
БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.
„ „ з фалдами „ 1·38 „
„ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ
з найлїпшого Gradl-полотна, францускoво крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,
12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ
від 1·50 — 3·—.

КОВНЇРИ
і
МАНШЕТИ

Маншети, І. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.
Маншети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.
Ковнїри І. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.
Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв
6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 235. Чернівці, середа 13. жовтня (3. падолиста) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Народне шкільництво в Чернівцях.

Сими днями вийшло, як ми вже про се споминали, зпід пера міского інспектора дир. Фавстмана справоздане зі стану народного шкільництва в Чернівцях і передмістях за рік 1896/97. Дани, які там находимо, є для нас дуже цїкаві і дуже важні, бо-ж отсе перший раз можуть Русини покликати ся на урядове справоздане міскої шкільної власти. Доси так бувало, що коли Русини стали говорити про рускі дїти в черновецких школах, то стрїли ся все з замітом, що властиво навіть не знати докладно, кілько то руских дїтий є в черновецких школах. Тепер вже така вимівка неможлива. Ми тепер на підставі урядового справозданя знаємо, кілько руских дїтий повинно учащати до народних шкіл черновецких, а кілько їх дїйсно ходить до тих шкіл, і нам, здає ся, ще нераз прийде ся покликувати на те справоздане.

В шкільнім роцї 1896/97 мали Чернівцї одну висшу дївочу школу, 11 публичних міских шкіл, 5 приватних (з них мали 4 право публичности), а вкінци 15 иньших наукових закладів і курсів, як пенсіонат, фребльвскі огородки (Kindergarten), недїльні школи ремісничі, музичну школу, бурси і т. п. Однак між тих 11 публичних шкіл міских, се-б то таких, що їх удержує місто, зачислені також шість шкіл на передмістях Манастерисках, Рошоши, Цецинї, Клокічцї, Калїчанцї і Горечу; отже на середмістє остають ся лише пять публичних шкіл, а то: 6-клясова висша дївоча школа при ул. палати краєвої, 6-кл. школа дївоча при ул. семигородскій; дальше 6-кл. хлопяча школа при ул. палати краєвої, така сама школа при ул. семигородскій, вкінци 4-кл. мішана школа при ул. двірскій.

Возьмім передовсїм всї публичні школи, то на 54.171 мешканців обовязані були до учащаня разом 8.923 учеників і учениць, а з них дїйсно учащало до школи 5206. Після народности дїлять ся мешканцї міста з передмістями разом на 17.359 жидів, 10.384 Русинів, 9.833 Нїмцїв, 7.624 Волохів і 7.610 Поляків. Однак обставини у нас поки-що такі, що жиди признають ся до Нїмцїв, а сї щасливі задля того, бо на тій підставі можуть ставляти більші жаданя на кождім поли; отже таким чином рахують звичайно на Чернівцї 27.192 Нїмцїв. Цїкаво буде порівнати, яке число обовязаних до науки і учащих ся дїтий припадає на кожду народність. Отже на тих 27.192 дїйсних і фальшивих Нїмцїв обовязані 4.805 дїтий до науки, а учищає їх разом 2214, з обовязаних до науки 1655 волоских дїтий учащає до школи 862, з 1445 руских дїтий 1089, з 1014 польских дїтий 1016; дїтий иньших народностий обовязані до науки лише 4, а учащає їх 25.

Порівнаймо трохи ті числа. Отже на 1445 обовязаних до науки руских дїтий учащає до школи 1089, а на 1655 волоских лише 862, а з польских дїтий ходить до школи навіть більше, як обовязані до того. Се дає польским родичам дуже гарне сьвідоцтво, бо сим они доказують, що вповнї розуміють вагу науки. Однак мусимо сказати, що і рускі родичі неменьше розуміють, як дуже потрібна наука їх дїтям, коли ті дїти хотять вижити в теперішних часах. Правда, не учащають до школи 356 руских дїтий. Безперечно, се велика шкода; але-ж треба знов знати, що іменно між рускими родичами можна найти найбільших бідаків, зарібників ріжного сорта, котрі в потї чола зарабляють на кусень хлїба, а часом і того не мають. З чисто людяного становища річ взявши, справдї часом нема чого дивувати ся тим бідакам-халупникам, коли старають ся увільнити своїх дїтий від обовязку науки, бо хотїли-б аби і та слабосильна дитина помагала їм при щоденнім заробітку, або хоч хати і меньших братчиків пильнувала. Отже хоч як велика шкода, що тих 356 руских дїтий не поберає науки, то за се не можна на їх родичів кидати каменем. Але здивує може неодного, що на 1655 обовязаних до науки волоских дїтий учащає дїйсно до школи лише 862. Се певно використають волоскі посли, а головно великий „приятель“ народного шкільництва, пос. др. Вольчиньский, щоби в соймі кричати про „упослїдженє“ волоских дїтий. Після нашої гадки має ся тут річ трохи инакше. Передовсїм треба знати, що коли дитина не ходить зовсїм до школи, то сам управитель кляси рішає „на підставі свого пересьвідченя,“ яка іменно мова є материною мовою тої дитини. Чи учитель зро-

---

Грядуче поколїнє.

15) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(Дальше).

Довго-довго стояв так неповорушно, лиш правою рукою машинально бубонїв по шибі. Нараз зітхнув глубоко.

— Так всї мої мрії знївечені!... Нї! се не можливо! Мою розправу всї хвалили, а Буковскій важив ся еї відкинути. То туман скінчений! Він на нїчім не розуміє ся. Але я вже єму приставлю стільця! Най знає мінїстерство, яких професорів держить на унїверситетї...

— Ще недавно зовсїм инакше висказував ся... А тепер менї ясно! То сей пашквіль в „Лунї“ так єго настроїв... Ось-де причина мого нещастя! Чекай мій найдорожший редакторе! Нераз ще прийде ся тобі жалувати, що дав місце сїй критицї у своїй часописи.

Підійшов до полицї з книжками і виняв малий зошит. Тут була згадана рецензия переписана. Перевернув нервно кілька листків та став оглядати з усїх боків два записані червоним чорнилом.

— Підписаний „Мурашка.“ Хто би се міг бути? Косевич?... Е, хиба нї — порішив на хвилю призадумавшись. — Сей не історик, впрочім за великий цинїк, щоб навіть критики писати. Се хтось иньший... Який сьмішний псевдонїм „Мурашка“! Коли такий відважний, нехай би цїлим іменем підписав ся, а не ховав ся за псевдонїми як за пліт. Але я вже дізнаю ся, хто то, хоч би мав цїлу редакцию до гори ногами перевернути...

Приложив руку до чола і глубоко задумав ся. Відтак перейшов ще разів зо два комнату.

Нагло лице єго вияснило ся. Сплеснув долонею об долоню: „Маю я тебе вже, голубку! Се Семенюк! Зовсїм певно він. Вже на відчитї чіпав ся мене, а тепер вдруге! Чекай, смаркачу! Навчу я тебе, навчу! Відхоче ся тобі певно вдруге влазити менї в горох.

І на хвилю забув, яке нещасте стрїло єго сегодня. Обставина, що удалось єму відкрити свого критика, врадувала єго чимало. Усїв на софі та запалив папіроску. Тепер другі гадки заняли єго голову.

— Що робити дальше? Перш-за-все треба уладити квестию матрионїяльну, заки ще довідають ся про цїлу ту справу. Тепер вибір уже легкий. О Нанцї не може бути бесїди. Я потребую тепер гроший і ще раз гроший. Старий прислає менї рішучо за мало. Треба Ірмі осьвідчити ся.

А що скаже Нанця?... Она-ж мене так щиро любить! Тай я не можу сказати, щоб я еї не любив. Особливо коли находжу ся при нїй, то я очарований, готов зробити і найбільшу дурницю. Коли-б стара Старецка була уміла користати з мого положня, я був би послїдного разу навіть осьвідчив ся! Але се не для мене партия. Красою самою не наситиш ся... Треба буде зараз рішити ся і зірвати...

Але чи я потрафлю? Під поглядом еї очий тане моє серце як віск. Я не найшов би відваги їй се сказати. Впрочім плач, спазми, істориї... Не люблю на се дивити ся... Напишу лист! Так!... То буде найлучший спосіб.

Не роздумуючи довго, виняв аркушик паперу, заложив перо і став писати.

„Дорога Пані!

Послїдного разу, коли я був у Вас, мав я поважну розмову з Вашою матерю. Она то спонукала мене глубше призадуматись, до чого веде наша любов. Передо мною ще лїта працї, трудів. Положенє моє Ви, пані, знаєте єго добре — таке, що о женитьбі можливо менї думати аж за чотири-пять лїт. Вимагати від Вас, щоб так довго мене дожидали, було би сьмішно. Може будете щасливійші за ким иньшим, чим за мною. Впрочім погляди чоловіка зміняють ся. Може за рік менї або Вам хто иньший подобає ся, — а звязані словом ми мусїли-б се самі перед собою скривати. Нехай лучше одно другому зникне на часок з очий, а тогди побачимо, оскілько наша любов сильна. Коли додержимо собі вірности, можемо бути певні, що пожите наше буде щасливе; — коли-ж нї, так може лучше завчасу розійти ся. Вірте менї, що лиш журливість о добро Ваше, пані, спонукує мене до сего кроку. Тож заки мене осудите, прошу мати на оцї причини, що мене до сего кроку спонукали, кроку, що мене тільки коштував самопожертвованя. Бо не думайте, що менї розлука з Вами легко приходить. Але що-ж!? Перед зелїзною конечностю треба хилити голову. Про-

бив з Русина Волоха, чи нї, о се нїхто не дбає, бо-ж дитина не ходить до школи і то нїкому нїчого не шкодить. Тож не зробимо нашим сусїдам Волохам жадної кривди, коли скажемо, що між тими 793 обовязаними до науки, а не учащих ся „волоскими“ дїтьми найшло би ся при докладнїйшім доходженю чимало не-волоских. І так на кошт не-волоских дїтий — мабуть таки найбільше руских дїтий, бо-ж анї Нїмець анї Поляк не дасть з своєю дитиною робити такі експеримента — будуть волоскі посли кричати про „упосліджене волоских“ дїтий. Як би тут розходило ся дїйсно о 793 волоских, а не по більшій части иньших дїтий, то рухливе тов. Scola romana певно постарало би ся для тих дїтий о потрібні річи і книжки. Сим не хочемо сказати, що між тими 793 дїтьми нема також справдї волоских дїтий; нї, сего ми не твердимо. Однак се буде лише доказом, що волоскі полїтики більше старають ся о удержане загарбаної власти в своїх руках, їм більше залежить на боярских інтересах, як на доли темного народу...

Ще одно: З тих 3717 дїтий, що обовязані до науки, а не ходять до публичних шкіл, не всї остають без всякої науки. З них учащають 303 до школи вправ при учительскій семинарії, 106 до шкіл в иньших повітах, 1335 до приватних шкіл, деякі вчать ся приватно, а знов деякі задля уломности цїлковито увільнені від науки. Так отже дїйсно не побирає науки 2126 дїтий.

Возьмім же тепер статистику тих учеників, котрі в минувшім шкільнім роцї записали ся до публичних шкіл. Після народности представляє ся статистика так:*)

Школа	Разом	Нїмців	Русинів	Волохів	Поляків	Инъші
Дївоча при улици палати краєвої	1053	566	207	78	198	4
Дївоча при улици семигородскій	708	333	137	49	189	—
Хлопяча при улици палати краєвої	805	356	230	16	199	4
Хлопяча при улици семигородскій	785	367	171	45	202	—
Мішана при улици двірскій	515	194	140	5	167	9
Манастериска	453	235	94	81	41	2
Рош	400	192	12	196	—	—
Цецин	148	9	1	138	—	—
Клокічка	352	52	93	171	32	4
Калїчанка	289	91	69	78	47	4
Гореча	147	8	21	118	—	—
Гр. нр. школа	350	4	181	162	3	—
Протест. школа	355	342	—	—	12	1
Жидівска школа	587	587	—	—	—	—

Так представляє ся статистика зі всїх черновецких шкіл міских, передміских і приватних. З порівнаня бачимо, що Волохи в середмістю мають дуже мало дїтий, обовязаних до науки, а силу їх становлять пердемістя та православна школа, до котрої однак при звістній системі — єї нїхто не назве нї прихильною, нї навіть справедливою — все таки учащає більше руских дїтий, як волоских. Чому задля 4 Нїмцїв, котрі записали ся до тої школи, в тій школї викладають по нїмецки, се мабуть нїхто не зрозуміє. Ми справдї цїкаві, як сьвітла консисторія поясьнить сей дивовижний факт.

Для Русинів, котрі, від довгих лїт домагають ся осібної рускої народної школи в середмістю буде очивидно найцїкавійше знати стан міских шкіл в середмістю. Отже в тих пятьох міских школах в середмістю учащає разом 3866 дїтий, 2105 хлопцїв і 1761 дївчат. Після народности є: Нїмцїв 1816, а то 917 хлопцїв і 899 дївчат; Русинів 885, а то 541 хлопцїв і 344 дївчат; Волохів 193, іменно 66 хлопцїв і 127 дївчат; Поляків 955, а то 568 хлопцїв і 387 дївчат; вкінци 17 иньших народностий.

І для тих 885 Русинів-учеників не належить ся осібна народна школа? Чи 541 хлопцїв не можуть становити окрему школу руску? або 344 руских дївчат так само? Ба що більше: навіть число руских учеників при кождій з трех середміских хлопячих шкіл вистарчає для осібної рускої школи; бо з тих 541 руских учеників учащає до школи при ул. палати краєвої 230, при ул. семигородскій 171, а при ул двірскій 140. Числа нехай за нас говорять. Ми недавно тому в осібних статях виказали повну справедливість домагань черновецких Русинів, отже не хочемо тут повтарятн все те. Нас тїшить лише, що тепер у р я д о в і дани ствердили ту підставу, на якій ми жадаємо самостійної рускої міскої школи. Наведені числа говорять дуже вимовно про вопіючу кривду, яку робило і робить наше місто черновецким Русинам, а що закони не позваляють на кривдженє, то повинна би та кривда сейчас або хоч як найскорше устати, і ми маємо надїю, що заходи черновецкої рускої громади не остануть без успіху.

*) Табеля ся подана при кінци статї. — Р е д.

Україньскій театр.

З Чернигова дістала „Зоря“ отсю вістку:

Товариство артистів під управою д. Саксаганьского гостювало у Чернигові від 31. серпня і дало девять вистав. Ширша громада у Чернигові досї не знала сього гарного товариства, бо досї оно не бувало у Чернигові нї разу. Репертуар складав ся і з пес д. Карпенка-Карого (Ів. Тобилевича) і одної песи д. Грінченка —

шу менї вірити, що хвилї, які провів я з Вами, панї, числити-му до найгарнїйших в житю.

З глубоким поважанем
Фільке.“

Скінчив писане, відложив на бік лист, щоб просох, а сам підійшов до вікна. Немов важкий камінь скотив ся ему з серця. Аж відотхнув повною грудию, мов той, що з душної кімнати вийде на сьвіжий воздух. Опісля підійшов знова до столика, взяв письмо в руки і прочитав его півголосом.

— Совершиша ся! — сказав, всуваючи папір у коверту. — Лист удав ся менї такий гладонький, що не повинен навіть вразити еї за сильно. Остаточно, по правдї кажучи, не може навіть мати до мене жалю! Чи я еї перший займав? Що хотїла, то має!

— А тепер гайда до Ірми! Довго зволїкати я не можу. Она переконана о моїх спосібностях, вірить, що я впаванесую високо. Коли-б дізнала ся про мою послїдну невдачу, то все би пропало. Коли вже буде по слові, най довідує ся. Чей же не схоче виставляти себе на сьміх і зривати заручини. Міжтим я дістявши „субсидию“ від Ірми, плюну на цїлий Львів і виїду собі делїкатно до Відня, здам докторат... ну тай подам просьбу о габілїтацию до славяньскої етнографії або що... Там на тім мало розуміють ся... Косевич аж позеленїє зі злости! А тогди я би ему дав ся добре в знаки... А тому смаркачеви також!

— Так, треба осьвідчити ся чим скорше. — порішив по хвилї задуми, підкручуючи свій маленький вусик. — Дурний був, що досї зволїкав... Нинї вже за пізно, але завтра о 11-ій піду до Зарицких. Лучше було-б попереду розслїдити терен, але на се нема часу. Вість про мою женитьбу з Ірмою замкне уста моїм ворогам і відбере їм охоту, радувати ся з невдачі при докторатї.

По такій твердій постанові не оставало вже нїчого більше, як кинути написаний лист на почту. Власне тому зібрав ся Павлович і почав запихати лист у бічну вишеню футра. Однак иньша думка пролетїла ему крізь голову.

— Е нї! Треба бути приготованим на всякий випадок. Лист вишлю аж після „принятя“ у Ірми. Не треба палити за собою мостів.

XIV.

Розпращавши ся з Старецкими, вернув Семенюк домів. Его счудувала сильно зміна, яка зайшла сего вечера з Нанцею. Спочатку була така спокійна, навіть весела, а нагло стала мов сама не своя. Довго думав, стараючись пригадати собі всї обставини сего вечера, які могли еї так зле настроїти. Однак нїяк не міг найти причини.

— Видимо вразило еї то, що я заперечив, мов би Зарицка мала бути родичка Павловича — сказав до себе по довгій задумі. — Але чому? Може обидилась, що посьмів їй перечити? Нї! Она не з таківских... Щоби се могло бути?... Хиба заслабла! Та й се нї! — бо, пригадую собі, казала: „яка я нещаслива!“ Се мусить щось на тім бути.

— Але чого-ж я морочу собі тим голову? — додав по хвилї. — Що мене сесе обходить? Не вже-ж я люблю еї? Ет, що тут комедию з собою самим грати! — крикнув голосно, аж сам злякав ся свого голосу. — Я люблю еї від першої хвилї, коли еї стрітив на тім нещастнім балї... Так люблю еї, люблю, сто разів люблю, Нанечко ти моя...

Упоєний радостю, що раз уже отверто сказав собі, що Нанцю любить, задивив ся бездушно у зеркало. Але утїха скоро минула.

— Так що менї з того? Она об менї анї не думає! Має свого Павловича. Шкода такого скарбу для сего самолюба. Він не буде вміти его шанувати. Коли она его любить, то буде дуже... дуже нещаслива... А я?... Ет, що значить моє щасте в порівнаню до еї? Нехай я вяну, як підкошена цьвітка, аби лише она була щаслива. Хто знає, що кому суджено! Може Павлович еї щиро любить і зможе принести їй щасте... Тогди я вдоволений... Але коли-б ти, Нанечко, мала на него плакати... О, тогди здушу сего негідника як гадюку.

І під вплывом таких гадок затиснув кулаки, а очи его заіскрились. Опісля успокоїв ся троха: підійшов до стола та почав перевертати розкинені папері. В руки попали ся ему дві карточки.

— Що се? — поспитав счудований і почав читати. Були се упімненя сусїдного шевця і прачки до Думи, щоби заплатив уже раз їх належитість. Упімненя ті, писані в доста різькім тонї, розлютили Семенюка.

„Ясні зорі.“ Хоч і не довго було Товариство у Чернигові, отже можна було завважити, що плодовитість славного драматурґа Карпенка-Карого не зменшаєть ся, а навпаки зростає і що талант его теж зростає і захоплює все нові сфери житя, як сучасного, так минулого. Досить згадати про такі песи, як „Понад Дніпром“ (Українці-еміґранти і культурні робітники на рідному полі), „Бурлака“ (сучасні громадскі відносини і боротьба в селі), „Чумаки“ (окрім чумацьких типів виведені „дяки-бакаляри“ старих часів). Зміст драми д. Грінченка „Ясні зорі“ нашим чатачам відомий. В свій час була у фейлетоні „Буковини“ о тій драмі записка).

Виставами ми були задовольнені: се одна з красших труп що-до сил артистичних. Не згадуючи вже про таких відомих артистів, як д. Саксаганьский, Карпенко-Карий, Мова, нам вподобало ся також виконане артисток д. Лінницкої і д. Суслової. Особливо гарно грала д. Лінницка в тих сценах драми „Безталанна,“ де треба було змалювати безмірне щасте „безталанної“ жінки, — те траґічне щасте, що збудоване над проваллем, і може на завтра перевернути ся на велике лихо або й смерть...

З Вільни знов доносять „Зорі,“ що від 1—15 (ст. ст.) вересня гостювала там театральна дружина М. Л. Кропивницкого. З нових пес були виставлені „Мазепа“ Мирославского Винникова, „Вій“ і „Глум і помста“ Кропивницкого. У публіки трупа мала великий успіх. Особливо звернули на себе увагу д. Кропивницкий (в ролї Мазепи), д-ка Затиркевичка-Карпиньска, д-ка Войцїковска та д. Разсудов-Кулябко. З Вільни трупа поїхала до Варшави.

Про трупу Кропивницкого, котра перед тим пробувала, як звістно, в Петербурзї, пише „Новое Время“ (в ч. 7684): Українська трупа, що грає в „Аркадії,“ виставила нову комедию Кропивницкого „Джиґун“ („Ловелась“). На простій фабулї притід сїльского Дон-Жуана, котрі скінчили ся для нього сумними виглядами на прочуханку після за суду громади, автор рисує деякі цїкаві сторони сучасного українського села. Деякі нові струї, які можна спостерігати в сїльскім побутї, автор визначує дуже вдатно. Взагалї ціла песа виходить для видцїв цїкава, а декотрі комічні хвилї викликують у публіки щирий сьміх. Особливому успіхови песи пособляла чудова гра артистів. Лучшого ансамалю не можна собі навіть виставити. З поодиноких артистів годить ся вказати на дд. Кропивницкого, Загорского і Туманенка. Сей остатнїй грав заголовну ролю і був типічний, не уживаючи шаржу. З жінок визначались д-ка Затиркевичка, котра в ролях комічних старух не має собі рівної, а також жвавою своєю грою д-ка Шевченко-Гамалїева і Корсакова. Наконець треба сказати, що мимо чудової гри гостююча у нас українська трупа особливим матеріяльним успіхом не може похвалити ся. Причину сего треба добачати у вельми одностайному і мало цїкавому репертуарі. Самі побутові песи не можуть задоволити петербурску публику; вона волїла би бачити історичні українські песи, а сих чомусь виставляло ся дуже мало. Взагалї нам здає ся, що у д. Кропивницкого є великою хибою, що він виставляє самі тілько твори доморідних драматурґів і зовсїм забуває на писану по українськи богату галицко-руску драматичну лїтературу. У нас мало знають ту лїтературу, а познакомити з нею публику було би і цїкаво і з матеріяльного боку користно для самих артистів.

Замітка ся цїкава для нас так кінцевою згадкою про галицко-руску драматичну лїтературу як і прихильною оцїнкою нашого українського театру; з сего остатнього огляду тим більше, що в ч. 119. черновецкої „Буковини“ читало ся навпак осуд вельми неприхильний, котрий спонукав д. А. Крымского до отсеї замітки:

В „Буковинї“ (ч. 119) якийсь із ваших Галичан дуже зневажав усї українські театри, хоч усїх і не знає, а знає тільки трупу Мороза. Тая трупа пішла на службу в Москву до якогось саду, куди, як видко з донесї, не піде жадна порядна людина, а піде хиба московске гуляще „купечество“ (саврасы безъ узды — як їх звуть.) Грає трупа Мороза разом з якимись акробатами, шансонетними сьпівачками і т. и. Ваш Галичанин з того виводить, що „театри українські низько впали; так само впали і росийські. В Галичинї нарікають, що тамошний театр низько стоїть; а я кажу — пише ваш Галичанин, — що він може ще послужити тутешнім театрам за взорець.“ І дивно і сумно таке читати. Москва, як місто дуже велике, має всякі сорти театрів: есть там такі славнозвістні театри, як Імператорский Малий або Коршів — для інтелїґентної публики; а есть також „увеселительные“ театри, які заразом бувають домами розпусти, — для публики певного розбору псевдоінтелїґентної (на пр. театр Омона і др.). І між українськими трупами є поважні (на пр. Кропивницького, Саксаганьского), що знають собі цїну і до яких не посьміє вдати ся шансонетнич сад-люпанар; а есть також другорядні товариства, що не соромлять ся заанґажуватись до таких садів. Вільно товариству д. Мороза бути таким; але ж як сьміє ваш Галичанин казати, що всї товариства такі?! Я вірю, що се він зробив з нерозважности; тількиж така нерозважність довела его до клевети, — нехай несьвідомої, та таки клевети. Прочитайте ви сьвіжу замітку „Нового Времени“ про Кропивницкого і скажіть: чи про клоуньскі трупи можна писати таким тоном? Про трупу Мороза певне нїхто так не писати-ме, бо на що вона заанґажувала ся до дому розпусти! Або от погляньте в 27. число сьогорічної „Нивы.“ Там ви побачите образ (з великої фотоґрафії): „Малороссійская трупа М. Л. Кропивницкого“ і прочитаєте історию тієї трупи, писану в дуже поважнім тонї з виказанем великих заслуг, які тая труна зробила для української сцени і письменьства. Епітети: „прекрасный,“ „талантливый,“ „даровитый.“ „классическій“ і т. п. так і сиплють ся в тій статї. Про ті трупи, котрі грають в суміш із шансонетками, клоунством і т. п. „Нива“ не писати-ме.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 2-го падолиста 1897.

Замерз кінь за 30.000 зр. Міністерство рільництва купило від князя Аверсперґа оґера „Турула“ за 30.000 зр. для стадника в Радівцях. Того коня вислало міністерство зелїзницею звичайним ваґоном, призначеним для худоби. Кінь був не лише дорогий, але і делікатний, не привичний до такої довгої та невигідної дороги та до холоду. У Львові на стациї в холоднім возї простояв Турул вісїм годин, захорував сарака з зимна і згинув. Нехай же тепер міністер рільництва подякує своєму товаришеви міністрови зкаїзниць, що такого делікатного паньского коня запхав у хлопский ваґон, як просту хлопску шкапу. А хто зверне 30.000 зр.?

Скарб в торнїстрі. Підчас севастопольскої війни скрадено 70.000 рублїв з державного транспорту. Підозрілі два вояки признали ся до крадежи, однак не хотїли сказати, де гроші сховали. Їх засуджено на тяжкі роботи. Один з них помер в копальнях, а другого зачислили до переселенців на Сибіри, де він жив і оженив ся. Умираючи, розповів тайну про 70.000 рублїв своєму синови, але той за цїле житє не мав нагоди піти скарб відкопати і знов розповів тайну своєму синови, кравецкому челядникови. Той пішов над Волгу і став шукати скарбу коло села Лучки, о сїм верств від Сарпети. Шукав гроший сам, але не міг найти. Рад-не-рад пішов до астраханьского ґубернатора, розповів ему все і дістав дозвіл шукати за грішми при помочи людий. Гроші справдї найшли ся, в земли в торнїстрі лежало 70.000 рублїв золотом.

Огонь. У Старих Мамаївцях вибух огонь на 18-го жовтня у суботу пополудни. Запалив син Штефана Каплуна, Павло, хату, котру ему тато іменував. Він запалив через то, що тато ему не позволив тоту дівчину брати за жінку, котру він хотїв. Павло був дуже честний парубок і був при війску фірером. А тепер настигло велике нещасте, що тато відбирав ту хату і хотїв дати старшому синови, а він з тої злости підпалив хату, а жандармерия взяла его до вязниці. От до чого его тато довів!

Телеґрами „Буковини“.

З дня 2-го падолиста 1897 року.

Відень. Президент міністрів ґр. Баденї був у неділю у цїсаря на авдиенциї. Передовсїм подякував цїсареви за ґратуляцийну телеґраму, а потім докладно обговорив политичне положене. Авдиенция тревала більше, як годину. Загально підносять, що цїсар відносив ся до ґр. Баденїого незвичайно ласкаво.

Відень. Вчера відбула ся під проводом цїсаря нарада міністрів, на котрій рішено дальшу акцию правительства. Однак ті ухвали будуть аж тоді переведені, коли-б німецка обструкция перешкодила в четвер ухваленю угодової прові-

---

— В тій хвили нагоню! — говорив, ходячи швидко по комнатї. —

— Се вже годї видержати з тим легкодухом. Не доста, що его даром держу у себе, що через него не можу нїколи рано прийти до порядку, бо вилїгує ся до полудня. Не доста, що все майже біле забрав уже у мене! Ще менї встид робить і через него менї нїхто не йняти-ме віри. Роби тут кому добре!

Цїлий роздражнений посліднїми подіями, почав складати папері та книжки. Упоравши ся з сим, глянув на годинник.

— Вже дванайцята доходить... А того ще нема! Цїкав я, куда волочить ся. Певно по „байзлях“ запиває ся з своїми кумпанами! Так! се менї подобає ся: Довгів платити не має чим, а на нічну піятику все найде гріш. Нї! сего поступованя я вже назвати не вмію.

Не дожидаючи більше товариша, почав стелити ліжко. Незвичайний стук до дверий, а відтак сильне гриманє перервало ему се заняте. Семенюк вибіг відчиняти.

— Чого до біса гримаєш! — крикнув. — Таж се ніч. Всї довкола сплять!

В дверех показав ся Дума без шапки, а з ним по-під руку Свистун. Оба ледви вкотили ся до кімнатки. Зараз на порозї заточили ся і Дума ледви не перевернув лямпи.

— Та-бо вважай! — скрикнув Семенюк, хватаючи лямпу. — Ще до нещастя доведеш!

— Ет! ти дурак! — відповів Дума та усїв на ліжко Семенюка. — А ти чого стоїш? — крикнув до Свистуна. — Сїдай, ще засьпіваєм дещо.

— Перепрашаю, але на се я не позволю — заявив господар комнати. — Вже північ, всї сплять, — а й вам, моїпановє, здало-б ся троха проспати ся!

— Що ти знаєш! От іди до своїх книжок, а до нас не мішай ся! Ну, Свистунику, засвищи що!

Свистун засьміяв ся добродушно. Семенюк з досади почав ходити, здвигаючи що хвилї плечима.

Дума, не надумуючи ся довго, почав витягати охриплим голосом якусь лісоньку, — одну з тих, які лиш в деяких льокалях можна сьпівати. Однак не вспів докінчити і перевернув ся на ліжко з чобітьми.

— Товарина! — бовтнув Семенюк, бачучи, як Дума заболотив ему ліжко.

— Та? — поспитав Дума, відмикаючи на силу очи.

— Кажу тобі отверто і рішучо, що від завтра не маєш у мене місця. Шукай собі иньшого мешканя!

— Я ту сьпіванку чув уже кілька разів — засьміяв ся Дума. — Тепер мусиш мене зі Свистуном переночувати!

— Тебе під ніч, ще до того в такім станї, не викину! Але ви, добродію, — звернув ся до Свистуна — мусите вибачити. Самі бачите, що місця нема!

(Дальше буде).

зорнї, а властиво відосланю еї до комісиї. Чехи і Поляки надїють ся, що до такої евентуальности не прийде.

Відень. Тут розійшла ся вістка, до ґр. Баденї подав ся в димісию. Поки-що вість не потвердила ся і стоїть в суперечности до ласкавого приняття ґр. Баденїого цїсарем.

Відень. В таборі нїмецких клерикалів пануе роздор. Дінавлї пре до виступу з більшости, натомість більшість клюбу опирае ся тому. Визначнїйші посли сего клюбу були у цїсаря на авдиенциї.

Прага. Narodni Listy доносять, що пос. Лехер, котрий оногди мав 12-годинну бесїду, відчитував свою, на державний кошт друковану книжку в справі угорскої угоди.

Рим. Цїла праса обговорюе дуже симпатично подорож австрийского мінїстра загранични справ ґр. Ґолуховского до Монца в гостину до італїйского короля.

Берлин. Цїсар згодив ся на внесене реформи військового карного закону, отже і відпала причина для димісиї державного канцлера кн. Гогенльогого, о котрій вже давно говорено.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождy поодинокy книжочку.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНОГО КРЕДИТУ

„ДНІСТЕР,“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою,

платити буде від **вкладок** до обороту (щадничих) від дня **1-го н. ст. сїчня 1898** по **4½ %** проценту, а від **позичок** удїлюваних побирати буде **6½ %**.

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найліпше виконані, й по найдешевших цїнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster — Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

є також оправлені діловодчі протоколи та окладинки до катальогів і тижневників.

Замовленя з провінциї виконують ся відворотною почтою.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

владжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім заладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклееної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівців**					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	[8 19]	8 54	12 32	[4 04]	10 25
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	[II 48]	3 51	8 32	—	6 35
до Садаґури, Бояна, Новоселиці	6 45	4 30	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8 14	5 35	—	—	—
з Гадікфальви					
до Радівців	6 10	10 03	2 28	6 12	8 05
з Гатни					
до Качики, Іурагумори, Вами і Кімполюнґу	10 10	2 01	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3 27	6 30	10 09	2 16	7 18
з Вами					
до Рус-Молдавиць	3 46	6 47	9 13	11 32	2 50
з Карапчева					
до Чудина н. С.	8 54	10 07	6 15	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до **Чернівців**					
з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	[II 28]	3 20	7 57	[8 11]	6 10
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8 09	12 12	[3 50]	10 00
з Новоселиць, Бояна, Садаґури	—	11 13	9 50	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6 35	10 37	8 00	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до Гадікфальви					
з Радівців	5 42	8 55	1 15	5 50	7 47
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Іурагумори, Качики	12 58	6 25	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4 42	8 42	1 30	6 30	8 37
до Вами					
з Рус-Молдавиць	8 42	12 59	2 04	3 22	5 45	9 05

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до Карапчева					
з Чудина н. С.	5 55	5 55	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

[ ] поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди міщані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нічний час рахуе ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначае ся підчеркненем мінут.

Видае товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідае **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 236. Чернівці, четвер 14. жовтня (4. падолиста) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Причини кризи в раді державній.

(Допись *Буковини.*)

Відень 31-го жовтня 1897.

Кожда криза мусить мати свою оправдану причину.

А так і теперішна парляментарна, а по-при то і правительственна криза в австрийскій державі має свою оправдану причину в тім, що теперішна правительственна управа, а властиво державні, національно-полїтичні устави не відповідають теперішному полїтичному, національному, просьвітному і суспільному розвоєви, який подибуємо в поодиноких складових частях нашої держави.

Всї наші дотеперішні устави опирали ся на централїстично-аристократичній системі, що відповідала вповнї давнїйшим відносинам а нїмецкий елемент, найбільше розвинений в кождім взглядї, мусїв цїлком природно мати з тої системи найбільші користи. Так виробила ся у нас нїмецка геґемонїя, котру переломила в Галичинї польска аристократия за помочию бувшого намістника ґр. Голуховского. Дальший удар завдав нїмецкій геґемонїї розвій ческого народу і поважний рух полудневих Славян.

Сї змінені відносини викликали теперішну парляментарну крізу, получену із крізею теперішного державного правительства, котре розпорядженями язиковими причинило ся також до ослабленя централїстичної нїмецкої геґемонїї. Для піддержаня своєї загроженої сили підняла нїмецка геґемонїя пристрастну борбу в нашім парляментї, котру підпераютъ соціяльні демократи, яко завзяті вороги кождого правительства.

Годї сказати, щоби нїмецка геґемонїя вийшла з тої борби побідоносно, бо переважні числом славяньскі елементи нїяким способом не дадуть ся побідити. Противно, теперішний загальний просьвітний розвій мусить доконче зміцнити ще тепер під тим взглядом слабші славяньскі елементи і поставити їх з часом на рівнї з Нїмцями. До того причинить ся не мало також і теперішний новий суспільний рух. Але все-ж таки нїмецкий елемент ще тепер перемагає своєю просьвітою, своєю материяльною перевагою, длятого годї гадати, щоби Нїмцї вже тепер мали цїлковито капітулювати і щоби централїстична система нашої держави вже тепер мусїла зовсїм упасти. Розпочата Нїмцями пристрастна борба потреває ще довший час; не можна сказати, щоби в нашім парляментї за помочию корони не мала ще запанувати на якийсь час нїмецка більшість, котра дуже легко може побороти теперішну славяньску більшість, що не злучена спільними інтересами, не є одноцїльною, а противно ріжнить ся між собою навіть принципіяльними поглядами.

Пристрастна борба, розпочата в нашім парляментї Нїмцями, потреває отже ще довший час, і не так борзо поверне в наш парлямент розважний спокій, не так борзо порернуть до нашого парляменту і сконсолїдовані відносини, доконче потрібні для поважної законодатної працї.

Теперішна парляментарна борба є тим прикрійша, що природний аґресивний характер тевтоньскої раси проявив в сій пристрастній борбі безграничну дикість на глум всякій просьвітї, на глум всякому людяному етичному і моральному почутю.

Помимо сеї завзятої борби зі сторони Нїмцїв можна надїяти ся, що ґр. Баденїому удасть ся в сїй сесиї парляментарній перефорсувати провізорию угоди з Мадярами, але ся робота виповнить цїлу сесию і не знати, чи удасть ся ще щось більше зробити. Що потім стане ся, годї предвидїти. Чи на другий рік, яко рік ювилейний, буде ґр. Баденї мати відвагу, скликати бурливий парлямент, чи противно схоче для оминеня всяких скандалів рядити без парляменту на підставі §. 14? Се друге певнїйше. На кождий спосіб зістане ґр. Баденї на цїлий ювилейний рік при кермі, а потім уступить, і дуже можливо, що ще раз нїмецка партия сполучена з Поляками, Італїянцями і Румунами запанує в парляментї. Але се буде вже послїдне пановане Нїмцїв в парляментї і не довго потреває, бо Славяни вкінци мусять виборотн собі рівні з Нїмцями права.

Слїдуюча соймова каденция.

Хоч всї у нас знають, що теперішна каденция буковиньского краєвого сойму має ще лише один рік тревати, то таки нїхто не заговорив публично про будучий сойм, який би він евентуально мав бути, чи мали би Волохи-бояри і дальше панувати в краю за помочию „русскихъ консерватистовъ,“ чи може ситуация

Грядуче поколїне.

16) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(*Дальше*).

Свистун мовчав, лиш очима кліпав та усьміхав ся добродушно. Він знав, що его тепер нїхто не в силї піднятн з софи, що на нїй сидїв.

— То так? — закричав Дума. — Ти такий чемний? Так з гістьми обходиш ся? Ти скупарю! ти брусе необтесаний! Я плачу за нічлїг Свистуна. Кілько тобі належить ся?—Зірвав ся з ліжка і витягнув порожну мошонку.

Семенюк здвигнув плечима. — Сховай лучше грошї, щоб мав чим довги поплатити. Остаточно вас не викину. Лягайте оба на ліжку, а я пересплю ся на софі. Однак тям, що я не шуткую. Від завтра не приймаю тебе більше.

— Добре, добре! — пробормотав той. Оба зі Свистуном полягали, не роздягаючись і не вважаючи навіть на грязь від них, що там находила ся... Наш молодець зітхнув важко та загасив лямпу.

. . . . . .

Коли на другий день вертав з університету домів,застав Думу, як сей надягав одїне. Не кажучи нї слова, забрав ся до писаня. Дума посвистував від часу до часу.

— Слухай ти мой! — промовив перший по хвилї, коли побачив, що товариш не думає заводити розмови. — Що ти менї вчера белендїв про хату?

— Вже не тямиш? — і Семенюк підняв на него строгий серіозний погляд. — Нинї ми розстаємось. Мусиш собі найти иньшу хату.

— Та я не хочу в тебе даром мешкати. Як жадаеш, платити-му тобі половину.

— Але спасибіг за платню! Я потребую спокою і длятого брав комнату лиш для самого себе... Впрочім вибачай, але скажу отверто, що волів би з кождим иньшим мешкати, як з тобою!

— То я плачу сегодня ґаздинї за сю комнату, а ти виноси ся — кликнув люто Дума.

— О! pardon! се хиба у Снятинї так можна. У Львові так не йде.

На се надійшов сторож, щоби упорядкувати у комнатї. Семенюк обернув ся до него:

— Нинї поможете сему панови перепровадитись, бо переносить ся на иньше мешкане.

Слуга поклонив ся: — Добре, прошу пана! — Але... — додав і пошкробав ся в голову.

— Що „але“?

— Най би пан менї заплатили, що я їм чистив убране і черевики, та воду носив через тілько часу.

— То вам ще не заплатили? — кликнув обурений Семенюк. — Та-ж ти казав, що що першого ему даеш півтора золотого! — звернув ся до Думи.

Той почервонїв. — Нїчо, нїчо! я заплачу у вечір...

— А тут я вчера принїс ще рахунки від шевця і прачки — додав сторож, усьміхаючись.

— Все поплачу, все.

Семенюк лиш прикусив уста. Ему соромно стало за свого товариша. Він кинув сторожеви три золоті.

— То маєте на рахунок сего пана. А ти менї відтак віддаш — сказав до Думи.

— Добре, на першого! — То разом буде 18 золотих!

— Ет! я перестав уже числити...

За часочок сторож, поробивши своє, віддалив ся. Оба товариші сидїли мовчки, не дивлячись на себе.

— Так ти доконче хочеш мене позбути ся?

— Вже доста з мене приємности спільного мешканя з тобою.

— То почекай хоч до „першого!“ Я сам тогди випроваджу ся.

— Нї! анї днини! Вже за часто чую я ту історию про „першого.“

— Так спасибі за хлїб і сіль! — сказав Дума злістно і почав убирати ся в плащ.

— Нема за що! Дай Боже щастя на новій хатї! — відповів Семенюк супокійно товаришови.

Той вибіг скоро на улицю. Очи его кидали блискавицї гнїву. Затисненим пястуком погрозив у сторону попереднього свого мешканя:

змінить ся ґрунтовно. Аж перша заговорила Buk. Post, орґан волоских дїдичів, та таким плаксивим голосом, що аж жаль чоловіка брав, читаючи, як то в тих двох статях Мошко Штекель вмовляє правительство, ба дедалї приговорює, навіть благає, аби оно не міщало теперішного „супокою“ в соймі, бо тепер в соймі все так гарно, так любо-спокійно, край „задоволений“ і т. д. По що-ж властиво Волохам вкоротити їх пановане, коли они і так податливі супроти правительства... Розуміємо страх тих панів! Опісля Gaz. Polska — як ми се в 231-ім числї нашої ґазети писали — заявила, що Поляки з свого становища против зміни в соймі в користь справедливости нїчого не мають, а противно кождий буде з такої зміни вдоволений.

Тепер же в недїлїшнім числї заговорили на сей темат також Bukowiner Nachrichten. Тому, що тут головно розходить ся о Русинів, ми покищо не забираємо в сїй справі слова, а хочемо навести то, що иньші кажуть. Отже Buk. Nachrichten згадує статї в Buk. Post і пише від себе так:

„Ми також приятелї мира в краю, бо ми хочемо також працювати над его добром і над добром цїлого населеня. Але ми не представляємо собі бажаний мир так, як патрони Post. Ми не хочемо, щоби одна клїка опановувала край, ми не хочемо, щоби одна кляса суспільности утискала другі кляси, ми не хочемо, щоб одна нация загарбала більшу силу і більший вплив, як їй се після божого і людского права належить ся. Ми все противні вплывови правительства при виборах; нарід має самий собі вибрати своїх заступників і най не дасть правительству на себе впливати; навіть позір якогось впливу правительственного не повинен бути. Ми не просимо протекциї правительства, але жадаємо від правительства рішучо, щоб оно не стало по сторонї иньшої виборчої ґрупи; так звані правительственні кандидати в наших очах не є жадними заступниками народними.“

„Ми бажаємо, і с е п е в н о н а с т у п и т ь, більш рівномірного, справедливійшого заступництва в соймі. А справедливий є поділ мандатів, коли кождий нарід заступлений відповідно до своєї сили і коли кожда виборча курия має таких послів, котрі покликані до заступництва тої виборчої кляси.“

„В краю живуть 330.000 Славян (в найбільшій части Русини, відтак Поляки, Вірмени і кілька Чехів,[1]) 225.000 Волохів, 140.000 Нїмцїв враз із жидами і около 8.000 Мадярів. Отже припадає на Славян 45.6, на Волохів 32·4, на Нїмцїв і жидів 20·8, а на Мадярів 1·2 процентів цїлого населеня краю. Після того мають право мати Славяни 14, Волохи 10, а Нїмцї і жиди 6 соймових послів; один посол — кождочасний ректор университету — представляв би вирівнуючу справедливість, бо кождого року мала би кожда нация в нїм свого заступника.[1]) В поодиноких виборчих куриях мусїли-б нациї так подїлити ся: На 10 послів великої посїлости повинні бути 6 Волохів і 4 Славяни, з міст 4 Нїмцї або жиди і 1 Волох, з торговельної палати 2 Нїмцї або жиди, з сїльскої курії 2 Волохи і 10 Славян. В шематї виглядало би так:

	Волохів	Славян	Нїмцїв	Мандатів
З вирїльним голосом.	1	—	—	1
Більша посїлість . . .	6	4	—	10
Міста	1	—	4	5
Торговельна палата	—	—	2	2
Сїльска курия . . .	2	10	—	12
Разом. .	10	14	6	30

до того ще один зміняючий ся мандат ректора университетского.

Порівнавши сю схему з теперішним соймом, находимо, що перша курия більшої посїлости заступлена двома Волохами (Калїнеску і Цуркан) — так повинно і дальше бути;[2]) з другої курії більшої посїлостие доси 4 Славяни (Вірмени Абрагамович, Капрі, Кохановский мол. і Стефанович) і 4 Волохи (Лупул, Мустаца, Евг. Стирча і Вольчиньский — і сей поділ здає ся нам справедливий; міста заступлені доси 4 Нїмцями (Гібш, Помпе, Ротт і Цїргофер) та 1 Славянином (Кохановский старший.)[3]) — Тут Nachrichten не подобає ся вплив правительства, бо пос. Помпе є правительственним радником, хоч притім дуже добрим Нїмцем. — Один мандат з міст повинен би припасти Волохам; они-ж все таки репрезентують в Сучаві 24, і в Радівцях 25·3 процентів тамошного населеня (в Чернівцях 13·5%, в Серетї 8%). Мимоходом сказавши, ті „пани“ виступають по містах так, як би що найменьше 90% населеня мали за собою. Мандати з торговельної палати (тепер заступлена Коном і Тіттінґером) належать ся жидам. Несправедливий є поділ заступництва з сїльскої курії; тут належить ся Русинам, найсильнїйшому народови в краю, котрий ще до того не має ні одного місця в попередних куриях, що найменьше 10 мандатів, а Волохам, котрі вже в курії більшої посїлости відповідно заступлені, найбільше 2. Що шукають волоскі і вірменьскі дїдичі (Ґриґорча, Віктор Стирча, Прункул, Василько Леон) в тій курії? Чи не можна би п. к. урядників-Волохів (Стефанелїого, Ончула і Гормузакіого) заступити Русинами? — Тут тим більше потрібна справедливість, бо в соймі ще нема „загальної курії,“ а преціньь треба би допустити до слова також широкі маси народу. Панове „бояри“ після нашої гадки не є відповідними заступниками з сїльскої і „загальної“(?) курії.[1])

Мабуть зрозуміне сеї несправедливости викликало у патронів Post страх, котрий виявив ся недавно в стовпцях тої ґазети. Партия, що тепер при кермі і цїлком б е з п р а в н о опановує сойм, має причину тремтїти о свою власть; она впаде, коли слїдуючі вибори вийдуть так, як они мусять випасти! Властиво треба би Post подякувати за се, що она сю справу порушила так вчасно, — ми тепер частїйше будемо занимати ся сею справою. Також Rundschau тої гадки, що „оно мусить инакше бути.“

[1]) Тут належало би ще дочислити і Великоросів-Пилипонів. — *Ред. „Бук.“*

[1]) Нїмцї і Волохи певно, але для Русинів се дуже неспевна справедливість, бо на черновецкім всего два професори-Русини, і то з них один москвофіл! — *Ред. „Бук.“*

[2]) Чому православний релїґійний фонд, котрий становить першу курию більшої посїлости, мали би заступати два Волохи, а не один Волох і один Русин, сего ми не розуміємо, атже-ж то не волоский фонд, а православний, значить так само волоский, як і руский! Русини нїколи не зрекли ся і не зречуть ся свого права на один мандат з сеї курії. — *Ред. „Бук.“*

[3]) Пос. Кохановский стар. вибраний в Чернівцях на підставі нїмецко-лїберальної програми, а не якої небудь славяньскої партії. — *Ред. „Бук.“*

[1]) Після нашої гадки також ні. — *Ред. „Бук.“*

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 3-го падолиста 1897.

Почетним горожанином іменувала черновецка міска рада митрополита Аркадия Чуперковича з нагоди его ювилею 50-го съвященьства, котрий то ювилей буде осібний комітет обходити в неділю.

Доповняючий вибір соймового посла з міста Радівців виписало буковиньске краєве правительство на день 30-го с. м.

Суфраґанїя. Słowo Polskie з вівторка узнає потребу іменованя епископа-суфраґана у Львові по причинї недуги кардинала-митрополита. Про вість, яка розійшла ся в прасї о близькій номінациї о. д-ра Теофіля Сембратовича суфраґаном, заявляє, що не кардинал, а хтось з „близьких“ о. д-ру Т. Сембратовичеви робив стараня в Римі, щоби его именувати суфраґаном. О тім, щоби о. др. Теофіль Сембратович мав бути іменований коли суфраґаном, Słowo Polskie сумнїває ся. Межи найімовірнїйшими кандидатами згадує про посла о. д-ра І. Гробельского і Василянина о. Шептицкого. З другої сторони

— Чекай, паничу! Прийде коза до воза! Вже я тобі підсаджу стільчика, що й не стямиш ся з-відки. Потребую лише Павловичови шепнути...

І відійшов скорою ходою.

XV.

В суботу, отже в чотири дни по тім нещастнім поворотї з театру прийшла Нанця троха пізнїйше з уряду домів, цїла рознервована. Мати зараз і спитала про причину.

— Подумайте собі, мамочко; мене хочуть перенести на провінцию. Нинї наш директор менї се говорив.

— А ти що на тое?

— Я заявила, що коли мене перенесуть, то я уступлю з своєї посади.

— Що-ж тому за причина? Може не сповнюєш своїх обовязків?

— Я не сповнюю своїх обовязків? Чи-ж ти мене, мамочко, не знаеш?

— Знаю, знаю, що ти пильна — поспішила мати її заспокоїти, бачучи, що вразила дочку.

— Менї одна товаришка казала, що мабуть якийсь донос прийшов на мене. Я жадала, щоби директор менї показав лист, але він не хотїв. То страшно — обвинувачують, та не кажуть, за що!

— До тебе прийшов якийсь лист— додала мати, подаючи з полиці заляковану коверту. Листонос приніс о 10-ій.

— До мене лист? — зчудувала ся Нанця. Письмо менї зовсїм не знакоме; надане у Львові — докинула, оглядаючи знаки почтові.

Розтяла коверту і вийняла два листи. Один був передертий і пімнятий. Панночка в одній хвили пізнала руку Павловича і серце почало бити живійше. Другий був гарно зложений і писаний незнакомим їй почерком. Сей розгорнула і стала читати.

„Дорога Панно Нанцю!

Почуваю своїм обовязком повідомити Вас, що п. Павлович вчера ходив осьвідчати ся о руку панни Ірми Зарицкої, але піймав облизня, бо там дізнали ся, про его невдачу при докторатї. В залученю пересилаю лист, який він, ідучи до Зарицких, написав до Вас, панно Нанцю, але відтак подер, щоби по тамтім гарбузї у Вас пробувати щастя.

Ваш щирий приятель
Семенюк.

З зелїзним спокоєм зложила лист назад в четверо та всадила у коверту. Відтак передала матери лист Павловича.

— Може ви, мамочко, прочитаєте собі ще й се. Я не потребую вже. З мене й сего досить!

Мати залила ся слезами. — Моя-ж ти бідненька доню... Моє серце віщувало недоленьку, та ти не вірила менї. Знаю я, що за терпінє тебе давить! О моя нещаслива дитинко!

І обійняла дівчину за шию та тихо, тихо заридала.

Нанця не плакала зовсїм. Удар був такий несподіваний, такий сильний... Слези є виразом лиш сьвідомого болю, а удар сей оголомшив її, опянив. Лише коло серця щось так запекло... Она зразу не здавала собі справи з того, що в'округ неї діяло ся. З-під повік не виступила анї одна слеза.

— Мамочко, чого плачете? — промовила якимось сухим, беззвучним голосом. — Менї нїчого... Нїчо мене не болить... Добре, що скінчило ся.

Старецка отерла слези. Однак сей — ледовий спокій дитини занепокоїв еї ще дужче, чим, коли-б вибухла плачем. Сумним оком глянула на Нанцю і не могла пізнати черт лиця дочки. Так в ту одну хвилю перемінили ся. Дівча стало бліде-бліде мов крейда, уста викривились, мов від якогось внутрішнього болю, а очи сьвітили якимось дивним фосфорним сяевом. Машинально приступила до вікна та стала пальцями бубнити по шибі.

Скрипнули перші двері з надвору. У сїнках забрехав песик. Нанця стрепенулась, мов з просоня зірвала ся.

— Мамочко! — с е в і н!

— То вийди мерщій до другої комнати, а я вже его відповідно привитаю!

— Нї, мамочко! Вийдїть ви, а вже я з ним п о г о в о р ю! — сказала твердим мов криця голосом.

(Дальше буде).

знов доносять, що о. Шептицкий не хоче приняти такої високої гідности, бо уважає себе ще за молодим до управи диецезиєю.

Судовими авскультантами іменовані Франц Ґашлер, Александер Попович, Фридрих Драх, Леопольд Шец, Юрий Том, Йосиф Бартошек і Емануіл Варницкий.

З черновецкого суду. Перенесено судових канцелїстів Йосифа Ольшевского з Садаґури до Вижницї, Омеляна Манастирского з Кіцманя до Сучави, Івана Поля з Серету до Чернівцїв, Данила Гексля з Жовкви до Станівцїв, Франца Зегачека з Кімполюнґа до Чернівцїв, Йосифа Ганцка з Селетина до Сторожинцїв і Берля Бібрінґа з Кут до Заставни. — Іменовані судовими канцелїстами: Лїпе Штайнбах для Кіцманя, Яків Бернфельд для Кімполюнґа. Гнат Прессер для Радівцїв, Йосиф Спрушина для Садаґури, Яків Геніґсберґ для Сучави, Губерт Вольф для Серету, Юлїй Дайч для Путилова, Вінкентий Фальгаєр для Сучави, Мендель Шмос для Садаґури, Вінкентий Равский для Радівцїв, Гірш Бріф для Заставни, Юлїй Мельцер для Кіцманя, Лев Вольфрам для Сольки, Александер Талпатар для Кімполюнґу, Павло Вітал для Садаґури, Адольф Веґнер для Чернівцїв; — всї були доси підофіцирами. Дальше іменовані канцелїстами дотеперішні диюрнїсти: Іван Яворский для Вижницї. Мариян Пій Фрожиньский для Сучави, Кає-Якубович для Селетина, Петро Попескул для Сторожинцїв, Іван Адельсберґер для Кімполюнґу, Раймунд Чепан для Серету, Маркус Юрий Аґонша для Дорни, Антін Оркиш для Сольки, Михайло Чорний для Кімполюнґу, Петро Кинасевич для Чернівцїв, Бернгард Попориш для Кіцманя, учитель з Глїбоки Кароль Меркер для Радівцїв, Константин Рібенбавер для Кіцманя і Адольф Лянґ для Радівцїв.

Учительске товариство Bukowiner Lehrerbund відбуде свої сегорічні загальні збори дня 20-го с. м. о 11-ій год. перед полуднем в черновецкій народній школї при ул. палати краєвої. Вечером дня 19-го с. м. відбуде ся вступна нарада в реставрациї готелю Metropole.

Еміґрацийну аґентуру у Львові наміряє заложити фірма берлиньска Karosch & Stocki для улекшеня еміґрациї до заморских країв і експедициї товарів. Утворенє сего рода інституциї, що стоїть під доглядом власти. могло би запобігчи визискови, який практикує ся неуправненими посередниками. З другої-ж сторони ся інституция може натворити ще більше лиха, бо попросту викличе живійший, сьвідомий рух еміґрацийний, без чого безпечно можна-б обійти ся, наколи-б такої аґентури не було. Примір на се маємо з бувшого товариства сьв. Рафаіла, котре місто еміґрацию до Брязилїї управильнити, роздмухало непотрібно еміґрацийну рухавку до нечуваних границь. В сїм случаю тим меньше можна надїяти ся якої небудь користи із згаданої аґентури, бо репрезентантом і начальником єї має стати жидок Валлях recte Айбель, родом із Знесїня, що відбув практику в Бремі, а тепер хоче загнати в кут самого Сільвія Нодаріого. Львівский маґістрат узнав за відповідне, представити просьбу згаданої висше фірми висшій власти. Полякам се очивидно було-б дуже на руку, бо они вже від давна носять ся з плянами кольонїзациї східної Галичини Мазурами, а тепер мали би більше місця для такої кольонїзациї.

Велика спрага. Підчас 25-годинного засїданя ради державної минувшого четверга і пятницї терпіли посли незвичайну спрагу. Гасили єї пивом і видудлили за той будь що будь короткий час 14 гектолїтрів пива і один гектолїтер вина. Що притім послам не хибувало і на апетитї, сьвідчить ся обставина, що переважна часть сих репрезентантів народів з'їла по дві, а навіть по три порциї вечери, снїданя і обіду.

Мілїон кореспонденток надійшло до Галичини з запитанем, як велику дивіденду визначить тепер краківска Фльориянка своїм членам, асекурованим в тім товаристві. Кпить собі мабуть в той спосіб якась нїмецка фірма, роблячи алюзию до сьвіжої дефравдациї.

Про убійство міщанина Івана Крижановского в Бучачи пише наочний сьвідок тої сумної пригоди так: В недїлю, дня 24-го жовтня, около 7 години вечером, коли почали люди сходити ся до руского-народного театру, стрітив я, сходячи з гори, двох мужчин, ідучих з долини від церкви св. Покрови. Я йшов серединою дороги, они-ж оба по-при мур церковний. Крижановский був очивидно вже ранений, бо мою увагу звернув дзюркіт (як показало ся, дзюркіт крови). То дїяло ся в серединї міста, але темно було мов у розї; осьвітленя не було хоч би найменьшого. (При таких жидівских порядках, як в Бучачи, розбишакам лише мордувати людий серед міста!) Один з ідучих почав завертати ся, а дзюркіт крови взмагав ся. Я минув обох, аж нараз чую стукіт, — то повалив ся один з товаришів. Я зацїкавлений пристанув і бачу: Упавший підняв ся з землї і каже до тамтого: „Біжи, заклич шваґра, але борзо най йде!“ Товариш відійшов, а той, добуваючи послїдних сил, щоби добігчи до поблизького шинку, знов повалив ся. Весь той час стояв я як нїмий, бо поведенє Крижановского було дуже дивне, при єго спокою і резиґнациї годї було з'ориентувати ся, що властиво стало ся. Почали надходити люди, сьвітили сїрники, пізнавали чоловіка, але нїхто не брав ся ратувати. Був тут і жандарм, але ходив коло раненого, мов би не мав нїякого тут дїла, аж вкінци, на інтервенцию катехита о. Войцїховского рушив ся поволи по фіякра і при помочи людий взяв нещастного з землї. Часу уплило доволї, а поміч була потрібна скора!

Міска мізерия. Передвчера, в понедїлок, кинула ся одна міщанка з мосту в Прут і втопила ся. Доси ще не сконстатовано, хто она. Судячи по єї убраню, була бідна і можна здогадувати ся, що власне та нужда спонукала єї до самоубійства.

Як жид обкрадає державний скарб... Сего лїта переїзджав горами в лїськім і староміскім повітї в Галичинї віддїл ґенерального штабу, відбуваючи свої заводові вправи. Дня 12-го липня під вечер прибули офіцири і жовнїри до Мшанця, де мали переночувати. Перед ними приїхав офіцир-кватирник, а з ним вахмайстер і два жовнїри. Они мали все приладити, що треба було: вечерю і нічлїг для офіцирів і війска та корм для коний. Відтак приїхало щось девять підвід з мясом і всякими напитками. Розходило ся по-при иньше о овес і сїно для коний. Найшли ся ґазди, що давали одно і друге, однак вахмайстрови видавало ся за богато платити стілько, кілько ґазди домагали ся. Офіцир заходив у голову, що робити, допитував ся, чи був у селї лїверант з Перемишля, ба навіть напевно твердив, що був, а коли довідав ся, що єго не було, повідав, що буде тяганина з інтендантурою в Перемишли. Остаточно взяли овес і сїно, заплатили людям, та й на другий день рано поїхали дальше. Та вахмайстер лишив квіт, кілько взяв сїна й вівса і по чому платив. Взяли 45 порций вівса по 5880 ґр., а разом 275 клґр. по 7 кр. — 19 зр. 25 кр.; 45 порций сїна по 3400 ґр., а разом 155 клґр. по 3·2 кр. — 4 зр. 96 кр.; всего заплатили 24 зр. 21 кр., хоть і з того мало щось застрягнути в чиїхсь пальцях. Та се дрібниця! Перед від'їздом офіцири велїли ще війтови прибити печатку на чистім папери. За якийсь час присилає заосмотрюючий маґазин війсковий (Verpflegs-Magazin) в Стрию письма з жаданем, щоби їх в громадї потвердити. Дивимо ся, читаємо і очам своїм не віримо! На однім письмі були списані офіцири, 24 людий, а на другій сторонї, кілько порций вівса і сїна взяли. На другім письмі був квіт на 50 зр. 40 кр., котрі належали ся жидови Сімонови Айзенберґови за доставленє 254 клґр. вівса по 15 кр., а 153 клґр. сїна по 7 кр. В долинї власноручний підпис жида, а ще низше печатка громади Мшанця і підпис війта. Се було те саме письмо, яке дано чисте до підпису. В громадї написали, що сей рахунок є цїлком ложний і що за овес та сїно заплатили 24 зр. 21 кр. Заосмотрюючий маґазин післав се письмо до Львова до віддїлу ґенерального штабу, а звідтам зажадали, щоби громада, а взглядно ґазди, котрі давали овес і сїно, написали квіт на 24 зр. 21 кр. Так жид не був в Мшанци, вівса і сїна не давав коням війсковим, а однак порахував собі два рази стілько, ще й з причинком, за чуже добро, і нераз люди дивують ся, де дївають ся публичні гроші і з чого жиди богатїють!

Найменьшого чоловіка на земли відкрив один подорожник на острові Анжіюля, що належить до анґлїйских посїлостий в Індиях західних. Чоловік сей „високий“ на 27 цалїв, отже є о 3 цалї меньший від славнога адмірала Дот, важить 40 фунтів і має 30 лїт. Є мурином.

Машини в малім господарстві. Як гадаєте: чи малому господареви, оттакому на 5 до 10 морґах ґрунту потрібні машини господарскі, чи він і без них обійде ся? — Я гадаю, що потрібні. Остаточно, як без богато наших иньших річий, так і без машин можна обійти ся, але бо треба взяти ще на увагу і теперішні обставини: Нинї мусить господар уживати всїляких способів, щоби якось виживити себе і родину та покрити найріжнїйші видатки, не приносячі єму і єго господарцї нї найменьшого хісна. Землї стало дуже мало, а людий богато. Що давнїйше можна було видобути з великого ґрунту, то приходить ся нинї добувати з малого. Робота що-до скількости стала на малім ґрунтї очивидно меньша, але за то що-до якости мусить она бути значно більша. Скоро нинїшний господар буде так само обрабляти свій малий ґрунт, як обрабляв давнїйше великий, то мусить конче мати з него менший дохід. Але бо що більше: в нинїшних часах, де таке множество зелїзниць, а навіть і подорож за море стала дуже легка і скора, довіз збіжа і других продуктів рільних з иньших країв став так великий, що обнизив дуже значно цїни наших продуктів. Величезний поступ в науках технїчних научив людий всїляких способів, якими можна би робити скорше і лекше, а через то і дешевше. Се все разом єсть причиною, що наші господарі, скоро хотять удержати ся при своїх хоч і малих ґрунтах, мусять конче шукати способів, якими могли би збільшити свій дохід з тих ґрунтів; мусять конче змінити дотеперішний спосіб господарки в кождім напрямі та іти за поступом часу і заводити у себе то, що вже давно приносить другим великі пожитки. Одною із найважнїйших того рода змін є заводженє машин в малих господарствах. Правда, тут зараз може хтось сказати: Добре то говорити — заводи машини. Але де взяти на них гроші і які іменно машини заводити? — Отсе дїйсно і найтруднїйша річ. Годї прецї малому господареви орати паровим плугом на своїм поли або молотити своїх кільканайцять кіп збіжа льокомобілею — то правда. Але й не о тих великих машинах, що придатні лиш до великого господарства, тут бесїда, є ще й богато иньших, котрі і малий господар легко може набути і добре з них користати. Неодну машину міг би він і сам собі придумати та зробити, і на того рода машини хочемо тут звернути увагу. От н. пр. кождий знає, кілько то часу забирає копанє рискалем в городї. Практичні Американцї придумали собі до того ручний плужок: довга жердка з одним колесом на передї, а з боку коло него плужок; єго попихає ся наперед себе і оре ся. Розуміє ся, що й земля в городї є під такий плужок лїпше справлена, як у нас, де й волами тяжко орати. Або знов кінні граблї до сїна — і ті можна собі досить легко зробити. Придумано також незлу ручну машинку до сїяня і т. д. Та знайшлось би ще богато иньших машин, котрих малий господар міг би добре уживати в своїм господарстві і не так трудно прийшлось єму о них постарати ся. От н. пр. в домашнім господарстві машинка до робленя масла може добре придати ся, а також о ню не так трудно. Машина взагалї дуже добра річ; она заступає людску силу, помагає виконувати навіть тяжшу роботу, робить скорше і докладнїйше, а то в нинїшних тяжких часах значить дуже богато. Але ось що ще річ важна: той, хто хоче послугувати ся машинами, мусить на них розуміти ся, а до того треба науки, котрої у наших господорів дасть-Біг. І в тім то найбільше наше нещастє!

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця паньска ч. 35.

У **Власюка** дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, риж, крупи, хлїб, булки і дрїжджі. Цукор, каву і чай. **До церкви сьвічки, великі і малі; віск і кадило.** — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань**, сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надїю, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не пдуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій своему повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї **Ігнатія Власюка!**

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНОГО КРЕДИТУ

„ДНІСТЕР,“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою,

платити буде від **вкладок** до обороту (щадничих) від дня **1-го н. ст. сїчня 1898** по **4½ %** проценту, а від **позичок** удїлюваних побирати буде **6½ %**.

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найлїпше виконані, й по найдешевших цїнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster — Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

Є також оправлені дїловодчі протоколи та окладинки до катальогів і тижневників.

Замовленя з провінциї виконують ся відворотною почтою.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за рочник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівців**					
до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	8 19	8 54	* 12 32	4 04	* 10 25
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	11 48	3 51	* 8 32	—	* 6 35
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6 45	4 30	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8 14	5 35	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятницї.

з Гадікфальви					
до Радівцїв	6 10	10 03	2 28	6 12	8 05
з Гатни					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10 10	2 01	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3 27	6 30	10 09	2 16	7 18
з Вами					
до Рус-Молдавицї	3 46	6 47	9 13	11 32	2 50

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з Карапчева					
до Чудина н. С.	8 54	10 07	6 15	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до **Чернівців**					
з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв	11 28	3 20	* 7 57	8 11	* 6 10
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	* 8 09	* 12 12	3 50	* 10 00
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11 13	9 50	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6 35	10 37	8 00	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до Гадікфальви					
з Радівцїв	5 42	8 55	1 15	5 50	7 47
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12 58	6 25	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4 42	8 42	1 30	6 30	8 37
до Вами					
з Рус-Молдавицї	8 42	12 59	2 04	3 22	5 45	9 05

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до Карапчева					
з Чудина н. С.	5 55	5 55	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

▭ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 237. Чернівці, пятниця 24. жовтня (5. падолиста) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Не лиш ми нарікаєм.

За покійного митрополита Мораря-Андрієвича буковиньскі москвофіли не нарікали на православну консисторию, хоч певно мали тодї не раз, а сотки разів причину до наріканя, бо хто-ж, як не Морар, почав люто переслїдувати Русинів? Москвофіли уважали єго своїм покровителем і мовчали про всякі надужитя. Одні народовцї-Русини, хоч посуджувані темними людьми о ширенє унії, справдї найбільше боронили прав православних Русинів в церкві і така студия, як Die Lage der gr. or. Ruthenen in der Bukowinaer Erzdiöcese, написана і видана народовцями, була певно найлїпшим доказом, що їм дуже залежить на правильних відносинах церковних на Буковинї.

По смерти Мораря більша часть буковиньских москвофілів т. зв. консерватистів, з „Буковинскими Вѣдомостями“ на чолї, дальше мовчить про надужитя консисторії, так як би в православній церкві на Буковинї все було в найбільшім порядку, і лише К. Козаркевич у своїй „Православной Буковинѣ“ від часу до часу признає нашій „Буковинї,“ що маємо рацию, коли нарікаємо на православну консисторию. Він вправдї підозріває нас, що ми боронимо православія нещиро, але се лиш длятого, що єму надають ся в єго крам такі пусті підозріня; впрочім і він бачить, так як ми, що в православній церкві на Буковинї нема ладу. Ось що читаємо в 20-ім числї „Православної Буковини“:

„Коли обох найвисших достойників буковиньскої православної церкви, митрополита Аркадия і ґенерального вікария о. Володимира, цїсарским рішенєм покликано на їх міродатні і впливові становища, буковиньский нарід привитав їх радо і щиро... бо надїяв ся сповненя своїх задушевних бажань... Твердо вірив руский нарід, що для него настане лучший час. На жаль надії, покладані на нових достойників, звели, і руский нарід, сей пасинок сьвітских і духовних властий, знову гірко розчарував ся. Він небавом пересьвідчив ся, що попередна система, така ворожа для православних вірних рускої народности, остала ся і на дальше, що всї практики і заходи в некористь Русинів з часів пок. Сильвестра Мораря і дальше практикують ся.

І так довідуєм ся, що богато руских парохій і сотрудників надає ся остатними часами систематично сьвященикам-Волохам, хоч у більшости случаїв були компетентами також рускі сьвященики. І так руский прихід Калинівцї дістав Волох о. Сорочан, хоч були і рускі кандидати. Чому консисторія ставляє на рускі парохії сьвящеників-Волохів? — Але і сотрудництва, де вже консисторія сама рішає, обсаджують ся Волохами, котрі зовсїм не розуміють мови своєї рускої пастви. І так назначила консисторія на рускі сотрудництва тих сьвящеників-Волохів: о. Абажера на Руску Молдавицю, о. Поенаря на Чорнавку, о. Вербовского на Ленківцї, о. Петрука на Топорівцї, о. Баетана на Берегоміт серетский, о. Іліюца на Борівцї, о. Волощука на Кадобівцї і т. д. Коли зважити, що названі ту панотцї не вміють по руски, а все таки повинні учити в місцевій народній школї релїгії і в церкві говорити проповіди і научати нарід в єго рідній мові, то треба спитати ся, яку користь принесуть названі отцї народови, церкві, православію? Чи не спонукує їх сама консисторія виставляти ся навіть на сьміх перед прихожанами, перекручуючи із незнаня мови, Бог знає, в який сьмішний і часом аж не приличний спосіб! Правда, що сьвітла консисторія завзиває кандидатів-Волохів до іспиту з рускої мови. Але який то іспит! Приходять два-три совітники-Волохи, самі не сьвідучі рускої мови, дають кандидатови яку-небудь церковно-славяньску книгу, а він, прочитавши кілька стрічок з тої-ж, дістає кваліфікацию з рускої мови, а з тим і право старати ся о руский прихід. Що такий сьвященик все таки, мимо кваліфікациї, не годен нї катехизувати, нї проповідувати, нї сповідати, нї взагалї сповняти духовні треби по руски, то розуміє ся. Він не може порозуміти ся з народом, а нарід не має до такого „чужого“ і „нїмого“ сьвященика нїякого довірія і стає невдоволений.“ —

Отут має православна консисторія акт обжалованя, виставлений не нами, а з зовсїм противної нам партиї. Ми тому невинні, що се обжалованє зовсїм сходить ся з нашим; се лиш доказ, які справедливі суть наші нарікання на консисторию.

Грядуче поколїнє.

17) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(*Дальше*).

В кімнату прийшов Павлович з усьмішкою на лици, привитав ся якось ще сердечнїйше, чим звичайно, та усїв на кріслї біля Нанцї. Обі женщини мовчали.

— Як-же бавили ся панї у вівторок в театрі? — почав він перший.

— Спасибі, добре — відповіла панї Старецка і урвала.

Хвилину залягла якась душна тишина, пригнїтаюча немов перед бурею. Павлович силкував ся оживити розмову:

— Що вам, панно Нанцю, сеї ночи снило ся? — поспитав шуткуючи. — Бо ви якісь сумні нинї!

— Я сумна? Помиляєтесь пане! Не маю до того найменьшої причини.

— Але-ж вам з тим смутком божеско до лиця! — здобув ся панич на комплемент.

Мовчанє... Нїякої відповіди...

Павловича се занепокоїло. Він чув, що щось дивного зайшло. Звичайно гумор панночки настроював ся до него і коли він ставав сердечним, веселим, панночка радїла. Тепер виходить навпаки. Він удає веселість, на яку лиш по послїдних подїях може зібратись, а Нанця чогось „дує ся.“

Кілька хвилин знова прикра тишина. Нанця ворухнула ся на кріслї і глянула благаючим оком на матїр. Та встала і перепросила, що мусить вийти на хвилю.

Павлович зрадїв. Мовчки присунув своє крісло ще близше до Нанцї.

— Чого ти така сумна, голубко? — поспитав, прибираючи сам нїжний, співчуючий склад лиця.

— Дивно менї, що не вдоволила вас моя перша відповідь. Иншої вам дати не могу.

Голос єї був такий беззвучний, сухий, що аж Павловича се вразило.

— Може она довідала ся, що я докторату не здав! — мелькнуло єму крізь голову. — Що она собі думає? Ще мною вередувати-ме?

— Панно Нанцю, — обізвав ся голосно — я радше мав би причину бути сумним. От просив я, щоб менї може було в тім місяци здавати докторат, а тимчасом пересунули менї єго аж на лїто. Добрі людцї вже пустили поголоску, що мене „спалили.“

— Так? нїчого про се не знаю...

Дївча казало правду. Удар перший був такий сильний, що дальші стрічки злощастного листу прочитала, зовсїм не розбираючи, що в них є.

— Отже панно... отже Нанечко, я нинї прийшов сюда з важною постановою...

— Та-ак?

— Хочу вчинити крок, котрий рішати-ме о моїй дальшій судьбі...

Нанця глядїла на него цїлком рівнодушно.

— Хочу — і вдивив ся пильно в єї очи, хапаючи єї руку — хочу просити мамочку о твою руку...

— А коли возьмете гарбуза, до котрої ще підете осьвідчатись? — поспитала так супокійно, немов то про погоду йшло.

Панич спалахнув:

— Як то? Що се має значити?

Нанця встала і випрямила ся гордо. Очи єї, доси бездушні, заграли блискавицею. Вийняла оба листи і кинула їх паничеви:

— Мій пане! Доста вже сеї комедиї. Може ті листи вам витолкують, що се має значити!

Рівною, повільною ходою вийшла до другої комнати. Тут сили єї опустили. Омлїла упала на софу.

А Павлович стояв хвилю мов громом прибитий... Відтак схопив ся та хватив лист, шукаючи підпису...

— Семенюк! — крикнув на цїлу комнату. — Ти, вороже проклятий, напосїв ся на мою душу. Знаєш, куда цїлити! Але я провчу тебе! Убю тебе як собаку!

І накинувши плащ, вибіг з комнати.

Три удари, один по другім, діткнули єго глубоко...

XVI.

В кілька днїв по описаних подіях зібрала ся чимала купка студентів в сали ґімнастичного товариства „Сокіл.“ Були тут майже всї наші знакомі. Розмова вела ся шумна, а навіть криклива. Одні спорили о щось, другі реготали ся,

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 4-го падолиста 1897.

Руский хор. Минувшого понеділка відбула ся проба руского хору в сали „Народного Дому.“ Припоминаємо вп. сьпівакам, що і сего понеділка відбуде ся проба сьпіву о ½8 год. вечером.

Військове. Поручник при черновецкій артилерії Адам Горчиньский став надпоручником в Станіславові, а надпоручник Бляшке перенесений із Станіславова до Чернівців.

Почетними горожанами місточка Кімполюнґу именувала кімполюнґска рада громадска митрополита Аркадия і краєвого маршалка пос. Лупула.

Буковиньска краєва рада шкільна відбула вчера, в середу, своє засїданє.

Окружним лїкарем вибрала громада Бояни д-ра Льва Кобилянського.

Надзвичайна конференция повітова. Черновецка міска рада шкільна рішила відбути в суботу, дня 6-го падолиста, в черновецкій маґістратскій сали надзвичайну конференцию повітову, на котрій інспектор для рисунків Антін Стефанович буде мати відчит про методично-дидактичні питаня при науцї рисунків в народних школах.

Делеґациї. Спільні делеґациї мають, як з Відня доносять, зійти ся в половині падолиста у Відни. Міністер заграничних справ ґр. Голуховский, котрий тепер перебуває на своїх добрах в Галичині, виїде мабуть дня 10-го с. м. до Монца в гостину до італійского короля. Але ще перед тим остаточно буде установлений день скликаня спільних делеґацій, мабуть між 13-им а 16-им с. м., почім угорский парлямент вибере своїх членів до спільних делеґаций.

Загальні збори тов. „Народної Торговлї“ у Львові відбули ся у вівторок, дня 2-го падолиста, при участи 30 членів, всїх зі Львова. Із справозданя адміністрацийної дїяльности довідуємо ся, що „Народна Торговля“ має тепер 13 філій, отже удержує разом з львівским головним складом 14 складів мішаних товарів, а окрім того головний маґазин у Львові і взірцеву крамницю (побіч філії) в Тернополи. Службовий персонал складав ся в минувшім адміністрацийнім роцї з 2 директорів, секретаря, кореспондента, бухгальтера і его помічника, маґазинера і возьного в головнім складї у Львові, дальше 10 начальників, 3 начальниць, 9 касиерок, 9 помічників і 33 практикантів торговельних, отже разом 72 осіб, котрі титулом платнї побирали 26.018 зр. 33 кр.

Виймаємо із справозданя управляючого Совіта „Народної Торговлї“ сей цїкавий уступ: „Уважаючи фахове образованє молодого персоналу службового одною з найважнїйших задач „Народної Торговлї,“ а то як з огляду на інтереси самої институциї, так і з огляду загальнонародного, докладав Совіт управляючий заходів до сповнюваня тої цїли. І так під проводом п. Ілярия Гарасимовича вислано двох помічників торговельних на курс пивничної господарки до Кльостернайбурґа, почім заложено у Львові центральну пивницю взірцеву. Відтак уряджено у Львові власними силами одномісячний курс науки для одинайцяти з наших торговельних практикантів з філїяльних складів, на котрім удїлювано їм всяких наук, потрібних для купця. Виклїд науки показав ся вдоволяючий і тому належить кождого року такі курси уряджувати, позаяк наука в промислових, взглядно повтаряючих школах не відповідає тим вимогам, які нинї ставляють ся до заводу купецкого.

Справа сїльских крамниць посунула остілько наперед, що в 1896/1897 роцї адмінїстрацийнім оставало з „Народною Торговлею“ в безпосередних зносинах 346 крамниць, котрі в тім роцї побрали у нас товарів на 58.620 зр. 49 кр., причім дістали опусту на 8.103 зр. 68 кр., а стан удїленого їм кредиту виносив з кінцем року адмінїстрацийного загальну квоту 8.503 зр. 23 кр. супротив 333 крамниць, поб аних ними товарів на 51.318 зр., опусту 7.306 зр. і удїленого кредиту крамничного на 5.921 зр. в попереднім роцї адмінїстрацийнім. Петиция, внесена до галицкого сойму краєвого о удїлене субвенциї з фондів краєвих на висилане вандрівного учителя крамарства і на підмаганє крамниць безпроцентовими позичками, не була полагоджена в соймі краєвім і тому видїл краєвий не увзглядянив тої петициї, а задля того „Народна Торговля“ мусить власними силами підмагати рух крамничний в краю. В тій цїли оголосила „Народна Торговля“ при всїх своїх складах безплатні курси науки для крамарів, з котрих інтересовані вже тепер користають. Удержуване окремих складів товару крамничного при складах „Народної Торговлї“ буде можливе до переведеня аж тогдї, коди крамарі по повітах, відчуваючи свій інтерес, утворять поміж собою союзи і з'обовяжуть ся стало побирати товари в „Народній Торговли,“ позаяк достарчуване дешевого товару крамничного дасть ся перевести тілько через спроваджуване більших скількостий ваґонами.

Значнїйший оборот вкладок щадничих уможливив нам приступити до закупна двох реальностий, а то: одноповерхового мурованого дому в Сяноцї з кінцем 1896 року і більшої реальности в Тернополи в другій половині сего року, так що тепер має „Народна Торговля“ три реальности: у Львові, в Сяноцї і Тернополи. Догідність з закупна реальностий лежить в забезпеченю відповідного і дешевого приміщеня складів „Народної Торговлї,“ а притім не мож тут поминути також взглядів на обезпеку супротив з'обовязань нашої институциї.“

Стан касовий представляє дуже добре. Чистий зиск виносить 3.521 зр. 19 кр., так що членам буде роздїлена 7-процентова дівіденда. — Вкінци вибрано до управляючого Совіта д-ра Костя Левіцкого і Михайла Спожарского та Юлїяна Сїчиньского на місце пок. о. Дудкевича. До головного комітету контрольного вибрано Григ. Врецьону, Тита Моравецкого і Петра Огоновского.

Про демократизм говорив минувшої неділї в черновецкій маґістратскій сали бувший редактор Buk. Nachrichten Адольф Вальштайн. В півторагодиннім відчиті окреслив поняте демократизму, виказав его значінє та вплив в старім і середнім віці аж по нинїшні часи; дальше виказав, як демократия вплинула на французку революцию, вкінци пояснив відносини між демократиею а социяльною демократиею і закінчив гадкою, що розвязка демократичних питань може наступити тілько в социяльній демократиї, хоч знов не всї ей жаданя можуть здїйснити ся.

Судьба галицких еміґрантів в Бразилії. Минувшої неділї переїзджав через Львів, вертаючи з Бразилії, Гаврило Підкова з жінкою і дитиною до Хмелївки, в теребовельскім повіті. Опускаючи свою громаду на весну с. р., по трох місяцях побуту в Бразилії вертав домів коштом уряду і громади приналежности, позбавлений всяких фондів і стративши одну дитину за морем. Підкова оповідав о нечуваним визиску через італійских аґентів, котрі під позором видатків на кошти подорожи допускали ся формального здирства, користаючи особливо з їх незнаня при змінї австрийских ґроший на бразилійскі. Аґент, що віз їх до Бразилії, поводив ся там з ними як з невільниками, так що лиш інтервенциї австрийского консуля в Ріо де Жа-

---

иньші ходили сюда то туда. Всї були якісь розгорячковані, нетерпеливі і що хвилї споглядали на двері немов хтось загально ожиданий мав з'явитись.

Вже три чверти на трету — замітив нетерпеливший із всїх Пукшин. — Щось наші лицарі не надходять!

— От і они — кликнув якийсь, коли за дверми почув ся хід.

В салю війшов Дума і повів здивованим оком по громадї. Лише очи его дивно заграли.

— А що то сегодня за сьвято? —кликнув, витаючи ся з товаришами. —Як „Сокіл“ істнує, не бачив на своїй сали тілько люда!

— Так ти о нїчім не знаєш? Ви не знаєте? Хиба шуткуєте! — посипали ся відповіди з усїх сторін.

— Та що маю знати? Ішов по-при салю, чую гамір... Думаю: Треба подивити ся, що воно є!

— Та-ж зараз має бути дуель між Павловичем а Семенюком — сказав ему Косевич, усьміхаючись з-легка.

— Що? Поєдинок між Семенюком а Павловичем? — сплеснув Дума в долонї. — Бійте ся Бога! Чи они подуріли?

— Та годї! По тім, що зайшло, не було иньшого виходу, — примітив Модьо тоном глубокого переконаня.

— За що-ж вони счіпили ся? Де? — питав Дума, удаючи, що об нїчім і понятя не має.

— А Бог там знає, за що? Годї докладно розібрати. Пійшло їм о якийсь лист, що мав Семенюк писати до панни Старецкої, нареченої чи любки Павловича.

— Ага! розумію! — засьміяв ся прихожий. — Наш Семенюк забавив ся в роман. Хотїв єї Павловичеви відбити!

— Але деж-там! — вмішав ся Пукшин, котрий о всїм мусїв бути найлучше повідомлений. — То мабуть Семенюк одержав від панни Старецкої лист і післав его Павловичеви...

— Та що плетеш, Пукшинку! — перебив ему Косевич. — Знаєш, що дзвонили, а не знаєш, де. Річ мала ся ось як!

Зараз довкола них зібрала ся більша купка людий. Розговори замовкли. Всї слухали уважно.

— Менї розказував Павлович, що Семенюк написав лист до панни Старецкої, в якім доносить, що Павлович старав ся о руку Ірми Зарицкої і дістав коша. Само по собі Павловичеви вимовили тепер дім, бо й вони на него гострили зуби. Позавчера стрітили ся оба з Семенюком в клюбі „Буржоазия“ й Павлович назвав Семенюка „падлюкою.“

— То правда! правда! — „Падлюка!“ — крикнув перший Дума, а за ним решта.

— Пождїть! не гудїть за рано — перебив їм Косевич. — Семенюк казав, що се не він писав. Присягав ся менї. І я ему вірю. Він неспосібний до такого дїла! Єму дїє ся кривда!

— Кривда, кривда! — загула громада.

— Як то не він? — перехопив ся Дума. — Та-ж там був виразно его підпис!

— Був підпис, був підпис!... понесло ся шепотом по салї.

— А ти звідкіля се знаєш?—поспитав Косевич, пильно дивлячи ся на него.

Дума змішав ся... Кров забагрила его лице. Уста закусив аж до крови.

— Та я напевно не знаю, але так з вашої бесїди виходить...

Двері отворили ся широко. Війшов Семенюк з двома сьвідками. Лице молодця було блїде і пригноблене. Сором, що его публично зневажено, так і прибив его. Єму прийшлось терпіти за вину, до якої він не почував ся.

На сали пійшов шепіт; всї впялили очи в прихожого. Той склонив ся головою до зібраних і почав роздягати ся.

— За пять хвиль чверть на четверту — промовив один із секундантів, дивлячись на свій годинник. — Противника ще нема?

— Нема! — гукнули хором.

Дума міжтим успокоїв ся і підійшов до другого сьвідка.

— На яке оружіе будуть бити ся? — поспитав.

— На шаблї!

— До першої крови?

— Нї! до шлковитого обезсиленя противника.

— З бандажами?

— Лише звичайний на шию!

В ту мить знова двері відскочили. Се був Павлович з Бурлацким і Свистуном, — сьвідками. Лице его було веселе, рухи певні себе. Гордим кроком війшов на салю.

— За хвилю чверть на четверту! — кликнув до Бурлацкого. — Ми прийшли одну хвилю за скоро!

Бурлацкий обернув ся до громади: — Перепрашаю вас, панове — сказав піднесеним го-

нейро можуть завдячити висвободжене. Анї клїмат, анї тамошні відносини не сприяють оселеню еміґрантів. Богато з них паде жертвою диких племен, замешкуючих лїси. Убійчі хороби навідують їх дуже часто, а до плянтацій кави не можуть бути ужиті, бо не знають коло того ходити. Разом з Підковою вернуло понад 20 родин, котрих однак власти задержали у Відни, щоби знали перевести слїдство в справі визиску аґентами еміґрацийними. На основі їх слїдства буде виточений процес, котрий вкоротить може надужитя аґентів. Громади, до котрих ті родини належать, будуть мусїли в части понести кошти дорогої подорожи із-за моря до краю, бо всї вернули без яких небудь грошевих засобів. Часть коштів має понести правительство.

Зелїзниче нещасте. У вівторок в ночи о 10-ій годинї вертав черновецкий фіякер Вольф Менш з Кіцманя. Коли переїзджав через зелїзничий шлях коло Ленківців, надїхав поїзд з Новоселиць. Візник ранений, віз сильно ушкоджений, а кінь згинув.

Податок на біциклїстів. Neues Wiener Tagblatt доносить, що наше мінїстерство фінансів працює тепер над проектом податку на біциклїстів. Ті біциклїсти, що жнють з їзди біциклем яко з ремесла, платили би річно 24 зр. податку; ті, що лише для розривки їздять, 12 зр., а ті, що для виповненя свого звання (пр. лїкарі і адвокати) уживають біциклїв, 6 зр. річного податку.

Чеслав Кешковский, що обікрав товариство краківске і много приватних осіб на кількасот тисяч, має бути арештований в Речї. Така принайменьше кружить поголоска. Цїкава також річ, що Кешковского зрадив его попередник-дефравдант Лещиньский, описавши в анонїмнім листї всї подробицї дефравдациї. Видко, банно стало самому Лещиньскому в Америцї, тож забажав спровадити собі товариша.

Жидівска зухвалість. Один урядник зелїзничий купував онодї з жінкою меблї у жида Мінцера при улици Старотандитній у Львові. Позаяк жінка урядника не хотїла пристати на велику цїну купця, обурений Мінцер викинув еї за двері. В оборонї женщини станув переходячий власне швець Г., за що дістав в лице від розлюченого жида. Те саме стало ся иньшому защитникови, Ст. Басецкому, зарібникови, з тою лише ріжницею, що мусїв удати ся аж на стацию ратункову для осмотреня рани. І не будь нинї антисемітом!

„Сьвята коршма“ горою! Громада Білі Береги коло Коросна вибудувала просторий громадский дім, а в нїм обширну комнату на всякі збори і на весїля, аби не відбували ся в коршмі. Але ц. к. староста в Коросні — як пишуть до Kurjer-a Lwowsk-ого — добачив в тім щось небезпечного для інтересів пропінатора Білих Берегів і на его жадане заборонив уряджувати весїля в громадскім домі, а на війта наложив кару грошеву за те, що війт не позволив на музику і танцї в коршмі. Для помочи жидови прислав пан староста аж двох жандармів...

Добрий лїсничий. З Коропця пишуть до Kurjer-a Stanisł. о такій пригодї: Іван Залевский, зарібник, ішов собі через лїс коропецкий. Нараз надійшов лїсничий того лїса з побережником і без причини стрілив два рази до Залевского та ранив его тяжко в голову. Коли Залевский упав, пан лїсничий зревідував его мішок, а пересьвідчившись, що в мішку нема нїчо украденого, пійшов собі дальше, лишивши тяжко раненого в лїсї. Доперва люди, що случайно надійшли, дали першу поміч раненому і відставлено его до шпиталю. Не знати, чи рівночасно відставлено також і пана лїсничого — очивидно не до шпиталю, а до иньшого заведеня?!

Убили сторожа безпечности. В селї Ропчу, сторожинецкого повіту, затягнули в ночи з 25-го на 26-го жовтня два селяни сторожа Лазар Ienґого до хати одного з тих двох злочинців і там его вполї. Потім его так довго обрабляли сокирою, поки він не згинув таки під їх руками. Убивши его, винесли тїло на дорогу і кинули в рів. Однак жандармерия вислїдила злочинців в особі Самуіла Бостана і Тодора Охріма. Они признали ся до вини. Охрім каже, що хотїв ся на сторожу пімстити, а Бостан заявив, що зробив то з заздрости, бо сторож безпечности занадто „сторожив“ его жінку.

Телескріптор. В Берлинї сими днями відбували ся проби з електричною машиною до писаня, названою австрийским винахідником інжінером Гофманом — „телескріптор.“ Те нове винайдене, маюче на цїли усунути невигоду, получену з телефонїчною комунїкациею, має вигляд звичайної машини до писаня. Клявіятура має чотири ряди по сїм ґузиків і обнимає букви, знаки писарскі і числа. Коли ходить о писане буквами, то натискає ся білий ґузик з написею „Let“ (letres), хотячи подати числа — натискає ся білий ґузик з написию „Chif“ (chiffres). Манипуляция е так само проста, як при звичайній машинї до писаня. Машину ту лучить ся з телефоном і то без виключного дроту. Пише она на пасках паперу, як апарати Морзого, але не в знаках телефонїчних, лише виразним друком, а на противнім кінци, де е уставлений другий апарат, виходить такий самий пасок з таким самим письмом. Насуває то і ту догідність, що можна завідомити і неприсутного властителя апарату, позаяк телескріптор, уставлений раз на „получене,“ відвиває без перерви паски, обнимаючі повідомлене своєї початкової стациї. Нова електрична машина дїлає на кожду віддаль. Примінене еї в практицї буде дуже широке. Власти, институциї, фабрики, дневники і приватні особи, що одержують правильне і значне число телеґрам, по заведеню телескріптора в в бюрах почт і телеґрафів будуть користати із значних догідностий, позаяк одержують телеґрами без посередництва післанців, безпосередно на своє бюрко. На відворот знов зникне потреба посиланя до телеґрафічного уряду і нудне виписуване довгих телеґрам.

Ґазетярске право в Америцї. 1) Передплатники, доки не повідомляють редакцию, що ее хотять ґазети, будуть уважати ся і на дальше передплатниками. 2) Если передплатники відішлють ґазету і не хотять еї дальше брати, то редакция може ґазету посилати дальше, доки не будуть вирівнані залеглости. 3) Если передплатники занедбують або не хотять відбирати ґазети з почти, то можна їх потягнути до одвічальности і они мають заплатити належитість за цїлий час посилки, доки виразно не заявлять, щоб ґазети не висилати дальше. 4) Если передплатники перенесуть ся до иньшої місцевости без повідомленя редакциї, а ґазета висилає ся під давнїйшою адресою, підлягають одвічальности. 5) Суди суть тої гадки, що невідбиране ґазети з почти, як і перепроваджене ся до иньшого місця без повідомленя редакциї рівнає ся ошуканьству з розмислом. 6) Особу, що відбирає і задержує ґазету, без взгляду на те, чи еї замовила, чи нї, уважає ся після права за передплатника. — Ми би дуже бажали, щоби такі закони і у нас заведено, та додаємо, що варто би за кождоразову зміну адреси заплатити малу таксу, бо-ж друковане адрес також коштує редакцию.

лосом — однак ви всї муснте вийти на час поединку до другої комнати!

— Чому се так? — кликнув невдоволений Дума. Він такий був цїкавий, як випаде поединок.

— То хиба не знаєте приписів! — відповів Бурлацкий нетерпеливо. — Дуель, се не спектакль, щоб ему придивляти ся!

Саля опорожнила ся за часочок. Сьвідки роздали обом противникам оруже і почали їх уставляти.

— Перепрашаю! — замітив сьвідок Семенюка. — Мій кліент находить ся в невигіднім становищи! Має сонце в очи!

Сонце, що вже спустило ся близько землї, як раз заглянуло у салю.

— Та годї! — відповів Бурдацкий. — Хиба уставимо їх боком до вікна!

— Се буде невигідно! — вмішав ся Свистун. — Лучше нехай жереб рішає, хто має бути против сонця!

— Вже радше може прислонити вікно! — порадив сьвідок Семенюка.

— Та-бо не торгуйте ся! — кликнув Павлович, котрого се почало вже нетерпеливити — менї однаково, де стояти-му.

Остаточно прислонено вікно. Сьвідки зайняли рівно-ж свої місця. На даний знак противники зложили ся. Семенюкови замлоїлось коло серця; поблїд ще більше. Павловичеви очи заграли якось дивно.

Почала ся борба... борба нерівна. Се можна було осудити вже з перших рухів. Павлович лиш заслонював ся перед нападами противника, котрий міжтим атакував завзято. Він ждав лише, коли тамтой відслонить ся... Шаблї звенїли вдаряючи одна об другу.

Нараз відскочив Павлович і зробив велике колесо шаблею. Семенюк одержав удар в лїве рамя.

Зараз перервано поединок і перевязано рану. Лице раненого від болю скривило ся. Его сьвідки порадили, щоб на тім закінчити борбу.

— Як-то? — обурив ся Свистун. — Ми вже раз уговорили, що борба буде продовжати ся до цїлковитого обезсиленя противника.

Противників на-ново уставлено. Знова зазвенїли шаблї. Але ріжниця між обома зазначила ся ще різче, чим першим разом. Перша невдача відобрала Семенюкови решту надїї на побіду. Він лише з розпуки боронив ся. Міжтим Павлович доперва тепер розвинув цїлу свою зручність. Шабля его так і мелькала у воздусї. У Семенюка стерпла вже рука... що раз слабше боронив ся. За хвилю почув ся глухий удар і він немов сніп гепнув на долївку.

Всї, крім Павловича, прискочили до лежачого.

З широкої рани крізь тїмя журчала кров.

— Швидко води!... Зашити рану!... Скочте но візок, щоби перевезти хорого! — залунали крики і розкази.

У салю збігли ся всї, що ждали на вислїд борби. Вид лежачого у крови товариша так і прибив їх. Зразу не знали, до чого їм братись. На лици всїх відбив ся сум.

Лише очи Думи заграли радістю. „Мабуть вдруге не забагнесь тобі викидати мене з помешканя“ — пробурмотїв під носом.

А Семенюк лежав без памяти. Лиш коли почали зашивати рану, із грудий его добув ся жалісний стогін.

Павлович накинув на себе плащ і віддалив ся швидкою ходою.

XVII.

Того самого дня о год. 8-ій вечером почали сходити ся наші знакомі в одній гостинницї на львівскім пригородї. Се Павлович спросив своїх товаришів на кнайпу, щоби відсьвяткувати прилюдно свою побіду. Хоч подана пізно, вість сеся розширила ся швидко і молодіж, все рада користати з нагоди, явила ся на зазив громадно. Склянки вина та пива стояли рядком на столї перед сидячими. Се була ще лиш „інавґурация“ кнайпи, на якій кождий платив за себе. Дехто їв сир швайцарский з булкою, иньший ковбаски з хріном. Всї палили папіроски і голосно балакали.

— Десь нема ще Косевича — замітив один, оглядаючи всїх зібраних. — Без него не удасть ся кнайпа!

— Косевич не прийде! —відповів другий. — Знаєш, які они з Павловичем... Впрочім сидить коло хорого!

— А дуже ранений Семенюк? — поспитав иньший, що не був підчас борби у „Соколї.“

— О! ще й як! Казав лїкар, що кілька місяців буде лежати в ліжку!

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літографічнім закладі Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найліпше виконані, й по найдешевших ціпах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster — Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

Є також оправлені діловодчі протоколи та окладинки до катальогів і тижневників.

Замовленя з провінції виконують ся відворотною почтою.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарекі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльности. Фонди „Дністра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнійші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток

для чемних дїточок.“

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦІ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Ціна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождy поодинокy книжочку.

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця паньска ч. 35.

У **Власюка** дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, риж, крупи, хлїб, булки і дріжджі. Цукор, каву і чай. **До церкви сьвічки, великі і малі; віск і кадило.** — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань**, сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надїю, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не підуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій своему повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї **Ігнатія Власюка!**

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівців**						приходять до **Чернівців**					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	8 19	* 8 54	* 12 32	4 04	* 10 25	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців.	11 28	* 3 20	* 7 57	8 11	* 6 10
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	11 48	* 3 51	* 8 32	—	* 6 35	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	* 8 09	* 12 12	3 50	* 10 00
до Садаґури, Бояна, Новоселиці	6 45	4 30	—	—	—	з Новоселиці, Бояна, Садаґури	—	11 13	9 50	—	—
з Глїбоки						**до Глїбоки**					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8 14	5 35	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6 35	10 37	8 00	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятниці.						Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третий поїзд не іде в понеділок.					
з Гадікфальви						**до Гадікфальви**					
до Радівців	6 10	10 03	2 28	6 12	8 05	з Радівців	5 42	8 55	1 15	5 50	7 47
з Гатни						**до Гатни**					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10 10	2 01	—	—	—	з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12 58	6 25	—	—	—
з Іцкан						**до Іцкан**					
до Сучави	3 27	6 30	10 09	2 16	7 18	зі Сучави	4 42	8 42	1 30	6 30	8 37
з Вами						**до Вами**					
до Рус-Молдавиці	3 46	6 47	9 13	11 32	2 50	з Рус-Молдавиці	8 42	12 59	2 04	3 22	5 45	9 05
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.					
з Карапчева						**до Карапчева**					
до Чудина н. С.	8 54	10 07	6 15	—	—	з Чудина н. С.	5 55	5 55	—	—	—
Перший поїзд іде що понеділка другий з винятком понеділка, нічний кождої днини.						Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.					

|—| поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 минут пізнійш від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем минут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 238. Чернівці, субота 25. жовтня (6. падолиста) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Руске віче у Львові

відбуло ся в четвер в салї „Народного Дому.“ Інтересне оно задля реферату і дискусиї про хлїборобску справу у всхідній Галичинї. Над другим рефератом проф. Романчука про полїтичні відносини не було дискусиї, бо віче розвязав комісар полїциї. Подаємо справу з віча після „Дѣла:“

„Віче назначено на 10-у годину. Велика саля „Народного Дому“ переповнена. На ґалериях женщини. Народу зібралось понад два тисячі. Сьвящеників явилось понад сто. Надійшли два комісарі з третим урядником-стеноґрафом в мундурах.

Наради відкриває привітом „Слава Ісусу Христу“ міщанин п. Михайло Спожарский. Іменем комітету вічевого дякує за так многолюдний збір, просить о повагу при нарадах, представляє комісарів і взиває до вибору президиї, предкладаючи на предсїдателя віча д-ра Евгена Олесницкого, на заступників предсїдателя о. декана Чубатого і Йосифа Гурика. — Так і вибрано.

Др. Олесницкий, обнимаючи провід, промовив: Зібраний тут цьвіт Руси. Зійшли ся ми в хвилю тяжку, но і відрадну, бо за ними стоять факти, котрі доказують, як нарід руский жертвами крови і житя дав доказ своєї зрілости. (Гучні оклики: Честь жертвам! честь!) — В імя тої зрілости предсїдатель просить о повагу в нарадах і, покликавши на секретарів адвоката д-ра Коса і селянина Івана Кука, удїляє голосу д-рови Костеви Левіцкому для реферату.

Хлїборобска справа у всхідній Галичинї.

Референт насамперед обговорив проект примусових спілок господарских і заявив ся за ними, але під услівями: а) щоби закон зробив різницю межи спілками більшої а меньшої посїлости; б) щоби сеї спілки не ухвалювали соймі; в) щоби скарб державний причиняв ся до тягарів, сполучених з тим законом. — Відтак референт перейшов на квестию подїльности чи неподїльности ґрунтів селяньских і заявив ся противником заведеня неподїльности, а при сїй нагоді спротивив ся також проектови (радикалів) одноразового вивласненя всїх домінїкальних ґрунтів і дїленя їх на 20-морґові господарства, бо край не в наших руках, отже через таку парцеляцию обсядуть руский край Мазури. Натомісць Русинам треба оснувати свій союз кредитовий для постепенного викупуваня більшої посїлости для парцеляциї між спілки господарскі. — Потім референт порушив еміґрацию рільничу і страйки рільничі і промовляв за тим, щоби а) утворено державне бюро інформацийне; б) щоби правительство взяло стан робітничий в охорону перед визиском і в) щоби перевело орґанїзацию стану робітничого з обезпеченем робітників на випадок немочи і слабости. — Під конець референт промовляв за потребою зміни нового закона екзекуційного в тім напрямі, щоби забезпечити хлїборобови мінїмум екзистенциї. — Поставлені в тім дусї резолюциї мають вибрані сим всенародним вічем делеґати на всеавстрийске віче до Відня там предложити, а три независимі посли рускі старати ся в радї державній о їх переведене.

Предсїдатель отворив дискусию над сими резолюциями.

Перший забрав слово академик Новаковский (радикал) і заявив ся против проекту спілок господарских з таких мотивів, як недавно на зїздї радикалів. Коли бесїдник кінчив свою промову словами: „Ми радикали ухвалили“ — счинив ся на сали великий крик: „Тут нема радикалів!“ „Не хочемо о них чути!“ „То народне віче!“ — Предсїдатель з трудом привернув спокій і бесїдник переказав резолюцию радикалів: „Заявляємо ся против проекту примусових спілок, а хочемо полишеня тої справи громадї.“ — За тим заявив ся і Василь Ничай з Чехів, нарікаючи на біду по селах і на жандармску самоволю.

Відтак промовляв п. Вячеслав Будзиновский против проекту неподїльности ґрунтів селяньских. Тут панам ходить лиш о дешевого робітника, а таких, що при неподїльности брали би сплату, є у нас три мілїони. Супротив того нам остає ся другий спосіб придбаня землї, а то через набуване ґрунтів паньских, чим повинна заняти ся держава.

О. Струтиньский указав, що нищителем народу є жиди (Голоси: Дняманд і спілка!) Жиди всьо захопили в свої руки. Поляки славні з любови до жидів і

Грядуче поколїне.

18) Оповіданє

Мирона Кордуби.

(*Конець*).

— А то ему доїхав Павлович!—вмішав ся Дума. — Добре ему так! Нехай не пхає свого носа до чужого проса!

— Та певно! Але Павлович міг вдоволити ся, що тріпнув его раз по рамени — обставали деякі більш умірковані.

— А я кажу, що поединок то ганьба для нашої осьвіти. Се середновічний суд божий — кликнув один з поступовців. — Сумно, що між нами находять ся такі, що придержують ся сего ретроґрадного звичаю!

— Дурний ти! — перебив ему сусїд, затуляючи рукою рот. — Тут не місце на традоване!

Всї засьміяли ся... До гурту підійшли нові два чоловіки.

— Ще нема нашого ґенія? — поспитали.

— Сїдайте, сїдайте! — гукала громада. — Він незабаром прийде.

І гутірка пійшла дальше. Порожні склянки зникали зі стола, а на їх місце приходили повні.

Отворили ся двері, аж шиби задзвенїли. На порозї появив ся ожиданий „герой,“ а за ним Бурлацкий і Свистун. Послїдний ледви перенхав ся крізь вузкі двері.

— Славно! — крикнула громада. — Вже вкінци раз прийшов!

Павлович склонив ся. На его лици, що трохи побліднло, зазначила ся радість. Усьміхнув ся легенько одним куточком уст і усїв кінець стола.

— Так, бачить ся, ми вже всї тут зібрані! — сказав Модьо, переглядаючи довжезний стіл від початку до кінця.

— Треба починати вже кнайпу! — докинув хтось з гурту.

— Яку кнайпу? Хиба комерс! — поправив Бурлацкий і випив вино з своєї склянки аж до дна.

— Най буде комерс! — відповів той і затягнув:

„Шукаємо сїдателя...“

Цїла юрба підхопила і загукала:

Шукаємо сїдателя, сїдателя, сїдателя...

Шукаємо сїдателя!

Хто мельодию до сих слів дібрав, не переховало ся в памяти нашої молодїжи; однак була се традиційна пісня, якою починали ся всїлякі „комерси.“

— Павлович мусить бути сїдателем — кликнув Дума.

— Павлович, Павлович, герой нинїшної днини! — гукали всї.

— Шановна громадо! — заговорив Павлович, але ему перебили.

— Зле, зле! Не вміє! Не так!

— Сьвітла коруно! — поправив ся бесїдник. — Я вповнї узнаю важність чину, яким ви хочете мене почтити і висказую вам щиру подяку. Однак я не в силї вести той чин відповідно до ваших бажань, бо, по правдї сказавши, брак мені всяких прикмет, якими мусить визначати ся президия комерсу. Я зі своєї сторони предкладаю товариша Пукшина. Він редаґує гумористичну часопись, нехай же побавить нас троха своїм дотепом.

— Славно! славно! Най буде Пукшин! Най буде поет!

Пукшин встав і хотїв щось говорити. Однак ему не позволили. Вчинив ся гамір і поет мимохіть найшов ся на місци президияльнім. В мить найшов ся і дзвінок. Сїдатель задзвонив:

— Сьвітла коруно! Не стану я вам дякувати за то, що ви менї віддали так важний чин, бо дякуване то звичай чисто рутеньский! Ми сини волї і поступу! Ми не станем зараз горбити своєї спини за який небудь об'ав чужої ласки або прихильности... Ми вдячности не знаєм!...

— Не знаєм! Не знаєм! — гукнули всї як один. — Славно, Пукшин!

— Тишина! — і бесїдник задзвонив в друге. — Однак знаєте, що кождий чин потребує властий виконуючих. Без них президия то так, як пес без хвоста, або як коло польске без руских послів!

— Славно! Славно! — показували своє вдоволене зібрані і били склянками об стіл.

— Тишина! Очивидно ви зрозуміли, що я говорю про номінацию двох возьних. Отже я силою своєї власти іменую Свистуна возьним по правій, а Думу возьним по лївій. Павловичеви,

нас того учать. Менї ясно, чому то п. Франко сказав, що піп з Іваном не будуть тягнути разом воза, бо той віз радикальний аж кишить жидовою... Радикальний посол Окуневский відцурав ся жидови, і ми цураємось єї. Ставлю резолюцию: „Всенародне віче протестує против насильства жидівского і домагає ся предприняти против него відповідні міри.“ (Невмовкаючі оплески).

По промовах ще: п. Киселя зі Львова против спілок господарских (бо, як казав, буде більше рад і дармоїдів), Йосифа Сковроньского з Солонки (котрий говорив не до річи) і п. І. Луцика (котрий промовив, щоби голосувати над резолюциями д-ра Левіцкого, а коли она перейде, то резолюция п. Новаковского тим самим стає безпредметовою) забрав ще слово референт др. Левіцкий і коротко збив заміти п. Новаковского, а обстав при своїх резолюциях. — При голосованю майже однодушно ухвалено резолюції референта.

Приступлено до другого реферату.

Політичні відносини.

На трибуну виходить п. Юлїян Романчук. Зібрані витають его ентузиястичними оплесками і окликами: „Слава! честь Романчукови!“ П. Романчук промовив:

У важкий час покликав нас тут вічевий дзвін. Від 1848 року може не було такого часу. Нинї панує загальне непорозуміне, а очи всїх звернені на те, що дїесь у Відни. А дїесь там нечуване, борба тяжка. З одної сторони Нїмцї з другої Поляки, хоть не всї, і Чехи. А спосіб борби сумний. Деякі є тої гадки, що тут іде о борбу Нїмцїв і Славян. Нї, бо коли би так було, то й Русинів покликали би до тої борби, і ми-ж Славяни! Тут іде о борбу між Чехами а Нїмцями. Правда, наші симпатиї є більше за Чехами, бо они крівні нам, а так само они і упосліджені, як ми ось. Але тут іде і о то, чи в Австриї має панувати воля народів, загальна свобода, чи автократизм — і власне, на жаль, Чехи нинї стоять за самоволею. Колись бороли ся они за правду, а нинї стали по сторонї верховодячої партиї польскої, що як свій люд, так і нас Русинів топче ногами. Не беру Чехам за зле, що лучать ся з де-ким для осягненя чогось для себе, але лучитись можна лише так далеко, як далеко сягає справедливість. Того нема у них, а противно, є безлад, а в радї державній не полагоджені найважнїйші, а пильні справи.

І різні ходять поголоски. Кажуть, що буде знесена конституция, що послів до ради державної будуть висилати сойми, а як би се для нас випало, ми знаємо. Слухам тим о знесеню конституциї годї вірити, а по правдї сказати, они й не страшні нам, бо за такою конституцією, яка нинї є, нам нема чого жалувати, а знесенем єї нас не настрашать. Нам іде о то, аби не заводжено иншої такої конституциї, як висланє послів до Відня з рамени сойму, аби не зношено таких прав, як право зборів і свобода слова. Отже я ставлю в тім дїлї таку резолюцию:

І. Всенародне віче заявляє ся рішучо против всякому обмеженю конституційних прав і основних законів державних.

Много річий долягає нам, а найбільше вже вибори, спосіб їх переведеня і гоненє ще й тепер тих, що сповнили лише своє право. Русини хотять тілько свого права— і отсе они, так само як Нїмцї, стали нараз бунтівниками. Правда, Русин мав причини і давнїйше бунтуватись, та він спокійний, такий смирний, як вівця, котру вже не то стрижуть, а і на заколенє ведуть. Але вкінци і Русинови (при послїдних виборах) не стало терпцю. І що-ж? Як знаємо, пійшли в рух вже не лиш жандарми, але і шкадрони, — відтак більше як 200 лїт вязниць... А то річ доказана, що тілько нешановане законів, неувага на почутє справедливости доводить до нещасть... Приміром справа війтів наших. Кілько між ними таких, що кривдять громаду, а кїякі просьби не доведуть до того, аби їх усунути, бо они добрі при виборах. А що було з картками до голосованя в Бережанах, в Дрогобичи? Присяга людий ствердила то. А коли такі річи не викликують обуреня у иньших народів, то се доказує, що затрачує ся почутє справедливости та морали, і длятого я ставлю дальшу резолюцию:

П. Всен. віче зазначує, що одною з головних причин теперішних невідрадних відносин полїтичних в краю і в державі є упадок полїтичної морали і справедливости; та для поправленя тих відносин є конечно, щоби передовсїм в поведеню правительства і его орґанів проявляла ся правда, законність і справедливість.

Розвязанє віча.

Нараз комісар полїциї п. Янкевич дзвонить, сам забирає голос і заявляє: „Понеже пан предсїдатель на мое чотирократне візване не упімнув бесїдника, я розвязую віче, а за сьвідків беру собі о. дек. Чубатого і п. Гурика.

На сали настає страшний крик.

П. Романчук звернув ся до комісаря: „Позаяк предсїдатель вже не має права удїляти голосу, то я прошу вас, пане комісар, позвольте менї сказати кілька слів...“ Комісар Янкевич перебиває: „Я не маю на те права.“ П. Романчук: „То я констатую, що я не сказав нїчого противзаконного.“ — На сали крики: „Встид! то конституция!“ — Один комісар заложив шапку, але коли поніс ся крик: „Проч з шапкою!“ комісар скоренько зняв єї. — Предсїдатель др. Олесницкий дзвонить і заявляє: „Я констатую, що в словах п. Романчука не бачив я нїчого противзаконного.“ — Настають нові крики: „Не виходити! всї підем до намістника!“ — З великим трудом удалось на хвилю усмирити нарід. В годину по розвязаню віча весь нарід ждав коло „Народного Дому.“

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 5-го падолиста 1897.

Іменованє. Правительственний концептовий практикант Антін Кешман іменований конпепістом.

фундаторови нинїшної забави, даю голос вірильний..

Свистун і Дума заняли місця по обох боках президиї.

— Визначую возьного по правій, нехай постарає ся, щоби всї склянки були повні. Хто не пе, той роздумує, а хто роздумує, той критикує, а хто критикує той революціонер. Прошу! — додав поет, коли побачив, що всї регочуть ся — мушу з смирностю признати ся, що се не мій дотеп. На комерсї по шевченківских вечерницях тамтого року держав Модьо бесїду, котру всї узнали за одну із „глуб(п)ше“ обдуманих.“ Пригадаєте собі, що він там виразно сказав: Шевченко був революціонером, бо він критикував...

— Славно Модьо! славно! — реготали ся всї за покотом. І сам Модьо не дав ся збити з пантелику й реготав ся також.

Завдяки стараням Свистуна чарки порожні в одну мить зникали зі стола, а на їх місце являли ся повні. Комерс почав ся на добре!

— Прошу о голос! — кликнув один з „молодших.“

— Цьвірінь має голос! — відповів сїдатель поважно. — Тишина!

— Тишина! — повторили оба лиси. — Цьвірінь держить орацию!

— Я думаю... — почав оратор, але президия ему зараз перебила:

— Перш за все мушу завізвати бесїдника, щоб, придержуючи ся нашого старинного звичаю, заки почне говорити, вихилив все, що має у склянцї аж до дна. Відтак було-б нам дуже приємно, коли-б товариш не починав бесїди від „Я думаю“ — бо се менї за сильно пригадує засїданя видїлу „Просьвіти.“

Цьвірінь сповнив розказ і почав наново:

— На мій погляд перше здоровле треба винити в честь пана товариша Павловича, того, що сьвяткує сегодня побіду...

— Я перебиваю бесїдникови і відбираю ему голос! Нехай він „покріпить ся,“ щоби пиво троха прочистило его мозок. Я не можу тут на нашім комерсї допустити до нїяких „многолїтствій“ вже хочби із-за сего, що ми не маєм між собою дириґента „Бояна,“ щоб на пятнайцять способів висьпівував „Многая лїта“ — як на шевченківскім комерсї. За се засьпіваєм наше звичайне „многолїтствіе“ товаришови Цьвірінькови за его оригінальну гадку.

І в комнатї загомонїло „Многая лїта“ — сьпівана на тужну, сентиментальну нуту пісні „Ty pójdziesz górą a ja do-oliną!“

Молодіж уже була підохочена. Склянки і чарки дзвонили що раз сильнїйше. Оба лиси підбігли до нещасливого передбесїдника і цокнули свої чарки об его.

— Силою своєї власти — почав знов сїдатель — удїляю голос Павловичеви. Нехай говорить, про що хоче, але глуб(п)ше, як колись-тут на загальних зборах.

Павлович встав, випив аж до дна, обтер вуса і почав:

— Високий президенте і ти не менче сьвітла коруно! Ми живемо в часї незвичайно важнім, на порозї нової епохи! Батьки наші стоять ще за стїною, коли ми переступаємо вже поріг. Від нас зависить будучність народу! Ми „грядуче поколїне,“ на нас дивить ся цїлий сьвіт. Час нам вже зірвати з тими старими ретроґрадами. Ми люди поступу! До нас належить розвязане соціяльної квестиї. Так, ми єї розвяжем, а коли она не дасть ся розвязати, то перетнем той узол так, як се зробив Александер Македоньский. Ми понесем під селяньску стріху смолоскип осьвіти...

— І вчинимо пожежу! — кликнув якийсь.

— Так! і вчинемо пожежу — продовжав бесїдник, не даючи ся збити з пантелику. — А пожежа та буде страшна, она спалить усе, лиш металь остане ся перетоплений, чистїйший, як тепер. Аж тоді буде в „нашій хатї наша воля і сила і слава!“ Най живе молодіж!

Посипали ся рясні „славно.“ Бесїдник дякував на всї боки. „На городї дудка грає!“ — затягнув один з товаришів, а за ним прочі. Се була „патріотична“ пісня академиків. Павловичеви почали ґратулювати.

— Розумно говорив — обізвав ся Пукшин пів-голосом до Свистуна. — Навіть Косевич не все так потрафить!

— Що-ж він властиво сказав, — поспитав той — бо я не порозумів добре его бесїди.

— Тай я не дуже уважав! Але знаменито говорив. Нема що казати!

— Чи не пустити нам уже „чобота“ —

Поголоски. У Львові виходить тепер аж сім щоденних польских ґазет, котрі розходять ся лиш у всхідній части Галичини, а лиш дуже незначне число тих ґазет іде і в західну Галичину, для котрої видають ся в Кракові три щоденні ґазети. У Львові виходить іменно урядова Gazeta Lwowska, Kurjer Lwowski, Gazeta Narodowa, Dziennik Polski, Słowo Polskie, Przegląd і Ruch katolicki. Від нового року мають наступити деякі зміни. Именно доносить ґазетка Głos wolny, що Dziennik Polski має злити ся з Ruch-ом katolick-им, а Gaz. Narodowa з Przegląd-ом. — Се поки-що лише поголоска, а на якій підставі пущено сю поголоску в сьвіт, не знати.

Незакритий ґріб. На латиньске сьвято Всіх Сьвятих, де ціле місто вивандровує на цмінтар, аби над гробом своїх свояків помолити ся, то саме хотів зробити Мартин Ґак з черновецкого передмістя Манастериска. Пішов до гробу своєї дитини, засьвітив кілька сьвічок, помолив ся і хотів ще піти до гробу своїх родичів. Однак по дорозї впав у викопаний ґріб так нещасливо, що зломав собі ногу. Люди з тяжкою бідою витягнули его відтам, а лїкар Маєрский забандажував его і потім нещасливого відвезли до дому. Се вже справдї незвичайне недбальство, лишати ґріб незакритий в день, коли так богато людий приходить на цмінтар. Нас дивує, що не лучило ся ще більше таких випадків. Мабуть маґістрат потягне виновника до одвічальности.

Як поручник Ганке помер. Сеї осени щез відразу з пруский офіцир маринарки Ганке, а зараз потім розійшла ся вість, що нїмецкому цїсареви Вільгельмови впав при его їздї на корабли „Голенцолерн“ кусень дерева в лице і ранив у око. Відтак витягнули за якийсь час офіцира Ганкого неживого з води. Смерть поясняли так, що Ганке їхав на біцикли і з неосторожности дістав ся в ґірский потік, котрий перепливає ґлубоку пропасть, і так нечайно погиб. Тепер же одержує французска ґазета La petite Presse через Монтевідео вість, що ціла справа мала ся цілком инакше. Після тої відомости їхав Ганке на біцикли не над берегом, але таки на корабли, аж нараз вийшов з своєї кабіни цїсар Вільгельм, так, що Ганке мусїв коло него переїздити. Ганке зіскочив з біцикля, салютував цїсареви, а сей кликнув до него: „Зголосїть ся зараз у команданта до арешту!“ І з тими словами звернув ся цїсар на міст, що веде до кабіни команданта. Ганке пішов за цїсарем, аби сповнити его приказ. Коли цїсар побачив его за собою, обернув ся і скричав: „Чого ви за мною ідете? Ви не варті, щоб ступати там, де моя нога сгала!“ Поручника зворушили сї слова цїсаря сильно, він почервонїв і відповів: „Ваше Величество! Мій ґерб такий старий, як і Ваш, і я не потребую давати ся ображати.“ Тодї цїсар ще голоснїйше закричав: „Недостойний слуго! Я скажу вам відодерти відзнаки і поломати шаблю!“ Але ледво цїсар вимовив сї слова, Ганке не міг здержати ся від ґнїву і словами: „Таак! Недостойний слуга!“ кинув ся на цїсаря і вдарив его кулаком в око. Але зараз таки его зловили і відвели. Цїсар зажадав від команданта, щоби зараз таки скликати военний суд і засудити Ганкого. Але командант якось викрутив ся. В ночи отворила ся кабіна Ганкого і від того часу він щез був. Єму дали нагоду закінчити житє самоубійством, аби не потребував ставати перед военним судом.

Еміґрацийні ґешефти. Бразилїйске правительство в Сан Паольо зробило контракт з фірмою Фльорита і Сп., котра з'обовязала ся доставити 60.000 еміґрантів з Европи, між ними 10.000 селян з Тиролю, Стирії, Гориції, Каринтиї, Істриї і Галичини. Позаяк попередна партия еміґрантів відбула подорож серед голоду і холоду, а за тою еміґрациєю аґітував також бразилїйский консул в Женеві, др. Педро Содре, то союзна Рада рішила потягнути его до одвічальности.

Археольоґічна рідкість. В Кадлубисках коло Бродів виорав один селянин великий камінний ґріб, котрий без сумніву походить ще з поганьских часів. В ґробі найдено скелет чоловіка з незвичайно довгими ногами. В околици Бродів досить часто відкривають такі археольоґічні рідкости і варто би, щоби археольоґи звернули пильнїйшу увагу на ту околицю.

Рада нїмецкого історика. Минувшої недїлї появив ся в N. fr. Presse лист до редактора, підписаний Th. M. Не трудно було здогадати ся, що то лист славного нїмецкого історика Теодора Момзена. Старенький історик так дуже обурив ся на відносини в Австриї, що ужив дуже острих слів, а редактор згаданої ґазети мусїв деякі місця випустити, бо прокуратория була би сконфіскувала то число. Але й так вийшов той лист дуже неполїтично, бо Момзен виражає ся в нїм з погордою о Славянах. Австрийским Нїмцям дає раду: держати ся крїпко разом і бути твердими. За сей неполїтичний лист дістала ся старенькому історикови добра научка від бісмарківских Hamburger Nachrichten, котрі Момзена назвали дуже добрим істориком, але дуже злим полїтиком. Найприкрїйше при тім всїм є то, що старий славний ученый не міг здержати ся і обидив всїх Славян. Таке не личить ученому, навіть нїмецкому ученому ні.

Затверджене засуду. Найвисший трибунал відкинув жалобу неважности, яку внесли селяни Михайло Пайор і Станїслав Лаґош, котрих засудив суд в Новім Сончи на шибеницю за убійство селянина Войтїха Забжиньского.

Нещасливий випадок. Слуга репужницкого дїдича Івана Табори Микита Оленик вертав з Чернівців до дому. Вже недалеко Репужниць перевернула ся фіра і трафила слугу в голову так нещасливо, що він вскорі помер.

Зрадник чи нї? Минувшого року засудив французский военний суд в Парижи капітана Драйфуса на деґрадацию і дожизненне вигнанє на глухім острові за те, що він мав тайні военні пляни зрадити Нїмеччинї. Вся французска праса була тодї страшно обурена на него. Але тепер виступив старенький віцепрезидент французского парляменту Шайрер-Кестнер з заявленем, що має докази невинности Драйфуса. Хоч праса на него натискає, щоби показав свої докази, він з тим зволїкає, бо — як каже — хоче бути цїлком певний. Кажуть, що має розходити ся о той лист, який відкупила Франция за великі ґроші від якогось чоловіка. Той лист мав писати Драйфус до нїмецкого правительства. Тимчасом тепер має ся виказати, що той лист був дуже зручно фалшований і що знавці помилили ся, коли сказали, що то письмо Драйфуса. Цїла Франция з великою нетерпеливостию вичікую кінця сеї істориї.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 5-го падолиста 1897 року

Відень. Вчера принимав цїсар на авдиенциї обох віцепрезидентів ради державної Абрагамовича і Крамаржа, висказав їм своє найвисше задоволенє з енерґічного веденя нарад, інформував ся докладно про парляментарне положенє і попращав обох віцепрезидентів дуже ласкаво.

Відень. В радї державній відповів віцепрезидент Абрагамович на кілька запитань в справі реґуляміну, що президия парляменту буде і дальше держати ся реґуляміну так, як доси, і не дасть ся відстрашити від того жадними криками і грозьбами. Бесїдник закінчив свою відповідь словами: „Ми поводуємо ся переконанем, що ми тим бережемо в першій лїнії добро загалу і держави, а передовсїм конституцию.“ *(Гучні оплески на правици, крик на лївици.)* Потім слїдували внесені лївицею поіменні голосованя. По пятім голосованю перервав віцепрезидент Крамарж явне засїданє, щоби на тайнім засіданю справдити протокол з попереднього тайного засїданя. О ¾ 6 год. вечером перервано тайне засїданє, почім о ¼8 год. почало ся явне засїданє, Зараз спочатку зажадала лївиця серед великого галасу продовженя тайного засїданя. Більшість рішила, що на сім засіданю має ся радити виключно над угодовою провізориею. *(Величезний галас.)* Лївиця перешкаджала першому бесїдникови Люеґерови; галас тревав дальше. Шенерер і Вольф держали бесїди, хоч не мали голосу. Позаяк, нїяким чином не можна було довести до порядку, перервав віцепрезидент Абрагамович засїданє на 10 мінут. О 8 год. 40 мін. отворено знов засїданє, причім прийшло до скандальних сцен між Шенерериянами і християньскими соціялами. Пос. Люеґер кликнув: „Жаден Нїмець не може сполучити ся з тими уличниками! *(Рязкі оплески і брава на правици.)* Аби наступив супокій, треба тих штирох Шенерериянів ізолювати від иньших нїмецких партий.“ Бесїдник жадав продовженя тайного

порадив Модьо. — Я думаю, що настрій загальний уже на відповідній висоті.

— Дума! кажи дати „чобота“ — гукнув Павлович на лиса, користаючи з свого вірильного голосу. — Першого, як звичайно, я плачу. Дальше платити-ме „підсаджений“!

— Розуміє ся!

На столї появив ся „чобіт“ пива. Его поставили перед Павловичем.

— Бурлацкий скаже за мене тоастову бесїду, бо я вже вишастав свій концепт.

— Та що я вам скажу? — почав Бурлацкий. — Житє людске не варто і фунта клоча. Дурні ті, що беруть на себе ролю волів робочих та думають працею чогось добити ся. Над такими хиба робити-б патольоґічні студия. Вже Епікур пізнав докладно остаточну ціль житя і по моїй думцї він найбільший мудрець, якого видала земля. Проте уживаймо брата кождої нагоди, щоб забавитить і догодити собі. Все проче най чорт бере! Най живуть „комерси!

У відповідь полила ся пісня „Як засядем, братя, коло чари“... Сї все сьпівали, коли „чобіт“ мав іти в рух.

Павлович потягнув повними устами з „чобота.“ Відтак передав его сусїдови по лївій. При столї заклекотїло. Трунок почав своє дїлати. Щоки кождого так і горіли полумям; очи сьміялись, неначе пливали по масдї. Лише Павлович поблїд ще більше. Один за другим почав виходити, але відтак вертав ся назад і нив дальше. Пісня плила, але в дуже нерівнім тактї:

— „Бо у небі не дають горівки...“ — тягнув Дума охриплим голосом, але голоснїйше усїх. Він перед хвилею підсадив Пукшина і се ввело его в незвичайно добрий гумор.

Дим з тютюну, що товпив ся хмарою над сидящими, чинив атмосферу ще гірше душною.

— Тепер давайте горівки! — кликнув хтось.

— Горівки! горівки! — загудїла громада. Лиси неневною ходою метнулись за горівкою.

— Годї мішати! — завважав Бурлацкий. — А то не всї видержать. Уважайте на ембріонів!

— Най призвичаюють ся! — загомонїли другі. — Не сьвяті лїплять горшки.

Пішла чарка з рук до рук. Була вона на вид звичайненька, низька, бочілковата. Однак містилось у ню мало не склянка. Тут вже годї повтаряти сего, що тепер говорилось і сьпівало ся. За чверть години зібрало ся кільком на орацию... Они й не вспіли відійти від стола.

— А то паскудники! — обурив ся Бурлацкий. — Я казав, що з ними нема що зачинати! Они ще не доросли до нас!

— Як-то? — запротестував один встаючи, однак ноги відмовили послуху і він заточив ся, — Таж ми-и-и всї-ї сто-їмо-о за тим Е-е-пік-у-у-ром. Ми-и гря-а-ду-уче по-о-колї-ї-не! — докінчив уже під столом.

25. марта 1896.

засїданя. Віцепрезидент спротивив ся тому і визвав Люеґера до продовженя своєї бесїди. На лївицї повстав знов галас, аби не дати Люеґерови говорити. Галас тревав до 11-ої год. в ночи. Деякі посли з лївицї сьпівали в хорі „Конець,“ а Шенерерияни бубнили до того марш. З часом наступив супокій. Др. Люеґер заявив ся против угоди, зганив остро поведенє Шенерериянів, котрим закинув зраду державну, і назвав пос. Шенерера драбом. (*Рясні оплескі і брава.*) Пос. Ґарапіх внїс закінченє дебати, а пос. Геґер тайне, евентуально поіменне голосованє над тим внесенем. (*Галас на лївици.* Пос. Вольф бубнив пульпітом, а деякі ческі посли хотїли єму его вирвати. Настала борба. Богато послів з лївицї бубнили на пультах.) Серед нечуваного галасу відбуло ся поіменне голосованє, причім принято внесенє на закінченє дебати 176 голосами против 118. О 2-ій год. в ночи говорив ґенеральний бесїдник „за,“ ческий посол Енґель коротенько, ґенеральний бесїдник „против“ пос. Праде через три годинї. Опісля відкинула палата 175 голосами против 122 внесенє пос. Іроса, щоби проект відослано до осібної комісиї, так само відкинула внесенє на побільшенє числа членів буджетової комісиї; а приняла внесенє пос. Єнджейовича, щоби угодову провізорию відослати до буджетової комісиї. — По кількох формальних запитанях закінчено засїданє сегодня о 10-ій год. перед полуднем.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїленє **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця паньска ч. 35.

У Власюка дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, риж, крупи, хлїб, булки і дріжджі. Цукор, каву і чай. До **церкви сьвічки, великі і малі; віск і кадило.** — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань**, сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надїю, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не підуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій свому повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї **Ігнатія Власюка!**

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівцїв**

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	$\boxed{8^{19}}$	8^{54} *	12^{32} *	$\boxed{4^{04}}$	10^{25} *
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	$\boxed{11^{48}}$	3^{51} *	8^{32} *	—	6^{35} *
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{45}	4^{30}	—	—	—

з **Глїбоки**

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.

з **Гадікфальви**

до Радівцїв	6^{10}	10^{03}	2^{28}	6^{12}	8^{05}

з **Гатни**

до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10^{10}	2^{01}	—	—	—

з **Іцкан**

до Сучави	3^{27}	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}

з **Вами**

до Рус-Молдавицї	3^{46}	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з **Карапчева**

до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	6^{15}	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до **Чернівцїв**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв	$\boxed{11^{28}}$	3^{20} *	7^{57} *	$\boxed{8^{11}}$	6^{10} *
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8^{09} *	12^{12} *	$\boxed{3^{50}}$	10^{00} *
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—

до **Глїбоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	8^{00}	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до **Гадікфальви**

з Радівцїв	5^{42}	8^{55}	1^{15}	5^{50}	7^{47}

до **Гатни**

з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12^{58}	6^{25}	—	—	—

до **Іцкан**

зі Сучави	4^{42}	8^{42}	1^{30}	6^{30}	8^{37}

до **Вами**

з Рус-Молдавицї	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	9^{05}

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до **Карапчева**

з Чудина н. С.	5^{55}	5^{55}	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

$\boxed{}$ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйш від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 239. Чернівці, неділя 26. жовтня (7. падолиста) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Віденьска гр. кат. парохія.

На допись про віденьску гр. кат. парохію в числї 226-ім „Буковини“ вже прислав нам був спростоване о. Хомишин і ми єго помістили в числї 232-ім. Як звичайно при таких дописях редакция часописи не може зараз сконтролювати, о скільки они правдиві, і мусить вірити на слово так дописувателям, як і тим, що простують їх дописи. Тепер від самого пароха гр. кат. парохії у Відни о. д-ра Т. Сембратовича одержуємо спростоване, котре радо поміщаємо, коли справдї інформациї нашого дописувателя були непевні. О. др. Т. Сембратович пише нам:

„Парохіянин“ пише, що проповідей в нашій церкві від домових душпастирів не почуєш, хиба що який захожий сьвященик або августиянець змилосердить ся; — се есть очивидна неправда; бо правдою есть, що коли я і сотрудник голосимо що неділї проповіди від 10 до пів до 11 год., і то зазначую ще раз що неділї, то ті чужі сьвященики голосили до тепер перед службою божою за час весь від 1894 року лиш 5—6 разів, і то по найбільшій части на їх власне прошенє.

Що до катехізаций, то ті я сам впровадив і то в 1894—1895 роцї, і ті голосять ся що неділї на вечерни мною або о. сотрудником; і ті науки згромаджують нинї много робучого народу на вечірне богослуженє. Правда, що в 1895—1896 роцї голосив ті вечірні науки о. Хомишин, але то стало ся на єго личне прошенє, і за моїм позволенєм. Тому крайно прогрішив ся „парохіянин“ подаючи — мушу сказати — сьвідомо того рода — неправду, бо не припускаю, що він сам, сли лиш ходить (?) до церкви, не міг того знати.

„Парохіянин“ пише дальше, що парохія через брак наук духовних в занепадї, що знов є очивидною неправдою, бо сли ще знає додавати 2 + 2, і ходить (?) точно до церкви, то міг сам пересьвідчити ся, що з кождим роком, від часу хорального сьпіву на службі Божій, а катехизациї на вечерни, ба скажу — з кождою неділею — слава Богу — число вірних зростає.

„Парохіянин“ мусїв сам злякати ся, коли написав таку неправду, як „хор тутешної церкви есть чистою зневагою і соблазнею...“ бо правдою есть, що нинїшне пініє в церкві сьв. Варвари есть найбільшою окрасою нашого велелїпного обряду, і сам Архипастир Є. Е. кардинал Сембратович, коли відслужив службу соборну архієрейску при сьпіві того самого хору під управою о. сотрудника, був так звору шений повагою виконаних творів лїтургійних, що заявив велику свою радість із хвали Божої в церкві сьв. Варвари; а о. дириґентови як і хорови висказав своє високе признанє і найбільшу похвалу. Кромі того високі достойники церкви, котрі задержували ся довший час у Відни, і правили Службу Божу при участи тогож хору, заявляли всї одноголосно, що так поважного сьпіву ще їм не приходило ся чути, і що при так взнеслім хоральнім сьпіві сама молитва лекше плине до Бога. Ми маємо в приходї случай, що одна православна високопоставлена, високообразована но щиро з глубини серця набожна особа — лиш задля поваги богослуженя у сьв. Варвари — перейшла на католицке, а тут пише „парохіянин“ про театральні виступи... і що-ж на се сказати?

Неправдиві і злобні суть всї напади „парохіянина“ на мішаний хор — котрий виконує лише що найповажнїйші твори Бортнянского, Львова, Чайковского, Вербіцкого, Садовского і иньших композиторів, а як виконує — то найкрасше сьвідчить критика, яка появила ся по сих великодних сьвятах у „Fremdenblatt-і“, де наш чисто вокальний хоральний сьпів ставляє критик за взір до наслїдованя в латиньских костелах — а для самого о. дириґента як і співучастників хору, не має досить слів похвали. Чейже для розумних людий більше правдивим буде осуд критика специялїста, як нерозуміючого ся на сьпіві „парохіянина.“

Правдою есть, що в хорі суть Чехи 1, Хорвати 3, Нїмцї 5, і Русини 3, але се проста видумка „парохіянина,“ що й жиди є в хорі.

Неправдою есть, яко би я або о. сотрудник не хотїв зложити мужеского хору і то рускаго, бо заходи чинили ми оба в тім взглядї; але правдою есть, що коли 1896 р. підчас ферий о. сотрудник перебувши тяжку і небезпечну операцию виїхав на відпустку, а хор мішаний розїхав

ПУСТКА.

Була осїнь. З дерев позлїтало жовте листячко та вкрило грубою лавою землицю, на котрій ще подекуди зеленїв шматок трави. Дерева стояли в мертвій нїмотї з виразом глубокої жалоби, настороживши безлисті конарі-рамена. Далї — пара порожних грядок, перед ними цьвітник — пустий. А тут красувались весною рожі, що вбирали зелені стовпи-корчі своїм сьвітлим блеском. А тут цвила лелїя, пишались пестрі братчики. Нема їх тепер...

В саді хатина — пуста, нїкчемна, обдерта хатина. Глухо довкола. Тілько вітерець заведе інколи свою крикливу, загадочну пісоньку-тугу тай втихне, щоби по хвилї засвистати розкішної, свавільної чабарашки Як він чудово достроює ся до тієї мізерії та оперетки, що грає ся в сьвітї ...

Менї сумно. Чому так глухо в тій хатинї?... Чому не задзвонить голосний, срібний сьміх золотокучерявого дївчати з очима, як небо? Чому не понесе ся горяча пісня розгульною струєю по воздухам? Чому так глухо?...

Ага — колись було, пятнайцять лїт минуло з того часу, як той срібний сьмішок дївчати дзвонив, як грімка пісня неслась...

Гарно було — гарнїйше як в раю...

Овіяна теплом взаїмної любови жила тут родина: отець — як ангел-хранитель сторожив над добром своїх дїточок, один син у військо ось-ось вибирав ся, другий з молодою подругою проживав під батьківскою кришею; дївчина-сестричка буяла в первоцьвітї своєї молодости, свобідна як рибка, роскішна як рожаний пупіночок. Мати-ж була, як — рідна мати.

Звідкиля в тому раю вродив ся дух злоби, такий як той біблейский вуж-диявол?

І звідкиля з голубів родить ся яструб?...

Заграли труби, загудїв барабан, посипались густою лавою новобранцї „цїсарю служити“. Пішов і наш Олекса — заплакала мати і сестричка, засумував батько. Один не плакав — брат рідненький. І чогож ему жалувати і сумувати? У него-ж на думцї весело — погідно, бо він собі ґазда — і всьо має, чого забагне... Ба нї! Не погідно, не весело в души Максима. Ему тїсно жити в купі з отцем, материю, сестричкою . . .

— Віддавайте-ж Маринку, пора їй на те. Трафляють ся люди. Чи має дожидати кого більше. Нїкого й не діжде ся, хиба сивої коси. По трохи за тїсно нам в хатї, у мене дїточки є, нїкуди з ними дїтись, бо ви менї вічно на карку! — сказав раз Максим.

Похнюпив ся отець, засумувалась мати. Умовляли — не помогло. Щоб синови вволити волю, щоб не було вороговання — віддали едину донечку за парня, що любив єї, та бідний був і доробитись не мав часу.

Пішла-ж вона з другом житя свого, відійшла від батька-мами, брата.

„Де-ж ти мене поведеш,
Коли хати не маєш?“

Не мала хати, бо в рідних тїсно було; Максим казав: нїкуди нам зміститись...

„Де-ж ти поведеш“ — любий, вірний друже? Ти ще й не заробив на хату, за скоро прийшло твоє щасте, за скоро ти єго мусїв узяти в свої обійми...

„Поведу тя в чужую,
Заки свою збудую“...

В комірне? А так, бо інакше годї. Будуть працювати, дораблятись і „збудують хату“...

Гірка-ж робота, ремество не йде; як тут жити? Посоловіла дївчина, зникли рожі з білого личка, пожовк єї друг сердечний.

— Я маю брата, запозичимось в него. Розробимось, то й віддамо, — сказала Марійка. Пішли. Максим позичив ладні гроші.

— Коли не віддасьте в пору — „зафантую“ вас, не буде помилуваня, бо я сам бідак, — сказав понуро братець.

— Віддамо, віддамо з подякою! — відповіли обоє урадовані, що є грошї.

Що то вже насьвітї не дїеть ся! І не надїєш ся, що таке вийде: думав — буде так, стало ся інакше.

Думала Марина, гадав єї чоловік, що дороблять ся майна тими братними грішми. Де там! Зачаровані грошї, розсипують ся, втїкають. Вже-ж то кому судьба заграє невеселої пісні при колисці, тому не вирватись від неї до гробової дошки.

Прийшла одна, прийшла друга дитина. В нуждї то прийшло — в смутку; похоріло, помучилось і пійшло на другий сьвіт. А гроший кош-

ся на вакації, — квартет зложений лиш з самих платних Русинів так красно і милозвучно сьпівав — що сам узнавши себе яко неможливого, подав ся до димісиї. А коли-ж „парохіянин“ чи сам сьпівак, чи може других Русинів знає з хорошим голосом, то чому-ж не зголосив ся до мене, чому не предложить своєї гадки лице в лице, а пише неможливі і неправдиві річи?! — Неправдою і се, що знайшов би ся съвітский Русин, котрий міг би управляти хором (хиба „парохіянин?“); а правдою єсть, що сам о. Садовский просив нераз мене, щоби я постарав ся о якого до того спосібного чоловіка з Галичини, бо він чує ся через дірігентуру дуже обтяженим і надто звязаним бо не вольно ему навіть в неділю захорувати, позаяк не може між знакомими сьпіваками знайти заступника, котрий би яко тако відповів вложеному на него обовязкови.

Не розумію зовсім, що автор статї хотів сказати словами „а що поза тим хором укриває ся, то чиста соблазнь, котра на жаль всїм ту у Відни звістна“ — еслиж він тут щось нїкчемного і чорного хотів тим мені або моєму о. сотрудникови закинути, то се з обуренем відпераю! З найбільшим обуренем відопре то кождий, хто лиш мене і о. сотрудника близше знає.

Що до самого хору то скажу лиш те, що по розвязаню гр. кат. Семинарий, щоби церков наша не лишила ся без сьпіву хорального, я зложив хор добровольцїв, котрим по можности я в великій части з власних фондів відвдячував ся; а коли по многих стараних і трудах за вставленем ся Є. Е. Кардинала Сембратовича і латиньского віденьского ординарияту, при помочи вбл. совітника двору а заступника патрона нашої церкви п. Вас. Ковальского удало ся видістати від ряду незначну квоту на удержане хору — перемінив я хор добровольцїв, на котрих яко сьпіваючих з ласки, не все мож було числити, на хор сталих платних сьпіваків, котрі свою задачу сповняють як не мож лучше. Застановляє мене лиш, чому плачене чужих сил, а до того жіночих має бути соблазном, а плачене можливих (?) мужеских сил сьпівучих руских чимсь благороднїйшим, а на се послїдне настає дописуватель „Буковини“. Коли ему жаль, що сї гроші призначені в першій мірі для сьпіваків Русинів — (і ті мають все першеньство в хорі церковнім) беруть Нїмцї або Хорвати, то чому не зголосить ся сам, і не заявить охоти до сьпіву, а коли покаже ся, що має голос придатний до мого хору церковного, то і він дістане заплату, як кождий иньший не-Русин. Лиш отверто, як на чесного чоловіка пристало, поступайте пане „парохіянине“, а не з-за плота стріляйте інвективами та підозріваними на людий, котрим чей-же також на добрім імени залежить.

Неправдою єсть, яко би — коли парохію здав я на о. сотрудника Садовского на час моєї вітпустки—„все в парохії іде в ростїч“ — правдою однак є, що коли я вернув по довшій відпустцї, застав я все не лише в церкві, але і в канцелярії взірцевий порядок, а ті самі функциї, які в часї року ми оба сповняем, він сам один як найревнїйше і найточнїйше сповнив.

Коли би „парохіянин“ не лукавив, то сам знає, чому о. Садовский носить бороду, і знати мусить, що ті операциї, які о. Садовский перебув, і нині єсть через то, можна би і сказати, калїкою — були причиною, що носить бороду, і то носить єї на виразне зізволене від Є. Е. кардинала. Що его борода не перешкаджає людям з розсудком, то найкрасше сьвідчить і то, що о. Садовский і то з бородою удїляє науки релїгії яко катехит в латиньских нїмецких школах за зізволенем Впреосв. Ординарияту віденьского. То крайною ложію єсть інкрімінация, мов би о. Садовский не мав зовсім сьвященичого званя, правдою єсть, що він дуже точно і совістно і з замилуванем сповняє свої обовязки і я рад дуже, що маю сотрудником о. В. Садовского, бо він привів сьпів церковний до теперішного значіня, будучи в музиці високо образований, а притім даровитий, дїяльний, ревний сьвященик і хороший проповідник.

Як із дотепер наведеного видко, „парохіянин“ хотїв комусь прислужити ся, і допустив ся такої явної неправди, а своїми інвективами хотїв так мене, як мого сотрудника очорнити перед публичною опінїею. Але я маю на се докази, що загал моїх парохіян з невисказаним обуренем приняв такі інкрімінациї, а кождий, хто мене і мого сотрудника знає, лише погорду і огірченє своє заявляє такому „парохіянинови“ за его сего рода дописи.

Вкінци заявляю прилюдно, що дуже жалую того „парохіянина“ що дав ся ужити за орудіє до такої нїкчемної цїли, як очорненє, а всїм того рода парохіянам осьвідчаю, що на їх опінії менї зовсїм не залежить. В сей спосіб не робить ся, мої милі „парохіяне,“ прозелїтів до своїх цїлий.

Відень, дня 2. падолиста 1897.

Др. Теофіл Сембратович.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 6-го падолиста 1897.

О. Николай Підгорецкий, сотрудник при катедральній церкві в Перемишли, один з найревнїйших членів рускої перемискої громади, адмінїстратор прогульки академиків, котрі дня 2-го вересня дали в Чернівцях концерт, виїздже сими днями до Америки, де займе ся руским приходом в Мільфельд в Пенсільванії. Перемиска громада з жалем прощає о. Підгорецкого, бо при всякій нагоді трудив ся він невтомимо, причім організаційні его здібности великі відзнаки прислуги. Не сумнїваємо ся, що і за морем найде о. Підгорецкий щирі серця і широке поле до праці для добра наших братів

Осторога. Звістний еміграцийний аґент Сільвіо Нодарі з Удіне, котрий вже неодного нашого селянина позбавив цїлого маєтку, розсилає тепер по цїлій Галичині, а також по Буковині відозви, в котрих заохочує до еміґрациї в Америку. В тих відозвах він вихваляє заморскі краї

тувало богато, бо лїкар взяв, лїки забрали і похорони з'їли...

Задовжились наші, а пора віддачі наблизилась.

— Ідїть-же зараз до них, най віддають гроші! Забрати вміли, віддати не вміють! — гукає Максим на батька і маму, тай жене з хати.

— Почекай іще, синочку, не згине оно в своїх рідних! — умовляє старий батько.

— Годї!

— Се-ж твоя рідна сестричка, Максиме, чи-ж годить ся з нею так поступати? Навіть з чужими людьми не можна так! — вговорює мати.

— Оттаке то! А я-ж не бідний? А менї не треба їсти, а мої дїти не людскі? Ідїть до них, а нї, то геть менї звідси!

— Добрий ти сину, на причуд добрий!

— Добрий чи не добрий, а вам до того зась! Старі сови най не пхають ся в гнїздо молодих пташок! — відрубав син.

— І не боїш ся ти Бога, таке верзти? — закричав батько і хопив ся за голов.

— Ідїть менї звідси, а то...

Пішли старі, заливаючись сльозами. Тяжкі то були сльози. Прийшли з донькою і зятем молити помилуваня у сина.

Не помогло...

За пару неділь „зафантував“ недобрий брат свою сестру, оставив голі стїни в чужій хатї...

Гей буря, буря здіймає ся — люта, страшлива... Переверне вона дуби, старі могутні дерева, побе-покосить цьвіти...

То не буря — то брат Олекса приїхав з війска зробити лад...

— Як ти поступаєш собі з сестрою, з батьком, з материю, Максиме? — спитав грізно Олекса.

— А тобі що до того, як менї хочеть ся! — відповів Максим, зареготавшись.

Почалась сварка. Максим прогоняв брата, батька, маму.

— Геть менї плюгаві з моїх очей!

— Хто плюгавий, а ти напевне! — загремів Олекса, вхопив кіл і рвонув ним брата через голову. Упав Максим кровію облитий, заплакали всї; і батько і мати і сестра і Максимова жінка й дїти.

Жовнїра забрали, в тюрму засадили за неправий вчинок, за розбій...

Засадили й батька й матїр за напад...

Максим виздоровів і став сам газдувати на политім кровію обійстю свойому.

Чорна розпука огортала серце батька в темній норі-вязници.

— То не моя дитина! — говорив раз у раз. Стратив до него серце, сам стратив голову, розум...

А вона, стара мати незабаром з жалю, зі встиду й померла.

Вийшов старий з вязниці, ходив мов при блуда по сьвітї. Не вдїяли нїчого й нестощі доброї доньки, що забрала его до себе. Лютили его слова пожалуваня старих другів, боліли насьмішки ворогів.

І в его умі що раз находила грізнїйша ніч. Він збожеволів...

Раз вирвав ся від доньки і поплїв ся.

Куди? Під хату сина. Ніч була пізна, в хатї Максима спали.

Старий підсунув ся під угол хати, шепчучи до себе незрозумілі слова. Нараз заблисло довкола, полумя огорнуло кришу. Огонь палахотїв, вітер его роздував все дужше і дужше.

Прокинули ся сусїди, взяли ся ратувати. А старий бігав з сокирою довкола хати і кричав:

— Най гине чорний крук, най гине мій любий Максимцьо! Ха, ха, ха, ха! Отто вам „люмінация,“ як цїсаревичеви якому! Ха, ха, ха, ха! Не приступати сюди, він прокине ся і буде бити, — а якже — буде бити мене! А ему тепер ясно! Ну, і менї ясно! Ха, ха, ха, ха!

Грозив сокирою, кричав, реготав ся.

Зловили его крїпкі люди, звязали руки, посадили оподалїк від хати, а самі побігли на ратунок.

Старий сидїв тихо. Очи его сьвітились дивних, хоробливим блеском, губи були легко розтворені, деколи задріжали.

З лївого угла завалилась хата з великим лопотом.

А Максима витягли пів мертвого з середини. Положили его недалеко батька; жінки зливали его водою, опритомнювали.

Старий дивився на те великими очима.

Нїхто не звертав на него уваги, всї заходились коло вогню, щоб не поніс ся на иньші хати.

і жадає від тих, котрі би хотїли вивандрувати, надісланя гроший, а то від дорослих 10 зр., від малолїтних 5 зр. До відозви долучений плян їзди і — фотоґрафія аґента. Відозви написані по руски і по польски. — Робимо наших селян уважними на ті заманчиві відозви і остерігаємо їх, аби не дали ся знов обдурити несовістними аґентами. Вже досить жертв коштувала доси та еміґрация і бідні селяни вертають без крайцара, збіджені, о голоді і холоді до своїх сїл, де перше були ґаздами. Яка їх доля тепер чекає? Заразом відзиваємо ся до властий, щоби у відповідний спосіб запобігли тим обманьствам і не допускали до використовуваня темноти наших селян.

Остро нападає сегодняшна Buk. Rundschau на краєвого маршалка пос. Лупула з нагоди его іменованя почетним горожанином місточка Кімполюнґа. Rundschau має деякі зносини з одною частию Волохів, тож сї слова не можна уважати чисто жидівскими. Шовінїсти-Волохи обурені на п. Лупула за то, що він спонукав волоских послів до ради державної приступити до більшости, і тепер закидає їм, що ті посли зрадили нарід на користь Славян. Невдоволені шовінїсти і з того, що тепер, до в парляментї веде ся найгорячійша борба, там нема аж трех послів-Волохів: Лупула, Василька і Гормузакіого.

Нїмецкі посли між собою. Нам перез приходить ся почути таке питанє, чому то ми не даємо докладнїйшого справозданя з нарад в парляментї, де веде ся важна борба. На такі запитаня ми вже відповіли, що справдї варто би троха більше писати про ту раду державну, як би там щось працювали, але заповняти стовпцї нашої ґазети тими сварками та криками високо-культурних Нїмців ми не гадаємо. Є у нас важнїйші і пильнїйші справи. Цїкаво притім всїм, що ті ультра-Нїмцї не встидають ся тих своїх уличних авантур. Як би то так в нашім буковинськім соймі стали Русини таке виправляти, то сказали би про них, що то некультурні люди, бруси без вихованя і т. п. Але висококультурним Нїмцям то вільно, у них се навіть знаком високої культури. їм нїхто не дивує ся, їх навіть похваляють... А до чого вже ті ґалабурди доходять, нехай за доказ послужить послїдне вечірне засїданє, на котрім мав віденьский бурмістр, проводир антисемітів, пос. Люеґер говорити против угодової провізорії. Аби ему перешкодити, стали нїмецкі національ під командою Шенерера і Вольфа крик і галас, бубнили на пультах і т. п. Сторонники Люеґера були спочатку тихо, але потім і їм не стало терпцю і повстала бештанина, якої не повстидала би ся послїдуща перекупка. На приклад пос. Шенерер, дїдич, переконаний так дуже о своїй повазї, що голосно кричав на цїлу палату: „До того ви не прийдете! Передовсїм мусите мене викинути!“ і сказав правду... А пос. Вольф, его вірний товариш при всяких галабурдах, вмішав навіть цїсаря до своїх викриків словами: „Сю угоду не сьміє цїсар приняти, бо тим би зломав свою присягу на конституцию!“ На се кликнув лїберал пос. Ґлекнер: „Цїсар чує все, лиш правду нї!“ Ба, Шенерер виразно заявив свої наміри словами: „Ми рішили ся, як так дальше піде, взяти на поміч кулаки, бо ми Нїмцї боїмо ся лиш Бога, а більш нїкого на сьвітї!“ Так говорить образований Нїмець!... Крики і галаси дуже бавили американьского гумориста Марк Твена, котрий всему придивляв ся з ґалериї. Коли сторонникам Люеґера не стало терпцю, они остро відповідали на правокациї Шенерера і Вольфа. Посипали ся на їх адресу слова, як Gassenbub, Lausbub, Ehrloser Schuft, Der verdient nur Ohrfeigen, Schandkerl, Besoffener Hanswurst (значе, що пос. Шенерер і Вольф не грішать повздержливостию); ба, Шенерерови сказали голосно таке слово, що годї его повторити; натякнено именно на его розпустне житє. А посол і дїдич Шенерер на се не міг відповісти і вкінци втїк з салї. При кінци засїданя явив ся він знов і сказав, що нїмецкі національ не будуть обходити ювилею цїсаря австрийского. І чи-ж дивно, коли таким людям закидає Люеґер зраду державну і каже, що з ними не може заходити собі жаден честний чоловік...

Отсе малий зразок тих плюгавих сцен, які тепер відбувають ся в радї державній завдяки нїмецкій обструкциї. Мабуть наші ш. читателї не затужать за таким плюгавством і не будуть вже дивувати ся, коли наша ґазета подає лише короткі телеґрафічні вісти про хід нарад в нашім парляментї.

Льомброзо о Толстім. Berl. Local-Anzeiger подає цїкаву звістку про звістного повістописателя і росийского містика, ґр. Льва Толстого, висказану італїйским ученим Цезаром Льомброзо. Італїйский психольоґ, перебуваючи на лїкарскім конґресї в Москві, відвідав Толстого в Ясній Полянї і так оповідає про него: „Я застав ґрафа в подертій одежи, сидячого при бюрку. Подивляю сего чоловіка, але в тій хвили приходить менї думка, що то чоловік — недужий. Виробив я собі о нїм вподраженє, що він є пустий. Досить споглянути лише на его дїраві пантофлї: нема на них анї кусника цїлого. Дїри ті роблять цїлковито вражінє, як коли-б їх зроблено нарочно. Я певний, що Толстой сам робить в своїй обуви дїри, щоби потім міг сам їх латати.“

Перша зелїзниця в Чорногорі. Істнуючий від кількох лїт проект будови зелїзниці від граници Чорногори до Цетинїї дочекає ся, здаєсь, виконаня. Недостачі гроший, о котру все доси розбивало ся, хотять зарадити банкові доми в Медіолянї. Зелїзниця така буде для розвою малого краю мати важне значінє.

Замах на божницю. В Оломунци на Мораві виконано онодї в ночи динамітовий замах на величаву новозбудовану синаґоґу. Набій становила зелїзна рура довготи 20 цм., отвір мав 5 цм. в промірі, в грубість стїн виносила 4 міліметри. Оба кінцї були замкнені цинком. Знавцї запевняють, що материял вибуховий, котрим наповнено бомбу, був динаміт, а не стрільний порох. Бомба вибухла вправдї, але не заподїяла значної шкоди. Серед мешканців міста повстало з тої причини велике зворушенє, а віроісповідна жидівска громада визначила навіть 100 ма ок нагороди за зловленє злочинця.

Дрібні мідянні гроші, штуки по крейцарови і по пів крейцара, будуть з днем 31-го грудня 1899 р. зовсїм стягнені з обігу. Аж до того речинця можна їх вимінати у всїх державних касах після їх номінальної вартости, взглядно на монету валюти коронової, числячи 2 сотики (гелери) за 1 крейцар, а 1 сотик за пів крейцара. По повисшім речинци стратять ті монети свою вартість і не буде вже можна їх вимінати.

З краю темноти і неволї. Петербурскі „Новості“ доносять о симпатичній ухвалї повітового земства в Саратові що-до знесеня тїлесної кари для селян в цїлім саратовскім повітї. За підставу до нарад служили донесеня шкільної зверхности і опінія ради земекої з-посеред селян. Саратівске земство — пише комісия шкільна — видає сотки рублїв на народну осьвіту і всїми силами старає ся о підвисшенє моральности, тимчасом заходи ті параліжує управнена кара тїлесна, останок з давних часів. Маємо цїлі громади, — говорять знов селяни — котрі не можуть покликати анї одного свого члена до земства тому, що всї збезчещені тїлесною карою, позбавляючою виборчих прав. Для того то часто повітові земства зміняють тїлесну кару на арешт, щоби уможливити громадскі вибори. То є причиною, для котрих земство рішає ся заходити у висших властий о знесенє тїлесної кари. — Стараня були красні, але чи не подумали о них трохи за пізно.

Переслїдуваний по смерти. Померший в Чікаґо мілїонер Пульман мав тілько неприятелїв, що родина обавляє ся, щоби его тїла не викрали і не збезчестили. Тому впущено домовину в масу з цементу і стали, а покрито зверху асфальтом, а кромі сего заосмотрено зелїзними риґлями. Викраданє небіщиків є в Америцї в звичаю.

Сьвітло в силї 30 мілїонів сьвічок. Морска лїхтарня, збудована тепер на побережю Бретанїї, дає великаньске сьвітло о силї 30 мілїонів сьвічок. Підчас погоди она осьвічує ясно просторонь на 100 кільометрів наоколо, в часї мраки на 40 кільометрів.

Звірске житє. Послїдними днями ставав у Львові перед трибуналом Федько Баландюх, селянин з Вишенки, котрий дня 23-го серпня с. р. удусив власну жінку Параньку. Оженив ся з нею ледви перед чотирма лїтами і зараз в перших місяцях розпочали ся колотнечі і родинні непорозуміня. Чоловік продавав господарске майно і пропивав, а коли жінка робила ему з тої причини виговори, бив еї і зневажав, а часто грозив, що еї удусить. Сварки такі повторяли ся з дня на день, — праця жінки ішла марно, за те чоловік бавив ся і гуляв. Дня 23-го серпня вечером прийшов Федько підохочений до хати. Як сам признає, випив пів лїтри горівки. Тодї то вибухла нова сварня, в котрій Федько пірвав Параньку за шию і став еї дусити, а коли она хотїла боронити ся, колїнами придавив їй праву половину грудної клїтини, зломив їй три ребра і роздусив печінку, наслїдком чого наступила смерть. По убитю жінки, неначе-б нїчо не зайшло, забрав ся до стодоли і положив ся спати. Рано найдено мертве тїло жінки в хатї, а що всї зараз догадали ся, хто еї замордував, арештовано Федька. Підчас розправи обжалований не признав ся до вини і толкував ся тим, що жінку мабуть кров заляла. Баландюха засуджено ва вісїм лїт тяжкої вязниці.

Найдовшу бороду має без сумнїву один робітник гутничий в Ванденен над Рівіерою у Франциї. Уродив ся він в маю 1826 р., отже числить тепер 75 лїт. Вже в чотирнайцятім роцї житя носив він бороду, довгу на 15 центиметрів. Борода росла з року на рік і нинї досягає зовсїм поважної довжини, бо 3 метрів і 32 центиметрів. Як сей чоловік іде на прохід, носить окрасу свого лиця під пахою, так, як старі римскі сенатори. В зимі обвиває собі нею шию місто шаля. Чоловік сей великий на 160 центиметрів, отже носить бороду два рази так довгу, як его особа.

Повішене власної жінки. Суд окружний в Варшаві судив сими днями поганий злочин. Михайло Урбаньский з села Потік, в кутківскім повітї, сприкривши собі жінку, а маючи від давна любовницю, повісив свою жінку Еву в комнатї сусїдній від спальні. Дїти, 6-лїтні і 5-лїтні дївчата, оповіли зараз рано сусїдам, що в ночи прийшов „тата“ з якимсь хлопом і взяли маму з ліжка; щоби не плакали, дав „тата“ їм по булцї. Оглядини трупа і способу повішеня доводили, що небіжка боронила ся завзято і що еї повішено за житя. На підлозї під ногами висячого трупа між иньшим лежав розірваний шнурок коралїв і чотки. Суд засудив Урбаньского на досмертні роботи в сибірских копальнях

А в очах старого заблисли сльози — і покотились долї лиця. Здрігнувсь. В его голову, здавалось, немов повертав сьвіт. Стрібував увільнити руки від шнура, котрим їх звязано. На вскорі его вязали, то і не крїпко звязали. Він підніс ся і пішов в темний сад. Нїхто за ним не дивив ся...

Гасили вогонь довго. Засвитав ранок, вже не курились трами анї бальки, а на поблизькому дереві висїв — батько Максима на тім самім мотузї, що его здоймив собі з рук...

Максима повезли у шпиталь до міста. По дорозї він попав в горячку і плїв страшні речі.

Незабаром помер.

Жінка его з дїтьми перейшла до своїх батьків, не хотїла остати на „нечистім“ хозяйстві...

Остала хата пусткою з надруйнованим лївим углом...

Пустка... Вітер свище свою пісню: з неї чутно, здаєть ся, слова страшні-грізні: проклята пустка!

. . . . . .

О велика родино Атридів... велика, кріпава Руіно-пустко, коли-ж прийде для тебе година помилуваня, нового — доброго житя, — о велика Руіно!...

Львів, 15/I 1896.

Сильвестер Яричевський.

і на позбавлене всїх прав. В Росиї нема кари смерти за звичайні злочиньства, лише за полїтичні.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 6-го падолиста 1897 року.

Відень. Спільні делеґациї зійдуть ся дня 16-го с. м. у Відни на наради.

Відень. Мінїстер заграничних справ ґр. Ґолуховский відїхав вчера вечером до Монца.

Атени. Полковник Васос виступив з війска і задумує посьвятити ся полїтицї.

Ріо де Жанейро. Один вояк стрілив до президента Мораеса, але не вцїлив его; братанець президента полковник Мораес легко ранений, мінїстер війни погиб на місци.

Отворене!

Маю честь подати до прилюдної відомости, що я обняв відновлену електрично осьвітлену

ПИВЯРНЮ

при улици божничій (Tempelgasse) ч. 3., де можна дістати у кождій порі по дешевій цїнї смачні страви, добре пиво місцеве або пільзненьске, австрийскі і заграничні вина, особливо румуньске, і иньші напої. Буду всїми силами старати ся вдоволити впв. Публику добором страв і напоїв і пильною услугою.

Отворене пивярнї в недїлю 7-го падолиста 1897 перед полуднем.

Вечером о 8 годинї

концерт музики 41. полку піхоти.

Вступ від особи 15 кр.

Приймаю дуже радо замовленя на снїданя, обіди і вечері і числю їх можливо дешево.

Прошу о як найчисленнїйші відвідини моєї пивярнї.

Гнат Шмаль
реставратор.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯИШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівцї, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінциї виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Заснована в 1885-ім. р.

Лїтні плащі (іберцїгери) від 14 зр. в гору.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

КОТВИЦЯ.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати *лиш* фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,
ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші
легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

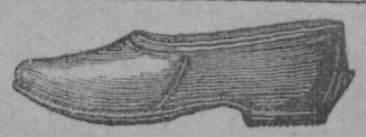

КАЛЬОШІ,
з заду витяті для пп. офіцирів.

Великий вибір
ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ
для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Найновійші!

черевики для ґімнастики з ґуми.
а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!
даємо лише ми від цїн за білє др-а Єґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи
почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплюваня	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки
вузли, маши, Лєвалїєля до вязаня,
від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

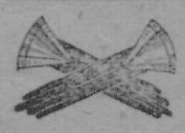

Рукавицї Glacè,
з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ **СКЛАД**
правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад
ЦИЛЇНДРІВ
і кляків,
з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад
з фабрики
І. ГІКЛЯ
і Синів
в
Найтішайни
КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр.,
для мужч., тирольскі від 1·18—2·28
„ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18
„ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від	3·— — 6·—.
на-пів зі „ „	1·38 — 1·98.
з чистої вовни „	1·58 — 2·18.
на-пів з вовни „	0·98 — 1·58.
з анґлїйскими дерев ляними ручками від	0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
ПАРАСОЛЇВ
полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛЇЙСКІ
ПАЛИЧКИ.

Величезний
вибір
БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.
„ „ з фалдами „ 1·38 „
„ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ
з найлїпшого Gradl-полотна, француcково крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,
12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ
від 1·50 — 3·—.

КОВНЇРИ
і
МАНШЕТИ

Маншети, І. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.
Маншети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.
Ковнїри І. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.
Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв
6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 240. Чернівці, вівторок 28. жовтня (9. падолиста) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Власна культура.

Сими днями три філії нашого товариства „Руска Школа“ відбули свої загальні збори. Не входимо сегодня в те, як котра з тих філій розвиває ся, а тілько вважаємо користним ще раз пригадати нашим учителям-Русинам, яку велику задачу мають они як учителї руского народу, і яку велику задачу мають такі наші товариства „Руска Школа“ і „Руска Бесїда“ разом з філіями і читальнями, а в Галичинї подібне руске товариство педаґоґічне, товариство ім. Шевченка, Просьвіта, читальнї Просьвіти і т. и. Житє австрийских Русинів виглядає так — і не лиш виглядає, а й справдї оно таке є, що головний зміст єго становить полїтична борба, на котру йде найбільше народної енергії. Се певно гарний об'яв, що в нас в такій важній справі, як полїтичні відносини, видко заінтересованє ширшого загалу, — шкода лише велика, що то заінтересованє не є одностайно тривке, а хитає ся поміж горячкою полїтичною і отупінєм, через що не богато може зробити, — але що в нас тиха культурна робота, як товариства ім. Шевченка, Просьвіти, товариств педаґоґічних і иньших, не захоплює так само душі народу і не промовляє єму так само до розуму, як полїтичний рух, сего не можна назвати гарним об'явом. Противно, нам від того велика шкода, така шкода, яка й обчислити не дасть ся. Полїтика то циркова штука; кінь біжить, на нїм штукар підкидає пять револьверів, все два з них має в руках, стріляє з них, кидає в гору і ловить другі два з воздуха, знову стріляє і так далї; притім мусить уважати, аби з коня не впав і револьвери ловив за порядком, як не зловить котрого з них в свій час, то публика сьміє ся, що штука єму не вдала ся; а як ще упаде кілька разів з коня, то вже слава єго як штукаря зовсїм пропала. Зовсїм так оно і з полїтикою. Штука она є і не всякий єї потрафить, се правда; але не-певна то штука, бо можна упасти з коня і карк зломити або власними набоями очи собі висмалити.

Оскілько-ж певнїйша така тиха, а сьвідома культурна робота! При нїй так легко на землю не впадеш, бо на полїтичного коня не лїзеш; при нїй на позорище не виставиш ся, бо такої роботи не показуєш, як в цирку, на вічах, соймах і в радї державній; і нею все таки не меньше, а більше можеш осягнути, як полїтичною роботою, до котрої не маєш сили або зручности, або одного і другого. Заняті штуками полїтичних штукарів, борбою силачів, полїтичними скоками (salto mortale), дотепами і пощочинами полїтичних сьміхованґів, ми так часто забуваємо, що не на тім же самім стоїть житє народу, що головну єго вартість становить не що иньше, а та тиха культурна робота. Ми сего так не відчуваємо сильно, як відчувають се на приклад наші сьвідомі земляки з Украйни, здержані силоміць від полїтичного житя, отже й не оголомшені ним так, як австрийскі Русини. Они бачать виразно, через що Украйна впала і що єї може піддвигнути найскорше. І так один Украйнець подає в листї до нашої редакциї причини упадку Украйни, котрим доконче треба признати рацию. Єго слова повинні розважити Русини. Він пише так:

Що робити, щоб наш пригнїчений, зневажений та принижений нарід став такою-ж культурною, самосьвідомою і міцною нациєю, як иньші культурні і вільні народи? Як з'орґанїзовати цю темну і розбиту бозсилу масу, як піднести її економічно? Чим спинити і побороти те обрусїння та обляшення, що трохи-трохи не задушує нас, як вернути до народа і нахилити до праці для народа денаціоналїзовану інтелїґенцию? На всї такі запитання відповідь одна: треба як найхутчій, як найглибше і як найширше пустити в нарід просьвіту — просьвіту національно-демократичну і науково-поступову, щоб осьвітити усї верстви суспільности і піднести нашу духову культуру як найвисше. Бо просьвіта — сила, велика, могутна сила, сила не тілько моральна, але й економічно-полїтична.

Що треба йти таким шляхом, дає ясну відповідь і наша істория. Що приборкало нашу силу, затуманило розум, приспало серце, віддало нас у чужі руки, знищило і саму любов до рідного народу і волї? Відповідь одна: денаціоналїзация нашої інтелїґенциї і темнота чорного народу. Денаціоналїзовані, ми стали чужими і навіть ворогами рідного народу, і відбившись від народа, ми бороли ся вже не за культурну самостійність і долю цїлого народа, а тілько за полїтичну автономію, а згодом — лишень за власні „права і вольности,“ а між ними й за право: експлуатовати чорний нарід. З призирством дивились ми на цей чорний нарід, справедливо залїчені і ним до ляхів і москалїв, прокляті тим своїм народом.... Якою мовою

Шмуль і Малка.

(Жидівска гумореска.)

Шіснайцять лїт мав Шмуль Кац, як оженив ся зі своєю Малкою. Нинї як раз 50 лїт минуло від хвилї, коли они обоє получили ся узлом сопружества після закону Мойсея на сьмітю коло корчми в Дурисьвітах. Оженивши ся, взяв ся Кац за своє дїло ще з більшою витревалостию, котрої додало єму віно его Малки, гандлюючи „куркем, яйкем, щетиною та заячим шкірком.“ Ґешефт пійшов незле; Шмуль кинув ся на закупно иньших продуктів дурного ґоя і розширив гандель на збіже, мід, дерево і горівку: гандель почав ся великий і приносив зиски великі.

Єго бахури вже всї жонаті або замужні, кождий з них одержав спору пачку синїх паперків, не таких, що ними кадять по комнатах, куда зайшов задушний воздух, а таких, що напущені лиш ц. к. безвонною фарбою, а кождому грішникови мило пахнуть, хоч на них нераз груба верства товщу, повного недавно винайденого бациля банкнотового.

Синїй папір в руках проворного сина Якова має не аби яку силу експанзивну—і досередкову. Він як маґнес притагає другі такі синї банкноти до себе, а коли таких нема, то жовті і білі бляшки, котрі прикочують ся до сказаного збірника з громовою скоростию, хоч би аж з Klondyke. І дїти Шмуля не дармували: они по приміру свого родича множили і себе і гроші. Добувши маєтків, осїли в місті, покупивши каменицї на першорядних улицях нашої — по назві і істориї — рускої, по мові і характері — польскої, по чину і дійсности жидівскої — столиці.

В найкрасшій каменицї, на першім поверху, посеред пишно уряджених сальонів, замешкав сам Шмуль Кац з своєю женою Малкою, що відбирала листи від своїх дочок і невісток під адресою „Амалїя Кацова“. Ну! нехай їй і так буде, але Шмуля годї було спольщити: Шмуль зістав Шмульом, дарма що писав ся „Самуель.“

Хоч пятьдесять лїт минуло від їх „гасина,“ то що правда Шмуль Шмульом зістав, але хто би в нїм тепер пізнав того халатника, що колись за рогачкою провінціонального міста, видирав сїльским бабам з їх кобелїв кури, та незначно пальцями міркував, чи они з яйцем чи без него, та дер ся за кождий крайцар, щоб лиш купити та не допустити баби до міста, де она могла би взяти кілька крайцарів більше. Тепер він запустив красну, на-пів білу бороду і зчаста єї пригласкував, а цїлу стать обгорнув в хороший халат, зпід котрого виглядав круглий повний живіт, украшений грубим золотим ланьцухом від годинника, а долом ноги вдягнені в чисті білі паньчохи, та у вигідні треппї. За те Малка в поставі своїй ані троха не змінила ся, лише троха пригорбилась, а єї парсона, хоч змінена з Малки в Амалїю, не прибрала за цїле єї житє ані ґрама тїла: радше єї того убуло.

Паньство Каци любили в себе забаву, на котру запрошували своє численне потомство і не много свояків. Не рідкі они були в них, бо-ж рік-річно обходили день уродин кождої їх дитини, але якось дїти почали і собі справляти свої уродини в себе, і старих родичів запрошували до себе. Старі, хоч як любили свої дїти, але волїли би їх погостити в себе, та й не радо ходили на річні обходини до дїтий.

Одного вечера дістали запрошенє від своєї дочки найстаршої на таке сьвято. Малка почала нарікати перед своїм любим чоловіком, що вже дїти від них цїлком усувають ся та годї винайти яку нагоду, щоб їх всїх разом з їх дїтьми звести до себе на які обходини. Своїх рочин не обходили, бо метрик не мали, позаяк в часї їх уродин ще не було „матрікельфірерів.“ Впрочім они були велике паньство тепер, і де-ж їм там нагадувати початок свого приходу на сей сьвіт, Господь знає, в якім містї, та не знати, з яких родичів? Ану-ж но лучив ся би який чужий на сьвятї, та запитав про се?

Коли так Кациха розводила свої жалї, пан Шмуль лопнув ся цїлою долонею своєї пухкої руки в чоло і сказав радістно, присївши ся до жінки:

— Малке-лебен! я тобі щось скажу! Буде забава! Всї бахури із своїми бахурами мусять прийти. Знаеш, ґої обходять пятьдесятлїтну річницю свого шлюбу — зробім і ми так! Маємо за що!

Кациха усьміхнула ся любенько і сказала також весело: — Ни! ти маеш рехт! ти мудрий

думали, говорили і писали борцї за полїтичну самостійність Литви і Русї перед Любельскою Унїєю? — Польскою. — В кінцї XVI віку „свѣтило православія“ князь Острожський писав своєму рідному синови: „Не забувай перш за все, що ти поляк“, писав, звичайно, по польскому. Тією-ж польською мовою написаний і патріотичний „Плач“ Смотрицького над знищенням руської інтелїґенції. Духовниця Петра Могили написана нею-ж.... Духова смерть попережала смерть полїтичну, підготовляла її. Тими чи иньшими словами: ту-ж раду, що й Острожьский, давали своїм і иньші інтелїґентні Українцї, змінивши хиба слово „поляк“ на „русскій“. Прочитайте навіть приватні родинні листи борців за полїтичну автономію Малоросиї другої половини XVIII віку. Всї ці листи писані по московському, не знайдете в них ні стрічки по українському. Смерть духова знов попередила полїтичну: зробила її конечною-неминучою.

І сталось нарештї те, що наша інтелїґенция зовсїм забулась, до якої нациї належить вона і — зляшена на правому боцї Дніпра, змоскалена на лївому — забулась навіть про „права і вольности“. Обще-русский язик, як колись обще-польский, задушив рідний, — задушив і саму думку не тілько про потребу і можливість рідної культури, але навіть (дивно сказати) про саме істнования української мови... Зденаціоналїзована і здеморалїзована інтелїґенция помандрувала широкими чужими шляхами, а чорний нарід, покинутий усїма, з'убоженний, темний і безсилий мовчки стояв осторонь та тягнув ярмо, не знаючи, як і за що взятись...

Що-ж зденаціоналїзувало інтелїґенцию, а зденаціоналїзовавши, відірвало від народа, здеморалїзувало її? — Чужа школа! Школа перш за все і більш за все, майже виключно школа; школа і та чужа література і культура, до якої привчала та чужа школа, яку несла вона з собою, виховувала-осьвічувала.

Вихована в польскій чи латинській школї, читаючи залюбки польскі і латинські книжки, — наша інтелїґенция ще до Любельскої Унії добре зляшилась і майже цїлком зляшилась під кінець XVI віку. „Золотий вік“ польскої літератури і просьвіти затопив невеличкі клаптики рідної, — української. Українцї вчили ся в польских школах і робили ся — поодинокі особи польскими письменниками, польскими вченими, а вся інтелїґенция взагалї — ляхами, — ляхами по мові, осьвітї, сьвітогляду, думками, симпатиями. Ляхами властиво були й ті, що лїчили себе українськими патріотами, бо й вони виховались на польскій літературі, перейняли ся польским сьвітоглядом, навіть думали на польскій мові і, бажаючи осьвітити свій нарід, заводили на Україні польскі і латинські школи, писали і видавали польскі книжки. Так було в XVI—XVII вв. на всїй Україні, а в правобічній і в XVIII і в першій четвертині XIX. Спочатку XVIII віку нахлинула нова, не меньша і не меньш страшна ворожа хвиля — російська. Стала Петрова реформа, а з неї виникла культурна робота і широка просьвіта досить хутко захопила усю лївобічну Україну, повела чужими шляхами усю її інтелїґенцию, знищивши по дорозї майже все, що зоставало ся ще на Україні рідного. Ціла ґрупа російських шкіл середніх і специяльних і на чолї цїх шкіл університет (Московський з 1754 р.). потягнули до себе, осьвітили і заразом зденаціоналїзували усе, що було найлїпшого, найінтелїґентнїйшого на Україні. Потягнули, бо в цїх школах мусїв учитись кождий українець, коли тілько хотїв він учитись: бо не тілько таких же, а й ніяких рідних шкіл на Україні тодї не було. Київська академія та иньші духовні школи, які істнували тодї на Україні, — були спершу переважно польскими, а з 20-их рр. XVIII віку систематично москалїзувались, поки в 60-их рр. не стали цїлком російськими. Страшенна денаціоналїзация почалась особливо з того часу, — як був заснований Московський університет 1754 р. і в короткий час просьвіта на російській мові значно зросла і в якихсь 15—20 лїт народилась російська література (громадка людий і кілька журналів), якої перше так як би й не було. Значний, буйний зріст московської літератури і науки — інтелектуальна сила — потягнув за собою усю живу Україну. Українцї ідуть вчитись на чужину і зостають ся там на посадах, стають російськими письменниками і вченими, і нарештї, в корень зденаціоналїзовані, самі реформують по московському ті школи, які були вже в їх. І роблять же оце, втративши навіть природжене чуттє рідного, не маючи навіть думки про те, що школа на Україні могла би бути і українською. Вони хочуть навіть закласти на Україні свій університет, але на мові російській. З 80 рр. XVIII віку російська просьвіта ще ширше охоплює Московщину, а за нею і Україну. Літературний і науковий рух стає все міцнїйшим і ширшим; російські духовні школи на Україні, російські міські школи, а з початком XIX віку Харьківський університет та Нїженський лїцей, а пізнїйше Київський університет і нарештї Одеський з цїлим рядом середнїх і низших шкіл ріжного типу і між иньшим шкіл жіночих, — ці школи, вилекані і підтримані до того незвичайним широким зростом російської літератури і науки, цїлком денаціоналїзують усю грамотну Україну, розкидають твори російських письменників як рідних по всїм грамотним хатам, викликають купу російських ґазет і книжок, написаних і видрукованих на Україні і українцями. Омосковленя стає фактором остілько міцним, що в короткий час знищує цїлком і заступає собою вікове обляшіня правобічної України, впливає навіть за кордон в Галичині. Російська культура заливає усю Україну і погрожає стерти усе українське, посягає на рідну мову навіть письменного хлїбороба, а язик український робить ся нїби то „говором“ неосьвічених, неписьменних.

Оттаке робила і зробила з нами школа, чужа школа і прищеплена, вихована нею чужа нерідна література і наука. Робила і зробила, бо ми навіть не спостерегли лиха і не тілько не боролись, але й на думці нїколи не мали боротись з ним, та ще боротись культурно, широкою просьвітою на рідній українській мові. Ми ще самі мов би напрошувались, лїзли на денаціоналїзацию, а з нею і на деморалїзацию і безґрунтовність інтелїґенції, темноту, бідноту і безсилля чорного народу.

Але тепер иньший час. Ми спостерегли, звідки наше лихо, зрозуміли, чого нам треба, захотїли і мусимо — будемо мати усе, що мають і хочуть мати осьвічені, культурні, вільні народи.

І для цього перш над усе нам потрібні школи, школи на рідній мові поступового напрямку, — школи низчі, середні, специяльні і найвищі. Без рідних шкіл, без рідної науки і просьвіти ми вічно зостанемось денаціоналїзованими і темними, розбитими, безсилими. Тілько широка національно-поступова просьвіта дасть силу, оруже до боротьби. Школи нас погубили, одні школи можуть нас і вратувати.*)

Так радить Українець, звістно, передовсїм нам радить, бо нам лекше о школи постарати ся, як Українцям. Чужі школи і нас погубили в Австриї, а свої школи нас тепер ратують. Зі зростом шкіл зросте і власна культура, але ми сей зріст і розвій нашої культури можемо і повинні прискорити своєю роботою, не ждучи на нове поколїне, яке вийде зі шкіл, бо чого ми не зробимо, се мусять за нас зробити наші наслїдники, а ми їм не повинні лишати цїлі ниви навіть невикорчувані і нез'орані. Ми можемо се зробити, отже робім: підпираймо всїми силами школи, рідну літературу і науку!

---

*) Певне, що засновати їх зараз ми можемо і мусимо в Галичині.

голова! Ну, але як же ми маємо заводити нові моди, коли в жидів нїхто таке не заводить. З нас будуть сьміяти ся, що ми такі дурні і витримали з собою пів сотки лїт!

Шмуль подумав, видко, признав жінцї правду, і виняв дороге циґаро, закурив і почав думати. Думав — думав довго, аж Малцї сприкрило ся се его думане слухати, та і перейшла до другої комнати. Але скоро за нею вбіг і собі Шмуль і почав її викладати все те, що видумав.

— Малке! Малке! ех габ ін шойн! Зробимо гасине, такой правдиве гасине! Знаеш, лебен, ми возьмемо розвід, а як прийде час на сей день, як ми побрали ся, то ми поберемо ся знову. І буде гасине, і буде фамілїя вся „замт аллем.“ Малке лебен? Іїт?... і обняв її суху стать в свої рамена, витиснувши жидівські горячі кількократні поцїлуї. — Ти менї будеш кале, а ми собі пригадаєм молоді лїта! Іїт!? Малке, іїт!?

Малка зробила квасну міну, але що звикла повинувати ся мудрій голові свого чоловіка, пристала на се, віруючи у вірність і сталість его. Не довго треба було чекати і панї Амалїя Кацова розвела ся зі своїм чоловіком. Они перестали собі бути супругами, хоч се не перешкаджало їм довго ще в ніч снувати гадки про родинну забаву та про будуче щасте повторного подружя. На другий день Шмуль Кац казав собі урядити мешкане по кавалерски, завів власну кухню, заставив шафою двері до комнати бувшої панї Кацової і оголосив сьвітови, що він взяв розвід з жінкою.

Розуміе ся, що родина его скоро о всїм довідала ся і сьміхом приймила такий концепт родичів, називаючи се забавкою старих дїтий. Але минув тиждень один—другий, ба і місяць. Шмуль щось не дуже ладить ся до весїля, а Малка ходить по своїх покоях мов строена та вижидае даремно райбідів, се-б то сватів. Про зле не думала нїчого; зразу заходила до чоловіка, щоб, як звичайно, поробити порядки, як бувало давнїйше, і Шмуль не противив ся сему, але видко було, що щораз студенїйше приймае еї услуги. Раз коли прийшла до его покоїв, а входила через сїни, застала в передпокою якусь немолоду жидівку і та сказала їй, що пана нема в дома, а она дістала наказ, не впускати нїкого. Даремно Малка толкувала їй, що она ему жінка і не потребуе дозволу на входжене до покоїв чоловіка, але слуга строго придержувала ся приказу і викинула бувшу Кациху за двері.

Кациха заплакала на такий сором, та винесла ся з дому бувшого свого чоловіка і спровадилась до одної із своїх дочочок. Тепер почали навідувати ся дїти на переміну до обоїх родичів: то до вітця, то до матери. Матїр потїшали, обіцюючи скоре повінчане, батька-ж пригонювали до скрошого покінченя сеї дитинячої забави.

Але Шмуль Кац і без них не перестав думати про жінку, та лиш не про Малку Кациху, а про Лайку, молоду чорноку жидівочку, далеку своячку, що не мала вже що богато тратити, бо честь еї давно була нарушена, а лиш убожество і брак віна перепиняло еї вступити в супружу звязь. Була се склепова „панна“ в гандлю найстаршого Кацового сина.

Старий Кац подобав собі еї, а она розрахувала собі своїм хитрим розумом, що лїпше бути богатою молодицею, чим бідною дівчиною, і удержувати ся за пять риньских місячної платнї. Сподіваючись можливої скорої смерти мужа, лучше бути вдовою на далеко лїпших условинах, чім тепер, а що може мати навіть Каценя, котре стане правним наслїдником старого Каца,— тож і не довго надумувала ся Лайка над пропозицией райбідів Каца і згодила ся вийти за него замуж.

Розуміе ся, се не дїялось потайком, хоч старий Кац старав ся о се. Про намір женитьби Каца дізнали ся і его бувша жінка і его дїти. Зжалили ся Каценята над соромом своєї матери; обрушили ся на старого Каца, котрого назвали „фуксом,“ що прийде ся їм молоду „шікеу“ викати мамою. Тож зібрали ся на фамілїйну нараду, щоби ратувати гонір і свій і своєї матери.

Янкель Кац — се наймудрійша голова в родинї Кацїв. Гандлював дуже мудро і вело ся ему лїпше, чим котрому другому з дітий Каца. Він штукою заробив нераз одної хвилї не сотки, а тисячки. Там, де нїхто не брав ся за дїло і уважав річ безвартістною, він купував ґешефт за безцїн — і доводив до золотого зарібку. До не-

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 7-го падолиста 1897.

Ювилей впр. митрополита Аркадия. Вчера обходжено в Чернівцях торжественно ювилей 50-лїтного сьвященьства впр. митрополита Аркадия Чуперковича. Вже з самого ранку сходили ся в гарно прибраній митрополичій катедрі провославні сьвященики з депутациями із своїх сїл. Відправлено торжественне богослуженє, підчас котрого сьпівали православні питомцї духовні. На богослуженю явили ся заступники всїх урядів державних і автономічних з президентом ґр. Ґоесом на чолї, дальше відпоручники війска, ріжних інституций і товариств. Загально замічено, що з рускої інтелїґенциї — окрім офіцияльних депутаций сьвящеників — не явив ся майже нїхто... По богослуженю поїхали депутациї до митрополичої резиденциї, де передано впр. ювилатови ґратуляцийну адресу, оправлену гарно в золото і срібло та з образом впр. митрополита в емайлї, причім товариство духовних питомцїв Academia ortodoxă сьпівали Mulţi ani та „Многая лїта.“ Малою перекускою скінчило ся торжество. — З нагоди сего ювилею заговорила вся черновецка праса про гарні прикмети митрополита-ювилата, піднесла, якою повагою, якими симпатиями впр. митрополит Аркадий тїшить ся не лише між православними вірними, котрим він є добрим батьком, але також в цїлім краю. Притім нїхто не міг поминути справедливі скарги Русинів — а властиво лише народовцїв, бо лише ми одні бороли ся о потоптані права буковиньских Русинів на поли церковнім, а всї „консерватисти“ мовчали як закляті та ще помагали ворогам; — навіть нїмецкий орґан Волохів Buk. Post мусїв спімнути сю борбу і не відважив ся нам закинути несправедливість. Та на жаль нї одна ґазета не могла назвати хоч би один факт, котрий би вказав на зміну системи в православній консисториї. Не хотячи мішати радість того торжества, всї вказували, що час, відколи засїв на митрополичім престолї впр. митрополит Аркадий, ще за короткий, аби заспокоїти справедливі жаданя Русинів. Так можуть писати ті, котрі не знають докладно відносин в консисториї, або котрі раді би чим небудь покрити вчинки тої консисториї навіть за впр. митрополита Аркадия. Однак хто ті відносини знає, а хоче сказати правду, той не може повторити ті слова. А вже-ж найлїпше знаємо і найприкрійше відчуваємо ті вчинки сьвітлої православної консисториї ми Русини. Від смерти сумної памяти митрополита Сильвестра Мораря ми застановили були нашу борбу, бо надїяли ся зміни на лїпше. Впр. митрополит Аркадий обіцяв торжественно рускій депутациї, що не піде в слїди свого попередника. І Русини вірили словам поважного старика, вірили обіцянкам митрополита, свого церковного зверхника. Та на жаль, на превеликий жаль наступило аж надто скоро розчарованє; гірке розчарованє... Ми знов були поставлені перед альтернативу: або мовчати на покривдженє буковиньских Русинів, або наново розпочати борбу. В такім положеню ми не могли нї хвилї вагати ся. Де іде о права народу, там мусимо бороти ся аж до загину, без ріжницї, хто є нашим противником. І ми вже сего лїта в нашій ґазетї дали знак до нової борби, борби нам накиненої, борби, до котрої нас силує консисторска камарилля. Від того часу ми мали вже кілька разів сумну нагоду, виказати покривдженє Русинів православною консисториєю, показати сьвітови, що ворожа Русинам система з часів сумної памяти митрополита Сильвестра не змінила ся зовсїм. Тут не поможе нїчо виправдувати впр. митрополита Аркадия єго старостию, єго слабшою енерґією супротив консисторскої камариллї. Коли би впр. митрополит Аркадий дїйсно не міг впорати ся з тими консисторскими совітниками і референтами, котрі одинокою своєю цїлию уважають кривдженє Русинів, то повинен постарати ся о їх усуненє. Але толерувати ті замахи консисториї, а супроти Русинів виправдувати ся гарними, масними словами, — се вже надоїло Русинам. Thaten beweisen — дїл жадаємо. А як довго ми тих дїл не видимо, так довго мусимо бороти ся! Тепер чей вже всї зрозуміють, чому Русини не могли у вчерашнім торжестві брати участь так, як они серед иньших відносин певно були-б зробили. Впр. митрополитї і єго сьвітлій консисториї кличемо: перестаньте з своїми замахами, бо за наслїдки буде не хто иньший, а ви, лише ви відповідати!... Aut — aut!

Руска колеґія в Римі. Сими днями відбуде ся в Римі торжественне отворенє рускої колеґії, котра повстала завдяки великодушности цїсаря Франца Йосифа. Як звістно, колеґію сю віддїлено минувшого року від грецкої, заложеної в роцї 1844 папою Григорием XIII. Австрийске правительство, розвязуючи руску колеґію у Львові, перенесло часть єї фондів на ґрецку колеґію в Римі, за що оно було обовязане приймати що року означене число учеників руского обряду. Від сего часу та колеґія носить назву грецко-рускої і обіймає майже всї східні обряди: грецкий, мельхіцкий, румуньский, болгарский і руский. Задля частих непорозумінь межи Русинами а иньшими народностями, папа Лев XIII. постановив віддїлити Русинів і утворити для них осібну колеґію, в котрій находили би ся попри них лиш Болгари, впрочім і так нечисленні. — Грецка колеґія буде приймати на будуче лише учеників грецкого обряду і мельхіцкого (ідентичного, як звістно, з грецким, з тою хиба ріжницею, що уживає ся в нїм арабского язика), підчас коли Русини-унїяти будуть придїлені до Пропаґанди. Настоятельство грецкої колеґії повірено Бенедиктинам в Швайцариї тому, що они дуже популярні на Всходї і богослуженє їх дуже подібне до східної лїтурґії. Настоятельство рускої колеґії повірено Єзуїтам. — Торжественного отвореня доконає кардинал Ванутеллї, а возьме в нїм також участь о. Василь Левицкий, руский пралат, котрий нарочно в тій цїли повернув скорше з Галичини до Риму.

Презенту на православну парохію в Лужанах одержав тамошний адмінїстратор парохії о. Теодозий Кавтиш.

З черновецкого правительства. Провізоричний концепіст Антін Кешман перенесений до староства в Ґурагуморі, а концептовий практикант др. Роберт Корн з ґурагуморского староства до черновецкого правительства.

Учительский ювилей. Тихо і смирно обходив надучитель 6-кл. народної школи в Чернівцях при ул. палати краєвої, п. Іван Каміньский, в суботу ювилей свого 35-лїтного учительованя. Учителї тої школи удали ся під проводом свого сеніора п. Руснака до свого надучителя і устроїли єму сердечну овацию. П. Каміньский запевнив, що і дальше буде всїми силами старати ся о добро повіреної єго опіцї школи.

Відзначенє. Цїсар зволив нами вже поручену працю проф. др. Кайндля „Die Geschichte der Bukowina zur Zeit der österreichischen Herrschaft. Festschrift zum 50 jährig. Regierungsjubilaeum“ приняти до цїсарскої біблїотеки фамілїйної. В письмі з цїсарскої надворної канцеляриї уважає ся сей твір — вельми патріотичною публикациєю. Тїшимо ся, що книжка нашого ученого удостоїла ся такого признаня, і надїєм ся, що живо заінтересують ся нею й Буковинцї. Книжку можна дістати у Г. Пардінього за 80 кр.

Читальню „Рускої Бесїди“ в Валяві отворено в недїлю дня 7-го падолиста під проводом д-ра Смаль-Стоцкого і д-ра Дутчака. Із стороньских гостий прибули читальники з Рогізни і з Садаґури. Др. Стоцкий, звернувши увагу на те, що в теперішних часах самі хлїбороби мусять о то дбати, аби з прав своїх добре користати і нові користні для себе права роздобути, пояснив пожиток читальнї сельскої для хлїборобів, з відки повинна виходити осьвіта на цїле село і дбалість про справи стану хлїборобского; на богатьох практичних прикладах показав, яку материяльну шкоду мають селяни з того, що не знають з устав користати, свого права припильнувати. Перша річ, якою повинна читальня заняти ся, повинно бути отворенє крамницї, при тім пізнають читальники, кілько то гроша они доси немов силоміць пхали в чужі кишенї. Др. Дутчак пояснив на прикладах кілько то гроша тим заощаджує ся, коли чоловік уміє підписати своє імя. — До читальнї приступило 20 самих поважних ґаздів, число поки що мале, але з часом зросте. В Валяві є ще давна читальня, але нема в нїй жадного житя і то спонукало тих ґаздів основати нову читальню, на нових статутах; є надїя, що до неї пристануть всї давні читальники, а стара читальня розвяже ся. Є в Валяві і каса пожичкова на статутах „Власна Поміч“ з капіталом поверх 2000 зр., котра вже богато добра принесла громадянам. На чолї того руху осьвітного і економічного стоять Кіцули, чесн. ґазду Ілаша Кіцула вибрано головою читальнї, під єго проводом читальня напевно буде гарно розвивати ся.

В справі розвязаня всенародного віча була в годину по розвязаню осібна депутация в львівскім намістництві, однак не бачила ся з намістником кн. Санґушком. Комітет вічевий вислав до парляменту телеґраму з протестом, а пос. о. Танячкевич внїс при кінци послїдного нічного засїданя в сїй справі інтерпеляцию. Однак нї „Галїчанїн“ нї „Дѣло“ не надїють ся з того жадного успіху.

го звернула ся вся родина: — Янкель! зуґ-же! Янкель рате! — кричали Каценята.

— Янкель, рете! — йойкала Кациха.

Янкель подумав, витягнув зі свого пуляреса синю сотку, положив єї на столї і сказав:

— Ґіб же єдер а майе!

Скоро зробив кождий член родини Каців те саме, і на столї найшло ся кільканайцять соток. Янкель згорнув гроші, та сказав з усьміхом, звернувшись до матери:

— Шойн ґіт! габт кайн мойре!

З тими грішми пійшов просто до чорноокої Лайки...

Тимчасом дїти Каца почали навідуватись до батька, а коли не дуже напрасні намови з їх сторони не могли відклонити від єго наміру, они буцїм-то погодили ся зі всїм і ще похвалили добрий смак старого...

Наблизив ся день вінчаня. Всї ладили ся до торжества: старий Кац радїв, дивлячи ся на присилані від дїтий подарунки шлюбні для него і для молодої мами.

Шлюб відбув ся вечером в ясно осьвітленій божницї. Старий заїхав кількома фіякрами на шлюбну церемонїю — мало не з цїлою родиною: бракувало лише старої Малки і дрібних Каценят з другого колїна. Молоду застав уже в божницї: обслонена після жидівского обряду видавала ся старому Кацови ще гарнїйшою, чим без заслони: на нїй красувала ся шовкова пестра сукня, на котру материю сам Кац власноручно занїс своїй кали.

Ослїплений своїм щастєм і видом своєї судженої знаходив ся Кац в семім небі, коли обводили довкола него єго жінку. Скінчила ся церемонїя; сини плещуть в руки і кличуть: гойх! вівайт!

Молодий бере свою жінку за руку, щоб єї відвести до фіякра; молода буцїм то соромить ся, але Кац не з таких: вхопив за руку і потягнув ід собі. Нараз заслона з лиця молодої зсуває ся, а зпоза неї виглянуло поморщене лице старої Малки Кацової...

— Гойх! вівайт! — роздав ся грімкий голос Янкля.

Старий Кац спаленїв зі злости і встиду, що дав ся так піддурити, але живо спамятав ся, і викрививши до сьміху уста, так як піяк по вихиленю бляшанки горівки, — сказав до жінки: — А видиш?! я тобі не казав, що ми поберемо ся?... Лайка другого вечера взяла шлюб з молодим гуссимом, котрий живо найшов ся, коли розійшла ся вість, що має цїлу виправу і тисяч риньских готового гроша, який зложив їй Янкель Кац іменем своєї родини.

Ю. Варчик.

Найдені трупи. Селяни зі Стрілецкого Кута Штунлар і Дильничук витягнули з Прута трупа 30-лїтної женщини, котра мабуть підчас нападу епілептичного дістала ся до ріки і в нїй згинула. — Минувшого вівтірка зраня найдено недалеко румуньскої границї труп селянина з Ботушаницї Василя Пескливого. Сконстатовано, що він погиб від удару в праву скрань. Жандармерия вислїдила, що Пескливого убив якийсь парубок з Румунїї; заразом арештовано парубка з Неґостини Прокіпа Третяка, бо підозрівають, що він о тім всїм знав.

Бійка двох редакторів. З Кракова доносять, що редактора антисемітскої ґазети „Głosu Narodu,“ Казиміра Еренберґа напав в пятницю на ринку о годинї третій пополудни співредактор социялїстичного „Naprzodu,“ Казимір Качановский, і набив по лици. Причина нападу поки-що незвістна. Напастника арештовано.

Машина до лїтаня. На полях темпельгофских в Берлинї відбув ся оноді перший взлет воздушної машини. Прилад сей видумав Давид Шварц, збудував его з алюмінїюм і можна ним кермувати. Машина взнесла ся до 4.000 метрів в гору, але наслїдком случайного опаду трансмісийного паса злетїла зараз на діл. Остаточно досьвідчене те, підприняте вдовою по винахіднику, можна уважати удачним.

Біциклї з музикою — се найновійше винайдене спорту. А яке поетичне імя дістав сей біцикль — „трубадур“! В Гамбурзї вже роблено по улицях під дозором полїциї проби з тими „трубадурами;“ ходило головно о се, чи така модна музика не буде прикрою для перехожих. Результат випав для „трубадура“ користно. Один такий музичний прилад, що прикріплений є до передної части біцикля і получений з педалами, може виграти 500 ріжних мельодий, а для управильненя темпа служить осібний прилад — цикльометер. Що за хороші тепер вигляди для самотних їздцїв, для клюбів, а особливо для „мішаних“ клюбів! Правдиві капелї будуть тепер вигравати підчас прогульки маршів, вальсів і що кому подобає ся.

Найбільша музика на сьвітї була за часів Давида і Соломона в сьвятини єрусалимскій. Оркестра та числила 4.000 музикантів, котрі грали на трубах, цимбалах, цитрах і арфах. Дїлить ся она на 25 меньших музик, з котрих кожда мала по 54 музикантів і 12 капельмайстрів. Тим способом самих капельмайстрів було 288. Ті послїдні підлягали трем головним діріґентам, котрі мусїли найлїпше зі всїх розуміти ся і грати на інструментах. Кожда музика повнила службу по черзї, зміняючи ся що тижня; за те у великі сьвята збирали ся і грали всї разом.

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найлїпше виконані, й по найдешевших цїнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster — Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

Є також оправлені дїловодчі протоколи та окладинки до катальоґів і тижневників.

Замовленя з провінциї виконують ся відворотною почтою.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця паньска ч. 35.

У **Власюка** дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, риж, крупи, хлїб, булки і дріжджі. Цукор, каву і чай. **До церкви сьвічки, великі і малі; віск і кадило.** — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань**, сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надїю, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не підуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій свому повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї **Ігнатія Власюка!**

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівцїв**

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	$\boxed{8^{19}}$	8^{54} *	12^{32} *	$\boxed{4^{04}}$	10^{25} *
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	$\boxed{11^{48}}$	3^{51} *	8^{32} *	—	6^{35} *
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{45}	4^{30}	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.

з Гадікфальви					
до Радівцїв . . .	6^{10}	10^{03}	2^{28}	6^{12}	8^{05}
з Гатни					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу . .	10^{10}	2^{01}	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3^{27}	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}
з Вами					
до Рус-Молдавицї . . .	3^{46}	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з Карапчева					
до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	6^{15}	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до **Чернівцїв**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв.	$\boxed{11^{28}}$	3^{20} *	7^{57} *	$\boxed{8^{11}}$	6^{10} *
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8^{09} *	12^{12} *	$\boxed{3^{50}}$	10^{00} *
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	8^{00}	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до Гадікфальви					
з Радівцїв	5^{42}	8^{55}	1^{15}	5^{50}	7^{47}
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12^{58}	6^{25}	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4^{42}	8^{42}	1^{30}	6^{30}	8^{37}
до Вами					
з Рус-Молдавицї. .	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	9^{05}

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до Карапчева					
з Чудина н. С.	5^{55}	5^{55}	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

$\boxed{}$ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйш від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 241. Чернівці, середа 29. жовтня (10. падолиста) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Податкова реформа а рільництво.

В Oester. landwirthschaftliches Wochenblatt появила ся оногди статя зпід пера якогось Вагнера, котрий вкоротцї і зрозуміло представляє вплив австрийскої податкової реформи на рільництво. Справа ся незвичайно важна, однак на жаль анї держава, анї край наш не найшли способу, щоби широким масам сїльского народу представити і пояснити вагу сеї реформи. Вийде оно на таке, що наш селянин часом і не знати-ме, що заведено в Австриї податкову реформу, а коли вже про се читав у ґазетї, то не мати-ме жадного понятя, що то оно є, яку вагу має та реформа, який вплив на рільництво, — а се незнане використають нехристияньскі „поваги“ в селї — розуміє ся, не на користь селянина. Тому уважаємо користним, познакомити наших читателїв хоч в коротцї з податковою реформою і єї відносинами до рільництва.

Згаданий автор статї пише так:

Лише ще два місяцї і закон з дня 25-го жовтня 1896, котрий незвичайно великий вплив мати-ме на рільництво, увійде в житє.

Сей закон, важний з днем 1-го сїчня 1898 р., обіймає між иньшим: а) загальний податок заробковий, б) особистий податок доходовий, в) податок рентовий.

Хочу за помочию закону перейти найважнїйші постанови его, оскілько ті постанови відносять ся до рільної і лїсної господарки та виробу рільничих продуктів.

Ніля § 1-го закону підлягає з а р о б к о в о м у п о д а т к о в и кождий, що веде якесь заробкове підприємство або виконує якесь заняте, обчислене на зиск.

Однак § 2 зараз таки увільняє з засади від заробкового податку ведене рільної і лїсної господарки, огородництво, польоване і риболовство, оскілько управляє ся власний ґрунт і має ся з него зиск.

Отже рільна господарка підлягає заробковому податкови лише під певними услівями, а то:

Ведене рільної і лїсної господарки польоване, молочне господарство, випас худоби і т. п. на виарендованих ґрунтах, риболовство на чужих водах, вибиране шутровиск, ломів каміня, коли плоди переробляють ся, добуване копального олїю і воску, гірництво, штучне і торговельне огородництво, ґоральні, бровари, фабрики цукру і т. п.

За те увільнені від заробкового податку бічні рільні підприїмства, коли уживають звичайно плодів з власного ґрунту, н. пр. харчівнї, вишинковуване вина питомого виробу на місци господарства.

Коли однак рільник продає молоко, масло або вино поза своїм господарством, то тая продаж підлягає заробковому податкови. Фірманка і иньші такі занятя, котрі не стоять з рільною господаркою яко такою в жадній звязи, звільнені від заробкового податку, коли дохід із них не переходить 50 зр. річно.

Обовязані до плаченя заробкового податку дїлять ся на штири кляси. До першої кляси належать ті податники, котрим в попереднім роцї (отже в 1897 р.) приписано податкової довжности більше як 1000 зр.; до другої кляси такі, що їм приписано єї не більше, як 1000 зр., але більше, чим 150 зр.; до третої кляси єї, котрим приписано не поверх 150 зр., але більше, як 30 зр.; до четвертої кляси, котрим приписано не більше 30-ти зр. Міродайним для розміщеня в одну податкову клясу є заробковий податок разом із надзвичайним додатком; арендарі рільної господарки і властителї копалень, що доси не оплачували нїякого заробкового податку, будуть на підставі приписаного їм податку доходового І-ої кляси разом із надзвичайним додатком розміщені у відповідній податковій клясї. Само оподатковане належить до чинности комісий для заробкового податку, які для кождої податкової кляси зіставлює ся в місци осїдку приналежного податкового уряду. Комісиї — час, коли они мають розпочати своє урядоване, буде пізнїйше означений — складають ся по половинї з іменованих, по половинї з членів, котрих мають вибирати податники; члени тих комісий заприсягнені. Оподатковане наступає на підставі заяв податників, а квоти розділюють ся на 1·50 зр. до 1300 зр. і більше. Заява податника є тайна. Податок вимірює ся на два роки. Кождому податникови пристоїть право внести рекурс против виміру до краєвої комісиї для заробкового податку.

Зимові полети.

З небес похмурих вітер снїг стрясає
І понад землю мітко гонить ним.
Земля спочити багне і вкриває
Холодне лоно пухом снїговим.

Платочок кождий — грашка примхам вітру —
Де-будь летить він, — чо-м же там летить?
Чи вихор штуку тілько коїть хитру,
Що там его, не инде-дї містить?

Чи й тут є стале дивне право долї,
Що назначає місце снїжинкам?
Чи подих вітру після свої волї
Турає ними, де захоче сам?...

Ай! — філософи глумно попрікають —
Він взявсь довільність снїгом завалить! —
І шепче снїг: говорять мов не знають:
Питане непорішене стоїть!

В безкрайнім сьвіта голубім просторі
Кружляє безлїч пилинок дрібних.
Вони до тебе все летять, щоб горі
Втонути в плавнях огняних твоїх —

О сонце! серце блеску сьвітляного!
Ти животвориш роскіш і житє,
Даеш всїм творам круга сьвітового
Бажане страсти і любви чутє!

Що-б в тобі, в самім жерела розсьвіті,
Найти надїйну щастя повноту: —
Пилинки нїжні, промінем зогріті,
До тебе лет свій справили в гору!

Неглядний сьвіт до соняшного лона
Вагою страсти банно тяготить;
А тут землиця, мати невгомонна,
Дрібні крушинки силою держить...

Як часто дїти, гледючи в крилатий
Безмір простору, раді би й собі
Як вольні пташки, як пилок злїтати
В небес безмежні, соняшні краї!

Де-ж ключ бажаня того — хто се знає?
Звідкіль взяла ся в дїтях спрага крил?
Ах, хутко спрагу ту житє вбиває
І пожирає як землиця пил.

Твій твір, природо, несьвідомий дїла,
Своїм починам не збагне причин:
Як до дїланя таємнича сила
Его заставить, їй слухняний він.

Як часто жаль у нїм чутє зрушає
І хтїв би радо дїло відкликать;
Як часто не здїлати прирікає,
А тут прийдеть ся, — мусить те здїлать!

Природо! чом та змагань суперечність
Ранить нас? ти-ж обом їм початок!
З них для другого ясний ключ — конечність,
Та де найдеть ся першому товчок?

Коли к дїланю сьміло поривае
Ідея, що єї леліє твір, —
То звідкіля-ж прийшла ідея в мир?
Не вже-ж, природо, не твоя донька е?...

Як оловяні небеса зимою
Скрізь застеляють одягом снїжним
Дрімучу землю в тихому спокою
І воздух нестрять полетом густим:

Мені здаеть ся, що жива істота
Під елементом тим по вік живе;
Палюча пристрасть нї грізна турбота
Єї снїжного лона не доткне;

Що рівнодушна на дрібні терпіня
І недоступна поривам житя,
Сама у собі має міць творіня,
Не зачинає й не кінчить бутя.

Жива в спокою і завмерла в силї,
В розкладї смерти оживає знов;
Всесильна, праву підпадає в дїлї
Непереможних сьвітових умов...

Відпочиває під снїжним покровом,
Аж сонце жаром землю не доткне!
Тодї проснеть ся й чародїйним словом,
Природу сонну скрізь житем натхне!

І мов помахом лїски чарівної
В землї живучу силу роз'ятрить;
Проява вічна сили сьвітової
Природу в сьвіжі шати пристроїть.

Та мов стомившись працею, відчуе
Пору спочинку в неплідній зимі;
До сну природу тиху зачаруе,
Аж знов житє їй верне на весні.

ВАСИЛЬ Р.

Арендарі рільних господарств і промисловцї повинні як найпильнїйшу увагу звернути на вибори до комісий для заробкового податку. Вибори відбувають ся по містах безпосередно, по селах посередно (через правиборців). Вибирати можна лише таких мужчин, котрі обовязані платити заробковий податок і котрі мають право хіснувати ся всїми горожаньскими правами.

Особисто-доходовий податок обовязаний платити кождий, хто має річного доходу більше, як 600 зр.

Доходовий податок вимірюють особні комісиї, котрі зіставлює ся подібно, як комісиї для заробкового податку. Вимір наступає від 3·60 зр. до 5000 зр. і більше.

Доходом уважає ся заробок із промислу, домів, ґрунтів, аренд і т. д., і то не заробок найстаршого в родинї, але всїх разом, що жиють в родиннїй звязи. Поясним на прикладї:

Рільник має з власного ґрунту доходу . . . . . 4000 зр.

(Він платить ґрунтового податку разом зі всїми додатками 300 зр.)

З аренд він має доходу (за те платить за виарендоване 200 зр., заробкового податку 32 зр.) . . 500 зр.

Єго жінка має дім (платить домового подадку разом зі всїма додатками 800 зр.) і має з него доходу . . . . . 2000 зр.

(На домі інтабульований довг, за котрий платить ся річно 300 зр. процентів.)

Весь дохід разом виносить . . 6500 зр.

При виставленю заяви треба собі обтягнути:

За ґрунтовий податок враз з додатками	300 зр.
„ виарендоване чужого ґрунту	200 „
„ заробковий податок враз з додатками	32 „
„ домовий податок	800 „
„ проценти від інтабульованого довгу .	300 „
„ господарство (10 помічників по 10 зр.).	1000 „
За обезпечене робітників	100 зр.
„ „ від елементарних нещасть. .	50 „
„ „ на жите найбільше	200 „
„ шкоди від злив, урядово сконстатовано	300 „
„ наєм стайнї для коний в чужім домі	100 „
„ удержуване в порядку господарства	500 „
Сума	4082 зр.

Отже чистий зиск того рільника виносить річно 2418 зр., так що доходового податку має платити 44 зр.

До особисто-доходового податку нема жадних додатків.

Рентовому податкови підлягають проценти і ренти від державних записий довжних, таких записий публичних фондів і сталих облїгаций і т. д.; проценти від позичок, належитостий довжних, заставничих листів, гіпотечних позичок, позичок на звичайну запись довгу і на вексель, від залогів (кавций), покладий (депозитів), щадничих вкладок (з виїмкою таких вкладок в почтовій касї щадничій); ренти, які виплачують заводи обезпечень, каси пенсийні; доходи з прав пожиткованя, зі служимостий, з ґрунтових тягарів і т. д., запомоги, коли їх побирає ся правоважно, н. пр. дачки на удержане.

Увільнені від рентового податку є особи, котрих доходи з рент разом з иньшими поборами не перевисшають 600 зр.; дальше увільнені від рентового податку заробкові та господарскі стовариша, н. пр. для спільного пристаруваня плодів на засїв, товару на приховок, машин і т. п., коли при роздїлї нема чистого зиску; такі квоти, що їх дістають один супруг від другого, дїти від своїх родичів або родичі від своїх дїтий на удержане. (Сї квоти підлягають особисто доходовому податкови.) Вкінци увільнені від рентового податку дивіденди австро-угорского банку і такі проценти та дивіденди, що їм якийсь окремий закон виразно забезпечує вільність від податку.

Рентовий податок вимірює податковий уряд найбільше до 10%

Се були би в головних нарисах найважнїйші постанови податковой реформи, оскільки они відносять ся до рільників. Не можна не замітити, що сей закон знов обтяжить рільні господарства особисто-доходовим податком: але не треба знов забувати, ще від доходів можна стілько відрахувати собі, що малим рільним господарствам не прийде ся зовсїм платити доходового податку, котрий і так досить низько обчислений.

Головна користь сего закону в тім, що нарід має нагоду до співдїланя при вимірі податку.

Отже після моєї гадки нема чого страхати ся сего закону; вправдї він не достиг ще ідеалу податкового закону, однак є деяка запорука, що прикре положене зарібників буде по можности увзглядненe.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 9-го падолиста 1897.

Іменоване. Рахунковий фельдфебель 41-го полку піхоти Саламон Вольфер іменований почтовим асистентом у Вижници.

Військове. Капітан Станїслав Турк перенесений з 19-го полку кр. оборони до черновецкого 22-го полку краєвої оборони, а поручник Лука Занинович перенесений з Чернівців до 23-го полку краєвої оборони.

Важні постанови. Минувшої суботи відбуло ся дуже важне засїдане черновецкої ради міскої. На нїм принято два проекти, а именно реферат рад. Ліпперта, щоби не лише місто, але і передмістя платили громадский чинш овий податок; а відтак проект магістратского директора Відмана, котрим зміняє ся застарілий вже статут міста і громадске виборче право. Оба проекти принято одноголосно, причім висказано обом референтам подяку і признане за їх труд.

Спільні делеґациї скликані вже цїсарским патентом до Відня на день 16-го с. м. Рада державна буде проте дальше вести свої наради.

ПІСТ МУЖИКА.

Було то в пятницю першого тижня в піст. Господар, у котрого я наняв маленьку кімнатку для цїлорічного мешканя, чоловік дуже побожний і богобойний, постановив собі, як звичайно що року, і сей день — сьвяту пятницю — постити. І постив сей побожний чоловік, не так, як се звичайно в нашім селї буває, що ґаздихристияни як зачнуть вже від пущеня в корчмі зуби полокати, то полочуть їх цїлий тиждень аж до суботи вечера, поки паламар на вечерню не задзвонить. Єго піст був такий острий, що цїлий день не сьмів він, ні єго жінка, ані дорослі дїти, нїчого, а навіть і води в рот взяти.

Так то мали они постити аж до самого вечера. І постили. А я?—не постив. І то їв я не лиш пісні страви, але сказав моїй господинї, щоби менї на снїдане і на обід молока зварила.

Як почули се мої доматорі, що хочу такого великого дня скоромити ся, заломили руки і аж почорнїли з злости; менї здавало ся, що они мене очима зїдять за то, що я такий великий безбожник. Так назвали они мене нехристом і великим грішником і т. п., аж менї страшно стало від того, а жаль менї, що я не міг втримати такий красний звичай християньский, до котрого я обовязаний.

Чому менї того, а навіть жадного дня годї було постити, сего я моїм доматорам не вияснив, а вияснив їм то все иньшим разом і при добрій нагодї. Я був хорий і лїкарі приписали менї таку остру диету, що я лише ярину, овочі і молоко міг їсти. І так їв я того дня скоромно, а мої доматорі постили і через цїлий той день, навіть при роботї горячо молили ся до Господа Бога, а поклонів били без числа, як звізд на небі.

А я як грішник придивляв ся набожности тих щасливих і праведних людий.. Коли я сидїв у кімнатї моїх побожних доматорів, здавалось менї, що сам Бог в сослуженю сьвятих ангелів небесних в сїм домі пробуває.

І чи допостили ся мої доматорі чого? Зараз покаже ся.

На дворі смеркало. Сонце ховало ся за поблизьким лїсочком, уже заходило. Місяць як червоний кружок майже рівночасно з заходом сонця виринав на виднокрузї. Хата мого доматора була так чаруючо осьвітлена тим вечірним сьвітлом, що я у воздухах трохи не добачував ангелів, величаючих побожність моїх господарів. Такий то гарний вечір був; але що було трохи холодно, то я мусїв іти в кімнату. Входжу до кімнати мого доматора, а там як у церкві: господар і его жінка повклякали і молять ся, бють безустанно поклони, цїлуючи сьвяту землю, дякують Найвишому за его благодать, що дав їм сили в постї і молитвах і без жадних гріхів день сей прожити.

По тій молитві посїдали наші побожні сьвяті люди до вечері. Вечера пісна: печені бараболї, огірки, сира, на половину з хріном приправлена капуста і черствий кукурудзяний малай (корж), печений ще першого дня посту в понедїлок.

По вечери зачала ґаздиня в хатї щось припрятувати а ґазда вийшов на подвіре, щоби обійти худібку і дещо попрятати коло дому. Управившись з тим, уже хотїв іти в хату і своє трудне тїло покласти на лаві, а душу поручити під оніку сьвятих ангелів, коли роздав ся голос его собаки. В тій хвили надбіг з города якийсь чужий песиско, що за собою волочив модний ланцух, вартости яких 40—50 кр. Мій доматор прикликав того песиска до себе; а що они обидва були собі знакомі, то пес не лякав ся і мій господар зачав з него стягати ланцух. Коли я то побачив, вийшов на подвіре і кажу до господаря: — Лишіть той ланц, бо, як самі знаєте, властитель сего пса дуже бідний чоловік; він певно мусїв заробити на сей ланц, а ви хотїли би его скривдити.

— А ви не мовчите, коли вам добре? Що вас то обходить?

— Бадіку, опамятайте ся! Ви сегодня постили, отже не годить ся вам чуже рушати; иначе пропав ваш піст.

Але бадіка й знати того не хотїв. Стягнув ланц і привязав на него свого собаку. От, чого допостив ся мій побожний господар, гадаю собі.

Видячи таку безбожність „побожного“ чоловіка, пійшов я до властителя пса і спитав его, що чувати і як ему жиє ся. „Дякую за питане: от як бідному чоловікови.“ Песиско зачув чужий голос коло хати, виліз з буди і зачав лаяти.

Є. Ем. Кардинал Сембратович приходить поволи до здоровля. тепер уже проходжує ся по комнатах і починає займати ся важнїйшими справами архиепархії. Два рази відложений синод диецезияльний має Кардинал скликати до Львова на 8-го н. ст. грудня с. р. Того самого дня відбудуть ся і загальні збори товариства св. Ап. Павла.

Зелїзничі порядки. Не потребуємо оповідати, що при всяких будовах зелїзничих підприємцї роблять великі маєтки, не лише тому, що кажуть собі солено платити за всяку роботу, але ще більше тому, що дають лихий материял і будують зле. От маємо найлїпший доказ на мостї коло Потуторів на тернопільско-бережаньскім шляху. Той міст вже раз по вибудованю розпадав ся — ще щастє, що не лучив ся який випадок задля „vis major“ — і мусїли его реставрувати. Тепер повтаряє ся з ним те саме, так, що для его огляду вислано осібну комісию.

Недїльний відпочинок наказує ся навіть уставою, але помимо того у пана дїдича в Валяві послїдної недїлї, а ще до того і в сьвято Димитрия возили двірскі слуги цїлу днину лабуз, а панови дїдичеви з Вербівцїв возило того дня кілька его фір цеглу аж з Чернівцїв. Додати мусимо, ще се обурило-б християн, коли-б таке собі позволив дїдич жид, а що-ж сказати на таке непошановане недїлї і сьвята через дїдичів християн? — І ті люди сьміють відтак нарікати, що наші мужики не мають Бога в серцю, крадуть, палять і розбивають! Думаємо, що скорше у таких панів нема Бога в серцю...

Спроневірене в краківскім товаристві обезпечень. Дирекция товариства внесла оногди до суду краківского подане о отворене конкурсу до маєтку Чеслава Кешковского; за сим приміром пійдуть мабуть і прочі приватні вірителї. Висота квоти, спроневіреної Кешковским, ще не звістна. Czas доносить, що Чеслав спроневірив 24.200 зр. і 50.000 рублїв на шкоду товариства (ті рублї підняв Чеслав особисто з варшавского товариства обезпечень „Przezorność,“ з котрим краківске товариство стояло в звязи); — а знов Głos Narodu доносить, що сума всїх спроневірень Чеслава виносить квоту одного мілїона зр., а то 100.000 зр. на шкоду краківского товариства, 200.000 зр. приватних осіб, а 700.000 зр. на шкоду спілки нафтової „Potok.“ Справа з спроневіренем в спілцї нафтовій дуже старанно затаює ся, щоби до решти не пошкодити підприємству, котре засноване з очивидним наміром видуреня гроший, попалось в руки ще проворнїйші Чеслава. Нафтові спекуляциї провадив Чеслав спільно з директором ґр. Сціпіоном, тож, як доносять, директор-ґраф має зложити свою гідність. Взагалї говорять (але лише покищо говорять), що заберуть ся до основної реорґанїзациї внутрішних відносин в товаристві, бо на пр. показує ся, що в бюрах товариства і по аґенциях засїдає аж 73 членів родини Кешковских, котрі, будучи т. зв. „схибленими людьми,“ подіставали з титулу посвояченя інтратні посади. Віденьскі ґазети рівно-ж занимають ся справою спроневіреня. І так N. Wr. Tagblatt пише, що високо поставлені особи і впливові протектори по викритю крадежи улекшили злодїєви утечу. А знов Arbeiter Zeitung присьвятила сїй справі окрему статю під заг. „Panama in Galizien.“ Скритикувавши господарку краківского товариства (н. пр. позичано на гіпотеку на друге місце на такі добра, що були обтяжені довгом до висоти 75 прц. своєї вартости), та представивши полїтичну дїяльність урядників краківскої дирекциї при всяких виборах, висказує автор статї жаль що-до осіб: гофрата Лясковского і старости з Подґуржа ґр. Старжиньского, з котрих перший підписав „дорогому Чеславови“ вексель на 20.000 зр., а другий на 32.000 зр., і ще в добавок стратили сталого партнера до віста. При кінци статї ставляє Arb. Ztg. таке питанє до правительства: „Як властиво стоїть справа з державною контролею над товариством, котрого управитель був сердечним приятелем всемогучого гофрата Лясковского? В сїм случаю, де мілїони зр. переважно з кишенї селяньства і маломіщаньства входять в гру, мабуть повинно було правительство поспішити ся та в офіцияльнім комунїкатї сказати правду, як се було можливе, щоби панував так довго нелад, та що зробила державна контроля для его спиненя.“

Еміґрация до Америки. Після обчисленя ню-йорского статистичного бюра прибули за один рік від 1-го липня 1896 р. до 1-го липня 1897 р. з Европи до Америки 230.832 еміґрантів, значить о 112.435 меньше, як попередним роком. З Австриї вивандрували до Америки 1895/96 р. 65.103, а в 1896/97 р. 33.331 людий.

Велику дефравдацию викрито сими днями в почтовім урядї в Ґрацу. Манїпулянт почтовий Корман, що від недавна доперва був в службі, сфальшував кілька переказів на більші квоти і щез перед кількома днями без слїду. Удало ся єму відобрати переказані гроші в сей спосіб, що з кождим осібним переказом удавав ся до иньшого почтового уряду. Один лише урядник щось зміркував і віднїс ся з запитанем до Ґрацу. Здефравдована сума виносить понад 10.000 зр. Корман мав утечи до Швайцариї.

Розбійником fin de siecle мусить бути проводир сицилїйских опришків Кандіно, котрий до редактора „Gliornale de Sicilia“ написав таку оповістку з просьбою о видруковане єї в інсератах: „Поважний Пане! В коротких словах подаю до публичної відомости, що Кандіно зірвав цїлковито з дотеперішним своїм товаришем, тому що сей дуже жорстоко обходив ся з публикою. За те війшов Кандіно в компанїю з Феррарою і Форрелею, обома з Ґанґі, з котрими кождий замісць свого імени положив тут червоний хрест. Поздоровляю Вас сердечно — Кандіно.“ До письма був долучений банкнот — очивидно не вкрадений — на 5 лїрів яко належитість за анонс.

Атентат на нїмецкого цїсаря. З Берлина доносять, що коли нїмецкий цїсар їхав на похорон фельдмаршала Більова до Шпільберґ, виконано на него атентат. На кого атентат був вимірений, ще не відомо, але мало не впала жертвою того нїмецкого пара цїсарска. Коли цїсар і цїсарева з другими вельможами йшли на кладовище, з товпи народу упав величезний камінь, котрий поцїлив князя Шенайха-Каролата і поранив его в плечі. Безпосередно за ним йшла цїсарска пара і, здає ся, на ню був вимірений камінь. Цїсар застановив похід і приказав, щоби з сусїдної каменицї, котра як-раз тепер будує ся і заповнена була робітниками, всїх тих робітників приарештовано.

Про жидів у Києві пишуть звідтам до „Нового Времени“: В послїдних часах жиди закуповують богато домів, а число жидів у містї бистро зростає. Тепер Київ меже 250.000 загального числа населеня має около 50.000 жидів, отже вже більше, нїж має їх Бердичів, той центр жидови т. зв. полуднево-західного краю. Зростови числа жидови помагає головно се, що вся торговля полуднево-західного краю в руках жидів, котрі в Київі позаводили свої контори і аґенциї. Число руских купцїв бистро паде; зі всїх галузий промислу витискають їх жиди. Такі великі галузи торговлї, як торговля цукром, дровами, мукою, нафтою, головні склади корінних товарів, — все те в полуднево-західнім краю забрали вже в свої руки капіталїсти-жиди.

Телеґрафічні лїнїї на земли. Вісїм мілїонів кільометрів виносить тепер довжина всїх телеґрафічних лїнїй на земли, з котрих около 300.000 кільометрів припадає на підводні лїнїї. Дротяна сїть роздїляє ся в поодиноких частях сьвіта ось як: Европа 2.840.000, Азия 500.000, Африка 160.000, Австралїя 350.000, Америка 4.050.000 кільометрів. Европа в порівнаню до своєї величини є заосмотрена найгустїйшою сїтию дротів і найчисленнїйшими телеґрафічними полученями. Загальна довжина дроту 7,900.000 кільометрів вистарчила би, щоби заложити 20 телеґрафічних лїнїй із землї на місяць.

Найбільший дворець зелїзничий на сьвітї є побудований недавно дворець Вікториї в Бомбаю в східних Індиях. Сей величавий ґмах, збудований з мармору і ґранїту в староіндийскім стилю, є дїлом анґлїйского будівничого Стевенса і творить в головнім зачерку підкову. Високі, украшені копулами вежі, отворені галї стовпів в характеристичній староіндийскій зводовій архитектурі творять фасаду, котру украшають символїчні статуї торговлї, руху, рільництва і наук. Поставлене сеї одинокої в своїм родї будівлї, поза котрою найбільші американьскі і европейскі двірцї зелїзничі мусять стояти по-задї, винесло около 60 мілїонів зр. на наші гроші.

Я глянув на пса, а він на мотузку. „Чому, кажу, не привяжете пса на ланц? Хочете, аби урвав ся та кого покалїчив?“ — „Та що, панку любий, я мав добрий ланцух, але перед тижнем котюга урвав ся і ланц загубив; а був то добрий, бо коштував мене аж 60 кр., за котрих я три дни у дворі робив.“ Менї аж жаль зробило ся.

„Ходїть кажу, зі мною до мого господаря, бо він, чую, найшов також перед тижнем на подвірю якийсь ланц, може то таки ваш?“ Чоловік з утїхи не знав, що робити. Взяв шапку тай пійшов зі мною.

Приходимо до мого господара, а чоловічок майже крізь плач просять о свій власний ланц. Мій „побожний“ доматор і гадки не має чуже віддати. Каже, що собі купив.

Не хотячи смерти грішника, сказав я мому „побожному“ в чотири очи, що було би дуже зле, коли би чоловікови не віддав ланца; правда вийшла би на верх. А тогди не поміг би й піст. Спамятавши ся, мій „побожний“ доматор віддав бідному той нещасливий ланц. „На йди — каже — та повіш ся на нїм!“

З сими словами розійшли ся.

Такий то наш селянин. Він видко не знає, що з ним робить ся. Він бідний не сьміє скоромити ся, бо то гріх; а по другім у него такий звичай: его батько так робив і він так робить. Але що то правдивий піст — він не знає; що то правдивий гріх, а що не гріх — він сего також не знає. І хто-ж тому винен? Сказав би я, та про се не моя річ судити.

Б. Д.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 9-го падолиста 1897 року.

Відень. На вчерашнім засїданю ради державної спімнув віцепрезидент Абрагамович про галабурди на попереднім нічнім засїданю, зганив гидке поступоване деяких послів, котрі викрикуванем неприличних слів шкодять повазї парляменту. Вкінци взивав бесїдник, щоби посли хоч від тепер поводили ся, як пристоїть на заступників народів. (*Живі оплески на правицї. Протести на лївицї.*) Посли Гофман, Ґрос і Целер запротестували іменем своїх партий против виводів мінїстра фінансів, котрий оногди сказав в буджетовій комісиї, що коли обструкция не допустить до парляментарного полагодженя угодової провізориї, то правительство вихіснує звістний § 14 з его розпорядженями. Ті-ж посли і пос. Кайзер протестували против поступованя президиї на двох послїдних засїданях і назвали его нарушенем реґуляміну. По відчитаню кількох інтерпеляций перемінено засїдане на тайне, а о $^1/_4$3 год. пополудни перейшла палата до дневного порядку, се-б то до наради над поставленем мінїстерства в стан обжалованя за язикові розпорядженя. Пос. Функе промавляв через шість годин за обжалованем і заявив, що Нїмцї в Австриї витревають так довго в борбі, поки ті розпорядженя не будуть знесені. О $^3/_4$9 год. вечером закінчено засїдане. Слїдуюче засїдане в середу.

Памятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

П. Т.

Сим маю честь повідомити П. Т. Публику, що я з днем 24. липня с. р. отворила у Вижници,

ТОРГОВЛЮ МІШАНИХ ТОВАРІВ

разом з

комнатою до снїдань.

Поручаю Впв. місцевій і доокрестній публицї

каву, чай, цукор, вино, Портер, пиво,

СЬВІЧКИ ЦЕРКОВНІ і СТОЛОВІ,

папр, прибори шкільні, Фарбу і щітки.

Висилка на село виконує ся відворотною почтою.

Услуга скора, цїни низькі!

З глубоким поважанем

АННА МОСКВА.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“**, після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Чернівцях,

(улиця Петровича число 4)

має готові отсї

друксорти шкільні

як найлїпше виконані, й по найдешевших цїнах:

Classenbuch — Wochenbuch — Gestionsprotokoll — Inspectionsbericht, — Jahresausweis — Lehrerkataster — Schulkataster — Schulversäumnisausweis — Quartalausweis — Schulnachrichten і Повідомленя шкільні.

Є також оправлені дїловодчі протоколи та окладинки до катальоґів і тижневників.

Замовленя з провінциї виконують ся відворотною почтою.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

Поручаємо

Новозаложену руску торговлю

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

в Чернівцях, улиця паньска ч. 35.

У Власюка дістанете всї товари, які потребує Ваш дім: житну, пшеничну і кукурудзяну муку, риж, крупи, хлїб, булки і дріжджі. Цукор, каву і чай. До **церкви сьвічки, великі і малі; віск і кадило.** — Дістанете крохмаль, мило і фарбку. Перець, гвоздики, цинамон, имбір, шафран і бобки. Оселедцї, москалї, оливу і оцет. Вино, горівку і рум. Чоколяду, цукорки, медівники і проче і пр.

У Власюка є **комната до снїдань**, сьвіжі і здорові перекуски і не фальшовані напитки.

Маємо надїю, що всї Русини що купують у Чернівцях товар не підуть більше нї до жида нї до нїмця лиш до Русина Власюка. Свій свому повинен помагати.

Як не хочете, щоби Вас обшахрували на цїнї, вазї і товарі, як хочете добре і дешево купити, ідїть до Торговлї **Ігнатія Власюка!**

ПОІЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівцїв**					
до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	$\boxed{8^{19}}$	8^{54}*	12^{32}*	$\boxed{4^{04}}$	10^{25}*
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	$\boxed{11^{48}}$	3^{51}*	8^{32}*	—	6^{35}*
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{45}	4^{30}	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.					
з Гадікфальви					
до Радівцїв	6^{10}	10^{03}	2^{28}	6^{12}	8^{05}
з Гатни					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10^{10}	2^{01}	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3^{27}	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}
з Вами					
до Рус-Молдавицї	3^{46}	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.					
з Карапчева					
до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	6^{15}	—	—
Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.					

приходять до **Чернівцїв**					
з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв	$\boxed{11^{28}}$	3^{20}*	7^{57}*	$\boxed{8^{11}}$	6^{10}*
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Ґадікфальви, Глїбокої	—	8^{09}*	12^{12}*	$\boxed{3^{50}}$	10^{00}*
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	8^{00}	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.					
до Гадікфальви					
з Радівцїв	5^{42}	8^{55}	1^{15}	5^{50}	7^{47}
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12^{58}	6^{25}	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4^{42}	8^{42}	1^{30}	6^{30}	8^{37}
до Вами					
з Рус-Молдавицї	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	9^{05}
Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.					
до Карапчева					
з Чудина н. С.	5^{55}	5^{55}	—	—	—
Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.					

$\boxed{}$ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйш від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 242. Чернівці, четвер 30. жовтня (11. падолиста) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

ЛЇТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК.

Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові оголошує, що від нового року починає видавати „Лїтературно-науковий Бістник.“ Редакцийний комітет сего видавництва становлять: Олександер Борковский, Михайло Грушевский, Осип Маковей і др. Іван Франко. Відповідає за редакцию Михайло Грушевский. Редакция і адмінїстрация находить ся у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Лїтературно-Науковий Вістник буде виходити 1-го дня кождого місяця с. ст., почавши від 1898-ого року, книжками коло 12 аркушів друку великої вісїмки. Перша книжка вийде ще в кінци грудня 1897 року.

Програма сего нового видавництва така:

I. Оригінальна белетристика і переклади найбільше інтересного і важного з чужих лїтератур: повісти, оповіданя, драматичні твори й поезиї.

II. Оригінальні і перекладені статї про найважнїйші здобутки вселюдської науки і наш науковий рух.

III. Критично-лїтературні студиї з нашого і чужого письменства.

IV. З лїтератури й житя: хроніка лїтератури й культурного житя українсько-руського народу в Австриї і Росиї.

V. Огляди лїтератури й культурного житя в сьвітї словяньскім і загальнолюдскім.

VI. Бібліографія.

Подавши сю програму видавництва, наукове товариство ім. Шевченка і редакцийний комітет додають від себе у дотичнім проспекті такі замітки:

Скорий культурний поступ нашого народу в останніх часах і звязаний з тим зріст его духових потреб між иньшим давно давав себе відчувати і в сферї лїтератури і белетристики. Заснована тому вісїмнайцять років лїтературно-наукова часопись „Зоря,“ віддавши важні прислуги нашому культурному житю, перестає вже своєю програмою задовольняти сї потреби. З огладу на се Наукове Товариство імени Шевченка, котре попри свої наукові задачі зістаєть ся одинокою институциєю, що має (за браком иньшої) опікуватись українсько-руською лїтературою, постановило з початком 1898 р. зреформувати „Зорю,“ се-б то розширити її програму і обсяг, бажаючи в столїтню річницю нової української лїтератури, що є заразом двайцятилїтною річницею Товариства, а до того звязана з стількома історичними спогадами, віддати сю прислугу національному і культурному житю.

Редакцию сеї зреформованої часописи, що буде виходити місячником під назвою: Лїтературно-Науковий Вістник, поручено вище виписаному редакцийному комітетови.

Обіймаючи редакцию нового видавництва, редакцийний комітет уважає потрібним сказати кілька слів про те, як він розуміє свою задачу.

Кождий нарід тілько тодї стає культурно, духово самостійним, коли его суспільність в своїй лїтературі може задовольнити свої духові потреби. З сего погляду в нашій лїтературі відчувають ся ще важні недостачі. За останні кільканайцять лїт розвинула ся у нас значно публїцистика, осьвідомляючи суспільність про потреби її близшої вітчизни; есть у нас і оригінальна белетристика, не велика ще вправдї, але вже така, що може заняти досить показне місце між иньшими словяньскими; останніми роками стало розвиватись і наукове письменство. Ми дїйсно живемо своїм житем, та тілько годї не примітити в тім житю певної відірванности, що може шкідливо вплинути на него: занадто слабі звязки лучать наше житє з житем великого культурного сьвіта, житем загальнолюдским.

Для нашої інтелїгентної громади зістає ся в значній мірі чужим, невідомим той круг ідей, яким живе тепер культурний сьвіт, ті питаня, що займають голови передових людий, ті ідеали, які просьвічують їх громадскій роботї, їх змаганя й інтереси; наша інтелїґенция в значній мірі не виходить з узького круга місцевих і хвилевих інтересів, а того не повинно бути. Віддаючись служеню реальним народним потребам, присьвячуючись боротьбі за его інтереси, кождий інтелїґентний не по-

---

Дещо про діспозицию недугів.

Після теорії

д-ра Лямана.

Звісний сучасний бактеріольоґ проф. Ґіпе (Hиерре) з Праги каже: Причини недугів в природничо-науковім значіню лежать все у внутрі орґанїзму і ми називаєм їх діспозициею.

Мікроби (прутнї) і атмосферичні впливи суть лише розвязчиками специфічної натури, отже в природничо-науковім значіню не суть властивою причиною недугів. Щоби недуг міг розвинути ся, потрібний ще третий момент с. є. условини, серед яких сходить ся розвязчик слабости з причиною. Без одного з тих моментів недуг не може розвинути ся.

Отже діспозиция чи наклін до якоїсь слабости є і еї найголовнїйшим товчком, котрий серед условин пр. при перестудженю розвиває ся в недуг. Коли орґанїзм не є склонний до якогось недуга, то і згаданий власне момент перестудженя т. є. всякі змінц температури не оставляють на нїм свого шкідливого впливу. Присутність мікробів мусимо приймати яко сталу: жаден воздух не є від них вільний, буває лише всїлякa їх якість і скількість, звідси і ріжнородність недугів.

Коли усунути діспозичию, так нема і недуга. Поки ще медицина про мікроби (прутнї) мало що знала, то підсувала причини слабости майже виключно діспозициї, але змаганя причини ті поглубити увінчили ся дуже незначним успіхом. Причину сего становить на нашу гадку загально принятий а не зовсїм неомильний сістем відживлюваня, в котрім найважнїйше місце приписане білковані, а від котрого і сучасна фізіольоґія не може відорвати ся.

На обясненє діспозициї поставив був свого часу проф. Рокітаньский теорию, що кождому недугови відповідає специфічний склад крови. На сю гадку навела его обставина, що кров дає справдї в ріжних недугах відмінну реакцию крови. Ся теория не устояла ся. Ріжнородність проявів реакциї при однім і тім самім недузї, як і часта східність проявів при ріжних недугах поклали їй вскорі конець.

Теория, про котру хочем говорити, каже також, що причину взглядно діспозицию недугів становить діземія т. є: неправильний склад крови, але після неї становить тота діземія підвалину не якогось одного специфічного недуга, але всїх недугів загалом.

Головна вага працї д-ра Лямана лежить в зіставленю причин, котрі складають ся на витворенє діземічної крови — діземічного орґанїзму. Коли-ж знаємо причини, то можна думати і про їх усуненє.

Причини діземії (неприродного складу крови) можна поділити на унаслїджені, і такі, що суть наслїдками неприродного способу житя особливо у культурного чоловіка. Розуміє ся, що унаслїджені причини повстали у наших предків в сей сам спосіб, як сеголнє у нас повстають нові причини т. є. також в наслїдок неприродного способу житя.

Наше здоровлє, як і здоровлє всякої животини, залежить від: воздуха, сьвітла, води, поживи, руху і випочинку, до того ще від культурних потреб чоловіка, як від одежі, постелї, мешканя, дбалости про поверхню тїла і товариских, взглядно суспільних впливів. Про причини наслїдственні не будемо тут розводити ся. Они дадуть ся через відповідний спосіб житя в великій мірі а часто навіть цїлковито усунути, а подамо тут гадки д-ра Лямана про иньші причини, именно вплив „культурного“ житя.

Культура і суспільні обставини відвели чоловіка вже за далеко від природного способу житя, щоби міг самостійно осудити, котрі прибаги і привички виходять ему на шкоду, а котрі на пожиток. Про се можем дещо навчити ся

винен пускати з ока тих загальнолюдских горизонтів, звідки мають і єму просьвічувати путеводні зорі, вказуючи дорогу єго роботї, єго боротьбі. Ввести нашу суспільність в круг сих загальнолюдских інтересів і ними осьвітити й наше народне житє буде задачою нашої часописи, і сподїємося ту — справдї — не легку задачу сповнити при участи всїх видатнїйших дїячів письменства.

Редакция постарає ся скупити лїтературні сили з цїлої України-Руси і сотворити з „Вістника“ відповідний культурний орґан для цїлого нашого народу, тим більше, що з кінцем року 1897-ого перестають виходити *Зоря* і друга лїтературна часопись *Житє і Слово*, иньших же лїтературних видавництв у нас немає, і наша часопись зістає ся одинокою.

Редакция притім все буде мати на увазї інтереси широких кругів читачів, подаючи найбільше живе, інтересне, нове з оригінальної і перекладеної белетристики, популярно і живо написані наукові і лїтературні огляди. Читач найде в „Лїтературно-науковім Вістнику“ ріжнородну, інтересну і користну лектуру.

Сподїємося що наша публика з співчутем стріне наші змагання і підпоможе їх материяльною помочию. Наукове Товариство імени Шевченка, розширяючи свій лїтературний журнал, числить на сю поміч публики. Тілько з значним зростом передплати журнал може стати міцно і успішно далї розвиватись. Від численної передплати залежить дальший зріст видавництва, котре мало-б ще більше розширити в будучности віддїл перекладів та давати в додатках більші твори всесьвітної лїтератури і збірники творів українсько-руських письменників.

Сподїємось, що кождий інтелїґент почує обовязок, на скільки позволять єму материяльні засоби, взяти участь в передплатї та буде приєднувати єму передплатників. Річ многоважна, аби суспільність наша раз здобула солїдно поставлений лїтературний журнал, котрий би свого читача держав в атмосферї вселюдского культурного житя.

То була би найлїпша памятка, на яку може спромогти ся наша суспільність в столїтню річницю відродженя нашої лїтератури.

Передплата на „Лїтературно-Науковий Вістник,“ дванайцять книжок на рік, з котрих кожда буде містити коло 200 сторін друку, великої 8-ки, а по три буде складати ся на один том, виносить:

В Австриї з пересилкою:

на чверть року 2·50 зр.,
„ пів „ 5.— „
„ цїлий рік 8·— „

В Росиї з пересилкою:

на цїлий рік: 8 рублїв (при бандерольній пересилцї).

В иньших державах по обчисленю пересилки. Поодинокі книжки коштують по 1 зр.

Річна передплата може бути оплачена в трох ратах: 3. сїчня н. ст. 3 злр., 3. квітня н. ст. 3 злр., 3. серпня н. ст. 2 злр.; хто пропускає речинець рати, тому передплата обраховуєть ся як піврічна або чвертьрічна (за піврік 5 злр., чверть року 2·50).

Передплату приймає: Адмінїстрация „Лїтературно-Наукового Вістника“ у Львові при улици Академічній число 8.

Поручаємо від себе горячо се одинокє лїтературно-наукове видавництво буковиньским Русинам.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 10-го падолиста 1897.

Звертаємо увагу читателїв „Буковини“ на „Лїтературно-науковий Вістник,“ про котрий пишемо на першім місци часописи. Наукове товариство ім. Шевченка і редакция „Вістника“ подають в оголошеню про се нове видавництво дуже важні причини, чому уважають єго доконче потрібним і на сї причини певно всї згодять ся. Вже крайна пора, скажемо ще від себе, аби ми мали хоч одно лїтературно-наукове видавництво, не партийне, а, так сказати-б, для цїлого народу призначене. Политичних партийних дневників маємо аж пять („Дѣло“, „Галичанинъ“ „Руслан,“ „Народна Часопись“ і „Буковина“); политичних часописей для народу маємо також кілька; а тимчасом лїтературно-наукових часописей остатнього року (1897) було всего на всего два: „Зоря“ і „Житє і Слово,“ а й тих не піддержували самі австрийскі Русини, тілько в значній мірі так морально, як і матеріяльно Українцї. Наші письменники в Австриї (они-ж звичайно і политики партийні) діждали ся того, що їх лїтературної дїяльности другі партиї майже не признавали, а їх видавництва маловажили. Через те ті видавництва не розвивали ся, як могли би вже й у нас; через те показала ся конечна потреба зарадити тому, щоби хоч в сто лїт по відродженю нашої лїтератури ми могли поставити одно лїтературно-наукове видавництво, в котрім зійшлись би всї наші письменники без огляду на политичні партиї, мов на нейтральнім ґрунті. Сеї задачі приняло ся Наукове Товариство ім. Шевченка і видїл єго рішив застановити „Зорю,“ а натомість видавати „Лїт. наук. Вістник,“ котрий на 1898 рік остає ся в нас одиноким подібним видавництвом, бо др. Франко покидає видавати також „Житє і Слово.“ Відтак видїл тов. ім. Шевченка умовив ся з пп. Борковским, Грушевским, Франком і Маковеєм, чи они згодились би пристати до редакциї „Вістника“ і коли ті згодили ся та поділили вже роботу між себе, оголосив сей проспект, який ми друкуємо нині на першім місци. І видїл товариства і редакция „Вістника“ сподіють ся від Русинів як найбільшої помочи для сего нового видавництва, котре при такій спільній редакциї і помочи ріжних письменників певно небавом дорівнає подібним видавництвам культурних народів.

Як із проспекту видко, до редакциї „Лїт. наук. Вістника“ належить і редактор нашої „Буковини“ Осип Маковей. Наукове тов. ім. Шевченка запросило і єго до редакциї, він згодив ся і 1. грудня с. р. переносить ся до Львова. Чутку про се, яка тепер есть фактом, винесли „Буковинскій Вѣдомости,“ а за ними „Галичанинъ“ в зовсім „неполїтичний,“ хоч на користь своєї политики обчислений спосіб, і заговорили про банкротство новоерскої политики, про упадок „Буковини,“ котра ніби-то має лише 50 передплатників, (хоч она дїйсних передплатників на Буковині має найбільше з руских і москвофільских видавництв), — та вкінци пожадувало і редактора еї, що, мовляв, яке „тяжке становище зависимого журналїста!“ Вже-ж становище ру-

---

зі способу житя більших ссучих звірів, бо лиш таких можна в якійсь мірі до чоловіка прирівнати. Звірина втїкає з запертих, полишених продуву місць, а вітер і буря суть для неї условинами житя. Противно-ж культурний чоловік боїть ся протягу більше ніж чого, висиджує більшу часть дня і цїлу ніч в кепсько, або і цїлком непровітруваній хатї, надимить ще тютюном і переконаний, що оно так „лїпше!“ По концертах, балях, кавярнях, желїзницях і загалом публичних льокалях воздух звичайно неможливий. Тут вдихує один видихи другого, се-б то чистий гній, коли хочем дати наочне порівнане. Ґази кишок абсорбовані кровоносними начинями, видїлюють ся з крови через видих, і затроюють воздух нераз так дуже, що спроваджують сильне подражнене шкірки шлюзової — катар. Очивидно вину сего підсунемо зараз свіжому воздухови — т. е. перестудженю при виходї. Коли-б ми могли очима бачити ріжницю межи свіжим воздухом а зужитим, то звертали би на него в десятеро більше стараня, ніж на тепло. Задушний воздух тамує виміну ґазів в лехких, через що остають они в більшій части в орґанїзмі. В заведеню лїчничім д-ра Лямана стоять вікна зиму і лїто отвором, центральне опалюване уможливляє рівномірну температуру а загально радить вікна на лїто не запирати, в зимі провітрувати на кілька минут хату що пів години, а на ніч таки відхилити вікно в відповідно опаленій спальни.

Впрочім чоловік мерзне в постели тим менче, чим більше дістають лехкі воздушного кислороду до витворена теплоти тїла.

Свіжий воздух є важним чинником здоровля ще з огляду на нашу шкіру. Зужиту материю видїлює орґанїзм через легки, нирки, утробу, столець, і через шкіру. Спинимо функцию котрого з тих орґанів, то наступає затроене крови, взглядно смерть. Те саме дотичить і шкіри. Коли спинимо еї функцию пр. через фірнїсову поволоку, то наступає затроене орґанїзму власними трійлами.

Тоті, мимоходом кажучи, дуже сильні трійла не суть ще докладно хемічно розслїджені і суть переходовими або і кінцевими формами зужитої материї. Наше густо тване та звичайно ще крохмалом поналїплюване біле, все не є ще таки цїлком для ґазів і поту непроникливе, так як примером поволока з фірнїсу, ніхто отже на таке затроене не гине, так все-ж таки можемо зовсім безпечно сказати, що богато недуг як ревми і перестуджена „завдячує“ в великій мірі модному платю. Культурний чоловік уліпає ще всяким иньшим виливам, і не в силї розріжнити пр. прикмет і наслїдків такого біля від иньших причин, але наочний примір сего дають нам Гренляндскі Ескімоси. Нансен оповідає про них, що они уряджують собі без огляду на студінь формальні воздушні купелї. Скоро такий Ескімос влїзе в своє шкіряне шатро, огріте хиба лише лойовим каганцем, скидає свої медведї і „купає ся.“ Се робить він інстинктово, щоби нагодувати шкоду, котру орґанїзм поносить в наслїдок непроникливости шкіряної одежі. І з тим він зовсім здоров. Західне побереже Гренляндиї є вже христиньске. Христиньский обичай уважає такі воздушні купелї в шатрі, замешканім часто кількома родинами, неприличними, а ще Данцї постарали ся о цїлковите зубожіне народу, так що автохтони мешкають тепер по каменних норах. Наслїдком сего є величезна смертельність від туберкульози (сухіт), і після слів Нансена небавом не стане і слїду з автохтонного населеня Гренляндиї.

Реформа одежі не є отже цїлком забавкою, а дуже важним питанем в справі удержаня здоровля. У нас остає оно на жаль все ще забавкою завдяки промисловому духови з одної а безмисльности суспільности, з другої сторони.

Першою приметою біля взглядно платя

ского журналїста справдї нелегке — але нелегке оно для всякого рускаго журналїста, чи для т. зв. зависимого журналїста, чи т. зв. независимого, а що правдї більше зависимого, ніж найбільше зависимі „фонетичні“ редактори. Але коли редактор „Буковини“ може і між Русинами стати редактором „Літ. наук. Вістника,“ тодї редактор „Бук. Вѣдомостей,“ посварившись з п. Тиміньским так, що вже тепер у своїй ґазетї зовсїм его ігнорує, і не вважаючи свого становища сьвітлим, загадує забрати ся в Росию, служити очивидно не Русинам; тодї редактор „Православной Буковини,“ не вважаючи також свого становища сьвітлим, уже й виніс ся тихцем до Відня, а ґазета его з кінцем року гримне. І що тут богато говорити про чиесь банкротство та несовістне становище? Чи не лїпше би редакторови „Бук. Вѣдомостей“ розважити, чому мимо свого „сьвітлого“ становища він збирає ся покинути Буковину і чому К. Козаркевич уже покинув? „Тяжкое становище зависимого журналиста,“ зависимого від ласки старого Воляна або від присилки рублїв!...

З нагоди ювилею свого 50-лїтнього сьвященьства жертвував митрополит впр. Аркадий Чуперкович між иньшим — як доносить вчерашна урядова Czernowitzer Zeitung — на руску бурсу при „Народнім Домі“ 50 зр.

Нова почта на Буковинї. Міністерство торговлї згодило ся на заснованє нової почти в Молодїеві, черновецкого повіту. Час отвореня сеї нової почти буде пізнїйше оголошений.

Про нову льокальну зелїзницю з Неполоківців до Вижниці пишуть нам, що вже цїлий шлях виложений шинами. Минувшої суботи, дня 6-го с. м., в полудне переїхала сей шлях перший раз льокомотива з 10 возами для шутру. Машина була вінками прибрана і хоругвами украшена. Так само був прикрашений зелїзничий дворець у Вижниці, де відбув ся опісля торжественний пир з тої нагоди. Лиш чомусь не всї гості були з того пиру вдоволені, бо гарне торжество скінчило ся досить сумно.

Знов поголоска. До черновецкої Patri-ї телеґрафують, що у Львові розійшла ся поголоска, немов краєвий президент ґр. Гоес має йти на президента до Зальцбургу. Мабуть на сїй поголосцї тілько правди, що і на всїх попередних.

Неоцїнений §. 19 прасового закону. Поміщаючи у вчерашнім числї спростованє п. А. Креховецкго, радника львівского намістництва, „Ґаличанинъ“ додав від себе отсї слов: „Неоцїнений той §. 19 прасового закону! Так і напоминає він оправданя обжалованих перед судом: „знати не знаю, відати не відаю“... і конечно треба назвати цїлий ряд сьвідків, котрі обжалованого — як то кажуть — зловили „за руку,“ аби він вкінци признав ся.“ Сї слова досить вірно представляють положенє редакций супроти рїжних спростовань на підставі того неоцїненого §. 19; бо-ж сама редакция не зловила виновника „за руку“ і мусить — чи хоче, чи не хоче — вірити, що еї дописуватель нехотячи скривдив того чоловіка. Знає і відчуває се кожда редакция; знає і відчуває се і „Галичанинъ,“ але се єму не перешкаджає в тім самім числї злобно тїшити ся з того, що нашій редакциї післали оо. др. Теофіл Сембратович і Григорий Хомишин спростованя в справі віденьскої гр. кат. парохії. Тїшить ся „Галичанинъ“ по дитинячому, що „ось то і тобі дісталось“! Дешева втїха, нема що казати!

Але ми таки „Галичанинови“ вдячні, що він не подумав, з чого тїшить ся, і в тій самій справі помістив письмо з Відня, котрим немов простує знов „спростованя“ названих оо. віденьских. Нам написав о. Гр. Хомишин (гл. ч. 232 „Буковини“) таке, що виходило, немов о. Хомишин проповідував дуже добре і гарно, ба, навіть розумно, та що тою інкримінованою проповідию зробив вражінє на побожних слухачів. Хоч би нам і не хотїлось у все те вірити, то що зробити з о. Хомишином, коли він таки обстає при тім, що проповідує і добре і гарно і розумно і без скандалу і... словом: що він проповідник par excellence!?... Але на здивованє всеї Руси стоїть у вчерашнім „Галичанинѣ“ про ту проповідь о. Хомишина зовсїм щось иньшого, а іменно: „Цїла проповідь вызвала серед слухачів тілько сьвічутє над комізмом, яким скомпромітував себе о. Хомишин, а огірченє лише длятого, що то стало ся іменно в церкві. Всї сьміяли ся над дурницями, які плїв о. Хомишин“... і т. д. Гм, неоцїнений той §. 19 прасового закону...

Дальше говорить ся в тій статї „Галичанина“ про дїяльність о. д-ра Теофіла Сембратовича, пароха віденьскої гр. кат. парохії. Ми не потребуємо наводити цїлого того устушу, бо — як се у „Галичанина“ супроти его кандидата на епископа-суфраґана само собою розуміє ся — дописуватель не може нахвалити ся ревність, дбалість і запопадливість о. Теофіла Сембратовича. Ті хвальби дуже подібні до того „спростованя,“ яке нам надіслав сам о. Т. Сембратович і яке ми помістили в ч. 239 нашої ґазети. Лише на диво зайшла — нехотячи мабуть, чи може задля старечої забудьковатости — мала рїжниця. Именно нам писав о. др. Теофіл Сембратович: „Парохіянин пише, що проповідий в нашій церкві від домових душпастирів не почуеш, хиба що який захожий сьвященик або авґустиянець змилосердить ся; — се есть очивидна неправда: бо правдою есть, що коли я і сотрудник голосимо щонедїлї проповіди від 10 до пів до 11 год., і то зазначую ще раз: що недїлї, то ті чужі сьвященики голосили до тепер перед службою божою за весь час від 1894 року лиш 5—6 разів, і то по найбільшій части на їх власне прошенє.“ — А до „Галичанина“ написано знов таке: „Що-до проповідий належить замітити, що з давен-давна, з часів, коли число руских сьвящеників у Відни було далеко більше, в церкві св. Варвари не було більше, як штири проповіди на рік, т. є. у великі празники коли в церкві численно збирають ся рускі парохіяни; в недїлї і иньші празники, коли більшість набожних становлять Німцї або та часть рускої публики, котра приходить до церкви лише на богослуженє,—руска проповідь не могла так сказати-б, принятися в нашій церкві. Тепер, коли жите і дух в нашій парохії дїйсно підняв ся, що завдячуємо лише о. д-ру Теоф. Сембратовичеви (розуміє ся! — *Ред. „Бук.“*) видко сей загадував і в тім дїлї поступити дальше, но сему перешкодила проповідь о. Хомишина, виставивши на сьміх наші церковні проповіди.“ Щось оно тут та не так! Що тепер правда: чи у віденьскій гр. кат. церкві є що недїлї проповіди, — чи лише штири рази на рік і тепер о. др. Т. Сембратович що йно „загадував“ поступити дальше?... Чому о. Сембратович в „Буковинї“ написав инакше, а в „Галичанинѣ“ стоїть инакше? Певно думав собі: Неоцїнений той §. 19 прасового закону...

Щоби вже закінчити сю справу з віденьскою парохією, додамо, що в „Галичанинѣ“ і „Дѣлѣ“ появило ся заявленє довіря девятьох віденьских гр. кат. парохіян для о. Сембратовича. Ну, девять парохіян — то трохи мало, але хиба о. др. Т. Сембратович і тим мусить бути задоволений... Вправдї ті парохіяни понідписували ся повними титулами: „надворный совѣтникъ“ і т. д. і се дуже красно з них, що они дослужили ся таких титулів; лише чому так мало тих людий, що мають довіре до о. Т. Сембратовича? Атже-ж у Відни є ще богато иньших гр. кат. парохіян, котрих підписів ми чомусь не находимо під тим заявленем... Чи може ті парохіяни належать вправдї до парохії, але не до „фамілії“?...

Дбалість черновецкої почти. Оногди наша ґазета — а припадково того самого дня і иньша черновецка ґазета — піднесла потребу побільшеня урядничого персоналу для експедициї рекомандованих листів. Тепер одержуємо від черновецкої дирекциї почт повідомленє, що при головній почтї буде щодня від 5-ої до 7-ої год. вечером, а в недїлю від 3-ої до 4-ої год. пополудни окрім дотеперішного урядника ще иньший урядник принимати до експедициї рекомандовані листи. Приймаємо з задоволенем до відомости се повідомленє і додамо ще, що черновецка почта може під взглядом дбалости послужити добрим приміром для иньших урядів.

На відвідини своєї родини приїхав до Чернівців сегодня поспішним поїздом намістник Долїшної Австриї ґр. Ерих Кільмансеґ.

З'їзд славяньских редакторів американьских Сполучених Держав відбув ся 14-го жовтня в Cleveland (в державі Ohio). Як доносить словацка ґазета Amer. Slov. Noviny, явило ся лише 14 представителів славяньскої праси, а прочі оправдали свою неприсутність. Збори відкрив Словак Ровнянек, вказуючи на вагу того з'їзду і накликуючи всїх Славян до лучности. На з'їздї обговорювано справу основаня товариства славяньских журналістів і справу еміґрациї Славян до Америки та оборону їх перед нападами анґлийскої народности. Відтак ухвалено скликати всеславяньске віче і уложено точки для взаїмности славяньскої.

Купно ґрунту селянами від жида. З повіту підґаецкого доносять: Дякуючи ревним заходам загально-звістного народного дїятеля о. декана Стеткевича з Божикова і его прихожанина Михайла Кушнїра удало ся 17 тамошним господарям закупити від жида до роздїлу межи себе около 96 моргів землї. Добивши торгу, почали они оглядати ся за готівкою, але нині, по причині єсторічного неурожаю, тїсно межи селянами за готівку, а в ґал. Банку краєвім

повинна бути его сїтковатість (пористість), а відтак приходить ще питанє про подражнене шкіри, вплив поту, вогкости і иньше[1]).

Сказане відносить ся також до постелї.

Дуже важною частею одіня є обува. У дуже богато людий ноги пріють, у ще більше мерзнуть. Се не є зовсїм маловажна річ. В безпосередній звязи зі станом наших ніг стоять катари орґанів віддихових, а навіть туберкули, слабости очей, ушей, нервові болї голови, навіть нахил до удару серцевого. Обува стала тепер завдяки бішеній моді чистою мукою для культурного чоловіка. І черевик і шкарпетка обтулюють ногу так сердечно, що свобідний обіг крови роблять майже неможливим. До того ще не пропускає шкіряний черевик жадних випарів, ті насичують у формі поту шкарпетку і остуджують ногу. В вільній, мясистій (трікотовій) шкарпетцї і зовсїм свобіднім черевику нога не мерзне навіть при сидженю пр. в санях. Нанзен каже, що Ескімоси шкарпеток не знають і вистелюють чоботи лише травою. Здаєть ся, що ті люди, що витримують 30° і більше морозу, будуть найлучше знати, як утримати тепді ноги.

Ще кілька слів про утриманє поверхні тїла се-б то шкіри. Не один гадає, що попав уже на добру дорогу, коли щоденно виполокує ся, натирає ся, купає, ся і т. д. Правда, що оно в деяких случаях робить добре, взглядно не шкодить, наочно, а в многих случаях наносить таке амфібійне житє таки видиму шкоду. Студена вода є знаменитим средством до подражненя нервів, і приносить справдї добрі успіхи, коли еї відповідно і в міру пр. 4—6 недїль принаровлювати.

Але ясна річ, що не кождому вийде на добре довше відтягане орґанїзмови его теплоти а шкірі товщу, бо шкіра его також потребує більше може ніж води. От і тут можемо дещо скористати з практики звірів. Жаден з більших ссучих не влазить у воду глубше як по колїна або по живіт, значить бере лише стягаючу купіль ніжну, до того від часу до часу купіль дощеву, зато що день воздушну. Інакше, як ті звірі, не потребує робити і розумно одягнений чоловік.

(Дальше буде).

---

[1]) Докладнїйше про се: Dr. Lahmann, Kleiderreform.

справи позичок селяньских дуже довго тревають. В тій їх потребі прийшло їм в поміч товариство взаїмного кредиту „Дністер“ у Львові, удїливши згаданим господарям за пупілярним обезпеченем на їх реальностях позичку готівкою в сумі 6.800 зр. — Се заслугує тим більше на прилюдне узнане, що позичку виплачено безпроволочно по залагодженю конечних правних формальностий в дуже короткім часї, так що селяни могли терміну заплати цїни купна додержати.

З Бразилії вернула тепер до Красного в повітї скалатскім стара жінка вдовиця Текля Янчишин або Рудь, котра ще 1896 року на весну вибрала ся туда з одним нежонатим сином, а другим жонатим і з невісткою та внуком. Внук помер в дорозї, сина нежонатого забили дикі люди, син жонатий помер на фебру, а невістка віддала ся вже там за одного з Козини (села коло Красного в Скалатщинї), але радо вернула би назад до рідного краю. Оба сини вдовиці були добрі робітники і дуже сильно збудовані. Перед виїздом спродали они пляц з садком досить дешево, а поле, на щасте, відкупила родина.

Безрукий писар. „Самарская Газета“ розказує, що в Уфі є безрукий писар Поздняков, бувший складач письма (зецер). Складачем був чотирнайцять лїт. До Уфи прибув перед семи лїтами і вступив до ґуберньскої друкарнї. Але незабавом потім в часї сильної заверухи зимової він заблукав ся і відморозив собі обі руки так, що лїкарі мусїли утяти їх низше ліктїв. І ось, щоби заробляти на хлїб насущний, Поздняков почав учити ся писати лiктем. В тій цїли винайшов він собі пристрій, зложений з бляшаної обручки із вставкою на ручку пера. Сесю обручку він накладає на лікоть і пише досить жваво і гарно. Цїлий рік — каже — учив-ем ся і, як бачите, пишу.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИЇ.

Вп. **Пилип Андрюк** в Іспасї: Ждемо на справоздане з вижницких зборів. Просимо надіслати як найскорше. — Вп. проф. **Коб.** в Черн.: Просимо нам переслати обіцяну річ. Она нам конечно потрібна. — Вп. **Ів. Сав.** в Нов. Мам.: Чи можемо надїятись письма в справі неділїшного торжества? Просимо на нас не забувати. — Вп. **В. Григ.** в Чор.: Може б Ви, добродію, були ласкаві нам написати дещо близшого про те, „як нани зуби губили.“ Оно було би дуже цїкаве. — Вп. **А. П.** в К.: Доси годї нам було більше довідати ся. Держать у великій тайнї, а що між нами а такими людьми нема зносин, то мусите вже вдоволити ся тим, що в сїй справі можете вичитати в одній новинцї сегодняшного числа. Однак проте Ваш здогад справедливий: es ist faul im Staate Dänemark... — Вп. **Т. Г ... п** в Бр.: Чому не дасьте о собі чути? Чи Ви вже на нас забули?

Памятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

„РУСКА БЕСЇДА“
в Чернівцях
улиця Петровича ч. 2.
має на складї отеї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“
для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всї 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“
з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток
для чемних дїточок.“
32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“
Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“
сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“
з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.
Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождду поодиноку книжочку.

НОВА ФІРМА РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ В ЧЕРНІВЦЯХ,
ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих російских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальошні
легкі, 75 ґрамів.
для мужчин . . . . . 1·90
„ панів . . . . . 1·65

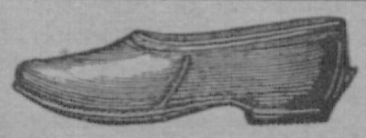

КАЛЬОШІ,
з заду вятяті для пп. офіцирів.

Великий вибір
ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ
для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Найновійші!

черевики для ґімнастики з ґуми.
а 1·10

Кальошї для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!
даємо лише ми від цїн за біле др-а Ейера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи
почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурования	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплювання	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з цшанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір ЧЕРЕВИКІВ до ґімнастикования!

Найновійші Краватки
вузли, машни, Левалїєля до вязаня,
від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

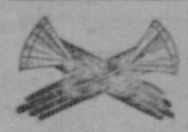

Рукавицї Glacé,
з оленя шкіри, з шведского шовку, з виток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД
правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

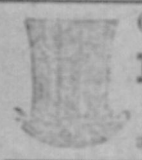

Одинокий склад
ЦИЛІНДРІВ
і кляків,
з фабр. Месмера і Сн.

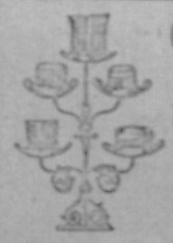

Одинокий склад
з фабрики
І. ҐІКЛЯ
і Синів
в
Найтішайни
КАПЕЛЮХІВ
для мужчин, тверді, чорної і иншої барви, почавши від 1·18 зр., для мужч., тирольскі від 1·18—2·28
„ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18
„ дїтий капелюшки моряків боброві в рїжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛІ
з зелїзними ручками

з чистого шовку від 3·— — 6·—,
на-нів зі „ 1·38 — 1·98.
з чистої вовни „ 1·58 — 2·18.
на-нів з вовни „ 0·98 — 1·58.
з англїйскими дерев'яними ручками від 0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
ПАРАСОЛЇВ
полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНГЛІЙСКІ
ПАЛИЧКИ.

Величезний
вибір
БІЛЯ
для мужчин, гладке від 1·10 поч.
„ „ з фалдами „ 1·38 „
„ „ газоване „ 1·58 „
КАЛЇСОНИ
з найлїпшого Grall-полотна, французково крою від 0·98 поч.
Корсетки для мужчин, гладкі, газовані, білі і в иншых барвах, від 0·18 зр. поч.
Льняні хусточки в модних барвах,
12 штук від 0·80 — 1·10.
ПОНЧОХИ
від 1·50 — 3·—.

КОВНЇРИ
і
МАНШЕТИ
Манжети, І. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.
Манжети, ІІ. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.
Ковнїри І. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.
Ковнїри ІІ. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.
Ковнїри для хлопцїв
6 штук 0·80.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає Осип Маковей.
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 246. Чернівцї, вівторок 4. (16.) падолиста 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Філїя Рускої Школи черновецкого повіту.

Та філїя відбула свої другі збори в недїлю, дня 7-го листопада с. р., в Нових Мамаївцях у школї. З'їхало ся значне число учителїв і учительок з черновецкого повіту і кілька з кіцманьского повіту. З Чернівцїв приїхали відпоручники центрального товариства Руска Школа пп. Руснак і Салабан. Разом було всїх 35 участників на зборах.

Збори отворив голова філїї п. Іван Ярошиньский повитанєм гостий, почім приступлено до першої справи дневного порядку. Був то відчит п-и Е. Ярошиньскої: „Як має школа призвичаювати дїти до правди?“ Сего відчиту вислухали зібрані з цїкавостию і увагою (ми єго видрукуємо — Ред.) — і подякували п-ї Ярошиньскій за него щиро.

Відтак п. надучитель Іля Прокопович із Старих Мамаївцїв мав також відчит про се, чого потрібно учителеви до успішної дїяльности. В дискусиї над сим цїкавим відчитом порушено між иньшим потребу товариского житя між ними і полїпшенє долї. Ремісники по містах уже вяжуть ся в товариства, а їх товариске житє звичайно жвавійше, як житє учителїв. Промовляли в тій справі пп. Іван Савіцкий, Микола Іваницкий і Іван Ярошиньский. Рішили візвати центральний видїл товариства, аби де треба старав ся о підвисшенє учительскої платнї.

П. надучитель Савіцкий жалував, що ще богато учителїв з черновецкого повіту не належить до товариства. Нехай би собі взяли приклад з учителїв кіцманьского повіту, що так гарно удержують свою філїю. Взивав відтак, аби учителї дбали і о свою власну осьвіту, бо не лиш треба сповняти то, що від них жадають, але ще й для власної осьвіти і користи треба самому учити ся. — П. Ілюк радив своїм товаришам збирати ся і в невеликім числї; все з того більша користь, нїж як нема нїякого почутя солїдарности.

Збори закінчили ся окликом на честь цїсаря, подякою зібраним і гостиною.

Независимі.

Слово „независимість“ має в нашім полїтичнім житю аж занадто широке значінє. Русини гадають, що хто зависимий, той уже і розум стратив; а независимий чоловік, хоч би дитина, уже тим самим і мудрий і добрий і чесний. Тимчасом, як все на сьвітї, так і зависимість або независимість мають свої добрі і злі сторони, а вже зовсїм не відбирають чоловікови розуму, коли він єго має, і не дають єму розуму, коли єго не має. І так нїхто чей не заперечить, що лїпше залежати від розумних людий, як від свого дурного розуму, що зависимість розумного Івана від Микити робить і Микиту зависимим від Івана, коли они себе посполу потребують. Вже-ж, очивидно найлучше не залежати від нїкого і бути своїм паном, але се дало би ся зробити хиба на пустини; а між людьми трудно се осягнути поодинокому чоловікови. Хоч як ти відхрещуй ся і втїкай від людий, а від зависимости від них не утїкнеш.

Так звані независимі рускі посли в радї державній, Яросевич, Окуневский і Танячкевич, ходять як сьвяті з авреолею довкола голови. Канонїзувало їх „Дѣло“ на сьвятих заступників руских — і хоч ті заступники дуже часто виявляють всї гріхи рускі, але они нїби независимі — отже непогрішимі. Всї иньші наші посли Русинам не до вподоби, а ті три, хоч нїчим не лїпші від тамтих, і мудрі і чесні патріоти. І дійшло у нас до того, що кожда наша партия величає тілько своїх послів, хоч нераз треба би їх висварити, а на других не лишає і сухої нитки, хоч нераз треба би їх похвалити. Публицї з тим добре, має кого любити і ненавидїти — отже й журби провідникам Руси мало.

Як відомо, п. Яросевич приступив до социял-демократів. Чи то добре, чи зле, в то не входимо, але то поступок отвертий і характерний. „Як мене видиш, так мене пиши!“ — Посол Окуневский, сказавши раз важні слова, що „тяжка доля руского полїтика,“ постановив собі ту долю злекшити і, знаючи безтолковість руского загалу, котрий по канонїзованю посла на „независимого“ зовсїм уже не розбирає єго поступованя, ухитрив ся сидїти відразу на трех стільцях: радикальнім, опо-

Дещо про діспозицию недугів.

Після теориї

д-ра Лямана.

(Конець).

Се є найчистїйша але не одинока проява товстої діземії. В инших случаях причиною єї може бути недостаточна функция серця в наслїдок пересиченя мускулів угляною кислотою, то знов надмір квасів в крови (цукрова слабість) спинює оксідацию, або знов тота надмірна кислота при браку алькалїїв розкладає червоні кульки крови і тим зменчує єї вартість.

У всїх тих на око так відмінних случаях где в дальшім тягу той самий процес: недостаточна оксідация, се-б то паленє придїлених на се материй, без огляду на се, чи є оно наслїдком слабкого обігу крови, чи надміру єї кислоти, чи розводненя.

Як бачимо, нагромаджуванє товщу в орґанїзмі можливе є лише при діземії крови, але наслїдком сеї діземії може бути і ненормальна худість, худа діземія. Она є наслїдком „поживного“ харчу, котрий становлять мясо і яйцї, се-б то страви найбогатші в білковину а найбіднїйші в соли.

Сїрка зужитої білковини переварує ся в орґанїзмі в кислоту сїрчану, котру нормальний орґанїзм вяже алькалїями в соли. При недостачі тих алькалїй відтягає згадана кислота потрібні алькалїї зі здорових тканок орґанїзму і нищить їх в сей спосіб. Той сам процес переводить ся в орґанїзмі також підчас курациї Банта.*)

Оно виглядає дивно, що ті самі дієтетичні причини викликують в одних ситу, у других худу діземію. А прецїнь оно так є. Нераз трафляє ся бачити людий пр. супругів, котрим звичайно одні і ті самі дієтетичні условини надають цїлком иньшу форму тїла.

Худа діземія проявляє ся звичайно у тих, у котрих сильнїйша функция серця і нирок запобігає розводненю крови, а через то і затовщеню, і витворена сїрчана кислота розкладає тим лекше мускулятуру, коли тимчасом при гідремії (водяній діземії) витворена кислота є вже більше розводненою, а осаджені на мускулах верстви товщу не допускають безпосередного зіткненя. Деякі орґанїзми мають також прикмету витворювати амоняк і вязати ним небезпечну кислоту.

*) Полягає на виключно мускуловій дієтї, котрої наслїдком є відтовщенє але заразом загальне ослабленє і гостець (ґіхт).

Наведені приміри не суть одинокими причинами ситости або худости. Скількість поживи, скількість і якість працї і відпочинку, врештї ще і иньші хемічні впливи діземічної крови, мусять тут входити в рахунок. Для нас є се річ дальшерядна.

Ревма, гостець (ґіхт), удар серця. Ми згадували вже повисше, що діземічна кров не встигає переробити достарчуваних жолудком соків як також не в силї перевести з'ужиту материю в таку форму, в якій єї орґанїзм найлекше вичинити може. В наслїдок сего витворює ся раз товщ, а в другім случаю цїлий ряд в ріжній степени з'оксідованих материй повставших зі зміни материї в орґанїзмі. Ті материї, з котрих многі суть дуже троючі (так званї: Птомаіни, Токсіни...) видїлює орґанїзм головно через пори шкіри і нирки. Щоби се могло наступити, мусять они бути переведені в відповідну форму, се-б то в форму ґазову, або знов таку, котра в вичинюванім орґанїзмом плинї легко розпускала би ся.

Сказано знов, що діземічна кров не в силї перевести цїлковито тоту задачу і задля недостачі кисеня оксідує тоті материї лише по части, значить ся не до тої степени, в якій їх орґанїзм без труду вичинити може (пр. як мочник Harnstoff), а до такої, в якій они лише серед

зиційно-народовскім і москвофільскім. Єму „все риба;“ яким єго хто хоче мати, таким він є, бо як між нашими лїриками находимо полїтиків, так між нашими полїтиками находимо лїриків, бануючих над злиднями всїх партий загалом. Хоч злиднї одної партиї дуже часто є правдивою благодатю для другої партиї, але говорити се явно перед Русинами не оплатить ся; лучше бути великомучеником за всїх і за вся; що найменче при такім поступованю мусять і „Дѣло“ і „Ґалїчанїн“ і „Громадський Голос“ прикусити язика навіть тодї, коли їх свербить дещо сказати на посла.

Посол Танячкевич, старий недобиток з часів нашої романтичної полїтики і полїтичної романтики, оскілько єму сьвященича ряса позваляє, кидає ся також на всї боки, аби всї дивили ся на него добрим оком. Як трудно се осягнути, не треба й казати; а радше треба собі сказати, що всїм нїколи не догодиш.

У всїх тих трех „независимих“ послів є зависиме від власного переконаня окреме поступованє, і хоч „Дѣло“ бере їх усїх під одну міру, як рідних братів, але й між ними бувають нераз дуже характеристичні непорозуміня і поступованє їх нераз, хоч „зависиме,“ але дуже неконсеквентне.

І так минувшого тижня була нагода для п. Окуневского і Танячкевича виявити свій жаль мінїстрам, а они, хоч независимі, а сего не зробили. Рада державна мала голосувати над внесенєм посла Функе в справі поставленя мінїстрів в стан обжалованя. Але що були ще поставлені і внесеня на перехід до порядку дневного над внесенєм Функе, а межи сими найдальше ідуче внесенє пос. Пацака о звичайний перехід до порядку дневного, то насамперед се внесенє піддано під голосованє і остаточно ухвалено внесенє Пацака 177 голосами против 171. За правительством, отже за внесенєм Пацака голосували: Коло польске, Бойко і Кремпа, належачі до польскої партиї людової, і стояловцї; дальше: Чехи, Словінцї і Хорвати та нїмецкі клєрикали. Против голосували: нїмецка лївиця, нїмецкі народовцї, антисеміти і соціялїсти. Деякі посли, а межи ними Окуневский і Танячкевич здержались від голосованя. Опозиціонїстів взяла тепер велика лють на польских селяньских послів та на стояловцїв, котрих голосами майже перейшло внесенє Пацака, та на послів Окуневского і Танячкевича. В палатї зробив ся крик. Антисеміти обпали пос. Окуневского і стали відгрожувати ся, що возьмуть назад свої підписи на єго внесеню в справі обжалованя мінїстрів за вибори галицкі. Межи послом Дашиньским а Витовтом Левицким мало що не прийшло до бійки, аж наконець, коли трохи зробив ся спокій, закрили засїданє.

Друга характеристична пригода склала ся між пп. Яросевичем а Окуневским. „Независимі“ посли наші мають, як сказано висше, і від себе поставити ґр. К. Баденїого в стан обжалованя. От при виготовленю сего внесеня і зайшло непорозуміне, через що п. Яросевич цофнув свій підпис зпід внесеня.

В письмі до „Дѣла“ представляє єю справу п. Яросевич так:

„Внесенє то було зладжене ще минувшого тижня і я вже тогди був внесенє підписав, а називалось оно тогди „Dringlichkeitsantrag des Abg. Okuniewski, Taniaczkiewicz, Jarosiewicz und Genossen.“ Мимо того дав менї то саме внесенє посол Окуневский вчера (10-го с. м.) другий раз підписати, що я і зробив, думаючи, що то з причини яких поправок наново переписане то саме внесенє, та зараз по підписаню дізнав ся я з зачудованєм, що моє імя з заголовка внесеня, та посол Окуневский, хоть і обіцяв, не зробив того, а коли я сегодня єго запитував, не хотїв навіть менї признати ся до того, як і взагалї не хотїв признатись до того, що внесенє віддано президентови палати.

Не хочу додавати від себе до того цїлого поступованя послів Танячкевича і Окуневского нїякого коментаря, а подаю єго до публичної відомости в цїли вияснення, чому я не підписаний під внесенєм.“

Дѣло представляє єю справу инакше і каже:

„...На внесенім обжалованю не знайдете підпису д-ра Яросевича, а стало ся те ось як: Др. Окуневский, виготовивши внесок на обжалованє ґр. Баденїого, написав був на заголовку: „Внесенє послів Окуневского, Танячкевича і Яросевича.“ Коли прийшло до збиранья підписів, антисеміти заявили, що не підпишуть внесеня длятого, бо се внесенє ставить також соціялїст др. Яросевич, а они з соціялїстами не хотять мати нїяких зносин і внесень їх не підписують. Серед такої ситуациї посол о. Танячкевич найшов вихід в тім, щоб — аби з одної сторони внесенє не остало ся без підписів, а з другої сторони, щоби не ухибити Яросевичеви — вичеркнути себе і д-ра Яросевича з наголовка внесеня, а полишити або підписи (свої і д-ра Яросевича) під внесенєм. Тодї антисеміти згодили ся підписати внесенє і дїйсно дали свої підписи. Др. Яросевич угнївав ся і заявив д-ру Окуневскому, що цофає свій підпис під внесенєм. Др. Окуневский, думаючи, що др. Яросевич робить се в хвилевім роздразненю і не схоче, щоби в такій важній справі не було єго серед независимої трійцї руских послів, не вичеркнув єго підпису. Тодї др. Яросевич побіг до друкарні і там вичеркнув свій підпис під внесенєм.“

Отже посперечали ся независимі посли о підписи, котрими документують свою дїяльність.

сприяючих обставин можуть бути видїленими (як мочова кислота, Harnsäure).

Видїлини шкірні суть до тепер дуже мало розслїджені, і крім того, що звісні вже нам їх прикмети, що деякі з них суть дуже троючі, годї про їх функциї щось певного повісти.

Головним складником видїлин нирок є мочник і мочова кислота. Тоту кислоту переводить здоровий орґанїзм майже цїлковито в легко розпускальний мочник, а діземічний орґанїзм має до сего за мало киселя. Тота кислота розпускає ся в водї студеній дуже мало —трохи більше в горячій. Щоби виполокати еї 1 ґр. потребує орґанїзм при нормальній температурі аж 7—8 літрів води. Далеко лекше розпускають ся вже мочові соли, передовсїм же натрій, а то в 1100 ґр. зимної або 124 кипячої води. В орґанїзмі розпускає тоті соли вода крови і тканок. При наглім зменченю температури (пр. через купіль) або скількости (пр. через піт) тої води, мусить кислота і соли викрастилїзовати у внутрі тканок.

Найблизшими наслїдками сего викристалїзованя кислоти мочевої, до котрої долучують ся правдоподібно ще й иньші зужиті а не видїлені материї суть ревматично-невральгічні розположенія, дальше блуди серця, получені звичайно з ревмою вязів, і артеріо-склеротичні процеси, котрим слїдують звичайно удари серця.

Діземія а нервозність. Біла маса мозку, хребтового ядра (Rückenmark) і нервів реаґує за житя в станї спочинку слабо алькалїчно або невтрально, при напружаючій працї і при обумиранью дає знов реакцию кислу; сива маса реаґує все кисло, і та реакция взмагає ся коли нерви охлявають або обумирають.

Процес заквашеня нервів через моральне або фізичне умученє буде здаєть ся той сам, що і в мускулів, а випочинок, взглядно поворот до звичайного стану полягає в части на виполоканю материй викликуючих умученє, в части на засиченю квасів алькалїями (крови). Що-ж діє ся в браку алькалїїв? Нїчо иньше, як се, що бачимо на звіратах, котрим заквашено кров в штучний спосіб. Запущено н. пр. кріликови в жолудок розводнену сільну кислоту, то по короткім часї тратить звіря спромогу свобідного руху (dispnoe) і остає в такій позї, в якій єго уставимо, вкінци гине серед проявів цїлковитої безсильности. Коли же запустимо єму вчас під шкіру розпущеної соди, починає поволи приходити до себе. Що-ж нам се показує? Запущена кислота вяже всї алькалії крови і тим унеможливляє еї головну задачу вязати і відпроваджувати вугляну кислоту; кров пересичує ся нею і як така застоює ся в мозку і звіден всї прояви. Дальше знаємо, що причиною уремічних корчів конвульсийних, є затроєне центрального проводу нервового власними трійлами передовсїм же квасами. Звістна також річ, що відповідно густа кислота убиває субстанцию нервову серед обявів корченя нерву.

Зі сказаного мусимо висновати, що причиною конвульсий, корчів при рахітї і зубкованю, корчів гістеричних, делїрій в горячці, суть подразненя центрального проводу нервового в наслїдок заквашеня, бо всякі корчі і омлїваня проявляють ся передовсїм у людий анемічних, гідремічних, горачкуючих, словом у тих, у котрих ми виказали зменчену алькалесценцию крови.

Також переводненє має свій вплив на нерви, як се бачимо пр. при недузї розводненя мозку (hydrocephalus), та в отяжілости функций нервів при загальній гідремії.

Не без наслїдків остане і надмір соли кухонної. Правда, що рішучого не можна поки що про се нїчого сказати, але звістна річ, як заховує ся нерв під вплівом соли.

Так тут як і в кождім иньшим случаю суть обговорювані причини т. є. діземія, гідремія, надмір соли як і вплиби обговорювані на початку

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 15-го падолиста 1897.

Про спільні делеґациї доносять молодочеські Narodni Listy, що президентом делеґаций буде вибраний бувший намістник Чехії ґр. Франц Тун, а віцепрезидентом презес польского Кола Аполїнар Яворский. Як звістно, зійдуть ся спільні делеґациї завтра, у вівторок, а в середу будуть приняті на торжественній авдиенциї ц. сарем. З руских послів належить до спільних делеґаций пос. Олександер Барвіньский.

Парляментарні справи. Позаяк дотеперішний перший віцепрезидент австрийскої ради державної Давид Абрагамович вибраний президентом парляменту, то тепер опорожнене місце першого віцепрезидента. Ним стане певно теперішний другий віцепрезидент, Молодочех др. Кароль Крамарж. Розходить ся тепер, хто мав би стати другим віцепрезидентом парляментарним. Німецкі клерикали не хотять приняти жадного місця в президиї, щоби тим не дразнити німецкої опозициї. Однак парляментарна більшість дуже радо хотїла би в президиї мати хоч одного Німця, тож предложить німецкому центрум, котре стоїть під проводом бувшого міністра ґр. Фалькенгайна, до розпорядимости місце другого віцепрезидента. Коли-б і центрум не принято сего предложеня, то припала би та гідність членови „славяньского Союза," мабуть пос. Ферянчичови. Дехто, а именно Румуни, хотїли би нашого краевого маршалка пос. Лупула бачити другим віцепрезидентом, однак ся кандидатура не має жадних виглядів.

Австрийске селяньске віче відбуло ся вчера, в неділю, у Відни. З Буковини виїхали туди нотар Тігран Прункул, котрий в нашім краю сильно аґітує між селянами в антисеміт-ськім духу. Волохи просили пос. Поповича, щоб відтягнув Волохів від участи в тім вічу. Окрім того виїхали ще на то віче Николай Василько з Лукавця, лукавецкий парох і двірник. Поводом для подорожи п. Василькы має після „Бук. Вѣд." ся, що Василько мав ще в Відни з редакторами домостей „бути те, що „исполнительный комитетъ" кацапів его туди вислав. Сьмішно оно виглядає, коли наші кацапи, котрих на пальцях полїчиш, мріють о якімсь „исполнительномъ комитетѣ", на який хиба могли ся зложити всї кацапи разом. А щоби когось вислати аж до Відня, та ще до того дїдича Василька, то треба би таки досить гроший на се. А ми на торічних загальних зборах „Народной Рады" довідали ся з уст редактора „Бук. Вѣд.", що то „общество" материально стоїть так лихо, що за салю на збори треба було приватної жертви. І нехай же тепер хто хоче повірить в ті слова „Бук. Вѣд." Ся бундючність нагадує пословицю про ту жабу, що й собі наставила лабу, коли побачила коня...

Вінчане панни Мелянії Лукашевичівної, дочки пок. нотаря і п. Єлени Лукашевичевої, з лїкарем др. Зиновієм Левіцким відбуде ся у вівторок, дня 23-го с. м., в гр. кат. церкві у Кіцмани.

Знов відзначене бук. краевого товариства для охорони звірят. Архикнязь Франц Фердинанд казав брошурку секретаря того товариства Володислава Стшалковского „Охорона звірят в Далматиї" приняти до своєї бібліотеки. Се товариство істнує що йно три місяці, а тепер має вже 565 членів, між ними краевого президента ґр. Гоеса і богато урядників.

З зелїзниці. Начальник філїяльного бюра для розпорядкованя возів в Чернівцях Іван Лятур перенесений до дирекциї зелїзниць в Станїславові.

Фінансовий економат в Чернівцях. З днем 1-го грудня с. р. буде заснований при черновецкій фінансовій дирекциї економат разом з маґазином на тютюн. Управителем того економату іменований Михайло Богуцкий, дотеперішний контрольор при складї соли в Качиці; а контрольором іменований дотеперішний асистент Еміль Ясильковский.

Товариство руских гірничих студентів „Чорногора" в Лубнї (Leoben) в Стириї відбуло дня 29-го жовтня свої треті загальні збори. До видїлу увійшли яко голова Орест Авдикович, касиер Платон Павликевич, секретар Лев Виханьский; до контрольної комісиї вибрано Омеляна Черлюнчакевича і Володимира Бородайкевича.

Жидівский похорон наймили „Бук. Вѣдомости" у своїх покровителїв рабіна Гершка й кантора Іцика, що й сьпівають „Буковинї" і Русинам в „Buk. Rundschau" вічну память. Передчасна ваша радість, ви пейсаті і ви бородаті, не діждете ви кінця „Буковини," вона буде жити і ще успішнїйше боротись із жидівскими нявками, кацапами і всїма ворогами руского народу, котрому ваші ганьбленя на нас показують найлїпше, хто єму брат, а хто собі рад.

На „Народний Дім" зібрала панночка Ілярия Стратичук в Кіцмани 7 зр. 50 кр. Щедрим дателям сердешне „Спасибіг"!

Черновецка каса ощадности буде від нового року платити від щадничих вкладок штири проценти. Заразом буде сама каса платити від тих вкладок рентовий податок, щоби люди не відстрашували ся від вкладок до тої каси ощадности.

Поправа материального биту підофіцирів. В загальнім військовім буджеті на 1898 рік, котрий має предложити ся спільним делеґациям, установлено три кляси премій дкя підофіцирів, а то: І-ша кляса для служачих перше трилїте, ІІ-га для тих, що добровільно остають ся в службі дальше трилїте, а ІІІ-тя для остаючих в службі третє трилїте. Кромі тих премій, платних в місячних ратах, підофіцири, виступаючі з активної служби по шістьох, девятьох або дванацайтьох лїтах, дістануть відповідну суму титулом „відправи" (Abfertigung). Також службове положене підофіцирів має унормувати ся лучше, щоби витворити стан підофіцирів фаховий, а не перехідний.

Як давна є обструкция? Наклін до обструованя сягає властиво ще „римских часів." Римский сенат знає лише поіменні голосованя. Но з тим нинїшна парляментарна президия ще дає собі щасливо раду. Але велика ріжниця лежить межи тодїшними а нинїшними часами. В нашім парляментї вільно сказати „так" або „ні," але горе послови, котрий позволив би собі ще на якусь замітку! Римского сенатора питали не лише о голос, але й головно о его гадку. І не лучало ся ніколи і під нїяким услівем, щоби предсїдатель єму переривав. Він міг відступати від свого предмету, кілько лиш єму подобало ся, і з нагоди виявленя своєї гадки, если взагалї він на те здобув ся, міг такий сенатор цїлу копу депеш, листів і книжок прочитати. Серед таких обставин годї дивувати ся, если римскі сенатори тут або там не імали ся обструкциї. О пробі обструкциї в нашім змислї доносить старий Ціцеро. В листї ad Atticum IV., 2 пише він до свого сердечного приятеля: „Коли-ж секретар викликав імя Клявдия, підніс ся згаданий добродій з наміром говорити бесїду через цїлий день. Накликуваня, щоби кінчив, не помагали; в тім по упливі трех годин его бесїди повстає такий оглушаючий крик в сенатї, що бесїдник був приневолений закінчити свої виводи. Годить ся при тім замітити, що Клявдий в стоячій на порядку дневнім квестиї був одиноким опозицийним сенатором. Стало ся се 15-го жовтня 57 року перед Христом." Як бачимо, то обструкция може похвалити тя зовсім поважним віком, бо 1954 роками.

Гігієна супружества. В академії медичній в Буфало виголосив недавно лїкар Рулїсон цїкавий виклад, в котрім звернув увагу на небезпечности, грозячі людскому родови через неосторожність при заключуваню супружеств. Він вказав на старинних Греків, котрі вибирали на жінки женщини, що відзначали ся здоровлем і силою, і зазначив, що нині, коли вплив дїдництва стверджено на многих точках, треба зовсім поважно розважати гігієнічну сторону супружества. Так само мужчина, як і женщина не повинні побирати ся, коли діткнені якоюсь уломностию фізичною або умисловою. Дикі народи вигублюють слабих, народи цивілїзовані роблять, що можуть, щоби хорих утримати при житю. Звідти після гадки д-ра Рулїсона множать ся в застрашуючий спосіб проступки, умислові хороби і всяке иньше. Годилось би дїйсно застановити ся, чи держава не має обовязку, заопікувати ся житем і здоровлем будучих поколїнь; подібно, як опікує ся житем і майном живучих горожан. Против дифтерії, одри, шкарлятини, холери заряджує держава всякі можливі средства осторожности, а проте нема нїякого забезпеченя перед супружествами, котрі грозять державі хорим поколїнем. Бразилїя є хиба одиноким краем, де вищі товарискі класи самі утворили собі право, після котрого кождий мужчина, що бажає вступити в супружий стан, мусить предложити свідоцтво одного або кількох лїкарів, що він є вільний від небезпечних недуг. На послїднім конґресї женщин в Парижи постановлено також, щоби родичі вимагали від своїх будучих зятїв лїкарского свідоцтва що-до їх здоровля. Вкінци вніс др. Рулїсон, щоби всї дїти, хлопці і дївчата, від 12 до 15, лїт були оглядані що-до фізичних условій і гігієнічного стану родичів і опісля дїлено на три кляси; в першій найшли би ся такі здорові, котрих родовід виказав, що в протягу трех послїдних поколїнь не було дїдичних хороб; в другій здорові з тими самими прикметами, почавши однак лише від дїдів: в третій — решта. Належачі до тих кляс могли би ся побирати лише з собою.

Телеґрафічну ґазету закладає тепер спілка чужоземних капіталїстів в Петербурзї. Всї новости дня будуть передплатникам подавати ся телефоном. Передплата виносить на місяць 10 рублїв. Така-ж ґазета вже істнує в Буданештї.

Дрібні вісти. У церковного півця в Солї Епіфанїяса Василовского вибух з неосторожности зі сьвітлом огонь в стодолї і наробив шкоди на 700 зр. — В Брязї найдено труп 70-лїтного селянина. Кажуть, що то якийсь господар з Босанча. — Між зелїзничними стациями Іурагуморою і Пальтіноссою наїхав поїзд на фіру громадского писаря Николая Абаджера. Фіра цїлком розбита, а писар і его донька легко ранені. — В суботу прийшло на віденьскім університеті до бійки між жидівскими і німецкими студентами задля онодїшної демонстрациї. — В середу дістав ся урядник зелїзничий Рубін Атляс в Гатиї між два ваґони і тяжко ушкоджений; однак лїкарі кажуть, що его житю не грозить поки-що небезпеченьство.

Помер о. Лев Диаконович, гр. пр. парох в Боянчуку, кіцманьского деканату, в 52-ім роцї житя. Покійний висьвятив ся 1873 р., а парохом став 1876 р. В. є. п!

розвідки по більшій части не безпосередними причинами, а вихідними точками найріжнороднїйших причин другорядних, головно же власних тріл. Хоть про ті трійла — знаєм до тепер так мало, протеж годї про них не згадати. Ударяюча воня многих гіпохондрів, неврастенїків, гістериків, котра вміру сили недуга змагає ся або щезає, виказує достаточно взаїмну залежність.

Не станем тут переходити кождий недуг з окрема, хотяй на виложеню залежности недуга від діземії полягає головний доказ ставленої теориї. Се забрало би за богато місця. Про жовни (шкрофули), туберкули, рака, недуги нирок і иньші найде цїкавий читач лучше і докладнїйше, ніж я би се в сім короткім начерку міг подати, в найголовнїйшім творі д-ра Лямана: Die diätetische Blutentmischung als Grundursache aller Krankheiten. Також тяжкі злоги культурної самиці приписує др. Ляман діземії матїрного орґанїзму і подає до сего в своїй книжці дуже цїкаві і цїнні спостереженя.

Але я певний, що „Mode Journal" для „культурної" женьщини такой інтереснїйший.

Т. Г.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літографічнім закладі Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі як: дїла, брошури, оголошеня, табелї, цїнники, рахунки, карти візитові, запрошеня весїльні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п.,

в мовах рускій, польскій і нїмецкій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї русної друкарнї!

Шкільні повідомленя

і

SCHULNACHRICHTEN

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯИШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівці, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінції виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Заснована в 1885-ім. р.

Цїтні плащі (ібердїтери) від 14 зр. в гору.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за річник, а всї 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток

для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождy поодиноку книжочку.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівців**					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635
до Садагури, Бояна, Новоселиці	645	430	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятниці.

з Гадікфальви					
до Радівців	610	1003	228	612	805
з Гатни					
до Качики, Іурагумори, Вами і Кімполюнгу	1010	201	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	327	630	1009	216	718
з Вами					
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драгоша і обох Молдавицях.

з Карапчева					
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з виняткомъ понедїлка, нічний кождої днини.

приходять до **Чернівців**					
з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	809	1212	350	1000
з Новоселиці, Бояна, Садагури	—	1113	950	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до Гадікфальви					
з Радівців	542	855	115	550	747
до Гатни					
з Кімполюнгу, Вами, Іурагумори, Качики	1258	625	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	442	842	130	630	837
до Вами					
з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545	905

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драгоші і обох Молдавицях.

до Карапчева					
з Чудина н. С.	555	555	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з виняткомъ понедїлка.

|—| поїзди поспішні; * поїзди особові: без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 247. Чернівці, середа 5. (17.) падолиста 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Вісти полїтичні.

(*Спільні делеґациї і становище нашої монархії супротив заграниці. — Буджет военний. — Провізория і запомога для потерпівших від нещасть елементарних. — Дещо з опозициї. — Росия пригадуесь Туреччині.*)

Нині в полудне збирають ся у Відни на нараду спільні делеґациї. Серед трудного внутрішнього становища прийде ся їм радити, але за то суть знамениті відносини нашої монархії супротив заграниці, а Pester Lloyd констатує, що наша монархія вже давно не стояла так кріпко супротив заграниці, як тепер, а то завдяки союзам з сусїдними державами і оглядній полїтиці міністра справ заграничних ґр. Ґолуховского. Важну зміну в заграничній полїтиці нашої монархії зробили відносини до Росиї. Міністрови справ заграничних удало ся переконати Росию, що тридержавний союз зовсїм не вимірений проти Росиї, а Австро-Угорщина дала ділами пізнати, що не стремить до цїлий, котрі би стояли на перешкоді дружним відносинам до Росиї. Так само удало ся міністрови справ заграничних удержати добрі відносини до Анґлиї, а в справі всхідній був він перший, котрий заздалегідь звернув увагу на непокої на Кретї та наслїдки, які з них можуть вийти; він також розпочав акцию, щоби зльокалїзувати грецко-турецку війну. А все-ж таки — каже згадана ґазета — внутрішні непокої та борба всїх проти всїх вимагають як найбільше уваги, бо внутрішний розстрій в монархії не може причинити ся до єї скріпленя. Прецї нїяка держава не схоче шукати союза там, де нема внутрішнього ладу, і годї, щоби наша монархія держала ся на своїм становищи великої держави лиш з прихильности своїх сусїдів.

Военний буджет, як зачувати, хоч викаже дещо нового, не переступить звичайної границї збільшеня, а то длятого, що справу управильненя платнї офіцирів і урядників військових на тепер залишено, а за то вставлено позицию на підвишенє і управильненє премій службової для підофіцирів, котрих брак дає ся в армії дуже відчувати.

Дискусия над провізориєю угодовою в комісиї буджетовій не закінчила ся в суботу. Слїдуюче засїданє комісиї в єїй справі відбуває ся нині і мабуть прийде до вибору референта, котрим, як кажуть, буде пос. Цінїньский.

На порядку дневнім повного засїданя палати послів, яке має ся відбути завтра, поставлено справозданє комісиї в справі запомог для потерпівших від нещасть елементарних.

Віденьскі ґазети констатують, що пос. Яросевич на послїднім засїданю палати послів голосував против правительства. Опозицийні польскі посли з партиї людової і стояловцї, котрі доси сидїли по сторонї лївицї, постановили в наслїдок послїдних подій в палатї перенести ся на правицю і в єїй справі ведуть ся тепер переговори.

З Константинополя доносять, що российский амбасадор звернув увагу Порти на то, що коли би она дістала від Грециї часть відшкодованя военного, а хотїла его ужити на узброєнє, то Росия мусїла би пригадати їй, що і їй належить ся ще від Туреччини мілїон триста фунтів яко останок відшкодованя за росийско-турецку війну.

Мокре рядно.

В галицких опозицийних-народовців лише п. Романчук мав таку повагу, що коли він ішов на право, то всї ішли за ним на право, коли він звернув на лїво, то Русини звертали туди також, не розбираючи, чи оно мудро. Коли-ж п. Романчук перестав бути послом, лишили ся на его місце три „независимі батьки Руси,“ Яросевич, Окуневский і Танячкевич. Всїх трох опозицийні народовцї старали ся доконче присвоїти собі, бо они бачать всю свою силу лише тодї, коли она олицетворена в особах послів, хоч такий погляд не можна назвати дуже вірним. Орґанїзм партиї лиш тодї можна назвати здоровим, коли в него не лиш язик моцний (т. є. посли), але й цїле тїло, а то тїло не у Відни, лише в Галичичї. Як ті „независимі“ посли дивились на то, що опозицийні народовцї при-

Як має школа призвичаювати дїтий до правди.

Одною з головнїйших задач, на котрі учитель при вихованю дитини найбільше уважати повинен, є правда, до котрої дитину має ся призвичаювати. Педаґоґи кажуть, що дїти до пятого року житя не вміють розріжнити правди від неправди, бо їх мова є до того часу тілько голосним мисленем, они повторяють слова, ба й цїлі реченя, не розуміючи їх змісту. А й старші дїти уважають і розуміють невиразно, часто забувають навіть те, що чули, і повторяють его потім неправдиво, або так, як їм їх уява, котра в дитинячім віцї грає дуже велику ролю, річ представить.

Таке саме трафляє ся нераз і старшим особам, і те, що через неувагу невірно повторило ся, не можна ще брехнею назвати. Брехня то що иньше. Брехун, що говорить неправду, чинить се з наміром, має в тім якусь цїль. Его брехня є наміреним, сьвідомим дїлом, дїлом власної постанови, і через те она неморальна, підла. Коли хто говорить неправду з намислом, тодї его душа роздїлює ся на дві части, правдиву і неправдиву. Серце знає правду, а уста говорять брехню. Стара пословиця каже: „Що на умі, те і на язицї.“ А в брехуна се инакше, в него ум инакше думає, а язик инакше говорить; отже він говорить з *облудної душі, з фальшивого серця.*

Коли дїти говорять неправду, то чинять они се звичайно в тій цїли, щоби заощадити собі якого засоромленя, або не мати кари. Власне по дїтях можна пізнати, як їх внутрішне ество повстає против брехнї, бо дїти суть з природи отверті, щирі, що думають, те й говорять. Коли-ж котре з них перший раз говорить неправду, то чинить воно се несьміло, спускає очи до землї, червонїє ся, стає неспокійне, як зауважає, що учитель на него пильно дивить ся.

Але від брехнї до брехливости, то ще далека дорога. Лиш як брехня в молодім серцю закоренить ся, тогди аж стає она налогом, тогди робить ся вже з встидливого брехуна безвстидний. Встидливий брехун, не вправлений ще в неправдї, не може запанувати над собою, над своєю мовою, над своїм поглядом, але через вправу стає він безвстидним, сьміливим і править свою річ цїлком спокійно, з найневиннїйшою міною. Спочатку боре ся ще з закоріненим в нїм почутем правдивости, а вкінци доказує, що й те почутє вже цїлком в него застигло. Через повторне говорене неправди стає, з природи щире і правдиве, людске серце брехливим, неправдивим; брехня здає ся ему доконечною, брехливість стає его *другою натурою.*

Ще гидкійшими, обридливійшими прикметами, що свій засновок мають также в брехнї, суть фальшивство і підхлїбство. Фальшивий чоловік строїть нам привітні міни, говорить солодкі слова, а в серцю инакше думає, чуесь нашим ворогом. Підхлїбник хвалить нас в очи, бо хоче собі таким поведенем нашу ласку зискати, а через те якоїсь ему звістної цїли дінняти. На щастє сї дві погані прикмети не суть в школї ще розповсюднені, про них меньші дїти мало що знають.

Хто завсїгди говорить правду і показує ся таким, яким справдї є, є правдивим, справедливим чоловіком. Він любить справедливість, шанує закони, підчиняє ся публичному порядкови і нїяким чином злого дїла не допустить ся. Тому треба правдивість в школї плекати, тому від неї в житю так богато залежить, бо она є засновком до щирости, моральности, релиїйности. Коли школа з серця дитини видалить брехню, коли не допустить неправди, щоби в нїм закоріняла ся, то лишить ся в тім серцю місце для правдивости, а разом з тою, для всего доброго.

Як же можна в дитячім серцю зміцнити

своюють їх собі, ми то знаємо: Яросевич зараз їх вирік ся, а з других двох они не мали ніколи такої потїхи, як колись з п. Романчука.

Вчера в статї „Независимі“ ми розповіли, яку „штуку втяли“ пп. Окуневский і Танячкевич. Та штука дуже не сподобала ся опозиційним партиям в Галичинї і цїлком справедливо. Она-ж крайно неконсеквентна і може съвідчити лише про охоту послів, гладити мінїстрів одного дня по шерсти, а другого против шерсти. Так от цїкаво послухати, як на таке їх поступоване дивить ся „Дѣло“ і „Галичанинъ.“ Коли-б се не було Окуневский і Танячкевич, а хто иньший, — дістали би они, дістали! А так лиш прикрили обох мокрим рядном, аби опамятали ся. „Дѣло“ каже:

„Оба рускі посли независимі не поступили собі консеквентно і принципіяльно, а се в политицї, де ходить о признане засад (бо чейже від двох голосів руских не буде зависїти рішене державних справ), готово піместити ся і мати наслїдки. Антисеміти мали цофнути свої підписи на внесеню о обжаловане за галицкі надужитя виборчі, а готові відмовити також своєї дальшої помочи моральної. Коли-ж рускі посли независимі не найдуть підпори у опозициї нїмецкої, то не глядати їм єї у братів Славян, бо братям Славянам особа гр. Баденїого і его польских сателїтів заслонила дальший круговид. Рускі посли независимі, вступаючи до парляменту, постановили собі, після волї і порученя цїлого народу руского та своїх виборців, виступити безоглядно против правительства гр. Баденїого, — коли-ж сеї постанови не придержують ся консеквентно, то допускають ся — похибки. У війнї треба нищити ворога на кождім крощї, все і всюди.“

„Галичанинъ,“ котрого п. Окуневский боронив недавно в парляментї, не знав сам, що тепер про него і его товариша думати. Иньших таких послів він, не надумуючись, назвав би „жалкими типами отрицательного достоинства,“ або ще лїпше, як то він знає, а ту що зробиш з тими двома батьками Руси? От він і каже делїкатно:

„Дуже нам жаль по таких пригодах в ґрупі наших послів, але ми ними не сокрушаєм ся. Посли Окуневский Танячкевич і Яросевич будуть мати нераз нагоду уладити свої особисті непорозуміня, згодити ся з Нїмцями і поправити свої вольні і невольні гріхи... Наші посли простять нам (!), що ми, може бути, занадто отверто скритикували їх похибки... Ми сподїваємо ся, що й на будуче будемо могли називати їх „нашими“ т. є. народними послами в противенстві до новокурсників, котрих імя і прізвище нїчо не значить.“

O sancta simplicitas! Ті люди без послів уважають себе нулею, а котрій надає значіня лише поставлене перед нею число послів. Не гадаємо брати „новокурсних“ послів в оборону, але чому їх імя і прізвище нїчо не значить, а тамтих значить, того не розуміємо. Се нїчо иньше, лише „старокурсне“ клясифіковане на наших і не-наших, клясифіковане глупе, бо як Поляки своїх станьчиків не можуть назвати не своїми, не приналежними до народу, так і Русини як нарід не мають причини казати, що лише Яросевич, Танячкевич і Окуневский — наші, а другі не наші. Чий-ж они? Поробили ся з них Нїмці, Поляки, чи Чехи? Відрекли ся може народу свого?

Партийна тактика галицких Русинів все ще така зарозуміла, що думку кількох людий уважає думкою народу, — а вже що найгірше, то се, що, як поганьска релїгія, дїлить людий на добрих і злих богів, одним покланяє ся, від других відхрещує ся, але і боїть ся їх, —хоч як бачимо на практицї і наш добрий руский божок робить дурницю, а злий божок робить нераз мудре дїло.

Пора би вже Русинам культ посольский зреформувати, стягнути божків з камінних педесталів і поставити їх на постументах з букварів...

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 16-го падолиста 1897.

Цїсарску санкцию одержав ухвалений буковиньским краевим соймом закон в справі реґуляциї рікп Молдави і еї припливів.

Про здоровле Є. Ем. кардинала Сильвестра Сембратовича доносить „Галичанинъ,“ що кардинал загадує особисто взяти участь у львівскім епархіяльнім синоді, котрий відбуде ся в днях 7-го до 9-го грудня с. р. Однак своїк кардинала др. Гладишовский з Тернополя був сими днями у Львові і по нарадї з др. Рідїгером постановили, що треба буде ще раз оперувати кардинала. Отже коли-б кардинал не міг особисто проводити епархіяльному синодови, то дасть до того повномочіе перемишскому, або може станїславівскому епископови.

Долїшно-австрийский намістник, гр. Ерїх Кільмансеґ, котрий до Чернівців приїхав у гостину до своєї родини, відїзджає завтра назад до Відня.

Именоване. Рахунковий ревідент при краєвім правительстві Адольф Бреттнер іменований рахунковим радником.

З черновецкого магістрату. На послїднім засіданю черновецкої міскої ради іменовано правительственного концептового практиканта Емануіла Букебавма магістратеским комісарем. — Магістратеский концепіст Генрик Бальтінестер, котрому поручено управу міского бюра податкового, зрезиґнував із своєї посади. Тимчасову управу того бюра поручено спенсіонованому старшому комісареви фінансової стражи Юриеви Паславскому.

Конкурс розписаний на посади двох учителїв і одного молодшого учителя, евентуально мол. учительки при 4-кл. школї в Старій Жучці з руською викладовою мовою. Подавати ся треба до 15-го грудня с. р.

Краєві сойми. Урядова віденьска газета оголосила цїсарский патент, котрим скликує ся долїшно-австрийский сойм „для обради і рішеня деяких пильних справ“ на день 20-го с. м. Розходить ся именно о заснованє краевого долїшно-австрийского товариства обезпечень. — Заразом доносять з Відня, що всї иньші сойми, отже і наш буковиньский сойм, будуть скликані на день 15-го грудня с. р.

В буджетовій комісиї підпе, як довідуємо ся, пос. Лупул шкоди, які потерпів наш

наліг до правди, як не допустити неправди, і як карати брехню? На єї питаня можна би так відповісти:

В дитинї розвиває ся охота до правдивости вже з зараня, о чім съвідчать дїточі питаня при оповіданю байок, казок і иньших неймовірних подій: „А се-ж правда?“ Дістависи відповідь, що се байка, дитина не є нею задоволена, она хотїла би щось більше знати, як на примір те, чому то таку неправду в школї оповідає ся. В таким разї повинен учитель відповідати дитинї на всї єї питаня ясно і зрозумілo — і єї переконаня о правдивости зміцнять ся, коли при недостаточній відповіди они мусїли-б захитатись.

Пословиця каже: „Через правду доходить ся до правди.“ Она містить в собі дуже велике значіне, именно при вихованю треба єї все на оцї мати. Бо що-ж є правда? Правда є згода між виїшним а внутрішним съвітом. Хто отже ніколи инакше не говорить, як серцем відчуває, а умом думає, є правдивим. На сю обставину повинен учитель звертати велику увагу і переконуватись, чи его ученики говорять правду, повинен наклонювати їх до правдивости, представляти їм, що лиш в нїй лежить правдива гідність чоловіка.

Также можна неправду не допустити до дїточого серця, коли учитель при кождій нагоді дїтям про огидливість брехні говорити буде, додаючи до того, що брехун тратить повагу і довіріе в людий, що брехня гризе сумлїне, що, коли відкрнють брехню, тодї всї добрі і чесні люди від брехуна відвертають ся. Мусить і те снімнути, що дитинї, котра раз сказала неправду, другий раз нїхто не повірить, хоть би й найчистїйшу правду говорила. Такі запевненя будуть на незіпсовані ще дїти мати добрий вплив, будуть їх заохочувати до правди, будуть їх правдивість зміцняти. А й попсовані дїти будуть се вже уважати карою для себе, коли учитель, зловивши їх раз на неправдї, буде сумнївати ся о їх правдивости, не схоче їх правдивій бесїдї вірити. Се пізнане подїлає на них пригноблюючо, они будуть старати ся поправити ся, заробити знов на довіріе в учителя.

Против навмисної, ясної брехливости повинен учитель так поступати:

Насамперед, коли він дитину зловить на брехни, має він їй виявити своє невдоволене з сего єї поступку і надію, що она сего вже більше не зробить. Также нехай напімне єї, щоби відзвичаювала ся від сего злого налогу, бо через него люди з неї будуть съміяти ся, ба навіть стануть нею погорджувати. Коли би се перше напімнене не мало успіху, то нехай учитель дитину тим завстидає, що перед цїлою класою стане сумнївати ся о правдї высказаних нею слів, і скаже, що такій дитинї, котра вже раз неправду говорила, годї віри йняти. Якже побачить, що таке поступоване починає на дитину вливати, що она поправляє ся, перестає з правдою обминати ся, то нехай тодї до неї ласкаво зверне ся, най обдаруе єї знов своїм довірієм. Коли-ж таке обходженє нїчого не помагає і дитина дальше остає ся при брехливости, то можна тодї брати ся до острійших способів, як стоянє за таблицею і замиканє в школї. А як би й ті способи успіху не приносили, то можна часом, в порозуминю з родичами, грозити тїлесною карою, котра нераз, особливо в меньших дїтий, має добрий вплив на дїти.

При тім всїм мусить і сам учитель, коли хоче дїти до правдивости призвичаїти, після того правила поступати, що старший має молодшому поколїню бути приміром у всїм. Всї вчинки і дїла учителя мусять згоджуватись з его словами, его поглади, его наука, его бесїда має бути правдива, а тодї дійде він „через правду до правди.“

Евстакія Ярошинська.

край від елементарних нещасть сего року. Шкоди від безнастанних дощів обчислені на 540.739 зр. А кромі того знищили они також дороги в краю, так що поправки будуть виносити до 47.000 зр. Коли до того всего дочислити ще втрати задля неврожаю, то покаже ся, що край конечно потребує правительственної підмоги, бо видїл краєвий не може покрити весь недобір.

Внесене пос. Окуневского на обжалованє президента міністрів ґр. Казиміра Баденїого задля незакожностий при послїдних галицких виборах видруковане на 10 сторонах яко додаток до стенографічного протоколу з засїдань ради державної. Внескоставці наводять двайцять фактів, в котрих орґани галицкого правительства допустили ся нарушеня законів, а факти ті стверджені судами при карних розправах против руских селян і міщан, що виступали против незаконного поведеня тих, котрі повинні стояти на сторожи законів. Однак не всї двайцять фактів відносять ся до виборів; між ними говорить ся також про розвязане всенародного віча у Львові. Внесене кінчить ся жаданем, щоби виновників покарати і щоби ґр. Баденїого поставити в стан обжалованя за ті виборчі незаконности і его промову з дня 7-го квітня с. р., в котрій він заявив, що незаконностий допустили ся рускі виборці-селяни, міщани і сьвященики. Внесене Окуневского підписали 78 послів, не рахуючи вже цофненого підпису пос. Яросевича.

Вибір бурмістра міста Радівців відбув ся вкінци по довгих короводах минувшої суботи в присутности управителя радовецкого староства, п. Патака Юлія. На 29 голосуючих пали 17 голосів на Еміля Вояновского, а 12 голосів на антикаря Деканїого. Заступник правительства повитав нового бурмістра Вояновского, звернув его увагу на повинности і обовязки бурмістра і заприсягнув его.

Концерт. Запомогове товариство при державній низшій ґімназиї в Чернівцях устроює в неділю, дня 21-го падолиста, о 12-ій год. в полудне в сали музичного товариства концерт, з котрого чистий дохід має становити стипендию з нагоди ювилею 50-лїтного панованя нашого цїсаря. В програму входить: 1) Прольог, виголосить панна Мелянія Вахтель; 2) Шуберта пісня „Соловій,“ відсьпіває сьпівацке товариство; 3) соната на фортепянї і віольончело, відограють панї і п. Горнер; 4) Пісні, відсьпіває п. Міна Кляйнвехтер; 5) Пісні, відсьпіває сьпівацке товариство; 6) Шуберта симфонію. — З огляду на добродійну і патріотичну цїль належить сподївати ся, що концерт випаде і з материяльного боку добре. До того повинні би й Русини причинити ся по силам, бо-ж стипендия призначена для низшої ґімназиї, при котрій істнують т. зв. рускі паралельки, отже Русини своєю присутностию причинять ся до евентуальної підмоги бідної рускої дитини.

Вже від тепер? В другім числї орґану християньских Німців Bukowiner Bote читаємо у вступній статї зараз спочатку: „В часї окупациї Австриєю, т. є в осени 1774, було на Буковинї около 12 до 15 тисяч родин, або 60 до 70 тисяч душ. Більшість тих мешканців була волоского походженя. Лише в т. зв. russisch-kimpolunger Bezirke (сегодняшних судових повітах Вижниця і Путилів) було населене майже виключно руске.“ Такий вступ передової статї нас чимало здивував, тим більше, що Bukowiner Bote у своїм першім числї запевнав, що хоче жити в згоді із сусїдами, отже і з Русинами. Коли християньскі Німці справдї хотять миру з нами, то не сьміють допускати, щоби в їх орґанї фальшовано історию на некористь Русинів. А наведені слова передової статї фальшують історию. Автор тої статї повинен би знати, що коли бере ся писати статю історичного змісту, то треба знати історию дотичного міста чи краю, а про Буковину був би дуже богато довідав ся з праць проф. Ціґлявера і д-ра Полека. Він з тих праць був би довідав ся, що в 1781 р. — отже ледви сїм лїт по занятю Буковини Австриєю, коли відносини що-до населеня не могли ще змінити ся — тодїшний православний владика Доситей Хересқул писав в урядовім акті, що „на Буковинї більше ніж половина людий говорить по руски.“ Мабуть більш достовірного сьвідка ніхто не зможе поставити. Неправдивість слів незнаного нам автора показує ся також з сего, що коли тепер є більше Русинів ніж Волохів, то мусїли би Русини завандрувати до Буковини великими масами. Але о такій іммиґрациї не знає нїхто нїчого, навіть нїмецкі історики ні. Отже авторови згаданої статї або зовсїм незнані коли вже не історія нашого краю, то певно праці Полека і Ціґлявера, — або він нарочно фальшує історичну правду. Ми також би цїкаві знати, хто після думки автора тої славетної історичної статї мешкав у 1774 р. окрім Русинів в т. зв. russisch-kimpolunger Bezirke? Нам не доводило ся ще в жаднім історичнім творі читати про якихсь не-Русинів в тих повітах в 1774 р. А коли проте автор згаданої статї пише щось такого, то мусимо в тім підозрівати якусь цїль, котра нїяк не годить ся з заневненем миролюбивости нїмецкої. Жаль би нам було, коли-б в Buk. Bote мали вже від тепер появляти ся такі статї, котрі мусять Русинів обурити. Так не роблять люди, що хотять мира...

Судьба еміґрантів. З Бразилії, того обіцяного раю, повертають що раз частїйше поодинокі родини, кот им із збутої за безцїн своєї працї лишило ся гроша на подорож назад, а кленуть ту годину, коли тамтуда вибирались, та раді, що з душею опинились назад в своїм краю. — Дня 4-го с. м. прибув до Тернополя значнїйший транспорт еміґрантів з Тернопільщини, проваджений під ескортою полїцаїв з Відня до послїдної стациї їх висїданя. На двірци в Тернополи мусїли причінити один баґон більше. Хоч повернувші нїчого не мають то прецїнь лекше тут відохнули: „Там — повідають — дожидала нас нехибна голодова смерть. Заробків нїяких, а живність дорога, земля лукава, а підсоне немилосердне. Родить лиш по горах, а понизше гір хоч і зійде що, та не довго і повеселить око, опісля десь щезає, підточене певно всїлякими насїкомими. Насїкомі живцем розточують людий, коли дістануть ся до тїла, вникають ся зараз глубоко, що аж вирізувати треба. Люди, що пустились туда без гроша, спустивши ся на дожидаючі їх скарби бразилїйскі, гинуть з голоду, і повних від трунів наших є доси вже аж три цвинтарі. А по-над все докучує ще наткість, яку часто приходить ся поносити від нападів дикунів.“ І неодин господар, котрий перше двора і не видїв, тепер радий, що стає на службу за ординарию...

Убив власну жінку. Вчера зраня о 10-ій год. збігли ся люди в нашім місті на улици мостовій коло дому ч. 700, звідки дав ся чути перераżаючий крик. Боднар Михайло Каєтанович кинув ся був з довгим, вистреним ножем на свою молоду жінку, що лежала в злогах, і пять разів пхнув еї в груди. Раз ранив ножем також печінку, так що жінка лежала без памяти і аж по довгих трудах удало ся міскому лїкареви повернути їй притомність; однак сумнівають ся, чи удасть ся тяжко ранену жінку удержати при житю. Убійник кидав ся ножем також на ратуючих людий і полїцию, аж вкінци удало ся его звязати і так завезти до карного суду. Причиною сего страшного злочину має бути заздрість.

Дві страшні пригоди лучили ся сего тижня на териториях громади Крушельниця, повіту стрийского. Дня 8-го с. м. погиб при рубаню бука в лїсї молодий господар з Крушельниці Іван Підгородецкий. Коли бук зачав хилитись і падати, крикнув він на своїх товаришів: „Утїкайте!“ і сам зачав втїкати, однакож по дорозї захопив его і ударив з великою силою відломок з другого бука, на котрий упав бук підрубаний. Нещастний господар лишив вдову і четверо дрібних дїтий... Ще страшнїйша пригода лучила ся дня 11-го с. м. около 9-ої години вечером на лїсовій зелїзници Синевідско-Крушельниця-Сигла. Поїзд нічний, наладований деревом, переїхав лежачого на шинах чи помпі зелїзничій стражника Григория Підгородецкого і розніс тїло нещасного на кусні. Паляч, що був на машинї, замітив був в послїдній хвили щось лежачого на шляху і сейчас стримано поїзд, але вже було за пізно... Доси не виспїджено причини нещастя, а именно длячого стражник лежав на шинах. Догадують ся, що кладучи при помпі огонь, сїв він з боку огню на шинах грітп ся, а ждучи довший час на поїзд (того вечера спізнений) заснув з утоми. Нещастний був сьвітлим, чесним, тверезим і роботячим молодцем, передплачував і читав рускі видавництва. Лишив стареньку матїр, котру працею рук своїх удержував.

Недоспіла крадїж. Минувшої суботи розпочала ся перед львівским трибуналом розправа о обманьство і крадїж з вломанем, якої хотїли доконати в львівскій аґенциї товариства взаїмних обезпечень Кароль Ґумовский, ревідент банку позичкового, Генрик Вуйцїкевич, слухач ветеринарнї, і два їх спільники Петро Зиґмунт і Тадей Вуйцїкевич, оба шлюсарі. Цїлий той плян крадежи уложив Кароль Ґумовский, а помагали ему оба шлюсарі в той спосіб, що після воскових відтисків доробили ключі до кас товариства, котрі злодїйска спілка мала обікрасти. Кароля Ґумовского представляє акт обжалованя яко заводового картяра, котрий за газардову гру утратив перед кількома лїтами офіцирску ранґу. Гра в карти пожирала величезні суми, на котрі не вистарчала навіть значна пенсия Ґумовского. Щоби на всякий случай мати грошї, почав Ґумовский підробляти векслї, а коли і то жерело вичерпало ся, постановив в спілцї обікрасти аґенцию. Дня 25-го сїчня с. р., коли урядники повиходили з бюр, Ґумовский і Вуйцїкевич закрали ся до покою, де стояла вертгаймівска каса і стали добувати ся до неї доробленим ключем. Однак ключ оказав ся злим і не лише що не отворив дверий, але навіть не дав ся витягнути із замку. Се послужило до відшуканя злодїїв. Цїла справа була би затерла ся, бо недоспілі злодїї сейчас поутїкали, та зрадила їх жінка одного із спільників, котра в анонїмнім листї до полїциї виявнила цїлу справу. Цїлу шайку внедовзї арештовано. Розправа тревала кілька днів і скінчила ся тим, що Ґумовского засуджено на чотири роки тяжкої вязниці, а всїх прочих увільнено від вини і кари.

Незапальне дерево. Послїдними часами кружить по часописях звістка, що одному американьскому винахідникови удало ся, дерево, не зміняючи его виду аж до найменьшого атому так запустити, що вже нїяк не запалить ся. В Лондонї зроблено недавно пробу: именно пробовано запалити домок, збудований з такого дерева, та огонь не лише не імав ся предмету, але показало ся, що се дерево є злим провідником тепла. Наслїдком такого сьвітлого результату постановило американьске, а в слїд за ним японьске правительство з'ужиткувати сей винахід в той спосіб, що велїло побудувати веїлякого рода будинки і кораблї з того дерева. В многих містах Америки утворили ся акциїні товариства для рационального зреалїзованя сего винаходу. Так само в Анґлії завязало ся в тій цїли подібне товариство з великими капіталами.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 16-го падолиста 1897 року

Відень. Спільним делеґациям предложило правительство спільний буджет на 1898 р. Видатки обчислені на 161,185 125 зр., отже о 542.280 зр. більше, як минувшого року. З тих видатків припадає на міністерство заграничних справ 4,012.900; на військо (звичайні видатки) 125,634.421, надзвичайні видатки 11,980.407 зр.; на маринарку виносять звичайні видатки 10,563.060 зр., надзвичайні видатки 3,918.200 зр.; отже міністерство війни обчислило свої видатки на 1898 р. разом на 152,096.088 зр. На покрите тих видатків складають ся доходи з цла в сумі 53,598.890 зр. (отже о 3,025.760 більше, як квотові депутациї ухвалили). З непокритих видатків 102,691.120 зр. припадає на Австрию по відтягненю 2% (т. є 2,095.737 зр. в некористь Угорщини. 71,883.784 зр., котрі покрие ся додатковими кредитами для міністерств війни і заграничних справ. Для Боснії

і Герцоґовини обчислено видатки на 3,489.000 зр., отже мало що меньше, як минувшого року. Додатковий кредит для мінїстерства війни в сумі $7^1/_2$ мілїонів потрібний для закупна оружя, воєнного материялу, фортефікаций, особливо задля полїтичного положеня на балканьскім півострові. Близші поясненя подасть мінїстер устно.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

Перша на Буковинї

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі як: дїла, брошури, оголошеня, табелї, цїнники, рахунки, карти візитові, запрошеня весїльні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п.,

в мовах рускій, польскій і нїмецкій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарнї!

Шкільні повідомленя

і

SCHULNACHRICHTEN

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівцїв**

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	$\boxed{8^{19}}$	8^{54}*	12^{32}*	$\boxed{4^{04}}$	10^{25}*
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	$\boxed{11^{48}}$	3^{51}*	8^{32}*	—	6^{35}*
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{45}	4^{30}	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.

з Гадікфальви					
до Радівцїв	6^{10}	10^{03}	2^{28}	6^{12}	8^{05}
з Гатни					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10^{10}	2^{01}	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3^{27}	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}
з Вами					
до Рус-Молдавицї	3^{46}	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з Карапчева					
до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	6^{15}	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до **Чернівцїв**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв	$\boxed{11^{28}}$	3^{20}*	7^{57}*	$\boxed{8^{11}}$	6^{10}*
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8^{09}*	12^{12}*	$\boxed{3^{50}}$	10^{00}*
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	8^{00}	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до Гадікфальви					
з Радівцїв	5^{42}	8^{55}	1^{15}	5^{50}	7^{47}
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12^{58}	6^{25}	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4^{42}	8^{42}	1^{30}	6^{30}	8^{37}
до Вами					
з Рус-Молдавицї	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	9^{05}

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до Карапчева					
з Чудина н. С.	5^{55}	5^{55}	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

$\boxed{}$ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйш від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 257. Чернівці, вівторок 18. (30.) падолиста 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцах ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

ЗАМІТКИ.

Парляментарна революция, що стілько насвистала ся, набила собі кулаків, наробила нечуваних скандалів, стілько насердила і натїшила людий, уже скінчила ся. Вчера в неділю написав цїсар письмо до гр. Каз. Баденїого, в котрім — як доносять телеґрами — стояло:

„Дорогий ґрафе Баденї! **Чую ся спонуканим, зарядити відроченє парляменту на неозначений час.**“ На тім письмі була дата вчерашного дня.

Ся новина дійшла до Чернівців в неділю сполудня і зробила тут значне враженє.

В кілька годин потім, вечером прийшла друга новина: **Цїлий кабінет ґр. К. Баденїого подав ся до димісиї, цїсар приняв димісию і зложенє нового кабінету поручив бар. Ґавчови.**

Такі дві важні вісти принїс нам вчерашний день і они суть заразом хоч натепер закінченєм парляментарних скандалів. Коли хто мав бажаня, аби гр. К. Баденї уступив (а з Русинів богато собі того бажало, дарма що нам від зміни президента нема звичайно нїякого хісна), сей може сегодня тїшити ся, що діждав ся єго уступленя; а кого журило се, що з того всего вийде, той і тепер не може з більшим спокоєм дивити ся в будуччину. Що в такім труднім положеню не легко бар. Ґавчови зложити новий кабінет, не треба й казати.

Ми вже записали в новинках, що завтра 30-го листопада має в Радівцях відбути ся доповняючий вибір посла до сойму краєвого та що свої кандидатури поставили два кандидати: Нїмець-народовець Кіппер і Волох Карауш, за котрим обстають жиди. Як вибір випаде, дізнаємо ся завтра, але як би він і не випав, інтересним обявом є се, що правительство підпирає кандидатуру Нїмця-народовця. З сеї нагоди тутешна Gazeta Polska старає ся відгадати наміри правительства на будуче, особливо при недалеких виборах до сойму краєвого, і судячи по виборі посла Рошмана, котрого правительство підпирало, а він у Відни належав до обструкціонїстів (гарні правительственні посли!), добачує в радовецкім виборі два інтересні об'яви, які можна вважати знаками на будуче. По перше: краєве правительство старає ся утворити нову партию полїтичну, нїмецких народовців, через що підпирає вже в друге кандидатуру, ворожу центральному правительству; а по друге, що жиди покинули Нїмців і ідуть разом зі своїми дотеперішними противниками Волохами.

Сї замітки Gazet-и Polsk-ої писані ще перед уступленєм мінїстерства гр. Баденїого, против котрого ішов Рошман; тепер же, коли Нїмці при зміні мінїстерства можуть дещо зискати, може і такий противправительственний (хоч лише у Відни) п. Рошман і єму подібні посли бути gratae personae.

Брутальна пригода, що лучила ся на засїданю палати посольскої памятного дня 24-го падолиста, а в котрій взяли участь і деякі посли правиці, кидає дуже сумне сьвітло не вже на самих послів, але в більшій мірі ілюструє сумні межинародні взаємини в нашій Долитавщинї. „Руслан“ так описує ті межинародні взаємини. Се не так посли станули з кулаками проти себе, як той національний шовінїзм, випеканий давнїйшими правительствами іменно через те, що правительство не уміло і не хотїло бути справедливим супроти оправданих змагань поодиноких народів австрийских. Безперестанне форитованє одних народів в некористь других, фалшиве становиско правительства, призволяюче одній народности топтати права другої; думка, що деяким народам належить ся якесь привілеґіоване становиско, чи то в державі, чи в поодиноких краях, байдужність супроти томлених меньшостий національних — все те склало ся нинї на одну велику причину, що заступники тих народів попали в якийсь ненормальний патольоґічний стан, котрий на зверх проявив ся в таких брутальних сценах. Кулак і ніж має вже нинї рішати справи в законодатнім тїлї, фізичною силою хоче дехто удержати ся на своїм давнім привілеґіованім становиску, брутальностию не до наслїдованя мають спи-

---

Модерна баляда.

I.

Дон Педро (звичайний наш руський Петро)
побачив дївчину хорошу, як рожа —
і зараз у серце вкололо єго,
влюбив ся хлопчисько, що — крий Мати Божа!

У неї-ж (у панни-б!) богатий отець,
уся вона в золоті сяє, в клейнотах,
до тогож здоровий, румяний ротець —
ну, якже ту серцю не бути в ту, ботах?

Дон Педро провідав, де любка живе
(а нюх у Дон Педра був феноменальний!)
і зараз під ніч — без ґітари іде,
(він тїльки у картах був страх музикальний!),

напроти віконця собі він гуля'
і пісню сьніва з початку лиш тихенько,
потому й crescendo собі позволя':
— Ах, виглянь ягідко, моє ти серденько!

І — скрип! відчинилось на долї вікно:
— А хто там гукає та ще серед ночи?
— Се я, донна Кляро, що тужу в-одно
і вже за тобою аж видивив очи!

Я люблю вас дуже, як власне житє!
— Ах, тихо, дон Педро! Почує родина —
тодї всьо пропало на вічні віки
і нашій любови — послїдна година!

І я вас теж люблю вже з давних давен!...
Припав до віконця, а в серцї так ясно!
Що там шипотїли — Бог знає оден,
підслухати навіть було-би не красно.

II.

— Ловіте!... Тримайте, бо втїкне гультай!...
О, так, так!... Держіте-бо кріпко — що сили!...
Ти, Вальку, за спину... Жорж рук доглядай!...
Ну, прецїнь поганця нарештї зловили!...

Та хто се? Кого се за чуба держать,
як хлопа на тих галилейских виборах?
Дон Педра!!! Сьвят Господь, і ще раз сьвят, сьвят!
Чого-ж ти гарцюєш по панських коморах?...

Зійшла ся родина, зірвалась зі сну,
(на „пташка“ дивитись усяке хотїло,)
а він—лиш головку понурив смутну
й тряслo ся єго перелякане тїло.

Дон Кольо два кроки вперед поступивсь
і міну принявши поважно-сувору,
питає: За чим ти, паничу, аж тут опинивсь?
Дочку викрадати з батьківского двору?

На рід мій нанести зневагу і встид?
Дитину забрати едину, кохану...
За мало-ж було ще до нинї обид,
щоб нашу доньку підійти так погано?

Шляхотний Дон Педро — нема що й казать?
Чи так то всї лицарі дїють хороші?...
— Дон Кольо, доньки не хотїв я забрать...
— А щож-би? — От, щож-би! Та в касї тій — *гроші!*

III.

В комнатах Дон Коля страшна колотня.
І батько і мати гіркими словами
обсипують доню — едине дитя;
вона лиш вмиваєсь гіркими сльозами.

— Такої діждались потїхи ми днесь,
що рідна дитина придумує зраду;
на честь наносїлась — маєток наш ввесь,
готує нам бідним завчасну загладу!

О, змовилась з ним, розказала усе,
де каса, де наші цїнні папері
і ганьбу на собі охочо зносе
і пекло спровадить у родичів двері!

І щож ти на ньому узріла таке?
Чи вже він собою такий то хороший?
— Про нього я й тямки не мала — бігме!
Я думала тілько, що в него є — *гроші*...

Відень, 20/II. 1897.

Сильвестер Яричевський.

ПРИГОДА НА ЯРМАРКУ.

— Ото купив, ото купив з трома дійками! — сьміяли ся з чоловіка, що вів з ярмарку корову до дому.

няти ся державні, краєві, суспільні, просьвітні, культурні і національні потреби народів. Се дїйсний якобінїзм, тероризм безпамятний, що вселив ся вже в парлямент австрийский і знищив єго повагу. Хто дав почин до сеї сумної пригоди, хто перший визвав ся на кулаки — се питанє маловажне і ми не будемо єго розбирати. Нас обходить лише дух і напрям сего скандалу, небувалого в других парляментах, бо деинде, думаємо, і нема так невідрадних причин, щоби посли прав своїх доходили фізичною силою.

Пригода з 24. падолиста буде однакож мати і свої добрі наслїдки. В сїм днї перебув мабуть австрийский парлямент свою кризу. Правительство іменно повинно зрозуміти, яка задача предстоїть єму на будуче. Оно мусить і повинно тепер доложити всїх сил, щоби не в горі, не в парляментї, але в долинї, в краях зробити лад на поли національнім, котре є зародом всего лиха і котре попхало послів до того бруталїзму, який в иньшій формі практикує ся в краях коронних сильними проти случайно слабших. Правительство повинно в найблизшім часї з всею серіозностию взяти ся за точне обмеженє аспіраций доси форитованих більшостий національних, а меньшостям національним подати все, що їм належить ся. З дотеперішною системою треба радикально зірвати. Огонь, що горить поломіню, котра сягнула аж до парляменту, треба гасити в долинї, в краях коронних, наколи не хочемо діждати хвилї, що брутальність в горі найде собі наслїдуваня в долинї, наколи не хочемо діждати ся в Австриї борби національної в повнім сего слова значіню.

Парлямент сам найде вже способи, щоби на будуче обезпечити ся проти якобінїзму, але причина лиха лежить глибше і туди з своєю терапією мусять звернути ся і правительство і законодатні тїла. Треба рану гоїти, поки час, а ужити до того средств не палїятивних, а радикальних — сираведливих.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 29-го падолиста 1897.

Черновецка руска громада устроїла вчера, в недїлю, вечером пращальні сходини в честь нашого редактора, п. Маковея. Саля „Народного Дому“ заповнила ся цьвітом рускої інтелїґенциї, а і гарний пол вислав свої гідні заступницї. Перший промовив іменем „Рускої Ради“ єї голова проф. др. Смаль-Стоцкий. Бесїдник змалював стараня черновецкої рускої громади около піднесеня осьвіти в народї і національної самосьвідомости. В тій цїли треба було „Буковину“ видавати частїйше і найти для неї відповідного редактора, якого здобули в особі п. Маковея. Відтак бесїдник вказав на ті заслуги нашого редактора, які він положив умілим і справдї знаменитим редаґованем нашої ґазети. Наслїдки того факту дуже поважні, бо тепер вже розуміють наші змаганя і галицкі і україньскі Русини, котрі перед тим не мали ясного понятя, що то іменно є ті буковиньскі Русини. Але і в краю, на буковиньскій Руси можуть Русини повеличати ся завдяки доброї праси скорим поступом, який слїдний був хоч би на послїдних зборах „Рускої Школи.“ Під взнеслу будову поставлено тревкий ґрунт. Тому п. Маковей може, спокійний о долю буковиньскої Руси, вертати до Львова, щоби там, в осередку австрийскої Руси, посьвятити ся працї на ще ширшім поли. Користь з тої єго нової працї будуть мати не лише галицкі і україньскі Русини, але і буковиньскі Русини. Бажаючи п. Маковееви як налїпшого поводженя на новім становиску, передав професор Стоцкий єму яко малий знак глубокої вдячности від громади гарний дарунок. По бесїдї слїдував все сьпів. Відтак промовив від „Народного Дому“ п. інспектор Попович, дякуючи нашому редакторови за ті енерґічні напоминаня рускої суспільности, аби не забувала нїколи на „Народний Дім“ ту найважнїйшу руску інституцию на Буковинї; а не меньша вдяка належить ся п. Маковееви за ту гарну мрію про величавий руский Народний Дім в 1934 р., яку він свого часу змалював у фейлетонї „Буковини“, а котра неодного Русина загріла до патріотичної жертволюбивости. П. Маковей подякував за ті докази поважаня і признаня та заявив, що від'їзджає спокійно, бо знає, що руска справа на Буковинї завдяки невтомимих проводирів черновецких піде певним шляхом і вніс тоаст в честь черновецкої рускої громади. Промавляв ще п. Манастирский і від академічної молодїжи п. Гандяк. Промова сего послїдного бесїдника зробила велике вражінє своїм змістом про змаганя черновецкої рускої молодїжи, котрої гаслом стала культурна робота і поступ. Серед веселої, щирої і невимушеної забави, переплїтаної сьпівом та товарискими оповіданями, минула незамітно і північ і аж над ранком попращали зібрані нашого редактора, бажаючи єму як найбільших успіхів на поли культурної працї. На тих сходинах мав наш редактор п. Маковей ще раз нагоду переконати ся, якими симпатиями він тїшить ся між буковиньскими Русинами і як щиро-вдячною вміє бути за добрі дїла черновецка руска громада. (*К*)

З православної архиепархії. З нагоди ювилею свого 50-лїтного сьвященьства іменував впр. митрополит Аркадій архипресвітерами-ставрофорами оо. Константина Таранґула з Воловців, Николая Бачиньского з Ілїшешт, Івана Гомівку з Кіцманя і Григория Кантеміра з Ростік; — протоєреями іменовані оо. Іван Гостюк з Балківців, Михайло Луческул з Драчинців, Теофіль Драбик з Веренчанки, Касиян Тушиньский з Сучави, Юрий Гостюк з Камени, Омелян Бежан з Кисилева, Никон Томюк з Молодії і Василь Томяк з Радівців; ексархами стали оо. Осип Оробко з Долїшних Станівців, Іван Вайсман з Глиницї, Мелитон Антонович з Зеленева, Іван Пйотровский з Будинців, Евсебій Константинович з Пожорити і Дмитро Дан із Стражи.

З Дорошівців пишуть нам: Сегодня 27-го падолиста відбуло ся торжественне відкрите і посьвячонє тутешних водопроводів в присутности краєвого президента ґрафа Ґоеса, до котрої урочистости прибуло множество народу і доокрестної інтелїґенциї. Між иньшими були при тім: надрадця будівничий Павловский, радник прав. Захар, зі сторони краєвого видїлу барони Мустаца і Стирча, дїдич Миколаєвич і пр. Вже від самого ранку вістили вистріли з моздїрів дорошовецкому населеню, що сегодня велике сьвято; тож нарід горнув ся до „Леопольдової керницї,“ сьвяточно убраний, аби великого гостя привитати. На границї села Товтрів станула гарна бандерия, зложена з самих парубків і тут привитав п. президента вислужений жовнїр по нїмецки і по руски в імени громади. З окликами „многая лїта“ поспішили всї в село, де перед новою школою промовив до гостя школярик дуже удачну річ, а молодїж засьпівала цїсарский гимн. Всї приїхавші вступили до школи, а потім до приходского дому, де о. Манастирский подав снїданє на 18 осіб, а о 12-ій годинї почало ся по-

---

— Га, вам сьміяти ся, куме, бо ви ще нїякої пригоди на ярмарку не мали, — каже Василь Крайний — але я не сьмію ся. Він, бачу, у жида купив; а в жидів, гадаєте, можна щось доброго купити? Най у них той та той купує! Ся корова, най вона буде вже і з трома дійками, все таки якась хоть показна; але як мене раз жиди підполили, то гай-гай!

— Та що з вами таке було? — запитало кілька ґаздів.

Василь став оповідати.

— Пішов я раз — каже — на Вознесенє до Садаґури на ярмарок за волами. Роззираю ся поміж худобою, а тут приступає до мене якийсь жидок тай: Дай Боже щастє, бадю Івоне!

— Та відколи я Івон називаю ся? — кажу — я-ж прецїнь Василь...

— Правда, що Василь! Бігме, Василь! — — тріпоче ся жидок. Дивіть но ся, яка в мене память; та-ж я вас дуже добре знаю!...

— А відки-ж ти мене, жиде, знаєш? — питаю.

— Відки я вас знаю? Янкель не знав би вас? Я і вашого тата добре знаю; кілько я в него лиш кукурузів вже купив! Давно вже прийшли, продали що?

— Де-м — кажу — продав? хочу які бики купити.

— Ну, ви купити і я купити, лиш я за коровою вийшов — каже жид. — Видите он-ту корову, що чоловік там на мотузку тримає? Я на неї дуже кинув око.

— Та чому не торгуєш?

— Гм, чому не торгуєш! — каже жалісно жид. — Мене — каже — від торгованя вже і долоня і писок болить, що-ж, коли мужик не хоче продати.

— А якої-ж лихої матери вигнав сюди?

— Та-же на продаж вигнав, але каже, що жидови не продасть, хоть давав би єму і десятку більше як другі; боїть ся, щоби я на заріз не купив. А я бігме, що нї! Я єї хочу тримати. То не корова, то золото! Я єї дуже добре знаю. Хоть вона худа, та коби ви знали, кілько там молока!... Знаєте, бадїку Василю, о що я вас буду просити? Купіть менї у того дурного хлопа корову, а я, видите, не стою і о два леви; зараз вам даю за фатиґу.

За баришівника я ще нїколи не був але два леви не завадять в мошенцї.

— А що єму давати?

— Як згодите за сїмдесять, то добре; лиш не кажіть, що жидови купуєте, бо не продасть; кажіть, що собі. Гроші заплатите тимчасом свої, а тут, щоби-сьте може не гадали, що я лиш так говорю, маєте вже таки тепер два леви.

Жид виймив з кишенї два срібні і вихав менї в руку. Я стиснув гроші і тїшу ся, що в такий легкий спосіб зароблю два леви у жида. Дома треба би на сї гроші тиждень у пана робити, та ще до того і на своїм харчі. А тут що, — за пару слів тай два леви; се добре!

Так думаю собі і йду до парубка, що тримав на якімсь курмею худу коровину. Не приглянув ся навіть, чи вона має зуби, чи має молоко чи нї, раз два згодив корову за 70 левів, як Янкель казав. А Янкель лиш ходить подалеки назирци, та такий радий; все лиш пейси собі крутить та головою дякує менї, що я єму таку велику ласку зробив. Я заплатив властителеви корови сїм десяток, і ми пішли до підпису карти.

— Хто купив? — питає писар.

Парубок мовчить, бо мене не знає, а я також мовчу; не знаю, що казати. Скажу, що я, та як так казати, коли я не собі купив; скажу, що Янкель... не добре! Хлопчискови ще не тяжко оскочити.

— Чи ви оба глухі, чи дурні? Хто купив корову? — крикнув вже сердито писар.

— Та вже пишіть, що я, Василь Крайний — кажу, а сам аж упрів, так менї чогось не добре зробило ся. Бо се, знаєте була крутня, а крутити я з роду не люблю.

сьвячене водопроводів коло „Леопольдової кернищі“, котру громада так назвала з вдячности ґрафу Гоесови за те, що пристарав на сю будівлю о 5.000 зр. з центральної правительственної каси. Сї водопроводи мають три гидранти, в котрі провадить ся чиста і здорова вода з жерела, положеного на так званій „Лисій горі“ в село. По закінченю посьвяченя, відслуженого сусїдними сьвященниками, виступив о. Манастирский і проговорив щирим руским словом до свого народа, толкуючи ему, яку то велику доброчинність зробило ему правительство. П. президента привитав бесїдник коротенько по нїмецки, а потім закінчив по руски, черпаючи перший пугарик води з кернищї словами: „Кернице здоровля! Відтвори ся і подай нам твоєї неоцїнимої кришталевої плинности, щоби вишити здоровле нашого найбільшого добродія: Наш найяснїйший Цїсар Франц Йосиф I. най прожие многая лїта!“ Пан президент подякував народовови за его вдячність і запевнив его, що і дальше буде ним піклувати ся, та відїхав до Товтрів, де відбув ся у п. дїдича Миколаєвича парадний пир.

Трагічна смерть. Вчера, в неділю, при великій участи публики поховали на черновецкім кладовищи слухача першого року прав, Августа Скурского. Смерть сего молодого, бо лиш 20-лїтного, студента зробила в Чернівцях величезне враженє, бо він помер від ран в поєдинку. Его противник порубав его шаблею так, що не було ему ратунку. Хто тут з них обох завинив, не знати, та впрочім і не в тім річ. Его противник є кадетом при гузарах, а у війску, звістно, не можна відрікати ся поєдинку, коли не хоче ся стратити шаржу. Трагічний сей випадок смерти молодого студента, одинокої потїхи і надїї родичів, і то смерть така нечайна і случайна, мусїла зробити величезне враженє на черновецких людий. Кажемо, що смерть в сїм випадку була случайна, бо-ж—сим ми не думаємо боронити поєдинків — ні кадет ні покійник не думали себе на смерть побити, і то лише чистий припадок, що кадет так нещасливо вдарив покійника. Щоби бути справедливим, мусимо ще піднести шляхотність покійника, котрий, хоч знав, що ему не довго вже жити, перед судовою комісиею не хотів нїчого сказати, аби не унещасливити своїх товаришів. Як високо его цїнили за его шляхотність товариші, то показав величавий похорон, який справили ему ті товариші. Трогаючі сцени, які відбували ся при движеню тїла і на цминтари, годї описати. Нехай же ся трагічна смерть буде его товаришам осторогою, щоб не важили задля якої небудь дрібниці своїм житем!

Докори совісти. Сими днями зголосив ся на інспекциї львівської поліциї зарібник Гнат Островский, признаючи ся з жалем, що дня 29-го жовтня с. р. причинив ся до підпалу стодоли свого брата. Згаданого дня стрітив ся він за городецкою рогачкою з незнакомим ему близше селянином, і будучи в нетверезім станї, намовив его, щоби пішов з ним разом. Коли прийшли до Ставчан, дав Гнат своему товаришеви запалене циґаро, а той підложив его під вказану ему стодолу. В короткім часї по їх відходї вибух огонь. Гнат мучений совістию зголосив ся добровільно, щоби потерпіти кару за провину. Его відставили до судового арешту.

Зловлений дезертир. Дня 19-го с. м. приставлено до суду у Відни Лейбу Бендля, що повернув з Альжира. Він родив ся 1866 р. в Стшижові в Галичинї, 1890 р. служив при 11-м полку драґонів, в маю 1895 р. утїк з ґарнїзонового шпиталю в Перемишли. Зловлений і укараний, допустив ся Бендель крадежи, за котру засудив его військовий суд в Будапештї на 3-лїтну вязницю. В маю 1896 р. утїк в[illegible] з вязниці і вступив до війска в Альжирі. Бендль підозрінний також о убійство якогось Кун[illegible] у Відни, котрого мав допустити ся в липни 1894 року.

Поганий злочин. В Острові на Горішним Шлезку ставав сими днями перед судом в Ратиборі учитель Рихард Вельц, обжалований о то, що допустив ся злочину проти моральности на 50 повірених ему дївчатах. Вельц признав ся до злочину, а суд довів ему 37 случаїв і засудив его на вісїм лїт тяжкої вязниці.

Великий пожар майже рівночасно як в Льондонї вибух також в австральскім містї Чельбури і знищив великий квадрат домів в серединї міста разом зі всїми купецкими маґазинами. Шкоду обчислено на 11 мілїонів зр. — Рівночасно страшний орканъ, що метав незмірними хмарами пороху, спустошив північно-західну часть кольонії Вікторії. Богато осіб згинуло; кілька міст спустошених; шкоди необчислимі.

Ріхтера якірні коробки з камінчиками до будови дійшли до такої досконалости, що всї родичі, все одно чи они мають вже таку коробку, чи ні, повинні як найскорше замовити собі новий, ілюстрований цїнник, щоби пізнати так важне відновлене, як і назву товариску забаву „Якір“. Треба лише написати кореспонденцийну картку до F. Ad. Richter & Co., Wien, I. Operngasse 16, а фірма сейчас вишле даром богатий цїнник. При закупнї треба у власнім інтересї відкидати кожду коробку без марки „якір“ яко фалшовану.

ЛЇТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК

видає

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

У ЛЬВОВІ.

Редакцийний комітет:

Олександер Борковський, Михайло Грушевський, Осип Маковей, Др. Іван Франко.

Відповідає за редакцию:

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ.

Редакция і адмінїстрация: у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Лїтературно-Науковий Вістник

виходить 1-го дня кождого місяця с. ст. почавши від 1898-го року, книжками коло 12 аркушів друку великої вісїмки.

Перша книжка вийде ще в кінци грудня 1897-го року.

Передплата на „Лїтературно-Науковий Вістник“ дванайцять книжок на рік, з котрих кожда буде містити около 200 сторін друку великої вісїмки, а що три буде складати ся на один том, виносить: В Австрії з пересилкою на чверть року **2·50 зр.**; на пів року **5 зр.**; на цїлий рік **8 зр.** — В Росиї з пересилкою: на цїлий рік **8** рублїв (при бандерольній пересилцї). — В иньших державах по обчисленю пересилки. — Поодинокі книжки коштують по **1 зр.** Річна передплата може бути оплачена в трьох ратах: 3. сїчня н. ст. 3 зр., 3. квітня н. ст. 3 зр., 3 серпня н. ст. 2 зр.; хто пропускає речинець рати, тому передплата обраховуеть ся як піврічна або чвертьрічна (на пів року 5 зр., на чверть року 2·50 зр.).

Передплату приймає: Адмінїстрация **Лїтературно Наукового Вістника** у Львові при ул. Академічній ч. 8.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 29-го падолиста 1897 року.

Відень. Задля великих демонстрацій і розрухів серед віденьских студентів казав ректор університету замкнути університет, але сегодня знов зніс свій наказ, відкликуючись у відозві до студентів, щоби заховали такт і спокій.

Відень. Бар. Ґавч підняв ся зложеня нового міністерства. Який буде его склад, ще не знати.

Відень. Буджетова комісия австрийскої деле ґації приняла справоздане Думби про буджет міністерства заграничних справ. Справоздане витає з задоволенем поновне і виразне сконстатоване, що тридержавний союз істнує незмінений дальше, а приязнь з Росиею яко нове важне средство для удержаня мира. Відтак висказує ся міністрови ґр. Ґолуховскому признане за сю успішну политику.

Шкільні повідомленя

і

SCHULNACHRICHTEN

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях.

На дворі дав менї парубок карту і передав корову. Передав як належить ся. Мотуз від корови дав менї не з голої руки а з поли сердака, а на щасте кинув менї два крейцарі на землю тай на могорич просив, але я не пішов, казав, що не пю горівки. Де менї тогди могорич був в голові!? Я хотів чим скорше корови позбути ся: менї сором було тримати в руках таку дранку, я-ж прецїнь ґазда собі. Але Янкля якось я вже не видів. Певне ще якусь орудку має та пішов десь, думаю, треба почекати. Стою а жидки баришівники крутять ся коло мене, сьміють ся з бідолашної корови.

— Що за сю шкорбу дати? — питають.

— Се не на продаж корова, — кажу — я Янклеви купив. Має менї зараз гроші вернути.

— Кілько вернути?

— 70 левів.

— Що, за сю сухоребрицю, за сю калїку 70 левів? Вона і трийцять не варта!

— Чи вона калїка чи сухоребриця, менї там нїчо до того, — кажу — яку Янкель собі сподобав, таку я ему й купив.

— А за чиї гроші ви єї купили?

— За чий-ж? — кажу. — Вже-ж ні за чиї, лиш за свої.

Жидиска в сьміх. — То ти, — кажуть — бадю, не Янклеви купив, ти в Янкля собі купив. Веди єї до дому, не чекай на твого Янкля; дома жінка тобі від неї молока надоїть! — кепкують нехристи.

— Що, — кажу — собі купив? Я не за коровою, лиш за волами вийшов.

А жидиска ще дужше регочуть ся.

Менї якось нїяково на душі стало; се чей правда, що вони кажуть, бо Янкля нема.

— Чи не видїли, чи не знаєте Янкля такого а такого? — питаю старого і малого; та нїхто анї знає, анї видів: жид як під землю пропав.

Що було робити? До темного вечера шукав я проклятого Янкля, а коли вже добре смеркло ся, пігнав своє купно до дому. Жінка й дїти почули з хати, що я прийшов до дому, повибігали утїшні на двір, несуть тепленького пійла купленим воликам, — а я уводжу в обору скульблену сухоребру корову...

Іван Бажанъский.

Прекрасна повість Ольги Кобиляньскої „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденциєю визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакциї „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Кониського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галїна **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯИШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівцї, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінциї виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Заснована в 1885-ім. р.

Лїтні плащі (іберцігери) від 14 зр. в гору.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Як загально звістно, є Ріхтера

„якірні коробки з камінчиками до будови“

найлюбійшою іграшкою дїтий.

Они є одинока гра, котра напружає увагу дїтий найдовше і котру дїти не покидають вже по кількох днях.

Тому они є найдешевшим, а задля їх великої виховавчої вартости і їх знаменитого виробу заразом найвідповіднїйшим подарунком.

Они взагалї є найлїпше, що можна дїтям подарувати на забавку і затруднене.

Можна їх купити у всїх виднїйших складах забавок по цїнї 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і більше; на знак нефальшованя засмотрена кожда гра **якором**.

Пересторога! Знані **фальшівники** наших **єдино правдивих** „якірних коробок з камінчиками до будови“ старають ся ввести Публику в блуд і кажуть, що наш знаний **ориґінальний фабрикат** за дорогий. Просимо такими неправдами не дати ся звести, але просимо зараз зажадати від нас **ілюстрований цїнник** і відкинути припуречені в так **неприличний і натручливий спосіб** фабрикати яко то, чим они є: — **маловартні фалшованя. Лише заосмотрені в охоронну марку „якір“ коробки до будови є правдиві.** Послїдне відзначене: Липск 1897 **золотий медаль.**

Ф. Ад. Ріхтер і Сп.

Перша австрийско-угорска ц. і к. упривілїована фабрика коробок з камінчиками до будови.

Бюро і Склад: I. Operngasse 16. Відень фабрика XIII/1 (Hietzing) **Rudolfstadt** (Thür.), **Olten, Rotterdam, London, New-York,** 245, Pearl-Street.

Новість! Проба терпеливости і товариска забава „ЯКІР“;

Близше в цїннику

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші

легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

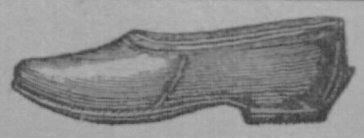

КАЛЬОШІ,

з заду витяті для пп. офіцирів.

Великий вибір

ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ

для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Найновійші

черевики для ґімнастики з ґуми.

а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цїн за білє др-а Єґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи

почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплюваня	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки

вузли, маши, Лєвалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

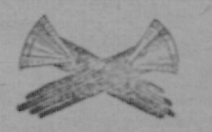

Рукавицї Glacè,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ **СКЛАД**

правдивих **ШНУРІВОК** з фішбінами.

Одинокий склад

ЦИЛЇНДРІВ і кляків,

з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад

з фабрики

І. ГІКЛЯ і Синів

в

Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр., для мужч., тирольскі від 1·18—2·28

„ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18

„ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від	3·— — 6·—.
на-пів зі „ „	1·38 — 1·98.
з чистої вовни „	1·58 — 2·18.
на-пів з вовни „	0·98 — 1·58.
з анґлїйскими дерев ляними ручками від	0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

ПАРАСОЛЇВ

полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛЇЙСКІ

ПАЛИЧКИ.

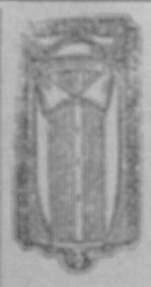

Величезний вибір

БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.

„ „ з фалдами „ 1·38 „

„ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, француcково крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНЇРИ і МАНШЕТИ

Маншети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.

Маншети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.

Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.

Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв

6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 258. Чернівці, середа 19. падолиста (1. грудня) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня промі днів по неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Вісти політичні.

(Настрій по димісиї президента міністрів гр. Баденїого і відроченю парляменту. — Що стало ся з пос. Вольфом і що буде з внесеном гр. Фалькенгайна. — Сцени в парляменті і на улицях).

Вість про димісию Баденїого летом блискавки понеслась по Відни і то вплинуло трохи успокоюючо на зворохоблені товпи, що від рана ходили улицями і демонстрували мимо того, що полїция і войско старали ся удержати спокій.

Зачувати, що відроченє ради державної не потягне ся довго, позаяк оно було потрібне лиш длятого, щоби уконституував ся новий кабінет. Кажуть, що палата послів зберe ся вже дня 7-го грудня на дальші засїдання, бо до того часу буде вже зложений новий кабінет. Хто з теперішних міністрів увійде до него годї знати; здає ся, що лишє міністер краєвої оборони гр. Вельзерсгаймб, міністер зелїзниць Гутенберґ і може міністер фінансів др. Біліньский.

Очивидно, що й в палаті послів будуть мусїли настати якісь зміни, скоро дотеперішна опозиция не має на ново взяти ся до давних авантур. Кажуть длятого, що звіснє внесенє гр. Фалькенгайна, ухваленє звичайною більшостию буде уважати ся за небувале, отже й всї виключені в силу того внесеня посли будуть могли вернути назад на засїдання. Посла Вольфа, котрого, як звістно, арештовано за насильство і відставлено до суду карного, випущено на волю. Скоро вість о тім розійшла ся в неділю серед товпи на улицях, повитано еї грімкими окликами Heil! — Здаєсь також, що і дотеперішний президент палати Абрагамович не удержить ся на своїм становищи і на его місце буде знову вибраний Катрайн. Також ледви чи удержить ся на своїм становищи перший віцепрезидент Крамарж. Крім того треба буде ще доповнити президию вибором двох письмоводителїв, бо бар. Еренфельс і др. Вайекірхнер (з клерикальної партиї) зложили свій уряд подаючи за причину події в парляменті.

Характеристичним для ситуациї есть, що тирольскі посли з католицкої партиї народної запротестували против внесеня гр. Фалькенгайна і способу его трактованя в палаті, та що др. Люегер, проводир віденьских антисемітів і християньско соціяльної партиї, котрий стояв по сторонї більшости, в послїдній хвили прилучив ся до нїмецкої опозициї і був на раді проводирів тої опозициї, на котрій ухвалено выслати депутацию до президента міністрів з тим, що положенє стало ся вже неможливе і що він в тій депутациї додав від себе, що яко бурмістр міста Відня не ручить на спокій у Відни.

В суботу вечером по приїздї цїсаря з Вельс відбувала ся нарада міністрів, а в добре поінформованих кругах політичних стало вже о 12 год. в ночи звістно, що кабінет гр. Баденїого подав ся до димісиї і одержав еї.

А тепер подаємо тут бодай короткий образ тих сцен, які дїяли ся в парляменті і пред ним минувшої суботи.

Вже по лицях зібравших ся на засїданє послів і цїкавих на галериях видко було, що всї сподївають ся щось надзвичайного. Нїмецка лївиця явилась була вже дуже вчасно: на лавках Шенерерівців видко лиш пос. Тірка і Кіттля. О 10 год. крикнув пос. Лехер: Вже 10 год., а деж полїция? Около чверть на 11 год. з'являє ся слуга коло президияльного стола і дає знак електричними дзвінками по кульоарах, що засїданє має розпочати ся. Лехер кричить: Не дзвонїть, ще нема полїциї. Слуга перепуджений уступає ся. За хвильку з'являє ся знову. Пос. Штайнвендер прискакує до него а другі посли кричать: За двері з ним! За двері! Різночасно прискакує ще кількох послів і випихають его. Підчас тої сцени виходять президент міністрів гр. Баденї і президент Абрагамович та стають коло лавок Поляків. Абрагамович іде відтак до стола президиї а в тій хвили кількох послів з лївиці прискакують до лавок міністрів і кричать до Абрагамовича: За двері! Ти падлюко, ти злодюго (Schuft, Schurke!) В палаті робить ся страшенний крик, писк, свист, і стуканє. Через той час сидїв Абрагамович тихо коло стола і споглядав на галериї. Наконець зачинає дзвонити, а крик в палаті робить ся ще більший; він прикладає тогди долонї до рота і з цїлої сили щось кричить —

Перша дорога з батьком на утреню.

З сербского за Л. К. Лазаревичем)*

переповів

Омелян Маланчин.

„Вставай, сину, підемо до церкви!“

Мав я тогдї ледви девять лїт, не все тямлю гаразд, та розкажу те, що у тямцї лишило ся. — Старша моя сестра тямить се гаразд, а молодий братчик нїчогісїнько не знає.

Нема дурних — ему все казати! — Богато розказували менї і неня, коли то я став великий, та допитам моїм не було кінця. За теж батько заєдно мовчав як заклятий.

Вбирав ся мій батько з турецка. Немов нинї бачу сей его убір: „etžemaron“, щось гейби сорочка з шовку, а на нїй рядки золотих шнурків; — по сїм сукмана з зеленого сукна, вишивана скірков; через наоружний, сїлай, також золотом вишиваний; за чересом пістоля та кінджал з стали о срібній рукояти; поверх „сїлаю“ trambolos, се-б то довжезний чисто шовковий пояс, а тороки его звисають по лївому боцї. Суконні шаравари вишиті шовковою гарасівкою. Широкі холяви, що вкривають до половини ногу. — Нога у білій панчосї та у мілкім постолї. На голові фез, трошки на лїве ухо перебакирений, а в руцї довгий цибух з бурштиновою пипкою. Під поясом з правого боку канчук, мережаний, золотом шитий та лелїтками. — От

---

*) В сучасній сербскій лїтературі, котра у нас на жаль мало знакома, займає Лазар Лазаревич одно з найвиднїйших місць. — Л. Лазаревич родив ся в Шабци, невеличкім сербскім місточку в р. 1851. — Гімназию кінчив у Білградї, та там і записав ся опісля на правничі студиї. Однак небавки покинув права, а віддав ся медицинї — та щоб у сїй наущї дійти до як найбільших результатів, перейшов на заграничну академію в Берлинї. — До Сербії вернув ся з докторатом, та і небавки здобув собі славу знаменитого і дуже пошукованого лїкаря. Осїв на практику в Білградї.

Перша лїтературна праця Л. Л—ча, котру отсе в вільнім переводї подаю поважаним читачам, — появила ся під заголовком „Piri put s ocom na jutrenje“ в часописи „Srpske Zora“ в р. 1879. Прямо з одушевленем приняла сербска суспільність сю першу працю Л. Лазаревича. *Небавки переведено его новелю на всї майже европейскі язики.* Недовго опісля написав молодий писатель, заохочений поводженем першої, — другу свою працю „Szkolska Jkone“ (Шкільний малюнок), основану на побутї патриярхального сербского житя сїльского. — Головні дїеві лиця, старий піп, его дочка Мара і попадя змальовані так удачно, що з рамів повісти виступають як живі типи, повні природного живого житя. Додати конечно, що язик повісти чистий, гладкий, прямо класичний.

В міру, як росла слава молодого писателя, став він на лїтературнім полї трудити ся все більше та більше. Чотири нові працї его поміщує місячний журнал білградский Otadžbina (Батьківщина) в роках 1881 до 1882. — Одна тільки з тих повістий основана на житю інтелїґенциї, всї другі малюють житє сербского простолюдя. — Твори сї мають головно ту вартість, що у них містить ся знаменитий материял етноґрафічний, а автор їх дав доказ, що знає прегарно житє-буте, характер та звичай свого рідного простого люду. — Се вже прямо строго етноґрафічні студиї.

Богато низчу вартість, з огляду на занедбану (в порівнаню з першими) в викінченю форму, представляє повість „Vetar“ (вихор), котра появилась в р. 1888.

В рр. межи 1888 а 1890 визначила Академія уміетностий в Білградї 500 денарів за найлїпшу новелю. — Одержав сю нагороду Л. Лазаревич за свою послїдню працю „On sve zna“. (Він знає всьо). — Сего-ж таки року (1890) помер многонадїйний сербский писатель.

Сказано: ржа і зелїзо зїсть, так зїла совістна, а невсипуща праця сербского писателя патріота; помер на сухоти.

заповів перерву. Він виходить а в тій хвили посипались на него з лївиці папери і книжки, хтось кинув і каламарем, котрий розбив ся об стовп коло президиї. Президент вертає назад; правиця плеще в долоні а кількох польских послів обнимають Абрагамовича і цїлують. Посли збивають ся в громадки і щось голосно розмавляють і кричать.

Около 11 години чути крики з надворку. В палаті з'являє ся нараз виключений в пятницю пос. Вольф, задиханий цїлий червоний в зимовім плащи, в цилїндрі і з паличкою під пахою. Лївиця витає его грімкими окликами і обступає. Лехер кричить: Вольф є знов тут. Австрия є знову в небезпечности! За хвилю чути крики з лївиці: Вже є полїция. І дїйстно; насамперед входить старший комісар полїциї Шільд і приступає до Вольфа і взиває его, щоби за ним ішов. Другі посли боронять Вольфа і не пускають. Входить другий комісар бар. Ґоруп. Вольф і не рушає ся з місця. Наконець серед страшенного крику лївиї входить до салї відділ полїциї. Полїцияити приступають до него і хотять его взяти. Вольф боронить ся і бє полїцаїв. Наконець десять полїцияитів витягають Вольфа з під лавки, беруть за руки і ноги та виносять з салї. Около пів до 12 год. з'являє ся віцепрезидент Крамарж і закриває засїданє та каже, що повідомить письменно, коли відбуде ся слїдуюче засїданє.

Додати тут потреба, що при повищих сценах дістали ся президентови Абрагамовичови такі слова: Пос. Гегер кричав: Ви найбільший брехун в Австриї! — Грос: Ви зрадник держави! На лїхтарню з вами всїма! — Яросевич: Ви убийник! Лехер кричав! розбійник, розбійник, розбійник! — Гресль: Ви польскі розбійники! — Добернїґ: Навіть Поляки Вас вирікають ся! — Ифферше: Ти псе, ти старий Вірменине без чести! — Поммер: За двері з тим зрадником парляменту.

За той час відбували ся на улицях міста особливо же перед парляментом, коло унїверситету і ратуша великі демонстранциї а полїция піша і кінна мусїла робити порядок. Кількох людий потратовано а кількох арештовано.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 30-го падолиста 1897.

Письмо до всїх. Виїзджаючи з Чернівців до Львова, чую ся обовязаним подякувати всїм тим впв. дописувателям і читателям „Буковини," що менї помагали при видаваню часописи своїми статями, дописями, фейлетонами і порадами. Я певний, що як за моєї редакциї, так і на будуче будуть они так само спомагати „Буковину" — і в тім переконаню пращаю ся з всїма, дякуючи притім за ті обяви прихильности до мене, яких я зазнав.

Осип Маковей.

Видїл тов. „Руска Бесїда" отсим пригадує всїм своїм членам, що вскорі вийде наш руский православний календар. Після статутів товариства мають члени право жадати безплатного присилання календаря і иньших видавництв товариства. Однак статути заразом приписують членам платити правильно членьскі вкладки. На жаль не всї члени сповняють сей свій обовязок так, як повинно бути. Тож видїл товариства рішив не висилати ні календаря, ні своїх видавництв тим членам, котрі за сей рік ще не заплатили вкладки. Отже коли члени товариства хотять дістати календар і книжочки „Хлопщї-садівники" та „Образки з природи," то нехай поспішать як найскорше з вплаченем сегорічної вкладки!

До вп. руских учителїв! Видїл тов. „Руска Бесїда" робить отсим вп. панів учителїв і учительки уважними, що накладом того товариства вийшли недавно дві поучаючі книжочки „Хлопщї садівники" і „Образки з природи," котрі дуже надають ся яко премії для пильних школярів. Замовляти треба впрост у товаристві (ул. Петровича ч. 2).

Іменоване. Інжинер Франц Паткевич іменований старшим інжинером при черновецкій дирекциї почт.

Відзначене. Двірник в Горішнім Городнику Захарій Зуб одержав за довголїтну вірну службу срібний хрест заслуги з короною.

З зелїзниці. Ад'юнкт Бернгольд Тіттінґер перенесений з Станїславова до Сторожинців, ад'юнкт Станїслав Ремізовский став начальником станциї в Непологівцях, а асистент Кароль Фріаїнґ перенесений з Садаґури до Новосільців.

Павло Ґавч. Новий президент міністрів уродив ся в 1851 р. у Відни, де его батько був комісарем полїциї. Виховав ся в Терезіянум, потім скінчив правничий видїл і одержав в 1873 р. титул доктора прав. Слїдуючого року покликав его Стремаєр до міністерства осьвіти, в котрім др. Ґавч працював яко президіяльний секретар. В 1881 р. іменовано его директором Терезіянум і правительственним радником, а в 1883 р. при нагоді сполученя Терезіянум з ориентальною академією одержав титул радника двору. В падолистї 1885 р. Ґавч обняв по Конраді теку міністра просьвіти в кабінеті Таффого. В тім часї одержав др. Ґавч шляхотство бароньске. З упадком кабінету Таффого в 1893 р. уступив і Ґавч, почім его іменовано куратором Терезіянум. Відтак в 1895 р., коли гр. Казимір Баденї став президентом міністрів, обняв др. Ґавч знов теку міністрів.

Конкурси розписані на посади учителя при православній народній школї в Чернівцях з німецкою, руською і волоською викладовою мовою з речинцем до кінца грудня; відтак розписаний конкурс на посаду учителя взглядно учительки при 4-кл. школї в Низших Станівцях, сторожинецкого повіту, з руською і німецкою викладовою мовою з речинцем до 22-го грудня, вкінци на посаду учительки при 6-кл. дівочій школї в Серетї з німецкою, волоською і руською викладовою мовою і з речинцем до 24-го грудня с. р.

Демонстраціï у Львові. Вже в суботу заповідали у Львові, що в неділю відбудуть ся розруси, що академики і робітники будуть демонструвати против виновників пригод віденьских. По місті ходили слухи, що буде різня, що

вам портрет мого батька. Чепурний собі, — сказано, красавець.

Що-до вдачі, нїяк правду закривати, коли раз почав говорить, — скажу, хоть се мій батько рідний: дивна людина. Заедно суворий, гнівний. — Тільки і знав, що приказувати, а не сповняти розказу в мить, ой лишенько! Домагав ся, щоби всякий корився его волї, а супротивленя, чиего-б не було, не терпів нїколи. Як розлютить ся, клене-проклинає, аж всьо довкруги него дрожить, трясе ся.

Найменча дрібниця — він зараз і лютий: насупить ся, гризе долїшну губу, сїпає правий вус, насторшить брови, а з чорних очий так і пріском сипле. — Ого, не дурний я тогдї признавати ся, що в школї з лекциею пішло недоладно — поминай, як звали — таке було би гаразде! — Та справдї і досї не знаю, чого іменно я его так дуже бояв ся. Положім, вдарить — ну, велика штука? Але-ж очий тих его бояв ся я, блисне ними, так і дрожиш, як осиковий листок.

Сьміяв ся мій батько дуже рідко і цїлком не так, як другі люди. Тямлю, держить він раз на колїнах малого мого братчика. Дав ему бавити ся годинником, а мій „Дзіокіца" конечно хоче годинник встромити батькови в уста, та і кричить же сарако, кричить, аж лунає, що губи не хочуть розтворити ся.

Ми з сестричкою аж умлїваєм від сьміху, но і батька се сьмішить, — се певно: трохи-трохи розцїпив у лївий кутик губи, а рівночасно поморщила ся ему шкіра коло лівого ока. — І се вже у нього прямо не аби яка рідкість: — так то мій батенько сьміяв ся навіть тогдї, як лучало ся другі аж заходили ся від реготу, мало з нього не тріскали.

Коли помер мій стрик, з котрим батько вів всякі дїла у спілцї та котрого і любив дуже, всї ми — тета, неня та дїтвора — верещимо, кричимо та плачем же, плачемо, —а батько мій, як би і нїчого не було, коби тобі одну сльзку виплакав, та і з лиця не сумовитий. Тілько коли тїло винесли з хати, задрожала нараз у батька долїшня губа — дрожить та дрожить. — Опер ся об одвірок, а блїдий-блїдий, прямо як полотно, та мовчить.

Що раз сказав, — сему й амінь, не візьме сказаного раз слова назад, хоть би і сам его каяв ся. Тямлю гаразд хвилю, як прогнав Проку зі служби. Слїдно було, що жаль ему Проки, так і не відкликав раз сказаного. Любив батько того-ж Проку зі всїх слуг найбільше. Всього раз тілько вдарив его за те, що як точив з бочки „ракію", не заткав гаразд чоїа, через що чимало напитку пішло марно. Більше нїколи і пальцем не торкнув его. Звірював ся на нього у всїм, посилав его по гроші довжників, одним словом „Прока" у нього права рука. — А чи продумаєте, за що прогнав его? Прямо за нїщо! Раз всього бачив, як Прока грав в „крайцара."

Було се ось як. Саме на св. Юра приходить Прока до нашої торговлї, щоб відновити з батьком службову угоду. — Батько винав з калитки девятьдесять сотиків та й каже:

— От тобі заплата! Ти не менї слуга, іди, а пошукай собі такого місця, де би доволї можна було тобі забавляти ся в „крайцара"!

Насунув Прока без на очи, заплакав гіренько та став перепрашати. Розжалобив ся і батько, бачив я се гаразд, та думаєте, помогло що, простив Процї? Нїяким чином! Виняв тільки ще карбованця, дав Процї, та й каже:

— От тобі — та геть з відсїля мерщій!

Пішов Прока, а у батька не стало найлїпшого слуги.

Не шуткував нїколи, анї з нами, анї з неню. Не можна сказати, аби неню бив коли, як се ходить по людях. Ні! Але був супроти неї такий холодний, гнівний та напрасний, прямо гірше чужого. Не вийде було разом нїгде нїколи, а вона сердечна не зважить ся і просить его о се. Не любить було, щоб вона мішала ся у торговлю або і в другі дїла его.

Каже раз до нього мати:

— Дмитре, чому ти Станоєви не хочеш дати ракії? небавки буде у нас нова, так де стару дїне...

президент міста мав радити, аби жиди не отвирали в неділю склепів, та що один бойко зі страху не хотів навіть печи на улици маронів. В касарнях стояли військові поготова, урядники поліції двоїлись і троїлись, з повагом ходили по удицях і ждали хвилї, коли то їх повага і сила уряду зневолить уступити розбішені товпи народу. Тимчасом вийшло инакше. Студенти зійшли ся досить численно на університетї і просили ректора о ключ від авлї або иньшої викладової салї. Ректор відмовив. Отже студенти відбули збори на подвірю університетского будинку. Промовляли з протестами против Badenische Wirtschaft студент Кагане, Голубович (по руски) і иньші. Знайшлись і такі, що боронили Баденїого та Абрагамовича і серед загального крику „ганьба!“ запротестували они тим, що вийшли з будинку. Студенти рішили такі резолюції: „Львівска молодіж висших шкіл, згромаджена на вічу 28-го с. м. ухвалює: заявити своє найбільше обурене президиї парляменту і правиці за нарушене конституциї через неправне і противзаконне переформоване зміни реґуляміну та за введене до парляменту оружної сили, а також і иньшим чинникам за приложене руки до сповненя сего насильства: заявити признане послам, котрі станули в оборонї конституциї, (!) нарушеної президиею парляменту та більшостию; заявити обурене з причини незаконного находу полїциї на віденьский університет, а також заявити своє обурене професорови Рошковскому за его поведене підчас находу полїциї на парлямент. Принято також внесене студента Дорожиньского, щоби львівскій польскій прасї заявити обурене за тенденційне представленє послїдних подій віденьских, а виразити признане Kurjerow-и Iwowsk-ому: — З університету вийшли студенти — було їх до 200 — громадно на улицю, а коло готелю Жоржа здибали ся з більшою ватагою робітників, що йшли під проводом соціяльного демократа Мокловского на стрічу студентам. Злучивши ся в одну громаду, пішли всї до пасажу Гавсмана, де містить ся товариство соціяльних демократів, і тут відбули ся другі збори. Полїция не мішала ся цїлковито. По зборах всї розійшли ся спокійно, не було проливу крови, нїхто нїкого не бив анї не зачінав, полїцаї затирали з зимна руки, жиди торгували спокійно, бойки продавали марони.

Зміни в краківскім товаристві обезпечень. Надзираюча рада того товариства приняла димісию директора ґр. Сціпіона, заступника директора д-ра Лїсовского (однак затвердила его яко синдика) і директора львівскої репрезентациї Ґноїньского: не принято лише резиґнациї директора Слонецкого. Деякі кажуть, що члени надзираючої ради хотять між собою зібрати фонд на покритє суми, спроневіреної Кешковским, а его отець мав призначити зі своєї емеритури на сю цїль 10.000 зр. річно. Надзираюча рада ухвалила вступні кроки до реорґанїзациї товариства.

З почти. Посаду почтового експедитора в новооснованій почтї в Молодіеві, черновецкого повіту, одержала експедиторка Ґізеля Вест з Путни.

Блискавичний поїзд Відень-Царгород на Краків-Львів-Чернівцї розпічне курсувати в місяци грудни. Тепер відбувають ся на просторі між Перемишлем а Львовом пробні їзди нової великаньскої льокомотиви, призначеної до того поїзду. Той поїзд буде ходити два рази на тиждень і буде мати виключно вози I-ої кляси.

Визискуване і припадок. У Волківцях ad Борщів усунув ся дня 24-го с. м. каменолом і засипав робітників, котрі під зелїзницю добували камінь. Один з них згинув, а то дизертир з росийского війска, Іван Орлов, доньский козак (отець родини, чоловік дуже порадний, працював при зелїзници від весни і весь свій заробок посилав жінцї), а трех прочих засипаних по шию відкопано і они тілько поранені, лекше або тяжше. Спекулянти, жиди доставцї всего при будові залїзницї, в страшний спосіб визискують їх силу і продукт. За камінь з доставою дають 12—15 зр., а беруть 48 зр. А тут не тілько тяжко роби і ґрунт нищ, але і здоровлем накладай на збогачене сего або того жида...

Кримінал fin de siécle. Найбільше новітним з всякого огляду є кримінал в Massachuset, провінциї Сполучених Держав в Америцї. Двічи в тиждень являють ся там професори з Бостону і держать для вязнів наукові і літературні відчити, а на бажане удїляють навіть лекциї музики і иньших штук. Після лекциї відвозять увязнених до борбничих і турнїевих саль, де через дві години управляють борбництво і турнїї. Попри тім находить ся в криміналї богата бібліотека, з котрої користають вязнї. Також виходить там щоденна газета, котра в кількох тисячах примірників розсилає ся до колишних мешканців „дому“.

Нещасте в родинї. В Люґош на Угорщинї, в одній зелїзній ґутї наступила експльозия з причини неосторожности машиниста. Тяжко раненого машиниста перенесено до дому. Его жінка післала шестилїтну дочку до антики з флящинкою по лїк. Дитина, біжучи скоро улицею, піткнула ся, і упала на скло так нещасливо, що перетяла собі жилу на шиї. В наслїдок того скаліченя дівчина вскорі померла, а отець, дізнавши ся о тім, закінчив також в короткім часі жите. Мати в розпуці і грозить їй помраченє ума.

Велике нещасте лучило ся в неділю на озері, положенім о яких шість кільометрів від Роева. Якийсь Генш з жінкою і дванайцятилїтним сином вертали вечером о годинї 11-ій з візити, а хотячи скоротити собі дорогу, усїли до човна. На серединї озера човен перевернув ся і всї троє попадали до води. По великих намаганях син дістав ся на перевернену лодь, а по хвили успів витягнути на верх і вітця; мати вже туй-туй була-б утопила ся, але і її витягнув син за одіж. В такім страшнім положеню перебули они цїлу годину, аж врешті розпучливі кликаня о поміч почув колодій Вечірок, котрий усїв зараз на другий човен і поплинув в сторону, звідки доходив голос. Наслїдком великої темряви в'їхав однак з такою силою на лодь з нещасливими, що злетїла з неї обезсилена женщина опять у воду і утопила ся. Вітця і сина уратовано, але оба тяжко занедужали.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 30-го падолиста 1897 року.

Відень. Урядова Wiener Ztg. оголошує цїсарскі відручні письма до ґр. Баденїого і бар. Ґавча, в котрих цїсар принимає димісию кабінету Баденїого і поручає ему ведене справ аж до зложеня нового мінїстерства.. В другім письмі іменує цїсар бар. Ґавча президентом мінїстрів і поручає ему зложене нового мінїстерства.

Відень. Fremdenblatt обговорює зміну мінїстерства і констатує, що причиною димісиї Баденїого і єї принятя короною був взгляд, щоби уможливити конституційне полагодженє державних задач і сполучених з тим законодатних справ: отже справи державної конечности довели кабінет Баденїого до димісиї, а не уличні демонстрациї, котрі на корону не мають жадного впливу. Вже з того можна вносити на задачі і характер кабінету Ґавча, котре буде для всїх партий в парляментї рівно близьке і рівно далеке і вже з его складу буде слїдний его напрям і задача. Жадна полїтична партия не зможе щось закинути против зложеня мінїстерства Ґавча, котре не возьме собі члена з жадного полїтичного табору.

Відень. Всїх котрих арештовано задля послїдних демонстраций, випущено на волю, але карні слїдства ведуть ся дальше.

Відень. Тут кружать поголоски, що Ґавч зложе чисто урядниче мінїстерство, в котрім він буде мінїстром внутрішних справ, а Вельзерсгаймб остав би мінїстром краєвої оборони. Щодо иньших мінїстерств, то поголоски ріжні. Найбільше говорять, що мінїстром фінансів стане президент сенату Бем-Баверк, зелїзниць секциїний шеф Віттек просьвіти секциїний шеф Лятур, судівництва секциїний шеф Рубер. Рада державна мала би зійти ся в перших днях грудня. — До істориї мінїстерства Баденїого підносять, що ґр. Баденї вже від липня просив о димісию, бо уважав свою особу каменем преткновенїя. І тепер він спочатку подав ся був лише сам в димісию, однак кабінет рішив ся солїдарно уступити.

Відень. Вчера пізної ночи зложено нове мінїстерство. Завтра оголосить урядова Wiener Ztg. відручні цїсарскі письма, котрими іменовані поодинокі мінїстри.

Відень. Нове мінїстерство так зложено: бар. **Ґавч президент. Вельзерсгаймб мінїстер краєвої оборони. Бем-Баверк фінансів. Віттек зелїзниць. Рубер судівництва, Лятур шкільництва. Кербер торговлї. Білянт-Райдт рільництва.** — Fremdenblatt довідує ся, що мінїстер для Галичини буде іменований сими днями.

Прага. Вчера вечером прийшло тут до демонстраций. Чехи вибили шиби в нїмецкім театрі, в нїмецких товариствах і краєвім музею, обкидували полїцию камінями, стріляли навіть з револьверів, але не скалічили нїкого. Дві компанії війска і полїция розігнала демонстрантів, причім кількох ранено, а кількох з них арештовано.

Відень. В розправі над буджетом военним в буджетовій комісиї австрийскої делеґациї брав між иньшими участь також пос. Барвіньский.

Відень. В буджетовій комісиї австрийскої делеґациї раджено над буджетом военним і окунованих країв і принято по довшій дискусиї оба буджети, чим комісия закінчила свою роботу.

Відень. В долїшно-австрийскім соймі прийшло до бучі, бо маршалок не хотів допустити до відчитаня пильного внесеня в справі послїдних демонстраций, а то тому, що сойм скликаний лише для полагодженя певних пильних справ. Опозиция на те вийшла з салї. Намістник відповів на інтерпеляцию в справі студентских демонстраций, що він скаже все докладно

А батько як гукне:

— Голодна ти, чи що хибує тобі? От грошї у твоїх руках, а коли їх не стане, то кажи менї, а до моїх орудок не раджу тобі мішати ся!

Мовчи тай годї.

Взагалї говорити з ким небудь довго, не его звичай. В кофейнї у нього своє товариство, так і там хиба поговорить трохи більше. А вже поважав найпаче кума Ілию. — Се у нього єдиний чоловік, котрому вільно було всьо сказати без обиняків, та навіть чи не бояв ся трохи мій батько того кума?

Нас дїтий та неню нашу певно любив, слїдне се було зі всього, але-ж обходив ся з нами суворо. — Не тямлю, чи коли небудь виявило ся у нього для нас яке нїжнїйше чуте. Правда, було, як котре з нас крізь сон в ночи скине з себе покривало, батько не лїнує ся, стане та прикриє; заедно боронить нам заглядати в керницю, та лазити по деревах. Та сего всього мало, се ще не доказує нїчо. Чи не роблять сего і другі батьки, та бо вони понад се дїтям своїм ще купують і цукорки, папір золотистий та і мячі такі мягенькі, що ударити ними об землю, поверх тополї скачуть.

(Дальше буде.)

розслїдити; однак на кождий спосіб треба жалїти, що студенти замість до науки беруть ся до полїтики. По полагодженю иньших справ закінчено сю надзвичайну сесію долїшно-австрийского сойму окликом в честь цїсаря.

ЛЇТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК

видає

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

У ЛЬВОВІ.

Редакційний комітет:

Олександер Борковський, Михайло Грушевський, Осип Маковей, Др. Іван Франко.

Відповідає за редакцію:

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ.

Редакция і адміністрация: у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Лїтературно-Науковий Вістник

виходить 1-го дня кождого місяця с. ст. почавши від 1898-го року, книжками коло 12 аркушів друку великої вісїмки.

Перша книжка вийде ще в кінци грудня 1897-го року.

Передплата на „Лїтературно-Науковий Вістник“ дванайцять книжок на рік, з котрих кожда буде містити около 200 сторін друку великої вісїмки, а по три буде складати ся на один том, виносить: В Австрії з пересилкою на чверть року **2·50 зр.**; на пів року **5 зр.**; на цілий рік **8 зр.** — В Росії з пересилкою: на цілий рік 8 рублїв (при бандерольній пересилці). — В иньших державах по обчисленю пересилки. — Поодинокі книжки коштують по **1 зр.** Річна передплата може бути оплачена в трьох ратах: 3. сїчня н. ст. 3 зр., 3. квітня н. ст. 3 зр., 3 серпня н. ст. 2 зр.; хто пропускає речинець рати, тому передплата обраховуєть ся як піврічна або чвертьрічна (на пів року 5 зр., на чверть року 2·50 зр.).

Передплату приймає: Адміністрация **Лїтературно Наукового Вістника** у Львові при ул. Академічній ч. 8.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Вовичком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім заклади Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Перша на Буковинї

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі як: дїла, брошури, оголошеня, табелї, цїнники, рахунки, карти візитові, запрошеня весїльні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п.,

в мовах рускій, польскій і нїмецкій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарнї!

Шкільні повідомленя

і

SCHULNACHRICHTEN

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, і коштує лише **1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Конїського „**В день сьвятої волї**“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галїна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з Чернівців

до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	[8¹⁹]	8⁵⁴	12³²	[4⁰⁴]	10²⁵
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	[11⁴⁸]	3⁵¹	8³²	—	6³⁵
до Садаґури, Бояна, Новоселиці	6⁴⁵	4³⁰	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8¹⁴	5³⁵	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятниці.

з Гадікфальви					
до Радівців	6¹⁰	10⁰³	2²⁸	6¹²	8⁰⁵
з Гатни					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу . .	10¹⁰	2⁰¹	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3²⁷	6³⁰	10⁰⁹	2¹⁶	7¹⁸
з Вами					
до Рус-Молдавиці . . .	3⁴⁶	6⁴⁷	9¹³	11³²	2⁵⁰

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з Карапчева					
до Чудина н. С.	8⁵⁴	10⁰⁷	6¹⁵	—	—

Перший поїзд іде що понеділка другий з винятком понеділка, нїчний кождої днини.

приходять до Чернівців

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців.	[11²⁸]	3²⁰	7⁵⁷	[8¹¹]	6¹⁰
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбоки	—	8⁰⁹	12¹²	[3⁵⁰]	10⁰⁰
з Новоселиці, Бояна, Садаґура	—	11¹³	9⁵⁰	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6³⁵	10³⁷	8⁰⁰	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. цвітня до 31. вересня що понеділка і четверга; третий поїзд не їде в понеділок.

до Гадікфальви					
з Радівців	5⁴²	8⁵⁵	1¹⁵	5⁵⁰	7⁴⁷
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12⁵⁸	6²⁵	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4⁴²	8⁴²	1³⁰	6³⁰	8³⁷
до Вами					
з Рус-Молдавиці. .	8⁴²	12⁵⁹	2⁰⁴	3²⁷	5⁴⁵	9⁰⁵

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до Карапчева					
з Чудина н. С.	5⁵⁵	5⁵⁵	—	—	—

Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.

[▭] поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і означає ся підчеркненим мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

Ч. 259. Чернівці, четвер 20. падолиста (2. грудня) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.
Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата 10 зр.

По упадку ґр. Баденїого.

Тепер, коли вже не стало кабінету ґр. Баденїого, цїла праса обговорює історию того мінїстерства і причини его упадку. В сїм взглядї подає „Руслан“ цїкаву статю, котру ми отсим подаємо нашим читателям:

Вість про уступленє кабінету ґр. Баденїого відбила ся широким відгомоном не тілько в австро-угорскій державі, але й поза еї границями. А прецїнь же то так звичайна подїя. В конституцийній державі нема прецїнь більше природної подїї, як се, що якийсь кабінет уступає, а на его місце стає новий. Се дїє ся і в державах абсолютних і републиках. Часто такі змини переходять обоятно або й зовсїм неспостережено. О уступленю ґр. Баденїого сего не можна сказати.

Не увійшов ґр. Баденї неспостережно і не в звичайних обставинах до кабінету, то-ж нїчого дивного, що днесь, коли опустив керму з своїх рук, голосним відгомоном несе ся вість про его уступленє.

Вся праса, всї полїтичні сторонництва, ба навіть цїлі народи старають ся на перегони осудити сю подїю. Розуміє ся, що кождий дивить ся на справу своїми очками і з свого становиска полїтичного або народного.

Ми, як у кождій иньшій справі, так і в справі уступленя ґр. Баденїого станемо на становищи предметового суду.

Видавати який небудь суд про справу уступленя президента кабінету, а ще австрийского, не так то легко; висновувати з того якісь гороскопи на будучність, було би досить передвчасно. Тяжко є ставити памятник або будувати дім на сьвіжо порушеній земли. Де румовище не усунене, — годї класти там які небудь основи.

Одно, що певно можна сказати днесь в тій справі, то се, що подїї не приходять ненадїйно і несподївано; не з'являють ся они у воздусї і не спадають з просторів надземских до нас. Всяка подїя людска творить свої засновки, кільчить їх, росте у внутри тої людскости; приходить час, коли она силою вулканїчною шукає собі простору, щоби вийти на сьвіт. Сили вулканїчні кипять у внутрі землї, доки не знайдуть собі кратеру, котрим би себе на вні проявили. А людска ідея, і она знаходить чоловіка, котрий мусить стати для неї тим, чим кратер для вулканїчної сили.

Довго тлїла ідея виборчої реформи у нас, доки не затрясла корінем житя монархії, доки не знайшла свого виявленя на зверх.

Штайнбаха проектом мов би вулканїчним кратером поплила та ідея на зверх, а хоть придавила собою і свого творця, так не спочала, доки еї бодай в части не заспокоєно. Станула V. курия.

Ідея полїтичної рівноправности знайшла свій відплив. Но побіч тої ідеї стояла рівномірна їй друга ідея національна рівноправність. Ідея та живе у народів не від нинька; она також мусїла знайти вже раз свій вулканїчний відплив.

Чим Штайнбах і его судьба була для реформи виборчої, тим самим ходом природних подїй станув ґр. Баденї для ідеї рівноправности народів. Язикові розпоряженя — най їх хто, як хоче, судить днесь — істория назве їх першою пробою, першим природним кратером, котрим на зверх добувала ся ідея рівноправности національної.

Ми не будемо входити, чи ідея та станула на відповіднім для неї ґрунтї, чи мала готову для себе почву, чи добре було еї русло, котрим она мала поплисти. Ми констатуємо сам нагий факт. А ґр. Баденї був власне тим, котрий перший тою жевріючою ідеєю підносив перший еї рубець. Як Штайнбах уляг під ідеєю виборчої реформи, така судьба зовсїм природним ходом мусїла подибати і ґр. Баденїого.

Ідея та вже не спічне, хоть не буде і ґр. Баденїого. Всякий порід є трудний і болесний, так і запановане ідей не приходить легко. Неодно треба перетерпіти і утратити.

Другою важною ідеєю, яка почала проявляти ся за управи ґр. Баденїого, се змаганє до виробленя правдивого парляментаризму. І та ідея шукала ріжних доріг.

Дотепер, по правдї сказати, ідея парляментаризму спочивала у нас в пеленках. Подїї, які відбули ся в нашім парляментї

Перша дорога з батьком на утреню.

З сербского за Л. К. Лазаревичем)

переповів

Омелян Маланчин.

(Дальше.)

До церкви ходив мій батько тільки раз в рік на св. Юрия, а до кофейнї що вечера. Зараз по вечері бере цибух в руки, капчук за пояс та гайда. В лїтї вертав домів звичайно о девятій, а в зимі то і ще раньше, та бувало й так, що часом раз по раз давно мине північ, а его як нема — так нема. — Журить ся було з того моя неня, журить ся сестричка: а менї байдуже, тодї бо у мене і гадки не було, що се таке „гулятика“. Жінки було не заснуть і до рана, як батько не верне домів.

Посїдають на постели, та й боять ся сьвітло сьвітити, бо страшно гнївав ся за те батько, скоро побачив, що сьвітить ся у хатї. — Тямлю раз як вернув пізно домів, сказав:

— На що се сьвітло у хатї о сїй порі?

— Щоб ти, Дмитре, міг роздягнути ся — каже неня.

— Абож я сам сьвічки не засьвічу, пяний я чи що, не найду хиба-ж сьвічки?

— Та куди, нї бо, але я хотїла...

— Що ти хотїла? Хотїла ти хиба, щоб думали сусїди, що у нас мертвець у хатї?

Який там мертвець! А може думаєте, що ему дїйсно ходило о те, що думають про нього сусїди? От прямо не хотїв, щоб знала мати, коли він вертає домів, так з пересердя не знав, що і видумати. — Жадав він, щоби мати спала й тодї, як до сну не плющились очи. — Дїло в сїм, що бажав гуляти без жури. — Слїдно, що чув вину за собою.

Пив мало, і то хиба вино, а на ракно і не гляне було. — Навіть в каві не конче любував ся. — Так, спитаєте, яке-ж ему дїло по ночах сидїти у кофейнї? От лишенько се було — тай годї. — Коли-б пив, пів біди було би! — Але зараз дізнаєтесь. — Вкоротало се моїй ненцї житя, без того прожила би була в двое довше. — Вмиває ся було сердечна сльозами, ридає так, що думаєш: тут їй і смерть. А пожалїти би ся хоть перед кым дасть Біг!

Раз батько вернув домів дуже пізно. Ну, і щож? Теж і другої днини. Нїхто нї чирк. Аж ту ненька зирк, а у батька годинника дасть Біг. Перелякана питає: — А деж Дмитре твій годичник? Насупив ся, ньз глянув та й каже:

— Післав я его до Білграду в направу.

— Але ж він ішов знаменито, Дмитре!

— Бачить ся менї, що я нї слїпий нї глухий, щоб знати, чи йде годинник чи нї?

Що-ж було дїяти небозї ненцї? Мовчить. Пожалїє ся хиба перед сестричкою моєю:

— Ой я нещасна! Піде так марно весь наш добуток; прийде ся на старість чуже біле прати!

Другий раз — була може година десята в ночи, а може ще і не було — приходить домів батько з кофейнї. На голові астраханьска кучма, на грудех ланцух золотий грубезний на палець, за чересом пістоля сріблом коване, та густо-густо прикрашене злотом та дрібними камїньчиками. Моторно ввійшов — а ми відразу пізнали, що настроєний весело. Виняв зза пояса годинник, щоб буцїм глянути, котра година. Мати питають:

— Чи ти годинник відігр...?

Та похопила ся скоренько і поправила:

— Чи годинник вже направлений?

— Таак... направлений — каже батько.

— А се що за ланцух?

— Ланцух, сказано ланцух — відповідає він так якось нїжно-сердечно.

— Та бачу: але звідкіля він у тебе взяв ся?

— Куплений!

— А ся дорога кучма? Хиба у нашого писаря така найде ся.

в послїдних днях, нїчим не можуть рівнати ся з тим, що дїяло ся по иньших державах давнїйшими лїтами. Заким настав анґлїйский чи французкий нинїшний парляментаризм, посилано передше послів з парляменту не на руках полїциї до списаня з ними протоколу, але на ґільотину.

Наколи ті дві ідеї дібють ся приналежного їм в австрийскій державі признання, тодї і імя ґр. Баденїого подибле ся в істориї з иньшим, а то безсторонним судом історий.

Упав ґр. Баденї не наслїдком того, що сам сотворив, але наслїдком природного ходу ідей, котрі за него пробували свого жития, а він, не знайшовши підготовленої почви для них, не міг їм дати житя.

І на тім переломі спотикне ся ще неодин кабінет. Тож хто днесь думає, що уступленє ґр. Баденїого змінить теперішні відносини національні або полїтичні, сей грубо милить ся. Уступленє ґр. Баденїого не повинно проте нїкого анї упоювати радостию, анї смутком. Противно, тепер повинні всї народи увійти в себе і призадумати ся добре, як би найлучше і найкористнїйше поладнати наразї ті дві ідеї."

Нове мінїстерство Ґавча не буде мати так легко промощеної дороги, о скілько то нинї на підставі приходячих вістий можна судити. Пристрасти полїтичні розбурхали ся за много, автономізм пійшов за далеко в борбу з централїзмом, так що годї думати о тім, щоби нові відносини парляментарні уложили ся так складно і легко, як би можна думати. Хоч мінїстерство Ґавча цїлком урядниче в своїм суставі, не має репрезентанта нїякої партиї в своїм тїлї, а мимо того буде ему тяжко витягнути парляментарний віз з того багна, в якім він застряг. — Нїмцї, безпосередні справцї тих змін в мінїстерстві, не дуже одушевляють ся новим мінїстерством. Ostdeutsche Rundschau Вольфа радить безоглядну опозицию против него, а иньші письма держать ся ще відсторонь від нового мінїстерства. — Яко conditio sine qua non ставляють Нїмцї уступленє президиї палати Та знов о уступленю не думає, бо Крамарж заявив виразно, що президия вибрана більшостию парляментарною не уступить. Обалити можна мінїстерство, але не президию палати. Яко лїк на то подають проект перенесеня Абрагамовича до палати панів і тим чином буде уможливлений новий вибір Катрайна на президента. Як Нїмцї будуть заховувати ся супротив роздоров порядженъ язикових і внесеня Фалькенгайна, о тім ще нинї нїчо рішучо сказати не можна. — Приходять справдї вісти, що цїсар мав заявити в справі розпоряджень язикових, що ті аж до часу ухваленя закону язикового не можуть бути цофнені; але кілько в тім правди, годї знати.

Коло польске ухвалило стояти дальше при дотихчасовій полїтицї, а навіть не жадає репрезентанта в теперішнім мінїстерстві, бо Ґавч заявив Яворскому, що нове мінїстерство є лиш „мінїстерством працї". Не хотїв отже нї Пінїньский, нї Пентак зістати мінїстром без теки для Галичини в сїм мінїстерстві; треба буде отже здає ся, пошукати знов якого шефа секциного Поляка і наділити его мінїстерством без теки. Але хоч на внї Коло польске виглядає ще одноцїльно, то дїйсно зарисовують ся там також роздори. Пос. Мадейский під вражінєм послїдних подій заявив, що виступає з комісиї парляментарної. Вибрано отже нову комісию парляментарну, до котрої увійшли: Абрагамович, Дїдушицкий Козловский, Пінїньский і Рутовский. Ходять поголоски, що Мадейский і Рутовский провадять полїтику на власну руку.

Межи Чехами настала в кождім случаю велика констернация, позаяк перечувають, що розпоряджена язикові можуть бути змінені. На сей случай задумують Чехи перейти до найострійшої опозициї. Може отже легко стати ся, що знов повторять ся такі сцени, як в послїдних днях, лиш змінять си там ролї і стороною зачінаючою будуть вже Чехи.

Клюб молодоческий оголосив слїдуючий комунїкат: Обставчи при послїдній ухвалї парляментарної комісиї більшости, заявляють сполучені члени клюбу ческого і клюбу більшої ческої посїлости, що на основі спільної програми стоять непохитно при засадах адресового проекту більшости. Сьвідомі значіня, яке припаде дотеперішній більшости, виказують підписані репрезентанти крїпке переконанє, що крїпку будову тої більшости увидять трепало удержанов.

Чехи хотять удержати більшість дотеперішну; о скілько се удасть ся—то питанє, котре рішать найблизші днї.

Нинї ще не можемо знати, що принесе найблизша будучність. Можемо однак передвиджувати, що полїтичне житє Австриї не поплине спокійною стрюю, лиш що много часу треба ще ждати, заки квестия народного рівноуправненя рішить ся. А рішенє сїї є квестию бутя Австриї...

Тимчасом однак Ґавч буде підбичовувати провізорию угодову і буджет, щоби як найскорше залатати сю дїру а що далї буде, то здасть ся вже не его буде голова в тім.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 1-го грудня 1897.

З тов. „Руска Школа" в Чернівцях. Нововибраний виділ уконституував ся так, що головою став повторно проф. Сергій Шпойнаров-ский, першим заступником голови проф. Єротей Пігуляк, другим заступником голови радник Володимир Ясеницкий, секретарем проф. Юлїан Кобилянський, а касиром уч. Атаназий Русиак. — Коли відбуде ся засїданє виділове, дасть ся позамісцевим членам виділу знати письменно.

25-лїтний юбилей черновецкої промислової школи будуть сьвяткувати торжественно всї був-

---

— І кучма куплена!

— Спродав тобі еї?

— Певно, що продав!

— А скілько стоїть вона тебе гроший?

Та на се питанє глянув батько так якось зпід лоба на неню, що та змовчала.

Почав роздягати ся. Я зпід покривала так і воджу за ним очима. Виняв зза череса звиток завбільшки доброго пястука та жбурнув на стіл, аж задзвенїло — саміські червінцї.

— На — каже до неиї — спряч се! — Та й вийшов до кухнї.

Взяла неня звиток двома пальцями обережно, от так, як береть ся запачкані пеленки, або що друге не чисте...

— І що дїяти менї з отсими грішми — каже до сестри. — Прокляті! Дїдчі! Ой забере їх, забере з відсїля нечистий так само, як і приніс сюда!

Так і бачите з сего, що не було у нас нї то щастя, нї порядочної жизни. — Журило і дуже журило се мою неню, а з нею і ми всї мали з того креет Господнїй тяженький...

Було колись — розказувала менї пізнїйше неня — був він цїлком не таківский — та і менї немов крізь сумрак тямить ся, як садовив мене на колїна, як з верби робив менї сопілочки, та і на леваду брав з собою. — Та — каже неня — з часу як побратав ся з тим Міцем, касиером, з тим Кретом з Маківскої улицї, та з антикарем Альбрехтом, от і з другими таківськими зїленьками, пішло всьо на виак. Заєдно лютий... — І не питай его про нїчо, бо сейчас гукне:

— А у тебе нїякого другого дїла?

Знав він гаразд — що не добре робить, та на жаль так ним заволодїло лихо, що і ради дати ему не второпав. — А таки... оно і сьмішне на око — сам собою був се гарний та добрий чоловік — тільки з ним щось і стало ся...

Раз вернув домів доста пізно в ніч — ще і не сам. — Зумілась неня... Перейшли они оба через подвіре, та тарах у стайню... Небавки чуємо хід коня та як він і форкає здорово. Не знав я, що се таке.

Коли батько увійшов в комнату, я хропу, що сили: так і сестричка буцім спить. — Сказав батько: „добрий вечір" — та і замовк.

Мовчить він — та і неня мовчить — зітхнула раз і другий а дальше каже:

— Забрали нам лисого?...

— Забрали — відказує батько.

І тихо. Чую лиш, як неня ридає тихо-тихо давлячи плач у грудех.

— Дмитре — почала — на страх, на любов Божу, та на гаразд сеї нашої дріботи-дїтвори молю Тебе, благаю, покинь спілку з нечистим. Хто з ним у спілцї, для сего нема спасеня нї на сему сьвітї, нї на тамтому. — Глянь лишень на картяра Іована! Такий то був колись газда порадний, а нинї пожаль ся Боже на що зійшов, „дубівку" чужу збирає, та для жидів шкірки по селах скуповує. Пробіг! чи і ти на старість бажав би бачити мене, як му руки простягати по милостиню, прохати кусника хліба, а сї наші дїтиска, щоб пішли до чужих у найми?

І застогнала нещасна, аж менї у грудех защеміло серденько...

На се як не гукне батько: — Чого ти напосїла ся заклинати мене дїтьми і передчасно жалобити ся надімною? Страх, як розревіла ся за тим здохляком! Завтра, кажу завтра, як скоро захочеть ся, куплю таких десять...

А неня на те ще ревнїще плаче.

— Знаю я Дмитре що ти коня купиш, та сї вітрогони вкінци все заберуть. Покинь, молю тебе, прошу, покинь раз сї клаті карти! Гаразд ти се знаеш, що весь наш добуток, се запити нашого кріваного поту і труду. Тим ми, тільки тим, набули ми отсю хату, і на що мають нас з неї проганяти злодюги погані.

ші ученики сего заведеня. В тій цїли завязав ся вже спеціяльний комітет, котрий має занятися тим, щоби ювилей випав як найвеличавійше.

Вечерок на честь Міцкевича уряджує польске академічне товариство „Ognisko“ дня 3-го грудня т. є. в пятницю. Двох членів товариства має виїхати до Львова, щоби запросити звістного польского економіста і посла Щепановского на виголошене кінцевого слова.

Новий посол. Вчера відбув ся доповняючий вибір соймового посла з міста Радівців. Ми вже доносили, що Німці поставили своїм кандидатом знаного антисеміта, лїкаря д-ра Кіппера, а Волохи знов проф. Карауша. За д-ром Кіппером обставали лїберальні Buk. Nachrichten, а за Караушом окрім волоскої Patri-ї ще Buk. Post і Rundschau. В Радівцях є після послїдного народообчисленя 12.895 мешканців: з того 8530 Німців (між ними 4235 жидів), 3203 Волохів, 443 Русинів і 536 иньших. Знана річ, що як в Галичинї жиди зачисляють себе все до Поляків, так на Буковинї они Німцями і головна підпора нїмецких змагань, бо між 133.000 Німцями є більше як 82.000 жидів! Зачисляючи себе до Німців цїлком консеквентно повинні би жиди голосувати на нїмецкого кандидата. Але що той кандидат заразом знаний яко антисеміт, то жидівско-волоска Post і ще більше жидівска Rundschau не знали міри в ганьбленю Кіппера, а вихваляваню Карауша. Вже заздалегідь названо тих жидів-виборців, котрі би віддали свої голоси Кіпперови, зрадниками, мамелюками і т. п. Однак при вчерашнім виборі пало з 483 відданих голосів 293 на д-ра Кіппера, а лише 187 на Карауша: по одному голосови одержали бувший посол до ради державної радник суду Міскольи, будівничий Мердінґер і Мойсей Данкнер. Так отже помимо скаженої контр-аґітациї вийшов при вчерашнім виборі лїкар др. Михайло Кіппер послом на буковиньский сойм краєвий.

Чернівцї і полїтичні випадки. Мешкаючи на ultima Thule в напрямі на схід сонця, здалека від огнисk цивілізаційних, заховували ся мешканцї Чернівців супротив рухів революційних в р. 1848 досить обоятно. Прислухували ся всяким новим вістям полїтичним так само, *як слухає ся ріжних міских сплетень...* При теперішних випадках було вже инакше, слїдне було досить сильне заінтересоване, на містї продавано спеціяльні видання „Buk. Nachrichten“ і „Czernowitzer Ztg.“ з найновійшими телеґрамами, в містї не говорено о нїчім иньшім, як лиш о тім, що дїє ся у Відни.

Внутрішна кольонїзация рільнича в Італії. Вже в 1893 р. звернула була Европа увагу на відносини земледїльства в Італії, коли то ярким полумям вибухла сицилїйска революция. Правительство італїйске зі славнозвістним Кріспім на чолї навчене сим рішило ся було, щось вже в тій справі рішучого здїлати, але справа замняла ся так, що аж знов тепер вийшла *на сьвіт божий*.

А настав до того вже і найвисший час, бо коли ми на Буковинї і в Галичинї нарікаємо на тяжкий упадок і крізу в земледїльстві, то в кождім случаю здивуєм ся чуючи, що в Італії виеміґрувало за море в протягу послїдних сїмох лїт звиж як 20000 хлїборобских родин і то в той спосіб, що ледви одна десята часть продала свої ґрунта а прочих девять десятих лишило свій ґрунт не продаючи его на божу волю радуючи ся лиш, що можуть лишити вже раз за собою той край маляриї (така недуга) і поленти (мамалиґи). Отже очевидно, що італїяньскому хлопови не дуже то мусить добре дїяти ся, коли він так утїкає з того краю, названого поетами la bella Italia (гарна Італїя), з під синього італїяньского неба і шукає собі пристанівку в далекій Америцї серед дилих праліїсів; ему доскулює також біда і голод, так як нашому мужикови, а нищать его так само лихвярі, брак кредиту, високі процента, як і нашого.

З початку радило собі правительство тим чином, що проневолювало властителїв великих латифундий продавати дрібні части хлопам, але вкоротцї показало ся, що дуже велике число тих хлопів, що покупили собі ґрунта в Сицилії, Сардинії і Пемонті попродало назад свою власність.

Супротив того запропонував звістний італїяньский економіст Антоніо Рінальді при помочи другого посла Пантана нофу реформу, предложив еї комісиї парляментарній, і вкоротцї пійде она вже перед форум парляментарне, бо комісия еї одобрила. —

Основою тої реформи є то, що ґрунт не буде нїколи становити властности хлїбороба, лиш він буде на нїм посесором. З всїх ґрунтів державних, громадских, будучих в посїданю монастирів і иньших тим подібних інституций буде утворений фонд национальний для внутрішної кольонїзациї. В кождім провінціональнім містї буде іменований окремий комісариат маючий на цїли розслїджувати відносини економічні даної провінциї і зробити спис всїх безземельних і потребуючих помочи. Ті всї родини дістануть по однім удїлї з национального фонду так великім, щоби міг приносити родинї коло 200 лїр (= 90 зр.) доходу. — Найбіднїйші мають першенство, а також і ті мужики, що віддають добровільно свій ґрунт до национального фонду, щоби потім осїсти, яко кольонїсти. Чинш державний обчисляє ся після десятилїтного пересїчного доходу а такий чиншівник зобовязаний есть ґаздувати сам, або в разї фізичної неможливости через заступцю, фахового земледїлцю. — В способі ґаздованя есть обовязаний держати ся рад *спеціяльних аґрономічних інституций*, робити відповідні мелїорациї, сїяти лиш відповідні роди збіжа і т. д. За то дїти его одержують по его смерти також право посесиї на тім ґрунтї, так що їх будучність забезпечена. —

Ґазетярска качка? До Buk. Nachrichten телеґрафували вчера з Відня, що сегодняшна урядова Wiener Ztg. оголосить іменованє нашого краєвого президента ґр. Тоеса намістником Тиролю і іменоване на его місце дотеперішного заступника долїшно-австрийского намістника Буржіньона. Міжтим ані сегодняшна урядова Czernowitzer Ztg., ані наша редакция не одержала жадної такої телеґрами з Відня, отже здає ся, що і сим разом пали Buk. Nachrichten жертвою качки, як то свого часу було з випадком іменованя нового митрополита.

Хто найборше женить ся? Mecklenburgische Zeitung обчислила на підставі статистики супружеств по більших містах, що женщини, котрі в молодих лїгах мають які небудь занятя, дуже скоро виходять замуж. Найбільше шансів на супружество мають акторки, сьпівачки і танечниці. По них вступають найскорше в стан супружа кухарки і няньки. За ними йдуть писательки, котрі звичайно виходять замуж за лїтератів і редакторів Стеноґрафістки і ті, що працюють коло машин, мають велику нагоду, познакомити ся з мужчинами і одного з них зискати собі на все. Робітниці по фабриках також рідко остають незамужними. Касиерки по торговлях і п. роблять часто дуже добрі партиї; і кравчинї мають незлі шанси на замуже. Вже рідше находять собі чоловіка учительки, що заняті по школах. Найгірше під сим взглядом мають ся ґувернантки, котрі майже зовсїм не бувають в товаристві молодих людий і длятого рідше находять собі між ними женихів.

Совістний злодій. Онодї зголосив ся на львівску полїцию Кароль Литвин, заробник мураренский і заявив, що перед місяцем украв якийсь жидівцї на зелїзничім двірци пулярес з квотою 45 зл. 20 кр. Грошї ті вистали ему доси на житє, але тепер не маючи роботи признає ся до вини і хоче найти притуловище — в арештї. На увагу заслугує й те, що Литвин доси не був караний, отже до крадежи пхнула его лише біда.

Дрібні вісти. У вязници в Штайн помер *Павло* Бартман, *засуджений на пять* лїт тяжкої вязниці за шпіґуньство разом з капітаном Ванїчеком, що помер також перед кількома днями. — Др. Максим Ґумпльович, котрий — як ми онодї доносили — стрілив до себе у Відни з револьвера з причини нещастної любови, помер онодї по кільканайцятьдневних муках у віденьскім шпитали.

— Але хто-ж гонить тебе?

— Днесь нїхто, але бути сему навірно скорше, чи пізнїше, наколи меш і дальше жити так як днесь. — Ой погане се, Богом кляте дїло. —

— Сто разів казав я тобі не заводи менї дармо, та і не бралась вчити мене розуму! Слава Богу не здурів я ще так, щоб бабу клав собі опікуном.

От минають так дни за днями, а батько як жив — так і дальше живе. — Нераз приносив домів чимало гроший, другої днини пускав їх легким серцем. Верне було без годинника, без перстеня, без „сїлая“. То знову принесе всякого добра, годинників та перстенїв без лїку. Раз таки принїс домів кілька пар чобіт, сїртук та богато срібних ложочок; а там лучилось що притаскав, аж зірів бочівку сушеної риби, а одного вечера і лисого назад привів до нашої стайнї. Другої днини купив на нього новий хомут з ременями, що звисали по самі колїна. Запряг до воза, приставив стільчик коло дверий нашої торговлї, та гайда у місто, вйо... як вихор помчав — аж з копит приском посипало.

Ми дїти вже і привикли до сего, тільки неня заєдно журить ся та плаче. — І як ту не плакать? Торговля підупала чисто. — Челядь один за другим покидає, бо у нашій хатї, прямо як у навідженій: нї слїду якого то ладу, а грошики так і пливуть та котять ся.

Сї батькові побратими стали вже навідувать ся і у нашу хату. Зачинять було двері від великої комнати, та позасьвічують чи мало сьвітла; брязчить, звенить золото, карти шелестять, а диму не доводь Господи, як у комині, повнїська хата, а Стоян слуга, раз на раз, стакан за стаканом, тащить чорну каву. А рано так і чванить ся, показуючи червінцї, що дістав їх на „тринкаль“. А серед того ми з ненею сидимо у другій комнатї, у неї від плачу очи набряскли, лице блїде чисто полотно, та зложивши руки на колїна раз по раз шепче „Умилосерди ся над нами, помилуй нас Господи“.

Прийшло до того, що батько геть чисто знелюбив собі нашу хату — бач відчужив ся. — Заєдно мовчить, не гляне нїколи менї прямо в вічи, а нас нї голубить, нї картає. Тяглом утїкає з хати. Гроший же дає нам, скільки забажаємо. Коли приміром треба оловець купити, верже нам стільки, що і на сотку їх стало-б.

(Дальше буде.)

Телеґрами „Буковини“.

З дня 1-го грудня 1897 року.

Відень. Цїсарске відручне письмо до бувшого мінїстра Біліньского виражає повне признане за его визначні услуги в так тяжких часах; в письмі до Ледебура виражає цїсар узнане за его патріотичне пожертвованє в виповнюваню своїх функций; в письмі до Ґляйспаха узнане за постуи на поли судівництва; в письмі до Ґлянца узнане за его услуги і то само в письмах до Ріттнера і Ґуттенберґа.

ЛЇТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК

видає

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

У ЛЬВОВІ.

Редакцийний комітет:

Олександер Борковський, Михайло Грушевський, Осип Маковей, Др. Іван Франко.

Відповідає за редакцию:

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ.

Редакция і адмінїстрация: у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Лїтературно-Науковий Вістник

виходить 1-го дня кождого місяця с. ст. почавши від 1898-го року, книжками коло 12 аркушів друку великої вісїмки.

Перша книжка вийде ще в кінци грудня 1897-го року.

Передплата на „Лїтературно-Науковий Вістник“ дванайцять книжок на рік, з котрих кожда буде містити около 200 сторін друку великої вісїмки, а по три буде складати ся на один том, виносить: В Австриї з пересилкою на чверть року **2·50 зр.**; на пів року **5 зр.**; на цїлий рік **8 зр.** — В Росиї з пересилкою: на цїлий рік **8** рублїв (при бандерольній пересилцї). — В иньших державах по обчисленю пересилки. — Поодинокі книжки коштують по **1 зр.** Річна передплата може бути оплачена в трьох ратах: 3. сїчня н. ст. 3 зр., 3. квітня н. ст. 3 зр., 3 серпня н. ст. 2 зр.; хто пропускає речинець рати, тому передплата обраховуєть ся як піврічна або чвертьрічна (на пів року 5 зр., на чверть року 2·50 зр.).

Передплату приймає: Адмінїстрация **Лїтературно Наукового Вістника** у Львові при ул. Академічній ч. 8.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтографічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Перша на Буковинї

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі як: дїла, брошури, оголошеня, табелї, цїнники, рахунки, карти візитові, запрошеня весїльні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п.,

в мовах рускій, польскій і нїмецкій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарнї!

Шкільні повідомленя

і

SCHULNACHRICHTEN

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденциєю визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакциї „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Кониського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галїна **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівцїв**

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	$\boxed{8^{19}}$	8^{54}*	12^{32}*	$\boxed{4^{04}}$	10^{25}*
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	$\boxed{11^{48}}$	3^{51}*	8^{32}*	—	6^{35}*
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{45}	4^{30}	—	—	—
з **Глїбоки**					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.

з **Гадікфальви**					
до Радівцїв . . .	6^{10}	10^{03}	2^{28}	6^{12}	8^{05}
з **Гатни**					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу . .	10^{10}	2^{01}	—	—	—
з **Іцкан**					
до Сучави	3^{27}	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}
з **Вами**					
до Рус-Молдавицї . . .	3^{46}	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з **Карапчева**					
до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	6^{15}	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до **Чернівцїв**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв.	$\boxed{11^{28}}$	3^{20}*	7^{57}*	$\boxed{8^{11}}$	6^{10}*
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8^{09}*	12^{12}*	$\boxed{3^{50}}$	10^{00}*
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—
до **Глїбоки**					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	8^{00}	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до **Гадікфальви**					
з Радівцїв	5^{42}	8^{55}	1^{15}	5^{50}	7^{47}
до **Гатни**					
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12^{58}	6^{25}	—	—	—
до **Іцкан**					
зі Сучави	4^{42}	8^{42}	1^{30}	6^{30}	8^{37}
до **Вами**					
з Рус-Молдавицї. .	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	9^{05}

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до **Карапчева**					
з Чудина н. С.	5^{55}	5^{55}	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

$\boxed{}$ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйш від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 260. Чернівці, пятниця 21. падолиста (3. грудня) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Що було, а що буде?

Таке питанє задає собі кождий, розважуючи собі історию цїлого мінїстерства Баденїого і вигляди на будучність нового кабінету Ґавча. Вчера замістили ми оригінальні гадки „Руслана“ про ту подїю, а нинї мусимо дещо додати від себе. — Ідея рівноправности народностий і то у формі рівноправности країв найшла дїйсно свій вираз в Баденім. Але чи то була сьвідома єго полїтика, чи беручи керму Австриї був він сьвідомий того завданя? На то можна сьміло сказати: „ні.“ Яко Поляк, Баденї мусїв бути за автономією, котрою бажав би був як найщедрійше наділити Галичину, а радше правлячу в нїй шляхту польску; та з другого боку яко австрийский премієр мав иньші завданя перед собою. Розбурхались були филї житя полїтичного в Австриї сильно, коли то Баденї обіймав управу Долитавщини в свої руки. Антисеміти гуляли у Відни, робітники кричали за „загальним голосованєм,“ Чехи гороїжили ся, бо показали по раз перший силу обструкциї в парляментї австрийскім, — а там в будучности виднїла тяжка завдача непровадженя угоди з Угорщиною, до чого був передовсїм покликаний Баденї. В так тяжких обставинах рідко котрий президент обіймав урядованє, і рідко хто потрафив би був лучше кермуватии кораблем полїтичного житя. Пята курия заспокоїла хоч в части верстви робітничі, антисеміти залишили свою остру опозицию, Чехи позволили супокійно докінчити попередню сесию парляментарну. І доперва „язикові розпорядженя,“ та нагорода для Чехів за полишенє обструкциї, викликала бучу з нїмецкого боку і звалила вкінци Баденїого. Величають т. зв. автономісти „язикові розпорядженя“ яко першу зорю рівноуправненя...

Та ми знов запитаємо, оскілько таке рівноуправненє було би користне для нас Русинів?...

Користи там для нас нїякої, хоч би то було вже великим поступом в Австриї на поли єї полїтичного житя. Але ми, яко меньшість, були би знов під правлїнєм сильнїйших народів і мусїли би знов провадити борбу, може ще й о много тяжшу в краєвих соймах... Для нас спасенєм одиноким є автономія народів, — а се є також одиноким виходом для Австриї, коли она має бути на далї могучою державою в Европі.

Тілько-б ми мали ще до сказаня о Баденїм і о єго полїтицї. Не хочем ми підносити вже справ галицкої адмінїстрациї і виборів. Баденї в полїтицї вже „небіщик,“ то-ж памятаймо, що про померших хиба лиш добре ся говорить.

За то осудить єго істория тогди, коли єї буде вже писати чоловік, не звязаний з квестиями „нинїшних днїв,“ без всякої пристрасти, і без субєктивізму...

Перед тими самими завдачами стоїть нинї нове мінїстерство Ґавча. Та сама більшість стоїть непохитно і не думає розбити ся... Стоїть притім самім Коло польске, клюб Діпавлього, Молодочехи і Союз християньско-словяньских послів, — а з другого боку стоїть давна лївиця з тою лиш ріжницею, що увійшла ще в близший контакт з вірноконституцийною великою посїлостию. Обструкцию думає лївиця покинути лиш під тими услівями, що в справі язиковій привернений буде status quo ante, внесенє Фалькенгайна буде уневажнене і що теперішна президия уступить. Більшість годить ся на пертрактациї в справах язикових на тлї внесеня Діпавлього і думає уневажнити внесенє Фалькенгайна, если Ґавч дістане від лївиці запевненє, що такі сцени, як перше, не повторять ся. Що-до Абрагамовича, і Крамаржа, — то ся справа дуже тяжить більшости. Дуже соромно для неї, що вибрана нею президия мала би уступити. Крамарж сказав сам, „що мінїстри можуть перед товпою уступати, але не президия,“ але ми думаємо, що більшість мусить уступити в тім взглядї і пожертвувати свою президию для добра держави, щоби парлямент міг дальше фунґувати. Переговори між правительством і опозициею вже розпочали ся авдиєнциєю Діпавлього, Пальфіого і Крамаржа у Ґавча. Розказують, що Діпавлї буде посередником між більшостию а опозициєю... Можна би отже пожелати Діпавльому як найлучших успіхів в тій справі, хоч тяжким диссонансом при тих переговорах гремлять забуреня у Празї. Против нїмецкої „улицї“ Відня поставили Чехи „улицю“ праску. Не хотять бути гіршими...

Перша дорога з батьком на утреню.

З сербского за Л. К. Лазаревичем

переповів

Омелян Малапчин.

(Дальше.)

А вже на харч, так було купить всьо, що є найлїпше в містї. Одїж у мене найкраща на цїлу школу. Але якось се всьо не тїшило мене— бо неня і сестра журні, блїді, не веселі. Не виходили они нїкуда. На „славу*)“ навіть не ішли радо. — А до нас також дуже рідко навідували ся жінки... — Приходять було самі хлопи, та і то — як каже неня — самі „голтїпаки“ та „вітрогони“. — Торговля майже зовсїм стала. „Або то нам“ — каже батько — „продавати мужикам перець? Се жидівске дїло.“ — Неня так немов заняміла раз на все, бо сказав було єї:

— Тям гаразд, коли зважиш ся хотьби ще словечком докоряти менї, так і тілько меш бачити мене, пошукаю собі другої садиби; тодї воля тобі правити молебень — кому схоч. — Т-я-м-ж-е се гаразд!

Раз зібрались они всї у нас, та ще і привели з собою нового; звав ся він Пера Зелембач, гандляр, що мовляв мав дїла торговельні зЕштом. — Лице у него як місяць в повнї, туловище нескладне, на голові крисаня на бакир, а на грудех ланьцух золотий, саме такий як той, що то єго принїс був батько колисьто. — Ідучи через комнату, колихав ся як брика жидівська, говорив голосно а протяжно, а раз у раз усьміхає ся тими своїми зеленковатими мов у кота очима. Глядїв я на него зі жахом: ян на страхопуда...

От і прийшли, а Стоян сейчас метнув ся готовити каву. Засьвітили сьвітло. Дим з люльок так і бухнув як з комина. Попивають каву, та мовчать як Турки: чутно шелест карт та як червінцї звенять.

Страшна була ніч. Ми з ненею та сестричкою зачинились у другій комнатї. — Вони обі вже і не плачуть. Протягнулись у них лиця, запали у глуб очи — ляк та жах. Ніч ся подібна хиба й до тої як стрийко житє кінчив.

Раз по раз влїтав батько до нашої комнати. — Лице грубими каплями поту змите, „фремадан,“ та рубаха на ньому розчімхані, — так що і бачиш голі, чорними кудлами поросле груди. Суворий як бісурман.

— Давай ще — крикнув до матери.

Мовчки як камінь, відчинила неня скриню і сипле ему у руку грошї. — Він завязує їх в хустину та і шепче до себе „лишень се ще“ — та вилїтає з комнати.

Раз „тільки“, другий раз „тільки“, знова „тільки“. Пять разів відав так влїтав в нашу комнату, послїдний раз о годинї третій по опівночи.

— Давай — кричить а лице у нього чорне—чорне як землиця сьвята.

Заточуючись немов сонна, непевною ходою пішла неня ід скринї. Бачив я з під покривала, як мій батько заточив ся та опер ся об піч.

— Скорше — каже до ненї, а рукавом так і обтирає чоло від поту.

— Дала ему неня жменю грошей.

— Всьо давай!

Се послїдних десять червінцїв — каже неня. А це вже не був і шепіт, прямо щось нїби стон перед сконом.

Загарбав грошї та прожогом метнув ся з комнати. Неня на нів омлїла, так і припала — клякла побіч скринї. — Заголосила сестричка. Я вискочив з постелї, а за мною і Дзіокіца. Сїли ми коло ненї на помостї, та цїлуючи єї зимні руки, так і голосимо: „Нене—Нене!“

Вона кладе менї руку на голову та щось шепче. Нараз схопилась скоренько та і засьвітила огарок а опісля лямпадку перед св. Юрием.

*) „Слава“ се-б то день іменника.

Такий то загальний вид на полїтичнім небосклонї, а поволи починає знов сходити звістний §. 14. В добре поінформованих кругах говорять, що єсли би переговори взагалї не довели до нїякого позитивного результату, єсли би парляментарне ухваленє провізорії угодової не могло мати вигляду на успіх, — то правительство порадить собі в дорозї позапарляментарній опираючи ся на §. 14. Яко дальша консеквенция того було би розвязанє теперішнього парляменту і октройованє нового, котрого члени були би вибирані в краєвих соймах. Пята курия мала би також дістати в соймах свого рода репрезентацию...

Не одушевляючий то вигляд для Русинів, котрі яко меньшість навіть не мали би і дотеперішньої сили в парляментї, бо були би здані на ласку і неласку численнїйших і сильнїйших народів.

*

Так представляє ся цїла ситуация... А тепер ще де що цїкавого.

Ті наші посли, що належать до християньско-народного словяньского Союзу, лишають ся тим самим в більшости. — Посли Окуневский і Танячкевич видали проклямацию, в котрій виражають своє обуренє по поводу послїдних випадків в парляментї.

Яросевич променадує в товаристві Адлєра і Дашиньского по Відни і тїшить ся великою симпатиєю серед Віденців...

А славнозвістний Вольф, як доносить Deutsche Ztg., хоче кандидувати в Töplitz до ческого сойму.

Но, єсли буде вибраний, то може вже заздалегідь купити собі револьвер, бо за цїлість єго костий нїхто ручити не може...

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 2-го грудня 1897.

Від видавництва. Просимо всїх наших прихильників, передплатників і дописувателїв, щоби для поминення евентуальних ошибок всякі письма, котрі відносять ся до нашої редакциї, висилали таки на адресу редакциї, а не приватних осіб.

Буковиньский краєвий сойм має бути скликаний, як доносять з Відня, на день 10-го сїчня 1898 р., се-б то по руских різдвяних сьвятах.

Пос. Барвіньский мав в комісиї буджетовій дня 28-го падолиста бесїду, в котрій домагав ся уможливленя громадам і продуцентам значнїйшої участи в доставах потреб для війска, покликуючи ся в тім взглядї на примір Нїмеччини; дальше піднїс справу удїлювання урльопів для синів селяньских в часї жнив, виказував гірше положенє капелянів військових гр. кат. обряду і звернув увагу на нерівномірний розклад форшпанів на селяньску людність.

Консисторский совітник о. Мирон Калїнеску оголошує в Patrii цїкаве письмо. О. совітник одержав був за часів митрополита Моряя реферат персоналїй. Вже тодї ему закидали, що при обсадах парохій не все поступає справедливо та що притім не обходить ся без сімонії і непотизму. Коли став митрополитом теперішний впр. митрополит Аркадій Чуперкович, просив о. архимандрит Калїнеску о увільненє его від того тяжкого обовязку. Але проте не перестають напасти на него так в румуньскій пресї, отже тому він оголошує те письмо, в котрім взиває кождого, котрий лише знає о якім небудь випадку сімонії або непотизму з его сторони, щоби той оголосив то публично, бо инакше мусить о. архимандрит уважати такі закиди погаными клєветами. — Прикро оно, коли на чоловіка нападають ті, задля котрих змінило ся своє імя, свою народність і все иньше, і для котрих працювало ся так довгі лїта!

Нові податки. Ми свого часу доносили, що міский радний черновецкий Лїпперт предложив радї проект заведеня чиншового податку також в передмістях. Отже сей проект прийняв вже черновецкий магістрат. Ну, міска управа буде сему радному вдячна за нове жерело доходів, але то саме не можна сказати про мешканців передмість.

Австрийскі аґрарні збори, семі з раду, зібрали ся вчера у Відни на наради, на котрі буковиньский краєвий видїл вислав бар. Мустацу. Однак зараз таки вчера треба було відложити наради на пізнїйше, бо нїмецкі заступники на жаден спосіб не хотїли радити разом з президентом парляменту Абрагамовичом, котрий з уряду свого мусїв бути на тих зборах. Видко, Нїмцї не думають попустити із свого терорізму.

Es ist faul... Радівцї чогось не мають щастя з своєю міською радою. Довго був неспокій, сварки і інтрияї, вкінци вибрали собі бурмістра і думав би хто, що ось тепер буде вже спокій. Де там! Тепер складають батьки міста свої мандати. Доси зробили то девять радних, а иньші мають піти в їх слїди. Щось оно та не тек в тих Радівцях...

З судової салї. В Золочеві ставав перед трибуналом судів присяглих горальник Ян Шклиньский, обжалований о те, що дня 27-го липня с. р., забавляючись цїлу нїч, при напитках і картах в касарни скарбової сторожи в Діброві коло Радехова, кинув ся відтак на респіцієнта скарбової сторожи Мадзяру, став его душити, опісля хватившн набитий карабін став стрілять до людий, а коли Мадзяра хотїв его розоружити, він пхнув Мадзяру так сильно багнетом, що той упав на місци і в годину помер. По переведеній розправі присяглі одноголосно увільнили Шклиньского від вини.

Ставропигийский Інститут, властитель і патрон Успеньскої церкви у Львові, рішив на своїм послїднім засіданю взяти ся до відновленя ей і в тій цїли виготовити плян і кошторис. На відновленє і украшенє того старинного і звязаного з історию галицкої Руси храма, зібрав вже парох о. крилошанин Павликів з добровільних жертв своїх прихожан значну, бо до 9000 зр. доходячу суму, а проче має додати Інститут з своїх фондів.

Дика претенсия. Брукова жидівска газета Buk. Rundschau в сегодиїшнім числї дуже жалує ся, що студенти черновецкого университету не робили жадних демонстрацій против міністерства Баденього, і з тої нагоди ганьбить черновецких студентів. Не знаємо, відки прийшла Rundschau до такої дикої претенсиї. Поважні люди і такі, котрим дїйсно залежить на долї молодїжи, все раді з того, коли студенти беруть свої обовязки серіозно і не тратять час на пусті річи, а вчать ся пильно. Поважні люди жаліють над тим, коли студенти граються ся в полїтику. А тут Гершко хотів би мати студентів-полїтиків! От жидівска натручливість і більше нїчого. А зрештою хто мав би демонструвати? Волохи

— Ходїть дїтоньки, помолїть ся Богу, щоб хоронив нас від нещастя. Голос еї дзвоном дзвенїв, а очиці так блимотїли—сьвітили немов вечірні зірнички. Всї ми поклякали під іконою. Дзюкіца на вколїшках саме перед ненею, впялив у ню очиці та змовив „Отче наш“ аж де „да будет воля твоя“ (дальше не знав ще), ще раз перехрестив ся, поцїлував неню в руку, та гляднть дальше ненцї в очи, а з тих очий так і текуть слези цюрком. Довго довго ми так молились. — Врештї неня встала, піднялась та поцїлувала святу ікону; те саме вчинила і сестра, опісля-ж обі враз підняли Дзюкіцу до ікони — Потім неня виняла з ікони сухий пучок зілечка блавату і півкварту води сьвяченої — що висїла саме під іконою. — Змочила зїлечко свяченою та і покропила нею на вхрест нашу хату, притім заговорювала щось шепотом. Тогдї тихесенько відчинила двері, підкралась під двері великої комнати та і тую зхрестувала сьвяченим зїлечком.

Не знаю чому, але зробилось менї так легко так солодко на душі, як нїколи опісля в цїлім житю.

Ледво вспіла неня послїдний зробити хрестик, в великій комнатї вчинивсь некольний страшний гамір. Годї було з крику розібрати що небудь, тільки і чули ми як верещав Зелембач:

— Хто-ж то має право силувати мене, щоб я грав дальше? Хто?

Зараз опісля наново гамір страшний, та непонятна для нас суперечка. — Чути стукіт отвираних та зачинюваних дверей, та і зойки і відгомон ходу, се гостеньки забирають ся проч. Втихло! Батько до нас не показує ся: даром ждемо. От вже і присьвіток, я і Дзюкіца вже і дрімаємо, а батька, як нема так нема.

Як я проснув ся, сонце високо стояло. Чув я умучене і неміч, та наново заснути годї було. Встав я. Всьо довкруг мало якийсь сьвяточний вигляд, а заразом і сумний. — На дворі залягла глуха тишина, крізь вікно ярко сьвітило соненько Боже, а там під іконою блимала ще лямпадка з ночі засьвічена. Неня і сестра бліді — бліді як раньтух, а очи у них від слїз мокрі, а лиця прямо як з воску: заломивши руки, тихою ходою блудять по хатї та не говорять нїчогісько, хиба час від від часу чути як одна то друга шепче молитву.

Не дають нам снідати, не питають чи ми не голодні, та і у школу не шлють мене неня.

— Що се таке? — питав себе. — Помер хто, а може вернув, стрик, та мабуть его в другe хоронять?

Та прийшло менї нараз у тямку всьо, що дїялось послїдної ночі, а уста мимохіть шепочуть „Боже ратуй батька мого“! Об нїчім не думаючи, я скоренько одягнув ся, та і подав ся прямо до великої комнати. Нараз ночув я руку менї на моїм плечи, так і вернув ся. Мовчки — тільки поклала палець на губи — та привівши мене до сінних дверий легко вихала на подвіре. — Сама вернула до своєї комнати, а я як став у дверех так і думав — що се таке?

Не видержав я! Вертаю назад тихесенько під двері великої комнати, та дірочкою від ключа зазираю до середини.

Гляджу.

На середині комнати стоїть стіл, а довкруги него стільчики; деякі з них поперевертані. На помостї розверженї помняті карти, недогарки цигарів та стовчене горнятко. З під одної карти сьвітить червінець. Скатерть згягнена зі стола з одного боку аж землї досягає, а там по скатертї серед карт валяють ся кусочки горнять, повно і попелу з люльок та другого сьмітя. Стоять еще чотири сьвічники. В однім з них тліє

Русини або Поляки? В чию користь? В користь тих Нїмцїв, котрих привилеї ми тут на Буковинї досить гірко відчуваємо?! Сказано, дика претенсия Гершка.

При церкві Преображеньскій (вторій городскій) у Львові з настанем зими перервано всяку роботу, але управляючий совіт „Народного Дому“ рад би як найскорше церков сесю викінчити. З кінцем марта а найдальше з початком цьвітня слїдуючого року зачнуть ся оконечні роботи а то: вставлять шість корабельних вікон (вітражів) з крашеного скла із зображенями сьвятих рускої церкви і звичайні вікна в обох ризницях, дзьінницях і над головним порталом; виготовлять той портал з передсїнком і двоє бічних дверий коло портала, а також двері до полудневої ризниці; вимостять цїлу церков і шість льож т. зв. штайнґутом; поставлять двоє зелїзних спіральних сходів на обі вежі; виллють і умістять дзвони; вкінци уставлять провізоричний великий жертвенник з одвітним украшенем, провізоричний полу-іконостас тілько з царских врат і двох діяконьских дверий, а також переведуть деякі конечні провізоричні украшеня. За пресвитериєю церкви на площи, окруженій вже зелїзними штахетами, заведе ся огородець. Совіт веде тепер переговори з дотичними фабриками і майстрами, а що-до вітражів то они вже готовлять ся в фабрицї в Інсбруцї і з кінцем марта надїятись будуть готові. Всьо мусить бути гарне і солїдне. По викінченю наступить отворене церкви, а за тим будуть ладитись фонди на відповідне устроене єї у внутрі на мальовило, золочене і т. п.

Нїмецкий Witz. Нїмцям не досить тих галабурд в парляментї, які они устроювали в послїднім часї; не досить їм і того, що зневажили вибрану президию парламенту. Они навіть ще тепер хотять донечи тій президиї. І так доносять, що якийсь гончар з Тїшина прислав президентови парламенту Абрагамовичови замість того дзвінка, що взяв був у свої руки панґерман Шенерер, глиняний дзвінок, в котрім були випалені слова: „Dejectos voco, jus ratumque frango, Austriam plango“ (се-б то: Кличу викинених, ломлю право і закон, жалїю Австрию).

По американьски, но все таки з рацією відзиває ся американьска „Свобода“ до Русинів: Нема більших шкаралупників на сьвітї як ми Русини. — Кождий сидить в своїм кутї і про себе лиш дбає. Дивуватись, що нема жадної лучности поміж Русинами галицкими а американьскими, коли тої лучности і близших зносин нема навіть поміж самими галицкими Русинами. Та-ж в самій Галичинї скаржились недавно Русини Ряшівскі, що про них нїхто не дбає, що они від всїх опущені, не чують рускаго слова і т. д. А таких „опущених“ Русинів на Мазурах є повно і то не лиш інтелїґентів, але і простого народу. І дивуватись потім, що нарід польщить ся, а їх інтелїґенти ідуть служити чужим богам, коли нїхто не стараєсь втягнути їх в яку небудь роботу, додати духа на надїї на лїпшу будучність. — Наші патріоти сидять собі у Львові і патріотствують, сварять ся за „йори“ і „їри,“ та кричать, що ми страх угнетені і бідні, а тимчасом мілїони рускаго народа блукає в темряві, без жадної провідної ідеї, та надїї на лїпше. Апатию, оспалість і гниль видно всюди, а чому? бо наші патріоти наші вітцї народу не вспіли дати нам нїчого, чим би душу накормити. — Адже-ж цїла Лемківщина Богом забута, жадної роботи там нема, а суть і другі такі глухі кути, котрі чим скорше розрушати треба. Про угорьских Русинах доси знали ми стілько, що о середній Африцї. Так само зносини з україньскими Русинами дуже мікроскопічні. Ми Русини американьскі з великим страхом дивимось на те, що в Галичинї дїє ся, та на роботу тих галицких патріотів, що сьвіточами повинні бути для 30 мілїонового рускаго народу. Тому кличемо до них з-за океану нашим слабим голосом: Бдїте, кріпіть ся, та робіть роботу, яка припала на вашу долю! Дивіть ся на примір других народів, котрі хоч розкинені, а однак старають ся держати купки та дужче напружуйте ваші сили, бо як так пійде все дальше, як ішло доси, то всїх нас чорти возьмуть і помину по нас не зістане. Сї нам „слова правди“ від американьских родимців, треба би нам добре до серця собі взяти, бо в них дїйсно лежить много сумної та гіркої для нас дїйсности.- Там в Америцї, краю працї і практичности, дуже добре видять наші слабі сторони і не без хісна для нас та критика наших братів про нас самих.

Цїкава подія зайшла в в селї Гдешицях під Нижанковицями. Мешкає там жид, що займає ся гандлем коний, так купованих як — і крадених. Яко чоловік, маючий ся добре, посилав свого сина до тамошної школи. Перед кількома днями, коли той синок прийшов до школи, учитель запитав его лекцию, котрої однакож жидок не вмів. Тодї учитель рік до него: „Видиш лямпарте, як не будеш учити ся, будеш так коней провадити, як твій тато.“ Хлопец почув се слово „провадити“ і зрозумів его яко „красти,“ отже обурений закликав: „Мій тато не лише не краде, але навіть краденого не хоче купувати, бо ото сеї ночи привели ему хлопи 3 коней, а він не хоче купити!“ Повідомлена о тім жандармерия в Нижанковицях прибула до Гдешиць і забрала старого з кіньми і хлопами до суду. Як показало ся, коней ті украдено аж в тернопільскім повітї.

Фрітйоф Нансен, славний подорожник до північного бігуна, уложив уже плян до нової експедициї, та тілько не до північного, а до полудневого бігуна. Експедиция ся буде на великі розміри; возьме в нїй участь кількох ученых а крім корабля „Фрам,“ на котрім Нансен відбув свою послїдну подорож, виїде на нову експедицию ще другий корабель. Нансен забере з собою богато псів. Близші пляни тримає він в тайнї. Тепер Нансен обізджає з відчитами міста американьскі а подорож сеся приносить ему грубі доходи.

Зелїзнича катастрофа лучила ся вчера рано на стациї Тлущ під Варшавою, де наїхали на себе два поїзди. В наслїдок того погибло десять осіб, кільканайцять осіб тяжко ранених, а звиж 20 легко.

Нещастні випадки. 18-тимісячна дитина господаря Івана Домітращука перевернула горнець з кипятком і попарила ся так сильно, що в наслїдок ран померла. — В Баллачанї згоріла стодола Хаїма Наймана. Шкода виносить до 5000 левів — В Ошихлібі погоріла хата Франца Керера, а в огни найшло смерть троє дїтий господаря, полишених без дозору на печи.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 2-го грудня 1897 року.

Прага. Тут в цїлім містї відбувають ся демонстрациї Чехів. Товпи нападають на нїмецкі доми, особливо в передмістю Юденштат. Розрухи вчера прибрали грізний характер. Товпа новибивала вікна навіть в божници. Вечером мусїло 12 батальонів війска виступити против демонстрантів. В Сьміхові навіть стріляно на сторож. В ночи розрухи трохи притихли. В Сьміхові, Зіжкові і Пільзнї також розрухи. В Празї демонстранти навіть підпалювали доми. Ситуация дуже грізна.

Відень. В наслїдок наспівших в ночи вістий, що в Празї враз з передмістями зайшли поважні забуреня, грозячі безпеченьству житя і майна жителїв, оголосив президент міністрів, яко управитель міністерства справ внутрішних,

---

ще рурочка з паперу, а з неї чорний дим досягає аж стелї.

На однім стільци сидять мій батько, плечима звернувсь до дверий. Обі руки спер об стіл, а у них стиснув чоло, ні ворухнеть ся. Довго глядїв я, та не бачу, щоб і задрожав. Бачу тільки як тяжко тяженько віддихає. А мені по голові таке чудне метушить ся. Не знаю звідкіля — та взялась у мене думка — „певно батько неживий“ — тільки не знаю чи і мертвий віддихає. Сейчас опісля так і мрію „от у батька здеревілі руки, от і не ме вже ними бити“. Прямо — дурні нїсенїтницї марили ся менї. Бог знає, як довго був би я прокунявби біля дверий, та знов неня поклала руку на плече. — Нич не сказала, тілько очима своїми лагідненькими показала на вихідні двері. — Я поцїлував неню в руку, та мерщій на двір.

Була се субота. А на улици все ішло своїм робом, всякий занятий своїм дїлом. Селяне попривозили на торг збіже, дріб та ярину. Гандлярі зазирали у вози, та оглядали ягнята. Пандур Новак кричить та і назначує всякому, де ему право стояти на торзї. Дїтвора краде черешнї та лазить по плотах. Писар Сретан ходить з довбушем по містї та і бубнить заказ „пускати свинї на улицю“. Трифій виняв з печі печене ягня, та верещить: „Горяче — смачне — а нуте ходїть“. А паниця „Юза“ — як се его звичай — нишпорить у баюрі.

— А се що, у Вас нинї торговля зачинена?!! — питає мене кравець Ігнат.

— Та як бачите — кажу.

— Чи не хорий Дмитро?

— Нї, не хорий.

— Може виїхав де?

— Та так, поїхав на село — кажу і вертаю знова домів. Небавки прийшли до нас два мої товариші, що то їх післав пан учитель, поспитати менї, чому я не прийшов до школи. Тепер доперва прийшло менї на думку, що справдї треба було іти до школи. — Так і беру книжки та кусень хлїба, та заєдно гляджу то на неню то на моїх товаришів.

— Скажіть дїтоньки панови учителеви — каже неня — що у Міші було много дома працї, тому не міг до школи піти.

Що дїялось у хатї, як мене не було, не знаю... — а радше гаразд знаю, бо вернувши застав я все у давному ладї: неня і сестричка сидїли заломивши руки. — Анї думки у нїкого про обід. Дзіоківа зловив на подвірю кітку, привязав єї до хвоста мале зелїзне горнятко, та аж тріскає з реготу, глядячи, як котище кумедно гуляє. Челядь у своєї комнатї шие сукмани, а на сїнї хропе Стоян, якби у него північ.

— А батько — чисто камінний стовп — все на одному сидить місци. — „Цюрче“ поморщилось ему під пахами, та від стонів розчімхалось на грудех. Давно вже і на вечірню передзвонили — а він заєдно нї ворухнеть ся. Вечоріє, а у душі нашій чим раз темнїще, невиносимо, страшно, розпучно. Сїв я на порозї, в руках держу шкільну книжку, та читати єї нї снить ся. В вікнї бачу лице менї блїде — блїдїське, що підперло его худою рукою. В ухах дзвенить менї. — Та і думати менї про що небудь годї.

Нараз заскрипіли двері. Менї як не було у вікнї. Я задрожав. Відчинились двері від великої комнати — а на порозї став він... — мій батько.

(Конець буде.)

в порозуміню з мінїстерством справедливости, в наслїдок одноголосного рішеня ради мінїстерияльної **воєнний стан** в Празї, і судових повітах: Каролїненталь, Жижків, Королевскі Виногради і Сьміхів, — а то з огляду на злочини публичного насильства означені в §. 85 закона карного. Для удержаня публичного порядку і безпеченьства зареквіровано війско.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ

повинна находити ся

Народописна карта

українско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

КОТВИЦЯ.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати *лиш* фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯИШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівцї, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінциї виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Заснована в 1885-ім. р.

Лїтні плащі (іберцігери) від 14 зр. в гору.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих російских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші

легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

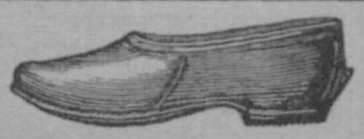

КАЛЬОШІ,

з заду витяті для пп. офіцирів.

Великий вибір ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ

для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Найновійші

черевики для ґімнастики з ґуми.

а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цїн за білє др-а Єґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи

почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплюваня	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки

вузли, маши, Левалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

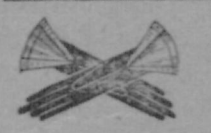

Рукавицї Glacè,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад

ЦИЛЇНДРІВ і кляків,

з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад з фабрики І. ГІКЛЯ і Синів в Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр., для мужч., тирольскі від 1·18—2·28

„ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18

„ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від	3·— — 6·—.
на-пів зі „ „	1·38 — 1·98.
з чистої вовни „	1·58 — 2·18.
на-пів з вовни „	0·98 — 1·58.
з анґлїйскими дерев ляними ручками від	0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

ПАРАСОЛЇВ

полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛЇЙСКІ

ПАЛИЧКИ.

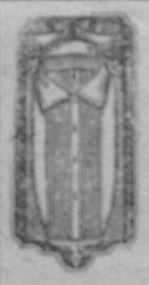

Величезний вибір

БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.

„ „ з фалдами „ 1·38 „

„ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradi-полотна, француcково крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНЇРИ

і

МАНШЕТИ

Маншети, І. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.

Маншети, ІІ. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.

Ковнїри І. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.

Ковнїри ІІ. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв

6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 261. Чернівцї, недїля 23. падолиста (5. грудня) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Прага!!!

З Праги одержали про тамошню революцию ось яку кореспонденцию:

Пишу під вражінєм стрілів карабінових, в настрою так зденервованім, що годї перо удержати в руках. У нас вибухла формальна революция, в містї говорять вже про „стан облоги.“ Як то все склало ся з початку, то чей же вам також все знане. Випадки у Відни відбили ся ту голосним ехом. Коли прийшли вісти про відрочене парляменту і димісию ґр. Баденїого, на котрого тут всї мали много надїй, не було в містї иньшої бесїди крім того, що далї буде і що вийде, і як далї піде з справою ческою. По містї всюда бачило ся бесїдуючих, живо ґестикулюючих людий і знало ся вже, про що йде. Цїла справа, як знаєте, розпочала ся тим, що студенти нїмецкого унїверситету з буршівскими прусофільскими відзнаками перейшли по містї, сьпіваючи „Die Wacht am Rhein,“ що викликало забуреня, а дальше і уличну бійку поміж Чехами і Нїмцями. Полїция, як се говорять Чехи, заховувала ся стороннично. Щадила Нїмцїв, за то виступала против Чехів. То спонукало президента міста Подлїпного, що скликав раду громадску, а та рішила сейчас засистувати субвенцию, котру платить місто на цїли полїцийні, і рішила піти в депутациї до намістника зі скаргою на президента полїциї. Впрочім ті всї забуреня мали ще характер звичайних борб уличних і про поважнїйші забуреня нїхто не думав. Але вже пополудни демонстрациї повторили ся, а вечером почали демонстранти всюда бити шиби. — Де лиш є яка публична інституция нїмецка, там певно лишило ся хиба кілька шиб цїлих, а демонстранти не щадили і приватних домів. Поволи однак полїция повздержала товпу і в ночи був всюда супокій. В середу рано можна було доперва бачити, що стало ся в ночи. Бачив я на площи сьв. Вячеслава палату барона Еренталя в станї такім, як би дїйсно по революциї, в такім самім станї палата Сальма; континентальна кофейня і много иньших будинків.

Коло девятої рано товпа почала знов збирати ся і знов дзвенькіт шиб понїс ся по містї... То били демонстранти в нїмецкім товаристві ґімнастичнім вікна...

В тім розійшла ся поголоска, що нїмецкі студенти мали намір, у вівторок вечер вибити шиби в народнім Divadl-ї. То погіршило ситуацию. Що далї ся дїяло, про то ще ходять безладні вісти, бо годї було ще всьо сконстатувати.

Знаємо, що в нїмецкім унїверситетї побиті вікна, а в інститутах унїверситету великі шкоди. Редакция „Богемії“ і всї майже школи нїмецкі збомбардовані. Академічне товариство „Ґерманїя“ потерпіло великі шкоди, а одного медика потовчено там майже що не на смерть. Нїмцї і жиди, щоби охоронити ся перед товпою, вивішують всюди шильди ческі і національні ческі шарфи... Директор полїциї видає проклямацию до людности, а коло полудня виступають три баталїони піхоти і одна шкадрона драґонів. На площи сьв. Вячеслава прийшло до борби між війском а демонстрантами і піхота баґнетами очистила площу, випхнувши товпу через улицю Водну. Рівночасно говорено по містї про страшні бійки на Юденштат, в Вершовицях, Виноградах. Ходили поголоски, що поранено і набито богато жовнїрів полїцийних і урядників. Фактом єсть, що пополудни забуреня прибрали вигляд більше антисемітский, як антинїмецкий.

Коло четвертої години пополудни вийшло ще девять баталїонів піхоти на місто.

Ситуация погіршила ся зараз, коли лиш почало смеркати ся. Під ослоною ночи зачали ся майже формальні рабунки так в містї, як і в передмістях, а найгірше в Сьміхові. В Cafe Prinz витягли ексцеденти всї меблї і запалили на улици. В Жіжкові кидано на війско камінєм, війско стрілило до товпи. Впало двох ексцедентів трупом, много ранених. — Десь коло 10-ої години почали ся пожари: горіло на Виноградах, Жіжкові і в самій Празї, та пожари сейчас погашено. В ночи з середи на четвер мало хто спав у Празї. Всї обавяли ся чогось страшного та поволи коло 1-ої години в ночи всьо притихло. В четвер рано страшний вид представив ся по улицях Праги... На всїх тих улицях, де господарювали демонстранти, лежало в сумішцї шкло потовчених шиб, рами, капелюхи, кавалки одїня... На площи сьв. Вячеслава і улици Водній була в многих міс-

Перша дорога з батьком на утреню.

З сербского за Л. К. Лазаревичем

переповів

Омелян Маланчин.

(Конець.)

Фез зсунув ся на потилицю, а покудлачене волося недоладно спадало єму на високе чоло. Вуса обвисли, лице почорнїло та постарілось. Але очи — Господи не доводи! які ті очи стали. Щоб вам крихітку були подібні до очий — що так ярко сьвітили було. Запались глибоко у ями, та на половицю прикриті рісницями повертають ся звільна, лїниво, нї то у них блеску, нї думки, нї виразу якого будь. На лици у него так і блудить усмішка єдина — сумна та нїжно лагідненька, — не бувало у него сего передше нїколи. Такий позір був у стрия, коли на смерть причащав ся.

Відчинив наші двері, встромив голову, та не обізвавшись і словечком, мерщій на зад метнув ся. Зачинив двері за собою, вийшов на улицю, та повільною ходою подав ся до хати кума Ілї.

Розказував менї опісля Тома, син Ілї — що батько мій з єго батьком зачинились в одній комнатї та довго, довго радили над чим то: опісля казали подати собі папір та чорнило, писали щось та печатали і т. д... Але що се таке було, не знає нїхто, і певно знати не ме нїколи.

Коло пів до десятої в ночи всї ми вже були в постели, тільки неня куняли заломивши руки, та бездушним якимсь зором глядїли у полумя сьвічки. Нараз заскрипіли ворота. Неня схопились, згасили сьвітло та мерщій у постїль. У мене забило серце саме так, як колиб хто молотом валив у груди. Відчинились двері та ввійшов батько. Перейшов, двічи по комнатї та не засьвітивши сьвітла кинув собою у постїль — роздягнувшись.

Чув я, як він довго неспокійно качав собою по постели, — аж там я і заснув.

Чи довго спав я — не тямлю, та коли я проснув ся, чую щось мокрого на чолї. Отвираю з вільна очи та гляджу: повновидий місяць зазирає у хату, а проміне єго як павутиня окриває лице ненї. Очи у неї прижмурені, немов би хора вона, а груди раз у раз то в гору то у діл хвилюють.

Над нею стоїть батько. Впялив очи у спячу та нї ворухнеть ся. За часок присунувсь над нашу постїль та тут задержавсь. Раз і другий повів по нас очима — та повернувсь на осеред комнати. Ідучи — оглядавсь довкола; а там і зашипотїв „спять!“ — нараз здрігнув ся, видимо жахнув ся свого-ж шепоту. Хвилинку простояв немов скаменїлий.

А з нас нїхто не ворухнув ся.

Тогдї тихесенько наблизив ся до стїни, де висїло оруже, та не зводячи з нас ока зняв пістоля сріблом коване, сховав єго під полу, та метнув ся скоренько на двір. Та ледва зачинились за ним двері, а вже і неня піднялась з постелї. За ненею і сестриця зхопилась.

Скорісько та тихесенько встали неня з постелї та метнулись до дверий. За нею поскорила і сестричка — а все се дїялось мовчки а тихо — тихо.

— Лиши ся з дїтьми — сказали неня, та прожогом поскорили на двір.

Я і собі побіг за ненею, а коли сестричка схопила мене за руку, я виховз ся з єї рук, та собі-ж крикнув єї — лиши ся з дїтьми — та вискочив на двір.

На дворі я як кіт тихесенько доповзав ся поза тином до керницї, та ту причаїв ся.

Чудова ніч. Небо ясне, місяць так і сипле проміньом немов жемчугами, воздух свіжий, а довкруги тишина царить у сьвітї.

Побачив я батька, що зазирнувши крізь вікно у челядну комнату сейчас дальше подав ся.

цях кров. В містї панував жах і переляк... Зелїзничі поїзди були переповнені утїкаючими Нїмцями, а самі Чехи ждали неспокійно вістий з Відня і того, що мало наступити. Всї бачили, що то заносить ся на революцию, що тут лиш бракує париских барикад...

Приходять тепер вісти, що на Виноградах рабунок повтаряє ся так само, як вчера. Далї говорять, що в містї буде заведений „стан облоги,“ та поміж Чехами сумнївають ся. Думають, що забуреня самі з себе притихнуть.

Що далї буде, донесу пізнїйше...

Ф. Р.

Почтова щадниця.

(Для наших мужиків).

—o—

Неодин старший ґазда памятає ще, як то дїяло ся перед недавними часами: заробив мужик кілька сороківцїв, продав трохи збіжа або волики, — тай приходив до дому, обвивав гроші в шматину та ховав глубоко у скриню або встромив де в який куток, щоби нїхто не знав, де в него гроші, і щоби нїхто єму не вкрав. А як мав ще більше гроший, то нераз і закопував їх де в городї або на поли, ховав в дупло верби або деинде, — а то всьо на то, щоби яка лиха душа не забрала єму тяжко запрацьованого крейцаря, єго гіркої кервавицї...

Так як то люди нерозумно робили! От, не дай Боже, огню, нїчого з хати не можна було виратувати, а в скрини було яких пару сот левів, що їх призбирав ґазда, тяжко працюючи і гаруючи. Но, дав Бог таке нещастє, всьо погоріло, треба відбудовати ся на ново, — та нема з чого, бо весь заощаджений гріш був в скрини та й пішов таки з димом...

Або в жнива ґазда в поли косить, вяже, а дїти худобу пасуть, а — хата стоїть порожна. Найшла ся яка лиха душа, розбила двері та до скринї, — а в скринї находить гроші. І знов шкода і відшукати єї годї, бо не знати, хто украв, а навіть, як найде ся злодїй, то гроші вже не при нїм. — Закопав ти гроші в городї або сховав в дупло, — а ну підглядїв хто, або таки так случайно найшов... Він певне вже тобі їх не верне, бо такі чесні люди вже перевели ся на сьвітї...

Так отже був клопіт без гроший, тай клопіт з грішми. Маєш гроші,— то мусиш жу ити ся, де їх сховати, як їх захоронити перед злими людьми. Та ті люди, що мешкали по містах, що займали ся торговлею і мали о много більше гроший, як мужики, найшли на то спосіб. Они позакладали банки і щадницї, і там зачали свої гроші складати. Були то такі каси, що приймали гроші на склад і від тих гроший ще платили процента. Але нашому мужикови ті каси були не на руку. Маєш пару левів, то їдь аж до міста і там їх складай. Потребуєш на що гроший, то їдь знов до міста, щоби їх з каси вибрати. Богато було би з тим труду і коштів, так, що то мужикови се не виплатило ся і до банку нїхто гроший не клав, хиба мав їх дуже богато.

Подумало над тим правительство (реґірунок), що то мужикови з банками невигода і заложило цїлком окремий банк у Відни і назвало єго почтова щадниця (шпаркаса). До того банку кождий уряд приймає гроші і виплачує, так, що кождому може бути з того як найбільша вигода.

А робить ся то в сей спосіб: заощадив ти чоловіче одного тижня 30 кр. Та гріш круглий, — точить ся скоро і розмине ся. Трафить ся оказия яка або що, — випило ся по чарцї тай крейцарі пішли. — Користи з того небогато, а крейцарів нема... Щоби отже покуса не потягла, — то йде ся на почту і купує ся одну щадничу карту за 5 кр. і пять марок почтових по 5 кр. Налїплює ся тих пять марок на тій картї і вже трийцять крейцарів ощаджених. Другого тижня заощадилось двайцять крейцарів і знов за то купує ся чотири марки по пять крейцарів, налїплює ся на карту і вже маємо цїлу корону.

З тою картою іде ся до уряду почтового, а там возьмуть карту і дадуть дві книжочки. На одній книжочцї запише урядник, кілько гроший зложених, а друга книжочка на то, щоби на ню гроші відбирати з почти.

Як вже хто має 50 кр. на почтї, то може далї складати гроші або купуючи марки і налїплючи їх на картї щадничій, або таки готівкою можна платити на почтї, а там на книжцї все урядник запише, кілько гроший зложено. За кождим разом, як гроші зложить ся на почтї, приходить в кілька день квіт з Відня, що гроші вже є в банку.

І так складало ся гроші по коронї який місяць, два або три і на почтї вже є зложених от так скажім, двайцять пять левів. Та не дай Боже якого нещастя або що, — треба гроший. Треба отже їх з почти відобрати.

Тогди видирає ся з другої книжочки одну картку і на нїй пише ся, кілько гроший хоче ся вибрати. — З тою карткою іде ся на почту. Єсли хоче ся вибрати з почти меншу суму як 20 зр., то на почтї зараз виплатять, а як більшу, то за кілька день прийде на то переказ з Відня з головної почтової щадницї і доперва на той переказ гроші на почтї виплатять. За кождим разом на першій книжцї відпишуть на почтї, кілько гроший вибрано, а кілько лишає ся.

Та на то може дехто сказати, що то також нїчо не варта, бо книжочка може згубити ся, може єї хто небудь украсти або, не дай Боже, в огни згоріти. То правда, що таке трафити ся може, але і на то придумали спосіб. Як кому книжочка пропаде, то він лиш потребує піти на почту і замельдувати, що так стало ся, а тогди вже всї почти дістануть наказ, щоби на таку а таку книжечку гроший не виплачували. — Властитель книжочки докаже лиш потому, що то він ті гроші складав, — і страти не має нїякої.

Як видно з того, та почтова щадниця є дуже добра річ для всїх людий. Крейцар так скоро не розмине ся, бо нема єго в кишени тай покуса не тягне єго видати; в щадници він безпечний від огню і від злодїя, процент від него росте, а як гроший потреба, то таки зараз можна мати. Такси за то не платить ся нїякої, а вигода велика. Тому то і всї люди повинні кождий заощаджений крейцар складати на почтї, він там не розмине ся і все в пригодї стане, коли єго потреба. — То-ж люди складайте гроші в почтовій щадници, — а певно, що в неоднїй тяжкій порі будете могли поратувати ся!

Кождий мужик знає, який то був доси клопіт з плаченем податків. Де в селї двірник або писар непевні люди, що хотять богатити ся чужою кривдою, там нераз люди мусїли два рази платити податки або платили більше, як приписано. Була се людем велика кривда, бо до штайрамту їхати кошт великий і невигода, а платити в громадї небезпечно. Тому то і жалували ся на се мужики в Галичинї і на Буковинї

Під окапом комори пристановив ся. Виняв пістоля.

Так в сю мить і неня стали коло него. Впялив в ню батько очи а на лици відбивсь смертний жах.

— Дмитре, пане мій — що-ж то се заподїяти задумав ти?

Здрігнувсь батько. Смотрить на неню блудним зором та і каже:

— Іди Маріцо, лиши мене! Я пропащий!

А голос у него точнїсько розбитий дзвін.

— Якто ти пропащий? Бог з тобою! І як ти се верзеш?

— Я все програв! — каже батько — та заломив руки.

— Не чуже ти програв, а своє.

Батько подав ся оден крок у зад—та знова впялив очи у неню.

— Та-ж бо я програв всїсько — всїсько! розумно тобі? — закричав.

— Так і що? — питає неня спокійненько.

— Навіть коня!

— Овва, здохляка — каже неня.

— Сїножать:...

— Мокляки — і три золоті не дурний нїхто дати за ню.

Підсунувсь знова до ненї — та і впялив ся у ню очима, немов би бажав прошибнути єї на скрізь.

— І хату... прошипотїв.

— Марниця, як скоро ти живеш та дужий — відказали неня.

— Маріцо! — що ти говориш?

— Правду кажу Дмитре, прямо саму правду! — Подай Господи тобі здоровля та дїточкам! Нї хата нас не кормила нї сїножать — а ти, і лишень ти. Яка-ж нам біда—жура, доки ти з нами?

— Маріцо — так ти... Та не докіньчив а очи прислонив рукавом.

— Зваж же Дмитре — кажуть неня дальше — як ми побрались, нїчогісько у нас не було, одїж та горняток кілька, от було у нас цїлїське добро — майно. Днесь, славити Господа маємо — велику хату.

Бачив я як впали з під рукава з батькових очий виликі каплї слїз, та під ясним місяця проміньом замигтїли жемчугом.

— Забув ти відав — тягнуть дальше неня — що на подї у нас повно дубівки.

— Правда — каже батько голосом як шовк мягоньким — на подї єї повно. Обтер рукавом очи, та спустив руки.

А та низанка дукачів, по що вони менї? На яке лихо терять нам гроші? Пускаймо їх в рух... Або старі ми чи що? Слава Богу дужі ми, та дужі-ж у нас і дїточки. Праця так і усьміхаєть ся нам.

— Як люде чесні... каже він.

— А я би єї твої руки не віддала, за всї скарби Параноса (богач славний в Білградї.)

— Запрацюємо собі на другу хату власну.

— Та і дїтий викохаємо на людий чесних — кажуть неня.

— І не муть вони менї дорікати та проклинати по сконї... Ой як давненько я бачив їх!

— Так ходи, поглянь на них! — і неня взяли батенька за руку, як малу дитину. Три скоки і я був вже в хатї. Ледве здужав я шепнувши сестрі „мерщій лягай у постїль“, прикрити ся покривалом, як обоє вчинились у дверех. А в сю хвилину понеслась і луна дзвона, що мир хрещений на утреню скликав. І залунало широко й далеко голосною луною серед нічної тишини зазивом сьвяточним, що всяку хрещену душу щиро пориває, а немов той вихор, що сухе листє рве у незнану даль, так звук сей торжественний забрав з собою та понїс далеко-далеко в простір забутя всьо горе наше, і журу і жаль...

— Вставай сину — підемо до церкви.

* * *

Минувшого лїта був я у Білградї. Там у королївскім городї Топчідері — сїромахи кримінальники порядкували. — Між ними у сїрій сукманї Пера Зелембач — камінь товче...

дуже, і просили своїх послів, щоби они там у Відни постарали ся о який лад в тій справі так, щоби люди не терпіли кривди.

І вкінци порадило ся мінїстерство фінансів з мінїстерством торговлї і видали таке розпоряджене, що від тепер податки будуть ся платити через почтову щадницю. Вийшло се розпоряджене дня 2-го грудня і е видруковане у „Вістнику законів державних“ під числом 272.

Отже після того розпоряджена хто буде мав платити який податок або таксу, той піде на почту і купить собі чек почтової щадницї за 5 кр. Чек то е така зеленава картка, роздїлена на дві части. По лївім боцї е „посьвідка“ (емпфанґшайн по нїмецки), а по правім боцї „карта зложеня“ (ерляґшайн). На тім чеку напише ся на „посьвідцї“ і на „картї зложеня,“ кілько гроший ся посилає і до якої каси або до якого штайрамту, а на другім боцї карти зложеня приліпить ся марку за 2 кр. і напише ся, хто гроші посилає, де він мешкає і за що платить податок чи таксу. — На почтї чек розітнуть, карту зложеня лишать собі, а на посьвідцї прибють печатку і підпишуть, що гроші відобрали. Як хто знов має ще які при тім папери післати, то пішле їх в листї впрост до штайрамту. За кілька день пришле ему штайрамт урядовий квіт, що гроші вже заплачені.

Ся зміна в плаченю податків має для людий велике значіне, бо нїхто їх не буде міг ошукувати, і не може тут вже трафити ся, щоби хто більше заплатив, як належало ся, або щоби хто платив два рази. От і видите, що і тут щадниця людям поможе.

Л. Т.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 4-го грудня 1897.

Руский хор. Пригадуємо, що в понедїлок вечером о ½8 год. відбуде ся в сали „Народного Дому“ проба сьпіву.

Іменоване. Концепіст фінансової дирекциї Вайнреб іменований інспектором податковим в Серетї.

Церковне торжество. Завтра, в неділю, обходить черновецка протестантска громада ювилей свого 100-лїтного істнованя. Вечером о 8-ій годинї відбудуть ся з тої нагоди фамілійні сходини в сали музичного товариства.

Не одною міркою. Коли минувшої сесиї соймової одна часть послів вносила, щоби голосоване на послів до сойму відбувало ся картками, а не устно, бо тим чином богато виборців не може голосувати свобідно по своїм пересьвідченю, — то тогди мустацівска кліка вийхала з ріжними арґументами против сего внесеня. Нинї Волохи вже-б радо повитали голосоване картками, бо Bukowinaer Post в нотатцї про радовецкі вибори дуже собі взяла до серця, що при устнім голосованю много виборців не могло отверто голосувати. Хто мечем воює, від него погибне, каже письмо сьв.

„Ой знати, знати, хто кого любить“ — так можна би за народною піснею сказати о послї др. Окуневскім. Першу телеґрафічну звістку о уступленю ґр. Баденього подав він др. Дутке-вичови в Коломиї. Як видно, коломийска кацанска амбасада з улицї Костюшки має і телеґрафічну службу знаменито зорґанїзовану!

Одною з дуже пекучих справ для наших мужиків е то, що за кождий акт судовий цивільної натури мусять оплачувати возьних. На то нераз дїйсно навіть дуже богато мусить мужик ложити. Після нової цивільної процедури такі письма будуть доручувати ся почтою; та з тим знов друга біда, що у нас почт мало і в порівнаню з иньшими краями ми дуже упослїджені. Подібно есть також в Галичинї, але там взав видїл краєвий ту справу в свої руки і вніс петицию до Відня о помноженє почт і заведене окружних листоносів, котрі би розносили листи по поодиноких громадах. Се також здало би ся і у нас на Буковинї. Отже обовязком нашого видїлу краєвого е, заняти ся тою справою, бо то справа пекуча.

Страшна пригода лучила ся в селї Старе-Місто під Лежайском. Катерина Слаба стояла на лавцї під хатою і мастила стїну. Стративши рівновагу, упала так нещасливо на кіл вбитий в землю, що пробила собі цїле черево. Кіл задержав ся на кости клубовій. На крик надбіг чоловік і здіймив жінку з кола. Прикликано зараз лїкаря, котрий взяв ся енерґічно до ратунку, бо нещасній вийшли внутренности на верх. Операция була небезпечна, але жінка перебула еї і лежить тепер тяжко недужа.

Окраденє воза почтового. З воза почтового, що їхав з Жовтанців (львівский повіт) до Львова, згинув мішочок з грошевими пересилками вартости 1.500 зр. Позаяк крадіж не е виключена, арештовано підозрілого о еї сповненє почтилїона, що їхав того дня почтовим возом.

Вигідний президент. Сими днями відбули ся в Чернівцях збори помічників друкарских, щоби зложити фахове товариство. Обради були досить бурливі, бо були дві партиї, з котрих кожда хотїла головою товариства мати свого прихильника. Вкінци згодили ся на безсторонного чоловіка, п. Розенштравха. Се ще молодий чоловік і досить запальчивий, але таки надіють ся по нїм найбільшої безсторонности, бо він — глухо-нїмий... Нововибраний голова встав і подякував за вибір і став урядувати. Але одно прикре, що тепер в тім товаристві все мусить обходити ся без вступних промов. От такого президента треба було нашій радї державній, а був би спокій!

Росийско-французка дружба доводить вже до крайних сьмішностий. От, важна подія полїтична, про яку пише петербурский „Сьвет“: Семилїтна дочка підполковника Фунчакова післала в Париж велику дорогу ляльку, котру мала дістати льосом також семилїтна дівчинка у Парижи іменем Мария. Льос випав на Марию Терпїсіен, дочку акцизного урядника. То-ж Парижани хотїли показати також, що они знають повеїнку між людьми, відфотоґрафували Марию Терпїсіен, фабрикант ляльок Буше казав зробити також дорогу і велику ляльку а фабрикант ліжок Біссон два гарненькі ліжечка з постелею для тої ляльки. Потім виставлено обі ляльки у Парижи на виставі, а тепер відїхала вже французка лялька у Петербург. — Чи-ж не сьмішне се?

На кару смерти через повішене засудив станїславівский трибунал Дмитра Волочия, котрий перед кількома місяцями замордував Івана Маслія. Причиною убійства була пімста. Волочий був переконаний, що Маслій вимантив від его тестя половину ґрунту, а тим способом і его скривдив. В убійстві помагали Волочийови его жінка Гафія і син Петро. Отже трибунал засудив Петра на 3 роки вязниці, а Гафію увільнив.

Що то „военний стан“? Стан облоги (Standrecht) ріжнить ся від стану виїмкою (Ausnahmszustand), який перше був завішений у Празї. Стан облоги запроваджує ся передовсїм в часї бунту, а на підставі §. 430 поступованя карного також тогди, коли появляють ся масові злочинни убійства, рабунку, підпалу, а також і з огляду на злочини публичного насильства, але то лиш у виїмкових случаях, если велика шкода, если заходить небезпеченьство для майна і житя жителїв, або если зелїзниці суть в небезпеченьстві. Оголошує ся „военний стан“ публично, при бубнах або трубах, прибиває ся публичні оголошеня і оповіщає ся в урядових часописях. Трибунал складає ся із чотирох членів, дістає аспістенцию військову, сьвященика, лїкаря і ката до розпорядимости. Перед той суд можна лиш поставити тих, котрих зловлено на горячім учинку або котрих вина не підлягає сумнївови. Обжалованє, слїдство і розправа відбуває ся сейчас, — найдовше до трех днїв. В разї одноголосного засудженя засуд виконує ся в двох, а найдальше до трех годин. Малолїтних переступників понизше 20 лїт на смерть засудити не можна, а виняткова, коли вже настає спокій; більше людий засуджено на смерть, можна повнолїтних засуджувати лиш на вязницю від 5 до 20 лїт.

Нещасте стало онодї по полудни на зелїзничім двірци у Львові. Наслїдком вискоченя засуви при кітлї, бухнула з него пара на занятих при нїм робітників: Йосифа Ґриттера, Івана Прибутку, Івана Кульпу і Франца Моделя. Понарених відвезено до шпиталю, де трех з них вже померло, а четвертий боре ся з смертию.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИЇ.

Вп. **Йосиф Патк.** в Коломиї. Знижено предплату на 50 кр. місячно. — Вп. **Н. Бенд.** в Шип. Поквітовано в ч. 254, 3 сторона, 3 шпальта, 20 стрічка. — Вп. **Вас. Дим.** у Вікнї. „Сироти“ і „На Великдень“ одержали. Треба буде переробити. Спасибіг!

Телеґрами „Буковини“.

З дня 4-го грудня 1897 року.

Відень. Угорска делеґация радила вчера над військовим буджетом і приняла его по довшій дискусиї без зміни.

Відень. Вчера приняв бар. Ґавч депутацию праских Нїмців і обезпечив їх, що постарає ся о спокій і порядок в Празї.

Прага. В наслїдок оголошен военного стану, а також оголошень полїциї і бурмістра, щоби доми були замкнені о 7-ій, а реставрациї і кавярнї о 9-ій годинї вечером, та щоби рух по улицях обмежено до крайности, наступив по части спокій, так що не побоюють ся більших розрухів.

Пільзно. Передвчера зібрали ся на ринку кілька тисячів молодих людий і робили страшний крик. Військо розігнало товпу. Арештовано 15 людий, 2 легко ранено. Вечером о 10-ій годинї все спокійно.

Табор. Вчера вечером прийшло тут до розрухів. В жидівских домах і божници вибили вікна. Пять ексцедентів арештовано. Жандармерию і військо побільшено.

Пільзно. Вчерашний вечер минув спокійно. В Беравнї помимо скріпленого війска і жандармериї вибила товпа вікна в сїмох помешканях ческих. О півночи всюди спокійно.

Прага. Для заобезпеченя майна і супокою в околици Праги побільшено військову сторож. Поки-що в Празї і околици спокійно.

Прага. В Боденбах старала ся нїмецка товпа знищити ческу школу. Прошено о військо і жандармерию. — В Беравнї вибила товпа вікна в нїмецких домах і помешканях офіцирів. Отже жандармерия, полїция і військо обсадили важнїйші точки міста. Товпа хотїла пійти аж до двірця, але піхота тому перешкодила.

Відень. В австрийскій делеґациї промавляв пос. Гофман-Веленгоф про великі тягарі, які спадають на нарід задля уоруженя Европи. Бесїдник уважає, що конче потрібно удержати порозуміне між населенем а військом. При сій нагодї бесїдник обговорює вмішане війска при розрухах в Градци. Бесїдник говорить дальше.

Відень. На сегодншнім засїданю угорскої делеґациї принято в третім читаню буджет военний. Коли відбуде ся слїдуюче засїдане, дадуть знати письменно.

Як загально звістно, є Ріхтера

„якірні коробки з камінчиками до будови“

найлюбійшою іграшкою дїтий.

Они є одинока гра, котра напружає увагу дїтий найдовше і котру дїти не покидають вже по кількох днях.

Тому они є найдешевшим, а задля їх великої виховавчої вартости і їх знаменитого виробу заразом найвідповіднїйшим подарунком.

Они взагалї є найлїпше, що можна дїтям подарувати на забавку і затруднене.

Можна їх купити у всїх виднїйших складах забавок по цїнї 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і більше; на знак нефальшованя засмотрена кожда гра **якором.**

Пересторога! Знані **фальшівники** наших **єдино правдивих** „якірних коробок з камінчиками до будови“ старають ся ввести Публику в блуд і кажуть, що наш знаний **ориґінальний фабрикат** за дорогий. Просимо такими неправдами не дати ся звести, але просимо зараз зажадати від нас **ілюстрований цїнник** і відкинути припуречені в так **неприличний і натручливий спосіб** фабрикати яко то, чим они є: — **маловартні фалшованя. Лише заосмотрені в охоронну марку „якір“ коробки до будови є правдиві.** Послїдне відзначене: Липск 1897 **золотий медаль.**

Ф. Ад. Ріхтер і Сп.

Перша австрийско-угорска ц. і к. упривілїована фабрика коробок з камінчиками до будови.

Бюро і Склад: I. Operngasse 16. Відень фабрика XIII/1 (Hietzing) Rudolfstadt (Thür.), Olten, Rotterdam, London, New-York, 245, Pearl-Street.

Новість! Проба терпеливости і товариска забава „ЯКІР“;

Близше в цїннику

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

КОТВИЦЯ.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.: можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лиш фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера від золотим львом у Празї.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯИШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівцї, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінциї виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Заснована в 1885-ім. р.

Лїтні плащі (іберцїтери) від 14 зр. в гору.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші

легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

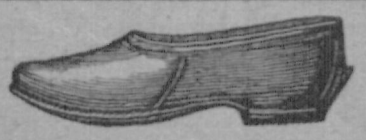

КАЛЬОШІ,

з заду витяті для пп. офіцирів.

Великий вибір

ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ

для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Найновійші

черевики для ґімнастики з ґуми.

а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цїн за білє др-а Єґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи

почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплюваня	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки

вузли, маши, Левалїєля до вязаня, від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

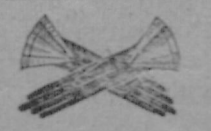

Рукавицї Glacè,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ **СКЛАД**

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад

ЦИЛЇНДРІВ і кляків,

з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад

з фабрики

І. ГІКЛЯ і Синів

в

Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр.,
для мужч., тирольскі від 1·18—2·28
„ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18
„ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від	3·— — 6·—.
на-пів зі „ „	1·38 — 1·98.
з чистої вовни „	1·58 — 2·18.
на-пів з вовни „	0·98 — 1·58.
з анґлїйскими дерев ляними ручками від	0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

ПАРАСОЛЇВ

полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛЇЙСКІ

ПАЛИЧКИ.

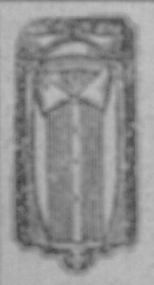

Величезний вибір

БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.
„ „ з фалдами „ 1·38 „
„ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, француcково крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНЇРИ і МАНШЕТИ

Маншети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.
Маншети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.
Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.
Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв

6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 262. Чернівці, вівторок 25. падолиста (7. грудня) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Лист з Праги.

II.

Коли писав я попередний лист, говорено у нас вже про заведенє воєнного стану, та мало хто і вірити тому хотїв... Сего у нас в Австриї не бувало вже від давних лїт, тож і сумнївали ся ми тут в Празї, чи мінїстерство посуне ся до такої крайности. Однак оно так і стало ся! Вісти почали ходити чим раз яснїйші, переполохані люди кидали собі в переходї то одно страшне слово Standrecht, а тут мимо того приходили вісти, що на Виноградах і в иньших місцевостях забуреня ще тревають... І вкінци діждали ся ми тої страшної хвилї, коли по містї почали переходити віддїли війска з урядниками полїцийними на чолї... Ставали они на всїх важнїйших точках міста, трубіли і бубнили, а потім урядник полїцийний читав мінїстерияльне розпоряджене, заводяче безпроволочні суди. Робило се немале вражінє. Жінки, що і так майже не виходили на улицю, бліґдли, плакали і, як звичайно, молили ся. Я в житю ще не мав нагоди видїти такого загального страху, в якім дила ся Прага сими днями. Оголошенє того розпоряджена афішами і часописями, вплинуло на населенє. Екзецеденти поволи почали скривати ся, лиш на Виноградах кількох з них глумило ся з війска, та увязнено їх таки сейчас на місци.

В ночи прибрало наше місто вигляд цїкавий. Людий не видно було зовсїм на улицях, по містї переходили сильні патролї, а решта війска бівакувала, зложивши оруже в козли, на площи сьв. Вячеслава. Вже з вечера позамикано всї склепи в наслїдок розпоряджена директора полїциї, хоч купцї самі не мали охоти отворяти склепів, не хотячи наразити ся на страти в шибах...

Під грозою багнетів місто почало успокоювати ся, та за то вже в пятницю приходили вісти з провінциї про ріжні неспокої. Цїкаве, що в Підмоклім (Боденбах) Чимцї напали на ческу школу. Був се реванж за Прагу... В пятницю з'орґанізував ся доперва безпроволочний трибунал. Предсїдателем є совітник суду краєвого В и ш і н, містопредсїдателем і першим вотантом Весселий, а вотантами Чех і Штольц. Полїция почала тепер вишукувати виновників забурень і зарядила цїлий ряд ревізий домашних у всїх підозрілих. Найдено велике множество зрабованих річий, котрі забрали ексцеденти. Тепер то всьо збирає полїция і буде з того corpus delicti при тих несчисленних процесах, які будуть епільоґом попередних випадків.

Тепер вже почасти успокоїло ся, було лиш ще кілька пожарів; як здає ся, підпалювали се знов ті самі руки, що і перше, та на-разї виновників ще не вислїджено.

І так поволи переходимо знов до звичайного житя, переживши тих кілька днїв страху... Кажу страху, бо і самі Чехи не були безпечні. Чей же трафляли ся случаї, що Чехи мусїли боронити Нїмцїв перед заїлою товпою... І хто тут завинив? Хто був причиною того всего? На се можна лиш відповісти тим, що всї ті забуреня не мали вигляду полїтичного. Перші бійки уличні аж до середи, се була лиш реакция на провокацию.

Бо чи-ж було тактовно зі сторони Нїмцїв, що они по упадку мінїстерства Баденїого заховували ся прямо так, як би їм віддано право на житє і смерть Славян? Чи тактично було сьпівати демонстративно „Die Wacht am Rhein“? Чи тактично було жертвувати професорови Пфершому ніж? Хиба тим ножем мав він дїйсно різати своїх полїтичних противників? Зачало ся полїтикою, а перейшло потім на що иньшого. В кождім містї є своєрідна флюктуюча верства жителїв; — се зарібники, люди непевного занятя, самі низини суспільні. Така верства спосібна до всего. Патріотизм і почутє народне прибирає у тої верстви найгрубші форми, — арґументом найлучшим пястук, палиця і камінь... І та власне часть людий, розбурхана в перших демонстрациях, взяла цїлу справу в свої руки. Хлопці ремісничі і уличники, все то взяло в тім участь, взяло ся робити революцию... А тогди і пішло друге гасло поміж товпу. Коли в перших розрухах говорило ся лише про Нїмцїв, то в слїдуючих днях вже було инакше: „Pojdme na židi!“ — і розрухи прибрали вираз антисемітский. Длячого то легко витолкувати. В кождім народї Австриї, де лиш жиди мають певне значінє, є своє-

---

ПОХОРОНЫ,

(Зъ хлопскихъ мельодий).

Забренїли дзвінки,
Засьпівали дячки
Тай заплакала родина — —
Дїточки-сирітки.

На зеленім горбку
Там хрести у рядку, —
Викопана там могила
В березовім вінку.

А той сьпів все гуде,
А вдова сумна йде, —
Не поможе „сьвятий Боже,“
„Він“ домів не прийде.

І волови спочить,
І хлопам вік не жить —
По турботах, чорній долї,
Най у мирі там спить.

І над гробом его
„Со сьвятими“ гуло —
Лиш нема над ним „промови“,
Бо й славити — кого?

Вже утихли дзвінки,
Не сьпівають дячки,
Тільки плаче та родина,
Дїточки-сирітки.

Вдова мліє, паде,
Сирітня аж реве — —
Ну, се вільно, бо податку
Не наложать за те...

Рогатин, 27/II. 1896.

Сильв. Яричевский.

ВІРА.

(Сонет.)

Зайшло вечірне сонце геть за гори,
На сьвіт понура темрява лягла,
Імлою оповила ся мала
Долина і безкрає, темне море.

Зірвалась буря, рвесь, гуде в простори,
Грізнії филї морські підняла —
І в мить долинонька вузка, мала
Пірнула в люте, невмолиме горе...

І в жизни людскій грянуть злидні люті
І буря-туча грізно загуде,
Страшнії вють ся блискавиці круті:

Ти не злякайсь! Сльоза, що ось паде,
Осушить ся, спічнеш по чорній смутї,
Лиш вір в одно: ось щастя сонце йде!

Сильв. Яричевский.

Панї-судия.

Картина з житя.

(*З циклю п. з. „Чорні душі.“*)

Пан судия Параґрафович нинї не „в доброму сосї.“

Прийшов в хату червоний, гей бурак, а злість так і вибивалась на його товстім лици. На вид його аж переполохалась молода ще чепурна собі куховарка.

— Що панови сталось? — прошептала сама до себе. — Певне мали непріємну справу в судї з яким очайдухою-розбишаком... Ой, Боже милий — кажу-ж я — сьвіт перевертаєсь до гори ногами... що раз то більші крадїжи, розбої, різанина... Чисте пекло!... Мати ріже дитину, дитина вбиває маму... Ой чорні, чорні душі людскі... правду повідають пан судия...

Підчас того монольоґу куховарки перенїс пан судия свою поважну, підгодовану фіґуру до

рідний антисемітизм, а певно, що в найгрубшій формі у найнизших верств. Тому то перейшло потому всьо в рабунок і підпал, у форму рухні соціяльної...

Нїмецкі часописи в многих случаях хотїли приписати праскі забуреня патріотичним кругам ческим. Припущене се хиба можливе у тих, що по просту не розуміють людскої психольоґії. Чей же годї припустити, що би люди, провадячі керму народної справи, хотїли самій справі зашкодити. Демонстрация є средством полїтичним на зазначене гадок і пересьвідчень, але така ворохобня, що спроваджує военний стан на місто і т. д., чи-ж може мати який вигляд на успіх? Се рух чисто елєментарної натури, підставою его та певна масова психольоґія, котрої правила ходять иньшою дорогою, як у кождого поодинокого чоловіка... То певна зараза умова, про котру тілько писав Сіґелї і Тен. Тут винувати нїкого не можна; — є то в кождім случаю нещастє, задля котрого і самі Чехи болїти мусять...

Ф. Р.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 6-го грудня 1897.

Пос. Сидір Винницкий приїхав в суботу до Чернівців. Також приїхали вже буковинські посли Штравхер і Рошман-Гербурґ.

Іменоване. Антін Борович іменований учителем-помічником при народній школї на передмістю Клокіччї.

Перенесене. Податковий інспектор Іван Сольоґ, заразом голова філії „Рускої Школи“ в Серетї, перенесений до Чернівців.

Справозданя посольскі буде складати посол др. Роман Яросевич у вівторок дня 7-го грудня, в Борщеві, а 9-го грудня в Тлустім. — Виборчий комітет коломийского округа виборчого скликує на вівторок, дня 7-го грудня, о 10-ій годинї перед полуднем в коломийскім ратуши окружне віче, на котрім посол др. Теофіль Окуневский зложить справозданє посольске і поясснить теперішне положене в наслїдок змін, які настали у Відни.

Отверте запитане до головного видїлу тов. „Просьвіта“ у Львові. В 265-ім числї „Дїла“ читаємо, що головний видїл тов. „Просьвіта“ приняв до відомости справозданє статутової анкети і порішив 8 голосами против 1 предложити загальним зборами слїдуючі точки для змини: 1) Товариство висилає вандрівного учителя господарства; 2) розширює ся компетенцию видїлу так, щоби він орудував зелїзним фондом; 3) на загальних зборах голосують лише делеґати, а не всї члени товариства. — Коли се донесене „Дїла“ правдиве, — а ми не маємо ні найменьшої причини сумнївати ся о тім — то в „Просьвітї“ заносить ся на великі зміни. Против першої пропонованої зміни нїхто не посьміє виступити, бо-ж се потрібна і дуже користна річ. Инакше має ся дїло з другими змінами. Відразу, ні сїло ні пало, головному видїлови захочує ся господарити з резервовими фондами по власній волї. На що? — питає ся член товариства. Але відповіди на се питане на жаль не подає справозданє „Дїла.“ Замість того оголошує ся ще більше вкорочене прав членів, а іменно: що не всї члени будуть голосувати на загальних зборах, лише делеґати. І знов повстає питане: Чому се? Кому се потрібне? Справдї, головний видїл тов. „Просьвіта“ повинен був заразом оголосити причини і сподївані „користи“ з таких змін, аби не безпокоїти членів товариства. Голосувати мають лише делеґати, — ба, які делеґати? Хто буде тих делеґатів вибирати? Читальні? чи може лише філії? А ще, як в якімсь повітї є члени, а нема філії? Хто і як в такім випадку вибирає ся делеґатів? І чому головному видїлу захотїло ся такої несимпатичної зміни? Чому би не мали голосувати всї члени товариства? Яка користь для товариства з такого вкорочування прав членьских? Ми переконані, що як ті заповіджені зміни несимпатичні буковиньским членам „Просьвіти,“ так само они будуть несимпатичні більшости всїх членів. Видїл взяв ся за вкорочуване членьских прав, той видїл, що на его чолї тепер стоїть колишний посол Романчук! А Романчук же-ж обстоював за поступом, — навіть підписував ся „Поступишин“ — за децентралїзациею адміністрациї, за рівним правом голосованя і т. п.! А де-ж подїли ся всї ті засади тепер? „Поступовець“ Романчук бажає вкороченя прав? Той Романчук, що від державної управи жадав як найширших прав, тепер в товаристві, де він зі своєю громадкою господарює, хотїв би завести eine Paschawirtschaft? Erklären Sie, Graf Oerindur, diesen Zwiespalt der Natur!... Після нашої гадки не повинен головний видїл „Просьвіти“ брати ся за такі несимпатичні средства, хоч би навіть при слїдуючих зборах не мав вийти той самий видїл!

Куцям до відомости. В неділю, се є дня 5-го грудня, відбули ся довірочні збори Русинів черновецких і делеґатів з провінциї, котрі ухвалили між иньшими таке: „З огляду на то, що між Русинами стан торговельний має так мало представителїв, що всякі закупи мусять Русини робити у купців иньшої народности, далї зваживши, що статистично доказано, що самі Русини черновецкі дають торгувати куцям черновецким і поза-черновецким звиж 300.000 зр. річно; — рішають збори Русинів черновецких і делеґатів з провінциї: 1) не заходити до нїяких публичних льокалїв (гостинниць, цукорень, кофейнь і т. д.), де не буде рускої дневника „Буковини“; 2) не купувати нїґде, лиш у тих купців, котрі анонсують ся в „Буковинї“; 3) препоручити редакциї „Буковини“ повідомити о тім всїх інтересованих купців у відповідний спосіб і удержувати на послїдній сторонници постоянно спис всїх анонсуючих ся фірм. — Збори звертають ся до загалу Русинів з тою укліпною просьбою, повинувати ся тим рішеням Рускої Громади і купувати лиш там, де вскаже „Буковина“. Будьмо раз людьми, знаймо, що то народна дисциплїна і карність, а певно, що і чужі народи нас шанувати будуть.“ Ми зі свого боку можемо лиш повторити сю заяву і завізвати ще раз громаду, щоби повиновуючи ся тим постановам зборів, дала доказ своєї народної зрілости.

Задля звістних спроневірень в краківскім товаристві обезпечень не знають деякі люди, що їм робити зі своїми полїсами житевими. Отже довідуємо ся, що дирекция краківского товариства по провіреню рахунків відділу житевого, сконстатувала висоту здефрандованих Чеславом Кешковским грошей на суму 94.000 зр., котра складає ся: з фінґованих позичок на полїси житеві его кревняків на 12.000 зр.; з інкасованих, але незложених до каси рат позичкових гіпотечних на 20.000 зр.; з фальшиво законтованих позицій при закупні цінних паперів

їдальної комнати. За хвилю стояв на столї обід. Але пан судия ледво що трохи покушав то сего, то того, тай забравсь у комнатку, в котрій часто-густо в саму пізнїську ніч пересиджував за судовими паперами. Усїв на крісло. Та роздражнені нерви не давали йому спокою, спонукували до руху. Розбурхана кров багла утоми. Став проходжуватись по хатї.

На дворі шалїла-бісилась буря та метала градовими кульками об вікна. Громи били, блискавки раз-у-раз прорізували оловяно-сїру занавісу хмар...

— Гм, гм... чого хотять ті люди від себе, від Бога? Чому все ще жие те Каінове племя та в теплій крові братній купає свої руки?... Вічні неспокої, вічні кривди, вічні убійства... О людскости, людскости, коли то вже спочинеш та обмиеш закрівавлені нігтї рук своїх та з чола зітреш пятно розбійника?

Ось як говорив до себе пан судия.

— От нині — сказав він, остановившись перед вікном, — нині мав я ще один страшний, страшний примір Каінового злочину. Жінка, ну, що-ж — слабе сотворіне, жінка—вона убиває! Пімста еї досягла давнїйшого любимця, що любив, а потому зрадив. Ну, звичайна істория!... А як вона шалено кидалась підчас розправи! Его я убила, — казала вона — бо не могла дивитись, що жие він, зрадник; він, що забрав моє щастє, мою долю... Через його вчинок я попала в погорду у сьвіта, у людий. Всї мене цурались, покидувались мною... Пішла я служити... Горе, горе, бідній, самотній пониженій женщинї — горе! У нуждї я жила і ховала біль скій на днї серця глубоко... Аж недавно — недавно, я не памятаю, коли, ви знаєте коли — бачу: він іде зі своїм маленьким синком. Ото-ж маєте! Іде поперед вікна тої хати, де я служу... ступає так пишно, гордовито, гей князь який, цїсаревич... А коло него его малий синок!... Іде з своєю дитиною, а де моя? Згинула, згинула марно! А він тимчасом взяв собі богачку і покинув мене, зрадив!... Люди съміялись з мене, а тепер ще він має з мене собі жартувати?!... Кров ударила менї до голови, забилось серце... То ти, кате, що мене кинув в недолю в пропасть; ти, що нотім вже оком ласкавійшим не глянув на мене; ти сьміеш менї на поругу і біль ходити поперед мої вікна! Се буде месть за дитя моє. І я схопила сїкач і вибігла і... дальше... ви знаєте, що сталось... Судїть мене!... Судїть справедливо!

Пан судия перейшов ся пару разів по комнатї. Лице його палахкотїло горячкою.

— І ми еї засудили, засудили, як належало за вбійство засудити. Правда, один із судиїв присяжних, мій давнїйший знакомий, сказав менї по розправі, що „summum ius — summa iniuria“, що треба було зважити мотиви, котрі шпхнули еї до злочину, але я сему перечу: мотив мотивом, а злочин злочином... Коли-б так бавитись в душевну аналїзу, то ми знайшли би мотиви у найбільших душегубців, що жадали-б облегченя кари... Ні таки!... Що чорна душа — то чорна...

Пан судия був сильно збентежений... Голова його розболїла. Поклав ся на канапку, підсадивши під голову подушку. Хотїв успокоїтись, відогнати ті думки, що неначе мари скакали в его душі... Заплющив очи...

А на дворі все бісилась шалена буря...

Пан судия видимо успокоїв ся. Невдовзї чутно було рівне, монотонне сапане. Пан судия заснув.

І сниться ся сон йому. Бачить велике, гамірне місто. У нїм ходив він до школи; — тут він і на видїл правничий записав ся. Бачить себе веселого, молодого студента на четвертому році прав. Чуприна в гору, пісня на устах, свобідненька думка в серцю. Ні, ні, в молодім серцю є щось більше...

Он там на улици, з краю, невеличка каменичка. Одно віконце — послїдне з раду — отворене. З него виглядає головка біла, легоньким румянцем облита, як майська рожа. Золотими кучериками вітерець повівае. Голубі очка глядять в один бік улиці: дївча когось виждає.

І дївча задумалось, схилило головку.

— Може не прийде — прошептали малинові усточка, личко обілялось смутою...

І пан судия бачить дальше: У вузенькій, але чистій комнатці сидить молодець літ двайцять кількох, при нім може шіснайцятилїтна дївчина. Над столом, похилена над роботою, сидить старша вже жінка. Журба і слїд перебутих терпінь відбивають ся на еї лици. Пан судия пізнав молодця, пан судия знає, хто тота дївчина і хто тота засумована жінка.

Літа минають. Молодець вже й покінчив студиї, вже й авскультантом в тім великім, гамірнім містї. А все він до дївчини ходить, а все вона його виглядає... — Люблю тебе, — говорить часто — бо ти бідна, а така добра. Ти моя на віки! Вір і сподївай ся: дістану „рангу,“ — а тодї, тодї ми на віки з собою житимемо!...

Аж ту иньший образ стає перед очи пана

на 30.000 зр.; зі спроневірених готівкою 21.000 зр., з перенесених фінґованих позицій на власний рахунок на 11.000 зр. Ціла сума 94.000 зр. є в порівнаню до фондів товариства, котрі становлять ґарантию заключених обезпечень житевих, именно по-над $7^1/_2$ міліонів резерви премійної і 675 тисяч фондів резервових (житевих), є надто дрібна, щоби члени, обезпечені в краківскім товаристві мали причину безпокоїти ся. Часописи подали вість, що ціла здефравдована сума має бути покрита членами надзираючої ради краківского товариства, але сли би навіть се не наступило, не грозить ще членам ніяка небезпечність. Непорадно є і некористно покидати своє обезпечене житеве в товаристві краківскім і обезпечатись деинде, бо се сполучене зі стратою материяльною для члена: переставши платити в товаристві краківскім може дістати лише цїну відкупна своєї полїси (т. є. ледви часть заплаченої премії) або полїсу вільну на зредукований капітал а в товаристві другім, куда би перенїс ся, платив би більше, бо вже є в старшім віці.

Одною з тяжких язв нашого народного житя є то, що много людий пересякли певними песимістичними гадками і на всяку роботу на якім небудь поли по просту кивають байдужно раменами, побільшаючи лиш і так вже загальну апатию і песимізм. Можна приміром говорити навіть на взір Лехера 12 годин про полїпшене нашого хлїборобства, то майже все дістане ся отвіт, що хлїборобство не оплачує ся і конець. Таким то песимістам повторимо слова польского публїциста Болеслава Пруса зі шестої части его „Житєвих ідеалів“: земля наша в хлопских ґаздівствах є мало урожайна, бо видає що найбільше 4—5 зерен; а знаємо, що при лїпшій управі еї урожайність може піднести ся до 10—12, а навіть 15 зерен. Ту отже послїдну цифру можемо взяти собі за ідеал і прямувати до того, щоби в цїлім краю земля дійшла до пересїчної урожайности 15 зерен... Взагалї земля наша ще так варварска, як ті, що на нїй мешкають. Кілька лїт тому взад сказав Ед. Янковский, говорячи при городництво, що кавалок землї так великий, як велика коршма, вже може викормити цїлу мужицку родину. А тимчасом наш мужик, що має і кілька моргів, є лиш бідаком. Видів я в Швайцариї платки землї не більші, від пересїчного сальону, де росли ріжні роди гороху, фасолї, капусти, каляфіори, огірки, салата і Бог знає, які ще ярини. Але видів я також то, що і властителї тих городів, (заміжні купцї або ремісники) самі працювали коло них не стидаючи ся того. Серце мене болїло, коли я порівнував: як там много збирають, а як мало у нас і то з тої самої просторони землї. Ніхто не може повіритиї кілько може видобути з землї працьовитий чоловік, знаючий добре свій рільничий чи городничий фах...“ Се слова Пруса, а скажемо, що в них велика правда. Певне, що на землї раю нема, що червінцї місто жита рости не будуть, але праця, і то розумна праця може з нашого краю, котрий звуть ще нині нераз Halbasien, зробити гарну і богату часть землї. Лиш до працї і з розумом!

Нова почта. Мінїстерство торговлї згодило ся на отворене нової почти в Слободзїю-Комарівцях, сторожинецкого повіту. Почтовим експедиентом тамже іменований тамошний дїдич Антін Крайтґер. Коли нова почта стане урядувату, буде пізнїйше оголошено.

Вирікають ся своєї національности! Коли се сказати нашим сердешним „консерватистамъ“, они страшно бісять ся і лають в найогиднїйший спосіб. А тепер можемо навести ще один приклад такої національної безхарактерности. В 62-ім числї волоскої Patrii поміщене письмо о. Віктора Захаровского, православного пароха з Лукавця, де є дїдичом звістний полїтикоман Coco Vasilco. Отже той о. Захаровский, той сам, що его портрет поміщував Купчанко в „Просвѣщенію“ і славив его великим „русскимъ“ патріотом, — той сам о. Захаровский оголошує тепер публично, що він вже з роду був Волохом, а не Русином! От, яких сьвященників дав пок. митрополит Морар нашому рускому народови!... От, з яких „характерників“ складає ся клїка наших „консерватистовъ“!...

З пімсти. На румуньскій граници в Подутоловій згоріли 19 кіп сіна, власність Боруха Шмельцера. Шкода була обезпечена на 881 зр. 50 кр. Кажуть, що то пачкарі підпалили сїно, бо за тими копами все ховали ся стражники фінансові і переловлювали пачкарів.

Піяньство в Петербурзї. Ледви чи найде ся друге місто в Европі, де би панував так загально алькоголїзм, як в Петербурзї. Минувшого року умерло в Петербурзї 441 осіб наслїдком помішаня ума з піяньства. Як там піяньство мусить бути розповсюдненим, вказує факт, що минувшого року арештовано по улицях Петербурга 53.589 осіб. Взагалї петербурска полїция має богато до роботи; в протягу минувшого року арештувала 128.752 осіб, або десяту часть всїх мешканців. В Петербурзї находить ся 2800 шинків, а виходить в них річно 2,328.669 ведер горівки!

Обманці. В роках 1895 і 1896 бушувала між Станїславовом і Коломиєю, Львовом і Стрием шайка обманців, що втягали подорожних в гру в карти в той спосіб, що дотична особа мусїла все програти. В р. 1895 обікрала та шайка в поїздї купця з Старого Міста Арона Абердама, „вигравши“ від него 90 зр., відтак коли той утомлений положив ся спати, обікрала его з годинника і прочої готівки, так що Абердам мав шкоду на 500 зр. В р. 1896 обіграли ті обманці о. Сквирчиньского на 380 зр. і в тім самім роцї видурили в карти від пп. Геніта і Хашевского кількадесять зр. Карна розправа переведена против тої шайки, до котрої належали: Авраам Енґлєндер, Іцко Ґрінберґ і Лейба Корнбляв, в серпни с р. перед судом присяжних в Станїславові, мусїла бути відложена для переслуханя нових сьвідків. Тепер відбула ся нова розправа, но котрій двох перших обжалованих засуджено кождого на два роки тяжкої вязниці, а справу Корнблява буде судити окремо звичайний трибунал.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 6-го грудня 1897 року.

Відень. Цїсар велїв вчера ґенеральному ад'ютантови Парови виразити свое співчутє вдові по бар. Штернек.

Букарешт. Тут внесено проект закону увільняючий всїх чужинців від служби войскової. Чужинці жиди, що вже вислужили у війску, запротестували против того проекту а то було причиною що студенти волоскі скликали віче, на котрім відмовили права чужинцям мішати ся в краєві справи: по вічу настала бійка між жидами і студентами, в котрій забито одного Волоха. Полїция зробила вкінци порядок. Арештовано понад 100 екзекедентів.

судиї. В малім, провінціональнім місточку баль, гучний, веселий баль. Молодець з великого міста гуляє весело. Товаришка мого худа, видекольтована панночка завертає на него кокетно очима. Се дочка поміщика, панї з роду, велика риба.

І пан судия бачить дальше: молодець з великого міста стоїть на шлюбному коврі з худою, видекольтованою панною, — присягає їй супружеску любов, а вона йому... Сьвітло в божому храмі горить-палає, сьпіває вивчений хор „многая лїта“... Аж ось цїле товариство виходить з храму, бо важний акт скінчив ся... І тільки сьвітла й щастя того...

Серед сумерку похмурих днїв бачить пан судия зміну: в його комнатах чорні, жалібні киреї. Се панї — панї його померла, а слїду за нею нема, тілько дві білї стяжечки, нашиті на клапах сурдута. Се конеччо, — для сьвіта...

І картина зміняєсь. У великім містї жиє знову той давнїйчий молодець, тільки-ж він тепер славить ся: пан судия. Чотирнайцять лїт минуло з того часу, як він тут проживав і до білявки ходив та любивсь. Чотирнайцять хвиль для щасливих і тільки-ж віків для страдаючих. Кілько-ж — то справ розсудив він і мудро і справедливо, — усьо по параґрафам...

І лице пана судиї крізь сон споважнїло. Міжтим нова картина з'явилась йому перед очи.

Тихо-тихесенько присувалась до його комнати якась мара. На руках еї телїпалось щось немов річ, немов животина. Мара наблизилась. Виразнїйше зарисувались черти еї худого, виблякого лиця. А були то черти рівні, хороші, немов одної з богинь божескої Геллади. Худа рука простяглась до лежачого. Пан судия пізнав тую мару.

— Чого хочеш, Галю, чого хочеш? — крикнув він крізь сон.

— Я прийшла тебе убити! Кровопійце, кате червоний, лютий! — застогнала мара.

— За що, за що хочеш мене убити? — аж закричав пан судия. — Чим я виноват перед тобою?

— Мовчи, негіднику! Ось моралїст! ха, ха, ха, ха! моралїст! Увесь сьвіт направляв би на праву дорогу, а сам грішник манівцями блудить!... Я приходжу, я мушу тебе забити... Смерть за смерть, — ти знаєш, ти признаєш таке право... Диви: сеся мертва дитина... чия вона? чия вона?... Твоя і моя, некольна душе... Доти ходив, доти обіцював, доки й лиха не заподіяв. А тямиш, тямиш ти, що обіцяв менї? Тямиш?... О, дияволе!... Мати умерла... не пережила сорому доньки... я остала в погорді... Як бідна швачка заробляла я на житє собі тай для дитини... Заробляла тай плакала, бо ти не приходив, ти поїхав далеко, ти призабув... Доки молоде і гарне було моє личкої — доти й заробітку було. Така сама молодїж, як ти колись, — самі вітрогони, давали роботу, думаючи, що удасть ся їм уведену, заблудшу людину дальше уводити... Але я вірила тобі, надіялась, що прийдеш... Чесною була, як тільки обезславленій можна зватись чесною... Лице старіло ся, марнїло.. Борозди повипікались сльозами на мойому лици... Поволи призабули про мене люди, роботи не стало. Не було з чого жити і чим кормити дитину. От вона — умерла, — умерла... Глянь... о!... о!... Які дрібні кісточки, яке нужденне тїло! Чого-ж я з тобою говорю? чого? Або ти розумієш мене? Або знаєш, що то біль нещасливої, уведеної, зганьбленої, погордженої матери?... Нї, кате, не розумієш!... Не всїм доля однаку пісню сьпіває... Ти мого страшного нещастя не відчуваєш... Ти може здивуєш ся, що прагну тебе убити? Га, га, га! Наївні! Коли пекло палить груди, якже-ж тут бути ангелом?... Ти менї пекто сотворив... І чого ви мудрі, ви моралїсти так дивуєтесь, що убійство шкодить становане? Коли-б ви етично жили, то й лиха не було-б на сьвітї... Кривда жадає пімсти, бо кривда творить муку, а від муки душа умирає, шалїє... Чуєш, чорте, шалїє, шалїє, шалїє!...

Ось ніж!... на тебе кате... Гинь і пропади, сатано, земля най під твоїм трупом западеть ся!... Крикнула страшенним голосом мара і встромила ніж у груди пана судиї...

На небі залонотїв страшенно грім, а пан судия прокинувсь. Правою рукою держав ся за грудь, блудними очима водив по комнатї.

Зірвавсь на рівні ноги.

— Ах, який страшний був той сон, який страшний! — сказав сам до себе.

На дворі стало ще темнїйше, але в душі пана судиї прояснилось...

На другий день пійшов відшукати давнїйшу любку...

Знайшов еї — на цмінтари в далекім, глухім куточку, в могилї...

Львів, 10. липня 1894.

Сильвестер Яричевский.

Шкільні повідомленя
і
SCHULNACHRICHTEN
є на складї
в друкарнї „Рускої Ради“
в Чернівцях.

„Днїстер“
товариство взаїмних обезпечень
у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ після всїх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язиці.

Зголошеня о удїлене аґенциї в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ
повинна находити ся
Народописна карта
українъско-руского народу,
зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтографічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

LINIMENT. CAPSICI COMP.
aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ВЖЕ ГОТОВИЙ
ілюстрований буковиньский православний
КАЛЄНДАР
на **1898** рік.
РОЧНИК 25.

Зміст: Календар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний календар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телеґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 50 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

„РУСКА БЕСЇДА“
в Чернівцях
улиця Петровича ч. 2.
має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“
для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“
з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток
для чемних дїточок.“
32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА.“
Дарунчок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“
сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“
з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.
Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ
від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівців**						приходять до **Чернівців**					
до Неполоківців, Святина, Львова, Відня	8 19	8* 54	12* 32	4 04	10* 25	з Відня, Львова, Святина, Неполоківців	11* 28	3* 20	7* 57	8 11	6* 10
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	11 48	3* 51	8* 32	—	6* 35	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8* 09	12* 12	3 50	10* 00
до Садаґури, Бояна, Новоселиці	6 45	4 30	—	—	—	з Новоселиці, Бояна, Садаґури	—	11 13	9 50	—	—
з Глїбоки						**до Глїбоки**					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8 14	5 35	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6 35	10 37	8 00	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межибороди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятниці.						Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброда тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не їде в понедїлок.					
з Гадікфальви						**до Гадікфальви**					
до Радівців	6 10	10 03	2 28	6 12	8 05	з Радівців	5 42	8 55	1 15	5 50	7 47
з Гатни						**до Гатни**					
до Качики, Турагумори, Вами і Кімполюнґу	10 10	2 01	—	—	—	з Кімполюнґу, Вама, Турагумори, Качики	12 58	6 25	—	—	—
з Іцкан						**до Іцкан**					
до Сучави	3 27	6 30	10 09	2 16	7 18	зі Сучави	4 42	8 42	1 30	6 30	8 37
з Вами						**до Вами**					
до Рус-Молдавиць	3 46	6 47	9 13	11 32	2 50	з Рус-Молдавиць	8 42	12 59	2 04	3 22	5 45	9 05
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґошї і обох Молдавицях.					
з Карапчева						**до Карапчева**					
до Чудина н. С.	8 54	10 07	6 15	—	—	з Чудина н. С.	5 55	5 55	—	—	—
Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.						Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.					

▭ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нїчний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненим мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 263. Чернівцї, середа 26. падолиста (8. грудня) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Полїтичне положенє.

Вже цїлий тиждень минув від тої недїлї, коли сповнило ся бажанє Нїмцїв і мінїстерство ґр. Казиміра Баденїого уступило. Розрадовані Нїмцї кричали у послїдне: Abzug Badeni! Вкінци товпи успокоїли ся і кождий з ожиданєм вичікував акциї нового „мінїстерства секцийних шефів,“ а властиво єго шефа бар. Ґавча. Коли вже заприсягнено нове мінїстерство, вдав ся бар. Ґавч з правицею і опозициєю в переговори, котрі як сегодня доносять з Відня — не довели до нїчого!

Передовсїм розходило ся бар. Ґавчови — так само, як ґр. Баденїому — о парляментарне полагодженє угодової провізориї. Звістно, що за мінїстерства Баденїого іменно правиця бажала того і всїми силами старала ся о се, але задля брутальної нїмецкої обструкциї відрочено наради парляменту. Отже цїлком природно, що бар. Ґавч удав ся в сїй справі до опозициї, аби єї укоськати і хоч уможливити сякі-такі засїданя нашої ради державної. Але-ж Нїмцїв зробила хвилева побіда шенерерівского тероризму так зухвалими, що жадають попри здїйсненого вже упадку мінїстерства ще уступленя президиї парляменту, уневажненя звістного внесеня пос. Фалькенгайна і цофненя язикових розпоряджень. Бар. Ґавч приняв сї жаданя вправдї до відомости, але на слїдуючій конференциї з опозициєю оминав ті справи так дуже, що лївиця мусїла здогадати ся о причинї того, а іменно, що правиця навіть не хоче чути о таких услівях. Уступленє президиї, котру прецїнь не вибрало мінїстерство, а таки більшість парляменту, означало би уступленєм славяньскої більшости перед нїмецкою меньшостию. Про се сказав перший віцепрезидент парляменту, Молодочех др. Крамарж до одного кореспондента будапештеньского Tagblatt-у: „Дуже помиляють ся всї, котрі думають, що і більшість уступить перед улицею (се-б то задля уличних демонстраций — *Ред.*) Більшість тепер сильнїйше сполучена і енерґічнїйше стремить до своєї цїли, як то було коли небудь перед тим; а як більшість, так само і президия палати не думає уступати. Нас покликало на наші місця президияльні довіріє більшости і хоч, як би ми кермували ся нашими особистими бажанями, ми би уступили з найбільшою охотою сейчас, то проте ми сегодня мусимо витревати на нашім постерунку, як довго сего буде жадати більшість.“

Се мабуть досить виразно сказано.

Так само не думає більшість видати із своїх рук оружя, яке здобула собі — вправдї не цїлком парляментарно — принятою lex Фалькенгайн супроти брутальної обструкциї. Нїмцям, котрі би хотїли і дальше тероризмом опанувати ситуацию в парляментї, дуже невигідно.

В справі цофненя язикових розпоряджень для Чехії і Морави ухвалили Нїмцї домагати ся сего безусловно. Натомісць мало би правительство — аж до полагодженя язикового питаня в дорозї закону державного — видати тимчасові нові розпорядженя; але такі, щоби Нїмцї не мали чого жалувати ся. Як би ті розпорядженя мусїли виглядати, можна собі легко представити. Та Чехи на щось такого не хотять на жаден спосіб пристати, а згоджують ся що найбільше на неесенціональне змодифікованє теперішних розпоряджень.

Так отже остала ситуация незмінена. Супротив себе стоять з одної сторони сполучені Словяни з нїмецкими клерикалами, а з другої сторони сполучені Нїмцї. Доси числила більшість 215 членів на 425, а тепер мабуть до неї приступлять і Стояловцї, так що більшість буде розпоряджати 223 голосами. Як сильно сполучені клюби більшости між собою, сьвідчить найлїпше факт, що ухвалено з правительством порозумівати ся лише через комітет; тим унеможливлено дїяльність поодиноких клюбів на власну руку і розбитє правицї.

Між скріпленою правицею а лївицею висить немов у воздусї кабінет бар. Ґавча. Тяжко тут найти який небудь вихід. Аби не признавати ся до лївицї, бар. Ґавч покликав до свого мінїстерства самих урядників — з виїмкою Вельзерсгаймба, котрий яко інвентар вже в пятім мінїстерстві є мінїстром краєвої оборони. Тим хотїв бар. Ґавч зазначити, що єго мінїстерсто є безпартийне, а дехто добачає в тім і безпроґрамовість... Та помимо всего найшов ся бар. Ґавч в так труднім положеню, що сказав до одного визначного нїмецкого полїтика: „Дїйсно, можете жалїти надо мною!“

Як я до парохії добивав ся...

Нарис

Ю. ВАРЧИНА.

По довгій, бо аж по десятилїтній моїй службі душпастирскій, удостоїв ся я завідательства парохії в Пшеничниках. Пшеничниками на глум названо се село, бо хиба оно так називало ся тому, що пшениця там нїколи не родила ся, хоч я на упряме сїяв єї що року, а завсїгди збирав не пшеницю а — мітлицю. Але таки часом мав я паланицю з неї, а треба вам знати, що свіжа тепла паланиця дуже добра, а ще з маслом, єсли єю лиш хто має. Ледво я спровадив ся в початках мая на нову парохію, аж тут читаю в „Архиепархіяльних Відомостях“, що Пшеничники йдуть на конкурс.

Розуміє ся моя жінка в плач!

— Та що ти?

— Ат! тобі все сьміх, а менї докучила твоя волокита! — каже она.

— Аа! я гадав, що я тобі зроблю приємність, а ти і злісна. А памятаєш, коли булась дївчиною, як радо їхалась на село?

Моя жінка — бачите — була міщанка.

— А нехай тобі з твоїм селом! чи се перше?!

— Перше не перше — але не останнє, — кажу я єї. — Бачиш то все добре для нас. От маєш вже тілько знаня нашого краю і народа, що колись моглабись писати яку етноґрафію.

— От! дай менї чисту годину! яка там етноґрафія... всюди однаково дїти родять ся — і всюди однако пють і крадуть...

Я вже лихий на ню став: прошу! такі інсинуациї на наш народ?! Та ще про дїти, — но — то она там лїпше знає, впрочім мала майже на кождій моїй посадї потїху, — а мав я вже чи не одинайцяту... але що до крадїжи, то таки не правда. От бачив я, що шини під зелїзницю потуторску лежали цїлими місяцями на гостинци, а нїякий християнин не злакомив ся нї на одну. А пите... ну, то правда, що то скрізь буває: ба але-ж що робив би наш фонд пропінацийний, наколи би так наш християнин взяв ся до бойкотованя корчмів та шинків?

З злости на жінку взяв я капелюх на голову і вийшов швидко з хати. Від якогось часу я так все роблю... от! для сьвятого спокою, бо знаєте... жінка готова... обіду не дати. А так — промине ся планета, що часом на ню приходить...

Я вийшов на город, що-б буцїм то зайняти ся господарством. А тут гадки снують ся під моїм капелюхом наче-б хто їх там напхав. Парохія йде на конкурс, і добре було би раз десь придержати ся хоч на кілька лїт. Чоловік товче ся по цїлім краю і анї руш дістати де не будь презенти. Ледво де влїзе, вже і на конкурс парохія йде: я до колятора, а він менї каже, що ще за житя небіщика парохія кому иньшому була обіцяна. Подавав ся скрізь на кожду, та всегда був в пропозициї — але презенту діставав другий. Через се подаванє я вже навіть славним став бо не було майже нїякого числа наших ріжно-закальних часописий, де-б не фіґурувало моє імя з назвиском — розуміє ся в сталій рубрицї у вістях дієцезальних. От! а таки істория буде про мене знати — і імя моє не пропаде безвісно в тьмі віків...

Жінка покликала на обід і розуміє ся забула про перший свій гнїв, — я покушав якоїсь юшки — і догадав ся, чому моя жінка так живо змякла. Сплюнув я по сїй юшцї, та відсунув тарілку на бік, а підсунув собі полумисок мнятих бараболь, котрі нам дуже часто заступали печеню, ярину і леґуміну. До бараболь зготовила жінка цибулькового сосу після припису „Рускої кухарки“ — котру я пожичив був кілька лїт тому у якогось, вибачте, ідиота, що видає гроші на рускі книжки... Богу дякувати, що манія купованя руских книжок не перейшла в звичай до руских сьвящеників — а то... біг-ме не вистало би навіть на цибулю та сос до бараболь...

Коли я так утинаю з полумиска, моя жінка їсть таки свою юшку. Питаю ся я єї:

— Чи ся зупа з книжки?

— А вже-ж! каже.

— А но! то будь ласкава, відошли книжку паньству Н., бо і так за довго єї держимо, а то нечемно. Ще і гнївати ся будуть.

— Овва! менї про таку марницю не було-б і в голові. Але що там книжка — щебетала менї дальше затираючи вражінє юшки —

Що тепер? Парлямент не можна скликати, а тут угодова провізория мусить бути полагоджена за всяку ціну. Нема иньшої ради, як взяти ся до того §. 14. на котрий натякнув був в буджетовій комісиї міністер Білиньский. Наші читателї ще тамлять, який крик повстав тоді на лавах Німців. Тепер, де розходить ся ратувати чисто німецке міністерство з клопоту, Німці вже годять ся на все... Га, най жиє німецка принципіяльність!...

А що далї? Ще треба буде буджетової провізориї і контінґенту рекрутів. І ті справи полагодить бар. Ґавч розпорядженями на підставі зловістного §. 14. І так далї аж до... скликаня парляменту, але вже не сего, а нововибраного парляменту. Бар. Ґавч мав іменно грозити, що коли більшість не покаже ся більше уступчивою, то він розвяже парлямент і розпише нові вибори, в котрих утратили би так Молодочехи, як і Поляки кілька мандатів на користь радикальнїйших елєментів. Але се справдї страхи на Ляхи! Бо де-ж хто бачив таке правительство, котре би радше бачило в парляментї завзятїйших, радикальнїйших ворогів своїх, як спокійних і уміркованих?! Тому ми і не віримо, щоби бар. Ґавч мав чимсь подібним грозити.

Як бачимо, тут справдї ні в кут, ні в двері. Зробить бар. Ґавч один крок в лїво, то сейчас правиця готова перейти в опозицию; а коли-б єму нехотячи прийшло на гадку бути прихильнїйшим для правиці, то Німці закричали би єму сейчас: Abzug! Положенє дїйсно трудне, а найлїпше характеризують наведені слова самого бар. Ґавча: „Можете жалїти надо мною!“

Австрийска делеґация.

В розправі над буджетом міністерства заграничних справ дня 2-го грудня мав пос. Бар-віньский в австрийскій делеґациї бесіду, в котрій займав ся вилівами внутрішних змін в державі на политику заграничну і відносинами Австриї до Росиї. Бесіда та есть з огляду на свій зміст дуже цїкава, то-ж подамо еї в однім зі слїдуючих чисел.

На засїданю дня 4-го грудня показали ся цїкаві голоси, нарікаючі на мілїтаризм. І так:

Пос. Гофман-Веленгоф звернув увагу на безперестанний зріст буджету воєнного в Австриї. Причиною сего зросту є горячка збройна в цїлій Европі. Наколи однакож держава ложить на військо, то народи мають право жадати, щоби воякы відносились до населеня приязно. Бесїдникови не подобаєсь, що до усуненя розрухів в Градци і Відни ужито війска. Іменно в Градци ужито без потреби боснацких полків. Жовнїри гнались там за спокійним міщаньством і вдучали їх кольбами. Драґонами розбивали кіньми стоячих спокійно на хідниках людий. Бесїдник наводить деякі факти. Через такі брутальні виступи жовнїрів проти горожан росте ненависть межи населенєм цивільним а збройною силою. В дальшій річи говорить бесїдник за тим, щоби воякам давати теплу вечеру, і застерігає ся проти вношеню других язиків в армію крім нїменцкого.

Пос. Кафтан (Чех) розказує, що в Празї жовнїри сьпівали „Die Wacht am Rhein,“ та що офіцир патролюючий порубав шаблею урядника почтового, що вертав з нїчної урядової служби.

Пос. Кайзер звернув увагу міністра війни на лихе мундуроване резервістів і домагаєсь винагороди для тих жовнїрів, що в часї вправ случайно окалїчіли.

Пос. Шайхер промавляє за недїльним випочинком в армії, а мілїтаризм називає одного з перших причин руїни селян. З мілїтаризму тягнуть зиски лише капіталїсти і доставцї вкінци жадає бесїдник, щоби сини господарскі і сини промисловців мали право служити лише в доповняючій резерві.

Пос. Кінман каже, що держава третину своїх доходів видає на військо. В резолюції домагає ся щоби достави для армії долитавскої брались лише від доставців долитавских.

Пос. Аксман ударяє також на мілїтаризм, котрий спиняє розвій економічний Австриї. Він домагає ся, щоби знести треті вправи в резерві, а ландверу щоби зовсім увільнити від вправ. Вкінци говорить за побільшенем урядників військових.

Пос. Ґиевош предкладає всякі жалї именно в справі достав для армії, обстає за теплою вечерою для війска і за піднесенем плати вояком.

Вечером відбув ся в бурґу другий обід для делеґатів. Замітне, що цїсар поминув в розговорах антисемітів Шайхера і Аксмана.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 7-го грудня 1897.

Для православних сьвященників! При народних школах в Чернівцях, (а то при висшій дівочій школї і при 6-кл. хлопячій школї на ул. семигородскій) опорожнене місце катехита православного. Подаючи се до відомости православних сьвященників, звертаємось до руских сьвященників, щоб як найскорше і як найчисленнїйше подавали ся до православної консисториї о ту посаду. Ся катехитура належить ся Русинови, бо у висшій дівочій школї є на 183 православних — 105 Русинок, а лише 78 Волошок, в хлопячій же школї на 131 православних дітий 86 Русинів, а 45 Волохів; отже разом на 314 православних дітий припадає 191 Русинів, значить, майже дві третини всїх прав. дітий. Коли о ту посаду подасть ся відповідне число руских православних сьвященників, то консистория — хоч як неприхильно она відносить ся до всего руского — буде мусїла вже для сьвятого спокою надати катехитуру Русинови. Треба лише о свое упоминати ся!

Важне також для Буковини. В Заліщиках має основати ся школа садівнича. Галицкий видїл краєвий предложить соймови внесок, щоби основати садівничу школу в Заліщиках, котра буде коштувати 38.000 зр. і на тую ціль вставити до буджету на 1898 р. 15.000 зр., а рівночасно удатись до правительства о державну субвенцию в висотї половини коштів основаня і удержаня тої школи. Школа та має служити для селяньских синів межи 25 а 35 роком житя, щоби вподобрадувати їх на практичних сїдьских садівників. Курс науки тревае один рік. Наука буде безплатна, а ученики будуть мешкати за школою і удержувати ся власним коштом, але за роботу в школї будуть дістават 40—50 кр. денно. — Се важне також для Буковини, бо села, котрим близше до Заліщик можуть також користати з тої школи, а садівництво може потім для неодного принести много користи.

коли парохія наша іде на конкурс, то можебись ся подав. Она вже певно наша, бо і вперш йшла на конкурс, та нїхто не подаь ся.

— Гм! та оно правда, лиш забуваеш, що менї конкурс вийшов і треба би здавати знов, а тут короткий речинець. Іспити конкурсові 21-го червня, а конкурс парохії до 24-го. Ану-ж но гримну, так як перше гримнув, щом аж два рази здавати мусїв...

— То подай ся о увільнене від конкурсового іспиту, задецидовала жінка.

Ба! добре еї казати, подай ся о увільнене, коли статут вдовично-спротивньского фонда жадає 60 левів за таку ласку. А де їх взяти?! Що йно чоловік вишептав ся на дорогу, справив великодні сьвята — щось трохя пустив на „поправу господарства“ — бо Богом а правдою сказавши, не мав я нї плуга, ні доброї борони — а тут передновок і в людий і в мене, та і чоботи облетїли... Що робити?!... але моя жінка таки резолютна була, я нераз через сю еї резолютність мусїв брати чим скорше шапку на голову та йти — до господарства. Вже то она на все скоро знайшла і раду і розраду. То-ж я зараз еї виложив мою рацию, що она на се скаже.

— Їхати на конкурс не оплатить ся. Бо-ж кошта подорожи, мешкане у Львові через чотири дни тай харч хоч би йно у Нафтули (я перше бував всегда у Нафтули, хоч декотрі сьвященики мимо свого антисеміцкого успособленя ще й тепер там харчують ся) таж то на се 30 левів мало. А ще як впаду при іспитї — то два рази тілько. А час? гм! час найменче! я-б часу не жалував; однаково маю его досить, хоч що правда, не маю часу ходити до читальні, а і до школи лиш часом яка годинка найде ся. Але знаете: сидїти там як школяр, писати, а потім позволити ся питати якому „іспитователеви, що з книжкою в руках допитуе ся... гм! гм! якось оно... маркотно, особливо коли можна „не зрозуміти питаня...“ Що-ж ти на се? питаю я чемно жінки.

— Скілько посїяв ти пшениці? — питае она мене замість відповісти. Ну, я пшениці не сїяв, але мав посїяну через мого попередника, половину зборів мав я ему віддати в жнива, бо так всюди водилось. То-ж кажу до жінки:

— Маємо посїяного шість кирців пшениці, а жита десять; але се лиш половина наша.

— Правда; але нехай і так; шість кирців пшениці може нам дати 60 або і 70 кирців, а жита визше 100. То значить наших 30 корців пшениці а 50 жита; з того 6 корців на насїне, а 6 на дім, остае ся 20 корців на продаж. Отже-ж знаеш що. Продай 10 пар на перед, будеш мати на увільнене від конкурсу і на наші дрібні видатки. Гадаю, що за пару возьмеш по 20 зр. то вистане і на роботи, хоч робота мало що буде коштувати, бо я толоку зроблю.

Хоч і як я відвик від цїлованя жінки — бо бачите вже більше як десять лїт ми жили з собою в дуже добрім подружю, так я не втерпів, і поцїлував сердечно мою супругу за еї практичний господарский розум. Сейчас, по сїй сцені вийшов я з нею на поле і оглядав нашу надїю, котра на царинї красувалась при веснянім сонци шмараґдовою зеленею. Се-ж найпевнїйша надія, що збори будуть обильні... Я видїв, і певний був того, що жінка не числила за много.

Еще того самого вечера годили ся ми з жидом о купно 10 пар на „грін“, але злодюга жид наче на глум давав не 20 зр. за пару, а лиш 10. Розуміе ся, жида прогнали ми, а я адецидував ся їхати до міста, щоб знайти якого чеснїйшого шахрая. Але нїякий шахрай не хотїв дати більше — видко змовили ся; ледво один знайшов ся, що дав за пару по десять і нів лева. Розуміе ся, що зі мною пристала ся і жінка, буцїм то, щоб я не дав ся ошукати. Щасте моє, що она була зі мною, а то не повірила би, що курс збіжа так дуже понизив ся: був бим мусїв знов брати за шапку і їти до господарства і то, чи не на кілька днїв. От і взяв я сотку, ще і з паткою, котру ми зараз пустили на снїданок в корінним склепі, опісля на обід, а далї я на чорну каву, а жінка на суниці, котрі узріла за вікном цукорні. Запахли они їй дуже, бо на селї ще їх не було. Се був перший гріш з моїх трудів господарских, хоч що правда не з моїх, а з мого попередника; ну, але все я мав над тим трудитись в будуче.

Хорошо попоївши, я мав охоту троха побесїдувати побалакати з ким про политику, от звичайно, як чоловік інтелїґентний та зі становиском. В містї була „Бесїда“ — се-б то касино. Всї рускі касина називають ся руською бесїдою, я і сам не знаю чому. Що руска, то відай тому, що дехто з Русинів там заходить і порядки там руські, то значить звичайно есть руска часопись, що найменьше „Галичанин“, часом і „Русское слово,“ а впрочім Neue fr. Presse, Курнер (ще не бачив я нїколи, щоб сих часопи-

На загальних зборах руского ґімнастичного товариства „Сокола“ у Львові вибрано поновно головою п. Нагірного, а заступниками голови пп. Цеглиньского і Кочоровского.

До північної Америки виїздять сегодня на душпастирські посади два молоді безженні сьвященики з перемиської епархії, а іменно оо. Антін Бончевский, сотрудник з Варяжа, і Николай Підгорецкий, сотрудник з Перемишля, оба знані сі щирого руского патріотизму і з охоти до праці. О. Бончевский має обняти посаду душпастирия в Ансонії (в державі Connecticut) а о. Підгорецкий в Майфільд (в державі Pennsilvania). Оба они виїздять сегодня з Перемишля до Бреми, звідки наміряють виїхати кораблем 14-го, а 21-ого с. м. надіють ся стати в Новім-Йорку.

Кс. Стояловский, утїкши рік тому перед жандармериею з двірця в Новім Санчи на Угорщину, тепер, діставши від бувшого міністра судівництва Ґляйспаха зелїзний лист, вернув до Австриї. Насамперед загостив до Відня. Дня 27-го м. м. виїхав звідтам до Тїшина, а другого дня, в неділю, відправив в тамошнім парохіяльнім костелї службу Божу, на котру зібрало ся множество робітників і селян з околиці і по виході кс. Стояловского з костела виправили ему велику овацию, відпровадили его до дому при безконечних окликах та й цїлий день спішили справдішні процесиї народу побачити і повитати его. Вечером принимано его овацийно в народній читальни. В половинї сего місяця має кс. Стояловский загостити до Галичини, а як з Живця пишуть до Ruchu kat., сторонництво его увихає ся, щоби ему виправити величаве принятє. До Чачи виїде по него депутация, в Живци витати будуть его овацийно, в Сухій ладять ся виставити браму тріюмфальну і устроїти пишний бенкет. На все те складають грошї селяни і робітники-Стояловця. Очивидно кс. Стояловский буде мати тогдї нагоду высказати: що він тепер думає-гадає...

13-го грудня припадають сотні роковини уродженя Генриха Гайного, звістного нїмецкого поета, котрий і у нас тїшить ся великою симпатиею, як то з численних руских перекладів можна пізнати. Переклади ті можна дістати в книгарни товариства ім. Шевченка у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Нема кінця спроневіреням. В західній Галичинї знов викрито спроневірене. Три урядники адміністрациї дібр ґр. Андрія Потоцкого в Кшешовицах, Мадейский, Прусак і Шпорн, спроневіривши около 14.000 зр., утїкли. Прокураторию повідомлено.

Конґрес Толстовців має відбути ся сими днями в Льондонї. З Австриї виїзджає кількох молодих Словаків, що перейшли ся наукою ґр. Льва Толстого, а говорять, що може і він сам явить ся серед своїх учеників і приклонників.

Американьскі листоноси. Гарні посади мають листоноси в Америцї в Сполучених державах, бо дістають 1000 долярів (= 2500 левів) річної пенсиї. На день мають лиш 8 годин працї і не потребують драпати ся по сходах на який 3 або 4 поверх. Прийшовши до каменицї, дають знак на свиставцї і кождий адресат мусить сам вийти собі по листи.

Померший адмірал Штернек родив ся 1829 в Целївци і походив зі старої ческої родини. В 1866 р. брав участь в битві під Лїсою, де яко командант корабля „Теґетгоф“ затопив італїяньский корабель „Ре д'Італія.“

Наука, штука і лїтература.

Наша Монархія. (Unsere Monarchie.) Австрийскі краї коронні в часї 50-лїтного ювилею панованя Его Величества. Накладом Юрия Шелїньского. Ц. к. придворна книгарня. Вийшов 11-ий зошит того видавництва і містить в собі репродукциї видів з Побережа (вид міста Горициї, замок Двіне, долина ріки Сочі, стара і нова Поля, памятники Полї, види Трнесту, замок Мірамаре, печари сьв. Канцияна, Аббация і Люссінпіккольо, Ґрадо і Аквілея, Пізіно, Сан Стефано і міста Істриї). Лїтературну часть редаґувала звістна писателька Мария Лякрома.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 7-го грудня 1897 року.

Відень. В австрийскій делеґациї присьвятив президент Т у н теплу згадку помершому адміралови Штернекови і просив о дозвіл выраженя співчутя вдові іменем делеґациї, що одноголосно принято. В дальшім тягу дискусиї над буджетом військовим відповідав міністер війни К р і ґ г а м м е р на поодинокі бесїди делеґованих. Називає неправдивим тверджене, мов би то жовнїри сьпівали в Празї прусофільскі пісні та взносили такі-ж оклики і супротивляє ся впроваджуваню якої небудь народної ривалїзациї до армії. Кождий жовнїр кождої народности виповнить свій обовязок так супротив внїшного, як внутренного ворога; кожда народність є в армії зарівно почитана, і зарівно люблена. (*Загальне притакуване.*)

Будапешт. Міністер фінансів предложив вчера в парляментї буджет на 1898 р., котрий кінчить ся надвишкою 21,521.233 зр. в звичайних видатках і доходах, натомість в надзвичайних позициях виносить недобір 21,445.502 зр., так що надвишка виносить все 75.721 зр.

Будапешт. По expose міністра фінансів предложив президент міністрів Б а н ф і закон о провізоричнім управильненю справ митових і банкових. Притім замітив бар. Банфі, що угорске правительство уважає своїм обовязком, предложити сей закон, бо серед теперішних обставин нема виглядів, щоби угодова провізория була в Австриї ухвалена в парляментарній дорозї. Провізоричний закон буде важний з новим роком 1890 на цїлий рік, а коли-б за той час ухвалено сталу угоду, то закон тратить свою правосильність. Коли угода не буде ухвалена до 1-го мая 1898 р., то правительство буде мусїло справи сего проекту предложити для остаточного управильненя. А коли-б до кінця 1868 р. зайшла яка небудь зміна у відносинах між Австриею а Угорщиною, то правительство сейчас предложить проекти для забезпеченя фінансових і економічних інтересів Угорщини, а евентуально зробити се розпорядженями.

Рим. Король приняв димісию цїлого кабінету, котре уступило тому, що парламент принав такий порядок дневний, против котрого протестував міністер війни. Король поручить мабуть знов Рудіньому зложенє нового міністерства.

сий хибувало в якій „рускій бесїдї) і ще якийсь з „лїпших“ галицких журналів от хоч би Monitor.

В касинї застав я кількох патріотів, що сидїли доокола столика, і бесїдували різними мовами, а найбільше по нїмецки. Я чув короткі уривані слова: pas—zu—blind—gesehen, besser. Прикро то чути таке нехтоване своєї рідної бесїди, але позаяк Товариство Шевченка ще не оголосило — а може і не думає про се — відповідних руских термінів фахових до сеї гри, то пре цїнь вилинули ті патріотичні слова на мене так якось маґнетично, що я присунув ся до граючих, та кинув і свою шісточку на зелене сукно столика. Моя жінка тимчасом вхопивши із спроданого збіжа 30 зр., та випросила ся на хвильку, котрої довготревалість я вже надто добре знав, то-ж міг я через таку саму хвильку забавити ся, бо і що-ж в мїстї властиво робити? От! чоловік з села, що сидить між самими селянами, як зійде ся раз з інтелїґентною людиною, то мусить хоч інтелїґентно забавити ся! Се-ж духова потреба! а дуже розбалакувати ся нема що, бо знаєте: сей з тої партиї, а сей з другої — а я кождого пересьвідчене дуже поважаю; а впрочім о чім балакати?! І они читають ту саму часопись, і я ту саму: хиба-ж нудитись нам знова раз вже прочитаним. Чей же ми нїчого не додамо нового, анї не вигадаємо!

То-ж забавлялисьмо ся якийсь час. День був парний і дуже горячий: до села моего більше як дві милї, то-ж я навіть вдоволений був з того, що не будемо вертати в спеку, і коні не помучать ся. — Ми і не стямили ся, коли почало смеркати.

— Давай сьвітло! — крикнув хтось до касинового послугача.

Виїс він сьвітко, але рівночасно увійшов мій наймит в комнату а узрівши мене сказав голосно:

— Казали їмость, щоби еґомость вже їхали!

Я підскочив, наче-б мене хто шилом вколов: живо перечислив свої грошї: нестановало кільканайцять риньских, котрі цустив я по зеленім сукнї. То-ж, виняв я пятку, та пхнув наймитови в руку з приказом, щоб віддав їмостї, най там дещо докупляють, а окремо шісточку ему, щоб сказав, що я зараз йду, бо маю дїло, та щоби замовчав, що я тут роблю і з ким.

Знав я мою жінку вже дуже добре. З пятков буде ще швендати ся яку годинку, а я знова сю годинку з'ужию, щоби відбити тамті корони, що вже перенесли ся в інтелїґентні мошонки руских інтелїґентів, з котрими мав я честь засїсти до короткої — забави. Не дурно-ж то називають сю забаву „крущоткий“ — очивидно бачу тому, що нема їй нїколи кінця, хиба аж кому „крущотко“ стане.

Не буду оповідати подій цїлого сего вечера. До дому ми доїхали аж мало не в білий день, а з моїх десяти пар по докладнім обчисленю осталось три марні десятки, з котрих половину треба було дати різникови за вибране „на борґ“ мясо. А вже скілько менї вичитала жінка через дорогу, і кілько днїв я мусїв перебути „при господарстві“ — про се і не згадую. Я подав ся о увільненє від конкурсу, котре надійшло в час, а за котре треба було зложити приписану такеу; на сю цїль я знову продав десять пар, а решту замкнув на ключ, котрий віддав жінцї, з просьбою, щоби менї не видала їх, хочбим плакав, доки не прийде зазив до інституциї на парохію. Вкінци дістав я презенту. Пан колятор з виляною готовостию підписав презенту; годї-ж бо і ему було робити які там прикрости, позаяк я був перший в тернї, хоч що правда два другі місця були порожні, бо нїхто другий не подав ся. От звичайно, як на добру парохію!

Тимчасом перебув я жнива. Толока жінцї удала ся знаменито: людий зібралось майже з кождої хати по двоє, а я мусїв їх добре погостити: по обчисленю показало ся, що за кошта толоки я-б вижав в двоє тілько збіжя.

Ба! але коли прийшло до цїпа, тогди вийшло допервa, що моя жінка зле менї обчислила видаток, бо пшениця, хоч снїп великий, але більше мітлицї і бурянів, як чого. Не дала сподіваних десять зерен, а ледво чотири, а жито еще меньше. Ледво упросив жидів, що взяли лиш зерна в половинї, а другу половину векслем.

Діждав ся і зазиву на канонїчну інституцию. Кажу до жінки: но жінко! давай ключ від бюрка. З радостию йду по замкнені там грошї, — а було менї їх потрібно до інсталяциї, — та застав порожну засувку; а грошї, поминай як звали. Но жінка вирахувалась менї зі всего до феника, завіряючи, що нї в карти не програла, нї не пропила. Що-ж було робити? Повірив їй у всьому та кинув ся знова за грішми на інсталяцию, инакше був би я і доси не зістав був парохом в Пшеничниках...

Шкільні повідомленя
і
SCHULNACHRICHTEN

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїленє **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ

повинна находити ся

Народописна карта

україньско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Калєндар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний калєндар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телеґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівцїв**					
до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	$\boxed{8^{19}}$	8^{54}*	12^{32}*	$\boxed{4^{04}}$	10^{25}*
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	$\boxed{11^{48}}$	3^{51}*	8^{32}*	—	6^{35}*
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{40}	4^{30}	—	—	—
з **Глїбоки**					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.					
з **Гадікфальви**					
до Радівцїв	6^{10}	10^{03}	2^{28}	6^{12}	8^{05}
з **Гатни**					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10^{10}	2^{01}	—	—	—
з **Іцкан**					
до Сучави	3^{27}	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}
з **Вами**					
до Рус-Молдавицї	3^{46}	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.					
з **Карапчева**					
до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	6^{15}	—	—
Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.					

приходять до **Чернівцїв**					
з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв	$\boxed{11^{28}}$	3^{20}*	7^{57}*	$\boxed{8^{11}}$	6^{10}*
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8^{09}*	12^{12}*	$\boxed{3^{50}}$	10^{00}*
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—
до **Глїбоки**					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	8^{00}	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.					
до **Гадікфальви**					
з Радівцїв	5^{42}	8^{55}	1^{15}	5^{50}	7^{47}
до **Гатни**					
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12^{58}	6^{25}	—	—	—
до **Іцкан**					
зі Сучави	4^{42}	8^{42}	1^{30}	6^{30}	8^{37}
до **Вами**					
з Рус-Молдавицї	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	9^{05}
Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.					
до **Карапчева**					
з Чудина н. С.	5^{55}	5^{55}	—	—	—
Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.					

$\boxed{}$ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйш від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 264. Чернівці, четвер 27. падолиста (9. грудня) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Промова дел. Барвіньского

на засїданю австрийскої делеґациї дня 2-го грудня 1897 в розправі над буджетом міністерства заграничних справ.

Висока делеґацие! Задля спізненої пори не буду довго надуживати терпеливости в. делеґациї і говорити-му до предмету нинїшної розправи.

Найвисша промова з нагоди торжественного відкритя обидвох делеґацій подала нам вельми відрадний образ про заграничні взаємини нашої монархії і про загальне положене Европи. В сім відраднім образї відбивають ся вельми користні успіхи оглядної, рішучої і сьвідомої цїли политики нашого міністерства заграничних справ, котре міцною рукою в критичних часах забезпечило повагу і вплив монархії, рішучо впливало на полагодженє страшного европейского замішаня, зберегло випробованих приятелїв, а нових приєднало і трудило ся з ними в повній згодї і спільно над удержанєм загального супокою.

Заразом ствердженo в найвисшій промові подію, що забезпечене інтересів европейского супокою буде і дальше задачею нашого міністерства заграничних справ. В тих словах містить ся програма нашого монарха, котрий приняв на себе, бути речником поглядів всїх великих держав, програма, котра всюди мусить розбудити найбільше довірє і дїйсно розбудила.

Справозданє, котре зложив міністер заграничних справ в буджетовій комісиї угорскої делеґациї, а поглубив і зміцнив в комісиї австрийскої делеґациї, промавляє так рішучо, ясно і переконуючо, що ті виводи міністра треба приняти з найбільшим довірем і лише щиро пожелати єму до тих успіхів политичних.

Несхитною підвалиною і головною підпорою нашої политики остає після того справозданя нинї, як і доси, союз з Нїмеччиною і Італиєю і сей союз протягом часу ще поглубив ся і зміцнив ся.

Тридержавний союз утворений для удержаня загального супокою, до котрого до недавна ще мало мали довіря, не лише доказав се своє змаганє до удержаня европейского супокою, але ще більше причинив ся до осягненя сеї цїли навязанєм приязних взаємин з росийским царством. льояльна розмова довела до переконаня, що Росия так само, як наша монархія, занехує всякі заборчі гадки на балканьскім півострові і що обидві сторони мають кріпкий замір, берегти незалежність і право поодиноких держав балканьских, дбати про себе самих з виключенєм всякого переважаючого впливу на їх внутрішні відносини. Такі взаємини між Австро-Угорщиною а Роснею є не лише для всеї Европи вельми важні, позаяк тим способом, як міністер заграничних справ влучно висловив ся, запобігне ся дотеперішному шибаню „спекулятивних духів“ на Балканї, а шкідна ривалїзация обидвох сих держав остане лише історичною споминкою, але настане для малих держав балканьских доба спокійного культурного і економічного розвитку і скріпленє, а они будуть могли піти за добрим прикладом Румунії, котра на тій дорозї осягнула користні успіхи.

Про навязанє наших приязних взаємин до Росиї висказано в розправах буджетової комісиї австрийскої делеґациї і підчас нинїшного засїданя деякі погляди, котрих не можу лишити без відповіди, щоби не баламутила ся публична опінїя в поглядах про тридержавний союз і наші відносини до Росиї. Так в комісиї, як і при иньшій нагодї в радї державній з тамтої сторони (з лївиці) і в либерально-нїмецкій прасї нераз висловлювано, що союз з Нїмеччиною став для австрийских Нїмців сердечною справою. А навпаки в приязнім зближеню до Росиї побоюють ся они, як се висказав один делеґат з тамтої сторони, побіди панславізму, а також говорив він про панславістичну внутрішну политику в Австриї. З тої самої сторони один посол в радї державній звертав бачність на цїлий ряд статий в „Revue de deux mondes,“ де висказано, що „дві системи союзів, на яких опирає ся европейска рівновага, нарушені власне в тій хвили тим, що в одній з тих держав, Австриї, відбувають ся переміни (transformations) котрі від консеквенциї до консеквенциї ведучи, мусять на останку довести до упадку сих підвалин, на яких опирає ся политична будівля европейска.“

Передовсїм мушу замітити, що дїйсно, як учить істория, политичні союзи не були зовсїм справою серця, не були спонуку-

---

1)

ПРАЩАЙ!

Оповіданє Неери.*)

Amor che nasce e si matura in colpa
Che col rimorso e col terror s'annoda
. . . . . in fausto fior
Langamente non dura...
Prati.

(Любов, що починає ся і доспіває в гріху, що вяже ся з жалем і страхом — се нещасний цьвіт, що недовго цвите...)

На покладї кор. „Тріначчія,“ 17-го квітня 1876.

Вже корабель лишив за собою Йоньске море і колише ся легко на голубих филях Адриї. За пару днїв побачимо береги Грециї.

Що чинiш, моє серце? Чого дрожиш? Вже судив так жереб долї...

Широке море буде від тепер сторожем моєї пристрасти, а его филї вже мого стону не донесуть до рідної землї... Мовчи, серденько моє!

А ти, колиско моїх надій, пращай! Пращай, мій рідний краю, пращай моя батьківска хато, де я вирослa чиста і невинна; прощавайте хвилї радости — житє моє щасливе!... прощай минувшино!

Весняний воздух, пересяклий соленим морским запахом, наповняє наші груди; подорожні бесідують весело сперши ся о поруче корабля — всї проповідають щасливий переїзд.

Я одна сумна і задумана приглядаю ся тому усьміхови неба, що висить іронїєю понад глубиною безодні моря!...

Я виджу лиш его... его — і все его! Его бліде, бороздамі слез порите лице, ту силу его очий і чую его голос, що так і кличе до мене: „Ходи зі мною, я люблю тебе!“

Ох, я нещасна! Можу поставити яко границю між ним а собою море, та не можу вирвати его поцїлуя з уст моїх, его образу з душі моєї.. Доки уста мої хоч одно слово вимовити будуть в силї, я доти его ім'я повтаряти му.

Я утікаю! Але за мною жене моя дика, неприсмирена пристрасть. Що він тепер зробить? Що подумає о менї?

Массімо, присягаю тобі — тут, де нїхто мя не чує, на сих листках паперу, котрих нїхто бачити не буде, в присутности Бога, котрий один мене осудить:

Я сповнив мій обовязок, але я люблю тя, люблю, хоч розпука серця бере ся... Массімо, знай — я люблю тебе!...

На сїм кораблї, на котрім я чужа, зовсїм чужа і котрий несе мене далеко від моєї вітчини і від всього, що я лиш на земли любила, се писанє — одною для мене розрадою...

Лекше менї на серци, коли пригадую собі ту мою минувшість і коли чую, що в тій непевній і чорній будуччинї, она менї сьвятинею буде, де я буду могла повернути гадками і переживати ті хвилї, що вже і нїколи повернути не можуть...

Але може я сим грішу? Може я повинна положити нагробний камінь забутя на минувшість і еї навіть гадками не згадувати? Знаю се, але кому не любо відвідати гроби померших, дорогих єму осіб, кому не любо хоч пару цьвіточок там посадити?

Уродила ся я дочкою старого відважного ветерана, неустрашимого борца з 48-го року і зросла я серед правдиво спартаньских обставин хоробрости і відваги. Они навчили мене гордити всім, що низьке, гидити ся лицемірством а нести високо стяг чести, з такою думою, з якою король несе свій королївский вінець...

У сьвіт і товариство увійшла я сьміла і з піднесеною головою... Імя мого батька було менї щитом, суворість принципів его моїм оружем, на котре я сьміло уповала...

Як Ева перед гріхом, так сьміло я розпочинала мое товариске житє...

То не була відвага — се була загорілість... Навіть можливости небезпеченьства не могла я собі уявити в моїм серцю, що так багло вражінь і житя...

---

*) Неера — се псевдонїм талановитої італїянської писательки Анни Куччері зам. Радиюс. — Є она авторкою многих оповідань і кількох педаґоґічних творів. Повісти еї, хоч звичаєм італїяньским малюють житє князїв, баронів, ґрафів і т. д., мають велику вартість психольоґічну, а притім авторка їх виробила собі звістне імя, яко стилїстка.

вані чувствами народів, а тверезим розумом і інтересами дотичних держав і було би дуже зле з державною политикою, коли-б керманичі сеї политики мусїли поводувати ся сердечними бажанями або хвилевими чувствами поодиноких народів. Яко Русин мушу зовсїм щиро заявити, що я є противником правительственної системи в Росиї, вимереної проти 20 мілїонів поселеного там українсько-руского народу котра спиняє свобідний культурний і національний его розвій; однак мимо того похваляю навязане приязних взаємин нашої держави з Росиею, позаяк в тім бачу певну поруку загального супокою, а особливо на Сходї. Сподїваю ся також, що наслїдком приязних взаємин з Росиею буде можливо положити конець дотеперішним аґітациям відомих „спекулятивних духів“ і заводових ворохобників між руским народом і тим способом усунути ті перепони, які робили ті духи в свобіднім національнім і культурнім розвою руского народу. В тих приязних взаєминах з Росиею не бачу так само небезпечности вмішуваня до наших внутрішних відносин политичних, як і з боку Нїмеччини або Італїї. Наше правительство доволї рішуче і кріпке, щоби відперти всяке вмішуване у внутрішні відносини политичні Австро-Угорщини, а правительства приязних нам держав занадто льояльні, щоби позваляли на таке вмішуване, або байдужно глядїли на аґітациї спекулятивних духів.

Коли-ж навіть говорено про мнимy побіду панславізму або про панславістичну внутрішну политику в Австриї, то мушу се назвати що найменьше невідповідним поглядом на дїйсні внутрішні і заграничні відносини политичні.

Австрия дїйсно заселена переважною більшостию славяньских народів, котрі бажають свобідного і самостійного національного і культурного розвою і для того домагають ся зміни конституциї, а власно рішучість, з якою вимагають сеї зміни в дусї національної рівноправности є найпевнїйшою ознакою інтересу австрийских Славян в істнованю Австриї. Ми хочемо мати відповідно устроєну Австрию, бо думаємо в нїй стало оставати. Чим красше і свобіднїйше розвине ся политичне житє славяньских народностий в Австриї, тим скорше устане аґітация спекулятивних духів, а їх голос остане голосом в пустинї.

Винародовлюванем розбуджує ся лише ненависть поміж народностями, а справі Нїмеччини і Европи можна найкрасше прислужити ся, коли славяньским народностям промостить ся дорогу до свобідного і самостійного розвою. Сьвідомий своєї народности Славянин є заразом сьвідомим Австрийцем, а панславізм остане мрією поміж самостійно розвитими свобідними народностями славяньскими.

Задля приязних відносин до Росиї не потребуємо отже бояти ся анї ослабленя тридержавного союза анї вмішуваня в иньші внутрішні відносини политичні, але навпаки тим способом буде спроможно запобігти загроженю европейского супокою можливими заворушенями на Балканї і довести до заведеня відносин в Туреччинї, щоби була обезпечена особа і майно кождого.

Удержанє тревалого загального супокою є в інтересї всїх европейских держав, котрі заморска конкуренция що раз кріпше визиває до завзятої борби на економічнім полю. Зближаємо ся до кінця 19-го столїтя, доби національних питань, а ще богато треба зробити, щоби ті питаня спокійно і успішно рішити. Справедливе розвязане національного питаня в Австриї є тим пильнїйше, коли хочемо мати свобідну руку і бажаємо скупити свої сили до рішеня економічних і социяльно-политичних питань. Сумне економічне положенє хлїборобів і упадок дрібного промислу в цїлій Европі пре до того і мушу щиро повитати се, що мінїстер заграничних справ висунув на передний плян своєї будучої дїяльности економічну ідею і бажаю з щирого серця, щоби ему повело ся усунути тяжке економічне пересиленє в Европі, двигнути материяльний добробит народів і спасти їх від грізної немочи і упадку. *(Славно, славно!)*

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 8-го грудня 1897.

„Руска Бесїда“ в Чернівцях просить уклінно всїх вп. Патріотів, щоби зволили як найскорше повідомити еї кореспонденційною картою, кілько примірників календаря на рік 1898. може вислати на їх руки до ласкавої розпродажи. Надїємось, що вп. патріотична інтелїґенция наша і читальні „Рускої Бесїди“ займуть ся сею справою щиро в інтересї просьвіти народної і покритя великих коштів, получених з видавництвом календаря богатого що до змісту і хороших ілюстраций а при тім так дешевого. Ми певні, що не буде вже й одного села руского на Буковинї, де би не найшов ся хоч один щирий Русин, що би не схотїв заняти ся розповсюдненем хоч кількох календарів, без котрої то книжки не обійдесь нинї ні один селянин у иньших народів. Числимо і в сім дїлї особливо на наше вп. учительство, що дало доси тілько гарних доказів свого щирого патріотизму.

З зелїзниці. Старший інжинер в Чернівцях Ісаак Райнінґер перенесений в стан супочинку. — Ад'юнкт Зіґмунд Реслер перенесений з Чернівцїв до дирекциї в Станїславові, ад'юнкт Людвик Теннер з Новоселиці до управи зелїзниць в Чернівцях, ад'юнкт Богуміль Богосевич з Станїславова до Новоселиці, ад'юнкт Берль Курцер з Новоселиці до Станїславова, асистент Фридрих Ліхтенберґер з Іцкан до Новоселиці, а асистент Юлїан Кшистофович з Фолькґартену до Іцкан.

„Наше“ львівске товариство „Сокіл“ — вже стало „ненашим“. От, ще небогато бракує, що і звати ся буде инакше, так хоч би для приміру „русский орел...“ Як доносилисьмо вчера, загальні збори „Сокола“ в котрих тепер верховодять кацапи, вибрали знов кацапский виділ з „консолїдацийним“ головою Нагірним. І так знов одно товариство руске перейшло в руки кацапів, котрі, заволодївши ним, певно, що будуть дуже толерантними супротив народовців! Но ті борять ся далї. Позаяк до товариства принято нерегуляміново много „кацапів“, нехтуючи приписи статуту, то-ж „порабощаемый народъ“, се-б то українська партия, внесла зажале не до львівского намістництва, так, що голова по загальних зборах мусїв зложити сейчас ключі від льокалю товариства в полїциї.

За тайними виборами розпинає ся тепер Buk. Post, бо думає, що в такім разї був би перейшов волоский кандидат при доповнявчім

Мала я вже двайцять лїт і була пересьвідчена, що виповненє обовязку, — се вже цїле житє виповнене по береги.

Мій здоровий і сильний орґанїзм не піддавав ся слабосильним вражінням. Сьвіжий пільний воздух, довгі кінні проїздки, праця, серіозна і поучаюча лектура, трохи музики, рисованє, довгі бесїди з моїм батьком, се були — одинокі приятности і забави в моїм молодім вїку.

Подруг не мала я...

Міжтим їздилисьмо в місто або часом у нас в нашім старім замку громадили ся старі товариші мого батька. Не було се елеґантске живе товариство молодиків, але я мимо того бавила ся дуже добре слухаючи розказів з тих часів воен і заговорів...

Тим чином пізнала ся з трийцятидевятьлїтним полковником — наймолодшим з наших домашних приятелїв.

Був се високий, русявий, трохи лисий в поступованю надзвичайно милий і симпатичний мужчина; в кождім случаю варт поважаня і близшої уваги дївчини... Я й полюбила его побачивши, що і я для него необоятна.

Спокійно плили днї нашої любови при очах старих вояків, котрі з приятностю глядїли на будучу молоду пару. Аж одного разу каже батько до мене:

— Полковник просив о твою руку. Благородна се душа, тому то і сьміло можу віддати ему сей одинокий скарб, який посїдаю, — бо я переєьвідчений, що при его боцї ти можеш бути щаслива. Та я не хочу іти на розріз з твоїм серцем, дитино. Запитай ся свого серця і най тя любов а не послух веде перед престол...

— Я люблю его, — сказала я тихо, але не задрожала, ні зарумяніла ся.

Того самого вечера почув полковник з моїх уст приречене...

Не знала я тої боязливої дрожи, — ні несьмілої повздержливости, — ні того якогось страху, як то буває звичайно у молодих дївчат.

Сьміло приковувала я мою будучність до боку товариша, котрого я любила і поважала, — анї тїнь сумніву не затемнювала моєго довіря, ні одробина непевности, що моглабим сего кроку коли жалувати.

Він знов складав також сьміло своє щастє в мої руки і я думаю, що рідко які люди побирають ся при щасливійших обставинах, як ми.

Ні одної хмарки на небосклонї нашого житя; анї з початку — анї пізнїйше!... Та кажуть моряки, що тим страшнїйша бувае буря, чим яснїйше небо.

Місяць плив за місяцем — а ми були дїйсно щасливі.

Мій чоловік старав ся як найніжнїйше о мене; его рівний темперамент, добрий, серіозний характер — все то гармонїзовало з моїми наклонами і привичками.

Він займав ся много наукою і любив еї; а обоє ми були ворожо розположені до всякої сентиментальности. Обоє ми одушевлялись природою, любили однаковых поетів. Шекспір, Оссиян, Шіллер, Гіго Ламартін, — а з італїяньских один Данте, — кріпили наші душі живоцілющою водою поезиї.

Мій муж говорив часто: Любов то поломінь, що гріє; пристрасть то пожар, що всьо нищать...

В самітних хвилях, коли нам удало відтягнути ся від товариства, сидїли ми часто в лїтї при сьвітлї місяця під старими яворами нашого городу або обнявши ся присїдали ми в зимі при домашнім огни і тогди говорив часто мій чоловік:

— Валерие! я не люблю тебе тому, що ти гарна, бо тисячі жінок так гарні, як ти!... Але ти більше значиш для мене, як гарна женщина, бо ти сьвятинею моєю, ти сторожем моєї чести і моєї вартости!

Я була думна зі свого мужа. Відзначав ся він між всїми иньшими офіцирами своїм талаком, своїми заслугами і своїм бездоганним житем; блестяча карієра лежала перед ними — старші его любили а підчинені так і обожали, бо був лагідний і зглядний.

Одна лиш журба затемнювала наше родинне щастє...

По двох роках нашого подружя не мала я ще надїї бути материюю...

Полковник нарочно ніколи о тім не гово-

виборі соймового посла з міста Чернівців. Аби замаскувати властиву причину сеї-ж зміни в своїх поглядах, Buk. Post повтаряє тепер аргументи, які іменно наводили соймова меньшість, а котрі свого часу патрони тої Buk. Post не хотїли узнати справедливими. Отже ми ще раз нотуємо на вічну памятку ту зміну в поглядах патронів Buk. Post і не залишимо се пригадати, коли в буковиньскім соймі знов прийде на порядок дневний ся важна справа. Побачимо, чи нанове Волохи будуть консеквентні і не лише словами, але і дїлом схотять постояти за правду і справедливість.

Мадяризоване назв місцевостий на Угорщинї поступить скоршим кроком. Як відомо, мадяризовано тепер там назви в дорозї адмінїстративній, причім вже більшість назв руских сїл і міст дістала назви коренно угорскі. Тепер поступило собі правительство угорске „дїпше," бо внесло проект закона в тім напрямі в соймі, можна отже надїяти ся, що внедовзї і сЂду не лишить ся з давнїйших назв, та лиш на картї ґеоґрафічній, бо населене і далї буде уживати старих назв. В першій дебатї над тим законом противили ся лиш два посли, Оскар Мельцль і Фридрих Шрайбер, обидва Сакси. Той послїдчий осьвідчив, що сей закон кривдить инъші народности і є хиба на то обчислений, щоби обидити їх народне почуте. Закон в першім читаню принято.

Все для добра держави. Молоденька королева Голяндиї Вільгельміна хотїла навчити ся їзди на біциклю і зажадала, щоб їй справили відповідний для королевої біцикль. Але дорадники королевої стали еї переконувати, що властиво такий шпорт не відповідає вельми серіозному становищу королевої, а що найгірше, при їзді на біцикли могло би стати ся якесь нещасте і тоді Голяндия не мала би анї короля, анї королевої... Сей аргумент так дуже промовив до серця молоденької королевої, що она принесла ту 12 кільограмів тяжку жертву для добра своєї держави.

Знов комбінациї „Галичанина". Чомусь ґенеральному штабови львівских москвофілів конче захотїло ся для кардинала-митрополита Сембратовича епископа-суфраґана. Ту потребують поясняють москвофіли недугою кардинала, котру лише один „Галичанинъ" називає тепер вже грізною. Перше підпїс був старий грішник кандидатуру віденьского пароха д-ра Теофіля Сембратовича, але тепер — як сам признає — та кандидатура стала вже неможливою, отже „зачувати," що суфраґаном стане мочах Василїанин о. ґр. Шептицкий. Подаємо і сю комбінацию „Галичанина" до відомости лише з обовязку журналїстичного, бо дїйсно нам не хоче ся вірити, що стан здоровля львівского кардинала був гадкий грізний, що ему потрібний вже тепер осібний суфраґан. В тім переконаню нас укріпляє сегодпїшне „Дѣло", котре так пише: Здоровле Є. Е. кардинала — як могли наочно пересьвідчити ся участники нинїшного синода — находить ся в досить добрім станї. Вигляд кардинала по перебутій тяжкій недузї дуже користний, можна замітити різвість і значний засіб сил. Є. Ем. кардинал по відправі молебня і промові, виголошеній досить сильним голосом, розмавляв довший час з поодинокими участниками, причім не зраджував найменьшої утоми. Рівно-ж і настрій духа у Є. Еміненциї добрий, чого доказом було відфотоґрафоване по засїданю всїх присутних.

Манїпуляциї на почтї. Перед коломийским судом присяглих відбула ся оногди карна розправа против почтмайстрової з Яблонова, Марії Сидоровичевої, котра в 1896 р. допустила ся спроневіреня такими манїпуляциями: отвирала листи грошеві, які надходили з Угорщини від робітників-Гуцулів; замовляла у купців всякі товари за послїплатою, побирала ті товари, а не платила за них; фальшувала позиции в книгах урядових; при ревізиї, яку перевів радник Холодецкий в серпни 1896 р., хибувало в касї около 700 зр. Суспендована зараз потім, а тепер суджена почтмайстрова виправдувала свій злочин тим, що зараз, як дістала почту в Яблонові, обікрала еї з мести Анеля Кшисиньска, котра перед нею була почтмайстровою, а котру також засуспендовано за ріжні неправильности. На питане: чому Сидоровичева не внесла жалобу на Кшисиньску, она відповіла, що бояла ся. Дотично побираних товарів за послїплатою Сидоровичева виправдувала ся тим, що забувала за посилки зложити гроші. По переведеній розправі судиї присяглі, (між котрими були три четвертини селян і міщан) більшостию голосів видали вердикт уневинняючий.

Борба о міст. Як звістно, дїлить Буковину від Галичини на заходї Черемош. Хоч се мала ріка, то она дає богато до роботи і робить богато шкоди. Рік-річно зриває міст, який лучить Вижницю з Кутами, а часом устроює собі той шпорт і кілька разів на рік. Ну, зірваний міст, то треба новий ставити. Так все дїяло ся. Але сего року Черемош чогось ще загнївав ся на Буковину і поплив близше Кут, недалеко млинівки. Коли громада Вижниця хотїла поставити міст, аби заразом, як все доси, побирати на нїм мито, Кути тому спротивили ся, бо — мовляв — тепер вже Черемош наш! Сварять ся тепер обидві громади, а на тім терплять нїхто инъший, лише мешканцї, бо в потребі мусять пішки або човном перебирати ся на другу сторону. А се на Черемошу досить небезпечно. От недавно втопила ся при такій нагодї одна жидівка. Може би краєві власти погодили спорячі громади?

Випадки на провінциї. В Ошихлїбах, кіцманьского повіту, знищив пожар господарства двох селян, причім в димі задушило ся трое дїтий. — В Горішних Ширівцях дав господар Онуфрийчук свою хату на три роки в аренду жидови Айзіґови Мечови. Жид мав за то платити господареви 60 зр. річно. Але третого дня по тім, як Меч спровадив ся до хати, вибух огонь і знищив цїле господарство. — В Мосорівцї заснула селянка Анастасия Маковейчук так сильно, що придушила свою 3-лїтну дитину на смерть. — У Веренчанцї виляв ся киняток на дитину селянина Думітращука і попарив еї так сильно, що она небавом померла.

Арештоване дефравдантів. У Львові арештовано Володимира Прусака і Болеслава Шпорна, котрі здефравдували, як то ми вчера доносили, 14.000 злр. у ґр. Потоцкого в Крешовицах.

По пяному. Гаврило Херар і Іван Рихло пили так довго по черновецких шинках, поки не попили ся, а потім стали сварити ся, вкінци і бити ся. Серед бійки див Херар свого противника кулаками в голову так сильно, що той мертвий повалив ся на землю. Трупа Рихла відвезено до трупарнї, аби сконстатувати, від чого наступила така нагла смерть, а Херара арештовано.

Забуреня в Букарештї були богато страшнїйші, як то доносив телеґраф. В тій части міста, де мешкають жиди, понищено цїлком всї склепи, божницю і навіть приватні доми, так що Букарешт в тім случаю цїлком не був по заду Праги.

Неосторожність. З Брідка пишуть нам, що у тамошного дїдича Манолїя Бзового взяв его 16-лїтний наймит Матей ручницю зі стїни і обходив ся з нею так неосторожно, що поцїлив кулею в груди 17-лїтну служницю Марию. Нещасна померла в кілька хвиль потім, а неосторожного виновника арештувала жандармерия.

Переписка редакциї.

Вп. **Н. Д.** в **К.** Питаєте ся, хто тепер редактором „Галичанина"? Часопись підписує Володимир Т. Луцик, але дїйсно він там лише „штроманом," а властиво управляє редакциею звістий з галицких, кацанских „містерий", Иосиф Марков, що сидїв вже навіть в слїдчім арештї.

рив, але терпів за для того много — а і я з ним...

Жилисьмо богато, майже пишно. Сумна атмосфера убожества не кинула прозаічної тїни на поезию нашого подружя — булисьмо щасливі і богаті.

Так, я повторяю ще раз, що нема хиба ще двоє людий, щоб так щасливо і весело жили, як ми обоє — а повтаряю не на то, щоб себе потїшити, лиш з якоїсь дикої злорадности, щоби мучити саму себе і побільшити ще докори совісти.

Він був так благородний, так великодушний, — а я его обманювала... О, покута моя нїколи не буде за велика.. Кілько то разів в житю скажу ще сама до себе, видячи щасливу молоду пару:

— Так щасливою булась ти колись... муж любив тебе і обожав...

А тимчасом я буду вже сама одна блудити на сьвітї, хиляючи ся під тягаром вічного смутку...

Але відваги!... Маеш перед собою дорогу покути, ступай на ню певним кроком; а ти моє бідне серце викинь вже і послїдні іскри тої пристрасти, що тебе палить...

Ранґа мого мужа, его походжене, становиско і власні взаємини приневолювали мене приймати много візит і брати удїл у многих товариствах. Але тут приносила я з собою, так, як давнїйше, строгість принципів, і цїлу думу моєї чести...

І мушу сказати, що многі мене подивляли, але рідко хто любив мене. Женщини були заздрісні о мене — а мужчини вевдоволені. Та і байдужне було се мені, приязни я не шукала конвенціональне устиснене руки — на тім і кінчило ся.

В домі княгинї згадав хтось одного разу молодого маркіза Л., котрий заняв недавно тому повяжне місце в міністерстві справ внутрішних.

— Число его жертв лиш побільшить ся, — сказала княгиня.

— Чи він такий Дон Жуан? — запитав поручник Б.

— Я би радше сказала, що він Дон Жуан в противнім змислї; він жінок не шукає, лиш они шукають его.

Княгиня мала вже шістьдесять лїт, то-ж можна їй було безкарно много говорити; недовірчивий усьміх появив ся на устах поручника, котрий пів шептом сказав:

— Без сумнїву! незвичайний чоловік! В нїм є щось непоятного, що так і обмотує і привязує...

(Дальше буде.)

Телеґрами „Буковини".

З дня 8-го грудня 1897 року.

Відень. Австрийска делеґация приняла военний буджет і додатковий кредит в сумі $7^1/_2$ мілїонів без зміни.

Відень. В переговорах з бар. Ґавчом правиця показала ся уступчивою остілько, щоби уможливити наради парляменту. Коли однак бар. Ґавч подав лївиці до відомости свої умови з правицею, лївиця одноголосно відкинула ті пропозициї.

Відень. Тут всї надїяли ся, що Коло польске не буде так крішко держати ся Чехів, але вже самі телеґрами львівского бурмістра до любляньского та й заяви академічної молодїжи розвіяли були ті надїї. Показало ся, що Поляки сим разом хотять видержати на занятім раз становиску.

Відень. Найголовнїйшою трудностию при порозуминю між Чехами а Нїмцями є жадане Нїм-

ців, щоби концентові урядники в т. зв. мішаних округах не мусїли знати обі краєві мови.

Відень. На спільній нараді предсїдателїв опозиційних клюбів рішено вислати ґр. Штірка і Функого в депутациї до бар. Ґавча, аби подали ему до відомости відповідь Нїмців на предложеня правительства що-до язикових розпоряджень. Після Fremdenblatt-у Нїмці відкинули ті предложеня. Християньскі социяли рішили поступати солїдарно з нїмецкими послами в Чехії, але не беруть за се одвічальности на себе. Клюб Молодочехів рішив, що над предложеними правительства що-до язикових розпоряджень можна застановляти ся, однак лише при удержаню рівноправности обох наций і одноцїлости краю.

Відень. Сегодньшний Fremdenblatt констатуе, що переговори між правительством а сторонництвами парляменту не довели поки-що до жадного результату. Однак о неудачі не може бути бесїди, як також о відклоненю предложено лївицею ню, бо-ж не було певних, сталих предложень. Вправдї не можна надїяти ся, щоб рада державна ще сего року зійшла ся на наради, але вже самі переговори бар. Ґавча з представителями поодинокых партий і вимина гадок представляють вже певну вартість. — Заразом заперечуе Fremdenblatt вість, немов який висший урядник польскої народности мав би стати міністром для Галичини.

Відень. Нїмецка опозиция жадае цїлковитого цофненя язикових розпоряджень, на що, ані правительство, ані парляментарна більшість не годить ся.

Відень. Ситуация дуже поважна. Всї клюби скликані на засїданя.

Відень. Президент ради державної Давид Абрагамович заявляе в дописи до N. fr. Presse що ему ані більшість, ані Коло польске не робило нї найменьшого натяку про зложене гідности президента; однак він сам заявив презесам клюбів більшости, що зложить свій мандат, коли прийде в справі язикових розпоряджень до порозуміня, всї спірні точки між більшостию а меньшостию будуть полагоджені і доля угодової провізорії буде забезпечена.

Richters Anker-Steinbaukasten.

Beim Einkauf dieser berühmten Steinbaukasten sei man sehr vorsichtig und nehme nur die echten Kasten mit der Schutzmarke „Anker“ an. Sie sind zum Preise von 40 kr. bis 6 fl. und höher vorrätig in allen feineren Spielwaren-Kästen. — Illustrierte Preislisten senden auf Wunsch

E. Ad. Richter & Cie.

Erste österreichisch-ungarische k. und k. priv. Steinbaukasten-Fabrik

Шкільні повідомленя

і

SCHULNACHRICHTEN

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях.

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Калєндар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Номинальний калєндар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телеґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів ґіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всї 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Дарунок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за рїчник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождy поодиноку книжочку.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середньо-европейского.

відходять з **Чернівців**

до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635
до Садаґури, Бояна, Новоселиць	645	430	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятниці.

з Гадікфальви					
до Радівців	610	1003	228	612	805
з Гатни					
до Качики, Турагумора, Вами і Кімполюнґу	1010	201	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	327	630	1009	216	718
з Вами					
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з Карапчева					
до Чудина в. С.	854	1007	615	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до **Чернівців**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	1128	320	757	811	610
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	809	1212	350	1000
з Новоселиць, Бояна, Садаґури	—	1113	950	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до Гадікфальви					
з Радівців	542	855	115	550	747
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вама, Турагумора, Качики	1258	625	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	442	842	130	630	837
до Вами					
з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545	905

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до Карапчева					
з Чудина в. С.	555	555	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

▭ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середньо-европейский іде о 46 мінут цїлими від черновецкого часу; нїчний час рахуе ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 м. т. рано і відзначае ся підчеркненем мінут.

Видае товариство **„Русна Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідае **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Рады“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 265. Чернівці, пятниця 28. падолиста (10. грудня) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Народне шкільництво в Чернівцях.

В 251-ім числї нашої ґазети ми донесли, що краєва рада шкільна радила над заснованєм рускої народної школи в Чернівцях. Видїл „Рускої Школи“ вже дістав відповідь на своє поданє в сїй справі, а то таку, що просьбу відкинено, бо „Руска Школа“ не компетентна в таких справах; можуть лише родичі дїтий, обовязаних до науки, протестувати против евентуальних розпоряджень і жадати заснованя окремої школи. Розуміє ся, пристоїть тов. „Руска Школа“ рекурс до вишої інстанциї, се-б то до мінїстерства осьвіти, і можемо подати до відомости, що такий рекурс буде сими днями поданий.

Так отже затвердила краєва рада шкільна ухвалу черновецкої ради міської що-до народних шкіл в черновецкім міськім окрузї. На підставі того розіслала черновецка міска рада шкільна сими днями до всїх шкіл таке письмо:

До всїх народних шкіл.

Ч. 2908/97.

Розпорядженєм з дня 23-го падолиста 1897 ч. 4914 постановила висока ц. к. краєва рада шкільна, опираючись на рішеню з засїданя з дня 17-го падолиста с. р. на підставі §. 6. державного закону для народних шкіл і по вислуханю черновецкої міської ради а) завести в обох школах в Горечу і Цецинї, Рошоши волоску мову яко викладову, а нїмецку яко обовязковий предмет науки; б) для всїх прочих шкіл в міськім окрузї завести нїмецку мову яко викладову, а волоску, руску і польску мову яко необовязкові предмети, коли в дотичній школї є що найменьше 15 дїтий для тої науки. Уживанє матерної мови для постепенного вибразованя не-нїмецких дїтий в нїмецкій мові позваляє ся, як і доси, в двох найнизших клясах.

О сїм повідомляє ся управи шкіл з тим, що дїти низших кляс треба в паралельних клясах так угрупувати, щоби в кождій клясї попри нїмецкій викладовій мові треба уживати лише ще одної мови — і що в перших двох клясах мають лише такі учителї учити, котрі знають матерну мову дотичних дїтий.

Се розпорядженє високої краєвої ради шкільної можна очивидно лише остілько перевести в дїло, щоби притім оминено надмірну нерівність віддїлів. Розуміє ся, що дїти, котрі вже з дому вміють по нїмецки, треба рівномірно подїлити між віддїли, щоби осягнути потрібні услівя для користного поступу в управах нїмецких. — З міскої ради шкільної. Чернівці, дня 27-го падолиста 1897. — Кохановский. т. р.

Очивидна річ, як Русини протестували против несправедливого рішеня черновецкої ради міскої, так они будуть дальше доходити свого права супроти рішеня краєвої ради шкільної, по котрій Русини не можуть при теперішнім єї складї надїяти прихильности для своїх справедливих жадань. Отже не будемо ще раз докладно повтаряти всї кривди черновецких Русинів на поли народного шкільництва. Але щоби ще яркїйше виказати крайну несправедливість, скажемо для порівниня лише, що для 7624 Волохів установлено в двох школах волоску викладову мову, а для 10·384 Русинів анї одної! Для 1137 волоских дїтий, — беремо середмістє враз із передмістями, — буде в двох школах викладати ся по волоски, а для 1356 руских дїтий в жадній! Чи треба до того ще подавати коментаря?...

Наука краєвої мови рускої або волоскої не є в черновецких народних школах обовязковою, але натомість она обовязкова має бути в середних школах — як то вже ухвалила краєва рада шкільна. Немов яку велику ласку „позволено“ в найнизших клясах пояснити дїтям в їх матерній мові!... Яка гірка іронїя: основний державний закон не позваляє силувати кого небудь до науки в чужій мові і дає кождому право виховувати ся на матерній мові, — а тут в Чернівцях ледви не ледви „позваляє ся“ дїтям пояснювати дещо в їх матерній мові!...

Одиноким поступом в тім розпорядженю краєвої власти шкільної треба уважати постанову, щоби дїти уґрупувати більше після національности і дати їм учителя такого, щоби знав їх мову. Се уважаємо користним, бо після сеї постанови зможе дотичний учитель скорше пояснити

---

2)

ПРАЩАЙ!

Оповіданє Heepu.

(Дальше.)

— То правда, — сказав мій чоловік, — має чисто маґнетичний зір.

Аж тут і я, що-м доси мовчала, — сказала голосно:

— Але і много людий маґнетизмови не вірять! от і я перша єсьм противницею теорий Месмера.

Поручник почувши се, подякував менї очима; думав бідняга, що я прилучу ся до его гадок. Се мене обидило і я говорила далї, щоб его завстидати:

— Хиба що тут говорить ся о тім натуральнім маґнетизмі інтелїґентних розумних очий; але таких годї якось натрафити у теперішньої молодежи.

Поручник прикусив уста; княжна заговорила живо:

— Ет, що будете говорити про маґнетизм! Назвіть се, як схочете, але таки є щось в тих очах. Чи то одна женщина глянула в ті очи і від одного разу відійшла побіджена? В кождім случаю, еслибисьмо жили триста лїт тому в-зад, то сейчас обжаловалабим маркіза, яко чарівника... Та лиш, щоби не менї казали підпалювати его костир, бо се було би ризиковне...

На сю шутку княгинї засьміяли ся всї і бесїда перейшла на що иньшого...

Вже я і назвиско маркіза Л. була призабула, аж ось приходить до мене один убогий, котрим я опікувала ся і просить заняти ся справою его внука, котрий вніс подане до мінїстерства.

— Але-ж я там не маю нїкого знакомого, — відповідаю.

— То всьо лежить в руках маркіза Л., — відказує менї старик.

Хоч я з маркізом незнакома і доси ми в нїякім товаристві не стрічали ся, то чей же менї не було так тяжко, постарати ся о его вплив. Як раз в тій хвили приїхала княгиня; було се дуже користне для мого протеґованого.

— То складає ся дуже щасливо — говорила княгиня — я як раз їду до маркіза і поговорю в тій справі; але... як би ви були разом, було би се о много користнїйше.

— Сумнїваю ся о тім; я цїлком незнакома з маркізом...

— Тим лучше... Так звичайно в сьвітї буває, що для незнакомих робить ся більше, як для кого. Впрочім чи-ж він міг би вам оперти ся?...

— Але, кохана княгине, чи-ж маю представляти ся незнакомому чоловікови, щоби его сейчас о щось просити?

— Ти ще все дитиною — що-ж се такого? Чей же не просиш для себе, лиш для кого иньшого. А преціньми належимо до товариства опікуючого ся захоронкою для дітий, то ще і видремо на ту цїль яких двайцять лїр. Убирай ся, — мій еквіпаж стоїть на улици.

Я не могла рішити ся. Та якось увійшов в сальон полковник... Княгиня розпочала все ему розказувати і почали они обоє сьміяти ся з мене.

Я не могла довше вагувати ся. Закинула коронковий шаль на голову, припняла его китичкою фіялків і вже була готова.

— Но, нїхто сказати не сьміє, що ти строями руйнуеш ся, — сказав мій муж видячи, як я одягла ся.

— Що-ж, я йду в справі убогих, — відповіла я сьміючи ся.

Маркіз приняв нас в поодиноко умебльованім сальонї. Він писав пильно при столї, коли ми увійшли...

Побачивши нас встав і витав ся з княгинею стискаючи їй руку, а я тимчасом приглядала ся ему цїкаво. Передовсїм видав ся він менї не так молодим, — холод пробивав ся з під маски конвенциональної ввічливости; нїчо визначнїйшого в его лици, — цїла постава вистудийована і в резерві; ті славні очи, — в моїй уяві великі, чорні, блестячі, — були сиві і на пів прикриті довгими рісницями.

— Моя приятелька: ґрафиня Мукарі, — говорила княгиня, — она має просьбу до вас і думаю, що їй не відмовите.

Я поспішила ся вияснити причину, длячого властиво я приїхала, не хотячи дати ему нагоди до компліментів, — хоч я не знаю чи він був тогди до того спосібний.

дїтям — не рахуючи Нїмцїв — одної народности все докладно, як коли їх є аж трех або чотирох народностий. Тепер буде розходити ся о се, щобу придїлено дїтям відповідного учителя, отже для руских дїтий такого котрий би докладно і вправно знав по руски.

Дивно притім се, що коли краєва шкільна власть рішила ся вже раз подїлити дїти більше після народности — так, щоби попри Нїмцїв були лише або Русини, або Волохи, або Поляки, — чому та власть здобула ся лише на таку половичність, а не подїлила дїти цїлковито після народности? Се було би і практичнїйше, і більш по педаґоґічному. Та мабуть причина в тім, що тодї треба би було в рускім віддїлї завести руску викладову мову, у волоскім віддїлї волоску і т. д. А сего панове Нїмцї страх як боять ся!...

Найлїпший доказ на те подає додаток міского інспектора Фавстмана, котрий рад би в кождім віддїлї бачити як найбільше Нїмцїв. Дарма ваша надїя, пане Фавстман; перебули Русини гірші злиднї, перебули еру Кравса, перебудуть они і ваші експерименти, і то, дасть Бог, дуже скоро!

Поки-що можемо сказати тілько, що черновецка руска громада подає рекурс против рішеня краєвої ради шкільної до мінїстерства осьвіти і всїми силами старати ме ся, аби сю справу вже раз довести до успішного кінця. До того потрібна чинна підпора зі сторони тих родичів, котрих дїти обовязані до науки. Тож нехай нї один батько, нї одна мати, нї один опікун не залишить свого патріотичного обовязку і піддержить акцию „Рускої Школи“ по своїм силам, а тодї ми певні, що побіда буде не по сторонї п. Фавстмана, а таки по нашій!

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 9-го грудня 1897.

Руский хор. Як що тижня, так і сего понедїлка, дня 13-го с. м., відбуде ся вечером о $^1/_2$8 год. в сали „Народного Дому“ проба руского хору. Просить ся о як найчисленнїйшу участь!

Посольске справоздане. Перед скликаними полїтичним товариством „Рускою Радою“ черновецкими Русинами складав вчера, дня 8-го с. м., пос. Сидір Винницкий в сали „Народного Дому“ справоздане із своєї дотеперішної дїяльности в парляментї. Передовсїм змалював посол відносини, які зложили ся з початком першої сесиї парляменту, потім подрібно обговорив всї справи, якими приходило ся займати за час обох сесий. На жаль задля звісних галабурд, якими спиняли Нїмцї всяку реальну працю, не міг посол публично перед цїлим сьвітом виступити в оборонї покривджених на всїх полях Русинів. Не остає ся тут нїчого иньшого, як вижидати відповіднїйшої хвилї. За те посол предложив екзекутивному комітетови правицї жаданя буковиньских Русинів і їх принято без зміни до відомости, а в будучности правиця буде змагати між иньшими і до їх осущеня. Очивидно уважав посол своїм обовязком, інформувати правительство у всїх справах, що живо дотикали буковиньских Русинів, а всюди найшов посол прихильність для руских справ, бо-ж инакше і не може бути: жаден справедливий чоловік не може відвернути ся від покривджених, а тим меньше мінїстер, котрий рад би задовольнити по силам всї народности. Є надїя, що ті інформациї причинять ся в будуччинї до лїпшого зрозуміня руских справ в центральнім правительстві, а се вже дуже богато значить. — Над справозданем посла розвязала ся ширша дискусия, в котрій посол подавав ще свої ради і інформациї, а вкінци подякували присутні послови за его труди і удїлили ему одноголосно вотум довіря.

Загальні збори „общества рускихъ женщинъ“ відбудуть ся в понедїлок, дня 13-го с. м., о 3-ій год. пополудни у власнім льокали (при ул. краєвої палати ч. 13).

Овация ґр. К. Баденїому. Оногди виїхав був ґр. К. Баденї до Варшави, щоби відвідати свою дочку, що вийшла недавно тому замуж за ґр. Красїньского. При від'їздї его з Варшави зібрала ся велика громада публики на перонї, уставила ся в шпалїр і витала его окликами „най жие!“ В Кракові повитано ґр. Баденїого дуже сердечно. На двірци явив ся президент міста, горожани і молодїж. В полудне удав ся ґр. Баденї з візитою до ґр. Адамової Потоцкої і тут перед палатою зібрала ся велика товпа публики і взносила оклики на честь Баденїого. Вечером коли Баденї від'їзджав вже на зелїзницю, уряджено ему величавий похід зі смолоскипами, в котрім брав участь майже цїлий Краків. Коло фльорияньскої брами хотїли зробити социяльні демократи контр-демонстрацию. Социялїст Баланда, редактор „Prawa ludu“ і аґітатор мужицкий, хотїв зі смолоскипом вскочити до повозу, але его відтрутив студент Заревич, а публика мало що не роздерла его. Дворець зелїзничий був битком набитий; явила ся там міска рада в цїлости, унїверситет, дирекция каси ощадности, повітова рада, огнева сторож і численні товпи народа. Від Кракова до Перемишля всї двірцї були пристроєні і ілюміновані і майже всюда являли ся депутациї з привитанем ґр. Баденїого. У Львові явили ся на двірци краєвий маршалок, др. Мархвіцкий, директор полїциї Кжачковский і кількох дневникарів. Ґр. Баденї від'їхав до Буска, щоби тут відпочати по трудах своєї полїтичної карієри.

Гуцульский антисемітизм. В Коломиї ходять вісти, що в селї Яблоници, надвірняньского повіту, напала цїла ватага Гуцулів (до 80 людий) на тамошних жидів і почала їх бити, потім кинула ся на жидівскі доми і шинки, повитовкала вікна, поломила двері, лавки і столи, а одного жида і ножем покалїчила. Жандармерия мала арештувати до 20 людий.

Справа Драйфуса, котра в европейскій прасї наробила тілько галасу, закінчила ся покищо знов нефортунно для Драйфуса. Іменно вніс у францускім сенатї знаний оборонець Драйфуса, Шайрер-Кестнер інтерпеляциї до правительства тому, що оно не хотїло зарядити ревізию процесу. Кестнер виправдї не предложив мінїстрови війни анї в ориґіналах, анї у відписї материяли, які має в сїй справі, але показав їх мінїстрови і повідомив его докладно о їх змістї. Коли він те саме сказав президентови мінїстрів, сей ему відповів, що Драйфус винен. Коли Драйфуса засуджено не на підставі звістного письма, то в процесї грали ролю папери, о котрих его оборонець нїчого не знав. Вкінци ви-

---

Цїле его єство було серіозне щось з тої розсїяної і поважної серіозности. — Він приобіцяв заняти ся моїм протеґованим і повідомити мене сейчас о тім, що стане ся.

— Чи можу числити на приятність повідомити паню особисто о успіху? — спитав по хвили...

Не мала я поводу відмовити, а навряд звичайна чемність велїла сказати, що се буде для мене приятностю...

— Що-ж Валерие, — питав мене муж, коли я задля великої душности в нашій їдальни отворяла вікно, — як повела ся вам ваша дипльоматична місия?

— Дипльоматична! Мій дорогий, за много чести. То була цїлком проста справа. Я просила о посаду для того молодого чоловіка і дістала приобіцянку, що маркіз зробить в тій справі, що зможе...

Аттілїо, — мій муж, спер ся на одвірок вікна, а я оперла свою голову о его рамя. Високі дерева засланяли вікна, то-ж могли ми цїлком спокійно і безпечно від людского ока перестояти там хвильку. Мною овладїв якийсь таємничий, неозначений жах, якась небувала нїжність, фантастична і несупокійна мелянхолїя...

— Аттілїо, — кажу я, — яку би се для мене вчинило приятність поїхати в моє родинне село і бачити ся з батьком.

— Розумію тебе, моя дорога, — та длячого як раз в сїй порі?

— Не знаю, але так було би менї се мило...

— Може моглабись ще пару недїль зажлати, то і я міг би тобі товаришити...

— А тепер нї?

— Нї, абсолютно нї, бо служба приневолює мене лишити ся в містї...

— То лишім се на пізнїйше..

І на тім бесїда наша урвала ся...

Я знов оперла голову о рамя мужа а мої гадки летїли далеко, далеко, попід явори городу, в котрім я прожила мій дитинячий вік, в великі салї старого замку, до мальованих стїн, о котрі відбивав ся часто відгомон мого дитинячого голосу.

І далї блукали гадки незнаними краями, поміж лїси, понад веселі береги моря, понад високій гори, пісками пустинї йшли они в тїнь зелених пальм... я сама не знаю, як се і стало ся.

Моя уява нїколи не була так сильно розбуджена, як тепер.

— Валерие! — почула я голос мого мужа.

Дрощ перебіг менї по тїлї, я піднесла голову...

— Ти може нездорова?

— Але-ж де, мій милий!

Вже й начало смеркати ся, я замкнула вікно і засьвітила сьвітло.

— Вийдеш трохи на прохід, Валерие? Такий гарний вечір.

— Дякую тобі, але я чую ся утомлена.

— То і я ся лишу...

— Опанувала мене якась дивна нїжність і чувственність. Я обняла мого мужа за шию і почала кріпко цїлувати.

— Який ти добрий Аттілїо!

— Добрий? — сказав він сьміючись; нї, я лиш люблю тебе.

Служачий увійшов і приніс листи і часописи.

Мій муж читав листи, а я переглядала дневник, от так кидаючи лише оком. Аж от, заінтересовала мене новинка про дуель.

— Аттілїо! ходи но сюда! Дуель межи полковником Б. і адвокатом Ф.

— А так, по поводу жени того послїдного. — Се стало ся нинї рано.

— Чи се можливе? В рік по слюбі?

— А однак оно дїйстно так зложило ся! Вже більше як місяць мала панї Ф. тайнї сходини з тим молодим офіциром; муж не знав нїчого, аж поки не попав ся ему в руки лист, що зрадив цїлу тайну.

— Ах, се страшно... Обманювати такого чесного чоловіка, як адвокат, і любити ся з таким антипатичним поручником Б.! Але навіть наколи би ролї змінили ся і она волїла би якого приятного любимця, від антипатичного мужа, то чей же се не зменшає єї вини.

— Сьвіт, моя дорога Валерие, не бере того так суворо; такі провини прощають ся скоро, бо чейже обставини, нагода, нерви і т. д. Се все зменшає вину.

— О, нї Аттілїо, завсїгди то нечесть. Для такого рода провин нема прощеня і вибаченя.

— Моя дорога, ти чиста, як ангел, і дивиш ся тому на сьвіт, через очки твоєї чесноти...

Так говорив мій дорогий і благородний приятель і притиснув мене до своїх грудий... се вже може послїдний раз, що я була ще гідна оперти голову на его рамени.

Моє житє плило далї спокійно і рівно. Перше було одинокою моєю гадкою виїхати на село, але якось з часом я успокоїла ся. Було би

сказав Кестнер надію, що міністер війни зарядить ревізию процесу. Міністер війни відповів на се, що зробив все можливе, але переконав ся, що Драйфус таки провинив ся. Який би був який небудь сумнів, то міністер і судиї перші домагали би ся ревізиї процесу. Президент міністрів Мелїн заявив, що міністер війни сповнив свій обовязок докладно. Коли Кестнер має який материял, то нехай зверне ся з тим до міністра судівництва. Військовий суд поступав цілком справедливо. Годї подати до публичної відомости подробиці процесу, бо се могло би Франциї принести необчислимі шкоди. Вкінци принято одноголосно такий дневний порядок, котрий одобряє поступоване правительства. Сим покищо пішла справа Драйфуса в дубину.

Борба о „цибулю“. В канадийскім місті Топека вибухла борба о „цибулю“. Справа мала ся так. Учителька місцевої школи міс Ельвіра Мек-ке казала трем ученикам, що наїли ся були цибулї, вийти з салї шкільної, та против того запротестували родичі тих дїтий, домагаючи ся сейчас, щоби учителька позволила дїтем лишити ся в клясї. Учителька супротивила ся, а родичі дїтий удали ся до директора школи Мек-Кляйнтока, але той рівно-ж осьвідчив, що дїти не повинні об'дати ся цибулею. Така децизия властий шкільних викликала загальне обурене і на другий день всї ученики наїли ся цибулї і прийщли так до школи. Натурально, що всїх дїтий зі школи видалити не можна було, отже конференция учительска рішила, що дїтям можна їсти цибулю, та з другого боку видала до батьків відозву, щоби не давали дїтям цибулї на снїдане і не робили тим чином прикрости учителям.

На весїлю. Перед судом присяглих ставав сими днями Антін Романів, молодий парубок із Зашковець, обжалований о убійство. Річ мала ся так: Дня 19-го вересня відбуло ся у Федька Ференя, зашковецкого господаря, весїле. Федько спровадив лиш для старших горівки, а молоді мусїли приглядати ся, як другі пють. Але і на се знайшла ся рада. Як музики переставали грати, парубки бігали до поблизької коршми, частували ся там самі трунком, а потім вертали на весїле і гуляли дальше. Належав до них також Антін Романів. Мав він вже досить в чубку, коли ні з сього ні з того зачепив его Михайло Колтун, звісний в селї шибай-голова і урвитель. Бійка вивязала ся на добре і Колтун вже хотїв звалити Романова колом по голові, але розборонив їх господар Ферень, що справ-

ляв весїле. Колтун побіг як стій до коршми з відки вернув незадовго ще більше роз'охочений і став окладати на ново Романова палицею і кулаками. Романів боронив ся, поки міг, але коли увидїв, що сили его опускають, а на поміч нїхто не стає, добув з кишенї ножика і пхнув кілька разів Колтуна в груди. Колтун, трафлений в серце, упав трупом на землю, а Романів утїк до дому. — Трибунал присяжних засудив Романова на півтора року тяжкої вязниці, обостреної кождого тижня постом.

Про наші сїльскі жінки. Жінка повинна бути не лиш подругою для свого чоловіка, але й его підпорою і щастю і нещастю, помічницею в господарстві, двигателькою і окрасою житя родинного і народного, она стає ся душею цїлої родини і призначена на то, щоби бути тим огнищем, з котрого цїлі поколїня набирають того родинного тепла, тої любови і виховання, що кріплять і держать цїлі роди, цїлий нарід. Річ очевидна, що жінка повинна бути не лиш сьвідома того свого великого обовязку, але й уміти достойно і розумно его сповнити. А спитаймо відразу і коротко: чи наші сїльскі жінки способні до того всего? — Кождий хто прочитав доси сих кілька слів легко й сам дасть собі відповідь. Коли ми всї не виймаючи навіть і переважної части нашої інтелїгенциї (не у гнів їй то кажучи) стоїмо ще на дуже низькім степени культури і цивілїзациї, то що-ж сказати о наших сїльских жінках? Наше сїльске жіноцтво, то майже ще зовсїм таке, як у народу, що стоїть на найнизшім степени культури і цивілїзациї, хоч не можна сказати, щоби оно не було способне до чогось висшого. Противно, оно має всякі задатки красшої будучности, має великі здібности до сповнюваня своєї задачі, але ті здібности поправдї сказавши ми не старали ся доси розвивати в нашім жіноцтві. Серед мужчин селян все таки видко вже якийсь поступ; они вже й більше образують ся та набирають поверховної огляди от хочби длятого, що більше учать ся в школї і частїйше та дальше їдуть в сьвіт, служать у войску, сповняють свої горожаньскі обовязки. Сама вже конечність змушує наших селян більше цивілїзувати ся, коли тимчасом наше сїльске жіноцтво майже зовсїм не знає нїякого, так нині потрібного в кождім напрямі поступу. Правда, в наших інтелїгентних кругах підношено вже т. зв. „жіноче питане,“ але поза пусті слова, поза чисту балаканину ми ще не переступили і до живого дїла у нас нїкому й не при думцї брати ся. А час не стоїть. Не мало лиха у нас і з того, не мала причина бідноти наших селян і в тім, що наші сїльскі жінки не мають ні виховання ні образованя. На жінцї на селї спочиває цїле господарство; в еї руках лежить доля еї дїтий, а тим самим і будучих поколїнь. Та що з того! Наші сїльскі жінки господарять в переважній части все ще так само як господарили їх матери, виховують свої дїти так само як їх матері виховували, значить ся, дивлять ся лиш на то, щоби дїти виплекала ся і выросли, а проче — як Бог дасть. Дуже часто буває, що жінка на селї не уміє анї добре зварити анї спечи хлїба, анї випрати, анї щось ушити, а навіть тим, що уважають ся за добрі господинї, ще дуже далеко до того, щоби називали ся добрими. Як би у нас було по селах розумне, образоване і добре виховане жіноцтво, то й культура і цивілїзация поступили би скорше наперед, було би менше біди, менше нужди і нещастя в родинах. А що-ж на то вдїяти, як зарадити лиху? Голї чекати аж на то, що якась загальна зміна в сьвітї завседе якийсь иньший лад, бо хоч би й так стало ся, то зроблять лад за нас і без нас, а тогди ледви чи нам то вийде на пожиток. Треба отже самим думати о підношеню нашого жіноцтва. А коли вже так є, що чоловік і жінка мають себе взаімно доповняти, то обовязком мужів є, старати ся о то, щоби їх жінки були розумнїйші, поступовійші. Чоловік повинен учити жінку в чім лиш може. Передовсїм же ті, що женять ся, хоч би то були й неписьменні люди — а тим більше письменні — повинні уважати не лиш на то, щоби їх будучі жінки мали здорові руки до роботи, але й щоби уміли бодай читати і писати, щоби уміли лїпше варити і печи як теперішні, та знали ся лїпше на господарстві. Треба більше вимагати від жінок, а тогди й они будуть старати ся о то, щоби більше знали; тогди й родичі з конечности будуть мусїли давати дївчатам більше образоване і лїпше виховане. Але щоби так могло бути треба щоби й мужчини не забували про свое власне образоване.

Льогічно. Она: Тату, як бим мала вийти за старого Чубатого, то волїю скочити в Прут. — Він: То нїчо, гуска прецїнь вміє пливати, отже не втопить ся.

мені се приятно побачити батька, але рішили письмо вже обоє ждати аж до осени.

— От є лист до тебе — сказав мені в кілька день пізнїйше мій муж входячи в мою комнату.

— Хто то пише?

— Не знаю: лист приніс служачий.

— Отвори но мій дорогий, та-ж я не маю перед тобою нїяких тайн. Се певно рахунок від кравчихи.

— Не здаеть ся мені: письмо справдї жіноче, та почерк за сильний і за енергічний а впрочім і за гарний, щоби міг вийти знід руки кравчихи. А і печатка — корона з трема лїлїями...

— Отвори-ж, а будем вже знати, хто се— говорила я нїби обоятно, хоч справдї я була сильно заінтересована.

— Нї дорога, то до тебе належить; уряд секретаря, — то за много або за мало чести для мужа.

Взяла я лист одною рукою, а придержала другою мужа, котрий хотїв відійти.

Коверта була з сивого анґлїйского паперу, розірвала я еї трохи нервозно а в середині був листок паперу з написом на горі Массімо Л.

Маркіз писав мені кілька слів про то, як стоїть справа мого протеґованого і просив подати ще кілька подробиць про его попереднє житє.

Кинула я лист неохітно на стіл.

З великої хмари малий дощ...

Поїхали ми сейчас з моїм мужем на проїздку а вечер відписала я маркізови. Я силувала ся на таку саму серіозність і ляконїзм і намагала ся на такий самий гарний, аристократичний почерк, — та годї.

В два днї пізнїйше сиджу сама в дома і нуджу ся — аж тут льокай звіщає мені маркіза Л.

І не думала я навіть що він мені може зложити візиту і в першій хвили аж задрожала мимовільно — та се тревало лиш хвильку. Зібрала цїлу силу волї і сказала супокійно.

— Просїть его до середини!

Увійшов він до сальону — і видав ся мені зовсїм иньший. Середнього росту' — але елеґанцка фіґура і надзвичайно приятні рухи.

Блїде, марморне лице було обголене — лиш чорний вус килав тїнь на кармін его уст, очи глубоко осаджені, як у тих, що много працюють, думають або жиють — все то чинило его старшим, як він в дїйсности був. А мав тогди трийцять два роки — не більше.

Почав говорити з цїлою ґрациею рухів і слів, що мій лист не вияснив ему всего основно, — тому то він і приходить лично порозуміти ся.

Я подякувала ему за то, що він був ласкавий лично потрудити ся і почала пояснити, о що властиво ходило.

Сальон, в котрім ми сидїли, був вибитий темно-червоними тапетами, вікна прислонені тяжкими адамашковими занавісами. То-ж і в середині був якийсь легкий, таемничий сумрак.

Я говорила, а він глядїв мені в лице просто, неподвижно — і яким чином я при першій стрічі не доглянула тих очий, се загадка і тепер для мене. Були то глубокі, блестячі очи, що так від них і било електричним токомъ. Сьвітили ся знід довгих рісниць, ясним промінем, а великі чорні зіниці так і розкривали глубінь душі того чоловіка.

Тепер я порозуміла то, що в товаристві говорено про его зір, та про его маґнетичний вплив.

Не говорили ми про нїчо важнїйшого, та в его очах так і сьвітили иньші слова і иньша бесїда, так ясна, що і лекше було еї розуміти, як бесїду слів.

Сей чар занадто впливав на мене, я хотїла увільнити ся від него.

— Пане маркізе, если я вам моєю справою за богато труду задаю, то вибачте мені хоч з того взгляду, що і ви самі берете участь в добрім дїлї...

— Ви, пані ґрафине, забуваєте про се, що... — тут перервав, — поглянув на мене і лице его покрило ся червоною краскою.

Я встала, нїби то направляти щось коло портиера.

Він встав також.

Була се хвиля заклопотаня для него і для мене, — тому то і подала я ему чим скорше руку:

— Коли можу числити на приятність видїти сю справу полагодженою?

— Се зависить від міністра, але моїм стараням буде, се як найскорше приспішити.

(Дальше буде.)

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ

повинна находити ся

Народописна карта

україньско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Шкільні повідомленя

і

SCHULNACHRICHTEN

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях.

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Калєндар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний калєндар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телеґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

ПОІЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівцїв**

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	$\boxed{8^{19}}$	8^{54}*	12^{32}*	$\boxed{4^{04}}$	10^{25}*
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	$\boxed{11^{48}}$	3^{51}*	8^{32}*	—	6^{35}*
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{45}	4^{30}	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.

з Гадікфальви					
до Радівцїв	6^{10}	10^{03}	2^{28}	6^{12}	8^{05}
з Гатни					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10^{10}	2^{01}	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3^{27}	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}
з Вами					
до Рус-Молдавицї	3^{46}	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з Карапчева					
до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	6^{15}	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до **Чернівцїв**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв	$\boxed{11^{28}}$	3^{20}*	7^{57}*	$\boxed{8^{11}}$	6^{10}*
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8^{09}*	12^{12}*	$\boxed{3^{50}}$	10^{00}*
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	8^{00}	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до Гадікфальви					
з Радівцїв	5^{42}	8^{55}	1^{15}	5^{50}	7^{47}
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12^{58}	6^{25}	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4^{42}	8^{42}	1^{30}	6^{30}	8^{37}
до Вами					
з Рус-Молдавицї	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	9^{05}

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до Карапчева					
з Чудина н. С.	5^{55}	5^{55}	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

$\boxed{}$ поїзди поспішні; * поїзди особові: без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйш від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 266. Чернівці, субота 29. падолиста (11. грудня) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

§. 14.

В середу перед полуднем покликав президент міністрів бар. Ґавч до себе послів Яворского, яко предсїдателя екзекутивного комітету правиці, і д-ра Функого, яко предсїдателя конференциї провідників лївиці, — і заявив їм, що з вдячностию і подякою приняв до відомости предложеня, які єму починено в цїли заведеня спокійних обрад парляментарних, а дальше заявив, що наразї відносячи ся до тих справ переговори треба уважати за закінчені.

Так каже урядовий комунїкат о безуспішности переговорів між правительством а парляментом; а виданий сей комунїкат по авдиенциї бар. Ґавча у цїсаря.

В четвер зібрали ся у Відни всї парляментарні клюби, котрим предсїдателї клюбів розповідять про перебіг переговорів, — опісля зібрав ся ще екзекутивний комітет правиці, так само і екзекутивний комітет лївиці, щоби ухвалити маніфести до народу, в котрих усправедливлять своє становиско. По тих нарадах розїхали ся посли домів, щоб перед своїми виборцями стати з — нїчим!

Хто завинив тому. Правиця не може собі нїчого закинути: старала ся спочатку переломати буту Нїмців, а коли їй то не вдало ся цїлковито, була супротив Нїмців так уступчива, як майже нїхто не надїяв ся. Але Нїмці, поваливши кабінет гр. Баденїого, не заспокоїли ся тим і очивидячки постановили повалити також парляментаризм, бо-ж инакше були би приняли услівя, котрі уможливляли дальші наради ради державної. Розуміє ся, серед таких обставин спадає цїла одвічальність за те, що наступить, на них; а спадає та одвічальність на них так дуже, що навіть сторонництво д-ра Люеґера, котре тепер іде рука в руку з опозициею, не приняло на себе одвічальности за наслїдки відмовної відповіди, яку дала нїмецка опозиция бар. Ґавчови.

Тепер же по закінченю нарад делеґаций буде відрочена рада державна замкнена і розпічне ся в Австриї урядованє без парляменту, на підставі §. 14 основних законів з дня 21-го грудня 1867, котрий так каже:

„Коли покаже ся конечність зарядженъ, вимагаючих після конституциї призволеня ради державної, в такий час, коли рада не є зібрана, може такі зарядженя оголосити цїсарске розпорядженє під одвічальностию цїлого мінїстерства, оскілько не мають они на цїли зміни якої основної устави, не становлять постійного обтяженя державного скарбу, анї не відносять ся до спродажи державних дор.

Такі розпорядженя обовязують тимчасово, коли їх підписали всї мінїстри і коли їх оголошено з виразним покликанєм именно на сей припис устави.

Ті розпорядженя перестають обовязувати, коли би правительство занедбало їх предложити до затвердженя першій по їх оголошеню зібраній радї державній, а то найпізнїйше чотири тижнї по еї зібраню, і то передовсїм в палатї посольскій, а коли-б то розпорядженє не одержало затвердженя, одній з палат ради державної.

Цїле мінїстерство відповідає за се, щоби відкликано такі розпорядженя сейчас, коли они лише перестають обовязувати.“

Отже на підставі того §. 14 полагодить правительство провізорию угодову з Угорщиною, провізорию буджетову і контінґент рекрутів на 1898 р. А в тім часї, коли зберуть ся соймы, буде правительство старати ся довести в ческім соймі до якогось modus vivendi між Чехами а Нїмцями, котрий би уможливив скликанє ради державної в лютім слїдуючого року.

Чи то вдасть ся бар. Ґавчови, се не знати. В сїй хвили можна то лиш сказати, що більше обставин промавляє против того, як за тим. Сли була коли небудь пригідна хвиля для застановленя борби, то була се безперечно, теперішна, — а однак проба бар. Ґавча не вдала ся.

Кріза, яку тепер перебуває Австрия, обійме задля угодової провізориї на підставі розпорядженя також Угорщину. Тамошна опозиция буде старати ся не допустити до ухваленя внесеної правительством в понеділок устави о самостійнім полагодженю провізориї. Угорска опозиция готова присилувати своє правительство до тимчасового полагодженя відносин Угорщини до Австриї також на підставі розпорядженя, а тим самим викличе в Угорщинї таку саму кризу, яку тепер перебуває Австрия.

---

3)

ПРАЩАЙ!

Оповіданє Неери.

(*Дальше.*)

Не було вже дальше предмету до розговору і він устиснув менї руку. Був се один з тих устисків, що з того конвенціонального звичаю роблять правдиву розкіш. Устиснув мою руку, держав еї хвилю в своїй, а потім цускав поволи пальць за пальцем, так як би се єму так тяжко було, — а я чула як в его жилах била кров.

Цїле его єство було так не мов пересякле якоюсь невидимою силою, що майже тягла до него. Перший раз, коли я его бачила, був він зимний і холодний, лиш надзвичайно ввічливий.

Але, хто сидїв недалеко него, віддихав тим самим воздухом, що він, той почув доперва ту силу, під впливом котрої я дрожала і румянїла ся, той побачив силу тих очий, що сягали в глубину серця людского і вишукували там найслабші части, щоби потім розпалити там глубоку, нїчим неугасиму пристрасть...

Легко то окрити своє серце зелїзним панцыром і видержати стріли, котрі ломлять ся і щерблять ся ударяючи о зелїзо...

Але чим окрити свою грудь, як ті стріли є самим огнем і лявою, що топить і перепалює зелїзо і всяку запору... аж прийде година, коли треба лишити ся без всякої охорони...

Нї! ще раз нї! такої години нема! то лиш розум хоче успокоїти ся такими мотивами, але голос совісти ломить всї теориї і розумованя і каже: Нема ласки, нема помилуваня, нема нїчого на оправданє віроломної жінки; покута — се лиш одинока цїль еї житя.....

Від сеї хвилї, коли відвідав мене маркіз, не знала я навіть, що зі мною дїє ся. Я ще доси хиба не була молода.

Ті молоді лїта, в котрих лїтає ся мріями понад реальним житем, пережила я в дивнім аскетичнім позитивізмі; не знала я доси, що то слабість серця, і думала, що я в тім взглядї безпечна.

Що-ж знала я про любов? Мої змисли спали ще, коли я виходила замуж; тогди була я ще недосьвідчена, цїлком недосьвідчена, і могла взяти приязнь за любов.

Серіозне заняте, праця, правильність чинного житя відсували з моеї голови всякі еротичні фантазиї — а таки прийшов час, що фізична часть мого єства домагала ся своїх прав.

З початку борола ся я против тих нових менї чувств, що розрушували і бурили всї мої давні пересьвідченя. Шукала я тогди відпочинку при боцї мого мужа, і не раз, коли я сперла голову на его груди, показували ся в моїх очах слези, котрих причини він не знав.

Аттілїо непокоїв ся тими моїми вибухами смутку, котрих причини він не знав. Се однак не тревало довго, — по двох, трех днях я була вже спокійнїйша і тїшила ся, що в невдовзї виїдемо на село і всякі зносини з маркізом перервуть ся...

Але, як повне суперечности се людске серце! В пару днїв пізнїйше приніс менї служачий лист від маркіза, а я була невдоволена і волїла бим, щоби він сам лично явив ся...

Волїла я бути навіть побідженою, але не перед битвою...

Видно, що він гордив мною і навіть міряти ся не хотїв.

Моя обиджена гордість і починаюча ся любов, розгоріли огнем — пожежою... Та гордість, на котрій цїла моя честь спочивала, вже лежала розбита, знївечена при моїх ногах... Не треба много, щоби знївечити цїле єство — одна искра і маґазин пороху!

Міжтим бувала я правильно на вечерках у княгиниї і чула, як много там говорено о маркізї. В таємници згадувано перші букви назвиска его жертв і шутковано, що азбука вже не вистарчає на то...

— Та то пересада, — сказав хтось з товариства, — маркіз серіозний, пильний чоловік і не знаю, чи в него навіть час найшов би ся на таке.

— Не потребує він на то і часу, бо всї жінки самі в него влюблюють ся. От, приміром дочка совітника А., що майже не памятає вже о сьвітї через него, або панї В., що лїтає за ним з сальону до сальону, з театру до театру і всюди, де лиш надїє ся его найти. А чи думаєте, що адвокатова Ф. дїйсно любила тога поручника Б.? Та-ж она шаліла за маркізом, але як у него не найшла взаїмности, то привязала до себе поручника, щоби о тамтім забути.

— Він однако для всїх рівнодушний...

Заразом виступає ще і питанє, як уладять ся відносини між Австриєю а Угорщиною. В уставі, яку предложив угорский президент міністрів Банфі в понеділок угорскому парляментови, назначено Австриї речинець 1-го мая 1898 р., до котрого часу мусимо з нею заключити нову угоду на дальших десять лїт, а ні, то Угри самі зроблять з нами лад, т. є. означать після своєї волї і вподоби, в яких відносинах схотять на дальше полишити ся з нами на поли торговельнім, митовім, банковім і квотовім. Суть се перші плоди нїмецкої обструкциї. Стріли сеї обструкциї, що мали вцїлити гр. Баденїого, вцїлили мабуть саму-ж Долитавщину з її фабричними продуктами і вивозом сих продуктів на ринок угорский. Оскільки статистика виказує, то Австрия збуває на торгах угорских 30% своїх плодів промислових. Як би Угорщина на ті плоди наложила граничне мито, то половина фабрик австрийских, не посїдаючи иньшого збутку, могла би сьміло замкнути свої варстати. Розуміє ся, що на тім потерпіли би як-раз промислові краї австрийскі, з котрих вийшов обструкциїний оклик. Анї Галичина, анї Буковина не втратили би на сїм нїчого. Противно. З заведенєм мита на граници австрийскій супроти Угорщини, — що мусїло би наступити при розриві дотеперішних відносин, — Галичина зискала би лише, бо позбулась би конкуренциї угорскої в плодах сурових, як в збіжу, дереві, спіритусї, нафтї і товарі всякого рода. В нашій Буковинї промисл занадто малий, щоби наш край міг тут входити в рахунок.

Съмішне становиско займає тепер в виду такої небезпечности жидівска N. fr. Presse. У вступних статях славить она ще заєдно обструкцию, але в економічнім віддїлї плаче над нещастем, яке би стрінуло Австрию (і жидів-фабрикантів) на случай, наколи би Угорщина розірвала дотеперішний союз торговельний з Австриєю. В економічній части трубить проте N. fr. Presse до відвороту, бо їй розходить ся о добро — жидів, котрих інтерес она має виключно на оцї.

Ми не песимісти на стілько щоб могли припустити, що Угорщина схотїла би новою угодою розірвати теперішні відносини торговельні і фінансові з Австриєю. Такий розрив пошкодив би не лише Австриї, але і Угорщинї. Угорщина збуває свої плоди сурові в трех четвертинах на торгах австрийских, а лише одну четвертину вивозить через Рєку за границю. Угорщина не буде проте змагати до цїлковитого розриву з Австриєю, але се певна річ, що она всесторонно використає політичну запутанину в Долитавщинї і подиктує нам некористні услівя нового договору, наколи ми до 1-го мая 1898 р. не отямимось.

В Угорщинї працює в тім напрямі сторонництво Кошута. Оно змагає до персональної унії на те, щоби при новій угодї подати нам твердші вимінки.

Не малої ваги є притім питанє, чи кабінет бар. Ґавча схоче приймити за свій сей еляборат угодовий з Угорщиною, котрий зложив міністер Білиньский? Еляборат сей має бути несугірший і готовий у всїх точках з виїмкою означеня висококости квоти на спільні потреби обох половин держави. Здає ся, що на уложенє нового договору не стало би часу до 1-го мая. Що же до самої квоти, то бар. Банфі дав вправдї кабінетови гр. Баденїого деякі приреченя на її підвищенє з сторони угорскої, але при нинїшних обставинах може він під пресиєю опозициї угорскої цофнути ті приреченя. Будь-що-будь, ситуация, в котру загнала Австрию безпамятна обструкция тевтоньска, може тяжко відбити ся на економічних відносинах Австриї. Угри, а не ми, суть нинї з ласки тевтонів панами ситуациї. Щастє лише, що обструкцая нїмецка відібє ся в першій лїнії на нїмецких фабриках.

Може се опамятає нїмецких обструкціонїстів, — може. З їх дотеперішного поступованя дуже мало надії є на то. А в такім разї наступив би хаос в цїлій державі, котрий неминучо відбив би ся і на відносинах нашої держави з заграничними державами.

Замісць, щоб ситуация виясняла ся, она стає з кождим днем грізнїйша.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 10-го грудня 1897.

З черновецкого университету. Дня 17-го с. м. відбуде ся в великій сали черновецкого университету т. зв. імматрикуляция нових студентів, то значить, новим студентам всїх факультетів торжественно передадуть свідоцтва приналежности до того университету.

Руска стипендия. Краєвий президент надав цїсарску стипендию для академиків руской народности в сумі річно 105 зр. правникови Володимирови Кобилиньскому, членови тов. „Союз".

Стояловский був вже у Львові на авдиенциї у архиепископа Моравского і у епископа Вебера.

Послухаймо і Вольфа. Звістний Вольф сказав на днях кореспондентови „Grazer Tagblatt-y" таке про теперішну ситуацию: По моїй гадцї переговори Ґавча з лївицею не поведуть ся. Правительство хитрить. Оно переспрaвляє з лївицею, щоби відтак сказати: робили ми все, але годї. Нас і социяльних демократів не допущено до переговорів на внесенє більшої посїлости нїмецкої і антисемітів. Але ми есьмо тїсно звязані з націоналами і поступовцями і стоїмо з собою в порозуминю. Ми условились, що без нас они не рішать нїякого принципіяльного питаня. Я маю о всїм докладні інформациї і кажу вам, що з тих переговорів нїчого не вийде. Доки правиця не пристане на наші услівя, доти ми не зійдемо з становища обструкциїного. А услівями нашими суть: уступленє президента і першого віцепрезидента, другий віцепрезидент Фукс мусїв би зараз на першім засїданю відкликати lex Фалькенгайна, а правительство мусїло би відкликати розпорядженя язикові в повній основі. Бар. Ґавч може се зробити, бо він не брав участи в тих розпорядженях.

Польско-ческа манїфестация. Онолї дається у львівскім польскім театрі двай-

---

— Не вірте тому, він любить ся в княгинї Вальльомброза.

Я прислухувала ся мовчки тій бесїдї, силувала ся на рівнодушність і спокій, але серце моє било сильнїйше і скорше, як звичайно, і я чула, що вже я не паном своєї волї.

О! Аттіліо, ти дорогий приятелю моєго батька, ти благородний, добрий, великодушний мій мужу! Я тебе не зраджу! нї, не зраджу нїколи. Я ношу твоє імя, і буду все гідна его носити.

Але длячого я сама себе так запевнювала? Чого моє серце так тревожно кликало о поміч? Чи-ж не була я та горда женщина, до котрої приступу не мала навіть гадка про вину. Га! як я вже змінила ся, що почувши назвиско чоловіка, котрого доси лиш два рази бачила, дрожу, як листок осики?

А моє цїле попередне житє, мій батько, моїстрогі понятя, моя опінія, моя гідність женщини, моя совість, — чи то вже нїчо не значить? Чи одна хвиля звалить ту будівлю, котру я ставила двайцять пять лїт?

Нї! Нї! Нї!

І так хитаючи ся між наклоном серця а обовязком, борючи ся з тою пристрастю, що вдирала ся в мою грудь силою бурі, переживала я днї. Вкінци я рішила вже нїколи не бачити ся з маркізом...

На его лист відписала я ему коротко, але так, що він не мав вже нїякого претексту до візити; справа мого протеґованого була вже полагоджена, то-ж і яка була причина ще далї удержувати з ним зносини? Портиерови сказала я, що если би коли маркіз приїхав з візитою, то мене дома нема. —

І так поволи повертав спокій до мого серця, я сьміяла ся сама з себе; хотїла навіть розказати всє мому мужови, але вкінци таки бояла ся кинути в его душу зерно недовіря до мене.

Тимчасом зближав ся сезон купелевий а княгиня, що їздила що-року до Ліворно, давала пращальний вечерок. Була се забава, в котрій брали участь не лише близші приятелї, але навіть дальші знакомі. Я була личною приятелькою княгинї, то-ж і не могла звинити ся з того обовязку. —

Мала я при тій нагодї рожеву суконю убрану іщпаньскими коронками, — і знаю сама, що було менї в нїй до лиця...

Першим, кого я стрітила на салях у княгинї, був — маркіз...

Який він був гарний!!...

Блїде лице, тим яснїйше відбивало, від темного, гарного волоса, а очи блищали з під високого, рівного чола.

Я легко кивнула головою на его привіт.

Княгиня, побачивши мене, підійшла до мене.

— Але графине, ви нинї виглядаєте божественно!...

І дійсно очи всїх звертали ся до мене так, що я аж змішала ся і сердила ся сама на себе без причини. Маркіз стояв неподвижно на однім місци і глядїв на мене. Се мене ще гірше мішало. І сама не знаю, длячого стидала ся я моїх відкритих рамен, так, що мимоволї накинула на себе коронковий шаль... Правдою показала ся пословиця, що румянець є доказом вини, — перед ним одним я стидала ся, перед его очима, що палили мене і прошибали до глубини серця.

Якийсь молодий мужчина бридкий і без искри дотепу і розуму, чув обовязок бавити мене, та его товариство нудило мене так, що я встала, щоби перейти ся по сали. Сей лїк був ще гірший, як недуга, бо мій товариш подав менї рамя. Я хотїла, як найскорше від него увільнити ся і на щастє побачила княгиню. Починаю отже з нею говорити, а вліплівець лишає мене на щастє думаючи, що я маю якісь важнїйші річи обговорити з княгинею. Першою гадкою у мене було тепер найти Аттілія, і шукати при нім охорони, — ся забава нудила мене, невдоволяла...

Невдоволяла? длячого?...

— Панї графине! — прошептав майже біля мене звістний голос. Я задрожала, — та зібравши цїлу силу волї відповіла:

— Добрий вечер, маркізе!

— Як маю розуміти се поздоровленє, чи яко звичайну конвенціональну ввічливість, чи яко акт жалю?

— Не розумію вас маркізе! Думаю, що поздоровленє є щось так звичайного, що і рїжниці гадок в тім напрямі бути не може.

Мовчки, нїчо не відповідаючи подав менї маркіз рамя. Коло нас переходило много гостий, то-ж він уступив їм, приближив ся до мене і говорив тихим, дрожачим голосом:

— Если дістану поцїлуй, то хочу его мати

цятьняте з ряду виставлене звістної опери „Prodana nevesta“ Сметани. Скористали з тої нагоди Чехи, щоби зробити польско-ческу манїфестацию. Представлене розпочало ся відогранем имну ческого „Kde domov muj“ а режисер відчитав телеграми, які наспіли від бурмістра Праги Подлїпного, від директора народного Divadl-а Шуберта і від бурмістра міста Прерова, Франца Троппера. Тонам имну товаришила сальва оплесків і окликів „Na zdar“. Як видно, словянофільскі почутя переходять вже і в польску суспільність

Друкарскі похибки. У попереднім числї зайшли деякі разячі похибки, котрі отсим справляємо. У вступній статї в другій шпальтї, першій стрічцї з гори має бути: в Горечу і Цецинї-Рошощи волоску мову; у фейлетонї повинно на третій сторонї, в третій шпальтї, девята стрічка з долини бути: щось коло портиєри.

Новий винахід. Анґлїйский електротехнїк Камм зробив новий винахід на поли електротехнїки. Має то бути рід телефону, котрому однак не устно а письменно передає ся вісти. На другій стациї є знов відповідний прилад, котрий місто передавати вісти голосом пише автоматично на папери. З кінцем грудня б. р. має бути такий аппарат відданий до ужитку публики в Берлїнї.

Метеор. Одескі ґазети доносять, що в часї їзди парохода „Херсон“ з Батума до Новоросийска, оглядали подорожні з „Херсона“ величавий метеор, котрого промір був рівний четвертій части видимого проміра сонця. Метеор кидав так сильне сьвітло, що від него падала навіть тїнь на небо, при чім сьвітло було подібне до сьвітла аверівских лямп. Метеор видко було цїлої чверть мінути.

Средство на залюднене Франциї. Фізичний упадок і здеґенероване Французів, як звісно, є для Франциї дуже небезпечним, бо грозить в сорозмірно недовгім часї цїлковитим вимертем усего француского населеня. Веселі і уживаючі любо сего сьвіта Французи ломлять собі проте голови, як би тому щезненю з лиця землї запобічи і подають на се всїлякі можливі средства. І ото недавно Француз Жерве, бувший президент секваньского департаменту, поставив на однім публичнім зібраню внесене, щоби для приспореня Франциї як найбільше горожан кождий батько родини, котрого річний дохід не переходить 2.400 франків, за кожду дитину, почавши від третої з ряду, діставав від правительства 100 франків річно. Внесене се принято з одушевленем і вислано яко петицию до правительства, де передано его буджетовій комісиї.

В Чехах нїби то успокоїло ся, але то лиш на око. Справдї в Празї тихо, бо там небезпечно авантуровати ся супротив безпроволочних судів, але за то на провінциї тревають драчки дальше. Нїмцї бють Чехів, Чехи Нїмцїв, — а полїция арештує, кого може.

Саркофаґ, в котрім спочиває Шекспір, вже зовсїм знївечив ся, тому то: розписала рада громадска міста Стретфорд субскрипцию на реставрацию гробу того анґлїйского ґенїя. Кошта будуть виносити коло 5000 фунтів, т. є. 60.000 злр. Мають отже нагоду Анґлїйцї показати, як високо цїнять свого поета, бо доси ще такого доказу не дали. Так приміром в р. 1861 хотїв специяльний в тій цїли вибраний комітет закупити реальність, де колись мешкав Шекспір. Потреба було на то суми 1500 фунтів, то є 18.000, та ледви половину того зложила суспільність. Готовий був з того шкандал, та вкінци найшов ся, якийсь жертводатель, що доповнив недостаючу суму. Перед кількома роками облїзла була напись на гробі Шекспіра, отже треба було на еї відновлене гроший. Но, суспільність не дуже то квапила ся так, що аж знов найшов ся приватний чоловік, котрий на то дав гроші. Видно, що „гарно“ почитають Анґлїйцї свого поета.

Бруно Віллє, звістний берлиньский вольнодумець і проповідник берлиньскої вільнодумної громади, приїхав був в лїтї, щоби в кількох місцевостях австрийских виголосити відчити. Случило ся однако в Ґрацу, що присутний комісар правительственний, побачив в его відчитї богохульство, розвязав збори а его самого арештував. Віллє пересидїв довший час в слїдчій вязници, а по переведеній сими днями розправі зістав засуджений на тиждень арешту.

Повісив ся на Ісусї Христї. Минувшої суботи зраня запанувало в малім францускім місточку Мазаметї велике зворушене. На площи Нотр Дам повісив ся якийсь чоловік на великім хрестї, що був там поставлений на памятку місиї. Шнур обвязав самоубійник Ісусови Христови на шию, а его уста були притиснені до уст Христа... Навіть свій капелюх насадив самоубійник Христови на голову.

Нещасне золото. В Кльондике в Аляшцї, де відкрито золоті поклади, бавить вже тілько людий, жадних золота, що не можна їм настарчити поживи; треба отже або незвичайно дорого платити, або дивлячись в блеск золота, гинути з голоду. Рабунки, крадежі а навіть розбої в цїли набутя поживи лучають ся в Кльондике що днини. Трета часть прихожих, зваблених надїєю скорого взбогаченя, вимерла з голоду і морозу. Правительство Сполучених держав орґанїзує ратункову виправу, котра завезе до Кльондике значні запаси живности.

Віщба божевільности. Один анґлїйский статистик запевнює, що в протягу чоторех столїтий, цїлий сьвіт буде складати ся виключно з самих божевільних. Учений сей доказує то пророцтво математично цифрами. В 1859 р. — говорить він — припадав в Европі один божевільний на 545 здорових на умі горожан. Від сеї хвилї людскість находить ся в дорозї неповздержаного розвою в напрямі божевільности. Отже нинї приміром припадає один божевільний на 312 людий нормальних. Простий затим математичний рахунок, опертий на докладних цифрах, позваляє обчислити в спосіб, як сонце ясний і справдїшний, що за 80 лїт відношене се змінить ся і будемо мали „одного варята на 100 людий.“ Ідучи дальше в тих обчисленях учений Англичанин твердить, що по упливі двох до трех столїтий те відношене буде вже виражати ся в цифрах 1 до 10, а за лїт чотириста не буде вже на земли нїкого, крім самих варятів. Хиба, що стане ся щось незвичайного і несподїваного, і відношене те буде поступати в відворотнім напрямі, а тодї число варятів з кождим роком буде уменшати ся. Попадати затим в розпуку задля такої віщби ученого Англичанина нема поки що достаточної причини.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 10-го грудня 1897 року.

Відень. В оголошенім комунїкатї потверджує нїмецка опозиция, що переговори з правительством поки-що застановлені. Нїмцї знають незвичайну вагу, яку би мали поновні наради парляменту з огляду на полїтичне і економічне становиско Австриї іменно в теперішній хвили. Однак на жаль предложеня правительства не могли довести до сеї цїли. Проте опозиция готова у відповіднім часї відновити переговори і радо хоче причинити ся до полагодженя національного спору в Чехії і на Мораві.

Відень. Кажуть, що лївиця хотїла ще дальше вести переговори, але бар. Ґавч відказав ся від того. Може колись пізнїйше — годї тепер означити час докладнїйше — розпічнуть ся переговори наново. Тепер цїсар означить сам квоту на спільні видатки, почім делеґациї покінчать свої наради, а зараз опісля буде відрочена рада державна замкнена.

Відень. В посольских кругах говорять, що бар. Ґавч тому замкне (а не, як тепер, відрочить) раду державну, щоби опісля треба було ще раз вибрати президию. А окрім того устає з замкненем парляменту нетикальність послів.

Відень. Neues Wiener Tagblatt доносить, що Ґавч заявив Функому рішучо, що правительство не може в справі язикових розпоряджень робити Нїмцям дальші уступки, як подїл Чехії на ческу, нїмецку і мішану територию. Всї полїтичні урядники мусять знати обі краєві мови, се-б то ческу і нїмецку.

Відень. Намістником Триесту на місце Рінальдінїого, ворога Словінцїв, має стати бувший мінїстер торговлї Ґлянц. Намістник Тиролю ґр. Мервельт має бути перенесений до Морави, а буковиньский президент ґр. Ґоес стати намістником Тиролю.

з любови; а если мене хто обиджає, то най обиджає з ненависти.

Я нїби то усьміхнула ся.

— Маркізе, ви ще темнїйше говорите. Я маю добру память, але не можу собі пригадати, щоби я вас могла чим обидити. То-ж ми ще не віддавна знаємо ся.

— Нї! панї... Ви мене обидили, але скажіть менї хоч, що мене ненавидите.

— Єсли се вам робить приємність... але менї ще в житю не лучало ся когось ненавидїти, а і не привикла я до того, щоби кого обиджати...

Перервав менї пристрастно.

— Панї ґрафине, ви дали розказ свому портиєрови, що вас для мене нема дома.

Супротив сего пристрастного тону держала ся зовсїм холодно.

— То чей же можете знати, пане маркізе, що я могла бути недужа або не мала часу на візити...

— Як же я вас жалую, панї ґрафине, — то ви три днї були недужі?

Тон его бесїди був іронїчний, але в тій хвили змінив его і говорив несьміло:

— Скажіть менї, що я такого вчинив і чим заслужив на сю кару?

Що він вчинив?... Нїчо більше, лиш забрав супокій мого серця і душі на віки!...

А прецїнь, що-ж мала я ему відказати? Єго очи глядїли на мене так мутно-тужно, що менї самій було тяжко на душі. І що-ж він завинив, если полюбив мене?

— Буду старати ся бути сими днями дома, але — ми виїзджаємо вчедовзї на село.

Сказавши се, чула ся я вдоволена, бо нїби запросила я его, але відразу і просила, щоби він не приходив.

Маркіз усьміхнув ся гірко і хоч він нї слова не сказав, то его очи докоряли менї...

Ішлисьмо мовчки далї по сали.

Нараз він глянув на мене і дивив ся хвилю менї в лице.

Бесїдувати з ким і глядїли ему в очи, — то так лучає ся все межи людьми, але мовчки глядїти ва себе, — се лиш привілей залюблених...

Богато мужчин думають, що они знають ту бесїду очий, а як немного уміє еї уживати. Нераз побачиш такий погляд очий і не знаєш: сьміяти ся, чи жалїти над тупоумностию того мужчини, — але у маркіза було инакше!...

В его очах була цїла буря пристрасти і задушевних бажань придавлених силою волї, була там сьмілість, але еї зменшувало пошановане, був там огонь, але при тім якась дивна мягкість, — а все то вязало ся в сум і тугу і плило до моєї душі таємничим током. В тім поглядї его очий видїла я, що дїяло ся в его душі, як била в его жилах кров і як всї нерви дрожали любовю до мене.

Так споглянути на женщину, то більше як держати еї в своїх обнятях!

Під сим его поглядом я дрожала і не тямила, що дїє ся зі мною.

(Дальше буде.)

Прошу спробувати!

Торговля товарів мішаних
враз з
КОМНАТОЮ ДО СНЇДАНЬ
АННИ МОСКВИ
у Вижници над Черемошом

поручає П. Т. місцевій і доохрестній Публиці: каву з Цейльону, чай росийский в ориґінальних пачках, цукор, риж, крупи, сочевицю, портер, пиво, рум, лікери, мило, оливу, оцет, папір, чорнило, фарби, щітки, сїрники, вина правдиві, сьвічки столові і церковні, віск пчільний, мід патока, смалець і солонину.

На піст риба суха (судаки) і оселедцї. На сьвята сьвіжі дрїжджі Весною всякого рода насїня.

Висилка відворотною почтою. Услуга скора; цїни низькі.

Упрашає ся Веч. Духовеньство пересьвідчити ся о доборі товару і скорій та чемній услузї, та відтак і своїм парохіянам поручити сей новозаснований склеп як найгорячійше.

Прошу спробувати!

Прошу спробувати!

Прошу спробувати!

LINIMENT. CAPSICI COMP.
aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker".

„РУСКА БЕСЇДА"
в Чернівцях
улиця Петровича ч. 2.
має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА"
для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки"
з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок."
32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА"
Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,"
сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ"
з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.
Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки," а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

ВЖЕ ГОТОВИЙ
ілюстрований буковиньский православний
КАЛЄНДАР
на **1898** рік.
РОЧНИК 25.

Зміст: Калєндар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний калєндар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телеґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї" в Чернівцях, через редакцию „Буковини," друкарню „Рускої Ради" і всї книгарнї.

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,
ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші
легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

КАЛЬОШІ,
з заду затяті для пп. офіцирів.

Великий вибір
ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ
для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Найновійші

черевики для ґімнастики з ґуми.
а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!
даємо лише ми від цїн за білє др-а Єґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи
почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплюваня	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки
вузли, маши, Левалїєля до вязаня,
від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

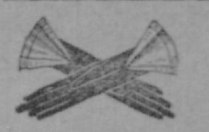

Рукавицї Glacè,
з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ **СКЛАД**
правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад
ЦИЛЇНДРІВ
і кляків,
з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад
з фабрики
І. ГІКЛЯ
і Синів
в
Найтішайни
КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр.,
для мужч., тирольскі від 1·18—2·28
„ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18
„ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ
з зелїзними ручками

з чистого шовку від	3·—	— 6·—.
на-пів зі „ „	1·38	— 1·98.
з чистої вовни „	1·58	— 2·18.
на-пів з вовни „	0·98	— 1·58.
з анґлїйскими дерев ляними ручками від	0·75	— 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
ПАРАСОЛЇВ
полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛЇЙСКІ
ПАЛИЧКИ.

Величезний
вибір
БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.
„ „ з фалдами „ 1·38 „
„ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ
з найлїпшого Gradl-полотна, француcково крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,
12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ
від 1·50 — 3·—.

КОВНЇРИ
і
МАНШЕТИ

Маншети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.
Маншети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.
Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.
Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв
6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 267. Чернівці, неділя 30. падолиста (12. грудня) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

До руской публики!

Нераз приходить до редакциї рускої ґазети Русин, чи то з поблизькости головного міста, чи з провінциї, і жалує ся, що всюда, на кождім кроцї зневажають Русина, гордять ним, дивлять ся на него „з гори,“ так, не мов би він чимсь ґіршим від иньших людий. Гірко слухати таких нарікань, але коли станеш того гостя випитувати то се, то те, виходить, що в великій мірі винні тому такі самі Русини. Між чотирма стїнами, або на зборах в „Народнім Домі“ він патріот, кричить на кривди, гороїжить ся, — а прийде до дому, то леда перед яким небудь не-Русином гне ся в три погибели і не має сьміливости визнавати себе Русином, котрий гордить ся своєю національностию, рад тому, що належить до народности, котра становить на Буковинї більшість населеня. Самі не шануємо себе, а жадаємо від чужих, щоби нас шанували! Коли ти, чоловіче, сам собі вартости не знаєш, то не жадай того від иньших людий, не дивуй ся, коли иньші з тобою обходять ся так, як ти на се наслугуєш...

От возьмім звичайний випадок з житя. Іде Русин до склепу щось купуватя. Лише увійде до склепу, зараз таки удає Нїмця і заговорить до купця по нїмецки. Чому не по руски? Думаєте може, що купець вам не продасть свого товару, як заговорите до него по руски? Цїлком певно, що нї. Купцеви передовсїм розходить ся о те, щоби як найбільше заробити. Отже як би Русин заговорив до него по руски, він буде старати ся також по руски привчити ся, а заразом буде поважати тих Русинів, що знають собі цїну і жадають те само від всїх иньших.

Скаже може дехто: ей, що менї на тім залежить, чи жидок-купець мене поважає, чи нї. Таке становиско цїлком фальшиве, тим більше фальшиве, бо приносить рускій справі велику шкоду.

Фактом є, що так в Чернівцях, як і на провінциї майже зовсїм нема руских купцїв. Великий жаль, що їх нема, а то ми мали би заступлений ще один важний стан, а і руска справа мала би в них свою підпору. Они піддержували рускі інституциї, анонсували би свої фірми в рускій ґазетї, передплачували би руску ґазету і т. д.

Не маючи своїх купцїв, мусимо іти купувати в таких, які є. Замісць в рускі руки, дістає ся наш ґріш в чужі. А є того гроша чи мало. На Буковинї н. пр. живе 268.000 Русинів; числїм на одну родину переciчно пять осіб, то маємо в нашім краю 53·600 руских родин. Аби кожда родина на рік давала торгувати лише по 5 зр. то буковиньскі Русини дають не-руским купцям торгувати на рік більше як 260.000 зр., а з того припадає безперечно найбільша частина на самі Чернівцї. Купець радо приймає ґріш з руских рук, але за то виставляє нїмецку і волоску або навіть польску вивіску, передплачує нїмецку, волоску і польску ґазету, дає свої анонси до тих ґазет, — а Русини з тих гроший не мають нї найменьшого хісна!... Яка з того шкода, хочемо лише пояснити на тім фактї, що нїмецкі ґазети, котрі мають відбит лише в самих Чернівцях, мають річно з анонсів доходу 4000—5000 зр. або і більше! Розуміє ся, що при таких доходах легло видавати ґазету кождого дня і подавати читателям добірнїйший материял та знижувати біднїйшим читателям цїну передплати. А у нас то люди про се зовсїм не дбають, лише вміють просити, аби їм знижити і так вже аж надто низьку передплату. Русини — се факт — своєю байдужностию помагають всїм иньшим видавництвам, лише не руским!...

А преціньже як легко можна би то зробити! Прийдеш, Русине, де якого небудь склепу, говори по руски; прийдеш до реставрациї, зажадай, щоби тобі дав читати одинокий руский дневник „Буковину“; прийдеш що купувати, то спитай, чому він не анонсує ся в „Буковинї,“ а коли купець чомусь не похочує, то не купуй в него. Коли ти, Русине, де є вже постійним гостем, то скажи, що ти яко Русин мусиш від него жадати рускої ґазети і анонсовати в тій же ґазетї. Все то дасть ся дуже легко перевести, лише треба більше сьвідомости своєї рускости, треба все і всюди признавати ся до своєї рускости, не стидати ся того, а противно гордити ся тим; треба всюди, — очивидно з тактом, — зазначити, що на Буковинї живуть Русини в такім великім числї, що кождий мусить поважати їх.

---

4)

ПРАЩАЙ!

Оповіданє Неери.

(Дальше.)

Лиш так, мов з просоня, звернули ся моїгадки до того одного чоловіка, що міг мене виратувати з тої струї, котра порівала і тягла мене.

Вкінци побачила я на сали полковника. Его чесне і веселе лице вже було лїком для мене. Менї повертала рівновага гадок і почула я в собі ту гідність женщини, яка була менї товаришкою від дитинячих літ.

Я розпращала ся з маркізом і попросила Аттілїя їхати до дому.

Лиш сїлисьмо в еквіпаж, я обняла его цїлою силою за шию...

Як чистий і сьвятий був той поцїлуй, що він зложив его в тій хвили на моїм чолї! А мимо того прийшли менї тогди на гадку иньші уста і иньше лице; я відкидала той спомин що сили і не могла.

— Боже! допоможи менї! прошептала я лиш обезсилена.

За кілька днїв виїхали ми на село.

Батько мій мешкав в старім замку, серед великого саду. Голубе небо, легкий вітрець від середземного моря, цїлі гаї оливних і олеандрових дерев, — то все додавало окраси і принади тій цїлій околици. А ще тілько памяток з моїх молодих лїт!... Я тут зросла і виховала ся, тут пережила тілько щасливих хвиль не знаючи ширшого сьвіта, але за то вдоволена і весела.

Мій батько вже недомагав, тому то і не виходив нїгде; старі его други вже померли, а робити нові знакомости вже не було у него охоти.

— Не далеко звідси осїла панї Ф., — каже менї одного разу мій муж, — найняли обое з чоловіком віллю і живуть ту разом.

— Я чув, — каже мій батько, — що она хоче навязувати тут в околици товарискі зносини.

— Лиш не зі мною! — сказала я, а полковник додав:

— Валерия за горда на свое імя і на свою славу, щоби жити з людьми сумнівної вартости.

— А все-ж еї товариство могло би много помогчи панї Ф. вступити на добру дорогу!

— Не вірте тату! як она вже раз зійшла з сеї дороги, то і нїчо їй не поможе.

— То ти не віриш в то, щоби лихий чоловік міг поправити ся?

Того дня чула ся я сильна душею. Відколи ми виїхали з міста, приходила я знов до рівноваги, до моїх давних строгих принципів і поглядів, бо моя обиджена гордість і сьвідомість того, що я вже чула ся слабою і була в небезпеченьстві, додавала менї сили. Як засуджений на неминучу смерть сухітник хоче уживати житя до послїдної хвилї, бо в ню не вірить, так і я чула інстиктом близьку катастрофу, але не вірила в ню, і борола ся дальше маючи все честь перед очима. Тому то і відповіла зворушена:

— Жаль і покута зменшає провину, але не маже еї. Того рода провина то так немов довг записаний в купецких книжках, — хоч заплачений, а все таки слїд его лишає ся там на все. І то справедливо! Длячого-ж той, що провинив, має займати се саме місце, що і иньший, котрий нїчим не провинив ся? Чи так само має бути поважаний і шанований? А яка-ж нагорода тому, що боров ся і побідив? Чи чиста, невинна дївчина, вірна жена могла би мати вдоволене в сьвідомости своєї чести, если би та, що прогрішила ся а потім поправила ся, могла так само гордо ступати між людьми? Ви кажете, що пляма дасть ся змити, — так се правда, — але по нїй лишає ся брудна вода. О, честне житє було би дуже легке, если би так після вподоби можна з ним зірвати і наново починати. Престол жіночої гідности за високий, щоби на нїм міг засїсти знов той, що раз з него зійшов.

Благородне вдоволене малювало ся в лици полковника а мій батько вдоволений сказав:

— Подобають ся менї еї твої слова, бо они відблеском твого неванного серця. Так, ти на ню можеш кинути каменем, бо ти без вини...

Без вини? а як ще довго?

Чи не провинила я вже тим, що в моїй груди налав той огонь, що лишив мене спокою душі? А той несупокій, сум, невдоволене, задума і ті зворушеня. — Чи-ж не були сьвідком тої зміни, яка зайшла в моїм внутрі?

Були такі днї, що образ маркіза не вступав ся менї з голови; я майже чула его голос, що так пристрастно промавляв менї до серця;

Або возьмім знов касина на провінції. Майже до кождого такого касина належить по кілька Русинів, а преціньне в кождім касині найдете одиноку руску ґазету на столї. Ба, є навіть таке касино— і то в рускій части краю — де рішено не передплачувати ні одної буковиньскої ґазети! Чи не сором се для людий інтелїґентних? І чим годують ся ті люди? байками про нїмецкі та жидівскі події? Чи не сором се, що не найде ся Русин, котрий би на підставі статуту касина зажадав, аби в касині, до котрого належать також Русини і платять свої вкладки, була також руска ґазета?! Він має се право і сьміє жадати, а не жадає. Коли-б зажадав, видїл касина мусїв би вчинити его волю; а як би не вчинив, то волїє Русин за ті гроші, які він видає на удержане касина, сам передплачувати собі руску ґазету і має то почуте, що сповняє свій патріотичний обовязок.

Онодги роздумували над всїм тим — як се вже оповіщено в нашій ґазетї — черновецкі Русини і відпоручники з провінциї і прийшли до пересьвідченя, що годї вже Русинам дальше так байдужно відносити ся до тих справ. Рішеня які запали на тій нарадї, звістні вже нашим читателям. Ми для їх лїпшого зрозуміня пояснили сю важну справу близше і тепер ще додамо коротко ті правила, яких повинен кождий Русин придержувати ся при своїх закупнах.

1) Говоріть з купцем по руски;

2) у всїх публичних льокалях жадайте „Буковину“;

3) вимагайте від купців, щоби они постарали ся о руску вивіску і анонсували ся в „Буковині“;

4) жадайте в касинах і читальнях, щоби передплачувано „Буковину.“

5) а коли-б купець спочатку чомусь не хотїв вволити вашу волю, то не купуйте в него нїчого і так привчіть его розуму.

Він дуже скоро надумає ся, в чім его інтерес і не буде опирати ся вашим жаданям.

Русини! Вже досить далисьмо визискувати себе чужим людям. Час вже памятати і про себе. Покажім, що ми Русини, сьвідомі своєї рускости, що ми знаємо цїнити нашу національність, що ми горді на нашу рускість; покажім, що коли вже раз рішено поступати солїдарно, ми вміємо задержати карність національну!

Русини! Постійте за свою рускість, а нїхто не посьміє на вас дивити ся „з гори,“ нїхто не відважить ся легковажити собі вас — і буде вам і всїм Русинам за те честь, а руским підприемствам ще й користь!

Австрийска делєґация.

Як то ми вже перше доносили, появили ся в австрийскій делеґациї голоси, докоряючі міністерству війни, за злу управу військом. На всї ті закиди відповів міністер війни Крїґамер на засїданю делеґациї дня 7-го грудня.

Відновівши на закиди в справах народностий, що ми вже в телеґрамах доносили, перейшов до войскового харчу. Міністер констатує, що справдї позиция міністерства війни в будженї обнизила ся о 34.000 зр., мимо того однак харч буде на далї такий сам і войско буде цїлком добре прокормлюване. Смертельність в нашій армії зменшає ся. Тепер припадає лиш 3 случаї на 1000, наколи рівночасно у Франциї (без войск кольоніяльних) припадає 5·5, в Баварії 4·3 а в Італії 4·4 на 1000. Декотрі бесїдники нарікали на хлїб в армії, но що до того, то міністер констатує, що хлїб для австрийского войска був і сего року, так як все доси, найлїпший в цїлій Европі. Що до теплої вечері, то той ще доси не можна було завести.

В справі достав до войска, міністер не може навязувати з малими доставцями, позаяк ті не в силї зложити кавциї, а впрочім великі діставцї дають о 15% дешевше а кавциї їх все суть ґваранциєю, що они і на случай війни виповнять свої зобовязаня.

Декотрі бесїдники пропонували, щоби войско купувало сирі материяли і давало до переробу малим промисловцям, та міністер не може сего вчинити, бо такі проби вже роблено і они до нїчого не довели, хиба до ряду процесів, бо лучало ся, що пропадали кавалки шкіри, або навіть і пожички грошеві, котрі давано наперед. Если би однак отворили ся специяльні товариства і доми складові, то міністерство з охотою увійде з ними в переговори.

Що до полекшів в виповнюваню служби військової, то міністерство в тім напрямі не може нїчого зробити. То належить до властий цивільних адміністрацийних, а власть військова, може що найвисше запротестувати против поступованя тих властий, если видить яку неправильність. Впрочім, кого власть цивільна увільнить, то й войско уважає его за увільненого. Що-до таксвійсконих, то та справа належить до міністерства оборони краевої.

Урльопувати вояків на жнива також не оплатить ся. Се міністерство вже пробувало і дійшло до пересьвідченя, що на одно село припадало би два, три вояки. І що-ж они можуть помогти підчас жнив? А як же урльопувати тих що свого ґрунту не мають? Та-ж вояків не можна відкомендирувати, щоби они обробляли жнива у кого иньшого. Можна висилати вояків в разї якого елементарного нещастя, — але не до жнив. Міністерство не може а навіть не має права посилати великій посїлости вояків, щоби они обробляли жнива.

Що-до дволїтної служби то міністерство також на то не може згодити ся, бо се заведено вже в Нїмеччинї, але результати не показали ся вдоволяючими. Підвизшило би ся лиш буджет військовий, бо стан презенцийний мусїв би бути о много висший для докладного вышколеня вояків.

Вкінци осьвідчив міністер, що проект військової процедури карної вже оброблений. Тепер обрадує над тим комісия зложена з військових правників а потім буде відісланий до обох міністерств оборони краевої, щоби ті предложили їх австрийскій радї державній і угорскому соймови.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 11-го грудня 1897.

Рускій хор. Ще раз пригадуємо, що в понедїлок вечером о ½8 год. відбуде ся в сали

я бачила его очи, его усьміх, его цїлу поставу і чула в уяві мягкий устиск его руки.

Навіть нїжність мого чоловіка не вливала на мене, я не могла дивити ся ему в очи і йшла найрадше сама в лїс, щоби там лїтати мріями. Я, така енергічна, так ворожа всякій сентиментальности! Але то не була романтичність, що мене там вела. Я не шукала там ні поезиї западу сонца, ні містики росою, немов жемчугами, обсипаних листків дерев, — мене манила там самота, в котрій моя совість борола ся з серцем, а душа мріла про незвістні мені розкоші. Повів вітру, що розвівав мое буйне волоса, був мені бурею поцїлуїв. Пестрий мотиль, що в летї діткнув ся моєї шиї, запах цьвітів, шум дерев, спів птиць, — все то зливало ся в якусь бурливу фантазию, серед котрої я видїла его одного, а цїлий сьвіт покривав ся мракою.

Але і приходили днї спокою, серед котрих я думала сумна і питала сама себе, чи маю ще право сказати о собі, що я без вини.

Страшний образ жінки, що дійшла з дороги обовязку стояв ще на сторожи моєї душі; але небавом лагіднїли мої погляди і я навчила ся відріжняти душу від тїла, гадки від вчинку.

Вина есть лиш наслїдком якогось факту; перед тим єї нема, — такими то арґументами я себе побивала. Безвзглядної вини нема на сьвітї, а ми лиш панами наших дїл, а не гадок.

Чи-ж гадками могла я кому зашкодити? Нїкому!... Гадка ще мене не збезчестила, а мрія про него, тим більше хоронила мене від дійсности.

Я его не бачила вже від довшого часу, — се мене радувало і мучило.

Та вкінци я успокоювала ся чим раз більше; цїлковита рівновага була лиш питанем часу.

Аж тут нараз лист від княгинї:

— Моя найдорожша! Завтра приїду Вас відвідати; приладьте снїдане серед рож і міртів. Хочу хоч пару годин пережити ідилїчно. Сподїю ся, не зробити Вам сим неприятности, що моїм товаришем буде маркіз Л. Я лиш можу бути ему вдячна, що він підоймив ся мені товаришити.

Сей лист впав громом на мене!

В першій хвили думала я утїкати, — але як? де? Вже гадала я признати ся у всїм полковникови, — але як ему се сказати?

Цїла буря гадок лютила ся в моїй голові! Бояла ся сеї стрічи, а рівночасно безмежна радість мене обняла, судорожне почуте щастя, — я була прямо божевільна. —

Години плили мені поволи, — я не могла нїчим заняти ся і старала ся не бачити ні батька, ні мого мужа.

Ніч повна мрій і дивних снів, змучила мене невисказано...

Ранним ранком вихопила ся я з хати і пішла в сад шукати сцокою, та годї...

Вкінци увійшла я до сальону змучена, зарошена... Аттілїо вже сидїв...

— Валерие, — каже мені, — не муч ся, моя дорога: та-ж на то суть слуги.

Бідняла думав, що я встала так рано, щоб приготовити ся на принятє гостий.

Коло девятої вже ждали ми гостий, — я в повній тоалєтї, але зі страхом в серци...

Вже зближала ся десята, коли ми ще здалека почули гуркіт воза а за хвилю заїхав елеґанцкий екіпаж княгинї на подвірє. Мій муж скочив до дверцят, щоби помогти княгини висїсти. Але майже рівночасно вискочив з повозу і маркіз витаючи ся з нами.

Мій муж знав ся вже з ним, то-ж і не треба було їх взаїмно представляти; маркіз звинив ся, що приїхав непрошений, але полковник витав его сердечно.

Мій муж подав руку княгини, — мені лишав ся маркіз. Подав мені рамя і я йшла з ним не в силї добути одного слова з грудий. Він мене вручив.

— Пані ґрафине! не думайте але о мені, коли видите, що я так майже супротив вашої волї тут зприїхав. Княгиня мене тут тягнула майже силою, а Бог мені сьвідком, що мое серце не було в силї оперти ся.

— Але-ж, пане маркізе! я вам нїколи не забороняла приїхати до нас, я вас чей же так поважаю, як кождого иньшого мужчину і не мала би я нїякої причини забороняти вам приступу до нашого дому.

Се була для него зимна купіль. Слова сї говорила я поволи, певним голосом, лиш рука моя трохи задрожала, — він знов зблїд ще більше і відповів:

— Дякую вам, ґрафине! ся жестокість добрим лїком для мене, так, як та рука приятеля, що витягає смертоносне зелїзо з рани і зменшає біль, — але з зелїзом і жите забирає.

Прийшли ми вже до дому. Він пустив мою

„Народного Дому“ проба руского хору. Просить ся о численну участь.

Зміни в податках. З новим роком увійде в житє новий податок, — податок „особисто-доходовий. Сей податок будуть платити лиш ті, котрі мають річно більше, як 600 зр. чистого зиску. Більша часть руских мужиків не потребує бояти ся тих податків, бо здаєть ся, що ніхто з мужиків так великого чистого зиску не має. Природно, що сей податок іде до центральної каси у Відни а на потреби краєві і громадскі, буде можна наложити додатки. Додатків тих мужицтво наше не потребує бояти ся, бо як сказано рідко хто сам той податок буде платити. Але той новий закон о „особово-доходових“ податках каже, що єсли край не буде брати додатків від сего податку, то в такім случаю, назвишку того податку 3 міліони розділить ся між краї, то значить, що на Буковину припало би 36.512 зр., а на Галичину 366.223 зр. — Крім того, єсли край не буде брати додатків, то центральне правительство зменшить податок ґрунтовий і домово-класовий о 10%, то значить, що Буковина платила би ґрунтового податку 45.619 зр., а домово-класового 45.624 зр. меньше, то значить разом обнизив ся податок о 91.243 зр. Галичина платила би ґрунтового податку 525.032 зр., а домово-класового 391.980 зр., меньше, то значить: обнизив ся податок на суму 917.012 зр. Разом отже готівкою і обниженем податку Буковина скористала би 127.755 а Галичина 283.235 зр.

Як видно, не лежить анї в інтересї більшої посїлости, анї в інтересї мужицтва, щоби брати додатки від особово-доходового податку, то-ж можна надїяти ся, що так галицкий, як і буковиньский сойм одноголосно згодить ся не брати тих додатків.

Заява ческого клюбу. Президия ческого клюбу ради державної видала про наради своїх мужів довіря з правительством такий офіціяльний комунікат; „Вже від довшого часу обговорювано в ческім клюбі питанє, чи би не дала ся управильнити справа язикова в Чехії на основі внесеного в соймі ческім закона язикового д-ра Пацака або в дусї звістного письма сего посла в тій справі. Здає ся, що і новий президент кабінету бар. Ґавч має надїю, що посредством реформи розпоряджень язикових в дусї внесеня д-ра Пацака можна би найти вихід з теперішних запутаний. Сим способом віднято би Німцям причину до дальших напастий. Бар. Ґавч звернув ся проте до ческих послів і подав до їх відомости принципи, на основі котрих він би думав за спільним порозумінем управильнити провізорично питанє язикове. Парляментарна комісия ческого клюбу заявила по зрілій розвазї шефови кабінету, що она уважає подані пропозициї відповідними до дискусиї з застереженем, що при намірених модифікациях розпоряджень язикових буде захований принцип повної рівноправности і рівнопрядности у всїх урядах в урядованю внутрішнім і внїшнім і сей принцип переведений; що при тім заховає ся неорозривність краю і що буде дана запорука, що кождий горожанин ческий найде своє право в рідній мові. Ческі посли приступлять до конкретних розправ аж тодї, як буде докладний текст сего предложеня звістний. Переговори з правительством мали проте лише характер розмови, рішенє же мериторичне цїлого питаня було полишене покликаним до сего чинникам сторонництва.“ Поміщаємо сю заяву яко документ офіціяльний для тих, що хотїли би колись обективно розсудити, хто був причиною невдалих переговорів бар. Ґавча з сторонництвами. З документу сего видко, що Чехи в уступчивости своїй пішли досить далеко, наколи хотїли пристати на модифікацию розпоряджень язикових.

Нова ґазета в Чернівцях. На послїднім засїданю черновецкої ради міскої ухвалено ще в сім місяци розпочати видавництво нової урядової ґазети магістрату п. з. Czernowitzer Gemeindezeitung, в котрій будуть обговорювати ся лише громадскі справи нашого міста. Ґазетка має виходити раз на тиждень. Як се у нашого магістрату само собою розуміє ся, буде ся ґазета виходити лише в нїмецкій мові, хоч на 54.171 мешканців міста є лише 9.833 Нїмців, 10.384 Русинів, 7.624 Волохів, 7.610 Поляків і 17.359 жидів. Але дарма; в міскій радї, де засїдають Тумлїржі, Вольфи, Франки і такі подібні ґерманїзатори мусить бути все по нїмецки! Коли ми вже раз тих панків позбудимо ся і зможемо їм на дорогу засьпівати „многая лїта,“ але лиш не на Буковинї?...

Хто повалив Баденїого? Питанє се висїло через кілька днїв в воздусї. Одні казали, що Нїмці-обструкционїсти повадили его: другі признали усю заслугу повалення шляхтї нїмецкій з ґр. Штірком на чолї; треті правили, що нїхто другий, лише соціяльні демократи з Дашиньским; четверті думали, що хтось з „Кола“ польского підставив ему ногу; пяті заручували, що в цїлій тій справі мала свою руку камаріля двірска; шесті думали, що в самім кабінетї був від довшого часу роздор, що вкінци спонукав упадок ґр. Баденїого; семі обвиняли бар. Банфіого; осьмі обвиняли ґр. Голуховского; девяті казали, що Іех Фалькенгайна враз з полїциєю спонукали сей упадок; десяті виноватили президию палати посольскої, що без потреби замкнула послїдне засїданє парляменту; одинайцяті добачили у всїм тім руку Люеґера; дванайцяті присягались, що лише улиця віденьска спонукала уступленє ґрафа. Досить, що мало не тиждень вів ся спір о те, хто задав ґр. Баденїому смертоносний удар? І була би ся справа ще довгі часи не прояснила ся, як би не праса руска „независимих“ яко тринайцята з черги сказала, що дїйсною причиною паденя ґр. Баденїого було обжалованє, внесене „независимими“ нашими за вибори галицкі... Тепер вже стане ясно кождому, кому належить ся вся заслуга освобожденя Австриї від тяжкої зелїзної руки. Не второпає хиба той, кого в тїмя не бито...

Вид теперішного парляменту. Тут і там видно ще рух. По кульоарах проходжують ся кілька послів, а репортери облягають їх товпами. Здає ся, мов би ще парлямент відбував засїданя. Тілько в самій сали ще боєвище. Не чути вже дзвінка президиї і загула пекольна музика послїдних днїв. Умер парлямент. Посли вибрали ся в дорогу. Каса замкнена, лише де-де видко руку польску, сягаючу по кошти подорожи. Ще хвилька, а тишина заляже цїлий будинок. Покинуть его і ті авґури, що ще дорабляють політику. Ось там стоїть сивобородий бурмістр з Літомишля (Функе), біля него червонолиций Шенерер. Але і они опустять небавом ті простори. В сали засїдань стоїть якийсь посол, видко, що прощає ся з своїм кґрульским кріслом, — може на віки? По другій сторонї будинку засідає ще делеґация австрийска, але радить спокійно. В мраморній сали побіч бюсту Смольки стоїть барбаросса Ґрос. З лиця видко ему, що тужить за послїдними авантурами. Тишина ему не до вподоби. По кутках стоїть служба, сумна, бо одну часть з них, приняту провізорично на час засїдань, дирекция відправить. Они наслухують під дверми ухвал клюбу, чи не прийде ще до згоди. Дармо слухаєте! Посли самі убили парлямент.

Підслухане. — Що? Ви вже пять лїт жонаті і не маєте дїтий?

— То вже у нас так в родинї.

— Дивна річ, пане доктор, відколи ви мене лїчите, всї в домі слабували.

— Нїчого дивного; у гарного доктора все богато пациентів.

Жіноча льоґіка. — Ах не говори менї о тім паскудникy С.

— А то що знов? А він що тобі зробив?

— Я ему оногди сказала велику дурницю і то ему не прощу до смерти!

Писателї між собою. — Знаєте, я родив ся того самого дня, коли помер Шевченко.

— Шкода, що не на оборот!

— Панї, ваш син назвав мене сьмішним дураком.

— Але-ж прошу вас, не сердьте ся на него, він же-ж такий молодий і отвертий!

Урізьбаря. — Як же-ж вам подобають ся риси покійного мого чоловіка?

— Гарне лице, приємне... особливо ніс характеристичний. Після него можна судити, що ваш чоловік був добрий, правий сердечний, добродушний та вірний...

— Так, так!... але прошу вас, зробіть ему ніс довший...

руку, а я мусїла оперти ся аж о мур так через сесю хвилю ослабла.

— Ґрафине, — говорила княгиня, — ся сукня лїльової краски вам не до лиця, ви виглядаєте блїдїйші, як звичайно.

Снїлане їли ми мовчки. Справдї княгиня любила говорити і то много, але вже шістьдесять лїт спинядо еї, то-ж любила она розговорити ся доперва по їдї.

Маркіз виглядав так, як на смерть засуджений, лиш мій муж старав ся якось бавити товариство; на щасте княгиня скінчила снїдати і почала розказувати тисячі подробиць і сплетень. Вкінци запропонувала нам прохід в садї.

Положене було для мене прикре. Мій муж мусїв товаришити княгини, батько мій був вже так немічний, що і нїколи з крісла не вставав, то-ж і менї лишав ся маркіз.

Старала ся я тепер так попровадити цїлий прохід, щоби бути все разом і не дати маркізови нїякої нагоди. Не допустила до того княгиня.

— Що ви, пане ґрафине, так стережите вашого мужа? Не бійте ся я вже не небезпечна... От бачите тут гарна лавочка, — як раз для двоїх, то-ж сїдайте нане ґрафе!

Я не знала еї, як она була молода, але який то живий дух мусїв бути, коли она ще нинї сива а так жвава і весела.

Усьміхнула ся я на еї шутку і хоч як се менї було прикро, то мусїла я таки далї іти проходжувати ся з маркізом. На першім скрутї алеї бажала я вже увільнити ся. Я висунула руку зпід его рамени говорючи:

(Дальше буде.)

Телеґрами „Буковини“.

З дня 11-го грудня 1897 року.

Відень. Парляментарна більшість оголосила комунікат, в котрім заявляє, що і на далї буде обставати при жаданю привернення історично-політичних прав і автономії коронних країв, переведеня рівноуправненя всїх австрийских народностий, піднесеня релїґійного і морального почутя і полїпшеня суспільного положеня всїх кляс населеня. Комунікат констатує, що більшість нїчим не укоротила прав Нїмців, але з другого боку жадає, щоби Нїмці не наставали на права иных народностий. Більшість жалує, що всї средства, яких ужила до полагодженя провізориї угодової, не довели ні до чого і що уступчивість в справах язикових підчас послїдних переговорів не спонукала Нїмців до уможливленя дальшої працї парляментарної, але надїє ся, що прийде вже в невдовзї до полагодженя всїх тих справ, котрі спиняють монархію в еї конституційнім житю.

Відень. Цїсар надав фінансовому раднику в Чернівцях Ґерцоґови рицарский хрест ордеру Франц-Йосифа.

Як загально звістно, є Ріхтера

„якірні коробки з камінчиками до будови“

найлюбійшою іграшкою дїтий.

Они є одинока гра, котра напружає увагу дїтий найдовше і котру дїти не покидають вже по кількох днях.

Тому они є найдешевшим, а задля їх великої виховавчої вартости і їх знаменитого виробу заразом найвідповіднїйшим подарунком.

Они взагалї є найлїпше, що можна дїтям подарувати на забавку і затруднене.

Можна їх купити у всїх виднїйших складах забавок по цїнї 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і більше; на знак нефальшованя засмотрена кожда гра **якором**.

Пересторога! Знані **фальшівники** наших **єдино правдивих** „якірних коробок з камінчиками до будови“ старають ся ввести Публику в блуд і кажуть, що наш знаний **ориґінальний фабрикат** за дорогий. Просимо такими неправдами не дати ся звести, але просимо зараз зажадати від нас **ілюстрований цїнник** і відкинути припучене в так **неприличний і натручливий спосіб** фабрикати яко то, чим они є: — **маловартні фалшованя. Лише заосмотрені в охоронну марку „якір“ коробки до будови є правдиві.** Послїдне відзначене: Лиск 1897 **золотий медаль.**

Ф. Ад. Ріхтер і Сп.

Перша австрийско-угорска ц. і к. упривілїована фабрика коробок з камінчиками до будови.

Бюро і Склад: I. Operngasse 16. Відень фабрика XIII/1 (Hietzing) **Rudolfstadt** (Thür.), **Olten, Rotterdam, London, New-York,** 245, Pearl-Street.

Новість! Проба терпеливости і товариска забава „ЯКІР“;

Ближше в цїннику

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

КОТВИЦЯ.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лиш фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Не залишіть прочитати!

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Заснована в 1885-ім р.

М. ФЛЯИШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівці, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінцій виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Заснована в 1885-ім р.

НОВА ФІРМА РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих роснйских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальошні

легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

КАЛЬОШІ,

з заду витяті для пп. офіцарів.

Великий вибір ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ

для мужчин і женщин, дївчат і хлощїв.

Найновійші

черевики для ґімнастики з ґуми.

а 1·10

Кальошї для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цїн за білє др-а Ґєра після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр. — 6·— зр.
„ хлощїв „ „	2·50 „
„ дам, „ „	2·50 „ — 5·— „
„ „ до шнуровзня „	2·35 „ — 6·— „
„ „ до защіпльованя „	3·98 „ — 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „ — 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „ — 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „ — 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „ — 2·10 „
„ хлощїв, ЧОБІТКИ . .	3·— „ — 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикования!

Найновійші Краватки

вузли, манш, Левалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

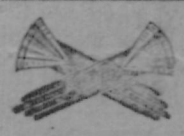

Рукавиці Glacè,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з виток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад ЦИЛЇНДРІВ і КЛЯКІВ, з фабр. Месмера і Сн.

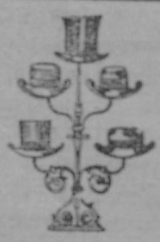

Одинокий склад з фабрики І. ҐІКЛЯ і Синів в Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр., для мужч., тирольскі від 1·18—2·28

„ хлощїв тироль. від 0·78—1·18

„ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від 3·— — 6·—.

на-пів зі „ 1·38 — 1·98.

з чистої вовни „ 1·58 — 2·18.

на-пів з вовни „ 0·98 — 1·58.

з анґлийскими дерев лянними ручками від 0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ПАРАСОЛЇВ полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛІЙСКІ ПАЛИЧКИ.

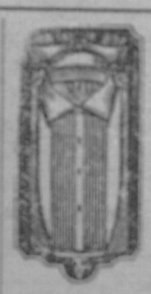

Величезний вибір БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.

„ „ з фалдами „ 1·38 „

„ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, французково крою від 0·98 поч.

Кореетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньких барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНІРИ і МАНШЕТИ

Манжети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.

Манжети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.

Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.

Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлощїв 6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 268. Чернівці, вівторок 2. (14.) грудня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.
Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата 10 зр.

Справоздане пос. д-ра Окуневского в Коломиї.

(Допись *Буковини.*)

На день 7-го с. м. скликав пос. др. Окуневский „всенародне вѣчѣ“ до салї ратушевої в Коломиї, щоби там здати справу зі своєї дїяльности в радї державній. Аранжоване віча поручив пос. Окуневский телеґрафічною дорогою „амбасадї з улицї Костюшки,“ котра була ласкава покликати до сего дїла також знаного полїтика д-ра Ол. Кульчицкого, котрий, розуміє ся, з великою дякою приняв се почесне завізване. Що др. Окуневский віднїс ся з тим до маститого д-ра Дудикевича, нас се не дуже дивує, бо-ж ёму імпонує кацапска борода та приказуючий тон бесїди сего пана, але щоби др. Кульчицкий пішов так цїлком під „командировку“ амбасади, навіть не видячи росийских кораблїв в Одесї, се нас таки трохи здивувало. Але що-ж дїяти? Видко, правду говорять, що: Schöne Seelen finden sich...

Зачалась робота під дірїгентурою „указок“ з амбасади, а всї „повелїнія“ єї виповнював зі всею совістию „полїтик“ др. Кульчицкий. Запрошеня, розуміє ся, висилали лиш тим, що мали марку з амбасади, і то самим твердим пан-отцям, щоби попривозили з собою подібних дяків, паламарів і грабарів; а селян — питаєте — не повідомили? Та на що їм запрошень! А щоби розлїпити по містї оголошеня, то мабуть гроший не стало. Бач, які хитрі! Але люди на них пізнали ся!

Вже о 11-ій годинї саля почала ся наповняти народом так, що небавом було до 1000 голов. На підвисшеню щось дуже цїкаво розмовляють др. Окуневский і Дудикевич, а їм помагає знаний редактор „Русской Рады“ і „издатель“ „Божого листа з гори Сіон“ п. Білоус; др. Кульчицкий когось дожидає, бо чогось бігає на всї стороны, заглядає у всї кутики та радить ся з „патріотами,“ що робити, бо на салї крім пару дячків та кількапайцяти балтазїв коломийских самі селяни-радикали, а ті з певностию не виберуть головою віча наперед приготовленого Дудикевича. Вкінци на „командировку“ др. Кульчицкий відкрив віче і просив вибрати собі голову. Тодї цїла саля залунала однодушним окликом: „най буде др. Трильовский головою;“ лиш дяк Волчук та кількох балтазїв під проводом Миняйлюка кричало „господин Дудикевич,“ а коли звертали увагу д-ру Кульчицкому, най сконстатує, хто має більшість, то він відповів: „оба мають меньшість!“ Хоч як було знати, що всї є за Трильовским крім Волчука і кількапайцяти балтазїв, то все таки сего не хотїв бачити нї чути „полїтик“ др. Кульчицкий та допитував ся все, чи не хотять Дудикевича, але на відповідь чув все: „Трильовского.“ Зібраний нарід зачав на ту новомодну поведенцию доктора вже відказувати, та як би не предложене д-ра Окуневского: „що най буде головою др. Трильовский, а его заступником др. Дудикевич“, — то другий раз з певностию був би не важив ся др. Кульчицкий на сего рода крутанину. На предложене др. Трильовского серед невмовкаючих окликів вибрано другим заступником селянина Павла Лаврука з Іспаса. По тім маленькім „посрамленію“ консолїдацийників удїлив др. Трильовский послови Окуневскому голос.

Сей зачав насамперед від тяжких часів, які переживає тепер наша Русь, та радив лучити ся разом (читай з кацапами!), бо инакше розібють нас на чотири вітри. Згадав про полїтичну карієру б. президента міністрів ґр. К. Баденїого про его штучки виборчі та про его вперве підняту борбу славянїзму з ґерманїзмом, з тим тевтонїзмом, що наче велика филя хоче заляти Славян. Баденїому треба було перевести угоду з Уграми і за цїну єї приєднав собі Чехів розпорядженями язиковими. Сї розпорядженя були наглядним доказом перенесеня сили Нїмцїв на Чехів, на нарід славяньский. Коли я говорив Окуневский — узрів ті страшні напади Нїмцїв на розпорядженя язикові в парляментї, котрі, хоч нелеґально видані, були справедливі, тодї пішов я за своїм славяньским серцем і усунув-ем ся від голосованя. За сю славяньску щирість мене покарали... Я нинї стою перед вами з чистим мандатом... Коли би Баденї був впав за розпорядженя язикові, то був би впав яко жертва славяньскої ідеї і може був би ще коли вернув на своє президияльне місце, а нинї по его виступі в парляментї з полїцаями він провалив ся, але так, що

---

5)

ПРАЩАЙ!

Оповіданє Неери.

(*Дальше.*)

— Вибачте, пане маркізе, але я маю дома де-що розказати слугам.

Він придержав мене рукою і вп'ялив в мене очи.

— Що-ж ви робите, пане маркізе?

Не відповідав нїчого, лиш его очи так і блестїли любовю.

Я хотїла відійти, — та ноги захитали ся — хотїла говорити і не знаю, чи я вже падала, чи що, — лиш то тямлю, що він хватив мене раменами і притис пристрастно до груди.

Стало ся то в одній хвилї. Маркіз кинув ся менї до ніг і просив прощеня.

— Ви хиба збожеволїли, — то одно вас може оправдати, — відказала я, а мій голос дрожав і серце било молотом.

Він встав, взяв мою руку, положив єї урочисто на свою грудь і сказав:

— Я люблю вас, пані ґрафине!

Не в моїй силї змалювати спосіб, як він висказав тих кілька слів. Вже тої хвилї я почула, що я пропаща.

— Маркізе, — говорила я оперши ся о дерево, — тямте, хто ви, — а хто і я, і що ви, яко гість, увійшли в сей дім!

— Хотїв би я все забути і жити лиш гадками о вас, — та, як ви повелїваєте забути, — най же ся так стане. Але не можете менї заборонити любити вас.

— Гадаю, що там де нема взаїмности, о любови бесїди бути не може.

— Я не жадаю нїчого від вас, ґрафине.

— Але если би я вас о щось просила?

Він споглянув на мене сумно і менї видало ся, що він вже знає, що я думаю.

— Відійдїть від мене...

Я стояла ще далї оперши ся о дерево, подала ему руку — він пошїлував єї і пустив поволи...

Потім відійшов скоро, не глянувши на мене, не кажучи нї слова, і счез між яворами.

Я стояла дальше так щаслива, що і годї менї висказати, і не чула нїякого докору совісти.

Я вірила ще в свою честь і мріла про якусь чисту, невинну, благородну, душевну любов.

О! ви невинні ще, недосьвідчені сотворіня, вірте менї! Коли вас очарує повний чутя спогляд, легкий усьміх, устиснене руки і ваше серце бе живійше, а думка мріє про якусь високу, чисту, етеричну любов, то знайте, — що то екстаза ваших змислів! Коли в самітних хвилях, при сьвітлї місяця або при звуках тужливої пісни живійше ударить кров в ваших жилах, — то знайте, що то бесїда тїла і стережіть ся!

Говорять люди о чутю, о вимінї гадок, о платонїчній любови... Не вірте тому! Одна лиш є любов і одна цїль, до котрої она стремить.

І я вірила поетичній масці чутя, і я хотїла пересьвідчити себе, що серце і тїло — то дві окремі річи, і я вірила, що душа є в силї опанувати тїло, — я повалила ся неспостережено в пропасть!

Я хотїла правити моїми нервами, а між тим они мною управляли.

Для мужа мого мала я приязнь сестри і думала, що погоджу ся з тим новим чутем, що мене опановувало.

Я була горда, що маркіз любив мене, але рівночасно дбала про те, щоби се мому мужеви винагородити. Тамтой забрав менї всї гадки мої, то-ж про сего хотїла я тим більше дбати.

Так минула осїнь. — цїлі два місяцї, а я не видїла ся з маркізом.

Ми тимчасом повернули до міста і якось в кілька днїв стрічаєм ся з княгинею:

— Знаєте, той нещасний Лїт...

Я побілїла, але княгиня говорила далї: ...так зле виглядає, що аж лик бере. Кажуть, що він залюбив ся, але де? Питаю раз его о тое, а він зачинає менї розказувати про орієнтальну квестию. Старала ся я вже его потїшити та годї. Кажуть тепер, що він занедужав і виїхав до Швайцариї. Може ви знаєте, хто та любка, що взяла в полон его серце?

— Я навіть про то не чула.

От, так мусїла я крити ся, але серце моє радувало ся. В мить однак сум якийсь покрив менї душу. Роздумувала я над тим, як він там самітний сидить поміж швайцарскими горами і думає — о менї.

Було се якось перед різдвяними сьвятами.

більше не встане. Зі своїм упадком заколибав більшостию і вона тепер шукає провідної гадки в славянїзмі, але я не вірю, щоби Поляки витримали при нїй до самого кінця. Що-до адмінїстрациї краю то в нас вміють писати ложні доноси та садити людий по тюрмах і мстити ся за вибори; а як прийшло помогти мазурскому і рускому хлопови від неурожаю, то кн. Санґушко не прислав справозданя з Галичини про стан біди, бо — як звиняв его бувший мінїстер Білїньский—„годї було се зробити, бо ще не викопали бараболь.“ — Переходячи до угоди з Уграми, заявив ся за заведенем лїнїї цловоі між Галичиною і Уграми. В справі засуджених за остатні вибори ходив з послами д-ром Яросевичом і о. Танячкевичом до мінїстра судівництва і той обіцяв, що не всї, але богато буде з них помилуваних, тепер знов тую справу порушить. Хоч Баденї впав, то мимо того буде домагати ся покараня его і урядників за галицкі вибори. На закінченє додав, що Баденїого повалив не хто иньший, лиш социяльсти і робучий нарід. (*Славно!*)

Прийшла черга на інтерпеляциї і так: О. Дзюбановский з Гвіздця питав про непорозуміне між опозицийними послами рускими та радив з підписами до інтерпеляций звертати ся послови не до Люеґера, але до щирих демократів, як Кронаветтер і др. — В відповіди заявив пос. Окуневский, що непорозуміне вийшло лише що-до справ формальних, які викликав о. Танячкевич, вичеркнувши з заголовка обжалованя мінїстра Баденїого Яросевича. Окуневского тоді не було у Відни, бо був при виборах до ради повітової в Городенці; — зрештою нинї вже непорозуміне цїлковито усунене. — О. Русин з Корнича питав, чи своє не-голосованє посол старав ся використати для Русинів? — Павло Лаврук, селянин з Іспаса, виказував, що посол промахнув ся, усуваючись від голосованя за виданє розпоряджень язикових Чехам.. Тут не було — після гадки бесїдника — жадної славяньскої ідеї, лише топтанє прав конституцийних, а посол, що вийшов супроти такого насильства при виборах, повинен все і всюди боронити прав конституцийних. З сего боку він і его товариші чують жаль до свого посла. — Лопатюк Н. жалував ся на рогачки і повітову акушерку Естеру Бер, що бере за дурно гроші; — Сем. Каралаш з Калашківців жалував ся, що староство коломийске залїцитувало якомусь урядникови зі староства Юристовскому без співлїцитантів польоване;—О. Хоржевский з Сопова піднїс, що камера запродала все дерево великій фірмі Лянґенгавс, а тимчасом люди з зимна мерзнуть, бо нема де дров купити, хоч лїси є під боком.

Радикал.

(*Конецъ буде.*)

НОВИНКИ.

Черновцї, дня 13-го грудня 1897.

Відзначене. Старший радник фінансовоі дирекциї в Чернівцях Кароль Герман получив від цісаря 500 зр. річного особистого додатку.

Іменованя. Судовий авскультант др. К. Іеспескул іменований ад'юнктом в Ґурагуморі. — Евіденцийними ґеометрами в XI-ій ранзї іменовані Отмар Клайбер для Станівців, а Рудольф Роте для Заставни.

З зелїзниці. Ад'юнкт зелїзничий, Адольф Проховский іменований начальником уряду управляючого розміщенем возів в Чернівцях.

Перенесене. Мінїстер судівництва переніс ад'юнкта судового Мунтяна з Ґурагуморі до Кімполюнґу.

Конкурс. Черновецка рада шкільна розписує конкурс на обсадженє посади учителя в одноклясовій школї в Ґоголинї з рускою і волоскою викладовою мовою. Речинець до 15-го сїчня 1898.

Новий член палати панів. Перенесений сими днями в стан суночинку президент вищого суду краєвого в Кракові Ігнатий Зборовский іменований на підставі закону з дня 21-го грудня 1867 дожизненним членом палати панів.

Манїфест більшости. Екзекутивний комітет парляментарної більшости зійшов ся був дня 10-го с. м. ще раз на спільну нараду і ухвалив та оголосив такий манїфест:

Правиця стоїть солїдарно при слїдуючих основах:

Узнане історичних і політичних прав, заразом автономії всїх королівств і країв Австрії.

Переведене в спосіб справедливий рівноправности всїх народів австрийских.

Плеканє чувства правдивої релїґійности і моральности.

Успішна праця над економічним і суспільним двигненем всїх кляс людности, в переконанню, що через те зросте добробит і сила держави.

Кріпленє чувства спільности всїх народів австрийских.

Правиця відкидає від себе заміт, будьто она хотїла в який-небудь спосіб оскорбльовати права німецкого народу. Противно, до правиці належали і заступники німецких країв альпейскких. З другої сторони правиця яко більшість має право, домагати ся від опозиції, щоби ся без упереджень і в повній справедливости узнала народні права других народностий.

Більшість болїє над тим, що еї змагано, усунути кризу державну через конституцийну полагоду угоди з Угорщиною, не вінчали ся успіхом.

Більшість болїє і над тим, що як найдальше посунена уступчивість в справах язикових і других формальних питанях не довела при послїдних конференциях до приверненя правильних відносин парляментарних.

Більшість виявляє свій жаль по причині, що під теперішну хвилю нарушено основи парляментаризму, що відносини до Угорщини стали непевні, та що не подано парляментови спроможности, взяти ся за пекучі економічні і суспільні реформи.

Більшість не бере однакож за все те відвічальности на себе, а надіє ся при тім, що вище згадані трудности будуть усунені.

Манїфест сей підписали члени сполученої правиці: Яворский, Дідушицкий, Пінїньский, Козловский, Рутовский, Дав. Абрагамович, Єнджейович (з кола польского); Фукс, Ебенгох (з катол. людовців); Карльон, Фалькенгайн (з конзервативного центра); Барвіньский, Шустершіч, Ферянчич, Ґреґорец, Ляґіна, Баякіні, Булат, Буковіч (з „Союза“), Лупул і Поповічі (з клюбу румуньского); Пальфі, Брзорад, Ірачек, Крамаж і Страньский (з клюбу ческого і більшої части посїлости). Посли Цалїнґер і Дінавлі не були присутні на зборі.

В Кракові мало відбути ся вчера віче славяньске, в котрім брали участь Поляки, Че-

---

В товаристві виринула гадка устроїти базар на добродїйні цїли, нїхто від того обовязку не міг усунути ся а тим менше я, бо не було у мене нїякої перешкоди. Всї дами з товариства старали ся о тое, щоби дістати, як наймолодших і найприятнїйших секретарів, а старшими нїхто навіть заняти ся не хотїв.

Много старали ся о молодого двайцятьлїтного барона Ґ., та вкінци дістала его славнозвістна панї Ф., а менї припав старий, астматичний, пятьдесятилїтний молодчик. Жартувала я собі трохи з него і съміяла ся, аж ту в день перед самим базаром приносить служачий лист. — Мій секретар занедужав і не буде міг завтра повнити функциї секретаря.

— Но, но, най розпука твого серця не бере ся, — говорив мій муж, — гіршого вже не дістанеш!

І чи треба вам ще казати, хто був моїм новим секретарем? А хто-ж, як не він?

Якраз приїхав що йно із Швайцариї і сейчас дали менї его за секретаря, місто старого его попередника. Чи маркіз знав о тім, чи то судьба кидала мене знов в его рамя? — се лишило ся загадкою.

Прийшов бліднй, спокійний, з сумним усьміхом на устах, що ему лиш додавало принади. Сїв коло мене на простій лавочці і не говорив нїчого.

Я придивляла ся ему з профілю.

Чорне, кучеряве волося, високе, гарне чоло, цїлий профіль немов знятий зі старинної різьби, малї, але енерґічно закроєні уста; а ті очи і той усьміх! Очи кидали цїлі вязки сьвітла, а мягко-саркастичний усьміх на его серіознім, поважнім лици так і малював ту сильну і велику душу.

Мовчав, але его очи говорили: яка ти гарна! як люблю я тебе! я лиш жию для тебе.

Если би був хоч говорив, то було би се на мене менше зробило вражіне, як та мовчанка.

Але і що-ж він мав говорити? Чи-ж я не пригадувала собі ту нашу послїдну бесїду слово в слово? Чи-ж у мене не лишила ся в тямцї та хвиля щастя, коли він мене притиє до грудий?

По правім боцї продавала панї Ф. цьвіти з молодим бароном Ґ. Съміяли ся і жартували, що аж луна ішла по сали, — а ми обоє сидїли мовчки, дрожачи зі зворушеня.

Я бояла ся, що се може звернути увагу гостий, і розпочала бесїду, про якісь дрібниці, але не йшло. Я говорила, а маркіз або не відповідав, або кидав місто відповіди таку гризучу іронїю, що менї аж тяжко було на серци.

Не даром він прожив свій вік в великім, аристократичнім сьвітї, — у него виробив ся якийсь наклін до скептицизму. Его прояви показували ся часто. Тогди усьміх его прибирав холодний, острий вигляд і треба було аж глянути в его очи, щоби сказати, що сей чоловік ще спосібний любити і вірити в чужу любов.

Се був чоловік, що пережив много, що перейшов цїлу скалю змислових розкоший, — а тепер розгорів тою любовю, що вяже в собі огонь змислів з божественним почутем ідеальної любови.

По часах Дон Жуана прийшли для него хвилї Ромеа і хоч він прикривав ся ще маскою свого донжуаньства, то тимчасом зпід тої маски передирали ся иньші почутя, котрі полонили его серце.

Я пригадала собі, що мій протеґований вже віддавна получив то, о що просив, а знала дуже добре, кілько до того причинив ся маркіз, — то-ж і хотїла я ему за то подякувати.

На его устах знов показав ся той притомлений, скептичний усьміх...

— Ах, маркізе! Длячого ви так съміете ся. Се так виглядає, як би ви самі хотїли змалювати себе в гіршім сьвітлї і показати ся злим.

— Як же я можу бути добрим?

— Як? Думаю, що лиш тим чином, як будете йшли за вашим серцем.

— В такім случаю позвольте собі сказати, що я вас люблю, бо моє серце не має иньших наклонів.

Но я тим не змішала ся і відновіла весело:

— В тім нема нїчого злого. Я маю много приятелїв, котрі мене люблять і поважають. От приміром, брата не маю! Будьте ви менї тим братом!!

Він кивнув головою:

— О, ні, дякую вам за сю великодушність,

хи, Русини і Хорвати. Подамо з того віча завтра докладне справоздане, бо доси не прийшли ще близші вісти.

Хто повалив Баденїого? Один читатель „Буковини“ пише нам: Між чинниками, наведеними в ч. 267 „Буковини“, що повалили Баденїого, не найшов я на мое здивоване найважнїйшого, а то „Бук. Вѣдомостей“, тих убійчих антибаденївских винарів того самого полїтичного трупа, се-б то „Народной Рады“, котрого голова пос. Волян кадив рівночасно Баденїому. Але видко „сморід переміг кадило“ і „Бук. Вѣд.“ таки на злість Волянови повалили Баденїого. Ми тепер цїкаві би знати, чим повеличає ся Волян на мертвецкім великодни „Народной Рады“, коли ще який буде в сім столїтю...

„Викликав вовка з лїса“ архимандрит Калїнеску. На его завізване, про котре ми споминали, відізвав ся в „Patri-i“ один православний сьвященик і доказує, що за часів, коли Калїнеску був референтом в справах обсадженя парохій, стали парохами і то:

1	сотрудник	по 2	лїтах
5	сотрудників	„ 3	„
6	„	„ 4	„
11	„	„ 5	„
8	„	„ 6	„
6	„	„ 7	„
8	„	„ 8	„
9	„	„ 9	„
8	„	„ 10	„
4	„	„ 11	„
5	„	„ 12	„
1	сотрудник	„ 13	„
4	сотрудники	„ 14	„
1	сотрудник	„ 15	„
1	„	„ 16	„
2	сотрудники	„ 17	„
1	сотрудник	„ 20	„
1	„	„ 22	„
1	„	„ 24	„

Дописуватель „Patri-i“ радує ся проте, шо згаданий реферат обняв архим. Рента, що не має свояків; за те, додамо ми, мають їх прочі консисторники, що й рішають своїми голосами звичайно в некористь Русинів.

„Бук. Вѣдомости“, орган т. зв. „консервативної“ кліки, що рекрутує ся з перекинчиків-кацапів, як Геровский, з перекинчиків-Волохів, як Бежан, з перехрещених унїятів, як Крушиньский, з декорованих папістів, як Волян, з національних хамелеонів, як Мартинович і т. п. характерів, нападає на пос. Винницкого, що він кацапско-румунїзаторскому кандидатови на совітника консисторского Мартиновичови приписав „свойства, о якихъ сему досточтимому священникови и не снилось.“ Притім замовчують „Б. Вѣд.“ що именно закинув пос. Винницкий Мартиновичови, а оно було-б дуже цїкаве знати, щоб осудити, чи ті закиди були безпідставні. Сумнїваємось дуже, чи „Б. Вѣд.“ в інтересї свого пупіля, що є типом всїх напрямів консервативної кліки, означить ті закиди докладнїйше. Пождемо й опісля скажемо ще своє слово про сего примірного папотчика та інспектора декорованого разом з Туркевичом хиба ізза того, що, як признав ся Туркевич прилюдно, дбали о руске шкільництво, як „пес о пяту ногу.“

Прийшла коза до воза... По виданю звістних розпоряджень язикових відмовило много нїмецких громад залагоджуваня справ з так зв. порученого обсягу дїланя, але тепер, як доносить Prager Abendblatt, вже перепросили ся і провадять дальше ті справи.

Паперові ґульдени австрийскі почато стягати з обігу 24 го червня 1894 р. Того дня було їх в обігу на 57,883.361 зр. Від того-ж часу до 30-го падолиста с. р. стягнено їх вже на 57,178.812 зр. і знищено, а зістає в обігу вже лиш на 704.549 зр. В місяци падолистї вплинуло їх лиш 793 штук.

Василь Верещаґін, звістний росийский маляр, виставив у віденьскім Künstlerhaus 154 образів. Притягаючою точкою вистави є серия образів, що з'ображують похід Наполеона до Москви і его поворот. Війна — се спеціяльність Верещаґіна. Він сам брав утасть в росийско-турецкій війні 1877 р., приглянув ся добре тій памятцї диких, варварских часів — і поставив собі за цїль образами пропаґувати гуманну ідею межинародного миру. Одним з найлучших образів є Наполеон, повертаючий з Москви; з палицею в руках, з супокійним, холодним лицем ступає він серед своїх вояків, а довкруги цїле море снїгу, трупи побитих вояків, кінські кістякі і остатки оружя і фурґонів.

Цїкавий конкурс. Французке рільниче товариство оголосило конкурс на всїлякі нагороди грошеві і медалї золоті і срібні для дївчат в віку що найменше 14-лїтних, що ходили до публичних шкіл, а котрі піддадуть ся теоретичному і практичному іспитови з обему ґаздівства домашного, який є предметом обовязковим науки в школах французских. — Іспит обнимає питаня з засад утримуваня порядку в хатї і гиґієни домашної, удержуваня одежи і біля, консервованя запасів кухонних і господарских в спіжарни і пивници, готовленя здорових, смачних і економічних страв, хову дробу, годованя ярин і їх зужиткованя, вкінци плеканє цьвітів.

Росийский амбасадор в Парижи Моренгайм зістав царским указом звільнений зі свого становиска, а рівночасно покликаний яко член до державного совіта. Наступником его є кн. Урусов, котрого рід походить з татарских князїв ноґайских.

Ще справа Драйфуса. Жена Драйфуса написала лист до папи, в котрім молить пану о милосердіе і співчутє для невинно засудженого еї чоловіка. Згадує о жидівскім походженю Драйфуса і просить пану, щоби той вплинув на антисемітів, щоби ті не перешкаджали в дослїдженю правди.

Французкі учителї в Альжірі. Франция старає ся усїми силами о зріст просьвіти посеред мешканцями Альжіру; она заладає там школи і образовує учителїв в осібній семинарії учительскій, котра числить кождого року тільки 49 кандидатів, що вже укінчили студиї учительскі у Франциї. Рік науки в учит. семинарії в Альжірі проводять ті учителї на науцї мови кабильскої, арабскої, ручних робіт, рільництва практичного, приноровленого до обставин краєвих, початків медицини практичної з практикою шпитальною, вкінци методики научаня в школах краєвих. В часї студий отримують учителї по 900 франків річно, по скінченю курсу отримують посади. Плата учителя в Альжірі виносить від 1500 до 2500 франків річно кромі того додаток льокальний, відповідаючий обставинам місцевим.

В справі виправи Андре'го. Минувшого місяця вернула ся до Тромзе експедиция, що відплила була до Шпіцберґен в Ледовий фіорд для розслїду по причинї „криків о помоч“, які нїби-то мали чути люди з деяких суден, що плавали по згаданім фіорді в місяци вересни. Експедиция не знайшла нїяких слїдів Андре'го. „Ми прибули — пише капітан Кремер — до Довманових островів, звідки нїби чути було крики, і зараз вечером вийшли-сьмо на берег і почали слїдити. Але не знайшли ми нїяких слїдів, нїяких признаків чоловіка. Ми установили всякі можливі сиґнали, щоби звернути на себе увагу, та все надармо. Другого дня з'орґанїзовано виправу на лижвах, але і она не знайшла нїяких слїдів людских. Лїд не дозволив нам запустити ся дальше в Ледовий фіорд, а так само не допустив дістатись до рога Тордсен через Advent-Bay, і ми вернулись назад до Тромзе“. Так і сим разом вість, о нїби найдених слїдах виправи Андре'го показала ся неправдивою. Що-ж стало ся з відважним аеронавтом? де він може находитись і чи є надія, що поверне? — отсе питаня, над якими застановляли ся недавно в штокгольмскім ґеоґрафічнім товаристві. Засїдане мало небуденний характер, бо взяли участь в нїм капітан Свердруп (командант корабля „Фрам“, на котрім плавала виправа Нансена), Норденшільд і другі подорожники до полярних сторін Зібрані вислухали реферату д-ра Екгольма о виправі Андре'го в звязи з метеорольоґічними досьвідами в місяци липни. На основі тих дослїдів можна, на гадку д-ра Екгольма, із значною імовірностию означити напрям, куда мусїв нести ся бальон Андре'го. Зразу, каже Екгольм, бальон летїв на північно-захід, потім на північно-всхід, а се позволяє догадуватись: по перше, що Андре був недалеко від полюса, а по друге, що він не міг долетїти до всхідного Сибіру або Азиї. але спустив ся на землю Франц-Йосифа, щоби там перебути зиму. Екгольм додав, що услівя зимівлї там досить користні і длятого можна надїятись щасливого кінця тої виправи.

† **Померла** дня 12-го грудня Йоанна Пардінї, з дому Якубович, мати п-ї Ясеницкої, жени п. Володимира Ясеницкого, радника суду краєвого.

але еї приняти не можу. Возьміть мою руку... чи се може бути рука брата?

І він взяв мою руку, стиснув еї і споглянув на мене так, що менї видало ся, що вже потопаю...

О, хто не знає того дуру любови? Хто не знає, що побачивши такий вираз очий, залишає чоловік свої найлїпші постанови і губить всю силу волї?

Я повинна була утїкати, утїкати... а тимчасом, я лишила ся.

Я лишила ся зачарована тою маґічною атмосферою, котра его окружувала, пючи солодку отрую его слів і глядячи в его чарівні очи. Пізним вечером приїхала я до дому обезсилена, слаба і залявши ся рісними слезами кинула ся на ліжко... Служници сказала я, щоб нїкого до мене не впускала, бо я недужа і я дійсно була вже недужа на ту невилїчиму недугу, котру називають любовю.

І що за страшний образ був в тій історії моєї кількамісячної знакомости з маркізом.

Я горда заступниця чесноти, сильна в сьвідомости своєї чести ступала тепер що ступень низше аж до тої долини нечести, на котру колись так гордо споглядала. Зі ступня на ступень ішла я в слїд упавших жінок і як низько я упала!... Прийшло до того, що я крила ся зі своїми гадками і з усьміхом на лици приймала пестощі мого мужа, наколи моя гадка була занята ким иньшим. Кілько то ночий я не спала проливаючи гірке слези а не могучи вирвати з грудий того нового чувства!

Кара прийшла на мене скорше, заки я чином прогрішила ся, — кожда хвиля, кожда година мукою менї були.

А мій Аттілїо був веселий, спокійний і не думав навіть про те, яке нещасте вдерло ся в наше родинне житє...

Его безмежне довіре до мене було менї найгіршою карою, бо я добре знала, що я его вже негідна. Приходили часом днї жалю а тогди вертали менї мої давнї принципи, моя гордість, — але один сон, одна згадка про него нївечили все і я, нещаслива, лишала ся знов при тій пристрасти, котра звалила цїле мое щастє...

А він навіть не йшов тою звичайною дорогою мужчин, — не надуживав гостинности, щоб як найчастїйше нас відвідувати, не писав листів, не насував ся менї зі своєю любовю, не малював менї більших розкоший і більше щастя, щоб мене звести з дороги обовязку.

Ми не видали ся місяцями, а як коли звела нас доля в якім товаристві, то хиба лиш ті одні его очи могли зрадити ту велику пристрасть, яка нас дучила.

Час для нас не істнував... Само почутє любови вистарчало нам...

(Дальше буде.)

Телєґрами „Буковини“.

З дня 13-го грудня 1897 року.

Відень. Цїсар приймав міністра справ заграничних, гр. Ґолуховского на приватній авдиенції і вручив ему великий хрест ордеру сьв. Стефана.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складі отсї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток

для чемних дїточок.“

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦІ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Ціна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Календар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний календар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телєґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Ціна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

Прошу спробувати!

Торговля товарів мішаних

враз з

КОМНАТОЮ ДО СНЇДАНЬ

АННИ МОСКВИ

у Вижници над Черемошом

поручає П. Т. місцевій і доохрестній Публицї: каву з Цейльону, чай российский в оригінальних пачках, цукор, риж, крупи, сочевицю, портер, пиво, рум, лїкери, мило, оливу, оцет, папір, чорнило, фарби, щітки, сїрники, вина правдиві, сьвічки столові і церковні, віск пчїльний, мід патока, смалець і солонину.

На пість риба суха (судаки) і оселедці. На сьвята сьвіжі дрїжджі Весною всякого рода насїня.

Висилка відворотною почтою. Услуга скора; цїни низькі.

Управляє ся Вел. Духовеньство переконувати ся о доброї товару і скорій та чемній услузї, та відтак і своїм парохіянам поручати сей новозаведений склеп як найгорячійше.

Прошу спробувати!

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

НОВА ФІРМА РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих российских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші

легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панн	1·65

КАЛЬОШІ,

з заду вятяті для пп. офіцирів.

Великий вибір ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ

для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Найновійші!

черевики для ґімнастики з ґуми.

a 1·10

Кальошї для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цїн за білє др-а Єґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи

почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіґлованя	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки

вузли, маши, Левалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

Рукавиці Glacé,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад

ЦИЛІНДРІВ і КЛЯКІВ,

з фабр. Мессмера і Сп.

Одинокий склад

з фабрики

І. ҐІКЛЯ і Синів

в

Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иншої барви, почавши від 1·18 зр.,

для мужч., тирольскі від 1·18—2·28

„ хлопцїв тирольск. від 0·78—1·18

„ дїтий капелюшки моряків оброблені в рїжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від	3·— — 6·—,
на-пів зі „	1·38 — 1·98,
з чистої вовни „	1·58 — 2·18,
на-пів з вовни „	0·98 — 1·58,
з англійскими дерев. ручками від	0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

ПАРАСОЛЇВ

полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛІЙСКІ

ПАЛИЧКИ.

Величезний вибір

БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.

„ „ з фолдами „ 1·38 „

„ „ ґафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, французкове крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, ґафтовані, білі і в инших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНІРИ

і

МАНШЕТИ

Манжети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.

Манжети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.

Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.

Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв 6 штук 0·80.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає Іван Хромовский.

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 269. Чернівці, середа 3. (15.) грудня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.
Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата 10 зр.

Справоздане пос. д-ра Окуневского в Коломиї.

(Допись *Буковини.*)

(*Конецъ.*)

Др. Трильовский звернув свою бесїду вперве до поступку пос. Окуневского при знанім его неголосованю. „Ми не повинні — казав бесїдник — розріжняти людий після народностий, або племен. Ми повинні всюди боронити правди супроти насильства, а дїлячи людий на Поляків, Нїмцїв, Чехів, і Русинів мусїли би ми богато дечого замовчати. Тут не було жадної славяньскої ідеї, бо на коли-б она була у Чехів, то з певностию они не були би відказали підписів на обжалованє міністра Баденього, що писане кровію наших мужиків. Нам треба було виступити проти розпоряджень язикових, бо они були нелегальні, а що значить нелегальність, то ми вже спрактикували на своїй шкірі. Пос. Ок. зблудив; він не міг з'орієнтувати ся, злої гадки ему годї підсувати, бо доси свій мандат посольский справував так, що годї ему єї приписати. Зрештою поступок послів Окуневского і Танячкевича зганила вся руска праса.“ Звертаючись до знаного обжалованя міністра Баденього питав, як се стало ся, що пос. Яросевич з наголовка злїз на спід обжалованя, та закинув Танячкевичови, що занадто братає ся з Люегером та антисемітами, тими псевдохристияньскими социялами, що відказали ся боронити справи насильно розвязаного товариства зелїзничого мін. Ґуттенберґом! (*Славно!*)

Тепер начали говорити про свою біду селяни: Вишиванюк за лїси і пасовиска; Ожидчук з Ключева за камеру; Григорчук за повени, Бідуляк за нерівно розложені податки на капіталїстів і бідних, Запаринюк з Волчківців на маршалка Мойсу, що загорнув собі 30 морґів громадской толоки, Онуфрийчук з Рожнева жалував ся на війта; Микитюк знов, що спирають сировицю; а сел. Тимощук з Корнича сказав: „дай Боже, щоби Дух св. просьвітив посла нашого!“ Мартинюк відказує на фонетику, від котрої йде вся біда по людях (кацапи ростуть!), та на урядників податкових; Сулятицкий з Березова присягав ся на чім сьвіт стоїть, що не образив п. старости (він сторонник Дудикевича,) потім заявив ся против примусової асекурациї та шкільних мундурків, що в них виглядають ученики як „сьвяті юмени.“

Др. Трильовский ще раз заявляє, що тут не було борби Славян з германізмом. „На нинїшних зборах — говорив він — стерли ся дві течиї, стара Русь з молодою. Стара Русь, що єї представителем є др. Дудикевич і нова, котру я представляю. В парляментї боров ся абсолютизм з конституциєю (!!) не ідея славяньска. Нам представителям молодої Руси стоїть на першій метї здвигнути наш хлїборобский нарід робучий, а з ним тільки дібемо ся лїпшої долї, а тодї з певностию посеред руско-украïньского народу не буде жадного підлого накорінку, що цурав би ся своєї народности.“ При тім всїм однак не може внести послови Окуневскому вотум довірія, хоч против ухвали такого не протестує. О. Русин виголосив бесїду такого змісту: „нам не треба нїчого нового вчити ся; коли звиклисьмо клепати біду, то клепаймо єї і дальше.“ — Потім закінчив др. Трильовский віче окликом в честь радикальної партиї.

На тім вічу зауважали ми одну характеристичну появу, котра впрочім і перед тим не була тайною: що всї народовці-„консолїдацийники“ стоять під безпосередним впливом „амбасади з улиці Костюшки.“ Нинї по чотиролїтнім побутї в Коломиї може др. Дудикевич сьміло сказати, що побідив! Чого не доказали славні „четверги“ та „балї,“ — того доказала консолїдация. Аж жаль бере дивити ся на тих людий, що впрочім і дещо для рускої справи зробили, як они кинули народну ідею руску, та дають тепер собою затикати москвофільскі дїри!

Чого — питали люди — наш пос. др. Окуневский покумав ся так дуже з д-ром Дудикевичом? А преціньнедавні то часи, як др. Дудикевич на зборах передвиборчих до сойму в 1895 р. з цїлою „компанїєю“ своїх кидав ся на д-ра Окуневского, називаючи его недостойним заступати „русскій“ нарід. Тодї висунено контр-кандидата кацапского, адвоката д-ра Юрченка, котрий небавом вславив ся стрічею з

---

6)

ПРАЩАЙ!

Оповіданє Heeри.

(*Дальше.*)

Надходила весна... та весна, що будить все з зимового сну, що вливає в кожде сотворінє, в кожду травку, в кождого хрущика житє... Кілько в нїй тої творчої сили любови, що множить всї орґанїчні єства, та кілько чаруючих впливів на все, що жие! І я не могла оперти ся єї вливам. Сила моєї пристрасти лиш зросла і збільшила ся. В моїх жилах била кров горячими филями, огнем яви... Я ставала ся чим раз більше неспокійна і дразлива, так що се аж заприміти мій муж.

— Валерие, — каже він раз до мене, — що тобі такого стало ся? Ти якась несвоя стала і веселість твоя минула ся. Все задумана, очи сумні, мелянхолїйні... Скажи менї, серце, що тобі є?

Я й не важила ся глянути ему в очи, обтерла лиш зимний піт, що покрив менї чоло і відповіла:

— Нї мій, дорогий Аттілїо, се лиш так тобі здає ся...

Незадовго потім давав австрийский посол, не знаю вже з якої нагоди, костюмовий баль.

Мій дорогий Аттілїо заняв ся сам тим, щоби я виступила в костюмі циганки; сам своєю рукою убрав мене в ґерданик з арабских монет... Покоївка говорила менї, що одна монета слабо держить ся, але я була за сильно занята, щоби звернути на се увагу. — Чей же я женщина! І чи могла я тогди про що иньше думати, як хиба лиш про то, як менї до лиця в тім андалюзийскім костиюмі з червоного атласу з чорними коронками? Я не знаю, з чого властиво складає ся людска природа; знаю лиш то, що мішають ся тут найчистші елементи з брудними інстинктами, ангел боре ся — з сатаною о посїдане людскої душі. І так я, що так мало вважала на сьвіт, тепер тїшила ся знаючи, як виразно з під сего костиюму відбивають обриси мого тїла.

Ах, щоби ви знали, в яких розкошах розпливає ся серце жінки, коли чує з уст мужчини то слово „найкрасша“; з якою гордостию глядить она тогди, коли бачить перед собою на колїнах мужчину, царя всїх творінь, дрожачого, зворушеного, готового послухати єї у всїм?

Оружем вояка — меч, ученого — книжки, поета — перо, а оружем женщийни — любов!

А мимо того, як я завидую тим жінкам, котрих житє пливе монотонно під родинним дахом, котрих цїле житє присьвячене дїтям і працї; — се їх ангели, що хоронять їх від всякого злого. Їх серце не тужить за тими забороненими овочами, котрі руйнують наше житє і лишають по собі лиш сум і жаль.

Благословіть свої дїти, женщини, бо они хоронять вас від всякого нещастя і горя.

Мій Боже! чому я не стала материю? певне, що зі мною не було би ся мучило то, що менї зневечило цїле житє...

Той вечер у посла приніс менї нещасте.

Маркіз вже не памятав ся...

— Чи не видите, що ви мене прямо губите? — говорив він до мене, коли ми танцювали вальця рамя о рамя, грудь о грудь?

— І длячого ви се менї говорите, коли знаєте, що я вас любити не можу?

— Не можете! Не можете! А я знаю, що я вас любити мушу, хоч би цїлий сьвіт став против мене.

— І що-ж менї сьвіт значить? Я ним горджу! та-ж мною не владає сьвіт, лиш моя совість.

— Дивне слово!... А чому ваша совість засуджує мене на вічну муку? Валерие! утїкаймо, утїкаймо де будь, хоч би до Грециї. Послухайте мене. Там будемо жити нашою любовю в тїни оранж, серед руін сьвіта, що спить вічним сном, а сей сьвіт, теперішний, забуде скоро про нас.

— Може навіть не так скоро, як ви...

— Які ви жестокі! — То ви любите дїйсно свого мужа?

Сей запит сказав він тихим, дрожачим голосом.

— Так, ще й як его люблю.

На его лици появило ся знеохочене, — анї слїду гнїву, анї слова докору. Его блестячі очи померкли, як би їх хто закрив мракою.

Танець кінчив ся, він мовчки провів мене до крісла і счез в товпі гостий.

Але в моїм серци шалїла буря. Я почала... — ох як тяжко менї до сего признати ся, — я

редактором польскої ґазети коломийскої в цукорни Скшиньского, про що голосно тодї писали ґазети. Однак др. Окуневский не покорив ся „ґасподінови,“ а заявив на зборах, що доки жити буде, то буде боронити руского народу, і нарід вибрав єго послом... Се і потвердив на процесї „за рублї российскі“ Дудикевича в 1896 р., коли сказав: „що з ним в пересьвідченях полїтичних не має нїчого спільного,“ — але тодї і др. Кульчицкий був ще народовцем! Більших неприятелїв полїтичних в Коломиї, як Дудикевич і Кульчицкий, годї було собі й подумати!... Др. Дудикевич з горсткою „своїх“ стояв ізольований і раз-по-раз поносив „посрамленія“ на цїлій лїнїї, крім гучних балїв. Мало-помалу гасла та так шумно розпочата єго акция москвофільска та крім кількох єго адгерентів до „амбасади“ нїхто не доходив, нї про ню не думав. Але настали вибори до ради державної, а з нею збратанє ся народовцїв з кацапами. Вплив Дудикевича ожив, він обняв команду та вмів використати кожду хвилю. Одні радикали не хотїли підчинити ся під прикази Дудикевича та за се удостоїли ся від него як найбільшого ворогованя. Зараз таки по виборі Окуневского Дудикевич проголосив огнисту бесїду в своїм дусї „обєдиненія“.

Против тих напастий оборонив ідею руску др. Трильовский та відкрив зібраним ядро тої бесїди; прочі народовцї під проводом сфінкса полїтичного, д-ра Кульчицкого мовчали, а они звикли мовчати. Від того часу вдячний др. Окуневский нї кроку не поступив без д-ра Дудикевича, скільки би не був в Коломиї, все поступав на „пораду.“ То і не дивниця, що полюбили ся як рідні брати, зійшли ся навіть з поглядами полїтичними. Длятого то на „вѣчу“ декотрі з людий зачали щось крутити на таку „поведенцию“ посла, ба навіть устами Лаврука заявили свій жаль послови з причини усуненя ся від голосованя над обжалованєм Баденїого за розпорядженя язикові. Тодї першим і одиноким оборонцем став др. Дудикевич; він навіть не вагав ся говорити против пересьвідчень своїх полїтичних приятелїв, против Маркова і комп., щоби лише виправдати Окуневского. Доводячи, що Ок. поступив як належало Славянинови (диви противні статї „Ґалїчанїна“) він не призабув розказати дечого про велику ідею славяньску (розумій-всеросийску!) Д-рови Трильовскому припало відкрити ціль тої бесїди і знов мовчав др. Кульчицкий і пос. Окуневский і прочі „народовцї“ мовчали...

Віче скінчило ся, як розтелеґрафувала консолїдация „Дѣлови“ і „Ґалїчанїнови,“ удїленєм однодушного довіря послови. Яке се було „однодушіє,“ не стану розбирати; досить, що дали ся чути голоси людий: „чого они нас баламутять?“ А зараз таки в недїлю, т. є. 12-го с. м., 1200 зібраного народу ухвалило резолюцию з доганою для пос. д-ра Окуневского з причини єго неясного становища полїтичного та з заявою, що коли не поправить ся, то зажадають від него зложеня посольского мандату. Наколи зважить ся, що всї зібрані були за тою резолюциєю, та що богато з них було на зборах вторкових, то чи можна говорити о „однодушнім“ заявленю довіря послови Окуневскому на тих же зборах?! Уступати з позорів, щоби ратувати основи, як се роблять наші консолїдацийні „сфінкси,“ се перший крок до великої програної, а що та програна настала вже в коломийскім повітї ознакою того було остатне „вѣче“ вторкове, де сконсолїдовані народовцї перейшли цїлком під „команду“ д-ра Дудикевича, котрий сказав на своїм процесї: „Не гадайте, що я лише провідник партиї москвофільскої в Коломиї, се було би за мало для мене.“ Під таким провідником опинили ся нинї сконсолїдовані народовцї коломийскі з д-ром Кульчицким на чолї!...

Радикал.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 14-го грудня 1897.

Іменованя. Офіциял Іван Енцман, канцелїст урядів помічничих Рудольф Шмід і канцелїст краєвого правительства Альфред Фердинанд Мік іменовані ад'юнктами фінансової дирекциї в Чернівцях.

Краєвий президент ґр. Ґоес виїхав на кілька днїв до Відня в справах службових.

Славяньске віче. Віче вчерашне відбуло ся величаво. Гостї-Славяни прибули з полудня пів до 3-ої години поїздом віденьским. Численна публика з музикою повитала їх на двірци. В хвили в'їзду розлягли ся оклики „най жиють і na zdar!“ З ваґонів висїло 12 послів ческих і словіньских і над 20 послів польских. Прибувших повитав промовою посадник міста Фрідляйн, а по нїм академик Ридель. На промову відповів ческий посол Пацак. Гостї сїли до повозок і відїхали просто до салї „Сокола“. Зібрані в сали повитали прибувших з одушевленєм. Предсїдателем зборів вибрано посла др-а Вайґля, гоноровими предсїдателями др-а Пацака д-ра Страньского (Чехів), о. Юрия Банкінїого (хорвата) і Вуковича (дальматинця). Віче відкрив др. Вайґель привітним словом до гостий. Іменем Чехів підповів др. Пацак, іменем хорватів Банкінї, іменем молодежи академик Ридель. По сїм ухвалено вислати до корони телеґраму з заявою преданности. Забрав відтак слово др. пос. Соколовский і проголосив широкий реферат про теперішну ситуацию. По нїм забрав слово пос. Данеляк і говорив про потребу славяньскої солїдарности. В кінци ухвалено 6 резолюций. 1. Резолюция гласить: На підставі основних законів державних, заприсягнених монархом, а признаючих всїм народам належачим до держави право до житя і розвою на основах народних, домагаємо ся яко рівнорядні горожани держави, що рівно з другими даємо податок крови і майна, строгого береженя законів справедливої рівноправности всїх народів в державі. 2. Резолюция: Заявляємо признанє всїм тим послам польским, що в радї державній станули в рядах славяньских. Взиваємо їх, щоби на сїм становиску, указанім їм принципами народними, чувством солїдарности славяньскої і інтересом полїтичним, витревали, а рівночасно виявляємо наше найглибше обуренє і осуд для тих всїх послів краю нашого, що зраджаючи своїх виборцїв, станули

почала за ним глядїти і йшла мов пяна, без тямки від салї, до салї.

Він схоронив ся в бічну, малу комнатку і сидїв ту на софі закривши лице руками. Я станула лиш на порозї і доглянула, що він плаче.

Цїла сила моєї душі счезла, мов рання мрака під проміняли сонця. Я чула, що люблю єго сильнїйше, як мою честь, і більше понад все у сьвітї.

В передпокою лежали костиюми і маски з якоїсь венецияньскої маскаради. Не надумуючи ся много взяла я один костиюм з капузою, так, що годї було мене пізнати і вернула знов до бічної комнати.

Маркіз сидїв так, як перше; я приступила до него поволеньки тихо так, що він доглянув мене аж при собі. Одна хвилька — і я поцїлувала єго. Він зірвав ся, але не мав часу вже доглянути і пізнати мене.

Яке зворушенє опанувало мене, годї се менї змалювати; кров кипіла в жилах а уста так і горіли огнем; на них лишила ся одна слеза маркіза, котру він пролляв з любови до мене.

— Що то я єго поцїлувала, про се він нїколи не довідає ся, — говорила я сама до себе і сим звиняла ся перед своєю совістию.

Сейчас поїхала я до дому, бо майже трясла мною лихорадка і аж дома побачила, що згубила ся одна монетка з ґерданика.

По балю — ах який то сумний день! як прикра і сумна виглядає та дїйсність по хвили іллюзий, — а тут ще прилучала ся та моя нещаслива пристрасть.

До домашньої роботи навіть гадки мої не звертали ся, а ще мій муж... як він дразнив мене. Єго спокій видавав ся менї холодом, а єго довірє — рівнодушностю. По раз перший в житю я нетерпеливила ся, коли він трохи нїжнїйше обізвав ся. А він вдавав, що того не видить, і навіть не докоряв менї. —

— Але-ж він слїпий! — думала я собі. Який він холодний і рівнодушний, та-ж се гріх єго любити.

День тягнув ся менї віком; я читала де-що з Байрона, бо Данте нудив мене. Парізіна займала мене більше, як Руджджері*).

— Панї ґрафине! — каже над вечером покоївка, — якийсь еквіпаж станув перед домом. Чи панї нинї приймають візити?

— Так, се мене трохи забавить...

— Але панї ще не в туалетї...

— Ах то правда! в такім случаю нї.

В тій хвили почула я голос маркіза в передпокою, як він казав льокаєви заповісти єго візиту. Вся кров збігла менї до серця і я на пів зломаним голосом прошептала.

— Але — чекайте, — зараз...

Булабим ся зрадила без сумнїву, але в тій хвили увійшов маркіз а покоївка вийшла.

Він ухопив нервово мене за руки і почав цїлувати. Се мене змішало.

— Та що ви робите маркізе? Та-ж я буду приневолена заборонити вам приходити в наш дім!

— По-що ще тепер перечити, Валерие? Чому не хочете признати ся що мене любите? Чи боїте ся, що я збожеволїю з радости? Будьте спокійні! Лишить ся ще менї на тілько розуму, щоб вас любити, обожати і бути щасливим.

Я мала ще на стілько енерґії, щоб відповісти:

— Ви дуже зворушені, успокоїть ся а потім будемо говорити. Доси говорили ви менї лиш о своїй любови, — але то ваша річ, — а тепер хочете в мене вмовити, що я вас люблю і то говорите з такою певностю себе. То за много! Хто вам сказав, що я вас люблю? Я вас не любила і не люблю.

Він встав блїдий, з серіозною міною; я мимоволї посунула крісло в зад, так, як бим ся лякала якого небезпеченьства.

— Ґрафине! одного вечера сказав я вам, що если мене хто обиджає, то най обиджає з ненависти, а если хто мене цїлує, то хочу, щоби любов менї дала той поцїлуй. А сеї ночи ви мене поцїлували!

І виняв з кишенї малу монетку ту саму, що я згубила.

— Знаєте єї? Ся монетка впала з вашої шиї.

Судорожно притис монетку до уст:

— Сей знак лишить ся при менї і най буде так, як ви кажете, що він не є знаком любови, але в такім случаю є він знаком з р а д и!

— Массімо!...

---

*) Парізіна, Руджджері се особи з поем Байрона і Дантого.

по сторонї ворожих Славянщинї елементів, диким насильством обезсилили парлямент і видали люд в жертву абсолютизмови. 3. Резолюция: Домагаемось удержаня, оборони і розширеня прав конституцийних. 4. Резолюция: Домагаемо ся розширеня самоуправи країв з рівночасним справедливим розширенем права виборчого. 5. Резолюция: Домагаемось реформи шкільництва на Шлеску. Крім того ухвалили збори устроїти небавом друге віче всеславяньске.

Ухвали сї принято одноголосно, почім заспівано: Jeszcze Polska nie zginęła. З „Сокола“ вирушили в лавах улицями на ринок, де контрдемонстрували соціяльні демократи з Дашиньским на чолї і сьпівали „Czerwony sztandar,“ тут однакож явив ся віддїл драґонів і розігнав з добутими шаблями зібрану публику. Вечером було цїле місто ілюміноване, а в сали готелю саского відбув ся пир на 300 осіб в честь прибувших гостий славяньских. Пішли тоасти. Промовляли пос. Мілевский, повсняючи становище „Кола“; др. Страньский говорив про згоду чесько-польску; кс. Стояловский про рух людовий і відтак ще посли Сляма з Опави, др. Данеляк, др. Сілені і Мартінек. — Руских послів не було на вічу.

Віче панґерманьске. В неділю відбуло ся віче шенерерівске в софійскій сали при участи 6000 люда. Віче відкрив пос. Вольф (Шенерер оправдав свою неприсутність). Промовляли Тірк о положеню Німців австрийских. Др. Колїско ударяв на антисемітів. Кітель домагав ся подїлу Чехії. В резолюциях подякувано послам німецким за дотеперішне рішуче їх виступленє проти правительства, і завізвано їх до такої самої рішучости і проти кабінету бар. Ґавча. Відтак виражено співчутє Німцям ческим по причинї розрухів в Празї, а вкінци рішено домагати: а) сейчасного відкликаня розпоряджень язикових, б) уступленя президиї і в) виданя процесу всїм личностям, що зломили конституцию. Дальше варує ся віче проти того, щоби правительство дальше урядувало, надуживаючи права видаваня розпоряджень на случай потреби; оно робить правительство відвічальним за всї наслїдки зломаня конституції і домагає ся, щоби правительство привернуло вповни status quo ante для відновленя праць парламентарних.

Зложив мандат до буковиньского сойму Антін Кохановский, дїдич Ставчан і написав ось яке письмо до маршалка краєвого: Високоповажаний пане маршалок! Випадки послїдних днїв, викликані радикальними і ворожими державі елементами під плащиком оборони підоптаних прав, над котрими мусить болїти кождий щирий патріот, а котрі ведуть до погребаня парляментаризму і до его цїлковитої немочи а в дальшім тягу до безпроволочних судів і до ушкодженя дуалїстичної форми нашої держави, — сотворили ситуацию, котра запалить ще більший огонь борб народних на шкоду орґанїзму державного. Природно, що таке положенє річий і сумний вигляд на будучність, — в котрій на місто принципу більшости входить принцип права пястука, — мусить кождому умірковаиому і независимому чоловікови зостогидити удїл в полїтичнім житю, і длятого я виджу ся спонуканим супротив таких анормальних відносин зрезиґнувати з браня участи в полїтичнім житю, позаяк виджу, що ся борба виключає можливість спільного мирного пожитя і спільної працї; длятого то і складай мій мандат посольский з курії більшої посїлости.

Отвореннє рускої унїятскої колеґії, основаної нашим цїсаром в Римі, відбуде ся в неділю, дня 19-го грудня.

Др. Рошман-Гербурґ, посол до ради державної, мав, як зачуваємо, вступити до клюбу німецкої народної партиї.

Комітет для будови театру руского у Львові здавав перед кількома днями справу зі стану фонду театрального. Фонд на будову театру виносить тепер 27.250 зр. 75 кр. В послїднім роцї зріс фонд о 652 зр. 51 кр.

Судиї і прокуратори при розправах мусять вже від 2-го сїчня 1898 р. виступати в тоґах і біретах. По більших містах кравцї мають велику роботу. Що-до адвокатів, — то міністер судівництва повідомив комнати адвокатскі, що на-разї для адвокатів і оборонців при розправах не буде тоґи і бірету, бо значна часть адвокатских комнат заявила ся против того.

В тов. „Львівский Боян“ відбули ся загальні збори, на котрих вибрано новий видїл, в склад котрого входять: Вол. Шухевич голова, проф. Ілар. Огоновский заступник голови, др. Стеф. Федак діріґент, Філярет Колесса заступник діріґента, надто п-ні Шухевичева, Ост. Весоловский, Вас. Чума і Ол. Бережницкий яко видїлові, а п-а Галя Огоновска і Стеф. Леонтович яко заступники видїлових. До контрольної комісиї вибрано пп. Стефана Томашівского, Зенона Владичина і Романа Ганинчака.

Поєдинок редакторів. По причинї дневникарскої полеміки відбув ся 13-го с. м. в Букарештї поєдинок на шпади межи редактором „Ероса“ Мик. Філїпеско а редактором „Indépendance Roumaine Юрием Ляговарим, котрий погиб на місци.

Тяйни довгого житя. Один Англичанин оголосив публично правила, після котрих поступаючи можна дожити довго віку. Є їх 19 а именно: 1. Треба спати вісїм годин. 2. При тім завсїгди лежати на правім боцї. 3. Вікно спальні через цїлу ніч тримати отворене. 4. Двері спальні закрити портиєрою, щоби не було протягу. 5. Ліжко уставити так, щоби недотикало стїни. 6. Брати щоденно зимну купіль. 7. Перед снїданєм треба перейти ся. 8. Їсти мало мяса і завсїгди уважати, щоби було добре зварене. 9. Не пити нїколи сирого молока. 10. Їсти богато товщів. 11. Уживати алькоголїчних напоїв. 12. Що дня ґімнастикувати ся на сьвіжім воздусї. 18. Не держати в комнатї нїяких звірят. 14. Оскільки можна, мешкати як найбільше на селї. 15. Уважати на три річи: воду до питя, вогкість і канали. 16. Шукати ріжнородности в праци. 17. Робити собі часті а короткі вакациї. 18. Поборювати свою амбіцию. 19. Поборювати свій темперамент. — Хто жив після сих правил, додає Англичанин, ходив здоров по сьвітї Божім до 100 лїт. З статистичних дат виходить також, що завдяки всїляким нововинайденим правилам ґиґієни смертельність в протягу послїдних 200 лїт зменьшила ся значно. Показує ся також, що люди до 35-го року житя є витревалїйші і відпорнїйші на шкодливі впливи, чим люди, що переступили вже сей вік. Поясняє ся се тим, що чоловік в сїм вїцї занимає вже звичайно якесь постійне становиско і завдяки комунїкацийним улегченям веде житє більше заскорупіле і одностайне, підчас коли молодший чоловік, добиваючись становиска, уживає більше руху і загартовує ся на всякі випадки.

Найдений труп. В Добринівцах вийшов 82-лїтний старик Дмитро Лаврук на поле, та упавши зі старечої немочи на землю, замерз. Люди з села найшли его вже мертвого.

Переписка редакциї.

Вп. П. А. в Ісп. Ми доси нїякої дописи не получили.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 14-го грудня 1897 року.

Відень. Нинїшна Wiener Ztg. оголошує іменованє радника міністерияльного д-ра Антона Резека шефом секциїним в міністерствї просьвіти.

Прага. Підчас представленя в краєвім німецкім театрі найдено пушку бляшану наповнену порохом з горіючим льонтом. Льонт на час загашено. Бомба могла в разї експльозиї наробити много шкоди.

Константинополь. Задля молодотурецких розрухів вислано двох офіцирів на заточенє до Баґдададу а арештовано одного інжинера і віцемайора маринарки. Доси прибуло з тессальскої армії операцийної 25.000 раненых. 5.000 жде ще на перетранспортованє.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

Се одно слово сказала я, а в нїм було все, що хотїв знати маркіз. Він кинув ся на колїна, обняв мене і почав цїлувати а я забула ся так в сїй хвили, така немічна стала, що і боронити ся не могла.

Одно слово опамятало нас, — одно страшне слово:

— Валерие!

Маркіз відскочив від мене.

В тій хвили вбіг до покою мій муж, блїдий, перелякаиий, не глянув навіть на маркіза і подав менї лист.

Батько мій кінчив жите...

Впасти з неба в найглубшу пропасть, перейти із щасливої хвилї любови до смерти, з грудий дорогого мужчини в обнятя умираючого батька, котрому навіть глянути в очи не сьміла я.

Се все я пережила.

Я сидїла при ліжку мого умираючого батька... Ніч тягнула ся довго, в безконечність а ту приходила менї згадка на той поцїлуй, а вкінци і він являв ся менї такий гарний, любий... Але стид покривав моє чоло за него і за себе.

Часом приходило до того, що я майже дурила себе і говорила сама собі: То не правда, се лиш тобі такий сон снив ся...

Такий сон! Боже, щоби я за то дала, щоби то було так в дїйсности. Я присягла би на віки лишити ся при гробі мого батька, навколїшки молити Бога о прощенє.

Приходила вже послїдна хвиля для мого батька, слова вже виразно вимовити не міг а ще говорив:

— Умираю при тобі спокійно, дитино моя, дорога моя Валерие, бо ти лишаєш ся на земли, дитя моє одиноке.

Слези розпуки були моїм отвітом. Батько положив руку на мою голову і я чула як она поволи застигала.

Мій муж не міг приїхати, то-ж я сама лишила ся при хорім батькови. Слуги плакали в другій комнатї, а на дворі шумів вітер листем дерев. Лїкар поїхав до другого хорого і приїхав доперва над раном... Батько слаб чим раз більше а над раном перестав вже і живчик бити— при сходї сонця розпрощав ся з сим сьвітом.

В кілька годин пізнїйше приїхав Аттілїо, лиш побачив мене, вже догадав ся, що по всїм. Я не могла вимовити ні слова. Він обняв мене мовчки, притис до грудий, щоби мене потїшити, а я — зімлїла.

Послїдна моя гадка була, а памятаю се добре,—вмерти; очи замикали ся а менї видавало ся, що вже більше ними не погляну на сьвіт божий.

Але смерть була би ласкою для мене, если би була тогди прийшла, коли я собі желала.

Я мусїла ще жити...

На мене ждали ще днї смутку, муки... Я мусїла змити ще мою вину довгою мукою і покутою...

Ах, вмерти, вмерти з поцїлуями Массіма на устах і сночити в могилї разом з батьком під зеленою муравою, уквітчаною фіялками, — що за чудовий, любий сон!

(Дальше буде.)

КОТВИЦЯ.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиранє:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати *лиеш* фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Торговля товарів мішаних

Анни Москви у Вижници

пошукує

ПРАКТИКАНТА

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ

повинна находити ся

Народописна карта

україньско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. [illegible]ком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Перша на Буковинї

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі як: дїла, брошури, оголошеня, табелї, цїнники, рахунки, карти візитові, запрошеня весїльні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п.,

в мовах рускій, польскій і нїмецкій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарнї!

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯИШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівцї, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінциї виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Заснована в 1885-ім. р.

Лїтні плащі (ібернїгери) від 14 зр. в гору.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Прошу спробувати!

Торговля товарів мішаних

враз з

КОМНАТОЮ ДО СНЇДАНЬ

АННИ МОСКВИ

у Вижници над Черемошом

поручає П. Т. місцевій і доохрестній Публицї: каву з Цейльону, чай росийский в ориґінальних пачках, цукор, риж, крупи, сочевицю, портер, пиво, рум, лїкери, мило, оливу, оцет, папір, чорнило, фарби, щітки, сїрники, вина правдиві, сьвічки столові і церковні, віск пчільний, мід патока, смалець і солонину.

На піст риба суха (судаки) і оселедцї. На сьвята сьвіжі дріжджі. Весною всякого рода насїня.

Висилка відворотною почтою. Услуга скора; цїни низькі.

Упрашає ся Веч. Духовеньство пересьвідчити ся о доборі товару і скорій та чемній услузї, та відтак і своїм парохіянам поручити сей новозаснований склеп як найгорячійше.

Прошу спробувати!

Прошу спробувати!

Прошу спробувати!

Прекрасна повість Ольги Кобиляньскої „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденциєю визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакциї „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Кониського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галїна **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Шкільні повідомленя

і

SCHULNACHRICHTEN

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 270. Чернівці, четвер 4. (16.) грудня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

З Відня телеґрафують нам: Урядова Wiener Zeitung **оголошує іменованє буковиньского краєвого президента ґр. Ґоеса намістником в Трієстї; а заразом іменованє віцепрезидента долїшноавстрийского намістництва бар. Бурґіньона краєвим президентом Буковини.**

Ситуация полїтична а буковиньскі Русини.

Минувшої неділї залунали в Австриї два голоси: в стариннім, богатім в історичні памятки городї Ягайлонів зїхали ся Поляки, Чехи, Хорвати, Словінцї і Дальматинцї, одним словом репрезентанти більшости парляментарної, щоб зазначити свої гадки і полїтику на будуче і луною йшла тут пісня „Jeszcze Polska nie zginęła! і Kde domov muj...“ В самім же центрі Австриї, в старій столици Габсбурґів зібрали ся на контрдемонстрацию приклонники ідеї одної великої нїмецкої вітчини від балтицкого моря аж по Адриятик а имном була їх „Die Wacht am Rhein. І та неділя стала символом нинїшного полїтичного положеня: з одного боку всї сполучені Словяне а з другого боку Нїмцї, — стоять ті дві ворожі армії а над ними правительство в особі Ґавча роздумуюче над тим, як тут їх погодити і що далї дїлати, щоби машина парляментаризму йшла далї вперед...

Та годї! Згоди якось не видко і входить §. 14. в житє.

Полїтична будучність Австриї є нинї загадкою, над котрою годї собі ломити голову, бо тепер нема в Австриї чоловіка, котрий би мав в тій справі ясний погляд і знав, що з того далї може вийти. Нинї навіть сам Ґавч, в котрого руках сходять ся нитки бажань і желань всїх партий ще не знає, що будучність принесе, тому то і всї комбінациї на сю тему — се пусті слова. Гороскопу на будучність ставити тому і ми не можемо, але хочемо застановити ся, і приглянути ся позициї, на якій стоїмо тепер ми, буковиньскі Русини.

Репрезентация наша народна в парляментї дуже мала, бо обмежає ся на однім послї з пятої курії, Сидорі Винницкім, і він репрезентує нас один перед иньшими народами і краями, тож і можемо сказати, що полїтика его є в загальних чертах полїтикою нашою, полїтикою народного сторонництва на Буковинї. Посол наш належить до Словяньского-християньского Союза, зійшов ня тут з представителями Русинів галицких, — а Союз сей то один з клюбів більшости. Так отже ми тим самим належимо до більшости, котрої склад є переважно словяньский, котрої напрям є славянофільский і для того хочемо запитати самі себе, яка тут може бути наша участь і в якім напрямі. Участь та мала, бо один посол в парляментї, то невелика сила при голосованях і т. д., але за ним стоять в кождім случаю буковиньскі Русини народного напряму і задля них поставили ми собі то питане...

Славянофільство, — то слово товче ся майже через цїле се столїтє по дневниках, полїтичних брошюрах і наукових книжках. Більшість народів словяньских збудила ся аж в сїм вїцї з довгого сну, побачила одну велику родину словяньску, тілько ріжних народів почуваючих ся до одного кореня і піднесла висше голову, щоб побачити, як много стратило ся через довгий сон і як много треба тепер відрабляти... Так почало ся перше відродженє Словян а за ним якась своєрідна, наївна симпатия до всїх, котрих можна було лиш вчислити до словяньскої семїї.

Перше словянофільство Чехів і иньших народів, — то не полїтика; то почутє спільности, чувство симпатиї до своїх „братів“ і то не чувство цїлих мас народа, всїх кляс суспільности, то лиш витвір кількох благороднїйших, людий мірячих сьвіт своєю ідеальною мірою, — серцем.

Та той рух, на підставах так чисто ідеальних, дав нагоду одному „старшому“ братови, Росиї виробити собі ідеал иньшого славянофільства, котре би відповідали більше єї інтересам, — ідеал одного великого всесловяньского „господарства,“ на котрого чолї стояла би „матушка“ Росия; доки ще той ідеал і та мрія була власностию таких Аксакових, — то могла она

---

7)

ПРАЩАЙ!

Оповіданє Heepи.

(*Дальше.*)

Але Аттілїо? Великий, справедливий Боже, та-ж за него ще мала мене досягнути пімста і то страшна, — боляча... Що години, що хвиля віднавляла ся она. Я его обманювала — а він мене притис до грудий! Чи-ж се не мука?

О, як би я волїла була, щоби він гордив мною, як послїдною, а він тимчасом любив мене, пестив, як свій скарб найдорожший...

Я видїла, що я его любови і поважаня негідна і се була для мене така мука, якої другої нема на сьвітї.

Тїло мого батька ще не було остигло, коли я при его ліжку присягла вже більше в житю маркіза не бачити.

Тому то не хотїла я зараз вертати до міста, лиш лишила ся на селї, щоби перебути ті днї смутку.

Я потребувала самоти і спокою, щоби зібрати всї мої гадки і цїлу силу волї. — Мій муж приїздив з міста, як найчастїйше, коли лиш мав вільну хвилю. Я була ему за то дуже вдячна, але при его бощї я чула ся ще більше самітна і нещаслива.

Маркіз написав до мене лист і я вже захитала ся в моїй постанові, але зібравши цїлу силу волї, відповіла ему не даючи вже нїякої надії.

За першим листом прийшли другі, але я не отворяла їх, та чи він не бачив на них слїдів слез і поцїлуїв?

Як я себе оправдувала, які мотиви вишукувала собі. Любов є чувством, — казала я, — а чувства від нашої волї не залежуть, то-ж яку райцию має подруже..

Такими аргументами я себе поборювала, передумувала всї теориї, що за тим промовляли. Перечитувала я і Жорж Занда, Біхнера і Русса а мимо того совість мені казала, що то вина... і вина велика.

Серце, уява і розум всї они з собою злучені. Серце зачне, уява побільшить, а розум оправдає, але совість, совість одна лиш правду скаже.

Так я борола ся сама з собою і хотїла найти хоть одну точку, одну причину, задля котрої могла-б себе оправдати. Та все засуджувало мене; засуджувало за ту зраду мого мужа, за то, що я зійшла з дороги обовязку.

Так минуло лїто. Я вже навіть не могла рішити ся на то, щоби покинути село і їхати до міста. Я так привикла до сеї самоти, що і забула про сьвіт, про товариство і забави.

Аттілїо дістав урльоп і ми пересиджували разом, то в високих салях замку, то під високими яворами старого саду, де почала ся вперве наша тиха, щаслива любов.

Він жалував мене, що я така сумна і по доброті свого серця обходив ся зі мною так сердечно, так ласкаво, що я ще більше гризла ся, бо не чула ся гідною того. Нераз коли він почав мене цїлувати, я не могла зібрати на тілько сили, щоби ему хоч один поцїлуй віддати і розпливала ся попросту з жалю в слезах.

Осїнними вечерами ходили ми на прохід мовчки, лиш часом зітхнула я або він, — я з болю, він зі співчутя надімною. Або, хто знає! Може жаль ему також було тої гарної минувшини, коли я була мов відблеском его душі, его смутку і веселости.

О! Аттілїо! прости! прости мені!

Одного вечера сидїли ми довше як звичайно. Місяць сьвітив так ясно, небо повне звізд, а воздух пересичений запахом олеандрових корчів...

Де були тогди мої гадки? Не знаю.

А его гадки певне, що повернули до тих давних часів, коли ми йшли одного разу тою самою стежкою в садї, при такім самім сьвітлї місяця, але наші серця ще били тогди разом і ми чули ся може найщасливійші на сьвітї.

Він ступав тепер сумно і сказав тихо до мене:

— Як люба мені ся стежка, коли пригадую собі давнїйші хвилї.

Я не відповіла нїчого, але нагадала собі в тій самій хвили ті слова, що він колись до мене говорив:

— Валерие! я тебе буду любити доки житя мені стане, доки ріки в море течи будуть а місяць і зьвізди сьвітити на небі. Але як би коли в тій непроглядній будучности моя вірна любов

приманити і людий ідеальнїйшого сьвітогляду, але коли речницею тої гадки стала Росия, яко держава, то від тогди аж очи відвертати треба від тих ріжних махінаций, в котрих головну ролю грав рубель. Славянофільство вийшло на панславізм, а сей на панруссизм. Ті ідеальні розмахи Росиї відчули ми найлучше на нашій шкірі, рубель удержував і удержує у нас запроданцїв, котрих одиноким змаганем занапастити наш національний рух, рубель опізнив наші змаганя просьвітні і культурні, рубель морочив людем голови і тепер навіть опанував під формою консолїдациї велику часть нашої суспільности...

Але теперішні гасла славянофільскі не мають з тим нїчо спільного. Ми видїли до недавна, що Славяни поборювали себе взаїмно в австрийскім парляментї, ми видїли Поляків в більшости а Чехів в обструкциї, а решту Словян розбитих на дрібні партийки. І єсли нараз вийшло таке, що Словяне злучили ся разом, то причиною того не були ідеальні мрії про братерство, хоч богато сего можна почути на вічах і комерсах, — але чисте зрозумінє свого інтересу а у других проста конечність ситуациї. Не серце лучило Словян, але чистий еґоїзм кождої народности для себе, а ґерманьска бута з другого боку ту звязь лиш ще лїпше зцїпила. І таким то чином найшли ся і буковиньскі Русини в тій більшости, але з ким? Зі своїми ворогами, з котрими в краю йде так завзята борба, з Волохами. І одні і другі хотять того, що проклямує манїфест більшости: Узнаня історичних і полїтичних прав, заразом автономії всїх королївств і країв Австриї.

Переведеня в спосіб справедливий рівноправности всїх народів австрийских.

Але инакше змальовують собі Волохи то „узнанє історичних і полїтичних прав і рівноправність“ а инакше ми. — Чейже не можем вірити, щоби на ґрунтї віденьскім найшов ся для нас той modus vivendi, який не найшов ся в краю. У Відни можна дуже гарно фантазувати про ту рівноправність, а инакше оно виглядає на дїлї. Ми віримо, що більшість парляментарна має чисті наміри, бо, як се висказав пос. Винницкий підчас справозданя посольского, комітет приняв до відомости предложені єму жаданя буковиньских Русинів, але ми знаємо з другого боку, що тепер на першім плянї справа Чехів з Нїмцями і супротив неї малїють всї иньші справи. Більшість може тепер ще з легким серцем приймати наші жаданя, але що потому буде? То питанє! Тому і немного нам надїяти ся на парлямент, але треба вважати, щоби позиция наша там не ослабла. В більшости находять ся Волохи, а ми там репрезентовані лиш одним голосом. То-ж і треба звернути на то увагу, щоб в можлимих будучих торгах правицї з правительством Русини буковиньскі не понесли шкоди на користь Волохів.

Впрочім, як будучність розвине ся і що принесе нового Австриї, то нас так много не дотичить. Ми маємо свою культурну роботу на ґрунтї буковиньскім, перед нами лежить ще широке поле занедбаного нашого мужицтва, — то наша домашня праця, важнїйша і сягаюча глубше в суть нашого народного житя, як всї можливі наслїдки парляментарних змін.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 15-го грудня 1897.

Іменованє. Рахунковий фельдфебель Альберт Франке іменований канцелїстом при черновецкій фінансовій дирекциї.

Краєві сойми будуть тепер, коли рада державна спочиває, відгравати більшу ролю, як звичайно. Речинця, коли они мають зійти ся на нараду, ще не знати. Однак здогадують ся, що десь при кінци сего місяця. Тепер перебувають у Відни майже всї намістники і президенти країв, а сю обставину лучать з наміром правительства, щоби небавом скликати краєві сойми. Цїкаву вість доносять в сїм взглядї молодоческі Narodni Listy, а іменно, що ґр. Баденї мав вже від цїсаря повномочіє на розширенє круга дїланя краєвих соймів, котрі мали статись осередком полїтично-суспільної дїяльности. Сойми мали зійти ся вже дня 16-го с. м. Баденї не зробив того відважного кроку завдяки заходам тих, що чіпали ся его клямки і вкінци попхнули его в пропасть. Розуміє ся, що нове правительство поступить собі инакше, тим більше, що бар. Ґавч не хотїв би в ческім соймі віддати Нїмцїв на поталу ческої більшости. — Заразом доносять нам телеґрафічно з Відня, що Нїмцї заходять ся здискредитувати намістника Чехії ґр. Куденгового за те, що він показав ся неприготовленим супроти розрухів. Нїмцї бажають его заступити намістником Дальматиї, фельдмаршал-поручником Давидом. Як бачимо, Нїмцї в своїх претенсиях ідуть чим раз дальше... Тому, що і галицкий намістник кн. Санґушко поїхав до Відня, „Дѣло“ здогадує ся, що він хоче подати ся в димісию. Ух, як глубоко полїтично...

Відважний Волян. Посол др. Волян вже давно був дістав свої посольскі днети, але мусїв для приверненя своїм волосям природної барви ще якійсь час пересидїти у Відни. Тепер він вже приїхав до Чернівцїв і — як говорять — хоче стати перед своїми виборцями, щоби здати справу з своєї посольскої „дїяльности“. Ми справдї цїкаві знати, чим похвалить ся Волян перед виборцями: добрим харчом у Відни, чи може похвалить добрі чорні фарби до фарбованя волося... Бо чим-сь иньшим похвалити ся не може, хиба ще, що своїм сусїдам в парляментї унеможливляв сидженє в его поблизькости...

Руский народний театр переїзджає тепер з Бережан до Львова і розпічне там свої представленя в сали почтового клюбу в готели Жоржа сеї суботи, дня 18-го с. м.

Розрухи в Чехії все ще не устають. Доносять іменно зі всїх околиць, що там товпи кидають ся на доми жидівскі і вибивають вікна. Оногди найдено навіть в самій Празї бомбу на клямцї від дверий до нїмецкого театру. Урядово доносять о сїм випадку так: Дня 9-го с. м. підчас вечірної вистави в королївскім нїмецкім театрі краєвім, а то під конець третого акту, служба публичного безпеченьства знайшла при виходових дверях, що стоять против унїверситетского будинку, бомбу. Бомба, у формі цилїндра, була около 7 цм. довга, а 4—5 цм. в промірі; складала ся з оловяної пушки, наповненої порохом, була сильно обкручена дротом і завинена в окравки якоїсь материї. В горішній еї части находив ся гак і сильний зелїзний дріт,

---

мала тобі тягаром стати, то не зноси его, бо лїпше вмерти, як жити без любови.

Сї слова пригадувала я собі так виразно, — пригадувала собі черти его лиця, коли він ті слова говорив, і в мене як би вступала якась надїя, аж лекше ставало менї на серци. Ми йшли стежкою а по обох боках високі явори, що перепускали лиш серединою вузкий пояс сьвітла. Аттілїо йшов як раз тим сьвітлом а я з боку в тїни приглядала ся єму.

Як він ще тепер добре виглядав, він, той Прометей, що взяв першу искру з мого серця і змінив дике, уперте дитя своєю любовю на женщину!

Проміня місяця падали на его русяве волося, що укладало ся в легкі филї, і его голова виглядала мов би сяєвом окружена.

Чоло високе, спокійне, гладке, на білих висках синяві жилки, цїле лице повне виразу чести а в темних очах спокійна совість.

На его слова я не відповіла...

Той спокій в природї мав в собі щось урочистого; иньша душа чула би ся приближена до Бога, а моя млїла під напором болю.

Ряди яворів звужали ся. Горою вже майже не переходило сьвітло. Близьке море шуміло, легка мрака заповняла воздух а запах олеандрів уносив ся в воздусї.

Мимоволї притиснула ся я близше до него, а він обняв мене раменами.

Яворовий листок упав менї на волося, — він поцїлуєм скинув его.

Я задрожала.

— Моя дорога! шепнув тихо і притис мене сильнїйше до грудий. Я заляла ся слезами, ногами ступити вже не могла, він мусїв аж на руках занести мене до дому. — —

* * *

Корцира, 22-го квітня.

Нарештї я вже на грецкім острові, куда так бажала дістати ся.

Витаю вас корчі оранж, і прошу прикрийте мене від очий людий а ви старинні лїси будете менї тим монастирем, де я проживати му! — —

Як Аттілїо мене любив!

Як він доходив причини моїх слез, жалю і безсонности. Кождий его усьміх, кожде его слово, се була лиш любов до мене.

Як я могла бути щаслива!

Сусїди, що нас стрічали на проходах, люди що нас бачили проходжуючих ся в садї, назвали наш замок: Аркадиєю.

А тимчасом пішла поголоска, що я занепала на груди. То страшне слово „сухітниця,“ — не знаю хто его перший сказав мому мужеви.

Він дбав тепер о мене так, як о малу дитину, а чим більше я бачила у него любови до мене, тим більші були мої докори совісти. Прийшло до того, що я не могла глянути єму сьміло в очи і жила в вічнім роздразненю.

Прийшов мрачний і похмурий падолист; я не хотїла вертати до міста, хоч побут на селї ставав чим раз більше монотонний.

Раз ранком закашляла я трохи. Аттілїо глянув на мене з переляком.

— То нїчо, — кажу я — вчера вечер трохи за довго були отворені вікна.

— Ся пора тут неможлива до житя; ми мусимо виїхати звідси, бо то шкодить твому здоровю.

— Та-ж ти знаєш, як менї прикрою кожда гадка про місто і про всї товарискі обовязки. Я тепер не розположена до забави і чую потребу самоти.

— Але тут на самотї приходять тобі сумні гадки, — ти повинна трохи розірвати ся, моя ти пустинножителько.

— Прошу тебе, Аттілїо, лиши мене ту, будеш часто приїзджав мене відвідувати...

— Але звідки то прийшло, що ти так легко можеш без мене жити? Давнїйше і на день не могла ти зі мною розлучити ся.

Не сказав він того в злій ґадцї а мимо того то була правда і страшна правда.

— Аттілїо! нещастє, що менї лучило ся.

Але я не могла далї докінчити, бо то була неправда і ще раз неправда, що я говорила.

— Але ти тут не можеш лишити ся за жадну цїну; кожда особа, кожда річ насуває тобі сумні гадки. Хочеш почути, що я тобі запропоную? Поїдьмо в ті красні околицї, де не знають зими і хмар. Наймемо яку віллю між Боями і Позілїппом, я возьму довший урльоп, ти поздоровієш і будемо щасливі.

Мала я приняти сю его жертву? Чи не було лїпше єму у всїм признати ся і закіньчити раз сю муку?

а гаком тим була бомба заьішена на клямцї дверий. Бомба мала також оловяну, на який центиметер довгу капслю, через котру переходив льонт. Коли бомбу відкрито, льонт при ній тлїв; служба публичного безпеченьства загасила его. Після оречення знатоків могла тота бомба в разї вибуху наробити великої шкоди. Публика, численно зібрана в театрі, не знала нїчого о тім випадку. — Кажуть, що бомбу найшов інспектор, котрий повинв тогдї службу, в хвили, коли хотїв переконати ся, чи двері під конець вистави відчинені. Загасив він зараз льонт, і прикликав полїцийного урядника, котрий мав того вечера інспекцию театру. Бомбу занесено зараз до дирекциї полїциї, а там взяв ся розглядати еї хемік. Бомба була наладована порохом, цвяхами, куснями олова і зелїза. Від того часу дуже бачно стережуть обох нїмецких театрів, краєвого і нового. З тої причини в недїлю був новий театр окруженый віддїлами драґонів, а краєвий піхотою.

Вісна ширить ся в нашім містї в застрашаючий спосіб. Міський фізикат оголосив відозву до мешканцїв, щоби люди казали себе щіпити против вісни. — Львівскі ґазети доносять, що вісна ширить ся також в Станіславові і околици.

Вісна в арештї. В міскім арештї зайшов один случай вісни. Очивидно, що недужу віддали сейчас до шпіталю, а арешт очищено, десінфекціоновано і сьвіжо побілено. Всїм арештованим защеплено вісну.

Знов смерть в поединку. В недїлю відбув ся в Тернополи поединок на пістолети між поручником 9-го полку драґонів Генриком Гіуньо а поручником 10-го полку драґонів Фердинандом Госфельдом. Госфельд пав, поцїлений кулею в саме серце, трупом на місци. Причиною поединку мала бути дрібна суперечка.

Що їсть наш цїсар? Кождого дня споживає монарх точно о 5-ій годинї рано снїдане, котре складає ся з склянки кави і кусника зимного мяса. Від сеї пори аж до 12 годин в полудне віддаесь цїсар праци, почім слїдує друге снїдане, складаюче ся з зупи і печенї, а о 3 годинї зачинаесь обід. Подаесь на нїм правильно шість дань, а то зупу, рибу, дві печенї, леґуминy і десер. Кромі пива ставить ся до кождого даня иньший сорт вина а на остатку лїкер. Однакож монарх не дуже мало пива, а так само й вина, послїдне лише одного і того самого рода. З пива не цїсар від многих лїт виключно чорне баварске, і то ніколи більше як дві склянки. З тим обідом кінчить ся програма для цїсарского стола; цїсар не їсть і не пе абсолютно нїчого більше, навіть і тодї, як їде вечером до театру. О 9 годинї іде монарх правильно спати. Такий є стіл в зимі. В лїтї відпадає друге снїдане і остає лиш перше снїдане і обід. Лише заким має удати ся на нічний відпочинок, пе монарх трохи сирого молока і їсть при тім хлїб. Властивої вечері цїсар не знає. Зміни в тім порядку їди заходять лиш підчас посту, або если запрошені до стола є гостї. Пости заховує монарх з такою строгостию, що не один богоугодник міг би брати собі его за взір. Через цїлий той час не їсть він нїколи мяса. До стола подає ся тодї лише рибу і страву з яець. До риби пвиходять бараболї з маслом, дуже часто не обирані. З леґуміни приходять на стіл всїлякі „горожаньскі“ мучні страви. Не сьміють бути поминені тут деякі специяльности, як „франкфуртскі ковбаски з хріном“, котрі цїсар дуже радо споживає. Розуміесь, уходить се за „звичайне“. Однакож коли при столї є гостї, тодї не треба й згадувати, що цїсарский стіл блестить справдїшною, цїсарскою виставностию, яка розкриваесь в салях бурґу у Відни або Буданештї, і тодї на обід іде аж до 15 дань. Особливо коли відвідує цїсаря якийсь князь або заграничний пануючий, подають ся на стіл нїмецкі, французкі, англїйскі, словом заграничні страви, відповідно до того, що кому смакує.

Просте средство на дифтерию припоручає в Revue scientifique доктор Мерсіе з Безансона. Цїла рецепта полягає в тім, що хорому що пів години дає ся по ложцї оцту з 5 процентним розчином хльору. За першу добу видко вже получшенє, а по другій добі наступає повне оздоровінє. Др. Мерсіе лїчить тим средством і каже на основі своєї практики, що із 100 хорих 95 виходить.

† **Помер** нинї в ночи о. Евзебій Іванович, руский православний катехит ґімназияльний в Чернівцях. Вічная ему память!

Наука, штука і література.

Вже вийшов „Ілюстрований, буковиньский, православний календар“, виданий коштом і заходом тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях. Календар представляе ся дуже гарно. Календарюм четке і виразне, інформаційна часть дуже богата, так, що можна сказати, що то правдивий шематизм Буковини, де можна знайти інформациї в кождім взглядї. Дуже хорошо виглядають ілюстрациї а зміст части літературної дуже ріжнородний. — Суть там передовсїм статї інформуючі читателя про всї ювилеї, які будемо сьвяткувати на другий рік, то є про цїсарский 50-лїтний ювилей, про ювилей знесеня панщини в Австриї, столїтні роковини виданя Енеїди Котляревского і 250-лїтні роковини тої важної подїї, як в року 1658 цїла Русь-Украіна зірвала ся під проводом ґетьмана Богдана Хмельницкого, щоби скинути з себе тяжке ярмо, яке наложила на неї польска шляхта.

Дальше слїдує гарний переклад волоскої новелї Домнїца Руксандра, інформуюча статя Ом. Манастирского про книжки ґрунтові, кілька поезий і малих розвідок.

Ілюстрациї, відбиті дуже хорошо, прикрашують сей одинокий православний календар, котрий повинен находити ся в кождій рускій хатї. — Цїна 45 кр. зовсїм не висока. Купуйте отже чим скорше, бо внедовзї не стане накладу.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 15-го грудня 1897 року.

Відень. Уступаючий в стан спочинку намістник Трієсту Рінальдінї, намістники Тиролю, Австриї горішної і Морави одержали ордери зелїзної корони першої кляси. Віцепрезидент намістництва в Ґрацу, радник двору Фрайденеґґ іменований краєвим президентом в Каринтиї, на місце на власну просьбу в стан супочинку перенесеного президента Шмід-Заберова, котрий одержав великий хрест ордеру Франц Йосифа. Радник намістництва в Лінцу, ґр. Ст. Жілїен-Вальдсе іменований краєвим президентом в Сальцбурґу. Ґенеральний адвокат при найвищім трибуналї, Шрот іменований шефом секциїним в міністерстві справедливости.

Відень. Fremdenblatt заперечує відомість, мов би то намістник Чехії, ґр. Куденгове мав уступити, а на его місце прийти намістник Дальматиї Давид; дальше перечить Frmdbl. вістям про іменованє Дідушицкого міністром для Галичини.

Відень. Цїсар приймав нинї на приватній авдиенциї намістника Чехії ґр. Куденгового.

Але потім, его гнїв — або може і прощенє, — але чи він був би щасливий, як би про се довідав ся?

А з другого боку будучність Аттілїя зависїла від его войскової карієри; его довший урльоп міг би зашкодити его аванзови. І я чула тепер, що я ему на перешкодї. Як би не я, міг би занятн ся собою і дійти до становиска, якого би бажав.

— Дякую тобі, сказала я дїйсно зворушена; ти хочеш пожертвувати свою славу і карієру для мене; але я на то не заслужила і не хотїла би того. Плач не дав менї далї говорити. Він схилив ся до мене і замкнув менї уста поцїлуем, щоби я далї не говорила.

— Ти одна моєю славою і моїм одиноким щастем! Щоби я мав за житє без твоєї любови? Нїчо мене не приневолює, щоби я жив для других! Я паном своєї волї і если тебе товариство нудить, то і у мене нема причини в нім жити. Лиши сей відлюдний замок і їдь до міста, я прошу тебе о тое.

Я чула ся слаба і не могла вже ему противити ся.

В пару годин пізнїйше приходить служачий:

— Якийсь мужицкий хлопець хоче конечно з панею говорити.

— То певне о запомогу! Скажіть ему, що там хочете, бо я не в силї з нїким говорити.

Служачий вийшов, але за хвилю прийшов знов, бо хлопець упер ся бачити ся зі мною.

— Впустіть его!

Увійшов хлопчина з бистрими, хитрими очима і подав менї білет, як казав від якогось „пана“. Заки я мала час спитати ся его де-що більше, він вже счез за дверми.

Був то елеґанцкий, наперфумований білет а на нім слова звістним менї почерком: „Позвольте хоч одну хвилину з Вами бачити ся“.

Підпису на картцї не було, а однак я майже бачила між стрічками то лице, що писало ті слова.

Спокій моєї душі зчез а давлена і придушувана пристрасть вибухла на ново яснім полумем.

Що менї було дїяти? Я подерла картку, бо присягла була на его листи не відповідати, але слова білету врізали ся в мою душу огнянними буквами.

Я була мов пяна. Цїлою силою волї відсувала я всї гадки про него, а тут они находили на мене мимоволї, я бачила его перед собою, чула его дрожачий голос „я люблю тебе“.

Були то для мене пекольні муки.

Била ся я з моїми гадками і мучила ся а нїхто мого болю і зрозуміти не може, хто не пережив сам таких хвиль горя, бо моя любов, то не було те конвенціональне чувство для забитя часу і для забавки, але глубока пристрасть, що руйнувала мое житє. Я успокоїла ся вкінци трохи і пішла до покою мужа, щоби при нім найти трохи потїхи і розради. Я усьміхала ся і жартувала, але що дїяло ся в моїй душі, Бог один знає.

Над вечер чорні хмари покрили небо а сильна буря повіяла з півночи. Аттілїо замкнув вікно і казав засьвітити лямпу в сальонї.

— Видиш, моя дорога! Зима зближає ся вже, і ти хотїла би тут далї лишити ся? Дай спокій, поїдем до Позіляпту і відпічнем там серед вічної весни.

Говорив ті слова пів жартом а пів серіо; я нїчого не відповіла, лиш положила ся на канапі. Мій муж зачитав ся в книжцї, а я встала і вийшла тихонько з комнати, так, що він того майже не видїв, — менї було за мало воздуху серед тих чотирох стїн.

Без гадки пішла я стежкою попід високі явори і ходила хвилю по садї. Воздух був холодний і вохкий, я в легкій сукни прозябла і промокла і вертала до дому ідучи вздовж муру покритого ґірляндами блюищу. В тій хвили щось коло мене зашелестїло; — то маркіз стояв передімною. Ухопив мої руки і зачав їх цїлувати. Я хотїла кликати о поміч, утїкати, а він тимчасом придержував мене і малював менї свої муки і тугу за мною. „Я люблю тебе“ повтаряв він заедно і цїлував мої руки.

Вкінци успіла я видобути слово з грудий. Я почала просити і благати его, щоби він забув на мене.

— Мое житє, — казала я, — стало лиш тортурою відколи я вас пізнала. Та-ж я маю обовязки, котрих зломити я не в силї. Если в вашій груди є хоч крихітка милосердя надімною, то не думайте більше про мене.

(Дальше буде.)

ЛЇТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК

видає

Наукове Товариство ім. Шевченка у ЛЬВОВІ.

Редакция і адмінїстрация: у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Лїтературно-Науковий Вістник

виходить 1-го дня кождого місяця с. ст. почавши від 1898-го року, книжками коло 12 аркушів друку великої вісїмки.

Перша книжка вийде ще вкінци грудня 1897-го року.

Передплата на „Лїтературно-Науковий Вістник“ дванайцять книжок на рік, з котрих кожда буде містити около 200 сторін друку великої вісїмки, а по три буде складати ся на один том, виносить: В Австриї з пересилкою на чверть року **2·50 зр.**; на пів року **5 зр.**; на цїлий рік **8 зр.** — В Росиї з пересилкою: на цїлий рік **8 рублїв** (при бандерольній пересилцї). — В иньших державах по обчисленю пересилки. — Поодинокі книжки коштують по **1 зр.** Річна передплата може бути оплачена в трох ратах: 3. сїчня н. ст. 3 зр., 3 цьвітня н. ст. 3 зр., 3. серпня н. ст. 2 зр.; хто пропускає речинець рати, тому передплата обраховуєть ся як піврічна або чвертьрічна (на пів року 5 зр., на чверть року 2·50 зр.).

Передплату приймає: Адмінїстрация **Лїтературно-Наукового Вістника** у Львові при ул. Академічній ч. 8.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛЇ

повинна находити ся

Народописна карта

україньско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Торговля товарів мішаних

Анни Москви у Вижници

пошукує

ПРАКТИКАНТА

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з Чернівцїв

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	$\boxed{8^{19}}$	8^{54} *	12^{32} *	$\boxed{4^{04}}$	10^{25} *
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	$\boxed{11^{48}}$	3^{51} *	8^{32} *	—	6^{35} *
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{45}	4^{30}	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.

з Гадікфальви					
до Радівцїв	6^{10}	10^{03}	2^{28}	6^{12}	8^{05}
з Гатни					
до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу	10^{10}	2^{01}	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3^{27}	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}
з Вами					
до Рус-Молдавицї	3^{46}	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з Карапчева					
до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	6^{15}	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до Чернівцїв

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв	$\boxed{11^{28}}$	3^{20} *	7^{57} *	$\boxed{8^{11}}$	6^{10} *
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8^{09} *	12^{12} *	$\boxed{3^{50}}$	10^{00} *
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	8^{00}	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до Гадікфальви					
з Радівцїв	5^{42}	8^{55}	1^{15}	5^{50}	7^{47}
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12^{58}	6^{25}	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4^{42}	8^{42}	1^{30}	6^{30}	8^{37}
до Вами					
з Рус-Молдавицї	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	9^{05}

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до Карапчева					
з Чудина н. С.	5^{55}	5^{55}	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

$\boxed{}$ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйш від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 271. Чернівці, пятниця 5. (17.) грудня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Зміна в управі буковиньского краєвого правительства.

Як ми се вже в послїднім числї подали до загальної відомости, оголосила урядова „Wiener Zeitung“ з дня 14-го с. м. іменованє буковиньского президента ґр. Ґоеса намістником в Трієстї, а віцепрезидента долїшно-австрийского намістництва бар. Бургіньона краєвим президентом Буковини.

Що принесе ся зміна в управі буковиньского краєвого правительства для нашого краю, а особливо для буковиньских Русинів, се покаже найблизша будучність. На кождий спосіб не можуть так часті зміни в управі краєвого правительства, які зайшли в протягу послїдного короткого часу на Буковинї, бути користними для культурного розвою нашого краю, котрий власне в наслїдок давнїйшого цїлковитого просьвітного і материяльного занедбаня доконче потребує для пожаданого скорого свого розвою особлившої совістної опіки і додатної помочи зі сторони місцевого правительства.

Така опіка, така поміч вимагає докладного пізнаня і ясного зрозуміня всїх краєвих стосунків, докладного пізнаня вдачі всїх мешканцїв краю, їх блудів і недостатків. Тілько на підставі умілого довшого власного досьвіду може совістний керманич краю уложити собі відповідну програму для користної краєвої управи і перевести єї з пожаданим для цїлого краю успіхом.

В протягу короткого часу послїдних 10 лїт се вже аж шеста зміна в кермі нашого краєвого правительства.

Ґр. Ґоес став управителем краєвого правительства на Буковинї в другій половинї червня 1894 р. На повитанє зі сторони правительственних урядників сказав ґр. Ґоес між иньшим і отсї памятні слова: „Полїтичний урядник, особливо в екзекутивній службі, має бути не лишень совістний сторож прав, він повинен бути також теплий приятель, доброжичливий порадник людности, особливо-жтої єї части, що зі взгляду на меньший засіб духовних або материяльних средств примушена жадати чужої помочи.“

Золоті слова нового краєвого президента відносили ся як раз до буковиньского рускаго народу, що всїма упослїдженій, стогне під віковим тягаром всяких злиднїв, пропадає в духовій і материяльній нуждї, і з повним довірієм визирає, особисто від керманича краєвого правительства, спасенної помочи. Длятого то духові провідники буковиньских Русинів повитали ґр. Ґоеса з великим одушевленєм, не лишень яко могучого краєвого управителя, але також яко ним самим заповіджаного правдивого приятеля і совістного порадника всїма упослїдженого рускаго народу.

Вже на самім вступі представив ся ґр. Ґоес яко муж великого таланту і незвичайної енергії. Свою прихильність для буковиньских Русинів доказав ґр. Ґоес особливо тим, що довів розпочате ґр. Пачем дїло запомоги для „Народного Дому“ до успішного кінця. Не меньше і отвореннє руских паралєльок при новій низшій ґімназиї в Чернівцях наступило в часї урядованя ґр. Ґоеса. Також треба і се признати, що ґр. Ґоес старав ся переломати найдітливійший для буковиньских Русинів, ворожий напрям шовінїстичної румунїзаторскої полїтики тутешної православної консисторії, вимірєної на упослїдженє бук. православного рускаго народу і на цїлковите спиненє его духового розвою; але се старанє ґр. Ґоеса не довело ще до пожаданого успіху. На кождий спосіб повинно се старанє ґр. Ґоеса бути сказівкою для поступованя его наслїдника в тій, для розвою буковиньского рускаго народу найважнїйшій справі.

Не дасть ся і сего заперечити, що ґр. Ґоесови, яко Нїмцеви, не так легко було порозуміти правдиву суть і велику вагу рускої справи для розвою нашого краю і могучости нашої держави. Ґр. Ґоес мав в тім взглядї свої специяльні погляди, які виявив аж при послїдних виборах до ради державної, коли то поперав яко рускаго кандидата і вибір провідника москвофільскої партиї, тої партиї, що навіть заперечує національну самостійність рускаго народу і з пристрастною ворожою заїлостию всїми силами і на кождім кроцї

---

8)

ПРАЩАЙ!

Оповіданє Неери.

(*Дальше.*)

— Чи-ж я годен вас забути?

— Але-ж чого властиво ви хочете? Через вас житє моє стало одним горем, через вас стратила я мій супокій і мою честь, то-ж лишіть менї хоч на будуче можливість направити сю мою провину.

— Але-ж Валеріе, ти моя! Хоч слюб вяже тебе з иньшим, то я чую в собі досить сили переломити судьбу. Піду за тобою, де ти підеш; той шматок землї, де ти жити будеш, буде менї сьвітом цїлим. Чи хочеш щоби я без тебе марно загиб? І можеш того хотїти, ти, що мене любиш?

Говорив пристрастно, горячково і притис мою руку до своїх грудий. Серце его било сильно.

— Массімо если ви мене любите, то повірте менї, що менї лишило ся ще тілько чести і почутя обовязку, щоби вам оперти ся. Ви побідилисьте женщину, що чула ся безпечна і глумила собі з всякого небезпеченьства. Та побіда най вам вистарчає, бо більше від мене не можете жадати.

— Валеріе! я мав би тебе тепер стратити, тепер, коли моя любов стає прямо культом до твоєї особи. Ти не знаеш...

— Добраніч! — перервала я ему остримі сухим голосом.

— Нї! нї! — хоть раз ще поцїлую тебе!

Але я мала на ще тілько сили оперти ся; я вирвала ся з его рук і побігла до замку. — Сьвітла! сьвітла! — стала я кричати.

Мій муж вибіг і побачивши мене так перелякану, докорав менї, що я вийшла в таку пору сама до саду. Зі зворушеня почала я аж кашляти і плакати, та Аттілїо гадав, що я чого в садї перелякала ся.

Якесь дивне чувство виповнило мою грудь; я була горда і вдоволена, що вспіла виповнити свій обовязок і не упала в тій борбі мого серця з совістию.

Аттілїо сїв коло мене і глядїв в моє лице а я відважила ся тепер вже сьміло стиснути его руку і сказала:

— Добре, Аттілїо! їдьмо до Позіллїппу.

Не назву того щастем, що містило ся в моїм серци, — бо щасте моє відлетїло з тим першим поцїлуем, котрий я дала Массімови, не була то і радість, лиш якийсь легкий сум і бажане в будуче хоть в части відпокутувати мій гріх.

Я зрадила чоловіка, котрий полюбив мене цїлою душею, але і покута буде велика, цїле моє житє будуче на то пожертвую а то чей же мене очистить.

Так думала я і постанавляла собі лишаючи родинний замок і виїзджаючи під неаполїтаньске небо.

Аттілїо винаймив цїлу віллю серед зелени оливних дерев з довгою в море сягаючою терасою.

Ми часто виїзджали човном на море і проживали спокійно, весело, на самотї приятні хвилї.

Я часто виходила на терасу і звідси глядїла на далеке море, на голубий небосклін неаполїтаньского неба.

Одного разу гляджу, хтось знакомий пливе човном.

Була то княгиня.

Приятно нам було тут побачити ся.

— От, видите живу тут як Клеопатра, — говорила она, — лиш не достає менї ще якого Марка Антонїя. Га, що-ж робити, треба годити ся з судьбою, нїчо вже не вдїеш. Але хочу спробувати, чи сей полудневий воздух не зменшить менї хоть двайцять лїт житя...

І сьміяла ся весело жартуючи собі зі всего.

Цїкава то була женщина... Сивий волос а чорні живі очи і сама прудка мов живе срібло.

Приїзджала до нас часто і тут ми розговорювали ся о житю в містї, о всїх наших приятельках і приятелях. Натурально, що мусїлисьмо згадати і маркіза.

— Счез, — говорила княгиня, — счез з лиця землї. А то вже годї собі витолковати, бо такі люди як він не гублять ся так безслїдно. Але певно, що загубив ся десь коло якої дївчини і для неї пожертвував ся.

— Вже був би час для него, — горорив мій муж, не знаючи як мене тим коле, — щоби покинув ті всї любовні авантури і оженив ся.

— Ви мудро говорите ґрафе, так, як фі-

спиняє его національний розвій, а тим самим і его добробит. Ще меньше щасливим було одобрене зі сторони гр. Ґоеса випрацьованого знаним із своїх германїзацийних замахів, інспектором Тумлїржом наукового пляну для „руских“ паралельок при черновецкій низшій ґімназиї з очивидним змаганєм до цїлковитого зґерманїзованя тих „руских“ паралельок. Тут гр. Ґоес держав ся засади, яку ісповідують всї пересїчні Нїмцї, котрі свою нїмецку культуру уважають *одинокою можливою* і вартною і котрі хотять нею ущасливити всї народи, хоч би навіть Русинів *в р у с к і м к р а ю*... О безосновности такої засади не може Нїмців нїчо переконати, навіть і то нї, що буковиньскі Русини вже майже від 100 років вчать ся нїмецкої мови, а проте се їх і доси не спасло з духової і материяльної неволї; бо-ж не чужа мова, не чужа культура, а лише своя рідна мова і своя питома культура може піднести занедбані народи.

Буковиньскі Русини з вдячним серцем задержать в добрій памяти все те, що гр. Ґоес яко керманич буковиньского краєвого правительства зробив доброго і пожиточного для розвою руского народу і для загального добра нашого краю.

Ми певні сего, що гр. Ґоес, пізнавши на Буковинї наш руский нарід, не може єму відмовити природної вдачі, признасть нашому народови повну спосібність і до найвисшого культурного житя, і длятого не пожалує труду, якого підчас свого урядованя на Буковинї підняв в користь сего народу. В тім переконаню працаємо гр. Ґоеса в дорогу на нову вишу посаду і желаємо єму, на тій новій посадї ще більшого успіху.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 16-го грудня 1897.

Іменованє. Диюрнїст Франц Кароль Якубович іменований канцелїстом при дирекциї православного релїґійного фонду.

З бук. кр. ради шкільної. На засїданю з дня 10-го с. м. змінено орґанїзацийний статут для реальних шкіл; поправлено буджет шкільний на 1898 р.; принято до відомости справоздане про стан народного шкільництва в 1896/7 р.; упорядковано з нагоди заведеня нових безпосередних податків датки громад і двірских обшарів на удержане шкіл; зізволено на заведене курсу доповняючого в Ґурагуморі; іменовано: тимчасового управителя 4-кл. школи в Радівцях Василя Цуркана надучителем тамже; учителя-помічника при тій школї Івана Нуцу учителем, уч.-пом. Емілію Шнайдель мол. учителькою при тій школї; уч.-пом. Дениса Стефановича в Сторожинцях мол. учителем тамже; признано пятилїтні додатки надуч. Вероніцї Дроздовскій в Радівцях четвертий, надуч. Тодорови Ґуґі в Горішнім Городнику і мол. уч. Маркови Сосновичови в Радівцях другий; против одного учителя закінчено дисциплїнарне слїдство; полагоджено кілька подань о увільненє від шкільної оплати; одного питомця учительскої семинарії виключено з тої школи.

Тов. лїкарів на Буковинї відбуде в пятницю, дня 17-го с. м., засїдане, на котрім полковий лїкар др. Камен буде мати дуже цїкавий виклад.

Черновецкий магістрат оповіщає, що в наслїдок ухвали ради громадскої з дня 27-го надолиста оплата за воду буде виносити в р. 1898 4% чиншу а за каналїзацию $4^1/_2$ кр. за один забудований квадр. метер.

Зміна в консулятї. Дотеперішний австрийский аґент консулярний в росийскій Новосельницї Кадор уступив з тої посади, а на его місце прийшов п. Седлячек, котрий був придїлений австрийскому консулятови у Варшаві, Київі, вкінци в Батумі. Седлячек знаний в польскій публицистиці під псевдонїмом Зоряна.

З православної консисторії. Впр. митрополит Аркадій покликав ґімназияльного катехита о. Ювенала Стефанельского і о. Василя Каланчого яко помічних референтів до консисторії. Радуй ся, буковиньска Руси, тепер в консисторії засїдають радники Calinescu (колись Русин Калина) і Вејап (колись Русин Вежан), а тепер до тих двох перевертнїв покликав митрополит ще одного перевертня Stefanelli (колись Русин Стефанюк) та корінного Волоха Calancea... Додаймо до того, ще самого впр. митрополита Аркадія і ґенерального вікарія о. Ренту, то дійдемо до сумного пересьвідченя, що тепер в консисторії засїдають не то жадні Русини, але як раз тяжкі вороги Русинів, якими все є рускі перевертні... Чи дочекають ся вже раз зверх 200.000 православних Русинів, щоби в консисторії засїдав хоч один Русин, — побачимо. Ми помимо всякого лиха надіємо ся, що впр. митрополит Аркадій хоч тепер згадає свої слова до Русинів, що „доки Аркадій митрополитом, Русинам не стане ся кривда!“

† **О. Евсебій Іванович,** православний ексарх і катехит прав. релїґії з рускою викладовою мовою при черновецкій ґімназиї, упокоїв ся в 35-ім році житя вчера в ночи. Покійник став катехитом в 1888 р. Перед ним був катехитом для православної релїґії з рускою викладовою мовою о. Еманоил Чунтулак. Сей уважав за весь час своєї 10-лїтної катехитури своїм одиноким обовязком зменьшити всякими можливими штучками число руских прав. учеників так, щоби можна посаду руского прав. катехита цїлковито звинути і віддати рускі дїти Волохови о. Стефанельому на румуньщене. І дїйсно, за 10 лїт впало число руских прав. учеників з 86 на 46, — а за сю заслугу іменував митрополит Морар-Андрієвич о. Чунтулака архимандритом і ігуменом богатого монастира в Сучаві. Задушевні бажана наших ворогів вийшли в 1888 р. на верх, бо тодї православна консисторія зажадала знесеня тої посади, але тодішний краєвий президент бар. Піно не згодив ся на се для Русинів убійче жадане. По великих заходах наших патріотів і против волї консисторії іменовано о. Евсебія Івановича катехитом ґімназияльним. Тяжку задачу мав покійник, бо він же-ж був властиво першим справді руским прав. катехитом, — анї о. Ілїюц, анї о. Чунтулак нїми не були. І треба признати, що покійник з рідкою ревностию і запопадливостию взяв ся за ту важну працю і своєю сумлїнностию довів вкінци до того, що в послїднім шкільнім році 1896/97 було руских прав. учеників число зовсїм нормальне. На жаль тяжка недуга підкопала молоде житє і перервала хосенну дїяльність о. Івановича. Покійника споминати будуть его ученики, котрим він знав вщіпляти любов до своєї віри і своєї мови та свого народу, з глубокою вдячностию та з щирим жалем по утратї так сумлїнного порадника. Земля ему пером!

льозоф, але то не так легко оженити ся. Сьвіт не складає ся з самих Валерий.

Не знала я, як перервати сю бесїду і вийшла, нїби подивити ся, чи вже сонце зайшло.

За мною вийшов Аттілїо і княгиня. На небі сходив вже місяць з поза Везувія а на мори показували ся лодки.

Ґрафиня сїла з моїм мужем на верандї і розмовляли а я сперла ся на балюстрадї і глядїла на море. Попід самою терасою плила лодка а в нїй молодий чоловік в строю моряка, з насуненою на чоло шапкою. Човно плило поволи, без цїли. Нараз моряк стає і кидає в гору на терасу рожу, а менї в тій хвили видало ся, що виджу добре менї звістне блїде лице і блестячі очи.

Мій муж підняв рожу і подав менї з усьміхом.

— Сховай еї, будеш мати памятку з Позілїпну.

— Не люблю сухих цьвітів, — відповіла я ему на тое і кинула рожу через балюстраду в море.

А той, що менї еї кинув, стояв в човнї і глядїв на мене.

Того вечера вже більше я его не побачила і могла я думати, що се менї лиш так здавало ся, та в кілька днїв потім каже менї княгиня, що їхала улицею і видїла когось дуже подібного до маркіза. Тепер вже менї серце казало на певно, що то був він.

Тимчасом я видїла, як мій муж нудить ся. Я бачила, що сей спокій і житє серед весняного воздуху полудня не відповідають его натурі. Задля мене покинув він на так довгий час службу, своїх приятелїв і привички, він жертвував ся для мене, а я того зовсїм не була варта. І не хотїла я, щоби він далї продовжав то своє добровільне заточене і почала его намовляти, щобисьмо повернули до міста. Він з початку дивував ся звідки у мене така зміна, але то его урадовало і ми визначили собі на конець марта речинець до відїзду.

Княгиня з нами ще не їхала, лишила ся в Позілїпні і бавила ся мріючи, що для неї прийшли знов молоді лїта.

Ми мали відїхати вже прямо до міста, але менї забагло ся повернути до нашого замку і пережити там хоч кілька днїв.

О, щоби я була знала, що та моя забаганка принесе менї знов нещасте! Але може бути що сего вимагала справедливість, щоби я ще більше терпіла і більшою недолею змила свою вину.

Від стациї зелїзниці було ще чотири милї до нашого замку. Мій муж зателеґрафував по коні.

— Та то коні не мої, — сказав мій муж колисьмо лише що висїли з ваґону.

— Так, пане ґрафе! Але один кінь пана ґрафа чогось куляє, то мусїлисьмо взяти коний від пана барона.

Барон був то близький наш сусїд і великий приятель мого батька.

Всїлисьмо до повозу. День був чудовий, воздух легкий а всьо так і нахло весною.

Коні йшли з початку добре. Я глядїла на околицю добре менї звістну ще з дитинячих лїт а так милу моєму сердцю. Аттілїо сидїв також задуманий.

Поволи однак почали ся збирати на небі хмари; збирало ся на тучу. Я дивила ся на коні і той на правім боцї видав ся менї трохи неспокійний. Аттілїо запримітив се також.

— Чи добре тримаєш коні? — запитав візника.

— Але, пане ґрафе, можете бути цїлком спокійні.

— Вважай же, щобись приїхав перед дощем.

Аж тут нараз загреміло. Перелякани кінь став дуба; почало ґреміти і блискати частїйше і коні помчали ся стрілою вперед. Цїлою силою старав ся їх повздержати візник, але годї. Коні сполошили ся і гнали без памяти. Аттілїо обняв мене руками, а я дрожала зі страху...

В тій хвили заченив віз о придорожне дерево дві сильні руки піднесли мене в гору і я упала на землю.

Від разу прийшла я до себе і глянула де Аттілїо. Він лежав на земли під возом без тямки.

Я й сама не знала, що зі мною дїяло ся. Припала я до него, він лежав без житя... Що далї стало ся, я вже не тямлю. Як ми дістали ся до замку, хто нам поміг, я вже не знаю. Памятаю лиш одно, що він ратував мене, незважав на себе і се було причиною того нещастя. Прикликалисьмо сейчас лїкаря і Аттілїо поволи приходив до памяти. У него була зломана нога

Цїкаву вість приносять Narodni Listy про замкнене парляменту. Як відомо, всїх ударив той факт, що більшість парляментарна ухваливши lex Фалькенгайна і зважившись ся вже на як найострійшу борбу з меншостию, вкінци уступила. Віцепрезидент Крамарж замкнув засїдане, мимо того, що в планї було бороти ся до крайности. Отже справа, — після Narodn-их list-ів, — мала ся так. Крамарж видалив вже був на підставі принятого внесеня Фалькенгайна, майже всїх соціялїстів з парляменту, позаяк однак крики неумовкали, то післав до бюра президияльного, до Абрагамовича другого віцепрезидента Фукса з запитом, що далї робити. Абрагамович відповів на то: Er möge ansschliessen. Фукс не дочув добре, ему видало ся, що Абрагамович сказав: Er möge das Haus schliessen і приніс таку відомість Крамаржови а той натурально замкнув засїдане. Кілько в тім правди, ми ручити не можемо.

Розважний голос ческий. В ческій Revue подибуємо розправку першого ческого речника в парляментї віденьскім, д-ра Герольда, про теперішне положене, з котрого виймаємо дещо важнїйше. Др. Герольд каже: Се, що обструкция повалила кабінет ґр. Баденїого, не значить ще, що она віднесе побіду і над ческим народом. Наколи лише правиця остоїть ся солїдарно, то годї припускати, щоби бар. Ґавч правив Австриею після смаку і волї лївиці. Новий президент кабінету мабуть вже і зрозумів своє положенє і не може думати про управу, неприязну Чехам. Питане, чи можна або не можна знести розпорядженя язикові, зависить вповнї від ческого народу. Мимо сего мушу сказати, що положене ческих послів стало дуже трудним під теперішну хвилю. Лївиця входить нинї в переговори з правительством лише в тій надїї і в тій цїли, щоби пробувати розбити правицю, т. є. щоби довести до з'ізольованя послів ческих, як се було за часів коалїциї. Они тероризують клерикалів, а Поляків примамюють. Але і з'ізольовані посли ческі не усумнївались би нї на хвильку, що і в такім разї побіда остала би по їх сторонї, наколи лише нарід постоїть за них. Ческим послам треба тепер поводитись осторожно. Они повинні вимінати все, що могло би подати обструкциї нове оруже до рук. Ческі посли повинні з одного боку стояти на становиску народнім, а з другого боку докладати заходів, щоби не допустити до розбитя правиці. На тім становиску треба послам ческим витривати, хоч би мали втратити і свою популярність. Нарід ческий мусить узброїти ся в терпеливість, наколи хоче, щоби посли віднесли побіду і над новим правительством. Наколи нарід ческий буде уміти стояти сильно при своїх справданих постулятах, а притім сам не підставить стілця своїм послам, то тодї падене ґр. Баденїого буде означувати лише епізод, що мине ся без шкоди для справи ческої. — Ся розправка вимірена головно проти политики д-ра Ґреґра, що в недавних своїх промовах хотїв нарід ческий попхати до безцїльної завзятої борби проти Нїмців.

Пани угорскі налякали ся можливости штрейку серед сїльскими робітниками і внесли в угорскім соймі проект нового закона реґулюючого відносини між властителями а робітниками. Закон той дуже обтяжає робітників. Робітник звязавши ся раз контрактом не може роботи безусловно покинути і то під карою 400 корон або 60 днїв арешту. Роботи не можна покинути навіть тогди, если би була до того оправдана причина, лиш робітник мусить доходити свого права в дорозї судовій. Всї робітники ручать за кождого поодинокого і тратять „право коалїцийне,“ то є право уряджувати штрейки. Сей проект викликав загальне обурене поміж робітниками. Много зборів відбуло ся в недїлю в Будапештї, та полїция розвязала збори. Робітники демонстровали на улицях; прийшло потім до бійки між робітниками і полїцією, арештовано 70 демонстрантів.

Носке про Люеґера. На Parteitag-у в середмістю у Відни з'образив пос. Носке (поступовець і личний ворог Люеґера) Люеґера в такий спосіб: Всї сторонництва нїмецкі їшли з нами разом в борбі о наші права. Одно лише сторонництво придивляло ся всему з боку, хоч оно мало завсїгди добрі груди і руки до аранжованя бурд уличних. Прояв сей можна оправдати тим, що ситий бував завсїгди лїнивим. А таким ситим сторонництвом є християньско-соціяльне сторонництво, почавши від Люеґера, а скінчивши на тих зерах, що звуть ся віцебурмістрами. Аж 27-го падолиста о 11-й годинї 35 мінут рано відкрив др. Люеґер в собі нїмецке серце. Не було би се нїкого дивувало, як би він яко посадник державної столицї вже давнїйше почував себе Нїмцем. (Голоси: Єму вислано листи з погрозами!). Опозиция на щасте не потребувала Люеґера, щоб повалити ґр. Баденїого. Але він висунув ся в послїдній хвили сам на арену і удавав, що іде разом з опозициею. За 20 годин змінив на скрізь своє переконане. Се комедиянт! Але ми не потребуємо, щоби антисеміти з д-ром Люеґером маширували враз з нами. Ми не потребуємо таких союзників, що перед тим весь час стояли з оружем до ноги, а котрих проводир все нападав на нас зза плечий. Нїмцї мусїли би соромити ся, як би на чолї їх в борбі о права стояв такий Люеґер. Я маю однакож надїю, — закінчив Носке — що Відень вже раз увільнить ся від того комедиянта і мантїя.“ — Хороша вязанка епітетів!

Львівске товариство политичне „Народна Рада“ скликує на день 28-го грудня загальні збори до Львова зі слідуючим порядком дневним: 1) Отворене зборів; 2) справоздане з дїяльности видїлу; 3) ситуация политична а Русини; 4) справи економічно-орґанїзацийні; 5) внесеня членів. „Дѣло“ додає до того такі свої уваги: „По упадку мінїстерства ґр. Баденїого, а настаню нового мінїстерства належить і нам розглянути ся в теперішнім положеню, зазначити, яке ми становище займаємо супротив тих подій, що нам дальше робити треба.“

Хто проводив віденьским розрухам? В часї віденьских розрухів арештовано кількадесять провідників товпи і поставлено перед суд. І що-ж показало ся? Провідниками в трех четвертих частинах були — жиди. Ось їх імена: Зінґер, Ґутман, Ґольдрайх, Елькан, Вальдман, Райніш, Ґрінблят, Арон Лямпль, Герінґ, Ґольдберґер, Герлїнер, Коркес і Еренфрайнд. Жиди проводили уличним товпам, желаючи за ту цїну одержати патент на нїмецких патріотів і підпомогти свою через Люеґера і віденьских антисемітів заквестіоновану кондуіту. Затужили жиди за 1848 роком і бажали урядити коштом улиці маленьку роволюцию, — та не удала ся штука.

Процес тенора з дирекциею театру. Тенор будапештеньскої опери, Брулік, не міг в своїм часї виступити на сценї по причинї хороби. На свое оправданє представив свідоцтво лїкарске. Але дирекция не увзгляднила того оправданя, засудила Бруліка на 1.500 зр. кари і під позором, що сьпівак зломив контракт, дала ему сейчас димісию. Брулік вніс жалобу до суду, а трибунал орік, що то дирекция опери зірвала контракт і засудив еї проте на заплачене Брулїкови 10.000 зр відшкодованя.

Катал жидівский в Сучаві звиває свою жидівско-нїмецку школу народну, бо фундация барона Гірша цофнула свою річну субвенцию 1200 зр., котру доси правильно платила.

Скляні важки. Швайцарска рада звязкова позволила уживати скляних тягарків до ваг. Є то винахід начальника уряду до цехованя ваг, Шміда і він має вже на него патент швайцарский і нїмецкий. Тягарки суть зроблені з окремого рода скла, котре так легко не розібє ся і будуть мали по 2 і 1 кільоґрамови, 500, 200, 100, 50, 20, 10, і 2 ґрами. Ті тягарки мають бути дуже практичні.

Дорогий капелюх. В Бруншвіку став ся недавно одному панови випадок, який ледви чи кому другому притрафить ся. Вибирав ся він зі своєю жінкою до Гамбурґа і зайшов до склепу одного тамошного купця, щоби закупити потрібні річи. На сам останок захотїло ся жінцї конче купити ще капелюх, але що обоє не мали при собі вже більше гроший, дали купцеви льос льотерийний. Купець пристав на таку заплату. Невдовзї потім витягнено сей льос на льотериї з головною виграною в сумі 300.000 марок. Скоро довідав ся о тім перший властитель льосу, виїхав сейчас до Бруншвіку, щоби добути від купця грошї. Та купець не дурний був зрікати ся зиску; але щоби давнїйшому властителеви льосу не було дуже маркотно, дав ему 500 марок. Добрий інтерес!

Замордовано в Нояна Стамні Нухима Файерверґера і его молодшого брата в шинку Іцика Фішеля. Оба они були послугачами в тім шинку; в ночи з дня 12 на 13 грудня напали на шинок о 11-ій годинї невисліджені доси злочинцї, замордували їх і зрабували, що ся лиш дало.

По американьски. В Новім Йорку отворено сими днями новий готель о шіснайцяти поверхах. Будова сего монументального готелю тревала 7 лїт і коштувала звиж 30 мілїонів зр. Готель має 1800 вікон і може помістити 1500 людий в окремих комнатах.

і стрясене мозґу, а лїкар казав, що ситуация поважна.

В моїй голові була тогди лиш одна гадка: се ему приключило ся через мене, бо він мене ратував, ратував свою жінку, котра его зраджувала.

*

Кажуть люди, що аж тогди пізнає ся вартість річи, коли ся еї тратить. Як велика то правда!

Если би я була Аттілїя нїколи не любила, то булабим его полюбила тепер, коли він на моїх руках поволи вмирав.

Его руки держала я в своїх і переживала цїлу минувшість душею.

Як менї тогди докоряла совість! Щоби я тогди була не дала за то, щоби позбути ся з своєї душі тих плям!

— Той чоловік, — говорила я собі сама, — в душі дякує тобі за ті дрібні послуги, за то, що сидиш коло него і піклуеш ся его недугою, — але як би він знав тебе, що ти не гідна навіть коло его ліжка стояти, що він би думав о тобі?

А він не догадував ся нїчого. До тої благородної душі підозріне доступу не мало.

Але се як раз ще гірше затроювало менї житє.

— Диви, як ти низько упала! — говорила менї моя гордість.

— Диви, якою любовю ти погордила! — говорило менї моє серце. Чи такою любовю вспіє тебе ще хто на сьвітї любити?

Чи Массімо міг менї принести хоть частину того щастя? Така любов щастя не приносить, — дур любови вистарчить на один день, але не на цїле житє.

Дні минали а недуга полковника погіршала ся. Лїкар потїшав мене вправдї, робив надїї, я їм вірила, — але він, мій дорогий Аттілїо говорив про свою смерть з таким спокоєм духа, з яким лиш благородний чоловік може умирати.

І знов передімною лежала друга особа, котра мала внедовзї покинути сей сьвіт. Я лишала ся сама на сьвітї.

Якийсь нервовий біль зігнув мої колїна, я клякла коло ліжка мого мужа і плакала. Своє власне житє була би я тогди дала, щоби лиш він міг далї жити на сьвітї.

Як тогди я бажала хоч пару лїт з ним ще жити і направити то все, чим я супротив него провинила ся.

З розпукою цїлувала его бліде чоло і уста, — з розпукою глядїла в будучність.

В день пізнїйше над вечер Аттілїо став ще сумнїйший.

— Дорога моя! — шептав він тихим голосом, — прийшла вже для нас хвиля розлуки. — Ти лишаеш ся ще молода і гарна. Житє самітне тяжким тобі стане, то-ж если будеш мати нагоду вийти за чоловіка гідного тебе, то я зза гробу буду благословити вашу звязь. Еґоїзм людских пристрастий гине у воріт смерти, — я не вяжу тебе нїчим, бо бажаю лиш твого щастя.

(*Конець буде.*)

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Календар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний календар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телєґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всї 7 разом 6 зр.

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток

для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТЇ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українско-руского народу,

укладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Торговля товарів мішаних

Анни Москви у Вижници

пошукує

ПРАКТИКАНТА

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерни і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ після всїх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене аґенциї в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівців**						приходять до **Чернівців**					
до Неподоківців, Снятина, Львова, Відня	8 19	8* 54	12 32	4 04	10* 25	з Відня, Львова, Снятина, Непоколівців	11 28	3* 20	7* 57	8 11	6* 10
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	11 48	3* 51	8* 32	—	6* 35	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8* 09	12* 12	3 50	10* 00
до Садаґури, Бояна, Новоселиці	6 45	4 30	—	—	—	з Новоселиці, Бояна, Садаґури	—	11 13	9 50	—	—
з Глїбоки						**до Глїбоки**					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8 14	5 35	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6 35	10 37	8 00	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятниці.						Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не їде в понедїлок.					
з Гадікфальви						**до Гадікфальви**					
до Радівців	6 10	10 03	2 28	6 12	8 05	з Радівців	5 42	8 55	1 15	5 50	7 47
з Гатни						**до Гатни**					
до Качики, Турагумори, Вами і Кімполюнґу	10 10	2 01	—	—	—	з Кімполюнґу, Вами, Турагумори, Качики	12 58	6 25	—	—	—
з Іцкан						**до Іцкан**					
до Сучави	3 27	6 30	10 09	2 16	7 18	зі Сучави	4 42	8 42	1 30	6 30	8 37
з Вами						**до Вами**					
до Рус-Молдавиці	3 46	6 47	9 13	11 32	2 50	з Рус-Молдавиці	8 42	12 59	2 04	3 22	5 45	9 05
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.					
з Карапчева						**до Карапчева**					
до Чудина н. С.	8 54	10 07	6 15	—	—	з Чудина н. С.	5 55	5 55	—	—	—
Перший поїзд іде що понедїлка другий з виняток понедїлка, нїчний кождої днини.						Перший поїзд їде що понедїлка, другий з виняток понедїлка.					

[—] поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнійше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 272. Чернівці, субота 6. (18.) грудня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Зміна в краєвім правительстві.

З нагоди перенесеня нашого краєвого президента ґр. Ґоеса яко намістника до Трієсту, заговорила цїла буковиньска праса про єго дїяльність в краю. Наші думки в сїм взглядї подали ми у вчерашній статї, а уважаємо, що буде не від річи приглянути ся голосам прочої праси, бо з тих виводів можна найлїпше вносити, якого порядку бажає собі та або иньша партия.

Gazeta Polska написала перша таку статю, а то ще перед двома тижнями, бо вже тодї говорили, що ґр. Ґоес має уступити з свого дотеперішнього становиска. Отже з тої нагоди написала Gaz. Polska таке: „Опускає Буковину п. ґраф без жалю. Не чув ся він в нас між своїми і труд управи серед стілько народностий і в так замотаних відносинах, як наші, уважав занадто тяжким. Треба признати, що справдї буковиньска президентура не є становиском легким, коли бажає ся удержати контакт з напрямом полїтики центрального правительства і заразом увзглядняти справедливі вимоги краєвих сторонництв і народностий. Для ґр. Ґоеса була то досить трудна задача. Обнявши управу по бар. Кравсови, котрий позволив собі піддавати ся цїлковито впливом волоскої шляхти, теперішний краєвий президент мав направити нарушену рівновагу в національних відносинах. Початкові старания в сїм напрямі, мабуть всказані ґр. Баденїм, заповідали добрі наслїдки. Піддержане руских народовців зломило до певної міри геґемонїю волоску. Однак ґр. Ґоес бояв ся іти дальше в тім напрямі і завернув в половинї дороги, переносячи свої симпатиї з руских народовців на „консервативних“ Русинів, котрі становлять хвіст волоскої партиї. Тим самим не осягнув ґр. Ґоес тої цїли, для котрої прибув сюди; не допровадив він до рівноуправненя і поєднаня обох головних народностий в краю, а особисто анї не з'єднав собі Русинів, анї не скрїпив довірія до себе серед Волохів. — Натомісць ідеалом уступаючого краєвого президента було витворене на Буковинї партиї нїмецко-народної, котру бажав зробити язичком при вазї в справах волоско-руских. Ті старания не остали без деякого успіху, — се мусимо сконстатувати. Однак заразом треба сконстатувати, що витворене нїмецко-народної партиї на Буковинї є посївом чужого зерна, не відповідним анї історичним, анї дїйсним відносинам в краю, анї — інтенциям центрального правительства.“ Дальше сходить Gaz. Polska „неприхильність“ ґр. Ґоеса до Поляків та кінчить свою статю симпатичною згадкою про єго особисті відносини до урядників.

Троха відмінно глядить на дїяльність ґр. Ґоеса нїмецкий орґан бук. Волохів Buk. Post. З самого початку застерігає ся она, що не уважає свій осуд докладним і цїлком безпартийним, а потім каже дальше:

„Як звістно, вступив ґр. Ґоес на своє місце по бар. Кравсови спочатку яко управитель краєвого правительства, опісля яко краєвий президент на Буковинї. Найшов він тут полїтичні відносини, котрі наложили на него в першій хвили резерву. В соймі побачив він консервативну, прихильну для правительства більшість, котру поборюють нїмецкі лїберали, рускі народовці і вірмено-польскі дїдичі. Ґр. Ґоес симпатизував далеко більше з противниками більшости соймової, нїж підперав змаганя сеї більшости. Очивидячки старав ся задоволити жаданя меньшости, хоч би і на кошт прихильної для правительства більшости. Не можемо сказати, що він був отвертим противником Волохів і консервативних Русинів, але він нїколи не був їх приятелем, противно, він відносив ся до їх оправданих жадань дуже часто холодно і відпорно.“ Дальше каже Buk. Post, що ґр. Ґоес хотїв позбути ся руских народовців, коли пізнав їх властиві цїли, але се єму не вдало ся. Супроти нїмецких лїбералів відносив ся ґр. Ґоес троха прихильнїйше, бо відкрив між ними християньский цїмецко-національний елемент, але в тім випадку не був він щасливий, бо піддержанєм нїмецко-національного руху зробив великий блуд.

Ґр. Ґоес був більшим бюрократом, як він се сам хотїв признати. Тому він також більше залежав від мертвих букв в справозданях, розпорядженях і т. д., нїж се нераз в інтересї справи було пожадане. Тим також поясняє ся єго мовчаливість. Се єму придало ся, щоби удержати позір цїлковитої безсторонности в кождім взгля-

---

9)

ПРАЩАЙ!

Оповіданє Неери.

(Конець.)

— Нї, — перервала я єму, — Аттілїо не говори менї про се. Я присягаю тобі на память батька мого, на любов нашу взаїмну, що я вже нїчиєю в житю звати ся не буду.

Радість заблищала в очах умираючого, а моє лице горіло огнем стиду. Я хотїла вже признати ся до вини, хотїла упокорити ся, а може і житє було би менї потім лекше по тій сповіди.

— Аттілїо, — сказала я, — Аттілїо.

Але лице єго побілїло, він ослаб ще гірше і лежав вже як на пів мертвий. Я з розпукою кинула ся до дверий кликати помочи. Післала я сейчас по лїкаря, а сей наказав як найбільший спокій.

Цїлу ніч пересидїла я коло єго лїжка розпливаючи ся майже в слезах.

Вже свитало. Сьвітло денне перебивало ся поволи в кімнату. Аттілїо отворив очи, побачив мене, споглянув у вікно і усьміхнув ся, хотїв піднести ся, але упав вже з випростованими вперед руками на подушку. Він вже не жив.

*

„Сумно, як в житю,“ сказав якийсь поет. Радости на земли так мало, а горя так много. Щасте минає, не лишаючи по собі глубшого слїду а днї смутку руйнують людске житє і лишають на нїм свою печать, котрої слїд до смерти лишає ся...

Я жию тепер сама а гадки мої звернені до тих двох усопших, котрі мене так любили.

Мій дорогий... — я навіть імени єго вимовити не в силї,—але ти, Боже, один знаєш моє серце і простиш менї.

Я і далї мешкала сама на селї в самотї... а кілько рази мої гадки знов повертають до него, до Массіма, хоч я кожду искру чутя стараю ся викинути зі своєї груди!

Де він є? Чи знає, що стало ся? Чи він ще мене любить? Був то сумнїв і гнїв, а з другого боку любов, гордість і почутє обовязку. Моя душа була знов в борбі, супокій серця відлетїв від мене.

Та він прийшов! Очи єго сьвітили надїєю, уста єго говорили про будучність, а я видїла, що мене жде ще гірше горе.

Чашу свого щастя держала я у руках і мусїла сама єї розбити.

Глубокий жаль по смерти моєго мужа і тілько муки пригасили огонь пристрасти в моїй груди, та коли лиш я побачила єго, коли узріла в єго очах радість, спочила на єго дрожачих раменах і почула ті слова: „Тепер вже будеш моєю, моя найдорожша,“ — знов опанувала мою душу та одинока гадка бути щасливою. Я видїла перед собою рай житя, непроглядне море розкоши, в котрім могла потонути забувши на сьвіт і людий. Житє у двоє і безмір щастя — як тяжко було ся оперти.

Були вже такі хвилї, що я обмаль не сказала: Массімо, бери мене, я твоя! Їдьмо в той край, де сьміє ся небо, де зелень дерева, весняний воздух, цьвіти, срібні озера... Там нам усьміхне ся щасте!...

Та в тій самій хвилї пригадала я собі ту урочисту хвилю, коли я присягла умираючому мужеви.

Зломити присягу? І то присягу при смертній постели. О, так низько не упаду.

— Массімо, — кажу я увільняючи ся з єго обнять, — година вистарчить, щоб знївечити житє чоловіка. Я своє вже стратила тогди... ти знаєш коли. Оно вже до мене не належить і я ним розпоряджати не можу.

— Що говориш, Валеріе? Я розумів твою повздержливість за житя чоловіка і не налягав на тебе, хоч Бог один знає, кілько то мене коштувало. Але тепер, коли можу тобі дати моє імя і можу тебе впровадити в сьвіт яко мою дружину, ти ще вагуеш ся?

— Можеш менї дати імя!... Але чи я варта єго носити? Чи ти маєш право на тое. Чи думаєш, що можна там задусити голос совісти, де раз була провина.

Нї! і ще раз нї! Та гадка, що ти не можеш поважати тої жінки, котру любиш, затроїть наше спільне ножите.

Маркіз слухав тих слів мов вкаменїлий, як чоловік, що не знає, чи він жие на яві, чи лиш

дї. Він не має анї горячих прихильників і приятелїв, анї завзятих ворогів. Однак в однім взглядї мусимо дїяльність гр. Ґоеса похвалити, і то по заслузї похвалити. На поли краєвої культури і народного добробиту він все бажав добра для краю. Єго вплнвови в долинї і в горі, якого він з повним зрозумінем свого змагання уживав, завдячує Буковина великі користи і значні успіхи. Будова нових льокальних зелїзниць, реґуляция Молдави, водопроводи в північній части краю, управильнене лїсничої господарки в громадских і спілкових лїсах, будова потрібних будинків для лїченя в Дорнї-Ватрі, — се почесні памятки для єго дїяльности в краю і вже се може викликати жаль по єго уступленю."

Вкінци каже Buk. Post, що коли новий президент бар. Бургіньон буде іти в слїди ґр. Ґоеса, то буде так само, як сей, стояти осамотїлий і лише між урядниками найде від часу до часу прихильників.

Як задивляє ся на сю справу Buk. Nachrichten і Rundschau, подамо в слїдуючім числї.

Memento Полякам.

Славяньске віче в Кракові поробило в австрийскій прасї богато шуму. Польскі і ческі ґазети не можуть досить нахвалити ся ту славяньску взаїмність і надіють ся з тої демонстрациї великих наслїдків. Протикно-ж нїмецка праса уважає се віче капітуляциею перед панславізмом в дусї Аксакова! Очивидна річ, Нїмці не можуть зрозуміти такого славянофільства, як оно тепер проявляє ся і тому мішає понятя славянофільства і панславізму та панрусизму. Таке зробила і онегдїшна Neue fr. Presse. Однак при тім всїм она подала деякі гадки на адресу Поляків, котрі цїлком справедливі і на місци. Именно розходить ся тут о відношене Поляків до галицких Русинів. Тим статя для нас цїкава; тому ми еї подаємо в скороченю. N. fr. Presse каже:

„На тім вічу при звуках „Jeszcze Polska nie zginęła" проклямовано панславізм (!) під скиптром царату(!). На щасте однакож згода славяньска показала ся щербатою, бо на вічу не було послів руских, а соціалїсти виразно задемонстрували проти славяньского братерства. В щирість сего краківского панславізму не можна вірити. Поляки зробили добрий інтерес на тім, що відокремішнювали себе від Славян австрийских. Они мають за великі рахунки з своїми славяньскими братами в самій Галичинї, та нагромадили в краю власнім за богато пального материялу, як щоби не відчували всеї грози забавки в ідеї панславяньскі і ісповідуване доктрин Аксакова (!). Они чей же прийшли до гегемонії і незвичайної переваги через свій сґоїзм, кажучи: „Галичина для Поляків, а проча Австрия для Галичини." Дальше каже „N. fr. Presse": „Поляки відай уважають теперішний кабінет переходовим, а поки-що думають ще через якийсь час полишити ся в тій орґанїзациї, що витворилась в парляментї для скнутованя Нїмців. Але і Нїмці не думають опустити свое становиско, а небавом будуть Поляки мати нагоду, пересьвідчити ся о тім. Аж до хвилї позисканя сеї сьвідомости можуть Поляки враз з більшостию кормити ся своїм худим політичним оброком. Поляки повинні притім тямити, що Галичина складає ся з двох окремих суцільних територий: рускої і польскої. Мимо сего урядники не потребують всюди уміти по руски, а до розправ і других чинностий беруть ся пізля потреби функціонарі, володіючі руским язиком.

Дїйсно гомеричний сьміх або може революта під батутою самого Баденого повстала би в Галичинї, як би так певного красного дня видало міністерство розпоряджене, котрим би велено урядникам Галичини володіти обома краєвими языками. А чей же язик руский є близький до польского, коли противно межи ческим а нїмецким лежить величезна лїнґвістична і етноґрафічна пропасть. Поляки раді би убрати Нїмців в те ярмо, якого самі не хотять взяти на плечі, служать Чехам яко збройний конвой і дають їм до помочи провідників і махерів, що о цїлу голову перерости Чехів тероризмом. Ангелом хранителем Баденого в часї творення розпоряджень языкових був пос. Пацак, котрий в виданій ad hoc брошурі наводив всякі закони языкові. Пацак проте або не знав розпорядженя языкового для Галичини з дня 9-го липня 1860 р., дотикаючого відносин властий до керми, а в тім случаю є партачом і інорантом, — або нарочно пропустив се розпоряджене і допустив ся літературного фальшованого фабрикату. Очивидно, що як такий ерудит і сьвідомий справ, як Баденї, дістав ся в опіку Пацака, то годї чудовати ся, що державу попхано там, де она тепер находить ся."

Фактом є, що Поляки прогрішили ся неодною несправедливостию против Русинів; що Поляки, котрі тепер стоять в парляментї за національною рівноправностию, в себе дома, се-б то в Галичинї зовсім не поводують ся тою засадою; що Русинам доводить ся від довгих лїт вести з своїми славяньскими братами тяжку борбу — і остілько згадана статя в N. fr. Presse є справедлива.

Великий несмак між Полаками викликала цїлковита абстиненция Русинів. Польска праса наперед оголосила була, що на то віче прибудуть пос. Барвіньский і Охримович. Однак зараз опісля появило ся в N. fr. Presse письмо пос. Барвіньского з запереченем, бо посол анї не обіцяв нїкому прибути на краківске віче, анї не мав такого наміру. Що се Полякам прикро, се ми розуміємо. Але чого за се накидують ся на пос. Барвіньского „Ґалїчанин" і его руский передрук „Дѣло", — сего мабуть нїхто не зрозуміє. Коли би деякі Русини були взяли участь в краківскім вічу, — то було би їм дістало ся таке, що аж страх; а не брали участи, — також зле... Щось у тих сконсолїдованих помішало ся...

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 17-го грудня 1897.

До Вп. Читателїв! Звертаємо ся з уклінною просьбою о призбиране материялу в справі управи громад, т. зн. о списане, які більше-меньше кривди дїють ся мужикам від двірників, де поступає собі рада громадска нездарно і дячого, одним словом, просимо списати всякі жалї мужицкі на громадску управу з доданем того, чи они оправдані, чи нї і прислати в нашу редакцию. Можуть се Вп. читателї зробити тим сьмілїйше, що присланий материял не буде публїкований лиш буде служити яко субстрат до розвідки про громадскі справи і тому можна тут сьміло висказати всякі недостачі в тім взглядї.

Руский хор. Як кождого понеділка, так і сего, дня 20-го с. м., відбуде ся о ½8-ої год. вечером в сали „Народного Дому" в Чернівцах проба руского хору. Просить ся всїх сьпіволюбивих Русинів о як найчисленнійшу участь!

Гр. Леопольд Ґоес, новоіменований намістник в Трієстї, приїхав сегодня до Чернівцого краєвого правительства.

Стяганє додатків громадских. Наша господарка громадска дає ще много до бажана. Загал мужицтва темний, не уміє розтягнути над управою громадскою контролї, котра би не уможливила всяким пявкам громадским богатити ся коштом громади, анї уміє вплинути на дїяльність двірників і рад громадских, так, щоби рада громадска могла дїйсно заводити в селї такі порадки, котрі би вплинули на полїпшене економічного бутя громадян. — В кождім селї заводить ся звичайно якась спілка людий, котрі трасуть громадою, роблять все, що їм ся лише подобає, так, що инші не зна-

---

ему снить ся. Приступив потім близше до мене і сказав дрожачим голосом:

— Що говориш? Чи так може говорити любов? Та-ж май милосерде надімною, знаеш преціньо, що я тебе обожаю.

— Массімо! я не сумнївала ся нїколи о тобі і вірила все в твоє чесність і я вдячна тобі за єю пропозицию, — але еї приняти не можу, бо і щастя в мене вже бути не може. Дячого я се вчинити мушу, — то лишить ся вже моєю тайною. Ми розійдемо ся, як ті два поломники, що пили з одного жерела, в ріжні сторони. Забудь вже про минувшість.

Я стояла перед ним а він сидів на кріслї. Вхопив мене за руки, притяг до себе і глядів з так благаючим виразом лица, що в мене вже сили недоставало.

— Що я тобі зробив, моя дорога, що ти мене так мучиш. Дячого відтручуєш мене тепер, коли нам усьміхає ся будучність повна любови і тихого щастя. Я так люблю тебе! Чи-ж ти того не знаеш? Я люблю тебе, моя ти гарна, дорога любко, моя ти жено будуча!

— Не говори сего слова! — сказала я кладучи ему долоню на уста, — я збечестила сю назву і вже менї еї більше в житю не почути.

Він пустив мене, скрив своє лице в долонї і сидів так хвилю мовчки, потім встав заплаканий і блїдий, як смерть:

— Що може тепер стати ся, не знаю; але памятай, що ти сама того хотїла.

Голос его був придавлений, слези не позволили ему далї говорити, — він вже виходив: я йшла за ним на пів мертва, держучи ся стїни. Поступила я ще пару кроків і упала без тямки на землю.

Він поцїлуями привів мене до житя.

Держав мене на руках, як дитину, я сперла ся головою о его грудь і була так щаслива, як нїколи в житю.

Я вже й сама сумнївала ся, чи вспію оперти ся покусї, але прийшла менї добра гадка до голови.

— Мій дорогий, — почала я ему говорити, — не можеш від мене вимагати, щоби я тобі в сїй хвили сказала слово, котре рішати має цїлу мою будучність. Я тепер занадто зворушена, щоб могчи думати. Лиши менї ще пару годин до намислу, а я завтра скажу тобі рішуче слово. Если найду в моїй совісти хоч одну точку котра може мене оправдати, то вийду за тебе.

Кажучи се я аж відвернула голову від него, бо румянїла ся я зі стиду, що его так обманою. Він же з радости не знав, що з собою дяти.

— Їдь же Массімо до дому, а завтра приїзджай по моє слово.

— І не поцїлуеш мене хоч раз на прощане?

Сего відмовити я не була в силї. Погладила я его чорне, круче волося і поцїлувала... довго, довго... в останне.

— Вадерие, ще раз...

Але я бояла ся стратити силу волї.

— Завтра, Массімо, завтра, мій любий!

Він поступив пару кроків до дверий, але вернув ся.

— Прошу тебе, їдь вже!

— Присягни менї, що ти будеш моя.

Я не відповідала ні слова, лише вирвала ся з его обнять і утїкла, хоч менї серце пукало з жалю, бо знала я, що вже его більше не побачу.

*

За хвилю пізнала я по гуркотї воза, що маркіз вже від'їхав. Дрощ трас мною, але я не зважала на нїчо; прикликала покоївку, щоб задила куфри до дороги.

Зарядила я всьо докладно і казала слугам, що їду в далеку дорогу, а серце менї казало, що може вже і не поверну.

Далї зачала я писати листи: один до управителя маєтку, один в справі замку до ба-

ночи в своїй темноті иньшого виходу терплять мовчки біду і хиба лиш холи при чарці горівки дадуть волю своєму серцю і пожалують ся на лиху долю. Управа громадска має звичайно масу таких ріжних „файних ґешефтів“, але одним з лїпших є стягане громадских додатків. У нас на жаль лежить стяганє додатків в руках управи громадскої а та робить собі дуже часто з того дуже корисний інтерес. Тому то хотїли ми звернути на то увагу, бо зміни в тім напрямі дасть ся перевести дуже легко а полекша з того для наших мужиків буде дуже велика. І не далеко нам тут сягати. Возьмім собі за примір сусїдну Галичину. Ми не скажемо, щоби там по громадах був о много лучший лад, але в стяганю додатків громадских є вже трохи лїпше. На основі закона краєвого побирають ті додатки не управи громадскі, але уряди податкові. Дїє ся то в той спосіб, що видїли повітові переглядають і потверджують буджети громадскі і відсилають їх до урядів податкових а ті розкладають ті додатки на поодиноких податкуючих, натурально в формі якогось % від податку. І потім доперва виплачують згадані додатки на руки двірників, ал в міру того як з дотичної громади вплывають податки, т. зн., що коли по упливі року громадяне не заплатили цїлої суми припадаючих на них податків, то уряд податковий не може виплатити повного додатку громадского. Очивидно, що такий лад в побиранію додатків є вже о много лучший, як у нас і тому то здало би ся таке саме завести і у нас на Буковинї. Та то вже річ наших послів соймових о тое упімнути ся, або поставити відповідне предложене в соймі.

Несовістна аґітация. З нагоди смерти о. катехита Евсебія Івановича дали его ученики видрукувати посмертні картки. Розуміє ся, що треба було також видрукувати і рускі картки. Коли се роблять ученики своєму професорови, то належить притім заховувати відповідну тактовність та обминати всякі прикрости. Однак в сїм випадку несовістні люди поступили собі так, що наразили учеників на халеїу. Замість карток в шкільній правописи, появили ся „від его учеників“ посмертні картки в чисто російській мові! Заразом збирав один ученик, син звістного москвофіла, між учениками складки на покрите коштів тих карток. Хоч се загально знана річ, що завдяки погубному вплывови старого грішника, і его син веде в ґімназиї черновецкій на на ріжний спосіб аґітацию, котра не належить в обсяг науки ґімназияльної; хоч знане, що та аґітация звернена як раз против порядків, які заведено що-до рускої мови в австрийских ґімназиях; — то нам не хоче ся вірити, щоб молодий ученик VII-ої класи відважив ся таку сумну нагоду визискати публично для москвофільскої аґітациї. Се сьвідчило би дуже погано о характері того ученика... Коли-б однак заряджене слїдство виказало вину того ученика, то треба его покарати так, як се вимагає карність в школах. Таку деморалїзуючу аґітацию треба унеможливити в школї раз на все!

Зачадїла 35-лїтна жінка Катерина Гриняк в Чорнавцї. Лїкар др. Менкес сконстатував вже лиш смерть.

Пожар. В ночи з 11-го на 12-го с. м. вибух огонь з незвістної доси причини на фільварку Лїбочів коло Кучурова Великого. Згоріло збіже вартости 3000 зр. власність Мозеса Явеца.

Палїї. Перед судом присяжних у Львові відбувала ся недавно розправа проти Федька Левса, его 14-лїтного сина Андруха і 14-лїтного Петра Волика, всїх обжалованих о злочин підпаленя. Федько Левс є рідким у нас типом хлопа-лихваря. Перед кількапайцяти лїтами привандрував він до Зарудець, де отворив малу сельску крамницю. Торговля однакож була у него лише позором, бо властиво управляв він на великі розміри лихву так, що кількох господарів через него пішли на жебри. Перший звернув увагу на лихваря тамошний війт Ґой, і при кождій нагоді витикав ему се в очи. За те пімстив ся на війтї лихвар погано. За намовою Левса підпалив его син разом з пастухом Воликом в ночи з 5 на 6 червня с. р. стодолу Ґоя. Огонь знищив цїле ґаздівство війта і ще двох его сусїдів. По виконаню злочину палїї поутїкали, а хотяй цїле село догадувало ся, хто підпалив Ґоя, певних доказів на се не було нїяких. Доперва по довшім часї Волик, спонуканий докорами совісти, признав ся до вини, і на тій підставі арештовано всїх трех. Федько Левс випирав ся до остатка всякої вини. — По переведеній розправі трибунал засудив Федька Левса на 5 лїт тяжкої вязниці, Волика на 1 місяць арешту а Андруха Левса увільнив.

Вартість часу і его подїл. Анґлїйці кажуть: „Time is money“ („Тайм іс менні“). Та й зовсїм справедливо, бо на вартість якого небудь предмету складає ся не лиш сам сирий материял і робота, але й час. Длячого сирий материял має лиш дуже малу вартість і є значно дешевший, як який виріб з него? — Бо ему бракує тої вартости, якої надає ему праця і час. Чим більше праці при якімсь виробі і чим більше треба на него часу, тим він буде й дорожший. Отже час робить і гроші. Але з другої сторони час може обнижити вартість виробу, бо чим менше треба часу до виробу, тим він буде й дешевший. В такім случаю час робить гроші, в иньший спосіб: чим менше треба часу на якийсь виріб, тим більше можна его наробити, а чим більша буде скількість виробу, тим більше буде гроший. Длятого то час хоч робить фабричні вироби дешевими, збогачує мимо того фабрикантів. Тому то також у фабриках зважають як найбільше на добрий подїл часу і стараються як найбільше его використати. Всї машини у фабриках не лиш на то, щоби улекшити роботу, але щоби й час як найбільше використати. Але час для господаря має може ще більшу вагу, як для фабриканта; бо фабрикант може собі спокійно працювати у фабрицї, без обави, що его там заскочить слота, а господар, скоро не вхопить в пору збіжа з поля, то оно готово ему пропасти. А чому у нас господарі бідні, хоч і неодин з них гірко працює. Не лиш тому, що по більшій части не уміють добре і розумно працювати, але бодай чи не найбільше длятого, що не уміють добре й розумно з часу користати, та не знають его вартости. Але щоби з часу можна користати, треба мислити, та й уміти мислити. Господар, що уміє мислити, буде укладати собі наперед свою роботу, а розложить ей так, щоби кожду хвильку з него як найбільше використати. Розумний господар укладає собі наперед плян своєї роботи і то не лиш на кождий день окремо, але й на цїлий тиждень, та й на цїлий рік. Оттепер в зимі як-раз пора до того, щоби укладати собі плян роботи на цїлий рік. При такім укладаню вийдуть зараз на верх деякі хиби в господарстві, а тогди треба старати ся їх направити. При укладаню пляну добре есть порадити ся також з сусїдами, а батько родини, повинен також і старших синів брати до ради, щоби они завчасу навикали до розумного ґаздованя, та учили ся, що і як робити. Отже треба добре уложити собі, як подїлити поле, як би й коли его обробити, та чим засїяти або засадити. Укладане пляну на цїлий рік мусить обнимати цїле господарство, а при тім треба й почислити ся з тим, які більше буде ся мати видатки через цїлий рік та якого можна сподївати ся зиску. Що недїлї треба укладати плян на цїлий тиждень, на кождий день окремо, а що дня вечером треба робити подрібний плян на цїлий день. Хто укладає собі плян поперед, той буде умів використати час, скоро его заскочить якась перешкода н. пр. слота. Найважнїйша річ в господарстві в тім, щоби вже завчасу прилагодитись до веснянної роботи, так, щоби опісля не треба марнувати часу на всїлякі направи. Передовсїм треба уважати на то, щоби не тратити богато часу на всїляку біганину та закрутанину, на котру у нас звичайно іде найбільше дорогого часу. Челядї і робітникам треба не лиш визначити роботу, але й зважати на то, щоби кождий в своїм часї брав ся до роботи, та в означенім часї кінчив еї. Дуже важна річ в тім, щоби не колотити людьми при роботї, не відривати їх що хвиля від одної а заставляти до другої, бо через то найбільше марнує ся часу. Наконець треба визначати відповідний час на спочинок, і з вечера вчасно лягати, а раненько досьвіта вставати.

Ріхтера якірні коробки з камінчиками до будови дійшли до такої досконалости, що всї родичі, все одно чи они мають вже таку коробку, чи нї, повинні як найскорше замовити собі новий, ілюстрований цїнник, щоби пізнати так важне відновлене, як і назву товариску забаву „Якір“. Треба лише написати кореспонденцийну картку до F. Ad. Richter & Co., Wien, I. Operngasse 16, а фірма сейчас вишле даром богатий цїнник. При закупнї треба у власнім інтересї відкидати кожду коробку без марки „якір“ яко фалшовану.

рона, один до него... о! десять листів писала я, але всї подерла.

Вкінци написала я на листку паперу одно слово: прощай. Чи то слово не казало всего? Мою любов, мою борбу, мою жертву, — то все я вложила в то одиноке слово плачучи гірко.

Той сам удар досягав і его і мене, — я виїзджала добровільно в чужину, щоб там доживати свого віку, — а він знайшов розчароване мимо всїх своїх рожевих надїй, з якими від'їхав.

Мій біль переходив в найтяжшу муку, коли я подумала, як він страшно буде болїти, але я мусїла виповнити свою постанову.

Рано, до схід сонця, на годину перед відїздом пішла я ще на кладовище, на гроби батька і мужа.

Я молила ся плачучи а менї видало ся, що якась розрада війшла в моє серце.

Дякую тобі, Боже мій!

Тепер я далеко від вас мої дорогі спомини, моя дорога батьківщино, колиско моєго житя. Здоровлю вас із далеких берегів. Прощайте сни, надїї, радости, щасливе моє житє! Прощай, моя батьківщино і всяка веселости — і ти прощай менї, мій нещасливий Массімо, на віки менї прощай.

Переклав
Лев Турбацкий.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 17-го ґрудня 1897 року.

Відень. Тайний радник бар. Лебль, бувший намістник Моравії і бувший віцепрезидент львівского намістництва, іменований мінїстром для Галичини.

Відень. Спільні делеґациї відбудуть своє послїдне засїдане дня 22-го с. м.

Відень. Краєві сойми будуть скликані між 3-им а 10-им сїчнем 1898 р. Галицкий і буковиньский сойм буде скликаний на 10-го сїчня.

Відень. Дотеперішний краєвий маршалок Стирії ґр. Вурмбранд зложив задля тяжкої недуги свій чин, а на его місце став стирийским маршалком ґр. Аттемс.

Будапешт. Президент мінїстрів бар. Банфі вніс в парляментї, щоби вже на слїдуючім засїданю розпочато наради над новою провізориєю угодовою. Скрайна лївиця зганила правительство за те, що оно так пізно предложило той проект; і пос. Апоні ганить за те правительство, але узнаючи пильність сеї справи вніс, щоби передовсїм закінчити нараду над законом про рільничих робітників, а потім радити над угодовою провізориєю. Се предложене принято більшостию голосів.

Фрідріхсруґе. Вчера вечером відвідав нїмецкий цїсар Вільгельм і принц Адальберт кн. Бісмарка.

Царгород. Султан вже підписав мировий трактат.

Не залишіть прочитати!

Заснована в 1885-ім. р.

М. ФЛЯИШЕР

робітня одягів для мужчин,

Чернівцї, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінциї виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Лїтні плащі (іберцігери) від 14 зр. в гору.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

Торговля товарів мішаних

Анни Москви у Вижници

пошукує

ПРАКТИКАНТА

КОТВИЦЯ.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з антики Ріхтера і для осторожности приймати *лиш* фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Як загально звістно, є Ріхтера

„якірні коробки з камінчиками до будови“

найлюбійшою іграшкою дїтий.

Они є одинока гра, котра напружає увагу дїтий найдовше і котру дїти не покидають вже по кількох днях.

Тому они є найдешевшим, а задля їх великої виховавчої вартости і їх знаменитого виробу заразом найвідповіднїйшим подарунком.

Они взагалї є найлїпше, що можна дїтям подарувати на забавку і затруднене.

Можна їх купити у всїх виднїйших складах забавок по цїнї 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і більше; на знак нефальшованя засмотрена кожда гра **якором.**

Пересторога! Знані **фальшівники** наших **єдино правдивих** „якірних коробок з камінчиками до будови“ старають ся ввести Публику в блуд і кажуть, що наш знаний **ориґінальний фабрикат** за дорогий. Просимо такими неправдами не дати ся звести, але просимо зараз зажадати від нас **ілюстрований цїнник** і відкинути припуречені в так **неприличний і натручливий спосіб** фабрикати яко то, чим они є: — **маловартні фалшованя. Лише заосмотрені в охоронну марку „якір“ коробки до будови є правдиві.** Послїдне відзначене: Липск 1897 **золотий медаль.**

Ф. Ад. Ріхтер і Сп.

Перша австрийско-угорска ц. і к. упривілїована фабрика коробок з камінчиками до будови.

Бюро і Склад: I. Operngasse 16. **Відень** фабрика XIII/1 (Hietzing) **Rudolfstadt** (Thür.), **Olten, Rotterdam, London, New-York,** 245, Pearl-Street.

Новість! Проба терпеливости і товариска забава „ЯКІР“:

Близше в цїннику

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші

легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

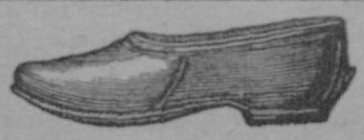

КАЛЬОШІ,

з заду витяті для пп. офіцирів.

Великий вибір

ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ

для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Найновійші

черевики для ґімнастики з ґуми.

а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цїн за білє др-а Єґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи

почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплюваня	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки

вузли, маши, Левалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

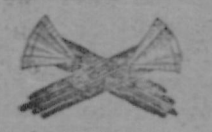

Рукавицї Glacè,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ **СКЛАД**

правдивих **ШНУРІВОК** з фішбінами.

Одинокий склад

ЦИЛЇНДРІВ

і кляків,

з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад

з фабрики

І. ГІКЛЯ

і Синів

в

Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр., для мужч., тирольскі від 1·18—2·28 „ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18 „ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від	3·— — 6·—.
на-пів зі „ „	1·38 — 1·98.
з чистої вовни „	1·58 — 2·18.
на-пів з вовни „	0·98 — 1·58.
з анґлїйскими дерев ляними ручками від	0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

ПАРАСОЛЇВ

полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛЇЙСКІ

ПАЛИЧКИ.

Величезний вибір

БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.
„ „ з фалдами „ 1·38 „
„ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradi-полотна, француcково крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНЇРИ

і

МАНШЕТИ

Маншети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.
Маншети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.
Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.
Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв

6 штук 0·80.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 273. Чернівцї, вівторок 9. (21.) грудня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Зміна в краєвім правительстві.

II.

Коли переглянути всю черновецку прасу, то зараз впадає в очи, що одна-однїсїнька ґазета хвалить уступившого президента ґр. Ґоеса з великим вдоволенєм і не може єму жадної принципіяльної похибки закинути. Се так пишуть нїмецко-лїберальні Buk. Nachrichten. Одно їм трохи прикро, що в черновецкій міскій радї, — а всї знають, що то стало ся за впливом Ґоеса, — засїдають тепер вже не самі жиди-лїберали, але і иньші Нїмцї; але зрештою то нїчого не шкодить, бо ті Нїмцї ще лїпше розуміють ся на ґерманїзациї і ще більше безпардонно поступають. Так отже Buk. Nachrichten вихвалюють ґр. Ґоеса під небеса і подають таку характеристику: „Ґр. Ґоес був персонїфікациєю спокійної працї, а що не давав ся дрібними противностями звести з вибраної дороги, то міг попхнути наперед найважнїйші інтереси краю. Будова льокальних зелїзниць, реґуляциї Молдави і т. д. — то єго дїла. На поли народного шкільництва завдячуємо єму певне перетворенє і часткове увільненє громад від дотеперішних шкільних тягарів, як не меньше кілька проєктів устав, котрі певно вийдуть на користь краю. Ґр. Ґоес зробив все те в стосунково короткім часї свого побуту на Буковинї. Особливо належить піднести ту обставину, що уступаючий президент змагав до повного рівноуправнення народностий, віроісповідань і станів, а рішучо старав ся о то, щоби одним не припала роля пануючих, а другим роля опанованих. Від початку єго управи було усильним старанєм ґр. Ґоеса привернути і удержати мир національний і релїґійний, і за то належить ся єму вдяка по всї часи.“ Розуміє ся, так можуть сказати лише Нїмцї, бо прим. Русини не все і не всюди найшли таку прихильність і таке попертє своїх змагань, як би сего бажали і як властиво їм належить ся.

Як з одного боку Нїмцї пращають ґр. Ґоеса зі зрозумілим щирим жалем, так з другого боку Волохи в Patri-ї висказують свою радість, що ґр. Ґоес опускає Буковину. Patria помістила лише в полїтичнім переглядї малу нотатку про се уступленє і каже коротко, що Волохи приймають уступленє ґр. Ґоес до відомости з нелукавою радостию, бо на поли шкільнім і церковнім ґр. Ґоес не був прихильником Волохів, а саме сї справи для них найважнїйші. Тілько Patria. Поминувши вже саму негідну форму, в якій пращають Волохи ґр. Ґоеса, ми заразом не розуміємо, чого властиво Волохи так дуже вередують на него. Атже-ж нїхто иньший лише ґр. Ґоес дав їм волоского митрополита впр. Аркадія Чуперковича; нїхто иньший, лиш ґр. Ґоес дав їм Волоха ґенеральним вікариєм — впр. Репту; він підперав їх кандидатів при виборах; він дав їм послушного спільника в парляментї, Воляна; він і на поли шкільництва не був їм ворогом. Правда, ґр. Ґоес не був, бо не міг бути волоским патріотом; він же-ж управитель краєвого правительства, та і не мав таких особистих інтересів, як колись бар. Кравс...

Нї в сих, нї в тих стоять наші кацапики. „Бук. Вѣдомости“ в своїм послїднім числї кажуть про ґр. Ґоеса, що він спочатку найшов у самім правительстві ворожу для москвофілів атмосферу, а і народовцї не переставили „денунциювати“ їх, тим більше, що тодї духовим провідником буковиньских москвофілів був Григорий Купчанко. Але — кажуть „Бук. Вѣд.“ дальше — опісля „прозрів“ ґр. Ґоес, став прихильнїйший до „консерватистовъ“, — але тепер опускає Буковину на превеликий жаль москвофілів, котрі в послїднім часї стали сподївати ся від него ще більшої прихильности для себе... Розуміємо жаль кацапскої клїки. Завдяки ґр. Ґоесови вийшов Волян послом до ради державної, а тепер при недалеких виборах до краєвого сойму — хто знає, як буде... То, що буковиньскі Русини уважають як раз найбільшою похибкою ґр. Ґоеса, за се наші „консерватисти“ єму дуже вдячні! Чи треба ще лїпшого доказу на то, що піддержуванє і перефорсованє вибору Воляна було похибкою і лихо для руского народу. Мабуть що не треба, бо инакше не ликували би задля того вороги народу.

Дуже характеристичну статю помістила черновецка жидівска ґазета Buk. Rundschau. Она пише так: „Ґр. Ґоес, заступник старо-австрийскої державної ідеї, добачав в панованю Нїмцїв одиноке добре

БАНКРОТ.

Нарис

ЕМІЛЯ ЗОЛЇ.

Робітники, що прийшли досьвіта до фабрики, застали в своїх робітнях студїнь, наче-б їх демон смерти уповив своєю тїнею. В одному куточку просторої робітничої салї споглядала в гору понуро та сумно велика машина враз із своїми зелїзними колесами та сталевими раменами. Глубока мелянхолія пробивала ся на мертвому, непорушимому великанї, що своїм гряском і стукотом, неначе ударами живчика тяжко працюючого титана, давав знак житя фабрики.

Властитель єї отворив двері своєї контори.

— Дїтоньки, нинї нема нїякої роботи. Нові замовленя не вплинули, а давнїйші відкликано назад. Весь склад товарів тяжить на моїй голові. Грудень, на котрий я покладав надїю, яко на головний сезон, руйнує мене до тла. Я мушу застановити роботу.

Він глянув на робітників, що зблїдли перед маревом завтрішньої нужди і поглядали на себе затревоженим поглядом. Єго голос дрожав від глубокого зворушеня.

— Я не еґоіст, дїтоньки, але моє положенє так само страшне, як і ваше. У вісьмох днях я мав страти до 50.000 франків і доконче мушу роботу застановити. Не маю тепер шелюга в кишени, не то, що-б я міг на пятнайцятого всї належитости позаплачувати. Ви бачите, я говорю з вами, як приятель з приятелем. Позавтра прийде сюди судовий екзекутор. Я не винен тому, неправда-ж дїтоньки? Ми бороли ся до останнього. Радо би я вас задержав і на далї, — — але я зруйнований, я не в спромозї давати вам хлїба.

І подає робітникам руку. Мовчки стискають они по черзї ту подану руку, відтак стоять ще кілька хвилин на місци і люто споглядають з з простягненими кулаками на порожні варстати. Звичайно в сю годину скрипіли пили, а в такт били їм молоти. Банкрот, — се слово значить, що слїдуючого тижня 20—30 фамілїй буде млїти від голоду. Очи жінок набігають горячими слезами. Мужчини хотять показатись відважними і потїшають ся тим, що в Парижи нїхто з голоду не загине.

Коли властитель фабрики відійшов, розійшлись і они по одному, пригноблені, нїмі, прибиті. Вони йшли з дому жалоби. Велика, нїма машина, що чорнїє ся в тїни закутка, — се мертвець, по котрім они носять жалобу.

*

По улицях блукає ся фабричний робітник. Від вісьмох днїв ходить він вже від дверий до дверий та шукає роботи, щоб з'ужиткувати свої сильні мускули.

Всюди для него заперті двері, — нї однїсенькі не отворять ся гостинно. З порожними руками вертає він домів. Студений дощ паде тай паде. Париж нинї понурий та сумний під покровом зимового болота. Робітник йде дальше помимо дощу. Він не чує студених капель, він чує тільки голод, пекучий голод, що лютує в єго нутрі.

Заголомшений спирає ся він на чоруче мосту, котрого палї розбивають на білу шумовину бистрі, з гуком пливучі филї Секвани. Він похилив ся наперед. Гра водних, запінених великанів манить його до себе диким, злобним шумом. Ало він тверезий і тямить ся. — Нї, з мене був би трус — і поволи іде дальше.

Склепові вистави ювілїєрів кидають при електричнім сьвітлї снопи іскор Як би він вломив ся до тих виставок, то хоть би і трохи забрав, то все забезпечив би на довший час прожиток своїй родинї. В їдальнях готелїв сьвітять лямпи. Він йде по при цукорнї і різничі склепи і пригадує собі, що він нинї рано обіцяв принести хлїба своїй розпукою прибитій подрузї і з голоду заплаканій дитинї. Він не має відваги, прийти до дому і сказати їм, що він збрехав. Надармо клопоче він собі голову над тим, як би то їм сказати, щоби вони дальше терпіли і ждали. Нї, вони не могуть бути довше без хлїба. Він, сильний чоловік, ще би видержав, але жінка і дитина слабовиті і хирляві.

Єму вже приходить гадка: просити о милостиню. Але скільки разів який пан або панї попри нього ідуть і він хоче витягнути руку по милостиню, стільки разів рука єму вяне, слова просьби застрягнуть в горлї. Він стоїть, хитаючись. Порехожі пани обертають ся і згірдливим поглядом міряють „запитого“.

для народів нашої держави, і добродушно піддержував змаганя нїмецких піонїрів на далекім сходї монархії. Ґерманїзм і католицизм зміцнїли, коли противно всякі стараня, щоби відповідно увзглядннти національні жаданя, розбивали ся о полїтичну витревалість ґр. Ґоеса.

Національні партиї остро поступали супроти ґрафа і він став на Буковинї неможливим, коли принято програму парляментарної більшости. Вже за Баденїого було его перенесене скінченим фактом зроблене хитрим Поляком яко заплата за підписи за Іех Фалкенгайна, наколи він вже давно чигав на добру нагоду, щоби ґерманїзаторови Ґоесови придїлити иньший круг дїланя.

Схід робить ся славяньским і ґр. Ґоес мусїв уступити. Нове положене одобрив також бар. Ґавч, і заповіджена зміна наступила скоро, ще перед скликанем сойму.

В нїмецкім таборі буде з тої причини панувати тяжкий смуток, але нїмецкі братчики стали в послїднім часї такі побожні, що найдуть у вірі потїху на національну журбу. Ми будемо без радости і без жалю дивити ся, як нїмецкий вплив буде меншати і вкінци цїлковито щезне. Як довго Нїмцї розуміли своє культурне післанництво серіозно, були симпатиї цїлого сьвіта звернені до них; але відколи зза культурною ласки показала ся брутальна жадоба панованя і низька національна нетерпимість, від того часу справедливо уважають Нїмця ворогом, против котрого всї разом виступають. Від тепер натрафлять забаганки Нїмцїв на національнім поли на як найбільшу відпорність; — тепер жнуть они то, що посїяли.

Ґр. Ґоес показав ся щирим приятелем урядників. Він навіть покривав своїм авторитетом урядників, котрі не працювали в користь краю, лише на то, щоби удержати авторитет бюрократиї. Длятого мусїла проба, щоби управу релїґійного фонду устроїти хосенною для краю, розбити ся об ображений авторитет урядничий. Ґр. Ґоес занадто коротко урядував на Буковинї, щоб з его дїяльности могли остатись замітні наслїдки. Він прийшов яко чужинець і виїзджає яко чужинець; він не думав і не розумів найти ся в краю як між своїми, бо уважав своє становиско лише етапом до дальшої карієри. Тут зазнав ґр. Ґоес поважаня і спокою, в Трієстї ледви чи оно єму припаде в такій мірі. Полудневий воздух добродїйний для нїмецкої груди, але італїяньский дух убійчий для нїмецкого намістника."

Остає ся нам при кінци згадати, що Gazeta Polska в своїм послїднім числї підносить факт, що на Буковинї не був ще ні один президент, котрий тут в краю родив і виховав ся. А з сего деяка шкода для краю, бо автохтон не потребував би що йно студиювати краєві відносини, як чужинець. Сему арґументови признаємо стійність, але сумнїваємо ся, чи такий автохтон міг би стояти по-над всїми партиями, як се властиво повинно бути зі сторони кождочасного краєвого президента.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 20-го грудня 1897.

Іменоване. Окінчений правник Артур Мігдал іменований концептовим практикантом при черновецкій фінансовій дирекциї.

В мінїстерстві справедливости розпочали ся під президією мінїстра обради над реформою закону карного.

Бар. Лебль, іменований сими днями міністром для Галичини, має тепер 62 лїт; уродив ся в Дрогобичи, кінчив школи в Самборі, а університет у Львові. За часів Поссінґера був старостою в Чорткові, а потім перейшов до намістництва у Львові, а за часів Залеского зістав віцепрезидентом намістництва у Львові. Було то в р. 1883. В пять лїт пізнїйше, коли ґр. Шенборн перейшов яко мінїстер судівництва до ґаб. Таффого, іменовано Лебля намістником Моравії. То становиско займав він аж до р. 1893, вкінци мусїв однак уступити задля борби Нїмцїв з Чехами, в котрій то борбі Лебль попирав Нїмцїв. Іменоване его мінїстром для Галичини викликало серед Поляків певне огірчене. Поляки надїяли ся, що іменованим буде Пентак або Дідушицкий, і тому то вразило їх немило се іменоване Лебля, чоловіка походячого з плебсу, не звязаного з Поляками нїякими традиціями, наскрізь Австрійця. То негодоване переходить навіть на мін. Ґолуховского, за котрого впливом мав бути покликаний Лебль на се становиско. Ось що пише в сій справі Gaz. Narod. „Можливе, що ґр. Ґолуховскому потрібне се до его заграничної полїтики, щоби Нїмцї не жалували ся на збільшене сили Словян в Австриї, — та заходить питане, чи стремлена того рода не підкопають впливу ґр. Ґолуховского і чи дійдуть до своєї цїли. І в тім власне видимо ми свого рода небезпеченьство, бо тріюмф ґр. Ґолуховского не був би нашим тріюмфом, а его упадок не був би нашою побідою.

Довірочні збори, скликані полїтичним товариством „Руска Рада," відбули ся в суботу дня 18-го грудня в сали „Народного Дому. На збори було запрошених коло 110 Русинів з інтелїґенциї і мужицтва, а явило ся всїх понад 80. Обради дотичили всїх найважнїйших руских справ на Буковинї, в дискусиї брало участь дуже много бесїдників, так що обради тревали від пів до третої аж до семої години. Завтра подамо з тих зборів докладнїйше справоздане.

Кілько є всїх Українців-Русинів? Хоч вартість народу становить не его скількість, лише его якість, то проте немалої ваги — особливо для переслїдуваного народу — є й его скількість. Малий числом нарід можна скорше знївечити, силоміць з'асимілювати, а великий може пережити всї незгодини, аж поки не настануть для него лїпші часи. На наш нарід можна мати певну надію, що він як пережив неодну біду, так пережне ще й богато иньших лихолїть і не дасть ся легко стерти з лиця землї, бо між славяньскими народами що до числа займає друге місце. Ми доси привикли говорити і писати, що нашого народу є около двайцять мілїонів. Знали ми се з давних переписей і притім не тямили, що наш нарід вже як не чим иньшим, то числом зростає дуже. Сего року була в Росиї перепись (конскрипция) всїх народів і при ній заведено небувалу доси в Росиї рубрику рідної мови. Хоч у такій величезній державі, як Росия европейска і азийска, перепись населеня не може вийти без деяких помилок, то проте остатну перепись уважають найпевнїйшого із всїх, які в Росиї були. З неї виходить, що в самих тих росийских ґуберніях, де українська мова панує майже суцільно, не числячи ґуберній з мішаним (і українським) населеном, є Українців звиш 25 мілїонів. Коли дочислимо до того ще Русинів

Жінка тимчасом жде у дверех повороту свого мужа. Она бліда, худа. Тоненький, розіпнятий кафтан накриває по змозї еї нїжну стать. Студінь просякла еї судорогами. Всьо, що мала, она вже заставила. Вісїм днїв безробітних випорожнило полиці. Послїдні матераци продала гандляреви, лишило ся лиш само покрите. Она повісила его перед вікном, щоб вітер в хату не віяв, бо мала кашляє. А і она шукала роботи, але надармо: вже стратила і кредит. Ні пекар, ні крамар не хочуть вже боргувати, а она бідна, не відважує ся навіть переходити по при їх двері. По полудни була она у своєї сестри, але і там нужда так велика, що еї сльози наплили до очий. При відходї обіцяла она їм кусень хліба, як еї чоловік що заробить, та він не приходить. Дощ потоком лльеть ся. Бідна жінка втікає в хату, бо тяжкі киплї дощу падають на ню і еї тонка одїж пересякає водою. Від часу до часу перемагає еї така нетерпливість: ремствуючи на непогоду підходить она аж на ріг улиці та виглядає мужа.

Перемокла вертає ся знов і сушить мокру голову обома руками. Порехожі, що спішать ся кудись, тручають еї. Боязко тисне ся вона до стїни, щоб нїкому в дорозї не стояти. Еї здаеть ся, що цїле місто із своїм блеском, гамором і брудом на ню напосїло ся.

Недалеко від неї є склеп з печивом: она видить там спячу дитину. Яке оно щасливе, а у неї? Нарештї узріла вона свого мужа, що волїк ся поволеньки. Прибігає до него. „Но?" шепче дожидаючо. Він похилив мовчки голову, а вона тодї поволи слабим ходом пішла еходами в хату.

Маленька не спить. Она пробудила ся і задумала ся, споглядаючи на догоряючий поломінь ламночки. Страшні гадки малюють ся на завчасу дозрілих і зівялих чертах тварі семилїтка. Садовить ся на край скринки, що еї служить за лїжко. Маленькі ніжки дрожать, а дрібненькі, сухі ручки держуть накривало над грудьми. Вона задумала ся. Забавок не мала. До школи також не може ходити, бо не має черевичків. Вона пригадує собі, як то еї нераз мати провадила на прохід у соняшний день. Але то вже давно було. Они вже випровадили ся давно з того помешканя, а тут еї все здає ся, як би через хату віяв вітер зимнїйший від леду. Она тут голодна і думає над проблемом, котрого не може розвязати. Чи се кождий голоден? Бідненька думає, що причина докучливости голоду в тому, що вона ще маленька. Старші, здаеть ся, вже привикли до того. Мати десь добре знає, що кождий голоден, але вона таїть се перед дитиною. Коли поважить ся на се, то може і запитає ся матері, хто властиво людий на сьвіт приводить, щоб вони голодували. — У них в хатї всьо таке старе, бридке... Подїравлені меблї, лисі стїни, цїла, відражаюча нужда пивничних і стрихових мешкань. І видить ся еї наче-б она бачила в снї теплі покої і гарні меблї і замикає оченята, щоб знов мріти.

Проміння, що втискають ся через повіки до оченят, становлять ся золотим облаком і вона хотїла-б ним уповитись. Але вітер віе у вікно і так еї морозить, що она знов начинає кашляти.

Еї очи заходять сльозами.

Звичайно она лякала ся, коли остала ся сама в хатї. але тепер — она сама не знає чому — проте еї байдуже. Від вчера не їла нїчого ще, то гадає, що мати пішла хлїба принести. Та гадка бавить еї. Вона покрає той хлїб в дрібнесенькі кусенечки, і кусник за кусничком їсти ме уважно. Ах! то буде гарно!

Мати вернула, батько йде за нею на пальцях. Нетерпеливо глядить она на руки їх обоїх. Обидвоє мовчуть, а дитина за хвилечку співучим тоном проголосила:

— Ой голодна-ж, голодна я!...

Батько повалив ся на крісло і заслонив собі лице обома руками; тільки понуре шльоханє вирнвае ся з его уст. Мати укриває сльози. Она накриває дитину старими шматочками і приговорює їй, щоб була чемною і спала спокійненько. Але дитина, що від студени дзвонить зубами, зібрала ся на відвагу. Тонесенькими ручками обнявши матїр за шию, питає она тихисенько:

— Скажіть менї, мамусенько, чому люди голодні?

Переклав

Марко Черемшина.

в Австро-Угорщинї, то вийде поважне число трийцять мілїонів Укваїнців-Русинів. Ся вістка для кождого Русина певно буде цїкава.

А виймаємо ми еї із статї О. Конїського в першій книжцї Літературно-наукового Вістника п. з. „Обшир і людність Украіни росийської," де находимо ще богато иньших інтересних заміток з нагоди конскрипциї в Росиї. Кромі сеї статї, перша книжка Літературно-наукового Вістника містить богато иньших статий котрі прочитаги і користно і приемно і доконче потрібно. І так в частинї літературній, котра обнимає звиш вісїм аркушів друку, находимо „різдвяне" історичне оповіданє Михайла Грушевского п. з. „Ясновельможний сват;" далї поезиї Франка „До Бразилії," довшу новелю Ольги Кобилянської „Valse melancholique," поезиї Павла Граби і Уляни Кравченко і нарис Осипа Маковея „Самота." Се оригінальна белятристика і она займає в книжцї аж 93 сторони великої 8-ки. З перекладаної белетристики находимо в першій книжцї гумореску Марк-Твена „Дневник Адама," оповіданє з житя Чорногорців Луки Йововича „Гайдуки," дві поезиї Конрада Фердинанда Маєра і новелю Янса Петра Якобзена „Пані Фенс."

В науковім віддїлї находимо кромі згаданої статї О. Конїського ще такі статї з ріжнородним і інтересним змістом: Про три, інтернаціональні наукові конґреси сего року; статю Франка: Із секретів поетичної творчости; критику Грушевского на повість Франка „Для домашного огнища;" фейлетон Маковея „З житя і письменства," фейлетон Spectator-a „З росийскої Украіни," фейлетон Франка „З чужих літератур" і бібліоґрафію. Поки-що обмежаємо ся на поданю змісту сеї першої книжки „Літературно-наукового Вістника," котра появить ся за тиждень і розішле ся всїм передплатникам. Гарну вінету на окладинку Вістника нарисував нам маляр Микола Івасюк. Коли хто з Русинів має звичай справляти своїй рідні подарунки на Різдво, то передплачене для неї Вістника буде певно найміліїшим і найкористнїйшим подарунком.

Похорон тлінних останків пок. о. Евсебія Івановича, прав. ексарха і катехита при чернівецкій ґімназиї, відбув ся в пятницю пополудни. Похорон провадив о. архимандрит і ґенеральний вікарий Рента в супроводї вісьмох сьвящеників. По дорозї і в церкві сьпівав подвійний хор, а то хор православних питомців переважно по волоски, а студентский хор по руски. В митрополичій катедрі мав пращальну промову заступник ґімназияльного катехита о. Денис Єремійчук, а над гробом промавляли по руски о. Ілясевич, котрий закінчив свою промову по нїмецки з подяку для професорів, відтак іменем ґімназияльних професорів проф. Яскульский по нїмецки, а вкінци по руски ученик VII-ої кл. Теофіль Бачиньский. Весь сумний обряд мав характер переважно руский. За домовиною ішла опечалена родина покійника, професори, студенти і великий здвиг народу, що найлїпше сьвідчить о симпатиях, які здобув собі покійник так між Русинами, як взагалї на Буковинї. Вічная ему память!

Приготовляйте петициї до Сойму! також кличе до галицких мужиків часопись „Правда" і додає: „Рада державна відрочена на неозначений час і не знати чи і коли зберe ся. Але небавом будуть скликані краєві сойми. Тим то повинні наші громади у всїх потребах, які їм долягають, в справах, які належать до сойму, вносити петициї і то не під конець сесиї а зараз з початком, щоби ще підчас сесиї могли бути полагоджені. Отже бачність, громадяне, возьміть ся до справи заздалегідь і приладьте петициї до сойму, коли вам в чім небудь діє ся кривда!" Ми можем лиш повтарити сей зазив до наших руских громад на Буковинї і просити, щоб рускі мужики звертали ся зі своїми кривдами до буковиньского сойму, де їх підопруть рускі посли.

Нам пишуть з села: Читаю в „Б. Вѣдомостяхъ", що о. Віктор Захаровский з Лукавця ніколи до Русинів не признавав ся, ні нїхто его за Русина не держав і всї люди, обзнакомлені з бук. відносинами, знають, що о. Зах. Волох, чого ему нїхто за зле брати не може." Що о. Зах. з роду Русин, то „латка" причіплена ему „Буковиною" і то тому, бо „поступоване того рода людий відбирає їй оружіе до напастий на православну церков і для підготовлюваня народа для релїґійної апостазиї." Міжтим можу я і всї не-апостатиРусини ствердити, що о. Віктор Захаровский (впрочім чоловік нїчим незамітний) є сином руских родичів з руского села Волчинця, що був Русином до VII-ої кл. ґімназияльної і став Zăharescul-ом в тій історичній метушнї, яку викликав в его родинї совітник Calinescu. „Буковинї" відобрало оруже до напастий на православну церков і для підготовлюваня народа для релїґійної апостазиї ось яке поступоване того рода людий: О. Віктор Захаровский став Victor Zăhărescu, протоєрей о. Тарнавский з Раранча став Todor Tarnavschi, о. др. Іполїт Тарнавский — Hippolit Tarnavschi, о. Евсебій Сорочан — Evseviu Soroceanu, о. Дмитро Цопа — Dimitru Zopa etc. Так цїла родина о. Віктора перейшла до Волохів і то певне в інтересї правосл. церкви, бо ми Русини — звістно — „підготовлюєм нарід для релїґійної апостазиї..."

З Відня пишуть нам, що о. др. Іван Ґробельский має небавом задля слабого здоровля зложити мандат посольский до Ради державної.

Нова тарифа адвокатска. Міністер судівництва видав на підставі уповажненя ради державної нову тарифу адвокатску, котра увійде в житє з днем 1-го сїчня 1898. Давна тарифа з дня 25-го червня 1890 тратить свою силу.

З вижницкого повіту пишуть нам: Як може собі сельский учитель з'єднати любов, поважане і довіре народу своїм примірним обходженем і неутомимою працею, доказом того пращане п. надучителя Володимира Григоровича, котрий відійшов із Чорногузів на посаду надучителя до Кліводина, кіцманьского повіту. Зібрало ся на пращане понад 10 родин учительских з околиці в народній школї в Чорногузах, щоби гідно попращати свого брата-товариша. В сїм сьвятї взяли також участь оо. Никон Томюк із Чорногузів і Олександер Данилевич сотрудник із Іспаса з родиною. Іменем видїлу вижницкої філії тов. „Руска Школа" говорив п. надучитель Антін Синюк з Іспаса, виражаючи щирий жаль, що вижницка філія тратить дїяльного члена, котрий положив не малї заслуги при основаню сего товариства, а учительство вижн. повіту щирого товариша. Наконець бажав п. Вол. Григоровичови, як найлїпшого поводженя на новій посадї. Відтак промовив о. протоєрей Н. Томюк в імени чорногузких громадян, а п. учитель А. Іллї в імени учительства вижн. повіту. П. надуч. В. Григорович дякував за ті докази поважаня і признаня і заявив що також і на новій посадї буде працювати неутомимо на добро і славу руского народу. О. Томюк підніс ще тоаст в честь учительства а п. уч. А. Іллї здорове сьвященьства в руки о. Томюка. По веселій і щирій забаві попращали аж над ранком зібрані свого товариша бажаючи ему всякого добра на новій посадї. В сам день від'їзду п. Григоровича явило ся много селян, селянок і вся шкільна молодїж кількох учителїв і о. Томюк, щоби як слїд попращати свого учителя. В імени видїлу громадского пращав начальник гр. а іменем видїлу читальнї касиер чит. Іван Спетко; оба передали своему дорогому учителеви по старо-рускому звичаєви хлїб і сіль пожелали ему всякого добра. До живого тронутий надуч. Григорович подякував сердечно своїм чесним громадянам і ми им ученикам, що они пізнали его працю на поли шкільнім і попращав ся із кождим зі слезам радости в очах.

Прусофільский посол Іро, що зложив був мандат до ради державної задля того, що дав був перед радою державною фалшиве слово чести, вибраний знову при доповняючім виборі в громадах Плян, Тепль і Такав 227 голосами.

За демонстрацию, яку урядили львівскі академики дня 28-го падолиста с. р. на університетскім подвірю, виточив — се на львівскім університетї незвичайна рідкість! — академичний сенат дисциплїнарне слїдство чотирьом академикам Каганому, Вироєткови і двом Русинам Голубовичови та Дорожиньскому. Як звістно, демонстрация була уряджена против правительства і парляментарної більшости, а в честь поступованя Нїмців і социяльних демократів. Слїдство веде проф. Охенковский.

Панама!! В суботу розпочав ся перед судиями присяглими процес против скомпромітованих в справі панамскій. На лавці обжалованих находять ся славнозвістний Артон, Боє, Маре, Плянто, Ґелляр, Лесан, Ріґо і Ст. Мартен. Один з обжалованих Наке утік.

Сїм днїв в снїгу. Трох італїйских урядників цлових удало ся було недавно піхотою в гори, щоби сконтролювати граничну лїнію. В дорозї захопив їх снїжний вихор, перед котрим схоронили ся до якоїсь стайнї, що стояла пустою в горах. По кількох годинах снїг завіяв їх цїлковито в тім захисті. Без нїяких средств до житя перебули в нїм урядники сїм днїв, терплячи страшний голод. Одинокою поживою нещасних було сїно, зварене в водї. Вкінци семого дня удало ся двом з них передерти ся через засипи до найблизшого села, де з надмірного ослабленя сейчас помлїли. Для виратованя третого їх товариша зарядили селяни сейчас виправу в гори, де найдено нещасного на-пів неживого.

За „ковбасу"! Та нещаслива ковбаса наробила вже много лиха на Руси а на конець і посадила д-ра Ів. Франка на лаву обжалованих. Справа мала ся так. Др. Ів. Франко підписує яко одвічальний редактор радикальну ґазету „Громадский Голос," в котрій появила ся в цьвітни с. р. допись з Угринова, що жандарми тамошнї занюхавши в посилцї з Буданешту адресованій до крамаря Хмарука ковбасу, забрали еї з почти і зїли. Хмарук довідавши ся про то, хотїв, — як сказано в дописи, — сю справу розголосити, та жандарми мали ему заплатити за то, щоб мовчав, 8 зр. Той нумер, „Громадского Голосу" попав в руки начальника жандармериї в Рудках а той повідомив о тім інтересованих жандармів. Ті знов віднесли ся до своєї команди, щоб та постарала ся о потягнене редакциї Гром. Гол. до одвічальности. Тому то і виточила державна прокуратория д-рови Франкови процес. Слїдство виказало, що справа мала ся зовсїм инакше, бо крамар Хмарук не викупив тої посилки на почтї а почта видячи, що ковбаса може зіпсувати ся, продала в дорозї лїцитациї ковбасу тамошним селянам а також і жандармам. Др. Франко толкував ся тим, що він був тогди недужий і не знав навіть про то, що таку допись в Гр. Гол. поміщено, а боронив его др. Антін Могильницкий. Якрози рава закінчила ся, львівскі часописи не пишуть, та зачуваємо, що др. Франко зістав засуджений за недбане відповідної редакторскої осторожности на 20 зр. карн. Буде мав науку, як осторожно треба обходити ся з дописями.

Зі страху перед социяльстами. В суботу прийшов до комісариту поліційного 10. дільниці у Відни цукорник Ігнац Ґотшальк, приніс з собою в полотняним мішку цїлий свій маєток готівкою около 4.300 зр. і просив урядника приняти сю суму в депозит, бо на него настають социяльсти і хотять забрати ему цїлий маєток. Призваний лїкар сконстатував у Ґотшалька божевільство і его віддано на обсервацию психіятричну.

Землетрясене. Доносять до віденьских часописей з Риму, що в провінциї Перуджії було в суботу досить сильне землетрясене. Мури попукали, богато коминів завалило ся а дзвони дзвонили самі з себе.

Дрібні вісти. В Старій Зучці найдено чотиролїтну дитину. Хто би знав родичів дитини або хотїв еї взяти за свою най зверне ся до черновецкого староства. — На стациї Молодія хотїв кинути ся молодий двайцятилїтний мужчина під колеса поїзду, що надходив із Сучави. Службі зелїзничій удало ся его уратовати перед певною смертию. — Челядник столярский Антін Конопашек обходив ся так незручно з набитим револьвером, що той вистрілив і урвав ему два пальцї з лївої руки. — З незвістної причини повісив ся на передмістю Рошони муляр Петро Кунчульман.

Помер в Парижи на удар серцевий звістний романїст Альфонс Доґе. Сидїв якраз

при вечери і весело розмавляв, коли так несподівано постигла єго смерть. Повісти єго знані також і нашій публиці, бо „Дѣло“ видало в перекладі три єго повісти: „Набоб“, „Фромонт старший і Рісler молодший,“ і „Королї на вигнаню“.

Переписка редакциї.

Вп. **Вол. Фил.** в **Кр.** Спасибіг за допись, та містити не можемо, бо вже post festum.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 20-го грудня 1897 року.

Відень. Надзвичайні загальні збори австро-угорского банку рішили уповажнити ґенеральну раду банку до заключеня умови з обома правительствами в цїли провізоричного продовженя привілею австро-угорского банку, взглядно продовженя важности всїх дотичних законів аж по час 31-го грудня 1898.

Др. Д. Ангавх

емеритований асистент радника двору, проф. д-ра Драше на віддїлї внутрішних недуг в ц. к. віденьскім загальнім шпіталї

ординує від 11—12 перед полуднем і 2—4 по полудни. Ул. руска ч. 13.

ЛЇТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК

видає

Наукове Товариство ім. Шевченка у ЛЬВОВІ.

Редакция і адмінїстрация: у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Літературно-Науковий Вістник

виходить 1-го дня кождого місяця с. ст. почавши від 1898-го року, книжками коло 12 аркушів друку великої вісїмки.

Перша книжка вийде ще вкінци грудня 1897-го року.

Передплата на „Літературно-Науковий Вістник“ дванайцять книжок на рік, з котрих кожда буде містити около 200 сторін друку великої вісїмки, а по три буде складати ся на один том, виносить: В Австрії з пересилкою на чверть року **2·50 зр.**; на пів року **5 зр.**; на цїлий рік **8 зр.** — В Росиї з пересилкою: на цїлий рік **8 рублїв** (при бандерольній пересилцї). — В иньших державах по обчисленю пересилки. — Поодинокі книжки коштують по **1 зр.** Річна передплата може бути оплачена в трох ратах: 3. січня н. ст. 3 зр., 3 цьвітня н. ст. 3 зр., 3. серпня н. ст. 2 зр.; хто пропускає речинець рати, тому передплата обраховуеть ся як піврічна або чвертьрічна (на пів року 5 зр., на чверть року 2·50 зр.).

Передплату приймає: Адмінїстрация **Літературно-Наукового Вістника** у Львові при ул. Академічній ч. 8.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Калєндар історичний, астрономічний і церковний, свята червоно друковані. — Поминальний калєндар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телєґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

ПОІЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з Чернівців

до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	8 19	8 54	12 32	4 04	10* 25
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	11 48	3* 51	8* 32	—	6* 35
до Садаґури, Бояна, Новоселиці	6 45	4 30	—	—	—

з Глїбоки

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8 14	5 35	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятницї.

з Гадікфальви

до Радівців . . .	6 10	10 03	2 28	6 12	8 05

з Гатни

до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполюнґу . .	10 10	2 01	—	—	—

з Іцкан

до Сучави	3 27	6 30	10 09	2 16	7 18

з Вами

до Рус-Молдавиці . . .	3 46	6 47	9 13	11 32	2 50

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з Карапчева

до Чудина н. С.	8 54	10 07	6 15	—	—

Перший поїзд іде що понеділка другий з винятком понеділка, нічний кождої днини.

приходять до Чернівців

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців.	11 28	3* 20	7 57	8 11	6* 10
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8* 09	12* 12	3 50	10* 00
з Новоселиці, Бояна, Садаґури	—	11 13	9 50	—	—

до Глїбоки

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6 35	10 37	8 00	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброда тілько від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третий поїзд не іде в понеділок.

до Гадікфальви

з Радівців	5 42	8 55	1 15	5 50	7 47

до Гатни

з Кімполюнґу, Вами, Гурагумори, Качики	12 58	6 25	—	—	—

до Іцкан

зі Сучави	4 42	8 42	1 30	6 30	8 37

до Вами

з Рус-Молдавиці . .	8 42	12 59	2 04	3 22	5 45	9 05

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґомі і обох Молдавицях.

до Карапчева

з Чудина н. С.	5 55	5 55	—	—	—

Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.

▭ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 275. Чернівці, четвер 12. (24.) грудня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Довірочні збори в Чернівцях.

II.

По поясненю ситуациї слїдувала дуже оживлена дебата над ріжними справами, а найважнїйші ухвали містять ся в слїдуючій заяві, уложеній на жаданє зборів для прилюдної відомости.

Мужі довіря „Рускої Ради“ в Чернівцях, зібрані дня 18-го грудня 1897 р., вислухавши справозданя про теперішне полїтичне положенє і дїяльність бук. послів руских і видїлу пол. тов. „Руска Рада“, одобряють ту дїяльність, яко згідну з інтересами руского народу, і висказують провідникам бук. Русинів повне довіре.

Збори признають конечну потребу як найширшої орґанїзациї Русинів на Буковинї около полїтичного тов. „Руска Рада“ і завзивають всїх щирих патріотів на провінциї, щоби приєднували „Рускій Радї,“ як найбільше число членів, зносили ся з ними як найчастїйше, позбуджували серед народу інтерес для справ загальних і попирали разом з ними акцию послів руских і „Рускої Ради.“

Збори узнають конечність як найенергічнїйшого виступленя проти кривд, які дїють ся буковинським православним Русинам на поли церковнім, і завзивають „Руску Раду“ починити відповідні кроки.

Збори уважають за конечне, добиватись рішучо, щоби в середних, фахових і висших школах, та в народних черновецких школах дано Русинам можність образуватись виключно в своїй рідній мові.

Збори завзивають бук. Русинів, щоби зі всїх сил піддержували часопись „Буковину,“ тов. „Народний Дім,“ „Руску Касу“ і „Руску Бесїду“, яко найважнїйші чинники рускої культури на Буковинї.

Збори завзивають бук. Русинів, щоби всїма силами дбали про се, аби в руских громадах все дїловодство було руске, аби громади писали до всїх урядів по руски й жадали від них руского письма.

* * *

Отсе резолюциї зборів. Ми зі свого боку хочем звернути увагу Русинів на теперішню хвилю. Австрия переходить тепер тяжку крізу, а що з неї вийде на будучність ми ще не в силї знати. Фактом єсть, що в Австриї зайдуть зміни і то зміни великі і то ще в найблизших часах. В таких критичних часах, коли иньші народи добивали ся енергічно своїх прав і дійшли до них, — Русини сповиті глубоким сном спали і мовчали і за то ще до нинї упосліджені в своїх правах. Уважаймо, щоби нові які появи на полїтичнім поли не заскочили нас несподївано неприготованих, бо тодї також лишимо ся по заду иньших народів, так як липилисьмо ся в р. 1848, коли була ще найбільша нагода дїти до иньшого, лїпшого і знатнїйшого положеня в державі. Тямте добре, що в житю полїтичнім лиш тому дають що-небудь, хто дає знак сили і житя. Хто мовчить, той певно, що нїчо не дістане, а єсли вам ходить о вашу честь народну, єсли вам ходить о то, щоби Русини добили ся яких прав і стали могучим народом в родинї словяньскій, то на то треба працї, працї і невсипущої працї.

А от вам і єї коротенька програма:

Кождий муж довіря повинен запізнати ся зі всїми інтелїґентнїйшими Русинами, але то не лиш з інтелїґенциї, але також з помежи мужиків. З ними разом спільно повинен порадити ся, що в громадї їм долягає і які кривди їм дїють ся на якім небудь поли. З тою справою найлучше віднести ся до „Рускої Ради,“ а та подасть раду, що і як робити і на яку дорогу ся вдати. З другого боку треба робити заходи коло заснованя читалень, спілок громадских і старати ся стягати на довірочні збори мужиків, що доси не мають ще так широко розвиненого почутя народного і старати ся пояснияти їм наш лад суспільний і стрій державний, щоби они порозуміли, що жиють в вільній конституцийній державі, де можуть вплинути на закони і змінити їх; бо коли мужик пізнає, що его доля не лежить в руках „капітана,“ що він може свою долю поправити, єсли лиш просьвітить ся і возьме участь в полїтичнім житю, коли его голос залунає широко і далеко, тогди лекше стане жити на буковиньскій земли, тогди збудем ся всїх наших ворогів...

І тому кличемо ще раз: до роботи!! Хто не знає, як ся до того взяти, най інформує ся листовно у нас, а ми єму покажемо дорогу і оскільо можливо допоможемо. Сповнїм наш горожаньский обовязок, щоби наші дїти, внуки і правнуки не сказали про нас, що ми були ті нетяги, що спали, — як каже Шевченко, — на воли, заспали свою волю і долю і віддали нашу руську землицю на поталу ворогам.

Братя Русини! до роботи! хто не працює для батьківщини своєї і не тямить про добро своє і своїх співгорожан, той не варт звати ся чоловіком, — носити імя розумом обдареної істоти.

ЧУМА.

(Мотив з мітольогії)

З країни зір і сьвітів безконечних
глядить Оріон на поля землиць,
де серед злих потворів — небезпечних
живуть его дочки румянолиць:
Меніппа й Метіоха — любі, красні.
Сама хороша Афродита злила
на них свою красу, Атена ясні
квітки-зірки творити научила.
Глядя Оріон радий щось дума.
А в вітчинї его страшна чума...

Чума! чума!... Куди поступить,—косить;
а перед нею охи голоснїї, —
при нїй — нїхто й спасення не просить—
за нею — кипариси гробовїї...
Боги! боги! — ридають всї Аонцї —
кого, коли і чим ми обидили?...

І шлють послів в оракул бога сонця:
—Спішіть, спішіть до Дельфів—скілько сили!
І вість прийшла: „Велять боги, щоб дві
дївиці жертвувати молодї!...“

В цїлій країнї крики, — зойки, — стони,
народ паде й оплакує гіркими
вже й тих, що впасти мають, і проклони
верзе богам устами півмертвими...
Меніппа й Метіоха у кімнатї
віночки з кипарису зготовили,
пірвали всї взірцї тканин розпняті,
вінками голівки свої оввили.
І отворили ся дрібні уста,
поплила ревна до богів мольба:

— Безсмертнії боги, що скептр потуги
в руках все держите і справедливо
даруете всїх своїх ласк жемчуги
і мудро правите — людям на диво! —
Боги сьвяті, великі і ласкаві!
Позвольте нам померти за провини,
котрими обидили вас лукаві
смертельники із рідньої країни!
Умрем за наш коханий край самі...
Боги, веліть забрати ся чумі!

Заблис металь, — ножі замиготїли:
рубіни ллють ся, — нї, то каплї крови, —
і дві прекрасні нїмфи занїміли,
лягли мертві, обнявшись у любови...
Побігла Парка Атропос до Гаду
і вістку понесла в палату богу.
а мила Перзефона дала раду,
щоб „сестри“ дать в небесную дорогу.
І скоро Геспер виплинув собі —
буяли ясні комети дві...

В Аонії сьвяткують нинї сьвято;
о смерти, о чумі нї слиху-диху,
зійшлось у храм народу пребогато
і дякує, що збуло ся вже лихо;
й славить геройскії тоті сестриці,
що посьвятились за свою родину.
А ті комети понад всї землиці
пливуть і чують правду — не билину,

Угода між Австриєю і Угорщиною.

Хто лиш трохи займає ся політичним житем Австрії, хто хоч трохи слідив політичні події послідних літ від часу упадку коаліції аж до упадку Баденього, той знає яке значіне має на будуче угода з Угорщиною.

Будова австрийско-угорскої держави є надзвичайно скомплікована: тілько тут ріжних інтересів народних і суспільних, що дійсно треба було дуже богато зручности і сприту, щоб повязати ті ріжні краї в одну цілість і утворити на ній одну могучу державу. Сам розділ між Долитавщиною і Залитавщиною давав тут дуже много труду і противностий; сполучене Угорщини з Австриєю, елементу, що мрів про самостійну державу і за найвисший ідеал мав самостійний „Magyar ország," було дуже трудне а однак для корони мало оно дуже велике значіне і тому грає і тепер в нашім житю політичнім так велику ролю. —

Роблено в Австрії проби сполучити Угорщину сильнійше з Австриєю, Корона хотїла витворити одну центральну інституцию законодатну, а стало ся то цісарским патентом з р. 1861. Мав бути утворений спільний парлямент, та коли Угорщина не обсилала послами сего парляменту і домагала ся відокремленя країв корони сьв. Стефана від Долитавщини, заєистував цісар патентом з дня 20-го вересня 1865 р. попередню конституцию і вдав ся в переговори з соймами залитавских країв. Скликано на день 10-го грудня 1865 т. зв. коронацийний сойм, в котрім брали участь також представителї Семигороду, і ті переговори довели вкінци до пожаданого результату, до заключеня умови між обома половинами монархії і до заведеня одноцілької на ній держави.

Не зашкодить навести тут близші постанови тих законів щоби зрозуміти наше становиско супротив Угор. Так отже Австрия має з Угорщини спільну репрезентацию на ній, спільну армію і скарбовість, оскілько она дотичить спільних справ. Крім того мають від часу до часу полагоджувати ся деякі справи після тих самих засад і то власне становить суть т. зв. угоди. До тих справ належать всї справи торговельні, законодавство митове, законодавство, котре дотичить посередних податків звязаних з промисловою продукциею, справи монетарні, справа управи тих зелїзниць, що дотичать обох половин монархії і войско. Що до висоти коштів і поділу їх між обі половини монархії, то в тій справі мають порозуміти оба законодатні тїла. Угода заключена між обома половинами монархії важна лиш десять літ а по тім часї треба єї знов віднавляти. І так заключену в р. 1868 угоду відновили обі половини монархії в р. 1878 на час аж до 31-го грудня 1887, а в тім році на час аж до 31-го грудня 1897 р.

Вже від кількох літ говорено много в Австрії про відновленє тої угоди, котрої речинець минає з кінцем сего року, і про несправедливий розклад тягарів на обі половини монархії, бо що до розділеня квоти коштів справ спільних лишили ся ще й доси постановленя першої умови в силї. І так на основі тих постанов покриває ся кошта спільних справ чистим доходом митовим, та позаяк ті доходи в порівнаню до видатків дуже малі, то решту покриває ся тим чином, що відтягає ся 2% на рахунок Угорщини, а решту розкладає ся в пропорциї 30% на Угорщину, а 70% на Австрию. Природно, що в р. 1868, коли заключувала ся перша умова, були Угри лиш слабим фінансово, рільничим краєм, що може навіть не був в силї платити більше на спільні видатки, але до нинї ті обставини змінили ся. Нинї оплачують податкуючі австрийскі попросту якусь контрибуцию на користь Угорщини, а та тягне як найбільші користи з тої умови. Тому то почало населене в Австрії негодувати на ту угоду а передовсім домагати ся, щоби Угорщина платила більше на спільні видатки. Можна було надіяти ся, що Угорщина на то не згодить ся, бо нїхто в сьвітї не видає так дуже радо крейцарі з кишеней, і що борба буде дуже завзята. Другу причину до невдоволеня давав австро-угорский банк. Справді так Австрия, як і Угорщина мають на основі звістної угоди право основувати для видачі банкнотів свої краєві банки (Zettelbanken), але з того права не робили они ужитку і увійшли в зносини в р. 1878 з австро-угорским банком, спільним для обох половин монархії і надали ему привілей видавати банкноти на обі половини держави. Привілей той відновлено в р. 1887 аж по час 31-го грудня 1897 р., то значить, по час важности угоди митово-торговельної між Австриею і Угорщиною.

Так отже ті жалї на висоκість квоти припадаючої на Долитавщину і на австро-угорский банк не віщували скорого і легкого полагодженя угоди, тим більше, що ультра-національна партия Коссута і Угрона, а також і клерикальна партия народна, для позисканя собі виборців перед виборами до угорского сойму кричали, що не допустять, щоби Угорщина платила більше, як 30%. Тимчасом відносини в австрийскім парляментї були дуже сумні. Управляло тогди коаліцийне міністерство, Чехи перенесли обструкцию з сойму ческого до австрийского парляменту, тому то задумала корона покликати на президента міністрів гр. Баденього, тодішного намістника Галичини, що мав славу доброго адміністратора і спритного політика. Баденї [illegible] сьвідомий своєї задачі і заявив то публ[illegible]ту при скликаню парляменту 22. жовтня 1895. „Моя будучність," — казав він тогди, — „ставить собі правительство яко одну з перших задач відновленє угоди з другою частию монархії."

Новий міністер фінансів Біліньский знав також дуже добре своє завданє і вдав ся зараз в переговори з угорским міністерством скарбу і в рік потім говорив він (було се 1. жовтня 1896 р.): „Ми угоду вже зробили і можемо бути горді на результати нашої праці." Та хто лиш трохи був обзнакомлений з справою угоди, знав, що така бесїда міністра, — селиш незрозуміне річи. Угада була готова, ми не перечимо тому, недоставало лиш двох чисел: кілько % платить Австрия а кілько Угорщина! Був то гарно виписаний вексель, але не була на нїм ще виписана сума і тут лежала цїла трудність ситуациї. Торгували ся довго Біліньский з Лукачом, один знав, що Австрия не повинна і не хоче так много платити а другий знав, що Угри повинні платити більше, але не хочуть. І та незгода, що до квестиї квоти довела до того, що вкінци предложено австрийскій радї державній провізорию угодову місто угоди самої і то на один рік.

Як зложили ся обставини, що не допустили на то до ухваленя провізориї, але навіть до другого читаня, — се справа загально звістна і годї нам тут наводити ще раз згадки тих сумних хвиль. Констатуємо лиш факт, що не лиш квестия квоти, але в загалї квестия навіть провізориї угодової зійшла з порядку дневного супротив тої бучі парляментарної, яка завела ся в нашім законодатнім тїлї. —

Угорский міністер Банфі хотїв перепровадити в угорскім соймі провізорию на один рік та не удало ся; має лиш вигляд провізория до 1-го мая 1898, а если до того часу не буде можливе конституційне ухваленє провізориї угодової, чи там в дальшім плянї самої угоди в австрийскім парляментї, то Угорщина має намір відлучити ся від Австриї, яко окрема територия митова; то того стремить партия Коссута, але то по нашій думцї мрія, до котрої здійсненя ледви чи прийде.

Нинїшна обструкция в угорскім соймі має по нашій гадцї що иншого на цїли; тим маревом окремої цлової териториї хоче она, здає ся, страшити Австрию і попросту довести до того, щоби тут переворсовано таку угоду, що на дальших 10 літ Австрия буде платити гроші за Угорщину а та далї буде зростати в силу економічну на плечах Австриї.

(Дальше буде.)

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 23-го грудня 1897.

Перенесеня. Судові аскультанти: Евген Тарновский перенесений з Чернівців до Сучави, Темістоклес Боканче з Сучави до Чернівців.

Міністерство торговлї видало розпорядженя, що від р. 1898 в кождій трафіцї будуть продавати ся марки почтові.

Не вірте в таке нїколи! Нам пишуть з вижницкого повіту: Недавно тому писала Ваша „Буковина," що в Чернівцях говорять, мов би пос. Волян хотїв здавати справу з своєї дїяльности у віденьскім парляментї. Перечитавши таке, менї зараз така прийшло на гадку, що то пос. Волян хоче собі лише рекламу під сьвята зробити, бо станути перед своїми виборцями, се не его річ. Він того не робив нїколи і таки не відважить ся на щось подібного, бо навіть не

що декуда страшнїйша є чума.
та лиш доньок, синів нема, нема...

Путятинцї, 8. лютого 1894.

Сильвестер Яричевский.

Morituri salutant.

Умираєм... Упадаєм у крівавім бою, —
вже й прощаємось з родиною сьвятою.
Вже, здаєть ся, довго, добре ми нажились
та зі зморою пекольною набились
Нас гудили всякі людскі кровопійці
і кричали: Се звірі, погані вбійці!
Не любили нас нїкчеми і злодухи,
лаяли брати нас — бідні слабодухи...
За які провини? За любов до брата,
За ненависть до убійника і ката...

Око в нас померкло, — ясно не чогляне
і погорди громом у надлюк не гряне, —
руки наші в трудах потеряли силу,
бо кайданів те беремя їх гнітило —
голова наде ось — не здіймесь горою
міритись з тиранів силою гидкою;
тїло наше знидїло в тяжкій неволї,
серце наше покрушили люті болї, — —
умираєм, — та душа не завмирає,
пісню тиху так — із серця все сьпівае:

Віримо, що вскорі встане красна доля, —
ясне сонце розжене темноту з поля, —
вже не довго в крови злим катам купатись, —
вже не довго кровію братам вмиватись, —
вже не довго злобі панувать на сьвітї, —
й неповинним не віки уже терпіти —
і могутних пануванє покінчить ся —
і в незрячих мозках день вже проясниться; —
не назвуть борця за правду: „вбійник злодій!" —
не назвесь деруи поганий: „брат-добродій!"...

Умираєм... В пісню голосну — сердечну,
в пісню все грімку, безконечну,
най зіллють ся передсмертні стони:
ми-ж бо бачимо, що сила — мілїони
йдуть кінчати діло розпочате нами:
Та ідїть, — щаслившими ідїть стежками
чим колись-то ми... Серця в гору і руки,
не лякайтесь ні каторг, ні болю-муки...
Йдїть!... На поле за сьвяте, за людске право —
Ми — в гріб, ви — в бій по нове житє і славу!...

Львів, 28/VI. 1896.

Сильвестер Яричевский.

знав, — ми о сім переконали ся в часі послїдних виборів — що нашим селянам найбільше потреба. Тому він у Відни о нїчо не упоминав і не упоминає ся, хиба що задними дверми зайде до якого висшого міністериального урядника і просить о ласку для якогось там „консерватиста.“ Тим він не сьміє перед народом похвалити ся, бо руский нарід бук би єму за то такий вдячний, що Волян втїкав би зі своїми ад'ютантами за високі гори. Тому, коли ще коли будуть говорити про якесь справоздане Воляна, то не вірте в таке нїколи! — *С.*

До руских родин! Наші читателї знають вже, що недавно тому ухвалили Русини на зборах купувати річи лише у таких купців, котрі *передплачують нашу ґазету або анонсують* ся в нїй. То очивидно відносить ся до купців не-Русинів. Але коли в місті або на селї є свій руский купець або своя руска крамниця, то обовязком всїх Русинів є, *закуповувати потрібні* річи у того руского купця, аби тим его піддержати і заохотити до удержаня самостійної рускої фірми. Особливо тепер, в часі передріздвянім, коли то рускі родини мусять полагодити богато орудок в місті, повинні ті рускі родини не забувати на рускі фірми. В Чернівцях маємо одну таку фірму. Є се одинока руска торговля Ігнатия Власюка (*при ул. паньскій ч. 35*). П. Власюк спровадив з нагоди сьвят нові і добірні товари всякого рода; до того обслуга у него совістна, а цїни низькі. Не будемо вихвалювати єю одиноку руску фірму в Чернівцях, а скажемо лише, що се фірма солїдна, тож обовязком Русинів є всякі товари купувати в Чернівцях у п. Власюка! На селї же не забувайте на рускі крамниці. Свій у свого!

Мовчи язичку... Консисторский совітник, о. архимандрит Calinescu забув не лише про свій руский рід, але і про сю знану руску пословицю, і то тепер страшно на нїм мститься. Він заявив публично в Patrii, що буде кождого скаржити перед суд, хто его посуджує о непотизм і хабарство. На то ему, — як ми се вже донесли, — відновів якийсь сьвященик-Волох, а тепер виступив ще в Patrii лукавецкий двірник Coco Vasilco. Він пригадує о. Calinesc-ому, що прим. оо. Савчук, Будорович і Чуперкович — свояки о. Calinescu-да — стали задля незнаних „заслуг“ дуже скоро пароxами, а натомість о. Сорочан аж по 23 лїтах! Дальше пригадує ся о. архимандритови дуже немила справа з архиепископскою друкарнею, котрої рахунки вів о. Calinescu так, що ему тепер роблять закиди... Викликав, як бачимо, о. архимандрит Calinescu вовка з лїса і справа опинить ся мабуть в суді, де почуємо дуже сумну історию діяльности консисторского совітника. Волохи не дуже вдячні ему за те, що він вирік ся свого рускаго раду, а о. архимандрит тепер переконує ся, що das ist der Fluch der bösen That, dass sie fortzeugend Böses muss gebären...

Що думає консолїдация? В неділю, зібрало ся на запросини виділу значнїйше число львівских членів львівскої „Народної Ради“ і по довшій дискусиї ухвалило шість резолюций щодо *теперішної ситуации* політичної, з котрих виймаємо найхарактеристичнїйші точки: Зібране членів „Народної Ради“ у Львові з дня 19 го н. ст. грудня 1897 — висказує свое „задоволене“ з димісиї гр. Казиміра Баденого.*) Далї висказує свое пересьвідчене, що для Австриї з еї не тілько політичними і соціяльними, але також національними борбами і супротивностями, а так само для рускаго народу найвідповіднїйше і найбільше пожадане в теперішних обставинах є таке правительство, котре не належить до нїякої национальної ані політичної партиї. При тім уважає склад теперішнього міністерства за такий, що оно могло би відповідати потребам і інтересам, як Австриї взагалї, так специяльно рускаго народу. Вкінци довідуємо ся з того консолїдацийного маніфесту, що в коалїциї словяньскій нема Русинів!!! — Видно, що автори того „голосу о політичній ситуациї десь глузди загубили, або може з просоня писали свій „голос“. Так найлучше! Один почерк пером і вже нема Русинів в коалїциї, — але за то консолїдация — зазначила свое становиско...

Стояловский ставляє свою кандидатуру на посла до ради державної в округї виборчім Нїско-Ланьцут, що тепер опорожнений по смерти ґр. Гомпеша. Він погодив ся вже тепер з властями церковними, приближив ся до Кола польского, то здає ся, що і его вибір не буде мати нїяких противностий. Таким чином став би він на чолї свого клюбу і зближив би ся до Кола польского.

В Празї скондїсковано онодї всї часописи за то, що помістили резолюциї, ухвалені на зборах мужів довірия молодоческой партиї. В касарнях бють ся тепер чески вояки з нїмецкими, але про подробиці того годї що довідати ся, бо заряд військовий тримає всьо в таємници.

З незвістної причини строїла ся в середу дня 22-го Фанні Долїнґер, жінка Петра Долїнґера, дозорця при краєвім шпиталї в Чернівцях.

Знов зелїзниче нещасте. У вівторок лучило ся на стациї Бориничі, шляку Чернівцї-Львів, зелїзниче нещасте. Товаровий поїзд, що надїзджав з Чернівців, в'їхав в кілька ваґонів львівского товарового поїзду, котрі там пересували. Внаслїдок сильного удару ушкоджені два ваґони; з *персоналу нїхто не ранений*. — Се вже в короткім часі третий такий случай на черновецко-львівскім шляху. Загально констатують, що се дїесь в наслїдок перетяженя служби, бо є богато *роботи*, — *задля перевозу збіжа* з Румунії — а мало людий. Треба приготовляти ся ще на такі випадки, бо в Іцканах чекають около 600 ваґонів зі збіжем до транспорту, а станїславівска дирекция не думає збільшити числа анї урядників, анї служби взагалї. Се славний Ersparungssystem, при котрім наражають житє служби і подорожних..

*) Чи то „задоволене“ не проявило ся більшою скількостию винятих „гальб“ пільзнера? — (Прим. зецера).

Малий фейлєтон.

Альфонс Доде.

Розпращав ся він зі сьвітом 16. с. м. зовсїм неча,. о. Сидїв при столї, серед своєї родини, кол узаскочила его смерть і тим чином освободила его від довгої недуги, котра мучила і затемнювала той так ясний поетичний ум. Родив ся Доде в місті Нїм, на полудни Франциї, 1840 р. і вже від натури получив великий дар уяви і лїризму. Пісні давних трубадурів виплекали той поетичний талан, що стоїть високо між першими звіздами літературними у Франциї. Батько его був богатим фабрикантом, та елементарні нещастя і страйки зруйновали его до тла. Тому то і 17 лїтний Доде мав тяжкі часи в перших роках свого побуту в Парижи. Приїхав він тут бідний і убогий, наняв помешкане на пятім чи шестім поверсї на Сен-Жермен-депре і віддав ся цїлою душею літературі. Перший раз появило ся его імя в журналї „Figaro“ в р. 1859. і той перший виступ его на поли літератури увів его в літературний сьвіт. Писав він тогди много малих поем, побутових етюдів, диялоґів і розказів, котрі зложили ся потім на кілька книжок. Так повстали его збірники: „Листи з мого млина,“ „Понеділкові розкази“ і „Роберт Ельмон“. Тогдишне свое житє, житє початкуючого літерата в голоді і холоді змалював він в своїм оповіданю „Мала справа“ (Petit Chose.) Збірник его поезий під заголовком „Любовні пісни“ звернув на него увагу цїсаревої Евґенії, котра живо інтересовала ся Провансом і его поетами. Она то поручила князеви Морнї взяти Додета за секретаря і від того часу мав він вже обезпечену будучність. Се місце було чистою синекурою, а при тім уможливило ему запізнане з більшим совітом. Він був товаришем князя в его довгих подорожах в Альжірі, Корсиці, Італії і его родимім Провансї. В тім часї писав він много дрібних, але артистичних творів, котрі лишуть ся на все перлами французкої літератури. Его покровитель князь Морнї умирає а Додет віддає ся цїлий літературі і писаню. В р. 1867 женить ся і працює в тім самім напрямі аж до р. 1873. Всї твори его доси, були то малі, *дрібненьки перелки, осїяні* сьвітлом романтики. Но та могуча струя реалїзму, котра поплила полем французкої літератури, пірвала з собою і Додета.

Він взяв ся до більших творів і кинув на торг літературний цїлий ряд книжок, котрі є славою літератури французкої.

Ось і їх наголовки: „Мала справа“, — се автобіоґрафія автора з тих часів, коли він жив в Парижи, бідував і голодував а стремів до того, щоб добити ся до більшого значіня в літературнім сьвітї. За тим романом слїдував „Фромон молодший і Рієлер старший“, „Жак“, „Набоб“, де змалював свого покровителя в особі ґр. Мора, „Королї на вигнаню“, „Нума Руместан“, „Безсмертний,“ „Сафо“ і трильоґія Тартарена.— Тими повістями вславив ся він майже на цїлім сьвітї, его імя стало широко звістне, — повісти его розходили ся в тисячах примірників. А і вартість їх літературна заслугує на то. Доде став ся реалїстом, але реалїзм его ріжнить ся дуже від реалїзму Золї і иньших писателїв. Він вийшов справдї з тої ґрупи, з котрої вийшли Фльобер, *братя* Ґонкур, Турґенев і Золя, але лишив на своїх повістях пятно свого оригїнального талану. Він є передовсїм субективіст, повість его не є суха студия, так як у Золї, але *звичайно пережита подія з власного житя*. Він сам розказував, як его повісти повставали і з того бачимо, що така „Мала справа,“ „Жак“ — то справдешні події, котрі він бачив і пережив і тому змальовуючи особи своїх повістий він не уміє ся поставити на становиску сухого обсерватора, так як Золя, він відчуває сильно долю своїх героїв, він є лїриком. Так оцїнював его Ґонкур в своїм дневнику, так оцїнював він сам себе і его брат Ернест Доде тої самої гадки. Тій обстанові міг Доде приписати успіх своїх повістий. Він дїлав на серце, на чувство людске і тим вязав по простy своїх читателїв.

В послїдних его повістях бачимо певний наклін до моралїзованя, якийсь аскетизм, котрого перше нїхто в нїм доглянути не міг. Но то вже були наслїдки его недуги, котра затьмила сей так ясний ум.

Можна спорити про то, хто знаменитший *писатель: Монассан, Золя чи Доде, але спір о то* не доведе до нїчого. Кождий з них був таланом иньшого напряму і кождого з них мусимо оцїнювати з иньшої точки, а імена їх злучить істория в одну трійцю. В нашій літературі маємо в перекладї три повісти Додета: „Набоб,“ „Фромон молодший і Рієлер старший“ і „Королї на вигнаню.“ Всї ті повісти вийшли накладом „Дїла,“ а здало-б ся ще переложити хоть „Жака“ і „Малу справу.“

Л. Т.

Телєґрами „Буковини“.

3 дня 23-го грудня 1897 року.

Відень. Австрийска делеґация приняла по довшій дебатї внесеня комісиї буджетової, а відкинула внесене Кайзера, щоби ухвалене закону скарбового і поборів цлових відложити аж до *дефінітивного полагодженя справи* квоти і зужитя доходів цлових. Потім дякував ґр. Голуховский делеґациї і виразив признане в імени цїсаря за патріотичне пожертвованє, на що відповідав ґр. Дїдушицкий і рівно-ж дякував за безпартийну і совістну управу. Вкінци замкнув президент сесию і вніс трикратний оклик на честь цїсаря.

Угорска делеґация приняла також ті внесеня, за міністерство і цїсаря дякував Каллай і замкнено знов сесию окликами Eljen на честь цїсаря.

Загреб. В процесї за звістне вимордоване урядників в Сеницї засуджено 11 виновників на смерть, 8 на вязницю від 10 лїт до 10 місяців а прочих увільнено.

Др. Д. Ангавх

емеритований асистент радника двору, проф. д-ра Драше на віддїлї внутрішних недуг в ц. к. віденьскім загальнім шпітали **ординує від 11—12 перед полуднем і 2—4 по полудни. Ул. руска ч. 13.**

Прошу спробувати!

Торговля товарів мішаних

враз з

КОМНАТОЮ ДО СНЇДАНЬ

АННИ МОСКВИ

у Вижници над Черемошом

поручає П. Т. місцевій і доохрестній Публицї: каву з Цейльону, чай росийский в ориґінальних пачках, цукор, риж, крупи, сочевицю, портер, пиво, рум, лїкери, мило, оливу, оцет, папір, чорнило, фарби, щітки, сїрники, вина правдиві, сьвічки столові і церковні, віск пчільний, мід патока, смалець і солонину.

На піст риба суха (судаки) і оселедцї. На сьвята сьвіжі дріжджі Весною всякого рода насїня.

Висилка відворотною почтою. Услуга скора; цїни низькі.

Упрашає ся Веч. Духовеньство пересьвідчити ся о доборі товару і скорій та чемній услузї, та відтак і своїм парохіянам поручити сей новозаснований склеп як найгорячійше.

Прошу спробувати!

Прошу спробувати!

Прошу спробувати!

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Біблїотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Калєндар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний калєндар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телеґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского,

відходять з **Чернівцїв**

до Неполоківцїв, Снятина, Львова, Відня	$\boxed{8^{19}}$	8^{54} *	12^{3} *	$\boxed{}^{04}$	10^{25} *
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	$\boxed{11^{48}}$	3^{51} *	8^{32} *	—	6^{35} *
до Садаґури, Бояна, Новоселицї	6^{45}	4^{30}	—	—	—

з **Глїбоки**

до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8^{14}	5^{35}	—	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівтірка і пятницї.

з **Гадікфальви**

до Радівцїв . . .	6^{10}	10^{03}	2^{28}	6^{12}	8^{05}

з **Гатни**

до Качики, Ґурагумори, Вами і Кімполюнґу . .	10^{10}	2^{01}	—	—	—

з **Іцкан**

до Сучави	3^{27}	6^{30}	10^{09}	2^{16}	7^{18}

з **Вами**

до Рус-Молдавицї . . .	3^{46}	6^{47}	9^{13}	11^{32}	2^{50}

Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.

з **Карапчева**

до Чудина н. С.	8^{54}	10^{07}	6^{15}	—	—

Перший поїзд іде що понедїлка другий з винятком понедїлка, нїчний кождої днини.

приходять до **Чернівцїв**

з Відня, Львова, Снятина, Неполоківцїв.	$\boxed{11^{28}}$	3^{20} *	7^{57} *	$\boxed{8^{11}}$	6^{10} *
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8^{09} *	12^{12} *	$\boxed{3^{50}}$	10^{00} *
з Новоселицї, Бояна, Садаґури	—	11^{13}	9^{50}	—	—

до **Глїбоки**

з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6^{35}	10^{37}	8^{00}	—	—

Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не іде в понедїлок.

до **Гадікфальви**

з Радівцїв	5^{42}	8^{55}	1^{15}	5^{50}	7^{47}

до **Гатни**

з Кімполюнґу, Вами, Ґурагумори, Качики	12^{58}	6^{25}	—	—	—

до **Іцкан**

зі Сучави	4^{42}	8^{42}	1^{30}	6^{30}	8^{37}

до **Вами**

з Рус-Молдавицї. .	8^{42}	12^{59}	2^{04}	3^{22}	5^{45}	9^{05}

Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.

до **Карапчева**

з Чудина н. С.	5^{55}	5^{55}	—	—	—

Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка.

$\boxed{}$ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйш від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 276. Чернівці, субота 13. (25.) грудня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Рухайте ся!

У вчерашнім числї пропущено між резолюциями ухваленими на зборах „Рускої Ради“ одну з дуже важних точок, котру тепер наводимо:

Взагалї узнали збори велику потребу, аби руский нарід на Буковинї давав ознаку свого житя тим, що рішучо упоминати ся буде о свої права петициями в соймі і в радї державній у всяких справах і поручили зараз таки „Рускій Радї“ виготовити такі петициї в ріжних, на зборах докладно обговорених справах, що дотикають особливо справедливійшого розложеня публичних тягарів.

До тої то точки можемо знов від себе додати пару слів. Усьвідомленє нашого мужика в полїтичнім і економічнім взглядї майже нїяке; він знає, що Бог високо, цїсар далеко, на строю державнім цїлком не розуміє ся і не уміє дати собі ради в своїх клопотах і своїй нуждї. Єму здаєть ся, що то так вже мусить бути, а одиноким єго протестом против тих порядків є хиба еміґрация за море.

Тому то і є обовязком наших мужів довіря скликувати довірочні збори за запрошенями, запрошувати на ті збори мужиків і тут поясняти їм, цїлий стрій державний і уклад суспільний; поясняти їм, що в їх руках лежить средство хоть в части змінити нинїшні обставини. Одним з таких средств є заявлюванє загальної волї народу і попиранє репрезентантів народу в тім напрямі. Так приміром є у нас надзвичайно много справ, о котрі би треба упімнути ся, змінити в дечім, або і запровадити зовсїм що нового. І що-ж тут можуть рускі посли здїлати, як цїлий нарід не розуміє того, що їх треба поперти. Та-ж на кожде їх жаданє, на кождє їх внесенє, можуть вороги сказати їм, що то лиш їх приватна гадка, що лиш они того бажають, а цїлий нарід вдоволений, не має нїяких бажань, нїчого не хоче і т. д.

Для того як раз потреба попертя народу, мужиків, щоби они голосно і сьвідомо заявили, чого они хотять, до чого стремлять і яка ся їм дїє кривда. Но на жаль, наш темний нарід не розуміє того, думає, що цїла єго доля лежить в руках „капітана,“ що мужик не має нїякого права і що він вже на все засуджений на ту незавидну долю.

Тому то і першим кроком наших мужів довіря повинно бути то, щоби пояснили мужикам, що то єсть держава і як може мужик вилинути на зміну порядків в державі, пояснити їм, що то є петиция, яку она має цїль, що може ся зробити петициями і до чого дійти.

А таких справ, в котрих би треба нашим мужикам відозвати ся є дуже много. Вже в самій громадї найде ся таких справ досить. Так приміром вже навіть в сусїдній Галичинї розложено справедливійше кошти удержаня школи між громаду і обшар двірский, а у нас ще далї лишило ся так, що громада поносить 4 пайки а двір лиш одну. Чи-ж се справедливо? Чи се не обтяжує громаду? А на то є лиш одна рада, — вносити петициї! Коли кожда громада в краю пришле від себе петицию, коли відозве ся голосно цїлий край домагаючи ся свого права, то тогди і посли рускі будуть могли сильнїйше виступати, бо за ними буде воля цїлого народу і тогди буде можна скорше дійти до зміни тих порядків. А от на Буковинї ще до нинї обшар двірский віддїлений від громади, має свою власну управу і не причиняє ся нїчим до додатків громадских, так що всї кошти припадають на мужиків. Чи над тим не варто би застановити ся, чи не було би лїпше змінити то в тім напрямі, щоби двір злучити з громадою і щоби він також причиняв ся до коштів заряду громадского?

Або єсли ви видите, що правительство на спілку з краєм реґулює Молдаву а поминає Прут, котрого реґуляция о много важнїйша, то не можете о то упімнути ся? Та на то є петициї, щоби ту справу поперти, а коли до того ще прилучать ся рускі посли, то й можна справу довести скоро до кінця.

Далї видите приміром, яка у нас несправедлива устава виборча. Виходить з неї таке, що приміром повіт суд. Заставна, що має 46.472 мешканцїв, а платить около 66.000 податку і повіт суд. Кімполюнґ що має 31.448 мешканцїв, а платить 25.000 ґульд. податку вибирають по одному послови. От і знов кривда для нашого руского елєменту. Чи не упімнути би ся нам

При каштї.

— Мої шановні Панї і Панове: Маю честь представити ся Вам: Гриць Черенка, по фаху складач, чи, як то кажуть, зецер, а на будуче автор фейлетонів „При каштї.“ — О!... Ви не кажете навіть по буковиньскому звичаю: „Тїшить то нас дуже!“ анї навіть по галицки: „Дуже нам приятно!“ — видно, що якось не в лад Вам, що я смирний складач підоймив ся подавати Вам духовну корму, — та вибачте! Як я розкажу Вам, як до того прийшло, то може і порозумієте, звідки то у мене зібрало ся на охоту писати фейлєтони; а може тогди і будете цїкаві довідати ся, що то може видумати в своїй голові складач, складаючи одну черенку за другою на то, щоб люди мали що читати і розірвати собі хвилї.

Ви знаєте, що у нас був редактор, котрим всї одушевляли ся, бо він у фейлетонї „З житя“ писав все, що в житю бачив, або і то, що ему приснило ся, поговорив тепленько-миленько з публикою і всї були вдоволені. А певне, що найбільше вдоволений був я сам, бо менї доля судила складати ті фейлєтони і читати їх ще на папери в їх дївочій непорочности; як лиш побачив я тих кілька листків паперу з написом „З житя“, — то вже в менї душа радувала ся, бо я знав, що і менї буде мило складати ті писаня-смарованя, а публицї ще милїйше буде ті фейлетони читати, сьміяти ся і далї... нїчого не робити.

Та годї! Нашому редакторови забажало ся змінити посаду. З шефа пішов на співробітника до „Вістника“, але не думайте, борони Боже, що то деґрадация... нї... то так само, бачите, як з нашим послом Сидором Винницким, у нас був він презесом, а потому пішов на надсовітника; або так само, як би той мужик, що має своїх питомих 5 морґів ґрунту, пійшов на економа до дїдича, що має 300 морґів. Хоть то нїби він перше був паном, а тепер слугою, але все таки ему лїпше.

Так було і з нашим редактором. Надоїла ему вже „зелена“ Буковина, надоїв вже ему наш „зелений“ (не хочу сказати розум) край, і він поїхав до Львова. Там то і більша ріжноманїтність, як кажуть на Українї: як хочеш, то їдеш електрично, а не до вподоби тобі, то потягнуть тебе і худі шкапи, що свій вік прожили тягнучи то в сей, то в тамтой бік трамваєві вози. А і музика там процвитає: бо у нас в Чернівцях хиба Русин затягне „Ще не вмерла,“ а часом з просоня замуркотить Волох „Desteaptă te Române!“, а там у Львові почуєш і „Jeszcze Polska“ і „Боже царя храні!“ А і харч там добірний! Варшавскі фляки продають там, краківску ковбасу і кошерну жидівску рибу, — словом, жите там, не так, як у нас. — Та тому то і забанував наш редактор за Львовом і поїхав.

Лишили ся ми бідні складачі та і дрожимо, не знаєм, хто новий прийде, а нам йде тут о дуже важну справу! Бо от прийде який злорадний чоловік, що схоче нам пакости наробити та дасть скрипт о 12-ій і то вперед новинки а потім ще і статю вступну, так що весь материял вийде аж на четверту сторону! А ми того дуже не любимо! Нам найлучше скрипт дістати рано, то тогди і самі собі роботу добре розложимо і публицї пакости не зробимо, бо не має що богато читати, то і очий собі не псує.

Ну! і побачили ми его! Приїхав молодий чоловік, вус що йно ему засїяв ся, ще й двайцять чотири роки не має, так що і его вексель не „вальорний.“ Гм! думаємо собі! Пождемо, побачимо. Но і вдав ся він нам на диво! Не знаю, як там з него публика вдоволена, але ми то лиш Бога хвалити. Пійде хлопець до редакциї, ще рано перед девятою, та і несе цїлу пачку скрипту! А ми вже добрі ґазди, — уміємо заґосподарювати ся так, щоби нїкому кривди не було.

На лишенько моє чекаю я тай жду, чи він не напише що „З житя,“ та де! — не видати. Я вже і не втерпів та кажу раз:

— А тепер не буде вже фейлєтонів „З житя“?

— Та хто їх буде писати? Яке у нас жите? Всї живемо, як хробаки в хрінї, то і писати про хрін нема що!

Менї аж дивно стало! Такий молодий, та каже, що в нас житя нема! Та піди лиш, небоже, думаю собі, по кофейнах, то побачиш, як люди живуть! До першого ще тиждень, мамона повинна ще бути, то і нарікати нема чого.

— Знаєте що, — кажу я далї, — як нема кому писати фейлєтонів „З житя“, то я буду писати.

о то? — І знов лишає ся нам та сама рада.

Або коли нам потреба вандрівних учителїв до сїльскої господарки, котрі би могли підучити наших селян хоть трохи лїпше провадити господарку і застосувати ся до нинїшних вимагань часу, а сойм такі внесеня послів руских поминає, чи не треба нам хоть де-що против того робити? Чи не повинні ми сказати того так голосно, щоби аж почули пани в краєвій палатї і врозумили ся, що господарку краєву треба инакше провадити?

А коли рускі мужики задовжують ся по уха у жидівских лихварів, то край не думає над тим, щоби завести якийсь спосіб лекшого і дешевшого кредиту для селян; внесеня посла Стоцкого поминає ся, а мужик лишає ся і далї в руках жидів — лихварів. Чи супротив того нема ради? Засипати петициями цїлий сойм, щоби пани з мустацівскої клїки побачили нашу народну волю і взяли ся вже раз до яких змін в нашій господарцї краєвій!

А кілько то ще таких справ маємо, котрі би треба нам поперти! Вибороли ми собі рускі паралельки при черновецкій ґімназиї, щоби виплекати трохи більше рускої інтелїґенциї, бо наша молодїж волощить ся і нїмчить ся і нема з неї хісна для нашого народу. Та „злі духи“ скрутили тій справі голову, вже хочуть з неї зробити знов щось неподібного до людий і учуть одні предмети по руски а другі по нїмецки,—чи-ж не треба би нам против того запротестувати?

Православний буковиньский фонд релїґійний не є лиш для Волохів, але для всїх православних, а коли доси є лиш одна православна народна волоска школа, то чи не жадати нам і рускої?

А цїла управа консисториї? А та система волощити нас, упослїджувати, надавати в рускі парохії пан-отцїв, що і словечка по руски не знають, чи она і на далї має лишити ся?! — Нї! ми мусимо взяти ся вже до того раз енерґічно і вплинути на то, щоби нас не волощено.

І тому то лиш тим одним покликом можемо відозвати до руского населеня Буковини: Рухайте ся, радьте над своєю долею, протестуйте і вносїть петициї до Сойму і до Ради державної в кождій справі, яка вам лиш долягає.

Угода між Австриєю і Угорщиною.

(Дальше.)

Таку полїтику веде вже Угорщина від давна. Австрия то для неї лиш предметом, котрий можна виссати а потім кинути, таку провідну нитку бачимо в цїлій істориї зносин австро-угорских, а та цїль угорскої полїтики не нинїшна. Такої системи тримали ся они вже від давна, тримали ся ще за часів Мариї Тереси. Коли в роцї 1751 Пруси залягли Шлеск а цїсарева Мария Тереса не могучи оперти ся своїми силами могучому ворогови, поїхала до Угорщини на сойм до Прешбурґа, то Угри показали ся дуже патріотичними. Они добули шабель і кричали патріотично: „Moriamur pro rege nostro!“ (Умремо за нашого короля!), та з другого боку торгували з цїсаревою, щоби она допустила угорске збіже і воли на торги австрийскі, обнижаючи цла ввозові. Оперла ся сим разом цїсарева, але коли в чотири роки пізнїйше знов приїхала в Угорщину просити у своїх вірнопідданих, патріотичних Угрів войска і провянту, знов почала ся та сама істория.

От, що пише про тоє Арнет, президент академії наук, що не давно помер: „Щоби як найдорозше продати свою поміч цїсаревій і монархії, гадав Батянї (палятин), що то буде найлїпша пора старати ся о обнижене ввозового цла від всїх продуктів рільничих, за чим Угри вже від давна тужили. Лиш за сю цїну, говорив Батянї до цїсаревої, підоймуть ся Угри доставленя провянтів до войскового табору і дадуть тим доказ вірнопідданого привязаня.“

Той факт характеризує Угрів дуже добре. Патріотизм і ґешефт — то їх ідеал і тому то і тепер они взяли собі за цїль свого поступованя витягнути, як найбільші зиски зі звязи із Австриєю.

Хоть ми Буковинцї не відчуваєм так того на нашій шкірі, то все таки цїкаво оно буде приглянути ся тій угорскій господарцї, бо она навчає, як нарід може розвинути ся хоть би коштом других. Угри зрозуміли дуже добре, що еґоїзм руководить людьми і повинен також руководити народом, щоби той міг до чого дійти. В їх полїтицї не ма сентименталїзму, є лиш інтерес і тому то Угри так далеко зайшли. Ярке сьвітло на то кидає хоч би той факт, що в місяци червню їсть Львів, столиця такого рільничого краю, як Галичина, картофлю виключно угорску; у многих склепах продають угорску солонину і смалець, угорскі сливки продають всюди, — от і результат угорскої господарки. Угри розуміють ся на торговли, уміють найти для своїх товарів ринок, уміють в часах нинїшної економічної борби станути на лучшім становиску, чого ми сентиментальні Словяне не вспіли зробити, чи то тут, чи в Галичинї. Не кажу, щоби ми могли дійти аж до таких результатів, бо на то складають ся для Угрів ще иньші обставини чисто природні, але все таки наша господарка повинна бути лучша, як є тепер.

Позволили ми собі збочити трохи від нашої головної теми угоди з Угорщиною на наші відносини, бо таки гірко дивити ся на наш край, що міг би бути так богатий і заміжний, если би у его мешканцїв була хоч крихітка енерґії і розуму до провадженя своїх, власних питомих інтересів. Не хочу тут величати Угрів, бо і там є части краю ще гірше загосподаровані, як у нас. (Словаки, Русини), але все таки господарка краєва угорска від нашої о много лїпша і практичнїйша.

А пізнати то найлучше по єї результатах, по цифрах статистичних.

Коли Угорщина входила в умову цловоторговельну з Австриєю був то край рільничий, що мав доволї землї під управу збіжя, але не мав нїякого промислу нї розвиненої торговлї. — Поволи однак же взяли ся Угри до роботи, коли побачили, що без розвиненого промислу они пропали. — цїла форса всїх краєвих сил пішла в тім напрямі. Не хочем нудити читателя детайлїчними числами, що дотичать розвою Угор, подамо радше загальний образ тих відносин.

Передовсїм мусимо заняти ся самим населенем Угорщини, як оно зростає і в якім напрямі. Від р. 1870 до 1890 зросло населене Угорщини о 12% первістного числа, але за то число населеня займаючого ся промислом зросло о 41%, а займаючого ся торговлею о 31%. Єсли отже порівнаємо ті числа 31% і 41% з процентом, в якім загал населеня поступав, то побачимо, що цїла сила краю йшла на то, щоби

А в мене якось і рука свербить, видно, що талан є, чому би не скористати та не писати. Хоть лїпше буде складати зі свого письма, як слїпати над яким помазаним скриптом.

А редактор і каже:

— Та як ви се потрафите? Яке ви житє бачите? У вас тілько сьвіта, що у вікнї, а виду тілько, що на подвірє Народного Дому, та й вам ся ще хоче писати щось з житя!

— Не думайте так зле! і я щось бачу, а ще більше думаю стоячи тут при каштї...

— Но, коли так, то і пишіть, та не пишіть „З житя“, але дайте собі наголовок „При каштї“ і скрепчіть там, що вам гадка принесе...

Так то, бачите мої Панове, вийшов я на фейлетонїста. Хоч як бачу, Вам не дуже то в смак, що маєте до дїла зі складачом, а не з фаховим лїтератом, та годї: нинї вже не мають люди привілеїв, тому то і я дещо написати можу.

Пішов собі редактор, а я і став роздумувати, щоби то написати такого, та єй Богу, якось нїчо на клїїть ся. Складаю я справоздане з довірочних зборів, та і пригадую собі, як то було, бо і я був на зборах. Справдї мій батько зволощив ся, а мати Полька, та все таки в менї відозвала ся руска кров і я Русином, інтересую ся всїм, і полїтикою і лїтературою, бо інтересувати ся мушу складаючи руску ґазету. Я мушу перейти букву за буквою, перечитати все „віт тиєї титли, до тиєї коми“, як казав Шевченко, не так, як неодин Русин, що дістав „Буковину“, глянув на вступну статю і зївнув. Глянув на фейлетон, і ще сильнїйше зївнув: подивив ся на „новинки“ і тут почав читати новинку про то, що якась там жінка мала четверо дїтий. Таку відомість треба закомунїковати „моїй старій“, — думає Русин, — тай пішов до жінки розказати їй цїлу подїю, а потім кинув нумер на стіл і пішов до пан-отця на „круцюткеґо“. Лежить нумер „Буковини“ на столї, сумний, нарікає на свою долю, на редакцию і друкарню, що его на сьвіт привела, — бо і по що єму бути на сьвітї, коли і читати его нїхто не хоче?

А не так у мене! Я всьо добре мушу перечитати, хоч би і не хотїв, та тому то і в мене відозвала ся жилка до полїтикованя, до „громадских“ справ і такої нагоди, як довірочні збори поминути я не міг.

Як я утїшив ся успіхами тих зборів, то і сказати менї тяжко. Тепер я бачив вже, що на рускій земли буде добро. Вже найшли ся мужі довіря по селах, вже приобіцяли щиро працювати над народом, — но думаю аж тепер змінить ся все на иньше. „Руска Рада“ дістане хоч з пару соток більше членів. „Буковина“ трохи більше пренумераторів, пан-отцї і учителї возмуть ся разом до дїла, позакладають читальнї, спілки громадскі, крамницї, мужики будуть ся просьвіщати, читати книжки і часописи, будуть брати участь в полїтичнім житю, но аж тогди запанує добро на буковиньскій Руси!

І я такий врадований, так весело складаю при каштї і лиш від часу до часу думаю над тим, щоби то написати у фейлетонї.

Взяв ся я за дїло, та ще сорому наберу ся. Вже я і зажурив ся тим так, що не дай Боже! Вийшов я вечер з друкарнї, прийшов до дому, та і ту годї менї найти спокою; клопочу ся, що тут писати і як, про що з людьми говорити, але вкінци з того всього кладу ся спати. Най єму хрін! Може яка гадка завтра прийде...

І снить ся менї, десь вже весна, так мило, люди ходять сьвяточно одїті по улицях. А от і іде мій редактор...

— Як ся маєте, пане Черенка!

— Дай Боже здоровля, — відказую я.

— Знаєте що! Їдьте нинї зі мною на село, побачите трохи сельского житя, тай може який фейлетон напишете.

— Добре! — кажу, — і так у мене є трохи вільного часу.

І так поїхали ми до села Х.; тут мешкає наш один дуже дїяльний муж довіря.

Приїзджаємо, витаємо ся з ним, з цїлою родиною, та заставляють вже і перекуску.

— Пане Роботящий! — питаю я его, — як же у вас справа стоїть?

— З чим?

— Та з рухом народним! Ви-ж прецїнь муж довіря.

— Та так, але тут кепско! ґрунту нема під народну роботу, мужики темні не вірять менї.

— Кілько членів придбалисьте „Рускій Радї?“

— Двох, а я третий.

— Складок много зібралисьте?

виробити в краю свій власний промисл і свою питому торговлю, щоби не бути для иньших країв ринком на збуток їх товарів. Той зріст населеня торговельного не вплинув однак дешкодуючо на хліборобство. Оно кривди не потерпіло і находило також підпору, бо морґ катастральний ґрунту, що платив ся перед угодою 60 зр., платить ся тепер 250 зр.; а і обтяженє іпотечне ґрунту не так велике, менше в кождім случаю, як у нас. Земля тамошна репрезентуе загальну вартість 4 міліярдів, а довги тяжачі на ній доходять 800 міліонів, т. зн. 20% загальної вартости.

А що промисл зростає, на то маємо найліпші докази цифрові. Угорщина має нині 1244 фабрик, в котрих працює звиж 112.000 робітників, а треба знати, що фабрикою зове ся в статистиці завод, що має більше як 20 робітників. Далі цікаво знати, що сума зужитого угля в р. 1890 виносила 39 міліонів сотн. метр., а в р. 1894 вже 55 міліонів сотн. метр., — отже зріст 16 міліонів. Ввіз угля із заграниці виносив в р. 1882 $1^1/_2$ міліона сотн. метр. а в р. 1894 виносить він $13^1/_2$ міліона, а мусим ще згадати, що Угри за той час зуміли найти і вискепльовати у себе великі копальні чорного вугля (антрациту) і рудого. Від послідної угоди відносини в промислі угорскім змінили ся також цілковито. Продукция цукру подвоїла ся від р. 1888, продукция пива потроїла ся, скількість виробленого спіритусу зросла о половину.

А то, чого доказали Угри в продукциї муки, переходить вже всяке поняте. В р. 1886—1890 продуковали самі будапештеньскі млини $4^1/_2$ а в р. 1893 вже навіть $5^1/_2$ міліонів метр. сотн. муки і коли найшли такі часи, що тої муки не могли вивозити за границю, потрафили они кинути ей на торг краєвий, засипали нею цілу Долитавщину а передовсім Мораву і Чехи.

В промислі склянним мали Угри в р. 1895 занятих 5000 робітників а продукция скла виносила більше, як 5 міліонів. Не могучи найти для себе ринку, кинули угорскі промисловці сей товар на торги австрийскі і знайшли тут такий відбут, що зробили конкуренцию промислови австрийскому. Прийшло вкінци аж до чисто конкуренцийної війни між австрийскими і угорскими фабриками, в наслідок котрої замкнули три фабрики угорскі свій білянс в р. 1896 з дефіцитом 2 міліонів зр.

(Дальше буде.)

— Та післав вже до редакциї пару левів...

— Що-ж, малисьте які збори, відчити, радилисьте ся над чим?

— Були два рази збори, та не мали ми і над чим говорити.

— А читальня є у вас?

— Нема ніч, ні читальні, ні крамниці, ні спілки.

— Петициї вносилисьте?

— Та ми хотіли внести, але не було кому підписів зібрати.

— А як у вас в громаді? Який лад? Діють ся вам які кривди?

— Та кривд богато, та нема як того усунути.

— Та писалисьте хоч про то до редакциї „Буковини," та-ж она просила, щоб по змозї писати про всї кривди громадскі.

— Не було якось часу.

Дивлю ся я, а наш муж довіря вже невдоволений, що я взяв его на такий протокол, а редактор усьміхає ся, немов би казав: Та я давно говорив, що наше народне жите, то жите хробака в хрінї.

Тяжко менї стало на серцю. Розпращали ся ми з „мужем довіря" і поїхали у друге село У. Тут то саме, а в третім селї ще гірше. —

Вертаєм ми в Чернівцї: поїзд гуркотить, стукоче, я пробудив ся.

Зітхнув я. Но, Богу дякувати се ще не дійсність, лиш сон, та дай Боже, щоб не став ся він дійсностю.

Гриць Черенка.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 24-го грудня 1897.

Краєвий президент бар. Бурґіньон приїде в середу, дня 29-го с. м., до Чернівців і обійме урядованє. — Фридрих бар. Бурґіньон фон Бавмберґ родив ся в моравскім Бернї 19-го лютого 1846 р., скінчив там ґімназию і вступив на правничий виділ. Коли в 1866 р. вибухла війна, він перервав свої студиї і вступив до війска яко доброволець, брав участь в борбах під Трутновом і Рудередорфом, а по закінченю війни знов повернув до правничих студий. В 1868 р. вступив яко концептовий практикант до долїшно-австрийского намістництва, 1869 р. его придїлено до староства в Баденї, а в 1873 р. став концептовим ад'юнктом при президиї віденьского намістництва. В 1874 р. став бар. Бурґіньон повітовим комісарем, в 1877 секретарем намістництва, а 10-го марта 1879 р. поручено ему управу староства в Цветль. Дня 28-го мая 1879 р. іменовано его старостою, а слїдуючого року перенесено до Амштеттен, де его в 1884 р. відзначено титулом радника намістництва. В 1885 р. перебрав бар. Бурґіньон управу промислового бюра, а в 1889 р. президияльного бюра віденьского намістництва. Яко дїйсний радник двору одержав в 1891 р. титул віцепрезидента, а в 1893 р. перенесено его до четвертої ранґи. Коли в 1895 р. долїшно-австрийский намістник ґр. Кільмансеґ зложив урядниче міністерство, бар. Бурґіньон управляв віденьским намістництвом, а дня 11-го жовтня 1896 р. став комтуром ордеру Франц Йосифа зі зьвіздою. Про бар. Бурґіньона кажуть загально, що він відзначає ся великою витревалостию, совістностию в сповнюваню своїх обовязків та любезностию в обходженю з підчиненими урядниками і публикою. Заповідало би се добрі часи для нашого краю, бо тут передовсім потрібно вповнї безстороннього президента.

Несовістна аґітация. До оногдашної нашої нотатки одержуємо від дирекциї ц. к. вищої ґімназиї в Чернівцях таке спростованє: Хвальна Редакцие! На підставі §. 19 прасового закону просимо о ласкаве поміщенє слїдуючого спростованя: В ч. 272 „Буковини" була поміщена нотатка під написею „Несовістна аґітация," в котрій хв. Редакция пише, що з нагоди смерти бл. п. ґімназияльного катехита о. Евсебія Івановича дали ґімназияльні ученики видрукувати посмертні картки в чисто роснйскій мові. — Отже заряджене слїдство виказало, що ті посмертні картки дали друкувати не ґімназияльні ученики, а один православний богослов в спілцї з кількома членами „студентского общества Карпатъ." За ласкаве поміщенє сего спростованя складає підписана дирекция свою подяку. „Від дирекциї ц. к. вищої ґімназиї, — Чернівцї, дня 23-го грудня, 1897. — *Г. Клявзер*, директор.

Бар. Мустаца — пострілений. В середу відбуло ся в околици Кіцманя польованє, при котрім лучив ся бар. Николаєви Мустацї нещасливий випадок. Коло него стояв иньший мисливець і стрілив так нещасливо, що поцілив бар. Мустацу в колїно. Бар. Мустаца з болю скрикнув і пав на землю. Прикликаний лїкар витягнув ему з ноги шрот. Кажуть, що рана не є небезпечна, але все таки хорий буде мусїв довший час перележати в ліжку.

Православна консистория помимо приреченя впр. митрополита, що за его начальства Русинам на поли церковнім не стане ся кривда, не перестає упосліджувати Русинів на кождім кроцї. От було при черновецкій народній школї на ул. семигородскій опорожнене місце православного катехита. На велике вдоволенє Русинів уступив з тої посади о. Пашкан, котрий руским дїтям навіть приказував купувати собі волоскі молитвенники та взагалї не знав як слїд рускої мови. Русини мали нераз прикру нагоду жалувати ся на промахи того катехита. Вкінци він уступив, отже могли Русини надїятись, що катехитою при тій школї стане Русин, тим більше що в тій школї є руских дїтий далеко більше, як волоских, та й не бракло гідних тої посади кандидатів-Русинів. Але що-ж, впр. митрополит вправдї запевнював Русинів о своїй справедливости, але проте консистория веде своє румунїзаторске дїло дальше, викручуючись притім по византийски всякими позірними причинами! А що свій свого знає, то Patria вже наперед писала щоби Русини не журили ся тою катехитурою, а консистория борзо прилучила ся до тої гадки Patri-ї і іменувала катехитом молоденького о. Лазара Ґермана, Волоха par excellence, котрий по руски не вміє порядно розмовити ся! Так то, руский народе, виглядає заповіджена справедливість!... Не знаємо, чи православна консистория думає коли над тим, до чого таке поступованє має довести. Але коли консистория про се думає і помимо того так скрайно ворожо обходить зі своїми рускими вірними, то она дуже помиляєсь, рахуючи на то, що руский нарід буде все спокійно зносити такі упосліджена, таку наругу. Огірченє росте і находить вираз в жалобах самих селян на ріжних зборах і в листах до нашої редакциї. Ми вправдї для сьвятого спокою і аби не шкодити повазї православної церкви (а не консисторий) успокоюємо їх, вказуючи на приречене старенького митрополита. Але далї готово то нагромаджене недовіря до всяких приречень церковних наставників приняти вид дуже сумний і тогди нехай собі вину за наслїдки припишуть ті, котрим не розходить ся о добро православної церкви і віри, а лише о личні інтереси і ширенє румунїзациї. Ми сповняємо свій обовязок, а навіть більше, як то, і перестерігаємо, але побоюємось, що небавом вже буде за пізно!...

Добре розмовив ся. Хотїв наш селянин продавати свого коня, отже обтяв ему хвіст і пішов на ярмарок; але не довело ся ему продати конину. От вертає він до дому долиною і пристав трохи, аж тут надходить Волох, також з кониною, і витає его: „Buna demineaţa" (себто: Добрий день! А наш мужик не зрозумів і відповідає: „Добре, то міняймо ся з конями." — Волох питає: „Ai fost acolo?" (се-б то: чи був ти там, на торзї?), а наш мужик каже: „Та то нїчо, що нема хвоста; він мав, але я обтяв."

Дивна папуга. Американьскі ґазети доносять о такій цікавій істориї: По всїх містах Америки їздить якийсь Рідлей зі своєю папугою „Яковом" і заробляє річно по 10.000 марок, отже 6.000 зр. Ту папугу хотїв иньший Американець купити за 18.000 зр., але Рідлей не згодив ся, бо та папуга справдї велика рідкість. Она говорить в трех мовах і 10 діялектах. Коли хто заговорить в якій мові, папуга сейчас відповідає в тій самій мові, і нїколи не уживає неповного речення. А коли до неї заговорить хто в незнаній їй мові, то папуга дивить ся на того чоловіка здивовано і лише махає головою. — Мабуть та папуга то — „качка."

Телеґрами „Буковини".

З дня 24-го грудня 1897 року.

Відень Wiener Ztg. оголошує цісарске розпорядженє з дня 23-го грудня дотично запомоги для тих, що потерпіли від елементарних нещасть сего року. Розпорядженє відповідає своїм змістом попередному предложеню правительства в радї державній.

Будапешт. В продовженю дебати над провізориєю угодовою говорили Талї і Дєрі против того предложеня; дебату відложено до 27-го грудня.

Відень. День імянин цісаревої обходжено, як звичайно, урочисто в цілій монархії; цісар від'їхав перед полуднем до Вальзе, щоби перебути там Різдвяні Сьвята у Архикнязя Франца Сальватора.

Як загально звістно, є Ріхтера

„якірні коробки з камінчиками до будови“

найлюбійшою іграшкою дїтий.

Они є одинока гра, котра напружає увагу дїтий найдовше і котру дїти не покидають вже по кількох днях.

Тому они є найдешевшим, а задля їх великої виховавчої вартости і їх знаменитого виробу заразом найвідповіднїйшим подарунком.

Они взагалї є найлїпше, що можна дїтям подарувати на забавку і затруднене.

Можна їх купити у всїх виднїйших складах забавок по цїнї 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і більше; на знак нефальшованя засмотрена кожда гра **якором**.

Пересторога! Знані **фальшівники** наших **єдино правдивих** „якірних коробок з камінчиками до будови“ старають ся ввести Публику в блуд і кажуть, що наш знаний **ориґінальний фабрикат** за дорогий. Просимо такими неправдами не дати ся звести, але просимо зараз зажадати від нас **ілюстрований цїнник** і відкинути припуречені в так **неприличний і натручливий спосіб** фабрикати яко то, чим они є: — **маловартні фалшованя. Лише заосмотрені в охоронну марку „якір“ коробки до будови є правдиві.** Послїдне відзначене: Липск 1897 **золотий медаль.**

Ф. Ад. Ріхтер і Сп.

Перша австрийско-угорска ц. і к. упривілїована фабрика коробок з камінчиками до будови.

Бюро і Склад: I. Operngasse 16. Відень фабрика XIII/1 (Hietzing) **Rudolfstadt** (Thür.), **Olten, Rotterdam, London, New-York**, 245, Pearl-Street.

Новість! Проба терпеливости і товариска забава „ЯКІР“;

Близше в цїннику

Др. Е. Прокопович

бувший оператор на ц. к. унїверситетскій клїнїцї очній через два роки при радникови двору д-рови Фуксови у Відни

— ординує від 2—4 по полудни. —

Краєвий шпіталь, II. павільон.

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Калєндар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний калєндар. Пануюча родина цїсарска.

Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телєґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші

легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

КАЛЬОШІ,

з заду витяті для пп. офіцирів.

Великий вибір

ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ

для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Найновійші

черевики для ґімнастики з ґуми.

а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цїн за білє др-а Єґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи

почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплюваня	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки

вузли, маши, Лєвалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

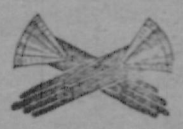

Рукавицї Glacè,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад

ЦИЛЇНДРІВ

і кляків,

з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад

з фабрики

І. ГІКЛЯ

і Синів

в

Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр.,
для мужч., тирольскі від 1·18—2·28
„ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18
„ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від	3·— — 6·—.
на-пів зі „ „	1·38 — 1·98.
з чистої вовни „	1·58 — 2·18.
на-пів з вовни „	0·98 — 1·58.
з анґлїйскими дерев ляними ручками від	0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

ПАРАСОЛЇВ

полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛЇЙСКІ

ПАЛИЧКИ.

Величезний вибір

БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.
„ „ з фалдами „ 1·38 „
„ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, францусково крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНІРИ

і

МАНШЕТИ

Маншети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.
Маншети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.
Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.
Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв

6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 277. Чернівцї, недїля 14. (26.) грудня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

З американьскої Руси.

Відколи лише стало загально знане, що „бразилїйский рай“ то погибель для наших людий, та що взагалї наші селяни мусїли би забрати з собою грубі грошенята, аби там загосподарювати ся і не бідувати, а за ті самі гроші они можуть і тут в краю вести житє несогірше; — від того часу справедливо всї рускі ґазети накликували селян, щоби не рушали ся з краю. Але на жаль богато селян повірило не своїм щирим дорадникам, а безсовістним аґентам, котрим того лише було потрібно, щоби селян дістати в свої руки і визискати їх до послїдної каплї крови. Так ставали наші темні люди жертвою аґентів, тратили маєток за пів-дармо, а за морем гірко бідують та нарікають на свою долю. Між ними найшли ся декілька таких щирих людий, що не раді би, аби й иньші їх брати-селяни так гірко бідували, і томуони пишуть они зза моря сюди остороги.

Така одна осторога знов дістала ся в руки нашої редакциї. В селї Репужинцях, кіцманьского повіту, мешкав старенький, 70-лїтний господар Семен Монич враз з жінкою і дїтьми. Єго заманили аґенти і він в червни с. р. спродав цїле своє господарство за безцїн та, посплачувавши свої довги, забрав з собою всего 700 зр. за море. Тепер він написав лист до своєї замужної доньки, що лишила ся в Репужинцях, в котрім остерігає свояків перед еміґрациєю. Він пише так:

„Дорогий сину і дочко! Не дивуйтесь, що я так довгий час до вас нїчого не писав. Знаєте добре, що я з собою взяв 700 левів, а коли приїхав на місце, лишило ся менї 20 зр. Поле 160 акрів я дістав; та що менї з того поля, коли нема як зачати ґаздувати! Сторона тут дуже сумна; ті господарі, що забрали землю, будують не хати, а осикові кучі, кождий на своїм куску, далеко один від другого. Біда тут велика, неодин без хлїба і без води, бо тяжко дістати. Що правда, ми видимо трави хороші, але ми ще не сїяли, то не можемо напевно сказати о збіжу. Досить того, що огородовини тут не буде, бо серед лїта ночами нераз рано сивіє ся трава від морозу по долинах. Тут тілько яре збіже, та говорять, що бувають і такі роки, що і то змерзне. Кукурудза не доходить; о угірцях (огірках) анї бесїди. Що-до зарібків то все то, що наші люди в краю собі плетуть, неправда. Гіркий тут заробок; лїтом коло сїна і коло жнив всего місяць з половиною, та мож заробити 15 до 20 долярів і по всїм; та декому лучить ся робота при зелїзници лїтом. Молодому ще лїпше, але старому дуже тяжко, бо тут і до роботи старого не хочуть. Милі дїточки! Не думайте о Канадї, не вірте нїкому, тримайтесь того, що маєте в краю, а будете щасливійші і лїпше жити, як тут. Подумайте лиш на тим, що з 700 левів не осталось нїчого, все обдерли — і я на старість мушу гірко бідувати і тяжко робити від 6-ої години рано до 6-ої у вечер; руки не старчать, крижі болять, а ще до того далеко, дуже далеко від того місця, де я взяв фарму, бо більше, як 600 миль анґлїйских, а наших 127, при зелїзници. Не було би жалю, як би чоловік що заробив, а то нї; що правда, рахують доляра і 50 ц. на день, але як відтягнути за вікт (харч), то ледви лишає ся 3 до 4 дол. на тиждень. А — не дай Боже — як би який чоловік в тижни через слабість не пішов один день до роботи, то за вікт возьмуть і мало що остає ся. Убранє дуже дороге; як взяти на наші гроші, так нема нїчого з цїлого зарібку. Нас приїхало сюди із фарм (господарств) 26 на роботу; за 15 днїв відійшло 19 майже без нїчого, а нас 7 ще осталось. Тамті сидять в містї під голим небом, бо не хочуть дати їм вільного білету на зелїзници, то-ж прийде ся їм іти більше як місяць назад пішки в голодї і холодї через степ, де не увидиш нї села, нї хати, нї води, нї лїса, тілько сильний вітер буде їх товаришем. Любезні дїточки! Я вже старий, загнав-ем ся в тую далеку чужину і відай зложу свої кости тут; але я яко ваш отець не раджу вам сюда приїздити та плакати і проклинати свою гірку долю так, як тут неодин проклинає. Сей лист я пишу з того місця, де я тепер при роботї; оно називає ся Лейтбрідж (Lethbridge), а місто, де ми дістали землю, називає ся Yorkton; одно від другого далеко більше, як 600 миль анґл. Щоби дістати вільний білет на зелїзницю назад, треба робити три місяцї і Бог знає як то перебути, та коби ще що заробити, а то мало що, а як дощ або снїг, то робота застановлена, а за вікт таки беруть. За їзду на морю вже і не згадую, бо слези лють ся; вже тогди неодному відхотїлось Канади.

Поздоровляю Василину Ґрунтейку і раджу єї, щоби сидїла і не думала о Канадї, бо лекше бідувати межи своїми, як на чужинї погибати межи чужими. Ілашу Никоряку! сиди дома і викинь собі гадку за Канаду: руский борщ, мамалиґа, картофлї сто разів лїпші і смачнїйші та здоровійші, як американьский білий хлїб, мясо і т. д. Стратиш батьківщину, а лїпшої долї не найдеш. Хочеш, вір або не вір, але — не дай Боже — як приїдеш, то неодна слеза покотить ся. Михайло Голїнатий! і ти будь здоров і ти замісць думати о Канадї, то поклонись сьвятій земли і сиди. Зачекайте всї, най перше ті збогатїють, що тут прийшли, і як вам пришлють гроші на дорогу, тогди їдьте; не вірте жадному, що пише до краю, що вже має корову і т. д., а тут не має нїчого, так як писав Іван Джурак з Кадобівцїв, що за два місяцї заробив на дві корові, а він хиба заробив тут при нас людску погань і нечесть і пішов до дому, проклинаючи свою маму. Кость Некоряк! Не заїдеш навіть

---

25)

Буковиньска Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смаль-Стоцкий.

XI.

Пробудженє почутя національного на Буковинї.

(Рік 1848-ий. — Попівска революция. — Гуцульский бунт. — Самостійність Буковини. — Волохи а Русини. — Національні ідеали Волохів: Велике Воєводство Волоске і національна митрополїя волоска. — Владика Гакман. — Несподївана перерва.)

Прийшов памятний рік 1848-ий. В місяцю лютім вибухла революция в Парижу. Зараз потім рух революцийний перекинув ся до поодиноких нїмецких держав, а скоро надійшли вісти про се до Австриї, то і тут звіяла ся така сама буря. Народи стали домагати ся — спершу в адресах і петициях, відтак острійше — знесеня цензури, свободи науки, явности суду і участи в управі державній, одним словом — волї. Перший повстав Відень в мартї, Мадяри-ж з Кошутом на чолї виступили з своїми осібними жаданями, з иньшими знов Хорвати, з иньшими Чехи, Поляки... А Італїяни в Ломбардиї і Венециї повстали просто на те, аби відорвати тоті краї від Австриї. Настали тяжкі часи для Австриї: тут треба було в Ломбардиї вести війну, в котрій нарештї Австрия побідила (в битві під Кустоцою 25-го липня 1848 і коло Новари 23-го марта 1849), а тут знов утихомирити народи. Вже 15-го марта 1848 приказав цїсар оголосити, що зносить цензуру, дозволяє на утворенє національної ґвардиї і обіцює скликати послів вибраних міщанами і краєвими станами, аби надати новий устрій державі. Тоту обіцяну конституцию оголошено 28-го квітня. Та нею не були вдоволені народи і в маю повстали нові забуреня у Відни, а нїмецкі краї вислали своїх послів до Франкфурта на загальнонїмецку раду; Словяни-ж зібрали ся дня 2-го червня осібно в Празї на словяньский конґрес. Але і тут вибухли небавом забуреня і конґрес мусїв розійти ся. Аби вийти з прикрого положеня, цїсар скликав на день 10-го липня раду державну. Але тепер трудности прокидають ся де инде. Хорвати і Серби підняли бунт против Мадярів, в вересню-ж, дня 28-го, повстали Мадяри против Австриї, Мадярів підпер знов (в жовтни) Відень, ледви-ж Відень утихомирив ся, вибухло в листопадї повстанє у Львові. Серед тих загальних забурень зібрала ся цїсарска родина на нараду, а наслїдком того було, що цїсар Фердинанд відказав ся від престолу, а правлїнє Австриї обняв дня 2-го грудня цїсар Франц-Йосиф. Наради в радї державній, що задля своєї безпечности радила від 22-го листопада не в Відни але в Кромерижу, ішли дуже пиняво, ба і становиско єї в часї повстаня Мадярів не було зовсїм певне; тому дня 7-го марта 1849 розвязано раду державну а рівночасно оголошено нову конституцию з дня 4-го марта 1849. Аби-ж здусити повстанє мадярске, рішив ся цїсар Франц-Йосиф просити Росию о поміч. В маю 1849-го р. було вже росийске войско в Угорщинї, дня 11-го липня занято Будапешт, а дня 13-го серпня піддали ся Мадяри. В Австриї настав знов спокій.

Буря, яка зірвала ся в тих часах над Австриєю, досягла і Буковини, і на Буковинї вибухли 1848-го р. свого рода революциї; перша з них звернена була против владики Гакмана.

Причини тої революциї були такі: Владика Гакман, вихований в абсолютистичних часах, завів в управі диецезиї більше деспотичний лад. Консистория у него не мала жадного значіня, єї голос уважав він лише голосом дорадчим, всїм хотїв бути він сам т. зн. его ординарият, сьвященників, як виражає ся один сучасник подїй, о. Димитрій Семака,[1]) не уважав він нїчим иньшим, як лиш цїпом, котрим лиш одні руки махають і молотять. Та єму добросердечному чоловікови були-б сьвященники все таке вибачили, але не так канцлерови консисторскому і се-

---

[1]) О. Димитрій Семака, парох Руского Банилова, був участником тих подїй і описав їх подрібно в листї до Василя Іласевича. Лист сей надрукований в „Буковиньскихъ Вѣдомостяхъ“ з р. 1897 ч. 38—41 і 43—45.

до Гамбурґу, а треба тобі, щоби біду купити за 500 до 700 левів, а як маєш який гріш при собі, то купуй кавальчик землї у того, що їде, то лїпше вийдеш. Все, як Бог на небі, пишу правду, а хто менї старому не хоче вірити, най вірить дальше аґентам, котрі хочуть взяти гроші за шіфкарти і панувати, та з нас дурних сьміятись.

Покланяю ся Всеч. о. Стефанови Івановичови; їх слова споминаю кождої хвилї, лягаючи і встаючи, все чую: не їдь, не їдь! Дорогий Отче! Нї церкви, нї дзвона я тут не чув; а се менї дуже прикро. Відвертайте людий від Канади; може Вас тепер послухають, не так, як я не послухав, та днесь неділя, а я споминаю Ваші слова, тай лиш плачу. Будьте здорові. — *Семен Монич.*

Чей більш переконуючо не можна писати. Гіркий жаль за свій нерозум пробиває ся з кождого слово сего простодушного селянина. Коли-б ему там за морем було добре, він певно би не відраджував своїм найблизшим своякам, а противно заохочував би до еміґрациї. Але видко, що там справдї велика біда для наших людий, котрих задля їх темноти і неповоротности може визискати леда який аґент. Най же сей лист буде осторогою не лише для свояків Монича, але і для всїх иньших селян, котрим би прийшло на гадку, вивандровувати за море без потрібного приготовленя, так собі на ослїп!

Як погано і несовістно обходять ся за морем з нашими людьми не лише явки-аґенти, але навіть американьскі власти, най послужать яко доказ отсї слова, котрі виймаємо з американьскої рускої газети „Свободи.“ Она пише так:

„Яку славу до сего часу мали і ще мають славяньскі, італїяньскі робітники, — взагалї всї ті бідні люди, котрі прийшли до Америки, щоби своєю тяжкою працею заробити на своє удержане, — о тім кождий добре знає. Американьский робітник видить в прибувшім сюди славяньскім товаришу страшного соперника, котрий відберає ему хлїб. Американьска праса капіталїстична — инакшої ту майже нема, — пильно оголошує всякі непорядки, над'ужитя і переступства, які можуть лучити ся і між прибувшими сюда робітниками і через то представляє їх в очах американьскої суспільности яко страшно небезпечні для Америки елементи, котрі нїчо лїпшого не можуть зробити, як лиш напити ся і різати ся. Тимчасом таке поступоване є підле зі сторони Американців, а крайно несправедливе взглядом нас. Щоб переконати о тім читателїв „Свободи,“ возьмім до помочи статистику з повіту Allegheny в Пенсильвенії. В тім повітї є над 50.000 Славян; в самім Пітсбурґу і Аллеґени около 30.000 робітників. Статистичний виказ полїційного уряду в Пітсбурґу показує, що в 1896 р. арештовано 15.452 осіб за ріжні непорядки і переступства. З того числа 34 проц. припадає на чужинців, а іменно: 20 проц. на Анґлїйців і Айришів, а 14 проц. на прочих чужинців. З робітників славяньских, італїяньских, мадярских, значить, найбільше зненавиджених американьскою суспільностию і робітництвом, арештовано в протягу цїлого року лиш 1273 осіб. Але і то ще треба обчислити. Коли на якій славяньскій забаві посварять ся або й побють ся двох горячих дураків, то полїция американьска арештує звичайно всїх гостий. Значить, число арештованьв всїх зайшлих робітників представить ся далеко меньшим. Увзглядниви то всьо, мусимо з обуренем признати, що плюгавства і зневаги, які дїють ся чужинцям, є остатною підлостию зі сторони праси капіталїстичної та що ненавість Американців до чужинців цїлком неузасаднена. Та помимо того она збільшає ся з кождим днем. Видимо, що минувшого року ухвалив конґрес право, котре остро ограничувало імміґрацию. Правительство то на щасте не обовязує, бо президент не підписав его. Тепер знов відзивають ся зарозумільщї американьскі, щоби теперішний конґрес заняв ся справою ограниченя імміґрациї, ухвалив дотичне право і старав ся о затвердженє его підписом президента республики. Immigration Restriction Legue з Detroit поручила свому послови Corliss, доложити всяких старань, щоби перепровадити то право. Як знано, минувшого року той посол вніс поправку до права ограничуючого імміґрацию, щоби взагалї не пускати сюди тих чужинців, котрі не мають заміру стати горожанами американьскими, а лише приїзджають на заробок, щоби відтак з американьскими долярами вернути до старого краю. Одно лише потїшаюче для нас, а се то, що американьскі робітники самі поволи переконують ся, що їх ворогом не є чужинцї-робітники, але капітал, котрий нищить всякого робітника.“

НОВИНКИ.

Черновцї, дня 25-го грудня 1897.

Руский хор. Минувшого понеділка відбула ся проба руского хору. Треба признати, що сьпів поступає під батутою вправного дириґента скоро наперед, так, що рускі родини нїчас карнавалу будуть тїшити ся милозвучним, руским сьпівом, а Русинам черновецким принесе сей хор лише славу. Того-ж дня постановлено для вигоди сьпівакїв відбувати проби хору вже не кождого понеділка, а кождого вівторка. Отже слїдуюча проба руского хору відбуде ся у вівторок, дня 28-го с. м., о ½8 год. вечером в сали „Народного Дому.“ Просить ся о численну участь.

Черновецкі суди будуть задля введеня нової цивільної процедури від нового року урядувати щодня від 9-ої год. зрана до 2-ої год. пополудни, і від 4-ої до 6-ої год. вечером.

Руским православним сьвященникам подаємо до відомости, що конкурс на посаду одного консисторского совітника в Чернівцях (на місце о. архимандрита Івана Цуркана) розписаний з початком до дня 6-го лют. сїчня 1898 р.

Конкурс. Руске Товариство педаґоґічне у Львові розписує отсим конкурс на написане короткої істориї руского шкільництва від найдавнїйших часів по наші часи на отсих услівях: 1) Істория та має обнимати 5—7 аркушів друку.—2) Істория руского шкільництва до 19. столїтя може головно опиратись на моноґрафіях, істория же его в 19. столїтю має опиратись головно на студиях жередовых. — 3) Рукопись належить надіслати до „Руского Товариства педа-

---

кретареви ординариятскому, сьвітскому чоловікови Константинови Чеховскому. Оттого то незлюбили сьвященники дуже, бо він „доїв“ їх немилосердно і в тім перебрав всяку мірку. Утиски, які виходили від Меттерніха на цїлу Австрию, не були зовсїм такі дітливі нашим панотцям, як утиски канцлера консисторского. Тому то коли Австрия стала против Меттерніха, по стало буковиньске духовеньство против владики свого задля его секретара. На чолї руху станув професор богословія Калинчук, він уложив письмо до владики, котре підписали всї професори, винявши свояків владики Николая і Иларіона Гакмана. Міжтим скликав владика в перших днях мая деяких сьвященників зпід Чернівцїв на нараду в деяких справах і о виборі депутатів, котрі мали у Відни предложити петицию. До зібраних сьвященників промовив владика так прихильно і ласкаво, що між сьвященниками ухвалено подякувати владиї за се. Калинчук яко речник депутациї не залишив сеї нагоди, щоб владиї не висказати і того, чого духовеньство від него домагає ся. Владику се страшно розлютило. Він скликає на 27-го мая сьвященників з цїлого краю на нараду про реформу цїлого стану церкви, епископства, консисторий, протопресвитератів, сьвященників, монастирів, дотациї і платнї сьвященників і дефіцієнтів, сьвященничих вдів і сиріт і т. д. Гадка однак була така, щоб всї сьвященники видали свій суд на Калинчука, бунтівника і єретика. Призначеного дня зібрало ся зверх 200 сьвященників в Чернівцях. Тут виступили сьвященники як найострійше против владики, до сьвященників прилучили ся ще также і бояри[1]), грозили скаргою до патриярха і до намістника, кажуть, що дехто носив ся з гадкою детронїзувати Гакмана а Калинчука вибрати владикою, котрий в тій надії вже навіть мав вислати свою жінку в монастир, але Гакман, котрий з початку навіть не хотїв приняти депутациї сего собору, відтак попустив, з своїми противниками помирив ся, Чеховского відправив із становиска канцлера[2]), обіщав зробити асесорами консисторскими професора Ів. Калинчука і духовника семинарії Теоктиста Блажеевича і таким чином цїла буча закінчила ся тим, що „Николай Гакман весь собор запросив до себе, де в владичім виші можна було купати ся,“ а владиці справили „прекрасну серенаду з лїхтарнями, музикою і сьпівами семинаристів.“

Оттак перешумїла тота попівска революция.

Другий далеко серіознїйший бунт підняли 1848-го р. Гуцули під проводом посла до ради державної Лукіяна Кобилиці. Лукіян Кобилиця вже перед кількома роками, як пише Bucovina 1849 ч. 1 стр. 6, плюндрував панські ліси і був за се засуджений черновецким судом криминальним на кількамісячний арешт і відсїдів свою кару[3]). Тепер ставши послом вніс він небавом по отвореню ради державної там скаргу в імени богатьох громад задля побоїв і захищо-

---

[1]) Гакман посуджує їх (бояр) о підбудженє і заохоту, бо в своїм „Sendschreiben“ 1865 (стр. 211) каже їм виразно в очи: „Вже 1848-го р. єпонукано одну часть мого духовеньства, аби менї заподїяла прикрість і сама себе збезчестила.“ Судячи по тім, яке становиско супроти Гакмана взагалї і в тій справі з осібна займає Bucovina (порів. річник 1849 ч. 6, 7 „erbärmlicher Zustand der Diöcesanverwaltung,“ ч. 10 „Unsere Hoffnung war die Reorganisierung des Consistoriums, waren die neuen Assessoren,“ ч. 18, 21, (1850) ч. 17 „Wir lebten der Hoffnung, dass die Diöcesanzustände unter der eifrigen und thatkräftigen Mitwirkung der neuernannten Consistorialbeisitzer, nachdem die letzteren nunmehr auch von dem h. Ministerium, ohngeachtet des bischöflichen Widerspruchs, bestätigt wurden, einer baldigen gründlichen Verbesserung zugeführt werden. Der Herr Bischof schien diese Regierungsmassregel als einen Gewaltstreich gegen das Episcopat zu betrachten...“), можна думати, що закид Гакмана супроти бояр оправданий.

[2]) Bucovina ч. 6. з дня 30-го марта 1849 пише так: „Der von unserem Bischof im Monate Mai (1848) auf die Vorstellung und den Wunsch des Clerus, und man kann wohl sagen, des ganzen Landes suspendierte Consistorialsecretär Herr C. Czechowski ist endlich von der h. Landesstelle quiescirt worden.“

[3]) Про розруху в Гуцульщинї перед 1848 р. гл. Олександра Колесси: Юрій Коссован. Львів 1893, стр. 29 ел.

ґоґічного“ у Львові найдальше до кінця серпня н. ст. 1898. — 4) Рукопись має бути підписана псевдонїмом автора, а в осібній запечатаній куверті має бути подане его ім'я і назвиско. — 5) Руске Товариство педаґоґічне визначує авторови принятої рукописи ремунерацию до 400 корон. — 6) До оцїнки надісланих праць видїл запросить фахових знатоків. — За видїл „Рускаго Товариства педаґоґічного“: *Е. Харкевич,* голова. *В. Білецкий,* секретар.

Іменованя. Почтовий асистент Кароль Шірль іменований офіциялом, а офіцияли Іван Никитович і Доминїк Лїборіо старшими офіциялами, — всї для Чернівців.

П, Атанасій Федорович, колишний голова тов. „Союз“, вступив на практику до черновецкого суду.

Вчера оголошене цїсарске розпоряджене було першим кроком до правлїня на підставі § 14. В наслїдок того розпорядженя буде роздапих 2,940.000 зр. безпроцентової пожички, а 1,700.000 беззворотної запомоги. Чехи одержуть 1,500.000 беззворотної запомоги, 100.000 зр. безпроцентової пожички, Шлеск одержить 100.000 беззворотної запомоги. Крім того одержуть Чехи 620.000 зр., на відбудоване збурених водних будовель. Долїшна Австрия одержить 1.000.000 зр., Австрия горішна 150.000 зр. запомоги. Решта провінций австрийских одержать разом 1.200.000 зр.

Посьвячене новозбудованої православної церкви в Ґурагуморі відбуде ся завтра, в неділю.

Несовістна аґітация. Вчера помістили ми в нашій ґазетї спростоване дирекциї черновецкої висшої ґімназиї в справі росийских посмертних карток для бл. п. о. Евсебія Івановича. З того спростованя довідуємо ся, що один православний богослов признав ся перед директором, що то він дав друкувати ті посмертні картки, та ще в спілцї з членами „общества Карпатъ“. Оно дуже гарно зі сторони п. Антона Тофана, що він виратував того ґімназияста з халепи, тим більше що для него мабуть з сего вийде ще й користь. Не досить, що він хоче ратувати з халепи того ученика, котрий — як ми цїлком певно знаємо — в сім дїлї провинив ся. Для п. Тофана вийде се стілько на добро, що ще приєднає собі ласкавість православної консисториї, котра такий богатирский чин, як видруковане росийских карток, ему не забуде ніколи і возьме п. Тофана під свою опіку. Так з того богослова зробив ся случайно „благонадежный человѣкъ“ — ему осьміхає ся щасте в видї доброї парафії, а там далї і червоного пояса — mein Liebchen, was willst du noch mehr?... За таку цїну варто признавати ся до чогось, за що не можна бути караним... Та проте ми можемо сказати, що в признане богослова Тофана ми не віримо, бо маємо до того достаточну підставу. Зрештою дирекция ґімназияльна не спростувала тої части нашої новинки, в котрій ми писали про москвофільску аґітацию одного ґімназияльного ученика. Видко, що дирекция того не могла простувати... А се власне кидає дуже погане сьвітло на відносини при черновецкій ґімназиї, бо яка ж там дисциплїна, коли ученик осьміляє ся вести полїтичну аґітация, та ще до того таку, котра зовсїм не пахне австрийскою „благонадежностию“...

Патріотична жертва. Коли на засїданю „Рускаго Товариства педаґоґічного“ у Львові дня 4-го грудня с. р. раджено над виданем историї рускаго шкільництва, забрав межи иньшими голос почетний член сего товариства Вп. Пан Кость Паньківский і заявив, що на ремунерацию за сю історию пожертвує 100 зр., а то до кінця липня н. с. 1898. Є се вже друга великодушна жертва сего патріота на річ „Рускаго Товариства педаґоґічного“. Голова Товариства, директор Харкевич подякував ему сердечво за сей щедрий дар в імени видїлу Товариства.

Новий еміґрацийний аґент прибув до Галичини вербувати селян за море. То 30-лїтний Romulus Titus Vossinari, родом з Арада в Угорщинї. Виїхав він до Галичини з початком грудня. Давнїйше був він при ґенуеньскій еміґрацийній аґенциї La Ligure Americana, а тепер розпочав се поплатне ремесло на власну руку. Власти і приятелї народу повинні звернути увагу на того пташка і остерегти нарід.

Професор — розбійником. Перед судом в Солуни рішено цїкаву справу. Минувшого лїта професор болгарскої школи реальної в Кепруілі, Йордан, устроїв із своїми учениками ботанїчну прогульку. В часї тої прогульки на ґімназиястів напала розбійнича шайка, котра увела одного з хлопців, сина найбогатшого купця з Кепруілї, і не віддала его родичам, поки не одержала високого окупу. Однакож опісля, коли розбійничу шайку зловлено, показало ся, що проф. Йордан був спільником розбійників і що умисно длятого випровадив хлопців за місто, щоби видати їх в руки опришків. Суд узнав вину несовістного педаґоґа і засудив его на 5 лїт вязниці. Спільників „пана“ професора засуджено на 2 до 3 лїт вязниці.

Знов зелїзничий випадок. Поспішний поїзд, котрий в четвер в полудне виїхав з Чернівців до Сучави, випав 150 метрів перед станцию Глїбока з шин. Машина і два ваґони минули щасливо то місце, але слїдуючий ваґон вже застряг в насипі. На щасте урвав ся ланцух і так прочі ваґони остали на шляху. Як би не той щасливий случай, могло прийти до великої катастрофи. При тім випадку не ушкоджений ніхто з подорожних. В наслїдок того випадку спізнив ся поспішний поїзд о дві годинї, бо треба було зіставити новий поїзд. — Черновецка управа зелїзниць толкує сей випадок тим, що мабуть передні колеса третого ваґону були ушкоджені — Замітне, що се на черновецко-львівскім шляху в дуже короткім часї двох тижнїв вже четвертий нещасливий випадок. Нам здає ся, що конечно потреба би зреорґанізувати наші державні зелїзниці, а що найменьше треба би побільшити число зелїзничої служби при станїславівскій дерекциї та полїпшити їх долю, аби тим заохотити їх до ще більшої пильности і уваги при сповнюваня свого незвичайно трудного і одвічального обовязку.

Заштилетований актор. Один з найпопулярнїйших анґлїйских акторів Вілїям Терріс погиб в Льондонї під ударами ножа дня 16-го с. м. в хвили, коли входив до театру на вечірне представлене. Був він героєм в мельодраматї і божищем льондоньских жінок. Убійник, відправлений слуга і статист, влучив ножем Терріса в саме серце, так що нещастний сконав в одній хвили. Представлене вже не відбуло ся сего вечера, а убійника арештовано.

Дивна причина самоубійства. Перед кількома днями відбула ся в Парижи розправа против кількох низших урядників міністерияльних, котрі допускали ся обманьства, продаючи за дорогі гроші відзначеня академічні, т. зв. „пальми“, котрі у Франциї надають ся ученим за заслуги на полї науки і котрі о много лекше можна одержати, як відзначене почетної легїї. Отже з тим процесом стоїть в звязи самоубійство Кароля Жоана, професора лїция в Каен. Він полишив такий лист: „Пане комісарю! Як раз перечитав я процес о обманьства з академічними пальмами і та справа цїлком мене прибила. Сорок лїт трудив ся я при лїцею в Каен і аж по побореню великих перепон і трудів удалось менї одержати академічне відзначене і стати офіциром академії і публичної науки. Тепер же я на жаль побачив, що відзначеня, які я ношу, не мають нїякої вартости, бо з ними допускають ся обманьств і богато людий, що не мають до того нї найменьшого права, носить їх і величає ся ними публично. Відбираю собі житє, бо не хочу довше жити в такім здеморалїзованім столїтю.“

Здичіне обичаїв. В Льондонї дня 7-го с. м. зібрав ся численний круг джентельменів в клюбі шпортовім на боксерский „seans“ межи якимсь Barry з Чікаґо а анґлїйским Croot-ом. „Seans“ мав складати ся з 20 нападів, по три минути кождий. В послїднім атаку Croot дістав боксером так сильно в голову, що зімлїв на місци. Піднесено его і старано ся его очутити, але надармо. По кількох минутах віддав духа. І то дїє ся при кінци 19-го столїтя, в клюбі, до котрого належать „джентельмени“!...

Втїк з арешту. Минувшої весни втїк з станїславівскої вязниці Іван Савчук і волочив ся в краю та непокоїв господарів ріжними крадїжами. Вкінци удало ся жандармериї в Топорівцях зловити его і замкнути поки-що до арешту в Садаґурі. Але ж Савчук дав собі і там раду і втїк з садаґурского арешту. Тепер жандармерия знов пошукує за тим рідким пташком.

Убійника власного батька судив сеї середи львівский суд присяжних. Ним є Кирило Сеньовский, паробок з села Скварави. Майже 30 лїт жив Михайло Сеньовский, господар з Скварави, „на віру“ з Євкою Химчак. З того ножитя походив син Кирило, великий ледащо, що не хотїв брати ся до нїякої роботи при господарстві, лише заводив безнастанні спори з своїм вітцем, що не позваляв ему женити ся. Дня 17-го серпня с. р. вертали отець і син з поля фірою до дому в Скваряві. Кирило вступив по дорозї до коршми, а отець вернув до дому і по вечери *вигнав коні на насовиско, та вже більше не вернув.* То звернуло увагу цїлого села, але що не було нїякого слїду убійства, то й полишено Кирила в супокою. Донерва 12-го вересня найшов Михайло Ной, господар з того самого села, труна Сеньовского в ярі під селом, приспаного землею. Труп мав цїлком розторощену голову і богато синців, котрі вказували на то, що убійник знущав ся на трупі. Кирила арештовано і він зараз признав ся до убійства, а за причину подавав то, що отець велїв ему іти з собою до лїса красти дерево. Він не хотїв іти і сховав ся перед вітцем в корчах. Коли-ж отець его найшов і почав бити, тодї він для своєї оборони ударив его колом в голову і утїк. На другий день вернув на місце злочину і закопав труна. Сьвідки зізнали всї згідно, що Кирило жив з вітцем в незгодї, волочив ся по коршмах, пив і нїчого не робив, в наслїдок чого приходило між ним а вітцем до суперечок. По переведеній розправі видали судиї присяжні вердикт, котрим потвердили 8 голосами перше питане в напрямі морду, а трибунал засудив Кирила Сеньовского на кару смерти через повішене. Оборонець зголосив відклик неважности. Обжалований приймив засуд рівнодушно.

Підслухане.

А. — Длячого сконсолїдовані народовцї у Львові при кождій нагодї зазначують свое становиско?

Б. — Проста річ, бо не знають самі, на чім стоять.

ваня ґрунтів через дїдичів“[4]). Таких петиций увійшло відтак до ради державної більше, особливо від громад: Мігова, Лукавець, Бергомет, Вижниця і п. задля ріжних утисків[5]). Сам Кобилиця писав в тій справі дня 2-го серпня 1848 до сьвященника з Плоскої, „аби він скликав депутатів з Путилівщини і їх запитав ся, чи хочуть вони, щоб ґрунта належні до нашого околу а забрані нам від дїдичів назад нам віддано. Скоро депутати собі того бажають — а Іван Пуреш має прецїнь письма, то нехай зроблять просьбу до ради державної, в котрій окрім дїдичів має бути также докладно подане, кілько нашої землї поодинокі домінії мають в посїданю. Тоту просьбу нехай відтак посилають менї, аби єї передати радї державній.“[6])

---

[4]) Verzeichnis der im Reichstags-Bureau eingelangten, vorgelesenen Eingaben Nr. 172. Gl. Verhandlungen des österreichischen Reichstages т. IV. стр. 24.

[5]) Также Nr. 573, 608, 618. 620, 623, 624, 626, 630, 633, 634, 635, 636.

[6]) Сей лист Кобилицї, писаний по нїмецки, відступив менї о. протоер. Андрій Чук до ужитку. Его отримав адресат 3-го жовтня 1848-го р.

(*Дальше буде*).

Прошу спробувати!

Торговля товарів мішаних

враз з

КОМНАТОЮ ДО СНЇДАНЬ

АННИ МОСКВИ

у Вижници над Черемошом

поручає П. Т. місцевій і доохрестній Публицї: каву з Цейльону, чай росийский в ориґінальних пачках, цукор, риж, крупи, сочевицю, портер, пиво, рум, лїкери, мило, оливу, оцет, папір, чорнило, фарби, щітки, сїрники, вина правдиві, сьвічки столові і церковні, віск пчільний, мід патока, смалець і солонину.

На піст риба суха (судаки) і оселедцї. На сьвята сьвіжі дріжджі Весною всякого рода насїня.

Висилка відворотною почтою. Услуга скора; цїни низькі.

Упрашає ся Веч. Духовеньство пересьвідчити ся о доборі товару і скорій та чемній услузї, та відтак і своїм парохіянам поручити сей новозаснований склеп як найгорячійше.

Прошу спробувати!

Прошу спробувати!

Прошу спробувати!

Др. Д. Ангавх

емеритований асистент радника двору, проф. д-ра Драше на віддїлї внутрішних недуг в ц. к. віденьскім загальнім шпітали **ординує від 11—12 перед полуднем і 2—4 по полудни. Ул. руска ч. 13.**

КОТВИЦЯ.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиранє:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в ориґінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати *лиеш* фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Не залишіть прочитати!

М. ФЛЯИШЕР

робітня одягів для мужчин

Чернівцї, ул. паньска ч. 16.

Виготовляє убраня мужескі після найновійшого крою за цїну як найдешевшу.

Замовленя з провінциї виконує як найдокладнїйше.

Сплата може після умови відбувати ся ратами.

Заснована в 1885-ім. р.

Лїтні плащі (іберцігери) від 14 зр. в гору.

Цїлий одяг для мужчин від 15 зр. в гору.

ЛЇТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК

видає

Наукове Товариство ім. Шевченка у ЛЬВОВІ.

Редакция і адмінїстрация: у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Лїтературно-Науковий Вістник

виходить 1-го дня кождого місяця с. ст. почавши від 1898-го року, книжками коло 12 аркушів друку великої вісїмки.

Перша книжка вийде ще вкінци грудня 1897-го року.

Передплата на „Лїтературно-Науковий Вістник“ дванайцять книжок на рік, з котрих кожда буде містити около 200 сторін друку великої вісїмки, а по три буде складати ся на один том, виносить: В Австриї з пересилкою на чверть року **2·50 зр.**; на пів року **5 зр.**; на цїлий рік **8 зр.** — В Росиї з пересилкою: на цїлий рік **8 рублїв** (при бандерольній пересилцї). — В иньших державах по обчисленю пересилки. — Поодинокі книжки коштують по **1 зр.** Річна передплата може бути оплачена в трох ратах: 3. сїчня н. ст. 3 зр., 3 цьвітня н. ст. 3 зр., 3. серпня н. ст. 2 зр.; хто пропускає речинець рати, тому передплата обраховуєть ся як піврічна або чвертьрічна (на пів року 5 зр., на чверть року 2·50 зр.).

Передплату приймає: Адмінїстрация Лїтературно-Наукового Вістника у Львові при ул. Академічній ч. 8.

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші

легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

КАЛЬОШІ,

з заду витяті для пп. офіцирів.

Великий вибір

ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ

для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Найновійші

черевики для ґімнастики з ґуми.

а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цїн за білє др-а Єґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплюваня	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки

вузли, маши, Левалїєля до вязаня, від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

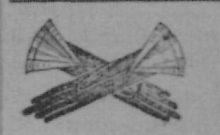

Рукавицї Glacè,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ **СКЛАД**

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад

ЦИЛЇНДРІВ

і кляків,

з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад

з фабрики

І. ГІКЛЯ

і Синів

в

Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр., для мужч., тирольскі від 1·18—2·28 „ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18 „ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від	3·—	— 6·—.
на-пів зі „ „	1·38	— 1·98.
з чистої вовни „	1·58	— 2·18.
на-пів з вовни „	0·98	— 1·58.
з анґлїйскими дерев ляними ручками від	0·75	— 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

ПАРАСОЛЇВ

полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛЇЙСКІ

ПАЛИЧКИ.

Величезний вибір

БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.
„ „ з фалдами „ 1·38 „
„ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, француcково крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНІРИ

і

МАНШЕТИ

Маншети, І. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.
Маншети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.
Ковнїри І. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.
Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв

6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 280. Чернівці, четвер 18. (30.) грудня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Пора-б отверезити ся!

Хто робив близші поміченя над вдачою нашого народу або хоч би більше осьвіченої верстви рускої суспільности, сей мусїв добачити нахил до сентиментальности, котра є випливом вродженої нашому народови задумчивости, лїричного настрою. Русин любить думати, журити ся своєю долею, сїсти і плакати над нею, але зірвати ся до якого небудь дїла — се ему вельми трудно. Але ще є і друга глубоко вроджена Русинови вдача. При всїй его лїричности, задумчивости і плаксивости добуває ся у него природний гумор, мимо злиднїв находить его веселість, він любить погуляти, повеселити ся, попразникувати, любить ефекти, торжества і манїфестациї.

Отся вдача мішаних почувань відбила ся і в рускій словесности народній і в красних творах лїпших українько-руских письменників; она проявляє ся в прилюднім житю, отже мусїла відбити ся і в политицї. Русини були як найменьше реальними политиками, а більше сентиментальними лїриками, поетичними ентузиястами або плаксивимц жалобниками, але до реальної акциї і роботи политичної з повним зрозумінем мало проявляли хисту і способности. З другого боку богато бувало фаєрверків, шумних і високопарних манїфестациї, що опісля спалахнули соломяним огнем.

Відповідно задумчивій, більше страдальній, як дїяльній вдачі руского народу, рускі политики вели звичайно неґативну политику, котра заслужила собі на характеристичну назву рутеньства, не виходячого по-за тїсні межі краю, з тїсним сьвітоглядом (тілько сьвіта, що в вікнї!), а тим самим виявляла мало самостійности. Страдальна вдача руских политиків виявила ся так виразно у вислові свогочасного провідника руских райхсратовцїв, пок. митрополита Литвиновича, що при певній нагоді висказав характеристичні слова: Wir brauchen nichts zu thun, die Regierung wird schon selbst für uns sorgen! А недостачу самостійности і позитивного змісту в политичних змаганях схарактеризував знаменитий знавець австрийских відносин политичних др. Фішгоф, висказавши отсї слова: Eine eigene Politik haben die Ruthenen nicht; sie wollen immer nur das, was die Polen nicht wollen.

Рутеньство руских политиків шістьдесятих років перейшло на „Русскую Раду," в котрій опісля вилупили ся дуже виразно москвофільскі змаганя. Москвофіли з великою любостию плекали неґацийну политику, позаяк їм не розходило ся о які небудь придбаня для руского народу, а о піддержуване і ширене невдоволеня в рускій суспільности для своїх особистих цїлий. Русини-народовцї бодай в своїх програмах натякали про позитивні, реальні справи, але политика, яку вела „Народна Рада" і еї провідники, обертала ся більше в границях теориї, як в практичних змаганях. Навіть рускі радикали, котрі докоряли народовцям, що они не дбають про економічні і иньші реальні потреби народу, зійшли опісля самі на фаєрверкову политику.

Коли приглянемо ся политичній роботї Русинів, то побачимо, що она обмежає ся звичайно до виборів — і то лише до ради державної або сойму. Про вибори до рад повітових мало де, а про вибори до рад громадских майже нїгде не дбає ся, значить, як раз підвалини лишає ся на Божу волю. Але й вибори до ради державної і сойму розбуджують лише на якийсь час рух в суспільности, а не слїдно в нїм з гори добре обдуманої, з певним пляном переведеної акциї. Тим то на місяць або два перед виборами розбуджений рух, (в котрім як найменьше участи мають политичні товариства, установлені як раз для сеї роботи), проявляє ся по виборах в дописях і справозданях дневникарских, що ще пару місяцїв піддержують политичний живчик, поки цїлий орґанїзм не уложить ся знов до давного сну. Политичні товариства завмирають і хиба деколи дають ще знак житя якою відозвою або меморандум. Руска суспільність вимагає, що все мають зробити вибрані посли, і вижидає, що они привезуть з Відня або з сойму. Від того йде опісля невдоволене і политична десперация. Добре з'орґанїзованої роботи для политичної осьвіти нашого народу, для обучуваня его що-до его прав і обовязків нема, — він є безпорадним, мимо всяких віч і зборів. Так само нема і ин-

---

28

Буковиньска Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. От. Смаль-Стоцкий.

(Дальше.)

Не хотїли вони, щоб Буковину розділити і руску часть придучити до Галичини (а волоску до Семигороду) бо... бо Русинів на Буковинї після їх думки, винявши хиба 10.000 гр.-католицких душ, не було. Вправдї „і на Буковинї, в долинї Надпрутскій і в гірских сторонах змежних з Галичиною розсїв ся — і то зовсїм не виключно, але лиш переважно — руский елемент так, що навіть осїлі там Волохи говорять по руски попри свою рідну мову, а богато таки лиш по руски. Але з тої причини зараз таки казати, що в сї ті, що говорять по руски, є руской народности, було-б передвчасно і фальшиво. Бо хоть і не можна заперечити, що змежи 100.000 душ, що говорять в цїлій Буковинї по руски, прийшло 20.000 із Галичини і Червоної Руси на Буковину ріжними часами, особливо-ж в часї переслїдувань религійних в Польщі і тут осїло ся, то і сего годї не признати, що мова є вправдї найзнаменитшою і найважнїйшою, але зовсїм не одинєкою познакою народности, лише звичаї, обичаї, навички, а особливо віра зважують тут своїм так само важким голосом; що отже 80.000 Волохів, котрі говорять по руски, тим самим, що уживають сусїдної мови, ще не вирекли ся своєї і не пристали до рускої народности. Думати инакше ще меньше дозволено, бо преценъ галицкий Русин в гр.-католицкій вірі привик бачити головну прикмету, а тої прикмети у 80.000 Волохів, уживаючих рускої мови, нема, а почасти нема еї і у властивих Русинів-зайдів."

Оттак доказано тут як на долонї, що Буковина є чисто волоский край. Але помимо того, що Русинів, як ось доказано, на Буковинї майже нема, обіцює ся їм на випадок оголошеня Буковини самостійним краєм повну рівноправність. А що перевага волоска Русинам не зашкодить — то лише перевага руска могла-б Волохам зашкодити! — дає ся в Promemoria такі докази: „Волоский елемент є толерантний і не займає ся пропаґандою; оба народи жиють з собою в згоді і в едности, — їх що йно в послїднім десятку лїт юдитей-місіонарі против себе натровили і підбурили"; оба елементи в церкві і школї рівномірно заступлені; „Волохи і Русини сидять мирно і приязно коло себе в одній і тій самій консисториї і кождий говорить своєю мовою, відправляють богослуженє в одній церкві, учать в одній школї, виховують ся в одній семинарии" — так як би то в тім всїм, що сидять в о д н і й консисториї... виховують ся в о д н і й семинарии, була запорука против волоскої переваги! — „владика буковиньский послав преценъ до міністерства просьбу, аби при заснованю новых, при реґуляциї старих і при реформованю висших шкіл руский елемент мав рівні права з волоским"; в педаґоґії учать по руски. „Все те є лиш знаки ще щирійшої згоди обох елементів в будуччинї, коли вони зможуть на підставі рівноправности мирно і без нарушеня розвивати ся і образувати ся попри себе і поміж собою. А се лиш тоді сповнить ся, коли Буковина стане самостійною провінциею, і Русини не будуть мати нагоди, бачити охорону і підпору в своїх численних галицких руских братах і в соймі з рускою перевагою, бо се могло-б їх легко спокусити, надужити ту силу против Волохів, котрі не мають таких плечий." — Очивидно, Волохи від такої покуси обезпечені...

Звернувши угагу Австриї на те, що еї з огляду на сусїдство з „великою північною державою" треба приєднувати симпатиї особливо тих сусїдних народів, що їх відламки сягають на австрийску землю, треба дбати о позискане для себе всїх Волохів через надане буковиньским Волохам повної волї, ганьбить ся наконець в Promemoria тих 4-ох послів буковиньских, що посьміли обставати за злукою Буковини з Галичиною: вони збаламучені, глупі, неписьменні, ідеями аґрарного комунїзму напхані і заражені самолюби, їх змаганя ворожі краєви, ворожі Волохам, їх наміри явні — вони бажають наш край зручити. Полишити Буковину в звязи з Галичиною значило-б тілько, що переводити скрито тихцем, але цїлком певне винародовленє Волохів.

Оттак умілн буковиньскі Волохи в 1848-ім

тензивно розведеної просьвітної і економічної акциї, бо те, що робить „Просьвіта“ або „Народна Торговля,“ є лише слабим блеском сьвітла просьвітної лямпадки, наколи сю дїяльність порівнаємо хоч би з тим, що робить ся на тім поли у так малочисленного і на чотири краї роздробленого народу, як Словінцї.

Парляментаризм після всїх познак зробить місце на довший може час, як ми недавно писали, новій бюрократично-єрархічній системі, відпаде отже і сей рух, який звичайно викликуваний був парляментаризмом. Пора-б отже покинути нам лише пусті та хвилеві манїфестациї, пора-б отверезити ся з того сентименталїзму, а подумати про реальну роботу для культурного і економічного розвитку нашого народу, починаючи від самих підвалин.

(З „Руслана.“)

Зріст промислу на Угорщинї.

В попередній статї про угоду Австриї з Угорщиною говорили ми много про то, як високо піднесли ся Угри під взглядом промислу і торговлї, хоть до не так давних часів були ще чисто рільничим краєм. Тому то і будемо тут старати ся прослїдити ті провідні гадки, якими поводило ся правительство угорске в піднесеню промислу.

Знали Угри дуже добре, що без розвиненого промислу будуть все слабшим краєм, ринком для збутя чужих товарів і тому то, беручи ся до розвиненя промислу, взяли ся до того так, що старали ся витворити великий промисл, а рівночасно скріпити дрібний промисл і дати єму спроможність дальшого розвою.

Для промислу великого треба було натурально великих капіталів, а нинї можна лиш такі зібрати в дорозї товариств акцийних, і тому то цїле праводавство угорске ідучи, за теориями найславнїйших економістів, улекшало, оскілько лиш можна, закладанє таких товариств. Єсли порівнаємо процедуру австрийску з поступованєм властий угорских, то побачимо велитеньску ріжницю. В Австриї не чує центральне правительство так браку промислу в иньших краях (приміром в Галичинї і Буковинї і є на такі справи досить обоятне. Удїленє концесиї на заложенє товариства акцийного уважає ся дуже часто яко якийсь акт ласки правительства, а в Угорщинї мимо подрібної контролї над всїми інституциями фінансовими старає ся правительство удїлювати як найбільше концесий, а притім робить всякі можливі улекшеня. Увільняє нові предприємства на якийсь час від податків, увільнює від такс і оплат цїлковито, продає промисловцям материял і машини по таких цїнах, по яких купує їх заряд зелїзниць. Що більше, всїм промисловим предприємцям признано навіть право експроприяциї і то навіть супроти громад і держави. Єсли хтось приміром хоче ставити який промисловий завод, на перешкодї єму стоїть чи то державний чи громадский ґрунт, то він має право зажадати вивлащеня. —

Всї банки, що мають на цїли підносити промисл, мають широкі привілеї; не платять нїяких такс, нї штемплїв, а навіть в декотрих случаях увільняє їх правительство від плаченя заробкового і доходового податку.

Таке увільненє відбуває ся на більшу скалю і то навіть супротив самих заводів промислових; від р. 1881 аж до 1895 заложено більше як 700 таких фабрик, котрим признано такі улекшеня. Були то майже на половину ґоральнї.

Як то дїлає на рух промисловий на Угорщинї, то найлучше видно з того, що в р. 1895 заложено на Угорщинї 42 нових товариств акцийних з капіталом до 70 мілїонів ґульденів, а давнїйші товариства підвисшили свій капітал о 30 мілїонів, то маємо в однім роцї інвестицию в сумі 100 мілїонів зр.

Сьвідчить то найлучше, яке там на тім поли житє і рух! А до порівнаня не хочу вже брати навіть Галичину і Буковину, лиш нашу центральну столицю, Відень. Від р. 1873 аж до 1896, то значить, в протягу 23 лїт повстав там лиш один новий банк. Що за страшна ріжниця в порівнаню до зростаючих як гриби по дощи угорских банків і акцийних промислових товариств.

З другого боку працювала угорска машина державна над тим, щоби удержати і зміцнити дрібних промисловцїв і ремісників. Слабою стороною дрібного промислу є то, що ремісники і дрібні промисловцї мають в нинїшних часах нераз за мало кредиту, щоби пофорсувати сильнїйше роботу в своїм варстатї і не мають завше спроможности видержати конкуренциї з більшими фабриками і збувати своїх виробів.

І на то найдено спосіб. В Угорщинї розвинули ся сильно щадницї, котрі мають передовсїм на цїли удїлюванє кредиту ремісникам і дрібним промисловцям. Є то велика ріжниця між нашими щадницями а угорскими. Наші займають ся передовсїм удїлюванєм кредиту гіпотечного, а тамті оперують передовсїм межи дрібними промисловцями. Звичайно бувають то товариства акцийні, але не на великих акциях по 1000, 2000 зр., лиш на малих акциях по 30, 40, 50 зр., так, що навіть меньше богаті можуть стати акціонерами і мати догляд над самою інституциєю. Як они много роблять, то пізнати по білянсах тих інституций. Возьмім приміром таку щадницю в Беллятинцю. Капітал акцийний 35.000 зр., вкладки щадничі 308.603 зр. На кредитї вексльовім має она 117.000 зр., а на пожичках за порукою 238.000 зр. Щадниця в Год-Мези-Вашаргель має капіталу акцийного 100.000 зр., вкладок щадничих 3 мілїони, а кредиту вексльового 2 мілїони.

Так отже дрібний промисловець угорский не боїть ся браку капіталу. Найде єго завше, коли потреба єму закупити більше сирого материялу, або спровадити яку машину, чи яким иньшим чином пофорсувати свій промисл. Не потребує він також бояти ся конкуренциї, бо хоч умова цлово-торговельна застерігла повну рівноправність промисловцїв австрийских і угорских, то у всїх доставах для війска і урядів потрафили Угри виперти конкуренцию австрийску. В доставах до зелїзниць увзгляднює ся лиш угорских доставцїв, в бранжі паперовій не могли нїколи австрийскі доставцї нїчо здїлати, хоч давали цїну низшу від угорских. Всї палати торговельні удержують спис всїх субвенціонованих фірм угорских з кождої бранжі і мають наказ, лиш тих попирати, так, що мимо цлово-торговельної умови уважає ся на Уграх австрийску продукцию за цїлком чужу.

Цїкавий случай лучив ся був на моравскій граници. Всї шинкарі купували в повітї Сенїц горівку в Австриї, бо їм то дешевше виходило. Як о тім довідала ся власть комітатова, велїла сейчас купувати горівку в близькій угорскій ґоральни під карою відобраня концесиї. Заряд зелїзниць з'обовязує приміром всїх реставраторів, продавати лиш угорске пиво; і так все і всюда.

Длятого і зросли Угри в таку силу; розум-

р. стати в оборонї своєї народности; сама оборона интересів волоскої народности напевно приносить їм честь, але з другого боку явне фалшованє правди, нїкчемні і нїчим неоправдані напасти на Русинів галицких — бо де-ж тоті страшні слїди ще страшнїйшого душехватства та місіонарства?! — страшна ненависть і завзятість против зовсїм немічних тодї Русинів, византийске лукавство при заявленях згідливости і миролюбивости і т. п. кидають дуже темну тїнь на їх поступованє[1]). У всякім разї в тім виступленю Волохів в 1849-ім р. ми бачимо сь ідоцтво певної полїтичної дозрілости Волохів; між ними подибуєм бодай кілька людин з ширшим сьвітоглядом, кількох патріотів, котрі интерес волоскої нациї уміли представити навіть яко интерес краєвий, так, що згадану петицию і пропамятне письмо підписували не лиш Волохи, але і Нїмцї і — Русини, не зважаючи зовсїм на ворожу Русинам бесїду тих письм. Як мало було тодї у Русинів буковиньских сьвідомости національної, і як Волохи уміли всїм Буковинцям забити баки, що Буковина волоский край, показує ще і той факт, що владика Гакман, явивши ся на чолї депутациї в Оломунцї дня 20 го сїчня 1849 р., аби цїсареви Франц-Йосифови зложити поклін Буковини, в своїй промові говорить лиш від імени „Bucovinär Romanen“. А прецїнь в тій депутациї був ще і Русин Николай Гакман, був і Нїмець Краль, були і Вірмени![2]) Гакман брав здає ся, слово Romane „Волох“, як ще і доси богато буковиньских мужиків, в значіню „православний“!

Взагалї Волохи тодї рухнули ся. Під подувом нового вітру владика Гакман скасував латиньску, а завів викладову мову волоску в богословскім закладї. За старанєм Русина владики Гакмана і православної консисториї заведено науку волоскої мови в філозофічнім закладї, а відтак також і в реорґанізованій ґімназиї Черновецкій. — Русини-ж спали. Якихось жадань, або хотьби бажань, випливаючих із живої сьвідомости національної, Русини буковиньскі тодї не мали. До них можна-б віднести отсї характеристичні слова Тацита, висказані про кого иньшого: „Байдужні до всего, осягнули вони найтяжшу річ на сьвітї, що навіть не відчували найменьшої потреби мати яке небудь бажанє“. Без осібних проте заходів, а просто лиш силою проголошеної тодї рівноправности народів заведено також і науку рускої мови в Черновецкій ґімназиї. Отсе зарядженє заскочило Русинів буковиньских, можна-б навіть сказати, напрасно і зовсїм неприготованих. Від тої постанови виходив, може бути, що йно перший виразний товчок до осьвідомленя руского загалу, що Русинам можна, ба навіть треба почувати себе Русинами: тим ставилось до Русинів виразне запитанє, чи хочуть вони учити ся рідної мови в школї, се-б то признати ся до Русинів, чи може мають бути чим иньшим — треба було рішати ся.

Богом а правдою сказавши, і у загалу Волохів буковиньских не було ще тодї живійшої сьвідомости національної. „На Буковинї вплинула давна система правлїня, флеґматичний характер замешкалих тут Нїмцїв і глубока байдужність (апатия) руского елементу також і на характер Волохів усипляючо і зробили єго більше байдужним супроти своєї долї і легко податливим супротив всяких подїй. Коли Семигородский Волох безнастанно мусїв бороти ся, деколи навіть із збруєю в руках, против тиранїї мадярского аристократизму, а заразом мав боронити ся против всяких иньших напастий, то буковиньский Волох оставав в нїмій непорушности.“[3]) Одна лиш традиция колишної приналежности Буковини до Молдавії підіймала їх духа. У Русинів буковиньских иньшої якоїсь традициї не було. Що Молдавія, як довго границї сї не сягали далеко поза нинїшну Буковину, була державою рускою, сего не відали тодї буковиньскі Русини. Тоту правдиву буковиньску, а притім і руску традицию із господарями і митрополитами в Сучаві витиснула із памяти Буковинцїв молдавска традиция із столицею і митрополїєю в Ясах; тота молдавска традиция була уже не руска, а волоска, додавала духа одним Волохам, а пригноблювала або своїм блеском ослїплювала Русинів. Відси то пішло, що між Волохами на Буковинї було в 1848-ім р. два-три люда, що зрозуміли свій час і знали, чого їм бажати, між Русинами-ж не було такого майже анї одного.

(Дальше буде).

---

[1]) Волохи і по нинїшний день все одної і тої самої піють; нїчого не забули, нїчого не навчили ся. Такі безпідставні клевети на Русинів становлять і доси головну збрую волоску против Русинів.

[2]) Bucovina 1849 ч. 1 стр. 1.

[3]) Так характеризує Волохів, а заразом і Русинів буковиньских Bucovina 1849, ч. 23, стр 126.

на, а чисто еґоістична полїтика суспільна угорска довела до того, що нині Угри займають в Австриї домінуюче становиско. Час би вже і нам брати ся за ту роботу, бо иньші йдуть вперед, а ми все стоїмо на тім самім місци.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 29-го грудня 1897.

Іменоване. Податковий інспектор Генрик Барух іменований комісарем при черновецкій фінансовій дирекциї.

Краєвий президент барон Бурґіньон приїхав сегодня в полудне до Чернівців. На двірци повитали его представителї властий.

В четвер, дня 30-го с. м., відбудуть ся збори буковиньского товариства лїкарского.

Засїдане народного волоского комітету відбуло ся вчера, дня 29-го с. м., на котрім здавали посли Лупул і Попович справоздане зі своєї дїяльности в радї державній, з ситуациї полїтичної і з відносин до більшости парляментарної, давнїйшого кабінету Баденїого і теперішного кабінету Гавча. Збори, в котрих під президиєю бар. Стирчи брало участь 18 членів, ухвалили одноголосно резолюцию, похваляючу становиско послів волоских в радї державній і поручаючу на будучність поступоване на основах адреси більшости нарляментарної.

Збори „Народної Ради“ у Львові відбували ся вчера у Львові, та ми нїчого ще близшого не можемо подати, бо не наспіли ще докладнїйші вісти. Знаєм лиш, що збори осьвідчили ся за подїлом Галичини і за скликанем в потребі всенародного віча для обговореня справ полїтичних і економічних. — Вибрано головою професора Романчука а до видїлу Нагірного, о. Стефановича, о. Темницкого, Струсевича, д-ра мед. Озаркевича і Од. Борковского; заступниками видїлових о. Лежогубского, Белея і Романа Цеглиньского.

Біржа. Дня 27-го с. м. відбули ся вибори членів видїлу черновецкої біржі. Вибрані на час трьох лїт: Йосиф Блюм, Яків Кіндлер, Мехель Рехен, Давід Тіттінґер і Генрик Ґольдлюст.

Галицкий сойм. Вчера відбуло ся перше засїдане галицкого сойму. Сойм отворено промовами маршалка і намістника, котрий крім иньших справ повідомив також сойм, що кардинал Сембратович складає гідність віце-маршалка задля слабого здоровля. Заразом повідомив намістник, що цїсар іменував заступником краєвого маршалка епископа Чеховича, з Перемишля. У відповідь на се підніс маршалок заслуги кардинала Сембратовича, а по нім забрав голос посол Яворский і поставив нагляче внесене о вислане адреси до Корони. По нім забрав голос посол Барвіньский в тій справі і домагав ся, щоби в евентуальній адресї краєвого сойму виразно було засначене становище руского народу, его потреби національні, культурні і економічні. Вкінци поставив реальне внесене, щоби до адресової комісиї вибрано руских послів, відповідно до числа руского народу замешкуючого Галичину. В тій справі сказав ще нару слів і п. Окуневский, противлячи ся наглячости. По нім промовляв полол Щепановский і поставив відповідну резолюцию в імени лївиці соймової. При кінци відчитано внесеня послів, а між иньшими внесене посла Барвівського на заложене рускої ґімназиї ім. Франц Йосифа в Тернополи і друге внесене того-ж посла на заведене рускої бесїди яко предмету обовязкового у всїх ґімназиях східної Галичини.

Суди воєнні в практицї. В Празї розійшла ся вість, що один офіцир в часї революцийних розрухів в Празї видав розказ підофіцирови, що провадив віддїл війска, щоби стріляв острими набоями до людий. Підофіцир Чех не зрозумів розказу і просив офіцира о повторене его по чески. За сей злочин бідачиска поставлено перед воєнний суд і засуджено на десять лїт вязниці в твердини в Літомерицях.

Шкільництво в Росиї. Росийскі дневники провінціональні наводять деколи нечувано цїкаві теми для учеників на вправи письменні, — правдиві curiosa. В 5-ій клясї одної школи реальної задано ученикам вправу на тему: „о значіню самовара в справі з'єднаня людий.“ В школї знов женьскій, що була зачиненим пенсіонатом, звелено ученицям 3-ої клясї писати: „О значіню дневників в розвою суспільности.“ Ученицї найшли ся в клопотї: дневники в пенсіонатї були строго заказані, якже-ж ту о них писати! В 1885 р. ученики 6-ої клясї в Ревї в письменній задачі порівнували „битву куликівску з водоспадом Родану“... То факт. І ученики писали.

Бійки в Кракові. Полїтична ненависть дійшла в Кракові до небувалих розмірів. Соціяльні демократи не можуть забути студентам університету, що ті брали участь в манїфестациях на честь Баденого і мстять ся на них „кулаком.“ В пятницю по полудни напав один соціялїстичний жидок з кількома робітниками на одного академика. Розпочала ся завзята бійка, бо академикови пішли зараз на поміч его товариші, а що то дїяло ся недалеко військового одваху, то вмішало ся до того військо і розірвало обі воюючі сторони. Бійка повторила ся знов того самого дня коло редакциї Naprzod-у, так, що цїла та справа опинила ся аж в полїциї і прокураториї.

Цїкаве пророцтво. Польский поет Міцкевич пророчив в своїх творах, що прийде колись месия, що відбудує Польщу і зробить еї знов самостійною державою і написав притім слова: „a imię jego 44.“ Тепер обрахував др. Добія, видавець ґазети Antysemita в Кракові, що тим месией є непримінно гр. Баденї. Возьмім, — каже др. Добія, — польску азбуку і заступім букви цифрами

a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

дальше заступім дотичними цифрами букви в назвищу

K.	B	a	d	e	n	i
10	2	1	4	5	13	9

а дістанемо в сумі Міцкевичеву цифру 44. — Но! Но! і то всьо ще при кінци девятнайцятого столїтя!

Поломив собі кости варшавский спортсмен Мечислав Бараньский, їдучи на бициклю на львівскім торі. З'їхав ся там з другим тандемом і упав так тяжко на крісла що заляв ся кровю. Публика перелякала ся, а кілька пань зімлїли.

Метеор. Німецкі часописи доносять, що дня 16-го грудня упав в околици Ґердерату величезний метеор, що важив до 5000 фунтів. Перед тим, заки метеор упав на землю, бачено у Вестфалиї і в кількох надреньских місцевостях великаньску огненну кулю, що летїла воздухом в напрямі від всходу на захід.

Жертва гри в карти. В однім готели в Остендї застрілив свою суджену, а відтак відобрав собі житє Максим Ґребнер, австрийский піддапий. Причиною самоубійства було то, що Ґребнер в купелевій місцевости Спа програв 300 тисячів зр. в карти.

Нещасте з оружем. На самий сьвятий вечер лучив ся у Відни на Марияґільф нещасливий випадок. До варстату одного майстра токарского прийшло кілька приятелїв его ученика іменем Суби. Один з тих приятелїв, Марці, бавив ся револьвером, котрий вистрілив так нещасливо, що положив Субу трупом на місци. Марці видячи, що застрілив свого приятеля, звернув револьвер до себе і на місци упав неживий.

Дезертир. Команда 30. полку піхоти у Львові доносить, що дня 26-го с. м. утїк з цитаделї Петро Шенґофер, рядовий при тім полку, і доси до служби не зголосив ся.

Завіщане жебрака. В Римі помер в послїдних днях один жебрак, що лишив своїм трох їм дїтям маєток в сумі 800 тисяч лїр. Ціле своє житє був жебраком і можна его було бачити кождого дня при входї до одної з римских церков. Видко, що й жебрацке ремесло буває часом не-аби-як поплатне.

Обікрали злодїи. В ночи з суботи на неділю напали два звістні злодії: Антін Нечуцкий і Михайло Ситяр, що ночували в притуловищи у братів Терциярїв у Львові, на сплячого там Тому Распника, також злодїя, і обрабували его з готівки в квоті 2 зр. 40 кр. Ті гроші пропивали они як-раз в однім шинку, коли висліділа їх полїция і обох арештувала.

Друкарскі похибки. У вчерашнім числї в другій статї зайшли немилі похибки. В другім уступі тої статї зараз на початку має бути: „Доси б у л а та система досить прост а.“

Ріхтера якірні коробки з камінчиками до будови дійшли до такої досконалости, що всї родичі, все одно чи они мають вже таку коробку, чи нї, повинні як найскорше замовити собі новий, ілюстрований цїнник, щоби пізнати так важне відновлене, як і назву товариску забаву „Якір“. Треба лише написати кореспонденцийну картку до F. Ad. Richter & Co., Wien, I. Operngasse 16, а фірма сейчас вишле даром богатий цїнник. При закупнї треба у власнім інтересї відкидати кожду коробку без марки „якір“ яко фалшовану.

Наука, штука і лїтература.

Про новий процес цивільний. Написав Антін Должицкий. Львів 1897. (цїна 20 кр.) — „О нових податках особистих в Австриї.“ Написав Атаназий Заячківский. Львів 1897. (цїна 10 кр.). З кінцем сего року входять в житє нова процедура цивільна в судї і нова устава податкова. Всїм повинно на тім залежати, щоби в тих справах поінформувати ся. В тій цїли видало товариство „Просьвіта“ ті дві книжочки, котрі поручаємо кождому.

Телєґрами „Буковини“.

З дня 29-го грудня 1897 року.

Відень. Вчерашня Wiener Ztg. оголосила цїсарске розпоряджене дотично дальшого побираня податків і належитостий і покритя коштів держави на час від 1-го сїчня 1898 до кінця липня того-ж року, а далї розпоряджене з дня 26-го грудня дотично зміни деяких законних постанов що-до належитостий судових і розпорядженє виконавче що-до оплат судових, підписане міністром судівництва і скарбу.

Відень. Скликані на вчера соймы Австриї долїшної, Стириї, Галичини, Шлезку, Країни, Ґориції і Ґрадиски, отворено урочисто. — Долїшно-австрийский сойм приняв нагляче внесене Ноского і товаришів що-до розширеня права виборчого до сойму і передав то внесене видїлови краєвому. — Сойм стирийский приняв по короткій дискусиї провізорию буджетову. — В соймах в Ґориції і Ґрадиси посли словіньскі не явили ся. Маршалок краєвий виразив свій жаль по причині неприсутности Словінців, вніс трикратний оклик: Най жие! на честь цїсаря, а потім замкнув сойм задля браку відповідного числа послів.

Відень. Нинїшний Fremdenblatt каже дотично оголошеної вчера цїсарским розпорядженем провізориї буджетової, що длятого взято аж шестимісячний протяг часу, бо хоть рада державна буде скликана сейчас по соймах, то не дасть ся скорше ухвалити буджету. Впрочім розпоряджене то буде сейчас по скликаню предложене радї державній до затвердженя.

Як загально звістно, є Ріхтера

„якірні коробки з камінчиками до будови“

найлюбійшою іграшкою дітий.

Они є одинока гра, котра напружає увагу дітий найдовше і котру діти не покидають вже по кількох днях.

Тому они є найдешевшим, а задля їх великої виховавчої вартости і їх знаменитого виробу заразом найвідповідніїшим подарунком.

Они взагалї є найлїпше, що можна дітям подарувати на забавку і затруднене.

Можна їх купити у всїх виднїйших складах забавок по цїнї 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і більше; на знак нефальшованя засмотрена кожда гра **якором**.

Пересторога! Знані **фальшівники** наших **єдино правдивих** „якірних коробок з камінчиками до будови“ старають ся ввести Публику в блуд і кажуть, що наш знаний **оригінальний фабрикат** за дорогий. Проспмо такими неправдами не дати ся звести, але просимо зараз зажадати від нас **ілюстрований цїнник** і відкинути припуречені в так **неприличний і натручливий спосіб** фабрикати яко то, чим они є: — **маловартні фалшованя. Лише заосмотрені в охоронну марку „якір“ коробки до будови є правдиві.** Послїдне відзначене: Линск 1897 **золотий медаль.**

Ф. Ад. Ріхтер і Сп.

Перша австрийско-угорска ц. і к. упривілєована фабрика коробок з камінчиками до будови.

Бюро і **Склад**: I. **Operngasse 16.** Відень фабрика XIII/1 (Hietzing) **Rudolfstadt** (Thür.), **Olten, Rotterdam, London, New-York**, 245, Pearl-Street.

Новість! Проба терпеливости і товариска забава „ЯКІР“;

Близше в цїннику

Др. Д. Ангавх

емеритований асистент радника двору, проф. д-ра Д р а ше на відділї внутрішних недуг в ц. к. віденьскім загальнім шпиталї

ординує від 11—12 перед полуднем і 2—4 по полудни. Ул. руска ч. 13.

ЛЇТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК

видає

Наукове Товариство ім. Шевченка у ЛЬВОВІ.

Редакция і адмінїстрация: у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Лїтературно-Науковий Вістник виходить 1-го дня кождого місяця с. ст. почавши від 1898-го року, книжками коло 12 аркушів друку великої вісїмки.

Перша книжка вийде ще вкінци грудня 1897-го року.

Передплата на „Лїтературно-Науковий Вістник“ дванайцять книжок на рік, з котрих кожда буде містити около 200 сторін друку великої вісїмки, а по три буде складати ся на один том, виносить: В Австрії з пересилкою на чверть року **2·50 зр.**; на пів року **5 зр.**; на цїлий рік **8 зр.** — В Росії з пересилкою: на цїлий рік **8 рублїв** (при бандеролній пересилцї). — В иньших державах по обчисленю пересилки. — Поодинокі книжки коштують по **1 зр.** Річна передплата може бути оплачена в трох ратах: 3. сїчня н. ст. 3 зр., 3 цьвітня н. ст. 3 зр., 3. серпня н. ст. 2 зр.; хто пропускає речинець рати, тому передплата обраховуєть ся як півчна або чвертьчна (на пів року 5 зр., на чверть року 2·50 зр.).

Передплату приймає: Адмінїстрация **Лїтературно-Наукового Вістника** у Львові при ул. Академічній ч. 8.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівців**					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	8 19	8* 54	12* 32	4 04	10* 25
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	II 48	3* 51	8* 32	—	6* 35
до Садаґури, Бояна, Новоселиці	6 45	4 30	—	—	—
з Глїбоки					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8 14	5 35	—	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятниці.					
з Гадікфальви					
до Радівців	6 10	10 03	2 28	6 12	8 05
з Гатни					
до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполюнґу	10 10	2 01	—	—	—
з Іцкан					
до Сучави	3 27	6 30	10 09	2 16	7 18
з Вами					
до Рус-Молдавиці	3 46	6 47	9 18	11 32	2 50
Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.					
з Карапчева					
до Чудина н. С.	8 54	10 07	6 15	—	—
Перший поїзд їде що понеділка другий з винятком понеділка, нїчний кождої днини.					

приходять до **Чернівців**					
з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	II 28	3* 20	7* 57	8 11	6* 10
з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8* 09	12* 12	3 50	10* 00
з Новоселиці, Бояна, Садаґури	—	11 13	9 50	—	—
до Глїбоки					
з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6 35	10 37	8 00	—	—
Перший поїзд їде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третий поїзд не їде в понеділок.					
до Гадікфальви					
з Радівців	5 42	8 55	1 15	5 50	7 47
до Гатни					
з Кімполюнґу, Вами, Гурагумори, Качики	12 58	6 25	—	—	—
до Іцкан					
зі Сучави	4 42	8 42	1 30	6 30	8 37
до Вами					
з Рус-Молдавиці	8 42	12 59	2 04	3 22	5 45	9 05
Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.					
до Карапчева					
з Чудина н. С.	5 55	5 55	—	—	—
Перший поїзд їде що понеділка, другий з винятком понеділка.					

▭ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 мінут пізнїйше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркненем мінут.

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЕНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Календар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний календар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телеграфічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 281. Чернівці, пятниця 19. (31.) грудня 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Галицкий сойм.

З великою цїкавостию вижидано отвореня галицкого сойму, бо-ж там засїдають заступники двох славяньских народів, котрі то заступники в радї державній були сполучені в славяньскій коалїциї. Знана була річ, що в галицкім соймі поставлене буде внесене на ухвалене адреси до цїсаря. Отже чимале заінтересоване викликало питане, як думають Поляки віднести ся в себе дома, в краю, до жадань руских послів, бо у Відни Поляки не могли перед цїлим сьвітом нїчого вдїяти супроти невеликих постулятів руских послів; але чи они так само не будуть виступати в галицкім соймі против тих жадань, — о се іменно ходило. „Дѣло“ вже наперед осудило политику Поляків і, не вичікуючи анї промов анї дїл, зажадало, щоб рускі посли стали против такого внесеня в опозициї. Таке порадило „Дѣло,“ мабуть аби „зазначити своє становиско і висказати свої жалї“...

Та якось остало оно з тою задавною вже фразою мов на ледї, бо лиш один Окуневский дав ся на ту вудку зловити, — ну, а пос. Окуневским не може навіть „Дѣло“ дуже тїшити ся... Всї прочі рускі посли згодили ся на ухваленє адреси до цїсаря.

Взагалї треба признати, що тепер, коли рада державна перестала функціонувати на час неозначений, набрали краєві соймы більшої ваги і в них тепер буде вести ся богато більше политики, як звичайно. Тому і для нас буковиньских Русинів буде сим разом галицкий сойм більше цїкавий, бо в сїй сесиї наші галицкі брати-Русини будуть мусїли ставити принципіяльне питане, о скілько думають Поляки дома, в Галичинї, забезпечити Русинам їх національний бит. Доси на жаль Русини мусїли все добивати ся своїх прав у Відни та мусїли нераз нарікати на галицку адміністрацию. Поляки нїколи не дивили ся на то радо, бо все бажали, щоби національні справи полагоджувати по можности в краєвім соймі. Русини певно против того нїчого не мають, лише жадають, щоби ті національні, культурні і економічні справи Русинів були полагоджувані цїлком справедливо, а не як доси! Тепер є до того нагода, тим більше, що пос. Барвіньский поставив навіть відповідні два внесеня. Побачимо, чи Поляки думають справдї поступати після програми славяньскої більшости парляментарної, чи може в тій програмі слова про національну рівноправність і рівновартність були специяльно від Поляків сказані лише so für sich hin...

А тепер подамо коротеньке справоздане з першого засїданя галицкого сойму.

Передовсїм відбули ся в рускій і латиньскій катедрі богослуженя, а потім о 11-ій год. отворив краєвий маршалок ґр. Станїслав Баденї засїданє довшою промовою. Він сказав:

„В хвили, коли сегорічний сойм збирає ся для наради над порученими ему статутом краєвими справами, годї не ствердити, що думка наша природною ходою справ занята политичним положенєм держави, котра в сїй хвили находить ся в трудних і тяжких услівях.

Не тут місце говорити про поводи сего пересиленя і супроводних обставин, але певно буду речником всего краю і сойму, коли скажу, що найщирше бажаємо, аби вже в найблизшій будуччинї вернули відносини, котрі уможливили би правильну дїяльність конституцийних уладжень державних, а передовсїм уможливили законодатним чинникам ті ухвали, які ми уважали все конечними для удержаня едности і могучости монархії; але заразом бажаємо, щоби уздоровленє відносин наступило на справедливих основах, котрі запевнили би на довший час державі спокій, повагу і силу, а народам і краям спроможність свобідного розвитку.

Серед тої политичної запутанини ми не маємо анї поводу, анї спроможности звертати з дороги, якою ступаємо в інтересї держави і краю від почину конституцийної ери, а ми щасливі, що під прапором, котрому ми все були вірні, стає нинї враз з нами більшість австрийских народів.

Прапор сей відомий в державі і краю, усьвячений тількократними ухвалами сойму, прапор краєвої автономії, опертої на признаню прав та історичних традиций краю, автономії, котра все числила-б ся з єдностию держави і политичними обставинами монархії.

---

29)

Буковиньска Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смаль-Стоцкий.

(Дальше.)

Волохам буковиньским прибуло тодї сьвіжої оживляючої крови від їх братів із Семигороду: у Семигородских Волохів національна самосьвідомість була вже тодї значно розвита, вони мали школи удержувані власними силами, мали часописи, між котрими Gazeta de Transilvania була, як каже Bucovina, das bedeutendste und verbreitetste Blatt romanischer Zunge seit 11 Jahren, мали визначних і рухливих патріотів як владика Шаґуна, редактор Баріч, каноник Чіпарю і т. п., так що 1848-ий рік застав їх досить приготованих і вони в тім роцї могли відограти навіть досить важну ролю в заколотї австрийских справ. Вони стали до бою з Мадярами, взяли і буковиньских Волохів немов за руку і повели. На учителя волоскої мови в Черновецкій ґімназиї прийшов 1849-го р. семигородский Волох-унїят Пумнул, котрий не то що був добрим учителем, відносив ся з горячою любовю до рідного слова, але зараз таки став орґанїзатором волоскої суспільности на Буковинї до житя національно-политичного. Він научив Волохів буковиньских, що їм треба почувати себе за оден нарід зі всїма Волохами, чи вони в Молдавії і Волощинї, чи в Семигородї і на Угорщинї, він оживив традицию історичну колишнього сполученя Буковини з Молдавією, збудив серед них ідею національну, він дав, можна-б сказати, Волохам буковиньским письменну волоску мову з еї волоскою правописею (викинув кирилицю з уживаня). Окрім Пумнула гостив в Чернівцях сам владика Шаґуна (в серпни 1849), тут перебував кілька місяцїв Георгій Баріч редактор Gazet-и de Transilvania, котрого Bucovina величає великим волоским патріотом (виїхав з Черновець дня 4-го жовтня 1849), тут гостив также унїятский каноник і професор богословія в Блязендорфі Т. Чіпарю (26-го лютого 1850). Цїлком певно, що тоті гостї не залишили осьвідомити буковичьских Волохів з загально-волоскими справами народнями, додати їм духа, підперти морально, а здаєть ся также і материяльно їх змаганя. Семигородскі Волохи вхопили тодї в свої руки провід справ волоско-народних взагалї, і буковиньскі Волохи піддали ся зовсїм сему проводови.

Ба, і рух в сусїдній Молдавії і Волощинї підіймав значно духа буковиньских Волохів; вони-ж не залишали покликувати ся в петиціях і т. п. на Наддунайскі князївства. Там в 1848-ім р. (23-го червня) счинилась также революция, а пішла вона відси, що в 40-их роках між волоскими боярами витворилась партия, котра бажала не лиш визволити Молдавію і Волощину із залежности від Туреччини, але із тих обох країв, а ще до того із Семигороду, Банату і Буковини, т. зн. із всїх країв замешканих волоским народом утворити одну „дакороманьску“ державу. З тою партиею мали зносини і австрийскі Волохи. На вість про революцию у Франциї, Нїмеччинї, Італії і Австриї прийшло 1848-го р. і там до вибуху, Шаґуна стояв тодї в тїсній звязи з Букарештом і Яссами.

Оттак, як бачимо, в 1848-ім р. підняли Волохи всюди свою голову, всюди виступили за свої національно-политичні права. Се вплинуло і на буковиньских Волохів. Коли-ж войско российске вмаширувало в Молдавію і Волощину, бо „ревулюцийні рухи в тих краях стояли в звязи з иньшими далекосяглими плянами“,[1]) і помогло Туреччинї здусити там революцийний рух (Букарешт взятий приступом Турками 26-го вересня 1848), то на австрийских Волохів в Семигородї, Банатї і на Буковинї спало немов завдане і моральний обовязок здїйснити провідну ідею сего загально-волоского революцийного руху. І тому то Волохів Семигородских, коли повстали і крепко боронили ся против Мадярів, посуджувано загально, що вони борють ся „за збудоване дакороманьскої держави“. В звязи з тим — судячи іменно по змістї — стоїть, і заснованє в Чернівцях братами Гормузакими (Георгієм і Александром), котрі, а особливо Евдоксій Гормузакій, мали тїсні зносини з Шаґуною, волоско-нїмецкої ґазети „Bucovina“ на те, аби і на Буковинї дати вираз тим загально-волоским ідеалам, аби в

[1]) Bucovina 1849 ч. 8.

Сему прапорови останему все вірними не лише длятого, що на сїй дорозї єдино бачимо спроможність розвитку нашого краю згідно з єго минувшостию і окремішними єго услівями, але також і длятого, що автономію країв уважаємо конечним услівєм успіхів і могучости монархії.

Але нехай менї буде заразом вільно пригадати, що здїйсненє сеї полїтичної проґрами залежить не лише від законодавства, але також від способу, як край потрафить виконувати і сповняти ті автономічні права, які він вже нинї має; отже оно залежати-ме передовсїм від сойму, єго становища і дїяльности.

Отже стараймо ся й надальше, щоби сойм був дїйсним і справдешним виразом інтересів і потреб краю, щоби передовсїм зробив все, що від него залежить для заспокоєня сих потреб; бережучи прав більшости, котрі мусять бути основою конституцийного житя, будьмо у виконуваню сих прав умірковані і вирозумілі; доложім заходів для спокійного і прихильного розгляду всїх справедливих домагань і бажань меньшости, а увзгляднїм то все, що згідне з інтересами краю; обороняючи власні права народні, сповняймо радо обовязки, які маємо для другої народности краю; останьмо все, як доси, вірними засадї, що сойми, хоч в першім рядї мусять мати добро краю на бачности, не можуть нїколи забувати про потреби та інтереси цїлости і держави і на останку стараймо ся пильно о те, щоби весь край з обрад і ухвал сойму переконував ся, що лише тут найде найуспішнїйшу охорону своїх інтересів; се для нас, як думаю, все приступна дорога скріпленя власними силами основ автономії краю."

Відтак звернув маршалок мову на краєві справи Галичини, як народне шкільництво, котре конче треба би зреорґанїзувати; дальше про фінансовий стан краю, про реґуляцию рік і т п.

По маршалкови промовив намістник кн. Санґушко. Єго промова не мала майже жадного полїтичного змісту. При кінци своєї бесїди повідомив сойм, що кардинал-митрополит Сильвестер Сембратович зложив задля слабого стану здоровля гідність віцемаршалка краю та висказав з одної сторони своє і цїлого краю поважанє до сего князя церкви, а з другої сторони надїю, що вскорі стан здоровля Є. Еміненциї полїпшить ся так, що зможе взяти участь в нарадах сойму.

На се забрав голос маршалок краєвий і зворушеним голосом підніс заслуги Ем. кардинала, згадав про ті щасливі хвилї, коли то висока палата мала ту честь витати посеред себе особу кардинала, окружаючи єї завсїгди найвисшою почестию і синівскою любовю. Вкінци виразив, що цїла палата і край бажає як найсердечнїйше, щоби Ем. кардинал повернув до повного здоровля і сил, так, щоби ще міг брати участь в нарадах сойму. Бесїду маршалка переривала палата рясними і горячими оплесками, а на лицях послів видно було щирий жаль. Повідомленє про номінацию Преосв. Еп. Чеховича віцемаршалком приняла палата радістними оплесками.

По виборах до поодиноких комісий поставив презес віденьского Кола польского пос. Яворский пильне внесенє на висланє адреси до корони. Пильність узасадняв внескоставець коротенько, а відтак спротивив ся наглячости пос. Окуневский. Єму відповідав референт парляментарної комісиї адресової пос. ґр. Войтїх Дїдушицкий, але коли він лише став ширше розводити ся над сею справою, маршалок покликав єго до порядку, а тодї бесїдник зрік ся голосу. В тій самій справі промовляв ще пос. Барвіньский, заявляючи, що теперішна хвиля має історичне значінє, бо народи покривджені в своїх правах національних бажають здїйсненя своїх ідеалів національних. Се повинно відбити ся відгомоном і в Галичинї. Адреса до трону повинна бути виразом виміреня справедливости обом народам галицким. Рускі посли по нарадї заявляють, що суть за висланєм адреси, щоби в адресї були зазначені їх постуляти, та щоби в комісиї адресовій засїдало відповідне число послів руских. — При голосованю принято наглячість внесеня пос. Яворского, почім сей коротко мотивував потребу висланя адреси.

Відчитано друге нагляче внесенє в справі висланя адреси до трону, поставлене пос. Ст. Щепановским. В мотивованю внесеня промавляв пос. Щепановский дуже довго, розвиваючи проґраму полїтичну для польскої суспільности. Свою бесїду він закінчив заявленєм, що прилучає ся до внесеня Яворского; отже над єго внесенєм голосованє не відбуло ся.

По вичерпаню дневного порядку відчитано ще внесеня: Бернадзїковского на ухваленє адреси до трону; Щепановского на управильненє вілносин галицкої фінансової господарки. Пос. Барвіньский поставив такі два внесеня: 1) Зваживши, що краєві відносини, як і практичні потреби в житю вимагають знаня обидвох язиків краєвих; — зваживши, що й просьвітні взгляди промавляють за тим, щоби шкільна молодїж в нашім краю знала обидва краєві язики, вносять підписані: — Високий Сойм ухвалить: Взиває ся ц. к. Правительство, щоби в середних школах в Королестві Галичини і Володомириї завело обовязкову науку обидвох язиків руского і польского, а іменно в той спосіб, аби з роком шкільним 1898/9 була заведена обовазкова наука обидвох язиків краєвих в чотирох низших клясах середних шкіл, а відтак постепенно в висших клясах. — Барвіньский, Др. Сильвестер Сембратович, Конст. Чехович, Вахнянин, Заячківский, Мандичевский, Охримович, Окуневский, Останчук, Поваковский, Др. Савчак, Каратницкий, Небиловець, Гаморак, Винничук.

Друге внесенє звучить: Зваживши, що підвалиною культурного розвою і зросту кождого народу є національне образованє; — зваживши, що національне обра-

---

публичній опінїї піддержати і підпомочи справу Молдавску і загально-волоску, аби і серед буковиньских Волохів розбудити живий интерес для народної справи, аби приступом здобути Буковину для себе.

Русинам буковиньским не було нї відки запомоги, підпори, заохоти, проводу. Помимо того, що від 1-го листопада 1786-го р. аж до 1849-го р. Буковина сполучена була яко Черновецкий округ тїсно з Галичиною, не було майже жадних взаємим між Русинами галицкими а буковиньскими в тій добі; тілько всего і було, що деякі Галичани (питомцї Львівскої семинариї) приймили православіє і стали сьвященниками на Буковинї; що кілька гр. кат. сьвященників прийшло із Галичини на Буковину, та що кілька урядників і професорів зайшло сюди, але-ж вони губили ся без слїду поміж загалом Буковинцїв, або, що ще гірше: суперництво в справах віри відтручувало одних від других. Зрештою галицка Русь не могла і зачерез те мати якогось більшого впливу на Русь буковиньску, бо сама вона у своїм загалї була майже зовсїм несьвідомою своєї народности масою. Інтелїґенция руска в Галичинї була спольщена, і коли говорити про вплив Галичан на Буковину в тій добі, то хиба про вплив польский: польщенє Буковини, особливо-ж Русинів буковивьских і то через самих таки Русинів галицких, ішло, як се бачили ми на народних школах а бачимо ще і тепер на містах і місточках, спорим кроком наперед; не лише верства міщаньска, але і витворююча ся інтелїґенция буковиньска переймала ся польским духом, а дїдичі буковиньскі, котрі до недавна не знали иньшої мови опріч рускої, стали уживати зовсїм загально мови польскої. Які успіхи робила польска ідея на Буковинї, видко вже хотьби із сего, що в р. 1846-ім в часах польскої ворохобнї в Галичинї, половина кляс філозофічних в Чернівцях задля участи в ворохобнї, т. зн. задля головної зради, сидїла по арештах. Куда-ж не сягав польский вплив, там бачимо якусь зашкарупілість віроісповідну і задля неї у тої части православної інтелїґенциї, котра не зачисляла себе просто до Волохів, якийсь вплив сербский, що виходив із Карлівця, осїдку православного митроп. синоду. Коли-ж і почали може зачерез те, що до Черновецкої ґімназиї ходило дуже богато галицких Русинів, укладати ся якісь приязнїйші відносини між галицкими а буковиньскими Русинами, то при кінци 30-их і в 40-их роках, в часах завзятого і лютого суперництва між православієм а католицизмом на Буковинї, і ті звязи мусїли пірвати ся. Так як в Галичинї одна гр.-католицка церков єднала Русинів, хоть вони і по польски говорили, до купи, і Русини для одних лише интересів своєї церкви мали сяке-таке зрозумінє і интереси греко-кат. церкви держали за одно з интересами загально-народними, так само і на Буковинї православна церков єднала Русинів і Волохів до купи, для одних лише интересів православної церкви мали Буковинцї зрозумінє і интереси православної церкви уважали за одно з интересами краєвими. Відси то пішло, що тодї на Буковинї, як се ще і доси буває, лиш унїятів уважали Русинами,[1]) тут має корінь і тото страшне і пагубне для Русинів незрозумінє интересу народности рускої, котрий вимагає в справах народних спільности і єдности всїх Русинів без ріжницї віри. В иновірцях, хотьби вони належали до одної народности, бачили проте православні Русини буковиньскі своїх ворогів. Коли-б отже в памятнім роцї 1848-ім і були-б виступили галицкі Русини з якоюсь широкою національною програмою, подібно як Семигородскі Волохи, то буковиньскі Русини були-б напевно не піддали ся проводови галицкої Руси; тим меньше буковиньска Русь могла почати щось сама з себе. Несьвідома своєї народности, єї потреб і цїлий, руска маса стала ся там і тут лише попихачем в руках чужих. Сяка-така самосьвідомість національна у двох, трох Волохів дала Волохам можність грати в житю Буковини першу ролю. На тім тлї стали укладати ся в конституцийній добі міжнародні відносини на Буковинї.

(Дальше буде).

---

[1]) Bucovina 1849 ч. 37 каже так: „Нехай і так, що число людий, що говорять по руски, в нашім краю дуже значне, то все таки число властивих Русинів (а то і після своєї віри) сягає ледви 10.000 душ."

зованє можна осягнути лише наукою в матернім язицї; — зваживши, що майже три мілїони Русинів в Галичинї мають лише дві 8-клясові рускі ґімназиї і одну неповну; — зваживши, що з 2518 руских учеників середних шкіл в Галичинї лише 853 має нагоду образувати ся в матернім язицї; — зваживши, що в північно-східній сторонї краю нема рускої середної школи, а польска ґімназия в Тернополи виказує найбільше число руских учеників (166) поміж всїма польскими ґімназиями в Галичинї; — зваживши на останку, що в тернопільскій ґімназиї задля численности учеників треба було побіч 8 головних кляс відкрити 8 паралельних, — вносять підписані: — Високий Сойм ухвалить: Взиває ся ц. к. Правительство, щоби в Тернополи в роцї 1899 була основана руска ґімназия імени Франц-Йосифа, котра би, починаючи з першою клясою, постепенно доповняла ся до 8-клясової ґімназиї. — Барвіньский, Др. Сильвестер Сембратович, Конст. Чехович, Др. Савчак, Вахнянин, Окуневский, Охримович, Каратницкий, Новаковский, Остапчук, Винничук, Гаморак, Небиловець, Заячківский, Мандичевский.

Сї два внесеня пос. Барвіньского так оправдані відносинами, що кождий справедливий чоловік може їм лише притакнути. Поляки минувшого року то друге внесенє були відкинули. Може доси мали досить часу і нагоди змінити свою гадку; може тепер схотять свої слова про націоцальну рівноправність перевести в дїло; може не схотять перед цїлим слявяньским сьвітом стати ся крутарами... Побачимо в короткім часї!

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 30-го грудня 1897.

П. Іоахим Дїдицкий, радник двору при найвисшім трибуналї судовім у Відни перейшов в стан супочинку і при тій нагодї одержав найвисше признанє за майже 50-лїтну ревну і хосенну службу. — Ходить вість, що переходять в стан супочинку і иньші Русини, товариші п. Дїдицкого — передовсїм п. Василь Ковальский, котрий по спенсіонованю має перенести ся з Відня до Галичини.

З галицкого сойму. Перед першим засїданем соймовим зібрали ся всї присутні посли рускі на коротку нараду, котру відтак безпосередно по засїданю продовжали під проводом Еп. Чеховича. На тім засїданю ухвалили заснувати руский клюб і вибрали головою Еп. Чеховича, заступниками Барвіньского і Заячківского, секретарем Вахнянина (заст. Каратницкого), касиєром д-ра Савчака. Принято внесеня п. Барвіньского і обговорювано проґраму і подїл працї соймової. До адресової комісиї предложив руский клюб комісиї матцї яко членів: Еп. Чеховича, Барвіньского, Заячівского, Вахнянина, д-ра Савчака і о. Небиловця. По хвили явили ся делеґати комісиї-матки з заявою, що предложенє руского клюбу одноголосно принято. На другім засїданю вибрано з руских послів яко членів до комісий: до секретарияту: Каратницкий; до квестури: Вахнянин; на ревідентів: Небиловець і Заячківский; до адмінїстративної: Окуневский; до громадскої: Кульчицкий; до шкільної: Вахнянин; до зелїзничої: Небиловець; до петицийної: Гаморак, Новаковский, Охримович, Окуневский і Винничук; до правничої: Каратницкий; до промислової: Остапчук; до банкової: Мандичевский, Винничук; до гірничої: Охримович; до податкової: Окуневский; до комасацийної: Каратницкий, Остапчук; до дорогової: Охримович. До комісиї господарства краєвого не вибрано нї одного члена Русина, та за то внїс на 2 ім засїданю пос. Барвіньский, щоби ту комісию побільшити о одного члена і вибрати Русина.

Радикальне віче відбуло ся в Перемишли дня 26-го грудня с. р. На віче явило ся значне число участників, особливо рускої місцевої і дооколичної інтелїґенциї. Предсїдателем був пос. Новаковский. Про полїтичну ситуацию говорив пос. Яросевич і виступив проти автономії країв, заявляючись за автономією народів. Промовляв також за подїлом Галичини на часть руску і польску. *Ухвалено в тім дусї резолюцию*, як також домагано ся розвязаня парляменту, розписаня нових виборів і потягненя до одвічальности всїх урядників, що в часї послїдних виборів допускали ся незаконностий.

Цїкава справа. З друкарнї В. Якобіого у Відни появив ся отвертий лист на адресу мінїстра судівництва д-ра Рубера і кардинала Сембратовича з підписом ґр. Станїслава Габданк Скарбка, замешкалого в Шклї в Галичинї. В тім листї підносить ґр. Скарбек, що завіщанє, нїби зроблене пок. Юлїяном Янишевким, помершим 1885 р. в Волцневі, було сфальшоване і що чотири особи названі поіменно в тім листї, зложили перед судом фальшиву присягу, що пок. Янишевский тото завіщанє підписав, наслїдком чого півмілїоновий маєток перейшов в чужі руки, а не дістали его наслїдники, до котрих належить і той ґр. Скарбек. Він взиває особи названі в листї, щоби єму виточили процес о клевету, а що межи тими особами є доктор медицини, учитель народний, нотар і руский сьвященик, длятого ґр. Скарбек адресує свій лист до мінїстра судівництва і до митрополита.

Як повинна виглядати школа, щоби відповідала новочасним течіям.

Написав **Б. Вечерж.**

Писати про школу будучности се без сумнїву завданє займаюче, оно на часї та може вийти в хосен навіть тодї, коли-б не здїйснило ся те, що треба приймати яко премісу еї істнованя. Ми пересьвідчені, що здїйснить ся бодай правдива поглядовість при науцї о річах і сконцентрованє научаня з нею звязане. Нам представляє ся нинїшне научанє подібним до поступованя різьбаря, що хотячи витесати статую з мармору, передовсїм розбиває відлом мармору, вироблює з кождого кусника поодинокі члени, а відтак старає ся злучити сї члени в одну стать, — так розбиває ся в наших школах материял шкільної науки на поодинокі предмети.

Як треба змінити нинїшну школу, се виходить з числених жалоб, котрих головні гадки ось які: Нинїшне научанє книжкове вдоволяє ся поглядом на мертві окази природи, ба навіть на самі образки (там навіть, де не мусить робити сего) розриває увагу, мало журить ся співудїлом учеників, а ще меньше їх самостійним дїланем. Вислїди поучаня такі, які бачимо в щоденнім житю, суть доказом несовершенного способу научаня. Пригляньмо ся тілько в нашім краю, де що року кілька сот людий кінчить науку в школах висших, а кілька тисяч молодцїв школи середні. Кілько-ж з них бачимо винахідниками, кілько їх причиноює ся поважно до цивілїзацийного розвитку? Чи-ж величезна їх більшість не вдоволює ся цїлковито зовсїм звичайною канцелярийною роботою, самим лиш наслїдуванем або повторюванем наукових дослїдів минувшини? Взяли ми наш край яко примір не тому, щоб понижувати краєву інтелїґенцию, але тому, що всякому відносини домашні найкрасше відомі: однак мусимо завважати, що нїгде вислїди в сїй материї не є лїпші.

Найбільший винахідник наших часів Тома Альва Едізон жалує ся, що мало має помочи в працї від технїків-теоретиків, випоминає їм головно неохоту до грубшої роботи; терпеливости принятого технїка досьвідчає він в сей спосіб, що припоручає єму, проміж иньші занятя, робити порядки в варстатї.

Суд чоловіка так бистроумного достойний уваги і належить заховати его в памяти саме тому, що Едізон глубше не застановляє ся над вихованем і научанем, тож коли висуває сю хибу наперід, мусить она разити его дуже, яко недостаток нинїшних шкіл, що не вміють призвичаювати до трудолюбивости. Вірна житепись сего чоловіка була би цїнним причинком до науки о вихованю і научаню в будучности. Згадаємо тут тільки про его любов природи, старанне пізнаванє всїх еї дарів, їх дослїджуванє та схісновуванє до практичних цїлий. В своїм музею або маґазинї має він всїлякого рода окази природничі; шкірки з вужів і риб, шкіри незвичайної скількости четвероногих зьвірів, шкіри і зуби зьвірів хищних і гіпопотамів, роги носорогів, лика і дерева з рослин екзотичних, всїлякого рода тканини, дорогі каміня з найдальших кінцїв землї, а всьо очікує слушного часу, щоб сповнити своє завданє в якій важній машинї. При богатьох великих винаходах мусїв переводити тяжкі дослїди з сим незміримо ріжнородним материялом, щоби здїйснити свої помисли. Так пр. волокно жарової лямпи не фунґувало належито помимо всяких висилень так довго, доки не спорядили его з особлившого рода бамбуса. Фоноґраф усовершив ся також аж тодї, коли вибрали твердий зефір на деякі его части, як репродукцийний валок, приряд до писаня і т. п. Ми відійшли від теми задля сего чоловіка тому, що він являє ся живим доказом, як хосенними були би зміни основ научаня в наших школах, про які хочемо говорити.

Щоби школа вдоволила вимоги людскої природи та нинїшної цивілїзациї, що вже так далеко поступила наперед, мусить звертати увагу не тільки на всї підставні здобутки і дослїди, зискані в обемі обоїх, але-ж і ступати слїдами їхнього розвитку. Що дотичить людскої природи, то підставою всїх процесів духових є чувство та его брат вражінє, а однак дуже мало дбаємо про знаряди змислові, насупротив поступаємо так, що терплять на тім; замісць старатися всїми способами о їх сьвіжість, вправу та усовершенє. Прошу собі тільки пригадати, що робимо для виобразуваня змислових знарядів, скажіть самі Вп. читачі, якими средствами стараємо ся сего діпняти та кілько годин в роцї посьвячуємо сїй цїли в І. і II. клясї? Чи не лучає ся щоденно, що ученик, вже навіть старший не уміє гаразд розпізнати красок, а як они переходять в тїни та відтїнки, о тім не має найменшого понятя? Під тим зглядом несправедливо занадто полягаємо на домашнім вихованю, бо оно по правилу єсть зовсїм случайне та повне хиб, які школа мусить поправити. Оборонцї нинїшної школи покажуть може на нашу поглядову науку, яко правдиве жерело вправлюваня змислових знарядів. Не перечимо, що через неї осягає се і те добро: але питаємо, чи се научанє так уладжене, щоби відповідало відомим основам дидактики? Чи справдї пр. поступає ся від річий простих до зложених? Чи не починає ся звичайно звертати увагу на предмети, що находять ся в шкільній комнатї? А чи-ж они такі прості, щоб могли бути підставою ясного, легкого спостеріганя зі сторони дитини?

Возьмім пр. крейду, певне найпростїйший предмет в клясї, та пригляньмо ся їй як найповерховнїйше, так, як се тепер робимо. І що-ж? Звернемо увагу дїтий та навчимо їх, що крейда біла, чотирокутна (хоч она має 12 кутів) або гранчаста, чотиростїнна, шорстка, мягка, марає пальцї та що пишуть нею. Що за многота понять, а кілько-ж з них дитина зовсїм не розуміє! Бо не знає нї ґеометричних фіґур, нї степенів втердости, вірить нам тілько на слово, а коли сего бажаємо, повтаряти-ме за ними, як попугай.

А що-ж тогди дїє ся, або радше не дїє ся в утлім умі дитини, коли спостерігає иньші предмети, більше зложені, ба може навіть живі сотворіня! Оповідань про них слухає радо, хоч би і не богато розуміло, щось прецїнь з них захопить; чи однак сим чином не підготовлює ся поля під пізнїйшу фразеольоґію, се знов питанє.

Степень низший.

На чім отже випадає нам оперти спостеріганє дїтий в школї, на чім вправляти, ублаго-

роднятп та усовершувати їх змисли? Зовсім природно, що на найпростійших предметах, а заразом (щоб научане всюди було однакове) на предметах, що всюди находять ся, легко дають ся спостерегти змисловими знарядами. Таким предметом передовсім є вода. При ній не треба говорити про форму, твердість, полиск і т. п. опис вийде дуже простий, натомість праці, т. є. досліди, які можна з водою доконувати найріжнороднійші. Бже в сім скривае ся основна ріжниця, яка заходить помежи школою нинішною, а школою будучности. Наша школа надто управляе описи, але не взвичаює до самостійного спостеріганя, до власної праці, школа будучности о се подбае, щоби всюди запанувала правдива всесторонна поглядовість і то ві всім, щоби управлювано всї змисли, занимаючи всї змислові знаряди, щоби приниманє вражінь було живе, дїяльне, а не мертве. Хоч зачне від предметів мертвих, неорґанїчних, однак не позволить їм мертво лежати перед очима учеників, противно змусить їх до сего що — най так скажу — живуть, будуть порушати ся, зміняти ся, на око гинути та знов повставати.

То-ж нумо! пригляньмо ся наущ о предметах в школї будучности, пригляньмо ся пр. роботам, які в ній будуть довершували ся з водою.

На підвисшеню стоїть кілька скляних посудин: одні однакові літрові, другі більші, инъші меньші, кусок цукру, трошки соли, збанок води. Учитель говорить: „Хотїв би я трохи води з сего збанка мати в сїй посудинї.“ Лие і наповняе посудину. Бере кусник цукру, соли, і ученики запримічають, що без труду можна вложити в посудину також цїлий кусник цукру, взглядно соли. Відтак розходить ся о се, щоби часть налитої води, а також цукру вложеного до посудини перенести до иньшої посудини. З водою справа легка, але кусник цукру, взглядно соли, не хоче віддїлити ся. Ученики пізнають через се, що вода дае ся легко подїлити, цукор не так легко. З сим спостереженем получимо зараз аритметичне спостереженє. Перелїймо воду з одної посудини у другу, наповнїм їх обі цїлком — склянки однакові. Важимо обі по наповненю, — рівно тяжкі. Позначимо їх одиницею (1), если они вже наперід так позначені, і напишемо 1=1. Важимо по черзї дві посудини, не однаково наповнені, пізнаємо, що неоднаково тяжкі. З великої посудини наповнюємо меньші склянки, наповнимо дві. Коли на більшій написана двійка, можемо написати на таблици $2=1+1$. Коли же знов з тих малих склянок влиемо воду до великої, дійдемо до аритметичної правди $2\times1=2$. Иньшим разом через вибиране води меньшою посудиною з більшої, дійдемо до практичного понятя дїленя. Звертаємо увагу на форму води — змінюе ся одвітно до посудини; натомість кусничок цукру, взглядно соли, вложений до якої небудь посудини, не змінюе своєї форми. Наколи позволимо водї капати на дошку запорошену, каплї заокруглять ся в кульки. Вода не має сталої форми, змінюе ї, капае, тече, есть плин. При каплях лучае ся нагода до повтореня знаного вже материялу про науку численя.

(*Кінець буде.*)

Телєґрами „Буковини“.

З дня 29-го грудня 1897 року.

Відень. Wiener Ztg. оголошуе відручне письмо цїсареке до президента мінїстрів замикаюче тринайцяту сесию ради державної. (Абрагамович! пращай ся з президентурою! прим. ред.)

Прага. Член палати панів, проф. Гефлер помер.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, обезпечае будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерни і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачуе ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дае як найкористнійші услівя і видае полїси і квїти в рускім язиці.

Зголошеня о удїлене аґенциї в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

На сьвята!

Перша руска торговля

ІГНАТИЯ ВЛАСЮКА

Чернівці, ул. паньска, ч 35

поручае:

муку, дріжджі, повидла, сливки, мід, мак, горіхи, розинки, мігдали, фіги, дактилї, гриби, оплатки, селедці, мариновані риби, сири всякого рода, всякі делїкатеси, чай, каву, і т. п.

Сьвічки столові і церковні.

Поручаючись ласкавій памяти вп. Земляків, ручу за добрий товар, совістну обелугу і дешеві цїни.

З поважанем

І. ВЛАСЮК.

КОТВИЦЯ.

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх антиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з антики Ріхтера і для осторожности приймати *лише* фляшки з тим охоронним знаком яко правдивї.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Др. Е. Прокопович

бувший оператор на ц. к. унїверситетскій клїнїцї очній через два роки при радникови двору д-рови Фуксови у Відни

— **ординуе від 2—4 по полудни.** —

Краєвий шпіталь, II. павільон.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток

для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦІ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождду поодиноку книжочку.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Календар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Помінальний календар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телєґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідае **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 282. Чернівці, субота 20. грудня (1. сїчня) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

З „консолїдацийних“ зборів.

Як ми вже доносили, відбули ся перед пару днями загальні збори львівскої „Народної Ради.“ Тепер подає „Дѣло“ основне справоздане з тих зборів. Довідуємо ся з того, що перший промавляв на зборах п. Струсевич, даючи докладне справоздане з того, що „Народна Рада“ робила за час від послїдних зборів, то є від 30-го сїчня 1896 аж по нинїшний день. — Послїдні збори признали потребу розширювання сьвідомости полїтичної серед широких мас народу при помочи систематичного скликуваня віч по провінциї, видаваня брошур полїтичного змісту і заведеня тїснїйшої орґанїзациї партийної, а також при помочи зорґанїзованя безплатної помочи правної в справах полїтичних; — в напрямі суспільно-економічнім (головно в справі еміґрациї) поручено будучому видїлови енергічно і всесторонно заняти ся рухом еміґрацийним. Тому то і почував ся секретар до обовязку здати з того справоздане, що властиво в тих справах „Народна Рада“ зробила. Помінаємо тут вже справу еміґрациї, бо що-до того виходить із справозданя, що „Народна Рада“ хотїла щось робити, та не вспіла дійти до нїякого успіху. Що-до полїтичної части, то „Народна Рада“ величає ся більшими успіхами, хоч при кождім положеню стоїть нещасливе „але,“ котре обслаблює дуже висказані попередно гадки. От і часть того нещасливого справозданя.

„В справі полїтично-народної орґанїзациї рішено постарати ся по всїх повітах о мужів довіря (довіренників) та додати їм помічників в кождім дотичнім судовім повітї. В тій цїли устроєно широку переписку по краю, бо розходило ся не лиш о вибір відповідних і певних людий, але також і охочих до працї. Начерк працї орґанїзаторів і помічників старав ся видїл всесторонно увзглядднити в кождім напрямі: культурнім, економічнім і полїтичнім. Плян орґанїцийний міг засягнути як найширші круги нашого населеня, а при виконаню, бодай лиш частиннім начеркненої задачі міг і мусїв принести великий хосен для справи народної. І справдї удало ся видїлови майже у всїх 46 повітах всхідної Галичини, а в сто кількапацяти округах судових поустановляти довіренників і помічників, але мимо того робота народна не йде так живо, енерґічно і експанзивно як сего можна бн собі бажати. Не думаю тут входити близше в причини того лиха, хоч переписка і спостереженя, які поробив видїл Нар. Ради, могли би в неоднім подати обильний материял, — а скажу лиш коротко: що вина всего паде майже головно на нашу руску байдужність.

Першою справою, з якою вілнїс ся видїл до своїх довіренників, була справа устроюваня віч. В тій цїли уложив видїл вельми подрібну програму устроюваня віч повітових або окружних, вказуючи на справи, які треба увзглядняти під взглядом економічним, культурним та полїтичним та прирікаючи по можности свою поміч висилавем бодай одного референта. Мимо сеї директиви рух вічевий якось не розвинув ся; лиш три віча в Станїславові, Бібрцї і Сокали відбули ся, а відпоручники видїлу брали в них активну участь. Рівно-ж видав видїл відозву, щоби день знесеня панщини святкувати між иньшим по можности устроюванем віч, але поклик сей на перший раз не найшов ще реального позитивного відгомону, хоч знаємо зі справоздань, що в многих селах по читальнях устроєно в сей день вечерниці або ширші збори громадян. Можна надіяти ся, що ініциатива Народної Ради не промине безслїдно в слїдуючім роцї ювилейнім.“

Сумне то сьвідоцтво для галицкої суспільности. Виходить з того, що галицкі приклонники полїтики „Народної Ради“ уміють дуже гарно говорити про всьо, „зазначувати своє становище і висказувати свої жалї,“ та не уміють виповнити не то своїх обовязків народних, але таки приказів головного штабу. Сам справоздавець констатує той сумний і невідрадний факт, що „виною всего є руска байдужність.“ І чи-ж можна жадати, щоби ті люде, — що під вражінем соймовних виборів і неудалої депутациї до Відня не вспіли нїчо путнього і то лиш по приказам „Народної Ради“ здїлати, — могли робити чисто льокальну роботу, входити в зносини з селянами свого села, впливати на господарку громадску, придумувати нові жерела доходу для громади, розширювати свій вплив на Раду повітову і т. д.? Чи-ж не сором то? Ще й який! але руска суспільність не розуміє того. Хоть кождий з них провинив ся, то мимо того сам буде нарікати на байдужність і докоряти ме другому, хоч сам найбільше винен. Се є та Ахіллесова пята, той боляк рускої суспільности, і доки не виховає ся иньше поколїнє, котре би вспіло стати неємним на бакцилї рутеньства, доти нема що й говорити про поступ рускої справи. Де такі мудрі полїтичні голови, як менери Народної Ради,

---

30

Буковиньска Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смаль-Стоцкий.

(Дальше.)

Тепер стане нам ясним, як тото склало ся, що і буковиньскі — самі собою так мало до того підготовлені — Волохи в 1848-ім р. так дуже стали остоювати свої права, побивати ся за автономію Буковини[1]; чому вони в тих своїх змаганях найшли сильну підпору у Семигородских Волохів, котрих Gazeta de Transilvania тодї (22-го грудня 1848) як найострійше виступила против лївиці ради державної за те, що була тому противна; чому тота ґазета за одним заходом проголосила сьвітови, „що Буковина була краєм волоским, есть і буде, доки жити ме на сьвітї хоть оден Волох“. — „Ми вси Волохи австрийскої монархії протестуєм як найбільше урочисто перед лицем трону найяснїйшого пана і цїсаря против такого нарушеня прав народів і узнаєм тих послів ворогами всеї волоскої нациї“ — каже орґан Семигородских Волохів. — Стане нам также ясним і те, чому Русини буковиньскі з одного боку (посли мужики) жадали давної звязи з Галичиною, а з другого боку (Русин-владика і духовеньство) підписували знані петициї волоскі, і чому тодї взагалї нїхто не вступав ся за правами рускої народности на Буковинї. Правда, обізвав ся якийсь голос руский в ч. 250-ім (1849) ґазети Das constitutionelle Blatt aus Böhmen. Там перечить він, що Волохи на Буковинї мають чисельну перевагу, каже, що „die Anzahl der ruthenisch oder der romanisch Sprechenden sei im Lande gleich, und dass im nördlichen Theile fast durchgehends die ruthenische, sowie im südlichen mit wenigen Ausnahmen die romanische Sprache herrsche“; каже, що на Буковинї є 155 громад чисто руских, що проте характер Буковини, в цїлости взявши, властиво руский. Але тота допись з Черновець певно більше обійшла Волохів нїж застановила Русинів буковиньских. Волохи дали в своїй Bucovina (ч. 35 з р. 1849) на ню люту відправу, котра така характеристична і така ще і тепер для нас цїкава, стілько сьвітла кидає на відносини Волохів до нас, що ми мусимо бодай з головними ей уступами познакомити Русинів. Bucovina каже: „Кождий безпристрастний чоловік мусить в такім твердженю добачити грубу помилку. Не лише історичний головний характер нашого краю коронного, після котрого він безперечно есть волоским, але... також і теперішні дати статистичні, ба дух і серце більшости буковиньских уроженців противлять ся рішучо самовільному висказови пана дописувателя. Бо найновійше урядове обчисленє і обїздка всїх околиць краю, зроблені в тій цїли, аби розпізнати і увзглядднити місцеві відносини що-до мови при новій орґанїзациї судовій і полїтичній, ствердили сей безперечний факт, що помимо дотеперішної звязи з Галичиною і помимо того, що русчина задля сеї звязи попирана з гори тут в національнім і релїґійнім зглядї заглушувала волощину, все таки число тих, що говорять по волоски, до числа тих що говорять лише по руски, відносить ся як 209.293 до 108.907 т. зн. як 2 до 1. Ми навмисно кажемо „що говорять лише по руски“, бо задля великого помішаня обох мов в богатьох околицях, особливо-ж межи Прутом а Днїстром, майже всї Волохи тих мішаних околиць попри

---

[1]) Bucovina була страшне дражлива на все, що нагадувало ей звязь Буковини з Галичиною, особливо-ж, коли відтам виходило щось такого, що дотичило і буковиньских Русинів. І так в ч. 24-ім (1849) сконстатувавши факт, що Буковина се волоска земля, каже далї так: „На тій землї появив ся перед кількома днями обіжник циркулу, що всїм урядам громадским дуже захвалює, аби розширювали і підпирали руску народну часопись, що появляє ся у Львові під покровом правительства. Ми шануємо права нашої меншости тут в краю по щирости, і проте не мали-б нїчого против такої опіки циркулу, але ми гадали-б, що не випадало-б того, що робить державне правительство для нововинайденої в 1848-м р. нациї, по справедливости відмовити і тій нациї, що становить тут переважну більшість і для Австриї винайдена вже в р. 1774-ім!“ Так само протестує Bucovina дня 24-го грудня 1849 (стр. 274) против того, що дня 22-го липня 1849 ч. 2896 появив ся обіжник, котрим „задля висказаного бажаня галицкого намістника дає ся наказ“ всїм урядам громадским на Буковинї, старати ся о розширене рускої часописи, що виходить у Львові.

де така зґапґренована апатиєю і байдужностю партия полїтична, як сконсолїдовані народовцї — то приходить ся хиба сказати з Дантем: lasciate ogni speranza. Але так ще зле не є. Суть ще иньші елементи в рускій суспільности, котрі знають до чого йдуть і яку їм треба вибрати дорогу і ті не дадуть загибнути рускій справі.

Не менше цїкавою частию справоздане є ґенеза консолїдациї. Справоздавець „Народної Ради“ описує ту подію так:

„Найважнїйшою справою і виповняючою, як вже згадано, переважну часть дїяльности видїлу — була справа виборів до ради державної в 1897 р. Народна Рада заздалегідь хотїла підготовити ґрунт до тих виборів, щоби не дати ся захопити подїям. Длятого і приспішене темпо в переведеню орґанізациї стояло в звязи зі справою виборів. Вже в перших днях липня 1896 р. в ширшім кружку запрошених членів з провінциї рішено завязати комітет центральний, окремо від евентуальної акциї Русскої Ради а з можливим увзглядненем акциї радикалів. У вересни, по безперервній переписцї і зносинах з нашими довірениками та засяганю їх поглядів, відбула ся нарада, в котрій взяли участь відпоручники радикалів. Відповідь радикалів на ставлені їм квестиї, а також становиско, яке они задумали занятї в акциї виборчій, були того рода, що Народна Рада, а взглядно народовцї не могли на се згодити ся просто хоч би лиш за-для того, щоби як то кажуть, не дати ся взяти під ноги. Впрочім становиско, яке занимала під той час праса радикальна супротив народовців, було так визиваюче а заразом і обурююче, що годї було думати о щирости в такій спільній акциї. Радикали бажали, щоби народовцї подали їм услівя, а самі застерігали собі право застановити ся над ними, взглядно їх принятї; зі своєї сторони же не вязались нїякими приреченями анї не подавали навіть так сказати би пунктациї, зараз арит. В виду того рішив видїл, що Народна Рада буде умови. вести акцию виборчу самостійно, при евентуальнім порозумінню. Важнїйшій, при евентуальнім партиями. Пост з другими независимими они. В тім напрямі робота вела ся, а видїл міг перший раз зміркувати, як неоцінені услуги віддає в такім взгляді орґанізация. Тимчасом несподївано зайшла подія, котра до певної міри перебила сесию самостійну акцию Нар. Ради. З'їзд духовеньства з початком грудня 1896 р. дав ініциятиву до заснованя спільного рускої комітету виборчого, в котрім можна би повести акцию без партийного вороґованя а в імя народної солїдарности. Видїл Нар. Ради запитаний відпоручниками духовеньства, яке становиско готов занятї супротив такого спільного комітету (котрий то комітет на всякий спосіб був би завязав ся), дав відповідь, що „не відказує своєї участи в акциї сего комітету, в надїї, що сеся акция буде ведена і вийде в користь рускої народу.“ І справдї при солїдарнім поступованю обох рускихъ партий, а згідній акциї цїлого загалу народу рускої виборча акция вела ся від тепер головно краевим комітетом виборчим, хоч з своєї сторони видїл Нар. Ради не залишив своєї роботи, бо будьто поручав своїм довірникам підпирати акцию гол. комітету виборчого, будьто відбирав справоздання з ситуациї полїтичної в поодиноких повітах. Крім того відношено ся до видїлу Нар. Ради з жалобами на поведене властий, а більша часть тих информаций була оголошена в часописях. В часї сеї акциї виборчої виступив з видїлу товариства др. Іван Франко, бо, як казав, могла би від тепер зайти колїзия з огляду на его становиско у видїлї Нар. Ради а в партиї радикальній. Очевидно, видїл зрозумів мотиви сего виступленя і приняв его до відомости.“

Як видно ґенеза консолїдациї розказана тут дуже обережно: не ма тут згадки про ріжні конщахти чисто львівські і т. и. Нехай і так! Але ми питаємо ся „Народну Раду,“ чи она сьвідома того, яку шкоду она заподїяла своїм союзом з москвофілами? Справоздавець називає ті обі партиї „рускими,“ але чи оно справдї так? Чи рускою та партия, що заперечує істнованю народу руского? Ми не перечимо, що є в партиї москвофільскій люди, котрим добро народу руского на серцю. Але то лиш одиниці, а управляючий цїлою полїтикою штаб, — то люде, котрі жи-

[illegible] „денеґъ“ і цїла справа руска їм цїлком байдужна. Не бралибисьмо за зле „Народній Радї“ опозиційної полїтики,— хоч то полїтика серця, — а не розуму, бо беручи кождий факт ґенетично, мусимо ту полїтику уважати за викликану обставинами, але закидаємо передовсїм то, що йде на паску поодиноких людий і волю тих людий становить яко suprema lex народної полїтики, а по друге, що сполучуючи ся з москвофілами вляла ще хоть дрібку житя в струпішілий орґанїзм москвофільства. Побачить то Народна Рада по селах, побачить то руска суспільність в розвою житя москвофільских товариств академічних. Най Народна Рада пригляне ся житю москвофільского тов. „Другъ,“ а побачить, що та гидра, котрій раз втято голову, відроста: знов в новім москвофільскім поколїню. А шкода то велика, бо цофає нас знов в зад з розвоєм народного житя.

НОВИНКИ.

Черновцї, дня 31-го грудня 1897.

Краевий президент бар. Бурґіньон перебрав вже управу буковинського правительства. В четвер представляли ся урядники правительственні, фінансової дирекциї і дирекциї православного релїґійного фонду. Президент приймає в слїдуючих днях депутациї все від 10-ої до 12-ої год. перед полуднем.

Конкурс розписаний на посади молодшого учителя або молодшої учительки при 3-кл. школах в Бергометї і Лукавци, вижницкого повіту, з рускою викладовою мовою. Подавати ся треба найдальше до кінца сїчня 1898 р.

Молодим Русинам до відомости. Жалують ся всї, що у нас за мало капіталу, що ми бідний нарід. Мають тепер однак молоді Русини нагоду прийти если не до ґульденів, то до долярів. Як раз тепер є в Америцї кілька нанночок на виданю, що мають гарні капітали, можуть отже рускі молодиї „пустити“ ся: в тій цїли подаємо навіть ближші адреси виняті з американских дневників: міс Перкенс з Ню-Йорку 85 міліонів долярів посагу і великий спадщина на будуче; міс Віржінія Фер з Сен-Франциско 100 міліонів долярів: Міс Ґреммет з Провіденс 35-міліонів; панни Ґвід, Лейтер, Слаи, Жеррі по 25 міліонів, а міс Гевмеер 10 міліонів. По пять міліонів мають панни Брави, Дак, Ґвінь, Ґлїс: по три міліони Майн і Тайло. При тім є 184 панни з посагом мілїон долярів, та адресів їх не знаємо, бо американські дневники подають лиш початкові букви їх імен. — Но! сьміло до штурму!...

Господарка „Рускої Бесїди“ в театрі. „Руска Бесїда“ у Львові обнявши наново зарад театру 15-го с. м. видалила з дружини театраль-

---

свою рідну мову говорять также і по руски, бавиїмково то тут, то там не лише руску мову лїпше знають, але задля систематичного занедбуваня своєї рідної мови через правительство, виключно лиш саму руску мову уміють. Чи-ж мав би Волох тим самим утратити свою народність, що він попри свою рідну мову говорить ще также і иньшою, або лише тою иньшою, і задля того самого уважати ся дезертиром до иньшої народности? Нїяким чином... Національність се добуток із богато чинників і коли одного з них не достає, то зменьшає ся вправдї той добуток, але не затирає ся зовсїм. До того чуте власне є найлїпшим судією приналежности до якоїсь народности, і того чутя, наколи власна самосьвідомість рішучо і голосно за тим промовляє, годї не узнавати, бо воно не дасть ся накинути тому, в чиїй груди почуте народности завмерло або нїколи не зродило ся. А той судия видає у всїх тих Волохів висшої і низшої катеґориї, що говорять переважно або виключно лише по руски, свій суд против прилученя їх до рускої народности і против загонистих вимаганъ фанатичної Руси, котра подібно як фальшива мати перед судом Соломона рада би нашу вітчину радше розірвати, нїж обмежити свої жаданя на скромну мірку, яка належить ся поважним поселенцям, пройдисьвітам-зайдам і полїчичним розбишакам, особливо коли вони становлять в краю меньшість. Але коли кожда меньшість, що перебирає мірку, вже тим самим не має рацiї, то занадто велика національна ревність і полїтичне душехватство нововинайдених, що свою страшну похоть старають ся ще в додатку прикрити, очивидно, продїравленим плащем національної рівноправности, тут в нашім краю просто страшне злочиньство. „Чернівцї, серце краю, кажуть ті панове, лежить в північній т. зн. в рускій части, а прецїнь мають тут учути волоскої мови, а рускої мови нї.“ Після наших понять головне місто краю є найвизначнїйшим его представителем, двигателем его осьвіти, головним показчиком его народности, живчиком его житя, осередком его ріжних промінїв, головна варовня его оборони. Опустити головне місто значить віддати край, опустити его без бою значить будуччину краю віддати малодушно чужій самоволї. Провідники меньшости виявляють цїлком серіозно претенсиї своєї нациї на наше головне місто і починають дуже хитро від того, що хочуть опанувати школу, через котру відтак тим певнїйше і скорше гадають втиснути ся в церков, в дім, в родину Волохів. І хто-ж міг би їм заперечити права на вивласненє або на дїйсне перебране в посїданє, коли вони потребують нашої ґімназиї... „для великого числа молодїжи, що ходить тут до школи із сусїдної рускої части Галичини, котра молодїж колись в своїй вітчинї шукати ме приміщеня, а серед таких обставин призабула-б тут свою рідну мову, міжтим коли знане молдавскої мови може єї принести малий хосен або і нїякого пожитку?“... Та-ж після понять тих панів розуміє ся се само собою, що стара волоска нация для нововинайденої є обовязана робити літературну паньщину, доставити єї певний контінґент добре вишколених урядничих рекрутів і в покорі причиняти ся до величного відбудованя Галицкого королївского трону аж ген далеко поза границї нашого краю!... Він бажає собі, шоб обох мов учили, а „щоб від волї родичів залежало, котрої з тих обох мов має їх син учити ся, тодї вибрана мова мала-б бути для ученика А і Б обовязковим предметом“. Bucovina на таке не пристає. „Така льоґіка, котра дозволяє батькови змінити народність свого сина а свою нї, сама собі противорічить. Отсе послїдне очивидно зовсїм не до смаку дошеснувателеви і кермуючому ним суфлерови, бо прецїнь не одному Волохови з околиш межи Прутом а Дністром могло-б впасти на думку, лишити ся Волохом і не пристават до такої нациї, що лежить так сказати-б, ще в пелїнках, і бажала-б що йно вербувати собі членів; не до смаку і длятого, бо відтак годї-б було горлати і зухвалим пером голосити урядовому і неурядовому сьвітови, що 155 буковиньских громад є чисто руских, а з прочих велика часть мішано руских, так що руский характер нашого краю в своїй цїлости, після думки тих панів, є зовсїм безперечний. А прецїнь урядові доходженя доказують достаточно подвійну більшість волоских мешканців, але дописувател не хотїв тим разом на се зважати.

(Дальше буде).

ної під дирекціею С. Яновича і Полїщука найспособнїйших і довголїтних артистів і артистки рускої сцени — а то Підвисоцкого, (через що жена его Емілія зовсім природно не могла полишити ся при трупі;) Е. Стечиньску (вдова по заслуженім Андрію Стечиньскім і мати 3 дїтий); В. Яновичеву; п. Полїщукову, жену директора. Директор Яновіч наслїдком видаленя жени і зниженя о 50 зр. місячної платнї і відобраня дирекциї розхорував ся, а що у Львові не номінувано на афішах его імени, то він уважав сей самовільний поступок голови „Бесїди“ за тихе видалене з театру і більше не явив ся на сценї. Спиридіонови Підвисоцкому, батькови 2 дїтий знижено платню з 50 на 40 зр. місячно і запереченo ему позичену суму на виплату ґажи дружинї театральній 206 зр. В виду такого поступку рускої Бесїди у Львові з ним, виступив сей артист. П. Ольшаньскому, бувшому директорови і режисерови знижено ґажу з 85 зр. на 80 зр. То-ж і сей полишив ся тілько до 31-го грудня ср. Ольховий получав 75 зр., а тепер 50 зр. — сей артист також дякує з кінцем місяця. Мария і Емілія Слободівна получали разом 115 зр., знижено їм ґажу о 25 зр. З кінцем місяця також уступають. Т. Ленґнер, машиніст з 40 на 30 — уступає. Прочі, котрим також знижено платню, на разї остають ще при дружинї. Добрі вигляди для рускої сцени і для судьби артистів там, де рішає самоволя одного чи кількох людий, в додатку зовсїм некомпетентних. Позаяк справа рускої сцени є справою народною, то ми позволимо собі звернути увагу всеї рускої публики на заряд руско-народною сценою. Про се подав перші вісти Dziennik Polski, а потім і „Руслан“. Рівночасно однак помістило „Дѣло“ письмо п. Щухевича, де той хоче оправдати „Руску Бесїду“, але такими загальними гадками, що ми абсолютно не в силї виробити собі суду, хто тут винен. Довідуєм ся лиш, що управа театру коштує більше, як то, що она приносить, що „Бесїда“ доложила тамтого року із своїх фондів 1725 зр. і т. д. В кінци заявляє п. Шухевич, що готов все служити компетентними інформациями в тій справі. Ми просимо отже, щоби п. Шухевич хотїв ту справу яснійше пояснити, бо вісти подані „Русланом“ перечуть его словам, а в інтересї самого руского театру було би вже ту справу раз якось залагодити, бо ті вічні кризи в рускім театрі не свідчать о тім, що там все в порядку. Ми з приятностю отвираємо в тій цїли шпальти нашого письма п. Шухевичови і просим его о компетентні інформациї, тим більше, що хотїлибисьмо виробити собі в тій справі ясну і обективну гадку.

Донька архикнягинї Стефанії, молоденька Елисавета стала вже панною на виданю і має конкурента в особі 28-лїтного князя Рупрехта, будучого наслїдника баварского престолу. Архикнягиня перебуває тепер у своєї сестри княгині Леопольдової баварскої в Монахії. Молоді пробувають отже з собою. Однакож вдова по архикнязю Рудольфі не хоче видавати замуж доньки в так молодім віці, толкуючи ся тим, що й сама занадто вчасно обняла обовязки жінки і матери і бажає проте доньці заневнити довшу свободу.

Заклїматизував ся вже раз. В соймових львівских кругах шуткують собі тепер по трохи з посла Щепановского. Доси ходив він все, чи зима, чи лїто в легкім сурдутї, бо так, каже, ходять люди в Америці, та тепер видно надоїло ему се „american life“ і він купив собі боброве футро. Щасте, що мав за що.

Електричний трамвай переїхав в четвер вечером коня одного надпоручника гузарів і вбив на місци. В послїднім часї лучають ся такі випадки з електричним трамваєм частїйше, то чей же не все можна вину спихати на публику. Мабуть кондуктори легковажать свої обовязки!

Систем метричний буде заведений з новим роком в Росиї, але на початок не обовязково. Правительство буде старати ся о розповсюдненє реформи. Виклади о системї метричній будуть введені в армії, в школах, на зібранях селян і т. д.

Парижка вистава а Італїянці. В італїйскім віддїлї на всесьвітній виставі виставі в 1900 р. в Парижи має бути устроєна панорама Альп, над котрою працює італїйский маляр Джіованні Сеґантіні. Будинок буде зелїзний, висококости 84 метрів, 70 метрів в перерізї, а 210 м. в обводї так, що розпостерте в нїм полотно буда мати 4.400 квадратових метрів. Кошта образу медіоляньского артиста обчислені по півтора мілїона франків.

Крамницю закладає читальня „Рускої Бесїди“ в селї Валяві, кіцманьского повіту. Щасти Боже!

Добрий інтерес на книжцї зробив один низший урядник почтовий в Парижи, купивши случайно у одного антикваря стару книжку. Показало ся, що та книжка є старою біблією, одною з перших, які появили ся друком в Амстердамі в XV. столїтю. Знаний любитель старинних книг Лярош жертвував щасливому властителеви книжки дім в Азнїер з цїлою обставою. Умова увінчалась успіхом і урядник за книжку, за котру заплатив 1 франка і 25 сантимів, став властителем досить значного майна.

Як повинна виглядати школа, щоби відповідала новочасним течіям.

Написав **Б. Вечерж.**

(Дальше.)

В подібний спосіб займають ся ученики водою дальше і пізнають, що в водї позірно цукор гине, чи там і сіль, що они в нїй розпускають ся, коли еї покушають, пізнають ріжницю смаку і скажуть, що нї цукор, нї сіль не згинули. Коли розпустимо богато цукру в водї, пізнають може бути вже через само важене в руках двох однакових посудин, з котрих в однім вода чиста, що вода з цукром тяжша чим чиста. Наколи не пізнають, зважимо на вазї і ся правда вийде очевидною; заразом прийдуть до пересьвідченя о недостаточности важеня в руцї, та о великім значінню ваги. Если вложимо декілї тїла до чистої води і до розчину, пізнаємо по степени їх потапаня, що розчин густїйший. Огріваємо воду сильно, она зникає на око поволи; коли же умістимо над паруючою водою зимну покришку металеву або скляну, побачать ученики каплї води, які перенесли ся з посудини на покришку, — вода не зникла. Порозуміють відтак, що і поперід вода не зникла, що она находить ся в шкільній комнатї, може побачать еї навіть на шибах вікон. Наколи доведемо розчини до випарованя, лишить ся осад смаком подібний до первістного тїла, розпущеного в водї, а пречінь він буде різнити ся формою. Сіль виступить при повільнім парованю в кришталах, а з них наберe дитина понятя о квадратї, кістцї, та навчить ся їх мірлти, обчислюючи стїни, нарожники, кути прості і кути 45° простокутного трикутника рівнораменного, який вийде через переполовлене квадрату. Виходячи з кристалю наслїдує его форму на папері і в картонї. Така аналїтична праця, часто повторюваня, без огляду на се, чи дитина відгадує оком в приближеню, чи докладно мірить, громадить в его умі ґеометричні понятя, а допервa пізнїйше велить ся дитинї складати тїла з площин. Разом з ґеометриею вчить ся дитина числити, обчислюючи обводи і т. и. Побіч номіру довготи пізнасть лиш номір обему ваги і монети, мірить і важить, розуміє ся лише вагу безвзглядну. Приглядаючись иньшим формам дійде до понятя призми, пірамиди і пічне порівнувати форми їх з иньшими та виглядом кляси і обстави.

Если посиплемо чистого піску до води, вода піднесе ся, а можливо навіть, що переліє ся через берег, пісок не розпустить ся, не зміниться ані краска, ані смак води, пісок також не зникне, навіть позірно. Віддїляймо з піску трохи води і оставмо, щоб улетїла, а побачимо, що не позістане жадного осаду. Если змішаємо воду з піском, а опісля позволимо ему осадити ся, то пізнаємо спосіб осаджуваня ся піску: наперед осяде найгрубший і утворить найнизшу верству, на тій дрібнїйший, а найвисше наймілкійший. Ті самі проби зробім з глиною, а окажуть ся такі ріжниці: вода змінить барву на якийсь час, а допервa опісля очистить ся; посмакуймо воду, — смак змінив ся або небогато, або цїлком нї; нехай вода улетить, а не буде жадного осаду.

Через такі досьвіди дізнали дитина ріжних вражінь, н. пр. слухових: сичіне перед кипінєм, шум, булкотанє в часї кипіня і т. д. і набула еще більше понять наукових: прозорість, розчин сильний, слабий, насичений, тїла, що дають ся розпустити або нї, криштали, випаровуваня, кипіне, пара, порох, скрошенє, дестильоване, холод при парованю, мрака, роса, хмара, дощ, сніг; удїлюване ся тепла, огріване тїл, паленє, огріване комнати, рух води і воздуху під впливом тепла, протяг, струї води, вітер і д. т.

Змішаймо тепер визше наведені тїла сталі в ріжний спосіб по два або й по три разом, вспімо ті мішанини до води і слїдїм розчин! Кілько тут нових понятий, нових дослїдів кілько правд звичайних, простих, а великих пізнає ученик! Хата родинна дасть ученикови нераз нагоду пізнати ті правди, ремесло і промисл ще частїйше. Если позволимо, аби мішанина піску і глини осаджувалась в супокою, пізнаємо їх спосіб осаджуваня ся і важність справлюваня услуги, які они віддають примослови.

В півповіднім часї поговорить учитель о иньших неорґанічних творах загально знаних і уживаних, именно о вапнї, ваннику, мраморі, крейдї, содї, гірскій соли і перейде до спостеріганя тїл простих, неустроєвих, і до виконаня з ними праць відповідних, причім буде мав нагоду дати нові поученя з хемії і фізики; прим. о кристалїзованю тих тїл під впливом топленя, паруваня і холодженя о охолоджуваню ґазів котрі при тім повстають о тім, що тїла розпускають ся не тілько в водї, але також в етерї і других плинах.

Писаня не буде много; ограничить ся до писаня букв і чисел, що означають величину або тягар; ними доконає одно з чотирох дїлань рахункових устно або письмом. Читанє і писанє ограничило би ся до описуваня і названя фігур геометричних, причім ученики в протягу двох перших років не пізнали би навіть всїх букв.

(Конець буде.)

Переписка редакциї.

Вп. С. С. в Зол. Дякуємо за присланє; будемо друкувати трохи пізнїйше. Просимо і на далї нас не забувати.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 31-го грудня 1897 року.

Відень. Wiener Ztg. оголошує відручне письмо цїсаря до президента міністрів бар. Ґавча, котре удержує і на р. 1898 ту саму квоту на спільні видатки: дальше санкціонував цїсар рішеня делеґаций і окремим розпорядженем удержує в силї постанови цлово-торговельної умови що-до уживаня цлових доходів і відносин Австриї до австро-угорского банку аж по час 31-го грудня 1898. — Міністерство справедливости оголошує розпорядженє повідомляюче о постановах цивільної процедури румуньскої що-до виконуваня заграничних вироків.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українъско-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтографічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотнї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Шкільні повідомленя

і

SCHULNACHRICHTEN

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях.

ЛЇТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК

видає

Наукове Товариство ім. Шевченка у ЛЬВОВІ.

Редакция і адмінїстрация: у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Лїтературно-Науковий Вістник

виходить 1-го дня кождого місяця с. ст. почавши від 1898-го року, книжками коло 12 аркушів друку великої вісїмки.

Перша книжка вийде ще вкінци грудня 1897-го року.

Передплата на „Лїтературно-Науковий Вістник“ дванайцять книжок на рік, з котрих кожда буде містити около 200 сторін друку великої вісїмки, а по три буде складати ся на один том, виносить: В Австрії з пересилкою на чверть року **2·50 зр.**; на пів року **5 зр.**; на цїлий рік 8 зр. — В Росиї з пересилкою: на цїлий рік **8 рублїв** (при банд'ролевій пересилцї). — В иньших державах по обчисленю пересилки. — Поодинокі книжки коштують по **1 зр.** Річна передплата може бути оплачена в трох ратах: 3. сїчня н. ст. 3 зр., 3 цьвітня н. ст. 3 зр., 3. серпня н. ст. 2 зр.; хто пропускає речинець рати, тому передплата обраховуєть ся як піврічна або чвертьрічна (на пів року 5 зр., на чверть року 2·50 зр.).

Передплату приймає: Адмінїстрация **Лїтературно-Наукового Вістника** у Львові при ул. Академічній ч. 8.

Торговля товарів мішаних

Анни Москви у Вижници

пошукує

ПРАКТИКАНТА

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, ґєсподарскі знаряди, збіжє в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі **309.147 зр. 69 кр.**

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після всїх можливих комбінацій **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене **аґенцій** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

На сьвята!

Перша руска торговля

ІГНАТИЯ ВЛАСЮКА

Чернівці, ул. паньска, ч 35

поручає:

муку, дрїжджі, повидла, сливки, мід, мак, горіхи, розинки, міґдали, фіґи, дактилї, гриби, оплатки, селедцї, мариновані риби, сири всякого рода, всякі делїкатеси, чай, каву, і т. п.

Сьвічки столові і церковні.

Поручаючись ласкавій памяти вп. Земляків, ручу за добрий товар, совістну обслугу і дешеві цїни.

З поважанем

І. ВЛАСЮК.

КОТВИЦЯ.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиране:** по цїні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати *лиш* фляшки з тим охоронним знаком яко праздиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождy поодинoку книжочку.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЕНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Календар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний календар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телеґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 284 Чернівці, вівторок 23. грудня (4. сїчня 1898) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Перед буковиньским соймом.

I.

Сумні часи переживає тепер наша держава. Нїмецка безоглядна обструкция довела в кінци до того, що парлямент замкнено і з цїлої австрийскої конституциї остало ся не богато більше, як зловіщий §. 14, котрий заступає правительству парляментарні ухвали. Як довго тревати-ме сей невідрадний стан, годї сказати, бо хоч славяньска більшість готова для добра держави зробити далекосяглі уступки, то проте задля неуступчивости і претенсіональности нїмецкої правительство бар. Гавча ще доси стоїть безрадно і — як здає ся — само не знає, на яку дорогу повести державу.

Серед таких обставин становлять краєві соймы одиноке парляментарне і законодатне тїло, в котрих заступники народів можуть боронити прав своїх виборцїв і домагати ся для них справедливости. З вістий, які ми доси чи то ширше, чи меньше обширно подали про хід нарад в соймах, котрі вже розпочали свої наради, можуть наші читателї пересьвідчити ся, що всюди панує то переконанє, а дуже яскраво оно відбуло ся в сусїднім краю, в галицкім соймі.

Особливше значінє має сегорічна соймова сесия для нашого краю. Передовсїм важна ся сесия тому, що треба буде заняти ся лихим станом рільництва і нуждою між селянами; треба буде евентуально ухвалити, — подібно як в иньших соймах, — адресу до трону. Потім заважить чимало і та обставина, що се послїдна сесия в сїй каденциї. А вкінци ще великої ваги є то, що буковиньский сойм повитає тепер нового президента краю, бар. Бургїньона. Особливо сї дві послїдні обставини кажуть надїяти ся, що теперішна сесия соймова буде спокійна, може ще спокійнїйша, як послїдні дві сесиї, коли то наші рускі посли ставили ся на становищу вижидаючім. Розуміє ся, що коли ще не знає ся начальника краєвого правительства, то не можна до него заняти становища опозиційного, а хиба вижидаюче. Треба передовсїм чекати на его дїла, треба ему показати, які стремлїня заступають поодиноки партиї в краю.

Тому в статях, в котрих працало ся гр. Гоеса, а витало ся нового президента бар. Бургїньона, задержали не лише ми, але дехто иньший певну резерву, не хотячи каламутити спокою. Не так поступила собі Bukowinaer Post, нїмецкий орган буковиньских Волохів. В своїй вступній статї з минувшого четверга она, пишучи про близьку соймову сесию, накидує ся на нас мокрим рядном. Оно вправдї так між честними людьми не водить ся, що нападає ся без причини і цїлком несправедливо на другого; оно також не полїтично, щоби перед новим президентом зараз з самого початку показати себе напастником, підбурюючим елементом; але то вже таке, як кого Бог хоче покарати, то розум ему відбирає...

І що-ж такого може нам закинути Buk. Post? Передовсїм закидує она нашим обом послам Стоцкому і Пігулякови, що они вибрані з ласки старостів і що баламутять нарід на роблять неспокій в соймі, де перше, коли їх не було, там панував мир і згода. — Ну, вже хто як хто, а Волохи не повинні тикати сеї справи, бо нехай они лише пригадають собі соймові вибори, заходи їх тодїшного проводиря пок. бар. Василька, его ходженія на мукам; дальше вибір Леона Василька з вижницкого повіту; вибори до ради державної, коли то виборцї зовсїм не знали вимовити імени Воляна і з того виходили кумедні істориї. Отже Волохи зробили би найлїпше, коли би сеї справи не тикати, бо готові на тім вийдуть ще найгірше.

Що в буковиньскім соймі був в попередних каденциях спокій, се ми знаємо; але коли вже говорити про спокій то варто би сказати, який се іменно спокій був. Тодї не було рускаго посла, котрий би упімнув ся о права для свого народу; тодї в соймі ухвалювали волоски дїдичі все, що їм було потрібне; тодї соймова сесия тревала навіть 10 днїв, — бо по що-ж довго радити і говорити, коли все робить ся між собою, так по фамілїйному. Очивидно, крук крукови очий не виїсть. Як нема кому упімнути ся, то все іде гладко. Сильний давить дальше слабого, а сей не може нї пожалувати ся, нї рухнути ся. Таке було передними часами на Буковинї. Але той спокій, та мертвеча атмосфера відбила ся дуже гірко на нашім народї. Тепер оно

---

32)

Буковиньска Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. От. Смаль-Стоцкий.

(Дальше.)

Тоту петицию підписало 13 „повномочників нациї волоскої“, між ними і два Буковинцї др. Евдоксій Гормузакій, дїдич з Буковини, і Михайло Боднар, член ради державної з Буковини. На першім місци стоїть підпис Андрея Шаґуни влалики з Семигороду, що був заразом і провідником депутациї, і що від 1-го сїчня аж до 31-го серпня 1849 пересиджував в Оломунцї і в Відни „виключно в справах своєї дисцезиї і нациї“ (Bucovina ч. 26 стр. 143). Між підписаними є 7 Волохів Семигородских, 3 з Банату, 2 з Буковини, 1 з Угорщини.

Так отже жадали Волохи в 1849-ім р. нї меньше нї більше як самостійного волоского Великого Воєводства і самостійної волоскої митрополії в Австрії, котрі сягали-б від Дунаю через Угорщину, Семигород і Буковину аж до Днїстра, а в котрих були-б сполучені всї Волохи цїлої монархії разом з замешкуючими тоті краї одновірцями Словянами під одною головою і мітрою. Русини буковиньскі ледви чи відали що[1]) про такі далекосяглі плани своїх краянів Волохів, бо нїчим не заявили своєї волї. З тими національними плянами Волохи не виступали занадто явно на Буковинї; в ґазетї Bucovina, де подана 1849 р. в ч. 3-ім стр. 13 наведена петиция в цїлости, не спопинає ся зовсїм, хто із Буковинцїв єї підписав,[2]) се знаємо лиш із третого зошиту книжки Die Romanen der österreichischen Monarchie Wien 1851 стр. 7, де надрукована также згадана петиция. Помимо того Волохи буковиньскі дуже интересували ся сею справою, а Семигородскі Волохи усїх сил своїх докладали, аби жаданя высказані в петициї переперти. В Оломунцї і у Відни сидїла волоска депутация цїлий рік, аби на місци всего допильнувати[3]). Дня 4-го марта предкладає вона міністерству пропамятне письмо в справі петициї[4]), коли-ж появила ся конституція дня 4-го марта і депутация побачила, що в нїй зовсїм не заспокоєно жадань волоских, пише дня 12-го марта 1849 Beschwerde[5]) до цїсаря, Aufklärung і Verwahrung[6]) до міністерства, предкладає цїсареви дня 26-го червня ще Vorstellung[7]) в тій справі, в котрім виразно говорить ся і про Буковину. Нараз стало ся щось такого, що у Волохів оживило навіть майже надїї. Циркулярний староста Черновецкий Бах зістав цїсарскою постановою з дня 11-го червня 1849 іменований повномочним цїсарским комісарем для Семигороду з задержанєм свого службового становиска на Буковинї[8]). Отсе покликане Баха до Семигороду випросила собі у правительства волоска депутация[9]). Bucovina з тої

---

[1]) Владика Гакман каже в своїм Sendschreiben (з р. 1865) про сю річ от що (стр. 169): „Як бачите, підписали ся (на тій петициї) за Буковину яко повномочники волоскої нациї: п. Евдоксій Гормузакій і Михайло Боднар. Сей був простий мужик, що напевно не знав, що він підписав. Але того годї сказати про Евдоксія Гормузакого. Питаю-ж вас, панове, яким правом присвоїв собі той пан заступництво Буковини і моєї дисцезиї в справі так далекосяглій? Або Ви его уповажнили до того, або він сам собі виставив таку повномочну грамоту. Бо я, що яко владика буковиньский в краю безперечно мав перше, а в моїй дисцезиї, котрої я є головою, і одиноке слово в тій справі, нїчогісенько тодї не відав про таку петицию. Аж відтак довідав ся я про се від мого Брата (Шаґуни) з Германштату“.

[2]) Хто про сю петицию довідав ся лише з ґазети Bucovina, міг отже думати, що такі жаданя ставляють самі Волохи Семигородскі і Угорскі а нїяким чином Волохи буковиньскі, котрі преціньтак дуже домагали ся самостійности Буковини! Можна було думати, що Волохи буковиньскі дбаючи про самостійність Буковини тим самим протестують против таких жадань Волохів Семигородских, і проте нїкому не впало на гадку, протестувати публично против таких забаганок! Треба признати, що штука була дуже хитро придумана.

[3]) Bucovina 1850, ч. 18, стр. 77, ч. 19, стр. 81.

[4]) Die Romanen der österr. Monarchie III. стр. 8 сл.

[5]) Также стр. 16 сл.

[6]) Также стр. 20 і 22.

[7]) Также стр. 24 і Bucovina 1849 ч. 21, стр. 110.

[8]) Bucovina 1849 ч. 21, стр. 111.

[9]) Также.

инакше. Правда, волоским дїдичам дуже то не в лад, коли наші оба посли публично, перед цїлим сьвітом викажуть ясно як на долони їх господарку, обчислену певно що не на добро руского народу. Але руский нарід не має ні найменшої причини тужити за мертвечим спокоєм. Досить довго він „наслаждав ся“ ним; настав вже час, щоби добити ся лїпшої долї. І добемо ся єї, на перемір волоским панкам і їх жидівским помічникам!

Buk. Post рада би ще з нас зробити зрадників і ворохобників, отже денунциює „Працю“ тай нас, навіть каже бар. Бурґіньонови, котрі числа нашої ґазети він повинен собі перечитати. Отже передовсїм мусимо ще раз сказати, що „Праця“ зовсїм не є орґаном буковиньских народовців і що сї не можуть відповідати за то, що ній надруковане. Коли було в „Працї“ що злого, то за то відповідає лише єї редакция, а не ми. За те ми не маємо нїчого против того, щоби бар. Бурґіньон перечитав собі нашу ґазету. Противно: ми тому були би дуже раді, бо переконав би ся, що наші противники — мабуть в почутю своєї немочи — знають супроти нас лише одно средство: клевету. Аби замаскувати свої промахи і свої властиві цїли, хапають ся Волохи — ті самі Волохи, що вічно називають нас денунциянтами — денунциянцїй послїдного сорта. Не завидуємо їм того оружя, бо по них инакше не можна було сподївати ся. Але они повинні тямити, що коли мають прогрішенія, то нехай же не удають невинних. Се особливо відносить ся до справи льояльности. Волохи хотять нас вчити льояльности! Не знати, чи съміяти ся над таким помислом, чи обурювати. Прецїнь Волохи повинні знати, що они в тім для нас не можуть бути взірцем! Ми вспіємо виказати, що Волохи прогрішили ся частїйше против Австриї і що їх полїтика в сутї річи нїколи льояльною не була, та на внї потрафлять они лиш много горлати і шукати нельояльности у нас.

Сельский полїтик.

IV.

Чесний пане редактор! Давно, правда, не давав я о собі чутки... Але о чім було і полїтикувати? Тепер той час, о котрім Німцї кажуть: „sauere Gurgenzeit“. Пани в державній радї посварили ся, побили ся і роз'їхали ся кождий домів: один з розбитим чолом, другий з вимиканим волосем, третий гарний і здоров з диетами в кишени і т. д. Декотрі посли ставали вже навіть перед своїми виборцями і здавали справоздане, як н. пр. наш посол Винницкий, що своєю отвертостию утратив ласку дневника: „Bukowiner Nachrichten“, котрі тепер говорять, що Винницкий „крутить мантлю за вітром“, бо напятнував нїмецку захланність і желає також і для свого народу одробинку рівноправности. Meine Herren! Нема чого крутити мантлю за вітром, бо у нашого руского мужика, котрого п. Винницкий в державній радї заступає, сердак має вже так богато дїр, що на него зі всїх боків вітер віє!... Пішла чутка по селах, що посол Винницкий здавав справу зі своєї дїяльности, — тай се злакомило і п. Воляна, щоби пустити про людске око також звістку, що і він буде ставати перед своїми виборцями, щоби їм розказати, як він там гірко за них прів і — мовчав! Та таки треба було щось зарадити, бо нарід чейже не спить... Тому шепнув вуйко своєму сестрінцеви щось в ухо і дивись, — чистокровний Русин Coco Vasilco запрошує до себе на сьв. Николая пару черновецких „консерватистовъ“, пару сьвящеників вижницкого округа, приїзджають туди і Липовани на конях, айлью — вайлью! тож то був празник!... Coco устроїв собі там сьвітлі імянини, а вуйцьови овацию; понесло ся множество тоастів, мужик мав честь сидїти з панами за столом, а що найголовнїйше: Волян показав ся перед народом і досить! Мужикови більше не треба!

Кажу до моєї старої: А ти чула стара, що тепер владіє тілько §. 14, котрим до всього можна дійти! Дістало ся й нам троха запомоги — ось як тому псови кістка, — але добре псу муха! А правда! Був бим і забув. Я так радо бавлю ся в полїтику, що і в снї не дає она менї спокою. Онодги наїв ся я доброго борщу і кулеші та ляг спати. І сниться ся менї, що я гдесь учинив ся на двірци і дивлю ся, як подорожні приїзджають зелїзницею. Нараз приступає до мене один чужий панок і зачинає зі мною розмову по руски. Винитує ся він про наш рускій нарід, про степень его культури, про его економічне положене, каже, що він рускій нарід дуже навидить, хотяй в него нїмецке серце і запевняє, що рад би ему в неоднім помочи. Я ему росказую про нашу біду, про наші кривди, як нас полїтично сильнїйші визискують. А врешті запитав ся я его, що его наша доля, чи недоля так обходить і хто він, — а він менї на те: „Я новий президент краю Буковини.“ І хотїв він дальше зі мною розмавляти, коли я дивлюсь, — а пан Мустаца з Лупулом та Воляном впакували его в повозку запряжену волоскими волами і поїхали собі до якогось міста. Я кричу за ним що сила... но дарма, бо він відїхав. В тім я пробудив ся, а надімною стоїть моя стара і питаесь мене, чого я так розкричав ся. Ог, сон — мара!

Тепер по божому сьвітї почали ся соймові наради, в котрих кождий нарід дбає про себе. Так долїшно-австрийский сойм ухвалив, що тілько нїмецка мова має бути викладовою в народних і видїлових школах краю. В галицкім соймі внїс знов посол Барвіньский, задожити руску ґімназию в Тернополи і зобовязати всї ґімназиї всходної Галичини до рускої бесіди яко предмету обовязкового. Тілько в нас тишина, бо ще сойму неотворено, але наші посли повинні також не мовчати і не відстрашувати ся невдачою. Невдасть ся тепер — то в четвер! Як відомо, се вже послїдна каденция нашого сойму і небавом наступлять нові вибори. Тодї буде котюзї по заслузї, бо наш нарід вже зачинає читати і часописи, живо інтересує ся полїтикою і пізнав ся вже на форбованих лисах. Тому можна надіятись, що і консервативні посли будуть троха рухати ся, посол Тимінський напевне прийде з якимсь новим предложенем „о заснованю школи для виробу глиняних люльок“, як вже раз внїс заснувати школу для виробу горшків, хотяй би ті горшки зісталисъ і порожні, бо нема до них баробзї і кулеші. Але то все їм не поможе і я пророкую тим консертативним послам, як колисьто покойний поета Міцкевич своєму народови, що їх жде при недалеких виборах в краєвий сойм буковиньский п. 113, се-б то так звана:

6+9+7+1+22+14+11+14+18+10+1 = 113.

Фіґа волоска.

А поки що, запанувала в нас гробова тишина, як перед війною, — навіть і на п. інспектора Омеляна Поповича нїхто не лає... видно, що клеветників язики збодли.

Я желаю нашим послам з відкритем сойму щирої неустрашимої дїяльности на добро нашого народу: а если їм де-що удасть ся, тоді я прийду і заколядую їм в імени народу руского „новую радість.“

причини дуже втїшила ся. Вона уважає се дуже добрим знаком, бо тото покликане Баха до Семигороду вкупі з задержанем его дотеперішнього становиска на Буковинї „має свою вихідну точку і свое оправдане в загальнім і однодушнім змаганю всїх австрийских Волохів до національного сполученя і адмінїстративної єдности, одним словом до відповідної централїзациї національних елементів, що доси були роздроблені і собі чужі. Централїзация в висших і низших кругах, в приватних і публичних справах, сполучене в одну цїлість однородних, до одної цїли змагаючих одиниць, без нарушеня їх індівідуального житя, се катеґоричний приказ нашого часу, котрий найшов вираз в оклику могучого цїсаря „Viribus unitis“, а свое практичне застосоване в централїзациї полудневих Словян під своїм баном. Словяньский Єллячіч в перекладї на волоске мое називати ся Едуард Бах“[10]. От і гадали буковиньскі Волохи — властиво-ж Евдоксій Гормузакій, що Буковину тим самим сполучено вже з Семигородом! Але вже дня 18-го липня істав Шаґуна від мінїстерства відповідь, що немов студеною водою злила голови Волохів. Видана цїсарем конституция має становити підставу до жадань Волохів. „Найважнїйша-ж просьба — рівноправність волоскої нациї з усїма иньшими народами держави є запорученa конституциєю...“[11] Розуміє ся само собою, що такою відповідею були Волохи зовсїм невдоволені, і виразили се в письмі до мінїстерства з дня 13-го серпня 1849. Там доказують вони, що конституциєю з дня 4-го марта не дано Волохам рівного права з иньшими нациями, і просять наново сповнити нарештї їх жаданя, висказані в петициї з дня 25-го лютого[12]. Відтак депутация виїхала з Відня.

Але Волохи не переставали і далї петициями і депутациями добивати ся сповненя своїх жадань. В листопадї 1849 (дня 15-го) предкладають Волохи Арадскої диецезиї від себе цїсареви просьбу[13] о залагоджене петициї з дня 25-го лютого 1849, в грудню жадають[14] того самого Волохи з Банату, в сїчню 1850 Волохи з Велико-Варадиньскої диецезиї[15], дня 10-го сїчня 1850 іде нова депутация з Vorstellung über die gegenwärtige Lage der romanischen Nation[16] до мінїстерства, в лютім подає цїсареви протест[17] против ухвал Саксів Семигородских, нарештї 11-го марта 1850 повтаряє ще раз свої жаданя[18] перед цїсарем,

Помимо тих заходів і старань мусїли Волохи вже заздалегідь зміркувати, що не було майже нїякої надїї, осягнути сполучене всїх Волохів в одно тїло полїтичне, в Велике Боєводство Волоске; длятого вони з ще більшою силою стали дбати про одну важну частину своїх жадань, про церковну самостійність, про незалежність волоскої єрархії церковної від сербскої.

Міжтим коли Волохи буковиньскі за тамтою справою якось несьміливо вступали ся, то в сїй справі виявили далеко більшу енергію. На тій струнї, на струнї православія, що мала в нашім краю дуже добру відгомонницю, було їм далеко лекше грати: се-ж однаково вело до бажаної цїли — до сполученя всїх Волохів. Почалась отже аґітация за національною волоскою церквою, т. зн. за національною митрополїєю, до котрої мала-б бути придучена і Буковина.

Тота справа поставлена яко точка 2) і 3 в) волоскої петициї з дня 25-го лютого 1849 була отже ще осібно порушена і форсована Шаґуною в иньшій дорозї. Про се поінформує нас докладно статя Евдоксія Гормузакого, поміщена в ч. 9 ім (1849) стр. 47 часописи Bucovina під заголовком „die Stellung der romanischen Hierarchie in Oesterreich,“ статя дуже поучаюча для нас таки самих, особливо в теперішнім нашім положеню в архидиецезиї буковиньскій.

(Дальше буде).

---

[10]) Bucovina 1849 ч. 24, стр. 134.

[11]) Bucovina 1849 ч. 28, стр. 153.

[12]) Тамже стр. 154 сл.

[13]) Die Romanen III. 58.

[14]) Тамже 61.

[15]) Тамжд 63 сл. (Bucovina 1850 ч. 4, стр. 19).

[16]) Тамже 73 сл.

[17]) Тамже 84. (Bucovina 1850 ч. 22 стр. 93).

[18]) Тамже 87. Bucovina 1850 ч. 19, стр. 81).

А тепер бувайте здорові, треба вибирати руску пшеницю від кукілю та чистити на „кутю“ на сьвятий вечір! Ваш щирий *Сенека.*

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 4-го сїчня 1898.

Конкурс розписаний на одну стипендию для акалемика рускої народности по 105 зр. Подавати ся треба до 20-го с. м.

Buk. päd. Blätter раді би, як се виходить виразно із їх статї „25 Jahre“, приднати собі знов оба краєві і всї повітові товариства учительскі. *Учителї-Русини* не мають справдї охоти піддержувати далї газети Buk. Lehrerstimme, щоби дати товаришам Нїмцам доказ, хто кого потребує, однак і з Buk. päd. Bl. не можуть Русини погодити ся, доки редакция рускої *части не перейде в сносібні* до того руки. Ждемо отже, що далї буде.

Веселе інтермецо. В радї міскій Відня вели ся на днях розправи над буджетом. По других справах прийшла на порядок дневний і справа кладовищ віденьских. При тій нагодї забрав слово радник Плятер (аїберал) і домагав ся задля санїтарних взглядів, щоби знести кладовища, а небіщиків палити. Річ не нова. Але мимо того повстало межи членами ради певне негодоване на се внесене. Они стали перебивати Плятера в виводах голосними окликами. Посадник Люеґер відозвав ся тодї: „Але-ж, панове, лишїть в спокою п. Плятера. Як хто хоче спалити с бе, то годї ему сего боронити.“ По Плятері зголосив ся до слова Айґнер. Люеґер запитав его: „Айґнер, чи і ти хочеш себе спалити?“ В салї розлягся невимушений сьміх.

Гроші і слава. Один видавець штокгольмский звернув ся недавно до голосного писателя норвежекого з просьбою о дозвіл виданя всїх его творів в шведскім перекладї. „Очивидно — писав — що таке видавництво не може оплатити ся і я беру ся за него лише для слави та маю надїю, що Ви, Впов. Пане, не зажадаєте заплати.“ Писатель відповів як слїдує: „Поважаний Пане! Живемо в дивних часах: автори пишуть книжки для гроший, а книгарнї видають їх для слави. А тимчасом що дїє ся? Коли книжки вийдуть з печатнї, роблять книгарі на них гроші, а писателї — мають славу. З поважанем Х.“

Военні сили Европи на Тихім Океанї *представляють ся в теперішну пору в таких* розмірах: Нїмеччина вислала на китайскі побережа дві дивізиї. Перша дивізия під начальством віцеадмірала Дїтриха зложена з 5, а друга дивізия під начальством кн. Генрика з 4 военних кораблїв. Ціла фльота росийска на Тихім Океанї числить 30 кораблїв з 7 суднами торпедовими, на котрих находить ся 5.150 залоги, з 22 тяжкими, 495 середними і 229 меньшими арматами. Француска фльота военна числить 10 военних кораблїв з відповідною залогою і арматурою. Вкінци Анґлія посїдає на всходних водах 27 военних кораблїв. Наколи би прийшло до якої акциї военної европейских держав против Анґлії, то военні сили відносили ся би до себе як 56 : 27.

Без огня і гуку *мож буде* тепер убивати людий. Винайдено вже бездимний порох, однакож по кождім вистрілї видко ще полумінь з люфи і чути гук, що може вказувати непрятелеви заняту позицию і звернути туди стріли. Французский полковник Гумберт винайшов тепер гармату, що по вистрілї не видає анї огня, анї гуку. Прикріпляє він щільно до кінця гарматової люфи сталевий бльок, що є неначе еї продовженем і має в собі отвір, через котрий переходить стрїл. В стінах бльока уложено заєву, котра в тій самій хвили, коли стріл опускає руру, замикає герментично еї отвір дїланем самих выходячих ґазів. Тому, що ті ґази не можуть добувати ся на верх, они не викликують полуміни, анї гуку, який повстає з розпряженя стиснених ґазів на свобіднім воздусї. Задержані ґази выходять поволи малими отворами в бльоку, звернениими в-зад, причім той, що обслугує гармату, є заслонений екраном. Подаване гармати в-зад по вистрілї є також значно зменьшене. Та сама система може бути примінена і до ручного оружя. Замість засуви уживає ся тут замикаючої щільно люфу кульки, котра выскакує зараз по переходї стрїлу із стїни продовженя, вшрубованого в люфу. Системи ся не вимагає зміни істнуючих гармат або ручного оружя, а лише прикріпленя додаткових механїзмів. Полковник Гумберт робив вже публичні проби з такими гарматами і показало ся, що бють знаменито.

Сьмішна пригода лучила ся недавно в однім швайцарскім селї. Мали там замкнути до арешту одного звістного волоцюгу і злодія, котрий мав то нещасте, що выходив з вязниці лише на то, аби по кількох днях назад там вернути. Та вічна вандрівка до арешту видко і ему вже надоїла і він подав радним громади таке предложене: „Замість замикати мене до вязниці, дайте менї радше средства, щоби я міг виїхати за границю і там вступити до війска. В той сносіб і менї поможете і самі увільните ся від моеї особи.“ Предложене подобало ся так дуже радним, що они поручили дїйсно одному з своїх товаришів, аби відвіз *волоцюгу* до Базилеї, граничного швайцарского міста, а звідтам аби вислав его до французкої твердинї Бельфорту. Так опинив ся волоцюга в Базилеї, але замість поїхати до Бельфорту, обжалував зверхність громадску *свого села перед базилейским судом, що* она хотїла его примусити до служби у французкім війску. Суд базилейский зробив в наслїдок того процес зверхности громадскій згаданого швайцарского села і процес той скінчив ся в той сносіб, що зверхність засуджено на 30 днїв арешту і на заплачене кари грошевої по 80 франків від голови.

Наука, штука і література.

Літературно-науковий Вістник, Книжка І. За сїчень 1898. Зміст. Частина літературна: *Ясновельможний* сват, різдвяне оповіданне Михайла Грушевського. До Бразилії, поезиї Івана Франка. Valse melancholique, фраґмент Ольги Кобиляньской. З поезий Павла Граба. Самота, нарис Осипа Маковея. Вагання, сонети Уляни Кравченко. Дневник Адама, гумореска Марк Твена. Гайдуки, образок з житя Чорногорців Луки Йововича. Два сни, поезиї Конрада Фердинанда Маєра. Пані Фенс, новеля Енса Петра Якобзена. Частина наукова. Обшир і людність Украіни росийскої, Олександра Кониського. З інтернаціональних наукових конґресів минулого лїта, О. Ч. і І. Ф. Із секретів поетичної творчости, Івана Франка. Для домашнього огнища, повість Івана Франка, критика Михайла Грушевського. З житя і письменства, Осипа Маковея. З росийскої Украіни Spectatora. З чужих літератур, Івана Франка. Бібліоґрафія. Конкурс. —

Таке письмо, як Наук. літ. Вістник, має в нашій суспільности двояку мету. З одного боку має оно бути тим центром, коло котрого скупляє ся всьо, що найкраще і найвище в нашій літературі, з другого боку має приносити нашій публицї як найздоровшу поживу духову. Має давати їй як найлїпші твори нашого національного письменства, здавати їй справоздане з цілого нашого руху літературного, зазнакомляти еї з лїпшими творами письменств сьвітових, вказувати на *стремлїня* літературні цивілїзованого сьвіта і познакомлятн з найновійшими здобутками науки. Дотеперішні наші часописи літературні не виповняли такого обовязку. „Зоря,“ хоч еї зреформувано, не була всесторонною і давала побіч деяких дїйсно вартних продуктів, також много маловажного і невартного, а в послїдних роках навіть упала досить низько. „Житє і Слово“ також служби сеї повнити не могло і то з ріжних причин, хоч годї ему заперечити великої вартости так з огляду на літературний, як і научний бік. Тому то і появлене „Вістника“ було для рускої суспільности вельми пожадане, тим більше що, склад редакцийного комітету давав запоруку, що не вийде з того щось пересїчної міри. І справдї нинї, коли перед нами лежить сей рожевий том великої чвертки з простою, але артистичною вінетою нашого артиста М. Івасюка, можемо бути горді, — бо переложім весь материял на яку небудь мову европейску, то він не постидає ся того чи то в літературній, чи науковій части.

Хоч не много в нїм віршів, та за то всьо удатне. Франкові поезиї „До Бразилії,“ писані в двовіршах, тхнуть щиро народним духом, духом народної поезиї, а передовсїм часть третя: Лист із Бразилії. Ми порівнали би сей твір з подібними віршами Олекси Ходовицкого під заг. В сьвіт за очи, що появили ся під впливом еміґрациї наших селян до Росиї. Далї находимо три поезийки мученика за нашу народню справу і звістного поета Павла Граба. Є то одні з лїпших его поезий, повні глубокого суму, та і надїї на лїпшу будучність. Ваганя, два сонети Уляни Кравченко, мають дуже люблену в нашій літературі тему — антитезу між житем богачів і бідаків. Наколи однак на ту тему пише ся у нас дуже много банальних поезийок, то поетка з'уміла дати щось зовсїм *оригінального*, сьвіжого і гарного по своїй формі. Белетристика заступлена тут трема творами; та царює між ними Valse melancholique, фраґмент Ольги Кобиляньскої. Ся писателька дала нам вже кілька чудових творів, а і Valse melancholique носить на собі пятно еї талану. Ми назвали би п. Кобиляньску одною з европейских писательок в тім значінню того слова, що твори еї мають в собі щось дїйсно европейского. Се не балаканка наших многих писателїв і писательок: — се справдїшна белетристика, якої не постидала би ся нїяка сьвітова література: майстерске перепроваджене сюжету під взглядом психольоґічним, глубока психольоґія жінки — се прикмети еї писань, котрими она стоїть чи і не вище від Франка, котрого твори белетристичні, — говоримо о повістях, — часто недомагають під тим взглядом, як то також доказує в тій книжці Вістника проф. Грушевский в критиці послїдної повісти Франка: Задля домашнього огнища. Два другі твори белетристичні „Самота“ і „Ясновельможний сват“ не дорівнують вже фраґментови Кобиляньскої. Самота — то дрібний настроевий образок (Stimmungsbild), а „Ясновельможний сват“ незамітне нїякою акциею, ні конфліктом оповідане історичне з часів Хмельниччини. Белетристика перекладана займаюча і ріжнородна, *бо* взята з ріжних піль: з американьскої, даньскої і сербскої літератури. —

Часть наукова дуже інтересно зібрана. Є ту звістка про послїдну перепись (конскрипцию) в Росиї, справоздання з научних конґресів і дві статї Франка про критику і новійшу літературу *европейску. В обох статях* станув автор на здоровім становиску, чи то полемізуючи зі шкідливим напрямом субєктивної критики, яка розширює ся чим раз більше у французкій і нїмецкій літературі, чи то осуджуючи декатентский напрям в поезиї визначнїйших народів европейских.

От такий зміст тої першої книжки. Можна би лиш собі желати, щоби „Вістник“ не стратив так скоро симпатиї публики, як „Зоря“, і щоби ти симпатия проявляла са все в точнім плаченю предплати, а в такім случаю можна вже числити на то, що буде на Руси хоч одна поважна літературна часопись, коло котрої зґрупує ся наше літературне житє. Високо культурний напрям сего місячника „буде кормити здоровою поживою нашу суспільність і піднесе еї духове житє до вищого ступеня розвою.“ Длятого то один лиш поклик до нашої громади: записуйте собі Вістник і платїть за него точно і правильно.

Л. Т.

Перша на Буковинї

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі як: дїла, брошури, оголошеня, табелї, цїнники, рахунки, карти візитові, запрошеня весїльні, карти заручин, наголовки на листи і коверти і т. п. і т. п.,

в мовах рускій, польскій і нїмецкій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Великий склад друксортів для шкіл народних.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарнї!

На съвята!

Перша руска торговля

ІГНАТИЯ ВЛАСЮКА

Чернівцї, ул. паньска, ч. 35

поручає:

муку, дріжджі, повидла, сливки, мід, мак, горіхи, розинки, мігдали, фіги, дактилї, гриби, оплатки, селедцї, мариновані риби, сири всякого рода, всякі деликатеси, чай, каву, і т. п.

Сьвічки столові і церковні.

Поручаючись ласкавій памяти вп. Земляків, ручу за добрий товар, совістну обслугу і дешеві цїни.

З поважанем

І. ВЛАСЮК.

Як загально звістно, є Ріхтера

„якірні коробки з камінчиками до будови“

найлюбійшою іграшкою дїтий.

Они є одинока гра, котра напружає увагу дїтий найдовше і котру дїти не покидають вже по кількох днях.

Тому они є найдешевшим, а задля їх великої виховавчої вартости і їх знаменитого виробу заразом найвідповідньїшим подарунком.

Они взагалї є найлїпше, що можна дїтям подарувати на забавку і затруднене.

Можна їх купити у всїх виднїйших складах забавок по цїнї 40, 75, 90 кр. до 6 зр. і більше; на знак нефальшованя засмотрена кожда гра **якором.**

Пересторога! Знані **фальшівники** наших **єдино правдивих** „якірних коробок з камінчиками до будови“ старають ся ввести Публіку в блуд і кажуть, що наш знаний **оригінальний фабрикат** за дорогий. Просимо такими неправдами не дати ся звести, але просимо зараз зажадати від нас **ілюстрований цїнник** і відкинути припущечені в так **неприличний і натручливий спосіб** *фабрикати яко то, чим они є:* — **маловартні фалшованя. Лише заосмотрені в охоронну марку „якір“ коробки до будови є правдиві.** Послїдне відзначене: Липск 1897 **золотий медаль.**

Ф. Ад. Ріхтер і Сп.

Перша австрийско-угорска ц. і к. упривілїована фабрика коробок з камінчиками до будови.

Бюро і **Склад**: I. Operngasse 16. Відень фабрика XIII/1 (Hietzing) Rudolfstadt (Thür.), Olten, Rotterdam, London, New-York, 245, Pearl-Street.

Новість! Проба терпеливости і товариска забава „ЯКІР“;

Ближше в цїннику

Др. Е. Прокопович

бувший оператор на ц. к. університетскій клїнїцї очній через два роки при радникови двору д-рови Фукесови у Відни

— ординує від 2—4 по полудни. —

Краєвий шпіталь, II. павільон.

Шкільні повідомленя

і

SCHULNACHRICHTEN

є на складї

в друкарнї „Рускої Ради“

в Чернівцях.

КОТВИЦЯ.

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї,

загально признаний знаменитий **усмирюючий лїк на втиране:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей

загально улюблений лїк

все лише в оригінальних фляшках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з аптики Ріхтера і *для осторожности приймати лише* фляшки з тим охоронним знаком яко правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Торговля товарів мішаних

Анни Москви у Вижници

пошукує

ПРАКТИКАНТА

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЕНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Календар історичний, астрономічний і церковний, съвята червоно друковані. — Помінальний календар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телеґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від виписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский.

Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 285. Чернівці, середа 24. грудня (5 сїчня 1898) 1897 року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

Перед буковиньским соймом.

II.

Коли хто хоче другого чогось навчити, то сам мусить в тім напрямі бути сильним. Коли Волохи хотять нас Русинів навчити патріотизму і льояльности, коли хотять нам в тім бути взірцем, то мусїли би бути без змази. А так оно — на жаль — не є. Бо коли на Русинах чи то на буковиньских, чи галицких, винявши очивидно москвофілів, або таки просто Москалїв, отже не Русинів, від котрих самі Русини поли втяли, і з котрими не хочуть мати нїчого спільного, коли, як кажемо, на Русинах нема нї найменьшої змази, нема і слїду чогось такого, що противило-б ся австрийскому патріотизмови і льояльности, коли Русини власне за свій патріотизм заслужили собі у цїсарів австрийских навіть на почесне прізвище Тирольців всходу, то Волохи мають де-що такого на сумлїню, що не конче кваліфікує їх до того, бути нам Русинам взірцем австрийского патріотизму і льояльности. Не руске, але волоске було товариство „Arborosa,“ що в р. 1875-ім, коли зрештою цїла Буковина, між тим і буковиньскі Русини обходили величаво столїтні роковини прилученя Буковини до Австриї, висилало до Яс телеграми, переповнені виразами смутку і жалю, що Буковина зістала відорвана від Молдавії; не рускі, але волоскі визнатні люди і проводирі їздили саме тодї до Яс, аби брати участь в смутній памятцї відорваня Буковини від Молдавії; не руске, але волоске товариство Concordia заряджувало недавно тому против волї австрийского правительства молебні набоженьства в Буковинї за успіх замішаних в полїтичний процес проводирів волоских в Семигородї; не рускі, але волоскі студенти взивали волоских студентів виключених в Семигородї за демонстрациї до витревалости в упорі против власти; не рускі, але волоскі студенти брали участь в конґресї в Констанца виміревім против Австриї і дістали за своє непатріотичне і нельояльне поведене від власти нагану; не руский, але волоский посол вихваляв в радї державній поведене тих студентів; не Русини, а Волохи вивісили були в Кимполунґу фану з румуньским трікольором; Не в руского учителя найшов в шкільній бібліотецї інспектор Тумлїрж книжку про „рабунок“ Буковини від Молдавії, а у волоского...

Хто має стілько гріхів на совісти, той не може бути учителем морали і льояльности! Такі проступки се не доказ льояльности, се не доказ австрийского патріотизму! А коли они проте підшивають ся під таку фірму, то се знане вже давно їх фарисейство, знаний византинїзм, котрого они на жаль все ще не позбули ся.

Як бачимо, Волохи мають до нас Русинів, взглядно до наших обох послів лише тому жаль, що они їм не дають господарити по давному, що они добивають ся працї не в користь народу. Їм „кривда“ тому, бо наші посли ставлять в соймі внесеня, котрих переведеня піднесене цїле населене нашого краю морально і материяльно, а тодї стало би неможливе панованє буковиньских волоских олїґархів... Але нехай би Волохи в соймі взяли ся за хосенні для народу справи, нехай би допустили до заведеня Райфайзеньских кас; нехай би установили вандрівних учителїв, постарали ся о плекане расових, овець, нехай би прискорили полїпшене долї народних учителїв, нехай би розширили виборче право, нехай би завели порядки в громадах; — одним словом: нехай би Волохи справдї дбали о добро краю, а не о добро своєї клїки; — тодї не буде причини до нарікань і рекримінацій і настане мир, здоровий мир, який так дуже потрібний нашому краєви. Але, як довго Волохи будуть ворогами щирої народної працї; як довго они будуть мішати ся в рускі справи та накланяти ріжними способами до ренеґатства; як довго они будуть боронити лише справи сеї або тої волоскої родини; — так довго щиро рускі посли мусять свій голос підносити против такої пагубної господарки, а той голос тим могутнїйший, що ті рускі посли певні підпори руского народу.

Як все, так і тепер готові наші посли причинити ся до кождого доброго дїла, отже і до справедливого мира і згоди. Се і висловив в своїй звїстній бесїдї на довірочних руских зборах пос. Винницкий. Ми бажаємо мира, але мира справедливого, не мира між паном а слугою; бажаємо мира на підставі цїлковитої рівноправности національної; хочемо працювати для добра краю як рівний з рівним. Для такого мира можна кождої хвилї здобути нас і наших послів. Але коли хто гадає їх собі з'єднати таким поступком, як Воляна і Тиміньского, той дуже помиляє ся;

---

33)

Буковиньска Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смаль-Стоцкий.

(Дальше.)

„Відколи в вікопамятнім році 1848-ім розкували ся пута народів Австриї і кожда нация в посїданю неоцїненого скарбу національного питомого житя в щастю розкошувала, була се річ природна, що всю увагу звернено на те, що перед усїм було потрібне і становило з давен давна властивий камінь преткновенія, отже на те, щоб отрясти з себе пованє иньшого народу, т. зн. на властиву полїтично-національну волю, в переконаню, що з нею все осягнуло ся. Лиш мало кому впало на ум, а ще меньше людий відчувало потребу, розбуджений вже раз змисл незалежности перенести на таке поле, що може навіть ще більше рішучо впливати на природний і орґанічний розвиток житя народного так само з долини в гору як і з гори в долину, і на удержанє і ушляхотнене індівідуальности народної, то підпираючи і пособляючи єї, то знов спиняючи і відбираючи надїю — у мене на умі поле релїґійно-національної волї. Немов не добачувало ся, як численними і тоненькими а притім міцними ниточками церковна повага навязує ся до властивого духа народного, до щоденних его обявів; забувало ся, що при безнастанних взаєминах церковних орґанів з самою душею народу... низше духовеньство, сей однїсенький образований і учений стан, що має щоденні зносини з народом, сей его порадник, керманич сумлїня, заступник, що знає всї его добрі і лихі сторони і всї закамарки серця народного із найблизшого спостереженя, — безперечно і звичайно далеко більшу силу має на образованє і уморальненє, на понятя і дїланя більшости народу, нїж всяка полїтична власть. Одним словом, не розважило ся добре того, що попри популярну науку народну духовеньство є найбільшою підоймою національної осьвіти і виховання. Але воно може лише в тім напрямі і остілько сповнити своє завданє, оскілько само до того привчилось і випосажилось, а притім проняллось наскрізь вже підчас свого побуту в семинариї щирим духом народним. А що провід виховання і образованя семинаристів, вибір при обсадженю місць, надзір над настановленими вже сьвященниками належить до владики, то ясна як сонце велика важність его — поминувши чисто релїґійне становиско — також і в національнім зглядї. Не тяжко отже зрозуміти, що з огляду на подвійне значінє вищої ерархії церковної почали відріжняти сьвітский его бік від релїґійного і що длятого всї нациї, котрі вибороли собі незалежність, задержуючи релїґійно-доґматичну спільність і єдність з иньшими державами і націями, все таки і то цїлком конечно мусїли старати ся визволити і свою церков із залежности від чужої нациї“. Тут вказує ся на приклади Росиї, Грециї і сербскої Карловецкої митрополиї, а навіть на деякі подібні змаганя в р.-католицкій церкві. Так отже „і у провідників волоскої нациї, особливо в Банатї і прочих частях Угорщини, зародилось сильне бажан, визволити свою церков зпід чужого впливу... Бо особливо в згаданих краях пізнали і їдчували Волохи тяжкі хиби ненаціональної управи церковної. Тут волоскі дієцезиї обсаджували ся сербскими владиками, котрих рід і любов народна виявляла ся тим нелюбим фактом, що свою націю в школї і церкві ставляли вище нїж волоску; тут повертали ся грошї фундушеві більше на заснованє сербских нїж волоских шкіл... тут... виходили задирки і суперечки між обома народами яскравійше на верх нїж де инде, і повертали ся майже звичайно в некористь Волохів. Серед таких обставин мало що помагало, що Серби в Угорщинї аж до марта 1848 спільно з Волохами полагоджували свої національні і церковні справи, бо недостаточне заступництво Волохів в церкві і урядї і перевага словяньского елементу в Карлівцях вже заздалегідь запевняла побіду партиї сербскій. Таким чином однаковість віри

а ще гірше помиляє ся той, хто гадає напастями і клеветами їх звести з праведної дороги. Хотять Волохи згоди, — добре, приймаємо подану руку; але згода може бути лише тоді, коли Волохи пристануть на наше гасло: „Все для добра народу!“

Коли ми вже заговорили на темат згоди, то хочемо ще коротенько відповісти иньшоязиким противникам.

Звістну промову пос. Винницкого уважають старі лїберали покрою Buk. Nachrichten підбурюючою против Нїмців і тому накинули ся на посла мокрим рядном. А вже як хто роз'ярений, то наговорить часом таке, що потім ему самому стидно, а ще більше ему опісля стидно, коли, не розуміючи справи, наговорить нїсенїтниць цїлу торбу. Таке іменно лучило ся Buk. Nachrichten. Не зрозумівши добре промови пос. Винницкого, котрий під вражінем брутального поведеня нїмецких послів в парляментї мусїв обурити ся против таких Нїмців, котрих одиноким стремленем є безграничне пановане над Славянами, — Buk. Nachrichten підсувають послови ненависть против Нїмців взагалї. Се зовсїм несправедливо, бо-ж ми прецїнь знаємо, що загал буковиньских Нїмців, а передовсїм ті посли, що заступають в буковиньскім соймі Нїмців, зовсїм не покрою Шенерера або Вольфа. Тому нема жадної причини зривати з тими послами мирне порозуміне.

Не зрозумівши, як слїд, промови пос. Винницкого, Buk. Nachrichten розлютили ся на нас і стрілили дурницю, чи властиво, — щоби назвати дитя по імени, — написали н е п р а в д у. Іменно написали они, що наші посли Стоцкий і Нїгуляк сполучили ся в соймі з Нїмцями, або поборювати москвофілів, „котрі старають ся нарід перетягнути на сторону Москалїв і православної церкви. На тім терпить самостійна руска мова і унїя з католицкою церквою.“ В сїм уступі пробрехали ся Nachrichten ґрунтовно. В цїлім краю прецїнь знане, що наше сторонництво є чисто національне, отже, що в нашу програму не може входити релїґійна пропаґанда. Але вже то наші буковиньскі Нїмцї такі нещасливі, що они скорше знають відносини в Канадї чи десь в Австриї, як відносини у власнім краю, а особливо між Русинами. Не розуміючи наших стремлень, бук. Нїмцї не можуть в руских справах з'орієнтувати ся і иногдї, як напишуть щось від себе, — то вже є що читати і — сьміяти ся. Се вже на Буковинї всї знають, лише „Бук. Вѣдомости“ в своїй злобі сим разом удають, що того не знають, і передрукували ту нїсенїтницю Buk. Nachrichten з любостию і немов непомильний документ!

Отже аби сконстатувати ще раз факт, можемо з спокійною совістию заявити, що Nachrichten н а п и с а л и н е п р а в д у. Нїколи і нїкому з наших проводирів чи сторонників не могло прийти на думку виступати против православної віри; нїколи і нїхто з нас не робив аґітациї в користь унії з католицкою церквою; нїколи і нїхто з нас не говорив не то Нїмцям, але взагалї нїкому, що наша народна партия хоче „боронити заґрожену унію;“ тому також нїколи і нїхто з нас не міг сказати, що москвофілів треба поборювати за те, що они „перетягають нарід до православної церкви.“ Яка се глупа нїсенїтниця, видко вже з того, що прецїнь руский нарід на Буковинї є православний — на 268.000 Русинів є більше як 240.000 православних! Отже як же-ж можна говорити о „перетяганю“ руского народу на православіе?? Навіть путящий Нїмець щось такого не скаже, а не то Русин.

А вже найменьшу причину аґітувати проти православія має наша народна партия. Ми все і всюди виступаємо за тим, щоби наша православна церков не тратила своєї величи і поваги через непорядки і румунїзаторскі замахи; ми хочемо бачити еї чисту від всякої змази і тому так безпощадно виступаємо против всякого румунїзатора та против теперішної конспеториї, що не дбає о православіе, а лише о румунїзацию. Наші провідники і наша ґазета бажають привернути православній церкві еї повагу; бажають, щоби православне сьвященьство сповняло свою задачу супроти народу так, як се установив Спаситель наш, Ісус Христос, котрий сказав до своїх учеників: „Ідїть в мір і научайте!“ Отже научати мають православні сьвященики нарід у всїм добрім, а не погорди для всего рускаго. Маючи се на пильній увазї, ми на жаль мусимо аж надто часто виказувати промахи консисториї і поодиноких сьвященників-румунїзаторів. Коли ми отже бажаємо, щоби православіе було для рускаго народу справдї спасенїем,— то чи можна нам сказати, що ми виступаємо против православної в і р и? Щось такого може сказати або такий, котрому ся сьвята справа „мрак во облацїх“, або крайна злоба і византийске фарисейство.

А так собі поступили „Бук. Вѣдомости“. Они цїлком добре знають, що Nachrichten пробрехали ся, але проте они тїшать ся тою брехнею і ще дальше побрїхують. Ну, до чого бик привик... Нам лише мерзко, що мусимо з такими людьми розправляти ся, але вже то така гірка доля рускаго народу, що на нїм хотять зробити ґешефт всякі паразити. Одно при тім всїм щасте: руский нарід вже знає, що має думати про клїку покрою „Бук. Вѣдомостей“ і що тому їм не суджено вже довго ширити клевети против всего, що щиро руске!... Вже недалеко той гарний час, коли ми позбудемо ся такого сьмітя і такої „консервативної“ зволочи!

п о в е д а з а с о б о ю н е о д н а к о в е т р а к т о в а н є о д н и х і д р у г и х, н о в е л а з а с о б о ю н а ц і о н а л ь н і п р и в и л е ї. Аж тут піднялась сербска нация против верховодства Мадярів і в хвилї одушевленя була на стілько справедлива, признати те саме і Волохам, чого сама для себе домагала ся. Так занала на сербскім національнім конґресї, що відбув ся дня 1—3 мая 1848 в Карлівцях, з власної волї ухвала, що і волоска нация має самостійно уконституувати ся, а в проклямациї, виданій на тій підставі дня 5-го мая, запоручено виразно цїлковите зрівнане Волохів з Сербами що до мови, церкви, школи, управи і т. п. з кінцевим додатком, що Серби не хочуть і не повинні анї на волосочок більше мати нїж Волохи“.

На тій підставі стали Волохи домагати ся самостійности і незалежности в справах церковних т. зн. національної митрополиї. Шаґуна, як звичайно, став на чолї і того руху. Він написав письмо[1]) до сербского патриярха Раячіча дня 28-го марта 1849, котрого зміст знов таки на стілько для нас важний, що треба подати з него бодай отсї уступи: „Я вірю і глубоко переконаний, що Ти, Сьвятїйший Отче, бажаеш видїти долю сербскої нациї обезпеченою на засадї рівноправности всїх народів; виходячи з того самого становиска, чую ся спонуканим просити Тебе, Св. Отче, аби Ти зволив ласкаво поперти справу самостійности волоскої нациї, так як еї узнав сербский нарід в проклямациї з дня 5-го мая. Волоска нация не має анї церковного, анї, і то знов задля иньших причин, политичного осередка, а від них залежить прецїнь успішний розвиток кождого народу. Настала крайна пора, в котрій треба Тобі, Св. О. виразно висказати ся в справі церковної і политичної самостійности волоскої нациї... Під автономією Волохів в церковних справах не розумію я нїчого иньшого, як таке начальство і таку управу волоскої ерархії, котрі були-б цїлковито незалежні від сербскої ерархії; але обі ті ерархії повинні завсїди становити лиш одну церков що до доґматів і віри... В державнім зглядї бажаю, аби і моїм волоским братам було обезпечене политичне жите на засадї рівноправности... Запевняю Тебе, Св. О., урочисто, що незалежність волоскої ерархії від сербскої се одинокий спосіб, котрий намість давної обопільної ненависти і сварки між волоскою а сербскою нацією годен викликати християньску любов і братню згоду“.

(*Дальше буде*).

[1]) Воно подане в цїлости в часописи Bucovina з р. 1849 ч. 10 стр. 55.

Руска депутация

у краєвого президента бар. Бурґіньона.

В понедїлок перед полуднем явила ся в краєвім правительстві руска депутация, щоби іменем руских товариств і рускаго народу повитати новоіменованого президента краю, бар. Бурґіньона. В склад рускої депутациї увійшли: посли Нїгуляк і др. Стоцкий, — пос. Винницкий був на жаль перешкоджений, — оо. Федорович з Ревнї і Галїн з Брідка, пп. радник Ясеницкий, інспектор Попович, дїдич Кулїчковский з Гоголинї, лїкар др. Воєвідка з Кіцманя, проф. Шпойнаровский і ад'юнкт Ганкевич.

Іменем депутациї промовив голова „Рускої Бесїди“, пос. Єротей Нїгуляк так:

Високоповажаний Пане Бароне! Припала менї в удїлї та висока честь привитати Вас, Високоповажаний Пане Бароне, при перебраню найвисшого политичного уряду в краю іменем тут згромаджених представителїв черновецких руских товариств і двох в руских повітах вибраних послів соймових і зложити Вам як найсердечнїйші желаня успішної дїяльности.

Той факт, що Єго Величество, наш всемилостивий цїсар, зволив Вам поручити сей високий уряд в краю, дає нам запоруку, що Ви, Високоповажаний пане Бароне, вповнї відповісте желаню его Величества „видїти всї народи щасливими“ і будете поводити ся супротив буковиньских Русинів з всякою жичливостю.

Русини, найстарший а колись найбільше могучий і культурний нарід всходної Европи пристав в своїм культурнім розвою в наслїдок' нещасливих политичних і суспільних відносин; тому то і незавидне материяльне положене нашого народу, а і наша інтелїґенция в наслїдок ворожих впливів чужих елементів незгідна і роздїлена. Задля тої то причини потребує нарід руский мимо своєї взгладної більшости в краю, спеціяльної опіки і як найбільшої підмоги з боку Високого Правительства. Виходячи з пересьвідченя, що лиш в л а с н а позитивна праця культурна вепіе піднести нарід, підняли рускі товариства ту працю, що вимагає цїлого напруженя сил, на себе і сподївають ся найти у Вас підпору в своїй чисто гуманній і мирній дїяль-

ности, тим певнїйше, що Русини не можуть надїяти ся, щоби хтось чужий за них ту працю робив. Русини, сї Тирольцї всходу, відзначали ся все своєю вірностю, привязанєм і пожертвованєм для цїсаря і держави, і тому то будемо ся ми також старали, щоби ті патріотичні почутя позістали і на далї між руским населенєм, бо знаємо, що лиш в Австриї, а нїгде инде не маємо спроможности на природний розвій нашого народу.

Можете бути певні, Високоповажаний Пане Президенте, що моральні проводирі буковиньских Русинів не зроблять Вам нїякої трудности в Вашім тяжкім і отвічальнім урядованю, лиш радше підопруть Вашу дїяльність на тім високім урядї. Тому то і кличемо ми на довгу, успішну, і для нашого краю щасливу працю Високоповажаного Пана Барона: многая лїта!

На сю промову відповів президент бар. Бурґіньон, дякуючи за так щирий привіт. В своїй довшій промові піднїс п. президент, що відколи в Австриї увійшов в житє закон о товариствах переняли товариства велику часть всеї культурної роботи і треба признати, що сповняють свою задачу дуже совістно. Президент тїшить ся, що буковиньскі Русини також мають свої товариства, котрі руский нарід хотять довести до просьвіти, до моральної і материяльної сили. Бар. Бурґіньон висказав свою певність, що рускі народні товариства зповняють сю свою важну задачу совістно і тому він не залишить подати тим товариствам в сїм напрямі своєї помочи. Єго засадою є рівноправність всїх народностий і він очивидно буде сею засадою все кермувати ся. Аби перевести сю засаду, як належить, він потребує піддержаня зі сторони покликаних до того чинників, тому президент з вдячностию приймає обіцяну поміч зі сторони Русинів. За те з своєї сторони запевнив п. президент, що Русини можуть бути певні, що він їх справедливі жаданя увзгляднить, тим більше, що він переконаний о льояльности Русинів.

Промова п. президента мала характер невимушеної сердечности і зробила на депутацию дуже користне вражінє. Опісли розговорював п. президент з кождим членом рускої депутациї з'осібна і випитував докладно про стан руских товариств, а найбільше заінтересованє показав в справі нашої рускої бурси. Взагалї п. президент клав велику вагу на хосенну працю руских товариств, котрі мають богато членів на провінциї, отже можуть розширити свою акцию на цїлий край. П. президент обіцяв, що при найблизшій нагодї самий загостить у Русинів, щоби наочно переконати ся о руских інституциях. В розговорі п. президент ще раз піднїс, що не нарід є для урядників, а урядники установлені для народу.

З розмови п. президента видко було, що він вже дещо поінформований в руских справах і про дїяльність наших народних руских товариств і що він відносить ся до рускої справи прихильно. Депутация попращала ся з п. президентом щиро-сердечно в тій певній надїї, що прихильно словам нового президента слїдувати-муть такі-ж дїла, а з того вийде добро не лише для руского народу, але взагалї для цїлого краю.

Вскорі по пращаню зложив п. президент візиту поодиноким членам рускої депутациї.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 4-го сїчня 1898.

Огонь. Недввно тому повернула одна часть наших еміґрантів з Канади назад до Брідка, пересьвідчивши ся на власні очи, що дома таки найлїпше. Но на їх ґаздівствах статкували вже другі ґазди, а їх гроші розійшли ся в далекій дорозї. Жаль стискав їх за серце, як прийшло ся було їм просити до рідної хати в комірне і сапати на бувшій своїй ниві за третину. Декотрі з них попали з часом в байдужність, забували часто своє горе в пиятицї і стали так тягаром для своєї родини. Один з них, Петро Шастал, забував ся так далеко, що навіть грозив тим, котрі не хотїли звернути єго колишнє поле на десятьлїтну виплату, або котрі не похочували єго з жінкою і дїтьми дальше удержувати; но на ті слова мало хто зважав. Аж 29-го грудня м. р. вибух огонь вечером коло 9. години в домі Ґеорґія Шастала і в короткім часї остав ся з хати лиш уголь і попіл. А що огонь почав ся від стріхи над великою комнатою, в котрій не було навіть печи, то мусїв хтось підпалити будинок. Пішла зараз чутка по селї, що то робота Петра Шастала. Найшли ся люди, що чули, як грозив він наперед свому кревнякови Ґеорґієви Шасталови, та видїли єго того вечера йдучого з корчми в улицю до хати, що займила ся потім в кілька хвиль. Виновника увязнили в сей час, а зваживши то, що сьвідки готові присягнути не лиш на се, але й на то, що він мав намір пустити з димом ще й иньших двох ґаздів, то судьба єго готова. Так став ся колись-то маючий і порядний ґазда пропавшим чоловіком, лишивши не лиш свою жену з дїтьми на Божу волю, але й свого вуйка Ґеорґія Шастала з женою і дрібними дїтьми серед зими та ще й перед Різдвянними сьвятами під голим небом.— А все то наробила Канада.

Арештованє посадника. З Праги доносять, що онодї арештовано в Вершовцях (звістних з того, що минувшого тижня напали там Чехи на нїмецку школу), тамошного посадника Альойзия Янду. Урядник полїциї і кількох аґентів зробили ревізию в мешканю посадника, причім найдено ріжні комромітуючі письма і докази. Спершу говорено, що то арештованє стоїть в звязи з нападом на нїмецку школу, але показало ся, що арештованє не має звязи з тою справою. Противно, оголошено урядово, що Янду арештовано за участь в крадежи. Іменно на зелїзничім двірци в Вершовцях пропадали від довшого часу ріжні товари. Отже два паробки Янди удержували ті товари від зелїзничого робітнита Манди і відвозили їх відтак до дому посадника. При ревізиї часть тих товарів найдено у Янди. Посадника відставлено в наслїдок того до суду карного. Переслухано вже богато сьвідків, котрих зізнаня сильно обтяжують обжалованого. Янда й сам приходив нераз до зелїзничого маґазину і там забирав ріжні річи. Дальше доносять часописи, що в тій справі зголосив ся до суду добровільно отець Янди, зломаний 70-лїтний старець і зложив дуже некористні для сина зізнаня. Іменно заявив він, що син обікрав єго, украв у него асекурацийну полїсу на житє, а в кінци вигнав єго з хати серед лютої зими, без всяких средств до житя.

Новітна маґія. До найдивачнїйших з'явищ француского декадентизму fin de siecle належить ориґінальна личність писателя Йосифа Пеледан, уродженого 1858 р. в Лїонї. Дивак сей є звісний під іменем „Sar Peladan“ або „Sar Merodach“. Зразу добивав ся він лаврів яко писатель, але коли тут не удало ся єму осягнути сподїваних результатів, перекинув ся на поле містицизму, спіритизму і окультизму і старав ся оснувати неокатолицизм в дусї „диявольского“ поета Barbey d' Aurevilly. Як кожда нарвана голова, так і Пелердан найшов своїх приклонників і обожателїв. Часами характеризував ся яко Мефістофель і ходив в чорнім, аксамітнім одягу, коротких споднях і шовкових пончохах; ясна червона краватка окривала єго грудь. Тепер велить звати ся „Sar“ і представляє себе за одного з потомків халдейских князїв. Волосє і бороду казав собі „Sar“ уфризувати після взірця асирийских князївских голов, находячих ся в люврскім музею і так малює ся для своїх обожателїв. Коли перед двоми лїтами оженив ся з богатою вдовою, перервав він церемонїю весїльну і наложив маєстатично, як Наполеон на звіснім образї Давіда, своїй женї дияментами виложений диядем на голову. Найновійшими часами оснував Пелердан секту штук під іменем „братсво рожанця“, котре рік річно під єго проводом уряджує виставу символїчних і містичних дїл штуки, переражно образів, на „площи мира“. До брацтва сего належать визначні артисти, а вистави сего брацтва відограють помалу ролю в житю артистів в Парижи. Певну повагу придбав собі „Sar“ також яко писатель і треба признати єму, що має поетичний дар. Твори єго містять чудну сумішку змисливости, мудрованя Фавста, і символїку якихсь заворожувань і чародїйних казок, чим найновійший француский декадентизм залюбки послугує ся.

Як повинна виглядати школа, щоби відповідала новочасним течіям.

Написав **Б. Вечерж.**

(Конець.)

Читанє, в нинїшнім розуміню того слова, відпало би цїлком з користию для дїтий і науки! Аби дитя зрозуміло то, що читає, мусїв би випередити читанє знаменитий розбір уступу, а се є дуже часто неможливе і длятого поперестаємо на коротких поясненех, порівнанях і русинках мальованих або нашкіцованих на таблици. А прецїнь много є дїтий, що не розуміють читаних виразів, що складають механїчно ті гієроґлїфи шкільні. Та, коби се були гієроґлїфи. Але письмо наше є для них так трудне, як письмо клинове. Заким дитя начне читати та писати оно повинно вже мати засіб виразів понятий і вражінь. Закине хтось, що дїти виносять досить виразів і понятий з дому родинного. Правда, що виносять, але понятя ті суть неясні часто мутні і майже у кождої дитини иньші. Знаємо, як говорять родичі в дома, хотяй би тільки під взглядом язиковим: ще меньше родичів так образованих, щоби їх слова справдї відповідали тим понятям, о котрих говорять. Длятого є конечною річею, щоби школа постарала ся передовсїм о належну вправу знарядів змислових і змислу спостерігаючого, щоби научила виражати словами вражіня і набуті понятя і так приспособила ученика до того, що заволодїє своєю мовою і потрафить виповісти, то, що думає і відчуває. Сего дїпне ся тілько через часті вправи, а на се буде достаточно часу, скоро усуне ся на тім степени науки і писанє і читанє. Поправна мова учителя, дібрані слова, старанно уложені справляють миле вражінє на дитинї і она з радостию старає ся наслїдувати їх не тілько що до змісту, але також що до тону і форми. Скажіть же-ж самі Пов. Читачі, чи се не буде лїпшою вправою мови дїтий, як знане читанє: мі, му, мо, мо?

Висловленє ся дитини виробить ся те-ж оповіданями. Не будуть то однак оповіданя о царици зимі і т. д., котрих образи ледви чи нам дорослим суть зрозумілі, а не то малим дїтям; они слухають нас здивовані з великою увагою, але та увага звернена лише на наші незвичайні рухи, на особливший вираз нашого лиця, дивний вираз очий і на загадочні незвичайні наші слова. Коли би хто поспитав дитину про зміст пречудної байки, она повторить пару речень, та не зрозуміла більшої части, деякі вирази заступила другими подібно звучними, а о прочім не буде мати понятя. Оповіданя, котрими повинно образовувати ся краснорічивість і моральність дїтий, мають бути вільні від фраз і пустого моралїзованя, належить їх заступити увагою на права і обовязки творів природи. Н. пр. дитина пізнала, що воду можна дїлити не тілько механїчно черпаючи єї меньшими начинями з більших, але і в иньший спосіб, через тепло яко пару. Оно пізнало право істнованя води, котрої знищити не може, хоч би було найсильнїйше і хоч би посьвятило в тій цїли всї свої сили, увесь час, усе майно. Також других творів природи не мож знищити. Природа дає свої дари чоловікови, але тілько так довго, як довго він обходить ся з ними після прав і обовязків, приписаних тою природою. Скоро він їх не знає і грішить проти ним, відбирає она їх єму і змушує єго здобувати собі їх на ново. Хто поставить воду до пити на теплім місце, не може єї пити, мусить принести собі иньшої.

Другого темату до оповіданя достарчує нам вода, що всякла в бібулу, в дерево — бібула підре ся, дерево крушить ся, але рівночасно стають они податними; помняту бібулу можна натисканєм і сушенєм вирівнати, дерево угинати після нашої волї, — се темат відповідний без тягару безладної а тим самим шкідної фантастичности, темат від легіток, від фраз. О

скільки побільшить ся той скарб, скоро звернемо увагу на воду в потоцї, в ріцї, в ставї і т. п., на еї тягар і спад що достарчає так видної сили до всїлякої працї! А як доперва пізнасть ученик незвичайну вартість води, скоро тілько пригадаємо ему росу, хмари і дощ, без яких не зазеленїли би луги, поля, їси, городи, без яких погинули би усї живі сотворіня! Пізнїйше, скоро снізнасть ріжницю між водою до нитя, а иньшою, довідає ся, як важною є добра вода для здоровля людского, для здорового стану громади і держави. Під вплывом повісток, що будуть розказувати о тих річах розвине ся у дитини природна уява, бо дитина пізнає з них, як то вода, котра позірно не має значіня, має в дїйсности велике значіне, як тїла, на позір цїлком звичайні, бувають для нас цїнними помічниками, поважними чинниками культурними; не буде тужити за замками хрустальними і сьвітлицями золотими, вартість золота і иньших дорогих камінїв спаде в его очах, а звичайне оточене его стане милим для него і засвитає ему правда що не камінь блискучий і не люди, у котрих повно золотих слів, але предмети уживані що день і люди праці суть гідними уваги і найцїнїйшими чинниками поступу цивілїзацийного.

В пісняхъ, в котрих виразити і арії годять ся з собою, як сего добрі приклади маємо в пісних народних, виробляє ся язик родимий, бо тілько такі пісни суть взорами ритму сего язика.

За помочию повістий побуджує ся уява, витворює ся почуте краси.

Фіґури ґеометричні творять змисл краси форм і красок і в той спосіб уважне приглядане ся їм становить першу підставу штуки; скоро змисли суть вже виправлені і відгадують трафнїйше, приступити можна до властивої працї артистичної. Найстаршою працею того рода є плетїнка. З плетїнок повставали тканини, переплїтанем ниток і материй є шите. З переплїтанем *двобарвних пасків паперових повстає* тканина або в паски або також в кістки, а обі достарчають подостатком материялу рахункового, котрий помножить ся, скоро будемо переплїтати способами більше скомбінованими, або скоро будемо переплїтати починаючи від осередка рівномірно на обі сторони способами більше штучними. Заразом образовує ся через тото змисл правильности, симетриї і барв; дитина пізнає, що дїло штуки позістає в звязи з правами аритметичними і краса его зникає, скоро не дбає о ті права.

Потім перейде ся до рисованя площ і тїл. Починаючи від шестистїнника (кістки) буде дитина занимати ся рисунком простолїнїйним, але не лише пласким, але також перспективним. Нехай нїхто не страхає ся того виражіня; нехай кождий батько пригляне ся своїй дитинї занїм она іде у школу, як она рисує фляшку, горщик, або другий який простий предмет, а побачить, що дно і верх їх нарисує кругло а не рівно, як сего учимо в школї — а преціньнїхто не вчив дитини засад *перспективи*! Ті рисунки не будуть розуміє ся мати форму досконалу, о се однаковож не ходить; вистарчить те, що ними виправить ся око в природнім а трафнім дивленю ся на предмети і в міреню відгадуючи поодинокі розміри, форми і кути. Скоро над образом на горі умістимо букви, научать ся дїти звільна читати, а скоро зажадаємо, щоби наслїдувати се, що там написано, научать ся писати.

Вкінци не вільно нам забути на ігри і забави, котрі відсьвіжують духа і скріпляють здорове дїтий, а через котрі они познакомлюють ся з собою близше і учать ся жити в товариствах.

З „Учителя." Переложив з чеського **В. Ш.**

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЕНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Календар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний календар. Пануюча родина цїсарека. Часть інформацийна: грошї, міри, ваги; — приписи телеґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский.

Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї" в Чернівцях, через редакцию „Буковини," друкарню „Рускої Ради" і всї книгарнї.

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих росийских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші легкі, 75 ґрамів.

для мужчин . . . . . 1·90
„ панн . . . . . 1·65

КАЛЬОШІ,

з зіду витяті для пп. офіцирів.

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ**

для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Най-новійші

черевики для ґімнастики з ґуми.

а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цїн за білє др-а Єґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплюваня	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки

вузли, машни, Левалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

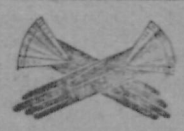

Рукавиці Glacè,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД

правдивих **ШНУРІВОК** з фішбінами.

Одинокий склад **ЦИЛІНДРІВ** і кляків, з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад з фабрики І. ҐІКЛЯ і Синів в Найтішайни **КАПЕЛЮХІВ**

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр.,
для мужч., тирольскі від 1·18—2·28
„ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18
„ дїтий капелюшки моряків боброві в рїжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від 3·— — 6·—.
на-пів зі „ „ 1·38 — 1·98.
з чистої вовни „ 1·58 — 2·18.
на-пів з вовни „ 0·98 — 1·58.
з англійскими деревяними ручками від 0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР **ПАРАСОЛЇВ** полочняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛІЙСКІ **ПАЛИЧКИ.**

Величезний вибір **БІЛЯ**

для мужчин, гладке від 1·10 поч.
„ „ з фалдами „ 1·38 „
„ „ гафтованє „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, французково крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Аьняні хусточки в модних барвах.

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНІРИ і МАНШЕТИ

Маншети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.
Маншети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.
Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.
Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв

6 штук 1·80.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відп. **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Рада" в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 286. Чернівцї, четвер 25. грудня 1897 (6. сїчня 1898) року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по недїлях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адмінїстрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Українське Різдво.

Клятого житя тумани
Криють собою різдвяні —
Сьвітлі, колишнії днї:
Більше не видко їх нинї, —
Блага в сучасній пустинї
Вже не зосталось менї...
Ранїй збиралась родина,
Як щедрувала Вкраїна,
Колядували дїтки:
Всї забувались печали, —
Пишно на деревцї сяли,
В память Христову, сьвічки!
І подарунків чимало
Там з-пів села діставало:
Дїтячий радісний сьміх
Був для старих — нагорода, —
Всяка зникала пригода
У царстві любови та втїх!
Де-ж — незабутні ті лїта?
Доля безсовістно вбита:
Скрізь лиш панує біда, —
Знаємо тільки потрати;
Подлих катів одігнати
Сил — не достатно, шкода!
Щиро душею бажаю
Щастя я рідному краю
Так, як і власним синам:
Може, свобода возстане,
Лихо розсїє погане,
Знов усьміхаючись нам!
Хай не готують жандари
Гіркі, пекельнії кари
Лицарям правди: в Сибір
Не засилають на згубу
Молодїж, чесну та любу, —
Гнїт не лютує, мов зьвір!
Люду, що виплакав очі
Й серед великої ночі
Дихає ледве від сльоз,
Нинї жадаю я щиро
Благоволення та мира,
Як заповідав Христос!

Сергій Обуховець.

Грудень 1897 р., Київ.

Христос раждає ся!

Такий радісний оклик видає сегодня кожда правовірна душа. Христос раждає ся! Сегодня обходимо память того сьвітлого дня, коли сповнила ся обітниця Провидїня. Весь сьвіт обходить сю памятку в мирі, в супокою і бажає того мира всїм людям. Спочиває сегодня весь християньский сьвіт, спочиває і полїтика; на хвилю затихли полїтичні свари...

Се найдогіднїйша хвиля, щоби розглянути ся в'округ себе і спокійно, без упередженя осудити своє поступованє та застановити ся над тим, що має бути дальше.

І ми користаємо з сеї хвилї і хоч в коротцї хочемо дати образ того, що бачимо в'округ себе. В нас на Буковинї все ще панують самовільно Волохи, все ще они піддержують ворожу рускому народови партийку т. зв. консерватистів; Нїмцї беруть ся до роботи і якось недовірчиво глядять на стараня автохтонних народностий; а Поляки раді би не лише задержати то, ще мають, але ще розширити свою територию. А Русини? Руска інтелїґенция не вся горне ся до працї, не вся она посьвячує свої сили для темного народу; на жаль є ще богато таких інтелїґентних Русинів, що волїють дбати лише о своє особисте добро, а лише — в порівнаню з чисельностию народу — мала горстка щирих патріотів рада би свому меньшому братови прихилити неба, здвигнути єго з темноти, принести єму сьвітло-осьвіту, полїпшити єго долю. А руский нарід? Сей велит лише дуже помалу пробуджує ся з свого тяжкого, довговічного сну, лише помалу приходить до національної самосьвідомости, бо мала горстка щирих черновецких патріотів не може всюди бути присутною; на провінциї є богато наших ворогів, котрі, замісць проповідувати слово Боже, ширять темату, ненависть до всего руского. Але на щастє є вже і на провінциї народні піонєри, котрі ширять правдиву осьвіту, — се наше патріотичні рускі учителї.

Хоч помалу поступає національна самосьвідомість між нашим руским народом, то все таки з кождим днем видимий є поступ і можна надїяти ся, що наш нарід вскорі віджиє. І того лякають ся наші ріжноязикі противники. Наші домашні поревертнї бачать в тім свою погибель і не перебирають в оружю, аби не допустити до отверезеня сїльского люду. Ім помагають їх протектори — Волохи. Але вже й між сими відкликують ся голоси, що крайна пора зробити згоду з Русинами. Сего ми щиро бажаємо і раді би, щоб така справедлива згода між обома автохтонними народами, взглядно їх проводирами, наступила як найскорше. Як руска, так і волоска інтелїґенция має досить роботи над добром свого народу. Ужиймо-ж дорогого часу, коли всї иньші народи навкруг нас рухають ся, до культурної працї. Нехай нас лучить ідеал сильного, самосьвідомого народу! Згода може бути, але лише справедлива згода. Нехай Волохи віддадуть Русинам то, що безправно загарбали на поли, церковнім, нехай пристануть на гасло рівноправности, — і згода готова. Тодї щезнуть рускі виродки, тодї перестануть суперечки, а настане час здорового мира, час спокою, в котрім руский і волоский нарід поступатиме скорим ходом під взглядом моральним і материяльним.

Нехай же в сїй сьвяточній хвили приймуть Волохи наші щирі і нелукаві слова так само щиро; нехай роздумають над своїми поступками тверезо, а певно признають, що нераз тяжко прогрішили ся супроти Русинів. А коли дійдуть до того переконаня, то се вже перший крок до згоди.

Нам же Русинам годить ся в сїй радісній хвили з певностию себе споглянути на все те добре, що ми доси зробили; добачивши попри то добре також неодно зло, треба занехати раз на все ту злу привичку рускої байдужности, непорадности, охлялости, уступчивости, а скріпленими силами взяти ся до щиро-народної працї для добра народу, на хосен краю і держави! Тодї ще радіснїйшим серцем повитаємо велике сьвято Християньства і з задоволенєм полине з рускої груди сьвяточна пісня: Христос раждає ся!

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 5-го сїчня 1898.

Христос раждає ся! З сьвітлим празником Божого Рождества желаємо всїм нашим вп. передплатникам, дописувателям і прихильникам веселих сьвят. Дай Боже сї сьвята щасливо опровадити, а других діждати ся, даруй Боже!

Іменованя. Висший суд краєвий у Львові іменував практикантів Юрия Дроґлього, Івана Аврама, Франца Айзенбайсера, Алексія Іріґорчу, Клявдия Стефанелього, Віктора Полонїка і Ґарабета Ґаіну судовими авскультантами.

Тумлїрж „вміє“ по руски! Волоска ґазета Patria розказує в своїм послїднім числї таке: Коли новий президент бар. Бурґіньон з нагоди представленя запитав краєвого інспектора Тумлїржа, чи він вміє по руски і волоски, сей відповів, що так. Тому, що, — як загально думають — для Нїмця тяжко навчити ся яку славяньску мову, сказав бар. Бурґіньон до інспектора Тумлїржа: „Але мабуть руска мова робить вам трудности?“ На се відповів Тумлїрж: „Нї! я в дитиньстві зачав був учити ся по чески, то й розумію по руски.“ — Вже се само, що новий президент спитав, чи краєвий інспектор шкільний знає краєві мови, дає дуже гарне сьвідоцтво для єго справедливости. Так і повинно бути, бо як же-ж має інспектор опісля здавати справу про стан шкільництва, коли він не знає мов тих шкіл?! Але Тумлїрж вчена голова. Єму не потрібно вчити ся по волоски, бо колись в ґімназиї вчив ся латину; а руску мову він знає, бо колись — як ще ходив в коротеньких штанятах — зачав був учити ся по чески!... Се мабуть одинокий випадок в Австриї, щоби краєвий інспектор шкільний так легковажно брав свою задачу. Тумлїрж осудив себе власними словами найлїпше і ми не потребуємо додавати до того коментарів, а хиба бажанє, щоб як найскорше иньший край „натїшив ся“ тим інспектором.

З війскових сфер. Підпоручником в резерві іменований при 41-ім полку піхоти Але-

ксандер Кобиляньскій; кадетом резервовим іменовані Теодот Галїп і Фердинанд Ґорецкий.

Помішало ся єму. Відколи редактор „Бук. Вѣдомостей“ впав при якійсь пригодї на голову, від того часу не може прийти до себе. Жаль нам єго, бо — пожаль ся Боже — він нам товариш по перу, але ще більше нам жаль тих кількох людий, що дістають єго ґазетку і може єї читають. Особливо в послїднім часї виробила ся у того редактора — мабуть задля того упадку — манїя великости і він urbi et orbi удає великого полїтика, рішає найважнїйші полїтичні і національні справи одним махом, чує і видить, як трава росте і т. п. Розуміє ся, що елюкубрациї того чоловіка дістають ся нещасливим способом до ґазетки, котру „Православная Буковина“ в 24-ім числї називає бруковою, а редактора бісноватим, підлим денунциянтом і клеветником. А треба знати, що „Прав. Буковина“ і „Бук. Вѣдомости“ разом працюють над отуманенєм руского народу і себе обопільно дуже добре знають... Ми дуже вдячні редакциї „Прав. Буковины“, що она видала хоч своє послїдне число в час і тим способом увільнила нас від прикрого обовязку. Бо коли навіть редакция „Прав. Буковины“ дає „Бук. Вѣд.“ такі гарні епітета, то чого-ж нам дивувати ся таким словам „Бук. Вѣдомостей“, як ті, що ми будемо мусїли танцювати під їх музику, або що они все пишуть правду і т. п. Бідний той редактор! Допрацював ся він сумної долї, бо готов дістати ся в опіку психіятра д-ра Цуркана і не вернути вже яко вилїчений. Єму тепер чим раз більше мішає ся, бо ось в послїднім числї своєї ґазеточки написав, що в галицкім соймі спротивив ся нос. Окуневский висланю адреси до трону, а тимчасом той посол спротивив ся лише наглячости того внесеня, а против висиланя адреси зовсїм не протестував!... Або н. пр. пишуть „Бук. Вѣд.“, що ми закидуємо православній консисториї раз „руссофобство“, а раз знов „руссофільство“. А тимчасом ми — борони Боже — нїколи не казали, що сьвітла консистория є „руссофобою“ — се-б то ворогом Москалїв. Коли консистория є ворогом когось, то певно лише Русинів. Але, видко, у редактора „Бук. Вѣдомостей“ помішали ся понятя Русин а Москаль... І як же-ж нам не має бути жаль єго?! Бажаючи всему християньскому сьвітови з нагоди Різдва всякого добра, ми бажаємо і редакторови „Бук. Вѣдомостей,“ щоб в часї сих сьвят виздоровів і щоб др. Цурканови удало ся єго вилїчити від наслїдків нещасливого упадку. А що мусимо бути приготовані на всякий случай, то прощаємо єму всякі єго прогрішенія „вольнія і невольнія“...

З полїтики. Дня 3-го сїчня відбула ся у Відни конференция межи бар. Ґавчом а послами нїмецкими: Лїппертом, Шлезінґером і Функом. Наради обмежали ся на справу змодифікованя розпоряджень язикових для Чехії і Морави. Другі причини обструкциї усунені через закрите сесиї парляментарної. Lex Фалькенгайна має пійти в непамять. Концесиї для Нїмцїв мають лежати в тім, що правительство не буде домагати ся знаня обох язиків краєвих від всїх урядників, а край весь буде подїлений на три округи: ческий, нїмецкий і мішаний. В мішанім окрузї мають урядники уживати обох язиків, в округах чистих лише певний процент урядників буде мусїв виказати ся знанєм обох язиків краєвих. Делеґати нїмецкі посїдають мабуть уповномочене від своїх клюбів, згодити ся на ті услівя. На разї не ухвалено нїяких резолюций. Шікер не явив ся на конференциї, заявляючи, що доки правительство не відкличе язикових розпоряджень, доти не можна з ним переговорювати. Хід переговорів держить ся в тайнї. — На нарадї послів нїмецких запала ухвала, взяти участь в сесиї соймовій і порушити послїдні пригоди в Празї. — Дневники ческі видали відозву, в котрій заохочують до збираня складок на заснованє ческої ґімназиї у Відни в память ювилею цїсарского. Є се відповідь на ухвалу сойму долїшно-австрийского, в котрій сказано, що викладовим язиком у всїх школах народних і середних в Долїшній Австриї має бути виключно язик нїмецкий. — Загально говорять, що знесенє безпроволочних судів в Празї наступить рівночасно з отворенєм сойму.

Кариєра Білїньского. Віденьскі дневники доносять, що Анґльобанк веде переговори з б. мінїстром др. Білїньским о обняте президентури того банку. Др. Білїньский мав згодити ся.

В судї. Предсїдатель: Чи сьвідок памятає, що говорив оскаржений на місци переступку?

Сьвідок: Здає ся менї, що говорив, що немов-то він пяний...

Предсїдатель: Взиваю сьвідка, щоби не говорив в той спосіб: „здає ся менї“, „немов-то...“ і т. д. Судови залежить на тім, щоби довідати ся, чи оскаржений в самій річи сказав, що „єсьм пяний“...

Сьвідок: Але-ж, борони Боже!... Як же би він сьмів говорити, що пан судия є пяний...

Прокуратор: Але-ж не о то ходить! Сьвідок мабуть не розуміє питаня. Пан предсїдатель питають, чи оскаржений, сейчас по сповненю переступку, сказав до сьвідка, що „єсьм пяний“...

Сьвідок: Могу запевнити пана прокуратора, що той бідачиско так о пану предсїдателю, як і о пану прокураторови не відважив би ся сказати щось подібного...

Адвокат: Високий суд позволить, що поясню сьвідкови. Нехай же сьвідок уважно слухає: Ту не розходить ся анї о пана предсїдателя, анї о пана прокуратора, лиш о то одно, чи оскаржений в данїй хвили сказав голосно, що — одним словом — „єсьм пяний“.

Сьвідок (здивований): Але-ж звідки би він міг знати, що цїлий суд як раз тогдї був пяний?!...

Померли: в віку 79 лїт комісар повітовий Іван Сучеван і надкомісар сторожи скарбової Адольф Узембло з Ґурагуморі.

НА КРИЗЇ.

ОПОВІДАНЄ

І. ПОТАПЕНКА.

— Еге, — говорив Омелько, підоймивши голову до гори і недовірчиво глядячи на небо, — а оно вже геть стемнїло ся. Тілько що зірок не видно!

— Не видно! — говорила Гапка, єго жінка, таким голосом повним тревоги і журби, немов би від того, чи появлять ся зьвізди на небі, чи нї, зависїла чия судьба.

— Такий теплий вітер віє, як би то і завтра не Різдво. От так, як би за хвилю дощ поляв ся. Ну! вже сьвіт до гори ногами перевертає ся! хоть бери плуг, та йди сїяти!

— Та Днїпро ще стоїть!

— Стоїть—не стоїть, але лїд дуже крихкий! І треба було татови виходити ницї з хати. Я казав, не йдїть, та не хотїв слухати...

— Та у мене лиш та гадка на голові... — тихо відповіла Гапка, бо не хотїла страшити чоловіка.

— А ти думаєш, що у мене він не в голові? Та цїлий час про него думаю...

— Щоби лиш вітер не повіяв з верху, то ще лїд постоїть.

— Еге! кажуть, що в Бериславі вже пароход ходить... Ах, як той вітер шумить і гне очеретом... Ой, що то буде з батьком!...

Вже смеркло ся так, що і невидно очерету, що обріс довкола острова, та острий слух рибака заступав єму місце очий і Омелько уявляв собі по шумі вітру, як там хилять ся вершки густого очерету, як дрожать єго довгі листки. І чим раз сильнїйше доходив той шум від берега, а від того теплого вітру ставало чим раз холоднїйше у Омелька і Гапки на серци.

Знали они добре, що то може наробити той теплий вітер. Нанесе з гори криг, маса леду натисне на сей лїд і він трісне на мілїони кавальчиків і поплине з водою в море. А батько! Ох! лїпше і не думати о тім.

Станули они собі обоє за воротами і глядїли на беріг, на ту лїнію, де кінчив ся остров, а починала ся ріка. Ще вчера білїв ся ту снїг, що покривав лїд на ріцї, а зимне сонце ясним сріблом відбивало ся від єго хрустальної рівени, а в ночи блестїли тут блїді промінї місяця. Дув вітер з півночи, мороз сильно держав в своїх кігтях ріку, а снїг летїв пушистими платками і покривав безкрайним покривалом цїлу землю. На нинї зрана вітер перемінив ся. З полудня повіяло теплом; снїжний уровень покрив ся тут і там чорними плахтами, а на ріцї, по верху леду, назбирало ся тілько води, що хоч пливи лодкою. Они думали нинї невід закинути і батько взяв був тяжкий джиґан, щоби вирубати на серединї ріки полонку, но як ступив на лїд і побачив, тілько води, тілько рукою махнув.

— Та нїчого! — казав батько—до вечеру потягне мороз, а на завтра цїлий Днїпро буде, як скло. Кинемо невід, то і наловимо тілько риби, що цїлий монастир накормимо! — і кивнув головою в напрямі до Днїпра, де видно було здалека дахи монастиря, білу дзвінницю і зелену баню церкви.

— А тепер — говорив батько подумавши — піду в село.

— Ого! В сам раз! — сказав Омелько. — Може лїпше сїли би-сьте в човно та переплили!

— Та на що човна? Я і так перейду! А кажу тобі, що над вечер Днїпро знов замерзне! А я тимчасом зайду до церкви і хоч вечірню вистою, бо вже давно не був в церкві. Потім зайду до Абрамка, треба хоть четвертину взяти у него, бо завтра таке сьвято, а у нас нї крапельки горівки.

— Вже вам горівки забагло ся — казала Гапка.

— Нї! нї! не годить ся. Прийдуть рибалки з Бутуєвского острова, а там у мене і куми є, та якось не годить ся прийматм їх без горівки. Ну, тай і гостинцїв треба для внуків принести, бо і так вже на них від давна ждуть.

— Ей, тату, та ви самі так, як дитина. Що-ж тут говорити про гостинцї, коли лїд тає, та Бог знає, що може трафити ся.

— Нї! я пійду! таки пійду!—говорив по свому батько, що напер ся був побачити село.—

— Ей, тату, лїпше не йдїть—говорила молодша єго донька, молода дївчина, з темними блестячими очима, з здоровим румянцем на щоках і з сильними руками, яких би не постидав ся і рубач.

Батько подивив ся остро на ню з-під своїх густих бров. Він не любив того, як хто хотїв переломити єго волю. Глянув на ню і не відповів, лиш так процїдив крізь зуби:

— Я сказав — пійду, то і піду! Не вам мене вчити! Я вже семий десяток жию на сьвітї, а ви що?

Олена найменьше зі всїх могла відповідати на сей арґумент. Омелько прожив на сьвітї вже коло сорок лїт. Він був у батька найстарший, від першої єго жінки Явдохи, котрої Олена не знала. Довго жив батько вдівцем, а потім оженив ся другий раз з Хиврою. Від Хиврі вродила ся єму Олена, та незабавом померла і Хивря. Задумав був батько і третий раз женити ся, бо треба було єму жінки до хозяйства, але роздумав собі і сказав: „Нї, вже досить! Голова посивіла, стану під вінцем, то і народ сьміяти ся буде. Не хочу!“ І так вже третий раз не женив ся.

Як сказав, так і зробив. Нїкого не послухав. Взяв з собою пару паперових рублїв, бо до Абрамка нема як заходити з пустими руками, грубу заковану палицю і лїхтарню, на всякий случай взув великі чоботи з високими холявами і пішов в село. Сонце вже було геть перейшло за південь, але і до ночи оставало ся богато часу. Можна ще було вистояти дві вечірнї і десять раз зайти до Абрамка.

— Що то такого, що тато ще не йдуть? — питали ся Гапка і Омелько одно другого, доки ще було ясно. Та коли смеркло ся, они вже навіть не питали, лиш глядїли зі страхом в той бік, де за Днїпром було село. І всї они добре знали, що такого стало ся; і Омелько і Гапко і Олена і навіть тринайцятилїтний Кирило, найстарший син Омелька, всї розуміли, що у Абрамка батько стрітив ся з двома-трема рибалками, що прийшли за тим самим, що він, за горівкою, а коли рибалки зійдуть ся, то не можуть вже без того обійти ся, щоби не випити по чарцї, по другій, та не пожелати собі доброї ловлї. А за тими желанями нераз так засидять ся, що і забувають, за чим прийшли. З батьком рідко таке

приключало ся. Пив він мало, але любив товариство. І як би не та відлега і не той південний вітер, то і нїхто би на острові не жахав ся. Вже і так, коли зайшло сонце, засьвітили в хатї воскові сьвічки та сїли за вечерю без батька. Правда, скучно було всїм без сивої голови старого батька, мовчки їли пироги, печену рибу, кутю, та нїкому було жартувати і шуткувати, нїкому розказувати про давні часи, так, як то любив батько, коли его крижі не болїли. Не промовивши майже слова, кінчили вечерю і дїти, не дочекавши ся гостинцїв, клали ся спати. Омелько виминав погляд Ганки, а Олена сейчас вийшла з хати і побігла до берегу, та і не вертала ся.

(*Дальше буде*).

Наука, штука і лїтература.

Бесїди про часи козацькі на Українї. — Чернівці 1897. Накладом автора. З друкарнї товариства „Руска Рада.“ Ціна 70 кр.

На рік 1898 припадає 250-лїтний ювилей тої пропамятної хвилї, коли саме на Великдень 1648 р. зірвала ся цїла Русь-Украіна під проводом гетьмана Богдана Хмельницкого, щоби скинути з себе тяжке ярмо яке наложила на неї польска шляхта. В роковини тої події написав один із знатнїйших українських учених книжку під повисшим заголовком. Той наголовок мало говорить за себе, та за то сам зміст тої книжки то не-аби-яка поява на нашому науковому полї. Від давна не доставало у нас книжки, котра-б проаснила козаччину і Запороже чисто науковим методом, щоби зібрала всї факти в якісь льогічні висновки і кинула жменю сьвітла на ті часи нашого народного самостійного житя, і тому недостаткови має зарадити от ся книжка. Є то коротка праґматична істория козаччини, без баласту фактів, та за то просїджена там та червона нитка, що тягне ся нашою історією від найдавнїйших часів, — нахил до громадского, демократичного ладу в державі. Роз'яснена ту звязь поодиноких фактів і полїтичні похибки проводирів народного руху на Украіні, — а з того і наука для нас на будучність. Автор зачинає свою розвідку поглядом на устрій державний в Росиї, Польщі і Украіні. Коли в цїлій істориї Росиї видний найнизший ступень державного розвою, — самодержавіе, а в Польщі лад аристократичний, то за то на Украіні слїдний одинокий нахил до громадского, демократичного уладженя держави, де девізою є рівність всїх членів. Далї переходить автор до поглядів учених на початок козацтва, наводить всї теориї учених по тому питаню і сам стає при поглядї Михайла Максимовича, що козаки то не жадна иньша народність, а лиш місцевий стан, котрого початок сягає ще В. Кн. Литовского. Уряд В. кн. Литовского уважав всї землї за власність державну і дїлив їх на частки, що звали ся службами. Такі служби роздавав він між нарід з обовязком давати одного вояка до війска великого князя. Коли однак землї на Украіні не розбирано так охочо задля того, що тут нападали татари, то почали старости роздавати служби не поодиноким людям, а цїлим громадам; за то мала громада достарчати до війска одного узброєного чоловіка. До справ такої громади не втручувала ся адмінїстрация цїлком і звідси взяв ся той громадско-вічевий устрій. Під конець XV. віку стрічаємо вже перший раз ту назву „козак,“ а з початку XVI. столїтя займають вже козаки визначну територию і в двайцятих роках того столїтя починають вже нападати на Крим, Очаків, Аккерман і Буджацку орду. Коли однако по люблинській унії змінили ся обставини у Великому Княз. Литовскім, то зміна та вилинула на козаків і витворила з них одну велику опозицию. Заведено тепер право польске на місце права литовского, а се не знало такого стану, як козаки. Польске право знало лиш шляхтичів, міщан і кріпаків і тому то не уміли поляки дати собі ради з зачисленем козаків до якогось стану аж король Стефан Баторий придумав на се раду. Він ман яко король право наймати для себе на військову службу чужинцїв і, покориставши ся тим, він з'орґанїзував подібно і козаків приобіцюючи їм платню грошима чи сукном. Такі були правні відносини між Польщею а Козаками, але они не були санкціоновані соймом. Силуваня закріпостити вільний елемент сприяв розвоєви козацтва, призучало ся тут ще много иньших елементів, а за тим і слїдували перші народні реакциї Косиньского і Наливайка. Оливи до огню доляла ще справа церковна, — а іменно церковна унїя. Церков православна була для населеня о много симпатичнїйша, бо вся власть церковна вибирала ся: попи нарафіянами, архиереї і митрополит соборами. Тимчасом унїя вносила авторитет папи, единоличну власть замість соборньої. Єрархію признають вже з гори, вибирати еї вже не можна. Тим чином заченила унїя громадский устрій церкви і обурила против себе цїлу суспільність. До подразненя умів причиняє ся і квестия економічна. Польща починає вивозити много хлїба до нїмецких земель: українська земля набирає вартости, шляхта кидає ся випрошувати собі у короля прав на українські землї і займає їх. Невідомі люди являють ся на Украіні з перґаментами, підписаними королем, доказують, що то їх земля і пропонують селянам робити ся їх кріпаками. Се мусить викликати протест і починають ся рухи Сагайдачного, котрі би були дійшли до більших розмірів, як би не то, що тогдишний король польский потребував козаків і робив їм уступки, хоч они не були санкціоновані соймом. По его смерти йде знов полїтика польского уряду тою самою дорогою, протести являють ся чим раз частїйшими, але Поляки придушують їх так, що межи 1638 а 1648 они притихають, щоби спалахнути цїлою елементарною силою за часів Хмельницкого. Но майстерски оброблена ся часть книжки. Причини того повстаня, розвій, і нез'уминє витвореня нового полїтичного орґанїзму, все те пояснено в причиновій звязи. Автор пояснює наглядно, для чого робота Хмельницкого не вінчала ся успіхом, — що у него був великий орґанїзаторский та воєвничий талан, та не було свідомого полїтичного ідеалу і напряму, що довело до того народнього нещастя, до Переяславскої умови. І ту власне часть книжки варто прочитати, бо се ясний погляд на часи Хмельницкого і на значінє его для долї цїлого українського народу. Часи „Руїни“ аж до послїдних хвиль самостійної орґанїзациї змальовані знаменито, а кінчаєть ся книжка оглядом пробудженя національного в девятьнайцятім столїтю.

Тому ту і годить ся, щоби в память роковин такої важної події, як повстанє Хмельницкого, розійшла ся книжка як найдальше і найширше поміж рускими кругами. Буде то найлїпше сьвятковане того ювилею, наколи приглянемо ся значіню козацтва і порозумімо его жерело і значінє в рускій суспільности. Historia est magistra vitae — казали старі Римляне, а і ми можемо много навчити ся на похибках наших батьків. Брак полїтичного ідеалу в часах козацтва, брак его в теперішній суспільности, се наші хиби, котрі направити треба, а направимо їх лиш тогди, коли їх самі добре пізнаємо.

* * *

П. Микола Івасюк, руский артист-маляр, про котрого писали ми сего року в ч. 5., спровадив ся вже з Монахова до Черновець і отворив ту своє приватне ателїе при улици Нового сьвіта, а крім того працює в музею промисловім над своїм величавим образом „В'їзд Хмельницкого в Київ.“ Образ той з'ображує ту хвилю, коли Хмельницкий відступив від Замостя і в надії, що шляхта польска научена вже нещастєм, возьме ся до направи польско-козацких відносин, перейшов на Украіну. Радісно повитав его нарід, того „протектора руського народу і ґрецької релїгії“, як его звали сучасні, а коли в Київі довідали ся, що Хмельницкий тут приїде, все ладило ся его приймати. В'їхав він в Київі дня 17-го грудня 1648 р. Митрополит Сильвестер Кос разом з партиярхом єрусалимским Паісієм, що пробував тодї в Київі, з духовеньством, з маґістратом, братством і товпою народа виїхали ему на зустріч на білогородский шлях. Коли Хмельницкий зближив ся на чолї старшини козацкої, патриярх з митрополитом вийшли з саний ему на зустріч з хрестом та сьвяченою водою. Хмельницкий і старшина злїзли з коний і підійшли до хреста. Тут приступив маґістрат та піднїс гетьману хлїб-сіль на срібній тарілцї. Потім запросив патриярх Хмельницкого в санї митрополита, посадив митрополита на лїву руку, а Хмельницкого на праву і звідси поїхали окружені старшиною і масами народу до Софійскої катедри, де его стрітило духовеньство в ризах.

Сю надію задумав представити наш артист-земляк. Змінив еї лиш остілько, що цїлу акцию зцентралїзував в один момент. Привитанє Хмельницкого на білогородскім шляху сполучив з привитанем коло Софійскої катедри, бо лиш тим чином міг осягнути більший ефект. Сам центр картини займає Хмельницкий на молочно- білім кони. Приїхав він як раз зі старшиною козацкою під Софійский собор, тут витає его процесия з хоругвами, духовеньство і маґістрат подає ему хлїб-сіль. Коло него товпа народу, що з одушевленем приглядає ся тому народному героєви, що в протягу кількох місяців стряс підвалинами цїлої Польщі. Се і зміст образу. Він ще донерва в роботі і артист думає его викінчити аж в лїтї, але оскілько вже по нинїшнім станї образу можна судити, образ вийде чудовий. Уґрупованє і розклад фіґур, добір кольориту, все то чинить вже нині сильне вражінє на оглядача. Сама постава Хмельницкого на коні зарисована сьміло і являє ся немов утїлесненем тої могучости і сили, яку посїдав в той час незабутний гетьман. Типи козацкої старшини трафлені знаменито і роблять велике вражінє. Можна отже сьміло сказати, що сей образ буде одним з лїпших способів сьвяткованя нашого народного сьвята, — роковин хмельниччини, і як довідуємося, п. Івасюк задумує его виставити у Львові і в Київі.

Крім того мали ми нагоду бути в приватнім ателїе п. Івасюка і приглянути ся его новійшим роботам. Тут бачили ми шкіц до нового образу „Хмельницкий під Зборовом.“ Но, коли перший образ з'ображував Хмельницкого в хвили его тріюмфу по битві на побоєвищи, то в другім образі піднесений иньший момент. В дальшім пляфоні битва, король вже в небезпеченьстві, що дістане ся до неволї, а на першім місци Хмельницкий, окруженний своїм штабом, дає знак до задержаня битви.

Одним з прегарних образів буде також „Весна любови“, що тепер ще в роботї. При сьвітлї місяця, під деревами цїлує ся молодий козак з дївчиною. Се може ще їх перший поцїлуй — жаркий-огнистий, в їх лицях глубоке упоєне...

Гарно при тім виходять у п. Івасюка роботи пастельові. Є тепер у него в ателїе портрет молодої женщини, роблений пастелями, і можемо сказати, що він дуже удатний. Робота то надзвичайно гарна і старанна, і можемо ворожити п. Івасюкови, що в сім роді, в портретах пастельових, жде его дуже великий успіх, котрого ему на кождім поли желаємо.

Бо і чи не геройство то з его сторони, що він, не глядячи на сумний стан штуки у нашого народу, взяв ся за се ризиковне дїло, ідучи за голосом своєї артистичної душі?

І ще до того так в попередних образах, звістних вже нашій публиці хоч з дневникарских нотаток, если не з вистав: „Хмельницкий під Зборовом“, „При керници“, „Вечір“, „Ідилля“, як і теперішних вибір сюжетів чисто народних обмежає его на малі круги нашої публики і тому то повинен найти він у нас як найсердечнїйший привіт і підмогу. Він наш щиро-народний артист, що не пішов служити чужим богам, то-ж і обовязок наш его спомагати всякими способами. Він закладає тепер школу маляретва і рисованя і портретує, то-ж і в обох напрямах треба его підмагати по спроможности. Се наш народний обовязок!

А. Т.

ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК

видає

Наукове Товариство ім. Шевченка

у ЛЬВОВІ.

Редакция і адмінїстрация: у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Літературно-Науковий Вістник

виходить 1-го дня кождого місяця с. ст. почавши від 1898-го року, книжками коло 12 аркушів друку великої вісїмки.

Перша книжка вийде ще вкінци грудня 1897-го року.

Передплата на „Літературно-Науковий Вістник“ дванайцять книжок на рік, з котрих кожда буде містити около 200 сторін друку великої вісїмки, а по три буде складати ся на один том, виносить: В Австрії з пересилкою на чверть року **2·50 зр.**; на пів року **5 зр.**; на цїлий рік **8 зр.** — В Росії з пересилкою: на пїлий рік **8 рублїв** (при бандерольній пересилці). — В иньших державах по обчисленю пересилки. — Поодинокі книжки коштують по **зр.** Річна передплата може бути оплачена в трох ратах: 3. січня н. ст. 3 зр., 3 цьвітня н. ст. 3 зр., 3. серпня н. ст. 2 зр.; хто пропускає речинець рати, тому передплата обраховуєть ся як піврічна або чвертьрічна (на пів року 5 зр., на чверть року 2·50 зр.).

Передплату приймає: Адміністрация **Літературно-Наукового Вістника** у Львові при ул. Академічній ч. 8.

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Калєндар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний калєндар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телеґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

НОВА ФІРМА **РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ** В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих російских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші

легкі, 75 грамів.

для мужчин	1·90
„ панів	1·65

КАЛЬОШІ,

з заду витяті для пп. офіцирів.

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ**

для мужчин і женщин, дївчат і хлопців.

Найновійші

черевики для Гімнастики з туми. а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від пїн за білє др-а Ґєра після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопців „ „	2·50 „	„
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплованя	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шпанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопців, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до гімнастикованя!

Найновійші Краватки

вузли, машни, Левалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

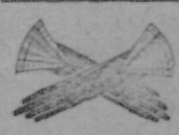

Рукавиці Glacé,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад **ЦИЛІНДРІВ і кляків,** з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад з фабрики І. ГІКЛЯ і Синів в Найтішайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр., для мужч., тирольскі від 1·18—2·28 „ хлопців тироль. від 0·78—1·18 „ дїтий капелюшки моряків боброві в рїжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛІ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від 3·— — 6·—. на-пів зі „ „ 1·38 — 1·98. з чистої вовни „ 1·58 — 2·18. на-пів з вовни „ 0·98 — 1·58. з анґлійскими дерев ляними ручками від 0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР **ПАРАСОЛЇВ** полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛІЙСКІ **ПАЛИЧКИ.**

Величезний вибір **БІЛЯ**

для мужчин, гладке від 1·10 поч. „ „ з фалдами „ 1·38 „ „ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, французково крою від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 3·—.

КОВНІРИ і МАНШЕТИ

Манжети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.

Манжети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.

Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.

Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопців 6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

Друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 287. Чернівці, вівторок 29. грудня 1897 (11. сїчня 1898) року. Рочник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.

Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.

Передплата 10 зр.

З кінцем року.

З днем 31-го грудня с. р. кінчимо ми тринайцятий рік нашого видавництва. Зачалисьмо від малого, — а дійшлисьмо до того, що „Буковина“ почала виходити 4 рази в тиждень, а потім і що-дня. Розвиваючи ся з малих завязків, „Буковина“ мала все перед очима одну мету: культурний розвій руского народу на Буковинї, его полїтичне осьвідомленє і народну самостійність. Того сьвятого стягу не зплямила она нїколи, держава его високо і переживала нераз тяжкі хвилї і злиднї. Програма еї була все звістна цїлій Руси-Украйнї і така лишає ся она і на далї. Та сама мета, ті самі ідеали лишають ся нам на будуче і будуть все нами руководити при нашій полїтичній і культурній роботї, — лиш зайде мала зміна у формі. Від р. 1896 видаємо ми „Буковину“ що-дня, та на сей рік 1898 мусимо знов зредуковати еї до трех разів на тиждень. — Вороги наші розтрубіли се вже давно кажучи, що се познака нашого упадку, котрого би они собі щиро бажали. Не мають однак чого тїшити ся, бо почують они все нашу часопись, хоч она буде виходити лиш три рази на тиждень, а если ми еї зміняємо, то руководять нам зовсїм инші причини, по части вже і звістні нашій публицї. Коли ми змінювали „Буковину“ на дневник, то далисьмо таку низьку передплату, якої не дає жадна иньша часопись, бо лиш 10 зр. на рік. Такої низької передплати не дають нїякі иньші дневники, навіть і нїмецкі нї, котрі мають по десятки тисяч передплатників. Єсли же ми дали таку низьку цїну, то стало ся то лиш з тої причини, що хотїлисьмо як найширше розпросторонити нашу часопись і уможливити всїм (навіть і менше заможним) передплачуванє. Показало ся однак, що на Буковинї, нема більше, як 700 людий, котрі би могли нашу ґазету пренумерувати, а наслїдком того було, що нам лишили ся дві дороги, або підвисшити передплату хоч на 16 зр., або видавати „Буковину“ менше разів на тиждень. Підвисшити передплати ми не могли, бо наші передплатники і так не дуже богаті, то-ж вибрали ми дорогу другу: видавати „Буковину“ при тій самій передплатї три рази на тиждень, а зробили ми то з тої причини, що головні наші видатки були штемпель і почта.

Наша устава прасова накладає на ґазети дуже тяжкий податок, від кождого числа один крейцар, а почтові видатки також виносять один крейцар, то значить, що ми при видаваню дневника видаємо на кождого передплатника шість зр. готовими грішми, не дахуючи паперу і друку, на що нам приходить лиш чотири зр., наколи Gazeta Polska, що виходить два рази на тиждень бере, — десять зр., Patria, що виходить три рази на тиждень, — дванайцять зр., Bukowinaer Post — десять зр.

Далї зайшла у нас потреба видавати часопись нїмецку, котра-б мала на цїли інформувати публику неруску з нашими справами, а далї лежить нам на головї справа нашої друкарнї, за котру маємо платити ще довги.

Публика наша ще не відчуває потреби дневника, бо більшість наших передплатників мешкає на селї і посилає на почту два або три рази на тиждень, так, що і одержує часопись не що-дня, але що два або три днї.

Зваживши отже то все, ми придумали спосіб, щоб дати публицї тілько само печатного материялу, що і тепер, а зменшити собі копити і длятого мемо видавати „Буковину“ лиш три рази на тиждень, та за то побільшуємо значно формат. Крім того будемо давати по зможности додатки белєтристичні так великі, що они вирівнають зовсїм материял печатний теперішної „Буковини.“

Мотивів сеї зміни вислухали збори мужів довіря 18-го грудня с. р. і одобрили еї, бо видїли, що публика нїчого не тратить, а видавництву тим чином робить ся вигоду. Всякі толки наших ворогів про сю справу — се лиш їх задушевні бажаня, котрі, їм на жаль, не мають нїякої підстави, а впрочім ми будемо старати ся „Буковину“ видавати щоденно сейчас, если лиш на то позволять обставини, або того буде домагати ся интерес нашої народної справи на Буковинї; є то однак також обовязком всїх

НА КРИЗІ.

ОПОВІДАНЄ

І. ПОТАПЕНКА.

(Конець.)

Омелько і Ганка стояли коло воріт і видїли, що там над берегом рухає ся якась тїнь. То була Олена, що неспокійно дожидала батька.

— Олено! гей! Олено! — кричав Омелько. — А що, не видати?

— Нї! не видно! — доносив вітер Оленині слова.

— Ходи до хати! — кричала Ганка, — батько, видно, лишив ся там ночувати! Ходи!

— Нї! не пійду! — відповідала Олена...

— Але то вперта дівка! — казала Ганка, — така, як еї батько.

— Еге! она цїла вдала ся в батька, — говорив Омелько та й замовк. Єму робило ся сумно на душі від того вітру, що шумів в очеретї. Він віщував щось лихого.

— Ну, ходїм в хату, — і Ганка увійшла на подвірє, а за нею Омелько. Увійшли в хату і сїли на лавочцї, що тягнула ся вздовж стїни. Каганець горів слабим сьвітлом і осьвічував таємничо старі, витерті образи і цїлу ґрупу дітий, що поклали ся на печи спати. Вікно аж стукотїло від вітру, а Ганка хрестила і молила ся. Девятилїтний Карпо, найлюбійший внук старого батька, зривав ся з печи і бурмотїв крізь сон незрозумілі слова.

Аж тут нараз отворили ся двері і влетїла Олена.

— Ой! Омельку! що там на рїцї дїє ся, не дай Господи!

Лице еї побліднло, хустина спала з голови, а вітер розвіяв еї буйний, темний волос.

Омелько і Ганка обоє разом скочили з лавки.

— Що? Днїпро рушив ся? — запитали обоє разом.

— Ох! ще й яка крига йде... Всьо тріщить, ломить ся! Ой, що то з батьком буде!

— Ходїм до берега!

— Що хочеш робити? — запитала Омелька перестрашена Ганка.

— Нїчо! але ходїм!

Ганка ученила ся за рукав Омелька і они вийшли замкнувши хату. Вітер валив їх з ніг, але они держали ся кріпко.

Днїпро дійсно рушив ся. Теплий вітер повіяв, лїд почав ся топити, з гори надилили криги і розбили цїлу ледову рівень на сотки частин. Крига плила на кригу, складали ся ледові гори, а лїд далї тріщав і ломив ся. Від води віяло холодним вітром.

— Де-то батько? де батько? питали одно другого Омелько і Ганка. Олена мовчала і заломивши руки глядїла в ту темінь. В монастирі вже погасили сьвітло, нїчо вже не будо видно, а батько хто знає, де остав ся.

— Слухай! — крикнула Олена сїпнувши Омелька за рукав. — Чи тато взяли лїхтарню?

— Та певно, що взяли!

— А гляди но Омельку... Видиш, там блищить сьвітло на самій середині ріки? Там на лїво! Звідки би оно там взяло ся? Видиш?

— Виджу! Олено! Виджу!

— Там то й наш тато! Видно йшли по леду, та в той час тріс лїд і їх понесла вода. Омельку! треба ратувати батька!

— А треба! треба! — говорив Омелько не рушаючи ся з місця.

— Бери весло, та сїдай в човен...

— О! Господи Боже! — скричала Ганка схвативши Омелька за руку. Та як ти поїдеш між таку кригу. Не пущу тебе, не пущу.

— А батько? А батько?

— А у мене дїти! Нас пятеро, а батько один...

— Омельку! так не поїдеш? Диви сьвітло чим раз дальше і дальше.

— Ох! Господи! та як тут і їхати! Криги рознесуть човно, як тріску!

— Не поїдеш? — спитала ще раз Олена і очи еї блищали в темінї.

— Не пущу! Не пущу! кричала Ганка і тягнула Омелька назад від берега.

Олена счезла в темноті. Крутила ся над берегом шукаючи чогось. За хвилю найшла весло, скочила в лодку і сильним двигом відбила від берега.

— Ну, вже я сама попливу... Бувайте здорові Омельку і Ганко, або верну з батьком, або вже зовсїм не верну ся.

А Омелько і Ганка так, як би завмерли!

Русинів, яко партиї, піддержувати часопись і, єсли они відчувають потребу дневника, старати ся нам до того помогчи, щоби „Буковина“ знов виходила що-дня.

Так отже в р. 1898 буде виходити

„Буковина“

три рази на тиждень, в середу, пятницю і неділю, в збільшенім форматї і по зможности з белетристичним додатком. *Обовязком всїх буковиньских Русинів предплачувати „Буковину,“ приєднувати як найбільше предплатників і домагати ся еї в кождім публичнім льокали, в кофейни, ресторациї і цукорни!!*

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 10-го сїчня 1898.

Іменованя. Почтовий контрольор в Чернівцях Софрон Ілїюц іменований управителем 3-ої филії почтової в Чернівцях. — Аспірант Корнило Тарновецкий іменований концепістом при дирекциї дьржавних зелїзниць в Станїславові. — Судовий авскультант др. Орест Валгану став ад'юнктом в Серетї.

Волохи божеволїють! Дня 29. грудня, були в Кимполунгу загальні збори членів тутешнього касина урядничого. Коли прийшла на чергу справа передплати часописий, тутешний поборця податк. д. Влад поставив внесене, що-б також між часописями нїмецкими і многими волоскими увзгляднити і записати хоч одну руску, то є „Буковину.“ На тое встав пос. Стефанелї (recte Стефанюк), п. к. начальник суду і радця, (котрий вже передше півголосом сказав: „Mit dieser „Bukowyna“ wird heute ein Skandal sein, schneller „Buk. Wiedomosti“) перервавши мову п. Влада і не попросивши навіть о слово, виголосив против „Буковинц“ слова повні обуреня, повні ненависти і гадючої злости, слова страшної заїлости не лиш на все, що руске, але слова страшної ненависти всего, що неволоске. От его слова: „Ein solches Blatt, welches alle auf alle aufhetzt, welches alle vom Archimandriten bis zum letztem Geistlichen kritisiert und alle Geistlichkeit in den Koth wirft, ein solches Blatt, welches die Bauern belehrt, wie die Schöber und Wirtschaften anzünden, welches das Volk verführt und verleitet und alle ohne Ausnahme verhunzt, ein solches Blatt, welches Regierung und Religion verschmäht, welches sozialistische und nihilistische Tendenzen verfolgt, so was, meine Herren, können wir nicht pränumerieren.“ Ті слова не виголосив п. Стефанелї звичайним тоном, але его виголошене рівнало ся рикови якого дикого звіря, через що его нарости на бородї стали як вуголь чорні! Він ричав, неговорив! І той способ виголошеня переконав всїх, що він є страшним, заїлим всї понятя людскі переходячим ворогом не лиш Русинів, але всїх і всього, що лиш неволоске! За ним знов сказав Бока, управитель шпиталю в Кимполунгу, що порівнував одну анархістичну часопись зі статями „Буковини“ і найшов ті самі гадки. На зборах не знайшов ся ні один чоловік, щоб запротестувати тим галюцинациям збожеволїлого волоского мозку, лиш одия о. І. Стефанчук, уніятский сьвященик, крикнув голосно „неправда,“ бо і тяжко там було доказувати кандидатам на Кульпарків, що їх погляди то чисте варяцтво. Наслїдок тої бесїди був такий що касино запренумерувало Бук. Вѣд., а не „Буковину.“ — Чи пан президент висшого суду краевого не був би ласкав повелїти віддати п. Стефанелього під обсервацию психіятричну?

Москвофільска молодїж. Пишуть нам знов з Відня про цїкаві подвиги москвофільских студентів. Перед сьвятим вечером ходили они по знатнїйших Русинах збирати гроші нїби то для тих убогих академиків, що не мають за що справити собі сьвятий вечер. Випросивши собі так кільканайцять золотих не запросили бідних товаришів, но свої любовниці-дївчата і сьвяткували в польскім склепі Морковского. Можемо поґратулювати москвофілам такого „грядучого поколїня“!

Мошко і Гершко сердять ся! Наші читателї пригадують собі, що в своїм часї (в грудни) ухвалили збори Русинів не купувати в иньших склепах, як лиш в тих, що анонсують ся в „Буковинї“ і поручили адмінїстрациї „Буковини“ подати то в відповідний способ до відомости купцям. Адмінїстрация наша уважала за найлїпше видрукувати постанови зборів і розіслати їх всїм интересованим. Та як довідав ся о тім Мошко з Bukowinaer Post, а за ним Гершко з Bukowinaer Rundschau, та в плач. Доси удавало ся їм натягати публику на анонси і удержувати тим свої ґазети, а ту нараз Русини (268 тисяч), кажуть тим всїм купцям, що з них жиють, анонсувати ся в „Буковинї.“ Ах вай мір! ґевалт! — крикнули Мошко і Гершко, — та-ж се Boycott und Erpressung! На се можемо лиш сказати тим двом джентельменам, що їх крик їм нїчо не може. Руска публика становить значну більшість купуючих і має право домагати ся від купців також деяких обовязків, от хочби поміщуваня анонсів в „Буковинї.“ В нас нема свого купецтва, котре-б жило з нас, але і сповняло би свої народні обовязки, то-ж ми маємо право домагати ся від тих, що жиють з нас, щоб они і супротив нас знали поводити ся, як слїд. А ви, Мошку і Гершку, не репрезентуєте тих, що купують, то вам тут нїчого кричати. Що буде у вас „a pur Ranesch“ меньше доходу, се нїкого не болить анї не пече, і ваш крик і зойк вам на нїчо не придасть ся.

З полїтики. На Уграх осьвідчили вже обструкционїсти устами Кошута, що на далї не будуть вже брати участи в дискусиї над провізорією угодовою, щоби не бути причиною упадку парляментаризму, і вже тихо там тепер в парламентї, а у нас не дало ся і доси бар. Ґавчови витягнути парлямент з того болота, в якім застряг ще за часів Баденїого. По конференциї з Нїмцями урядив він конференцию з Молодо-Чехами і запросив на ню послів: Енгля, Герольда, Кайцля, Крамаржа і Пацака, та Герольд на конференциї не явив ся. Що на ній говорило ся, се публицї незвістно, бо урядовий комунікат говорить дуже мало. Здає ся однак, що наслїдком конференциї буде знесеня безпроволочних судів в Празї. Нїмцї тимчасом скликали собі віче до Лїнцу і Урфару, і тут далї уїдали на Словян, не хотячи ще так скоро погодити ся. Промовляв тут і посос Вольф, котрий своєю особою наробив знов много клопоту, бо хтось пустив по ґазетах звістку, що его в Празї убють, а в відповідь на то, віднесли ся нїмецко-чеські нїмецкі громади до правительства з заявою, що наколи-б Вольфови стала ся в Празї яка пригода, то они не ручать за цїлі кости Чехів, котрі мешкають в їх громадах. Чи Нїмцї возьмуть участь в нарадах сойму ческого, то в сій хвили ще не знати, але мусїло ся то вже нинї рїшити, бо нинї перше заседане сойму ческого.

Сензацийне відкрите. По Відни розійшла ся вість, що управитель ембріольоґічного інституту в тамошнім университетї, др. Шенк мав зробити відкрите, за помочию котрого чоловік після своєї вподоби так у людий, як і у звірят може вплинути на се, щоби маючий прийти на сьвіт плїд був роду мужеского або женьского. Проф. Шенк заявляє, що процес той відбуває ся без лїкарств і средств медичних, без нїяких операций, а є тілько результатом вимїни материї. Дальше доносять, що проф. Шенк вже від 20 лїт працював над розвязанем сеї квестиї і що всї его вказівки і ради в тім напрямі оказали ся завсїгди без виїмку успішними. Проф. Шенк має сам тепер шестеро дїтий і кожде з них прийшло на сьвіт в тім полї, в котрім він собі перед тим бажав. Способу, як він се робить, на разї не хоче винахідник виявити, бо намірює видати наперед о тім строго наукову студию, котру спохїє ся укінчити в половинї сего року. Відкрите се буде мати найбільшу вагу на поли годівлї звірят, а у людий спосіб той, — як каже, — може мати меньше значінє і міг би бути примінюваним лиш тодї, коли якомусь супружеству для важних причин справдї ходило би о се, щоби новий потомок був его або того пола. Берлїньскі учені дивлять ся на се відкрите скептично, але з рішучим словом мають висказати ся аж тогди, коли проф. Шенк подасть детайлї свого відкритя.

200-лїтний ювилей заснованя асекураций на житє припадає в 1899 роцї. З тої нагоди збере ся межинародний конґрес в Льондонї асекурацийних товариств, котрі утворили у себе житевий віддїл. Уряженем конґресу занимає ся оснований там недавно межинародний інститут спеціялістів в житевій ассекурациї.

Фальшиві банкноти. Послїдними часами можна подибати ся з фальшивими паперовими десятками теперішними. Фальшиві десятки легко спізнати, бо по угорскій сторонї тексту жіночі лиця в рисунку дуже грубо виконано і мають

Хотїли би були кинути ся, зловити лодку і придержати Олену, та у них ноги так як би приросли до землї і они стояли не могучи рушити ся з місця.

Олена була вже далеко від берега. Она прожила цїле своє житє на водї, так, як батько і Омелько, і уміла правити веслом. Но, що-ж ту можна було зробити веслом, коли із всїх боків напливали криги.

Она хрестила ся і шептала: Господи, бережи менї батька і дай менї спасти его від смерти! Веслом направляла ся в ту сторону, де було сьвітло.

— Гей! гей! тату! Тримайте ся! то я, Олена, пливу до вас!

І видїла она, що зближає ся чим раз більше до сьвітла. Видно, крига на котру попав батько, забила ся між лїд і задержала ся на місци. — Тату! тату! кричала она, не зважаючи на холод і на вітер, що перевертав човном. Она не видїла нїчого лиш то сьвітло.

— Тату!

— Го! го! — долетїло з криги до ух Олени.

Она мало не пустила весла і перехрестила ся; кликала батька, но чи-ж она могла дїйсно знати, що то батько, а не яке лихе? І тепер аж побачила ту велику кригу осьвічену сьвітлом лїхтарнї. Батько сидїв на серединї, але не на самій кризї, а на якімсь стільчику.

— Тату! то я, Олена!

— От то менї донька! Го! Го! Такої доньки в цїлім сьвітї не найти!

І чого він так весело говорить, як би не сидїв на кризї серед Днїпра, а на теплій печи? І не стілець під ним, а щось другого. Олена доплила вже до криги.

— Тату! а ви на чім сидите?

— Як то на чім? На бочцї! Думав я взяти лиш четвертину, та замало було і я взяв пів ведра. Сиджу собі тепер на бочівцї і грію ся. А от по кишенях гостинцї для онуків. Я не забув... Та як же ти тут попала Олено? А Омелько, чому ту не приїхав?

— Та сїдайте тату в лодку! Ноги вам не перемерзли?

— Та чого?

І осторожно перейшов він на кригу і скочив легко в човно держачи дорогоцїнну бочівку. Лодка сильно заколибала ся.

— Ну! тепер сїдай Олено і віддихай! Відважна з тебе дївчина! Розкажу завтра хлопцям в селї, то десятками будуть сватати ся. Давай весло, поїдем до берега, бо против води не попливемо!

Взяв весло і сильною рукою правив лодку до берега. Лїхтарня сьвітила їм в дорозї. На березї привязали човно до верби. Батько взяв під паху бочівку, а Олена весло на плече. Вітер вже притихав.

Коли прийшли до дому, Омелько і Ганка все ще стояли на берегу, там де перше.

— Ах, і яка-ж то з тебе баба, Омельку! І застидала тебе Олена, застидала, що й до віку не забудеш.

Омелько не дивив ся в очи ні батькови, ні Оленї. Єму було стидно.

Переклав

Л. Т.

зизоваті очи, а кромі сего уложене волося є зовсїм иньше, як на правдивих банкнотах. Числа відбиті червоним друком не мають властивої краски, але трохи ржаву і блїдшу від державних банкнотів.

Везувій збудив ся. Старий вулькан знудив ся трохи довгою дрімкою. В кратері Atrio del Cavallo недавно дало ся чути нагле кипіне, а струї *викиненої ляви заливають околичну* долину Piano delle Ginestre, де остигаючи розгадують ся в численні відноги. З головного кратеру висказують великі кусні базальту і маса каміня з попелом. Мешканцї дооколичних сел вже від давна не памятають такого розлученя вулькану...

Засьміяв ся на смерть. Властитель реальности в купелевім місци Зальцбрун, Шафф, пішов *недавно* до цирку Ренца і оплатив свій побут там же житем. Був він недужий на пропуклину, а фіґлї кльовнів розсьмішили его до сеї степени, що наслїдком сильного сьміху пропуклина пукла і спровадила смерть на місци.

Самоубійство. Олена Барановска, жінка галицкого шкільного інспектора Болеслава Барановского, перебуваючи від кількох днїв в Кракові, кинула ся дня 2-го сїчня с. р. в приступі мелянхолїї на двірци зелїзничім під колеса підходячого поїзду і погибла на місци. Колеса льокомотиви перейшли через туловище. Покійна числа 50 лїт і полишила осьмеро дїтий.

Фотоґрафія сьпіву. Майже від 100 лїт є загально звістні фіґури Хладнїого, що повстають на тонких плитах, посипаних мілким піском, скоро по них потягне ся смиком. Отже тих фіґур ужив Holbrook Curtis до розслїдів сьпіву в сей спосіб, що придумав в тій цїли осібний прилад, котрий назвав тоноґрафом. Тоноґраф є то широка сталева рура, зігнена на взір файки, в однім кінци отворена, на другім розширенім замкнена кавчуковою плитою, котра посипує ся дуже мілким піском. Сьпіваючи до сего приладу одержує ся фіґури, що цїлком надають до фотоґрафії і є строго зависимі від висоти і чистоти сьпіваного тону. На увагу заслугує спостереженє, що жіночий сьпів творить лїпші міцнїйші і виразнїйші нїж сьмів мужеский. Винахідник сподїє ся, що тоноґраф придасть ся до науки сьпіву.

Померли у Відни фельдцайґмайстер бар. Шенфельд, генеральний інспектор австрийскої армії; — у Відни президент найвисшого суду Лев Раквич в наслїдок переїханя трамвайом; — дїдич в Петрівцах н. С. Іван Бродовский.

---

34)

Буковиньска Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смаль-Стоцкий.

(Дальше.)

На отсе письмо Шаґуни дав патриярх Раячіч таку відповідь, що він сам про себе цїлковито годить ся на незалежне становиско волоскої церкви, але в такій важній справі годї ему самому рішати, і він длятого предложить еї синодови до порішеня[1]). Волохи занепокоїли ся, бо не вірили, щоб сербскі владики зрекли ся з легким серцем свого впливу в церковних справах. Шаґуна удає ся проте з просьбою до владики Гакмана, *аби на синодї справу попер.* Гакман відступає се письмо перед усїм консисториї, аби видала свій суд. З тої причини лютить ся Bucovina в II-ій статї „die Stellung der romanischen Hierarchie in Oesterreich (ч. 18 стр. 89 сл.) на Гакмана, буцїм то він робить се лиш на те, аби справу проволїчи. В тій самій статї подибуєм ще отсї важні для нас гадки: „Боротьба, що розпочалась в Австриї прошлого року і ще доси триває, не була піднята лише задля полїтичної волї взагалї, вона вела ся і веде ся в рівній або навіть ще в більшій мірі за те, аби признано полїтичне житє наций, яко наций, *супроти народів, що доси, загарбавши всю силу* в свої руки і виключивши других, самі одні мали право; і волоский нарід, що числом досить великий, так що не треба ему як малій горсточцї никнути поміж другими, зовсїм не гадає дати собі се право комунебудь, нехай він собі носить навіть і тіяру, відняти або хотьби де в чім вкоротити. *Висока ерархія грецкої церкви на всходї, а навіть і в Австриї має не лиш релїґійно-церковне але также велике полїтичне значіне*, і більше ніж в иньших справах панують тут між вірними грецкої церкви ще теократично-середновічні набожні звичаї. Але власне задлятого і новим правом домагає ся нация, ставши сама вільною і винятою зпід чужих впливів на *підставі висказаної на найвисшім місци засади* рівноправности народів, аби так само і еї церков не була підчинена і залежна від церкви чужих наций, аби таким чином не могла ерархія взяти нациї того, що дало еї правительство. Як саме тепер визволений нарід, так нехай буде свобідне і его духовеньство, і коли нарід представляє корінь гарного і сильного дерева, так нехай духовеньство узмисловить нам звернену до неба богату в плоди і тїнь его корону. Але нарід і духовеньство мусять становити лиш оден пень, лиш одну істоту, нероздїльну в добрі і злиднях, себе взаїмно годуючи, плекаючи і охороняючи, а се може лиш тодї бути, коли нарід і его духовеньство, ставши зарівно свобіднима, зможуть розвивати ся відповідно до своєї внутрішної природи, і корона *не буде привязани* до чужого пня, не буде побирати від того чужого пня напряму свого росту. Волохи всїх відтїнків *є одної гадки — освободити* свою церковну ерархію зпід ярма сербского і митрополита яко верховника поставити на чолї своєї національної церкви".

Консистория буковиньска спротивила ся замислам Шаґуни, з тої причини Bucovina в ч. 21-ім (з дня 27-го липня) 1849 нападає знов на владику Гакмана, аби тим чином доказати, як *доконечно потрібно волоскої митрополії*, бо „наше духовеньство супротив свого владики не має охорони і виставлене на цїлковиту его самоволю". „Правда, минувшого року в маю виступило наше духовеньство остро против владики, аби положити конець 12-лїтному противзаконному абсолютизмови. Але помимо того доказують чим раз частїйші тепер надужитя владики, що він *не хоче зречи ся своєї присвоєної собі супремациї*. Все ще зненавиджений ординарият помимо приреченя владики даного дня 30-го мая минувшого року перед цїлим зібраним духовеньством намість присяги, що его знесе, в повній силї; владика видає від ординариту декрети, надає навіть достоїньство архимандрита, зовсїм не питаючи ся консисториї, уважає голоси членів консисториї за дорадчі а не рішаючі, і взагалї всїма силами змагає до того, аби значіне консисториї зменьшити і еї вплив зломити".

Міжтим владика Гакман дня 18-го липня видав свій осуд проекту Шаґуни. Тут цїкаві і важні для нас отсї устуни: „Взагалї не дасть ся заперечити, що самостійність і рівноправність волоскої наций, о котру Волохи просять, основує ся на їх добрім праві і на виразнім, цїсарским словом кілька разів запорученім приреченю... Обіцяна рівноправність не може стати правдою, *доки поодинокі наций*, що живуть в однім краю, мають якісь осібні права, яких другі не мають; еї можна лиш тим чином осягнути, що і Волохам дасть ся тоті самі осібні права, або радше всї осібні привілеї скасують ся, бо лиш таким способом правдива рівність стане можливою. До того устави державні промостили уже дорогу... Ще далеко простїйша, але также доконечна річ, котру навіть лекше перевести, се національне сполучене всїх в австрийских краях живучих Волохів в справах церковних, якого вони *домагають ся, бо сему не стоять на перепонї* ані державні ані церковні устави, а як раз були-б се з ними в повній згодї. Кожда уставою признана церков має тепер право, свої справи самостійно порядкувати і ними орудувати. Після наших церковних приписів і звичаїв над християньскою громадою з еї душпастирями стоїть владика, над владиками митрополит, а над всїма митрополитами патриярх. Оттаке розчленованє ерархії церковної дозволяє, як сего і конечно потрібно, щоб увзгляднені були при тім ріжні народности і заразом захована була єдність віри. Патриярх се осередок, а з своїм синодом послїдна інстанция в справах віри. Митрополити-ж були з давна після народів і наций окремі, під котрими знов стояли власні, вибрані національні владики.

І волоска нация мала своїх митрополитів, аж в Австриї було урядово переведене сполученя австрийских Волохів з Сербами в одну спільку митрополію, бо тодї не зважали на народности. Коли-ж тепер самостійність наций і мови запоручена навіть в справах державного правлїня, де ходить лиш о духове і материяльне образованє і о добробит, то тую самостійність треба тим більше увзгляднити в справах, що належать до морального образованя і вічного спасенія, бо се дасть ся осягнути не примусом, але переконуючим дїланем на душу, не внїшною новагою, а внутрішним взаїмним довірієм, любовю і привязанностю. Дїланє сьв. церкви може лише тодї бути правдиво успішне, коли переконуючої науки і вродженого з народностю довірія не ослаблять і не перешкодять чужі елементи. А що *зрештою інституциї, котрі мають на цїли* образованє християньскої громади і духовеньства, лиш тодї можуть мати надію на приналежну новагу, коли їх ведене є в руках национальних владик і митрополитів, то... конечно потрібно, щоб так само сербска як і волоска нация мала своїх власних митрополитів."[1]) Для вирівнаня суперечних з собою интересів жадав далї владика Гакман, *аби для тих епархій, де більшість* мешканцїв становлять Серби, настановити сербского. а де переважна часть замешкана Волохами, настановити волоского зпоміж наций вибраного владику. Дальша будова церковної орґанїзациї мала після думки Гакмана так довершити ся, що волоскі владики мали-б собі вибирати волоского, а сербскі сербского митрополита при участи *однакого числа сьвітских одновірцїв*, і нарештї оба вибрані митрополити з однаковим числом владик із обох митрополій і однаковим числом сьвітских людий приступали-б до вибору австрийского заступника патриарха, а всї тоті вибори мав затверджувати цїсар. Тоті самі мужі, що вибирали-б заступника патриярха, мали-б відтак під его проводом становити австрийский православний синод. Таким чином після думки Гакмана були-б по справедливости увзгляднені рівні права обох наций, надало-б ся ерархії відповідний і природний устрій і оминуло-б ся обаву роздїлу церкви."

(Дальше буде.)

[1]) Bucovina 1849 ч. 18, стр. 92.

[1]) Bucovina 1849 ч. 33, стр. 184.

Телеґрами „Буковини".

3 дня 10-го сїчня 1898 року.

Прага. Окремим виданем урядової Prager Ztg. і уличними афішами оголошено знесене безпроволочних судів почавши від шестої годины нинї рано.

Відень. Помер тут університетский професор Іван Адольф Тошашек.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

ЛЇТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК

видає

Наукове Товариство ім. Шевченка

У ЛЬВОВІ.

Редакция і адмінїстрация: у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Лїтературно-Науковий Вістник

виходить 1-го дня кождого місяця с. ст. почавши від 1898-го року, книжками коло 12 аркушів друку великої вісїмки.

Перша книжка вийде ще вкінци грудня 1897-го року.

Передплата на „Лїтературно-Науковий Вістник“ дванайцять книжок на рік, з котрих кожда буде містити около 200 сторін друку великої вісїмки, а по три буде складати ся на один том, виносить: В Австриї з пересилкою на чверть року **2·50 зр.**; на пів року **5 зр.**; на цїлий рік **8 зр.** — В Росиї з пересилкою: на цїлий рік **8 рублїв** (при бандерольній пересилцї). — В иньших державах по обчисленю пересилки. — Поодинокі книжки коштують по **зр.** Річна передплата може бути оплачена в трох ратах: 3. сїчня н. ст. 3 зр., 3 цьвітня н. ст. 3 зр., 3. серпня н. ст. 2 зр.; хто пропускає речинець рати, тому передплата обраховуеть ся як піврічна або чвертьрічна (на пів року 5 зр., на чверть року 2·50 зр.).

Передплату приймає: Адмінїстрация **Лїтературно-Наукового Вістника** у Львові при ул. Академічній ч. 8.

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Калєндар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний калєндар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформацийна: гроші, міри, ваги; — приписи телєґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої видання:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна істория, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

НОВА ФІРМА РІТБЕРҐ і ШЕНБАВМ В ЧЕРНІВЦЯХ,

ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хіньского срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих роснйских кальошів і черевиків до снїгу.

Кальоші

легкі, 75 ґрамів.

для мужчин	1·90
„ панв	1·65

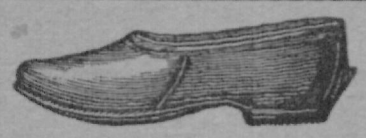

КАЛЬОШІ,

з заду витяті для пп. офіцирів.

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ до СНЇГУ**

для мужчин і женщин, дївчат і хлопцїв.

Найновійші

черевики для ґімнастики з ґуми.

а 1·10

Кальоші для дїтий, навіть однолїтних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цїн за **білє** др-а Єґера після цїнника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожи

почавши від 1·58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

для мужчин, шкіряні, з ґумою,	2·50 зр.	— 6·— зр.
„ хлопцїв „ „	2·50 „	
„ дам, „ „	2·50 „	— 5·— „
„ „ до шнурованя	2·35 „	— 6·— „
„ „ до защіплюваня	3·98 „	— 7·— „
„ „ лякерки, мешти з шнанґою	1·75 „	— 2·10 „
„ „ з козлячої шкіри, мешти	1·35 „	— 1·55 „
„ дївчат, шкіряні, т. зв. Bergsteiger	1·85 „	— 3.— „
„ дїтий „ „	1·10 „	— 2·10 „
„ хлопцїв, ЧОБІТКИ	3·— „	— 4·25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до ґімнастикованя!

Найновійші Краватки

вузли, машни, Левалїєля до вязаня,

від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

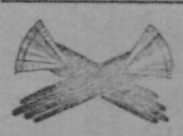

Рукавиці Glacè,

з оленя шкіри, з шведского шовку, з ниток найлїпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад **ЦИЛЇНДРІВ і КЛЯКІВ,** з фабр. Месмера і Сп.

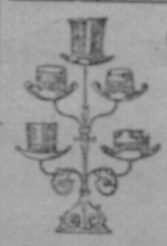

Одинокий склад з фабрики І. ҐІКЛЯ і Синів в Найтїшайни

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і иньшої барви, почавши від 1·18 зр., для мужч., тирольскі від 1·18—2·28

„ хлопцїв тироль. від 0·78—1·18

„ дїтий капелюшки моряків боброві в ріжних барвах, від 1·98.

ПАРАСОЛЇ

з зелїзними ручками

з чистого шовку від 3·— — 6·—.

на-пів зі „ „ 1·38 — 1·98.

з чистої вовни „ 1·58 — 2·18.

на-пів з вовни „ 0·98 — 1·58.

з англїйскими дерев ляними ручками від 0·75 — 1·90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

ПАРАСОЛЇВ

полотняних.

НАЙНОВІЙШІ АНҐЛІЙСКІ

ПАЛИЧКИ.

Величезний вибір

БІЛЯ

для мужчин, гладке від 1·10 поч.

„ „ з фалдами „ 1·38 „

„ „ гафтоване „ 1·58 „

КАЛЇСОНИ

з найлїпшого Gradl-полотна, французкою кроєю від 0·98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в иньших барвах, від 0·18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах,

12 штук від 0·80 — 1·10.

ПОНЧОХИ

від 1·50 — 2·—.

КОВНІРИ і МАНШЕТИ

Манжети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1·80.

Манжети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1·50.

Ковнїри I. сорти, почвірні, 6 штук 1·05.

Ковнїри II. сорти, почвірні, 6 штук 0·90.

Ковнїри для хлопцїв 6 штук 0·80.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

Ч. 288. Чернівці, середа 30. грудня 1897 (12. сїчня 1898) року. Рочник XXII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днїв по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Буковиньский сойм краєвий.

Урочисте отворене буковиньского сойму наступило в понеділок о 11-ій годинї перед полуднем під президією маршалка краєвого Лупула. На сали находив ся краєвий президент бар. Бургіньон і радник правительственний Помпе. Засїданє отворив маршалок краєвий слїдуючою промовою:

Високий Сойме!

На початку так важного для народів австрийских року, в котрім лагодять ся мешканцї всїх країв і королївств обходити пятьдесятилїтний ювилей панованя нашого наймилостивійшого цїсаря і пана, збирають ся посли на підставі найвисшого патенту з дня 21-го грудня, щоби виповнити свою задачу в сїй послїдній сесиї сеї каденциї. Позволяючи собі, з як найбільшим поважанєм і як найсердечнїйше повитати Високий Сойм, надїю ся, що Ви, Високоповажані Панове, як все, так і тепер, доложите много труду для добра краю і его населеня,— а більше, як коли, потреба, щоб Ви, Високоповажані Панове, доложили старана до зміцненя краю. Повні значіня переміни, які зайшли в недавнім часї в нашій монархії, мали глубоко сягаючий вплив на королївства і краї, і тому треба вважати, щоби ті впливи отвітно стрітити. Ми сподїємо ся і ожидаємо, що австрийска ідея державна, котра одушевляє однаково всїх горожан держави, дасть товчок до приверненя згоди і мира. Виражаючи бажанє приверненя упорядкованих полїтичних відносин, під котрих покровом лиш може удержати ся єдність держави і країв, позваляю собі, Високий Сойме, представити, яко представителя правительства, краєвого президента, бар. Бургіньона і повитати его рівночасно в імени зібраних і просити его, щоб зволїв брати участь в нарадах Високого Сойму і удїлив єму своєї помочи. Будьте пересьвідчені, Високоповажаний Пане президенте, що населенє Буковини витає Вас з повним довірєм і з вдячностю признасть попертє интересів краю. Предложені Високому Соймови внесеня мають дуже велике значінє, а передовсїм фінансові внесеня вимагають великої печаливости і уваги, бо передовсїм треба зважати на то, щоби удержати рівновагу в господарстві краєвім без великого обтяженя податкового. Хоч ми кождого разу мусїли на се зважати, то думаю, що в наслїдок того неурожаю, який постиг сего року наш край, мусимо тим більше звернути на то нашу увагу. Длятого мусимо мати взгляд на платяче податки населенє і ухвалити лиш такі видатки, по котрих можна надїяти ся загальної користи, а передовсїм зважати на то, що може бути відповідне для добра краю і интересів его населеня.

Потім привитав маршалок послів в румуньскій бесїдї, а по руски сказав слїдуючі слова:

Позвольте, Високоповажані Панове, аби я Вас з належною честию повитав з сегодняшним збором, і высказав бажанє, щоби наша соймова дїяльність мала як найлїпші успіхи для добра краю і его мешканців.

Потім говорив знов далї по нїмецки: Тепер приступім до працї; ведені почутями вірности, любови і привязаня до Его Величества зачнїм від оклику: Его Величество, наш наймилостивійший цїсар, най жие!

В імени і з порученя Его Величества цїсаря отвираю сю сесию. Потім удїлив маршалок голосу президентови краєвому, бар. Бургіньонови, котрий промовив тими словами:

Високий Сойме!

Є то для мене велика честь, що можу повитати Високий Сойм в імени правительства. Майже безпосередно по тім, коли я обняв мій уряд і ледво пару день перебув тут в краю, припав менї той обовязок заступати в сїм Високім Соймі правительство, а є то для мене тим тяжше, що в деяких справах було ще менї неможливе з'орієнтувати ся. Маю однак надїю, що моя задача в сім соймі вже улекшена і дякую за то, Високоповажаному Панови Маршалкови, що хотїв звернути до мене так приязні слова повитаня. Державна машина адмінїстративна лежить завдяки чинному і мудрому провадженю мого попередника, теперішного намістника гр. Гоеса, на сильній підставі, а що моя інтервенция не повинна бути без наслїдків, заключаю я з того, що принято мене із всїх боків дуже жичливо, за що чую ся обовязаним подякувати. Набрав я того пересьвідченя, що в одній точцї зходять ся всї мешканцї сего краю, а то в любови і вірнім привязаню до цїсаря і держави.

Позваляю собі запевнити Високий Сойм, що буде менї все найприємнїйшим обовязком приглядати ся уважно нарадам сойму і оскілько то лежить в моїм обсязї дїланя, попирати его. Маю честь повідомити також Високий Сойм, що правительство внесло проект закону увільняючого новий податок особисто-доходовий від додатків. При тім маю честь представити на випадок моєї неприсутности мого заступника, радника правительственного, п. Помпого.

Потім відчитано справозданє Видїлу краєвого за вибір д-ра Кіппера в Радівцях, а нові посли др. Гільберґ і др. Кіппер зложили приреченє. Дальше приступлено до вибору комісий, а з руских послів увійшли: до комісиї адмінїстративної: др. Волян і др. Смаль-Стоцкий; до комісиї фінансової: Тиміньский і Пігуляк; до комісиї петиційної: Волян і Пігуляк; до комісиї верифікацийної: Тиміньский і др. Смаль-Стоцкий; на скрутаторів: Бежан і Пігуляк.

В кінци ухвалено провізорию буджетову на перші три місяцї 1898 р.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 11-го сїчня 1898.

Черновецка руска громада постановила, як що року, так і сим разом увільнити себе та своїх прихильників від новорічних ґратуляций, а натомісць зложити ленту на „Народний Дім“. І так зложив на ту цїль замісць новорічних карт п. інспектор Омелян Попович 1 зр., а п. Кинасевич на руску бурсу 2 зр.

Галичина і Буковина в державнім буджетї. Недавно оголошено урядове цїсарске розпорядженє, що вводить на час 6 місяцїв буджетову провізорию і уповажняє до видаваня таких кредитів для Галичини і Буковини: В етатї міністерства віроісповідань і просьвіти 15.000 зр. на украшенє краківского університету, 5.400 зр. на відновленє замку в Ряшеві, 10.000 зр. на нові і додаткові будівлї на Буковинї, 18.900 зр. на теплярню в краківским університетї, 25.000 зр. на патольоґічно-анатомічний інститут в Кракові, 20.000 зр. на будинок ґімназиї в Бучачи, 800 зр. на нову керницю в ґімназиї в Тарнові, 50.000 зр. на будинок і 12.000 зр. на внутрішнє уряджене школи фахової в Кракові і 18.000 зр. на побільшенє семинариї учительскої в Станїславові. — В етатї міністерства скарбу: 7.100 зр. на будинок уряду скарбового в Отинї і 8.000 зр. на перебудованє уряду скарбового в Підволочиськах. — В етатї міністерства зелїзничого: 50.000 зр. на розширенє стациї в Новім Санчи, 500.000 зр. на розширенє стациї у Львові, 200.000 зр. на розширенє доступів доріг льокальних і вкінци 268.000 зр. на ріжні мелїорациї на зелїзници львівско-черновецкій — В етатї міністерства справедливости: 5.000 зр. на будинок суду окружного в Ряшеві, 2.000 зр. на будинок суду в Новім Санчи, 13.000 зр. для Городенки, 4.654 зр. для Підволочиськ, 10.000 зр. для Косова, 15.000 зр. на відбудованє вязниці в Тернополи. — Як бачимо, наш край дуже по мачошиному трактують. Ледви кілька тисячів з'ужинють на нас, а кілько беруть!...

Москвофіли вимирають! Ще недавно тому писали „Бук. Вѣдомости“ про кацапскі „общества“ на Буковинї, та кількома фразами хотїли вмовити в людий, що ті „общества“ страх як процвитають. А то як прийде показати ся з чимсь перед сьвітом, то на загальних зборах полїтичної „Народной Рады“ зійде ся — помимо пекольної агітациї — раптом 75 людий! Саля така велика, а людий так мало... Тодї згадана ґазетка аж казила ся з лютости. Але то нїчого не поможе, бо чи є на сьвітї такі люди, що приставали би до перевертнїв і подібної гнили? От часом трафить ся таке індівідуум, але щоби народна маса могла на таке пристати, в се чей нїхто не міг і не може повірити. А тим меньше може інтелїґентний Русин, котрий хоч троха запізнав ся з своєю питомою, рускою лїтературою, приставати до здеморалїзованої кліки. Та проте „Бук. Вѣдомости“ хвалили „общество русскихъ студентовъ „Карпатъ“, славили его і не знали дібрати слів, аби то сьвітови наговорити казку,

як то академічна молодїж горне ся до того „Карпата.“ Думали „Бук. Вѣд.“, що як напишуть про себе, немов „все говорять лише правду“, то сьвіт вже повірить їм на слово і буде представляти собі „Карпатъ“ яко заступника рускої молодїжи. А тимчасом вийшла правда на верх, але не така правда, яку би хотїли „Бук Вѣд.“ Ото читаємо в „Ґалїчанїнї,“ вірному покровителеви „Бук. Вѣдомостей“, що дня 24-го грудня м. р. відбули ся загальні збори того „Карпата“. На них вибрано такий видїл: предсїдателем Льва Тиблєвича, заступником Льва Семаку, а секретарем Володимира Павлюка. А що не було — бачите, задля „процвитанія“ „общества“ — кому поручити иньші чинности, то предсїдатель є заразом контрольором, заступник заразом касиєром, а секретар заразом біблїотекарем!... Гм, чи старі Римляни мали на гадцї „общество Карпатъ,“ коли уложили пословицю „Tres faciunt collegium“?... Оно якось так гарно, так дуже unter sich, коли три люда, — з котрих два постійно перебувають поза Чернівцями, — завідуюгь цїлим „обществомъ“ і горнуть ся до — до чого би то? — хиба таки до „общества“... Оно гарно, але ще красше було би, як би так ті три люда раз справдї зійшли ся і над тим роздумали, чому то москвофіли у нас на Буковинї вимирають! В сьвітї все так буває, що здорові не умирають... Бери, Петре, на розум...

По руски „вміє“ не тілько інсп. Тумлїрж, що колись учив ся ческої мови, але „вміє“ єї і вічний кандидат на інспектора дир. Ісопескул, що нїколи не вчив ся нїякої славяньскої мови, а переймив де-що від руских селян, родичів учеників. По руски „вміють“ і інспектори руских шкіл, як Іван Попович в Сторожинци, Падура в Серетї та Туркевич у Вижницї, що перед 30 роками учились через два роки в старій уч. семинариї читати і від тогди не мали рускої книжки в руках. По руски „вміють“ і сьвященики-румунїзатори, що говорять по руских селах: „Ісус вилїзла на гору і стала рикати.“ По руски „вміє“ і наша сьвітла консистория, що квалїфікує сьвящеників з рускої мови, ба навіть хоче судити про руску мову в учебниках релїґійних. На вічну память і на доказ, як наша консистория калїчить мову руску, наводимо частину обіжника з 12 ч. вістника черновецкої консисториї на рік 1897. Ось він без всяких змін: „Всѣмъ возлюбленнымъ братямъ и сынамъ нашимъ духовнымъ сеи Богоспасаемои Архидіецезіи, сотрудникамъ въ службѣ с. алтаря (!) патронамъ и благодѣтелямъ святыхъ нашихъ церквей и всѣмъ благочестивымъ христіянамъ сего края даръ и милость отъ Господа прославленного въ с. Тройцы, а отъ Нашои Смиренности изъ глубины отцôвского нашого сердця благословеніе архіерейске и радость о Господѣ при с. празникахъ Рождества, Именованія и Крещенія Господа, котрыхъ дочикатися намъ Господь позволилъ. „Слава во вышнихъ Богу, и на землѣ миръ, въ человѣкахъ благоволеніе“ (Луки 2, 14.) Отже прекрасна похвальная пѣснь, котрою ангелы возвѣстили свѣту Рождество Спасителя. Радость причинена сею вѣдомостію була совсѣмъ велика. Родъ человѣческій того время яко во тѣны смерти чувствовался чрезвычайно претѣсненнымъ, былъ глубоко попалъ во всякі блуды і беззаконія не маючи проводительнои звѣзды, котру слѣдуючи мôгъ бы былъ добитися удовольствія и душевного мира, котрый онъ стратилъ и теперъ такъ щиро ожидалъ. Обычай поганй варварскй, всякй беззаконія и суевѣрія, котре отъ котрого май пусте и противерѣчаще едно другому, здѣлали що сердця чувствовали глубоко недовольствіе состояній, чувствовали сильное желаніе перемѣны, желаніе пререченного Спасителя. „Я есьмъ путь, правда и животъ“ учить Іисусъ, а на сію путь родъ человѣческій мôгъ вступити лишъ по Рождествѣ Спасителя. Желаніе правды и постоянна вѣра сопровождили царей изъ краивъ далекихъ до Виѳлеема, щобы тамъ поклонитися истенному Богу и перед нимъ зложити изъ вѣрного сердця щирѣ свои молитвы. Молитися Богу не есть тôлько должность христіянска, не есть дѣло, котре человѣкъ исполняетъ для того, що оно есть приказане церквою, но молитися есть требованіемъ человѣческои натуры, котрого не можитъ отказатися жаденъ человѣкъ, даже и неисповѣдующій вѣру Христову, и найгôршій пагинъ. (поганин!!) Всякое естетство хвалитъ Творца своего, свакое отъ него пріймаетъ животъ, духъ и всякія потребы, всякое естество отъ него ожедаетъ помочи во всѣхъ недугахъ. Того ради и молитва Христіяна есть трояка: молитва славы, благодаренія и прошенія. Царѣ пагины (!) желающѣ изъ цѣлого сердця прибити Спасителя, як читаемъ въ с. писаніи, ишли за звѣздою котра явилася имъ на небѣ, и добившися до мистця, где в яслахъ лижалъ новорожденный Спаситель, вознесли передъ Нымъ горячй молитвы происходящи изъ вѣрного сердця. Ветхіи Евреѣ не маючи еще темпли (!) строилôвъ (!) на горахъ алтарѣ и молили ся приносячи жертву Господу. Христіяни древныхъ часôвъ утѣсненй и преслѣдованй отъ пагинôвъ, крили ся въ пещеряхъ и катакембахъ, утѣкали въ пустинѣ, въ горы и лѣсы, где собираючися возносили молитвы изъ сердця полного вѣры.“ і т. д.

Безконфесийність социяльних демократів. Виданий недавно підручник нїмецкого райхсрату містить короткі біоґрафії послів нїмецкого цїсарства, котрі кидають спорий сніп сьвітла на релїґійні відносини сполучених країв. Найбільше зріжницьоване, справдїшний вавилон віроісповідний, представляє ґрупа социяльно-демократична. Ґрупа та числить 48 членів. Межи ними є 11 десидентів, 17 безвіроісповідних. Ту сьвітилом є звісний Лїбкнехт, головний теоретик і патрон найновійшого нїмецкого социялїзму. Відтак є 6 вільно-релїґійних (Freireligiös). Бебель записав ся до Religionslose, хотяй незвістно, чим сей термін ріжнить ся від Confesionslose. Здає ся, що то звичайна гра слів, що заносить метафізичною спекуляциєю. Межи социяльними демократами є дальше 6 евангеликів, один лютерянин і один старокатолик. Яко конвертити старокатолицкі фіґурують в підручнику два посли социяльно-демократичні. До жидівскої віри признає ся Зінґер, Штадтгаґен і Вурм. При назвиску звісного провідника баварских социялїстів Фольмара зазначено: „Вихований в ґімназиї Бенедиктинів в Авсбурґу“, а відтак „покинув в 1867 р. службу і удав ся під впливом кляшторного вихованя до Риму“. Социялїсти голосять як звісно, що релїґія є „річию приватною“. Тілько супроти таких понять не повстають в ґрупі, що числить тілько відтїний віроісповідань, роздори під релїґійним взглядом.

Помер о. Гаврило Калинчук, архипресвітер-ставрофор і прав. парох в Ворівцях, в 73-ім роцї житя. Покійник був колись Русином. В. є. п.!

---

35)

Буковиньска Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смаль-Стоцкий.

(Дальше.)

Подаючи уступи із сего „Wohlmeinung“ Гакмана, Bucovina в III-ій статї (ч. 33 із 1849) die Stellung der romanischen Hierarchie in Oesterreich, написаній Евдоксієм Гормузаким, трохи подобріла на Гакмана; єї видало ся вже, — чи на правду, чи може лиш так удавала, сего годї знати — що Гакман в своїм Wohlmeinung промовляє за тим, аби і Буковина належала до волоскої митрополїї; у неї се содай розуміло ся само собою, бо ж прецїнь диецезия Черновецка так само як і Германштадска після неї диецезиї чисто-волоскі![1]) Але хто уважно прочитає письмо Гакмана, той відразу зміркує, що Гакманови таке і на думку не приходило, що він дуже старанно оминав висказати ся хотьби одним словом про становище буковиньскої диецезиї.

Зміркували се Семигородскі Волохи. На синод перестали вони покладати надїю. Длятого звертають ся просто до мінїстерства[2]) дня 24-го жовтня 1849 і жадають від него такого зарядженя, аби синод зовсїм не займав ся справою відлученя волоскої церкви від сербскої, лиш справами самої сербскої церкви; зате бажають собі, „щоб освободжене волоскої церкви зпід утисків сербскої єрархії було постановлене найвисшим рескриптом Найяснїйшого нашого цїсаря і Пана на підставі поради мінїстерства і наших двох волоских владик (Семигородского і Арадского)“ таким чином, що установить ся для волоскої нациї митрополит, зовсїм незалежний від сербскої єрархії, котрого мала-б собі сама нация на скликанім конґресї вибрати, а цїсар затвердити. Сего жадають Волохи на тій підставі, що „після постанов православної церкви, церква кождої нациї в адмінїстративнім зглядї має бути самостійною і зовсїм незалежною від церкви всякої иньшої нациї“. Тут підносять вони ось які скарги на сербску єрархію: „Помимо того, що вже в самій природї прав і доґматів лежить охороняти кожду православну національну церков від всяких надужить і кривд, попала ся волоска церков на своє найбільше нещастє під деспотичний утиск сербских архиєреїв, котрі як найпагубнїйше впливали на ню в духовім, моральнім і материяльнім зглядї. Сербскі владики уживали всего, аби відрізати Волохам дорогу до духової і моральної осьвіти. Вони довели шкільництво волоске до такого упадку, що навіть тих кілька шкіл треба було закрити, які своїми власними коштами заснували і удержували волоскі громади. Таким несправедливим і брутальним поступованем відзначав ся між иньшими особливо колишнїй митрополит Стратимирович, що був загально знаним гнобителем Волохів, бо сам бувало говорив, що єму нема нїчого більше на сьвітї зненавидженого як волоска мова“. — „Не меньша шкода виходила для Волохів від сербскої єрархії і в моральнім зглядї, бо в волоских церквах понайбільше виключено волоску мову, настановлено Волохам сербских владик, протоєреїв і сьвященників, що або не вміди мови краєвої або єї ненавидїли, і задлятого, не маючи анї любови анї довірія нациї, про єї моральне образоване не дбали або навіть цїлком єго спиняли, дїлаючи по мисли сербских єрархів, котрі мали завсїди перед очима словянщене і панованє над нациєю волоскою“.[3])

Небавом піднїс свій голос і Арадский владика (дня 5-го листопада 1849 в письмі до патриярха Раячіча). Сей станув цїлковито по сторонї Шаґуни, спротивив ся замислови Гакмана, аби найвисшою властию православної церкви в Австриї був патриярх сербский і жадав від Раячіча прихильного полагодженя сеї справи.[4]) Аби-ж ще більше поперти свої жаданя, видає семигородский владика Шаґуна друком „Пропамятне письмо про історичне право на національну церковну автономію Волохів православної церкви в ц. к. краях коронних австрийскої монархії“, в котрім домагає ся скликаня „синоду для всїх Волохів Арадскої, Буковиньскої, Темешварскої, Семигородскої, Вершецкої диецезиї“,[5]) відтак ще „Додаток до пропамятного письма“[6]) і скликує дня 24-го марта 1850 синод в Германштатї[7]), в котрім взяло участь 22 протопопи, 2 професори богословія і 20 мирян (адвокатів, урядників, учителїв, купцїв, двірників і дяків). Там ухвалили Волохи між иньшим просити цїсаря „о як найскорше полагоджене знаної петициї Волохів з дня 25-го лютого 1849, отже о реактивоване митрополії Альба-Юлія, котрій все, що в Австриї носить імя волоске, отже і Буковина, мало-б бути підчинене, о скликане загально-волоского синоду із духовеньства і людий сьвітских для уконституованя названої митрополїї, о засноване шкіл реальних, ґімназий, академий і одного унїверситету для Волохів... о визначене фонду в готівцї або в нерухомостях для удержаня церкви“, з котрого зараз таки назначено платню владицї і сьвященикам, дякам і паламарям, і пенсию для вдів і сиріт по посьвященниках.

---

[1]) Bucovina 1849 ч. 33, стр. 183.

[2]) Die Romanen der österreichischen Monarchie. Wien 1851. Зошит III-ий, стр. 53 сл.

[3]) Тоту петицию між иньшими підписав на першім місци — не бояв ся — і Johann Popassu Erzpriester. Підпису Шаґуни нема.

[4]) Bucovina 1850, ч. 3, стр. 16.

[5]) Тамже ч. 13, стр. 60.

[6]) Тамже ч. 51—56.

[7]) Тамже ч. 11, стр. 49.

Оттак поступали собі Семигородскі Волохи з Шаґуною на чолї, котрі властиво не мали найменьшої причини нарікати на сербску ерархію. Противно, сам Шаґуна учить в своїй Geschichte der griechisch-orientalischen Kirche in Oesterreich (Hermannstadt 1862), що Серб Никитич, перший владика Семигородский, був „правдивим батьком на утїху духовеньства і народу“ (стр. 120), що другий владика, также Серб Новакович „був пронятий на скрізь любовю до духовеньства і до народу. Він в порозуміню з владикою унїятским вставляв ся часто у правительства за полїтичні права волоской нациї в Семигородї“ (стр. 121, 122, 123). Відтак на кількаразові просьби духовеньства і народу одержали Семигородскі Волохи 1810-го р. право вибирати собі Волоха владикою і від того часу були самі Волохи Семигородскими владиками.

Не мали причини і буковиньскі Волохи нарікати на деспотичні утиски сербскої митрополії, бо таких утисків Буковинщї зовсїм не відчували. Буковиньска дієцезия мала вправдї одного Серба владикою (Данила Влаховича), але вона „благословить, як каже Гакман в своїм Sendschreiben стр. 155, ще нинї его память“.

Так само не мали тодї найменьшої причини і Волохи Арадскої дієцезиї виступати против сербскої ерархії, бо від 1829 дістав Карловецкий синод від цїсаря Франца I. наказ, настановляти владиками в Арадскій дієцезиї лиш самих Волохів.[7]) Помимо того скликав владика Арадский, подібно як Шаґуна, 1850-го р. дієцезальний синод, котрий заявив, „що залежність Арадскої дієцезиї від сербскої митрополії противить ся канонам, і ухвалив просити цїсаря, аби дано Волохам назад давну волоску ерархію в Семигородї.“[8]) Одні Волохи з Банату мали тодї все ще владиками Сербів, але-ж бо і дієцизиї Темешварска і Вершецка повстали на підставі привілею даного Сербам 1691.[9]) Волоска церков в Банатї відчувала „проте, пише Шаґуна в своїй Geschichte, недостаток власної канонїчної ерархії тим більше, чим більше по мачошиному обходила ся з нею ерархія сербска; бо вона мала завсїди владик, що не уміли по волоски і проте не були в станї сповняти свій учительский уряд і гоїти рани, які волоскому народови завдавав ненормальний стан его церкви... Владики сербскі уважали Волохів як чужинцїв і ворогів, длятого окружали себе самими сербскими духовними, їх консисториї складають ся майже виключно із самих сербских духовних, протоереїв архимандритів, нотарів і адвокатів, або з волоских перекиньчиків: вони держать здалека від себе кождого образованого волоского сьвященника і не вивишають его на протоерея, уміючи завсїди найти якусь причину до підозрінь, наколи він остає вірним своїй народности. Инакше мають сербскі сьвященники, хотьби вони були і зовсїм неспосібні; ба навіть сотрудників вивишають вспреподобні отцї на протоереїв, аби борони Боже не прийшла черга на якого спосібного волоского сьвященника. Про вихованє і образованє молодого волоского духовеньства зовсїм не дбали сербскі владики... Зовсїм не більше старали ся сербскі владики о шкільництво і о учебники шкільні. Окрім малого катехизму з р. 1774 не видали тотї високопреподобні отцї жадної иньшої книжки... Сегодня в монастирях лиш самі Серби або волоскі перекиньчики, а богослуженє відправляє ся лише в мові сербскій... Волоска нация не тілько не узнавала нїколи тоту мачошину церковну власть сербскої ерархії, але підіймала з часта свій голос против неї і просила правительство о визволенє зпід неї. Доказом на се є численні просьби Волохів із Банату і Угорщини о надане їм владик волоскої народности... В такім сумнім станї находила ся наша церков... Отже не диво, що вр. 1848-ім національний збір в Люґош заявив урочисто, нїяким чином не терпіти далї тих церковних кайданів, в яких держало їх правительство і сербска ерархія, не узнавати далї сербских владик своїми канонїчними владиками і старати ся по мисли устав церковних прийти під національних владик. Він вибрав двох ґенеральних вікаріїв, доки зможуть вони в тій справі порозуміти ся з иньшими волоскими одновірцями, що належали до давної митрополії.“[10])

Отже прикрі відносини Волохів в тих двох дієцизиях були поводом, що в 1849-ім р. всї Волохи счинили крик, всї Волохи стали рішучо домагати ся не так усуненя кривд в тих двох дієцезиях, як далеко більше утвореня автокефальної волоскої церкви, щоб мати в митрополитї своїм видиму голову волоскої нациї. Отсе була головна причина того великого руху між Волохами в тих часах, причина дуже мало що церковна, а чисто національна, хоть жаданя свої підпирали Волохи церковними канонами. Що так а не инакше треба на сю річ дивити ся, доказує ще і той факт, що рух сей національний перекинув ся і на Волохів унїятів в Угорщинї. З початком р. 1850-го „стали Волохи з комітату Мармарошского, Уґочского, Сатмарского і Сабольчского жадати, аби їх відділено від руского епископату в Мункачі і сполучено в осібну дієцезию з владичим престолом в Великій Банї“. Bucovina подаючи сю вістку (1849 стр. 291) каже: „Втїшить вас почути, що наші братя із прочої Угорщини не лишають ся по заду нас. Се (жаданє Волохів унїятів) зовсїм оправдане, і инакше не повинно бути, бо у нас мовою церковною є преціньлиш мова волоска, сї уживає ся і в управі, і проте ми нїяким чином не можемо бути залежними від руского владики, котрий послугує ся лише своєю мовою. Права, яке мають Русини і їх владика, жадаємо ми і для себе і длятого маєм надїю, що вони того права нам не заперечать.“ Ще лїпшим доказом на се, котрий заразом складає свідоцтво великої дозрілости почутя національного у Семигородских і Угорских Волохів, є факт, що Волохи унїяти всїма силами поперають всї змаганя до церковної самостійности Волохів православних. В просьбі Волохів унїятів до мінїстерства з дня 5-го вересня 1850 о скликанє синоду для вибору владики грецко-католицкої Семигородскої дієцезиї находить ся такий устуи: „Коли Волохи Семигородскі на згаданім повисше національнім зборі (дня 15-го мая 1848) жадали єдности в релїгії як также в національній управі, тодї заявили вони однодушно і заприсягли, всїма силами, без огляду на теперішний роздїл народу що до віри на дві части, дбати о то, аби церков нашого народу волоского стала свобідною і вільною від всякого впливу иньшої нациї, і длятого жадали як з одного боку незалежности православних від словяньского митрополити Карловецкого, так з другого боку также і незалежности унїятів від угорскої ерархії; а щоб се можна лекше осягнути без шкоди для самої віри, виявилось однодушне бажанє всїх, аби просити найяснїйшого цїсаря і пана о відновленя давної митрополії волоскої, що разом з иньшими точками дві депутациї найяснїйшому цїсареви предложили; маєм надїю, ще се загальне бажанє і оправдана просьба волоскої нациї нарештї сповнить ся.“[11]) На тій петиції підписаний Ciparius canonicus graecі ritus Cath. Ба, не лиш в тім однім разї виявилась єдність і згода всїх Волохів без огляду на рїжницю віроісповіданя, але на всїх петиціях з того часу, котрих число доходить до 30, всюди підписані так православні як і гр.-католицкі Волохи, на деяких пр. так православний владика Шаґуна як і унїятский владика Sterca-Sulutiu, так православний протоерей Popassu як і унїятский каноник Ciparin, разом з унїятом Lauriani также і православний Евдоксій Гормузакій і т. д.[12])

Таким національом, ні на оден ні на другий бік, владика Гакман зовсїм не був, він брав і судив річ з чисто церковного становиска; він отже не попер тодї так, як собі того бажали Волохи, їх національної справи, і лиш остілько прихилив ся на їх бік, оскілько їх бажаня дали-б після его думки погодити ся з интересами церкви православної. З тої причини розпочали вже тодї Волохи борбу против владики Гакмана; ми бачили вираз невдоволеня Волохів владикою Гакманом в рїжних статях їх орґану Bucovina. Відносини чим раз більше заострювали ся. В жовтни 1850, дня 15-го, мав відбути ся у Відни синод,[13]) на котрий Волохи покладали всї надїї. Але справа тодї не полагодила ся, її немов суджено було аж пізнїйше наново і з ще більшою силою вирнути на верха. Несподїваю настала у всїх національних змаганях перерва, дня 31-го грудня 1851 скасовано конституцию і почало ся знов правлїне абсолютистичне; все мусїло умовкнути, так якби нїчого перед тим не стало ся... Та того, що стало ся, не затреш в істориї нїколи, не затерлось і то, що в тих часах на Буковинї виявилось. Пробуджене тодї самопізнанє національне вже не завмерло. Пробудилось воно у Волохів буковиньских з далеко більшою силою і найшло свою підпору в автономії Буковини, але пробудилось воно хоть далеко слабше і у Русинів буковиньских і найшло свою підпору головно в науцї рускої мови в Черновецкій ґімназиї. „Лиш прошу тя, пише о. Семака 1848-го р. в знанім листї до Ласевича, не дивуй, що не по нїмецки тобі пишу, але таки так як ми говорим, бо народність і в наших грудех голосно загреміла і ми Буковинчики материнскі наші мови волоску і руску шанувати повинні.“[14]) Із тих слів приватного отже сердечного і щирого листу бачимо ми заразом, як нїлком инакше відносить ся Русин Семака до волоскої мови, і яку у него ролю грає щирий буковиньский краєвий паріотизм, міжтим коли Волохи не хотїли майже Русинів знати на Буковинї.

Тямунці Волохи уважали тодї своїм першим завданєм, подбати о то, аби національна індівідуальність волоска нарештї виклювалась із кукли, аби Волохи почали жити яко нация.[15]) І се не остало без впливу і на Русинів буковиньских. Але скілько більше треба було, ба треба ще і тепер вложити праці, аби нарештї і Русини почали істнувати і жити яко нация!! А преціньаби чимсь бути, треба взагалї і перед усїм бути; аби бути полїтично-свобідним і конституційно-управленим, треба вже таки в своїм видї нїлковито істнувати і засада — non existentibus nulla sunt iura (для неістнуючих нема жадних прав) відносить ся так само до поодинокого чоловіка як і до народів. Громада людий, що нїчим не звязана а лиш припадково як попало зібралась до купи, що нїчо инше не держить еї при купі, як лиш поверховно сама территория і мова, так само і зовсїм не є ще нация, як купа каміня ще не є будинок, як гурма їздцїв ще не є кінниця, як череда номадів ще не може на-

---

[7]) І се право одержали Волохи лиш тим чином, що духовеньство і нарід кілька разів упоминали ся о те, аби мали Волоха владикою. Schaguna: Geschichte der gr.-orien. Kirche, стр. 159.

[8]) Тамже стр. 159 сл.

[9]) Schaguna: Geschichte стр. 167.

[10]) Тамже стр. 167 — 172. Гл. также Bucovina 1850 ч. 32 стр. 130. Читаючи всї тоті скарги Волохів взагалї, а тут ще Шаґуни з осібна, на сербску ерархію, мимоволї насуває ся гадка: яких би то крівавих слів мусїли-б добирати буковиньскі православні Русини, аби виразити свій жаль і свою скаргу на волоску ерархію і еї утиски православних Русинів на Буковинї, от хотьби на одного такого Мораря-Андриевича, коли Волохи так гірко жалують ся на сербску ерархію?! Місця із оскарженя Шаґуна подані нами умисно розстріленим письмом, могли-б преціньбуковиньскі Русини, замінивши в них слова Серб, сербский на Волох волоский, а слова Волох, волоский на слова Русин, руский, може з ще більшим правом віднести до своєї волоскої ерархії на Буковинї! Ба, і не одно иньше могли-б ще додати! Але Русини не Волохи, не уміють так як вони постояти, або хоть би так голос піднести за свої людскі споневіряні права. Дашкевича Die Lage der gr.-orien. Ruthenen in der Bucowiner Erzdiöcese, де списані по правдї всї кривди заподїяні православним Русинам волоскою ерархією, не побудили загал Русинів до нїякого дальшого кроку...

[11]) Die Romanen III. стр. 100.

[12]) Міжтим коли Волохи, чи православні чи унїяти, в своїх справах національних поступали так згідно і зважили на єдність, то супроти Русинів буковиньских держить ся буковиньскі Волохи, як знаємо, зовсїм иньшої тактики...

[13]) Bucovina 1850 ч. 59 стр. 189.

[14]) Буковиньскі Вѣдомости 1897 ч. 38.

[15]) Bucovina 1849 стр. 259.

звати ся державою.“ Так каже Bucovina 1849 стр. 259 і правду каже. Коли-ж тоту громаду людий, яких 30 міліонів, що розсїла ся на одній великій территорії і говорить одною рускою мовою, звяже одна ідея національна так тїсно до купи, щоб нарештї і вона могла сьміло називати ся націею — і могла загадувати *чимсь* бути?!

Телеґрами „Буковини“.

3 дня 11-го сїчня 1898 року.

Відень. Вчера отворено урочисто при окликах на честь цїсаря соймы: моравский, горішноавстрийский, каринтийский, тирольский і триестиньский. Маршалки згадували в своїх промовах про цїсарский ювилей. В соймі моравскім поставлено внесенє на вислане адреси. В горішноавстрийскім соймі поставлено внесенє на знесенє язикових розпоряджень. В соймі триестиньскім не явили ся словіньскі посли.

Прага. Посли нїмецкі в наслїдок ухвали в Лїтомерицях явили ся в соймі. Маршалок краєвий отворив засїдане промовою і окликом в честь цїсаря. Презес курії великої посїлости ґр. Букуа внїс внесенє на вибране комісиї з 24 членів, котра має занати ся уреґульованем відносин язикових. Шлезінґер поставив внесенє на знесенє язикових розпоряджень.

Будапешт. Парлямент ухвалив в поіменнім голосованю 185 голосами против 37 відіслати внесенє о провізорії угодовій до комісиї фінансової.

Відень. Архикнязеви Райнерови складано задля роковин его уродин численні желаня. Цїсар ґратулював ему ще вчера на двірскім бали.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просьвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Днїстер розпочав пятий рік своєї дїяльности. Фонди „Днїстра“ після заключень рахункових з днем 31го- грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 40 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х лїтах виплатив „Днїстер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ після всїх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористнійші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Зголошеня о удїлене аґенциї в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Памятайте на Народний Дім

в Чернівцях!

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях

улиця Петровича ч. 2.

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“

для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за рочник, а всї 7 разом **6 зр.**

„Слова правди і науки“

з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“

32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сумна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр

„ХЛОПЦЇ САДІВНИКИ“

з 33 образками 20 кр.

Образки з природи.

Цїна 5 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кождую поодиноку книжочку.

ВЖЕ ГОТОВИЙ

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на **1898** рік.

РОЧНИК 25.

Зміст: Календар історичний, астрономічний і церковний, сьвята червоно друковані. — Поминальний календар. Пануюча родина цїсарска. Часть інформаційна: гроші, міри, ваги; — приписи телеґрафічні, почтові і зелїзничі; — скалї стемпльові і належитости від вписів гіпотечних; — плян їзди всїх бук. зелїзницях.

Часть забавна і наукова цїкава і з многими образками.

Повний шематизм буковиньский. Оповіщеня.

— Цїна 45 кр. —

Замовляти можна в „Рускій Бесїдї“ в Чернівцях, через редакцию „Буковини,“ друкарню „Рускої Ради“ і всї книгарнї.

ПОЇЗДИ ЗЕЛЇЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

відходять з **Чернівців**						приходять до **Чернівців**					
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	8 19	8 54	12 32*	4 04	10 25*	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	11 28	3 20*	7 57*	8 11	6 10*
до Глїбоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	11 48	3 51*	8 32*	—	6 35*	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глїбокої	—	8 09*	12 12*	3 50	10 00*
до Садаґури, Бояна, Новоселиці	6 45	4 30	—	—	—	з Новоселиці, Бояна, Садаґури	—	11 13*	9 50	—	—
з Глїбоки						**до Глїбоки**					
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	8 14	5 35	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	6 35	10 37	8 00	—	—
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і пятниці.						Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тілько в понедїлок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тілько від 1. липня до 31. вересня що понедїлка і четверга; третий поїзд не їде в понедїлок.					
з Гадікфальви						**до Гадікфальви**					
до Радівців	6 10	10 03	2 28	6 12	8 05	з Радівців	5 42	8 55	1 15	5 50	7 47
з Гатни						**до Гатни**					
до Качяки, Іурагумори, Вами і Кімполюнґу	10 10	2 01	—	—	—	з Кімполюнґу, Вами, Іурагумори, Качяки	12 58	6 25	—	—	—
з Іцкан						**до Іцкан**					
до Сучави	3 27	6 30	10 09	2 16	7 18	зі Сучави	4 42	8 42	1 30	6 30	8 37
з Вами						**до Вами**					
до Рус-Молдавиці	3 46	6 47	9 13	11 32	2 50	з Рус-Молдавиці	8 42	12 59	2 04	3 22	5 45	9 05
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вама, Драґоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вамі, Драґоші і обох Молдавицях.					
з Карапчева						**до Карапчева**					
до Чудина н. С.	8 54	10 07	6 15	—	—	з Чудина н. С.	5 55	5 55	—	—	—
Перший поїзд іде що понедїлка другий з виняткомъ понедїлка, нїчний кождої днини.						Перший поїзд їде що понедїлка, другий з виняткомъ понедїлка.					

▭ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно европейский іде о 46 минут пізнійше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і означає ся підчеркненем минут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Іван Хромовский.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.